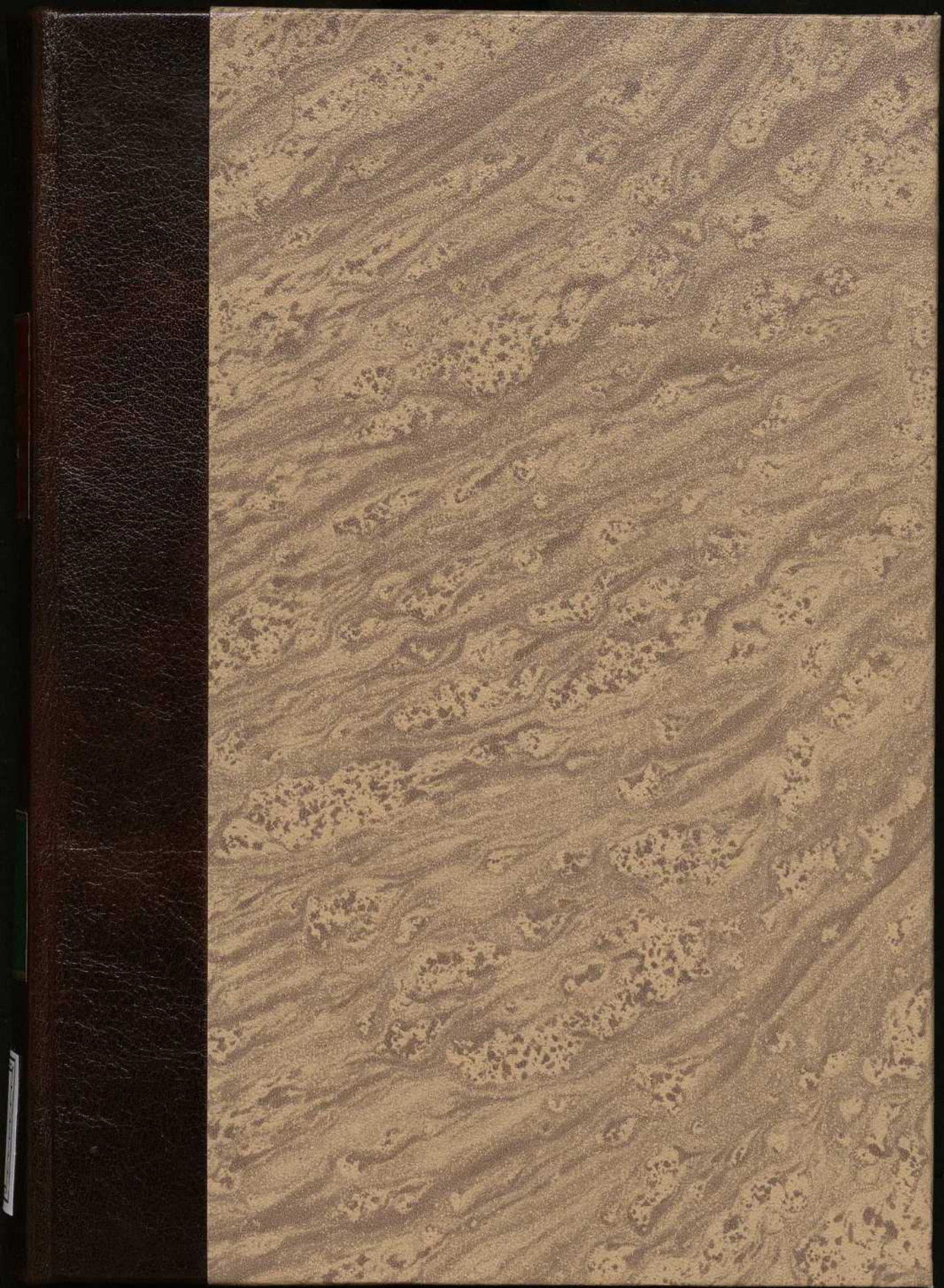

CASTELLI.
LEXICON
MEDICUM

TOMUS
PRIMUS.

A
47
1

1702

0
1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23

LEXICON
MEDICUM
CASTELLI.

PHARMACEUTICAL
J. F. X. L. O. M.
MEDICUM
GASTRUM

BARTHOLOMÆI
CASTELLI
LEXICON
MEDICUM
GRÆCO-LATINUM,

PRIMUM TRIBUS EDITIONIBUS
A JACOBO PANCRATIO BRUNONE
LOCUPLETATUM.
DEINDE AB ALIIS PLURIMIS
NOVIS ACCESSIONIBUS AUCTUM.

*Demum postrema hac editione plurimis recentissimorum
Auctorum vocabulis ornatum.*

IN DUOS TOMOS DIVISUM.

TOMUS PRIMUS.

PATAVII, MDCCLXII.

Ex Typographia Seminarii apud Joannem Manfrè.
SUPERIORUM PERMISSU, ET PRIVILEGIO.

BAR THOLOMÆI

OPUS

DE

TYMOGRAPHIA

ET

... hanc ...

... hanc ...

... hanc ...

... hanc ...

TYPOGRAPHUS PATAVINUS

A D L E C T O R E M .

Uod primum nobis propofuimus cum Lexicon Castellianum da-
remus, idem nunc præftamus. Nimirum, ut medicinæ Tyrones
nihil defiderent, quod ad Medicorum tum veterum, tum junio-
rum vocabula interpretanda pertinet. Quod cum faceremus, il-
lud etiam curavimus, ne liber inutilium & levium rerum copia
in immensum creferet. Quod a multis Lexicographis hodie per-
peram fieri folere videmus, qui fui muneris profus oblitii ita
feribunt, ut non tam digitum ad fontes intendere, quam ipfi fe fontes atque au-
ctores conftituere velle videantur. Ex quo duo graviffima damna proficifcuntur,
alterum eft, quod tanta libri moles impenfâ ratione facile parari nequeat, alte-
rum (hoc vero eft maxime dolendum) quod aliquis ad plenam perfectamque
artis cognitionem ingentia hæc volumina fatiſſe forteſſe judicabit. Sed nihil ad
invidiam dicamus, ne per eam nos, qui niſi honeſta ratione utilitatem quærimus,
quicquam proficere velle videamur. Agamus rem noſtram, de aliena nihil ſolli-
citi. Cum a Thoma Chiavellati P. P. Patavino & aliis celeberrimis Profeſſoribus
intelligeremus Recentiffimorum Auctorum libros Medicinæ Tyronibus ob id præ-
cipue negotium faceſſere, quod in nova sæpius vocabula incidant eaque a nullo
Lexicographorum explicata, nos eam curam ſuſcepimus, ut quæ voces ab iis re-
centiffimis inventæ, & excogitatæ ſunt, ad nos deferrentur. Thomas igitur Chia-
vellati quingenta ferme vocabula ex eorum libris multo labore, & patientia col-
lecta ad nos attulit. Multas præterea Arabum Græcorum Latinorumque voces no-
bis benigne ſuppeditavit, quas peculiari nota * designavimus. Cumque Lexicum
Caſtellianum Genevæ nuper editum multa utilia in Mantiffa præſertim continere
intelligeremus, hanc ipſam adjecimus ne quid ſtudioſæ juventutis emolumento deef-
ſe poſſit. Hinc ad eam molem liber crevit, ut commodum nobis viſum ſit, in
duos Tomos eum dividere. Vides, Candidiffime Lector, quam nos nec im-
penſæ, nec labori pepercerimus, ut tuæ utilitati pro virili conſuleremus. Reſtat
ut tu quoque & induſtriam noſtram æqui bonique conſulas, nec audito pretio
nos de nimia proficendi cupiditate accuſes. Vale.

TYPOGRAPHUS GENEVINUS AD LECTOREM.

OMMUNIS Scientiarum omnium sors est & conditio, ut tot fertili-
tium ingeniorum lucubrationibus nova incrementa capiant. Et si
cuiquam alii hac in parte præ reliquis sibi arrogare aliquid fas
est, jure id medicæ arti erit licitum. Nullis quippe Sapientum ef-
fatorum limitibus illa clausa est, sed in totum universæ naturæ
campum excurret, & quidquid omni studio & sagacitate conquesti-
vit, ea tot experimentis, & inde e ductis rationibus peruestigat &
rimatur intimius: Unde plurima nova ex tam vasto rerum oceano tanta sagacium
animorum cura prolici necesse est. Et hæc tam copiosa rerum in dies inventarum sobo-
les, nova certe, quibus aliis proponantur, postulat nomina, quod facile admittent
omnes; qui etiam rerum cognitarum copiam, vocum hætenus receptorum penum exce-
dere cognoscunt: Prout igitur quilibet rem suam, vel propter naturæ affinitatem, vel
quamcunque convenientiam, appellare amat, ita rebus novis antiqua vel applicat,
vel nova comminiscitur nomina. Non accusabimus nunc, cui mederi non possumus li-
centiam, quam tot novæ barbare vulgo præter necessitatem in scientias ad obscu-
randum eas, introductæ sunt. Medicinam quoque tale aliquid expertam esse, illa pro-
bant vocabulorum monstra, quibus suam jactabundi solent obvelare chymici, ita (an
jure, nescio) dicti, imperitiam: Sed quicquid horum sit, ferendum est, quod muta-
ri non potest, & adeo magis cogitandum de eo fuit, quomodo discentium succurreretur
diligentiæ, quam qua ratione libertati ingeniorum nullis legibus circumseptæ, meta
scriberetur. Nec novum hoc est institutum, præcipue inter Medicorum filios, qui ante
se docentium explicarunt linguam, Galenus Hippocratis in loquendo novam ubertatem
peculiari libro evoluit, quod idem Erotianum præstitisse notum est, & plures alios,
& præcipue Anutium Foesium; Joannes vero Rhodius in Lexico Scriboniano non Lar-
gi tantum loquendi formulas, sed universæ antiquitatis Latine fere exposuit. Nostra
etate manifestior id exigebat medicæ artis status & ratio, ubi in tot peculiare abibat
sectas & disciplinas, quæ omnes nova augmenta ostentant sua: hinc singulæ fere partes
suos etiam interpretes nactæ sunt. Præter enim illos, qui vel integræ artis propriis no-
minibus explicandis occupati fuerunt, ut Joannes Goræus, Otto Brunsfelsius, Gui-
lielmus Rheginus, & alii, præprimis chymiatrica Martinum Rulandum, Gerardum
Donaum, Leonhardum Turneiferum, Guilelmum Jonstonum, Jo. Christoph. Som-
merhovium ostendit; de morborum synonymis Henricus Rebelius egit, & Joannes
Manardus; plantarum varia nomina Joannes Bauhinus egregie collegit, simplicium
catalogum Fridericus Mullerus exhibuit, pharmaceuticum lexicon Jo. Helfricus Jun-
ken compilavit; & in aliis alii præclaram laudem sunt promeriti, quos singulos e-
numerare hujus loci non est. Quæ ad universam artem spectant, sibi explicanda sum-
psit Bartholomæus Castellus laudabili studio, quem elegit Jacobus Pancratius Bru-
no, Professor dum viveret Altdorfinus haud incelebris, ut suis novis observationi-
bus jugi diligentia augetet & continuaret tam felici successu, ut post annorum aliquos

excursum, omnia prioris editionis exempla dividerentur, quod observans vir sedulus, non destitit, novis collectis plurimis adnotationibus locupletare suam operam, aliorum etiam studio, & collatis symbolis adjutus, adeo, ut novam editionem jam prælo parasset, quæ jure suo pro locupletissimo in hoc genere libro haberi debet; sed morte præventus luci exponere publicæ minus potuit, quam tibi, Benevole Lector, nunc exhibemus, ne quid communi usu destinatum, maximeque proficuum pereat. Tu illis frue-re, & ne quid obscurum sit, expressas in textu literarum notas, ita explicandas in-tellige.

Ex Hippocrate.

A. L. & Aq. h. e.	De Aere Locis & Aquis.
L. I. H.	Locis in homine,
R. V. I. A.	Ratione victus in acutis.
M. Mul.	Morbis mulierum.

Ex Galeno.

U. P.	De Ufu partium.
L. A.	Locis Affectis.
Al. fac.	Alimentorum Facultatibus.
S. F.	Simplicium Facultatibus.
M. M.	Methodo Medendi.
C. M. S. L.	Compositione medicamentorum secundum loca.
C. M. P. G.	Compositione medicamentorum per genera.
c. 1. 2. 3. &c.	Commentum 1. 2. vel 3. in aliquem librum Hippocratis.

Ex Aristotele.

H. A.	De Historia Animalium.
P. A.	Partibus Animalium.

E Plinio.

H. N.	Historia Naturalis.
-------	---------------------

E Vesalio & Spigelio.

H. C. F.	De Humani Corporis Fabrica.
----------	-----------------------------

E Libavio.

S. A. Ch.	Syntagma Arcanorum Chymicorum.
-----------	--------------------------------

E Rolfinkio.

O. & M. M. Sp.	Ordo & Methodus Medicinæ Specialis.
Ch. I. A. F. R.	Chymia in Artis formam redacta.

E Lindeno.

S. M.	Selecta Medica.
-------	-----------------

E Francisco de le Boe Sylvio.

Pr. M.	Praxis Medica.
Th. Ch.	Theatrum Chymicum.

E Dogmatibus Medicinæ Generalis a me editis.

P. G. D. P.	Pars. Caput. Dogma. Pagina.
-------------	-----------------------------

NOI RIFORMATORI

Dello Studio di Padova.

AVendo veduto per la Fede di Revisione , ed Approvazione del *P.F. Francesco Antonio Mantoa* Inquisitor Generale del Santo Ufficio di Padova nel Libro intitolato: *Castelli Lexicon Medicum cum adiectis Manuscriptis* . Non v'esser cosa alcuna contro la Santa Fede Cattolica, e parimente per Attestato del Segretario Nostro, niente contro Principi, e buoni costumi, concediamo Licenza a *Giovanni Mansfrè Stampatore di Venezia*, che possa essere stampato, osservando gli ordini in materia di Stampe, e presentando le solite Copie alle Pubbliche Librerie di Venezia, e di Padova.

Dat. li 26. Novembre 1753.

(*Gio: Emo Proc. Rif.*

(*Marco Foscarini Cav. Proc. Rif.*

(*Alvise Mocenigo 4. Cav. Proc. Rif.*

Registrato in Libro a Carte 31. al num. 221.

Gio: Girolamo Zuccato Segr.

A dì 3. Dicembre 1753.

Registrato nel Magistrato Eccellentissimo degli Esecutori
contro la Bestemmia.

Alvise Legrenzi Segr.

LEXICON MEDICUM.

A.

v. inter literas omnium primam esse, pueris notissimum. In Sacro N. Testamento Codice attribui Deo Salvatori nostro, omnibus Christianis perspectum est & esse debet: Quam significationem Raymundus Lullius transtulit etiam in suam Practicam, applicando ad instrumentum memorativum, uti patet ex *Theatr. Chym. Vol. IV. p. 137.* Vocatur hæc litera Græcis *Alpha*, cui opponitur *Omega*. Utraque litera exponitur mystice: illa de principio vitæ restituta longæ loco perpetuæ; hæc de vitæ fine, a Gerh. Dorneo in *Philosophia Chymica Theatr. Chym. Vol. I. p. 469.* *A* & *Ab* etiam in principio nominum Medicorum occurrens negationem aliquam importare docuit Zacchias *Quest. Medico-Legal. lib. I. Tit. 2. quest. 10. n. 16.* quemadmodum & Græcum æ particulam *σεντινι*, h. e. privativam, vel negativam esse ex Grammaticis constat, & multa in hoc Lexico seqq. nomina satis superque confirmabunt. * Præterea nota hæc alphabetica magni usus est in medicina ã enim cum linea supra hanc notam ducta accipitur pro *Ana* quod interdum brevitatis causa ita scribitur *ãã*, & significat partes æquales ingredientium medicamenta. Hanc præpositionem *ana* Græci eodem sensu accipiebant, quo nostri auctores. Hippocrates enim de *morb. mulier.* postquam de pessario ad conceptionem juvandam apto, deque singulis pessarium ingredientibus verba fecit, addit, *ωνι οβολοι εικονοι*, h. e. singulorum drachmam. Hoc sensu Dioscorides quoque non semel usurpat, ut in his propositionibus, *ωνι εγχευει μιλαν*, *ωνι ερχεμυ ιβ'*. Plura in hanc rem afferri possent, sed ex allatis abunde constat, apud antiquos notam hanc æqualitatis signum fuisse. In quodam celebri Dictionario Gallico legitur, *Ana* esse plantam medicinale: at hæc definitio a vero aliena est.

* *A. A. A.* Chymici ita scribunt *Amalgama* (V. *Amalgama*).

Aabam, vocatur a Chymicis quibusdam *Plumbum*. Rulandus in *Lex. Chymic.*

* *Abactus*, Chambers ait, antiquos medicos hac voce usos fuisse, ut significarent abortum illum, quem ars, vel remediorum vis adjuvat: nam naturalem abortum appellari *Aborsum*. Ego tamen neminem medicorum inveni, qui hanc vocem eo sensu acciperet, præter unum latinæ pene corruptæ, qui abortum vocavit *Abactum ventrem*: hinc, opinor, Chambers errandi occasio fuit.

* *Abada*. Animal quadrupes, ferocissimum, quod in Africa reperitur. Caput habet crinibus ornatum, & quod equinum figura refert, licet magnitudine non exæquet. Cauda bovinæ similis, sed brevior. Cornua duo gerit: alterum in summitate capitis, alterum in fronte, quod hujus regionis naturales Philosophi adversus venena remedium esse crediderunt. V. Vallesner. T. 3. p. 367.

Abaisir, i. e. *Spodium*. Muller in *Lex. M.*

Abalienatus, idem quod *corruptus*. Usurpatur de parte totaliter destructa, & sui remotionem postulante apud Scribon. Larg. ex recensione Joh. Rhodii *compos. vel. n. 227.* Dicitur & de sensuum internorum & externorum corruptione, n. 180. Quemadmodum & *alienari* simpliciter sumitur pro *corrupti*, apud Cels. l. 5. cap. 26. l. 7. c. 16. l. 8. c. 10. Scribon. n. 20. Vid. Rhodii *Lexicon Scribonianum*.

Abaptiston, *αβαπτις*, scil. *Trepanum* (usitatus, quam *Abaptista*, subintelligendo *Terebella*) vide infra *Terebella*.

* *Abavemotemo*. Arbor Brasiliæ montibus innascens. Cujus radices colorem rubrum exhibent, cortex ad cinerem accedit: Hæc amara gustu percipitur, ex qua decoctum ad fordidâ ulcera detergenda paratur. Cortex quoque in pulverem redactus eidem usui inservit. Dict. Trev.

Abarnabas, terminus Spagyricus, præsertim in negotio transmutationis metallorum, denotans Lunam plenam *Magnesia*, vel ipsam *Magnesiam*, & vocatur *Abarnabas perfectum*: item *Ovum ruffum*; in Seniori Zadith filii Gamullis *Chymia*,

mia, *Theatr. Chym. Vol. V. p. 205. seq. & 449.*
Abartamen, id est, *Plumbum*. Ruland. in *Lex.*
Abarticulatio, ἀπὸ ἄρθρωσις, idem, quod *Dearticulatio*, Gr. ἀρθρωσις, id est, ea naturalis officium per articulationem conjunctio, quæ evidentem motum habet, ad differentiam *Coarticulationis*, Gr. συνῆρθρωσις dictæ, qua indicatur ea officium naturalis commissio, quæ exiguum, obscure, aliquando nullum motum præ se fert, ex Gal. *com. 2. in Hipp. de artic. t. 8.* Jungatur Foes. in *Oecon. Hippocr. p. 69.*

Abas, idem, quod *Tinea*, Arab. Saphatum, testimonio P. Sorbait *Medic. Pract. Tract. 6. c. 14. in princip. p. 757.* quamvis auctoritatem omiserit.

* *Abavi* *Abavo* seu *Abavon*. Arbor proceera in Æthiopia nascens, quæ fructum gignit cucurbitæ similem.

Abbreviatio, Gr. βραχυσις, vel βραχυσις, quid communiter significet, ex aliis Lexicis quoque constat. Hujusmodi *abbreviatio* in Scriptura Medicis esse usitatissimas, patet ex eorum scriptis, præsertim a formulis remediorum. Dicitur & *Abbreviatura*. Legatur de his Joh. Theod. Schenck. *de præscrib. medic. formul. p. m. 84.* Alias *abbreviatio* quoque usurpatur Spagyricæ de processu quodam breviori, v.g. *Philosophia Adrop a Guidone a Monte in Descriptione illius. Theatr. Chym. Vol. VI. pag. 557. 558.* Jung. Libav. in *Apoc. Hermet. part. poster. T. II. oper. p. 348.*

* *Abditæ Causæ*. *Abditæ causæ* sunt, in quibus requiritur, ex quibus principiis nostra corpora sint, quid secundam, quid adversam valetudinem faciat. Quarum cognitionem Medico perquam necessariam esse Dogmatici Medici contendunt. Eum enim recte curaturum, ajunt, quem prima origo causæ non fefellerit: Hinc ex eo maxime podagram difficile tolli, quod ignoramus, unde sanitas, & ex qua causa, eo morbo adveniente, hæc amittitur. Cels. in præfat.

Abditus, pro *inditus*, vel *absconditus* accipitur apud Scribon. *Larg. n. 132. abditum vesica*, pro vesicæ inclusum. Celsus *Medicin. l. 1. in præfat. p. m. 4. abditas* vocat causas minus evidentes & morbos continentes, in quibus requiritur, ex quibus nostra corpora sint, quid secundam, quid adversam valetudinem faciat, quarum tamen notitiam nec semper possibilem, nec etiam necessariam esse e Th. Sydenham demonstravit Theod. Janfon ab *Almeloven in Invent. Novantiq. p. 99. 100.*

Abdomen, ab *abdendo*, communiter idem est, quod *imus venter*. Græcè γαστήρ, præsertim *Aristoteli l. 1. Hist. an. c. 13.* vocatur, qui superius quidem cartilagine ensiformi, ad latera costis spuris, interius septo transverso, inferius au-

tem ossibus pubis circumscribitur, ac dividitur in partem supremam, quam in specie ἐπιγάστριον, *Epigastrium*, nominant, cujus latera sub costis spuris & cartilagineis *Hypochondria* dicuntur; in partem mediam, quæ est *regio umbilicalis*, πᾶσι περὶ τὸν ὀμφαλόν, *Hipp. 2. aph. 35.* cujus latera *ilia* appellantur: & in partem infimam seu *Hypogastrium*, ὑπὸ γαστρίᾳ, *Hippocr. ἤτρον d. l.* cujus latera *Inguina*, Græcè βραβῆνες, vocantur; Ejus vero pars pilosa, αἰὲν ὑπὲρ τῆ ἀδοῦα τριχώτεις, *Pubes* nominatur. Damnavit vocabulum *Abdomen* Casp. Bauhnius in *Theatr. Anat. lib. 1. c. 1.* sed absque addita ratione, more videlicet judicis, haud dubie respiciens ad loca *Plinii Lib. 2. hist. nat. c. 37. & lib. 8. c. 51.* ubi vocab. hoc scrophis & suisbus adjudicavit. Consentit *Spigel. l. 1. de H. C. F. l. 3.* Verum nihilominus defendi posse auctoritate *Celsi l. 4. c. 1. fin.* recte judicavit *Joh. Ant. van der Linden, Medic. Physiolog. l. 2. c. 4. art. 1. §. 1. p. 38.* quem ibidem de hoc vocabulo prolixius differentem legere, si libet, licet. Strictius quoque aliquando *Abdomen* sumi posse, vel pro parte anteriori imi ventris, vel pro communibus & propriis membrorum ad stabulum nutritionis & officinam procreationis spectantium integumentis, vel pro hypogastrio & sumine, nolimus præfracte impugnare.

Abductio, ἀπαγωγή vel ἀπικλάσις, idem, quod *Abruptio*, est *fracturæ species*, quæ prope articulum per totam ossium crassitudinem fit, ita ut a sese plurimum distent. Quales fracturæ a recentioribus κωνιδῶν *caulatum factæ fracturæ* nuncupantur, teste Gal. *com. 3. in Hipp. de iis, quæ in medic. sunt t. 31.* Jungatur Foes. *Oec. pag. 67.* *Abducere* etiam pro *bibere* sumtum legitur apud Scribon. *n. 122.* notante Rhodio in *Lex. Scribon.* Alias *Musculi Abductores* vel *Abducentes* vocantur in Anatomicis, qui a corpore vel parte vicina membrum vel partem foveant, v.g. *Abductores* manuum, digitorum, pedum &c. vide *Barthol. & alios.* His opponuntur *Adductores* vel *Adducentes*, qui admovent. * Item apud Cœlium Aurel. significat motum corporis vehementem, & violentè factum, ut eorum, qui onera ingentia tollunt, vel inter laborandum vehementer exercentur. Id inter precipuas dolorum *Ichiatric. & Psoatic.* causas auctor recenset. *morb. chron. lib. 5. cap. 1.*

Abbeuos, ἀβέβαιος, Lat. *infirmus*, debilis, inconstans dicitur apud *Hippocr. de signis 2. aph. 37.* adde *Dieterich. Iatroi Hippocr. n. 1.*

* *Abelmosch.* Nomen granorum cujusdam plantæ Ægyptiæ ambram gryseam redolentis. His Arabes potionem ex *Cassè* paratam suaviorem, ac delicatorem reddunt. Ita *Blanc-*

cardus. *Alcaea Ægyptia villosa* Casparis B. vel *Ægyptia moschata* Parkerison, vel *Belmuschus Ægyptia* Casp. B. vel *Mosch. Arabum Veslingii* est planta, cujus grana vocantur *Abelmosch.* V. Raj.

Abesamum est *Lutum Rotæ*. Ruland. & Guilielm. Iohnson in *Lex. Chym.*

* *Abessi*, vel *Rebis*. Excrementa, seu id, quod ex alimentis post chyli confectionem superest.

Abestus, idem, quod *Asbestus*, de quo inferius. Videtur Lectio mendosa. Ruland. d. loc. Dicitur & *Albesten*, *ibid.*

Abesum, id est, *Calx viva*. Rul. & Iohnf. in *Lex. Chym.*

Abevacuatio, ἀποκένωσις, h. e. partialis evacuatio. Vide *Cenosis*.

Abicum, id quod *Coopertorium*. Rul. & Iohnf. d. l.

Abit, vel *Aboit*, id est, *Cerussa*. Rul.

Ablactatio, ἀπογαλακτισμός, vocatur, cum foetus a lacte materno depellitur, legitur apud Hippocr. de dentitione, ed. Lind. II. 11. vid. Foef. p. 72.

* *Ablastos*, ἀβλαστὸς, ἀβλαστός, non germinans sine germine, non pullulans, inæcundus. Theophr.

Ablatio, ἀφαίρεσις, triplicem in Medicina habet significationem: prima est Hippocratis, quando in *lib. de flatib.* III. 13. definitur per additionem & ablationem; additionem eorum, quæ deficiunt; ablationem horum, quæ excedunt, & hæc omnes evacuationum & remotionum species complectitur. In specie tamen usurpavit de subtractione victus, 1. *aph.* 19. de sanguinis e venis remotione, 7. *aph.* 53. *Coac.* 2. 360. Jungatur Foef. d. l. p. 110. Dieter. *Iatvei* 1. 133. Altera est Galeni *l. de morbor. temp.* c. 6. ubi significat *tempus remissionis* post paroxysmum, sive ad integritatem veniat, sive non. Vocatur & *Intervallum*. Vide *Dialeimma*. Tertia est Chymica, denotatque *abstractionem* per partem superiorem, variisque modis perficitur. In ficcis, quæ lenius adhærent, detestio fieri potest per pedem leporinum, vel similia: quædam penna, cultellis auferimus: quædam detergentimus adstricto panno, vel scopis, iisque fetaceis, ferreis, ligneis, &c. Rul. & Iohnson. in *Lex.* Est & significatio ἀβλαστὸς peculiaris apud Hippocr. de *dec. orn.* V. 22. & rapinum notat, sed est extra pomœria artis Medicæ.

Abluentia vocantur medicamenta, quæ & *Abstergentia*, βύπτοντα καὶ ἀποπλύνοντα dicuntur, quæ succum mordicationem facientem, præsertim in intestinis, leniendo secum educunt, & mordicationis fiunt medela, Galen. *l. 2. de Simpl.*

fac. c. 12. Hæc *adstringentibus* opponuntur, *l. 1. d. 2. c. 37.* *Abstergentia* vel *Detergentia* duum alias sunt generum: Alia detergent sordes, quæ saltem sunt in superficie, & hæc proprie *Abluentia* dicuntur; alia, quæ etiam sordes in materia impactas detergent, quæ rectius *Detergentia* vocantur, Fallop. de *Med. purg. simpl. c. 10. Tom. I. Oper. p. 55.*

Ablutio, ἀπόλυσις, ὑποκαθαρσις, alia est *externa*, quæ fit in balneis, sive totius corporis, sive certorum saltem membrorum: alia *interna*, ad quam Vereres, magnam copiam seri lactis propinam soliti sunt, cujus meminit Gal. de *sal. diet. 1. 18.* alia est *Chymica*, quæ est exaltatio crebris infusionibus res immundas abluens & ad puritatem reducens. Estque vel *Imbibitio*, vel *Cohobatio*, Rul. & Iohnf. in *Lex.* In negotio transmutationis metallorum quæ & qualis dicitur *Ablutio*, legatur in *Operibus Mineralibus* Joh. Isaaci c. 26. *Tb. Chym. Vol. III. p. 435.* quamvis adeo obscure, ut vix queas intelligere, quid velit. Paulo aliter in *Rosario abbreviato*, *ibid. p. 654.* *Abluere* est inhumare, destillare & calcinare. Jungatur & David Lagnai *Harmonia Chymica Vol. IV. p. 749. seqq. & 764.* Pertinet quoque huc *Ablutio Latonis* ænigmatica, & fit per Lac Virginis, h. e. per Mercurium Philosophorum resolutum, seu redutum, qui & Azoth dicitur & Aqua permanentis. Libav. *Synt. Arcan. Chym. l. 7. c. 8.*

Abnelecten, id est, *Alumen*. Dicitur & *Asfor*. Rul. in *Lex. Chym.*

Aboit, vide *Abit*, i. e. *Cerussa*. Dicitur & *Alkerat*. V. Idem.

Abolitio pulsus, ἀσφυξία, vide *Asphyxia*, *Pulsus*.

* *Abolus*, ἀβόλος qui nondum emisit dentes ætatis indices.

Abollam significat vestimenti genus, quod Æschylum invenisse scribit Theodor. Jansson ab Almeloeven in *Rev. inventar. Onomastico* p. 1.

Abomasum, Barth. *Abomasus*, ἄβουρον, vide *Enystron*.

Abominatio, ἀποστία, idem significat, quod *Fastidium ciborum*, & differt ab *Inappetentia*: illud vocabulum usurpavit P. M. de Caldera *Tom. II. Oper. p. 105.* D. Jung. Joh. Anglicus *Res. Angl. p. m. 328.*

Abortus, *Aborsus*, indiscriminatim accipiuntur, quamvis ex Nonio Marcello differentiam aliquam ponat Dieterich. in *Iatr. n. 202.* *Aborsum* dicens foetus corruptelam, quæ fit in primis mensibus: *Abortum* vero, quæ prope tempus. Casp. Barthius *Advers. l. 38. c. 15.* vix Latinum esse vocabulum *Aborsus* judicat. Et cui bono hæc λεπτολογία? Græce dicitur ἀμβλωσις, ἐκτροπιός, φθορά, ἀποφθορά, ἀφθορά, ἐκβολή, ἔξυμα.

ἄμβλωσις. Est vero nihil aliud, quam foetus imperfecti vel immaturi exclusio a causis internis vel externis violentis inducta. Pleraque abortus causas enumeravit Galen. c. 2. in l. 3. *Epidem. t. 8.* Medicamenta abortum promoventia Græcis dicuntur *ἀμβλωτικά*, *φάρμακ*, *ἐμβόλια*, *ἀποφάρμακ*: An licitum sit talibus uti medicamentis ad provocandum abortum propter aliquem casum, aut vitæ periculum, prolixè ventilavit Casp. Reies *Camp. Elys. quæst. 51.* Jungatur & Dieterich. d. l.

Abrabax, vox Magica, quæ & *Abraxas*, dies anni literis numeralibus comprehendens. Libav. in *Exam. Philos. novæ Crollianæ Tom. IV. Oper. p. 55.*

Abracadabra est vox cabballistica, & magica, quam Serenus loco amuleti commendavit in curanda febre semitertiana, in *sua Medicina metrica c. 52.* modum vero utendi ulterius declaravit Robert. Keuchenius, in *not. ad h. l. pag. 275. seq.* Plura etiam de hac voce legantur apud eundem in *proleg. p. 59.* Verum a pagas has aniles & diabolicas *τεράματα*. Nobis Christianis abominanda hæc characterologica sunt. Satius enim est, morte crudelissima mori, quam per execranda & verita remedia sanitatem acquirere. Igitur chartam & characteres subnecti collo, quicquid inscribatur, cum Chrysofomo & Augustino statuimus, meram esse idololatriam, si ignorantes fecerint: sortilegium vero, si istud illi concesserint, qui noverunt interdictum, nec eo minus fidem superstitionibus adhibent; libet ejusdem cordatam *ἐπιπέραν* lectu notatque dignissimam p. 65. traditam annectere.

* *Abracalau*, vox occulta ratione, seu verius imaginaria virtute agens, cui eadem vis tribuitur, ac voci *Abracadabra*. V. Buxstorf. Hæc amuletorum genera tamquam superstitionis a D. Chrysof. & August. damnantur. Selden, ubi de *Diis Syriis* verba facit, ait memoratas voces esse nomina Dei cujusdam, apud Syrios: hinc magi hoc nomine fortasse putant se antiquum hoc nomen invocare.

* *Abraham*; De quo Sacra Historia. Summus hic vir medicinæ peritus fuisse dicitur, eamque Ægyptios docuisse eum apud eos commoratus est. Tota hæc opinio eo niti videtur, quod Magi Persæ Abrahamum cum Zoroastre confundunt, qui ipsorum religionis, & philosophiæ auctor fuit. V. *Diction. Jam.*

Abraxas, *Basiliidis* esse dicitur character, qui circulo inscriptus mulcas abigit, si credere fas est: unde fortassis Serenus suum *Abracadabra* deduxit. Libav. *defens. Syntagma. contra Scheunem. l. c. 2. in Tom. III. Oper. p. 4.*

Abrasio, *ἐξήγησις τῆς ἀβρασίας*, est superficialia quædam partium membranearum exulceratio, ita ut quædam secedant ramenta, quemadmodum in specie *abrasionis* in intestinis meminit, ejusque noxam exponit Galen. c. 3. *de rat. vict. in ac. t. 33.*

Abrasum, *ἀπόσχυμα*, vide *Aposyrma*.

Abric, id est, *Sulphur*. Dicitur & *Kibis*, *Kibut*. Rul. & Johnf. in *Lex.*

* *Abrotanoides*. Coralli species, aut plantæ lapideæ, ita dictæ, quod *abrotano* scem. similis sit. Hanc scopulis in fundo mari innasci Clusius putat.

* *Abrotanum*, *ἀβροτάνον*, planta notissima, cujus descriptionem a Botanicis pete. Satis sit hic monere, Miller. decem & octo abrotani species recensere.

* *Abrotonites*, *ἀβροτονίτης*, Vinum ex abrotano confectum, cujus conficiendi modum tradit Dioscorides l. 5. c. 62. Hoc cum diuretica sit virtute præditum, juvat imbecilles stomacho, arquatos, & nausea laborantes.

* *Abromos*, graviter olens, foetidus: Nam *βρωμοδου* de leonibus, hircis, atque id genus aliis animalibus graviter olentibus dicitur; & a hic auget; item non virosus, nec tetræ odoris, atque sic a privat. Hinc cum Dioscorides ait mare abromom fieri *ἀβρομον γίνεσθαι* intelligit virus deponere, & saluginem, ut interpr. Bud.

* *Abrotoninum*, *ἀβροτόνιον*, & *ἀβροτονίτης*. ex abrotono confectus; ut abrotoninum oleum, aut unguentum, & abrotoninum vinum. Dioscor. ab abrotono herba seu planta perpetuo viventi; & sic nominata, quod aspectu sit mollis, & tenera. V. Mariol.

Abruptio, vide *Abductio*.

Abscedentia, sive que abscesserunt, πῶς ἀφασσῶντα vocat Hippoc. omnia, quæ, cum corpus secundum naturam sese habeat, vel unita aliis partibus sunt, vel congrua: cum præter naturam affectum est, unionem vel contactum non amplius servant. Ita Hipp. ossa in ulceribus annuis & chronicis abscedere dixit 6. *aphor. 45.* Huc pertinet etiam Expansa, de quibus suo loco Gal. c. 2. *de iis, que in medic. t. 25.*

Abscessio; *ἀπίεσις*, inter alias significationes hanc quoque recipit, quod denotet continuitatis vel contiguitatis solutionem, quæ fieri solet plerumque in crisi imperfecta a materia morbifica ad aliam partem vergente & collecta. Quo pertinent *aphorismi 31. 32. 74. sect. 4. c. 2. prognost. t. 34. 65.* Alias vocabulum *Abscessio* latius quoque acceptum legitur apud eundem Hippocr. & Galenum, quatenus denotat transitum unius febris in aliam, l. 1. *Epid. f. 2. e.*

21. vel omnis generis evacuationes, morbis acutis supervenientes, l. 6. Epid. f. 3. t. 39. & l. 1. Ep. f. 2. t. 8. ubi Galen. in Comm. cum additione appellat ἀπόσπιν κατ' ἄνω, *abscessionem cum effluxu*. Plura vid. apud Dieterich. *litr. n.* 93. quamvis in eo mihi videatur hallucinatus, dum in Galenum censoria virgula usus est, ideo, quod vocabulo *Abscessionis* plane inusitatam & Hippocratis menti adversam significationem attribuerit, c. 4. de R. V. l. t. 68. quasi perfectam crisin *apostasim*, *metastasis* vero imperfectam d. *textu* notaret, quod tamen ex ipso commentario evinci nequit. Quin potius mihi videtur Gal. *ibidem* demonstrare distinctos solutionis modos in morbis acutis contingentes, videlicet 1. per evacuationem manifestam, quæ est crisis perfecta. 2. per *abscessum* ad partem ignobiliorem, ceu imperfectam crisin. 3. per metastasin sive transmutationem in morbum lentum sive chronicum, minus tamen periculosum, qui successive, causa peccante per loca convenientiaeducta, solvitur.

Abscessus, ἀπόσπιν, præter illas significationes, quas cum *Abscessionis* vocabulo communes habet, ut plurimum denotat tumorem præter naturam, cujus materia collecta vel ob caloris vitalis debilitatem degenerat aut in pus, aut in saniem; aut certo quodam folliculo & membrana inclusa vel speciem pultis, ut in *Atheromate*: vel mellis, ut in *Meliceride*: vel fevi, ut in *Steatomate*, præ se fert. Hinc distinctio inter *Abscessus sine* & *cum folliculo* introducta fuit. Interdum etiam in *abscessibus* reperiuntur carbones, testæ, amurca, lutum, lapides, & aliæ id genus corporum proprietates, quæ omnes toto genere sunt præter naturam. Hier. Fabr. ab Aquapend. de Operat. Chirurg. p. m. 142. Edit. Patavin. * Hippocrates nomine *abscessus* non modo intelligit tumores, & quæ vulgo dicuntur *apostemata*, sed quaslibet evacuationes, quæ, ut ipse ait, per effluxiones fiunt. Vid. 2. Epid. Sect. 1. intelligit quoque humorum collectiones non suppurantes, ut varices, & gravitates lumborum. *Ibidem*. Ex Galen. Com. 2. in 1. Epid. 21. intelligit quoque cum alius morbus transit in alium.

* *Abscessio*, ἀπόσπιν. Vox hæc varias obtinuit apud medicos significationes, ut plurimum autem adhibetur ad significandam partis alicujus corporis vitiatæ, corruptæ, emortuæ, & nullius usus amputationem acuto ferro administratam. Porro solæ partes corporis molles propriè rescindi dicuntur; nam ossa non rescinduntur, sed detruncantur. Interdum apud Latinos auctores signif. subitum morbi finem ante quam tertiam periodum consequutus

fit, vel ad declinationem pervenerit. Item apud eosdem sign. integram, & subitam vocis privationem, quo sensu a Celso *Abscissa vox* dicta est.

* *Absinthites*, ἀβινθίτης, epith. vini ex *Absinthio*, cujus conficiendi varias rationes tradit Dioscorides l. 5. c. 49. *Absinthii* vinum caco stomacho laborantes juvat, urinam movet, calculos expellit, lieni, ictero, menstruis deficientibus, & plerisque hypochondriorum morbis medetur. Advertendum tamen est, hujus vini copiam magnam bibendum esse, ut vomitum excitet.

* *Absinthium*, ἀβινθίων, planta vulgo notissima cujus undecim species numerantur a James in Diction. Med. A Miller tamen viginti tres species recensentur, sed dictæ tantum species sunt, quorum usus recipitur in medicina. Cum plures sint hujus plantæ facultates, quam hic referre possimus, V. Gal. Plin. præsertim Dioscor. l. 3. c. 26.

Abscessio, ἀπόσπιν, quadruplicem habet significationem. I. *Exitum morbi*, qui citra declinationem terminatur, vel propter ægotantium imbecillitatem, vel propter causæ morbificæ vehementiam & ferociam, quando supra vires existit, quod lethalius morborum est proprium. Galen. l. de tot. morb. temp. c. 1. & 5. II. Significat *speciem fracturæ ossis*, quæ & ἀπόσπιν vocatur cum ossis pars abscinditur & detrahitur; vel resectæ alicujus partis mollioris, nervi videlicet, aut tenuis particulæ vocæ, aut præputii ex 6. aph. 19. & 7. aph. 29. Vocatur & ἀπόσπιν. Jung. Foef. *Oec. p.* 74. III. Dicitur *Abscessio* de *vocis obscuritate* & interceptione, apud Dioscor. 2. c. 146. unde & Celso *vocem abscessam* vel suppressam vocavit. Scribon. Larg. n. 72. 100. Adde Rhod. in *Lex. Scrib.* Dicitur & *vocis amputatio* apud Cæl. Aurelian. l. 2. de morb. chron. c. 6. IV. *Abscessionis* vox etiam sumitur pro *operatione chirurgica*, qua pars quædam corrupta vel alia materia vitiosa instrumento secante rescinditur, apud Hildan. in *Centuriis Observationum*, aliosque Auctores.

Abscessio, idem, quod *Sinus*. Græce σὴν, Latine etiam *Caverna* dicitur, quamvis nonnulli dicant, *abscessionem* esse, quod penetrat sub cute, & separatur ab eo cutis, *Cavernam* illud, quod concavat insectiturque sub cute, & dilatatur in ea. Illam Græci in specie dicunt σπινδὴν, *lacernosum sinum*, attrita videlicet vesti lacernæque similem. Hanc vero σπινδὴν, *canaliculosum*. Ingrassias in *Avic. de Tum. p. n. Tract. 1. c. 1. p. m.* 81.

Absorbeo, ἀναπίνω. Vide *Anapinoma*. *Absorbentia*, ἀναπίπνω, dicuntur medicamenta, quæ sic.

ficitate sua terrestri falia acria & acida in humoribus corporis humani hærentia imbibunt, unde & *Imbibentia* vocantur. An vero recte *Aperientibus* annumerentur, uti fecit Dn. D. Vvaldschmidt *Instit.* l. 5. c. 16. §. 12. aliis ventilandum relinquimus, nobis per accidens talia dicenda esse videntur.

Abstemi proprie significat illum, qui vino abstinet, unde & Græcis ἀστούς. An vero etiam lata significatio, quam Blancardus in *Lexico* suo ipsi tribuit, quod is, qui cibis & potu a Medico interdictis se abstinet, autoritate nitatur, nobis non constat.

* *Abstentio*. Vox hæc a Cœl. Aurel. fumitur pro *suppression*e, *retentione*, *detentione*. Hoc sensu ab eodem Acut. l. 3. c. 17. accepta *abstentio stercorem* quæ satyriasm plerumque comitatur: & Acut. l. 2. c. 5. *abstentia officiorum naturalium egestionem* idem significat. Idem adjectivo *abstenta* ad aliud significandum usus est acut. l. 2. c. 16. Hoc enim pleuræ tribuit, & sign. *impedita*, ut ex his verbis patet, *hinc denique quoties tumore densatur (Pleura) ossibus vicinantis abstenta ire latius prohibetur*.

Abstergentia, vide *Abluentia*. Recentiores e Cartesianis principiis vim *abstergentem* in asperis duriusculis pectinatis & scopalibus particulis sordes abradendo auferentibus consistere volunt.

Abstinentia, ἀστία, νηστία, dicitur plerumque de cibo & potu, esse debita alimentorum intermissio & carentia, quæ duplex esse potest: alia omnimoda & *totalis*, quæ Græcis etiam ἀποστία dicitur, Galen. c. 4. de *R.V.* l. A. r. 61. alia *particularis*, quo pertinet *victus tenuissimus*, & *tenuis*, quando æger, non nisi, quod oportet, assumit. Cels. l. 2. c. 16. Rosink. *Ord. & Med. Medic. Comment.* l. 14. sect. 1. c. 6. *Dogn. nostra Medicinæ General. Part. V. c. 2. dogm. 10.* Scrib. *Larg. n. 6. Rhod. in Lex. Dicitur & Abstinentia, generaliter de omni re. Scrib. n. 52. & 122.*

Abstractivus, vel *Abstractivus*, nonnullis hodiernis Chymicis vocatur Spiritus e vegetabilibus paratus, quatenus opponitur Spiritibus per fermentationem productis. Et locum habet in illis plantis, quæ multo abundant sale volatili. Ita Spiritus Cochleariæ *abstractivus* melior est eo, qui per fermentationem paratur. Legitur vero hoc vocabulum apud Dan. Ludovici *Pharmac. dissert.* 1. p. 457.

Abvacuatio, ἀνωμαλίας, denotat *largiorem evacuationem*, corpori plus æquo plethorico cacochymico convenientem, quando præsertim palindromia materiæ peccantis urget, ex Galen. *art. parv.* c. 96. vertente ita Græcum vocabulum Nicol. Leonicensi. Alias Latinam est inusitatum.

Abundantia, *Abundans*, ἄφθονος, ἄφρονος, vide *Perissos*, *Perissosis*. Significatio etiam ex aliis Lexicis jam nota esse debet.

Abusus, ἀντιστοιχίας, quid significet, aliunde etiam notum est. *Abusus* rerum non naturalium ut & medicamentorum chirurgicarumque operationum sunt causæ procataricæ morborum. Vide passim *Institutiones Medicas*.

* *Abucilm*, Nomen Arabicum. Nos Malvam appellamus, de qua Botan. Miller sexdecim hujus plantæ species distinguit. Tam semina, quam folia ad usum medicum recipiuntur, ac folia quidem ad ulcera detergenda, semina ad urinam ciendam, & arenulas renum expellendas.

Abyssus, ἄβυσσος, proprie significat infinitam aquarum congeriem, quæ fundum non habet. Tropicæ vero etiam pro materia prima accipitur a Guil. Menens. *tract. Aurei velleis* l. 1. cap. 7. in *Theatr. Chym. Vol. V. pag. 274.* Est & terminus Paracelsitarum mysticus, quo denotatur proximum receptaculum seminalis materiæ cavum, solidum, ut plurimum humidum, quia & semina sunt spiritalia, & humida, propter quæ omnia sunt facta. Libav. in *Exam. Philos. vivent. Tom. IV. p. 139.*

* *Acacia*, ἀκασία, de qua Botan. Hipp. de morb. mul. 11. 53. v. 2. ejus usum ad capill. defluvium commendat.

Acacos, ἀκασός, sumptum legitur de morbo nullum vitæ periculum conjunctum habente a D. Pechlino l. 1. *Obs. Phys. Med. Obs. 71. p. 188.* & in specie de *Aphthis puerorum*.

Academia quid significet, aliunde debet constare; locum videlicet publicum docentium & discipulorum artes nobiliores & scientias: *Academia* vero *Paracelsi* dicitur *universa Natura*, per quam Deus sese cernendum præbet tam potentem, tamque sapientem, modo queramus eum. Dornæus de *Genealog. mineral. c. 7. in Theatr. Chym. Vol. I. p. 576.*

Acæria, ἀκέρεια, *Acæres*, ἀκέρεις, significat *importunitatem* & *intemperatum*. Vide *importunitas*.

Achai est *Aqua Aluminis*. Dicitur & *Achabi*; item *Feseol. Rul. in Lex.*

Acacid est *Acetum* vel *Acetosum*. Rul. & Jonhson. in *Lex. Chym.*

Acalai, id est, *Sals*. Dicitur & *Alex*. Idem.

Acalcum, id est, *Stannum*, Jupiter. Mul. L. M.

Acamatos, ἀκαμάτος, media est omnium membrorum figura, quasi *sine fatigatione* dixeris, eaque optima. Galen. l. 2. de *mor. muscul. c. 1.* Occurrit & apud Hippoc. c. 1. de *fract. 1. 16.* ubi mendose nonnulli ἀκαμάτος legerunt, animadvertente Foel. *Occ. p. 15.*

Acanor, *Furnus Philosophorum*. *Mul. L. M.*
Acantha, ἀκανθα, generaliter significat spinam qualemcumque: pressius si sumatur, animalium quorundam, ut Echinorum piscium notat aculeos. Hinc piscis quidam *Galeus* ad differentiam aliorum Galeorum vocatur *Acanthias*, ἀκανθίας, *Aculeatus*, *Spinosus*; a duobus aculeis, quos in dorso habet. *Rondelet. l. 13. de pisc. c. 2.* de Galeo vero vide infra in GA. In specie vero *Acantha* etiam dicitur *Spina dorsalis*, seu potius vertebrarum dorsii processus in id facti, ut violentiam extrinsecus incidentium & medullæ damnnum parantium retundant. *Gal. l. 12. de V.P. c. 15.* Junge *Comment. Casp. Hofm. ad b. l. 2. 921.* Dicitur alias ἀκάνθη, vide infra *Rhachis*. Derivatio *Blancardi* ab ἀκάνθη & ἀκάνθη commentitia & inepta videtur. Cum ἀκάνθη jam sit verbum compositum, in nomine vero *Acantha* ne vestigium quidem verbi ἄκανθη observare liceat.

Acanthabolo, ἀκανθαβόλον, dicitur *Eginetæ* l. 6. c. 32. instrumentum chirurgicum pro extrahendis spiculis, spinis piscium, turundis, pilis, &c. quod *Celsus Volsellam* dixit l. 7. c. 30. Ejus delineatio habetur apud *Sculpterum Armam. Chirurg. Tab. II. Fig. I.* Recurvam quoque aliud *Acanthaboli* nomine ad faucium chirurgiam commodum exhibet idem ex *Aqua-pend. Tab. X. Fig. I.*

* *Acanthice*, ἀκανθίαι, ἰατρικῆ. *Gorrhæus* contendit illud esse lacrymam in summitate *helsinica*, aut *parietariae* inclusum eamque suavissimo gustu præditam: sed eum duabus de causis deceptum fuisse opinor, primum quod ex *Theophr.* hic est fructus *cardui argentei*, deinde quod vox græca ἄκανθη, quam vertit *gustus suavissimi*, hoc loco sign. morbis oris conveniens.

Acanthis, ἀκανθίς, vide *Carduelis*.
 * *Acanthus*, ἀκανθος, de qua *Botanici*, sic dicta, quia spinis referta, & aculeis: sunt qui fruticem, alii spinosam esse herbam tradunt; item echinus seu erinaceus, vel ut alii erinacei genus; habet enim erinaceus aculeatum totum fere corpus.

* *Acanus*, ἀκανός, spina genus est, hinc *acacnoides*, ἀκανοειδής, *acacnoides*: speciem acani gerens, seu qui ex acani genere est, ut cum dicitur planta aliqua esse *acacnoides*; sic dicitur etiam illud, quod veluti malum extulerat in *carduorum* genere. *Theophr. Hist. Pl. 6. 4.*

Acardior, ἀκαρδιος, q. d. *Lat. Secors, Excors*, qui ignavus, timidus, imbecillisque est, quem admodum cor reassumere dicuntur ii, qui ad rem fortem obeundam excitantur. *Gal. l. 3. de Hipp. & Ph. decr. c. 4.*

* *Acar* est animalculum minimum, quod jux-

ta *Aristot.* in cera gignitur. Alii vero tribuunt hoc nomen *pediculis* sub cute & cuticula latitantibus, qui *Cirrones*, vel *Cyronnes* vulgo dicuntur. *Aldrov. l. 5. de Insect. c. 4. Nic. Pifo de morb. cogn. & cur. l. 1. c. 4.*

* *Acaricola*. Planta *Brasilæ*, cujus radices cum sint aromatica inter præstantiora aperiencia collocari merito possunt. In succo foliorum utuntur ad vomitum excitandum. *Pison.*

* *Acarus*, animal ita dictum propter ipsius parvitatem quæ sectionem non admittit. Nam vox *Acarus* a ἀκάρω, seco, & ἀ priv. deriv. Ex muscæ ovulis nasci ajunt. Est autem animal infestissimum tum vegetantibus, tum animalibus. Interdum facta sibi via inter cutem, & cuticulam pruritus molestissimos parit. Non raro etiam in pustulis scabiei, & variolarum reperitum fuit. Cariosos quandoque dentes obfidet. Oleum, Sulphur, odores fortiores, præsertim vapor nucis myristicæ dum comburitur, hæc animalia necant.

Acarnas, ἀκάρνας, ἀκάρνη, ἀκάρνη, *Acarne*, est piscis *Orpho* similis ratione carnis: colore vero differt, cum sit albus, squamis argenteis. Carne est candidissima, facile concoquitur, distribuitur, & bonum succum gignit. *Rondelet. l. 5. de pisc. c. 20. Aldrov. l. 2. b. tit. c. 10.*

Acatalepsia, ἀκαταληψία, incertitudinem in cognoscendo significat: Ejus contrarium *καταληψία*. *Galen. l. de sect. c. 5.*

Acatastos, ἀκαταστατός, dicitur *Inconstans*, usurpaturque de febribus apud *Hippocr.* quæ nihil certi neque in periodicis, neque in urinis retinent, sed semper variant. *4. de R. V. I. A. l. 52. De horrore Coac. t. 584. De urina l. 1. porrbet. com. l. 1. 31. Coac. 198. De tempore l. de Hamor. VII. 15. De morbis in genere 3. aphor. 8. Junge Foef. Oec. p. 15. Dieter. n. 26.*

Acatarsia, ἀκατάρσια, impuritatem humorum non purgatorum, sordes & illuviem, ipsam etiam intermissam purgationem significat apud *Hipp. l. 3. de Morb. II. 2. & III. 3. c. 3. de fract. c. 33. adde Foef. d. l. p. 14.*

* *Acaulis*, ἀκαυλός, planta caulis expers, sine caule, cujus folia, flores, nullo interposito caule, radici hærent.

Acasdir, id est, *Stammum*. Dicitur & *Alkain*, *Alomba*. *Rul. & Iohnf. d. l.*

Accatem, *Accatum*, id est, *Aurichalcum*. *Rul. & Iohnf. in Lex.*

* *Acceleratores urina*. Nomen hoc obtinere muscoli quidam, qui lotio excernendo, jaculandoque femini interserviunt. Quorum originem non pauci *Anatomici* a sphinctere ani, vela cristis ossium ischium repetunt: verum hos deceptos fuisse *Couper* ostendit.

Acceleratores vocantur muscoli penis ab ipsius urethræ parte superiore, dum sub ossibus pubis progreditur, procedentes, qui etiam venas cavernosum corporis urethræ coarctant, quemadmodum legitur in *Supplementis Actor. Eruditor. Lips.* Tom. II. *sect. XI.* p. 507. & 510. ex Guilielmi Covyper Chirurgi Angli *Myotomia reformata cap. 5. & appendice.*

Accessio, παρεξουσία, est deterius tempus totius in morbis intermittentibus periodi. Frequentius autem apud Latinos in usu est vocabulum *Paroxysmus*, de quo suo loco. Dicitur & *Exacerbatio*. *Accessio* quoque idem ac ἐπισημασία, scil. proprium in febribus intermittentibus invasionis febrilis specificæ symptoma. Vide Rhod. in *Lexic. Scrib. Accessio* Græce ἀρχὴ ἐπισημασία, dicitur primi paroxysmi εἰσβολὴ vel *invasio*, seu tempus illud indivisibile, quo humor morbum faciens vel fovens moveri incipit. Jonston. *Synt. Med. P. II.* l. 1. tit. 1. c. 1.

* *Accessorius*. Epithet. quod Villivius cuidam nervo tribuit.

* *Accessus*, pro coitu, seu conjunctione maris cum foemina sumitur.

Accib, id est, *Plumbum*. Rul. & Johnf.

Accidens, συμβατικός, in genere notat omne id, quod substantiæ opponitur. Specialiter vero in Medicina sumitur pro omni eo, quicquid corporis dispositionem necessario sequitur, sive illud secundum, sive præter naturam fuerit. Aliquando vero, & quidem recte, strictius si accipitur, ea, quæ sanorum dispositionem consequuntur, *Accidentia*, vocantur. Galen. l. 1. *Metb. med.* c. 9. Unde licet Interpretes Latini etiam de rebus p. n. usi sint vocabulo *Accidentis*, in Græco tamen textu nunquam non occurrit vocabulum συμβατικα. Non *accidentia*, ἀχὺ ὑπάρχοντα, Græce a recentioribus vocari ἀτυχεσβητικότη, quæ non existunt, quamvis existere possent, ut dolore vacare, & huiusmodi alia, scripsit quidem Gal. *comm. 1. in prognost. Hipp.* t. 27. verum in nullo Autore hoc reperire licet, neque in aliquo Lexico invenitur.

Accipiter, ἰεραξ, vocabulum haud expers æquivocationis. Vel enim significat genus *avis rapacis*, voracis, acuto visu præditæ, de cuius variis speciebus, usque in Medicina legatur Ulyff. Aldrovand. l. 4. *Ornitholog.* & l. 5. Adde Schroder. l. 5. cl. 2. p. 313. vel significat piscem, ut est apud Athen. l. 7. c. 38. & l. 8. c. 9. qui etiam *Milvus* dicitur, de quo Rondelet l. 10. de *pisc.* 8. Aldrov. b. tit. l. 2. c. 5. Vel in Chirurgicis ita vocatur *fasciæ* vel deligationis speciei naso destinata, vel cum duabus vel tribus fasciis, Gal. de *fasciis* n. 46. 47. & 53. Reliquæ

significationes, videlicet, quod vir quidam illustris, qui primus Cereri templum posuisse fertur ex Antonio Liberali in *Metamorph. Accipiteris* nomen habuerit: & quod species tormentorum bellicorum, quæ hodieque vernacula *Musket*, Ital. *Moschetti* appellantur, *Accipitris* quoque nomine venerint, non sunt hujus loci.

Accommodatus, ἀνάσσει, dicitur de eo, quod in unoquoque corporis membro, & figura, & colore, & magnitudine optime sese habet. Gal. c. 1. de *fract. t.* 2. Dieter. n. 605.

Accretio, vide *Augmentatio*.

Accubitus dicitur, quando aliquis cum alio in uno lecto concumbit, absque tamen congressu venereo: Et de hoc disputat Joh. Bapt. de Lamzveerde in *Histor. molavum uteri*, an virgo vel vidua solo *accubitu* concipere possit, c. 21. p. 181.

Accuratoria vocatur Lullio Synopsis vel Epitome de lapide Philosophico, in *Theatr. Chym.* Vol. III. p. 72.

Accusatio, idem, quod *Indicatio*, quatenus denunciare videtur Medico, quid sibi faciendum sit juxta Methodum medicinalem. Mich. Gavassetus de *Indic. curat.* c. 4. p. m. 50.

* *Aceanus*, ἀκείων, leguminis genus rotundum, & durum, frangique, & dissolvi difficile.

Acedia, ἀκείνη, incuriam, neglectionem significat, ἀκείνη, cura. Quid vero significet apud Hipp. t. de *Glandul.* IX. 11. non adeo evidenter liquet. Interpretes reddiderunt per magnum tadium & molestiam. Foef. legit ἀκείνη p. 15.

* *Acemella*, herba ad calculos terendos comminuendosque plurimum commendata. Hujus descriptio extat in actis Lips. an. 1701. , 1702. De eadem, ut liquido constat ex com. A. B. p. 169. loquuti sunt Cæsalpinus, & Tournefortius.

Acephalos, ἀκέφαλος, proprie significat monstrum sine capite, sive capite carens; Quod vero naturaliter populi tales fuerint aut hodieque sint, de quibus apud Plin. lib. 5. H. N. cap. 8. & alios, merito hodie pro fabula habetur. Jung. Zacchiæ *Quæst. Med. Legal.* l. 7. Tit. 1. q. 1. n. 35. De monstris vero *Acephalis* Observationes collectas lege etiam apud Bonet. *Medic. Septentrional. Collatit.* l. 1. *sect. 2. c. 1. p. 15. seqq.*

Aceratos, ἀκέραιος h. e. *incorruptus*, sincerus, purus. Usurpatur de humore apud Hipp. l. de *Affect.* XLVI. 6. Dicitur & ἀκέραιος, ἀκέραιος, i. e. *incorruptibilis*, Foef. p. 16.

Acerbus, σπυρίος, vide *Stryphnos*.

Acerides, ἀκέραιος, (male ἀκέραιος, μο-
νεα

nente Foef. p. 16. & C. Hofmanno in notis *ἐπιδωροῖς ad Gal. 3. de iis q. in med. r. 14.*) vocarunt *Emplastra, quæ carent cera.* Tale etiam legitur apud Gal. 4. de C. M. P. G. c. 14. *fin.* Talis est compositio decantatissima, quæ *Emplastrum Norimbergenſe & Irnſingerianum* ab auctore vocatur.

Acerofus, idem quod *Furfuraceus*, *πιδόρωσ*, Epitheton paupis vilissimi, qui omnium minime nutrit. Dicitur & *Canicaceus* a *canicis*, sive fursure farinaceo. Iouſton. *Synt. Med. p. 45.*

* *Aceſcentia*. Nomen hoc tribuitur alimentis, humoribus, aut medicamentis, quæ non nihil acida ſunt, aut exiguo calore fermentata acida fieri poſſunt. Porro rerum acidarum uſus maxime ſolet conducere, ubi humores putrefcere incipiunt; quo fit, ut nimio calore corpus æſtuet, ſitis ardens excitetur.

* *Aceſſas*. Medicus Græcus, de quo nihil habemus, niſi eum infeliciffimo plerumque ſucceſſu medicinam exercuiſſe, ut negotio, quod alicui male, & infeliciter ceſſiſſet, Aceſſas interſuiſſe diceretur.

Aceſis, *ἀνεσις*; idem, quod *ἀνοσ*, *medelam, curationem* ſignificat Hippocr. de *præcept. l. 3. VI. 10.* Verbum *ἀνεσις* *δοῦ*, *mederi*, ſanare, quod legitur *1. de fract. r. 34.* Hinc & *ἀνεσιος, ſanabilis*, vocatur, quo aliquorief uſus Hipp. ut & oppoſito *ἀνεσιος, incurabilis*, *3. de artic. r. 103.* Foef. *d. l. ἀνεσις* quoque dicitur Medicis ſpecies *Chryſocolle ſucilitie* ex pueri urina, quæ medicinæ uſibus inſeruit. Gorr. in *definit. ex Plin. l. 33. c. 5.* item *Aceſia, ἀνεσις*, ſanatio, & *ἀνεσιον*, quod ſanationi conducit. Erotianus.

* *Aceſo*. Filia *Æſculapii*, quam medicinæ peritiſſimam fuiſſe fabulantur. Clerc contendit, antiquos hoc nomine ſignificare voluiſſe aerem puriſſimum, & eo utentibus ſaluberrimum.

Aceſtoris, ἀνεσιος, dicitur *medicatrix*, Hippoc. *l. de flat. l. 8.* & contracte *ἀνεσιος* pro *obſterice* ponitur, *l. de Carn. in fin.*

Aceſtra, ἀνεστρα, acum ſignificat, ſicut ex *Onomaſtico Latino-Græc.* Vulcani demonſtrat Rhodius in *Diſſert. de Acia c. 10. p. 133.* unde *ἀνεστρα* ſartorem notat, ſicut e loco Xenophontis conſtat, *p. 134.*

Acetabulum, κοτύλη, κοτυληδών, variis gaudet ſignificationibus. I. & quidem generalius denotat *offis cavitatem* alterius offis caput profundius excipientem. Gal. de *Offib. in præcæm.* Specialius vero applicatur cavitati, quæ eſt in extrema cervicis ſcapulæ parte, caput brachii excipiens. Galen. c. 1. de *artic. r. 21.* Græcis *ἀποκοτύλην*, h. e. *humeri acetabulum* dici reſtatur Linden. *Med. Phyſiol. l. 2. c. 14. §. 52.* Huic in inferioribus reſpondet ſinus profundior offis co-

Tom. I.

xæ, quæ femoris caput globofum excipit, itidem ſpecialiſſime *Acetabulum* vel *Coryle* dictus a Ruſſo *l. 3. de partib. c. 5.* Mundinus in *Anat. pyxidem* appellavit. Papias *vertebram*, quia in ea caput femoris vertitur. Linden. *d. l. §. 107. II.* *Acetabula, Cotyledones, κοτυληδόνες* ab Anatomicis veteribus & recentioribus carneæ moli vel glanduloſa, quæ in homine *placente uterine* vel *hepatis uterini* nomine venit, unanimitè attributa ſunt. Quid vero proprie in illa carneæ mole vocabulum *Acetabula* denotet, nondum ſatis liquet. Ex Hipp. *5. aph. 45.* nihil certi determinari poſſe videtur, num ipſam totam placentam in illam voluerit intellectam: quantum quidem ex Erotiano licet colligere, æque ac Diocles intelligit in utroque latere uteri cavitatem, in qua fœtus nutriatur, quod minus placet Erotiano in *κοτυληδόνες*, quem vide. Gal. in *lib. de diſſect. matric. c. 10.* & aliis in locis ſtatuit, *Acetabula* eſſe vaſorum, quæ ad matricem perveniunt, oriſicia in uteri cavitatem hiantia, quamvis in humano genere potius *Acetabulares eminentias* quaſdam (*κοτυληδονείδεις ἀξοχῆς*) ſaltem adeſſe ſtatuat, quales etiam recto inteſtino in hæmorrhoidibus eſſe ſolent. Reliquas veterum ſententias collegit Hier. Fabr. ab Aquapendente de *form. ſæc. c. 4.* Jung. Foef. *Oec. p. 350. ſeq.* Dieterich. *Iatr. n. 472.* Ex recentioribus Harveus in *Additamentis Exercitationum de generat. anim. tit. de Acetabulis*, dixit, eſſe cellulas plurimas exiguæ capacitatis, per carneam ſubſtantiam diſperſas, atque albumine ſive materia mucilaginea reſertas, magnitudine ſpongiæ majoris, loculamenta non excedentes, inque ſingulas earum toridem vaſorum umbilicalium ramulos tenuiſſimos profunde penetrare, & in iis alimentum fœtui recondi. An quoque in humano genere *Acetabula* vere occurrant, & olim & hodieque in controverſiam venit, ita, ut ex utraque parte celebres Anatomici & Medici ſteterint & adhuc ſtent, quam litem noſtram facere nec loci hujus eſt, nec inſtituti concedit ratio. III. *Acetabulum, κοτύλη, ὀξύβαρον, ἐμβύβριον* quoque *menſuram pharmaceuticam liquidorum* ſignificat: verum & hic de quantitatis certa determinatione diſcrepantes Autorum ſententias videre licet apud Lindenum *Select. Medic. Exerc. XVI. §. 100. ſeqq.* Rhodius in *Diſſ. de Ponder. & Meſſ. ad finem* ſcribit: *Acetabulum* continere olei drachmas 18. vini Zij & ℞ij Mellis Zij ℞9. P. Zacchias ex Plinio meſuram quindecim drachmarum eſſe ſcripſit. *Queſt. Medico-Legal. l. 5. tit. 4. queſt. 2. n. 19. IV. Acetabulum & Cotyledon* de plantis quoque quibuſdam dici ex Dio-

B

CO-

coride & Fuchſio teſtatur Bauhin. *Pinac. l. 7. f. 8. & 9. p. m. 285. 287.* Vide plura de vocabulo $\alpha\kappa\epsilon\tau\alpha\rho\upsilon\varsigma$ & $\alpha\kappa\epsilon\tau\alpha\rho\upsilon\delta\epsilon\iota\varsigma$ apud Foeſ. *Oecon. p. 350. ſeq.*

* *Acetaria.* Olus quodcumque aceto conditum eſtur in cibus.

Acetaria vocantur opſonia vel condimenta, quæcumque cruda cum aceto, oleo & ſale manduntur, Gall. *Salade d'herbes.* Quod Bruuſſelſ. in ſuo *Onomaſtico* exiſtimet, Græcis $\acute{\alpha}\zeta\upsilon\beta\alpha\sigma\omicron\upsilon$ dici, non videtur accurate dictum. Hoc enim nomen pertinet vel ad vaſculum, in quod acerum infundebatur ad intingendos cibos, vel ad menſuras, Cotylæ quantam partem, i. e. 24. drachmas ſignificans.

Acerofa eſt nomen plantæ notiſſimæ apud Botanicos. Deinde nonnullis Chymicis vocabulum hoc tribuitur cum adjectivo *Eſurina* Spiritui Veneris, uti legitur in Morley *Collect. Chym. Leidenſ. c. 497.*

Acetum, $\acute{\alpha}\zeta\epsilon\tau\omicron\upsilon$, dicitur proprie liquor aciditate terreſtriori ac fixiori imprægnatus. Schroder. *Pharmacop. Medico-Chym. l. 4. cl. 2. n. 368.* Fr. Hofm. in *clavi ad Schroder. b. l. de hujus natura & viribus* prolixè diſſeruit Galen. *l. 1. de ſimpl. fac. c. 17. ſeqq.* Dioſcorid. *l. 5. c. 21.* Jul. Alexand. *l. 18. Salubr. c. 8.* Bruyerin. *de re cibaria l. 10. c. 3.* Generationem vel confectionem *aceti* ex recentioribus egregie deſcripſit etiam Thomas Vuillif. *de fermentat. c. 7.* Martin. Kerger. *b. r. ſect. 1. c. 10. p. 96. ſeqq.* Ex Noviffimis Nobiliff. D. D. Joh. Bohn. Lipſienſ. Acad. Prof. Publ. celeberrimus, in *Diſſertat. Chymico-Phyſic. IX. ſ. 26. ſeqq.* ſtatuens, fieri *Acetum* mediante fermentatione peculiari, non quidem deſtruentes ſulphureas particulas, ſed potius involvente & tartareas ſalinas acidas magis magisque recludente & in fluorem cogente; unde & *Acetum* Tartarus liquidus, & Tartarus rursus *Acetum* ſolidum & ſiccum recte dici poſſit. Jungatur & nob. D. D. Vvedeliuſ. *Pb. Acroam. l. 2. f. 1. c. 6.* *Acetum portatile* dicitur Tartarus albus ablutus ſiccatus & decies in aceto acerrimo infuſus, cujus proceſſus videatur in *Collectan. Chym. Leidenſ.* Chriſt. Love Morley *c. 6. p. 3.* In Chymicis *Acetum* etiam de variis rebus prædicatur. *Acetum Philoſophorum* dicitur aqua *Mercurialis*, quam alias *Lac Virginis* appellant, quo metalla ſolvi perhibent. Sine hoc nihil ſolvitur, nihil deſtillatur, nihil fermentatur. Circa materiam, ex qua fiat, diſcrepant Auctores; Alii cum Theophrasto vitriolum: alii teſtudines marinas per ſublimationem & deſtillationem; alii aquam pluvialem ſupra Antimonium putrefactam; alii mel & ſalem Tartari eſſe dixerunt. Rul. & Johnſ. in *Lexic. Schro-*

der. d. l. 2. c. 5. Fr. Hofm. in *Clav. ad h. l.* Conſiſti magis *Aceti* Philoſophorum ſalibus acidis ſulphuris & aluminis aucti deſcriptionem tradidit Jac. le Mort. *Chym. Med. Phyſ. c. 13. p. 137.* Alii Mercurium ipſum poſuerunt, qui & *acetum acerrimum & fortiffimum* aliquoties appellatur a Dav. Lagneo Harmon. *Chym. in cap. 1. Theatr. Chym. Vol. IV. p. 719. 721. 725.* &c. *Acetum Chymicorum metallicum* fieri ex rore Majali, vel hydromelite addito ſtibio loco fermenti notavit Libaviuſ. *Syntagm. Arc. Chym. l. 6. c. 8. & l. 7. c. 22.* Deſcriptionem etiam *Aceti* omnia ſolventis ex Iſaaco tradidit *l. 8. c. 9.* Ex hac varietate deſcriptionum an certum effectum ſperare aut promittere licebit? mihi ſane non videtur. *Acetum radicale* eſt *acetum* deſtillatum ex ſua radice vel matrice: Dicitur etiam Aqua ſolvens, Dorn. Rul. & Jonſ. Vel *Acetum radicatatum* nonnullis eſt liquor ille acerrimus *aceti*, qui abſtracto phlegmate in fundo reſtat. Fit ex Cryſtallis ſecum *aceti* deſtillando per retortam cum cohobiiſ: vel *acetum* vini bonum impone in retortam, deſtilla lento igne phlegma, reſunde hoc capiti mortuo ſapuiſ, & digere in ſimo, tandem deſtilla: Et primo quod erit ſeorſum, caſte, quod poſterius igni fortiffimo prolicitum prodit, eſt *acetum radicatatum*. Rul. & Jonſ. in *Lex. Acetum amineum* eſt album. Johnſ. *Acetorum* in Pharmaceuticis uſualium, qua ſimplicium, qua compoſitorum, hiſtoriam & catalogum vide in *Diſpenſatoriis Norimbergienſi, Auguſtano, Londinenſi, aliisque*, nec non in Schroder. *l. 2. c. 37.* Jac. le Mort *Pharmac. Medico-Phyſica c. 20. p. m. 146. ſeqq.* *Acetum Eſurinum* Zvvolveri eſt ſpiritus Veneris Cryſtallis viridis rivo paratus, de cujus examine legatur idem *Chym. Med. Phyſ. c. 17. p. 214.* Deſcriptiones diverſas *Aceti Antimonii* juxta D. de Mort, Febyre & Vreeſvvyk, videre licet in D. Helvici Iunken *Lexico Chymico-Pharmaceut. Part. 1. ſtatim ab initio pag. 1. 2. 3.* nec non *Acetum* deſtillatum parandi modos *p. 3. & 4.* Verbum *Acetare* legitur apud Apulejum *de medicam. herbar. c. 3.* quod expoſuit Gabr. Humelberg. in acridinem verti, qualis eſt in *acero*. Item ſignificat commovere, agitari. *comm. ad ill. loc. p. 49.*

* *Achariſton*, $\acute{\alpha}\chi\alpha\rho\iota\sigma\omicron\upsilon$, epith. plurimorum Antidororum, Collyriorum, quorum deſcriptio apud multos auctores medicos extat.

Achariſum, $\acute{\alpha}\chi\alpha\rho\iota\sigma\omicron\upsilon$, dicitur confeſtio contra catarrhos a cauſa frigida, & difficilem reſpirationem, ita vocata, quod ſit gratis & ſine munere danda, cujus deſcriptio extat in *Antidotario Nicolai, operibus Meſue annexo fol. mibi 371.*

Achates, ἀχάτης, dicitur gemma, quæ ex flu-
vio Siciliae ejusdem nominis, in quo primum
reperita fuit, nomen adeptæ, coloribus & re-
rum imaginibus, quas ab ipsa natura forma-
tas repræsentat, valde varians. Ejus virtutes
dicuntur esse, venenis resistere, præsertim vi-
perino, sitim sedare, visui prodesse, reddere
facundum & disertum. Plura de *Achatis* hi-
storia & variis speciebus legantur apud Andr.
Chioccum in *Musæo Calceolariano sectio III.*
p. 246. seqq. pluribus.

Acheir, ἀχειρ, vide *Demanus*.

* *Achicobolon*, ex Coel. Aur. fornix, seu tholus,
vel testudo, seu camera in thermis,
quæ duplex, altera ἐπίδος, seu sudatorium, *af-
sa* apud Cic. altera τῶν ἐξω οἴκων, altera με-
λαμπικῶν appellata.

* *Achillejon*. Spongiæ genus, ex qua lina-
menta vulneribus indenda conficiuntur. Pri-
mus Achilles his linamentis usus fuisse dicitur.
Gorræus.

* *Achillejos*. Placentæ genus ex ordeo *Achil-
lis* confectæ. Gorræus.

* *Achilleis*, ἀχιλλεῖς. Ordei species, de qua
meminit Theophr. Galenus ait, hanc a Rus-
tico quodam Achille sic dictam; probabilius
tamen est, genus hoc ordei, quod optimum
esset, ita appellatum. Nam Achilles Græcorum
dux præstantissimus fuit. Hipp. l. 3. de
morb. ex hac Ordei specie decoctum adversus
febres ardentes, & Regium morbum parat.

Achilleus, ἀχιλλεῖος, ἀχιλλεῖς, epitheton de-
notans magnum, plenum & optimum. De-
sumtum ab *Achille* quodam, qui agricola
Babronius fuisse dicitur. Legitur apud Hipp.
l. 3. de morb. XXX. 4. & XXXI. 4. & apud
Theophrast. *hist. pl. l. 8. c. 10. de causis plant.*
l. 3. c. 26. & 27. vide & Foef. *Oec. p. 114.*

Achlys, ἀχλὺς, vel significat *aeris caliginem*,
& turbationem, cujus crassamentum est me-
dium inter nebulam & nubem, crassius nebu-
la & nube tenuius. Gal. c. 2. in 1. *prorrh. Hipp.*
t. 11. Vel in specie ita dicitur *oculorum caligo*
quædam & obtenebratio, ex levi & superfi-
ciaria exulceratione nata, nigrum pupillæ oc-
cupans. Galen. in *def. Medic. & Aetio l. 3. ter-
trab. 2. c. 25.* In qua significatione acceptum
legitur & apud Hipp. l. 2. *Prorrh. XXII. 33.*
Dicitur & ἀχλὺδες τῶν ὀφθαλμῶν *Coac. t. 218.*
cui opponitur ἡ καθαρότης, puritas oculorum,
t. 217. Egri quoque ἀχλὺδες, *Caliginosi*, vo-
cantur, quorum oculi tenebris & caligine ob-
ducuntur. *Coac. t. 35.* Ventis quoque talem *cali-
ginem* inferentes vocantur ἀχλὺδες. 3. *aph. 5.*
Metaphorice etiam ἀχλὺς sive caligo utero at-
tributa legitur l. 2. de *morb. mul. LVII. 2. Con-*

fer ad Foef. p. 115. Dieter. num. 144. Linden.
Sol. Med. Ex IV. §. 92. Erotianus definit:
Ἀχλὺς λέγεται πρῶτης ἀκαύρωτης καὶ σκοτίας ἀπὸ
τῆς ὀφθαλμῶν. Ἀχλὺς dicitur quædam obscuri-
tas & caligo oculorum. in voce ἀχλὺδες.

Achmadium, *Achimidium*, corruptum ex
Arabico *Achman* vel *Achiman* vocabulum de-
notans *Antimonium*. Fallop. *tr. de metall. &
fossil. c. 29. p. Tom. I. Op. p. m. 332.*

Achne, significat I. *lintei ramentum*, aut *lan-
uginem* derasam, ex qua penicilli & turundæ
vulnerariæ aut concepta linamenta fieri solent.
In qua significatione aliquoties legitur apud
Hipp. in *Moeblico statim in principio 2. de artic. t.*
45. l. 1. de *morb. mul. XXXV. 3. l. 2. b. t. LXI. 17.*
conf. Erotianus. II. tribuitur hoc nomen ἀχνη
fordibus oculi instar lanuginis inarescentibus l.
6. *Epid. f. 1. t. 23.* Unde & ἀχνηδες ὀφθαλμοί, i. e.
lanuginosus oculus vocatur, *Coac. t. 225.* quam-
vis alii ἀχλὺδες legant. III. dicitur etiam
de tenui aquarum & maris aspergine vel
spuma, l. de *intern. aff. I. 21.* Adde Foef. d. l.

Achores, ἀχῶρες, vocantur *manantia ulcera*
cutis in capite & genis infantum plurimis ac
minimis foraminibus cutem perforantia, ex
quibus tenuis & glutinosa effluit sanies. Huic
morbo affinis est *Favus* & *Cerion*, de quibus
infra suis literis. Vide Gal. l. 1. de *Com. Med.*
sec. loc. c. 8. Jung. Sennert. *Med. Pr. l. V. Parr.*
1. c. 32. Generantur *Achores* ex salso nitroso-
que succo cum portionibus glutinosis misto,
quem pituitam salsam vocavit Paulus Barbet-
te *Chir. Part. III. l. 2. c. 2.* Videatur & Foef. p.
116. seq. Vocatur & ab aliis *Crusta*, *Lactea*,
Lactium, *Tinea*, præsertim si *Achores* diutius
durent & tardius ad curationem disponantur.
Vide *Tinea*. Walther. in *Sylv. Medic. p. 14.*
& p. 789. ubi plures Auctores collegit, quibus
ex novissimis jungi poterit Lunken. *Chym.*
Exp. Cur. Part. II. f. 2. c. 2. p. 810. seq.

Achoristos, ἀχῶριος, h. e. *inseparabilis*.
Dicitur de accidentibus, symptomatibus, &
signis, quæ dispositionem secundum vel præ-
ter naturam semper comitantur. Ita molli-
tates humidi, durities sicci dicuntur *insepara-
bilia*. Galen. l. 2. de *Temp. c. 4.* Ita actionum
integritas est sanitatis accidens *inseparabile*.
Dolor lateris punctorius symptoma inflamma-
tionis pleuræ, quæ alias Pleuritis vocatur,
inseparabile, &c.

* *Achreion*, ἀχρεῖον, inutile. Hipp. hoc no-
men tribuit partibus corporis, quæ ob imbe-
cillitatem inutiles redditæ sunt. Foefius.

Achroi, ἀχροί, fere iidem, qui λέθραιμοι
dicuntur, *decoloros* homines, pallidi & sangui-
ne defecti, apud Hipp. 4. de *R. V. I. A. t. 115.*

cujus textus notatu digni expositionem dedimus in *Remoris ac Impedimentis Purgationis Ex. IV. & V.* in specie vero horum vocabulorum explanationem legere licet *Ex. IV. th. 29. 30.* Causæ hujus coloris defectus possunt esse variæ, cum quidam *exsanguis* esse possint & decolores a nativitate; quidam vi morbi; alii ob nimiam evacuationem prægressam.

* *Achromos*. Calvus, qui primus Hippocratis libros e Græco in Latinum transfudit, putavit *Achromos* esse nomen mulieris remedium dysentericæ certissimum apud se habentis. Cujus opinionem falsam tamen sequutus est Tiraqueau. Cur enim verba Hipp. Epidem. l. 7. περιεὶν ἀχρωμῶν δυσεντηρῆς ἄκω, non hoc potius modo interpretemur? sc. *excedens fornicatio dysentericæ remedium*. Non enim inaudita hæc curandi ratio, licet in usu non sit. Nam Aetius ait, fornicationem dysenterias chronicas sedare. Paulus Ægineta idem iisdem pene verbis confirmat, quæ recentiorum medicorum nonnulli transcripserunt videntur. Ideo vero deceptum fuisse Calvum opinor, quod, cum medicos, qui Hippocratem sequuti sunt, non inspexerit, & remedii genus leve, ridiculumque videretur, ad eam interpretationem confugiendum sibi esse necessarium duxit.

Achyron, ἀχυρον, *paleam, festucam*, præsertim frumentorum significat, Hipp. I. *Prognost. z. 123. de nat. mul. XXIX. 63. 166.* Sed & exterius putamen in semine cucumeri ita vocatur, l. *de diet. XIV. 17.* Hinc ἀχυρώδης ἄπρος, *panis acerosus*, vocatur, qui plurimas habet paleas admixtas, vel solis paleis constat. Foef. p. 116. & ἀχυρώδης, dicitur *ratio commiscendi paleas cum argilla* aliove luto ab hirundinibus nidum ita conficientibus excogitata. Aldrov. l. 17. *Ornith. c. 16.*

Acia legitur quidem apud Corn. Celsum l. 5. *de medic. c. 26.* de glutinatione vulnerum attribuens suturæ & fibulæ quæ utraque applicanda labiis vulnerum, ut non tantum cutem, verum etiam aliquid de carne apprehendant, quo fortius hæreant, nec cutem abrumpant. Et utramque optimam esse ex acia molli, non nimis torta, quo mitius corpori insideat. Quid vero vocabulum hoc significet, non certo constat. Guil. Pantinus in *Not. ad b. l. p. m. 435.* fortassis acu legendum esse putat. Verum quomodo acus mollis dicenda? Barthol. Castell. exposuit per filum per foramen acus trajectory, quò vel partes corporis dissectas inter se committere, vel caput fasciæ subjectis partibus affuere consuevimus, provocans ad filum & nodum, ἰσχυρὰ καὶ ἄκω, apud Gal. C. 2. *de iis, q. in med. f. t. 7.* Adde Foef. p. 550. Epimvero

licet hæc expositio futuræ applicari posset, minus tamen ad fibulam quadrare videtur. Quomodo Joh. Jacob. Chifletius in *libell. de Acia Celsi propriæ significationi restituta*, & Joh. Rhodius in *Dissertatione de Acia ad Celsi mentionem*, qui magno apparatu omnia congeffit, quæ modo aliqua ratione huc faciunt.

Acicys, ἀκικυς, vocatur *infirmus, debilis*, cui κικυς, h. e. *robur* ad motionem non inest. Legitur apud Hipp. l. 4. *de morb. XVI. 28.* Junge Foef. p. 16.

Acida Bilis, vide *Bilis atra & Melancholia*.

Acida Pituita, vide *Pituita*.

Aciditatio, vocatur symptoma ventriculi, quando vinum assumtum in illo acorem contrahit, quod in hypochondriacis contingit. Phil. Hæchstetter. *Part. II. Observat. rar. Dec. V. Casu I. in Schol. & Casu II. in Schol.*

Acidnos, ἀκιδνω, quasi ἀκω, idem, quod ἀκικυς, *infirmum*, virium alacritate privatum significat apud Hippocr. l. 1. *de morb. mul. XXVII. 3. de nat. pueri XXXVII. 5. præcept. VII. 14.* Junge Foef. d. 1.

Acidule (Græcum Latino respondens apud veteres non occurrit: comprehendendi tamen debent sub iis aquis, quas Hipp. l. *de A. Loc. & Aq. vocat τὰ ποτῆα ὕδατα*, item ἀκικυὰ, & Gal. l. 1. *art. cur. ad Glauc. c. 9.* & alibi, τὰ ὕδατα ἀκικυὰ, ποτῆα, θαλάσσια, marinas, nitrosas, sulphureas &c.) sunt aquæ medicatæ metallicæ actu frigide (ad differentiam *Thermatarum*, de quibus infra in *lit. T.*) acidi magis vel minus saporis, mineralibus plerumque ferri, vitrioli, nitri, aluminis, quandoque etiam auri essentiis in terræ abyssu imprægnatæ. Duo igitur iis insunt; Mineralis substantia, ceu pars potior: & Phlegmatis liquor, seu aqua substantiæ minerali vehiculum præbens. Schroder. *Pharm. Medico. chym. l. 3. c. 3.* Essentiam mineralium consistere in subtilissimis mineralium variorum particulis & spiritibus ex actione & reactione in Martem vel pugnam oris, quæ causa etiam, quod acidulæ sint potandæ ex ipso vivifico fonte, vel scaturigine ipsa, recte docet Fr. Hofm. in *clar. ad b. Schroder. l. p. 144.* Dividuntur in *Naturales*, quas Galenus appellat ἀνθρωπῶν, sponte natas, l. 1. *de S. F. c. 17.* Hipp. v. l. 6. *Epid. f. 4. r. 19.* ὕδατα ἀτεχνῆα, aquas arte carentes; & *Artificiales* sive artificiosas, τεχνικῶς κατασκευασθέντα, Gal. *comm. ad d. l. Hipp. Schroder. d. l. c. 17.* Fr. Hofmannus in *Clar. ad b. l.* Historiam & catalogum variarum *Acidularum* videre licet apud Tabernamontan. in suo vernaculo libro, *Thesaurus Aquarum* inscripto, ut & Joh. Weker. *Antidotar. Spec. l. 1. sect. 3.* ubi sub nomine *Balnearum* & in-

internas acidulas complectitur. In specie de *Acidulis* Helvetiæ legatur Joh. Jac. Vvagnerus in *Histor. Helvetiæ Curios. sect. 3. art. 8. p. 103. seqq.* Ex recentioribus Arcanum *Acidularum* prodere tentavit Petr. Giurius, uti extat in *Actis Erud. Lips.* 1682.

Acidus, ἄκτις, quid significet, sensibus magis perspectum est, quam ut verbis exprimi commode possit. Ejus tamen hodieque in medicina frequentior applicatio tricas peperit non paucas. Quas ut breviter pro instituti ratione expediamus, *Acidum* accipitur vel de qualitate quadam gustatili, qua præternaturali, in humoribus, alimentis, medicamentis occurrente, cujus virtus juxta Galenum quidem consistit in hoc, quod mordicet absque calefactione, & vis fermentandi quoque insit, l. 1. de *S. Fac. c. 37.* item, quod natum sit incidere, extenuare, dividere, fæstuque liberare, perpurigare citra excalescentiam, l. 5. c. 26. Enimvero insufficiens hæc est enumeratio. Hinc recentiores recte quoque *Acido* cuidam tribuerunt vim congelandi, coagulandi, figendi, incrascendi, obstruendi, fermentationem cohibendi, & ita frigus totius corporis, pallorem & infirmitatem efficiendi, quatenus nimirum *Acidum aliud* in fixis, vitriolaceis, aluminosis portionibus, *aliud* vero in nitrosis, volatilibus consistit. Vel ex principiis Philosophiæ Cartesianæ *Acidorum* particule, modo gladiolis, modo novaculis, modo acubus & aculeis, modo etiam cuneolis assimilantur, unde & *Antacida* varia esse debent. Dolæus *Encyclop. ed. Med. l. 1. c. 3. §. 19. p. 53.* Vel sumitur pro principio quodam salino constitutivo & substantiali omnium corporum naturalium, ita ut una cum altero, quod *Alkali* appellant, ad constitutionem rerum naturalium in initiis earum tum in mixti partibus concurrere nonnulli modernorum docuerint, quæ sententia etiam tantum invenit applausum, ut in multorum scriptis Medicis nisi *Acidum* & *Alkali* ferme legatur; Imo non modo naturalium rerum, sed & præternaturalium, morborum puta causarumque morbificarum originem ex illis duobus deducere non veriti sint. Qua de causa etiam palmaria Medicinæ objecta & Architectonica Naturæ instrumenta appellata fuerint. Enimvero quantis commentum hoc ingeniosum adhuc scateat renebris obscurissimis, evidentissimis contra quandoque contradictionibus, cuiuslibet, cujus animus novitatis vanæ cupidine non præoccupatus & occæcatus fuerit, legenti, recentiorum, videlicet Takenii, Svalbe, Davidis de Beke, Barneri, aliorumque scripta, nullo negotio patebit: ita ut idem judicium, quod Galenus quon-

dam de Chryssippi scriptis tulit, de his quoque ferre salva veritate liceat: Oportet ter & quater multo cum otio, studioque & diligentia non mediocri perlegere, atque ita demum credere, id in illis reperiri, quod in proverbio est, cum ajunt: *Nilil apprehende & fortiter tene.* Adeo ænigmata sunt mirabili quadam obscuritate perplexa, l. 3. de *Hipp. & Plat. Decr. 4.* Quid? quod jam insufficientiam horum principiorum agnovit & fassus sit D. D. Joannes Bohnius in *Epistola ad D. Langelottum publice edita.* An *aciditas* naturalis in fermento ventriculi chylificante & succo pancreatico occurrat, etiam hodieque in dubium vocatur. Enimvero nostri non est instituti, controversias has ventilare aut dirimere. *Acidum* quoque dicitur de quibusdam Chymicis medicamentis v. g. *Acidum Tartari* scil. simplex, quod convenit cum *Crystallis Tartari.* Unde composita *Acida* v. g. *Acidum Tartari aluminatum*, *Acronium*, *Cinamomum*, *Rubrum.* apud Rolfink. *Chym. 1. a. f. 1. l. IV. f. Art. 1. c. 8. seqq.* Igitur de *Acido* ἄκτις ἁπλοῦς.

Acies, ἀκίς, quid communiter significet, ex aliis Lexicis notum est. Jo. Rhodius pro sua ingenii acie, sæpe nimis curiosa & superflua Medicam ei tribuit significationem, quam e diversis Latinis probatis autoribus, etiam Medicis, Cæsalpino, Claudino, probare conatur, quod *Acies* sit *Chalybs*, Græce χάλυξ, dicta a Chalybibus, primis ejus inventoribus, seu ferum, igne fusionis vehementissimo depuratum, ad argenti albedinem maxime accedens. Verum sit ita: cui bono autem ista est noticia, siquidem manet nihilominus in foro Medico minus usitata, tropica & sensum magis obscurans, quam declarans? In alio Lexico hanc *Aciei* significationem confirmatam vidi auctoritate Plinii, absque tamen allegato loco: postquam vero Plinium evolvi, nullibi de chalybe egisse observavi; de ferro vero lib. 34. *H. N. c. 14.* ubi quidem *Aciei* bis terve mentio fit, sed quod chalybem significet, reperire non potui.

Acinesia, ἀκίνησις, Latine *Immobilitas*, generaliter quid significet, notius est, quam ut opus sit proluxa expositione; videlicet *Motus privationem* vel motum localem abolitum. Specialiter vero Galeno ita dicitur *medicam illam quies*, quæ systolen & diastolen pulsus intercedit, l. 1. de *diff. puls. c. 7.* Vocatur & ἡρῶσις, ἡρῶσις. i. e. *Quies.*

Acinosa tunica, eadem quæ *uvea*, ἐρυοειδής, vide *Oculus Rhagoides.* Dicitur & *Aciniformis* apud Ingrassiam *Comm. in Acie. de Tumor. p. n. p. m. 292.*

Acinus, σαφύλη, *πέρι*, vide *Staphyle*. *Cion*.
Acis, ἀκίς, vocatur *cuspis* telii vel sagittæ,
& pertinet inter causas vulnerum: Unde aliquoties legitur apud Hipp. l. 5. *Epid.* XX. 2. 4. XXI. 6. Junge Foef. p. 17.

Acmafticos, ἀκμαστικός, epitheton febris, quæ & *Homotonos*, ἰσοτόνος, dicitur, *Synochi species*, quæ similem fervendo effervescentiam continuam ad finem usque terminatur. *Epacmaftica* vero, ἐπακμαστικός συνήχος appellatur, quando continuo crescendo procedit: E contra *παρμαστικός*, *paracmaftica* febris, quæ decrefcendo movetur, ex Gal. l. 9. *Metb. med. c.* 4.

Acme, ἀκμή, proprie significat, juxta Etymologici Autorem, *summam ferri aciem*, quasi ab ἀκμή, *acies*, vel ἰκμή, quod ab ἴκω, *venio*, descendit, quia omnia penetrat. Igitur ἀκμή dicitur & pleonasmō literæ μ, ἀκμή. Verum hæc significatio non est hujus loci. Ab hac tamen dependet altera generalior traslatitia, quando summum uniuscujusque rei *vigorem* & incrementum denotat. *Vigor* enim dicitur, quasi *vis agendi*, & *Vigentes* quasi *vi agentes*, virtute pleni. Hinc *vigor corporis*, *vigor ætatis* sæpe legitur apud Autores. Est vero *Vigor ætatis* nihil aliud, quam *stata ætas* Scaligero in *Poetic. media* inter juventutem & senectutem, in qua promptitudo ad actiones motusque & robur corporis vigent. Galen. l. 1. *de san. tu. c.* 2. Leonicens reddidit *Constitutam*, alii *Constantem*, alii *Subsistentem* vocarunt. Inde translatum vocabulum ad alia omnia summam perfectionem adeptæ, quin & ad ipsos morbos. Sic enim Medici tertium morborum tempus ἀκμῶ, *staturam vigorem* appellant, in quo summum habent impetum, & causa eorum *viget*, floretque vis mali, unde Herotianus ex mente Hippocr. Ἀκμῶ πένθος definit, quod sit presentia signorum magnitudinem morbi ostendentium; qui idem Hippoc. per ἀκμῶν, *florere*, elegantē metaphora expressit *statum morbi* vel *vigorem*, l. 2. *Epid.* f. 1. n. 24. Vide sis Linden. *Sel. Med. Ex. XII.* §. 83. *segg.* De voce vero ἀκμῶ consule etiam Foef. p. 17. Dieter. *Iatrei n.* 29.

Acne, ἀκνή, vide *Ionthos*.

* *Acestis*, ἀκείστις, spina dorsi sic appellata, quod bruta eam κηρύσσει, h. e. scalpere nequeant, sed opus sit, ut ab alio fricetur: proprie in foliis quadrupedibus, sed est etiam herbæ nomen apud Nicand. in *Ther.*

Acestis, ἀκείστις, dicitur pars illa sub scapulis, ubi spina medium dorsum efficit in quadrupedibus. Pollux l. 2. c. 3. medium δ' ὀσφύος, i. e. lumborum denotare scripsit.

Aco, *Aquo*, ἀράχχος, *Sarachus*, *Sarachinus*, *piscis* est apud Epirotas, & *Insubres* frequens,

nee non in lacu Comensi, cujus descriptio habetur apud Aldrov. l. 5. *de pisc.* c. 58. Inter cibos sat probos rite præparatus commendatur *ibidem*.

Acoe, ἀκοή, vie *Auditus*.

Acoelios, ἀκοίλιος, q. d. *Deventris* h. e. ita extenuatus, ut ventre quis carere videatur. Galen. l. 4. *de Hipp. & Pl. dec. c.* 4.

Acoetos, ἀκοίτιος, epitheton mellis, quod per se fluit, ut mustum & oleum apud Plinium l. XI. H. N. c. 15. & maxime laudabile est.

Acolastos, ἀκόλαστος, *Ethicum* potius, quam *Medicum*, significans, *petulantem, lascivum*. In qua significatione & de moribus sumitur ab Hippocr. l. 4. *Epid.* VII. 7. Adde Foef. d. l.

* *Acomia*, ἀκομία, comæ, seu cæsarie defectus, calvitium.

Acone, ἀκόνη, *cos*, *pila*, vel *mortarium*. Legitur apud Hipp. in utraque significatione, 4. *de R. V. l. A. t.* 523. & l. *de visu* III. 7. Foef. *dist. l.* vide *Cos*.

Aconion, ἀκόνιον, Latine *Cotricula*, Diminutivum *Cotis*. Dicitur & de medicamento ophthalmico, in quo medicamenta dura & solidiora, gemmæ multæ atque ebenum ad cotem atteruntur, ne oculum lædere queant. Gorr.

* *Aconitum*, ἀκόνιτον, sic dicitur, quod in cantibus, seu ἐν τοῖς ἀκόνιαις provenit: quod e tymon sequutus Ovid. *Met.* l. 7. cecinit. *que quia nascuntur dura vivacia caute Agrestes aconita vocant*. Et Plin. l. 27. c. 3. nascitur, inquit, in nudis cautibus, quas aconas nominant, & ideo aconitum aliqui dixerunt, nullo juxta ne pulvere quidem nutriente: alii, quoniam vis ejus eadem in morte esset, quæ cotibus ad ferri aciem deterendam. V. Botan. in primis Tourn. Raj. Lemer.

Acontias, ἀκοντίας, vide *Cenchrinas*.

Acopon, ἀκόπων, dicitur omne id in genere, quod lassitudinem, κόπον, tollit. In qua significatione usus Hippocr. 2. *aph.* 48. Vide Dieterich. *Iatr. n.* 30. In specie translatum vocabulum ad *medicamenta Topica*, quæ illitu blando lassitudinem ex multo vehementique motu corporis & laboribus obortam tollere valent. Tandem usus paulatim nomen hoc extendit etiam ad alia medicamenta lassitudini tollendæ non dicata, similem saltem linimenti vel olei consistentiam habentia. Gal. l. 7. *de C. M. P. G. c.* 11. *segg.* jung. Foef. d. l. & p. 18. Gorr. in *defin.* Gemma quoque aliqua *Acopis* Plinio vocatur l. XXVII. H. N. c. 10. ideo, quod cum illa oleum servectum perunctis lassitudinem solvat.

Acor, ἀκρίτης, communiter idem est quod *Ariditas*. In specie tamen Galeno ita dicitur *ipe-*

species corruptionis acidæ alimentorum in ventriculo, unde acidi rictus proveniunt, juxta Gal. l. 5. de *Uf. part. c. 4.* Sunt vero alimenta illa corruptelæ acidæ obnoxia frigidiora magisque picuitofa. l. 3. de *symptom. cauff. c. 1.* Ceterum Acori in ventriculo naturali multum tribuisse Helmontium, patet *extr. Plura furens. num. 14.* id quod intelligendum de fermento ventriculi acidiusculo, si rite se habuerit. Vide Rolfink. *Ord. & Meth. Med. Spec. l. 2. f. 2. c. 14. 15.* quamvis & hodieque sint, qui *acorem* fermenti pernegent, & inter non Entia referre non dubitent.

Acordina, id est, *Tucia Inda.* Rul. in *Lex.*

Acoria, ἀκορία, emphaticum hoc vocabulum legitur in aurea sententia Hippocr. l. 6. *Epid. f. IV. t. 20.* ἀκορίας ὕγιης, (vel juxta Foef. ὕγιης) ἀκορίαν τροπὴν ἀκορίαν πόσιν, hoc est Exercitatio sanitatis vel sana est, vesci citra fatietatem, & impigritas vel alacritas ad labores. Et hic verus est sensus atque genuinus. Quare mirandum, quod accuratissimus alias Interpretes Hippocraticorum vocabulorum Foefius in *Oec. p. 18.* quemadmodum & Henr. Stehan. in *Thefauro*, vocabulum hoc verterint per *insatiabilem* edendi cupiditatem & inextinguibile ciborum desiderium. Quid dictu absurdus, quam hoc, quod excessus cupiditatis ciborum nunquam non vitiosus, cum Bulimo & Appetentia canina coincidens, faciat ad exercitacionem vel conservationem sanitatis? Sic bonus sæpe dormitat Homerus.

Acos, ἀχος, idem, quod ἀκούς, i. e. *auxilium*, medela. Huic opponitur ἀχός, *nocumentum*, exitium. Vide *Acessis.*

Acosmia, ἀκοσμία, Galeno dicitur in specie inordinatio, vel ἀτάξια dierum criticorum in febribus, quemadmodum νόσος eorum ordinem significat, Gal. c. 3. in *prog. Hipp. t. 7.* Alias & Calvi dicebantur ἀκοσμοί, teste Polluce l. 2. quia sublatis capillis humani capitis rota pulchritudo flaccescit. Keuchen. ad *Samonic. p. 118.*

Acrepalos, ἀκρεπάλος, i. e. *crapulam prohibens* & impediens. Diosc. l. 1. c. 25. Gorr. *Vi. de Crepale.*

Acræi, vox Arabica denotans *irillationem genitalium* in utroque sexu, frequentius in muliebri, cum tensione spasmodica vasorum spermaticorum & inflatione ventris, nec non sudore frigido. Dicitur & *Arafcon*, *Arsatum*, *Brachuna*. Species Satyriaceos esse creditur ab Interpretibus. Avic. l. 3. *fen. 21. tract. 1. c. 5. & 6.*

Acrasia, ἀκρασία, apud Hipp. significat *incontinentiam* circa cibum, potum, & rem ge-

nitalem, imo & circa ceteras res non naturales, l. de *Humor. III. 110.* & alibi. Dicitur alias & ἀκρασία, Gal. l. 5. de *Jan. tu. c. 1. fin.* In quibusdam locis ἀκρασία quoque denotat *debilitatem* partis & impotentiam, & ita coincidit cum vocab. ἀκράτεια, de quo paulo post. Ita in *Coac. t. 164. l. de int. aff. XXXVI. 7. l. 4. Epid. VI. 3. & alibi.* Vide Foef. p. 18.

Acratia, ἀκρατία, impotentiam, debilitatem & inefficacitatem significat apud Hipp. *Prorrh. l. 1. f. 3. t. 60. Coac. t. 477. 5. aph. 16.* & passim sæpius, quæ loca collegit Foef. d. l. ibi. & adjectivum ἀκρατικός pro debili accipitur & impotentia 3. *aph. 12. 7. aph. 40.* Aliquando vero sumitur excessive utrumque, & coincidit cum ἀκρασία, *incontinentia*, quando cupiditas affectuum vincit hominem, ita ut a concupiscentia sola trahatur, sequente illam, tanquam ancilla, ratione, Gal. l. 4. de *Hipp. & Plat. decr. c. 2.* Vide Dieter. n. 31.

Acratisma, ἀκρατίσμα, ἀκρατισμός, est species *jentaculi* veterum Græcorum, quando solo pane in mero macerato vescabantur, de quo lege Lang. l. 1. *ep. 55.* & Linden. *S. M. Ex. IX. §. 65.* qui ex Dorotheo *doctr. 18. βικηλάτων*, *buceam mero intinctam* appellari scripsit.

Acratos, ἀκράτος, i. e. *merus*, sincerus, non mixtus. Vide *Merus.*

Acrea, ἀκρέα, ἀκράτεια, idem, quod ἀκρατία. Vide *Acroteria.* Legitur apud Hipp. l. *Prorrh. f. 2. t. 8. l. 1. Epid. com. 2. t. 23. & 75. l. de Humid. uf. IV. 13. V. 3. & c.* Vide Foef. p. 21. *seq.*

Acreesperon, ἀκρεσπέρων, summam vespertam significat, h. e. incipientem, apud Hipp. l. 7. *Epid. XIV. 10.* Foef. p. 22.

Acretoposia, ἀκρετοποσία, hoc est, *vini meraci*, cui nihil admixtum est, potio. Hipp. 6. *aph. 31.* Videatur Dieterich. in *lavr. num. 13.* Ut autem usus hujus in oculorum doloribus locum habeat, observanda est Velschii cautela, ut nimirum præcedat purgatio in cacochimia urgente & venæ sectio in plethora, *Notis ad Jerem. Martii Observ. in Synlogo.*

Acribes, ἀκριβής, exquisitum, accuratum, exactum significat, ἀκριβεία, exactam accuratamque rationem. Utrumque legitur aliquoties apud Hipp. v. g. de aere usurpatur l. de *Morb. sacr. XVII. 12. de febr. 4. aph. 59. de diata 1. aph. 5. de remediis. 1. aph. 6.* Legitur & apud Gal. l. 1. ad *Glauc. c. 8. l. 14. M. M. c. 3.* Confer. ad Foef. p. 22. Dieterich. n. 34.

Acrimonia, acre, ἀκρίμων, ἀκρίμω. Vide *Drimys.*

Acris, ἀκρίς, proprie & striete *summitate* mor-

montis vel cacumen significat. Per translationem etiam de prominentia ossium accipitur apud Hippoc. 1. de artic. t. 63. Foef. d. l. Deinde significat etiam *Locustam*, de quo infra in *Locusta*.

Acrisia, ἀκρῖσις, apud Hipp. sumitur duplici sensu: vel quatenus significat nullam *crisim* aut nullum morbi iudicium futurum, vel *malam crisis*, Gal. 1. r. Epid. t. 46. quamvis accurate loquendo posterior significatio sit incongrua, & potius ab illa phrasi abstinendum esset, quandoquidem *mala crisis* cum naturæ robore non potest consistere, quod tamen ad *Crisis* formalem rationem requiritur. Vide *Crisis*.

Acritos, ἀκρῖτος, duo significat, I. *Temerarium*, absque solutione *Critica* & præter rationem. In qua legitur apud Hipp. 1. r. Epid. f. t. t. 36. l. 1. Prorrh. f. 3. t. 10. & II. significat *Concretum*, congelatum, v. g. ita sumitur de gelu, exponente ita Foef. p. 23.

Acroasis, ἀκρόασις idem, quod ἀκρόη, *auditivam* vel actum audiendi significat. Hipp. in *Præcept.* IX. 23. & iurejurand. l. 18.

Acrobystia, ἀκροβυστία, vide *Acroposthia*.

Acrochir, ἀκρόχειρ, vel ἀκρόχειρον, dicitur ab Hipp. & Gal. *summa* & *extrema manus*, cuius termini sunt ulna cum radio, & extremi digitorum apices. Dividitur in tres partes minores: *Carpum* seu *Brachiale*, *Metacarpum* f. *Postbrachiale*, & *Digitos*. C. Hofm., in *argum.* ad Gal. l. 1. & 2. de V. P. n. 14. Fallop. *expof. de Ossib.* t. 27. Tom. 1. *Oper.* p. m. 521.

Acrochiretis, *acrochirismus*, ἀκροχίρησις, ἀκροχίρησις, ἀκροχίρη, dicitur species luctæ vel exercitationis, quando duo summis manibus inter se colluctantur & sese raptant citra reliqui corporis congressum. Meminit hujus luctæ Hipp. 1. 2. de diet. XLII. 17. l. 3. XXVII. 7. XXVI. 32. Gal. 1. 2. de san. tu. c. 8. & l. 5. c. 3. Vide & Foef. d. l. Lang. l. 1. Ep. 52.

Acrochliaron, ἀκροχλίαρρον, h. e. ἀκρῶς χλιάρρον, *summe tepidum*, quod est medium exquisite inter frigidum & calidum, significat, apud Hipp. 3. de V. R. l. A. t. 29. vid. Gal. *comm.* ad b. l.

Acrocholia, ἀκροχολία, (rectius, quam ἀκροχολία, vel ἀκροχολία, quia Græci compositiones suas per ο μικρὸν conficere solent) significat promptam exandescentiam & iram facilem simulque vehementem. Legitur apud Hippoc. 1. r. Epidem. notante Foef. in *Oecon.* p. 21.

Acrochordon, ἀκροχอร์ดών, est genus *verrucarum* dolens *penstle*, & foras prominens, exili- que veluti pediculo ceu basi innitens, ad dif-

ferentiam ἀκροχόρδων vel *verrucarum sessilium*, de quibus infra suo loco. Sunt vero *Acrochordones* vitiosi multi succi nutritii ad exteriora & cutim repentis soboles, ex Gal. 3. aph. 26. Aetius & Celsus (l. 5. c. 28.) describunt, quod sint *verrucae* duriores sub cute asperiores, callosæ & plerumque teretes, cuti concolores, infra tenus, ad cutim latiores, raro tamen magnitudinem fabæ excedentes, juniores maxime infestantes, sic dictæ, vel quod vertice suo similes sint reflectæ chordæ secundum extremitatem, vel quod in imo adeo angustæ sint, ut pendere videantur. Ex ejusmodi verruca nomen Q. Fabio Maximo factum, ut *Verrucosus* diceretur, teste Plutarcho in *Ejus Vita*, & ex veteri inscriptione:

Q. FABIVS MAXV. VERVCOSVS.

Meminit quoque Q. Sereñus Sammonicus c. de *Verrucis* tollendis.

Interdum existit turpi, verruca, papilla:

Hinc quondam Fabio verum cognomen adhefit.

Ad quem locum vid. Keuchen. in not. p. 294. Adde & Foef. *Oec.* p. 25. Dieter. n. 38.

Acrochorisimus, ἀκροχόρισιμος, dicitur festiva saltatio, & refertur inter exercitia corporis, crurum, manuum, & brachiorum propria. Andr. Baccius de *Therm.* l. 7. c. 7. p. m. 449.

* *Acrocheir*, ἀκρόχειρ, ab Hipp. dictum fuit totum id, quod a cubito, ad extremam usque digitorum aciem est.

* *Acrocholus*, ἀκρόχολος, summe biliosus, qui subito, & repente bile æstuat, & accenditur, hinc *acrocholia*, ad iram propensio, & facilitas.

Acrocolia, ἀκροκόλια, dicuntur Hippoc. & Aristoteli *extremitates membrorum*, nec non *edulia* ex illis parata, videlicet, aures, pedes, rostra. Loca illius sunt l. 3. de diet. XX. 14. XXV. 12. XXVII. 29. l. 2. de morb. mul. LIV. 25. Hujus vero est l. 23. probl. 49. Budæus quoque addit χολῆς ἢ χόλιμος, intestina & exta. Celsus & Gazæ vertuntur *trunculi*. Talia hodieque ad Gelatinas parandas in re cibaria accipi solent. Cur Erotianus hanc vocem expositione minime egentem judicaverit, ceu nimis notam, non video. Confer. ad Foef. p. 23.

Acrodrya, ἀκρόδρυα, vocantur in genere omnes arborei fructus, qui alias δρωρῶν, Latine *Pomorum* nomine veniunt: in specie vero ii, qui in ambitu putamen habent lignosum, eoque concluduntur, ut sunt Juglandes, *Avellanæ*, *Castanæ* &c. & *Nucum* κελύων appellatione comprehenduntur. Hipp. generalius sal.

saltem accepisse videtur de Nat. pueri II. 12. & de Humo. IIX. 25. Hinc recte etiam negavit C. Hofm. vocabulum hoc significare certum fructum, l. 3. Var. Lect. c. 24. Δρύς enim vetustissimis arbor est. Idem com. ad Gal. LL. de V. P. n. 1132. Junge Foef. d. l.

* *Acrolenion*, ἀκρολένιον, summitas, aut extremitas cubiti.

Acromion, ἀκρόμιον, est, summus Humerus, humerive pars summa exterior & prominens, brachioque hærens. Insuper ea est compactio, qua os scapulæ a spina tenue inchoatum paulatimque plenius effectum ad *Acromionii* locum pervenit, ibique brachio connectitur. Alii præter hæc ambo, quæ conjunguntur, tertium os esse inquirunt, quod in hominibus solum deprehenditur, idque *Cataclida*, κατακλιδα, & *Acromion* appellari existimant a Gal. de Off. fib. c. 14. & l. 13. de Us. P. c. 10. quamvis C. Hofman. ad h. l. 104. doceat, Galenum duo hæc vocabula distinxisse, κατακλιδα os parvum scapulæ cartilagosum significare, ἀκρόμιον vero summum humerum.

Acromphalion, ἀκρομφάλιον, sic dicitur pars media umbilici, de quo infra suo loco.

Acropathes, ἀκροπάθος, dicitur de morbo, qui summam corporis partem aliquam afficit. Usurpatur ab Hippocr. de uteri orificio affecto. l. de Superfæ. XIV. 10. de cancro occulto l. 2. Proverb. XIX. 9. Junge Foef. Oec. p. 24.

* *Acrophyes*, ἀκροφύς in summitate & cacumine proveniens.

Acropis, ἀκροπίς (alii ἀκροπίς, vel ἀκρωπίς) est epitheton lingue, quæ sua ipsius extrema efformare nequit, h. e. propter motus facultatem inarticulata, Gal. in expos. voc. Hippoc. quamvis Foef. in Oec. p. 24. ex ipsis textibus Hipp. l. 7. Epid. XXIII. 21. XXVI. 7. & XLII. 49. potius ad ægrum ipsum pertinere hoc epitheton existimet, id quod minime certum est, cum Hippocr. haud infrequens sit, ipsa nomina affectuum abstracta cum epithetis ægrorum concretis permiscere.

Acroploa, ἀκρόπλοα, apud Hipp. dicuntur que in summo exstant, veluti in superficie inatantia, l. 1. de morb. X. 66. add. Gal. in Exeg. voc. Hipp. Foef. p. 24.

Acroposthia, ἀκροποστία, vel ἀκροποστία, dicitur Præputium, aut summa vel extrema præputii pars, glandem penis integens. Idem fere ergo, quod ποστία. Hæc præputari & ressecari solet adhuc Judæis & Turcis. Legitur hoc vocabulum apud Hippocr. 6. aph. 19. Coac. t. 504. l. 4. de morb. XXIX. 7. Adde Foef. p. 24. Gorr. in Def. Dieterich. n. 35.

Acropylon, ἀκρόψυλον, vocatur membrum in Tom. I.

extremitate nudum, & legitur apud Hippocr. de pudendo in extrema parte denudato, lib. 4. Epid. XX. 6. Vide Foef. p. 25.

* *Acrorrbinion*, ἀκρορρβίνιον, tota nasi summitas seu totus nasi ambitus.

* *Acrorrbizos*, ἀκρορρβίζος in summitate, vel in superficie radicem habens seu longas habens radices, unde τὰ ἀκρορρβίζα, quæ non agunt radices in profundum, & Theoph. ἀκρορρβίζα δένδρα vocat arbores, quibus radices sunt per summa cespitum ut loquitur Plin. l. 10. c. 31. cujusmodi olea, malus, cypressus, quibus opponuntur βαθύρρβίζα, ut robora, quæ suas radices in profundum agunt.

Acros, ἄκρος, proprie significat summum, extremum. Ita dicitur de naso ἄκρη οἰς. Hipp. l. 6. Epid. f. 1. t. 3. alias uno vocabulo ἀκρορρβίνιον. Usurpatur & de statu corporis, qui ad summum bonitatis pervenit, 1. aph. 17. de æstate 3. aph. 18. Per translationem vero etiam id, quod optimum est, significat, v. g. Unguentum Irinum ἄκρον i. e. optimum apud Diosc. l. 1. c. 67. Hipp. l. 2. de morb. mul. XXIX. 4. Confer. ad Foef. p. 23. Dieter. n. 36. Derivatio Blancardi ab ἀκρῆ est inepta, cum hoc ceu verbum frequentativum derivetur juxta regulas Etymologiæ a nomine primitivo, ἄκρος.

* *Acrosampis*, ἀκροσαμπής, quod in summa tantum parte, & in superficie putredinem contraxit, quod leviter putrescere, & mutari cœpit.

Acrosapes, ἀκροσαπής apud Hipp. l. de Alim. IX. de cibo dicitur, qui in juvenibus leviter putrescens, in senibus vero effecte & ad summum transmutabilis est & offerendus. In quem locum tamen recte animadvertisse videtur Valerius in Comm. p. m. 243. hoc Epitheton significare concessu facile, & modum hunc loquendi fluxisse a quodam Medicorum dogmate, quamvis falso, concoctionem ciborum putrescentia quadam perfici. Nam sæpe ex falso dogmate nomina fluunt, quæ ab Autoribus retinentur, etiam si in illo dogmate non acquiescant.

Acroteria, ἀκροτήρια, alias ἄκρα, ἀκράλια, dicuntur Hipp. extremæ corporis partes, videlicet caput, manus, & pedes. Horum refrigerationem in morbis acutis exitiosam esse ob flammæ vitalis, vel per coagulationem sanguinis, vel nimiam conflagrationem prægressam deflectionem, docet Hipp. 7. aphor. 1. & 26. legitur & 2. de R. V. I. A. t. 44. f. 3. t. 33. f. 4. t. 16. 26. Adde Galen. in comm. ad illa loca, & Junge Foef. p. 25. Dieter. n. 37.

Acroteriasmos, ἀκροτηριασμός, vocatur extremarum corporis partium, videlicet manuum

cetum ad solutionem. Schroder. l. 1. c. 13. Hofman. clav. ad h. l. Modum acuedi aquam Mercurialem Philosophicam satis obscure propositum vide in Christophori Parisiensis *Elucidarii* l. 2. c. 3. in *Theatr. Obym. Vol. V. p. 231.*

Acumen, quid extra forum Medicum significet, ex aliis constat Dictionariis. Speciatim vero Anatomico significatu sumit D. Enricus Deventer, Belgæ Medicus, in suo *Novo Lumine pro obstetricantibus* c. III. p. 16. 17. dicens, *Acumina* sibi dici, v. g. ossis pubis ossa sedentaria, quia illis infidemus, atque ita *Acumen* ossis sacri esse os coccygis.

Acureb, notat *Vitrum*. Rul. & Iohnf.

Acus, ἄκυσ, ἄκυσ, quid sit, ex aliis jam Dictionariis constat. Pertinet vero inter instrumenta Chirurgica, & varium obtinet usum. In specie vero *acus interpunctoria*, qua utuntur in suffusionibus sive cataractis in oculo removendis, Galeno dicitur ἰατρικὸν κομ. 1. de iis q. in med. f. t. 6. Græcum vocabulum ἄκυσ legitur apud Hippocr. l. 2. de morb. LXIV. 11. Apud Gal. etiam extat ἰατρικὸν, acicula, notante Foesio in *Oec.* p. 351. Varias *Acus* Chirurgicas exhibet Scultetus *Armat. Chirurg. Part. I. Tab. VII. IX. XIV. & XVII.* Cæterum nomen hoc & locum invenit in Anatomicis, dum acuti illi processus prope mamillares, vel potius appendiculæ in offe petroso vocantur a Fallopio *Acus ossæ*, in *observat. Anat. Tom. I. Oper. p. 364.* vide *Graphioides*. Ad docimasticen metallicam pertinent etiam *Acus exploratoricæ* dictæ, quæ sunt exiles latiusculæ virgulæ metallicæ, quæ lapsi di Lydio astricæ testantur de puritate metallorum & monetarum, vulgo *Sreich Nadeln*. De his lege D. Ol. Borich. *Docimast. Metall. §. 18.* Porro *Acus* etiam est nomen piscis duum generum, Aristotelis & Oppiani, uterque tamen ad alimenta minus commodus, quia fere exsuccus, de quibus vide Rondelet. l. 8. c. 3. & 4. Aldrov. l. 1. de Pisc. c. 22. seqq. Hujus anatomem ab Ol. Borrichio communicatam vide in *Act. Hafn. Vol. II. obs. 48. p. 149. seqq.*

Acusios, ἀκυσίος, i. e. invitus. Opponitur ἐνωσία, spontaneo. Extat. & Partic. ἀκυσία, apud Hipp. l. 1. de morb. mul. XLII. 10. Quod participium Galen. in *exposit. Vocum Hippocraticar.* perperam per περιθρομήσις h. e. repletam exposuit, cum invitam significet, recte animadvertente Foesio *Oecon. p. 21.*

Acusticus, ἀκυστικός, i. e. ad auditum pertinens, auditorius, ita nervus *acusticus*, medicamenta *acustica*, i. e. auditum juvantia.

Acusto, idem, quod *Nitrum*. Rul. & Iohnf.

Acurus, ἄκρυσ, quid proprie significet, aliunde notum esse debet ac potest. In Medicina,

vero in genere notat omne id, quod celeriter & cum violentia aut periculo moveretur, & dicitur cum de rebus non naturalibus, tum prænaturalibus. Ita *Acute exercitationes* apud Galen. l. 15. de *San. tu. c. 3.* τὰ γυμνάσια ἔσθαι sunt, quorum celeres sunt motus. Synonyma τῶν σφοδρῶν, vehementibus. Frequentius vero prædicatur *Acutum* de morbis. Suntque *acuti morbi*, τὰ ἔσθαι νοσήματα, in genere, magni, qui ob sui magnitudinem & symptomatum vehementiam celeriter ad vigorem properant, & cum agri periculo tempora sua percurrunt. Gal. 2. *aph. 23.* Magnitudo morbi & symptomatum vehementia a causæ internæ motu & activitate vehementiori dependet, mutationem inferens magnam vel ad salutem, vel ad interitum. Hinc nullæ certæ de illis insitui possunt prædictiones, Hippocr. 2. *aph. 19.* Dividuntur communiter in tres classes: (1) videlicet in *morbus Perautos*, νοσήματα παροξέα, qui intra septem dies communiter terminantur, ubi tamen nonnulli λεπτολογώστες rursus distinguunt *Perperacutos* a *Perautis*, per illos intelligentes *Acutissimos*, ὀξύντατα, qui etiam primis quatuor diebus ad terminum properant, & exemplum habetur in Hipp. l. 3. *Epid. f. 3. t. 77. agr. 6.* (2) in *Acutos simpliciter*, ὀξέα ἀπλῶς νοσήματα, qui plerumque quatuordecim diebus judicantur. Et (3) in *Acutos ex decedentia* τὰ ὀξέα ἐκ καταπτώσεως, qui quandoque ad quadragesimum usque diem extenduntur. Plura vide apud Gal. l. 2. de *diebus Crit. c. 12.* Nobis sufficit monuisse, causam, ob quam non possit firmus aliquis limes aut terminus poni morborum *acutorum*, consistere in varietate causarum externarum, causam morbicam ejusque motum vel promoventium, vel remorantium. Gal. com. 3. *prognost. t. 25.* *Acutos morbos* & præsertim *febriles* maximam partem continuos esse docet. Idem l. 2. de *crif. c. 12.* *Febris acuta* etiam simpliciter ὀξέα vocatur absque additione πυρετός, apud Hippocr. l. 4. *Epid. XIII. 19.* Plura de hoc vocabulo vide etiam apud Foes. *Oec. p. 455. seqq.* Dieterich. *Jatr. n. 621.*

* *Acyli*, ἀκύνος, ilicis glandes, quas Hipp. l. de diet. 2. crudas, asstas alvum sistere, coctus vero minus, trudit.

* *Acymon*, ἀκύνων, fœtu carens: hinc acymon nedys, ἀκύνων νήδυσ uterus fœtu carens, & sterilis.

Adal est terminus Paracelsicus, quo indicatur substantia, vel virtus substantialis plantarum, quando purum ab impuro jam est separatum, in qua virtute dependent gradus diversi facultatum operatarum in corpus humanum. Eius meminit in *fragm. de re herbar.*

bar. l. 1. §. de Incarnativ.

Adam, proprium nomen primi hominis a Deo creati. In Chymiam vero translatum ænigmatice notat *Lapidem Philosophicum*, item *Mercurium Philosoph.* qui suam *Evam* occultam in corpore suo gesser. Hinc vocatur etiam *Adam Philosophicus*. Dornæus de *transmut. metall.* c. 6. 8. & 9. *Lapis* quoque dicitur *Adamicus* ibid. in *Theatr. Chym.* Vol. I. p. 508. 509. 520.

Adamas ἀδάμας, refertur inter lapides pretiosissimos & gemmas maximæ æstimationis & multorum nummorum, Crystallum & cognationis vinculo & generationis modo pene imitatur. Videatur de hoc *Chiocc. Musc. Calc. sect.* 3. p. 202. *segg.* ubi simul fabulosam illam sententiam Plinii de invincibili ejus duritie, & soliditate, ita ut omnem vim ignis & ferri eludere dicatur, refutatam reperies. Apud Galen. etiam dicitur ἀνάδης, *impatibilis*, vel omnis affectionis & passionis expertus, l. 1. de *san. tu.* c. 4. & multum terræ habere, l. 9. de *S. Fac.* *Adamas* ex Lunæ cælo & ejus terra fieri legitur in *Theatr. Chym.* Vol. I. p. 317. Aliter ejus generatio describitur in Vol. IV. p. 427. quando vapor naturæ per se sublimatur sine accessu pinguedinis sulphuris, & venit ad locum aquæ puræ salis, fiunt *Adamantes*, & hoc in locis frigidissimis, ad quæ non potest pervenire pinguedo illa. An *Adamas* venenis intrus fumis recte annumeretur, ventilavit *Sennert. M.Pr.* l. 3. Pr. 2. f. 2. c. 7. *question.* 2. & l. 6. P. 6. c. 7. *Adamas facilius* ex hyacintho, saphiro, legitur apud *Libav. S. A. Ch.* l. 6. c. 4. Alia compositio proponitur a *Lullio* in *Tr. Animæ transmutatio*, quod fiat ex natura argenti terminati in naturam lapidificam. *Th. Chym. d.* l. p. 189.

Adamita, *Adamitum*, Paracello vocatur durissimum in albo. Sunt durissimi albi lapides, & *Adamita* est lapis proprie qui in vesica reperitur, l. 1. de *Tarr. tract.* 1. c. 1. *Adamitum* est proprie *Lithiasis*. Id. in *Fragm. ad h. l.*

Adarce, *Adarcion*, *Adarcis*, ἀδάριον, ἀδάριον, ἀδάριον, secundum substantiam est veluti spuma concreta aquæ salis, concretescens ad arundines & stipulas. Acerrimum est calidissimumque, & propterea delæterium, & impossibile ut intra corpus fumarit. Foris vero impositum permisceri solet aliis mitioribus, quæ vim ejus retundant, & ita cum fructu adhibetur, teste *Gal.* l. 11. de *S. Fac. b. vir.* *Rulandus* & *Iohnf. in Lex. Chym.* dicunt, esse carnem marinam secundum nonnullos, & præcipue in *Cappadocia* & *Galatia* nasci. *Indiacum* nativum veluti in arundinibus *Indiæ* sponte nasci velut *sal Indum* in *Canna*. Est vero *A-*

darce similis colore flori lapidis *Asii*, & in forma melli halcyonio & aliquando cavo proxima, ut possit videri lacustre quasi halcyonium. & quia appendet arundinibus, *Pericallamitum* & *Calamochium* quondam dicebatur. Hodie, nisi fallor, *Balla marinum* vocant. Ita videmus Medicos uti his ridiculis, sæpius contemptis nobilioribus: nonnunquam etiam res ita obscuris vocant vocabulis, ut *Oedipo* ipso foret opus. Hactenus *Rul.* & *Iohnf.* De *Adarcii* viribus docet quoque *Dioscor.* l. 5. c. 137. Et jungatur *Chioccol*, qui etiam *Alcyonis* adjunxit *Musc. Calceol. sect.* 1. p. 24.

Adarico notat *Auripigmentum*, ut & *Adurinech.* *Rul.* & *Iohnf. in Lex.*

Adarticulatio, ἀρθρωσις. Vide *Arthrodia*. *Ingrass.* Latinum vocabulum applicat Græco ἀρθρωσις, quod idem est cum ἀρθρωσις. *Comm. in Gal. lib. de Ossib.* p. 26. Vide *Diarrhosis*.

Adaxoma, ἀδάξωμα, idem, quod ἀδάξωμα, pungor, lancisor, prurio, mordeor. Extat apud *Hippoc.* l. 2. de *morb. mul.* LVI. 4. LXIV. 10. *Junge* *Coef.* p. 4.

Addephagia, ἀδδεδφωσις, vel ἀδδεδφωσις, voracitas, dicitur, præsertim pueris familiaris, dum panis esu largiori capiatur, quam potissimum causam lumbricorum vel vermium esse censet *C. Hofm.* l. 3. *Apol. pro Gal.* c. 213. l. & quidem ex *Gal.* c. 7. in 6. *Epid.* 7.

Additamentum, ἐπιπόσις, idem, quod *Appendix*. vide *Epiphysis*. *Additamentum* necesse vocari processum ulnæ sive ossis cubiti inferioris, testatur *Vesal.* de *H. C. F.* l. 2. circa fin. p. 208.

Additio, ἐπιπόσις, idem, quod *Apposio*, *Adjunctio*, est alterum in Medicina definitione Hippocratica membrum, oppositum τῆ ἀγαπέσει, quando ea, quæ deficiunt, mediante arte restituantur. Hoc vero pro diversis scopis quamplurimis multifariam quoque perficitur, quam varietatem nunc exponere non est hujus loci. Est & *Additio* vel *Apposio* opus naturæ ad nutritionem necessarium, quando portiones succi nutriticii parti nutriendæ vel toti corpori offeruntur, ut incrementum capiat, sive id fiat per arteriarum extremitates, sive per nervorum fibrosas divisiones. Hic enim inter se discrepant Auctores recentiores. Nobis prior hæctenus visa est verifimilior sententia.

* *Addix*, ἀδίξ, mensura quatuor chænicas capiens.

Adductio, ἀδδγγα, vide *Attractio*, *Paragoge*. *Adductores* qui dicantur *Musculi*, vide *Abductio*.

Adec est *Leo acetosum*. Rul. & Johnf. in *Lex. Ch.*

* *Adechos*, ἀδης morfu carens: hinc ἀδης, addita sunt medicamenta mordacitatis expertia, atque acrimoniarum, notatum est etiam avum poni pro balnei parte ex hoc loco Gal. ad Glauco. l. 1. ἐν τῷ ἕρπιδι τῷ βαλανεῖο ἰσορῖοις, in aere balnei habitat.

Adech Paracelso vocatur spiritus hominis vitalis, & internus auctor operationum vel functionum intrinsecarum, l. 2. *Chirurg. magnæ c.* 13. Hunc spiritum quoque infici in peste, & mediante hoc peste fieri Epidemicam contagiosam, docuit l. 5. *de apostum. tract. 3. c. 7.* Dorn. Ruland & Johnson. paulo antea descriperunt: *Adech* est interior homo noster & invisibilis, singulorum exemplaria præfigurans in animo nostro, quæ postea exterior homo manibus suis imitatur & effingit. Quid hoc aliud, quam Actus Ratiocinationis, sive Animæ Rationalis actus secundi?

Adechis, ἀδης, epitheton medicamentorum morfu carentium, quæ Corn. Celsus *Lentia* vocat, quod iis, quibus admoventur, leniant & a mordacitate liberent, notante Andr. Tiraquello de *Nobilitate*. *Op. c.* XXXI. §. 275. fol. 126. b.

Adedentes, vide *Phagedæna*.

Adehemest, id est, *Lamina*. Dicitur & *Ajonec*: *Albokonec*. Rul. & Johnf.

Adelos, ἀδης, dicitur Latine *Insensibilis*, non evidens. Potissimum usurpatur de *Transpiratione*, quæ fit per poros cutaneos absque sudore evidente, dum vapores, & fuligines insensibiliter exhalant & volant. Vide *Diaphores*. Ἄδεια πρόσκαιρα dicuntur ab Empiricis, quæ sensibus quidem usurpari & cognosci possunt, sed nondum tamen apparuerunt. Gorr. ex Gal. l. de *fectis*.

Adelphixia, *Adelphixis*, ἀδελφία, ἀδελφίς, Latine *Fraternitas*, *Fraternitas*, vocatur Hipp. *communio*, consensio, & cognatio partium aliarumque rerum cum in statu secundum, tum præter naturam. Hipp. c. 3. *de artic. t.* 100. Et enim ἀδελφίς εἶδος eidem dicitur summa familiaritatis cum alio gaudere. Quo verbo etiam aliquoties usus, v. g. l. 1. *de Morb. mul.* XXXIV. 4. XXXIX. 14. c. 3. *de fract. t.* 35. Adjectivum quoque ἀδελφία dicitur de *morbis consimilibus* prioribus, l. 1. *de morb. mul.* LXII. ubi alii ἀδελφία legunt, quod l. 1. *de Epid. sect.* III. 125. occurrit. Vid. *Foef. p.* 5.

Ademonia, ἀδemonία, angorem, anxietatem animi significat. Et adjectivum ἀδemonία, *anxium*, graviterque mœstum; Quod legitur apud Hipp. l. 1. *Epid. f.* 2. t. 75. & Participium

ἀδemonία l. *de virg. morb.* II. 26. Vide *Foef. d. l.*

Aden, ἀδην, vide *Glandula*.

Adenoides, ἀδην ἀδός, Epitheton *Parastatarum*, sive corporis glandulosi ad vesicæ fundum fiti, in quod vasa deferentia inferantur. vide *Parastata*. *Prostata*.

Adenosus Abscessus vocatur tuberculum, crudum, durum, atque omnino contumax disculsi, soboles limosi pituitosique sanguinis, glandulam mentiens etiam circa loca glandularum expertia enatam. De his legatur M. Aur. Sever. l. *de noviss. obs. abscess.* c. 5.

Adeps, ἄδης. Dicitur & *Sebum*, *Sebum* & *Axungia*, ἄδης γῆλα vel ἄδης γῆλοι (ita legitur apud Gal. l. 7. *de C. M. P. G. c.* 5. Vide *Linden. S. M. Ex. HX. §.* 76.) differt a *pinguedine*, quod ille crassior sit, in animalibusque totam naturam magis terrestrem habentibus proveniens, velur in humidioribus pinguedo. *Adeps* quoque non tam facile igni appositus liquatur & funditur, fusus vero celerrime coit & congeliatur, multoque apparet *pinguedine* durior. Quod si vero voles, omnem oleosam & pinguem in animalibus substantiam *Adipem* appellato, ut plerique Medici. Sed & *Pinguedinem* totum hoc genus appellare tibi licet, verbis Gal. l. 11. *de S. Fac.* Ita quoque pro Synonymis habet P. Barbette *Chirurg. P. III. L. 1. c.* 3. nec alii recentiorum distinctionem aliquam observarunt. Usus etiam cum *Pinguedine* est communis. Vel enim ad caloris conservationem & augmentationem, vel ad partium emolliationem, vasorum distributionem, motus facilitatem, aliosque similes usus facit. Utrumque & *Adipem* & *Pinguedinem* partibus organicis simplicioribus secundariis annumerare, veritati magis consonum viderur, quam humoribus, aut excrementis, utilibus licet, associare. Rol. & Johnf. in *append. Lex. Chym.* ita *Adipem* descriperant, quod sit pinguedo coagulata vel condensata, quam consistentiam habet a salinis portionibus. Etenim si destilletur adeps, destillatione partes sulphureæ ascendunt & remanent in fundo portiones salinæ, unde liquor ille post destillationem non amplius coagulatur, & *Oleum Adipis* dicitur.

* *Adeps Viperæ* ex Clonif. Meord. de *Viperæ* ejusdemque morfus proprietate quadam quam ἰδιοσυγκριστιον vocant, medetur, si frictio in vulnus immittatur. Angli autoris assertioni, felici experimento Feltriæ quoque habito observatio respondit.

Adeptus, terminus Paracelso & Helmontio familiarissimus, quo notatur singularis quadam e Deo donata & concessa cognitio. Ita *Adepti* vocantur, quorum rector etiam *Spiritus Dei*

Dei est, quique sibi aliquam peculiarem compararunt scientiam, præsertim per artem Cabala. Helmont. *de magnet. vuln. cur. n. 129.* Unde & *Adepta Scientia* vel *Sophia* κατ' ἐξοχήν dicitur *Magia Naturalis* & *Ars Cabalistica*, de qua infra in *Cabala*. Talem quoque specialem scientiam urget Helmont. *in Medico*, & *Adeptum medendi* appellat, quem opponit Galenicæ & Paganæ scientiæ Medicæ, atque peculiare donum Dei habetur nobilius & superius, quam quod e cognitione præexistente sensuum formatur in intellectu, imo, quod nec proprie doceri vel demonstrari potest. Plura vide in *præf. tract. de Lithiasi. Adeptæ Sophiæ* meminit Paracelsi. l. 1. de peste, cum addit: *Adeptæ Philosophiæ* l. 2. *Chirurg. magn. tr. 3. c. 1.* *Adepti* etiam *Chymie* dicuntur, qui omnem laborem in Arcano universali acquirendo impendunt & in hanc metam aspirant. Verum modo iterum ad illos non quadraret supra adductum proverbium apud Galenum: *Nihil apprehende & fortiter tene.*

Adherentia, προσκομις. Vide *Prospbysis*.

Adiachyros, ἀδιχυρος, i. e. *minime diffusus* aut *diffusus*. Usurpatur topice de iis, qui vestitu & cultu sunt frugali, minimeque dissoluti, Hippoc. l. de dec. ornatus II. 18. Junge Foes. d. 1.

Adiaphoros, ἀδιόφορος. Vide *Indifferens*.

Adiapneustia, ἀδιανυστία, h. e. *impedita respiratio*, Gal. l. 11. *M.M. c. 10.* Est causa primaria febrium, quando nimirum fuliginosa & vaporosa effluvia per habitum corporis & poros cutaneos exhalare nequeunt, sed regurgitantia ad massam sanguineam confusione sua insignes perturbationes in sanguine producent, & subinde copiosius congesta & subactionem respicientia turgescunt & febriles effervescencias pariunt. Vide Thom. Willis *de febr. c. 2. §. Dum sanguis*. Confer etiam ad Rolsink. O. & M. M. Spec. l. 2. f. 3. c. 33.

Adiaproton, ἀδιπρωτον, nomen est Medicamenti Colici, cujus descriptio habetur apud Galen. l. 9. de C. M. S. L. c. 4. & nomen hoc ideo accepisse videtur, quod ad omnem inflammationem efficax sit, Gorræus.

Adiarrhoea, ἀδιάρρεια, dicitur eorum, quæ externi deberent, omnimoda retentio ac inhibito. Erotian. in *Onomastic. Hippocr. p. m. 18. b.*

Adib, est nomen animalis, cujus hepar commendatur ab Avicenna in omni hepatis imbecillitate, l. 3. *fen. 14. tr. 1. c. 18. fin.* Intestinum & stercus in Colica, d. l. *fen. 16. tr. 4. c. 14.* Si rabiosum fuerit illud animal, de ejus morfu & cura agitur l. 4. *fen. 6. tr. 4. c. 5.* Uno verbo, Lupus.

Adibat, id est, *Mercurius*. Ruf. & Iohannes. *Adjectio*, *Adjunctio*, προσκομις, idem quod προσδεσις, *Additio*, opponiturque ab Hippoc. τῷ ἀπαρσῶ, *ablationi*, de *Insomn. V. 11.* & alibi. Plura loca, ubi verbo προσκομις usus Hipp. collegit Foes. *Oec. p. 532.*

Adipson, ἀδίπνον, in genere omne id dicitur, quod sitim abigit vel arcet, qualia describuntur a Galen. l. 8. de C. M. S. L. c. 3. Alias speciale Græcis fuisse epitheton *prisanæ* hordeaceæ, testatur Lang. l. 1. *op. 57.* Ita & Hippoc. hoc titulo exornavit *prisanam* & *oxymel* in l. de R. V. l. A. f. t. t. 18. & f. 3. t. 30. Vide Foes. p. 5. Gorr. *in def.*

Adjutorium, idem, quod humerus, brachium, os habens unicum. Ita vocatur a Joh. Anglico Ros. *Angl. p. 1060. c. de dislocatione adjutorii*. Legitur & in Vesalii de H. C. F. p. m. 207. Describitur vero claris verbis ab Albucasi: *Adjutorium* est os illud, quod est inter cubitum usque ad caput spatulæ, l. 3. *Metb. med. c. 11. p. m. 206.* *Adjutorium* etiam sæpe sumitur pro medicamento topico vel externo, quod præmissis internis parti affectæ quasi in subsidium applicatur, a Theodoro Prisciano passim in suis *phenomenis euporisticis ad fratrem Timotheum*.

Adjuvantia, συνεργητικα, dicuntur Medicamenta, quæ naturæ & calori vitali succurrunt ministerialiter & instrumentaliter. Fallop. *de tum. p. n. c. 17. Tom. 1. Oper. p. 635.*

Adyliflor, ἀδύλισος, vocatur vinum non defecatum vel per saccum non colatum. Id quod fieri solet in vinis conditis ad saporem, vel in aliis ad reprimendam eorum vehementiam. Gorr. p. 6.

Admirabilis, θαυμάσιος, quid significet, ex aliis Lexicis jam in trivio notum est. Est vero in Medicina epitheton lapidis facitii *Admirabilis*, cujus descriptio legitur in D. Junken *Corp. Pharmac. Tom. II. p. 61.* & D. de Spina *Manuali p. 543.* Ingreditur liquorem antipodagricum Mynsichti Trinunus dictum, *Armanent. sect. 20.* Hyperbolici tituli Autori huic valde familiares.

Admiratio, θαύμα, quid significet, aliunde notum est. Hanc passionem omnium post voluptatem & dolorem primam statuit Charletonus, quando novi insolitive cujusvis speciei sensum percullit, *Exerc. Patbol. IIX. §. 23.* Alias hoc vocabulo usus quoque est Iostreus, inscribens libellum suum de erroribus variis, qui committuntur circa usum Vesicantium, Cucurbitularum, V. S. nis, purgationis & victus, *Admiraciones Medicas*.

Admisurab Terram significat.

Adnata, vel *Agnata*, ἐπιπερικυκλῆ, vocatur tunica oculi prima ordine, crassior & validior, superficie plena, colore candido, (unde & *Alba tunica* dicitur, & *Album oculi*) oculum tum ossibus, tum palpebris conjungens, inque suo thalamo stabiliens, quare & ab officio suo *Conjunctiva* vocatur. Hanc tunicam, quamvis non habeat vasa conspicua in bene habentibus, ophthalmiæ h. e. inflammationis oculorum constituere subjectum, communi Doctorum consensu constat. Ulteriore hujus tunice descriptionem vide in *Anatomicis*. Vide *Agnata*.

Adolescens, *Adolescentia*, Vide *Juvenis*. *Menstruatio*. *Adolescentia* media est inter puberem ætatem & vigorem consistentem, cujus temperies calida & humida est saluberrima & veris temperatura correspondens. Petr. Mich. de *Calderia* Tom. II. Oper. p. 218. A.

Ados, est aqua, in qua ferrum candens extinguitur. Rul. & Johnson. in *Lexic.*

Adplumbatum, idem quod *ferreminatam*, legitur apud Scribon. n. 271.

Adram, id est, *Sal gemme*. Idem.

Adrastea, ἄδραστειν, epitheton Deæ apud Ethnicos *Nemesis* dictæ, juxta Strabon. l. 13. *Geograph.* ab *Adrasto* Rege, qui primus huic Deæ templum erexit, appellatæ. Hujus Deæ Legem neminem effugere posse, dixit Gal. l. 6. de *V. P. c.* 12. Est vero lex illius nihil aliud, quam potentia vindicandi ab adversariis veritatis lumen & splendorem, præsertim in determinandis rerum causis, ut cogantur tandem palmam dare. Frequentissime pariter ad illam provocavit contra Gal. C. Hofm. in *scriptis suis*. Plura de hac Dea videantur in *Adagiis* Erasmi *Cbiliad.* II. cent. 6. *adag.* 38. & d. Hofm. ad *Gal. LL. de V. P.* n. 374.

Adrianum, est nomen medicamenti compositi & ab Adriano Imperatore inventi contra affectus capitis omnifarios ex causa frigida, cujus descriptio extat in *Antidotar.* Nicolai in *operib.* *Mesue* fol. m. 370. b.

Adrop, est terminus Spagyricus, denotans vel illud ipsum corpus aut *plumbum*, e quo elici debet *Mercurius* pro lapide Philosophico, in qua significatione sumitur a Ripleo in *Axiomatibus Philosophicis*, quæ extant in *Theatr. Chym.* Vol. II. p. 114. & in *Epistola Anonymi de principiis Art. Hermet.* in *Tb. Ch.* Vol. IV. p. 474. vel notat ipsum lapidem Philosophicum. Lagneus in *Harmon. Chymic. Tb. Ch.* Vol. IV. p. 726. quia & *Saturnus*, vel *Plumbum* dicitur. Rul. in *Lex.*

Adstans significat *Lotium* vel *Urinam*. Rul.

& Johnson. in *Lex.*

Adsellare, verbum antiquum denotans exanerationem alvi, sive excretionem quotidianam. *Selle* enim *familie*, vel *familiarice* vocabantur a rei rusticæ scriptoribus loca illa ad secessum necessaria, teste Keuch. in *not. ad Sammonic.* p. 197.

Adstantes, παρῆρτες, dicuntur Hippocr. II. qui ægris præsto sunt ministrando, curamque gerendo, ex Hippocr. I. *aph.* 1. Junge *Dietr.* n. 655.

Adstrictio, σφύς, habetur pro effectu frigiditatis, Gal. l. 9. de *S. F. S. Terra Samia*. vim habet glutinandi opera crassa terrenaque frigiditatis, l. 7. d. tit. S. *Centaur. minus*. Dicitur & *Constipatio*. Gorræus ita descripsit: Quod sit qualitas gustatilis, quæ a frigido vincente perficitur in crassa & terrena substantia. Itaque propria facultate contrahit & densat meatus, refrigerat & repercutit; per accidens autem calorem excitat & auget, conducitque ad concoctionem. Enimvero non solum ad ea, quæ gustu percipiuntur, referuntur hæc qualitas, verum tribuitur & aliis rebus in passiva significatione. Ita Alvi *adstrictio*, Pororum cutis, &c.

Adstringens, σφύς, est, cujus substantia est crassarum partium, παχυμερῆς terrena & frigida, habens vim siccandi, humores depascendi, partesque roborandi, Gal. l. 5. de *S. F. c.* 14. quamvis recentiores salinis *stypticis* & ponticis portionibus, uno verbo, fixis illam adscribant, quæ sub terrestribus optime intelligi & comprehendi queunt. Conveniunt in plerisque cum *Acerbis* & *Austeris*, de quibus supra. Celeberrimus D. D. Bohn. *Adstringentium* potentiam in terrestreitate pontica, h. e. acore particulis terreis determinate combinato, consistere scripsit *Dissert. Chymic. Physic.* XI. §. 16.

Adulteratio, δόλωσις, δολικεύς, in Pharmaceuticis significat medicamentorum fraudulentam corruptionem sub specie genuina. De quibus plura occurrunt apud Schroder. Rolink. & alios rerum Pharmaceuticarum scriptores. *Adulterari* apud Dioscorid. Græce per δολικῆσαι exprimitur frequentissime. Catalogum *Adulterinorum simplicium* collegit I. D. Horstius in *Part. I. Dispens. Pharmac. Univers.* L. 4. c. 17. p. LXXV. seqq.

Adulterium, *Adulterinus*, quid proprie significet, constare debet ex aliis Lexicis, cum non sit hujus loci. Paracelsus vero plane abusive & tropice transulit hoc vocabulum ad ventriculi vitium, quando corpus aut saltem ventriculus nimium obruitur assumtis, ob inordinatam

natam animæ brutalis appetentiam, quia supponit, animam illam sensitivam esse instar maris, & corpus instar fœminæ, & mutuum illud commercium sese habere ad instar conjugii, *Paramiri l. 2. c. 8. & tr. de Alvi fluxu. §. Causa*. Alias *Adulterina* dicuntur medicamenta spuria & supposititia, quæ vel ratione substantiæ, vel ratione facultatis, vel ratione utriusque videntur habere speciem bonitatis, accuratius vero examinata falsa & vitiosa deprehenduntur, docente Schenk. *de comp. & præse. medis. formul. p. m. 93.*

Aduſtio, idem, quod *Combustio*, de quo inferius. *Aduvere* os dixit de Ephemero Scribon. n. 193. *Aduſtio* Spagyrica dicitur, quando commisceatur, aut *aduritur*, aut corrumpitur humiditas substantialis rei, *Th. Chym. Vol. IV. p. 869.*

Adynamia, ἀδυναμία, Lat. *Impotentia*. Hoc vocabulum meo quidem iudicio optimum & accuratissimum inter omnia alia genus constituit in definitione morbi, non modo ex mente Aristotelis in *Categoriis*, quod ægri dicantur, qui habent impotentiam naturalem, scilicet ad functiones necessarias; sed etiam ex suffragio ipsius Galeni, *de diff. morb. c. 2.* dicentis, quod sanitas non operatione, sed potius per potentiam sit deservienda, quoniam & dormientes, aut alioquin in tenebris & otio degentes, aut sæpe discumbentes, neque ulla parte corporis movemur, neque alium rei extrinsecæ sensum habemus, nihilominus tamen sani sumus. Igitur cum sanitatis contrarium sit morbus, deberet & hic potius per ἀδυναμίαν, *impotentiam*, definiiri, quam per aliud genus, quamvis Gal. ipse non fecerit. Et frustra sibi metuit C. Hofmann. *Apol. pro Galen. l. 3. c. 8. A. B.* objici posse, hoc vocabulum esse nudum nomen: Non enim peti inde potest ulla indicatio. Quin imo nec peti debet: Veræ enim indicationes non a morbo, sed a causa petendæ sunt; quemadmodum nec a sanitate, sed a causis ejus indicationes conservatoris desumuntur. Junge *Dogm. nostr. P. II. c. 2. D. 2. p. 113. & Propyleum p. 53.* Vide *Impotentia*.

Adynamon, ἀδύναμον, vini factitii genus est, In musti sextarios viginti additur aquæ dimidium. Fervet, donec excoquatur aquæ mensura. Datur ægris, quibus vini noxa timetur. Est enim *invalidum*, unde illi nomen. Dioscorid. parem multi & aquæ mensuram misceat, & lento igni leniter decoquit, donec aqua tota consumatur: cumque refrigerit, id in picatam dolium fundit. Hæc Gorraeus.

Adynatos, ἀδύνατος, duplicem habet signifi-

cationem. Vel enim notat *impossibile*, sive quod fieri non potest, vide *Impossibilis*. Vel significat *Impotentem*, h. e. viribus fractum, ad actiones obeundas imbecillum. In qua usus Hippocr. l. 1. *Prorrh. c. 2. t. 3. Coac. r. 53. & 175.* Adde Foef. *Oec. p. 6.*

Ææzo, αἰζόω, idem quod, ὄρνις, h. e. *lamentor*, lugeo, gemo. Erot. in *Onom. & Foef. p. 3.*

Æedes ἀέδης, h. e. *insuavis*, *injucundus*, *ingratus*. Usurpatur de alimentis palato non acceptis, sed saltem comparative, Hipp. 2. *aph. 38.* Idem quoque de medicamentis intelligi potest, Dieter. n. 10.

Ææoea, αἰδοία, Latine *Pudenda*, h. e. *partes genitales* utriusque sexus vocantur Hippocr. 3. *aph. 21. & 5. aph. 22.* Jung. Dieter. n. 14.

* *Ææopalmos*, αἰδοίπαλω, morbus pudendorum, ut satyriasis, & priapismus.

Ægagropilus, αἰγαγροπίλω, ab αἰγαγρός, *rupicapra*, & πῖλω, *pila*, vel *globulus*, ex floeculis laneis confectus, est in ventriculo primo aut secundo *Rupicaprarum* occurrens massa quædam frequentius oblonga, rarius rotunda, duplici substantia consistens, quarum interior aut fibras radicum, aut filamenta & cauliculos plantarum succo concreto & exsiccatione in pulverem subtiliorem faceſcente compacta refert; exterior coriaceam cutim, interdum tamen lignosum corticem quandam, rarissime crustam lapideam æmulatur, coloris ut plurimum cineritii aut nigri, magnitudinis variæ, quam manum tamen in pugnum contractam vix unquam excedat, ex alimentis vegetabilibus & mineralibus, familiaribus copiosius assumtis per fermentum ventriculi facultate coagulativa infectum genita, in se quidem praternaturalis, ratione tamen efficacis, quam experientia hæctenus confirmavit, salutaris & variis in affectibus singulari cum emolumento sæpius a Medicis exhibita in certa dosi. Vulgo, *Gemseutulgen*. Hujus accuratam descriptionem virtutumque variarum commendationem ex professo publicavit Georgius Hieronymus Velschius, Doctor Medicus Augustanus, *dissertat. de Ægagropilis*, quæ lectu haud indigna, modo mortuo non insultasset leoni, & ἄσπετος C. Hofmannum non adeo temere perstrinxisset, quod alio loco & tempore severius animadvertere constituissem, nisi & mors illius me a proposito revocasset. Meminit quoque ex Velschio Rolink. *Ægagropilorum*, *Ord. & Med. Sp. l. 8. §. 2. c. 1. fin.*

Ægerinon, αἰγερῖον, nomen *Unguenti*, quod Lat. *Populeum* vel *Populneum* vocatur, ab αἰγερῶ, *populus*. Describitur ab Æginet. l. 7. c. 19. Gorraeus.

Æger, *Ægrotus*, *νοστέρος*, *νοσώδης*, quid significet, notius est, quam ut opus sit verbis. Breviter, *qui laborat morbo*. Dicitur & *Insububris*, de quo inferius.

Ægias, *αἰγιάς*, (perperam a Foef. *αἰγίς*, p. 8. positum, quod aliam habet significationem) apud Hipp. significat concretionem albicantem pupilla oculi inhærescentem, aciei caliginem offundentem, eamque obscurantem, sive ex crassiore excrementio humore enata fuerit, sive ex ulcere relicta cicatriculæ subalbicans fuerit. *Coac. t. 218. l. 2. Proverb. XXII.* 33.

Ægidion, *αἰγίδιον*, est nomen *Collyrii*, quo fluxiones commode fisti possunt, quod genus *αἰγιδίων* appellant. Descriptio habetur apud Aetium citante Gorræo.

Ægilops, sive *Anchilops*, *αἰγίλωψ*, *ἀγχίλωψ*, quamvis quidam Medicorum differentiam inter hæc duo vocabula constituunt, quod *Anchilops* sit tumor in magno oculi angulo nondum ruptus; *Ægilops* vero jam ruptum tumorem significet, (quod capræ huius vitio peculiariter obnoxia ferantur.) Dicitur & *fistula lachrymalis*, quia ulcus ex tuberculo rupto faecillime sinuosum evadit & in fistulam abit, quam aliquando alius sequitur affectus, *ρυσίς*, *Rhyas* dictus, quando caruncula in angulo oculi absumentur. Sufficit nunc, hanc distinctionem ab Autoribus non semper observari, nec quoad causas & generandi modum multum inter se differre. Hinc Gal. *l. Introduc. seu Medicus c. 15.* descripsit omnes dictos affectus complexus: *Ægilops* vel *Anchilops* est abscessus quidam ad angulum oculi, qui naribus propior est, pus continens, quod erumpens aut os exedit, aut ad angulum, aut usque ad nares destillat. Jungatur *l. 5. d. C. M. S. L. c. 2.* Causa cum aliis ulceribus est communis, humor nimirum acris, salsus, lixiviosus, septicus & corrosivus. Hinc facile in fistulam abit, præsertim si ulcus neglectum fuerit. Est affectio ægre curabilis propter corporum tenuitatem subjecto osse corrupto, juxta Aet. *l. 7. c. 87.* nihilominus feliciter se quoque absque cauterio actuali curasse testatur Hildan. *Cens. V. Obs. 22.*

Æglia, *αἰγλία*, *αἰγλίη*, apud Gorræum idem, quod *αἰγιάς*.

Ægorpropon, *αἰγοπρόσωπον*, idem, quod *αἰγίδιον*, nomen *Collyrii*. Gorræus.

Ægyption, *αἰγύπτιον*, dicitur unguentum album, oleosum, quod & *μειδίσιον* appellatum est, compositum ex liliis & aromaticis. Mentinit aliquoties Hipp. *in libris de Nat. mul.* quæ loca collegit Foef. p. 9. quæ huc transferre

non est operæ pretium. Vocatur & *ἐλαϊον*, oleum, ob consistentiam oleosam. Alias & *in Dispensatoriis* legitur unguentum *Ægyptiacum simplex & Magistrale compositum* Hildani, hodieque utrumque Chirurgis usitatissimum ad putredinem & excrecentias absumentas validissimum, & basis utriusque ærugo est, vel viride æris. Jungatur & *Zynvolferi Animadversio in Pharmacop. August.* *Ægyptium* quoque est epitheton lini aut filii, quo spongiam involvit Hipp. quo firmior & durior sit in Polypi curatione, *l. 2. de Morb. XXXII. 9.* item corii vel alutæ, ceu mollioris & validioris ad parandas spiras, *3. de fractur. t. 29.* Item *Aluminis, l. de Ulcer. X. 3. 4. XII. 11.* *Ægyptii olei & unguenti* varias descriptiones supeditat Galenus *in Lexico, αἰγύπτιον ἐλαϊον.*

Aeides, *αἰδής*, h. e. *indecorus, deformis*. Legitur apud Hippocr. *2. aph. 54.* Huic opponitur *ἐυαδής*, *formosus, decorus*. Jungatur *Dietrich. Iatr. n. 9.*

Aeigleuces, *αἰγλευκός*, dicitur genus vini dulcis, quasi semper mustum, quod paratur musto in dolia vel cados condito, & statim in aquam merso, donec bruma transeat, ut musto consuetudo quædam fiat algendi. Solus namque fervor multi facit ex hoc vinum. Gorræus.

* *Aeineses*, *αἰνεσής*, legitur & *αἰνεσις* idem, quum alicui oculi nubecula aliqua sunt obducti.

* *Aeipales*, *αἰπαλής*, qui semper vibratur, qui perpetuo motu agitatur, epithetum cordis, quod continuo vibretur.

Aeipatheia, *αἰπαθήη*, dicitur passio vel affectio perpetuo durans, nec remissionem habens. Hinc & *αἰπαθής*, *semperpatiens*, quo usus *Ocellus de universo*, citante Scapula.

Eolasthe, *αἰολᾶσθαι*, significat errare, vagari instar venti, & legitur apud Hipp. *l. 2. de morb. mul. LII. 20* Adde Foef. p. 13.

Eolipyle, *αἰολίπυλαι*, vocantur ex commento Paræi vasa illa ænea punctum vel foramen habentia angustissimum, quo aqua infunditur & ad ignem collocata, ignis actione aqua in aerem statumque mutata, spiritum vel aerem, quem ante nullum habebant, magno murmure & strepitu emittunt &c. Par. *l. 10. Chir. in Apologismo H. ad Carol. IX. Regem Gall. post præfat.*

Æon, *αἰών*, sumitur apud Hipp. pro *totâ hominis vita & ætate*, *l. περι αἰώνων c. 2. de fract. t. 21.* Foef. p. 14. qui etiam ex Erotiano monstrat, *αἰών* significare *medullam spinalem*, apud Hippocr. *l. 7. Epid. LII. 8.* verum Linden. *ibid.* *κατέων* posuit.

Æonefis, αἰώνιος, hoc est *Perfusio*, *Aspersio*. Verbum etiam αἰώνιος significat *profundo*. Nomen vero legitur apud Hipp. *de humid. usu* l. 8. Vide Erotian. in *Onomast. p. m. 15.*

Æora, αἰώρα, significant *gestationem*, & in specie *pensilem* apud Aet. *Tetrab. i. l. 3. c. 6.* allegante Foesio. Tales *pensiles gestationes* ab Atheniensibus introductæ tempore Bacchanalium. Verbum αἰωρᾶσθαι & ἀπαιωρᾶσθαι etiam denotat *artolli*, *suspendi*, & legitur apud Hipp. *l. 2. de fract. t. 56. l. 3. t. 77.* & activum αἰωρᾶν *l. 1. de morb. mul. XCIII. 20.* Plura vide apud Foef. *Oec. p. 14.*

Æpos, αἶπος, *locum acclivem*, arduum significat apud Hippocr. *l. 2. de morb. XLIX. 11. l. 13. LXIX. 4. de int. aff. XLVII. 16.* quamvis Linden. vel ἦπος vel ἔσπέη possuerit, excepto unico loco *l. 7. Epid. LII. 8.* ubi retinuit αἶπος, Confer. ad Foef. *p. 13.*

Æquale, τὸ ὅμαλόν, ὅμαλός, ἴσον, de rebus naturalibus, secundum & præternaturalibus predicari solet. Gal. *c. 2. in progn. t. 21.* Denotat vero non solum rerum saltem numero, vel etiam specie differentium convenientiam ratione quantitatis, sed etiam ratione qualitatis. E. G. *Æquale temperamentum*, ἰσότης τῆς κρᾶσεως, quando vel nullus excessus caloris vitalis aut alterius qualitatis in corpore humano ejusque membris observatur; vel quando excessus caloris aut frigoris, humiditatis aut siccitatis simplex, vel compositus adest quidem in latitudine sanitatis, ille tamen semper eandem servat indolem. Item *Æqualis Pulsus*, ὅμαλός σφυγμός, dicitur, cum omnes ictus eundem inter se servant ordinem & proportionem, ita ut secundus respondeat primo, tertius secundo, & sic deinceps. Gal. *l. 1. de diff. puls. c. 10.* *Æqualis urina*, ἕρον ὅμαλός, vocatur, quæ, quoties mingitur, eandem præ se fert semper speciem, ratione coloris, consistentiæ, & contentorum. Sic & de reliquis excrementis v. g. *Æquale pus*, est proprietas puris laudabilis, τὸ πῦρον ὅμαλόν, *1. prognost. t. 42.* De rebus præternaturalibus quoque usurpatur, quando *Æqualis morbus* dicitur, qui perpetuo sibi constat, & *æquales* habet motus & symptomata semper similia, Gal. *c. 2. aph. 23.* Sed & de diversis specie rebus sumitur *Æqualitas*. Ita *vinum æquale æquali aqua mixtum*, h. e. tantum vini, quantum aquæ, & vice versa, continens, Gr. ὁῖος ἴσος, vel uno verbo ἰσοκρᾶτὸς dicitur Hippocr. *7. aph. 56. l. 2. de morb. XXXIX. 6.* *Æqualis inæqualitas* in pulsu, ὅμαλὴ ἀνομαλία vocatur, quando pristinam naturam quidem immutantes, sive magnitudine, sive qualitate *æqualia*

vel *inæqualia* capiunt incrementa; nam quatenus *æqualitatem* commutant, vocantur *inæquales*; sed quatenus *æqualem* semper mutationem assequuntur, *æqualiter* dicuntur mutari, ex Gal. *l. 2. de diff. puls. c. 11.*

Æquancia sensum, vocantur in Jul. Cæs. Claudini *de ingress. ad infirm. l. II. sect. II. c. 33. p. m. 335.* Anodyna digerentia, & Græce dici possunt ὁμαλίστοια vel ὁμαλίστοια scilicet τῶν αἰσθητῶν. Vide etiam infra *Homalos*.

Æque, *Æquis portionibus*, ponderibus &c. Vide *Ana*.

* *Æquinoctium ἰσημερινόν*, Observat Hipp. *l. de A. A. L.* utrumque æquinoctium, præsertim vero autumnale in exhibendis pharmacis esse periculosum.

Æquilibrium, terminus est Mechanicus, qui a Cartesiana Philosophiæ sectatoribus etiam ad forum Medicum, quin potius Physicum transferuntur, & significat proportionem justam & naturalem partium qua fluidarum, qua solidarum ad compositi corporis constitutionem concurrentium, ut in motu & vigore suo vel etiam in quiete vel tenore suo maneant. Unde Th. Craaven in *suo lumine rationali* aliquoties æquilibrii mentionem fecit, & D. D. Fr. Hoffmannus fundamentis Medicinæ annu-merare non dubitavit *c. II. §. 16.*

Æquipollens, ἰσοδύνη, vide *Isotheneis*.

Aer, αἶρ, quid proprie sit, e Physiis addiscendum est. Dorneus in *Physica Genesi & Physica Trismegisti* dicit, *Aerem* nil aliud esse, quam aquam vi caloris vel Spiritus Domini in creatione resolutam, *Th. Chym. Vol. I. p. 355. 373.* unde & maculus Hermaphroditus vocatur, participans de natura ignis & aquæ, *d. l. p. 498.* & mediator habetur inter ignem & aquam a Seniore Zadith *de Chymia Vol. V. p. 203.* Dicitur & ibidem res vivificans, imo vita cujusque rei. Suntque *aer* & ignis elementa agentia, in Platonis *Libro Quattorum l. 4. in Th. Chym. Vol. V. pag. 170.* *Aer* tanquam magnum recipiens hujus Macrocosmi considerari potest, in quo omnis generis semina & spiritus mundi, tanquam in proprio domicilio, hospitare solent, Jac. le Mort. *Med. Chym. Phy. c. 9. p. 89.* Junge Rob. Boyle *Suspiciones de latentibus quibusdam aeris qualitatibus.* Cæterum in Medicina consideratur potissimum, ut res non naturalis summe necessaria, & causa sanitatis morborumque procatartica, pro ejusdem usu vel abusu, cum per inspirationem, tum ambiendo, corpus nostrum afficiens. Ab Hippocrate describitur, quod sit spiritus corpora nostra ambiens, iisque circumfusum, omnium, quæ cor-
pori

pōri accidunt, autor & dominus, utpote cujus naturalia corrumpendi & conservandi vis est maxima, *l. de Flatib. IV. 8. 9.* Triplicem ejus differentiam constituisse dicitur ab Herodiano, ut primo sit id, quod vulgo ita nominatur; secundo, in nobis latens Spiritus, & tertio per secessum abiens maleolens status. Ejus varias quoque constitutiones & μεταστάσεις sive mutationes tradidit *l. de Aer. Loc. & Ag. quæ omnes a Medico probe attendendæ, & perspicuendæ sunt, monente Gal. c. 8. in l. 6. Epid. & c. 2. de Humor. r. 29.* Qua fini etiam legi meretur Charletoni *Exercit. Patholog. V. & X. §. 33. seq.* Inquiri etiam possunt loca varia de *Aere* in Dolæi *Encyclopædia Medica*, quæ monstrabit Index, & laud. D. D. Bohu. *Diss. Medico-Physica IV. per totum, item annexa ejusdem Dissert. de Aeris in hæc sublunaria influxu.* A Chymicis quoque *Aer* diversimode accipitur. Libav. scripsit: *Aerem Chymicum* non esse instar Elementaris resolutum, sed in forma magis fixa oleiformem cum citrinate, *Syn. Arc. Chym. l. 7. c. 35.* & esse organon seu machinam omnium, per quam fiunt omnia, ex Hermete *Egyptio* notavit idem in *Exam. Philos. sect. 36. De Aere Chymico* videatur etiam Becherus in *Oedipo Chym. Tit. 4. §. 4.* Enigmatice quoque *Aer* appellatur *Lapis Philosophicus* in *Harmonia Chymica. Theatr. Chym. Vol. IV. p. 725. seq.*

* *Aera*, αἶρα, malleus, securis, vel semen frumentaceum ex frumenti corruptione proveniens quod Lat. vocant lolium.

Aeradi sunt spiritus corporei in aere degentes. Dom. in *Diction. Paracels.*

Aerolum, χαλκός, vide *Chalcus*.

Aereus, αἰετός, αἰετός, dicitur de omni, quod participat de aeris natura, vel quoad substantiam, vel quoad efficaciam. De illis statuit Fallop. *Aerea* conspissati quidem posse, sed non congelari, *tr. de metall. & fossil. c. 11. Tom. I. Oper. p. 301.*

Aerificatio dicitur, quando aqua per fermentationem ultimata discontinuatione in ipsum aerem resolvitur. Caspar. Cramer *Colleg. Chym. Dissert. I. c. 4. §. 3.*

Aerologica, αἰερολογία scil. pars, vocatur primum Diatologiae membrum, agens de aeris salubri usu, quam neminem ex professo tractasse scripsit Joh. Ant. von der Linden, ut merito inter Medicinæ desiderata reponatur, in *Manuductione ad Medicinam* a Chr. Gunth. Schellammero ad introduct. *Conving. annexa p. 91.*

Aeromeli, αἰερομελι, id est mel aereum: Epitheton mellis, vel quod ex aeris rore factum est, unde mel roscidum, *Drosomeli*, dicitur

Aldrov. de insect. l. 1. c. 2. Apes quoque αἰετοειδῶν νέκταρ ἀργάνδες, ætherei nectaris opifices dicebantur a Poetis græcis, vel quod faucibus & organis respirationis medeatur, teste Dioscoride. Vide & not. Keuch. ad *Samonic. p. 147.*

Aerophobæ. Aeris timor generaliter phreniticis adscribitur. Cælius Aurel. *Acut. morb. lib. 3. cap. 12.*

Aerosis, αἰσίων, est sanguinis attenuatio & in halitus resolutio, pro spirituum vitalium continuatione & flammæ vitalis pabulo, ex Gal. *l. 11. Meth. med. c. 3.* Hujus subtiliationis & quasi rarefactionis pro nutrienda flammula vitali causam statuit Charleton. *d. l. §. 3. aerem* in pulmones inspirando attractum, consimili prorsus modo, quo per folles inflato aere flamma in lignis promptius accenditur. Quod paradoxon prolixius deductum in *Oecon. anim. Ex. IIX.* num adeo firmis nitatur rationibus, ut assensum mereatur, ventilavimus in *Dogmat. nostr. p. 583.*

Aeruginosa bilis, αἰδῶν χολή. Vide *Bilis*.

Aerugo, αἰς (quæ vox Græca etiam aliorum tallorum rubiginem significat,) *Viride Aeris*, est rubigo aeris, vel cupri, gustantibus acrem qualitatem offerens, digerendi, depascendi, & corroderi non teneram modo, sed & duriores carnem, vim habens. Gal. *l. 9. de S. Fac.* Estque vel nativa, vel factitia. De utraque legatur Diosc. *l. 5. c. 91. 92.* Rul. & Johns. in *Lex. Chym. Schroder. Pharm. l. 3. cap. 12.* De *Aerugine* factitia sive *AERE viridi* parando videatur Junken *Lexico Chymico Pharmaceut. Part. I. p. 8. 9.* Sed & Latinum *Aerugo* aliis adjungitur metallis. Ita *Aerugo ferri* & *plumbi* legitur apud Fallop. *tr. de comp. medic. c. 11. Tom. I. Op. p. 149.*

Aerumna est ægritudo animi cum labore conjuncta. Fernel. *Physic. l. 6. c. 12.*

Aerisipelas plane vitiose sæpius legitur pro *Erysipelas* in *Tom. I. Oper. Petr. Mich. de Calderia.*

AES, χαλκός, idem quod *Cuprum*, est metallum ignobilius, durius plumbo, mollius ferro, constans portionibus sulphureis, mercurialibus, & salinis, quamvis hoc negare velit Frid. Hofm. *Clav. ad Schrod. d. l.* Enimvero video, quid obstet, quo minus salinas etiam concurrere portiones quis credat, præsertim si vera est hypothesis Willisi & aliorum, quod sal rebus & corporibus naturalibus compactionem, soliditatem, nec non pondus & durationem largiatur, de *Ferment. c. 2. & 3.* Cur *Cyprium æs* vocetur, vide Joh. Rhod. ad *Scribon. n. 16.* Appellatur & *Philos.*

sophicum, de cujus viribus vide *Th. Chym. Vol. I. p. 631*. A Chymicis *AES Veneris* nomine exornatur. Species varias *eris* recenset Rul. in *Lex. Chym. v. g. Puyum* five *nativum rubrum* ab omnibus aliis metallis liberum: *AES*, quod excoquitur ex pyrite, h. e. marcastita, item ex aliis speciebus, ex nonnullis terrarum generibus, luteis & purpureis, chrysolita & cæruleo etiam, unde & varia a coloribus epitheta obtinuit, Rubeum, Flavum, Cæruleum, Nigrum. Item *AES caldarium*, abstractum, residuum. *AES ustum* five *crematum* fit ex *æreis* clavibus compositis cum sulphure & sale, aut etiam alumine in vase fictili. Diosc. l. 5. c. 41. Gal. vocat *νεκρωμένον χαλκόν*, & habet vim adstringendi & cicatricem inducendi, præsertim si lotum fuerit, l. 9. de *S. Fac. & alibi*. De modis parandi *AES ustum* variis legatur Iunken d. l. p. 10. seq. *Squama æris*, *λεπίς τῷ χαλκῷ*, ejusdem est virtutis. *AERIS flos*, *χαλκὸν ἄιδιον* dicuntur *squame ex ære* fuso & in alias fornaces translato, statu crebriore excussa, ut docuit Plin. l. 34. H. N. c. 1. Hippocrati simpliciter *ἄιδιον* dicitur, de morb. l. 2. XXXIII. 21. seqq. adde Rhod. not. ad Scribon. n. 34. Non esse confundendum cum *Chalcantbo* monet idem n. 31. *Panes ærei* dicitur massa *æris* in fornacibus per fusionem cocta & parata. *Æs* etiam generalius accipitur quandoque, denotans quamcunque mineram metallicam, quæ in fodinis reperitur, e quo monetæ cuduntur. Rul. In Spagyricis *AES Hermetis* vocatur corpus illud imperfectum in magisterio Lapid. Philos. nondum præparatum, sicut est initio. Dicitur alias Pulvis Solis, Caput corvi, Terra citrinata, Continens & Contentum, Plumbum nostrum, Leo viridis &c. Confer. ad Lagnei *Harmon. Chym. in Th. Chym. Vol. IV. p. 718. seqq.* Imo ibidem ipse Lapis Philosophicus *AES* vocatur. p. 727.

Æsalo, *αἰσάλον*, est nomen avis minoris quidem, nihilominus inter accipitres vel falcones referendæ, ob singularem celeritatem & audaciam insidiandi vulpi per quandam antipathiam. Dicitur & *Merillus*, *Smerillus*, cujus descriptio videatur in Aldrovandi *Ornitholog. l. V. c. 5.*

Æschor, *αἰσχόρ*, deformatem significat, præsertim corporis, vel membri cujusdam. Legitur apud Hipp. 1. de artic. t. 64. Causam deformatatis monstroræ Paracels. statuit, esse deficientem naturam in disgregatione debita massæ seminalis post conceptionem, l. 3. de morb. invisib. Deformatatis in facie mentio fit apud Scrib. n. 184.

Æschoromythos, *αἰσχρομυθός*, i. e. turpia & obscena loquor. De deliris usurpavit Hipp. l. 3. Epid. ægr. XI. post stat. pest. & l. 4. VII. 8. Galen. c. 1. prorrh. 27. Vide *Æsch. p. 14.*

Æschroproisio, *αἰσχροποίησις*, significat turpia facio, five artes turpiter dehonesto, Hipp. de arte in princip.

Æstas, *ἄστis*, dicitur pars anni calidior & fecior ut plurimum, quando Solis radii vertici nostro propiores vim suam potentius exerunt. Si autem veri similis fuerit, sudores multos expectandos esse docet Hippocr. 3. aphor. 6. *Æstatis morbos* recenset idem 3. aph. 13. & 21. In specie meminit quartanarum febrium *æstivarum* 2. aph. 25. Quod purgatio per vomitum instituenda sit *æstate*, docet 3. aph. 4. verum neque perpetuum esse, recte monet Valles. in *ann.* neque etiam rationes sat gravis sunt momenti. *Æstas* quoque Hippocr. dicitur *ἄστis ἔρα*, 4. de R. V. l. A. t. 1. Vide *Æsch. p. 268.* Dieter. n. 390. Legi quoque merentur, quæ de *Æstatis* origine & naturali constitutione egregie disseruit Linden. Ex. XI. §. 196. seqq. Enigmatische quoque *Æstas* refertur inter nomina Lapid. Philosoph. Vol. IV. *Th. Chym. p. 727.*

Æstas, Plin. l. 28. c. 12. vitia cutis ab aduisione Solis. Mercur. de *Decorat. c. 8.*

Æsthesis, *æstherion*, *æstheticos*, *æstheros*, *αἰσθησις*, *αἰσθητικόν*, *αἰσθητικός*, *αἰσθητός*. Vide infra *Sensus*, *Sensorium*, *Sensificus*, *Sensibilis*.

Æstimatio, *αἰσθησις*, quid hoc vocabulum in genere significet, ex aliis quoque Lexicis notum esse potest. Placuit vero D. G. Ern. Stahlio P. P. celeberrimo in *Fridericiana Illustri* in forum Medicum transferre, *æstimationem* geminam statuente, unam *partium*, alteram *lesionum*. Per illam intelligit accuratum λογισμὸν five considerationem motuum vitalium, sensationis, constrictionis & relaxationis, &c. per hanc vult intellectam varietatem graduum læsionis & corruptionis five destructionis, quemadmodum prolixius hæc legere licet in quodam *Propemptico Inaugurali ad Da. Lud. Frid. Gualtheri Disput. de Inflammationis Pathologia.*

Æstphara est incineratio carnis, vel substantiæ corporis. Dorn. in *Diætion. Parac.*

Æstuarium vocatur instrumentum, in quo longitius ab igne candens concluditur, & ita applicatur partibus nimia frigiditate languentibus, *Paræus l. 25. Chir. c. 13.* Aliud quoque *æstuarium* sudatorium totum hominem excipiens descripsit *Palmarius de morb. contag. l. 1. c. 17. p. m. 37.*

Æstuatio, *καύσις*, idem quod *Ardor*, vel *Ex.*

Exfluatio, quam excitat materia quædam ignea, vel acris; estque effectus effervescentiæ, vel accensionis. Ita *Aestuat* sequi dicitur usum purgantium fortiorum a Fallop. *de med. simpl. purg. c. 3. Tom. I. Oper. p. m. 23.*

Aestus, αἴστος, idem quod *Ardor*, *Ustio*. Extenditur ad quoslibet fervores, sive sint externi a sole, pharmaco, igne, sive interni a febribus & inflammationibus, in qua significatio ne legitur apud Hippocr. 4. *aph. 65. & 7. aph. 13.* quamvis hunc locum Galen. generalius exposuerit, per *aestus* intelligens & febres, & aris fervores, & cauteria, & escharas, in *comm.* In priori significatione sumtum occurrit 1. *Epid. sect. III. t. 6.* Hinc *aestas aestuosa* dicitur & 1. *de sal. diet. t. 4. astiti* hic tribuitur effectus, quod faciat *aestuosa* corpora & squalida, καυωτάτα κ̄ ἀχρηστά. Junge Foef. *Occ. p. 329.* Diatr. *latr. n. 452.* Linden. *Ex. XI. §. 183. 189.*

Aetas, αἰτία, refertur inter res naturales ad sanitatis & morborum generationem symbolam suam conferentes. Est vero *aetas* nihil aliud, quam aliqua vitæ periodus & spacium mobile, quo hominis temperamentum vitale evidentem subit mutationem. Et hæc ratio est, quod, quemadmodum sanitas variat secundum *etatum* differentias; (unde *etatem* ab *etate* distinguere oportet, ex 1. 6. *Epid. f. 8. t. 29.*) sic etiam diversis in *etatibus* diversi quoque oriuntur morbi: & cuique *etati* sui sint morbi familiares, quorum catalogum sigillatim recenset Hippocr. 3. *aph. a. 21. ad 31.* Junge Dieter. *n. 377.*

Aethale, αἰθάλω & αἰθαλω, vide *Fuligo*. Legitur apud Hipp. 1. 1. *de morb. mul. CXXIX. 10.* & Gal. 1. 3. *de pres. ex puls. c. 7.* Adde Foef. *pag. 9.*

Aether, αἴθερ, late dicitur *celum*, vel *dium* supra aeris regionem infimam existens, nubibus inclusis, ut patet ex Hippocr. 1. 6. *Epid. f. 4. t. 19.* Strictè vero *celum* serenum supra aerem & nubes expansum significat, Gal. *com. ad b. l.* Hodieque a nonnullis *Aether* habetur pro principio quodam universali constitutivo corporum naturalium, quod intime sese insinuat in atomos materiales; & ab ejus majori minorive copia & potentia vires corporum naturalium deducere conantur, nimium quantum hoc commento sibimetipsis blandientes & placentes; nec fortassis per hoc intelligendum, quam Spiritus mundi.

Aethes, αἰθερ, Lat. *insolens*, *inconsumtum*, usurpatur de sputo, 1. *Proverb. com. 3. t. 30.* quamvis Foef. existimet, legendum esse αἰθερ, ex loco parallelo *Coac. t. 350.* Vid. Foef. *p. 7.*

Æthiops, αἰθίοψ, quod nomen præter significationem cognitam, a regione Africæ, quando hominem in Æthiopia natum denotat, a Chemicis translatum occasione coloris nigricantis ad processum quendam & medicamentum, *Æthiops mineralis* dictum e Mercurio vivo & sulphure vel floribus hujus inter se mixtis diversa proportione & accensis ad conflagrationem sulphuris usque paratum, cujus meminit Theod. Mayerne in *formul. Part. 1. Præceos Medicæ annexis*, & occurrit in *Pharmacop. Patreana*; quamvis & apud alios absque igne, sola tritura & agitatione, sub alia tamen proportione in mortario vitreo cum pistillo fieri posse legatur. Utrumque modum etiam proposuit Junken *d. l. p. 11.*

Æthna dicitur ignis subterraneus, invisibilis, sulphureus, vel potius bituminosus, qui lapides sub montibus arurit in carbones Gaggi per similes, resina & bitumine quodammodo plenos, ut carbonum ex ligno vice nonnulli populi utantur. Alias montem Siciliae ignivomum proprie *Æthnam* vocati ex Geographis constat. Ita & Spiritus ignei, & meteora ignea, hominis igne flagrantis, vel alius rei forma apparentia *Æthnici* dicuntur. Dorn. *Rul. & Johs. in Dict. & Lex. Chym.*

Ætholices, αἰθολίκες, aliis αἰθαλίκες, dicuntur *pustula* in superficie corporis ortæ fervidæ, ab αἰθερ, uro. Meminit earum Hippocrat. *de humid. us. X. §.* ubi Latinus Interpres *in edit. Linden.* expressit per *Dothienes* sive *Furunculos*. Adde Foef. *p. 110.* Varias acceptiones recenset Erotianus in *Lex. Hipp.* Galenus, qui legit αἰθολίκες in *Lex. Hipp.* cyclos definit incute coeutes, qui ita dicantur ab αἰθερ, uvere, & hinc derivat αἰθολυκίδων, quæ his simile quid notant & ab aliis αἰμολύπη appellantur.

Æthya, αἰθύα, vide *Mergus*.

Ætia, αἰτία, αἴτιον, vide *Gaussa*.

Ætiologia, αἰτιολογία, vocatur quibusdam Medicinæ pars *Pathologica*, in qua non solum causæ morborum, sed & morbi ipsi & symptomata pertractantur. Gal. 1. *introduc. c. 7.* Verum de hoc vocabulo vide meam ἐπιπέτυον in *Dogmatibus P. II. c. 1. d. 1. p. 106.*

Ætites, αἰτίτης, vocatur lapis quidam interminus pretiosos pertinens, alio, dum quatitur, intra se ac velut in utero prægnans lapide, qui *Collimus* dicitur, coloris vel albicantis vel gallæ similis, vel subrutili, vel nigricantis. Differentias hujus lege sis apud Schroder. *Pharmac. l. c. 8. n. 1.* Aquile dicitur lapis, quia in aquilæ nido reperiri creditur, ad promovendum partum, Aldrov. 1. 1. *Ornith. c. 1.*

De viribus alias partum promovendi, vel etiam cohibendi, pro diversitate applicationis, si vel brachio sinistro vel coxæ alligatur, aut imponitur, legatur Dioscorid. l. 5. c. 161. & Guilielm. Menens *Aurei Velleris* l. 2. c. 1. in *Theatr. Chym. Vol. III. p. 387.* quem usum etiam fabulosum judicavit Dan. Ludovici *Dissert. 1. Pharmac. p. 789.* De mira vero facultate fures deprehendendi, si quis pane conditum offerat, cujus etiam meminit Dioscorides, recte judicat Fr. Hofman. in *Clarv. ad Schroder. loc.* quod sapiat fabulam; quid? si adderemus ex Chioco *Mus. Calc. sect. 3. p. 322.* vel præstigias, aut superstitiosum quid a pio Christiano omnino alienum, & propterea respuendum.

Actoma, ἀκτομα, significat *supremam partem domus*, triangulari forma, in altum sublatam, & culmen ædium. Legitur apud Hipp. 3. de *artic. c. 23.* Gal. in *comm. ad b. l. Jung. Aldrov. d. l. Foel. p. 6.* Dicitur alias & δειός, *vinculum recti*, Lat. *Testudinatum*.

Affectio, *Affectus*, πάθος, πᾶθος, ab *afficiendo* dictum, de multis effertur rebus, sed in medicina recessus, in statum p. n. qualescunque illi fuerint, *Affectus* sive *Affectiones* ut plurimum nuncupantur. Gal. l. de *cur. rat. per S. M. c. 3.* quamvis in Græco vocabulum διαθεσις habeatur *comm. in Hipp. de iis, que in med. t. 1. l. 3. de L. Aff. c. 4.* Nonnulli pro majori subtilitate vocab. *Affectus* ad dispositionem morbosam, quæ est in fieri vel ἐν σχίσσει, referunt; Vocabulum vero *Morbis* ad factam, firmam & stabilem impotentiam naturalem, quæ est in ἔσει. Gal. l. de *diff. sympt. c. 1. & l. 1. de L. A. c. 2.* E contrario sunt ex recentioribus, qui *Affectionem* & verbum *Afficere*, *Affici*, etiam rebus secundum naturam, videlicet Sanitati, Causis, & Accidentibus ejusdem applicare non dubitarunt; siquidem *Afficere* nihil aliud est, quam in aliud corpus agere, aliudque alterare; & *Affici* idem, quod ab alio pati & mutari. Præter has significationes non infrequens quoque est acceptio vocabuli *Affectus* pro motibus & *perturbationibus* vel passionibus animi, quibus non modo profundius anima nostra affici, sed & quarum magna vis est *afficiendi* & mutandi sanguinem & spiritus, & per hoc totum corpus, ut non immerito inter causas potentiores procatarticas sanitatis & morborum referri soleant ac debeant. De quibus legi merentur, quæ scripsit Carlton. Ex. *II. X. Patholog. & Th. Vvillis tract. Anim. Brut. P. 1. c. 8.*

Affectus Implicatus, *Magnus*. Vide *Implicatus*, *Magnus*.

Affectus Præcordialis, *Melancholicus*, *Flatus lentus*, *Mirachialis*. Vide *Hipochondriaca*, *Melancholia*.

Affenicum est *Anima*. Rul. & Johnf. in *Lex. Affeos*, pro *Aphros*, ἀφρός, id est, *Spuma* Idem.

Affidra, h. e. *Cerussa*. Idem.

Affion, idem, quod *Opium*. Dicitur & *Opifum*. Est & nomen Elethuarii, ab Indis Orientalibus in Bantam parati ad excitandam ferociam, ut stimulum Venereum propter *Opium*, quod ingreditur, ita dicti; Ex Joh. Jac. Sahr. *Itinerar. Ind. Orient.* notarunt Naturæ Curiosi *Ephem. A. II. Obs. 69.*

Afflatus, ἐπίπνοια, vel *Adflatus*, dicitur, quando aura vel vapor aliud corpus cum violentia quadam veluti percellit. Ira de serpentina dicitur apud Scribon. *num. 165.* Item de vento Rod. in *Lexic. Scribon.*

Afflictio dicitur ægritudo animi cum vexatione corporis conjuncta. Fernel. *Physiol. l. 6. c. 12.*

Affodius, aliis, *Afudius*, *Afrodus* epitheton Serpentis, vel plane ejusdem cum *Hemorrhoo*, vel maxime similis, & occurrit apud Arduynum de *Venen. l. 6. c. 8.* vide Aldrov. *Histor. Serp. & Drac. l. 1. c. 5.*

Afformas, i. e. *Vitrum*. Rul. & Johnf.

Affusio, πρόσχυσις, quid significet, notum est, videlicet liquoris alicujus in aliam rem infusionem. Aliquando vero concretive sumitur & respondet Græco παρέχυσις. Vide *Parenchyma*. Gal. *Introd. c. 9.* Interdum etiam pro *Suffusione* sive *Cataracta oculi* accipitur, uti videre est apud Forest. l. XI. *Obs. 30. Schol.*

Afra avis, vide *Struthiocamelus*.

Afrob est *Plumbum nostrum*, corpus *immundum*. Rul. & John. in *Lex.*

* *Agalactia*, ἀγαλακτία, lactis inopia, aut defectus, aut etiam lactis abundantia: sumpto * priv. vel intens.

Agalactos, ἀγάλακτος, apud Hippocr. dicitur fœmina, quæ sine lacte est post puerperium, propter siccitatem naturalem, ob quam etiam menses parcius fluentes ante imprægnationem habuit, de *nat. puer. XL. 19. 20.* ad quem textum junge *Notam Jac. Sonii Aphor. 40.* videatur & Hipp. *lib. 1. de Morb. Mul. XCIX. 6.* Mirum, quod hoc epitheton Foel. in *Oeconom. Hipp.* omiserit.

Agallochum, ἀγάλλοχον, idem, quod *Lignum Aloes*, ζυλαλόη, est lignum exoticum pretiosum, ex Arabia atque India advectum, saltem in frustis, & quidem raro, magnis punctis & venis variegatis maculatum, ponderosum, amarum, suaveolens, si accendatur, adstringens.

De cujus viribus & usu vide apud Dioscor. l. 1. c. 21. Schroder. l. 4. cl. 1. n. 13. Fr. Hofm. in clarv. ad h. l. qui adhuc dubitat, num *Agallochum* veterum idem sit cum *Ligno Aloes* Officinar.

* *Aganoblepharon*, ἀγανobleφάρων A. Cœlio l. 7. c. 7. dicitur cum palpebris inter se coalescentibus, oculus aperiri non potest; seu cum palpebra cum albo oculi inhaerent. *Aganoblepharos* autem, græce ἀγανobleφάρως significat blanda supercilia, & blandos oculos habentem, ex *aganos*, ἀγανός, blandus, & *blepharon*, βλεφάρων palpebra.

Agape, ἀγάπη, communiter significat *Amorem*, *Dilectionem*, vide *Amor*. Specialiter vero etiam cibationis quædam species hoc nomine appellata fuit, v. g. *Merenda* & *Vesperna* Fr. Bonamic. de Alim. l. 3. c. 40.

Agar Calcem significat. Iohn. in Lex.

Agaricum, ἀγαρικόν, dicitur fungus albus, trunculo laricis adnatus. Estque duplex, Mas & Fœmina. Dioscorid. incertus ex aliorum sententia scribit, esse radicem silphii similem, non tamen densam, sed rariorem, l. 3. c. 1. De *Agarici* historia, viribus, & usu vide. Diosc. d. l. Schroder. l. 4. cl. 3. n. 403. Fr. Hofm. in clarv. ad h. l. Rolfinck. de purgantib. sect. 1. art. 1. c. 1. Freitag. Auror. Med. l. 2. c. 28.

Agathon, ἀγαθόν, communiter *Bonum* significat, h. e. præstans, commodum, utile. Et in hac generali significatione *Bona*, quæ in rerum natura continentur, alia animi sunt, alia corporis, alia fortunæ, sive externa, nec præter hæc ullum aliud bonorum genus excogitari potest, verbis Galen. orat. suaf. ad artes c. 6. In strictiori significatione vero apud Hippocr. ἀγαθόν denotare *firmum*, stabile, certum, ac *perpetuum*, testatur idem Galen. c. 2. de fract. 1. 3. 1. Junge Foef. p. 1. Dieterich. n. 2.

Ageleos ἀγελαῖος, idem quod ἀγοραῖος, epitheton *panis*, qui gregarius, vilior forensis, venalitiis, cibarius Latine vocatur. Gorr.

Agens, *Agere*, ἀγῶν, ἐνεργῶν, quid communiter significet, ex aliis constat Lexicis. Idem quod *Operari*, *Afficere*. Dicitur de eo, quod motum ex seipso habet. Opponitur, τῷ πατι, πάσχειν, quod motum obtinet ex alio, Gal. lib. 1. de L. Aff. c. 3. Ita medicamenta dicuntur *agere* in corpus nostrum, ad differentiam alimenterum, quæ magis *pati*, quam *agere* creduntur. Gal. l. 3. de Temp. c. 4. Inter *agens* & *patiens* justa debet esse proportio. Th. Chym. Vol. IV. p. 387.

Ager, ἀγρός, quid proprie significet, pueri & Vocabulariis norunt. Tropice *Ager* *mineralium* vocatur *Aqua* a Dorneo Genealog. mine-

ral. c. 3. in Th. Chym. Vol. I. p. 571. *Ager Chymicus triplex* recensetur a Nicol. Flamello in Annot. d. l. p. 778.

Agerasia, ἀγρᾶσια, h. e. *Infenscentia*. Gal. l. de Marcor. c. 2. & *Ageros*, ἀγρός, homo dicitur, qui *senii* est expertus. ibid.

Ageratus lapis, ἀγρᾶτος, dicitur species lapidis vilioris, quo coriarii olim usi sunt, & sutores calceamenta expoliverunt, facultatis mixtæ, adstringentis & digerentis. Meminit ejus aliquoties Gal. l. 9. de S. F. l. 6. de C. M. S. L. c. 3. &c.

Agos, ἀγός, idem, quod ἀγρός, volam manus significat. Gorr. ex Hesychio.

Ageusia, ἀγῦστια, significat *jesunium*, quando aliquis nihil gustat de cibo vel potu, quamvis non occurrerit nobis in lectione Medicorum Græcorum. Videantur vero *Lexicographi Græci*.

Agglutinatio duplicem habet significationem, unam propriam & idem significat, quod *Glutinatio*, κόλλησις, ἐπικόλλησις, προσκόλλησις quando corpus unum alteri per *glutinum* jungitur; alteram impropriam, quando beneficio succi nutritii fit *Appositio* vel *Additio* novæ carnis, v. g. in ulcere, Gal. l. 3. M. M. c. 10. Hinc *Agglutinans* medicamentum προσκόλλημα, κληπιόν, dicitur, quod ad ulceris sanationem requiritur, & debet esse siccatum, vel adstringens, l. 5. c. 1. vide *Additio*.

Aggregatum, hodiernis Physicis & Chymicis utilatissimum est epitheton corporis ex minimis, vel homogeneis, h. e. ejusdem speciei, vel heterogeneis, seu diversarum specierum corpusculis constans, & unum quantum contiguitate coagmentatum, non habito respectu ad quale, aut essentialia illarum atomorum sive molecularum. Differt a *Mixto*, quod immediate ex principiis materialibus constat, adeo firmiter per contiguitatem conjunctis, ut vel difficillime vel prorsus non separari queant. A *Composito*, quod ex mixtis componitur, & facilius dissolvi potest. Hanc *Aggregationis* & *aggregativi* motus notitiam ad veram corporis mixti vivi & in specie humani cœn subiecti Medici theoriam maxime necessariam esse, probe etiam inculcavit D. G. E. Stahl in Dissert. de Temperamentis c. 1.

Agitatio, vide *Vibratio*. *Agitatio* humorum per purgantia producta non sufficit ad purgationis effectum, Fallop. tr. de purg. simpl. c. 3. Tom. I. Oper. p. m. 15. *Agitationes*, quæ manibus, baculis, vasorum commotione fiunt, ad solutiones concretorum magnopere necessarias & experientia confirmat, & recte notavit D. D. Bohn. Dissert. Chymico-Phys. l. §. 25.

* *Aglic*, ἀγλιή apud Hippocr. exp. subalbā cicatrix in oculis, ἢ ἐν ὀφθαλμοῖς ὑπόλευκός ἀγλί.

Aglic, ἀγλιή, Hippocratis vox, quam Galenus in *exegeſi* interpretatur subalbā in oculo cicatricem, vel compactum in eodem humorem.

Agloſtoſtomographia, ἀγλωστομογραφία, h. e. descriptio oris sine lingua, quod perfecte loquitur. Titulus est libri a Iac. Rolando de Bellegad. scripti & in Lat. versi a Car. Reigero. *Eph. Nat. Cur. Ann. III.* Junge Bonetum *Medic. Septentr. l. 2. sect. 18. c. 23. p. 460.*

* *Aglyces*, ἀγλυκῆς expers dulcedinis, amarus. Theoph.

Agme, ἀγμή & ἄγμα. Vide *Fractura*.

Agnata, vel *Adnata*, ἐπιφρούμενα, dicuntur Gal. duplicia: Quædam plane familiaria propriaque conspiciuntur, tum plantarum, tum animalium naturis: ut lana, pilli, cornua; Item ova, fœtus, fructus arborum quodammodo huc referri possunt: quædam non omnino talia, ut viscum, fungi & similia, si quæ diversæ plane naturæ alii corpori vegetabili vel animanti *adnascuntur*. Gal. l. II. de *S. Fac. S. Ovorum facultas*.

Agnata, *Tunica*. Vide *Adnata*.

Agnina scil. membrana dicitur *Ammios* tunica, teste Barthol. l. I. *an. c. 36. p. 301.* Videantur & lectu dignæ D. Caroli Drelincurtii *Castigationes de Tunica Agnina Lugduni editæ*.

* *Agnisticos*, ἀγνιστικός lustrandi expiandique vim habens. Expiationes autem, lustrationesque olim veteres adhibebant etiam in nonnullis morbis, quorum originem, quia hæc neque humana ratione intelligi, neque his remediis sanari poterant, ad Deos referendam putabant. Ita apud Hipp. l. de morbo sacro, hunc medicis Diis tribuebant: in quo graviter ab eo reprehenduntur.

* *Agnodes*, ἀγνώδης, urticeus, frutex quidam in arborem assurgens, quem latini vocant viticem: ab ἀγνός, castus, quoniam matronæ in Themophoriis castitatem custodientes, his foliis cubitus sibi sternunt; Diosc. l. I. c. 136., & ex eo Plin.

Agnocæ, ἀγνοία. Vide *Ignorantia*.

Agnus, vide *Ovis*.

Ago, ἄγω, i. e. *Duco*, pro *Educo*, Hipp. l. *aph. 21. 23. 4. aph. 2. c. 4.* Vide Dieter. *num. 6.* Scrib. n. 133. 188.

Agoge, ἀγωγή, duplicem habet significationem, generalem & specialem. Secundum illam denotat *ordinem*, *viam*, rationem & ductum, totum rei statum & tenorem, vitæ rationem ac institutum. Ita de morbi tenore u-

surpatur ab Hippocr. l. 7. *Epid. LVI. 16.* Pro curandi regula sumitur a Gal. l. 2. de *cur. rat. ad Glauco. c. 3.* Secundum hanc vero denotat *aeris statum* vel *παράτασιν*, ut l. I. *Epid. f. 1. tract. 8.* Junge Foef. *Oec. p. 3.*

Agon, ἀγών, vide *Certamen*. Alias *Agon*, ἀγών, significat *summum vitæ periculum*. Unde verbum *Agonizare* & *egri agonizantes* dicuntur, qui ex superante jam morbo & natura prostrata animam efflaturi de proximo sunt. Jureconsulti vocantur *Constituti* aut *positi in extremis*. *Laborantes in extremis*. Vide Zacch. *Quest. Medico-Leg. l. 2. tit. 1. q. 19. n. 6.*

Agonia, ἀγώνια, *sterilitatem* in utroque sexu significat. Verum vocabulum hoc minus usitatum, quamvis ἀγόνιος adjectivum, *sterilis*, etiam reperitur. Vide *Gonimos*.

Agonia, ἀγωνία, *angorem* significat, & verbum ἀγωνῆν juxta Gal. l. 2. de *symt. caus. c. 5. ad finem*, affectum animi compositum ex ira & timore; illa quidem sanguinem & spiritum foras agente, & fundente, hoc vero utrumque ad vitæ principium & interiora, cum refrigeratione eorum, quæ in summo corpore sunt, reducens & contrahente. Derivatur ab ἀγών, *certamen*, *lucta*. Unde & ἀγωνία *certamen* quandoque significat. Vide Henr. Stephan. in *Thesaur. Greco-Lat.* Vide & infra *Angor*. Hoc vocabulum *Agonia* ulterius declaravit Helmont. *tr. de Ideis morbos. n. 9.* dicens: *Agoniam* non esse colluctationem solius spei & timoris, sed etiam iræ & metus, iræ & dissimulationis, spei & iræ, odii & timoris, spei & tristitiæ, &c. Ad summam *Agonia* significat in genere colluctationem diversorum affectuum animi inter se contrariorum. Jung. Leonth. Fuchſii *comm. ad Gal. l. 2. de sympt. caus. c. 8. p. m. 124. b.* ubi egregie vocabulum hoc explicavit per trepidationem ante certamen ex ira & metu mixtam. Iræ motus a spe victoriæ dependet: Metus ex timore, ne ab adversario vincatur.

Agonistice, ἀγωνιστικῶς, *certatorie*. Adverbium hoc occurrit apud Gal. l. de *marasmo c. 8.* & dicitur de usu aquæ frigidissimæ largiori in statu febris erysipelacæ acutioris, ita ut aqua certare debeat adversus sanguinis fervorem acriorem. Potest etiam commode aliis remediis potentioribus applicari.

Agonisticon, ἀγωνιστικόν, vocatur aqua frigidissima apud Ægin. l. 2. c. 30. citante Gorrao in *def.*

Agonos, ἀγόνος, *sterilis*, cui opponitur γόνιμος, *fecundus*. Vide *Gonimos*.

Agonæos, ἀγοναῖος, *forensis*, *venalis*; Epitheton panis vilioris: Idem, quod ἀγωναῖος a signi-

significans, de quo paulo superius.

Agostus, ἀγοςός, vocabulum hoc Poetis magis, quam Medicis usitatum, significat extremam manum interiorē, sive *volam*, vel *manum cum ulna & radio*, quia ulnis & brachiis manibusque simul complectimur aliquid & ad nos adducimus. Gorr. in *def. p. 3.* Vide *Ages*.

Agrestia, ἀγρέσιον, *Omphacium*, dicitur fucus ex uvis immaturis, quæ Gr. ἰμφάκιες vocantur, expressus, colatus, inque doliis repositus, & vase clauso asservatus. Schrod. l. 4. cl. 2. p. 201. Hinc paratur syrupus de *Agrestia* Offic. Notetur ob saporis similitudinem oleum ex olivis immaturis expressum *Omphacium* dici.

Agresten dicitur *Tartarus acidus lapillatus*. Procedit enim omnis acetositas ex salibus de minera vitriolata, *Fragm. ad tr. 5. de Tartaro*.

Agrestis, ἀγρίος, primum in genere dicitur de omni vegetabili, quod sponte absque cultura in campis, pratis, & sylvis enascitur, & ita opponitur τῷ ἡμῶν h. e. hortensī, domestico per culturam enato, apud Gal. l. 6. 7. & 8. de *Simpl. fac.* Deinde etiam prædicatur de morbis quibusdam gravioribus & vehementioribus, & significat *ferum*, ut, ἀγριος λαχόν, h. e. *agrestis lichen*, id est *fera* impetigo, l. 6. de *C. M. S. G. c. 2. in fin.* & Gorr. scabiei quandam speciem, ἀγρίων, i. e. *feram*, appellari dicit, quæ cito serpit, & exulcerationem concitat, certoque anni tempore revertitur, asperio omnibus aliis & curatu difficilior. Imo & de hominum indole moribusque usurpatur τὸ ἀγριον, *feritas*, apud Hipp. l. de *A. L. & Aq. LIII. 11.*

* *Agrielea*, ἀγρέσιον oliva agrestis, seu oleaster. Diosc. 1. 138. ponitur & adiective *agrieleon*, & significat ex oliva agresti confectum, vel oleastrinum, puta medicamentum.

* *Agriocardamum*; & lepidium, ἀγριοκαρδάμον, & καρδίον dicitur a quibusdam *herba Iberis*: apud *Egin.* quasi nasurtium agreste; *Ætio* dicitur *cardamine*.

* *Agrioselinon*, ἀγριοσέλινον apium silvestre, V. Dioscor. 1. 78. *Mateiol. Tourn.*

Agricoltura, γεωργική, quid significet, ex aliis Lexicis jam constare debet. Quis invenit, videatur in Th. Janf. de *Almeloveen Rer. Inv. Onomast. p. 2.* Ejus usum pro sanitate conservanda singularem quotidiana experientia satis testatur, ut non opus sit allegare testimonia.

Agrippa, quasi *Ægrippe*, ab ægro partu dicitur. *Tom. I.*

cuntur, quorum in nascendo non caput, sed pedes primi exierunt, & inter partus difficiles hic merito referuntur, imprimis, si brachia sursum porrigant supra caput, ubi plerumque fœtus vita periclitatur in angustiis, dum diutius in medio ventre sive pectore sub axillis constrictus subsistere cogitur. Dicitur volent Etymologi ab *ægritudine* ex pedibus. Vide Gell. l. 16. N. A. c. 16. & Non. c. 19. *Agripini partus* observatio quoque habetur apud Joh. Nic. Binninger. *Cent. 1. Obs. 53. p. 59.*

Agroecopyrrhoneios, ἀγροικοπυρρῆνῆος, dicitur *Philosophus Pyrrhoneius*, *agrestis*, h. e. adeo rudis, crudus & crassus ex *Scepticorum* numero, ut ne suos quidem affectus agnoscere fateatur. Gal. l. 4. de *diff. puls. c. 2.* adde *Foef. p. 3.*

Agronomos, ἀγρόνομος, epitheton brutorum in agris pascua quærentium, vide *Hylonomos*.

Agrophon, ἀγροφῶν, idem, quod ἐρῶν, *montanum*, Gal. in *Exec. vos. Hippocr.* notante *Foef. d. 1.*

Agrumina, capæ, porrum &c. *Captivæ. pract. lib. 3. c. 2.*

Agrypnia, ἀγρυπνία, vide *Vigilie. Pervigilium*.

Agrypnocoma, ἀγρυπνίωμα, idem quod *Coma vigil*, notante *Blancardo in Lexic.* qua vero autotitate nixus sit, inquirere nolumus.

Agyion, ἀγῖον, exposuit *Galer.* per *imbecille, debile*. Usus hoc vocabulo *Hippocr. l. 1. de morb. mul. XLII. 8.* de Embryonibus, Alias significat *mutilum*, membris carens, præcipue manibus & pedibus. *Hesychius* expressit per ἀγροφῶν. Derivatur ab α privativo & γῶν, *membrum*. Quæ significatio cur non ad illum quoque locum Hippocratis applicari possit aut debeat, non video rationem. Sane ipse contextus hoc videtur velle, quando Princeps ibidem recenset quasdam causas abortus præmaturi, antequam plenarie formatus adhuc fuerit.

Agryte, ἀγρῆται, olim, teste *Platone l. 2. de Republ.* dicebantur illi *circulatores*, *arioli*, & *præstigiatores*, qui ante januas divitum stipem petitori oppidatim quæstus causa oberrabant, & divina quadam virtute, carminibus & sacrificiorum mysteriis se morbos insigere, infictos quoque curare, & si quid sceleris a divitibus, aut eorum proavis esset commissum, id magica sacrificiorum celebritate, suffimentorumque odore expiare, eorumque inimicos, tam fontes, quam infontes carminibus oblatere posse gloriabantur. *Lang. l. 1. ep. 33. & l. 3. ep. 6.* Verum hodieque *Agryte* vocantur omnes *Pseudo-Medici & Circumforanei*, qui congregata coactaque multitudine pharmaca a-

liqua ostentant, eaque prædicantes dividendunt, misere simplici populo imponentes, ut est apud Henr. Steph. in *Indice Thesauri sui celeberrimi*, voce ἀγύριος. Italis Cerletani, *Montambanchi* vocari, testatur C. Hofm. *com. ad Gal. LL. de V. P. num. 1017*. Horum hodieque tanta solet esse farrago, ut merito deploranda sit conditio Artis Medicæ in se ἐπιφορυσάτης, & singularis doni a Deo hominibus concessi, quod a tot flagellis conspurcetur. Ex omnibus enim vitæ stationibus, etiam desperatissimi quique, quorum profligatissima vita est, in campos Medicinæ audacissime insiliunt &

Fingunt se Medicos quivis Idiota, Sacerdos, Judæus, Monachus, Histrio, Rator, Anus, Miles, Mercator, Cerdo, Nutrix, & Arator. Et Ambubajarum collegia, Pharmacopole,

Rastricola, Molitor, Pistor, Agaso, Faber. quin etiam (proh Deum immortalem!) ipse *Carnifex*: O deplorandam Magistratum lenitatem, qua impune de corio humano ludere concessum, qua datur ita temere sævire in humana viscera! O inexcusabilem dissimulationem & conniventiam Superiorum! Pax!

Abius, i. e. *Sal fossile*, Rul. & Iohnf.

Abusal est *Arsenicum, Sulphur.* Lid.

Aidris, ἀίδρις, *inscium*, ignarum significat, cui opponitur ἴδρις gnarus, sciens, peritus, a verbo ἴσκειν, scio. Hipp. in *Ep. 2. ad Damagor. n. 340*. Democrit. *ad Hipp. de nat. hom. n. 3*. Vide *Foef. Oec. p. 9*.

Aio, αἰώ, significat apud Hipp. *audio*, percipio, & legitur *l. 2. de Morb. II. 18*.

Aipathia, ἀίπαθια, h. e. *perpetua patibilitas*, ut ἀίπαθος, *impatibilitas*. Hanc statuere in Medicina, absurdum esse iudicat Galen. vel quisquis Autor fuerit Artis Medicinæ. c. 8. & cum eo C. Hofman. in *Apolog. pro Gal. l. 3. c. 10. D. & c. 11. F.* ne confundantur duæ partes Medicinæ principes, Conservativa, & Curativa. Alibi tamen sano sensu eam quoque admitti posse, & quidem sub parte ὀγισμῆς existimat hic *Instit. Med. l. 4. c. 1. §. 5*. Dum enim quotidiano victu refarcire opus habet, quod ob substantiæ fluorem singulis diebus decedit, profecto curat lapsum parvum. Quid? quod si totum hominem a nativitate morbum vere dixisse Democritum in *epist. ad Hippocr.* statuunt eruditi, an non hoc modo locum inveniet *Aipathia*?

Aisso, αἰσσω, i. e. *irruo*, prorumpo, ut & αἰσσομαι, quod idem significat. Utroque usus Hipp. *l. 1. de morb. mul. LXIII. 4. & LXV. 6*. Vide *Foef. Oec. p. 14*.

Astruad Arab. idem, quod *Antimonium*, Fallop. *tr. de mer. & fossil. c. 29. Tom. I. oper. p. 332*.

Akibot significat *Sulphur.* Rul. & Iohnf. in *Lex.*

Akon cotem significat, de qua suo loco. Rul.

Ala æquivocum est vocabulum. Quid communiter significet, ex aliis notum est Dictionariis, videlicet geminum instrumentum ad volandum volatilibus proprie competens. Gr. πτέρυξ, πτερύγιον. Vide *Pteryx*, *Pterygion*. In Anatomicis vocabulum *Ale* variis corporis partibus attribuitur. Ita locus sub humero concavus multis glandulis & exterius pilis scaetens, oppositus loco superhumerali sive epomidi dicitur *Ala*, Gr. μασχάλη, μασχαλῆς. Latine etiam *Axilla* nuncupatur. Hipp. *2. de artic. 1. 66*. Gal. in *com. ad b. l. Hipp. de glandul. II. 20. 21*. Est ad recipiendos humores opportunus locus, ubi etiam quandoque fetor oritur, fetor alarum dicitur, Gr. δυσώδης, μασχάλοι, *com. 2. de hum. 1. 1*. Porro *Ale* etiam dicuntur de *naso*, suntque tenuia cartilagineaque corpuscula utique nasi lateri a parte inferiori adnata, quæ etiam *Pinnæ* appellari solent, Gr. πτερύγιαι. Ita & partes auris utriusque exteriores capiti annexæ *Ale* appellantur, πτερύγιαι, Gal. *Introd. c. 10*. *Pulmones* quoque ab Hipp. *Coac. t. 400*. in tres *alas* πτέρυγες dividuntur, supernam, mediam, & infernam, quæ alias *Lobi* appellari solent. In sinu muliebri sub labiis delitescentes carunculæ geminæ rimam constituentes *Ale* vocantur Anatomicis, πτερύγιαι ἢ πτερυγώματα, Rolsink. *de part. genit. P. II. c. 38*.

Alabandicus lapis, ἀλαβανδικὸς λίθος & ἀλαβάνδος, est lapis subniger & flavus, pellucens quasi segmentis quibusdam aut fibris discriminatus. Ad purpuram magis inclinare dicit G. Agricola *l. 1. de nat. fossil. p. m. 172*. Hinc etiam *Carbunculus Alabandicus* appellatur a Chiocco in *Mus. Calceol. sect. 3. p. 389*. Idem refert hunc lapidem inter illos, qui in ardentibus fornaces coniecti fluunt & liquefcunt. Hinc speciem vitri dixit Fallop. *de met. & fossil. c. 6. Tom. I. p. 279*. Nascitur in Caria ad *Alabandam* & in ea Miletî. Agricola *l. 5. pag. 273. ex Plin. l. 36. c. 8*. Tritus pilos nigros efficere dicitur. Gorr. in *def.*

Alabari Plumbum significat. Ruland. in *Lex.*

Alabastrites, ἀλαβαστήρις, vel *Alabastrum*, dicitur lapis candidus notissimus ab Agricola inter marmora relatus, *l. 7. de nat. fossil.* Cui tamen dicam scripsit C. Hofm. *Paralip. Offic. c. 72*. quia est non minus fragilis, quam ulla terra figulina. Unde *Marmor incolatum* vel imperfectum saltem dici posset, juxta Schroder. *Pharmac. l. 3. c. 8*. Fr. Hofmannus *Clav. ad b. l. tres* constituit *Alabastri* species, unam candicantem, alteram cum maculis nigris, &

tertiam in ruffo candicantem, quæ propterea a Dioscorid. l. 5. c. 153. *Onyx* appellata fuit. Huic usto & cura resina & pice excepto virtus discutendi durities, stomachi dolores levandi, & gingivas reprimendi cum cerato ab eodem tribuitur. Junge Chios. *Mus. Calc. f. 3. p. 390. seq.* Unguentum de *Alabastro* in Officinis est usitatissimum in dolore capitis tollendo commendatum. De *Alabastro glaciali* legatur Imperatus l. 24. *Hist. Nat. c. 13. 14.* *Αλαβαστρον* quoque secundum Gorreji descriptionem est vasculum ex levi & lubrica materia efformatum, servandis odoribus maxime conveniens, quod ut plurimum ex solidissimo & frigidissimo lapide conficeretur. Id quia propter levorem suum non facile potest teneri manibus, sed dilaberetur, hoc nomen sortitum ab *ἀσθητικῶν*, & τῶ *λαβῆναι*, capere. Gorr. in def. *Alabastri* quoque vocatur quinque folia viridia, e quibus flores rosarum exsurgunt, quorum duo barbata, duo vero veluti imberbia sunt, Tabernamont. l. 3. *Stirp. Hist. c. 100.*

Alacab, i. e. *Sal Ammoniacus*. Rul.

Alacuorb dicitur Arb. ille, qui in coitu Venereo simul excernit alvum ob resolutionem spirituum, Avic. l. 3. *fen. 20. tr. 1. c. 40.*

Alaf, id est, *Sal alkali*.

Alafost idem significat. Ruland. & Iohnf. in *Lex.*

Alafreg est species *Ceruffe*. Ruland. & Iohnson.

Alababar, h. e. *Plumbum*. Rul. Iohnf. vero scripsit, significare *Calcem*.

Alabatibis, id est, *Lapis Rubeus*. Ruland.

Alaia, *ἀλαία* i. e. *caeca & inconspicua*. Epitheton tabis, quæ orta est, quando in medullam fluxio facta fuit, Hipp. l. de *Loc. in Hom. XIII. 8.* ubi quidem in Greco *ἄλλη* habetur, nihilominus in versione Latina legitur *occulta ac inconspicua*. Recte igitur animadvertit Foef. reponendum *ἀλαία*, quia *ἀλάϊος*, vel *ἀλαϊός*, vel *ἀλάϊος* dicitur *caecus*, qui inaniter aliquid investigat, aut gradiendo aberrat, uti Hesychius explicavit. Vide Foef. p. 26. & Galenus *Lex.*

* *Alalsterion*, *ἀλακτῆριον*, idem quod *ἀλακτῆριον*, auxilium, remedium, depulorium, propulsatorium: ab *ἀλάκω* depello, propulso.

Alamandina refertur inter gemmas vel lapides, & dicitur fieri ex cælo & terra Martis a Ger. Dorneo de *Gemmar. structura* in *Tb. Chym. Vol. I. p. 487.* Haud dubie vero intelligendus lapis *Alabandinus*.

Alanfua, Epitheton *vene*, quæ olim secta

fuit contra foetorem oris, sita intra mentum & labium inferius, Avic. l. 1. *fen. 4. doct. 5. c. 20.*

Alaris, sive *Aliformis*, *πτερυγοειδής*, dicitur de diversis partibus. Vide *Aliformis*.

Alasaler, i. e. *Armoniacum*. Rul. & Iohnf. in *Lex.*

Alastar, i. e. *Æs ustum*. Idem.

Alastor, *ἀλάτωρ*, dicitur homo *facinorosus*, maleficus, exitiosus, perniciosus, ab Hipp. l. de *morb. sacr. IV. 41.* Plura de hoc vocabulo vide apud Foef. d. l. p. 26.

Alastrob, juxta Ruland. *plumbum*; secundum Iohnson. vero *calcem* significat.

Alathar dicitur *mineralis*, inter *atramenta* pertinens, & generatur ex majoribus granis atramenti, & accipit vim ferream, eritque rubeum aut croceum, quemadmodum describitur ab Avicenna de *conglutinatione Lapidum*, in *Tb. Chym. IV. p. 885. seq.*

Alatus, *πτεροειδής*, dicitur apud Hippoc. de iis, quibus scapulae resto prominent, & extant veluti ala avium, estque signum tabis periculosum, ob vitiosam thoracis conformationem angustam, l. 3. *Epid. comm. 3. t. 70.* Adde Galen. in *comm. ad b. l. item ad l. 1. Epid. comm. 1. t. 18. & l. 6. Epid. c. 3. t. 13. item l. 2. de Temper. c. 6. & l. de causis morb. c. 7. Aretæum l. 1. c. 8.* Vide & Foef. *Oec. p. 540. seqq.* Porro processus quoque duo ossis cuneiformis in capite sive sphenoidis vocatur *Alati* a Gal. l. de *ossib. c. 1.*

Alanda, *κόρυς*, *κόρυδος*, *κορυδαλος*, *κορυδαλός* vocatur avicula notissima duplicis generis, *cristata*, & non *cristata*. Illa quoque dicitur *Galerita*. Utriusque usus est commendatus in cibis & medicina. Ejus descriptionem prolixiorum cum usu legat apud Aldrov. l. 18. *Ornithol. c. 10. seqq.* In colicis doloribus laudari, testatur Keuchen. ad *Seven. p. 211.* *Alanda* quoque appellatur piscis quidam saxatilis, duplicis pariter generis: *Cristata*, & non *cristata*, carnis substantiæ *Galerite* similis; cibus nullius fere pretii, de qua videatur Rondelet. l. 6. de *pisc. c. 21. 22.* & Aldrovand. l. 1. de *pisc. in fin.*

Alaurat, i. e. *Sal nitrum*. Rul. & Iohnson. in *Lex.*

Alaxon, *ἀλαξών*, ostentatorem & jactatorem significat in Ethicis, qui se simulat probum & multiscium. Legitur vero apud Hipp. l. de *morb. sacro II. 3.* & derivativum *ἀλαξωνός*, hoc est, quod *jactationem præ se fert*. l. de *Medico IV. 9.* vid. Foef. p. 26.

Alba Piunita, vide *Leucoplegmatia*.

Alba Terra, dicitur *Lapis Philosophicus*, i.

e. compositum ex Mercurio & Sulphure .
Th. Chym. Vol. IV. p. 721. 727. 729. 749.

Alba Vitiligo, vide *Vitiligo*.

Albadava, est nomen Arabicum ossiculi *sefamoidei*, primo pollicis articulo ad metatarsi ossis caput appositum *majusculi* (ad differentiam secundi secundo pollicis articulo substrati,) forma & magnitudine pisi majoris decorticati &c. Barthol. *Anat. libell. 4. c. ult.*

Albagiazi Arab. dicitur *Os sacrum*, teste Fallop. *Expos. de Ossib. c. 22. Tom. I. p. 515.*

Albanum, i. e. *Sal urine*. Rul. & Iohnf. *in Lex.*

Albava, idem, quod *Leuce*, *Morphea*, *Vitiligo*. Walth. *Sylv. Med. p. 1059. seqq.*

Albaras, est *Arsenicum*. Rul. & Iohnson. *in Lex.*

Albatio, idem, quod *Albificatio*, terminus est Spagyricus, pertinens ad transmutationem metallorum, præsertim cupri in argentum. Vocatur & *Elixir ad Lunam*, *Tinctura ad Lunam*: item *Atincav*. Formulæ plures videre licet apud Paracels. in *Manuali primo*, & apud alios. B. Rolsink. vanitatibus his nullam tribuit fidem, l. 6. *Chymie c. 13.* Dicitur & *Dealbatio*. Rul. & Iohnson. descriperunt *Albationem*, quod sit destructio corporis per cinerificationem, sive combustio in cineres. Vide & Libav. *S. Ch. Arc. l. 4. c. 15. 16.* In negotio Lapidis Philosophici aqua spiritualis secunda vocatur *Albificatio*, vel *Dealbatio*, cui opponitur *Rubificatio*, de quibus obscuritatibus ænigmaticis legi poterit Senior de *Chymia*, in *Th. Chym. Vol. V. p. 201. seq.*

Albedo, in Spagyricis de lapide Phil. dicitur, quando, cum Mercurius dealbatur, fit Sulphur album Philosophicum incombustibile, continens in se venenum. Quod splendore marmoris est simile, quod invidi *Ethelia* vocant, & Auripigmentum & Tincturam, quia solum sulphur est, dealbat. Laurent. *Ventura de Lapid. Philos. c. 27. Theatr. Chym. Vol. II. p. 292.* Idem ergo est, quod *Albatio*. Plura de *Albedine* inquirantur etiam in reliquorum dicti Theatri Voluminum Indicibus.

Alberik, id est, *Album AÆris*. Ruland. & Iohnf. *in Lex.*

Albi, i. e. *Sublimati*. Idem.

Albificatio, vide *Albatio*.

Albor, λευκός, idem, quod *Albedo*, quid in genere significet, notum est. In specie dicitur de *Albumine*, de quo p. p. *Albor* quoque vocatur *urina*. Ruland. & Iohnf. *in Lex.*

Albora, significat apud Paracelsum *mixtam scabiei maligne speciem*, ex tribus *Morphea*, *Serpigine*, & *Lepra*, l. de *ulcerib. c. 42.*

Albot notat *Crucibulum*. Rul. & Iohnf.
Albotar, est *Cerussa*. Dicitur & *Albubar*, item *Alfitas*. Rul. & Iohnf.

Alborim, *Alborai*, *Alborra*, *Albuben*, *Altilibat*, sunt Synonyma, *Terebinthinam* significantia. Rul. & Iohnf. *in Lex.*

Albotis, species morbi, quæ Græce Τέτριδος dicitur. Vide *Terminthos*.

Albugineus humor oculi, Latino-barbara appellatio. Vide *Aqueus humor*. *Albuginea* quoque dicitur *Testium tunica* immediate eorum substantiam ambiens a colore albo, ceu nervea, crassa, & valida. Barthol. *Anat. l. 1. c. 22.* Alii ad innominatam oculorum tunicam hoc Epitheton applicant, uti fecit Blancardus *in Lex. Med.*

Albugo, λευκωμα, est affectus oculorum, & quidem corneæ eorum tunicæ, quando macula quædam alba in illa, ex condensatione humoris impacti, vel propter cicatricem vulneris ulcerisve, vel propter visciditatem crudam ipsius humoris, oritur, visum quodammodo lædens. Differt a *Nubecula*, νεφέλιος, vel ομίχλη, dura crassitie, Æginet. l. 3. c. 22. Generaliter utraque species *Cicatricum* ἰλθῶν nomine comprehenditur. Senn. *M. Pr. l. 1. p. 3. f. 2. c. 16.*

Albula, æquivocum est. *Albula*, ἄλβυλα, vocantur aque aluminosæ mirum in modum adstringentes, & vulneribus medentes, Galenus l. 8. *M. Med. c. 2.* quin & Rheticæ montis nivibus jugiter oblitus, hoc nomine *Albula* indigitatur. Est & Epitheton Tiberis, fluvii Italiæ, ex Apennino monte Romam fluente. *Albula* etiam maculam in oculis significat, & ita idem est, quod *Albugo* apud Ingrassiam & Paracelsum, *Manual. II.* Piscis quoque aliquis vocatur *Albula*, in Lacu Tigurino, inter cibos bonos laudatus, de quo legatur Aldrovand. l. 5. de *Pisc. c. 53. seq.*

Album, λευκόν, de variis dicitur rebus. In Officinis cum Epitheto *Gracum* dicitur de *stercore canino*, cujus præparationem tradidit Libav. *S. A. Ch. l. 4. c. 28. fin.* aliam in *Alchym. Pharmac. P. II. c. 11. in Tom. II. Oper. Album nigrum* vocari *stercus murium* s. *Muscædam* scripsit Etmuller. in *Collegio ad Schroder. Tom. I. operum edit. noviss. p. 795. b.* In Anatomicis *Album oculi* vocatur *Tunica Adnata*; de qua superius. In Physicis etiam idem est, quod *Albumen*, de quo mox. In Chymicis *Album* notat *Cerussam*, vel simpliciter vel cum epitheto *Hispanicum*, notante Fallop. de *metall. seu fossil. c. 28. Tom. I. p. 330.* *Album* sumitur pro *Albatione*, *Albedine*, hoc est, *Tinctura Transmutatoria metallorum*, Paracels.

racess. *Manuali I. Album* vel *Candidum* quod tribuitur, tanquam epitheton, variis compositionibus medicamentorum, v. g. *Unguentum Album sine & cum Camphora*. *Emplastrum Album coctum*. Galen. l. 2. de C. M. S. G. c. 14. Usurpatur quoque de *Menstruis Albis*, Hippocr. t. 4. *Epid.* 13. 5. Vide *Albus*.

Albumen, λεῖκωμα, λεῖκόν, dicitur humor vel liquor in ovo lentus, vitellum undique cingens & ambiens. Vocatur *Anaxagoræ ὄρνιθος γάλα*, hoc est, *Lac avis*, Latine *Album Ovi*, *Albor*, Scribon. n. 24. 26. Rhod. in *Lexic. Scribon. Ovi candidum*, *Albugo*, *Albumentum*. Crassitie variat, dum ad obtusam ovi, acuatamque partem liquidius, in aliis crassius visitur. De ejus historia vide *Harveum de Gen. Anim. Ex. XII. & LX.* Usus illius in foro Medico magis externus, ad paranda collyria & anacollemata, quia habet vim refrigerandi, agglutinandi, & adstringendi, quam internus; quamvis Hippocrates febricitantibus exhibuerit *albumina* 3. vel 5. ad refrigerandum & egerendum. Hippocr. l. 3. de *Morb. XXX.* 12. Vide Schroder. *Pharm.* l. 5. p. 319.

Albarnum, ligni pars exterior cortici vicinior, mollior, & albidior. Dodon. *pempt.* 1. l. 1. *Hist. stirp.*

Alburnus, λεῖκισκος, nomen pisciculi viliosis æstimationis, carne molli & parum pingui præditi, de quo videatur Aldrov. l. 5. de *Pisc.* c. 37.

Albus, λεῖκος, præter notissimam coloris candidi significationem piscem denotat apud *Salvianum*, qui *Gesnero Capito Lacustris* dicitur, dura carne, & difficilis coctionis, ut ita omnium piscium ferme sit vilissimus. Aldrov. d. l. c. 55.

Alcabeft, vide *Alkabeft*.

Alkali, vide *Alkali*.

Alcaol, est *Lac acetosum*, vel *Mercurius*, Rul. & Ionf.

Alcar, ἄλκαρ, idem, quod βοῖθνημα, h. e. *auxilium*, remedium. Gal. in *Exeg. voc. Hipp.* Vide *Foef.* p. 30.

Alce, ἄλκη, rectius fortassis, quam *Alces*; *Equicevovus* aliis, est animal quadrupes bifulcum, ad cervi, quo tamen major est, naturam accedens, timidum, comitiali morbo obnoxium, adversus illum tamen morbum singulare præbens remedium. Etenim *ungula* illius, præprimis dextri pedis posterioris, creditur specifica virtute adversus epilepsiam præcavendo & curando, interne exhibita, & externe amuleti instar suspensa conducere. Quamvis *Dudithius* in *epist. ad Monach.* apud *Scholztz. epist.* 49. fabulosum dixerit illud *περιελαμικ.* Le-

ctu non indigna est epistola. Sane plurima sunt vana adhuc in *Medicina* remedia, quæ tamen experientia putantur esse confirmata. Verum experientia vah! quam *σφαλερῆ*, recte Hippocr. l. 1. *aph.* 1. De *Aleis* historia & usu legatur Aldrov. *lib.* 1. de *quadr. bifulc.* c. 32. Schroder. l. 5. *cl.* 1. n. 1. Hofm. in *Clav. ad b. l. Ἀλκή* quoque *auxilium* significare, unde *ἀνάλκεις*, quod non juvat, scribit *Erotian.* *Onom.* pag. 14. f.

Alcebris, vivum est *Sulphur*. Ruland. & Iohnf.

Alcedo, ἀλκυών, vide *Halcyonia*.

Alcharit, est *Argentum vivum*. Iohnf. *Lex. Chym.* l. 2.

Alchazonon, est *Lutum Rotæ fabrorum*. Rul.

Alchemia, idem, quod *Chymia*, de quo vocabulo infra in *CH.*

Alchien, est nomen rei & rebus proprium multorum nominum, & rei, quam Græci vocant *σχηματικὴ*, scil. præparatio, & vocant illam *Medici naturam*, discretam, præparativam omnium ciborum, & est res; quæ virtute sua attrahit generationem, & corruptionem, & per eam est augmentum. Ita describitur in l. 3. *Quartorum Platonis. Tb. Chym. Vol. V. p. 128.*

Alchitrum, est *oleum juniperi*, *pix liquida*: Significat etiam *Arsenicum præparatum* ad abluendum. Rul. & Iohnf.

Alchymia, vide *Chymia*.

Alchytran, appellatur *sex distillationis*. Dicitur & *Alkytran*. Ruland. & Iohnf. *Alchytran* apud *Mesuen* est simplex quoddam medicamentum ad dentes dolentes, cavos & verminosos. Chymici sic vocant *salis speciem*, videturque vox illa a Græco *χύτρα*, olla, descendere, ut sit *alumen catinorum*, sive *sal* in ollis fusus, aut ex illis fuforiis extractus. Alii aliter componunt. *Libav. S. A. Ch. l. 8. c. 39.*

Alciman, notat *Antimonium*, sicut & *Alcofol*: aliis *Alcofol*. Rul. & Iohnf. *Dorn.*

Alcob, i. e. *Sal Ammoniacus*. Rul.

Alcofol, est *Antimonium*. *Dorn. Rul. & Iohnf. in Lex.*

Alchol, *Alchool*, *Alcool*, *Alkol*, *Alcol*, vox est Arabica, de cujus derivatione & significatione vide *Rolfink. Chym. l. 4. sect. 8.* in quam tamen animadvertere non dubitavit *D. D. Vvedel. Pharmac. Acroam. l. 1. f. 1. c. 3. p. 16. 17.* aliam substituens derivationem. Duo diversissima denotat; primum pulverem tenuissimum, ac pollinis farinae tenuissimæ instar, fere impalpabilem; deinde spiritum vini reiteratis distillationibus rectificatissimum, ut ac-

cenfus totus confumatur, nec faces aut phlegma relinquat. Libav. Schroder. Rolfink. Ruland. Iohnf. & alii. Ita noviffime Iuncken varios Alcohol vini parandi modos ex Helmontio, Boyleo, Glaubero, le Mort tradidit & ufum expofuit d. l. p. 13. feqq. Quamvis recentiores adhuc Chymiatræ ad quofvis fpiritus subtiliffimos & rectificatifsimos applicaverint. Vid. & D. D. Vvedel. *Ph. I. A. F. R. l. 1. feft. 1. c. 1. p. 7.* & *Acroam. l. 1. f. 1. c. 3. p. 16.* Hæc duo tamen diverfa fignificata in hoc conveniunt, quod ambo fint tenuiffimarum partium. Paracelf. l. 2. de *Tartar. tr. 3. c. 5. in Schol.* ut ita Alcohol fit purior fubftantia rei feparata ab impuritate fua. Ruland. Modus parandi dicitur *Alcoholifatio*: Producta *Alcoholifata*.

Alcol, etiam eft Acetum. Rul. & Iohnf.

Alcola, idem eft, quod *Aptha*, apud Avic. l. 1. fen. 2. doct. 3. c. 3. Vide *Aptha*. *Alcola* Paracelfo dicitur Tartarus urinæ, id eft, excrementum, cuius fignum eft *Alcool*, id eft, Tartarus refolutus in minutas partes, in fal refolutus, & fit multipliciter. Aliquando enim exeunt cum urina granula alba, aliquando videtur in urina, aliquando pruina. Hinc *Alcolæ* triplex forma, 1. Refoluta, eaque vel alba, vel rubra. 2. Arenofa, alba & rubra. 3. Mucilaginoſa, vel viſcoſa. Ab *Alcola* urina dicitur *Alcolita*. Paracelf. de *Urin. jud. l. 1. tr. 2. c. 1. 2. 3.*

Alcone, eft *Aurichalcum*. Rul. & Iohnf.

Alor, eft *Aes uſum*, veluti grana. Rul. & Iohnf.

Alcore, fignificat *Lapidem* quendam, habentem folia fimilia argento. Iidem.

Alcuba, eft *Butyrum crudum*. Iidem. Dicitur & *Alumbair*.

Alcubrid, vel *Alcur*, idem eft, quod *Sulphur*. Dicitur & *Aluzar*. Iidem.

Alcyonia, vide *Halcyconia*.

Aldabavam, vocantur a Joh. van Horno *Mircroſc.* §. 59. duo offacula fub pollice pedis poſita & minori fabæ quadantenus fimilia. Circa quod nomen plura ex Riolano annotata reperies in Nobiliſſ. D. D. Joh. Mauricii Hoffmanni Collegæ & Affinis noſtri honoratiſſimi *Annotatiombus ad b. l. p. 249.*

Alecharith, notat *Mercurium*. Ruland. & Iohnf.

Alecbil, i. e. *Tripes*. Rul. & Iohnf.

Alecborius, ἀλεκτοριος, vel ἀλεκτορια, lapis dicitur, qui in ventriculis aut hepate galli gallinacæ quandoque reperitur, & habet ut plurimum figuram lupini, magnitudinem eiſdem aut fabæ, colorem vel in cinereo candidum, vel fufcum, fed dilutum, interdum cryſtalli-

na ſpecie eſt, fed coloris obſcuri, fibraſque interdum habet rubras. Gorr. Rul. & Iohnf. in *Lex. Agricola de nat. foſſil. l. 6.* & prolixius Chioccus *Muf. Calcool. f. 3. pag. 343. feqq.* Guil. Menens. *Aur. Vell. lib. 2. c. 1. in Theatr. Chymic. Vol. V. p. 388.* Quod vero dicitur, reddere divites, bellicofos eum portantes, excitare Venerem, oratoriam tribuere facultatem, amicos conciliare, non obſtante Alberti auctoritate, quam defendere conatur Chioccus, omnino nobis fabuloſum & hyperbolicum videtur, cum huiusmodi effectus ſupra naturam ſint lapidum.

Aleimma, ἀλειμμα, vide *Linimentum*. Dicitur & ἀλειρα, item ἀλειραρ, de quibus mox.

Aleion, ἀλειον, epitheton aque, fignificans conferto umbre collectam aquam, ἀλειον enim confertum notat. Gorr.

Aleipha, ἀλειφα, idem quod ἀλειον, oleum, adeps, aut *linimentum*. Frequens Hippocrati dictio, v. g. l. 2. de *Morb. XXVI. 14. l. 1. de morb. mul. C. 39. CXXI. 6.* & alibi ſæpius Plura vide apud Foef. p. 27. Galenus *Lexico Hipp.*

Alema, Αλειον, ἀλειμα, ἀλειρον, vide *Farina*, idem quod ἀλειραρ. Foef. p. 29.

Alembic, notat *Mercurium*. Rul. & Iohnf. in *Lex.*

Alembicus, dicitur vas illud ad deſtillationem uſitatiffimum, quod & *Galea*, *Pileus*, *Capitellum*, dicitur; & imponitur vafis inferioribus, & cucurbitis, ad recipiendos vapores; eſtque duplex, alius *Roſtratus*, alius *Cæcus*. Ille dimittit vapores humidos per roſtrum vel canale in vas recipiens: hic vero ſublimationibus infervit, eſtque etiam in vertice aliquando perforatus, humores adſcendentes emittens. Libav. *Prax. Alchym. in princ.* Rul. & Iohnf. in *Lex.* Jungatur e noviffimis D. D. Vvedelii *Pharm. Acoram. l. 1. f. 5. c. 1. p. 201.* Hoc improbavit Morley in *Collect. Chym. Leidens. prolegom. c. 2.* ſtatuens, *Alembicum* potius eſſe nomen cucurbitæ vafis anguſti colli & fundi capaciſſimi. Num vero Chemicorum priorum celeberrimorum conſentientium ſententias adeo libere liceat rejicere, & ob quam rationem id fiat, nolimus ventilare.

Alembroth, eſt ſpecies *Salis factitii*, qui vocatur *Clavis Artis Chymica*, qua corpora, ſi ea referantur, ſunt apta ad tranſmutationem. Dicitur & interdum *Sal fuſſionis*, aut *Sal fixianis*. Varios parandi modos vide apud Libav. *S. A. Ch. l. 8. c. 38.* Vocatur & *Elebros*, diciturque habere naturam halonitri & aluminis, & extrahi in Cypro ex peculiari terra, in monte Olympo, forma & colore fan-

guinis concreti. &c. *ibid.* in annotationibus, *Alemboth* est Sal Mercurii, vel Sal Philosophorum, & Artis. *Alembroth defecatum* est Sal Tartari, & magisterium magistrorum. Dorn. in Diet. Rul. & Iohn. in Lexic. Ch. *Alembrot* dicitur, esse vocab. Chaldaic. quod significat Clavem Artis. In tractatulo incerti Autoris Mer fugi dum bibit. *Tb. Chym. Vol. IV. p. 975.*

Alemon, ἄλιμον, epitheton olei amygdalarum, ut scribit Aet. l. 7. c. 69. citante Gorræo.

Aleore, ἄλεσση, munimentum, praesidium, solatium, significat, & legitur in Hipp. Praecept. VI. 19. Vide Foef. Oec. p. 29.

Aleos, ἄλεος & ἄλεος substantivum quoque nonnullis videtur, significans calorem. Et huc referunt locum Hipp. l. 1. de morb. mul. XIV. 6. 8. Unde ἄλεός, vel ἄλεος, calidus, & verbum ἀλεάζειν, calefacere. Vide Foef. p. 27.

Ales, ἄλες, frequenter apud Hipp. occurrat, pro ἄλεος, confertum, coacervatum significans. Ita excrementa ἄλεα, coacervata leguntur, l. 4. Epid. XXXIX. 10. l. 7. XVII. 8. menstrua l. 1. de morb. mul. XXXVII. 12. l. de Sterilib. III. 10. uteri ἀλέος, d. l. XXXVII. 8. Plura de hoc vocabulo vide apud Foef. p. 28. 29.

Ales, est Sal compositum. Rul. & Iohn.

Aleuron, ἄλευρον, farinam significat, ab ἄλεός, Hipp. l. de nat. mul. Cl. 3, & l. 2. de morb. LXXII. 2. 3. Unde ἀλευρότης cribrum farinaceum. Vide Cresera.

Alexandrinum, ἀλεξάνδριον, scil. ἔμπλαστρον, sive Emplastrum, viride, ad extrahendum, cujus descriptio habetur apud Cels. l. 5. c. 19. Gorr.

Alexanthi, i. e. Flos aris, item *Altingar*. Rul. & Iohn.

Alexasthe, ἀλεξασθεα, significat auxilium ferre, juvare. Hipp. de sal. diet. t. 4. Foef. p. 28.

* *Alexeterium*, ἀλεξήτριον, quidam Amuletum verterunt, at Budæus munimen, & integumentum esse potius, quam amuletum scribit, ut tradit Henr. Steph. in Lex. Alexeteria appellantur etiam arcentia, submoventia, & amolientia. V. Gal. in Therap.

Alexipharmaca, *Alexiteria*, ἀλεξίφάρμακα, ἀλεξίτηρα, præter rationem & necessitatem a nonnullis distinguuntur, quasi illa dicantur medicamenta venenatarum bestiarum morbos sanantia, ex Gal. l. 5. de S. Fac. c. 18. aut quod cum Gorræo illa inter hæc externa significant. Ludunt etiam, qui ἀλεξίδημα scribunt. Commentum quoque est ridiculum apud Blancardum, quando discriminis inter hæc duo vocabula rationem deducere a diversa

compositione & verbum τριπλῶν conservo obtrudere non veretur, cum illa terminatio Græca τριπλῶν in multis aliis Græcis nominibus occurrat, & mere sit paronymicæ nullam compositionis speciem constituens. Neque enim bestiarum servari debent, aut iis auxilium ferri, quod tamen emphasis vocabuli per ἄ scripti intenderet. Paucis: Sunt Synonyma hæc duo vocabula. Notant vero medicamenta *Alexipharmaca* duplicia: *Generalia* & *Specialia*. Illa, quæ omnibus venenis resistunt, cor, quin potius sanguinem sufficienter roborando, ut resistant potionibus malignis & venæosis, expellendo, subigendo, vincendo; hæc, quæ specialiter huic, vel illi, vel isti veneno resistere creduntur. Occulta utraque agere qualitate hæctenus judicatum. Enimvero cum hodieque venenorum vis & efficacia magis innotuerit, quorum quædam sanguinem & liquorem nervorum, flammam vitalem & spiritus animales nimis fundendo, liquando, dissipando; quædam illos repente coagulando, putrefaciendo; quædam vero mixto operantur modo. Hinc facile ex natura indicantium & indicatorum colligere licet, quod *Alexipharmaca* alia nimis colliquationi & fusioni resistere debeant, figendo, præcipitando, & ad æquabilem mixtionem & motum reducendo, cujus efficacia singulari exemplum de Pomo Citrio legi poterit apud Fr. Hofm. in *Clav. Schrod. l. 4. p. 444. seq.* alia vero spiritusascensiam & volatilationem sanguinis & spirituum, resolvendo, attenuando & coagulationi, vel congelationi, nec non putredini resistendo, promoveant, alia vero mixta ex utraque facultate operandi ratione, mixtis etiam venenis opponantur. Jungantur *Dogmata nostra Med. Gen. P. VI. c. 2. p. 715.* In quibus vero particulis materialibus non solum, sed & in quo principio formali activo singulorum *Alexipharmacorum* virtus specifica consistat, hoc omnino occultum est & manet, non minus, quam aliorum medicamentorum.

Alexipyretos, ἀλεξίπυρετος, dicitur de remediis contra febres, sive febrisfugis dictis. Scrib. Larg. n. 95. quamvis Rhod. in notis arguat, potius legendum esse ληξίπυρετος, ἀπό τῆ λήγειν τῆς πυρετός, quod finiat febres. Quasi vero non ambo vocabula, ceu Synonyma tolerari possent, cum nil obstat.

Alexir, dicitur medicina Chymice præparata. Rul. & Iohn.

Alexiterium, ἀλεξίτηρον, vide *Alexipharmacum*, generalem significatum illi adscribit tamen Galenus in *Lex. Hipp. ἀλεξίτηρον*, in-quiens, βοήθημα ἔ γάρ ἀλεξασθεα βοηθεῖν ἐστὶν

Alezaram, est *Lorura plumbi*. *Idem*.

Alfaſta, dicitur *Deſtillario*. *Idem*.

Alfaſidam, h. e. *Scoria Auri*, *Ferri*, *Cupri*, item *Cuprum uſum*. *Idem*.

Alfaſide, est *Sal Ammoniacus*. *Rul*.

Alfeſera, *Alpheſera*, est nomen confectionis apud *Nesuen* in *Operib. fol. 116. b.* in affectibus nervorum ſpaſmodicis a ſeſera vel pheſera, id est radicis vitis albae, notante *Manardo ad ill. loc.* non amplius est uſitata.

Alfoi, est *Sal ammoniacus*. *Rul*.

Alfuſa, ſignificat *Tutiam*. *Idem*.

Algali, est *Nitrum*. *Rul.* & *Iohnſ.*

Algamer, ſignificat *Carbones*. *Idem*.

Algema, *Algos*, ἄλγος, ἄλγος, & dolorem, & morbum, quem dolor comitatur, ſignificat. *Hipp. 4. apb. 11. 6. 7.* & alibi paſſim. *Jungatur Foel. Oec. p. 27. Dieterich. Iatr. n. 39. Vide Dolor. Conf. Galenus Lexico Hipp.*

Algerie est *Calx*. *Rul.* & *Iohnſ.*

Algeroth, est *Mercurius vitæ*. *Iohnſ. Schrod. 1. 3. c. 18.* In *Morleii Collect. Chym. Leid. c. 57. proc. 3. & 4.* dicitur *Pulvis Algoreth*, ab *Algoetho Medico Veronenſi* ita dictus, ex antimonio & mercurio ſublimate paratus, ex *Hartmann. Tyrocin. Chym. c. 12.* item *Succinum Antimonii*.

Algos, ἄλγος, vide *Algema*.

Aliani, ſunt *Spagyri palpitanes*. *Dorn. in Diſſ. Par.*

Alica, ἄλγος, etiam cum adſpiratione *Halica* (quod vocabulum in genere *Granum* ſignificat) quid proprie ſit, an res factitia, an nativa aliqua feminis ſpecies, non adeo planum eſt. *Galēn. 1. 1. de Al. fac. c. 6.* ex tritici genere eſſe ſcripſit *Plinius 1. 18. H. N. c. 17. & c. 11.* ſibi metipſi non conſtat. In priori enim loco claris verbis annumerat frumentis vernis, quæ ſunt *Milium*, *Panicum*, *Lens*, *Cicer*, *Alica*. In poſteriori vero ſactitium quid e *Zea* ſtatuit, cujus parandi modum etiam ibidem tradit. Nobis placet poſterior ſententia, quod factitium quid ſit *Alica*, perſuadente hoc ipſo Principe *Coo. 1. de Afſect. XLII. 7.* ubi *alicam* & *ptifanam* iunxit, & inter ſorbitiones fortiores retulit. Ac videntur ἄλγος & πτερόν generalia fuiſſe apud veteres omnium frugum ſiccatarum, decorticatarum, & in grammas tuſarum nomina. Num vero modus ille parandi, quem e *Conſtantino Cæſare* tradidit *Gorraeus*, & ex hoc *Henr. Stephan. in Theſauro*, quod *Zea* in aqua fervente macerata, expreſſa, & gypſo arenæque candidiſſima permifcetur, & iterum cribro cernitur, ſanitati humane conveniens ſit, merito dubitatur, ob gypſi vim noxia,

Dicitur latine etiam *Far*, quamvis *Hor. Aug. gen. 1. 6. Epist. & Conf. Medic. ep. 2. Tom. 1. p. m. 54.* multum inter ſe diſſere *Far*, & *Alicam* ſcripſerit. *Foefius ἄλγος*, ſive *Alicans* deſcripſit, quod ex *Zea* decorticata, & in grana plura contuſa leguminis loco cum juſculis coctum editur, celeberrimum, & valde tritum in omnibus morbis, apud antiquos, alimentum. Quæ deſcriptio valde convenit cum uſitatiffimo noſtro pulſis genere.

Alices, macula, quæ præcedunt variolas *Campolong. de Variolis c. 32.*

Alicornu, *Aornu*, i. e. *Unicornu*. Legitur apud *Fallop. de metall. ſeu ſeſſil. c. 38. p. Tom. 1. Op. p. 353.*

Alienatio mentis, vide *Delirium*.

Alienum, ἀλλότριον, dicitur, cujus præſentia naturæ noſtræ incommodat. Eſtque duplex, quantitate tale, vel qualitate. In ſpecie *Aliene caliditatis*, θεώπτητος ἀλλότριος, ex *Ariſtot. Gal. 1. 2. de diſſ. febr. c. 9.* meminit, deſcribens, quod ſit externa, non inſita, neque familiaris unicuique, in quo exiſtit. Talis naturæ eſſe calorem febrilem, præſertim in febris putridis dictis, licet ſubſtantia ab inſito non diſſerat, teſtatur *C. Hoſm. de febb. aliquoties. Alienum* pro corrupto ſumitur apud *Scrib. n. 201. Cell. 1. 7. c. 16.*

Aliformis, πτερωοειδής, epitheton proceſſum binorum oſſis canceiformis ad palati latera occurrentium, a ſimilitudine alarum veſpertilionum, *Barthol. Anat. libell. 4. c. 8. p. 818.* ita & par muſculorum maxillæ inferioris *Alare* vel *Aliforme* dicitur apud eundem *1. 3. Anat. c. 11. p. 536.* quod *Foſalius* temporalis muſculi partem eſſe exiſtimavit.

Aligulus, denotat Confectionem. *Rul.*

Alima, eſt ſpecies *Arenæ* in *Aurifodinis*, e qua *Plumbum* fit. *Ruland.*

Alimentum, τροφή, varias habet ſignificationes, quarum quædam propriæ ſunt. Ex illis latiffima eſt, quando ſumitur pro omni eo, quod ad alendum corpus quaqua ratione neceſſarium eſt. Et ita coincidit cum vocabulis, *Victus*, *Dieta*, complexiturque cultum corporis, veſtitum, habitationem & ſimilia. *Serviſior* eſt, quando ſignificat rem cibariam, vel cibos potuſque, & ita amictui contra diſtinguitur. Ita accipitur *4. apb. 24.* Horum naturam conſiſtere in τῷ Vincere, quemadmodum *Medicamenti* in τῷ Vincere, cum grano ſalis accipiendum eſt, cum & alimenta virtute polleant operandi & ſuo modo vincendi, ſicuti medicamenta aliquid pati debent a noſtro calore. *Alimentorum* optimorum determinatio eſt impoſſibilis. Reſervantur enim ad varia indi-

vidua. Vide Casp. Hofm. l. 5. *Instit. Med. c. 5. §. 4. seqq. Dogm. nostra Med. Gen. Part. V. c. 2. d. 2. p. 396. seqq. Stricteſſime* ſignificationes ſunt, quando de chylo, ſucco nutritio, ipſis corporis partibus appropriando & aſſimilando, imo & de ſanguine ipſo, ſumitur *Alimentum τροφή*. Confer, ſi placet, ad Foef. p. 625. Dieter. n. 841. 845. Linden. Ex. XIII. §. 205. *ſeqq.* Latine dicitur & *Nutritimentum*, de quo etiam infra in NU.

Alindefis, ἀλινδής, ἀλινδός fuit corporis exercitatio, quando oleo delibuti ſeſe in pulvere volutabant. Hipp. l. 2. de diet. XLII. 15. l. 3. X. 1. XXVI. 35. l. de Inſomniis. VI. 11. Unde & loca, ubi equi fe volutare ſolent, ἀλινδῶρα dicta ſunt, ex Scholiaſte Ariſtoph. in *Ranis*. Legatur Lang. l. 1. ep. 32. adde & Foef. *Oec. p. 30.*

Alintheſar, idem, quod *uva procidentia*. Vvalther. *Sylv. Med. p. 1611.*

Aliecab, eſt *Sal ammoniacum*. Dicitur & *Alemzadar*. Dorn. *Rul. & Iohnf.*

Alipenos, ἀλίπενος, ἀλίπαντος, ab α privativo & λιπαίνω pingueſcere, dicta ſunt de iis, quæ pinguetudinis ſunt expertia, & ſicca medicamenta externa, unde & Gal. l. 1. de C. M. P. G. c. 15. ἀλίπῃ vocavit, quæ cruentis protinus vulneribus imponuntur; ad reprimendam inflammationem & accelerandam conglutinationem, ex Celfi l. 5. c. 19. Opponuntur Emplaſtris λιπαρῆς quæ pingua recipiunt, unde & idem Celfus *Lenia* appellavit. Vide Lang. l. 1. ep. 77.

* *Aliapafma*, eſt pulviſculus, qui oleo commixtus ad inhibendos ſudores plurimum valet, ab ἀλείφω inungo. Blanc. in *lex.*

Alipili dicebantur Baſneatorum miniſtri aſalarum pilos voſſella evelientes. Ant. Fumonnell. de *Balm. p. p. princip.*

Alipta, παιδοτριβής, ille olim dicebatur, qui *athletas* ungebat. Unde & locus ille, ubi hoc faciebat, *Alipterium* vocabatur, teſte Lang. l. 1. ep. 51. Meminit *Aliptarum* Gal. *com. 1. de artic. r. 62.*

Alifteles, *Alizeles*, dicitur *Sal Armoniacum*. *Ruland.*

Alitura, ἄρσις, idem, *Nutritio*. Vide infra ſuo loco. Blancard. in *Lex.* Apud Gellium occurrit.

Alkaes, eſt *ſubtilis pulvis alchochos*. *Rul. in Lex.*

Alkaſial, eſt *Antimonium*. *Rul. & Iohnf. in Lex.*

Alkabest, *Alcabest*, vocabulum Arabicum vel barbarum, de cujus origine & ſignificatione nihil certi conſtat, Dicitur, *Quaſi Al-*

cali eſt. Significat vel *Sal univerſale*, quod trium regnorum, Mineralis, Vegetabilis, Animalis, climata pervadit, centra ſpecierum Macrocoſmi referat, ſingularique prerogativa, violata omni reactionis lege, dum agit, immutabile manet, vitalis naturæ, ac ſpecifica dos, uti ſatis quidem ſpecioſe, (modo in rei veritate exiſteret tale *Sal*) deſcripſit Rolfink *Chym. in art. f. red. l. 5. f. 1. art. 2. c. 2.* Vel notat Mercurium peculiariter præparatum in medicinam hepatis ad cuſtodendum illud ab hydropo & omnibus eius ſpeciebus, quæ ex hepate veniunt, uti deſcripſit ex Paracell. l. 2. de virib. membror. princip. c. 6. Iohnf. in *Lex. Chym. l. 1.* ubi plura legi poſſunt, quemadmodum & apud Helmont. *tr. Potestas medicam.* & alibi, qui etiam loco Mercurii Tartari ſaltem volatilem admittit, in *tract. de febr. libi* vero veram liquoris *Alcabest* præparationem occultam permanſuram uſque ad mundi confuſionem docet ceu a Deo reſervatam, de *Libias. c. 8. n. 2.* Hujus liquoris ſubtiliſſimi & ſpirituoſiſſimi vires eſſe, extrahere ſulphur etiam ex mineralibus vult Polemann. *Mysterii Sulphuris Philoſ. t. 11. in Tb. Chym. Vol. VI. p. 650.* imo eſſe univerſale ſolvens, perenne & immutabile, quod reducit omne corpus viſibile in liquorem ſui concreti, ſervata ſemina potestate, forma eſſentiali & nativa integra; quemadmodum liquorem hunc definivit ex Paracelli & Helmont. ſententia Fr. Hofm. in *Clav. ad Schroder. p. 3.* quamvis & hic alibi videlicet p. 82. dubitaverit, an in rerum natura unquam fuerit talis liquor & *Menstruum univerſale* ſolvens, aut artificio ullo poſſit parari, ob diſſinctam liquidorum & ſolidorum corporum naturam. Unde & Schroder. l. 2. c. 57. ſatius duxit, de eo tacuiſſe, quam aliquid incerti tradidiſſe &c. Relinquamus igitur ridentes has vanitates & *ἀόριστα* ſigmenta, tantis involuta tenebris ab autoribus, ut nihil de eo literis conſignatum occurrat ea intentione, quo intelligatur, ſed ut non intelligatur, verbis laud. Rolfink. d. l. Mitioſem *ἐπιπέρον* D. D. Vvedelii vide in *ejus Pharmas. p. 31.* De triplici vero *Alcabest*, vegetabili, animali & minerali, legi poterit Cneſelius in *Ephemerid. Nat. Curioſ. Decif. I. Ann. VI. in Appenā. Alcabest Gluberi* nihil aliud eſſe, quam Alkali ex calcinatione Tartari & Nitri emergens & per deliquium ſolutum ſcripſit D. D. Bohn. *Diſſ. Chymico-Phyſ. VI. §. 26.* Margravium vero putat Liquorem Nitri fixi eſſe *Alcabest* Glauberi. Morley *Collect. Chym. Lond. c. 299.* videatur Iunken. d. l. p. 12. Spiritus Veneris

quoque dicitur *Alkabeſt Zuyvolfero Id. d. l. c. 497.* Christian. Balduinus in *Hermete ſuo Curyoſo invento XI.* meminit non ſine jaſtantia *Alkabeſt Hermetici* a ſe inventi.

Alkali, id eſt, oleum gallinæ. Rul.

Alkali, *Alcali*, terminus Spagyricus novus, denotat hodieque alterum commentitium principium univerſale ſalinum rerum omnium naturalium & præternaturalium, oppoſitum *Acido*, principio ſuperius deſcripto, volatile & fixum, lixivioſum, urinoſum, ab *Acido* aſtuationem accipiens, & tamen viciffim illud aſtuans, & quæ ſunt aliæ proprietates ab amatoribus horum commentatorum attributæ, quæ in Tachenio, Bechero, Barnero, aliifque legi poterunt. Nos adhuc acquieſcimus in *Empyroſo* ſupra de *Acido* data, ſalva diſſentientium autoritate. Ruland. vocat principium Chymicorum ſymbolicum. In ſpecie tamen *Alcali* quoque dicit, eſſe *Vitriolum foſſile* ſeu *fuſile*. Aliis quoque generalius ſignificat. *Lapillum ſalis* modo ex calcibus reverberatis poſt humorem extractum, & denuo poſt abſutum humorem coagularum. Alkalifarum ſal Chymicis dicitur, quod ignem fert vehementiorem, nec avolando evaneſcit in auras. Chr. Meretti *Notis ad Ant. Nevi Art. vitrar. l. 1. c. 6. p. 298.* Per ſimilitudinem vero ſaltem *Alcali* nomine veniunt, quando res integræ calcinantur, & denuo ad conſiſtentiam reducuntur, ut ſunt *Magiſteria Margaritarum*, *Coraliorum* &c. Rul. & Iohnf. in *Lex.* Vide etiam de *Alcalibus* Libav. *S. A. Ch. l. 5. c. 15. d. 8. c. 38.* *Alkali* & *Sal Alkali* vocatur in proceſſu lapidis philoſophici opus illud, quod provenit ex denigratione ſecunda, & alio nomine *Mercurius extractus de Cambar* vocatur. Lagneus *Harm. Chym. in Th. Chym. Vol. IV. pag. 739.* & Senior de Chymia *Vol. V. pag. 207.* Alias omnium prima ſignificatione vocabuli *Alkali* fuit hæc, quando ſal paratus ex herba Kali dicta per combuſtionem, quod fuit *Alkali Arabum*, cui reſpondet *Alkali Syriacum* & *Saracenicum*, de quibus omnibus legi poterit Libav. *d. l. & ex recentioribus* Chriſt. Meretti *d. l. l. c. 1. p. m. 283. ſeqq.* Hinc & corpora naturalia, in quibus particulæ *Salis alcali* prævalent, *Alcalina*, vel *Alcalica* frequenter dicuntur apud recentiores.

Alkalia, i. e. *Vas*. Rul. & Iohnf.

Alkalid, i. e. *Æs uſtum*. Iid.

Alkan, vel eſt *Mercurius*, vel *ſpecies Aſtamenti*. Rul.

Alkantum, eſt *Æs uſtum*, vel *ſpecies aromatica*, vel ſecundum quosdam *Arsenicum*. Rul.

Alkanzi, *Alcanzi* vocatur Eleſtuarium vel Confectio apud Meſuea diſtinct. 1. de *Eleſtuariis in Operibus fol. 107. b. c.* quod non amplius in uſu eſſe interpretes notarunt.

Alkara, i. e. *Cucurbita*. Rul.

Alkaranum, i. e. *Duenec viride*. Rul. & Iohnf.

Alkaſa, i. e. *Albat*, *Alkazoal*, idem. Iid.

Alkermes, *Alchermes*. Vide *Confectio*.

Alkian, dicitur ſpiritus nutriens & regens hominem, per quem fit converſio nutrimenti & generatio animalis, & per ipſum conſiſtit homo, & eſt ſubſtantia permixtibilis omnium horum, ita deſcribitur in *Quartor. Platon. l. 3. Th. Chym. Vol. V. p. 135.* Dari etiam *Alkien terra* legitur *l. 4. p. 170.*

Alkibric, *Alchibric*, eſt *Sulphur vivum*, idem quod *Kibric*, vel *Chibric*, de quo infer. Rul. & Iohnf. *Sulphur incombuaſibile*, vocatur in *Th. Chym. Vol. V. p. 492.*

Alkin, i. e. *Cinis Clavellatus*. Rul. & Iohnf.

Atkin, eſt *ſumus*, vel notat *Carbones*. Iid.

Alkitram, eſt *pix liquida*. Iid.

Alkoel, eſt *plumbum exiſquifum de minera*. Alii dicunt, quod ſit *Lapis Lazuli*; alii vero, quod ſit *Antimonium*. Rul. & Iohnf.

Alkol, idem, quod *Alcohol*.

Alkoſor, id eſt, *Camphora*. Rul. & Iohnf.

Alby plumbi, eſt *materia dulcis ex plumbo*. Iid.

Alkimia, *pulvis* eſt de *Baſiliſco*. Iid.

Allabrot, eſt quoddam genus ſalis conſectum. Rul. & Iohnf.

Allantoides, *αλλαντοειδής*, q. d. *Farciſimalis*, dicitur membrana foetum involvens, farciſmini ſimilis, in brutis, præſertim ruminantibus, ſaltem occurrens, & truncum corporis circumdans; urinæque colligendæ præcipue dicata. Gal. *l. de diſſect. vulv. c. 10.* Homines & canes, & feles, & id genus alia utrinque dentata deſtitui, docet Hier. Fabr. ab Aquapend. *de form. fetu c. 6.* Hanc etiam in humano corpore dari Needham tueri voluit *Diſq. de form. fetu c. 3.* Harveius negat, re diverſam eſſe membranam a *Chorio*, ſed a Veteribus eandem membranam modo *Chorion* a vaſorum copia, modo a figura *allantoidem* appellari. *Exerc. de gen. anim. addit. 4.*

Alliaveris, terminus Spagyricus in negotio lapidis Philoſophici denotans *Æs Philoſophicum*, quod etiam *Æs album*, *aqua Mercurii*, aliifque infinitis nominibus appellatur. Vvilhelm. Tecenenſis *tr. Lilium e ſpinis evulſum. c. 2. in Th. Chym. Vol. IV. p. 889.*

Alligatura, pro *Ligatura*, vel *Deligatione* ponitur in Scribon. *n. 209.* & *Alligatus* pro *Deligatus n. 80.* & 209.

* *Alliaticum*, est medicamentum Galenicum ad depurandum sanguinem aptum, ab ἀλλίου, muto, vario. Fit ut plurimum ex rad. Taraxic., cicor., Bellid., Lactuc., Acetof., Fumar., in aqua vel jure coctis.

Allochoos, ἀλλοχόος, alienus, aliena loquens. Dicitur de iis, qui deliri nec mente, nec verbis sibi constant. Hippocr. l. 2. Epid. f. II. 90. quamvis in Græco textu Linden. σαλοχόοι posuerit; in Latino vero aliena loquentes, retinuerit, cum tamen σαλοχόοι salivatores potius significent.

Allochroeo, ἀλλοχροέο, i. e. colorem muto, alium atque alium colorem induo. Legitur apud Hipp. l. de int. affect. XXXIIX. 4. Foel. Oec. p. 31.

Allodemia, ἀλλοδημία, peregrinationem significat, apud Hipp. l. de int. aff. LI. 32. quamvis videatur mendum, & legendum potius παδημία, Foel. Oec. p. 30.

Allooesis, ἀλλοοίσις, & *Alloeoicos*, ἀλλοοιστικός. Vide *Alteratio* & *Alterantia*.

Allootropeo, ἀλλοιοτροπέο, significat varie immutor. Hipp. d. l. XL. 4. Foel. d. l.

Allognoeo, ἀλλογονέο, idem, quod ἀσθενέο, delirio. Gal. in Exp. voc. Hippoc.

Alma, id est, Aqua. Rul. & Iohnf.

* *Alma*, ἄλμη, saltus, apud Hippocratem primus motus, vel prima agitatio foetus in utero, ut ait Hefychius. Talem autem agitationem, & verbo ἀσπαρίζω ab eo significari quidam tradunt.

Almabri, dicitur *Lapis Ambre similis*. Ruland.

* *Almaea*, alme, lat. muria, græc. ἀλμαία & ἄλμη. Quidam almæas, ἀλμαίας apud Dioscor. l. 2. c. 208. saligma interpretantur, ut & alibi apud eundem, veluti l. 3. 78., & 79.

Almager, idem, quod *Synopida*. De quo inferius. Rul.

Almagra, est Bolum rubrum, Laton, Terra rubra & lapis ipse, vel idem est *Almagra*, quod lotum, vel lotio. Rul. Iohnf. Legitur & de Sulphure albo in negotio Lapid. Phil. Th. Chym. Vol. W. p. 729.

Almakanda, *Almakist*, id est, *Lithargyrium*. Rul. & Iohnf.

Almarcat, id est scoria auri. Iidem.

Almargen, *Almagor*, id est, *Corallium*. Iidem.

Almariab, *Almarchaz*, etiam *Lithargyrium*. Iidem.

Almarkastā, i. e. *Mercurius*. Iid.

Almartak, id est *Lithargyrium cinis*. Iidem.

Almatatica, i. e. *Metallum Cupri*. Ruland. & Iohnf.

Almechafue, i. e. *Cuprum*. Iid.

Almeliletu, Avicennæ dicitur calor quidam p. n. febrili remissior, qui etiam post febre remanere potest, de quo vocabulo prolixius disseruit P. m. de Calderia Tom. I. Oper. p. 138.

Almene, id est, *Sal lucidum*, vel *gemma*. Rul. & Iohnf.

Almetat, i. e. *Scoria auri*. Rul.

Almisadir, i. e. *Sal armoniacus preparatus*, *Amisadir*. Rul.

Almizadir, est viride eris. Dorn. Rul. & Iohnf. in Lex. Tribuitur & hoc nomen in processu Lapidis Phil. aquæ *Philosophorum* sive *Mercuriali*, quæ & *albumen ovi*; aqua marina &c. vocatur. Anonym. l. 3. de Chemia in Theatr. Chym. Vol. V. p. 437.

Alnec, id est, *Stannum*. Rul. & Iohnf. Dicitur & *Alleneo*.

Aloe, ἄλν, primario nomen est plantæ crassioribus foliis constantis, & perpetuo virentis, cujus descriptionem petas e Botanicis. Ex illa planta paratur succus inspissatus inter purgantia mitiora pertinens, cujus historiam & species, cum usu & viribus vide apud Dioscorid. l. 3. c. 25. Gal. l. 6. de S. F. §. Aloe. Freitag. Aur. Medic. l. 2. c. 5. Schrod. l. 4. d. 4. n. 442. Fr. Hoffm. in Clav. ad h. l. Rolfsink. de purgant. sect. 1. art. 2.

Aloedarium, ἀλοδάριον, est medicina ad ventrem solvendum aloen recipiens, nec eam quidem solam, sed plurimis aliis medicamentis admistam. Ejusmodi compositiones multas descripsit Aet. ex Oribas. & Pilagrio l. 3. c. 101. & seqq. citante Gorræo. Est hoc nomen a recentioribus Medicis usurpatum. Ita Reimund. Mindererus tractatum suum *Aloedarii* nomine insignivit.

Alofel, pannus, quo vas operitur. Rul. & Iohnf. in Lex.

Alogar, *Aloboc*, id est, *Argentum vivum*. Iidem.

Alogotrophia, ἀλογοτροφία, vocatur ea vitiosa partis alicujus nutritio, quæ conjuncta est cum illius figura vitiosa, ita in Rachitide, si ossa vertebrarum dorsi ab altera parte plenius alantur in infantibus, necesse est ea incurvari, quod fieri per *alogotrophiam* docet Charletonus Exerc. X. Pathol. §. 42. p. m. 202.

Alopecia, ἀλωπεκία, capillorum defluvia est, propter vitiatos humores sic appellata, quod vulpibus frequenter accidat. Gal. l. 1. de C. M. S. L. c. 2. in qua locus affectus apparet scaber, colore prorsus exsanguis, de rem. fac. par. c. 6. quamvis ibidem mutationem capillorum in alium colorem potius esse statuat *Alopeciam*. Celsus *Aream* vocat l. 6. c. 4. E-

nit autem pilis hoc vitii genus eadem fere cum stirpibus ratione, quæ corrumpuntur intereuntque interdum penuria nutrientis ipsas succi, interdum immutatione hujus in alienum contrarium, *d. l. Sola figura differt ab Ophiasis*, non generatione, nec solutione. Utriusque causa est succus nutritius pilorum vel deficiens, vel vitiosus, acris, malignus, & postulat eandem sui remotionem, aut correctionem.

Alopec, ἀλωπεξ, vide *Vulpes*. Musculos *Psoas* etiam a quibusdam dici ἀλώπεως, scribit *Vesal. de H. C. F. l. 2. c. 38.* & *Fallop. in Obs. Anat. Tom. I. p. 390.*

Alos, *Alofantibi* pro *Halos*, & *Halosanthos*, dicitur *Sal* & *Flos salis*. *Rul. & Iohnf. in Lex.*

Alosa, ὄρυσσα, ὄρυσσα, *Clupea*, piscis marinus est, ad ostia tamen fluviorum pinguior & melior, alias inter cibos mediocriter bonos pertinens. *Aldrov. l. 4. de pisc. c. 4 Jul. Alexandr. l. 14. Sal. c. 10. Bruyerin. de re cib. l. 22. c. 19.*

Alphefera, vid. *Alsefera*.

Alphitidon, ἀλφιδόν, scil. κάρυγος, dicitur *fractura*, quando os in multas tenues particulas farinæ instar comminuitur, qua similitudine ei nomen inditum est. Potest & vocari *farinatim fractum os*. *Gal. c. 1. de fract. z. 50.* Dicitur & κερυδόν, *fractura instar nucis fractæ*. *Gorr.*

Alphiton, ἄλφιστον, *Polenta* dicitur, & in genere significat quamlibet *farinam*; Hippocr. tamen restrinxit ad *bordei tosti* sive *fricti farinam*, *l. 2. de Diet. VIII. 24.* quamvis ex aliis locis constet, illum quoque frumentorum granis applicasse v. g. *triticeæ polentæ*, *l. 1. de morb. mul. CXII. 3. l. 2. VI. 19. l. de nat. mul. XLV. 6.* Item erui, lentiumque torrefactarum ἄλφιστα leguntur, *l. de int. aff. XXV. 37.* Vide *Foef. p. 34.* & *Gal. in Lex. Hipp.*

Alphus, ἄλφος, Lat. *Vitiligo*, vel generaliter accipitur pro macula cutanea subsæpera sive alba, & *Leuce* dicitur, non tamen continua, sed veluti guttulæ quædam dispersæ apparent, sive nigra, quam *Cels. l. 5. c. 28. Melanen* vocat: vel strictè, quando solum albam maculam denotat, ut est apud *Cels. d. l. Unde Festus ἄλφος quasi Album dictum vult. Alphos* ex humorum vitiositate maligna, quæ in cute est, oriri, quemadmodum & de *Lepa planum* est, docet *Gal. com. 3. de humor.* Nimirum portiones sanguinis impuri, aquei, aut atrabiliarii, maligne corrupti serosæ, vel lymphaticæ, diversimode corruptæ, congelatæ, acescentes, & sub cute stagnantes hujusmodi maculas gignere poterunt.

Alvmuti, id est, *Cineritium*. *Rul.*

Alvatica est, quando vulva mulieris non est perforata, aut est foramen parvum, & quidem vel naturaliter, vel accidentaliter. *Albucal. l. 2. meth. med. c. 72. p. m. 119.* Vide *Arreti.*

Alsamach, vel *Alsemach*, est Arabibus foramen in osse petroso, uti notavit ex *Jacobo de Partibus* & *Andrea Bellunenfi Emil. Parisan. l. 11. de Subtilit. Exerc. 1. c. 1. p. 449.*

Alsech, id est, *Alumen Jameni*, sive *pulmosum*. *Rul. Iohnf.*

Alselat, i. e. *Æs usum*. *Ruland.*

Alsiracostum, est nomen compositi medicamenti in febribus multæ caliditatis valde laudati apud *Mesuen*, in *Operib. f. 113.* a *Siracost* quod *Manniam Arabib.* significat.

Alsus, *Alsius*, κρύδης, i. e. frigidus. Prius legitur apud *Ciceronem*, posterius apud *Plin. H. N. l. XX. c. 13.* ubi *cruda* in cibo illis commendatur. Vitiose autem in *Indice Alphiosus* legitur.

Altambus, i. e. *Lapis rubeus*, scil. sanguis venarum hominum. *Rul.*

Altanus, nomen venti meridionalis, vel partim e meridiana, partim occidentali plaga spirantis. *Rul.*

Altaris, i. e. *Argentum vivum*. Dicitur & *Antaris*. *Rul. Iohnf.*

Alterans, ἀλλοιωτικός, epitheton virtutis medicamentosæ, quando remedia vel auxilia absque manifesta evacuatione aut etiam augmentatione mutationem aliquam evidentem in humoribus, spiritibus, & partibus solidis inducunt. Qui ad qualitates primas, dictas vulgo, caliditatem puta, frigiditatem, humiditatem, & siccitatem restringunt vini *alterantem*, præter necessitatem limites *alterantium* restringunt. Junge sis *Dogmata nostra M. G. P. VI. c. 2. d. 8. p. 700. seqq.* ubi etiam *Catalogum Alterantium* reperies.

Alteratio, ἀλλοιωσις, varias habet significationes. Generaliter denotat *qualitatum mutationem*, h. e. in aliam naturam & a præsentī diversam transitionem; in qua significatione etiam evacuationes & adjectiones comprehenduntur, *Linden. S. M. Ex. XII. §. 335. seq.* *Alterationem* triplicem constituit haud male *Fallop.* Unam, quæ plane non lædit, v. g. si cutis alicui nigrescit. *Alteram*, quæ toto genere est præter naturam, & læsionem infert. *Tertiam*, quæ medio se habet modo, & vel ad statum sec. nar. vel p. n. referri potest, pro majori vel minori excessu. *Tr. de Tum. p. n. c. 3. Tom. I. p. 620.* Strictè vero significat *mutationem qualitatum* contradistinctam ab *evacuatione* & *appositione*, quemadmodum p. a. de *Al-*

terantibus dictum est: *Magis adhuc stricta est significatio, quando per alterationem mutatio præsentis qualitatis in contrarium accipitur, Gal. l. 1. de Temp. c. 2. Strictissime sumitur, quando significat alimenti concoctionem, vel quæ fit in ventriculo, l. 3. de sympt. caus. c. 2. vel quæ fit in toto corpore, usque dum in similitudinem partis, quæ nutritur, transmutatur, l. 8. de C.M.S.L. c. 6. Alterari quoque, ἀλλοιωθῆναι, ab Hipp. dictum est de partibus solidis, videlicet musculis, 2. de artic. r. 21. Jung. Foef. p. 30. Ad strictissimam quoque videtur referri posse Alteratio Spagyrica, quæ est unius in alteram per similitudinem conversio, estque duplex: alia per se, quæ iterum duobus modis fit: uno, prout formæ in cælum, & istud in formas alteratur: altero, quando formæ & cælum ita simpliciter convertuntur, ut in tertium numerum iterato converti queant, scilicet in medicinam perfectam, & plus: Alia per accidens, quando ex imperfectis projectione, sunt medicina perfecta transmutatione, Dornæus in tract. Artific. supernaturale, c. 5. in Th. Chym. Vol. I. pag. 288. Idem in Philos. Chymic. d. l. p. 420. 436. Specialiter mutatio argenti vivi in calcem, vel in aurum, vel in argentum, absque missione, ita & auri in calcem, calcis rursus in aurum &c. vocatur Alteratio, Tract. de triplici auri & argent. præp. Vol. IV. p. 383. Nullam alterationem absque particularum concretæ motu & translocatione, hinc secretionem ac adaptationem concipere licere rectissime scripsisse videtur Celeb. D. D. Bohn. Diss. Chym. Phys. I. §. 2.*

Altey plumbi, est materia dulcis ex plumbo. Rul. & Iohnf.

Althænomæ, ἀλθαίνουμα, idem quod θεραπεύουμα sanus fio, curor. Legitur apud Hipp. l. 2. de morb. XXXIII. 22. XXXIV. 9. adde Foef. p. 29.

Althanacha, id est, Auripigmentum, Alernet, Albimec, idem Rul. & Iohnf. in Lex.

Althæxis, quibusdam Althæxis, ἀλθαξίς, ἀλθαξίς, sanationem, medelam significat, a verbo ἀλθαῖν, sanare, mederi, aut etiam ἀλθίσκειν. Hoc nomine usus est Hippocr. 2. de artic. r. 37. ubi quadam exemplaria habent ἀλθαξίς, & 2. de fract. r. 12. in quo loco & verbum compositum ἐπιἀλθίσκειν, h. e. una sanus fio, occurrit. Verbum ἀλθίσκειν legitur l. 2. de morb. XXXIV. 28. 34. Foef. p. 30. & Erotianus in ἐπιἀλθίσκειν ubi ἀλθαξίς ἢ ἰασις & ἢ θεραπεύειν. conf. in ἀλθαῖν.

Altimar, est æs ustum. Rul. & Iohnf.

Altimio, est fex plumbi. Iid.

Altincar, dicitur species salis factitii, ad

purganda fundendaque metalla, cujus præparationem diversam vide apud Libav. S. Ch. Arc. l. 8. c. 38.

Alingat, est flos aris, vel viride aris. Rul. & Iohnf.

Altinuraum, est vitriolum. Iid.

Alvolizoin, vocatur apud Helmont. Lutum Paracelsi (de quo infra suo loco) optime contusum, calcinatum, & usque in olei formam bullitum, quod Fel terre etiam vocatur, quia est Sal amarum. Sonat vero all tho oli geforten, h. e. totum conversum in oleum, per ebullitionem. Quæ luti eminentissima præparatio paucis mortalium sub brevi firmate innotuit hætenus, Helm. de lithias. c. 7. n. 22.

Altrix, idem, quod Nutrix, vel Nutritiva dicitur facultas, Gr. θρεπτική δύναμις. Appellatur alias Anima vegetativa, & Platoni dicitur Appetrix, Gal. comm. 5. in 6. Epid. r. 5.

Altus, ὑψηλός, quid proprie significet, aliunde notum est. Tropice dicitur de somno nimio, v. g. Altus somnus, Altus sopor, apud Seren. Samonic. vide Keuch. in nor. p. 282. seq.

Aludel, vel Alutel, vocatur Vitrum sublimatorium, Rul. & Iohnf. Meminit etiam Paracels. l. 5. de mort. rer. nat. Parari potest etiam fictile. Aludel est capitellum duplicatum, imo & quadruplicatum, Morley Collect. Chym. Leid. proleg. c. 2.

Aludis, id est, Mercurius. Rul. & Iohnf.

Alvearium vocatur cavitas illa juxta meatum auditorium, ubi sordes flavæ & amaræ, quæ Cerumen vocantur, gignuntur. Bartholin. l. 3. Anat. c. 9.

Alvech, est Jovis, h. e. stanni corpus purum. Iid.

Alveoli, Vide Bothria. Phatthnia.

Alveus tropice vocatur Pequeto uterque ramus lacteus tumidior a receptaculo chyli proveniens sub diaphragmate cum epitheto Ampullascens. Barthol. libell. I. Anat. c. 3. appendic. 2. p. 615.

Alusir, est rubedo. Rul. & Iohnf.

Alumboti, id est, plumbum ustum. Iid.

Alumen, εὐπτηρεῖα, a vehementer adstringendo ita dictum, Gal. l. 6. de C. M. P. G. c. 2. est salugo terræ naturæ Saturninæ, constans ex acido spiritu & Sale terrestri, Fr. Hofm. Clav. Sobrod. l. 3. c. 24. §. 58. Junge Doxoscopiam Physicam Iungii cap. de Alumine. Galeus numerat seqq. species Scissile vel Fissile, σχιστή, Rotundum, τρογγυλλῶδες, & Humidum sive ligniudum, ὑγρῶν, l. 9. de S. Fac. Schroder vero quinque genera officinalia proponit: Rappem, seu Glaciale, Pulmosum sive lapidem Amiantum, Scissile, Saccharium sive Zuccarinum,

ex rupeo mediante alburnine ovi & aqua rofacea paratum. *Catinum*, quamvis hoc proprie non sit *alumen*, sed Sal ex cineribus lignorum quorundam extractum. Vim habet adstringendi & exsiccandi potentem. Dicitur etiam omnia vegetabilia præcipitare. Morley *Collect. Chym. Leid. c. 90.* Rulandus vero multo plures recenset species & differentias aluminis, quas omnes huc adducere non videtur operæ pretium. Mentio quoque sæpe fit *Aluminis in Voluminibus Theatri Chymici*, præsertim *Aluminis Iameni*, cujus præparatio proponitur *Vol. III. p. 95.* Est vero *alumen scissum*. Rul. A. Chymicis notatur caractere literæ O. *Alumen usitum*, *συπτηρική κενωμένη*, Chirurgis notissimum, usitatissimum in excrescentiis vulnerum absumendis. Laudat & Hipp. l. 6. Epid. f. 4. t. 6. *Aluminis Chalcitidis, Aegyptii, & Melini* etiam meminit idem alibi, quæ loca vide apud Foef. *Oec. p. 592.* Galenus *exeg. συπτηρική κενωμένη* simpliciter dici pro chalcitide monet. Plura quoque de *Alumine* legantur in Ferrante Imperato *Hist. Nat. l. 13. c. 19. seqq.*

Alunibur, id est, *Luna*. Rul. & Iohnf.

Alunsel, i. e. *Silla*. Iid.

Alusar, est *Manna*. Iidem, ut Dornæus.

Alusen, i. e. *Sulphurata*. Iid.

Alusia, *άλυσία*, h. e. *Illotio* sive *Lotionis defæctus*, Gal. 2. *aph. 50.*

Alusa, *αλυσ*, in genere omne corium significat, juxta Hesygium. Unde & opifices, qui id præparant, *Alutarii* vocantur. In foro Medico vocatur *Alusa* illud *Corium*, quo utuntur Medici & Chirurgi ad emplastra illinienda. Ejus exterior pars durior & densior, interior vero mollior, quæ Hippocrati *Cayo alusa*, ἡ σὺξ τῆ σκῦτος, dicitur, 2. *de artic. 1. 29.* vide Gal. in *com. Scribon. n. 81.* Rhod. in *notb. ad h. l. de Græco vocab. σκῦτος*, vide Foef. *Oec. p. 575. seqq.*

Alvus, ἡ κάτω κοιλία, dicitur *venter inferior*, per quem fecum & excrementorum crassiorum naturalis fit excretio. Hæc interdum in latitudine sanitatis, & in statu præternaturali excedit, interdum etiam deficit. Illa dicitur *Alvus liquida*, *κοιλία ὑγρή*, in qua liquida deji-ciuntur, Gal. c. 2. in 1. *provrh. t. 3.* Huic opponitur *Alvus dura*, *σκληρὴ κοιλία*, 3. *aph. 25.* quando pauca eaque indurata Gr. *σκληρὰ* dicta excernuntur. *Alvus fluida*, vel *fluxa*, citatior vel cita, *κοιλία ὑγροτέρα*, quando liquidæ dejectiones sunt frequentiores: quo pertinent *Lionteria, Diarrhœa*. *Alvus adstricta*, *ἐπιχρησάσα*, quando excessive sistitur & rettat, nimiumque retinentur excrementa, c. 2. in 1. *Epid. t. 75.*

Alyce, *άλυκη*, *Alysis*, *άλυσις*, *άλυσις*, *άλυσις*, idem significant. Derivatur a verbo *άλυξαι*, *άλυκτέιν*, *angi*, *anxietate vexari*. Nomina igitur illa denotant *anxietatem*, & *corporis inquietudinem* propter anxietatem, cum a fervente & corpus inæquabiliter commovente materia primis in venis vellicatur stomachus, adeoque natura exagitur, ut præsentem rerum statum fastidiat, subindeque corporis figuram mutet, membraque dissolte admodum dispergat, Foef. in *not. ad Hipp. l. Epid. p. 1056. seq. Oecon. p. 33.* Dieterich. *Iatr. n. 44.* Inter recentiores egregie *Anxietatum* cordis & præcordiorum descripsit generationem Francisc. de le Boe Sylvius *Pr. Med. l. 1. c. 34. §. 87.* *Anxietas* cordis & præcordiorum partim mali focum abdomen, partesque in tenue intestinum sese exonerantes, ac imprimis pancreas, partim mali fomitem manifestat. Humorem non tantum acidum, qui dolores lancinantes, rodentes, aut perterebrantes parit, sed insuper glutinosum, qui partibus omnibus firmiter adhærens ab iisdem recedit lentius, ac difficilior, ac proinde urget pertinacius: quin a bile oppressa in halitus, statusque viscosos, lentosque diductus notatam augeat *anxietatem*.

Alypias est purgans bilis atræ & species Turbith. Fallop. *l. de purg. simpl. c. 25. Tom. I. p. 100.* quamvis idem notaverit apud Galen. medicamentum *αλυπ*, esse saltem leniter subducens, sive minorativum, d. l. c. 16. p. 62.

* *Alysson*, *άλυσσον*, herba sic appel. quod rabiem pellat; nam hydrophobos rabiem sentire non patitur, ut tradunt Diosc. & Pl. item Plut. *Symp. l. 3.*

Alzege, i. e. *Atramentum*. Rul. & Iohnf.

Alzemasor, i. e. *Cinabrium*. Iidem.

Alzilar, est pondus trium granorum. Iidem.

Alzimar, est *Viride*. Ruland.

Alzofar, i. e. *es usum*. Rul. & Iohnf.

Amaldyno, *αμαλδύνη*, & *αμαλδύνη*, significat *corrumpo*, *deleo*, *aboleo*, & *corrumpo*. Activum legitur apud Hipp. *l. de nat. puer. IX. 16.* Passivum *l. de genit. III. 1. l. 1. de morb. mul. XV. 13. XIII 4 lib. 1. LXXIIIX.* vide Foef. p. 35. Herodianus paulo aliter.

Amalgama, *Amalgamatio*, est calcinatio vel impastatio metallorum facta per *hydrargyrum*, sive *argentum vivum*. Rul. in *Lex. Chym.* Iohnf. Schröder. l. 1. c. 3. & Frid. Hofm. in *clav. ad h. l.* Rolfink. *Chym. l. 2. c. 3.* D. D. Bohn. *Diss. Chym. Phys. §. 11. seqq.* D. D. Vvedel. *Pb. l. A. F. R. l. 1. f. 4. c. 5. p. 52.* & novissime videatur D. Junken *Lexicon Chymico-Pharmaceuticum Part. I. p. 17. seq.* *Amalgama Argenti, Auri* ex methodo le Febyre. Hujus laboris quoque sæpe

men-

mentio fit in *Tb. Chym. Valuminibus* pene omnibus. Fallop. dicit *Amalgama* esse quoque Mixturam Aquarum fontium (an leg. fortium) cum metallis *tr. de morb. Gall. c. 26. T. 1. p. 731.* *Amalgama* dici quasi *Hamalgama*, juxta Palmarium, ab *αμα*, simul & *αλγην*, dolere, vel γαμειν, nubere, vel μαλακτεν, mollire, testatur Libav. *de Igne nat. c. 30.* Dividitur in vulgare Auri cum argento vivo vulgari, & Philosophicum cum Mercurio Philosophorum *Ibid.* Alias & solutionem Martis cum Sulphure *Amalgamationem* appellare non dubitavit Schroder. *d. l. p. 27.* unde & Lagneus *Amalgama* in genere dixit *Mollificationem*, in *Harmôn. Chymic. in Tb. Chymic. Vol. IV. p. 729.*

Amandinus lapis, est gemma coloris varii. Extinguit omnia venena, & reprimit; quare non est gemma contempnenda. De qua consule Albertum. *Rul. in Lex.*

Amaracinon, *αμαράκινον*, vocatur unguentum præstantissimum, paratum ex oleo & aromaticis variis, ita dictum ab *amaraco*, *αμαράκινον*, quod idem est, ac *σαύδουλον*, vulgo *Majorana*. Descriptio habetur apud Dioscor. *l. 1. c. 68.* Gorr.

Amarum, *πικρόν*, dicitur secund. Gal. *l. 4. de S. Fac. c. 19. 22.* & aliquoties alibi, quod calidam habet facultatem & siccam, & cineri est simile. Generari quoque credit omnia *amara* ex calefactis dulcibus, sive a calore ingenito, sive ab igne, quod tamen non videtur veritati consonum. Secundum recentiores *amari* natura consistit in salinis portionibus lixiviosis, & alcalicis, per sulphureas, vel oleosas determinatis, & modo saltem affectionis aliquo ab *acri* differt. Pechlin. *de purg. c. 16.* Willis *de ferment. c. 2. amarum* oriri ex mixtura spirituosarum, sulphurearum, & salinarum portionum existimat, id quod de quibusdam, non vero de omnibus *amaris* concedi poterit.

Amaryge, *αμαρυγαι*, hoc nomine quidam oculos, quidam vero *supercilia* intelligunt. Gorr.

Amatoria febris, vide *Chlorosis*.

Amatoria veneficia, vide *Philtro*n.

Amatorius musculus qui dicatur in utroque oculo, videantur Anatomici. Barthol. *Anat. l. 3. c. 8.* G. Bidloo. *Tab. XI. fig. 10. E.*

Amaurosis, *αμαυρωσις* (qs. d. *Obscuritatem*) *Obscuratio*, est totius lucis in oculo impedimentum, acutis morbis accidens, quæ est imbecillis facultatis animalis indicium, Galen. *c. 2. in l. 1. prorrh. t. 11.* Clarius *amaurosis* est, cum oculi lux extinguatur defectu spirituum. Spiritu non influente cessat calor quoque.

Hujus defectu necessario frigent & rigent oculi. Linden. *Ex. IV. §. 92.* Nullum vero manifestum in oculo apparet vitium, sed pupilla integra & plane pura conspicitur. Differt ab *αμβλυωπια*, solo gradu minore, Gorr. Hippoc. aliquoties meminit *αμαυρωσις*, v. g. *c. 3. l. 1. prorrh. t. 20. Coac. t. 225. & 485.* Plura loca vide Foel. *Oec. p. 36.*

Amausum, alias *Smaltum*, vulgo *Schmalglas*, est vitrum fusorium ob facilem liquefactionem. Usurpatur etiam ad picturas annulis & insignibus inurendas. Unde *Encaustum* appellatur. Alias quoque *Terra Sarracenicæ* nuncupatur, Joh. Haac. *de operibus mineral. c. 89. & seqq.* qui metallica potissimum vitra per *amausa* intelligit, in *Theatr. Chym. Vol. III.* Clarius *amausa* describuntur a Libav. *S. A. Ch. l. 7. c. 21.* Variis coloribus prædita esse *amausa*, pro varietate materiæ, ex qua fiunt, proluxe *ibid.* videre est. De *amausis* legi etiam ex recentioribus poterit Chr. Merretus *not. ad Nev. Art. Vitrar. l. 5. c. 75. p. m. 372. seqq.*

* *Amazones*, *αμαζόνιδες*, quas ajunt, consuevisse, masculos, statim ac editi in lucem fuerant, luxare, quo nimirum claudi fierent, & masculum genus, femineo infidias non frueret. De horum claudicatione agit Hipp. *l. de Art.*

Amazonios, *αμαζόνιος*, epitheton *pastilli vel trochisci*, cujus descriptio videatur apud Gal. *l. 8. de C. M. S. L. c. 3.* Gorr. Facit ad stomachi subversiones & vomitus.

Ambar, *ambarum*, communiter *ambra*, *αμβρα*, *Ambraca* Fallop. est odoramenti genus, de quo variæ sunt sententiæ. Alii tradunt, in maris profundo veluti fungum, crescere, & procellis in littus ejici, aut devorari a pisce quodam, in cujus corpore postea reperitur. Alii putant, ipsum e fontibus quibusdam scaturire, bituminis modo aut sulphuris. Tria ejus produntur genera, *fulvum*, *subalbidum*, *atrum*. Calefacit & siccacerebrum & olfactum roborat; senibus & natura frigidis opem mirifice præstat. Hæc Gorr. Schroderus posteriori sententiæ accedens dixit, esse bituminis genus, ex fontibus & alveis maris ad littus eructatum, & duplex statuit: unum *Ambra Grisea* vocatur valde odorata; alterum *Citrinum*, quod *Succinum* constituit. *Sperma Ceti* quoque *Ambre subalbidæ* nomine quandoque venire, docet *l. 3. Pharm. c. 29.* Junge Hofm. in *Clav. ad h. l.* item C. Hofm. *Paralip. Off. c. 64. 65.* D. Justum Klobium in *A-cad. Wittebergensi octodecim* opiniones de *Ambra Grysea* recensuisse, & tandem eam, quamvis hæsitandum, amplexum esse, quæ sta-

statuit, eam esse *Merdum Avis Indicae* in Madagascar, *Afchibobuch* dicta (licet & alteri sayerit, quæ tradit, *Merdam* esse *Balenarum* quarundam Trompæ dictarum) legitur in *Actis Philosophicis Olemburgii Angli* anni 1667. mens. Octobr.

Ambæ, ἀμβη, *crepido* lignum aliquod supra gradum scalæ Hippocraticæ, ad repositionem brachii in cavitatem alligandum, Galen. c. 1. de art. t. 14. 19. Ejus descriptionem & delineationem tradidit etiam Scultetus *Arm. Chirurg. part. 1. tab. XXIV. fig. 1. & 2.* Quin & in genere superciliosam eminentiam, quæ est in ora alicujus vel ambitu, significat, unde & ad ossa per similitudinem refertur ab Hippocr. 4. de artic. t. 64. Vide *Foef. Oecon. p. 37.*

Ambidexter, ἀμφιδέξω, dicitur is, qui sinistra, perinde ut dextra, utitur. Hæc felicitas denegatur mulieribus ab Hipp. 7. aph. 43. ob caloris nativi infirmitatem, videl. ἀσ ἐπὶ τὸ πάλω, vide *Foef. p. 42.* Diet. *Iatr. n. 50.* Alias & ferrum utrinque incidens *Ambidextrum* ab Euripide dictum esse, testatur Gal. in *Comm. ad h. l.* Conf. omnino *Erotianus.*

Amblosis, ἀμβλωσις, *amblosia*, *amblosia medicamentata*, ἀμβλωσις, ἀμβλωσις, ἀμβλωσις, vide *Abortus.*

* *Amblobridion*, ἀμβλοβριδίων, fœtus abortivus, item medicamentum abortum provocans. V. *Abortus.*

Amblyopia, ἀμβλυωπία, ἀμβλυωγυδός, ἀμβλυωπιδός, idem fere quod ἀκύνωσις, hoc est, *Hebetudo oculorum.* Vide *Amarosiss.* Perperam a Matth. Sylvatico, ob ignorantiam Græcæ Linguae, mutatum in *ampliopeam*, aut *Ampliopeiam*; *Diererich. n. 48.*

Ambon, ἀμβων, est margo, labrum, sive supercilium cotilarum in dearticulatione, Galen. l. 2. de V. P. c. 17. Item *crepido*, & ita idem, quod ἀμβη, *ambæ*, c. 1. de artic. t. 19. Adde *Foef. p. 37.* varias & longe diversas significationes adducit *Erotianus.*

Ambra, vide *Ambar.*

Ambrosia, ἀμβροσία, est epitheton quoddam splendidum nonnullarum Compositionum Alexandripharmacarum, sive Theriacalium, idem significans, quod *athanasia*, ἀθανασία, veluti immortalitatem promovens. Meminit illius Gal. l. 4. de L. A. c. 8. Ita & in specie Philippi Macedonis Antidotus ad venena omniumque venenosorum ictus & internos corporis morbos dicta fuit *Athanasia*, l. 2. de antidot. c. 8. Sunt vero omnes calefacientes & exsicantes, l. 8. M. M. c. 7. *ambrosia* est etiam nomen plantæ, apud Dioscor. l. 3. c. 129. & Gal. l. 6. de S. F. h. t. & tribuitur diversis herb. gr. *Tanaceto*,

Abrotano, *Artemisia*, *Botryi*, de quo vide *Baubin. in Pinace.* Abraham Frambesarius integrum libellum medicum scripsit, vocans *ambrosiopæam*, qui statim ab initio *ambrosiam* desinivit, quod sit pura medicamenti essentia, natura celestis æmula spiritus instar & corporea concrezione, relicto crassamento elementari extracta, tantaque elaborata industria, ut exigua mole plurimum polleat, citraque fastidium, & citra noxam exhiberi queat. Divisit quoque in *Universalem* & *Particularem* &c.

Ambulatio, βάσις, est actio utriusque cruris, quæ ab homine fit, altero quidem in terra firmato, altero vero circumlato, & ita perficitur per firmationem & morum. Illius instrumenta sunt *Pedes*; hujus autem totum *Crus*, Galen. l. 3. de V. P. c. 5. Ejus consideratio in statu sec. & præter. nat. Medico necessaria est & utilis. *Ambulatoria instrumenta* quoque vocantur *Pedes*, βύσις, ἔργων, d. l. c. 8.

Ambulo, nomen morbi cum epitheto *flatulentus* & *furiosus*, qui & *Flatus furiosus* vocatur, item *Vareni*, estque inflatio cum dolore varie periodica a vaporibus subtilissimis vehementissime in variis corporis partibus oberantibus oborta, quemadmodum ita describitur & peculiari casu proponitur a D. D. Joh. Michaelis *Prax. Clinic. Special. Cas. XIX.*

Ambusta, *ambustiones*, πυρκαυσία, καπνοκώμασις, idem, quod *Combusta*. *Combustiones* sunt, quæ igne, vel ardente aqua comburantur, ita, ut bullas aliquando excitent, Galen. l. 9. & 11. de S. F. Constat autem, si quis in aqua ferventi ustus fuerit, hunc etiam affectum *πυρκαυσίαν* (non *Piricauston*, uti recte correxit C. Hofm.) id est, *ambustum* igne nominari, l. 1. de C. M. P. G. c. 4. vide etiam *Keuchen. in not. ad Samon. p. 254.*

Ameibo, ἀμείβο, significat apud Hippocr. *mutato*, permuto, l. de vis. q. in med. f. t. 17. & l. 6. *Epid. f. 5. t. 19.* ubi quidam *μεταμείβων* legunt. *Foef. p. 38.*

Amenenos, ἀμηνός, denotat *debile*, *infirmitum*, ab α & ἐ μίνω, *robur*, Hippocr. l. 2. *Proverb. XXXVI. 13.* & l. 1. de morb. mul. XIV. 12. *Foef. dict. l.*

Amentia, ἀνοία, idem, quod *Memis alienatio*, *emotio*, *aberratio*. Dicitur & *Dementia*, estque delirii species, & ratiocinatricis functionis veluti paralytis & abolitio, Gal. l. de diff. *Symp. c. 3.* Cujus causam veram determinare difficillimum est, si nullus morbus corporis concurrerit, ideo, quod mentis humanæ naturam & affectiones minus exploratas habeamus, ita, ut unicuique cum *Cicerone I. Tuscul. rogan- ti*, Ubi, aut qualis est Mens. Ubi tua, aut qua-

qualis? potesne dicere? respondere cum La-
tancio l. de opif. c. 16. liceat, Mentis rationem
incomprehensibilem esse quis nesciat,
nisi qui omnino illam non habet, cum ipsa
Mens quo loco sit Mens aut cujusmodi, ne-
sciat? Jung. Charlton. Ex. Path. VIII. §. 3.
Vide Delirium.

Amentum, vide *Ancyle*. *Amentum* etiam
ἄμετον dici, & denotare ligamentum missile,
quod in medio lanceæ ligatur, rectius missi-
lis, & alias habere significationes, quæ huc
non pertinent, scribit Rhodius de *Acia* p. 201.
Amentum quoque dicitur *Alumen scissum*. Rul.
in *Lex*.

Amethodicum, ἀμεθοδικόν dicitur, quod sine
methodo & ratione certa fit aut proponitur,
ut solent Empirici, Blancard. in *Lex*. quamvis
non constet, cujus autoritate hoc vocabulum
posuerit.

Amethysta, ἀμέθυστα, dicuntur in genere
medicamenta, quæ ab ebrietate preservant, Ga-
len. lib. 2. de C. M. S. L. c. 1. Nonus de part.
morb. curat. c. 15. p. m. 19. Hinc etiam dictus
Amethystus lapis, ἀμέθυστος, gemma vel lapis
pretiosus, coloris violacei, aut vini subrubri
vel nigri aqua diluti, cujus quidem nobilioris
patria est India; viliorum vero Arabia, Æ-
gyptus, Galatia &c. quin & Bohemia. Non
immerito vero virtus hæc ebrietati resistendi
in hoc lapide fictitia habetur a Plutarcho,
item veneficiis, malisque cogitationibus. Con-
fer. ad Chiocc. Mus. Calc. f. III. p. 189. seqq.
Rul. in *Lexic. Chym.*

Ameria, ἀμερία, Latine *Immoderantia*, *Im-
moderatio*, in genere est a justa temperie re-
cessus, Galen. lib. 4. M. M. c. 4. opponitur
symmetriæ. Hoc vocabulum verum genus lo-
gicum constituere in definitione morbi C.
Hofman. in *Animadvers. ad Montan. cap. 1. §. 8.*
cenfet, definiens morbum, quod sit ἀμε-
ρίας temperamenti, organizationis & unita-
tis. Enimvero cum hoc genus non respiciat
ad effectum immediatum morborum, videlicet
actiones læsas, mihi non videtur adeo accu-
ratum, sed potius retinendum esse genus ἀ-
δυναμίας, sive *Impotentiam agendi*.

Amia, ἀμία, piscis nomen est, in mari,
fluviis, & stagnis degentis, commodumque
præsentis sui generis cibum, si rite paratus
fuerit, de quo vide Aldrov. l. 3. de *Piscib.*
c. 20.

Amiantus, ἀμιάντος, (perperam a nonnul-
lis per th vel S scribitur) lapis est in Cy-
pro natus, alumini scissili similis, e quo ela-
borato, utpote flexili, telas spectaculi gratia
texunt, quæ ignibus injectæ ardent quidem,
Tom. I.

sed flammis invictæ splendidiores exeunt, Diosc.
l. 5. cap. 156. Dicitur alias *Alumen plumosum*,
item *Lapis Asbestus*, ἀσβέστος. Differt ab *Alu-
mine scissili*, quod hoc sit combustibile. De
Lapide vide Schrod. lib. 3. cap. 8. Hofmann.
in *clar. ad h. l. Dorn. Ruland. Johnson. in
Lexic. Chiocc. Mus. Calc. f. III. p. 286. seqq.*
Mentio quoque telarum paratarum a Venetis
fit in *Theatr. Chym. Vol. V. p. 391.* Perperam
vero illud linum vel *Lapidem Asbestum* hodie-
que reperiri negarunt Monardes & Amatus,
nti recte ostendit ex Joh. Brabo, Mizaldo,
Langio l. 1. ep. 66. & VI. Aldrovando Casp.
Reies Camp. *Elys. quest. 25. n. 2. & 11.* Vocatur
& *Salamander Salamandra*. Dorn. Rul.

Amiculum, vide *Amnios*. *Amniculum* etiam
dicitur solis virilibus destinatum, quo pueri
nudi in Gymnasio certantes pudenda operiebant,
notante Rhodio *Differ. de Acia p. 85.*
Amidum, pro *Anilum*, vel *Anylum*, est al-
bissima farina concreta in panes ad solem,
Dorn. Rul. & Iohann. in *Lex*.

Amineus, ἀμίνος, epitheton vini & vitis,
ab *Amineo*, Italiae oppido, dictum in
Campania. Duplex habetur apud Galenum l.
12. M. M. c. 4. videlicet *Amineum Neapolitanum*,
& *Amineum Siculum*. Est & *Amineum*
factitium apud Constantin. Cæsar. l. de *Agri-
cult. 8. c. 21.* notante Gorr. Adde Keuchen,
not. ad *Sam. p. 204. seq.*

Amnia, vide *Hamma*. In Græco enim est
aspiratum ἀμνια, ab ἀπνο.

Ammion, ἀμμιον, vide *Minium*.

Ammochofia, ἀμμοχυσία, vocatur remedii
genus exsiccando corpori idoneum, eo super
arenam decumbente, & arena superingesta. O-
portet autem calentissimam esse & marinam,
si ejus copia haberi possit. Fluviatilis enim
humectantior est. Est autem & Sal ad eam
rem efficacior, quam arena. Oribas. l. 10. c.
8. *Collect. med.* notante Gorræo p. 29.

Ammochrysos, ἀμμοχρυσος vocatur lutum
aureo colore praditum ad Thermas Fabarias
sive Piperinas Helvetiæ repertum. Joh. Jac.
Vvagner in *Histor. Helvet. Curios. Sect. 5. art.
5. p. 337.* ubi etiam ex Hildani descriptione
Thermarum Piperinarum nomen Aureni ad-
didit.

Ammodites, *Ammodytes*, idem quod *Psam-
modytes*, ἀμμοδίτης, Ψαμμοδίτης, nomen est ser-
pentis grandioris in arena latentis, cujus de-
scriptionem cum ejus veneno, & adversus hoc
remedia, videas apud Aldrov. l. 1. de *serpent.*
& *drac. cap. 3.*

Ammoniactum, ἀμμωνιακόν, dicitur e. de *suc-
co*, vel *Gummi quodam ferula in Libya nascentis*,

tis, cujus duo habentur genera: Unum purius ligni & arenarum expers, maxime coloratum, thuri simile, minutis glebis constans, odore castorei, gustu amaro, quod & *ἄμμος*, sive *ἄμμος* vocatur, quasi *frustum* aut *friatura*: Alterum impurius & lapidosius, quod *ἄμμος*, quasi *commixtionem* appellant. De Gummi Ammoniaco vide Gorr. p. 29. C. Hofm. in *Officin. l. 2. c. 10.* Schrod. *l. 4. cl. 2. n. 369.* Rolsnk. qui inter purgantia retulit, *tr. de purgant. sect. 1. art. 3.* Deinde dicitur de *Sal.* Vide *Sal. Ammoniaca Salia* varia confici posse pro variis adhibitis spiritibus acidis notavit Morley in *Collect. Chym. Leidens. c. 190.*

Ammonion, *ἀμμώνιον*, dicitur *Collyrium* maximæ commoditatis in multis oculorum morbis, quod & alio nomine *ὑγείδιον* appellatur. Refertur ab Aetio *l. 7.* inter τὰ ὑγείδινα καὶ τὰ ἑσόδῃνα collyria, notante Gorræo *dict. l.*

Ammonis cornu, vocatur *lapis*, coloris cinerei, omni armatura vacuus, & ita nodosus, quasi juncturis cohæreat, arietis cornu tam forma, quam colore referens. Rul. in *Lex.* ubi varias *Ammonitis* species recenset. Talia cornua Ammonis haud raro in agro & solo Altdorffino & vicinis locis reperiri provocho ad testimonium Mauritiï Hofmanni, qui non solum icones Horti Medici Altdorffini delineationi addi curavit, verum etiam magnam copiam ejusmodi lapidum collegit.

Ammonitrum, *ἀμμώνιτρον*, vide *Fritta*.

Amna, Paracello dicitur *Aqua*, quæ currit per calces, & ubi terra est alba, sicut est in Anglia, *l. 1. de Tartaro, tract. 5. c. 2. in Schol.*

Amnios, *ἄμνιον*, *ἀμνίον* (in neutro usurpavit Linden. *Physiol. Med. l. 2. c. 7. §. 17.*) apud Galen. *lib. 6. de Hippocr. & Plat. decr. c. 6.* & de *sep. form. c. 2.* legitur *ἀμνίον*, (quod tamen correxit sua manu C. Hofm. in *Græca Basl. edit.*) est membrana interior sætum involvens, sive interius fœtus involutum, unde & *Amiculum* appellatur, quod fœtum amiciat & obvolvat. Membrana hæc liquorem illum aqueum, cui fœtus quasi innatat, non a fudore fœtus, multo minus ab urina, sed a colliquoamento aqueo, partim seminali a conceptione redundante, partim succi nutritii relicto provenientem continet. Videatur Harvejus de *gener. animal. in append. tit. de Membran. Barthol. l. 1. An. 5. c. 36.* Jung. laud. supra D. D. Hofm. Jun. *Dissert. in Hovne. Microscop. p. 293.* Vocabuli etymologiam & veram significationem se juxta cum ignorantissimis nescire, ingenue fatetur C. Hofm. *com. in l. 15. de V. P. n. 2067.* & ex hoc Linden. *d. l.*

Amnis alcalifatus, est aqua ducta per calces

terrarum, ex qua desumptum est *Alcali*. Dorn. Rul. & Iohnf.

Amolynton, *ἀμολύτων*, Cælius Aurelian. vertit, quod attræctatum manibus nihil a se inquinamenti dimittit, *lib. 2. de morb. acut. c. 37.* Hinc *Amolynta* dicuntur, non inquinantia medicamenta similia his, quæ proprie *Epithemata* dicuntur, Galen. *lib. 7. de C. M. P. G. c. 11.* ubi ad *Acopa* referuntur, de quibus supra dictum.

Amongabriel, i. e. *Cinabrium*. Dorn. Rul. & Iohnf.

Amor, ἔρως, quid in genere significet, aliunde cognitum esse debet. Strictius vero in Medicina plerumque sumitur de *Amore conjugali* vel *libidinoso*, & refertur inter causas procatarticas sanitatis & morborum, quatenus vel moderatus, licitus & honestus, vel immoderatus, illicitus & turpis fuerit, siquidem est vehementior quædam animi passio & perturbatio, in qua spiritus vitales & animales fervidiores redduntur, Charlton. *Ex. Patbol. VIII. §. 26.* Vvillis *An. Brut. P. 1. c. 9.* Ad immoderatos & illicitos potissimum spectat *Affectus Eroticus* dictus, de quo integram epistolam scripsit Lang. *l. 1. epist. 24.* quandoque cum delirio conjunctus, præsertim in sexu fœminino, unde & *Amor insanus* appellatur, de quo videatur Sennert. *Med. Pr. l. 1. P. 2. c. 10.* Ob *Amorem* filius regis ab Erasistrato deprehensus legitur apud Galen. *c. 1. in prognost. t. 4.* Aliud exemplum legitur de fœmina quadam in *lib. de iis, qui morbum simulant.*

Amorge, *ἀμώργη*, vide *Amurca*.

Ampelis, *ἀμπελῖς*, avis nomen est, quæ & *Garrulus Bobemicus* dicitur, cujus descriptionem vide apud Aldrovand. *lib. 12. Ornithol. cap. 18.* Hujus caro inter cibos gratissimos, & ipso Turdo etiam præferenda refertur.

Ampelitis, *ἀμπελίτις*, vide *Pharmacitis*. *Ephitheton Terræ bituminosæ*, Gorr. p. 30.

* *Ampelocarpon*, *ἀμπελόκαρπον*, herbæ nomen, quæ & aparine, apud Diosc. *l. 3. c. 183.*

Ampharisteros, *ἀμφιστερός*, vide *Amphidexios*.

Amphemerinus, *ἀμψιμερινός*, scil. *πυρετός*, Lat. *Febris quotidiana*. Vide *Febris Quotidiana*.

* *Amphibius*, *ἀμφίβιος*, h. e. utrinque vitam habens, tribuitur lacertæ cuidam *Ivana* vel *Iguana* dictæ ab habitatoribus Insulæ Hispaniolæ, ubi hoc animal reperitur. Apud eos hæc *lacerta amphibia* erat in cibis, & quidem expetitis, saporis quidem gratissimi, sed quibus dolores venereos præsentis augeri, aut male sopitos tam vehementer recrudescere observatum fuit a Gonsalvo Fernandez ab Oviedo,

do, *Hist. Ind. lib. 13. c. 3.* ut crediderit inde Listerus exercit. de lue vener., luem veneram ab indigenis primitus ideo conceptam fuisse, quod lacerto, seu, ut ille ait, serpenti illo vesceretur.

Amphiblestroides, ἀμφιβληστροειδής, vide *Retiformis*.

Amphibranchia, ἀμφιβράγχια, *Tonsilla*, Hippocrati dicuntur & partes vicinæ, *l. de int. aff. LX. 6. & l. de dieb. crit. V. 10.* Vide *Foef. p. 41.*

Amphicathezome, ἀμφικαθεζομαι, id est, *Circumfedeo*. Verbum exprimens modum *Inseffus* in Semicupium, ut decoctum circumcirca partes irriget, & mulier profus immergatur, Hippocr. *l. 1. de morb. mul. XXX. 10.*

Amphicaustus, ἀμφικαυστις, duplicem habere dicitur significationem, i. notat *montanum bordeum*, quod & ἔστυρα dicitur. Deinde *pudendum muliebre*, teste Eustathio. *Gorr. p. 32.*

Amphidextros, ἀμφιδέξιος, vide *Ambidexter*. Alias e contrario aliquis etiam dici potest ἄμφικειρός, *ambilarus*, & per metaphoram de homine infausto usurpari quiret; alias & illos, male tamen, ἀμφιδέξις appellari observat Galenus in *exegefi*, qui in dextra uteri parte fuerunt collocati.

Amphidion, *Amphideon*, ἀμφιδίον, ἀμφιδέον, proprie significat *armillam muliebrem*, qua vel collum, vel brachia circumdantur. Per metaphoram vero Hipp. hoc nomine indigitavit summam uteri oculi extremitatem rotundam, vel oram, *l. 1. de morb. mulier. LXXXIII. 8.* Plura de hoc vocabulo vide apud *Foef. p. 42.* Galen. in *Exeg. voc. Hippoc.* quod vero *Blancard. in Lexic.* posuerat ἐλικαδὶς ἐπιπέλασις, in illo loco non occurrit.

* *Amphidromia*, ἀμφιδρομία dicebatur quintus a partu dies, quo mulieres, quæ in partu adfuerant, & obstetricando iuvisent, manus abluere solebant, ac infantem gestantes focum circumcurrere. *Athen. l. 9.*

Amphimetron, ἀμφιμέτρον, est epitheton signorum affectus matricis significantium, q. d. circa matricem. Legitur apud Hippocr. *l. 6. Epid. f. 8. t. 38.* ubi in edit. Linden. occurrit Latina versio; *Circa mensem*. *Foef. d. l. Conf. Galen. in exegefi.*

Amphipneuma, ἀμφιπνεύμα, hoc est, *circumcirca urgens spiratio*, & est species & symptoma magnæ difficultatis in respirando, cujus meminit Hippocr. *l. 4. Epid. XXIV. 17.* *Foef. p. 43.*

Amphipolos, ἀμφιπόλος, significat *pedissequam*, vel *ministram*, quæ heram circumstat, apud Hippocr. *l. 5. Epid. XII. 15.* *Foef. d. l.*

Amphisbæna, ἀμφίσβαται, nomen serpentis

æqualis ubique crassitie, ita, ut duo capita in extremitate utraque habere videatur, quamvis Aldrov. illud revera defendat, qui prolixius descripsit, & usum ejus varium Medicum monstravit, *l. 1. Hist. Serp. & Drac. c. 10.*

Amphiscelos, ἀμφισκελος. Meminit hujus vocis Dieterich. *Latrei n. 50.*, scribens, legi illam apud Duretum ad Hollerium, & eandem in pedibus habere significationem, quam habet in manibus ἀμφιδέξιος, *ambidexter*, de quo p. a. Verum ut taceam carere hanc auctoritate, inepta quoque est compositionis ratio in hac voce, cum emphasis debeat esse in δέξιος vel ἀεισερός, *dexter* aut *sinister*, non vero in σκελος, *crus*.

Amphismila, ἀμφισμίλη (perperam *Amphismela*, quia in Græco est Iota) ab ἀμφι utrinque, & σμίλη, *scalpellus, cultellus*, idem, quod *μυχαίριον* est, *culter Anatomicus*, utrinque acie præditus ad sectionem, cujus inter alia instrumenta meminit Gal. *l. 1. Anat. adm. c. 10.* *Castell.*

Amphiphalsis, ἀμφίφασσις, dicitur *circumactio, circumductio, oberratio*. Usus Hippocr. de cruris circumductione, ut in sedem suam revertatur *4. de artic. vit. 47.* *Foef. p. 43.*

Amphitane, idem quod *Chrysocolla*, Fallop. *tr. de metall. seu fossil. c. 31. Tom. I. p. 334.*

Amphodonta, ἀμφόδοντα, dicuntur animalia, quæ in utraque maxilla dentes habent, *utrinque dentata*. Hipp. *1. de artic. c. 28.* *Foef. d. l.*

Amphora, ἀμφορέμιον, ἀμφορέτης, fuit mensura certa liquidorum apud veteres, & quidem duplex: *Italica* continens libras LXXII. *Gal. de pond. & mensur. c. 4. & Attica*, quæ capaxior, utpote quæ præterea urnam contineret, hoc est, dimidiam circiter *amphoram*. Hæc in specie dicta Atticis μετρητός, *Gorraus p. 32. Rhodius de Pond. & Mens. p. 40.* scribit: *Amphora* capit congios octo, vel olei libras 72, vini lib. 80, mellis 180.

Amplexatio, sive *Basistio*, mystice vel spagyricè dicitur, quando *Mercurius Philosophorum*, ceu *mulier candida*, juncta fermento aureo, quod est *maris ruber*, sustinet motam & agitationem, & fit frequens reflexio halituum super corpus in fundo. *Libav. Tom. II. Op. pag. 395.*

* *Ampnoe*, ἀμπνοή, *respiratio*.

Ampois, ἀμπωπίς, proprie significat *æstus marini reciprocationem*, aut aquæ marinæ recessum a littore, quasi mare eam recedentem rebibere & absorbere videatur. Per translationem vero Hippocr. usurpavit de *Humorum recessu* & recurso ad interiores partes, & ita fere coincidit cum *palindromia*, *l. de Hum. statim*

rim in princ. Gal. c. 1. apb. 2. l. 4. de San. tu. cap. 10. fin. Vide etiam Foef. p. 40. Dieter. n. 226.

Ampulla, ἀμφοῖς, πομφόλυξ, quid proprie significet, notum est. Per translationem *Ampullas* vocavit Paraus prima delineamenta trium viscerum, cordis, hepatis, & cerebri post conceptionem, l. 23. *Chirurg. c. 9.* In Chymicis *Ampullæ* vocantur vasa ampliora, ut Cucurbita, Pellicanus &c. Morley in Collect. Chym. Leid. proleg. cap. 2.

Ampullascens, vide *Alveus*.

Amputatio, vide *Sectio*. Valde ἡγετιχρησιμῶς & licenter usum esse de virtute medicamenti Tryphera dicti Scrib. n. 230. testatur Rhod. in Lex.

Amuleta, περιχίματα, περιπαιτα appelluntur, quod de collo suspendantur, aut alicui corporis parti alligantur, Gal. l. 1. de rem. fac. par. c. 1. fin. & sunt medicamenta, quæ oculata quadam virtute, & mira efficacia nos latente aliquid in corpore præstare creduntur. Helmont. *amuleta* & *periapta* appensa agere credit vi influentiæ partim citra evaporationem illorum, partim cum ἀπορρόεις, quæ etiam sensim viribus minuuntur. Dividit etiam in Ossea, Cornea, Animalia, Plantas, Lapidæa, Salina, Transparentia & Opaca, tr. *Pozest. medicam. n. 61.* Circa omnium illorum usum multum vanitatis, quin & multum superstitionis concurrere, quotidiana testatur experientia, unde recte Gal. vocavit ἀλογα, irrationabilia, *absurda*, rejiciens tanquam fabulas aniles hujusmodi mangania, l. 6. de S. Fac. in proæm. quamvis aliqua fortassis sint, quæ naturalibus & non plane occultis viribus operantur, propterea non prorsus rejicienda. Videatur Dieterich. *Iatr. n. 683.* Amuleta quoque in peste proposuit Hildan. *Epist. 96.*

Amurca, ἀμύργη, dicitur *sedimentum* vel *recrementum olivarum expressarum, fex olei*, Hipp. 7. apb. 45. (Gal. in comm. ad h. l.) de Ulceribus IX. 6. 7. Ejus usus commendatus in ulceribus. Calefacit enim & exsiccat in gradu secundo, secundum Gal. 6. de S. Fac. Vide Foef. p. 39. Gorr. p. 29. & seqq. *Amurcam* quoque appellavit renum succenturiatorum humorem, credens, se scapham appellare D. Joh. Jac. Harder. in *Pæon. & Pythagor. Exercit. Anatomico-Medic. II. p. 12.*

Amyche, ἀμύχη, est *superficiaria* & *levior continui solutio*, vel præternaturalis, vel artificialis. In illa significatione legitur apud Hipp. l. de int. aff. XXXV. 7. quæ in Coac. r. 444. dicuntur ἀμύχαιδα ἐξωδισµατα, *superficiarie efflorescentiæ cum ulcusculis*. In hac u-

sus est Gal. de incisuris per scarificationem l. 2. de curat. ad Glauc. cap. 7. Vide Foef. p. 41.

Amycticos, ἀμυκτικός, rectius, quam ἀμυκτικός, h. e. vim habens lacerandi, laniandi, a verbo ἀμύσσω, *dilacero*. Est epitheton medicamentorum illitorum corrodentium apud Joh. Tagaultium *Instit. Chirurg. l. 6. c. 11. p. m. 467.* Occurrit etiam apud Cæl. Aurelian. l. 2. de morb. chronic. c. 6.

Amydros, ἀμύδρος, significat *obscurum* et *vix conspicuum*. Legitur apud Hipp. de astris usurpans, l. de Insomn. IIX. 5. Foef. d. l.

Amygdale, vide *Tonfille*. Botanica significatio non est hujus loci.

Amygdalatum est lac artificiale, sive emulsi-
o ex amygdalis alisive seminibus albican-
tibus lege artis parata. Blancard. in Lex.

Amylum, ἀμύλον, ἀμύλιον, Hipp. l. 2. de morb. mul. LXXVI. 3. dicitur, quod *sine mola fiat*, ut testatur Diosc. l. 1. c. 123. Foef. p. 40. Fit autem ex tritico et siligine, estque cum cibus, tum medicamentum, Gal. l. 1. de Al. fac. c. 8. & l. 5. de S. Fac. c. 34. alibi que. *Amylia* in genere quoque dicuntur *Fæcula Chymicorum*, Libav. S. Arc. Ch. l. 2. c. 1. & 21.

Amyon, ἀμύων, dicitur membrum *emusculatum*, h. e. ita extenuatum, ut muscutorum delineationes non habeat sensui fatis apparentes. Hipp. 3. de artic. r. 81. ubi jungitur ἀσκαρον, *carnis expers*. Foef. d. l.

Amymbaonis medicamentum, ἀμυμβωνῶν σάργυρον, vocatur compositio quadam, vel ad emplastra, vel ad malagmata pertinens, valens ad præcordiorum tensionem, articulos contractos convulsosque. Digerit enim, discutit et extrahit. Describitur apud Ægin. l. 4. c. 32. Gorr. p. 31.

An, dicitur pater Sulphur. *Anfir*, filius Mercurius. *Anfirario*, Spiritus, Sal. Rul. et Iohnf.

Ana, ἀνά, est terminus Pharmaceuticus, quo utuntur Medici, *equalitatem mensuræ* vel *ponderis* designaturi, Hipp. l. 1. de morb. mul. C. l. 44. quamvis Lind. omiserit, Foef. *Oec. p. 43.* Imo *Anatica proportio* æqualitatem infert, Libav. T. II. p. 343. *Ana* quoque in secretis mysteriis Mekubalium, *Mentem* denotat, cui innata primæ notionis, in cujus medio sedere dicunt *Angelum*, quem vocant *Anim*, qui rei veritatem indicat. Unde et *Ana* nomen idoli, et illis *Anani* Divinatio. Hinc quoque *Ananisapta* vox magica, significans demonem divinatore, quem sic occulte invocant, ut ferentis et egrotantis misereatur. Vide Keuch. in not. ad Sereu. p. 60.

Anabasis, ἀνάβασις, *Ascensus*, vel *ascensio*, idem est, quod *augmentum*, vel *incrementum*, sive

sive morbi totius, sive particularis paroxyfmi, Gal. l. de morb. tempor. c. 2. l. 1. de Crif. c. 3. Hinc *Anabatica* febris, ἀναβατικὸς πυρετός, est febris continua, quæ & *Epmastica* dicitur, de qua supra in *Acme*.

Anabeto, ἀναβήτω. Vide *Extuffio*.

Anablepo, ἀναβλέπω, significat apud Hipp. visum prius amissum recipio, l. 7. *Epid. XXV. 10.* Foef. p. 46.

Anablyo, ἀναβλύω, h. e. *ebullio*, effervesco. Hipp. l. de morb. fact. IIX. 18. & l. 1. de morb. mul. CIV. 13. Foef. d. l.

Anabole, ἀναβολή, significat *rejectionem materię per superiora*, idem, quod ἀναγωγή. Vide *Anagoge*. Galen. Vomitus vocat ἀναβολή l. 8. de C. M. S. L. c. 3.

Anabrochismos, ἀναβροχισμός, non ἀναβροχισμός, uti quidem legitur apud Gal. cap. 4. de R. V. I. A. t. 12. siquidem a βρόχῳ, i. e. laqueus, derivari debet. Significat enim *Illaqueationem*, estque nihil aliud quam pilorum in palpebris oculum infestantium (qui affectus τεχνίασι; vel τεχνίωσι dicitur) per chirurgiam ablatio. Egin. l. 6. c. 13. Vide Foef. d. l.

Anabrosis, ἀνάβρωσις, quæ & διάβρωσις dicitur, est *solutio* continuitatis ex erosione ab humoribus mordacibus introducta, Gal. l. 5. de L. A. c. 5. l. 4. M. M. c. 1.

Anacar, ἀνάκα, significat apud Hipp. in partem superiore, εἰς τὸ ἄνω μέρος, uti ἀνάκα, in partem inferiore. Gorraeus. Foef. ex Gal. expof. voc. Hippoc. quamvis locum Hipp. nullus horum citaverit.

Anacarbasis, ἀνακαθάρισις, *purgationem per sputa* in specie significare apud Hipp. 5. aph. 8. testatur Gal. in com. ad h. l. confirmat Dieterich. n. 56. quamvis Blancardus late exposuerit per omne medicamentum per superiora purgans, v. g. Vomitorium, Sternutatorium, Masticatorium, &c. qua autoritate, non est mearum partium, inquirere. *Anacathartica* medicamenta Blasius in strictiore saltem significato vocavit *Thoracica* & *Expectorantia* aliis nuncupata, Med. Univers. p. m. 64. 65. 87. 88.

Anacstos, ἀνάκτες, i. e. *incurabilis*. Foef. p. 47.

Anachmus, est *spiritus incorporeus*. Dorn. in Dict. Paracels.

Anachrempsis, ἀνάχρησις, dicitur Lat. *Excretio*, sive per screantem sputi rejectio. Hipp. Coac. t. 24. 244. 320. & alibi: Idem est, quod ἀπόχρησις. Foef. p. 56. 57.

Anacinema, ἀνάκνημα, significat *commotionem corporis*, quæ inter exercitationes ponitur ab Hipp. l. 2. de Dieta XLII. 5.

Anaclasis, ἀνάκλισις, vocatur *articuli reflexio* cum recurvatur & retorquetur in exteriorem partem, ut de interna manus extensione scripsit Hipp. 1. de fract. t. 11. Plura apud Foef. p. 47.

Anaclinterium, ἀνακλιντήριον, contracte ἀνάκλιτρον, Lat. *Recubitorium*, dicitur *fella vel fedile* ita formatum, ut homo reclinato corpore veluti decumbere queat. Legitur in D. a Deventer Lum. Nov. Obsfcer. c. XXVI. p. 91.

Anaclisis, ἀνάκλισις, dicitur *decubitus egrorum*, Hipp. de dec. orn. XI. 1. ἀνάκλισις vero vocatur ea pars fellæ, in quam dorso recumbimus. l. de artic. t. 22. Foef. d. l.

Anacocho, ἀνακοχῆ, ἀνακόχνησις, dicitur *inhibitio, retentio, mora, retardatio*, a verbo ἀνακοχῆν, *inhibeo, remoroso*, quo aliquoties usus Hippoc. 1. de artic. t. 30. & c. 2. t. 47. l. de Corde IIX. 151 Vide Erot. in Onomast. p. 18. f. Foef. p. 48.

Anacollema, ἀνακόλλημα, dicitur *medicamentum*, quod in affectionibus oculorum fronti imponitur, & veluti *agglutinatur* ad restringendum fluxiones, Gal. de rem. fac. parab. c. 10. & l. 11. de S. Fac. S. Ovor. fac. l. 6. de C. M. S. G. c. 8. Perrinet ad Frontalia, Morell. de form. rem. l. 2. f. 2. c. 1

Anacomide, ἀνακομιδή, dicitur *refectio*, recreatio agri morbo, Coac. t. 220. 235. & l. de Affect. XXXIIX. Nam verbum ἀνακομιζω significat, *agrum rescire*, l. 2. de morb. XV. 14. 26. XXI. 17. 1. de fract. t. 48. Dicitur etiam simpliciter κομιδή, & κομιζω, l. de Affect. XLV. 13. L. 13. & κρισις, *reficiens d. l. l. 1.* Foef. p. 47.

Anacondhizo, ἀνακοχίζω, idem quod ἀνακοχῆω, *inhibeo*. Hipp. Mochlico I. 4. Foef. d. l.

Anacondhylismos, ἀνακοχυλισμός, vel ἀνακοχυλισμός, h. e. *Gargarismus*, a verbo κοχυλίζω, quod *gargarizare* significat, & passim apud Gal. occurrit. Vid. Gorraum in definit. pag. 33. De *Gargarismo* vide plura suo loco.

Anacos, ἀνάκος, adverbium Hippocraticum significans *diligenter, prudenter*. Legitur in l. de Carnib. edit. Foef. p. 254. n. 66. ubi vid. etiam Annot. hujus ad hunc locum.

Anactesis, ἀνάκτισις, est *virium restitutio & reparatio*, idem, quod ἀνάληψις, Hipp. l. de vet. med. IX. 6. Foef. p. 48.

Anacuphisma, ἀνάκουσιμα, corporis *allevationem, & sublevationem* significat, quæ pertinet inter corporis exercitationes. Hipp. l. 1. de Diet. XLII. 6. Foef. d. l.

Anacycao, ἀνάκυσις, i. e. *perfundo, admisceo, subigo*. Legitur apud Hippocrat. l. 2. de morb.

morb. mul. XLIX. 37. LXII. 10. LXXXIIX. 11. Foef. d. l.

Anacycleon, ἀνακυκλῶν, i. e. *Circulator*, idem, quod *Agyria*, Hippocr. I. de dec. orn. I. 21. Foef. d. l.

Anacypso, ἀνακύπτω, i. e. *fursum tendo*, ad superiora feror. Hip. l. 5. Epid. XX. 9.

Anacrystis, ἀνακρυσις, denotat *gravitatem* & *autoritatem Medici*, quam habere debet apud ægros, Hippocr. de decent. ornat. IX. 9. Foef. d. l.

Anadiplosis, ἀναδιπλωσις, est *paroxyfismorum reduplicatio*, Gal. de Typis c. 4. Dicitur & *Epanadiplosis*, ἐπαναδιπλωσις, a fermenti febrilis copia & heterogeneitate dependens; fit hoc symptoma in semitertiana. Gorr. p. 32.

Anadosis, ἀνάδοσις, est nutrimenti per vasa *distributio*, quod idem est ac *digestio*. Differre dicitur *διὰ δόσει*, quod hæc sit *traditio* vel *porrectio* nutrimenti in singula invisibilia meatuum, vasorum, extimarumque partium substantiam intimam, Gal. l. 2. de fac. nat. c. 6. Verbum etiam ἀναδίδωμι significat *distribuo*, & usurpatur ab Hipp. de doloribus, l. 1. Prorrh. comm. 3. t. 26. & l. 4. Epid. XIX. 21. Foef. p. 45.

Anadrome, ἀνάδρομη, apud Hipp. est *doloris recursus* ex inferioribus ad superiora, l. 1. Prorrh. II. t. 35. 51. Coac. t. 308. 314. 316. Foef. d. l. In genere etiam *Anadrome* significat humorum *recursum*, Charlton. Oecon. Anim. Exerc. III. §. 9. & G. Thomson. in explicatione Terminor. Artis premissa Acui Magneticæ.

Anadromos, ἀνάδρομος, est epitheton piscium e mari in fluvios ascendentium. vide infra Zerta.

Anedes, ἀναίδης, *impudens*. Hinc Adverb. ἀναίδῆς, *impudenter*. Ab Hippocr. vero per translationem sumtum pro *affatim*, copiose de aqua in asperam arteriam irruente, l. de Cord. de III. 1. Foef. d. l.

Anenome, ἀναίνομαι, i. e. *renuo*, respuo. Legitur apud Hipp. l. 2. de morb. mul. XXIV. 4. Foef. pag. 46. Erot. in Onom. p. 27. f.

Anæsthesia, ἀναῆσθησις, i. e. *Sensus privatio*. Vide *Stupor*. Præcipue de sensus Tactus privatione accipi & exponi solet, in quo significato & D. D. Vvedelius exposuit *Patbol. Dogm. sect. III. c. 6. p. 546. seqq.* Modum vero, qui fiat ejusmodi *stupor*, satis plausibiliter tradidit D. D. Stahl in *Dissert. Medic. de molibus humor. convulsivis* cap. 7. p. 26.

Anafolis dicitur Haly Abbati *Præct. l. 9. c. 33.* cura gingivæ denudatæ, ita notante Joh. Vvalthero *Syl. Medic. p. 678.*

Anagargalicta, ἀναγργαλικτη, *Anagargari-*

stum, ἀναγργαλικτον. Vide *Gargarismus*.

Anagnosis, ἀνάγνωσις, non modo communiter *Lectionem* significat, uti patet ex Hippocr. *Præcept. X. 10.* vide *Lectio*. sed etiam *persuasionem* denotare quidam volunt, quemadmodum & verbum ἀναγιγνώσκω, ita plerique Interpretes verterunt apud Hippocr. I. de artic. t. 3. Vide Foef. *Oec. p. 45.*

Anagoge, ἀναγωγή, est *reductio*, recessus humorum. In specie per superiora excretionem significat apud Hipp. *Coac. t. 334.* Apud Dioscor. l. 2. *parabil. c. 30.* & Gal. l. 7. de C. M. L. c. 4. significat ἀναγωγή *rejectionem sanguinis*, ἐξ ἀναγωγῆς significat *repetitis vicibus*, sicut fit respiratio. Linden. *S. M. Ex. V. §. 49.*

Anagraphe, ἀναγραφῆ, dicitur *medicamentorum præscriptio*, vulgo *Recepta*. Harum copiam in promptu habere debet Medicus ex præcepto Hipp. l. de dec. orn. VIII. 18. Foef. p. 45.

Anaisso, ἀναισσω, h. e. *resilio*, irrumpe, sursum cum impetu feror, sæpe usus Hipp. de morborum *recursu*, ut f. 3. *Prognost. t. 1. Coac. t. 299. l. de morb. sacr. l. 14. l. de intr. aff. LI. 23. l. de virg. morb. II. 8. &c.* Vide Foef. p. 46.

Analcas, ἀνάλκας, dicitur *imbecillum*, eviratum, viribus destitutum, ab α & ἀλκῆ, *robur*. Hippocr. l. de A. L. & Aq. XXXIX. 6. Foef. p. 49.

Analdes, ἀνάλδης, id est, *non capiens* aut *afficiens incrementum*, *insalubris*. Hippocrat. d. l. XXXVII. 11. Foef. d. l.

Analentia, est terminus Paracelsicus fictus, speciem Epilepsiæ denotans, quemadmodum & *Catalentia* & *Epilentia*, *tract. 2. de morb. ament. c. 1.*

Analepsia vocatur Epilepsia, quæ provenit a stomacho, quasi læsio a conversiva ad caput, uti vult Joh. Anglic. *Ros. Angl. p. 35.* Verum hodieque non est in usu.

Analepsis, ἀνάληψις, dicitur *resectio*, *renutritio*, Gal. l. de marcor. c. 9., idem quod ἀνομοιδή, vel ἀνάφρασις. Hinc *Analeptica*, ἀναληπτική, dicitur pars Diæticæ, sive victus ratio, quasi *Resectricem* dicas, & debetur his, qui convalescunt ex morbo. Gal. l. 5. de san. tu. cap. 4. ad *Thrasylbul. c. 30.* *Analepsis*, ἀνάληψις etiam dicitur de modo appendendi membrum fractum, præsertim manum per mitellam, Hipp. 2. de iis q. in med. t. 33. Foef. p. 49.

Analgesia, ἀναλγησις, significat *indolentiam*, sive defectum doloris, tum in statu sec. nat. tum in præternaturali propter partis ἀναῆσθησις & stuporem.

Analmylon, ἀνάμυρον, *insulsum* significat, Gal. in *Exeg. voc. Hipp. Foef. p. 50.* Gorr.

Analogismus, ἀναλογισμὸς, est *comparatio* caus-

causarum morbidarum præfidiorumque juveni-
entium per similitudines, Gal. *de opt. sect. ad
Thrasylb. c. 11. sive Analogismus* est ratio, quæ
ab evidenti auspicatur, rei obscuræ faciens cog-
nitionem, c. 1. *Prognost. t. 6.* (quamvis in Græ-
co textu non habeatur.) Dogmaticorum prop-
riâ, quemadmodum *Epilogismus* Empirico-
rum, ceu communis ratio & omnium assensu
conspicua. *Analogismus* etiam ab indicatione
vera dogmatica exclusum vult Gal. *d. l. sed
male*, nostro quidem iudicio. Videantur nos-
tra *Dogmata Med. Gen. P. IV. c. 1. d. 3. p. 459.
seq.* Medicina Rationalis sive Dogmatica et-
iam vocatur ἀναλογισμὸς, & Medici Dogmati-
ci, ἀναλογιστικῆ, Gal. *l. de sect. ad tyron. c. 1. fin.
Analogismus* fuit olim curatio per remedia me-
diante similitudine inventa. Dividitur in *Em-
piricum & Dogmaticum* a Sanctorio *Method.
vitand. error. in Medic. fol. 181.*

Analoſis, ἀνάλωσις, consumptio, imminutio,
idem, quod μείωσις. Dicitur de cerebro apud
Hipp. *l. 6. Epid. f. 3. t. 1. a verbo ἀναλίσκειν*, con-
sumere, quo usus idem *1. aph. 14. & l. de vet.
med. XIX. 17. 31.*

Analtbes, ἀναλθές, incurabile significat; Hipp.
4. de artic. t. 26. p. 49.

Analtos, ἀναλτος, h. e. insulsus, sine sale. De
cibariis frequenter usurpavit Hipp. *l. 2. de morb.
LII. 14. LIII. 36. l. de nat. mul. XXXII. 20. l. 2.
de morb. mul. XXI. 12. item de sputo l. 1. de morb.
mul. XXV. 4. vide Foef. p. 50.*

Analysis, ἀνάλυσις, est alicujus corporis in
sua principia resolutio. Huc pertinet Anato-
mica partium corporis humani demonstratio,
ut & pertractatio alicujus argumenti vel ma-
teriae fundamentalis & secundum omnes ejus
partes instituta.

Anamix, ἀναμίξις, adverb. significans permix-
tum, promiscue, legitur apud Hippoc. *l. 2. de
morb. mul. XXXIV. 4.* quamvis Linden. legat
ἀναμίξις, Foef. *d. l.*

Anamnesis, ἀνάμνησις, Lat. Recordatio, Re-
miniscentia, Gal. *l. de plenitud. c. 9.* Hinc &
Anamnesticæ, ἀναμνηστικῆ signa quædam dicun-
tur ad Diagnostica pertinentia, quæ præter-
itum statum sive secundum sive præter natu-
ram in memoriam revocant. Vocantur alias
Rememorativa. Vide *Dogm. nostr. Med. Gen. P.
III. c. 1. d. 6. p. 303.*

Anance, ἀνάγκη, Lat. *Necessitas* dicitur, Co-
actio. Hinc verbum ἀναγκάζω, cogo, *necessitate*
impello, & ἀναγκασίος, *necessarius*, descen-
dunt. Omnibus his vocabulis usus est Hipp.
*v. g. 1. aph. 8. 19. 3. aph. 11. 6. aph. 50. & 58.
Vide Dieterich. n. 51. seqq.* Quod vero in spe-
cie etiam ἀνάγκη violentam operationem chi-

rurgicam, præsertim extensionem, aut impul-
sionem in luxatis & fractis membris Hipp. si-
gnificet, uti vult Gal. *c. 2. de fract. t. 42.* & ali-
bi, non mihi videtur vero simile, quia fal-
tem illa significatio ex connexionem & appli-
cationem expressa ad materiam talem resultat.
Vide *Necessitas*. Ἀναγκασίος, *necessarius*, dicitur
vel de rebus, quæ æternitatem sive perpetui-
tatem a natura nata sunt, ut ita fiant, &
ordinem ex *necessitate* habent, quibus oppo-
nuntur *Rés Contingentes* & opinione nitentes
τὰ ἐπιδοξα; vel de *rebus seriis* ad commodam vi-
vendi rationem apprime facientibus, ex *Coac.
t. 98. Vide Foef. p. 44.*

Anandries, ἀνανδρίας dicitur *Eviratus*, *Effæ-
minatus*, quales sunt castrati. Hippoc. *l. de A.
L. & aq. XLIX. 4.* quamvis Linden. cum Mer-
curiali legat ἀνανδρῆσις. Dicitur & ἀνανδροί, quod
vocabulum proprie significat *fæminam virum
non expertam*, *l. 1. de morb. mul. XIII. 19.
Foef. p. 50.*

Anapalin, ἀνάπαλιον, h. e. *ex adversa parte*, &
contratio: opponitur τῷ κατ' ἕξιν, sive *e dire-
cto*. Hipp. *1. prorrh. III. t. 33.* Gal. *in comm.
ad h. l. & c. 1. progn. t. 32. 1. aph. 21.*

Anapalindromeo, ἀναπαλινδρομέω, significat
Recurro & quidem *per oppositum*. Dicitur de
fascia, quæ circumvoluta ad eum locum re-
currit, ubi prior desit. Hipp. *1. de fract. t.
30. Foef. d. l.*

Anapausis, ἀνάπαυσις, otium, remissionem,
quietem significat, Hippoc. *4. aph. 13. de nat.
hum. II. t. 1. l. de Medico IV. 23.* Unde & verbum
ἀναπαύομαι, *requiesco*, *cesso*, quod legitur *2. de
R.V.I.A. t. 50. & f. 4. t. 44.* Vide Foef. *d. l. Die-
ter. n. 59. vide Requies.*

Anapetia, ἀναπέτεια, significat *expansionem
meatum*, quæ obturationi eorundem opponi-
tur. Occurrit apud Gal. *l. 1. de morb. diff. c. 5.
ad quem locum vide Leonth. Fuchf. Commen-
tar. p. m. 22. b.*

Anaphalantiasis, ἀναφαλαντίαςις, dicitur *desflu-
vium pilorum* in superciliis, sicut φολακρότης
in capite. Gaza *salitium* vocat, sed tantisper,
inquit, dum melius vocabulum invenerit Gorr.
p. 35.

* *Anaphlyctenotos*, ἀναφλεκταίνωσις, ex quo
pustula eruperunt, nec erumpunt.

Anaphonesis, ἀναφωνήσις, Lat. *Vociferatio*, vi-
de *Clamor*. Est vehementior exclamatio pe-
ctus & vocis organa exercens, inque iis ca-
lorem nativum excitans, corporis solidas par-
tes corroborans, excrementa attenuans & re-
purgans. Plura hujus exercitationis commo-
da vide apud Gorr. *p. 35.* Jung. Rhodius *in
Dissert. de Acia c. 6. p. 67.* ubi prolixius hujus
exer-

exercitii utilitatem variis testimoniis demonstrat.

Anaphora, ἀναφορά, significat apud Hippoc. gratiam vel meritum, quod alicui debetur, l. de arte V. 13. Deinde etiam notat rejectionem materie per os. Foef. *Obs.* p. 56. Ita & ἀναφορικοί, dicuntur οἱ αἰμοποῖνοί, qui sanguinem ex infernis partibus per os rejiciunt, Gorr. Ita verbum ἀναφέρει habet diversas significaciones. Vel enim sumitur pro perferre, tolerare, l. 4. de morb. XVII. 9. XX. 30. XXI. 3. XXIII. 38. Vel notat restituere sanitati, 2. aph. 43. & l. 4. de morb. XXVII. 50. vide Dieterich. n. 63. Vel significat vehementer spirare, aut respirare, l. 2. Prorrh. XX. 2. Jung. Foef. p. 55. seqq.

Anaphorysso, ἀναφορύσσω, idem, quod σφύω, σφύρω, pinso, subigo ad modum farinae, Hipp. l. 1. de morb. mul. LXIII. 29. LXXXII. 6. & l. 2. LXXXV. 19.

Anaphrodista, ἀναφροδισία, dicitur impotentia Venerea, sive ineptitudo ad congressus conjugales, & legitur apud Bonet. *Med. Septentr.* l. 3. sect. 33. c. 7. p. 876.

Anaphron, ἀναφρον, h. e. sine spuma. Hipp. l. de Humor. III. 2. Foef. p. 16.

Anaphyrao, ἀναφύρω, significat subigo, commisceo. Hipp. l. 2. de morb. mul. XLVII. 19. 24. Foef. d. l.

Anapinome, ἀναπίνομαι, absorberi, exsugum significat. Hipp. 2. de art. t. 52. Foef. p. 51.

Anaplastis, ἀναπλασις, dicitur Hipp. confirmatio, membri fracti restitutio, compositio & reparatio, ita ut fracturae extrema sese mutuo contingant, & partes a directo statuuntur. Est idem, quod διαπλασις, uti patet ex 3. de iis q. in med. f. t. 19. & 32. vide Foef. d. l.

Anaplerosis, ἀναπλήρωσις, in genere significat Repletionem. Alias specialiter ita dicitur pars Chirurgiae, qua restituuntur deficientia. Idem significat, quod πρόσθεσις, appositio, Barbett. *Chirurg. P. I. c. 1.* Hinc & ἀναπληρωτικά dicuntur medicamenta, quae alta vulnera carne complent, cicatrices incrassant & limpidant. Gal. de dynamid.

Anapleuris, ἀναπλευσις, dicitur fluctuatio, innataio, & usurpatur de osse corrupto ab Hippocr. *Coac. t. 239.* quando os pure corruptum reparatur, ut fluctuet, sideretur, & decidat. In specie quoque de dentibus corruptis exundantibus & deciduis legitur l. 4. *Epid. IX. 1.* De squamula ossis corrupti apud Egin. l. 6. c. 107. dicitur verbum ἀναπλάν, resolvi, & emergere. Foef. d. l.

Anapneusis, ἀνάπνεσις, *Anapnoe*, ἀναπνοή, vide *Respiratio*.

Anaplyxis, ἀναψύξις, est Refrigeratio, Hip-

poc. 3. de fract. t. 8. Usus est etiam aliquando verbo ἀναψύξαι, refrigerare, v. g. d. l. t. 5. 14. &c. Foef. p. 57.

Anapathia, *Anapathos*, legitur apud Etmuller. T. I. *Oper. ed. nov. p. 254. a. & 857. a.* verum perperam & vitiose ex ignorantia vel negligentia Graecae Linguae, debet enim scribi *Anaudia*, *Anaudos*, de quo infra.

Anaptygo, ἀναπτύω, significat Expuo materiam e partibus inferioribus sursum retractam per os. Hipp. *Coac. t. 389. 390. Progn. II. t. 43.* Foef. p. 52.

Anaptyssome, ἀναπτύσσομαι, i. e. explicor, expandor, extendor. Legitur apud Hipp. l. de int. aff. LI. 5. 16. l. de dieb. Crit. III. 4. & IV. 1. Foef. d. l.

Anavistesis, ἀναβίσις, significat abstinentiam a prandio, l. de Insomn. IV. 13. & XIV. 11. vide *Impransus*, Foef. p. 52.

Anartha, ἀναρθα, idem, quod *Atomi*, ἄτομοι, corpuscula minutissima simplicissima, q. d. *impastibilia*, Gal. *frag. de subst. fac. nat.*

Anarhagnyma, ἀναρρήγνυμαι, i. e. disrumpor, diffringor, Hippoc. 2. de fract. t. 22. & ulcera ἀναρρήγνυμενα dicuntur, quae praepropere cicatrice obducta rursus recrudescunt, *Coac. t. 430. l. 1. de morb. XIX. 6.* Dicitur etiam ἀναρρήγνυμαι alias d. l. XIII. 10 11. Foef. d. l.

Anarrhinon, ἀναρρήνον, i. e. per nares rediens; q. d. ἀπὸ βύων. Gorr. p. 34. Foef. d. l. alii explicant per cutem. * Sic etiam dicitur ea herba, quae alias ἀναρρήνον antirrhinum, ex eo nomen sortita, quod semine sit vituli narium similis.

Anarrhoea, ἀναρρήρσις, est fluxionis species, & quidem catarrho contraria, quando humor ab inferiori parte sursum fertur. Coincidit partim cum ἀναγωγῆ, partim cum ἀναρρήρσι, de qua voce mox dicendum. Legitur apud Schneider. l. 1. de Catarrh. c. 3.

Anarrhopia, ἀναρρήρσις, dicitur humorum versus superiora inclinatio & latio, quemadmodum e contrario ἀναρρήρσις eorumdem versus inferiora imperum & inclinationem significat. Utramque observandam Medico inculcat Hipp. l. de Humor. I. 11. Ad intestina quoque revoluta applicat Linden. *Ex. IV. §. 100.* Foef. p. 321.

Anartheros, ἀναρρήρσις, dicitur homo crassus, carnosus, articulis non apparentibus, h. e. *informis praecrasitie*, Hipp. l. A.L. & Aq. LVII. 5. Alibi dicuntur ὑπερπυκνῆς q. *supercrassus*. d. l. XXXIIX. 3. Foef. p. 52.

Anas, ἄνασσα, ἄνασσα, ἄνασσα, quid significet, jam pueris e Dictionariis notum est; nimirum avem quandam aquaticam palmipedem. Suae vero *Anates* vel *domestici*, vel *feri*. Reli-

Liquas differentias, nomina, proprietates, quis enumeret? Ut ex quamplurimis aliquot saltem nomina referamus, Boscas, Querquedula, Penelops, *Anas* Glaucia, Circia, Capella, Amarillus, Branda, Fufca, Muscaria, &c. Huc pertinere videntur & omnes *Mergi* species, de quibus omnibus una cum usu in cibis & medicina explicatis vide Aldrov. l. 19. *Ornithol. c. 24. seqq.* Cum visu gaudeant impuro sordidoque præsertim domestici, carnem habent prævæ concoctionis, ferinæ fortassis meliorem. An vero delectus partium sit habendus juxta distichon Martialis:

*Tota quidem ponatur Anas, sed pectore tantum,
Et cervicæ sapor, cetera reddere coquo:*

non immerito in dubium vocari potest cum C. Hofman. l. 5. *Instit. Med. c. 20. §. 7.* quia totum corpus uno gaudet sanguine succoque nutritio, ut ita partes posticæ æque bonæ sint, si bonitas toti quædam insit. Jungatur & Renato. Moræus ad *Schol. Salernit. cap. 64. p. m. 620. seqq.* Bruyerin. de re cibav. l. 15. c. 31. Deodat. *Panth. Hyg. l. 1. c. 36.* Ionston. *Syn. Med. l. 1. Tit. 1. c. 2. art. 3. punct. 3.* Schrod. l. 5. cl. 2. n. 45.

Anasarca, ἀνασάρκα, vel divisum, τὸ ἀνὲ σάρκα, quæ & *Catasarca*, *Hyposarcidium*, & *Episarcidium*, dicitur, Hydropis species est prima & mitissima, in qua humidi substantia, tenuis, copiosa & cruditates in tota inferiore thoracis regione accervantur, habitusque totus pituitæ plenus redditur, Gal. com. 4. de R. V. I. A. r. 111. Diciturque *Anasarca* & *Aqua interciem*, vel *intercus*, quod per carnem ille humor pituitosus erudus fluat, l. de fin. Med. Vocatur etiam *Leucophlegmatica*, pro quo Hipp. utitur disjunctis vocabis λελκὸν φλέγμα, 7. *aph. 29.* quique ea corripuntur, una voce ab eodem λελκοφλεγματῶντες dicuntur, *Coac. r. 248.* Describi poterit ex veris Artis principis, quod sit intumescencia in toto corporis habitu notabilis, & vestigium impressi digiti retinens, cum languore, pallore, respiratione difficili, aliisque symptomatibus cachexiam comitantibus, proveniens a succi nutritii & lymphæ aquosa impuritate excedente & stagnante, sanguinis & flammæ vitalis deficientem spirituositatem simul conjunctam habente. Hinc apposite fatis jam olim Serenus Samonicus in carmine appellavit *Lymphaticum errorem*. Keuch. not. ad eund. p. 193.

Anasecoo, ἀνασηκῶς, i. e. rependo per equipondium, a σηκῶμα. Communiter significat resarcire & addere quod deficit. Legitur apud Hipp. 2. de R. V. I. A. r. 23. *Foef. p. 52.*

Anaspasis, ἀνασπασίς, i. e. *Retractio*. In spe-

Tom. I.

cie de ventriculo dicitur, apud Hipp. l. de vet. med. XX. 11. quamvis *Foef.* legi malit ἀνασπασίς *Oec. p. 52.* Enimvero nulla cogit necessitas permutandi, cum sensus sit clarus: ventriculum scil. adhuc a priori fermentatione ferventem indigere majori retractione scil. a novis alimentis & quiete. Quod si enim ἀνάσπασίς legatur, non video, quomodo excusari possit τωπτολογία Hippocrati minime familiaris.

Anaspongizo, ἀνασπογγίζω, significat *spongia abstergere*, emundare. Hippoc. l. de Ulcer. IV. 12. Sed & lana illinere, medicamentum aliquoties denotat, v. g. l. de nat. mul. XXV. 6. l. 1. de morb. mul. CXVII. 4. & sæpius alibi. *Foef. d. l.*

Anasytos, ἀνάσυστος, i. e. sursum impulsus, diciturque de Aere, a σύρμα, vel potius σούρμα, agitor, impellor, l. de morb. mul. XVI. 11. *Foef. p. 53.*

Anastalticus, ἀνασταλτικός, vide *Catastalticus*.

Anastasis, ἀνάστασις, in specie significat apud Hipp. exsurrectionem, cum æger ad egerendum surgit. *Coac. r. 616. 620. 621. l. 3. Epip. ægr. 3. & alibi.* Alias verbum ipsum ἀνάστασις, vel ἀναστάμενος, usurpatur de in statu reconvalescentiæ constitutis, 4. *aph. 32.* Vide *Foef. d. l. Dieterich. n. 7.*

Anastello, ἀναστέλλω & ἀναστέλλομαι, h. e. retraho, diduco. Hipp. de vuln. c. XIX. 4.

Anastoecheosis, ἀναστοιχέωσις, q. d. *Reelementatio*, seu Resolutio in elementa, est colliquatio, seu resolutio aut dissolutio aliquando totius corporis substantiæ, aliquando succorum, qui in venis sunt duntaxat. Quod autem ex ea colliquatione provenit, alias ad ventrem confluit, alias ad urinas, alias ad sudores pellitur. Gal. l. 3. de sympt. causis. c. 2. ἀναστοιχέωσιν, ἀνάλυσιν καὶ σύντηξιν, idem æstimare videtur. *Castell. vide Colliquatio.*

Anastomosis, ἀναστόμισις, h. e. *Osculorum apertio*, duas potissimum habet significationes: 1. Denotat osculi vel extremitatis in vena vel arteria apertionem, ex qua sequitur sanguinis profluvium, uti in hæmorrhagia narium, menstruo fluxu, & hæmorrhoidibus; aliquando vero & a pulmonibus, & e ventriculo hoc modo sanguis rejicitur. Hujus causas tres proposuit Gal. l. 5. *M. M. c. 2. vasis imbecillitatem*, sanguinis copiam, & denique ejusdem acrimoniam corrosivam. Est ergo species solutionis continui, quamvis & in statu sec. naturam locum habeat, uti dictum de menstruis & hæmorrhoidibus. Differt a διαπύκνωση sive *transudatione*, quod in hac tanta vaforum apertio nondum sit, sed saltem tunicarum rarefactio cum sanguinis tenuitate. *Ibid. Egre-*

H

gie

gie quoque hunc terminum exposuit Cl. Vvedelius *Partholog. Dogm. sect. 2. c. 12. p. 366. seqq.* & apposite *Reserationem* vasorum Latine vocavit. Secundum hanc significationem appellantur *Anastomotica*, ἀναστομωτικά medicamenta, quæ ora vasorum aperiendi vim habent, calida scilicet acria & quodammodo mordacia, Gal. l. 5. de S. Fac. cap. 14. quod vero etiam addiderit, debere esse crassarum partium, non videtur veritati consonum: quin potius contrarium locum haberet, ut esse debeant tenuium partium. Hippocrati tale medicamentum dicitur ἀναστομωτήριον, l. de nat. mul. CV. 24. Latine quoque *Deobstruens* dici solet. Verum num quid obstat, quo minus hæc significatio etiam ad alia Vasorum genera præter sanguinea transferri & applicari queat, v. g. ad Vasa lymphatica, ductus salivales, quorum etiam in catarrhosis & rheumaticis affectionibus, hydropes & aliis similibus fieri solet ἀναστομωσις & ἀπέρτιος? Ego non video. Obiter notetur, vocabulum ἀναστομωτήριος ab Hipp. plane accipi in contraria significatione, ita ut denotet *restrictiorem*, *arctiorem* uterum, de quo prædicatur l. 1. de morb. mul. l. 17. vid. Foef. p. 53. II. *Anastomosis* significat mutuum venarum & arteriarum connexionem & veluti *Exosculationem*, vel *Inosculationem*, unde & *Osculatio* verti posset; de quo integro capite egit Gal. l. 6. de V. P. c. 17. quamvis in assignando usu rem acu, quod dicitur, non tetigerit, neque ejus Commentator C. Hofmannus ὁ μακροβίτης. Est vero notissima utilitas, ut sanguinis motus reciprocus, & circulatio eo expeditior fieri possit per totum corpus, de qua suo loco plura dicenda. De variis vasorum Anastomosis vide apud Bartholin. *Anatom.* sua & loca quarantur in Indice; quamvis hodieque sint, qui venarum & arteriarum *Anastomosis* ausint negare. Ita Blancardus somnium vigilantium appellare non est veritus ob rationem, quod hypothesi hæc circulationis legi vim inferret. Enimvero non sufficit dixisse, sed & probare hanc rationem debuisset. Sane, posito saltem, non concesso, si in tenuioribus utriusque generis vasis fieret mutua ἀναστομωσις, ut sanguis ex arteriis promptius transire posset ad venas, hoc non inferret vim circulationi, quin potius hanc juvaret.

* *Anastragalos*, ἀναστράγαλος, talo, seu talis carens, h. e. officulum fere quadratum intra infimos tibiæ, & suræ processus comprehensum; ut neque cerni, neque tangi possit. V. *Anatom.*

Anatasis, ἀνάστασις, est tentio ad loca superna

per translationem, Gal. in *defin. Med.* cui opponitur καπίσις, de quo infra in *Catarrhis*. Alias verbum ἀνατένεισθαι, contentis esse viribus, firmis & integris, aut contra obniti & se erigere significat, quod totum Celsus per firma viscera complexus est ex Hipp. l. 2. *Prorrh.* XI. 7.

Anates, morbus ani, seu podicis, ex Festo, & glossis Balbi. Jan. Laurenbergius in *Antiquario*,

Anathermanoma, ἀναθερμάνωμα, i. e. *Recalisco*, revocor ad calorem. Ufurpavit Hipp. sæpe de membris externis antea refrigeratis, v. g. l. 1. *Epid.* f. 2. t. 25. l. 3. *ægr.* 12. l. 1. *prorrh.* f. 2. t. 31. 32. aliquando etiam de febrili recalescentia, v. g. *Prognost.* S. II. t. 63. *Coac.* t. 35. vide Foef. p. 45.

Anathlasis, ἀνάθλασις, idem quod ἐκθλιψις, *eliso*, expressio. Erot. in *Onom.* p. m. 21. b. Foef. 47.

Anathrepis, ἀνάθρεψις, i. e. *Renutritio*, *Refectio*, qua corpus restauratur, & cutis per extenuationem largior corrigitur, Hipp. l. *Epid.* f. III. Verbum ἀνατρέφωμαι dicitur de victu reconvalescentium. Hipp. de *vet. med.* XXIII. 21. Dieter. n. 55.

Anathymiasis, ἀναθυμίασις. vide *Evaporatio*.

Anatome, *Anatomia*, ἀνατομή, est humani corporis, ut & brutorum abditarumque ejus partium artificiosa dissectio & speculatio, ut sensibus, quæ in iis delitescant, patefiant, pleniorque & facilius earundem instituitur curatio, Gal. *def. med.* Hujus studium maximum jam olim apud veteres fuisse non modo Medicos, sed etiam Philosophos, testatur idem l. 2. *Anat. adm.* c. 1. Hujusmodi exercitia vocantur ἀνατομικαὶ ἐγχαρητίαι, & qui exercent, *Anatomici*, ἀνατομικοὶ dicuntur, d. t. l. 1. c. 5. Dupluciter instituitur, in mortuis, qua brutis, qua hominibus: & in vivis brutis tantum. Homines enim minime vivos esse dissectandos recte judicat idem l. 2. de *Temper.* c. 6. Meo quidem judicio *Anatomia* ad Physicam potius, quam Medicinam pertinere videtur, siquidem corporis naturalem constitutionem investigat. Jung. Bartholin. in *proæm. Anat.* Porro vocabulum hoc Chymici quoque in suum rapuerunt forum, eam appellantes *Anatomiam Spagyricam*. Dornæus tract. *vita Brevis* in *Theatr. Chym.* Vol. I. p. 460. *Anatomia Effata* quid significet, vide *Effatum*. Apud Ruland. *Anatomia Effata* dicitur parens morborum, in *Lex.* ut & Iohnson.

Anaton, *Anatron*, id est, *Baurac*. Dorn.

Anatresis, ἀνάτρησις, *perforatio* dicitur, idem quod τρήσις, sumiturque pro trepanatione a Galen.

Galen. *lib. 6. de C. M. P. G. c. 2.*

Anatride, ἀνατριβή, idem quod ἀνατριψις. Legitur apud Moschion. *de morb. mul. c. 135.*

Anatripsis, ἀνατριψις, idem, quod τριψις, quamvis illud usitatus sit apud veteres, quam hoc, significat frictionem, non solum eam, quæ ab inferiori parte sursum procedit, sed etiam quamcumque. Gal. *c. 3. de iis q. in med. f. t. 25.*

Anatris, vel *Antaris*, est Mercurius. Rul. Iohnf.

Anatron, 1. sumitur pro felle vitri, quod nihil aliud est, quam spuma materiæ, ex qua vitrum fieri debet. 2. Pro terra Saracenica, cujus sunt tres species, Nigra, Rubra, Cerulea. 3. Pro *exrescentia alba ac lapidea*, quæ in petris crescit, in modum Usneæ albe, a quibusdam Sal Nitrum vocata, Dorn. Rul. & Iohnf. in *Lex. Schroder. Pharm. l. 2. c. 79.* Fr. Hofm. in *Clav. ad h. l. p. 92.* Sal *Anatron* est mistura salina ad fusionem & purgationem metallorum excogitata, cujus descriptionem vide apud Schroder. *d. l. Meminit cum contentu D. Ludovici Pharm. Dissert. 1. p. 440.* Dicitur & *Anathron* & *Anatrum*, item *Anaton*.

Anatropæ, ἀνατροπή, dicitur stomachi subversio aut dissolutio, cum in vomitiones effunditur, & breviter inappetentia, nauseabunda affectio, ita ut interdum vomitiones contingant, Gal. *l. 8. de C. M. S. L. c. 1.* Vulgo etiam vernacula dicitur: *Der Magen kehrt sich um*. Alias verbum ἀνατρέπew in genere significat subvertere, disturbare, apud Hippocr. *4. de artic. t. 35.* Foef. *p. 54.*

Anaudia, ἀναυδία, idem quod ἀφωνία, vocis privatio, & ἀναυδία, mutus, idem, qui ἀφωνός, ab α & αὐδή, vox. Hipp. *Cox. t. 34. & 359. l. 3. Epid. ægr. 3. p. stat. pest. Foef. d. l.*

* *Anaxyridæ*, ἀναξυρίδες (braccarum sive feminalium id genus erat, quibus Scythas usos fuisse Hipp. *de A. A. L. testatur, & ob eam causam ad coitum ineptos affirmat.*

Ancha, idem, quod *Coxa*, legitur apud Avic. *l. 4. fen. 5. tr. 1. c. 24. seq.* Aliquoties etiam occurrit apud Forest. *l. 6. Obs. Chirurg. 49. in Schol. & l. 8. Obs. 7. Schol.*

Anchilops. vide *Ægiplos*.

* *Anchos*, ἀγχος, suffocatio, strangulatio.

Anchyle. vide *Ancyle*.

Anci, Græce γαλιεγκωνες, an a similitudine τῶν γαλιῶν, *mustelatum*, an alia causa ita dicantur, viderint illi, qui diligenter talia inquirere solent. Gal. *c. 1. de artic. t. 19.* Sunt vero ii, quibus ex luxatione brachii, vel ex capitis humeri prolapsu in alam brachium

brevius redditur. *3. de artic. t. 88.* Foef. *p. 132.*

Ancistrum, ἀγκίστρον, vide *Hamus*, idem quod ἀγκιρουήλη, apud Hipp.

Ancon, ἀγκών, est cubiti gibbus, eminentia, aut cubiti flexura, vel gibbi medium, cui innotitur, diciturque ἀγκών alterum majus & acutissimum osium cubiti, quod & *Olecranon*, ὀλεκράνον, h. e. ulnæ verticem & cubitum vocant Attici, verbis Gal. *l. 2. de V. P. c. 2.* vide *Brachium*.

Ancora, id est, *Calx*. Rul. & Iohnf. in *Lex.*

Ancoralis, processus, vide *Coracoides*.

Ancosa, id est, *Lacca*. Rul. & Iohnf.

Ancleres, ἀγκληρες, dicuntur *Fibulae*, quibus vulnerum labia longius dista junguntur, quæ operatio propterea ἀγκληρισμός, *Infibulatio* dicitur, teste Gorræo, Lang. *l. 1. ep. 77.* Gal. *l. 3. M. M. c. ult.* Vices sustinent *Suture*. Parantur ex Emplastris fortissime adherentibus. In specie etiam ita dicta fuit, quando histriionibus & comædis per præputium trajiciebatur fibula. Rolsink. *de partib. genit. Part. I. c. 50.*

Ancubitus, dictus olim fuit affectus oculorum, quando in illis quasi arenæ & parvæ petreæ esse videntur. Alias & Petrificatio vocabatur. Joh. Anglic. *Ros. Ang. p. 867.*

Ancyle, ἀγκύλη, denotat in specie articulum contractionem, artuum motus difficiles, & ligationem, h. e. obstrictos articulos, Gal. *l. 7. de C. M. P. G. c. 6.* Celsus pro contractos recentis cicatrices articulos vertit *l. 5. c. 18.* Provenit ab humoribus infarctis, quorum interventu musculorum tendo non obsequitur, idque potissimum in poplite, cubito, & digitis contingit. Hippocr. hac voce usus junxit articulis induratis, *l. de Humid. us. XI* Dicitur & *Æginetæ ἀγκύλωσις*, a verbo ἀγκυλωσθαι, Lang. *lib. 1. ep. 82.* Rhod. *ad Scribon. n. 255.* Huic affectui opponitur τὸ ἐρθενωλον, de quo vide infra *Orthocolon*. Vide Foef. *p. 1.* Cum additione etiam de aliis partium motibus localibus impeditis dici solet, de quibus vocabulis mox.

Ancylidoten, ἀγκυλιδοτή, significat *ansulatum* vel *ansulam* habens, Gorr. *p. 2.*

Ancyloblepharon, ἀγκυλοβλεφαρον, vitium est in oculis, in quo palpebræ vel inter se, vel cum alba aut nigra oculi parte concresecunt, aut coherent. In causa est ulcus negligenter & imperite curatum: Sanescendo enim quod diduci debuit & potuit, conglutinatur, ἀγκύλωσις τῶ βλεφαρί dicitur Aetio, qui & πρόσφυσιν τῶ βλεφαρί id vitii appellavit, *l. 7. c. 66.* ubi ejus curationem persequitur. E Recentioribus videatur Aquapend. *Oper. Chir.*

cap. b. tit. Meliorem & minus dolorificum curandi modum observavit Hildan. Cent. 6. O. 7. Junge Scultet. *Armat. Chirurg. P. I. Tab. XXX. fig. 7.*

* *Ancylodotum*, ἀγκυλόδοτον pro ἀγκυλίω ἄχον; apud Hippocr. i. e. anfulatum, sive anfulam, vel annulum habens, ancyle enim significat etiam anfam, seu anfulam.

Ancylolossium, ἀγκυλόλωσον, est vitium lingue, aut congenitum membranis inferioribus, quæ linguam vinciunt, duriusculis & brevioribus a natura productis, aut adnatum, i. e. accidentarium, cum ulcus sub lingua cicatricem duriorum contraxit. Dicitur hoc malum etiam *Ancylion*, ἀγκύλιον, Ægin. l. 6. c. 29. Coniunctum est cum difficultate loquendi summa. Modum curandi Chirurgicum docet Aquapend. d. l. tit. *Lingue Chirurgia*. Non semper esse, præsertim in infantibus recens natis necessariam illam ligamenti solutionem, & experientia confirmat, & testatur historia apud Hildan. Cent. 3. obs. 28. quam grave periculum ex temeraria & plane non necessaria illa solutione secutum fuerit. Junge Bartholin. l. 3. *Anat. c. 13. Ephem. Nat. Cur. Ann. III. p. 576.*

Ancylomele, ἀγκυλομήλη (mendose ἀγκυρομήλη) dicitur specillum hamatum, quo Medici vulnera percontant, Gal. in *Exp. voc. Hipp. Gorr. pag. 2.*

Ancylotomus, ἀγκυλότομος, cultellus dicitur, vel scalpellum, quo membranæ illæ linguam contrahentes & vincientes rescinduntur. Quamvis & in genere accipiat per cultello aciem incurvatum habente ab Ægin. d. l. c. 30.

Ancyra, ἀγκύρα, vide *Uncus*. Hoc nomine quoque apud Epicharmum venire pudendum hominis, scribit Hesychius, teste Gorr. p. 3.

Ancyroides, ἀγκυροειδής, vide *Coracoides*.

Ancyromele, ἀγκυρομήλη, rectius ἀγκυλομήλη. Vide *Ancylomele. Hamus*.

* *Ancistrophagos*, ἀγκυροφάγος, piscis genus hamos devorantis, ut silurus, apud Arist. hausrifraga redditur a Gaza.

Andarac, id est, Auripigmentum Rubrum, Rul. Iohnf.

Andax, dicitur Resolutio Salis, vel Sal resolutum, Paracels. de *ulc. apostem. Cyc. l. 1. c. 1.*

Andena, est chalybs, ex regionibus orientibus adiecta quæ liquefit igne, haud secus atque aliud quodque metallum, fundique se permittit in formas. Rul. & Iohnf.

* *Andrachlos*, ἀνδραχλος, herba quædam ita dicta, quod sit viro similis. V. Botanic.

* *Andrachne*, ἀνδράχνη, portulaca: In hæmodia dentibus affricata, & succus illitus optimum est remedium. V. Botanic.

Andranatome, vel *Androtome*, ἀνδραντομή, ἀνδροτομή dicitur dissectio corporis humani, præsertim masculi aut virilis, & utrumque habetur in M. Aur. Severini *Zootome Democrit. l. 1. c. 1. p. 36.*, & l. 2. c. 1. p. 91. seq.

Andrapoicapelos, ἀνδραποικαπέλος, vide *Mango*.

Andreios, ἀνδρείος, h. e. virilis, generosus. Tribuitur metaphorice etiam vino robusto & potenti, Erot. in *Onom. p. 21. §. 83. Foef. p. 57.* Quidam etiam scribunt ἀνδρῆος. Est autem vinum generosum, quod aquæ multum fert & admittit. Linden. Ex. X. §. 111.

Andria, dicitur Mulier Hermaphroditica, sexus virilis genitalibus etiam prædita, de qua legatur observatio apud Bonet. *Med. Septentr. l. 3. f. 32. c. 4. p. 859. seqq.*

Androcoeteo, ἀνδροκοιτέω, idem, quod ἀνδρῆμα, (de quo p. p.) i. e. cum viro concumbo. Legitur apud Moschion. de *morb. mul. c. 160.* quamvis ἀρσενικοιτης (quod idem est cum ἀνδροκοιτης) alias in Sacro Codice nefandum concubitum maris cum mare significet. I. Cor. VI. 9.

Androgenia, ἀνδρογένεια, apud Hippo dicitur generis successio per viros, aut virilis sexus propagatio. Foef. *Oec. p. 57.*

Androgyni, ἀνδρογόνοι, dicuntur viri effæminati, quando semen mulieris masculam naturam habens prevaluit in conceptione semine viri fæmineo, ex mente Hipp. l. 1. de *diat. XXI. 26.* Opponuntur ibi τοῖς ἀνδρείοις, virilibus. Hoc nomine quoque appellatur Hermaphroditus, de quibus suo loco.

Andronion, ἀνδρώνιον, nomen est pastilli ab Androne Medico compositi, qui refertur inter vehementia medicamenta contra carbunculum ab Ægin. l. 4. o. 25. item ad Herpetem, c. 20. Vide Gorr. p. 36.

Androtome, ἀνδροτομή, vide *Andranatome*.

Andruma, ἀνδρῆμα, Hipp. significat viro conjugii, concumbere, τῷ ἀνδρὶ συνικύσσειν, uti exponitur l. de *virgin. morb. III. 36.* ubi & tales ἀνδρῆματα, viro cohabitantes, vocantur. Alia & ἀνδρωθήνη, significat virilem ætatem attingente, 3. de *artic. t. 104.* Foef. p. 57. Opponitur τῷ ἀνὰδωθήναι, h. e. virum non esse expertans. Unde ἀνὰδρωθαι dicuntur fæmine virum non expertæ. Vide supra *Anandries*.

Anebos, ἀνήθος, vide *Impuber*.

Anecas, ἀνεκός, adverbium, significans sursum. Hippocr. l. 1. de *morb. mul. II. 4. l. 2. XXXVII. 12.* Foef. p. 58.

Ancestos, ἀνήστος, idem quod ἀνεκός, ἀνωπομόνητος, incurabilis, intolegabilis. Hipp. 3. de *artic. t. 103. 2. de R. V. l. A. t. 40.* Foef. p. 59.

Anecho, ἀνεχῶ, id est, *promineo*, *emineo*, *intumesco*. Usus Hipp. de hæmorrhoidibus tumulentibus, l. 5. Epid. X. 14. Foef. d. l.

Anecpnyetos, ἀνεκπύετος, i. e. *non suppurabilis*. Vide *Ecpyisco*.

Anelema, *Aneilefis*, ἀνέλημα, ἀνέλησις, *involutionem*, & in specie torminum & staturum in intestinis *involutionem* significat. Hipp. de vet. med. XL. 16. & l. 3. Epid. f. 3. t. 55. Derivatur a verbo ἀνελῶσαι, *sursum volvi*, quod legitur *revolvi*, Prognost. f. 2. t. 24. Foef. p. 57.

Aneleos, ἀνελῶσις, adverb. significans *timide*, *invite*, *citra affectum*. Hippocr. l. de affect. XXXIIX. 12. Foef. p. 59.

* *Anemioboleon*, ἀνιμοβολῶν, valens *pretium semioboli*, ex ἀνά, & ἡμιβόλιον, *semiobolus*, *græcorum pondus*: de quo vid. Q. Seren. in hexam. & Gal. de pond. & mens. c. 3. l. 6. C. M. S. L. c. 1.

Anemius, ἀνίμιος, epitheton *Furni*: vide *Furnus*.

* *Anemolia*, ἀνεμολία, herba, quæ eadem esse creditur cum *anemone*. V. Theophr. H. P. l. 7. c. 10.

Anemos, ἀνεμος, vide *Ventus*.

Anencephalos, ἀνεγκεφαλος, *Excerebratus*, i. e. *tropice amens*, *stolidus*. Gal. l. 3. de Hipp. & Pl. decr. c. 4. quamvis & propria significatio applicari possit monstris sine cerebro natis, qualium observationes collegit Bonet. Medic. Septentr. l. 1. sect. 2. c. 8. p. 29. seqq.

Anenios, ἀνίγιος, qui *sine mærore est* aut *tristitia*, *innocuus*, *illæsus*. Foef. Oec. p. 58/Quod vero ibidem statuit, δυσήγιος idem significare cum ἀνίγιος, non videtur cum aliis testimoniis concordare; cum δυσήγιος significet vel *valde anxium*, & qui *levi de causa mærorem concipit*; vel qui *difficulter habenis contineri potest*, i. e. *effrenem*, ab ἡνία *habena*. Vide Henr. Steph. in Theb.

* *Aneos*, ἀνεος, *mutus*, *tacitus*, *vecis expers*, item *impos animi*; ἀνεως, καὶ ἡ τοῦ ἀνεπληγμῆος apud Hipp.

* *Anesthæsiæ*, ἀνεσθησις, *mentis stupor*, quo aliquis stat *aneos*, & *veluti attonitus*.

Anepicritus, ἀνεπίκριτος, dicitur de eo, quod *neque sensu*, *neque intellectu dijudicari potest*, qualis est *dissensio & concertatio Empiricorum*. Gal. de sect. c. 5. Vide *Acatalepsia*. Foef. p. 58.

Aner, ἀνῆρ, vide *Vir*.

Anerestios, ἀνερῆσιος, ἀνερῆσιος, ἀνερῆσιος, h. e. *non fresus* aut *fractus mola vel pistillo*. De farina, aut pane ex farina minus pura, nec eribro vel incerniculo parata, aut a *furfuribus secreta dicitur*, apud Hippocr. l. de affect. XIV. 13. Foef. d. l.

Anesis, ἀνῆσις, h. e. *remissio*, vide *Dialeimma*. Legitur apud Galen. de temp. tot. morb. c. 8. Vide & *Aetium Tetrab.* 2. l. 1. c. 9. & 10. allegante Foef. p. 59.

Aneticus, ἀνετικός, epitheton *remediorum*, vim *remittendi habentium*, ab ἀνίμι, *remitto*, & *blanda vel placida dicuntur*, norante Andr. Tiraquell. de Nobilitat. c. XXXI. §. 275. fol. 127. a.

Aneurysma, ἀνεύρυσμα, dicitur *arterie dilatatio*, quæ fit *sinu in arteria ex vulnere facta*, quod nec *mature obductum*, *conglutinatum*, aut *carne contactum fuit*. Gal. de Tum. p. n. c. 11. Clarus sic describitur: *Aneurysma* est tumor p. n. *continuo pulsans*, *digitis facile cedens*, at *iterum illico sese extendens*, ab *arteriarum interioris tunicæ rupturâ*, & *exterioris dilatatione*. Barbette Chirurg. P. II. L. 1. c. 16. De hujus exemplis & curandâ ratione vide sis Hildan. Cent. III. O. 42. seqq. & Thom. Bartholini Historiam *Aneurysmatis* dissecti, cum epist. Joannis van Horne ejusdem argumenti, aliosque recentiores; imprimis legi meretur observatio D. Ruyschii *Aneurysmatis* in brachio periculosi feliciter curati, in *Centuria Observ. Anatomico-Chirurg. Obs.* 11.

Anfaka, id est, *Coagulum*. Rul. & Johnf. in Lex.

Angeiologia, ἀγγειολογία, rectius fortassis *Angeiotomia*, ἀγγειοτομία, cum prioris etymâ nulla videatur adesse sufficiens ratio, est *vaporum in temporibus*, vel *fronte dissectio artificiosa*, cujus modum descripsit Æginet. l. 6. c. 5. & ex hoc Gorraus p. 2.

Angeion, ἀγγεῖον, vide *Vas*.

Angelicus pulvis, epitheton est *hyperbolicum nimis jactuose & minus vere attributum Mercurio vitæ* apud Schroder. Ph. l. 3. c. 15. Nominis hujus *defensionem* vide sis apud Libav. Synt. Ch. Arc. l. 4. c. 17. An fortassis eo sensu intelligendum, quo eundem *Mercurium vitæ* scilicet *eternæ*, ubi *Angelorum societate perpetua frui licet*, appellasse Hildan. in epist. ad D. Mich. Doriagium, testatur Senner. Instit. l. 5. pag. 3. f. 3. c. 18. & ex hoc Casp. Hofm. in prefat. ad *Officinalia*.

Angi, dicuntur *Bubones*, seu *tumores in inguinibus*. Fallop. de morb. Gall. c. 90. Tom. I. p. 738.

Angina, ab *angendo*, quod *angat guttur*, Græcè σπινθήκη, vel κωκίχη, quod *posterius Hippocrati magis est familiare*, *phlegmone*, vel *inflammatio aliis extra collum*, ut partes *tumescant*, aliis *intra tonsillas*, ut *simul partes quoque afficiantur respirationis*, & *agræ spi-*

spiratio sequatur. Galen. in *defin. Med.* aliter: *Angina* est angustia faucium, cum spirationis & deglutitionis difficultate, aliisque symptomatibus, proveniens ab inflammatione faucium & laryngis legitima vel spuria. Quod vero Medici recentiores post Hippocr. singulis anginae speciebus & differentiis certa imposuerint nomina, videlicet *Synanchen*, συνάγχην, appellantes, cum interni faucium, hoc est loci, ubi simul conveniunt gutturis gulæque extrema, musculi inflammati sunt: deinde *Cynanchen*, κυνάγχην, quando interni gutturis musculi inflammantur, ita, ut æger instar anhelosi canis linguam exerat: tertio *Parasynanchen*, quando exteriores faucium musculi inflammationem patiuntur. Denique *Paracynanchen*, παρακυνάγχην, cum externi gutturis musculi inflammatione laborant, quemadmodum ex Æginet. *lib. 3. cap. 27.* recenset Gorraeus *pag. 253.* & ex parte etiam sequitur Barberte *Chirurg. dict. l. cap. 18.* videtur plane supervacanea esse ἀκριβολογία, ita ut Galen. recte dixisse videatur de iis, *lib. 4. de Loc. Aff. c. 3.* tum primum homines res ipsas neglexerunt, quum nimio studio nomina quaerere inciperent. Autores, qui hunc affectum pertractarunt, veteres & recentiores vide apud Walther. *Sylv. Medic. p. 55. seqq.*

Angiospermus, ἀγγειόσπερμος, epitheton plantarum, quæ femina vel fructus suos ferunt, binis membranulis cinctos, non facile a nucleo separabilibus, ad differentiam Gymnospermorum dictarum, quæ tribus ut plurimum integumentis circumvallata gerunt semina. Legitur utrumque nomen in D. D. Joh. Georg. Volcameri *Floræ Norimberg. & in Actis Erud. Lips. A. 1700. in Novemb. p. 527.*

Anglicus sudor h. e. *Febris sudatoria epidemica*, ἄδρονις, dicitur quædam species febris pestilentialis colliquativæ, cum multis sudoribus, aliisque symptomatibus malignitatem magnam significantibus, a massa sanguineæ per contagiosa fusoria effluvia (quæ in sale volatili subacido consistere credit Franc. de le Boe Sylvius *P. M. l. 1. c. 58. §. 17.* & in specie in succum Pancreaticum magis volatilem, quam acrem refert, *c. 30. §. 40. & 114.*) nimia colliquatione & dissolutione proveniens. Plura de hac febre legantur apud Sennert. *de Febr. l. 4. c. 15.*

Angor, ἀγωνία, ἀδμονία, est nativi caloris contractio, & in centrum retractio, ad quam sequitur ejusdem cordis dolor, palpitatio & tristitia, pessimumque est signum, si in principio acutarum febrium advenerit. Gal. *com. 1. de hum. & com. 2. in lib. 1. Epid. t. 75. lib.*

4. de diff. puls. c. 3. Obiter mirandum, quod neutrum vocabulum Græcum satis emphaticum exposuerit Foef. vel Gorraeus, quamvis utriusque ἀνοιβαῖν eleganter diduxerit Henr. Stephan. in *Thesauvo*.

Angos, ἀγγος, idem, quod ἀγγών, significat in genere *vas*, & conceptaculum humorum. In specie tamen Hippocr. accepisse pro *utero*, *l. 6. Ep. f. V. c. 17.* quamvis insolenter existimat Galenus in *comm.* Rationem hujus expositionis dedit Prosp. Martianus in *Annot. ad Hipp. d. l. p. 352.* Dixit *vas*, ut indicaret humores morbosum uterum afficientes in ejus cavitate consistere, non per ejus tunicas exteriores dispersos. Hi enim non ita mammis communicantur, quemadmodum illi, qui in cavitate consistunt. Enimvero mihi neque ratio adducta satis liquida, neque veris anatomicis principiis conformis videtur.

Anguilla, ἔγχελυς, piscis est fluviatilis notus, olim inter delicatissimos apud prisca habitus, & hodie mensis divitum opiparis saltem apponitur. Usus quoque ejus in medicina laudatur in dolore aurium, alopecia, hæmorrhoidibus, præsertim pinguedinis. Plura vide apud Aldrov. *l. 4. de pisc. c. 14.* Schroder. *l. 5. cl. 3. n. 72.* Bruyerin. *de re cib. l. 19. c. 39.* & ex recentioribus D. Christian. Francisc. Paulin. de *Anguilla cœnarum Helena*.

Anguis, ἔχιδνα, in genere significat *serpentem*. In specie vero accipitur pro serpente non venenato, qualis est *anguis Æsculapii*, *Pareas*, πέραις, dicto, de quo legatur Aldrov. *l. 1. Hist. serp. & drac. c. 16.*

Angulus, ἄκρον, *Canthus*, dicitur de oculis, estque oculi pars communis superioris & inferioris palpebræ, vel est extremum utriusque palpebræ connexum. Habet autem uterque oculus angulum duplicem, unum majorem, juxta nares, sub quo *caruncula lachrymalis*, ἔχκρονις propterea dicta, delitescit; alterum minorem juxta tempora, *καρπίνος*, *hirquus*, Polluci *l. 2. c. 4.* dictum, Galen. *l. Introduct. c. 10.* Linden. *Med. Physiol. l. 2. c. 10. §. 88.* quamvis *hirquus* etiam pro utroque angulo sumatur. *Angulus* operis vocatur *Lapis Philosophorum*, apud Lagneum in *Harmon. Chym. Vol. IV. p. 719.*

Angustia, ἄστροχρῆσις, pertinet ad differentias essentielles, vel species morborum organicorum vasæ & meatibus, quando p. n. coarctantur, & angustiores redduntur, cujus iterum variæ habentur species subalternæ, v. g. *Obstructio*, *Subsidentia*, *Coalescentia*, *Compressio*, de quibus singulis suo loco. Galen. *l. de diff. morb. cap. 7.*

Anbaldinum est epitheton corrosivi alicujus, cujus descriptio habetur apud Hartmam. *Prax. Chymiatric. Tom. I. oper. edit. in folio Francofurt. p. 114.*

Anbaltinus, epitheton Aquæ & Spiritus medicamentorum confortantium & pretiosorum; & aquæ quidem descriptio habetur in *Dispensatoriis usitatis*, Spiritus vero in D. de Spin. *Lex. Ph. p. 869.*

Anbelitus, *Anbelosus*, vide *Asthma. Orthopnea*. A Chymicis *Anbelitus* sumitur pro fumo, aliis pro fumo equino. *Rul. in Lex.*

Aniaddon, *Aniadum*, *Aniadus*, terminus est Paracelsicus, significans vel rerum efficaciam & vires essentielles, vel cœleste corpus, quod in nobis Christianis plantatur a Spiritu S. per Sacramenta: vel est ipse homo spiritualis in nobis regeneratus: vel sunt fractus paradisi & cœli. In Physicis significat astrales vires atque cœlestes, quæ per influentiam, imaginationem, & æstimationem nos ad vitam longam protrahunt. Meminit hujus vocabuli aliquoties Paracels. in *libris de vit. long.* Dorn. in *Dist. Paracels. Rul. & Iohns. in Lex.*

* *Anicetum*, *ἀνικετον*, Emplastri genus propter miranda, & multa ipsius opera sic appellatum. Crato hoc cum Mesiane confundit, in quo reprehenditur a Gal. *de comp. med. P. G. l. 6.* Hinc miror, quid nonnullis medicis in mentem venerit *Anisum* pro *Aniceto* usurpare, ut fecit *Renod. de mat. med. pharm.*

Anidrosis, *ἀνιδρωσις*, i. e. sudoris nullitas vel privatio. Hippocr. *l. 7. Epid. LI. 11.* Hinc & febris, quæ sine sudore & crisi in longum tempus protrahitur, propter exagitatam a purgantibus naturam, dicitur, *ἀνιδρως καὶ ἀπυρεσις*, *4. de R. V. l. A. r. 44.* Adverbium *ἀνιδρωσι*, i. e. sine sudore, aliquoties usurpavit etiam Hipp. *l. 1. Proverb. com. 2. r. 27. c. 3. r. 30. Coac. r. 297. 299. Foef. pag. 62.*

Anima, *ψυχή*, subintellige *Humana*, duplicem habet potissimum significationem. Prima est Philosophica, quatenus denotat in homine substantiam illam incorpoream & immortalem abstractivè a corpore consideratam, cujus tamen essentiam & naturam Gal. in quamplurimis locis sese ignorare ingenuè confessus est, neque etiam magni refert Medico, scire, vel nescire, quid ea sit, ad sanitatem tuendam, vel ad morborum curationem. Hinc & alii Philosophi Medici, præsertim *οἱ ἄγιοι* Scherbius & Casp. Hofmann. negarunt, Medicum, qua Medicum, scire debere, quid sit *anima*. Imo, quid si diceremus, nec Philosophum, qua talem, scire posse, scil. a priori? Sane licet Aristot. diversitatem *anime humane* a

brutorum *anima*, ut & divinitatem, immortalitatemque agnoverit, *l. 2. de anim. r. 21.* quæ post mortem a corpore posset separari, ceu pereunans vel æternum quid, originem tamen & naturam, ob quam immortalitatis particeps sit, determinare non potuit. Maluit quippe in dubio relinquere, quam temere quid affirmare, aut negare, verbis C. Hofmann. *l. 2. de gen. hom. c. 2.* Quod recentiores, imo novissimos Philosophos e cœtu Christianorum attingit, quamvis in eruenda & explicanda *anime humane* natura, origine & modo operandi nullæ pepercerint operæ, in eo consentientes, quod sit ens incorporeum, spirituale, incorruptibile, & immortale, quemadmodum videre est apud Joh. Marcum Marci in *Philos. Vet. restit. part. III. Thom. Vvillis de Anim. Brut. P. I.* aliosque partim Peripateticam, partim Cartesianam sectantes philosophiam: A quo tamen principio hanc naturam spirituales & immortales obtineat, scire aliter non potuerunt, nisi ex revelatione verbi divini, qua constat, *anime humane* originalem essentiam esse ab inspiratione primava Dei optimi maximi creatoris, & ita divinæ particulam auræ. Interim, quamdiu *anima* nostra cancellis corporis organici veluti inclusa tenetur, & ita nondum liberrimæ activitatis est; non est capax illius *auræ divine inspiratæ* essentiam explicare, quia nec ipsius Dei naturam mente comprehendere & exprimere, nostrarum est virium. Ita nec hominum quenquam esse opinamur, qui, quamvis mentem intendat, dicere possit, se experiri, ubinam *anima* cogitet, seu intelligat, ac ratiocinetur, & maxime, cum, si in capite, aut in corde, aut in sanguine dicat, videat, quam perspicaces doctique viri idem, facto sapius experimento, in seipsis experiri non potuisse, fuerint professi, verbis verissimis Charlton. Ex *IIX. Pathol. §. 8.* Altera est Medica, quatenus *anima* significat principium illud activum & proximum *anime* in prima significatione sumptæ instrumentum, cujus beneficio membra corporis vivunt, sentiunt, moventur, & omnes in vita actiones edunt. Hanc intellexit Hipp. quando *l. 6. Epid. f. V. r. 5.* hominis *animam* perpetuo fieri, vel nasci usque ad mortem dixit. Ideo vero nascitur, quia perpetuo moritur. Finis namque ab origine pendet. Est enim ignis, a quo in existendo & operando dependet, natura fluxa & caduca, & alimenti ea propter indiga perpetui, pluri aut paucioris, prout vel ætas, vel anni tempestas, vel alia quæcunque *ἀπὸ τῶν ἔξωθεν* externa necessitas postulaverit, quemadmodum egregie locum

Iocum hunc explicavit Linden. *S. M. Ex. XV. §. 39.* Hanc intellexisse Galenum, nullum est dubium, quando scripsit, quod *anima* aut temperamentum sit activarum qualitatum, aut illud, quod temperamento alteratur, et organo velut in operando utitur, *l. 3. d. L. A. c. 7.* Ad summam: *Anima hæc est calor, spiritus, aura, ignis, flamma vitalis, biolychnium, natura*, vel quocunque tandem nomine appellare libuerit. Ea potissimum in & cum sanguine (quam Virgil. propterea *purpuream animam* haud inepte dicit) suam habet existentiam et perennitatem, unde Gal. ipsum *sanguinem* appellare *calidum nativum*, non est veritus, *l. adv. Lycum c. 7.* In hac significatione vocavit *Vvillis animam brutalem*, quia hac ratione non differt ab *anima brutorum d. l.* In tropica significatione a chymicis et spagyricis *anima* accipitur in genere pro omni simplici per se volatili, potestatem habente secum rapiendi corpus, ac deferendi ab igne. Dion. Zacharius in *Th. Chym. Vol. I. p. 740.* In specie medicamenta simplicia artificiose per resolutionem et extractionem exaltata *animarum* nomine exornantur, v. g. *anima Aloes, Rhabarbari, Veneris* etc. apud D. D. Vvedelium et alios. In opere lapidis philosophici, *anima* notat *aquam mercurialem philosophicam*, *Vol. III. p. 26. Vol. IV. p. 75. 721. seq.* imo etiam *lapis phil. animæ* nomine appellatur, *p. 728. seq.* Vide etiam in *Vol. V. Indice. Rul. in Lex.* Specialissime *anima Saturni* dicitur *Altec* vel *dulcedo plumbi* suavissima, quæ aceto extrahitur. Dorn. Rul. et Johns. Modus describitur in Proc. Paracelsi, qui habetur in *Th. Chym. Vol. III. p. 363.* et ab Anton. Nero *Artis vitrarie l. 7. c. 123.* *Anima catholica mundi* dicitur *spiritus universalis* rerum cum substantia humida, ætherea, et quintessentificata vestitus et conjunctus, a Joh. Coleffone in *idea perfecta Phil. Herm. Th. Ch. Vol. VI. p. 147.*

Animal, ζῷον, dicitur, quod præter vitam et facultatem vegetativam sensu quoque et motu locali gaudet. *Animalium* naturam exponere quamvis ad Medicum proprie non spectet, neque etiam subjectum Medicinæ conflictant (quod Plempius in *Fundam. suis* voluit) quatenus tamen ad materiam Medicam spectent, vel diæticam, vel pharmaceuticam, eatenus ad objectum Medicinæ referri haud immerito debent. *Animal* veluti *parvum mundum* esse, veteris naturæ periti dixerunt, teste Galen. *l. 3. de V. P. c. 10. fin.* Simpliciter positum plerumque contradistinguitur ab homine. Dicitur alias *Brutum, Bestia, Bestiola* pro *infecto*, sumitur Rhod. in *Lex. Scrib. Ani-*

malia sunt terrestria, aquatilia, quadrupeda, bipeda, volatilia, insecta &c. *Animal* quoque mystice et spagyricè vocatur *Lapis Philos.* et quidem *nobilissimum*, ad exemplum majoris mundi, et minoris, scil. hominis factum. Libav. *Apoc. Herm. P. prior. c. 21.* Lagn. in *Harmon. Chym. Th. Chym. Vol. IV. p. 627.*

Animalis Facultas vel *Virtus*, vide *Facultas*.

Animalis Motus, vide *Motus*.

Animalis Spiritus, vide *Spiritus*.

Animatio, est vocab. ænigmaticum alchymistarum, in negotio transmutationis metallorum, quando terra alba foliata est fermentanda cum aqua sulph. philosophica, vel cœlesti. Libav. *S. A. Ch. l. 7. c. 8.* *Animatus Mercurius* dicitur, quando per perfecti metalli conjunctionem ad certam speciem est perductus, de quo legi poterit idem *Apoc. Hermet. Parr. prior. c. 10.* Talis Mercurius ad opus lapidis philosophici requiritur a spagyricis.

Animelle dicuntur glandulæ sub aurium radicibus et universo spatio inferiori maxilla circumscripto contentæ vasorum distributionibus præfectæ, quæ et lacticia appellatur. Vesal. *l. 6. de H. C. E. c. 5. p. m. 22.*

Animi et Animæ Deliquium, vide *Lipothymia. Syncope*.

Animi pathemata, vide *Affectus*.

Animus, νῆς, νῆος, θυμός, γνῶσις, δυνάμις, idem quod *mens*, aliquando sumitur late pro *anima* in genere, et ita de brutis quoque dicitur apud Gal. *l. 6. An. adm. c. 1.* quod omnia animantia habeant corpus *animi* moribus et facultatibus conforme, quamvis in Græco legatur *ψυχή*. Usitatus vero stricte significat vim ac virtutem *animæ* humanæ ratiocinativam, dijudicativam et cognoscentem. Egregie differentiam *animi* et *animæ* proposuit Linden. *Ex. XIII. §. 475. seq.* ex Nonio et aliis Grammaticis, quamvis *animam* in posteriori significatione accepisse videatur, dicens: *Animus et anima* hoc cæstant: *animus* est, quo sapimus: *anima*, qua vivimus. Sapimus *animò*, fruimur *anima*. Sine *animò* *anima* est debilis. Medicis *anima* vitalis est; *animus* animalis est &c. Vide *Mens*.

Aniscalpror vocatur musculus latissimus, qui totum fere dorsum tegit cum suo compari. Barthol. *l. 4. Anat. c. 2. p. 561.*

Anisos, ἀνισος, vide *Inæqualis*.

Anisobenes, ἀνισοβενής, vide *Isothenes*.

Anisotachys, ἀνισοταχὺς, epitheton pulsus, *inæqualis cum celeritate conjuncti*. Gort. *p. 38.* *Annetæstes*, dicuntur Paracelsi scoptice *Medici Galenici*, ceu ignorantes, cœcipientes in rerum

rerum principiis & causis investigandis. *Fragm. de morb. Gallic.*

Annora, est *calx ovorum*, vel *calx viva*. Rul. & Iohnf. in *Lex.*

Annotatio, ἐπισημασία, dicitur ipsum principium paroxylimi febrilis, quando solent acri horrere, refrigerari, oscitare, pandiculare, dormire, & alia quadam his similia pati, Gal. 2. *aph.* 1. Dicitur & εἰσβολὴ παροξυνοῦ. Verum est & alia *Annotatio* vel *Episemasia* Hæticarum febrium propria, quando acri una vel altera hora post assumptum cibum calorem, & pulsum celeritatem magnitudinemque intendi sentiunt, absque tamen horrore, refrigeratione, aut alio antea dictorum symptomatum. Hinc ἐπισημασία ἀθλιπτος, *annotatio impressa* dicitur, l. de *diff. febr. c. 9.*

Annuens est epitheton musculi capitis recti interni minoris ad differentiam recti interni majoris, ab usu ita vocati, quod caput sœctat & annuere faciat. Legitur *Act. Erud. d. l. 508.* & c. 22. *Myologie Reformatæ* Guilielmi Covper Chirurgi Angli.

Annuatio, dicitur apud Plin. motus capitis in partem anteriorem. Vide *Renubus*.

Annulus, ἀκτολίδιον, κρίκος, qui proprie dicitur, ex aliis Lexicis notum est. Eorum quoque varium esse usum in Medicina, experientia testatur. In specie annuli purgatorii e Saturni vitro parati meminit Quercet. de *Med. Hermet. def. c. 9.* & ex hoc Libav. *S. A. Ch. l. 7. d. 20.* De annulis supersticiosi contra colicam & epilepsiam ex Marcell. & Tralliano lege Keuch. in *not. ad Seren. p. 66 seq.* Annulos Chirurgicos ad confirmandum oculum, & scalpellum occultantem delineatos vide apud Scultet. *Arm. Chirurg. P. 1. Tab. VII. fig. 5. T. XIV. fig. 14. & T. XXXVI. fig. 1.* Annulum aureum ore detentum extrahere e corpore argentum vivum scribit Joh. Zecchius de *morb. Gall. c. 19. p. m. 58.* Annularis digitus dicitur minimus in manu. Annularis vel annuliformis cartilago κερκωιδής quæ sit, vide *Cricoides*.

Annus, ἔτος, ἐνιαυτός, quid significet, notum est. Hunc communiter trecentis & sexaginta quinque diebus, & quarta diei parte insuper constare dicunt, quamvis Hipparchus adhuc quingentesimam septuagesimam sextam diei partem addiderit, quæ subtilitas est supervacanea. Gal. *princ. com. de septim. partu.* *Anni tempora* Gr. ἔτη τῶ ἔτους; aliquando simpliciter ἔτη, aliquando κληροῖ dicuntur. Veteres olim duo saltem constituisse, æstatem nimirum & hyemem, demonstrat ex Theophrasto Lind. *Ex. XI. §. 196.* Recentiores vero in quatuor diviserunt, addendo illis duobus ad-

huc alia, *ver* & *autumnus*, de quibus omnibus suo loco. *Anni tempora*, eorum vicissitudines variis morborum mutationibus ansam dare, docet Hipp. *sect. 3. aphor.* Hinc eorum temporum temperies & mutationes probe sunt observandæ. *Anni tempora constantia* κκτῶσταιτες κληροῖ dicuntur, quando tempestive fiunt, morbosque stabiles & boni judicii promittunt: quæ vero sunt *inconstantia*, ἀκκτῶσται, instabiles & difficilis judicii, patet ex 3. *aph. 8.* *Annus Philosophicus* est *mansis vulgaris*, Dorn. & Rul. *Annus Amadin* est *vita longa*, Dorn. *Anni unius opus* vocatur *Lapis Philosophicus*, quia in *annum* hujus operis potest fieri perfectio, nempe de grosso in subtile, de fixo volatile. Lagn. in *Harm. Chym. Th. Chym. Vol. IV. p. 771. seq.*

Ano, ἀνω, significat *sursum*, & opponitur τῷ κάτω, *deorsum*. Jungitur sæpe apud Hipp. & alios cum nomine κολίτις, *venter*, & denotat os ventriculi & œsophagum, 4. *aph. 4.* inferior vero intestina. Ipsa quoque purgantia quædam dicuntur ἀνω, quæ sunt *vomitoria*, quædam κάτω, quæ per *alvum* educant, l. 5. *Epid. II. 6.* Jung. Linden. *Ex. XIII. §. 357. seqq.* Dietr. *Iatr. n. 70.* Dicuntur & aliquando ἀνωθεν, quamvis hoc sit temporis & loci adverbium, 7. *aph. 32.* Vide & *Foef. p. 65. 66.*

Anocheilon, ἀνωχείλον, significat *labium superius*, cui opponitur κάτωχαιλον, *labium inferius*, & utrumque legitur in D. D. I. M. Hofmann. *Idea Machin. Human. sect. 28. §. 1.*

Anochyros, ἀνοχύρος, i. e. *non munitus*, ab α, & ἔχυρος, vel ὄχυρος, *munitus*, firmatus. Legitur apud Hippocr. l. de *A. L. & Aq. LIIX. 1.* *Foef. d. l.*

Anodia, ἀνοδία, *iter invium* significat tropice, Hipp. l. *Præcept. II. 8.* pro inepta & incongrua discendi ratione; cui opponitur ἑσθία, ἢ ἀδὲς τέχνη, *ars pervia* & facilis, l. de *dec. orn. IV. 10.* *Foef. p. 62.*

Anodmos, ἀνοδμοῦ, *inodorus*. Usurpavit de jure laudabili Hipp. *Coac. t. 206.* Dicitur & ἀνοσμος, t. 172. & opponitur δυτῶδες, *foetidum*. *Foef. dict. l.*

Anodus, est id, quod ex nutrimento separatur a renibus, Dorn. Rul. & Iohnf. in *Lex.* cui opponitur *calx*, quod est superfluum, i. e. *urina*, Parac. l. 1. de *Tartar. trosc. 3. c. 2.* in *annot.* Græcum ἀνοδός, significat *edentulum*, de quo infra in *lit. E.*

Anodyna, ἀνοδύνα, *medicamenta* dicuntur *dolorem lenientia* & *sedantia*. Suntque duorum generum. Quædam proprie talia vocantur, & revera dolores mitigant, unde & κληροῖ, Pa-

Paregorica appellantur, quæ sunt temperata, nostroque calori maxime convenientia, Gal. l. 5. de S. F. c. 19. Quædam vero improprie talia sunt, veluti si quisquam hominem mortuum *ἀνώνυμον* appellet, i. e. doloris expertem, d. l. Suntque ea, quæ refrigerando & stupefaciendo doloris sensum tollunt, alias *Narcotica* quoque dicta, ex l. 2. ad *Glauc.* c. 6. qualia sunt opiata. Gorr. p. 40. 41.

Anodynia, ἀνώδυνία, idem, quod ἀπονία, ἀνοχλησία, & significat *indolentiam*, doloris absentiam, molestiæ vacationem. Gal. com. 2. in l. 1. *Epid.* t. 46. & l. 6. in *Epid.* t. 5.

Anodynum minerale, i. e. Sal prunellæ. Phil. Hecler. *Obfer. med.* Dec. c. 6.

Anocæ, ἀνοία, vide *Amentia*.

Anomalia, ἀνωμαλία, in genere *inequalitatem* significat. Ita ἀνώμαλος σφυγμός, *inequalis* pulsus dicitur. In specie vero *Anomalia* est sensus humoris pauci & minime acris per corporis habitum ante febrem leviter moti, estque symptoma ante accessionem febrilem exoriens, sicut rigor & horror. Pertinet ergo ad *Epifemastiam*, ἐπισφυσίαν, sive *Annotationem*. Gorræus p. 41. Refertur etiam a Gal. inter signa mensium suppressorum, l. 6. de L. A. c. 5. *Anomalus* abscessus, qui & *multiformis* eidem vocatur, M. Aur. Severino dicitur, qui continet præter humorem etiam substantiam aliquam solidam p. n. & propterea naturalium abscessuum inter alienam & animatam media; De his integrum librum dicitur autor inferuit libro de *Abscessibus*, h. t.

Anomocomes, ἀνομοιοσπές, *dissimilare* dicitur, quod ex dissimilibus partibus est conflatum. Galen. l. 7. M. M. c. 6. Vocantur & ἑτερογενῆ, Gorræus p. 39. Perperam vero in Medicina pro *organicis* tantum habentur *dissimilares* partes, cum omnes etiam *similares* alias dictæ, os, fibra, nervus, vena, arteria, considerari debeant, quatenus sunt *organice*, h. e. facultatem habent agendi, vel usum præstandi, in qua sanitatis formalis ratio consistit. Vide *Dogm. Med. Gen.* P. I. c. 2. *dogm.* 6. p. 26. seq.

Anomoeos, ἀνόμοιος, *Dissimilis*. Dicitur & *Heterogeneus*. Usurpatur ab Hipp. de humoribus præter naturam, & vitiosis, qui vel sursum, vel deorsum removeri debent, quo scilicet vergerint, l. 6. *Epid.* f. II. t. 9. *Foes.* p. 62. Aliquando & pro *anis*, *inequalis*, ponitur.

Anomphalos, ἀνομφαλος, vocatur, qui umbilico caret, quales fuerunt Adam & Eva, utpote creati non per vasa umbilicalia nutriti, unde etiam ἀνομφαλοὶ depicti, quemadmodum scripsit D. P. Amman. *Irenic.* p. 1. 102.

Anontagius, lapis est philosophicus, donum Dei, sulphur fixum a natura. Dorn. in *Dict. Rul. & Iohnf. in Lexic.*

Anonymus, ἀνώνυμος, i. e. *nomine carens*, Fuit quondam epitheton secundæ cartilaginis in gutture, quæ tamen postea nomen accepit *Cricoides*, κρικωίδης dicta, vel *annuliformis*, de quo vocabulo paulo superius. Vocavit vero inter alios *anonymon* Theophil. Protospatarius d. H. C. F. l. 3. c. 15. p. m. 178.

Anorchides, ἀνορχιδές, dicuntur qui sine testiculis nascuntur, sicut e Fortunat. Fidel. notavit P. Ammann. *Irenic.* p. 136.

Anorexia, ἀνορέξια, i. e. *inappetentia*, ciborum fastidium, cum stomachus intemperie affectus, aut humorum redundantia gravatus, cibos refugit. Ægin. l. 3. c. 37. Fermentum enim ventriculi destructum est. Idem significare videtur, quod *astitia*, vel *apostitia*, ἀστία, ἢ ἀποστία, i. e. *abstinentia* a cibo, juxta Gal. 4. *aph.* 19. quamvis alibi inter ἀστίες & ἀποστίας distinguat c. 1. in l. 1. *Epid.* t. 29. Ἀνορέξια duplicis sunt generis: Quidam enim simulatque *dapes* libarunt, veluti satiati protinus abstinent, Grecis propterea ἀψυχοροὶ dicti. Hos olim *Tedulos* Latini appellabant: alii vero sunt qui nihil omnino appetunt. Galen. l. 1. de *causs. Sympt.* c. 7. Hinc per ἀνορέξια ab Ægin. h. e. *fastidium* describitur, d. l. Linden. *Ex.* XIV. §. 63. Plures de ἀνορέξια, vel *inappetentia*, autores vide apud Vvalther. *Sylv. Med.* p. 103. seq. ubi *appetitum dejectum* vocat.

Anorgismenon, ἀνοργισμένον, significat apud Hippoc. *remollitum*. Galen. in *Exec. voc. Hipp.* Gorr. p. 39.

Anosia, ἀνοσία, i. e. *morbi carentia*, diciturque de actu sanis, estque alter finis particularis medicinæ, ne sani in morbos incidant, uti patet ex elegantissimo loco Hipp. l. 2. *Prorrhæ.* quem citavit Dieter. n. 449.

Anotaster, est sal ammoniacum. Dorn. Rul. & Iohnf. in *Lex.*

Anser, Χῆν, inter aves majores aquaticas palmipedes est notissima. Ejus historiam, differentias, & usum in cibis atque medicina, vide, si curæ est, apud Aldrov. l. 19. *Ornith.* c. 17. seqq. Bruyerin. de re cibar. l. 15. c. 29. Claud. Deodat. l. 1. c. 36. Renat. Moræum ad *Schol. Salern.* c. 65. Schroder. l. 5. cl. 2. n. 46. *Anseres* e ligno in mare projecto nasci, Claki dictos, legitur apud Menenct. *Aurei Veller.* l. 1. c. 12. in *Th. Chym.* Vol. V. p. 331.

Antachates, ἀνταχάτης, est succinum, vel lapis alterius coloris bituminosus, qui, cum uritur, myrrham redolet, ut scribit G. Agricola, allegante Gorr. p. 39.

Antacida dicuntur remedia, quæ acidis humoribus & particulis resistunt, proque horum varietate etiam varia esse debent. Legitur apud Dolæum *Encycloped. l. 1. c. 3. §. 19. p. 55.* Græce etiam dici possent ἀντιόξια.

Antagonista, ἀντιγωνιστής, epitheton musculorum aliis contrariorum, v. g. Abductor & Adductor brachii sunt *antagonistæ*. Barthol. *Anat. l. 1. c. 5. p. 41.*

Antal, est *lozio pura*. Rul. & Iohnf. in *Lex.*

Antalgicus, ἀνταλγικός, est epitheton remedium dolorem in genere *sedantium*. Unde Jonquetus emulsionem suam *antalgicam* vocavit, cujus meminit Rosin. *Lentilius Miscellan. Medic. Pract. p. 514.*

Antali, vide *Entali*.

Antaphrodisiacos, ἀντιαφροδισιακός, epitheton medicamentorum semen extinguentium & stimulum venereum. Legitur apud Wedel. *Amæn. Med. l. 2. sect. 2. c. 18. p. m. p. 455. seqq.* ubi & Latine ex parte per antiveneræ expressit.

Antapodosis, ἀνταπόδοσις, legitur apud Hipp. *1. apb. 12.* (quamvis Galen. ibidem legerit ἀπιδοσις) denotatque *statam periodorum febrilium reciprocationem*, vel repetitionem, & vicissitudinem. Dieter. *n. 68.*

Antatrophos, ἀντατροφός, est epitheton Trochiscorum D. Seretæ usitatorum contra atrophiam, quorum descriptio videatur in Rosin. *Lentili Miscell. Medico-Pract. P. III. p. 59.* quamvis & ad serophulas, gibbositatem, & rachitidem usum esse Autorem ibidem etiam legatur.

Antecedens, προηγούμεν scil. *caussa*. Vide *Caussa*. *Antecedentia* alias signa Laur. Bellino dicuntur, quæ quemlibet morbum antecedunt, in *Opere novissime edito p. 247. seqq.*

Antecho, ἀντέχω, vel ἀντέχομαι, i. e. *resisto*, *venitor*. Legitur de ventre reluctantæ, ut medicamentis moveri non possit. Hipp. *l. 2. Epid. II. 16. VIII. 11. Foe. p. 63.*

Anteballomenos, ἀντεβαλλόμενος, vide *Subsitutus*.

Antembasis, ἀντεμβασις, significat Galeno mutuum insertionem sive *mutuum ingressum*, *l. de Ossib. in proæm.* ubi verbum ἀντεμβασις occurrit, ad quem locum nomen quoque verbale exposuit Ingrassias *comm. p. 42.*

Antemetica, ἀντεμετικά vocantur remedia vomitum præternaturalem compescentia. Occurrit apud Willis *Pharm. Rar. Part. 1. sect. 2. cap. 3.*

Antendeixis, ἀντεδείξις, i. e. *contraindicatio*, sive *contradictio* indicationum, quando aliquid occurrit in homine, quod primariæ indicatio-

ni refragatur & *contrariatur*. Galen. *l. 9. M. M. c. 17.* Hocque dicitur *contraindicans*, ἀντεδεικνύμενον, de *opt. sect. c. 22.*

Anteneasmus, vel *Auteneasmus*, idem, quod *Entusiasmus*, species mania periculosa: nimium, dum irritantur tanquam maniaci & in se manus violentas injiciunt. Hi subito corripuntur cum saltatione manuum & pedum. Videtur igitur coincidere cum chorea S. Viti lasciva & irata. P. Zacchias *Quest. Medico-Legal. l. 2. tit. 1. q. 18. n. 31. seqq.* ex Gariopento *l. 1. c. 11.*

Antephiaticus, ἀντεφιατικός, est epitheton remedium contra *incubum*, & legitur apud Frider. Hoffm. in *Method. medendi Voalleana l. 1. c. 19. p. m. 288.*

Antepilepticos, ἀντεπιληπτικός, dicitur de virtute medicamentosa epilepsia & motibus convulsivis resistente, & passim a recentioribus medicis usurpatur. Vide *Anti*.

Anteprima materia vocatur apud Paracels. *tinctura*, quæ materiam corporis primam tingere & mutare vel secundum, vel p. naturam potest, *l. 3. Chirurg. magn. cap. 11.*

Antera, pro *Anthera*, apud Dorn. in *Diætion.* Vide *Anthera*.

Antereisis, ἀντερείσις, *renitentiam* significat, *obstructionem*, vel obnixam firmitatem, qualis ossibus tribuitur apud Hipp. *3. de artic. t. 58. Foef. d. l.*

Anteris, i. e. *mercurius*. Rul. & Iohnf. in *Lex.*

Anteros, ἀντέρος, idem, qui αἰέθρος lapis dicitur. Gorr. *p. 39.* Vide *Amethytus*.

* *Antebele*, ἀντέβηλον, panicula, scilicet lanosus ille flos, qui in plantis quibusdam conspicitur, velut in arundine: idem & pappus dicitur. V. Botan. præsertim Jul. Ponted. in *Antolog.*

Anthelix, ἀντέλιξ, dicitur pars auriculæ externæ, *Helici* opposita, anfractuosa, & inferior ad confinia temporum sita, introrsum sursumque imbricata. Linden. *Mod. Phys. l. 2. c. 11. §. 4.*

Anthelminthica, ἀντεελμινθικά, vocantur medicamenta contra *vermes*, quæ interimendo, suffocando, liquando, destruendo operantur. Bonet. *Mercur. Compital. l. 10. p. 458.*

* *Anthemis*, ἀνθέμις, argemona, in officinis chamomilla. V. Botan.

* *Anthemurgos*, ἀνθεμυργός, apis ita dicta, quod ex floribus opus suum, videlicet mel, conficiat. Nam ἀνθέμιον sign. flos, ἔργον opus. De apium usu in medicina vid. Aldrov. de *jus. c. 1. Scrod. l. 5. cl. 4. n. 94.*

Anthera, ἀνθέρας, vocabulum equivocum est.

1. Dicitur de *medicamentis aridis*, ex metallicis preprimis compositis, colorem floridum habentibus, ac prerubrum. Meminit harum compositionum Gal. l. 4. & 5. de C. M. S. L. Cels. l. 6. c. 11. Apud Æginet. l. 7. c. 13. etiam ἀνθρον legitur, & in foemin. ἀνθρον, lib. 3. c. 79. In omnibus illis compositionibus sandaracham invenies. 2. in Botanicis *anthera* significat medium illud croceum & rubrum, in quibusdam floribus, verb. gr. liliis, croco, &c. 3. Hinc & crocos chymicos congrue dici posse *anthera mineralia* voluit Libav. S. A. Ch. l. 5. c. 20. Paracelso vero extractio de hyacinthis *anthera* appellatur, de Isterio. c. 2. Dorn. Rul. & Iohnf. Alias ἀνθρον Hippocr. in genere dicitur *floridum*, prerubrum & sanguineum, v. gr. homines ἀνθρον, id est, *floridi*, l. 1. Prorrh. f. II. r. 56. Coac. r. 162. Corpus ἀνθρον, l. 6. Epid. f. III. r. 3. Sputa ἀνθρον, d. l. f. IV. r. 4. & l. 2. Ep. f. III. r. 17. l. 4. de R. V. l. A. r. 72. &c. Foef. p. 60.

Antherson, ἀνθρον, dicitur *mentum*, pars faciei, in qua barba nascitur, exponente Hefych. Confirmare videtur hanc significationem locus Hip. l. 5. Epid. XXIV. 7. & l. de Venis XXVI. l. 8. Vide Foef. p. 61.

Anthia, ἀνθια, dicitur piscis quoddam genus, uti constat ex Oppian. Aristotel. Rondel. l. 6. c. 11. seqq. Aldrov. l. 1. de pis. c. 19. Incertum vero est determinare, quis ex illis recte descriperit, cum minime inter se conveniant. In summo olim pretio fuisse patet ex epithetis, quod θανον, i. e. *divini*, seu summo honore digni appellati fuerint. Usum quoque in medicina v. g. fellis contra exanthemata, adipis contra tumores & abscessus &c. notavit e Kiranide Aldrov. d. l.

Anthines, *Anthinos*, ἀνθινος, ἀνθινός, epitheton vini & olei. Vinum ita dicitur ανος ἀνθινος, quod *floribus conditum*, & bene odoratum, sive fragrantius redditur, uti exponit Gal. in Exeg. voc. Hipp. vide Foef. p. 60. seqq. Oleum vero ἀνθινον vocatur *lilaceum*, vel *sinum*, quod μιβρον, unguentum appellatur. Hippocr. l. 1. de morb. mul. CXIX. 29. seqq. Mixture quoque illa, quæ *Cyceon*, κυκεων vocatur, ἀνθινον dicitur l. de int. aff. XIII. 47. Vide *Cyceon*.

* *Anthologia*, ἀνθολογια, florifera messis. Lucian. Apud Boran. *Anthologia* est illa pars Botanicæ, quæ in florum natura, & varietate explicanda versatur. V. Antholog. Julii Pontederæ.

Anthonor, idem, quod *Anthanon*, de quo infra. Rul.

Anthophylli, apud Andr. Casalpini. Cario-

phylli aromatici, G. Bauhin. Pin. lib. 11. sect. 3.

Anthos, ανθος, *flor* latine, apud Hippocratem πολλυσεμος vox est, & Galenus observat, non *florem* tantum significare, qui plectendis coronis aptus sit, sed *femina etiam florum*, & radices εχουθηματα, & præterea ea sputa cruenta & sanguineis fibris quasi intertexta, & tandem ad mineralia transfertur, & ita ανθος, *avis florem*, notat Hippocr. l. 2. de morb. XXXIII. 21. XXXIV. 8. 33. Strictissime vero ανθος, *rosmarinum*, vel *flores rosmarini* significat. In Chymicis *quintam essentiam*, sive *elixir auri*; item *medicinam extractam ex perlis* notat Parac. l. 3. de vit. long. c. 1. de Gradib. & Compos. in scholiis. Rul. & Iohnf. ανθος γλυκος (perperam, sed γλυκος) mercurii quid vocetur videatur in Hartmanni Miscellaneis Chymicis & Medicis Tom. VI. oper. p. 10. *Anthos philosophorum*, dici modum transmutandi metalla alicquem, qui sit per vitriolum, vult Libav. S. A. Ch. l. 7. c. 7. Vide infra *Flor*.

Anthosmias, ανθοσμασια, dicitur *vinum odoratum*, flagrans, *floridum*, purum, nobilissimum. *Flor* enim *vini* idem est, quod *vinum egregium* & purum, uti constat ex Plauti Cistell. act. 1. sc. 2. Differt ab *anthino*, quod hoc sit vinum medicatum ab herbis odoratis fragrantiam acquirens; illud vero ab uvis nativam fragrantiam obtineat. Vide sis Linden. Ex. X. §. 130. seqq. Aliter exposuit *anthosmiam* Lang. l. 1. ep. 27. scilicet, quod sit vinum aquæ maris quinquagesima parte musto addita mistum, ex Athenæo l. 1. Dipnosoph. vide Foef. p. 61.

Anthracia, ανθρακιν, dicitur *congeries prunorum* sive carbonum accensorum, apud Hippocr. l. de nat. mul. LVII. & l. 1. de morb. mul. CI. 28. Menses quoque muliebres adusti, nigri, carbonibus similes eidem appellantur ανθρακινες επιμυρια, l. 1. de morb. mul. XXIV. 11. Foef. p. 62.

Anthracites, ανθρακινος, vide *Schistus lapis*.

Anthracosis, ανθρακινος, in specie *carbunculum*, vel in *oculi bulbo*, vel in *palpebra* occurrentem denotat apud Æginet. l. 3. c. 22.

Anthrax, ανθραξ, proprie *carbonem accensum*, hoc est, *prunam* significat, uti patet ex 5. apbor. 11. Junge Dieterich. n. 66. Per translationem in Pathologicis *anthrax* vocatur *carbunculus*, tumor p. n. inflammatorius, ex sanguine adusto & crassiore, partem, in qua colligitur, depascente obortus. Vide & Galen. 6. apbor. 45. Apud Serenum etiam *carbo* vocatur. Adde Keuchen. in not. ad h. l. p. 241. seqq. Dicitur alias & Latine *ignis Persicus*. Vide *Barbette Chirurg. P. II. c. 12.* Autores de *anthraze*, vel *carbunculo* vide apud Walther.

ther. Sylv. Med. p. 302. seqq. Dicitur etiam de lapide pretioso. Qui carbunculus vocatur, de quo infra. Vide Carbunculus. Adde Th. Chym. Vol. IV. p. 796.

Anthrope, ἀνθρώπι vel ἀνθρώπων dicitur cutis humana apud Herodot. notante Vesalio l. 2. de C. H. F. c. 5. princ.

* *Anthropophagus*, idem sonat ac humana carne vescens ab ἀνθρώπων, & φάγο. Sunt, qui putant ab Hispaniolæ indigenis litem veneream ideo profectam fuisse, quod humana carne vescerentur. Vid. Astr. l. 1. c. 11. Fernandez ab Oviedo Hist. Indiar. l. 13. c. 3.

Anthropometria, ἀνθρωπομετρία, significat descriptionem corporis humani, & omnium ejus membrorum secundum tres dimensiones, longitudinem, latitudinem, & profunditatem, cum in se, tum ad invicem, qualem tradit Etsholzius, notante Vvedelio Patholog. Dogm. sect. 1. c. 5. p. m. 53.

Anthropos, ἀνθρώπος, vide homo.

Anthroposophia, ἀνθρωποσοφία, hoc est, scientia naturam hominis, & ejus structuram internam & externam exponens, atque ita æquipollens Physiologiæ hominis anatomicæ; Legitur apud Charlton. Oecon. Anim. Exerc. III. §. 10.

* *Anthyllion*, ἀνθύλλον, herba, de qua Diosc. & Plin. Ruell. hanc vocat falsulam.

Anthypnotica, ἀνθυπνωτικά, vocari possunt medicamenta somnum abigentia.

Antyherica vult etiam appellari medicamenta contra passionem hystericam, Blancard. in Lex. sed an in quodam Autore Græco legerit, an vero ipse hæc nomina finxerit, de eo non constat.

Ani, ἀντι, præpositio e Grammaticis nota, significans contra, adversus. Sæpe conjungitur in medicina aliis nominibus aut verbis ad exprimendam virtutem remedii alicujus specificam adversus hunc vel illum affectum, v. gr. antepileptica, antemetica, antinephritica, quamvis & haud raro omittatur, & nihilominus significatio curatoria intelligatur, v. gr. medicamenta colica, nephritica, arthritica, &c.

Antiades, ἀντιάδες, vide Tonfillæ. Alias antiades dicuntur tonfillæ inflammatae. Nic. Pifo de morb. cogn. & cur. l. 2. c. 2.

Antiagri, tonfillarum tumor Ulpiniano. Riolan. Enchirid. Anatom. l. 4. c. 7.

* *Antichoerodicum*, ἀντιχοηροδικόν, epitheton medicamenti ad pudendorum morbos sanandos apti. Χοηρός enim significat Porcum, & pudenda muliebria. V. Rolf. de part. Genit. P. 2. c. 32. Hinc non inepte medicamenta an-

tichoerodica appellari possunt ea quæ morbis venereis occurrunt. V. Astruc de morb. ven. l. 4. c. 12.

Antiballomenos, ἀντιβαλλόμενος, idem quod ἀνταβαλλόμενος. vide Substitutus.

Anticadmia est tertium genus cadmiæ fossilis, quod & pseudocadmia dicitur. Appellatur vero anticadmia, non quod cadmiæ opponatur, sed quod substituatur in hujus locum. Fallop. tr. de metall. & fossil. c. 12. Tom. 1. Oper. p. m. 307.

Anticar, id est, Borax. Dorn. Rul. & Johnf. in Lexic.

Anticardium, ἀντικάρδιον, sic dicitur cavum illud, quod est sub pectore, carneum molleque, ad os ventris pertingens. Vocatur etiam σπυγή. Ruffus vero cavitatem eam pectoris, quæ est ad clavicular, tradit, ab Homero dici λακωνίον; a medicis vero ἀντικάρδιον & σπυγήν. Gor. p. 39. Dicitur & scrobiculus cordis.

Anticatarrhalis, epitheton vel consilii, vel medicamenti contra catarrhos directi. Ita consilium anticatarrhale legitur apud Ros. Lenticium Miscell. Medico-Pract. P. II. p. 503.

Anticausoticus, epitheton remediorum contra febrem ardentem vel causum. Ita in D. D. Iunken Corp. Pharm. P. II. p. 493. descriptus legitur syrupus anticausoticus.

Anticheir, ἀντιχειρ, est magnus digitus manus, qui & pollex & proximus dicitur. Gal. l. de musc. dissect. c. 22. & l. 1. de V. P. c. 22. Ita vero dictus, quod appositus sibi quatuor digitis æqualem habeat usum, vel quod locum totius manus tutari possit. C. Hoffm. in com. ad hunc Gal. l. n. 63. Hippoc. δάκτυλον μέγαν, digitum magnum appellavit, c. 1. de iis, q. in med. f. 2. 21. Est vero digitus primus a carpo sive brachiali incipiens, eique per diarthrosin insertus, reliquis quatuor digitis multo inferior, & illis non recta, sed ex obliquo appositus. Per hunc manus actiones omnes habet firmiores. Tantum enim robotis præbet, quantum reliqui digiti simul sumti. Hinc & a pollendo pollicem Latini appellavere. Gorr. p. 40.

Anticipans, προληπτικός, & anticipatio, τὸ προλαμβάνειν, dicitur de morbis, quorum paroxysmorum ordines vel periodi statim ab initio aliquid futuri temporis accipiunt, Gal. l. 1. de cris. c. 3. vel qui cum diversis horis semper accedat & remittat, prævenit quidem continuo, citiusque horas absolvit. Ita & menstrua anticipata opponuntur postpositis. Vide Postpositio. E contrario qui tardat & serius absolvit periodum, hystereticus, ὑστερητικός, si-

ve posterius veniens, vel subsequens, & tardatio illa, vel subsecutio, πῶς ἴσως, nuncupatur. Castell.

Anticnemion, ἀντικνήμιον, dicitur Gal. 2. de fract. t. 34. media & carne vacua tibia pars a summo deorsum in longitudinem protensa, in gracilibus conspicua. *Prima tibia* aut anterior vocatur, quod crassiori & insigniori tibiae parti opponatur. Foef. p. 63. Latine *ocrea*, quamvis hanc versionem nonnulli improbant.

Anticolica remedia dicuntur, quae colicis doloribus brevi demulcendis omnium paratu facillima existunt. Legitur hoc epitheton in *Indice Aët. Erudit. Lips. A. 1700. p. 563.*

Anticonstis, ἀντικόνστις, apud Hipp. est renixus conti, aut qui conto vel scipione fit, cum videl. loco curis baculo corpus fulcitur, 3. de artic. t. 76. 103. Adde Foef. p. 64.

Antididome, ἀντιδιδόμε, h. e. ex adversa respondeo, diciturque de signis morbo ex adverso respondentibus. Hippocr. Coac. 145. Foef. p. 63.

Antidinea, ἀντιδινία, dici possunt medicamenta contra vertiginem, Blancard. in *Lex.* An vero in Græco quodam scriptore medico hoc vocabulum occurrat, certo affirmare non possumus.

Antidotarium, ἀντιδοτήριον, i. e. *Dispensatorium*, de quo vocabulo infra suo loco.

Antidotus, ἀντιδοτόν, Fœminin. Latinum apud Gell. lib. 17. c. 16. & in neutro *Antidotum* scil. *medicamentum* est, quod non extrinsecus impositum, sed intus assumptum, malignas, cœcas, & latentes corporis affectiones sanat, Gal. 1. 1. de *Antidot. c. 1.* Verum mos est junioribus Medicis, *Antidotus* appellare non modo, quæ adversus mortifera medicamenta, quæque ad morsus ictusve venenosos exhibent; sed etiam, quæ contra malas corporis affectiones, præsertim diutinas, valent, ex aliquo ulcere aut abscessu surgentes, l. 2. c. 6. Vide *Alexipharmaca. Antidotus* quoque mystice appellatur *lapis Philosoph.* apud Lagneum, in *Harmon. Chym. Theatr. Chym. Vol. IV. p. 727. seqq.*

Antifebrile, vide *Febrifuga.*

Antifides, dicitur *calx metallorum.* Rul. in *Lex. Chym.*

Antihælicum est nomen speciale medicamenti, a Poterio inventi, quod & antimonium diaphoreticum Joviale nuncupatur, teste Iunken d. l. p. 19. ubi & varios præparandi modos ex Vvedelio, Etmullero, Colleg. Leiden. si proposuit.

Antilepsis, ἀντιληψις, *apprehensio*, apud Hipp.

significat modum deligationis, videlicet vinculorum in partem contrariam, aut sanam, involuentionem, aut appensionem, aut veluti occupationem quandam, ut deligatae partes firmiter contineantur; ut in humeri deligatione, quando fit per alteram alam vinculi circumductio, aut in inguine laborante, ea quæ fit ad alterum inguen, 2. de iis, q. in *Med. f. t. 16.* Foef. *Oec. 64.* Alias Lat. *apprehensio* sumitur pro *indicatione*, quatenus Medicus id apprehendit, quod est utile ad finem suum obtinendum. Mich. Gavassetius l. de *Indicat. curat. c. 4. p. m. 50. 51.*

* *Antille*, sunt insulæ a Christophoro Colombo anno 1492. detectæ, ubi luem veneream endemiam antiquitus fuisse, & inde in Europam transmissam esse plurimi, & gravissimi auctores consentiunt. V. Ant. Mus. Braslav. in respons. ad primam quæstionem Alexandri Fontanæ. Joan. Bapt. Mont. in tract. de *Morb. Gallico.* Gabr. Fallop. tract. de *morb. Gall. c. 1. Astruc. l. 1. c. 9.*

Antilobium, ἀντιλόβιον, ἢ ἀντιλόβις, dicitur pars illa exigua in auricula, quæ infimæ parti, quem lobum appellant, superposita est. Ruffus scribit, *antilobida* vel *oblobium* dici heliis extremum subbreve. Lind. *Med. Phys. l. 2. c. 11. §. 4.*

Antilogia, ἀντιλογία, vide *Contradictio.*

Antimonium, idem, quod *stibium*, στίβιον, ἢ στίβι, est minerale ad metallinam naturam proxime accedens, e sulphure, mercurio crudo, cum portionibus terrestribus, & paucis salinis mistis constans. Ejus historiam & vires, nec non medicamenta ex illo parata, descripta vide passim in autoribus, v. gr. in *Basilica antimonii* ab Hamero Poppio conscripta & operibus Hartmanni addita *Tom. 1. in fol. edit. Francofurt. 1695. p. 136. seqq. in Th. Chym. V. l. p. 563.* ubi duplex statuitur a Dornæo, *nigrum* & *album*, quod *magnesia* dicitur, l. de *Transmut. Metall. c. 24. can. 5.* Item p. 616. *seq. plurib.* Libav. *S. A. Chym. l. 7. c. 22. Apoc. Herm. Part. prior. c. 13. & alibi.* Schroder. *Pharmac. l. 3. c. 17.* Fr. Hofm. in *Clav. ad b. l.* qui etiam tantas huic minerali tribuit laudes, ut sit quasi fons & scaturigo præstantissimorum medicamentorum, & cornu Amalthææ salutarium remedium. Contra in C. Hofm. *Paralip. Officin. c. 90.* reperies decretum totius Collegii Parisensis contra *stibii* usum A. 1566. publicatum, statuens, esse deleterium, nec posse quavis præparatione emendari, ut intro citra molestissimam noxam possit assumi. An fortassis utrinque peccatum est in iudicando, cum in excessu, tum in defectu?

Sane perdifficile est & periculosa res alex, arbitrium facere. Enigmatica a spagyricis antimonium vocatur *lupus*, *Proteus*, *radix metalorum*, *Saturnus philosophorum*, *magnesia Saturni*; & exprimitur hoc caractere ☿. *Marchasita plumbea* dicitur *antimonium philosophorum*, *Th. Chym. Vol. VI. p. 475*. De antimonio diaphoretico hujusque variis parandi modis videatur Iunken. *Lex. Ch. Pharm. Part. I. p. 22. seqq.* Ipse quoque *lapis philos.* vocatur *antimonium* in Lagnei *Harmon. Chym. Th. Vol. 4. p. 427*.

Antinephritica, ἀντινεφρική, *medicamenta contra morbos renum*. Blanc. in *Lex.*

Antiparalyticum, ἀντιπαραλυτικόν, epitheton medicamentorum internorum & externorum contra paralyin probatorum. Ita apud Hartman. extat in *Praxi Chymiatrica*, oleum *antiparalyticum*, *Tom. I. oper. in fol. p. 84. edit. Francf.* quod tamen alii potius in gangræna & sphacelo pro secreto habent: mihi certe etiam suspexit in paralyti & atrophia particulari, cum virtutis illius sufficientem rationem non videam, an in sulphure ferri ea consistat, nec ne.

Antipathes, ἀντιπαθής, est species corallii nigri, secundum Diosc. *l. 5. c. 140.* arboris figura magisque ramosi, & vices easdem cum corallio habentis. Adstringit enim & refrigerat mediocriter. Georg. Agricola scribit, non aliud videri, quam *hematitem nigrum*, *l. 4. fossil. p. 248. l. 5. p. 254.*

Antipathia, ἀντιπαθία, dicitur species qualitatis occultæ, opposita *sympathie*, quando inter duas res vel odium aliquid naturale occurrit, vel una alteram fere inexplicabili ratione afficit, eamque removeve aut destruere annititur. Ita Galen. *l. II. de S. F. §. Coria vetera*, de iis combustis scriptum esse a quibusdam tradit, quod attritiones sanent ex *antipatia* quadam. Enimvero licet nec *sympathiam*, nec *antipathiam* omnem negare velimus aut possimus, neque tamen hoc quoque dissimulabimus, quod multa vana, absurda, & falsa in enumeratione exemplorum ad utramque illam qualitatem concurrere soleant; quemadmodum hoc etiam publice contra Digbæi *dissertationem de pulvere Sympathetico* ad oculum demonstravimus. *Sympathie* & *Antipathie* rationem omnem haud inepte deduci posse et corpusculorum ἀτμοειδῶν, vel effluvi-orum occurrentium diversorum motibus & configurationibus variis gaudentium, vel mutua cohæsione & combinatione, vel reciproca attractione & repulsionem existimat Charlton. *Ex. X. Patbol. §. 33.* Enimvero Ioh. Marcus Mar-

ci vult adhuc efficacius intercedere principium vitale, videlicet vel Archeum, & ejus vim conservativam, quæ tranfit in alterius corpus, vel ideam aliquam hostilem, aut necantem, aut corruptentem, quæ recipitur in alterius sphæram radiosam, ex effluviis maximam partem constantem, *Phil. Veter. rest. Part. V. sect. 1. subsect. 3. & sect. 3. subsect. 1.* Enimvero mihi videtur in totius hujus argumenti explanatione frequentior fallacia peritiosis ejus, quod est in principio, committi, dum obscurum per æque obscurum, incertum per incertius demonstratur. Effectus *Antipathie* recenset etiam Rolfink *O. & M. M. Spec. l. 2. §. 3. c. 199.*

Antiperistasis, ἀντιπεριστάσις, dicitur *circumobstentia*, sive caloris aut frigoris compressio & coarctatio, ob contrariam circumfusi corporis qualitatem. Ita Theophrast. *l. de igne* rationem, cur in hyeme corpora robustiora sint, & felicius alimenta concoquant, ponit in collecto calore potentiore per *antiperistasin*. Hæc etiam causa est inflammationum internarum hyemali tempore familiarium, verb. gr. pleuritis, peripneumoniæ &c. *3. aph. 23.* Dicitur verò ἀντιπεριστάσις emphatice, ἀντι, quia contrarium; περι, quia cohíbens; στάσις, quia indimotum, scilicet frigus, cujus obsessio ignis unitur, unione roboratur, roboratus incalescit. Vide Dieterich. *Iatr. n. 448.* & Linden. *Ex. X. §. 115.*

Antipharmacum, ἀντιφάρμακον dicitur *medicamentum contra venena*, & ita idem, quod *alexipharmacum*. Dioscor. *Blancard. in Lex.*

Antiphysica, ἀντιφυσική, vide *Carminativa*.

Antipodagricus, ἀντιποδαγρικός, idem quod antarthriticus, epitheton medicamentorum internorum & externorum in doloribus arthriticis probatorum. Ita in *operib.* Hartmanni in specie *praxi chymiatrica* occurrit descriptio vini *antipodagrici* & aquæ *antipodagricæ*. *Rul. Tom. I. Oper. in fol. p. 72. 73.*

Antipooeo, ἀντιπώοιο, Hippocrati significat *refistere malo*, juvare, *2. de artic. t. 42.* Vide *Foef. Oec. p. 64.*

Antipraxia, ἀντιπραξία, significat functionum & temperamentorum in diversis membris contrarietatem, quam veteres excogitarunt, ad declarandam in affectibus hypochondriacis symptomatum concurrentium varietatem sæpe contrariam, v. g. hepatis intemperies calida, & stomachi frigida etiam in vulgus pene notæ communiter incusantur. Quam licet nonnulli ex recentioribus inficiari non vereantur, inter quos & B. Etmullerus, ideo quod sanguis debito circulo distributus proportionaliter calefaciat

ciat & stomachum & hepar, adeoque debitam erasim obtineant: insufficiens tamen hæc ratio nobis videtur, siquidem, non obstante illa proportionali convenientia temperamentorum in singulis organis, nihilo minus sano sensu aliqua etiam contrarietas statui & defendi poterit. Ut taceamus, videri nobis illos confundere statum sec. nat. cum statu pr. nat. ita ut, licet concederetur, non dari ἀντιπραγματικῶν in illo, non statim liceret inferre, quod nec in statu præternaturali occurrat.

Antipyretum, ἀντιπυρετικόν, rectius dicitur, quam *antifebrile*, quod mixtum e græco & Latino compositum est, idem quod ἀντιπυρετικόν: Epitheton medicamentorum contra febres. Occurrit in *Catalogo medicamentorum variorum* D. D. Johann. Behem Medici Veneti A. 1667. typis excuso.

Antiquarium vocatur practicis quibusdam recentioribus medicamentum *specificum contra febrem quartanam*, quale est Riverii. Ita & *antiquarium Peruvianum* dicta fuit china china, de qua suo loco. Meminit & *essentia antiquaria* D. D. Wedel. *Ph. R. A. F. l. 2. f. 2. c. 8.*

Antiquus, παλαιός, idem, quod *vetus*. *Antiqui morbi*, id est, *inveterati*.

Antirhoepe, ἀντιρροή, ἢ ἀντιρροήτις, significat in *contrariam partem propulsionem*, vel inclinationem, & usurpat Hippocrat. de nare inclinata mediante habena in contrarium retrahenda, 2. de artic. t. 46. Foef. d. l.

Antifecosis, ἀντι φέσις, dicitur *æqualis repositio*, aut ad æquilibrium reductio, *adæquatio*, idem, quod ἀντισημειωσις, a verbo ἀντισημαίνω, quo utitur Hipp. in figurata quidem significatione, pro reficere, & cibum deperditum reponere, aut rependere, 2. de R. V. I. A. t. 28. Foef. d. l. Dicitur & ἀντισημειωσις, sive pondus, quod alteri opponitur, cuius vocis meminit Casp. Gramer. *Colleg. Chymic. Dis. 1. c. 4. §. 10.* de aeris gravitate differens, & approbavit D. Justus Vesti in *annotationibus*. Itali ἀντισημειωσις vocant *bilancia*, quem terminum transfulerunt arithmetici & mercatores in forum suum frequentissime. Latinum *compensatio* quoque respondet ἀντισημειωσις.

Antispasms, ἀντισπασμῶν, *revulsio*, *retractio*, dicitur humoris fluentis in contrariam partem retractio & aversio. Hujus species sunt quatuor propositionum differentiis. Nam *revulsio* fit aut ab inferiori parte ad superiorem, aut a dextra ad sinistram, aut ab anteriori ad posteriorem, aut ab interiori ad externam, Galen. 1. de hirundin. revuls. C. c. 3. quamvis l. 5. M. M. c. 3. tres tantum enumeret. Me-

minit Hipp. quoque *revulsionis*, l. 6. Epid. f. 2. t. 8. Foef. d. l. & p. 65. Gorr. p. 40. An, & quomodo hæc fieri possit per venæ sectionem, stante circulationis sanguinis principio indubitato, sane difficillimum est explicatu. Nobis sufficere viderur, quod aliquando natura defectum sanguinis e parte læsæ opposita detracti resarcire cogatur a parte læsæ vel a læsæ. *Antispasmodicum*, ἀντισπασμῶν, appellatur in genere auxilium in diversa revellens, Galen. l. 13. M. M. c. 11.

Antispoda, ἀντισπῶδα, dicuntur medicamenta, quæ eadem cum τῷ σπῶδι, quod & σπῶδος dicitur, facultate pollent, ita, ut in *spodii* penuria in ejus locum substitui possint; quorum meminit Dioscor. l. 5. c. de pompholyge, cujus species *spodium* est, Gorr. d. l.

Antistatbmesis, ἀντιστάθμισις, vide *antifecosis*.

Antisternigma, ἀντιστήριγμα, apud Hipp. dicitur *fulcrum*, quo aliquid obfirmatur & fulcitur 1. de artic. t. 74. Derivatur a verbo ἀντιστήριζω, obniti, obfirmari, quod legitur apud eund. c. 3. de art. t. 103. & 4. b. t. 58. vide Foef. p. 65.

Antisternon, ἀντιστήριον, id est, *deorsum*, de quo suo loco. Gorr. d. l.

Antitasis, ἀντίτασις, cum ossa, quæ dissident, ad hoc, ut e directo admoveantur, prius retrorsum trahuntur. Hæc ad *oppositum tractio* ἀντίτασις dicitur Gal. l. 6. M. M. c. 5.

Antithenar, ἀντιθένηρ vocatur a Riolano musculus adducens pollicem tertius, teste Bartholin. l. 4. an. c. 9. p. 577. quemadmodum & alter adducens musculus *Hyporthenar* eidem dicitur.

* *Antitomum*, pharmacum, ἀντιτομον φάρμακον, remedium, quod secatur, paraturque adversus morbi dolores, & vim.

Antitragus, ἀντιτραγῶς, est pars crassior *antihelici* opposita *trago*, uti descripsit Ruffus. Quid vero *antihelix* sit, & *tragus*, vide suo loco. Gorr. d. l. Lind. *Med. Phys. l. 2. c. 11. §. 4.*

Antitypos, ἀντίτυπος, vide *Renifus*.

Antivenereus, epitheton minus accuratum medicamentorum venerem extinguentium, atque ita idem significat, quod ἀντιφωσφορικῶς, de quo paulo superius; Usus D. D. Joh. Behem. *Med. Venet. in catalogo suo medicamentorum variorum*. Et elixir *antivenerei* descriptio e balsam. copayba habetur in Morley *Collect. Chym. Leid. c. 137.*

Antrum cum epitheto *buccinosum* vocatur *cochlea auris*, teste Bartholin. *libell. 4. anat. c. 6. fin.*

Antyllion, ἀντύλιον, nomen est malagmatis valde adstringentis, cuius descriptio habetur apud Egin. l. 7. Gorr. d. l.

Anus, ἀρχός, διακτύλιον, ἔδρα, κέσκαρθ, κοεός, idem, *podex*, *culus*, dicitur inferior corporis pars, in qua est recti intestini extremum, per quod excrementa redduntur, Gal. l. 5. de U. P. c. 15. Hujus exterior pars musculo sphinctere donata *anus*, διακτύλιον, dicitur l. *Introduct.* c. 10. Ani partes crassiores musculosa vocantur *nates*. Sumitur & ἀρχός pro toto intestino recto, ex 5. *aph.* 58. Vide Foef. p. 98. Dieterich. n. 111. *Anus* in genere foeminino mulierem vetulam significat. Vide *Graec.*

Anxietas, vide *Alyco*. *Angor*.

Anydria, ἀνύδρην, *caelum siccum* & squalidum significat, uno verbo, *sudum*, Hipp. l. 2. *Epid.* f. l. 6. l. 1. *Epid.* f. l. t. 7. Hinc & adjectivum ἀνύδρην, i. e. siccum, *squalidum*, de diversis anni temporibus praedicatur, v. g. de vere & aestate, l. 2. *Epid.* f. III. 3. de autumno 3. *aph.* 14. Vide Foef. p. 65. Dieter. *Iarr.* n. 69.

Anyperbletos, ἀνυπέβλητος, i. e. *insuperabilis*, *incoercibilis*. Legitur de carne bubula apud Hipp. 4. de R. V. l. A. t. 98. Foef. d. l.

Anypenthyinos, ἀνυπέθυσος, dicitur de eo, quod rationi reddendae non est obnoxium. Sunt autem illa in arte, quae sensibus sunt obvia, & minime examinanda. Hipp. *Præcept.* VI. 8. Foef. d. l.

Anystos, ἀνυστός, significat *expeditum sermone*, *promptum verbis*, quod etiam medicum decet. Hipp. de dec. orn. II. 31.

Aochlesia, ἀοχλησία, vide *Anodynia*.

Aocnia, ἀοκνία, *impigritas*, vel *sedulitas*. Hanc in laboribus commendavit ad sanitatis exercitium proficiam. Hipp. l. 6. *Epid.* f. IV. 2. 20.

Aoncon, ἄογκον, dicitur *cavens tumore*, & in superlativo ἀογκότατον, quo usus est Hipp. de corpore valde gracili, minimeque tumente, f. 2. de nat. hum. t. 4. Quidam etiam exponunt per solidissimum, ut externa aeris injuriæ minus sit expositum. Foef. p. 66.

Aorgesia, ἀοργησία, ἀοργητος, *ive vacuitas*, Lat. & *Lentitudo* dicitur, oppositus affectus iracundiae, quando quis nescit irasci. Mart. *Akakiæ in Gal. art. parv.* p. 118.

Aornos, ἀορνός, dicitur locus *cavens avibus*, ob exhalationes malignas praesertim e lacubus, avibus advolantibus necem adferentes: Qualis fuit in Campania circa lacum rotundum Averni nomine indigitatum. Talis lacus *aornus* etiam in Epiro, qui pestilenti exhalatione insignis nec ipse fuit volucres caelo frui

libero, sed exanimatas dejicit. Plura vide de his locis apud Georg. Agricol. de re metall. p. m. 147. 148.

Aorta, ἀορτή, epitheton *arteriae magnae*. Vide *Arteria*; quamvis apud Hipp. vocabulum ἀορτή, *aorta*, potius de bronchiis asperae arteriae & ramis per pulmonum lobos dispersis sumi videatur, uti patet ex l. de loc. in hom. XXVII. 14. Vide Foef. d. l. & p. 67.

Aortra, *aortron*, ἀορτή, ἀορτρον, dicitur suspensa utrinque pulmonis pars, quam Linden. etiam per articulum vertit, l. 2. de morb. LII. 1. *Coac.* t. 400. Apud Dioscorid. etiam legi ἀορτῆς scribit d. l. Ad summam, notante eodem ex Gal. circa horum vocabulorum lectionem ἡ πᾶν τὸ σπῆς ἐστὶ.

Apaereoma, ἀποιερέωμαι, vide *Aeora*.

Apagma, ἀπαγμα, vide *Abductio*. Strictius exposuit Gal. hoc vocabul. l. 6. *M. M. c.* 5. quod sit appellatio medicorum propria vulgo inusitata, quoties ossis finis, qua parte cum alio maxime committitur, abruptus est. Foef. d. l.

Apallage, ἀπαλλαγὴ, in genere quidem omnem *mutationem*, in specie vero apud Hippocr. liberationem a morbo significat, 2. *aph.* 45. a verbo ἀπαλλάττω, *mito*, de quo vid. Dieterich. n. 74. & Foef. *Oec.* p. 68. qui multis locis ex Hipp. demonstrat, significare quoque hoc verbum evacuare cum emolitione.

Apanchomenos, ἀπαγχόμενος, qui *strangulatus*, qui suspensio suffocatus est, occurrit apud Hipp. l. 2. *aph.* 43.

Apantezis, vel *Apantoma*, ἀπάντησις, ἀπάντημα, *obviam itionem*, & id, quod alteri occurrit, significat, Hipp. l. de dec. bab. V. 11. & IX. 14. quamvis alii legant ἀπαντήματα. Intelligit vero per *apantestin* officium medici, quo mature consultit, emendare in futurum errores commissos, & docere unumquemque, quid sui muneris sit apud agrum, quid fieri de tempore in tempus debeat, quid non fieri, egregie exponente hoc Linden. *S. M. Ex.* II. §. 26.

Apantismus, ἀπαντισμός, est subtilissima linea, quae ægre videri potest, quasi tū exolescentem lineolam diceret, cui simillimae sunt venarum quaedam propagines florum araneae aut capillorum modo angustae & extensae, quae *venae capillares* dicuntur. Gal. de ven. & arter. dissect. c. 8.

Apantropia, ἀπαντροπία, significat hominum aversionem & solitudinem, referturque inter symptomata melancholiae, & signum habetur leucophlegmaticorum, *Coac.* t. 482. Cl. Vvedelius ἀπαντροπίας & ἀπαντροπίας refert ad tertiam melancholiae speciem & gradum describens, quod adeo moesti sint, & omnia mundana sodalitia vitent, simul absurda loquantur

tur & faciant : Infani , quorum cerebellum contumax vapor ex atra bile labefactat , ut constanter afferent , quæ sibi concepere in animo incongrua & absurda. *Patholog. Dogm. sect. 3. c. 9. p. m. 597.*

Apanticy , ἀπαντικῶν , significat palam , evidenter , manifeste. Hipp. 3. *de fract. t. 34.*

Aparachytum , scil. vinum , ἀπαράχυτος οἶνος , est vinum meracissimum , originale scil. vinum , cui marina aqua non est admixta. Gal. 1. 4. *de C. M. S. G. c. 7. & l. 12. M. M. c. 4.* Erant autem hujusmodi vina generosa ; ignobilibus vero aut imbecillis vinis marina immiscebatur , indeque τριβαλκωσιμῶνος οἶνος , vel θυλακωσιμῶνος , vel θυλακωσιμῶνος , dicebatur . Celsus modo *falsum* simpliciter vocat , l. 1. c. 6. modo *falsum Græcum* , l. 3. c. 24. & alibi . Græcorum enim inventum erat , vinorum sola ignobilia condientium mari ; quomodo ? docet Dioscor. l. 5. c. 27. itemque Columella l. 12. c. 25. quare ? docet Plutarch. *quest. nat. X.* Species falsi septem recenset Plin. l. 14. *H. N. cap. 8.* *Aparachyton* etiam dicebatur ἀθάλκωσιμῶνος , h. e. maris experts , cum Horat. 2. *Sat. 8. v. 15.* Hæc ex Linden. *S. M. Ex. §. 63.*

Aparasceusasia , ἀπαρασκευσία , dicitur , cum , quæ necessaria sunt ad balneum , sunt imparata , neque rite suppetunt. Hipp. c. 3. *de R. V. I. A. t. 44.*

Aparegetos , ἀπαρηγόρητος , dicitur de eo , quod nullius est solatii , nullum affert commodum . Hipp. *de dec. orn. IV. 8.*

Apartes , ἀπαρτῆς suspensus , separatus , penfiliis . Usurpatur de naso ab Hipp. 2. *de art. 47.* Foef. p. 69.

Aparthrosis , ἀπαρθρωσις , vide *Abarticulatio* .
Aparti , ἀπαρτί , ἀπαρτίως , adverbium est Hippocraticum , significans integre , exquisite , exacte , *de R. V. I. A. t. 43. & l. 1. aph. 20.* Foef. d. 1.

Apartisis , ἀπαρτίσις , compagem & connexionem perfectam , integritatem & perfectionem significat . Usurpatur de nervis ab Hipp. 1. *de artic. t. 25.* Foef. p. 70.

Aparyo , ἀπαρῶ , i. e. detraho , exhaurio : Hippocr. l. *de intern. aff. X. 20. 21. 22.* Foef. d. 1.

Apate , ἀπάτη , deceptionem , fallaciam significat . Hipp. l. 6. *Epid. f. V. t. 13.* Hinc ἀπατῶν dicitur impostor , quod legitur 3. *de artic. t. 20.* Verbum habetur ἀπατῶ , decipio , & compositum idem significans ἀπαπατῶ , quod occurrit l. *de vet. med. III. 18.* Foef. d. 1.

Apathia , ἀπάθεια , significat affectuum p. n. defectum .

Apaudio , ἀπαυδία , proprie & stricte signi-

ficat , loquendi facultate destitutor , unde Erotianus ad mentem Hippocratis idem esse pronunciat , ac sine voce esse . In latiori vero significatione omnem virium defectionem & imbecillitatem (quam plerumque & vocis defectus comitatur) denotare solet , uti patet ex Hipp. 1. *aph. 9. l. de Gland. X. 12. l. Præcept. IIX. 7. l. 1. de morb. mul. C. 28.* Quin & de morbo deficiente usurpatur l. 2. *Epid. f. I. 31.* Hinc descendit compositum προαυδία , quod significat vel antea viribus deficio , vel antea voce destitutor . Hipp. l. 1. *Prorrh. f. 1. t. 8.* Vide Foef. d. 1.

Apaufisoma , ἀπαυφισμα , h. e. consumor . Legitur apud Hipp. l. 4. *de morb. XXX. 9.* Foef. dicit. l.

Apechema , ἀπήχημα , dicitur quasi , ut in echo fit , responsio quadam , est a contraria ictus parte facta calvaria fractura vel fissio , de qua etiam Celsus l. 8. c. 4. Negavit vero eam contingere P. Ægineta l. 6. c. 90. In medio reliquit Marcellus Vergilius *comm. ad Dioscor. l. 4. t. 24.* ex quo hæc depromsimus . Ægineta subscribit Gorraus , quia os calvaria futuram habet , quæ , teste Gal. l. 9. *de V. P. c. 17.* impediunt , ne ictus una in parte acceptus alteram , quæ ultra futuram est , violer , sed noxa terminetur ad ipsam futuram . Provocavit vero ad experientiam multis observationibus confirmatam Job a Meckren *Obs. Medico-Chirurg. c. 1. p. 20. 21.* Latine dicitur *contrafissura* . Hanc ab Hipp. vocari ξυφορῶν , calamitatem l. *de vuln. c. XVIII. 2.* credidit Scult. *Ar. mam. Chirurg. P. 1. T. XXIX.* post fig. 10. §. 21.

Apeiros , ἀπειρος , duplicem habet significationem : 1. notat infinitum , a πέρας terminus . Vide *Infinitus* . 2. *inexpertum* , a πῆρα , experientia . Vide *Imperitia* .

Apeitheimena , ἀπειθεμένα , dicuntur Hipp. ea , in quibus æger medici præceptis minime se præstat morigerum , l. 2. *Prorrh. VII. 1.* Hinc & hujusmodi ægri dici possunt ἀπειθεῖτες , immorigeri . Foef. p. 71.

Apella , λιποδερμος , Gal. l. 1. *de C. M. S. L. c. 3. & l. 7. de C. M. P. G. c. 7.* dicitur , cui præputium ex morbo , vel sectione deficit , aut ita contractum est , ut glandem amplius tegere nequeat . Romani etiam *recuritum* vocant . *Apella* propterea epitheton Judæorum ob circumcisionem esse solet . Morbus vero retracti præputii alias *paraphimosis* vocatur .

* *Apelos* , ἀπελος , ulcus , vulnus .

Apempolexis , ἀπειμολησις . Occurrit hæc vox apud Hipp. l. *de dec. habitu V. 15.* Refertur ibi inter virtutes & decora medici . Foelius in *Oec.* exposuit per venditionem , nundinationem , jun-

jungens cum purgationibus, q. d. nundinatio ac venditio medicamentorum ad purgandum necessariorum, quorum scientiam habere debet. Hanc versionem videtur confirmare Henr. Steph. in *Tbesi. Gr.* Verum an nundinatio hæc ad τὸ πρῶτον medici pertinet? Minime. Magis igitur mihi placet versio Hier. Mercurialis, plane contrariam significationem tribuentis, scil. quod notet alienitatem a mercimoniis. Hunc secutus Linden. in edit. *Hipp. noviss.* quamvis in *S. M. Ex. II. §. 30. seqq.* limitaverit, nisi æger ipse urgeat, metu, ne non detentus mercede, velut hamo, medicus se deserat, vel curationem protrahendo quæstum ex morbi longitudine faciat uberiorem. Alias pacifici cum ægrotis præjudicat honestati atque utilitati.

Apenes, ἀπνῆς, significat *immitis*, injucundum, quod, cum sumitur, molestiam quandam exhibet, uti exponit Gal. *com. 1. de R. V. l. A. t. 18.* Huic opponitur τὸ προσνῆς, *mite*, suave, jucundum. Graviter ergo hallucinatus est Gorraus, qui in def. plane invertit utriusque significationes.

Apepsia, ἀπεψία, in genere *cruditatem* significat, de quo infra. In specie vero est symptoma ventriculi, & denotat abolitam ejus chylosificationem, ob defectum, vel vitium fermenti, aut temperamenti vitalis, hoc est, intemperiem frigidam & humidam.

Apepton, ἀπεπτον, vide *Crudum*. *Apepta phymata*, ἀπεπτα φυμάτια, solitus est Hipp. nominare *cruda tubercula*, seu tumores p. n. nervosa corpora vertebra ipsi atque spinali medullæ insita extendentes, causam nempe gibborum effectricem, teste Gal. *4. de L. A. 3.*

Aper, ἄπερ, (quæ vox græca multos scriptores in errorem duxit, ut verterint latine per *aper*, recte notante Ul. Aldrovando *l. 1. de quadr. bisulc. c. 37.* quamvis ex contextu evidentissime pateat, non esse ipsius Aldrovandi scriptum, sed alterius continuantis opera illius, cum Aldrovandum ibidem cum laude allegaverit) primo & proprie significat *verrem*, sive *suam sylvestrem* utriusque sexus, imo & *porcellum sylvestrem* complecti potest. Ejus usus non solum in cibo notissimus, & in deliciis magnatum, unde & *apugna caro* suillæ domesticæ præfertur. Deodat. *Panth. Hyg. l. 1. c. 33.* sed & in medicina habetur. De utroque vide Aldrov. *d. l. Bruyerin. de re cib. l. 13. c. 3.* Schroder. *l. 3. cl. 5. n. 3.* *Aprum* totum primum appofuisse *Servilium Rallum* ex Alex. ab Alex. *Genial. diar. l. 5. cap. 21.* notavit Th. Janf. van Almeloeyen *R. I. On. p. 4.* Secundario & per similitudinem quan-

dam *aper* etiam *piscem* quandam *marinum* denotat, cujus descriptionem vide apud Rondelet. *l. 5. de pisc. c. 27.* Aldrov. *l. 3. b. t. c. 12.* quem etiam male verterunt nonnulli per *caprum*, quemadmodum & ἄπριπος dici debet *porcellus marinus*. Rondel. *d. l. c. 26.* Delineatum etiam hunc piscem exhibet *Paræus l. 24. Chir. c. 21.*

Aperugoma, ἀπερῦγος, significat *eructor*, vel eructando aliquid ejicio, item *aversor*, apud Hipp. *l. 2. de morb. LIIX. 8.* Foel. *p. 71.*

Aperientia, ἀπερῦση, vide *Anastomosis*.

Aperistaton, ἀπεριστῶν, est epitheton ulceris, quod non est magnum, nec ulli graviori noxæ conjunctum. Gal. *l. 2. de C. M. S. G. c. 1. h. e.* quod nec vitiosi humoris influxu impetitur, nec sordidum, nec inflammatum est, nec in circumposita carne intemperiem ullam habet. Sic dicitur ἀπὸ τῆς περιβάσεως, quæ apud græcos afflictionem, periculum, & cladem significat. Gorr.

Apevittos, ἀπέβητος, epitheton est ciborum, qui *minimum habent excrementi*, quales sunt carnes sylvestrium animalium, & eorum, quæ siccioribus locis victitant. Opposita sunt τῆς περιττωματικῆς, Gorr. *p. 42.*

Apertus, pro exulcerato sumitur, ut *aperte strumæ*, apud Scrib. Larg. *n. 81.* vid. Rhod. in not. *Lex. Scrib.*

* *Apevcos*, ἀπέβητος, epith. a Theophr. tributum arboribus, quæ resinam non excludant.

* *Apecolymenos*, ἀπεκολυμμένος, cui penis circumcisus est.

Apeuthysmenos, ἀπεθυσμένος h. e. *directus*. Ita græcis vocatur *intestinum rectum*, postremum ex crassis, per quod alvi fæces rejiciuntur. Gorr. *p. 42.*

Apexabo est farciminis genus e sanguine vel eruore coagulato & condensato cum lardo & cumino vel aromatis potissimum constantis, cibi vilioris minusque sanitati convenientis, quod etiam Leonem Imperatorem *constit. 58.* severe prohibuisse notavit P. Ammann. in *Irenica p. 181.*

Aphæresis, ἀφῆρησις duo significat: in genere omnem *ablationem* in medicina necessariam, ceu alteram in ejus definitione Hipp. partem oppositam τῇ προσθήσει, additioni. Medici enim officium palmarium hoc quoque est, removere ea, quæ removenda sunt. In specie vero est pars chirurgiæ, quæ aufert ea, quæ sunt superflua. Hanc Barberte appellavit ἐξῆρησιν. Hipp. quoque hoc vocab. usus de sanguinis largis detractionibus noxiis, *Coac. t. 360.*

Αφῆρησις, in qua non solum animæ facultatibus, sed anima ipsa privatur animal. Senert. *Pract. l. 1. part. 3. c. 30.*

Apbanismos, ἀφανισμός, Lat. *evanescentia* dicitur, a verbo ἀφανίζω, quod significat de-
leo, eximo. Hipp. l. de Hemorrh. V. 9. VI. 2. & passivum ἀφανίζομαι, dispareo, evanesco, quod frequentius occurrit, v. g. f. 2. prognost. t. 68. f. 3. t. 19. l. 1. f. 2. prorrh. t. 1. f. 3. t. 5. l. 1. Epid. f. 1. t. 10. f. 2. t. 38. 67. & plura loca vide apud Foef. p. 110.

Apbassomenos, ἀπασσομένος, h. e. *contractus*, digitis confricatus, Hipp. l. 2. de morb. XXX. 9. XXXVII. 2. h. de nat. mul. VII. 5. in quo loco legit Lind. ἐπαρῶση, fortassis majoris ἀπεβίωσις gratia. Foef. d. l.

Apbebriorik, id est, *sulphur*. Rul. in Lex.

Apbeideo, ἀπείδω, i. e. *audacter aliquid perago*, nihil parco. Hippocr. 2. de artic. t. 46. Foef. p. 111.

Apbelia, ἀβελία, dicitur simplicitas docendi faciendique medicinarum methodicæ sectæ propria, Galen. l. 4. M. M. c. 4.

Apbelicesteros, ἀβελικέστηρος, dicitur *professoris ætatis homo*, qui florentem ætatem jam exegit. Hipp. l. 7. Epid. tr. 1.

Apbesema, ἀπέσημα, i. e. *docendum*. Legitur in remediis græcis Marchion. libro de morb. mul. cap. 4. annexis. Dioscorid. l. 1. c. 2. & alibi.

Apbesis, ἀπῆσις, vel significat morbi *remissionem*, solutionem, & liberationem, ut Hipp. Coac. t. 575. vel sumitur de emissionibus sagittarum, l. de artic. c. 1. t. 11. vel denotat membrorum quorundam vel omnium totius corporis exolutionem & languorem, l. 3. Epid. f. 3. t. 37.

Apbiconomia, ἀπικονομία, significat *devenio*, pervenio. Inde ἀπικνωέω, quod legitur i. aph. 4. Dieter. n. 136.

Apbiemi, ἀπιέμι, i. e. *remitto*, tollo, dimoveo. Hipp. 2. Prorrh. XLIII. 4. 4. aph. 30. 5. aph. 13. Foef. p. 112. Dietr. n. 137.

Apbilanthropia, ἀπιλανθρωπία, hoc nomine vocavit D. D. Wedelius primum melancholix gradum, quando homines tristes & meticulosi gaudia & conversationes non amant, nec afficiuntur jocis, nec aliis diversionibus animi aut exercitiis, sed potius amant soli esse. Pertinent huc etiam citra causam manifestam lachrymantem, & ex his levamen quaerentes. Patholog. Dogm. sect. 3. c. 9. p. 596.

Apbistemi, ἀπιστήμι. Vide *Apostasis*. *Apostema*.

Apblegmatos, ἀπλέγματος, i. e. *pituita carens*. Est nota boni puris apud Hippocr. l. 2. Prorrh. XII. 2. Coac. t. 402.

Aphodos, ἀφώδος, reliquiarum alimenti excretionem, *stercus* significat, Hipp. 2. de R. V. l.

A. t. 24. Galen. in comm. ad b. l. Dicitur alias ἀποπίπτω, item ἀφώδωσις, Lat. *feces*. Verbum ἀφώδωσις ventrem exonerare significat, l. 7. Epid. IX. 5. l. de fistul. IV. 6. Latine *adsellare*, de quo verbo supra ex Keuch. in not. ad Samentic. p. 197. ἀφώδωσις etiam *stercus* significat, & ἀφώδωτικόν, latinam. ἀφώδωσις, idem quod ἀφώδος. Et hoc Nicander in theriaca & alexipharm. mutat in ἀφώδωσις, interfederendo lit. p. metri causa. Vide Foef. p. 112. Linden. Ex. XIII. §. 251.

Aphonia, ἀφωνία, i. e. *vocis carentia*, privatio, seu defectio, *obmutescencia*, quæ ægris solet accidere, læsis duntaxat iis, quæ voci efformandæ subserviunt instrumentis, vel etiam iis, quæ respirationi deputavit natura, vel ob recentem quandam exolutionem & afflictionem virtutis, Gal. c. 4. de R. V. l. A. t. 23. Per exsuperantiam etiam hoc vocabulum epilepsiam, apoplexiam, catalepsim, syncopen, aliosque id genus affectus complectitur, teste Holler. in Hipp. Coac. Vide Dieterich. latr. n. 143. & Foef. in Oec. τὸ ἀφώνιον duobus modis accipi, & pro privatione vocis, & pro ejusdem depravatione, docet Gal. l. 4. de Hipp. & Plat. decr. c. 4. Lat. *invocale* vocatur. Ex Clariss. Zanini Epistola ad Moor ad calcem T. 2. Ballonii V. E. Aphonia quandoque magnam vocem, magnamque ejulationem significat, cum littera a apud Græcos dictioni præposita modo neget, & destruat, modo intendat, augeatque. Zaninus in hunc sensum explicat Coacum: Qui ex doloribus aphoniae sunt crudeliter moriuntur. A praxi id confirmatum est.

Aphoretos, ἀφώρητος, h. e. *intolerabilis*, vehemens. Tribuitur febribus apud Hipp. l. de Crisib. IV. 11. item avaritiæ, Ep. ad S. P. Q. Abderit. n. 20. Alibi dicitur ἀφώρητος. l. 1. de morb. mul. LXIV. 16. ubi inepte redditur in Lat. per *sterilis*, Foef. d. l.

Aphorismus, ἀφορισμός, est oratio, quæ omnes rei proprietates brevissimis verbis circumscribit, Galen. c. 1. aph. 1. qui & definitiones appellat aphorismos, c. 3. de his, quæ in med. t. 32.

Aphurme, ἀφούρησις, dicitur *ocasio*, causa externa & manifesta, ex qua aliquid fit. Vocatur & πύρρασις. Usurpatur præcipue de *causis procatarticeis* morborum. Hippoc. l. de Int. aff. LIV. 2. l. 2. Epid. f. I. 78. l. 6. com. 3. t. 14. 16. 18. 25. Foef. d. l.

Aphrizo, ἀφρίζω, idem, quod ἀφρίζω, *spumo*, spumam reddo, Hippocr. l. 2. de morb. mul. XVI. 4. XLIV. 7. l. 4. de morb. XXV. 23. Foef. p. 113.

Aphrodes, ἀφροδῖς, *spumofus* vel *spumeus*. Usurpatur cum de sanguine, tum de excrementis, Hipp. *Coac.* 1. 450. 607. 7. *aph.* 30. Foef. d. 1. Dieter. n. 142.

Aphrodisiasmus, ἀφροδισιασμός, ἀφροδισιασμός, res veneræ, usus veneris, coitus viri cum fœmina, Hipp. 6. *aph.* 30. Ejus nimius & illicitus usus, quin & deficiens licitus morbis gravissimis ansam præbet. Hinc in specie *epilepsia* dicitur *aphrodisiastica*. Casp. Reies *Camp. Elys. quæst.* 46. n. 18. *Aphrodisia* quoque dicitur *eras veneræ*. Rul. & Iohnf. in *Lex. Aphrodisiacum* vocatur medicamentum veneris cœstrum excitans, quemadmodum extinguentia *antaphrodisiaca* dici possunt, de quo vocab. paulo superius dictum est, quemadmodum & de altero quamvis minus accurate composito *antiveneris*.

Aphroditarium, ἀφροδιτάριον, nomen est aridi medicamenti, quod constat thure, squama aris, malo punico, cerussa, amylo, pari pondere inter se mixtis, apud P. Aegine; l. 4. c. 40. Hoc nomine quoque appellatur collirium quoddam a Gal. l. 4. de *C. M. S. L.* Gorr. p. 65.

Aphrogala, ἀφρογάλα, lac. *spumofum*, sive tantopere agitatedum, ut totum in spumam verum sit. Remedium adversus calidam intemperiem ventriculi commendatum a Gal. l. 7. *M. M.* c. 4. Videtur etiam hoc nomine appellari posse *flor lactis* vulgo dictus, vulgo *Milcharum*, vel in Norico *Rern*, quem *capillareum* vocasse Alex. Petronium l. 3. de *Victu Rom.* c. 19. notavit I. H. Velschius ad *Marcell. Cuman. Obs.* 23. in *Syllogo Cur. & Obs. M. Cent.* 1. p. m. 52.

Aphrolitrum, ἀφρολίτρον, *Aphronitrum*, ἀφρονίτρον, h. e. spuma nitri. Quamvis C. Hoffman *Officin. Paralip.* c. 63. *Litron* & *nitron* dialecto saltem differre statuat; est tamen magna inter utrumque dictum medicamentum differentia apud Galenum, quam tradit l. 9. de *simp. Fac.* §. *Aphrolitrum* in hoc potissimum consistens; quod illud sit farinæ simile; hoc vero congelatum & coactum. Illud mediam habet facultatem inter aphronitram & salem; huic sola inest vis detergendi, vel digerendi. Gorr. p. 65.

Aphronitrum flor petrae, vel *parietis* res est levissima, glebosa, & friabilis, spumosa, mordens, coloris pene purpurei, & hæc optima. Nascitur in muris & petris. Quodammodo virtus similis est sali adusto. Rul. in *Lex. Aphronitrum* quoque nonnulli vocant spumam salis massæ vitrorum liquatæ innatantem. Li-
bar. *Apoc. Herm.* pr. 6. 17.

Aphrontiseo, ἀφροντισέω, signif. *negligo*. Hipp. *Præcep.* VI. 27. X. 5. Foef. d. 1.

Aphros, ἀφρός, vide *Spuma*.

Aphrofeleus, ἀφροφέλιος, lapis est, quem aliqui *seleniten* appellant, quod imaginem lunæ repræsentet, velut in speculo. Unde & *specularium* dicitur Græc. σπειλάκειον; quamvis C. Hoffm. in *Paralip.* c. 75. subscribere nolit. Contrarium autem defendit Chioc. *Mus. Calceolar. sect.* 3. p. 283. seq. Nostrium non est, hanc dirimere litem.

Aphrosyne, ἀφροσύνη, id est *amentia*, *delirium*, idem, quod ἀνοία. Legitur apud Nic. Eison. de *cogn. & cur. morb.* l. 1. c. 15.

Aphtha, ἀφθα, de ulceribus superficialibus oris cum interni, tum externi dicitur. Sunt enim *aphthæ* ulcera oris superficiem occupantia cum molesto caloris p. n. sensu conjuncta, vel a sero sanguinis chyloso acriori salino & ichoroso, vel a lacte similiter corrupto provenientia. Unde pueros lactantes præcipue infestare solent, Gal. 3. in 3. *Epid.* t. 12. & Hippoc. inter morbos infantiles recensuit, 3. *aph.* 24. Aliquando aliis quoque corporis partibus exulceratis verbum ἀφθα, attribui legimus apud eundem v. gr. de pudendis muliebribus l. de *nat. mul.* LVI. 1. LXXX. t. l. 1. de *morb. mal.* LVII. 1. Huc pertinet etiam *Coac.* 1. 529. ubi ἀφθα, de gravidis leguntur, item de fistula pulmonum, sive aspera arteria, l. 2. de *morb.* LXIX. 2. & Galen. testiculos ἀφθόνους curandos docet, l. 9. de *C. M. S. L.* c. 8. ubi vitiose legitur in Gr. ἀφθόνος, Jung. *Dietric. num.* 135. Erotianus ex Hippocrate exanthematum genus, quæ præcipue infantum ora occupant.

Aphtharios, ἀφθαριος, dicitur *incorruptibilis*; quod de corporibus mixtis, & præterint quæ ex arteriis, venis, nervis & carne constant, prædicari non posse, docet Gal. l. 14. d. *V. P.* c. 2.

Aphya, ἄφρα, ἄφρα, dicitur pisciculus minutus, cujus varias species & descriptiones vid. apud Aldrov. l. 2. de *pisc.* c. 28. seqq. Flutulentum gignere succum testatur idem *ibid.* Hinc ἀφραδες, epitheton coloris, denotans exalbidum, *Aphyam*, vel *Apuam*, piscem referentem, Hippoc. l. 2. de *morb. mul.* III. 2. IX. 7. Occurrit apud eundem & verbum ἀφρα, *exalbesco*, l. de *int. affect.* XLIII. 8. Foef. p. 113. conf. Erotianus in χροια ἀφραδες & Galen. in Ἄφρα.

Aphyfos, ἀφυσός, i. e. *expers flatuum*, non faciens flatum. Gorr. p. 66.

Apionta, ἀπιοντα, dicuntur *excreta*, *secedentia*, quæ egeruntur. Usurpatur de semine virili,

rili, Hipp. l. i. de morb. mul. XXXIII. 12. Alias & alvi egestiones quoque ita vocantur l. 4. Epid. XXV. 6. l. 6. quamvis & generaliter de aliis excrementis dici possit, v. gr. de sudore l. 6. Epid. f. VIII. r. 21. Ita & verbum ἀπίου, abire, fecerit, significat, l. i. de morb. mul. XXVII. 6. 7. vide Foef. p. 71.

Apis, μέλιουσα, μέλιτι, est animalculum infectum notissimum, mellificum, cujus prolixam descriptionem cum usu vide si curæ est, apud Aldrov. de Insect. c. 1. ubi & tradit, Cumanæ regionis incolæ apibus vesci. Usus in medicina hic maxime laudari solet, quod sicca & contrita, aut etiam combusta pilorum generationem promoveant. Schrod. l. 5. cl. 4. n. 94.

Apites, ἀπίτης, epitheton vini ex pyris facti, Gorr. p. 43.

Aplestia, ἀπλεστία dicitur insatiabilitas, vitium animi pessimum, cui opponitur ἀπύρκαα, contentum esse sua sorte. Gal. l. de dign. & cur. an. morb. c. 9.

Apleuros, ἀπλευρός, q. d. decostis, i. e. costis carens. Gal. l. 4. de Hippocr. & Platon. decr. c. 4.

Aplytos, ἀπλυτός, illozus dicitur Latine. Tribuitur lanæ, quæ alias lana succida dicitur, ab Hipp. ἄπλυτον ἀπλυτον, in additam. librorum de morb. mulier.

Apneusti, ἀπνευστί, adverbium significans sine respiratione, vel uno spiritu aliquid perficere, v. gr. bibere uno haustu. Hipp. de int. aff. XIII. 23. p. 72.

Apnoea, ἀπνοία, id est, defectus spirandi, Gal. l. 2. M. M. c. 2. unde & ἀπνοία ἀπνοία, eidem dicitur l. i. de diffic. respir. c. 8. h. e. respiratio spiritu privata, non quod in totum abolita sit, neque enim manere posset vita, sed quod adeo parva, rara, & tarda, ut perisse videatur; qualis apnoea in uteri strangulatu, apoplexia, syncope, & lethargo accidit, ideo, quod instrumentorum respirationi destinatorum resolutionem ob defectum influentium spiritu, spirandi quoque privato consequatur. Junge sis Fr. de le Boe Sylvium Pr. Med. l. 2. c. 34 §. 13.

Apnus, ἀπνός, epitheton respirationis adeo parvæ & tardæ, ut plane spiritus periisse videatur.

Apobanon, ἀποβάνον, vide Eventus.

Apobamma, ἀποβάμμα, intinctus, ab ἀποβάπτω, leniter intingo. Idem, quod embamma. Meminit illius Cardanus l. 5. de subtil. rer. quod vulgus medicorum liquorem, in quo aureos nummos, vel catenas ignitas extinxerunt, aut coxerunt ad confirmationem spi-

rituum, & membrorum principalium, apobamma vocaverit. Penottus de medicam. Chym. in Theatr. Chym. Vol. I. p. 626.

* Apobiosis, ἀποβίωσις, mors, interitus.

Apobrasma, ἀποβράσμα, legitur apud Hippocr. l. de nat. pueri XLV. 4. & ibidem significat ejaculator, ejicior, dicitur de feminis ferivi ejaculatione ad gemellorum diversi sexus generationem ex mente quidem & hypothefi Coi. Quid vero nomen ἀποβράσμα proprie significet, non certo constat. A quibusdam autoribus accipitur pro furfure tritici, ab aliis pro spuma maris, quæ significationes non sunt hujus loci.

Apobregma, ἀποβρέγμα, dilutum. Vide infra Dilutum.

Apocarpnismos, ἀποκαρπνισμός, vide Fumigatio.

Apocartereon, ἀποκαρτέρειον, dicitur qui inedia se consumit & fame. Hippocr. 3. de R. V. l. A. r. 17. Foef. p. 73.

Apocatastasis, ἀποκατάστασις, dicitur a verbo ἀποκαθίστασθαι, significat restitutionem in integrum, subsidentiam, cessationem, pro subjecti, de quo dicitur, conditione. Quando de primis prædicatur, earum subsidentiam & restitutionem in integrum exprimit Hipp. l. 7. Epid. LV. 20. ad quem locum vid. Linden. Ex XVI. §. 241. seqq. Item de lingua prius inarticulata, iterum restituta Hipp. d. l. XXVI. 11. De morbis & tumoribus subsidentibus & evanescentibus, idem 6. aph. 49. Jung. Foef. Osc. p. 73. Dieterich. Iatr. n. 81.

Apocatharsis, ἀποκαθάρσις, in genere idem est, quod expurgatio. Hinc apud Thucyd. l. 2. ἀποκαθάρσις χολῆς, bilis expurgationes, sive per vomitum, sive per secessum, leguntur, in peste illa Athenis memorabili. Medicamenta quoque ἀποκαθαρτικά vocantur, quæ simpliciter καθαρτικά dicuntur A. Tiraquell. de Nobilit. c. XXXI. §. 275. fol. 127. b.

Apocaulizome, ἀποκαυλίζωμαι, id est, in transversum frangor; unde & fractura dicitur καυλίδον caulatim. Vide Cauledon. Verbo usus est aliquoties Hipp. i. de artic. r. 63. c. 2. r. 25. 28. Foef. dict. l.

Apocenoosis, ἀποκένωσις, vide Cenoosis.

Apocerigma, ἀποκέργμα, significat denunciationem, quæ ægris fit in morbis, sive id, quod ægris debet revelari & indicari, apud Hipp. II. Prorbet. XL. 8.

Apochoreon, ἀποχωρέον, idem est, quod excrementum in genere, sive quod e corpore excernitur. Et verbum ἀποχωρέειν, significat excernere, & dicitur de excretionibus. Hipp. 4. aphor. 47. item de alvo & urina, 7. aphor.

69. Idem est, quod διαχωρεῖν, ἐκκρίναι, ἀποκρίναι, & similia.

Apochremptis, ἀποχρημπίς, apud Hipp. d. l. & Coac. t. 242. excretionem sputi significat, & apochremata, ἀποχρημάτια, sputum, l. de Loc. in hom. XXIX. 15. a verbo ἀποχρημπτέσθαι, excreare. Hipp. 3. de R. V. I. A. t. 27.

Apochylisma, ἀποχύλισμα, significat succum extractum & inspissatum ex vegetabilibus, & respondet termino officinali Rob. de quo inferius suo loco. Lat. etiam *succago* dicitur.

Apochyma, ἀπόχυμα, vide *Zopisa*.

* *Apocynor*, ἀπόκυνος, frutex, qui canes in cibo datus necare dicitur. Plin. l. 24. c. 10. Dioscor. 4. 81.

Apoclasma, ἀπόκλασμα, idem, quod *apagma*. Vide *Abductio*. Dicitur & ἀποκλαμωδισμένοι, ap. Hipp. l. de fract.

Apocleisis, ἀπόκλεισις, exclusionem significat, & ciborum fastidium, estque idem, quod ἀπίε, Hipp. l. 7. Epid. XLIX. 16. a verbo ἀποκλείεσθαι, excludi, averfari, fastidire, l. 3. de diet. XXVI. 3. 6. l. de int. aff. l. 69. Foel. p. 74.

Apocochizo, ἀποκοχίζω, h. e. in concham testamve repono, concha excipio, Gorr. p. 44.

Apocope, ἀποκοπή, vide *abscissio*.

Apocrisis, ἀπόκρισις, idem, quod ἐκκρισις, expulsionem, excrementum significat, & quicquid e corpore veluti redundans educitur. Hinc *apocritica facultas*, ἀποκριτική δύναμις, ap. Gal. l. de fac. natur. legitur, h. e. expultrix, secretrix, qua singulae partes supervacua remouent, vel excernunt. Alias quoque apud Hippocr. *apocrisis morbosus*, eleganter dicitur de effluvis aeris contagiosis, sive de morbosus quadam qualitate per exhalationem aeri impressa, alias miasma dicta, l. de nat. hum. c. 2. t. 4. quæ causa fit morborum epidemicorum pestilentialium. Vide Carleton. Ex. X. Patbol. §. 34. seqq. Vide *Contagium*. Alias notum est ex aliis lexicis, quod ἀπόκρισις significet *responsionem*, & verbum ἀποκρίνομαι, respondeo: verum hæc significatio non strictè pertinet ad forum medicum.

Apocrusticon, ἀποκρουστικόν, dicitur medicamentum, repellendi virtutem habens & adstringentem, Gal. l. 11. M. M. 15. Rolf. Ord. & Meth. med. spec. l. 4. sect. 1. c. 14. Estque de natura frigidorum, Gal. l. 6. C. M. S. L. c. 1.

Apocyesis, ἀποκύησις, partum significat. Legitur apud Gal. l. 1. de causi. morb. c. 7. Jung. Fuchf. comm. ad b. l. p. m. 50. b.

Apodacrytica, ἀποδακρυτικά, dicuntur medicamenta lachrymas mouentia, & iterum supprimentia. Possent uno verbo dici *delachrymatoria*. Nam & Columella & Plinius delachry-

mare ea significatione dicunt. Meminit illorum Gal. l. 4. d. M. C. S. L. c. 5.

Apodeixis, ἀπόδειξις, demonstratio. Vide infra.

Apodyterium, ἀποδυτήριον, est conclave ante balnei ingressum situm, in quo balneaturi vestes exuebant. Lang. l. 1. Epist. 51. ubi & *conisterium* dicitur. Vocatur & *spoliarium* apud Prosp. Alpin. de Medicin. Egyptior. l. 3. cap. 16. p. m. 106. a.

Apocum, ἀποκίον, in genere significat expers omnis qualitatis, quæ sensu deprehendi potest, *insipidum*, quod neque adstrictionem, neque acrimoniam, aut aliam insignem facultatem obtinet, qualis inter humidas substantias commendatur aqua, & inter siccas amyllum. Galen. l. 1. de Alim. fac. c. 8. Vide *Inspidus*.

Apogalactismus, ἀπογαλακτισμός, vide *ablactatio*.

Apogeoma, ἀπογέωμαι, significat *degiusto*, Hipp. l. 1. Ep. II. 12. Foel. p. 72.

Apoginoma, ἀπογίνομαι, significat *decedo*, *absum*. Usurpatur de morbis, Hippoc. de morb. facr. III. 15. ubi verbum oppositum προσπίπτει, jungitur, i. e. accedere. De sanguine effluente etiam dicitur, l. 4. Epid. I. 10. Aliquando etiam devotat mori, ap. Hippocr. d. l. XX. 14. XXIX. 3. l. 1. de morb. mul. XLII. 6. Et ita opponitur γίνωμαι, nascor, fio, l. de septim. part. X. 4. Aliquando idem significat, quod devenite, vel progressu temporis fieri, l. 4. Epid. IV. 2. 19.

Apoglaucosis, ἀπογλαύκωσις, vide *Glaucoma*. Occurrit apud Dioscorid. l. 1. c. 64. & Joh. Ant. Saracenus reddidit per oculorum *glaucomata*.

Apogona, τὰ ἀπίγονα, dicuntur *vitalia fecunda*, fetus vitalis. Hipp. l. 2. Epid. f. III. 113. & l. 6. f. VIII. 6. Foel. p. 72.

Apolausis, ἀπόλαυσις, *fruitio*, usum fructum, commodum significat. Verbum notum δότω λῶσι, fruor, Hippocr. l. de vet. med. XX. 3. 15. Nomen apud Gal. occurrit l. 3. de fac. nat. c. 6.

Apoleia, defectum, *jacturam* significat. Ita apud Non. de M. P. C. c. 34. ἀπέλει τῆς μνήμης legitur, i. e. defectus vel *jactura* memoriae.

Apolepsis, ἀπόληψις, crebro usurpatur Hippocrati, & *interceptionem*, *cohibitionem*, & *retentionem* significat. Dicitur vel de urinis aliquoties f. 4. de R. V. I. A. t. 14. c. 2. in 1. Prorrh. t. 16. & c. 3. t. 28. & alibi: vel de alvo (quæ & alias δότωλακμμένη κοιλίη eidem vocatur, sive δότωλακμμένη) Coac. t. 603. vel de

venis, quando nimium opplentur, ita, ut extinctionis caloris nativi periculum immineat, de R. V. l. A. f. 4. r. 23. Qua de caussa etiam spirituum interceptiones fiunt, d. l. r. 21. 26. Tandem etiam de morbo prædicatur, l. 2. Epid. f. 6. r. 16. Legitur etiam aliquando ἀπόλημψις, pro ἀπόλησις, uti ἀπόλημψις, pro ἀπόλησις, de Humid. uf. X. 7. Vide plura apud Foef. in Occ. p. 75. seqq. Vocatur etiam quandoque κατάληψις ἢ ἐγκυτάληψις. Vide Interceptio. Apoplepsia quoque legitur in Cl. Wedellii Theorem. Medic. Part. II. sect. V. r. 16. quod ἀρωίαν vocis interceptionem significet, qua auctoritate & quam bene, meum non est indagare.

Apolexis, ἀπόλησις, est ætas a vigore recedens, & propius ad vitæ terminum accedens, prima senectus, apud Hippocrat. in præcept. XI. 11. Opponitur enim eidem ἀνωή ἀλιείνις, vigor ætatis.

Apolinosiς, ἀπολίνοσις, dicitur Æginetæ curandi ratio fistulas per linum crudum. vide infra Omolion.

Apologia, ἀπολογία, defensionem significat. Gal. l. 5. de san. tu. c. 1. Alias Latinum defendere, etiam pro arcere aut præcauere accipitur, uti ostendit Keuchen. ad Seren. p. 34. seqq.

Apolysis, ἀπόλυσις, significat solutionem, liberationem, exclusionem, pro diversitate rerum, de quibus dicitur, v. gr. de fœtus exclusione, l. 5. Epid. VI. 9. item, secundinarum, l. 2. Proverb. XXX. 18. de morbi solutione, Coac. t. 384. seq. denique de ligamentorum & fasciarum resolutione, C. 2. de fract. t. 15. Junge sis Foef. Occ. p. 77. ἀπολύσις dicit Erotianus, vel membrorum solutionem, vel fasciarum remissionem.

Apomagia, ἀπομαγία, abstersorium, exterforium sordibus & excrementis detergendis idoneum significat. Hipp. de Medic. III. 4.

Apomatema, ἀπομάθημα, dicitur obliuio ejus rei, quam antea didicimus: uno verbo, dediscere. Hipp. 3. de fract. t. 8.

Apomeli, ἀπομηλί, est species decocti, parati ex melle vel favis cum aceto commistis, & tantisper decoctis, quoad utrorumque qualitates inter se uniantur, & aceti vis retundatur. Dicitur alias ἀπόμυλο, ἢ ἀπομυλός, Gal. l. 3. de fract. t. 49. Medium locum habere inter mulsam & oxymel, ejusdemque plurimum in Peloponneso fuisse usam scribit Gal. l. 8. M. M. c. 4. præditum est vi extergendi, alvum & urinam movendi, calidioribus tamen & biliosis naturis aduersum & inconueniens.

Apomylenas, ἀπομυληνάς, dicitur protendens labra compressum. Gal. in Ex. voc. Hippocr.

Gorr. p. 45. & plenius explicat Erotianus, quod nempe fiat hæc, quando mentum distorqueatur vel convellatur cum paresi, præcipue ex vulnere.

Aponochoememos, ἀπονοχοιμένος, id est, animo auerso, vel ob nimium fastidium, vel propter delirium, Hipp. l. 3. Ep. post. stat. pestil. egrar. 2. vel juxta Galen. f. 3. r. 73.

Aponeurosis, ἀπονεύρωσις, quasi pronervatio, vel denervatio, ita dicitur extremitas musculorum, quæ alias τένον, tendo appellatur, Gal. l. 6. M. M. c. 4. Sunt vero duplicis generis aponeuroses: Quædam sunt carnosiores, σαρκώδεις, quædam nervosiores, νεύρωδεις, c. 2. de artic. t. 6.

Aponia, ἀπονία, idem, quod anodynia. De quo vide supra. Gorr. p. 45. Medicamenta quoque ἀπωνα dicuntur, quæ nullum tormentum aut dolorem excitant. Tiraquell. de Nobilit. c. XXXI. §. 275. fol. 127. b.

Aponitrose, ἀπονηρώσει, est ulcus nigro aspergere & perficere. Hippocr. l. de ulcer. XII. 12.

Apopallesis, Apopalsis, ἀποπάλησις, ἀπόπαλις, expulsionem, extrusionem, evibrationem significat appud Hipp. a verb. ἀποπάλλωθαι, quamvis circa hoc magna subist difficultas, quæ videatur apud Foef. p. 78.

Apoparthenovome, ἀποπαρθενόνομι, id est, virginitate privor, devirginor. Hipp. l. de A. L. & Ag. XLII. 4.

Apopatema, ἀποπάθημα, apopatesis, ἀποπάτησις, vide Aphodos. Apopatos, ἀποπάτω, locum ad secessum denotare etiam monstrat Linden. Ex. XIII. §. 252. Alias ἀποπάτω, ipsum alvi excrementum etiam significat, fumum apud Dioscorid. l. 2. c. 98. alibi & Erotianus ἀποπάτω αἱ ἀφροδύσεις.

Apopedao, ἀποπηδῶ, significat exilio, & usurpatur ab Hipp. de articulis luxatis, eque loco naturali elapsis, 3. de artic. t. 48. & 115. vel sect. 4. t. 1. Foef. p. 79.

Apopheugo, ἀποφύγω, id est, liberor a malo, e morbo evado. Hipp. l. 1. de morb. mul. XLI. 8. XLII. 12. L. 2. l. de nat. mulier. LII. 1. LXXI. Foef. p. 86.

Apopblegmatisimus, ἀποφλεγματισμός, est medicamentum pollens facultate pituitam vel lympham eliciendi e capite, perque os excernendi. Gal. 6. de San. tu. 10. Offeritur vel forma gargarisimi, vel masticatorii, vel unguenti, rectius eclegmatis. Schroder. Offic. Pharm. l. 1. c. 3. Formulas vide ap. Rolfink. O. ac Meth. l. 6. f. 4. c. 3. & apud alios.

Apophrades, ἀποφράδες, a singulari ἀποφράς, nefandus, quo epitheto Andr. Laurentius l. 2. de

de Crif. c. 1. indigitavit dies nefastos & infastos, in quibus nulla critus vel mala in morbis acutis lethalibus metuenda, qui tamen ab eventu demum innotescunt.

Apophrasso, ἀποφροσσω, significat *obstruo*, *obstruo*, diciturque de menibus suppressis. Hipp. l. 1. de morb. mul. l. 19. Foef. d. l.

Apophtora, ἀποφθορά, ab ἀποφθαίρω, abortio, Vide Abortus.

Apophyas, ἀποφυάς, est *appendix*, vel *adnatum*, ramus ac furculus. De venis utitur Hipp. l. de venis, XVII. 8. Paulo post vero appellat ἀποφυάδας, XXVI. 6.

Apophyfis, ἀπόφυσις, est extranea ossis pars, instar tuberculi prominens, seu adnata appendix, Gal. de Ossib. in præsem. Latine etiam *processus* dicitur. Differt ab ἐπιφύσει, quod hæc sit adnatum quid, & continguum; illa vero ipsius ossis continuata portio, Barthol. libell. 4. Anat. c. 1. *Apophyfes* etiam dicuntur Hippocrati excrescentiæ carniæ tantum in massa carnea, & fetu feminino apparentes, quasi processus ac exortus membrorum, & protuberantiæ, non vero certæ & exactæ distinctiones, quales in fetibus masculis observari dicit, l. de septim. part. VIII. 22. 23.

Apopiesma, ἀποπίεσμα, est expressio humorum, quæ fit ex deligationibus, in vulnere, aut fracturis. Hipp. c. 3. de fract. t. 31.

Apoplanao, ἀποπλανίω, significat *errabunde abducere*; usurpavit de venis Hipp. l. de venis, XXVI. 4.

Apoplecta vocatur vena jugularis interna, ad aspera arteriæ latus ascendens. Barthol. Anat. libell. 1. c. 6. Hanc male ab antiquis soporalem dictam esse vult Blancard. in Lex. Verum si arteriæ carotidis nomen non improbat, non video stringentem rationem, ob quam adeo male factum sit, & vena *apoplecta*, cujus ramus cum arteriæ carotidis ramo fertur, eodem quoque nomine appelletur.

Aplexia, ἀπληξία, quod sit ablatio sensus & motus in toto corpore, seu vehemens & repentina totius corporis resolutio ac stupor, ex Gal. l. 3. de L. A. c. 10. & c. 2. apb. 42. nullum amplius est dubium. Verum quænam hujus affectus vera sit causa, adeo incertum est, e veterum & recentiorum monumentis determinare, ut, quo aliquis se velit desectere, reperiatr trabs in omnibus, sicut in proverbio dicitur. Nihilominus veritati maxime consentanea nobis videntur, & philiatris propterea commendanda, quæ de hujus affectus causis & generatione tradidit Vvillus rr. de anima Bruor. Part. II. c. 8. ut & Sylvius Prax. Med. l. 2. Prax. Med. c. 21. Dicitur

Tom. I.

& Latinis *Syderatio*. Apud Hipp. *apoplexie* vocabulum aliquando ad certa saltem corporis membra refertur, l. 2. Proverb. XXIII. 9. In specie ad linguam & brachium, Coac. t. 359. ad dextrum aut sinistrum latus, t. 477. quæ species alias *paraplegie*, παραπληγίας, aut ἡμιπληγίας nomine venire solet, Foef. Oec. p. 79.

Apoplectica vena, vide *Jugulares vena*. Interdum & medicamenta vocantur *apoplectica* pro *antapoplectica*. Ita aquæ *apoplecticæ* in dispensatoriis in specie aqua *apoplectica* mineralis ZWelferi leguntur in *Pharmacop. Reg. cl. XV.*

Apornixis, ἀπόρνησις, idem, quod *πυγιάς*, *suffocatio*, præfocatio. Legitur apud Moschion. cum epithero τῆς μήτρας, i. e. uteri vel matricis, de morb. mul. c. 127.

Apospophæo, ἀποσπώφω, significat *crepitu ventris* emittere, Hipp. l. 6. Epid. f. 3. t. 19.

Apospsychia, ἀψυχία, idem, quod ἀλυσία, Gal. c. 3. in 1. Proverb. t. 20. summum animi deliquium.

Aproptosis, ἀπρόπτωσις, est *vinculorum relaxatio* & *remissio* secundum Erotianum, & ita coincidit cum ἀπόλυσις, de quo superius; nisi quod ἀπόλυσις latius sit.

Apropytizo, ἀποπυτίζω, i. e. *expuo*, Hipp. l. 7. Epid. XV. 34. Foef. p. 80.

Aporego, ἀπορέγω, significat *porrigo*, *prebeo*. De manu usus Hippocr. l. de fract. t. 4. Foef. d. l.

Aporia, ἀπορία, vide *Angor*, *Alyce*.

* *Aporotos*, ἀπόρωτος, epitheron, quod Dioscor. tribuit ossibus, quæ non coierunt, & calum obduxerunt, seu quæ non conferberunt.

Aporrhaides, ἀπορρηάιδες, dicuntur *inuvices aculeati*, sive *conchyliæ*, Aldrov. l. 3. de rest. c. 14.

Aporrhipsis, ἀπορρηπίσις, *rejectionem* significat, v. g. *vestmentorum*, uti faciunt ægri æstuantés aut delirantes, Hipp. de R. V. l. A. t. 44.

Aporrhoæa, ἀπορροία, *defluxus*, vel *influxus*, idem, quod *contagium*, *miasma*, *effluviu*, *apocrius morbosa*. Vide *Apocrius*, *Contagium*, *Effluviu*. Dicitur & ἀπορροή, *desluviu*, v. g. ἀπορροή τῶν τριχῶν, *desluviu capillorum*, quod legitur in Moschion. remediis Græcis vel de morb. mul. annexis n. 2. Vide *Alopecia*, *Calvities*.

Apos, rectius *apus*, ἄπος, dicitur species avis *hirundini* similis, majoris tamen, plurimum volantis, ob pedes brevissimos ad rependum potius, quam insistendum factos. Licet Germani & Belgæ ab *apodum* in cibis u-

L

fu

fu abhorreant, non tamen ingratas esse vult Aldrov. l. 17. Ornith.

Aposcemma, vel *Aposcepsis*, ἀπόσκημμα, ἢ ἀπόσκηψις, vocatur *decubitus humorum*, cum qui prius unum membrum infestant humores, eo relicto, ad alterum transeunt. Galen. l. 2. ad *Glauc.* c. 7. Propterea & ipsi morborum *transitus & transmutationes* ita dicuntur apud Hipp. 6. *aph.* 56. Galeno quoque appellantur ἀποσκήματα, corporis excrementa, quæ in alvum deponuntur, totumque corpus, aut etiam partem quandam veluti humoribus in eam decumbentibus exonerant, c. 2. *Prognost.* t. 13.

* *Aposcepsis*, etiam exponitur *scarificatio* apud Hipp. de morb. l. 1.

Aposceparnismus, ἀποσκηπαρισμὸς, est species una fracturæ cranii, vel etiam alterius ossis, cum ipsum velut a latere finditur, perinde ac si fascia ligni fragmentum abscindatur: siquidem σκέπαρος *asciam* significat. Fit telo levi & acuto. Gorr.

Aposcbasis, *Aposcbasmus*, ἀπόσχεσις, ἀποσχεσμός, *scarificationem* significat, & levem cutis incisuram. Videtur & venæ sectionem significare ex l. 5. *Epid.* XXVI. 12. XXVII. 1. & l. 7. XXXIV. 15. XXXV. 2.

Aposfigesis, ἀποσfigησις, *reticentia* dicitur, Hipp. l. de dec. orn. II. 26. ubi videtur responsio arguta & præmeditata innui.

Apositia, ἀποσιτία, *ciborum fastidium*, vide *Anorexia*; quamvis ab hac differre videatur, ita, ut *anorexia*, quæ & *asitia* dicitur, sit inappetentia; *apositia* vero fastidium, Gal. c. 1. in 1. *Epid.* t. 29. Multi enim non appetunt, qui tamen nec fastidiunt, Linden. S. M. Ex. XIII. §. 79. Dicuntur hinc ἀποσιτοι. Gal. d. l.

Apositicus, ἀποσιτικός, dicitur ap. Hipp. de iis, quæ fastidium cibi & inappetentiam faciunt, notante Gorræo p. 46. ex Gal. *Exeg. voc. Hipp.* Adde Foef. pag. 80. 81.

Aposmileno, ἀποσμιλένιον (Erotian. & Foef. existimant, legendum potius esse ἀπομυλαίνιον) significat *in acutum ducor, aut incurvor*. Hipp. ulurpavit de maxilla *incurvata*, 2. de artic. t. 31. Foef. d. l.

* *Apospadon*, ἀποσπάδων is cui testes avulsi & exsecti.

Aposparasso, ἀποσπαράσσω, id est, *avello lacerando*. At *Aposparthazo*, ἀποσπαρθάζω denotat *palpito, vibro*. Illud retinuit Linden. hoc vero Foef. & alii in loco Hipp. l. 2. de morb. X. 9.

Apospasma, ἀπόσπασμα, lat. *Divulsum*, dicitur omnis solutio continui, quæ partibus organicis accidit, Galen. de constir. art. c. 6. de diff. morb. c. 11. in specie dicitur de ligamen-

tis divulsis, l. 4. M. M. c. 1. & c. 3. de iis, quæ in medic. t. 31. *Apospasmata* etiam vocavit recrementa, vel producta metallica, qualia sunt, Tutia, Melantheria, Misy, Sory & similia, D. Ludovici *dissert.* 1. *Pharmac.* p. 538. quamvis mendose legatur ibi *apospasmata*.

Aposphacelisis, ἀποσφαικίσις, Hipp. dicitur sideratio vel mortificatio carnis, quæ fit in vulneribus, fracturis, a fortiori, quam par erat, ligatura, de artic. t. 35.

Aposphage, ἀποσφαγή, denotat *maclationem, jugulationem*, apud Hippocr. l. de vet. med. XL. 24.

Aposphagma, ἀποσφαγμα, exponitur Galeno apud Hippocr. feculenta colatura, aut excolamentum, quod & *hyposphagma* dicitur. Intellegi autem potest sanguis, qui supposito vase pecudi jugulata defluit, & excipitur, ac in cibum varia conditura formatur, teste Plinio l. 28. H. N. c. 14.

Aposphinxis, ἀπόσφινγίσις, est *constrictio*, quando pars fasciis constringitur. Hipp. 2. de iis, quæ in med. t. 28. c. 4. de art. t. 35. f. 2. de fract. t. 19.

Apospongismus, ἀποσπογγισμός, est *spongiæ vel ficcæ vel aqua perfusæ admotio*, vel ad detergendas sordes, vel ad sedandos dolores, pruritus, vel ad spiritus refocillandos, Gorr. p. 46.

Apostagma, *Apostalagma*, ἀποσάγμα, ἀποσάλωγμα, dicitur id mistum, quod priusquam uvæ calcentur, destillat. Ob dulcedinis prærogativam singulare vocatur etiam γλυκύκος, aliis *protropum*. Linden. Ex. X. §. 206. 207.

Aposasis, ἀπόσασις, idem est, quod *abscessus*, de cuius vocabuli variis significationibus superius actum. Specialiter fracturam ossis denotat, cum fragmentum aliquod ab osse discedit, Hipp. 3. de fract. t. 17. & 20. Dicitur & quædam ἀπόσασις κατ' ἐκριν ἢ κατ' ἐκροήν, cum morbus excreatione quadam, aut per effluxum solvitur, ad differentiam ἀποσάσεως in alios morbos, quæ alias *metastasis* appellatur. Iunges sis Foef. *Oec.* p. 83. 84. Græcos etiam *recessus* qualitatam ab halitu temperato vocasse ἀποσάσεις, scribit Fallop. *tr. de purg. simpl.* c. 4. Tom. I. p. 136. Ita morbi dicuntur *recessus* a naturali constitutione: magnitudo morbi est major recessus. Hor. Augen. Tom. III. Ep. & Conf. Medic. l. 6. p. m. 232.

Apostaxis, vide *Staxis*.

Apostema, ἀπόστημα, vide *Abscessus*.

Apostherigma, ἀποσθηρίγμα, est *fulcrum & stabilimentum*, quod sine deligatione affectæ partibus, ad eam stabiliendam, apponitur, qualecunque fuerit, sive superdetur, sive substernatur,

tur, veluti caput pulvis, lanis etiam & pannis mollibus firmatur, Gal. *com. 3. de iis, quæ in medic. t. 36.* Aliam quoque significationem huic vocabulo competere, ita, ut infixum & inhaerentem morbum, vel *opilationem* denotet, probari posse videtur ex Hipp. *l. de flatib. XIV. t. 1.* nisi lectio suspecta & mendosa fuerit, uti existimat Foel. *Oecon. p. 84.* Nihilominus hanc significationem admittit & confirmat Linden. *Ex. IV. §. 15. 16.* Et Casp. Theophil. Bierling. in *Thesauro p. 1128.* de doloribus in intestinis hærentibus usurpavit. Verbum ἀποσπρίζω, i. e. fulcio, firmo, legitur *l. 2. prorrhæ. XXIII. 13.*

Apostracos osleon, ἀποσπράκός ὄσλεον, dicitur os ita exsiccatum & exangue, ut in testam mutatum sit. Hipp. *de vuln. c. XXIII. 6.*

Apostrophe, ἀποστροφή, *aversationem* & fastidium ciborum significat apud P. Ægin. *l. 3. c. 37.* Vide Linden. *Ex. XIV. §. 63.*

* *Apopsygma*, ἀπόψυγμα, stercus, id, quod excernitur: & apoplexis, ἀπόψυξις, ventris exoneratio.

Aposymbecocota, ἀποσυμβεκκότι, dicuntur signa, quæ alias ἔχ' ὑπάρχοντι vocantur quasi non existentia, qualia sunt ἀναλγία, i. e. doloris absentia, & privationem denotare videntur. Gal. *comm. 1. in progn. Hipp. t. 27.* Jung. *Dogmata nostra Med. Gen. p. 300.*

Aposyringumia, ἀποσυργυμίαι, significat in fistulam degenerare, vel excavari, Hipp. *l. de loc. in hom. XX. 4.* & *l. de venis XXVI. 9.* ἀποσυργυῖσθαι τῆν χολὴν idem est ac ἀποφυσῶν, *efflare bilem*, apud Erotianum.

Aposyrma, ἀπόσυρμα, dicitur desquamatio cutis, aut *abrasio*. Est solutionis continui species, abrasa sc. cute, Hipp. *l. de Hum. us. V. 20.* *Aposyrmata* igitur Græci vocant, quod Latini *abrasa*, suntque exulcerationes superficialiæ, quæ cutem habent suspensam, Gal. *l. 1. de C. M. S. G. c. 13.* Scrib. *Larg. n. 215.* Rhod. in *Lex. Scrib.* Exponitur alias quoque locus desquamatus & frustulum in ulceribus a partis ulceratæ substantia abrasum.

Apotanyo, ἀποτανύω, significat *protendo*, *extendo*. Hipp. *2. de fract. t. 2.*

Apotelesma, affectus five exitus passionum. Cælius Aurel. *chron. l. 2. c. 12.*

Apotelmatizo, ἀποτελματίζω, dicitur *e luto vel cæno eruo, sordes & feces repurgo*. Hipp. usurpavit tropice de veritate pura dicenda, *l. de dec. orn. II. 36.* Linden. reddidit audeo, *confido*.

Apotheca, ἀποθήκη, hodieque in vulgus notissimum vocabulum in germanam linguam receptum, quo indigitatur officina vel taber-

na, in qua medicamenta, qua simplicia, qua composita preparantur, asservantur, & venalia prostant, unde & apothecarii vocantur earum tabernarum possessores; quamvis olim nomen apothecæ cellam vinariam significasse aliquot testimoniis e pandectis juris probaverit Andr. Tiraquell. *de Nobilis. c. XXXIV. §. 43. fol. 218. a.*

Apotheparia, ἀποθεραπεία, in genere notare potest *curationem absolutam*, sive ad finem perductam, a verb. ἀποθεραπεία, quod usurpasse videtur in hac significatione Hipp. *Precept. IV. 28.* Apud Gal. vero *apotheparia* significat partim finem perfectæ exercitationis, & postremam partem, quando adhiberi solet vel frictio, vel unctio, vel balneum, ad lassitudinem tollendam: partim pro ipsa specie quadam exercitationis, quando inter ipsam spiritus fit cohibitio, aut frictio, aut motus tardiores, & mediocres cum frequenti interposita quiete, uti constat ex Gal. *3. de san. tu. c. 2. seq.* Ea pars quoque medicinæ, quæ hoc docet, *apotheparctica*, ἀποθεραπεία, propterea dicitur.

Apothermum, ἀπόθερμον, dicitur condimentum quoddam acre, cujusmodi est, quod ex sinapi, oleo & aceto, vel aceto solo fit. Gal. *l. de atten. diet. c. 11.* Obiter quoque monendum, minus recte quosdam ex Gal. *l. 1. de alim. fac. c. 13.* statuere, quod *apothermum*, sana, fræon, & hepsema synonyma sunt, cum ex ipso textu nunquam hoc evinci possit.

Apothesis, ἀπόθεσις, Hippocrati est fracti membri & deligati *debita repostio* & collocatio, ut eo situ contineatur, *l. 3. de iis, quæ in medic. t. 26.* Verbum ἀποθέσθαι significat & *deponere*, i. e. *removere*, Galen. *l. 3. de Hipp. & Plat. decr. c. 5.* quod Latin. *aepono* sæpius occurrit ap. Scribon. *n. 45. 207, 210. &c.* Vid. Rhod. *Lex. Scrib.*

Apothlimma, ἀπόθλιμμα, interdum expressæ alicujus rei recrementum, interdum etiam ipsum succum ab aliqua re expressum significat, teste Gorr. *p. 44.*

Apothrausis, ἀπόθραυσσις, est detractio partis ossis disrupta superficie, sic ut, quod auferatur, supernatet. Dicitur etiam *Apocope*.

Apotimao, ἀποτιμάω, significat *magni aestimare*. Hipp. *3. de art. t. 46.*

Apotocos, ἀπότοκος, dicitur *germen abortivum*. Usurpatur tropice de morbis veluti abortivis. Hipp. *3. de artic. t. 54.* Foel. *p. 86.*

Apotos, ἀπότος, dicitur, *qui non bibit nec potum desiderat*. Et tales ἀπέτες dari, neque esse adeo contra naturam existimat Hartmann. in *Disput. Chymico-Medica VIII. Epithem. 4. &*

Disp. XIII. §. 14. Oper. in fol. Tom. IV. p. 55.
 ☉ 100.

Apotrepome, ἀποτρέπωμαι, h. e. revertor, avertor. Hipp. de suppuratione imminente, sed inhibita usurpavit, l. 4. Epid. XVI. 18. Foef. d. l.

Apotrepas, ἀποτρέπῃς, dicitur vel de diis gentilium averruncatoribus, vejovibus; vel de sacrificiis, quæ illis facta sunt. Hippocr. l. de Insomn. XI. 7. Possunt & amuleta sic vocari. Foef. d. l.

Apotychia, ἀποτυχία, Vide Calamitas. Ervatum.

Apoxe & *Apoxona*, ἀπόξη & ἀπόξωνα, dicitur Hippocrati partes acuminatae, vel quæ in extremitate tenuantur, & præ siccitate in acutum tendunt. Quidam ἀπόξωνα legunt d. l. t. 2. Vide Foef. p. 78.

Apozema, ἀπόζημα, vide infra Decoctum.

Apozoo, ἀπόζωω, h. e. deservo, deservesco, idem, quod fermentatione perficior, purificor. De musto, oleo crudo, aliisque liquoribus crudis dicitur. Scribon. n. 269. Rhod. in Lex. Scrib.

Apozeugnymi, ἀποζεύγνυμι, significat removo, aufero; proprie sejungo. Idem est quod ἀφαιρέσθαι, cui opponitur τὸ προσθῆναι, addere. Legitur apud Hipp. l. de loc. in hom. XX. 13. Foef. p. 72.

Apozymos, ἀπόζυμος, i. e. fermentatus, sive per fermentationem intumescens. Usurpavit Hipp. de ventre l. 2. Proverb. XXXI. 10. quamvis Linden. ἀπόζυμος posuerit. Videantur annotationes Foef. ad h. l. in operibus Hipp. p. 105. F. & Oec. p. 73.

Apparatus, κτετισκευή, vocatur chirurgis instrumentorum necessariorum expedita repositio & collocatio, ut omnia prompta sint manibus chirurgi & ministrorum, quæ plurimum confert ad citam, tutam & jucundam curandi rationem. Quod vocabulum aliquoties occurrit in Sculteri *Armat. Chirurg.* quæ loca ex indice primo haberi possunt. Quanvis & ad alias partes medicinæ executioni inservientes dieteticam & pharmaceuticam applicari possit, siquidem pro curatione rite perficienda & illorum mediorum & instrumentorum apparatus necessarius esse solet.

Appendix, Græc. ἐπίλοιπος. Vide Epiphysis.

Appensio, ἀνάληψις. Vide Analepsis.

Appetitus, Appetentia, ἄρεσις, ὄρεσις, alias etiam ἐπιθυμία dicitur. (Hinc ἐπιθυμητικὴ δύναμις, facultas appetitiva veterum excogitata, cujus sedem in hepate, in quo spiritus naturalis gigneretur, esse finxerunt. Verum hodieque hujus opinionis absurditas ex anat-

micis principiis satis superque inclaruit, quod in hepate nullus peculiaris generetur spiritus, sed solum organum sit sanguinis depuratorium. Vel late sumitur pro omni naturalis inclinatione, qua animalium, qua inanimatorum ad sui conservationem; quæ significatio philosophica magis, quam medica est; vel stricte pro desiderio ad alimenta, cibum & potum, percepto in ventriculo ab humore fermentali orto, D. Mœb. l. 1. Epit. Instit. Med. c. 7. Vel fortasse clarius ita describi posset, quod sit perceptio vel commotio animæ sensitivæ ad cibum & potum, proveniens a spiritu animalium intensione per fermenti in ventriculo partim aciditatem, partim falsedinem acrem majorem & liberio rem excitata. Quidni enim & illud desiderium ad actiones animales referri posset ac deberet, cum revera sentiat quisque se desiderare alimenta? Sensus autem ad functiones animales pertinet. Potest igitur & actio naturalis ratione causæ stimulantis, quæ acor est fermenti, dici, & animalis respectu perceptionis, quæ fit per spiritus animales animæ sensitivæ emissarios. Ejus sunt duæ species, *fames*, & *stis*; de quibus suo loco.

Appetitus caninus, ὄρεσις κυνόδης, (Dekers in not. ad Barbette Pr. Med. l. 4. c. 1. lit. g. κυνόρεξις appellat) est species nimie famis, vehementer comedendi desiderium, quo & plurima edunt, & maxime gravati assumta fere inalterata paulo post revomunt, Gal. l. 1. de sympt. causis. c. 7. l. 6. de L. A. c. 3. Provenit vero a fermento ventriculi corrupto nimiumque acido, ipsum orificium ventriculi vellicante, & spiritus animales ibidem presentes irritante, deinde a copia etiam ipsum ventriculum ad contractionem stimulante, ut vel evomat, vel citius ad intestina crudum chylum dejiciat, & ita alvi profluvium sequatur cæliacum, sive lentericum. Gal. d. l. Junge sis Sylv. Pr. Med. l. 1. c. 2. & alios, præsertim Sennert. P. M. l. 3. p. 1. f. 2. c. 4. Differt a *Bulimo*, quod in hoc vomitus aut alvi fluxus non concurrat, sed periculum lipothymie urgeat. Dicitur aliquando etiam *phagedæna*, teste Gal. 3. in 6. Epid. t. 37. *Appetitus caninus* dicitur etiam de pica sive *appetitu depravato*. Vide Disp. Medicar. Basileens. Decad. II. Disp. VII.

Appetitus deperditio, *amissio*, *carentia*, vide *Anorexia*.

Appetitus depravatus, vide *Pica*.

Applicatio, ἐφαρμογή, προσκολλησις, dicitur plerumque illa artificis, vel medici, vel chirurgi, actio, quando remedia interna, vel

exte-

externa ægro manu sua imponit, injicit, & ita corpori communicat: ut, applicatio clysteris, emplastri &c.

Appositio, quæ & *adjunctio*, *additio* & *prosthesis* προσθεσις, dicitur, vide *Additio*.

Apprehensio, & *Apprehensorium*, vide *Antilepsis*. *Apprehensio* etiam aliquando sumitur pro *catalepsi*, sive *catocha*. P. Zacchias *Quæst. Medico-Legal. l. 2. tit. 1. q. 15. n. 9. 10.*

Appropriatio, προσηκνύσις, est actio caloris nativi vel flammæ vitalis, qua humores & spiritus corpori ejusque partibus solidis ita uniantur, ut functiones sibi proprias edere & perficere valeant. Immo flamma vitalis semetipsam una cum sanguine sese appropriat & insinuat. Alias & *appropriata* dicuntur medicamenta, quæ certæ parti corporis destinata creduntur. Hæc qua ratione, salvis veris artis principiis, præsertim vero cum sanguinis motu circulari, defendi queant, vide in *nostris Dogmat. Med. Gen. Part. VI. c. 2. d. 12. p. 721. seqq.*

Approximatio dicitur species curationis transplantatoriæ per contactum immediatum in animale vel vegetabile subiectum apud Etmuller. in *Medico Theor. & Praxi instructo Appendice Partis II. Therapeutica & Hygiene* §. 8.

Απραξία, ἀπραξία, cognominantur genitalia membra ignava & ad generationem inepta, vel impotentia. Nicol. Piso de *M. C. & C. l. 3. c. 47.*

Αψινθηθαι, ἀψινθηθαι, fuit genus potionis ad ventriculū accommodatæ, cujus aliquot formulæ leguntur apud Aet. *l. 3. c. 69. 70. 71.* &c. haud dubie ita dictum, quod magna ex parte *absinthio*, quod Gr. ἀλθισιον dicitur, constaret. Unde & ἀλθισιον οἶνον, vinum *absinthites*, dicitur, hodieque notissimum. Gorr. p. 68.

Απιστροβον, ἀπιστροβον, *retorsum fluens*, apud Hipp. teste Gorræo p. 68.

Αψυχία, ἀψυχία, i. e. *animi deliquium*, defectio. Idem, quod *lipopsychia*. Occurrit apud Hipp. *l. 2. de morb. V. 4. f. 4. de R. V. A. t. 58. 61. 62. c. 3. in 1. Prorrh. t. 20. Coac. t. 226. l. 1. de morb. mul. LXXXIIX. 21. Αψυχον, inanimatus*, Gal. *l. 1. de temp. c. 8. ab ἀψυχον*, quod idem est Hippocrati ac λεπεθουμένον, teste Erotiano & Galeno.

Αριστος, ἀριστος, non *decorticatus*, de granis non decorticatis dicitur, v. g. tritico apud Hippocr. de *vet. Med. XXIII. 10. πριστεν* enim est corticem tundendo detrahendo, vulgo *Rnaven*, Foef. p. 87. 88.

* *Αρulosis*, ἀρulosis, cicatricis obductio, vel cum vulneris cicatrix contrahitur: hinc

apoloticon, græc. ἀπαλωπιον, quod vim habet cicatricem obducendi. Passim apud Med. & Chir.

Απυστος, ἀπυστος, *sputo carens*, est epitheton pleuritis periculosis, in qua nihil expuitur. Coac. t. 381. l. 1. de morb. XXV. 1. & l. 3. XX. 1. Causa est fervor sanguinis acrior cum siccitate conjunctus. Foef. d. l.

Απουλιτικός, ἀπουλιτικός, idem quod *epuloticus*, de quo infra lit. E. id est, *cicatricem ducens*.

Απυετος, ἀπυετος, significat morbum aliquem externum, vel etiam humorem, qui non suppurabilis est, & legitur apud Pechlin. *l. 1. Obs. Physf. Med. Obsf. 67. p. 174.* quamvis in alio autore vetustiore Græco non invenimus, idem ergo, quod ἀεκπυετος apud Hipp. Differt autem ab ἀπυος, quod significat *sine pure actu deficiente*.

Απυρεξία, ἀπυρεξία, dicitur *febris intermissio* & cessatio, sive de intermittentibus, in diebus scilicet intercalatibus, ubi in paroxysmo omnis materia febrilis est dissipata, donec nova ad plenitudinem congeratur, sive de continuis etiam, quando, curatione rite instituta, sequitur vera & totalis febris cessatio, & vacuitas. Celso *integritas* dicitur. Gorr. p. 48.

Απυρομαλε, ἀπυρομαλε, ἢ ἀπυρομαλιν, dicitur *specillum non habens nucleum*. Vocatur alias *μαλακίς*, *specillum auricularium*. Gal. in *Ex. dict. Hipp. Foef. d. l.*

Απυρον, ἀπυρον, quod *ignem non expertum* est. In specie dicitur de sulphure vivo apud Dioscor. *l. 5. c. 124.* quem locum magna sane audacia pro confirmando lapidis philosophici figmento adductum reperies *Theatr. Chymic. Vol. I. de verit. & antiq. Chym. c. 1. p. 16. ἀπυρον*, etiam hodieque dicitur processus quidam chemicus æthiopsis nomine veniens, quando *absque igne sola trituratione perficitur*. Vide *Æthiops*.

Αqua, ὕδωρ, quid proprie significet, notissimum est, estque principium corporum naturalium materiale, unde & *omniseminaria* dicitur. Jung. ex novissimis D. D. Bohnii *Diff. Chym. Physf. V. Jac. le Mort. Chym. Med. Physf. c. 7. p. 54. seq. D. Helbig. in suo introitu in physicam veram & inauditam* sibi persuasum habuit, *chaos* in prima creatione fuisse *aquam* quandam, viscosam, quæ per divinum motum postea in subtilem, mediam, & crassam, h. e. aerem, *aquam*, & terram fuit separata. In medicina consideratur, quatenus est res non naturalis, quæ in potum, aut alium usum alimentosum vel medicamentosum cedit homini, & ita causa fit procatartica sanitatis

tis & morborum. Ejus igitur differentias & facultates probe expectas habere, medici plurimum interest, quando quædam puræ, quædam luculentæ, quædam falsæ, quædam aluminosæ, quædam palustres, quædam aeris aut alterius rei naturam imitantur. Inter omnes vero optima censetur, quæ ὕδωρ, expers omnis qualitatis, & quoad gustum, & quoad odoratum. Gal. com. 3. de hum. t. 3. De aquis mineralibus vel metallicis vid. *Acrifule & Therme*. Aque descriptionem Physico-Medicam inter novissimos etiam egregie proposuit Johann. Schreyer, Medicus Cizensis, in tract. *Fluidum Magnum* membrisi aliquot prioribus, quæ videantur. Porro vocab. *aqua*, Græce ὕδωρ, quandoque apud Hippocratem ponitur pro decocto, v. g. *aqua hordei*, 4. de R. V. I. A. t. 71. *aqua malvæ*, l. 1. de morb. mul. XLIII. 17. LIV. 2. XIII. 24. *aqua mercurialis*, l. 7. Epid. XXXI. 23. XLVI. 7. &c. A recentioribus vero de aquis destillatis potius, qua simplicibus, qua compositis, usurpari solet. Usurpatur etiam vocab. ὕδωρ, *aqua*, aliquando pro sero, quod in sanguine supernat, aut ejusdem vehiculum constituit, l. de genitura V. 5. Dicitur vero alibi ὕδωρ ψ, lib. 4. de morb. alias ichor. An & lymphæ hic subintelligenda? Vide Foef. *Oecon.* p. 633. Chymicis *aqua* dicitur mater, radix, & ager omnium mineralium, Dorn. in *Genealog. mineral. c. 2. seq. Tb. Chym. Vol. I. p. 571*. Alias *aqua philosophorum* iidem dicitur humidum radicale, seu *aqua* primordialis corporum, quæ triplex existit, animalis, vegetabilis, mineralis, adæquata ad recipiendas formas sulphurum in regno suo, vita & mors rerum. In regno minerali *aqua incombustibilis*, cælestis, spiritalis vocatur. Vide Becheri *Oedyp. Chym. Tit. IV. §. 5*. In specie quoque a nonnullis *Mercurius* dicitur *aqua philosophorum*, lucens, aucta, congregationis, cæli vel cælestina, frigida, lubrica, mortis, viscosa, viva, vitæ, sicca. Vide Rul. & Iohnf. *Theatr. Ch. Volumina omnia*, & quære in indice: Sal alkali, *aqua alkali*, & *aqua* duorum fratrum cum sorore, Iid. Acetum etiam & omnis liquor corrosivus *aqua* corrodens vocatur, vel *aqua solvens*. *Aque fortes* dicuntur etiam corrosivæ, causticæ, stygiæ, quæ pro diversitate scoporum salibus mineralibus acrioribus & corrosivis certa portione commistis violento igne destillantur; quo pertinet *aqua regia* solutioni auri destinata; item *aqua gradatoria*, quæ ad gradandum rincturas adhibetur, Libav. *S. A. Ch. l. 8. cap. 31*. *Aqua ingressiva* dicitur, quæ pertinet ad transmutationem metallorum, quæque cogit

ingredi rubinum philosophicum in argentum fixum, ut aureo tingat, Id. d. t. l. 7. c. 10. *Aque defensoriæ*, quæ per descensum destillantur, l. 8. c. 37. *Aqua Aesculapii*, quæ ex aceto paratur, & est dulcis liquor aceti, participans naturam Jovis & Veneris, d. l. cap. 28. quamvis, teste Sala *Anat. Antim. part. 2. c. 1. p. 328*. hoc nomine veniat *aqua* ex plumbeo vase destillata, quam Zapata commendat ad epilepsiam, notante D. D. Vvedelio *Ph. I. R. F. R. l. 2. f. 1. c. 1. p. 67*. *Aqua alma* & cælestis est vinum rectificatum, ut cæli quodammodo naturam & similitudinem induat, multis peractis revolutionibus. *Aqua fecum vini* est ea, quæ fit, ex calce sæcum vini super marmor dissoluta ad modum olei tartari. *Aqua permanens* dicitur ea, quæ fit ex duobus perfectissimis metallis sole & luna, & est ipse mercurius philosophorum. Dicitur & *aqua virginea viscosa*. *Aqua saturnia* est, quæ naturam retinet primorum trium, ut sunt *aque* thermanum a natura dictorum naturaliter medicatæ, per quæ transeunt. *Aqua alegri* est *aqua calcis*. *Aqua cerebri*, i. e. *aqua tartari*. *Aqua elsabon*, vel *holsobon*, *salmarina* dicitur *aqua salis communis*. *Aqua lilii* est auripigmentum. *Aqua nitri* est sal alkali vel *aqua fortis*. *Aqua pugilum* dicitur *aqua regia*, sive regis balneum minerale. Morley *Coll. Chym. Leid. c. 64*. *Aqua rubicunda*, *aqua megi*, segi, id est, *aqua vitrioli*. *Aqua vitri* est vitrum aqua solutum. Rul. & Iohnf. *Lex. Aqua sufferanica* quid sit, vide apud Lagn. *Harm. Chym. c. 12. Tb. Chym. Vol. IV. p. 780*. *Aqua Tetuciana* in agro Pistoriensi, aqua B. Virginis Veronensium. Capiv. *prax. lib. 3. c. 17*. *Aqua lactis*, serum, Ant. Beniv. de *abdit. morb. causis*. *Aque indomitæ*, veteribus quæ solem habent aversum non fluentes ad ortum. Mercat. de *Indic. med.*

Aqua intercutem, intercus, vide *Hydrops*,

Aqua mulsæ, δελιμαρξτων, vide *Hydromel*.

* *Aqua picis liquide*, CP eau de Gudron, Italis, Catrame, Inventum Georgii Berklei ex Diario universali, sæculi XVIII. 8. Novemb. 1746. Hagæ Comitum edito. Commendatur a Berkleio ut remedium fere universale. *Aqueductus*, ὕδροχόν, proprie significat canales & fistulas, per quas aquæ vel de scaturigine & fonte, vel ex rivis ad alia loca commode feruntur. Tales plerumque ligni hodieque parantur, aliquando & ex metallis fiunt, quamvis Langius plumbeos *aqueductus* merito improbet l. 1. Ep. 44. circa fin. Tropice Fallopius *aque ductum* vocavit canalem quendam osseum in osse petroso ad auditum spe-

ſpectante, qui alias *mentus cæcus*, (quod tamen epitheton rejicit dictus autor in *Obſ. An. Tom. I. Oper. p. m. 366. & 406.*) aliis *cochlearis*, vel *capreolaris* dicitur, & deſcribitur etiam a Barthol. libell. 4. *An. c. 6. p. 714.*

Aqualiculus, ἐπίστρον, ἐπίστρον, qui & *pubes* nonnullis dicitur, eſt ea trunci pars, in quam thorax finitur, ubi & maſculorum pudenda conſtituta ſunt, quin & ſæminarum ad femoris utriuſque exortum, ut ſub hoc occultentur. Gal. *Introduct. c. 10. Vide Hypogaſtrium.*

Aquarius, id eſt, ferrum. Rul. & Johnſ.

Aquaſter Paracelſo viſio quædam eſt, re præſentans rem aliquam, quæ re ipſa non eſt, l. 1. *de vit. long. c. 3. Rul. & Johnſ. in Lex.*

Aquatias, & ſuperlat. *aquatiſſimum*, Scrib. *Larg. n. 42. 26. Rhod. in Lex. Scrib.*

Aquatile, *aquaticum*, ἕρπιδιον, de animalibus dicitur, quæ in aquis vivunt, generantur, aut degunt. Gal. l. 3. *de alim. fac. c. 24.*

Aquatum, ἕρπιδιον, vide *aqueum*, idem, quod dilutum. Uſurpatur & in comparativo. *Aquatum* ovorum idem eſt, quod grandæ vel *chalaſium*; vide *Chalaſa*. Legitur apud M. A. Severinum *Chirurg. eff. l. 1. Part. 2. c. 67.* notante Velfchio in *Sylloge Obſervationum ad Marcell. Cumani Obſ. LIX. p. 71.*

Aqueum medicamentum, ὑδατῖον, ὀφθαλμῖον, dicebatur olim, quod ad oculorum affectus adhibebatur. Gal. c. 4. in 6. *Epid. 1. 19.* dicitur alias *collyrium liquidum*. *Aquea* etiam dicuntur ſimplicia, malva, blitum, atriplex &c. *de attenuant. diet. c. 2.*

Aqueus humor oculi, *albugineus*, rectius *albumineus*, quia albumini ovi reſpondet, ὑδατῖον ὀφθαλμῖον, Gal. l. 1. *de cauſ. ſympl. c. 2. ἢ ὀφθαλμῖον*, Aet. l. 7. c. 1. eſt materia fluida, paulo tamen craſſior, quam aqua, anguſtiis illis, quæ intra corneam prominentem & tunicam araneam ciliareque ligamentum relinquuntur, comprehenſa, humoremque cryſtallinum anterius alluens, ſpecierum viſivarum reſractionem, uſque ad pupillam continuans, vicinas partes ab exſiccatione defendens, a liosque uſus ad viſionem neceſſarios præſtans, de quibus legantur anatomici, & inter hos *Aquapend. de Viſione c. 5. Plemp. Ophthalmogr. l. d. c. 16.*

Aquiductus, ὑδραγωγός, vide *Hydragogos*. Latinum legitur apud Cæl. Aurelian. *de Tard. paſſ. l. 3. c. 3.*

Aquila, ἀετός, proprie & communiter ſignificat avem majorem, & reginam inter volatilia, cujus deſcriptionem, ſpecies, & uſum vide apud Aldrovand. l. 1. & 2. *Ornitholog.*

Ejus anatome ab Olao Borrichio facta & deſcripta legitur in *actis Hafniens. Vol. I. Obſ. 2. p. 6. ſeqq.* & muſculorum hujus historia a Nic. Stenone communicata *Vol. II. Obſ. 127. p. 320.* Tropice & anigmatica in chemia varia ſignificat. Inter alia potiſſimum denotat *mercurium philoſophorum* vel *metallorum*, id eſt, metallum in primam ſui materiam redactum, uti patet ex Ruland. & Johnſ. in *Lex. Sumitur & pro ſale ammoniaco*, Hofm. *Clav. Schrod. p. 4.* Ita *aquila alba* dicitur, quod ex *ſale ammoniaco* & communi ſublimato paratur, *Lib. S. A. Ch. l. 8. c. 39.* nec non in confectione lapidis philoſ. ſpirituale & cryſtallinum ſublimatum, cujus gluten eſt vera *aqua mercurialis*; *Apoc. Herm. Part. poſt. c. 2. aquile lacryma* appellatur liquor ex dicto ſale modo volatili, modo fixo concinnatus. *S. A. Ch. l. 4. c. 18. aquila cæleſtis* admirandarum virtutum, & panacea omnibus morbis proſtigandis apta (ſi diis placet) ex mercurio eſſentificato paratur, l. 7. c. 19. *aquila nigra* dicitur ſpiritus cadmiæ venenatæ, quem cobaltum dicunt, quam nonnulli credunt, eſſe materiam mercurii philoſophorum, l. 7. c. 18. *aquila veneris* eſt, quæ fit ex croco facta ex æruginè in reverberio vel cemento, junctoque ſale ammoniaco ſepties ſublimato, l. 3. c. 8. Sic & plures aliæ appellationes apud eundem occurrunt, v. g. *aquila rubra*, *ſalutifera*, *vitriolata*, *expaſa*, *fixa*, *hematina*, *precipitata*, *volans* &c. quæ ibi videantur, *Aquila volans per aerem*, & *bufo gradiens per terram* quale ſit magiſterium, vide in *Rosar. abbreviat. Traſt. 5. Th. Chym. Vol. III. p. 679.* Lapis quoque philoſ. hoc nomine venit apud Lagn. *Harm. Chym. Vol. IV. p. 727.* *aquila* quoque piſcem marinum denotat in cœnoſis locis degentem, monſtroſum & palato ingratum, quin & plebi exoſum, cujus deſcriptionem vide apud Aldrov. l. 3. *de piſc. c. 48.* *De aquila ſolari magnetica* admiranda in nuptiis imperatoris & imperatricis celebratis Paſſaviæ 1646. a Chriſtoph. Adolpho Balduino facta & ab eodem deſcripta vide ejus *Hermesem curioſum* invento & experimento primo.

Aquilo, vide *Boreas*.

Aquosa urina, quæ & *cruda* dicitur. Vide *Urina*.

Aquosus hydrops. Vide *ascites*.

Aquila, vide *Hydatis*.

Ara parva, βουβός μικρός, dicebatur ſpecies ſarciæ quædam & deligationis elegantioris ſoſtrato tributa, apud Gal. *de ſarciis n. 96.*

Arabicus lapis, ἀραβικός λίθος, eſt marmor album in Arabia repertum, maculoſo ebore ſimile;

mile ; uide *gemma Arabica*, quæ, ut Plin. scribit l. 37. H.N. cap. 10. ebori simillima est, & hoc videretur, nisi abnueret duritia, Georg. Agricol. l. 7. de nat. fossil. p. m. 310. Elephantis similis, desiccantis abstergentisque facultatis est. Gal. l. 9. de Sim. Fac. §. b. t. Hinc tritus illitu hamorroides exsiccat, canisque ejus dentificio optimus est, Gorr. in def. p. 48. Videtur proxime accedere ad naturam alabastris. Plin. l. 36. c. 3. Arabice quoque vocantur pilulæ quædam, quarum descriptio in dispensatorio Norinbergensi, Augustano, Londinensi habetur.

Arachne, ἀράχνη, vide *aranea*.

Arachnoides, ἀραχνοειδής, vide *aranea Tunica*.

Arados, ἀράδος, Hippocrati significat *perturbationem humorum*, quæ fit ab inordinata & tumultuaria fermentatione colliquativa; qualis v. g. oritur in ventriculo ex diversis facultate cibariis i. de R. V. I. A. t. 18. & s. 4. t. 94. item ex purgantibus etiam mitioribus, l. 4. de Morb. XXX. 4. ad quem locum vide *Disp. nostram l. de Remor. & Imped. Purgant. c. 34. seq.* Extenditur etiam ad perturbationem, quæ in quavis corporis parte sentitur, de cap. vuln. XXI. 1. Habetur pro effectu calidi excedentis. Jung. Foel. Occ. p. 88.

Aræon, ἀραιόν, ἀραιόν, ἀραιωτική, vide *Rarum, rarefaciens*.

Aræosyncritus, ἀραιόσυνκρητός, dicitur homo rara corporis mistura & compage præditus. Gal. l. 6. de san. tu. c. 5.

Aranea, vel *araneus*, ἀράχνης, ἀράχνη, οχλάγγιον, (quamvis fœminino potius *tela aranei* significet) est insectum venenatum, puncturis suis nocens, cujus prolixiore descriptionem legere licet apud Aldrov. de Insect. l. 5. c. 12. Veneni naturam & symptomata descripsit Sennert. l. 6. M. Pr. Part. 8. c. 24. Verum non solum in Medicina consideratur, ut noxium quid morsu suo, contra quem cum admiratione prædicat trifolium Gal. de Terr. ad Pison. c. 4. sed etiam ut utile medicamentum, quatenus pulvis & temporibus applicationum febriles paroxysmos arcere dicitur, (hinc est laudatissimum emplastrum antifebrile Strobelbergeri) aut amuleti instar appensum, icterum curare creditur. In specie tela aranei vulneraria habetur, & inflammationes sedans, Gal. l. XI. de Si. Fac. Schrod. l. 5. Phar. c. 4. §. 98. Fr. Hofm. in Clav. ad h. l. Ova quoque *araneorum* unguento Nardino mista contra dolorem dentium ab Archigene commendata leguntur apud Gal. l. 5. de C. M. S. l. c. 9. Quæ de lapide *araneorum* vulgo per-

hibentur, merito inter fabulas & nugas referuntur a D. Simone Pauli, *Quadrupart. ch. 2.* Succus ad telis *araneorum* combustis commendatur ad verrucas, callos &c. Libav. *Syn. Ch. T. 1. l. 8. c. 12.*

Aranea Tunica vel *araneosa*, ἀραχνοειδής, est oculi tunica propria, quæ cum retina perfectam spheram efficit, investiens humorem crystallinum scil. anterior ad modum tela araneæ subtilis, ne impediatur lumen ad humores. Gal. de anat. vivor. Linden. in *Physiolog. Med. l. 2. c. 10. art. 7.* etiam vitream tunicam a Russo *araneosam* appellari, ostendit e verbis l. 2. c. 3.

Araneosus pulsus, ἀραχνοειδής σφύγις, legitur apud Gal. in *def. med.* qui adeo parvus, velut brevi auræ agitato moveatur. — Et ἀραχνοειδής ὕρον, *araneosa* urina, legitur apud Hip. Coac. t. 582.

Arbor Dianæ sive Philosophica dicitur modas ille crystallisationis, quando aqua fortis mercurio & argento incorporata in aquam effusa in fruticem quasi se explicat, frondes, folia, fructus &c. exhibentem, estque nihil aliud, quam fluor nitri metallo & mercurio accrescens. D. D. Bohn. *Diff. Chym. Phys. II. §. 6. arbor Philosophorum*, Chemicis quibusdam etiam vocatur processus quidam, qui ex mercurio revivificato paratur. Dicitur quoque *arbor Hermetis*.

Arbor maris, est *corallium*, quod fruticis instar in mari crescat vegetetque. Dorn. in *Diff. Paracels. Rul. & Iohnf.*

Arbor pyramea. Quint. Seren. c. 28. Morus, sub qua Pyramus adolescens Memphiticus, Thisbes amore flagrans, semet interfecit, auctor Ovid. 4. *Metamorph. Hamelberg. in c. 1.*

Arbor vite, cujus meminit Helmont. peculiari tractatu, h. t. & intelligit tale remedium, cujus beneficio vita prorogari posset, vires lapsas recreando, detinendoque vitam aliquo usque a fluxu. Et tale credit præbere cedrum ejusque lignum, cujus præparandi modum ibidem monstrat. Nos permittimus suo quenque abundantia sensu.

Arbores, est *cutis plane defœdatio* morbosa, neque ulla est in principio exulceratio, sed in processu temporis. Idem, quod *Morphea*. Rul. & Iohnf. in *Lex.*

Arbyla, ἀρβύλα, dicitur Hippocrati genus calceorum, quod exacte pedes integros usque ad malleolos constringit & munit. Hinc etiam πλοματίδες, quasi *laticalceæ*, quod iis aptissime lutum calcari queat. Meminit horum calceorum, 4. de aric. t. 13. Latin. *Perones*, vel *focci* etiam dicuntur. Foel. Occ. p. 89.

Arca Arcanorum dicitur *mercurius philosophorum*, in quo duo, tria, quatuor latent, idque agente artifice cum naturæ rerum dispositione. Libav. *S. A. Ch. l. 7. c. 27.*

Arcanum, (Græce dici potest ἀπόκρυφον, ἀπόκρυφον, μυστήριον,) est genus remedii, cuius modus præparandi singularis, vel efficacia abstrusior relinquitur ne vilescat. Paracellus descripsit, quod sit principale aliquod medium, quod per experientiam investigari debet, de *Tberm. Piper. c. 4.* Hujusmodi *arcana* excogitandis & fingendis nimiam hodieque adhuc impendunt operam Chemiatri, plus tribuentes experientiæ fallaci licet, quam rationi demonstratiæ. Rectissime vero Capi-vaccius verum artis medicæ *arcanum* dixit indicationem. Vide *Dogm. nostra P. IV. cap. 1. d. 3.* De *arcanis* Paracelsi legatur Helmont. *yr. b. rit.* Alia *arcana*, vel secreta detecta vide sis apud Libav. Schrod. Rolf. & in *Theatr. Chymici Voluminibus pene omnibus*, & loca quære in indice. *Arcanum* est res secreta, incorporalis atque immortalis, quæ ab homine cognosci non potest, nisi per experientiam. Est enim virtus cuiusque rei, quæ millesies plus operatur, quam res ipsa. *Arcanum materiale* est extractum specificum materiæ corporis vicinius. Cum autem materia corporum mistorum sit ex duplici elemento, humido scilicet & sicco, (Aer enim & ignis formalia potius sunt, & efficientem habent rationem:) itaque & hoc *arcanum* æmulans ipsorum conditio est duplex: *Aqua stillatitia* & *coagulum specificum*. *Arcanum specificum* est extractum naturæ interioris, cuiusque speciei substantiam referens propius, ut in illa agnosci queat. Itaque & ea industria elaborandum est, ne crasis substantialis pereat. Inde enim specificum dicitur, & dissentit ab *essentia quinta*, quæ propter summam subtilitatem nobilitatemque videtur pene a sua specie ad æthereorum classem defecisse. At *arcanum specificum* mistorum substantiam formamque & differentiam specificam ex corpore penetrati productum exhibet propinquius: Estque duplex: unum *formalius* est, & vocatur *astrale*: alterum *materialius*. Hæc Dorn. Rul. & Iohnf. Hodieque duo medicamenta præcipue hoc nomine specioso exornata usum retinuerunt, videlicet *arcanum duplicatum* Minsichti, & *arcanum corallinum*; quamvis prius rite præparatum multo sit securioris usus, posteriori, modo inter alia & cautela observetur a D. D. Wedelio inculcata *Pharm. I. A. R. l. 1. f. 4. c. 4. p. 51.* De *arcano corallino* ejusque variis præparationibus juxta Marggrav. in *Collect.*

Tom. I.

Leid & juxta Febure videatur Iunken *Lex. Chymico-Pharm. P. I. p. 39. 40.*

Arceo, ἀρσίο, sufficio, vel potius impersonaliter ἀρσέω, satis est, *sufficit*, aliis confert. Apud Hipp. occurrit sapius 2. de artic. t. 43. f. 3. t. 64. t. 52. 53. l. 1. de morb. IV. 14.

Archæus, ἀρχαῖος, vetus, antiquus, pristinus. Vel dicitur de tota medicina veteri, Hippocr. integrum scripsit librum *ἀρχαῖος ἰατρικῆς*: Vel de naturali statu, qui fuit ante morbum, l. 1. de morb. XXXIII. 5. l. de Sterilit. XXIV. 20. Vel in specie de situ vel sede naturali alicujus membri vel ossis, l. de artic. 62. f. 2. t. 46. f. 4. t. 45. & 57. c. 3. de fract. t. 63. *Archeus* etiam scribitur pro *Archeus*, de quo p. p. Rul.

Archates, (Rul. *Archates*) est Paracelsi terræ fundamentum sive columna, quod a suis confortibus sustentari non videatur, sed ab alio magnali & arcano Dei videlicet, hoc ipsum *archatlem* vocat. Dorn. in *Distion. Par. Rul. & Iohnson. in Lex.*

Arche, ἀρχή, vide *Principium. Initium.*

Archegonos, ἀρχήγονος, vide *Primigenius.*

Archelogia, ἀρχηολογία medica vocatur tractatio thematica de ratione & experientia abstracte considerata, & secundum omnes medicinæ partes diducta, estque norma universa medicinæ, protomathia, primæ conclusiones & causæ omnium medicorum dogmatum, prout descripsit D. Gothofred. Schultzius, Medicus Islebensis in *prefat. ad Dissert. de Tinctura Bezoardica D. I. Michaelis p. m. 30.*

Archenda dicitur pulvis paratus ex foliis ligustri Ægyptii, Alcanna vel Elharmæ Ægyptii dicti, quo pedes post balneum emplastrabant illi populi, & mire commendabatur contra nimiam humiditatem & fetorem imbecillitatemque pedum vi adstrictoria & roborante. Prosp. Alpin. l. 3. de medicin. Ægyptior. l. 3. c. 18. p. m. 113. b.

Archeus, vocabulum est Helmontio frequentissimum, denotans vel causam efficientem internam totius mundi, unde universalis *Archeus* influus eidem dicitur, tr. *Archeus faber*. §. 8. Fortassis est anima mundi aut æther, aut spiritus æthereus modernorum: vel particula singulorum corporum naturalium, præsertim animatorum. Hic secundum illius hypothesein constat ex connexione vitalis auræ, velut materiæ, cum imagine seminali, quæ est interior nucleus spiritalis, fecunditatem seminis continens, §. 4. Hic est generationis faber ac rector, seipsum vestiens corporali amictu. Præses etiam manet, curator, rectorque internus finium in obitum usque §.

M

6. 69

6. & 7. An non hæc plane coincidunt cum *δυναμει πλαστικῇ*, sive virtute plastica philosophorum veterum Græcorum? Confer, si placeat, ad C. Hofm. de gener. hom. l. 2. cap. 1. Quomodo Joh. Marc. *Archeum* descripsit ab Helmontio in quibusdam recedens, in *Philos. V. Rest. P. IV. sect. 2. subsect. 2.* non videntur vere realia, sed potius abstractivi mentis conceptus & notiones parum usus obtinentes in arte nostra. Ab hoc *Archeo* corrupto per varias ideas *archeales* dictas provenire quamplurimos morbos, propterea etiam ab illo *archeales* dictos, demonstrare conatur tr. de *I-deis morbosus*, & *morbis archealibus*. Contra *Archeum* exorbitantem vel deficientem egregie differunt Petrus Guisnonius in *Epistolica Dissertatione de tribus principiis annexa Petri Poterii operibus medicis Part. III. p. 20. seqq.* *Archeus* Paracelsi & *ενοπιον* Hippocratis sunt idem. Guil. Thomson in *explicatione terminorum artis præmissa acui ejus magnetice*. Dornæus, Rul. & Iohnf. ita descriperunt: *Archeus* est summus exaltatus & invisibilis spiritus, qui separatur a corporibus, exaltatur & ascendit: occulta naturæ virtus, generalis omnibus, artifex & medicus. Item archiatros, supremus naturæ medicus, qui rei cuique suum *Archeum* peculiarem & membro cuilibet occulte per aerem distribuit: item *Archeus* primus in natura vis est occultissima, res omnes producens ex *Iliaste* divina virtute nimirum suffulta dumtaxat. Vel *Archeus* species invisibilis est, oberrans, & se a corporibus separans, medicis vis atque virtus naturæ. Dicitur & mineralium dispensator a Dorneo *Genealog. miner. cap. 8. in Th. Chym. Vol. I. p. 576.*

Archiater, ἀρχιατρῶν, in duplici significatione sumitur. Primo pro principis alicujus, aut imperatoris, regis &c. medico, quam acceptionem defendit Hier. Mercurial. l. 4. V. L. c. 1. Deinde pro primario inter medicos alicujus collegii, qualis esse solet, qui vel Decani officio fungitur, vel Senior vocatur. Et hanc significationem præ priori tuetur C. Hofman. l. 5. V. L. c. 27. quamvis hodieque sint, qui affectent hunc titulum secundum utramque significationem, sibi metipsis arroganter attribuentes. Comes *archiavorum* olim dicebatur, cui delegata fuit potestas arbitrandi in arte egregia, & cæterorum *archiavorum* vel collegiarum dirimendi conflictus, C. Hofm. d. l. *Archiater* etiam mystice dicitur *Archeus*, de quo p. a.

Archidoxis, hoc vocabulo inscribitur scriptum quoddam Paracelsi chymicum, quod magicum appellat Libav. in *Exam. Philos. nov. Con-*

tinet libros novem, in quibus extractions & separationes virtutum ab invalido declarantur. Valentin. de Rhetiis ad *Lectorem*.

Archimagia, Chymica, dicitur ars conficiendi aurum vel argentum, quæ meretur titulum artis *supernaturalis & metaphysicæ*, apud Menens tr. *Aurei Veller. l. 1. c. 4. in Theatr. Chym. Vol. V. p. 255.*

Archimia differt ab *Alchimia*, diciturque in specie ars transmutationis metallorum imperfectiorum in perfectiora. Libav. *Alchym. Pharmac. præfat. T. II. oper. p. 22.*

Archos, ἀρχός, vide *Anus*.

Arco, est æs ustum, *Aycophes*, *Azaphora Rul. in Lex.*

Arctatio, ἄρκτησις vel στυμνίσις, idem, quod *constipatio*. In specie de intestinis dicitur, ex inflammatione constipatis. Confer. ad Linden. *Ex. IV. §. 25.* Est species angustationis mearum, de qua supra. Accipitur etiam specialiter de angustia genitalis muliebris, sive vulvæ, præternaturali. P. Zacchias *quest. Medic. Legal. l. 3. tit. 1. quest. 8. num. 27.* Dicitur etiam *arctitudo*. Est aliquando per sectionem medicabilis. Id. l. 10. *Decis. 40. num. 12.* & *Decis. 48. num. 16. 17.* *Arctata* pars quoque dicitur per chirurgiam, v. g. fibulas conjuncta, Scrib. *Larg. num. 206.*

Arctos, ἄρκτος, vide *Ursa*.

Arcualia ossa dicuntur aliis *ossa sincipitis*, aliis *ossa temporum*, notante Barthol. *An. libell. 4. c. 6. p. 707. 718.* *Arcualis* sutura i. e. coronalis.

Arcuatio vocatur a quibusdam *gibbositas anterior*, quando accidit cum communitate osium *casti i. e. sterni*. Avicen. l. 3. *fen. 21. tr. c. 12.*

Arcuatus morbus, *Arquatus*, vide *Icterus*.

Ardas, *Ardulos*, ἄρδης, ἀρδύλος, sordes, inquinamentum, idem, quod *ῥύπος ἢ μόλυσμα*, a verbo ἀρδύσσειν, inquinare, quo usus Hippocr. l. de nat. mul. LXII. 6. l. 1. de morb. mul. XXXVI. 4.

Ardea, ἐραδιός, est species avis aquaticæ, fessipedis, cujus descriptionem, differentias, usum in cibis, & medicina legere licet apud Aldrov. l. 20. *Ornithol. c. 8. seqq.* Bruyerin de re cibar. l. 15. c. 66. Schroder. l. 5. cl. 2. n. 47. aliosque. Pisciculenti aliquid subolere gustatu, scribit Jul. Alexandr. l. 13. *sal. c. 4.*

Ardens febris, vide *Febris*, *Causus*.

Ardentia sunt, quæ in cibum & potum non assumta sunt ustionibus obnoxia natura propria, ut ista, carabe, terebinthina, gagates, & similia. Dor n. Rul. & Iohnf. in *Lex.*

Ardo, ἄρδω, significat irrigo, ad aquo. Legitur

tur apud Hipp. *l. de L. I. H. II. 4. VI. 7. XIV. 11. XIX. 14. l. de Carnibus vel principiis XIII. 5. l. 2. de diæt. XXXII. 11. 17. l. de Cord. V. 13. vide Foef. Ozo. p. 91.*

Ardor, *ἄρδωρ*, vide *Æstus*. *Ardor stomachi*, vel *ventriculi* est species *cardialgiæ*, quando ardens dolor in ventriculo ejusque orificio sinistro & gula percipitur a particularum biliosarum cum acido-acribus effervescentia fibras & nervosas partes lancinante. Gr. *ἄρδωρ τῆς ἐν πύλῳ* dici scribit Senn. *Med. Pr. l. 3. P. 1. f. 2. c. 16.*

Ardor urinæ, vide *Dysuria*.

Ardosia Anglis vocatur lapis quidam commodus ad tegendas domos, de cujus varietate & utilitate cum sumtuum computatione legi possunt speculationes Sara. Colepres in Oldenburg. *Act. Philos. A. 1669. mens. Augusto.*

Area dicitur *massa fodinarum*, sive locus, ubi metalla effodiuntur, Rul. in *Lex.* In foro medico pathologico species est *alopecie*. Vide supra *Alopecia*.

Arefactio, *ἄρφακτις*, idem, quod *exsiccatio* fortior, estque species quedam preparationis medicamentorum humiditate quadam scatentium, ut in pollinem vel pulverem redigi queant. Ita coagulum hinnuli cervi *arefacere* jussit in loco, ubi neque sol, neque luna accedere poterit, Scrib. *Larg. comp. 13. Vide & n. 60. 92. 123. 127. Rhod. in Lex. Scrib. Arefactio* sumitur etiam pathologicè pro aridura ab Hartman. in *Prax. Chymiatrica* pro consumptione infantium.

Aregon, *ἀργών*, epitheton est unguenti cujusdam pretiosi, cujus descriptio in Dispensatoriis occurrit. Dicitur qf. *Auxiliare*.

Aremarus, idem, quod *Cinabaris*, vel *Cinabrium*. Rul. in *Lex.*

Arena, *Arenula*, *ἄρημος*, *ἄρηνος*, alias *sabulum*, antiquis harena, est materia sicca, minutissimis granulis constans, varii coloris, rubra, flava, candicans, e portionibus salinis lixiviosis, & fœculentiis tartareis invicem coagulatis genita, quandoque materiam calculi renum, vel vesicæ, præbens, quandoque etiam statim e sero pertransiente abluta & excreta: unde *urina arenosa*, *ψευμαδὸς ὕδωρ*, appellatur, & tales agri *arenosi* vel *arenulosi*, Hor. *Aug. l. 12. Epist. & Conf. Med. ep. 1. Vide Thom. Vvillis Exerc. de Urin. c. 5. Fr. Sylvius l. 1. Pr. Med. c. 55. §. 44. generatio- nis arenarum* causam in lasas a frigore externo glandulas conglobatas, & longum in dorso decubitus refert. Verum præstitisset, si rem clarius exposuisset. *Arenas rubras* signum esse doloris nephritici constat ex Hipp. 6. E-

pid. f. 1. z. 5. etiam calculi vesicæ, ex 4. *aph.* Confer. ad Dieterich. 79. *lutr. num. 929. Arenæ species* recenset Ruland. in *Lexic.* quales sunt: *Villis*, *fossilis*, *candida*, *metallica*, *sabulum*, *rubra*, *cinerea* &c.

Arenamen, est *bolus Armenus*. Ruland. *Johnf.* Dicitur & *Arenarmei*.

Arenatio, idem, quod *saburratio*, est remedium externum simile pere illutationi, ægrotantibus maxime utile, quando calentiissima arena e mari vel deficiente illa e fluvio corpori ægrotantis confertim superingeritur, loci recubitu assidue permutato. Andr. Baccius de *Therm. l. 2. c. 17. p. m. 118.*

Areola in anatomicis vocatur circulus papillam ambiens in virginibus pallidior, in prægnantibus & lactantibus fusca, in vetulis fere nigricans. Barthol. *Anat. l. 2. c. 1. Bidloo Anat. Tab. XIX. fig. 3. & 5.*

Ares, vocabulum est a Paracelfo fictum, quo exprimi aut denotari debet occultus dispensator in tribus principiis, unde singula constant, qui rebus omnibus formam & substantiam cuique suam peculiariter disponit, ut propriam & non alienam induant naturam. Notanda igitur inter hæc tria pulcherrime ordinata divinitus in natura differentia, ut pro scholarum consuetudine loquar. *Iliaslex* est generis generalissimi substantia, consistens in prima rerum omnium universali materia. Hanc in tria genera primum disponit, videlicet in sulphur, mercurium, & sal, primus natura dispensator *Archeus*, indeque res producit omnes in proxima sua genera. Tandem accedit *Ares*, alter naturæ dispensator, ex generibus formas producens, & species in individua. Dorn. Rul. & *Johnf. in Lex.* Distinguitur *Ares* a Paracels. in *archeicum*, quod naturale, & *chymicum*, quod artificiale. Huc pertinet & *melosnicum*, transmutationis principium, quod & *salamandrina essentia* dicitur, quale lapidi philosophorum attribuitur, *l. 3. de vit. long. c. 12. & l. 4. c. 6. De Are* vide etiam ap. eund. *l. 2. de Gradib. sive Thes. sal. secund. c. 2. Ares* ἄρης alias Græce *Martem* significat. Vide *Mars*.

Arete, *ἀρετή*, *virtus*, idem, quod vigor, de corporis vigore usurpat Hipp. *l. 2. Proverb. XXIII. 10. Vide Virtus.*

* *Aretalogus* est, qui de suis virtutibus prædicat, ex *ἀρετή*, & *λόγος*. Apud Astruc idem est ac arcanorum medicorum inventor, fautor, & diribitor, quibus minime credendum esse ait lib. 4. c. 12. de morb. ven.

Arfar, id est, *Arfenicum*. Dicitur & *Arfag*, Rul. & *Johnf.*

Argemon, *Argema*, *ἀργεμον* ἢ *ἀργεμιν*, dicitur

tur ulcusculum oculi, quod in iridis circulo nascitur, partem quidem aliquam candidi, partem etiam nigri comprehendens. Id extra quidem iridem rubicundum, intra vero candidum apparet. Per ipsum tunica uniformis aliquid procidit, si profundius fordidiusque evaserit; quo vitio qui laborant, ἐπιπρυγίως vocat Galenus. Vide Foes. *Oec. p. 90.* Describit perfecte ex Hipp. Erotianus.

* *Argemone*, ἀργεμόνη, herba sic dicta, quod argema & nubeculas in oculo sanare dicitur. Diosc. 2. 208. Plin. & alii Bot.

Argenti spuma vel flos, ἀργύρε ἀΐθρ, dicitur, quo utitur Hippocrates ad uteri ulcera cum vino & aqua subluenda, *l. de nat. mul. XXIX. 146.* Argenti spuma alia dicitur *litbargyrum*, de quo infra.

Argentum, ἀργυρος, ἄργυρον, est metallum nobile, candidum, auro tamen imperfectius, Schroder *l. 3. Pharm. c. 10.* Fr. Hofm. in *Clavi ad b. l. A.* chymicis *luna* dicitur, hocque signo ☽ indigitatur. *Argentum* invenisse Erichthonium Atheniensem e Plin. *H. N. l. VII. c. 56.* Hygino *fab. 274.* notavit Th. Janf. ab Almeloveen *Rev. Ixv. Onom. p. 5.* De hujus specifica virtute cephalica corroborandi cerebrum, spiritus animales reficiendo & irradiando, præstat judicium nostrum suspendere, quam gravissimæ huic controversiæ inter celeberrimos medicos agitatur sese implicare; præsertim cum ipsi peritissimi chymiatræ dubitent, an possibilis vera solutio *auri & argenti*, ita, ut a calore nostro actuari, & in lucum converti queat. De *argento foliato* idem locum habet judicium, quod de *auro foliato* idem locum habet judicium, de quo infra *aureum*. *Argentum metallum* proximum post aurum, album albedine pura, mundum, durum, fonans; cujus tinctura alba est, ex *argento* vivo puro fere fixo, claro, albo, & tali de sulphure mundo, fixo, albo, claro, quod cecidit super substantiam argenti vivi, dicit ei pauca fixatio, color & pondus. Est quasi filia naturæ proponentis aurum, coeunte argento vivo & sulphure albo, non urente. Habetur triplex; 1. *Fossile purum*, sine opificio fornacum, & plerumque parumper saxi adhærescens; 2. *Rude fossile*, varii coloris, rubri, plumbei, nigri, purpurei, cinerei, ruffi; & 3. *Artificiale*, quod excoquitur ex metallis & mineralibus; de quibus & pluribus aliis huc pertinentibus prolixius egit Ruland. in *Lexic. Chym.* Inquiri etiam possunt *Indices Voluminum VI. Theatri Chymici*, ubi multa reperies de *argento*, quæ omnia huc inferere instituti non permittere ratio. *Argenti crementum* dicitur *scoria*, ἀλκυρία Græce. Vide *Helcyfma*. Chymici mul-

ta jactitarunt de tinctura *lune* vel *argenti cærulea*, sed eam alii cautiore suspectam reddiderunt, imo D. Olaus Borrichius negare non dubitavit *argentum* purissimum præbere cæruleam tincturam, quemadmodum legitur in *act. Hafn. Vol. I. Obs. 68. p. 129.*

Argentum fugitivum, idem quod *Mercurius Argentum Vivum*, vide *Hydrargyros*.

Arges, *Argas*, ἀργης, ἀργός, Dorn. est nomen serpentis, qualis juveni cuidam in os ingressus legitur, mortem cum convulsionibus inferens, apud Hippocr. *l. 5. Epid. XXXII. 6. 7. seqq.*

Argilla, ἀργίλος, terra est candida, unde & *creta figularis* dicitur, friabilis, & pinguitudinis expers, *l. 9. de Sim. Fac.* Accipitur vero quandoque latius varii coloris species comprehendens, ut, nigram, luteam, pumiceam, purpuream, viridem, cæruleam, cineritiam, G. Agricol. in *Dialogo*, qui dicitur *Bermanus p. 452.* Confer. ad C. Hofm. *Paralip. c. 43.* & Imperat. *H. N. l. 2. c. 1.* Adhibetur *argilla* ad perlutationem, quod Scrib. Larg. exprimat per circumdata *ex argilla*, n. 76. & 122. *Argillarum* varia genera recenset Rul. in *Lex.*

Argillata, id est, *incerata*. Rul. & Johnf.

Argos, ἀργός, *inelaboratum*, crudum significat, aut nondum præparatum. Legitur de ritico apud Hippocr. *de vet. med. XXII. 8.* Significat & *ignavum*, ociosum; unde ἀργία, quasi ἀσργία, ocium, desidia, *pigritia*, quæ etiam noxia, & causa morborum, *l. 5. de san. tu. c. 11.*

Argyritis terra, ἀργυρίτης γῆ, quæ ex argenti metallis sumta pluribus parvis terre particulis plures parvas argenti mistas habet particulas, Gal. *d. l.* Est etiam *Argyritis* species quedam lithargyri, sive spumæ argenti, sic dicta vel a materia, quod ex argento, hoc est, mistura plumbi & argenti fieret, ut scribit Plin. *l. 33. H. N. c. 6.* vel a calore tantum, quod instar argenti candida esset, ut ait Dioscorid. *l. 5. c. 102.* etiam si forte argenti nihil haberet; siquidem eam, quæ ex argento conficeretur, Galabritin appellari tradit. Potest enim illi color albus citra argenti admixtionem artificiosa coctura conciliari. Gorreus in *def. Vid. Litbargyros*.

Argyrodamas, ἀργυροδάμας, ita dicitur talci species colore argenteo ignibus invicti, cujus lamina tenuissime, si devorentur, herent infixæ ventriculo, faucibus & gulæ, inde periculum inflammationis & strangulationis. Andr. Cæsalpin. *Art. Med. l. 3. c. 32.* & ex hoc P. Zacch. *Quest. Medico-Legal. l. 2. tit. 2. q. 4. n. 24.*

Argyrogonia, ἀργυρογονία, dicitur a Gastone Clavone semen argentificum, ex argento prius soluto perfecte concoctum, seu tinctura argentifica candidi coloris, sicut *chryso-gonia*, semen aurificum, de quo suo loco. Vide Apolog. *Argyropœæ* in *Tb. Chym. Vol. II. p. 24.* Jung. & *Vol. IV. p. 388.*

Argyropœa, ἀργυροποιία, est ipsa ars, quæ docet modum conficiendi argentum e metallis & mineralibus imperfectioribus, non tam illa, quæ in argentifodinis exercetur, quam hæc, quam jactitant spagyrici ope vel lapidis philosophici, vel mercurii philosophorum, vel illius seminis argentifici, de quo p. a. Videantur etiam loca ibidem e theatro *Chym.* allegata. An fortassis rectius hæc dici posset ἀργυροποιία, sive ars argentum, quod jam ante in promptu fuerat, vana spe lucri destruendi, dilapidandique? Ita quidem censuisse videtur Rolf. *Chym. l. 1. c. 10.*

Argyros, ἀργυρός, vide *Argentum*.

Argyrotrophema, ἀργυροτροφία, species est edulii e lacte confecti, ad attemperationem caloris & squaloris in corpore, ut est apud Gal. *l. de succor. bon. & vir. c. 13.*

* *Aria*, ἄρια, arbor inter eas quæ maxime ferotino germinata florent. (Plin. *l. 16. c. 25.*) apud Theophr. *l. 3. c. 6.* hist. plant. hiemis initio fructus profert.

Arheumatistos, ἀρθρωτικός, est epitheton membrorum externorum vel artuum præsertim articulorum a fluxionibus arthriticis adhuc liberorum apud Al. Frillian. *l. 11. c. 1.* & ex hoc Schneider. de *Catarro l. 1. c. 2. p. 27.*

Aricymon, ἀρικύμων, dicitur fœmina, quæ cito concipit & impregnatur, fœcunda, Hippocr. de *superfœtat. 10. 11. l. de Sterilib. XI. 13.* Dicitur & alibi ἐναγκύμων, *l. de A. L. & Aq. VIII. 13.*

Ariditas corporis, vide *Marasmus*. Dicitur & *ariditas* summorum piborum lanuginosa superficies, pulvere conspersis adsimilis, Gr. ξηρασία, Gal. *def. med. Ariditas* quoque lingue est symptoma superveniens febrium, cum halitus e sanguine in pulmones delato per asperam arteriam effusi eandem exsiccant. Fr. *Syl. Pr. M. l. 1. c. 30. §. 60.*

Aridum, ξηρόν, κερφαλέον, κατὰξηρον, idem, quod *siccum*, de quo infra suo loco. De cute *arida*, cum quadam duritie, 5. *aph. 71.*

Aridura est corporis vel membrorum omnimoda consumptio vel consideratio; ut vocant, Dorn. Rul. & Johnf. Idem quod *febris helctica*, Dolæus *Encyclopæd. l. 4. c. 4.* Alias hodieque nomen hoc valde usitatum est, sumiturque pro atrophia particulari vel tabe membrorum. L.

ta Hartman. in *Prax. Chymiatric. part. poster. c. 183.* de *aridura* membrorum inscriptisse legitur.

Aries, αἴρις, valde est æquivocum vocabulum; proprie vero notat ovem marem. Vide *Ovis*. Æquivocationem expedit Aldrov. *l. 1. de quadr. bisulc. c. 8.* Quo pertinet significatio *cerevisiæ Vratislaviensium*, aries dicta, teste Cratone, *Consil. Med. 169.* apud Laur. Scholz.

Arigeos, ἀριγεός, i. e. citra rigorem, sine rigore, Hipp. 2. de *R. V. l. A. t. 23.* Coef. *p. 92.*

Arilla, ἄριλλον. Vide *Gigaton*.

Arionbarzanis, ἀριονβαρζάνης, nomen est emplastri apud P. Æginet. parotidas induratas emolliens, *l. 3. c. 23.* & *l. 7. c. 17.*

Aris, ἄρις, instrumentum fabrilis, aut scobinam fabri significat. Meminit ejus Hipp. 1. de *artic. t. 61.* Vide *Coef. Osc. p. 93.*

Ariston, ἀριστον, prandium, & verbum ἀριστῶν, prandere significat, quo sæpius utitur Hippoc. de *veter. medic.* Veteres prandium alio tempore & quidem commodiori instituisse hora, nimirum tertia ab ortu solis, demonstrat Lang. 1. *Ep. 35.* *Ariston magnum* & *parvum* vocantur medicamenta composita contra phthisin, dolorem ventris, febres mixtas. *Avic. l. 5. summ. 1. tr. 1.*

Aristophaneion, ἀριστοφάνειον, nomen est emplastri emollientis, quod constat picis libris quatuor, apochymatis libris duabus, cere libra una, apopanacis unica, aceti hemina, Gorr. *p. 51.*

Arithmos, ἀριθμός, Latin. Numerus dicitur, vide *Numerus*. Hipp. vero differentiam numericam vel individualem, qua morbus a morbo discrepat, per hoc vocabulum determinavit, 1. de *R. V. l. A. t. 8.* Vide *Coef. d. 1.*

Arlada, *Arladar*, est realgar adustum, vel calcinatum. Laudatur a Paracello in ulceribus malignis, *l. de ulc. c. 2.* Meminit & Forestus *l. 13. Observ. Med. Obs. 7. sub finem* ad polypi curationem.

Arles crudum, sunt guttulae cadentes in Junio, & quidem sæpe noctu. Paracels. de *grad. & comp. l. 4. c. 6.* cum Schollis Dorn. in *Dist. Par.*

Armarium Unguentum, vide *Hoplocrismus*.

Armatura, Conceptus. Arab. *Abges*, vide *Annios*.

Arme, ἄρμη, a verbo ἄρω, apto, significat vel in genere commissuram, coalitum, & corporis compagem, uti vult Erotianus, vel in specie futuram, quales occurrunt in capite, sicut exposuit Gal. in *exegefi*. Legitur vero apud Hippocr. *l. de venis XVII. 10.* quamvis

Linden. ἀρμενίης retinuerit . Foef. in *Oec.*
p. 94.

Armena Bolus, vide *Bolus*.

Armenius lapis, ἀρμενίη λίθος, est lapis maculis viridibus, cœruleis, & subnigris relucens, sicut *lapis Lazuli*, a quo non differt, nisi sola maturitate: *Lazuli* enim maturior. Uterque autem in unis iisdem scaptensulis reperitur. Dicitur *Armenius*, quod olim ex Armenia ad nos translatus fuerit; hodie tamen & in Germania producitur, videl. in Comitatu Tirolensi, ut & in Lygiis ad Goldebergam. Tribuitur utrique vis purgatrix melancholiæ, & confortativa siue cardiaca. Legantur Schroder. l. 3. c. 8. & 4. & Fr. Hofm. *Clav. ad b. l.* Differentiam aliquam inter utrumque constituit Chiocc. in *Mus. Calceol. sect. 4. p. 467. seqq.* Usus ad purgandum suspectum merito fecit C. Hofm. *Paralip. Offic. c. 76.* Canicula Armeniæ ænigmatice dicitur de materia vel mercuriali, vel sulphurea ad Lapid. pertinente, apud Lagneum *Harm. Chym. in Theatr. Chim. Vol. 4. p. 762.*

Armenos, ἀρμενός, dicitur commodus, congruus, conueniens. Imprimis vero τὰ ἀρμενία, significant apud Hippocratem ad chirurgi usum accommodata instrumenta, aliaque necessaria, imo omnia, quæ ad agendum sunt commoda, l. de iis, q. in med. f. t. 6. Galen. in *comm. ad b. l.* Foef. p. 93. Ita etiam, quæ balneo parando necessaria sunt, vocantur ἀρμενία, 3. de R. V. l. A. t. 44.

Armilla manus membranosa dicitur ap. P. Barbetta *Chirurg. l. 5. c. 1.* ligamentum illud circulare, tendines multiplices uniuersæ manus circulo aliquo comprehendens in regione carpi in varia arte facile divisibile. Ideo Linden. *Med. Phis. l. 2. c. 14. art. 12. §. 83.* duplex constituit: unum carpi succingens, reuera unicum, sed latum, robustumque simul omnes tendines flectentium musculorum continens: alterum, quod est in dorso carpi, ex se inter se connexis, & singulis annuli instar obvolutis circa extendentium tendines.

Armoniacum, vide *Sal.*

Armoracia, radícula sylvestris. Dodon. *pemt. 5. l. 3. c. 6.*

Armus, ἄρμος, idem quod humerus. Ita *armus vitulinus* legitur apud P. Morell. de *prescrib. formul. remed. sect. 1. c. 15.* quod ille recipi etiam possit ad materiam destillandi instaurantem aquam caponis.

Armutheus lapis, corrupta voce dicitur a Nichepso Medico *Armenius lapis*, teste Aetio l. 2. *Sermon. c. 47.* & ex hoc Fallop. *tr. de metall. seu fossil. c. 32. Tom. I. p. 337.*

Arnacis, ἀρνίς, dicitur pellis agnina cum lana & villis. Usurpat Hippoc. l. de *superfæt. XXIV. 4.* item tegumentum laneum, quod cruribus circumdatur, lib. 2. de *morb. mul. LXXXIV. 16.*

Arnaldia est nomen morbi olim in Anglia familiaris, maligni, lenti, & chronici, quemadmodum hoc egregie demonstravit e Chronico Anglico Anonymi Dn. Daniel Guilielmus Mollerus, in quadam *Pilologico-Historica Dissertatione* de hoc ipso nomine habita mihi que communicata. Quamvis vero neque de nominis origine, neque de significato speciali morbi quicquam certo constet, cum in nullo alio Autore nomen hoc reperire licuerit, si tamen meæ conjecturæ locus aliquis dabitur, existimo significasse speciem aliquam luis Venereæ siue morbi Gallici mitiorem, non quidem persuasus ridicula magis, quam verosimili nominis hujus deductione, quod Arna agnam & Aldia Longobardis ancillam significet, sed quod ex ipso textu Chronici patefeat, morbo huic supervenisse capillorum desuuium, & quod reges nihilominus conualescentes robustiores facti sint. Jam vero constat inter alios e Benedicti Victorii Faventini *lib. de Morbo Gallico c. 10.* quod inter symptomata morbi Gallici quintum statuerit alopeciam siue pilorum casum, & quidem ut signum morbi minoris nequitie & minoris malignantis naturæ, cui non necesse sit succurrere, quia significat naturæ robur mordaces ex putredine humores redditos ad cutim e corporis profundo propellere valens, ubi radices pilorum corruptentes hos deciduos faciunt. Quod vero apud alios præsertim vilioris sortis homines ad mortem lues hæc etiam cum desuuium capillorum comitata fuerit, hoc haud dubie contigit propter aliam concurrentem incolis maritimis septentrionalibus Endemicam, quæ scorbuti nomine hætenus diu fatis innotuit: Liber & locus extat in Aloysii Luifini *volumine Aphrodisiaco, Tom. I. p. 554.*

Arobot, id est *Argentum vivum*. Rus. in *Lex.*

Aroma, ἀρωμα, est medicamentum grati penetrantisque odoris, & saporis, in genere calidum, volatilioris & spirituosæ naturæ humoribus, & spiritibus activitatem & motum inducens, incidens, attenuans, aperiens, discutiens. Talia sunt non solum fructus, aut femina, sed etiam radices, cortices, & flores, succi vel gummi, quorum Catalogum vide apud Schroder. *Pharm. l. 2. c. 8.* imo integræ plantæ, vel herbæ aromaticæ propterea di-

dictæ, quas allegat Fr. Sylv. *Pr. M. l. 1. c. 2. §. 40. & XXXIV. §. 94.* Ex his quæ præparantur composita, ut sunt, infusa, extracta, olea, & alia, *aromatica* dicuntur, Gorr. p. 57. In specie etiam vocab. *Aroma* quandoque accipi pro *myrrha*, demonstrat Linden. *S. M. Ex. X. §. 125. seq. Crocum* etiam κατ' ἔξοχὴν *Aroma Philosophorum* appellari, testis est Fr. Hofm. *Clav. Schroed. p. 459.* quod nomen etiam *Aroph Paracelsi* (de quo p. p.) obtinet.

Aromatit, ἀρωματισμός, est gemma ex bitumine conflata in lapidis modum, quæ myrrham colore & odore refert, unde & nomen reperit. In Arabia creditur gigni, & in Ægypto, circa Pisas Reginis frequentata, Gorr. def.

Aroph Paracelsi, dicuntur vel flores elegantissime Chymice per sublimationem præparati ex lapide Hæmatite cum salis Ammoniaci æquis portionibus, quibus magna virtus in quartana, plica Polonica, & morbo hypochondriaco tribuitur. Fr. Hoffmann. *Clav. Schroed. p. 179.* Vel dicitur de croco cum pane vino madefacto, inque vase clauso posito per aliquot dies in sinum equinum, & tandem destillato ex Helmont. *de Lithiasc. 7. n. 14. c. 8. n. 23.* *Aroph* etiam meminit Paracelsus, liquorem esse stauens, per destillationem paratum, vimque habere renum operationem delendi, dicens, *l. 2. de vir. membr. c. 10. Aroph* etiam dicitur *Mandragora*, Dorn. Rul. & Johnf. in *Lex. Aroph* nonnulli recentiores exponunt, quod sit vocabulum technicum Paracelsi, denotans medicamentum, quod calculum humanum frangendi vim habet. Hoc alii admirati sequaces putarunt denotare & explicare illud *Aroma Philosophorum*. Etmull. in *MMSS. Chym.* Vide *Aroma*.

Arquata, est nomen avis cujusdam, quæ & *Numenius*, νευμίνος, dicitur, a mense Junio. Ejus descriptionem cum usu in cibis vide apud Aldrov. *l. 20. Ornith. c. 21.*

Arquatus morbus, vide *Icterus*.

* *Arhabdota*, ἀρῆαβδοτα, sunt inter ostrea; q. d. minime virgata; (quibus opponuntur rhabdota quæ pectinatim divisa interpretatur Gaza apud Arist.) conchæ dicuntur non pectinatim divisa, seu non striata, aut virgata.

Arhaphon, ἀρῆαφον, i. e. futuris carens. Dicitur de cranio & legitur apud D. Melch. Sebizium *Exerc. Med. p. m. 132.* ubi causa cephalalgie incurabilis habetur, & apud Johannem de Murlato in *suo vade mecum Anatomico Exercit. V. in annexis p. m. 211.*

Arhren, vel *arsen*, ἀρῆρον, ἀρσεν, vide *Maf.*

Arhœa, ἀρῆαι, ἀρῆαι, fluxionem suppressam significat, ac proprie de mensum suppressione dicitur, Hippoc. *l. de Loc. in hom. sub fin.* quamvis in editione Lindeni non occurrant ea, quæ de morbis mulierum leguntur in editione Foesii p. 423. seqq. Perperam mihi videtur scribi ἀρῆαι, vel ἀρῆαι, in quibusdam exemplaribus. Vide Foes. in *Oec. p. 95.* Quomodo Erotiani paraphrasis, qua per ἀρῆαιον interpretatur, explicare nititur Foesius in *Oecon.* sed dubito, an satis rationibus suffultus.

Arhœstia, ἀρῆστια, ἀρῆστια, infirmitas, imbecillitas. Sepe sumitur pro morbo, ut *2. aph. 31. & 3. a. 5.* Alias etiam ad mentis imbecillitatem notandam solet adhiberi.

Arhythmus, ἀρῆθμος, vide *Arhythmus*.

Ars, τέχνη, verum est genus medicinae, quicquid nonnulli Arabum secuti placita regerant. Jung. *Diet. n. 829.* Nobis sufficit ἐπιμαχία τῆς θεᾶς Piccarti in *Philos. Altdorff. Disp. XXXI. th. 46.* Denominatio (scil. disciplinarum, vel habitum mentis) a fine petenda est ultimo, ut docet Philosophus. Quæcumque igitur terminantur operatione, sunt artes: quorum terminus est sola cognitio, scientiarum nomine venire debent. Imo κατ' ἔξοχὴν vocab. hoc Medicinam significat. *1. aph. 1.* Cum vero artes aliæ sint determinatae, ἀρῆσμένα, quæ præsuppositis omnibus requisitis semper sine suo potiri possunt: aliæ sint μὴ ἀρῆσμένα, non determinate, alias conjecturales; σοχαστικά dictæ, sciendum Medicinam ad posteriorem classem pertinere non ratione præceptorum, sed ratione finis, qui non semper attingi potest. Gal. *de opt. sect. ad Thrasylb. c. 4.* juxta tritissimum Ovidii.

Non est in medico, semper relevetur ut eger *ἔο.*

Nilominus sub se plures habet artes determinatas instrumentales, & sano sensu mechanicas, ut sunt, *Ars Gymnastica*, *Coquinaria*, *Pharmaceutica*, *Chymica*, & aliæ. Medicina etiam nunquam non ex præceptis rite per exercitationem applicatis finem suum assequi annitur. Et ut hoc eo commodius fiat, duobus veluti cruribus, vel instrumentis, vel quomocumque appellasse libet, utitur, in universalibus Theorematis, Methodo; in particularibus, exercitatione, tantquam qui iter aliquod ingredi student, utroque invicem utuntur crure: qui altero claudus est, uno duntaxat utitur, & longo spatio, & sæpe errans, viam peragit, verbis Gal. *l. 9. M.M. c. 6.* *Ars* transmutationis Metallorum dicitur *Ars Hermetica*, item *Philosophica*, vel *Phi-*

Philosophorum. Libav. *Synt. Chym.* Jung. Lind. Ex. V. §. 12. An *Ars* dominetur naturæ, an contra? in utramque partem ventilari solet Topice. Enimvero præstat posteriori opinioni ad stipulari. Licet enim videatur, *Artem* operibus naturæ perfici, nihilominus illa nihil præstare posset, nisi objectum & subjectum suum haberet ex & in natura. Vide *Tb. Chym. Vol. II. & VI.* & quære in Indice.

Arsacum, vide *Acræi*.

Arsaltos, idem, quod *Asphaltos*. Ruland. in *Lex.*

Arsatum, vide *Acræi*.

Arsenicum, ἀρσενικόν, Fernel. *arzenicum* e Gal. Græc. ἀρσενικόν, perperam vero & corrupte *Archenicum*, notante Libav. *Defens. Syntagm. A. 2. Not. 5.* est succus mineralis, pinguis, inflammabilis, insigni sua corrosiva qualitate deleteria vitæ nostræ infestus, propterea jure merito inter venena strictè dicta referendus. Equidem Fr. Hofmann. *Clav. ad Schod. l. 3. c. 27.* limitare conatur, duplicia constituens venena, alia, quæ omnibus & semper nocent: alia, quæ interdum quidem nocent & interimunt, interdum tamen & secundum artem adhibita in usum medicum venire possunt, quibus posterioribus *arsenicum* annumerat. Verum non est nostri nunc instituti, distinctionem illam venenorum examinare. Nobis sufficit, communiter a Doctoribus venenis potentioribus annumerari *arsenicum*, & quæ simili facultate corrosiva summaque acrimonia operantur, propterea *arsenicalia* dici. Vid. Thom. Willis *de febr. cap. 12.* Congener est *Sandaracha*. Dicitur & communi nomine *auripigmentum*, quamvis in hoc differant, quod *arsenicum* strictè dictum coloris albi sit tantum factitium quid per sublimationem ex auripigmenti scobe & sale amantice, id est, æquali quantitate mixtis, confectum, quod & *auripigmentum crystallinum* dicitur: *auripigmentum* vero & *Sandaracha* sint nativa; hoc rubri vel sublutei coloris, illud citrini; quamvis & *Sandaracha* detur factitia ex *auripigmento*. De *Arsenici* præparationibus ad usum medicum legantur Schroder. & Fr. Hofm. *d. l. Arsenicum* non esse commodum ad Spagyricum metallorum transformationis laborem, docet Dorneus *de Genealog. mineral. c. 18. in Tb. Chym. Vol. 1. p. 585. seq.* Hinc & a Laur. Ventura negatur, quod sit materia lapidis Philosophici, *tr. de Lap. Philos. c. 8. Vol. II. Tb. Chym. p. 238.* quamvis a Lagneo in *Harm. Chym. ipse Lap. Philosoph. vocetur arsenicum, Vol. IV. p. 327.*

* *Arsura*, sive incendium, morbi genus quod olim venire contrahebatur, & quod idem voluit fuisse cum gonorrhœa virulenta, quæ hodie impura venere concipitur V. Guillelm. Becker, & Astruc. l. 6. secul. XVIII. In opere M. S. Joannis Ardeni Chirurgi Angli, qui exeunte decimo quarto sæculo vixisse creditur, & in collectaneis quibusdam Medicis, quæ scripta dicuntur circa annos 1390. & 1440. fit mentio de hac *arsura* Anglice *burning*, sive *brenning* dicta.

Artaba, ἀρτάβα, est mensuræ aridorum species Ægyptia, habens modios quinque, aliis tres, Gorr. septem, hodieque est inusitata. Gal. *de pond. & men. c. 5.*

Artemisia, ἀρτεμισία, propter hoc, quod sit nomen herbæ notissimæ, est quoque terminus Paracelsicus, per quem vel ars Chymica ipsa, vel medicamentum quoddam vomitivum Chymicum denotatur, quod vocab. severissime perstrinxit contra Scheunemannum Libav. *in Defens. Synt. Tom. III. Oper. p. 38.*

Artemision, ἀρτεμισιον, nomen est mensis apud Macedonas solum, in cujus initium incidit æquinoctium vernum, Gal. *cap. 1. in l. 2. Epid. t. 1.*

Artemonium, ἀρτεμωνιον, est nomen collyrii, quo Galenus scribit, Bassum fodalem suum usum fuisse ad multa oculorum vitia. Describitur *l. 4. de C. M. S. L. c. 7.*

Artenna, nomen avis aquaticæ palmipedis, quæ & *Diomedea* dicitur, quod in insulis Diomedeis, quæ hodie *Tremiti* vocantur, saltem reperitur, cujus descriptionem cum usu in cibis vide apud Aldrov. *l. 19. Ornithol. c. 3.*

Arteria, ἀρτηρία, est vocabulum æquivocum, cum de aspero & lævi canali sive vase accipi soleat. Olim veteres tantum illos canales duriores, qui pulmonem ingrediuntur, a recentioribus *asperæ arteriæ* nomine appellatos, *arterias* dixisse testatur Gal. *l. 6. de Hipp. & Plat. decr. c. 9.* unde & medicamenta illa, quæ ad vocis læsionem, asperæque arteriæ vitia usurpari solita fuere, *arteriaca*, ἀρτηριακά, vocabantur *l. 7. de C. M. S. L. c. 1. seq.* Jung. C. Hofmann. *Inst. Med. l. 2. c. 13. §. 2.* Et videtur, vocabulum *arteriæ* primario quoque illi vasi vel canali aspero competere, vi etymologiæ, quando *arteria* dicitur quasi ἀρτηρία. Verum postmodum a recentioribus vocab. *arteriæ* potius ad vasa sanguinea pulsantia translatum fuit, ita, ut hæc hodie etiam simpliciter *arteriæ* dici soleant. Canalis vero cartilagineus & durior ad pulmonem excurrrens cum additione *asperæ arteriæ* semper vocatur. Quod si tamen generali quadam descriptione utraque

que vasa aspera & lævia complecti placuerit, hæc dari poterit; *Arteria* est pars similis secundi generis (vel rectius organica, simplicior) teres, fistulosa, vel aerem, vel sanguinem continens. De singulis nunc seorsim.

Arteria aspera, ἀρτηρία τραχεία, ab inequali interna superficie sic appellata, βρόγχος, fistula vel canna pulmonum, est canalis rotundus semper patulus, ex faucibus per collum in pulmonis lobos excurrentes, & per hoc in plures ramos divisus, aerem cum pro sanguinis ventilatione & attemperazione inspiratione admittens, tum pro vocis & sermonis efformatione, fuliginumque exclusione reddens. Dividitur commodissime in *Truncum*, seu portionem indivisam, quæ fauces inter & pulmonem interjacet, anteriùs & ad latera cartilagineis annulis femicircularibus distinctis constantem, posterius vero ubi gulæ adjacet, membranosa; & *Ramos*, qui communiter *Bronchia*, βρόγχια, appellantur. Trunci caput & principium *larynx*, λάρυγξ, vocatur, vocis formationi & expressioni præprimis dicatum, quinque *cartilagineis* insignioribus præditum, ut sunt, *Scutiformis*, θυροειδής, *annuliformis*, vel *annularis*, κυκλωειδής, duæ *gutturales*, sive *gutturales*, ἀρτηριοειδής, quæ simul junctæ rimulam, quæ *Glottis*, γλωττίς, dicitur, efformant, cui quinta propterea *Epiglottis*, ἐπιγλωττίς dicta, operculum quoddam præbet. Alias truncus *asperæ arteriæ* specialiter *Bronchus*, βρόγχος, appellari solet. Quando in pulmonem sese insinuat, dividitur in propagines majores minoresve, seu ramos, quæ *Bronchia*, βρόγχια, dicuntur, partim cartilagineæ, partim alias crassioris membranaceæ substantiæ. Gal. l. 4. de L. A. c. 8. annulos illos literam G. referre scripsit, quæ bronchia rami arteriæ & venæ pulmonalis fidelissime comitantur. Plura legantur in Anatomicorum veterum & recentiorum scriptis.

Arteriæ asperæ sectio, vel *perforatio*, vide *Laryngotomia*.

Arteria, ἀρτηρία, ad differentiam prioris *Lævis*, λεία, dicenda, Gal. 7. de Us. P. c. 8. 9. & alibi, est vas pulsans, ἀγγεῖον σφύζον, sive vas membranaceum, ortum habens a corde, teres, & cavum, duplicique compactum tunica, vel, secundum alios, pluribus, sanguinem cum spiritu vitali a corde per impulsu excipiens, & ad alias corporis partes deferens. Differt a *vena* crassitie, pulsatione, & usu. *Arteria* crassior; *Vena* tenuior & simplicior. *Arteria* pulsat; *Vena* non pulsat. *Arteria* sanguinem exportat a corde ad partes; *Vena* reportat. *Arteriarum* in corpore distincte occur-

rentium binæ sunt, *Pulmonalis*, & *Aorta* sive *Magna*.

Arteria Pulmonalis, ἀρτηρία πνευμονική ἢ πλάσμωνική, quam ex falsa quadam hypothese veteres *Venam arteriosam*, φλέβα ἀρτηριώδη appellarunt, existimantes, solas venas a dextro, solas vero arterias a sinistro dependere cordis ventriculo, Galen. 7. admin. Anat. 4. est vas membranosum pulsans, ejusdem compagis cum *arteria magna*, duplicique tunica constans, sanguinem e cordis dextro ventriculo, dum sese coarctat, excipiens & per amplum pulmonum parenchyma distribuens: unde etiam statim ab exortu in dextrum sinistramque truncum vel ramos ad dextram sinistramque pulmonis partem excurrentes dividitur. Pulmonum has arterias quidam ad differentiam reliquarum appellarunt ἀρτίαι, quos redarguit Erosianus in *Lex. Hippocr.* quod arteriæ tanquam ἀσπότηρες dicantur.

Arteria Magna, *Aorta*, *Maxima*, *Crassa*, μεγάλη, ἀορτή, μεγάλη, παχία, est vas membranofum, amplum, crassum, sanguinem spiritu vitali turgidum e cordis sinistro ventriculo coarctato cum impulsu excipiens, eundemque per totum corpus, mediantibus trunci ramis ac propaginibus, deferens. Hinc mox ab exortu suo propter exsiccationem nonnuquam plane rigido ac cartilagineo valvulis tribus lunariis adversus sanguinis regurgitationem munito, postquam binas propagines coronarias dictas ad peripheriam cordis & pericardium dimisit, in duos truncos insignes, *Ascendentem* & *Descendentem*, dividitur.

Arteriæ Aortæ Truncus ascendens, τὸ μέρθ ἀρτηρίας ἀνασφόμενον, l. 26. de V. P. c. 10. 11. circa jugulum mediastino thymoque suffultus dividitur partim in ἀποφύσεις, ramos *subclavios*, quorum propagines sunt: *Intercostalis superior*, *Mammaria interna*, (a qua *Mediastina*) *Vertebralis*, *Cervicalis muscula*, item *Axillaris*, *Scapularis interna & externa*, *Thoracica inferior*, & ad brachium ubi pervenit, *Brachia*, *Radica*, *Cubitea*. Partim etiam juxta subclavios exsurgunt *Carotides* ad aurium radices excurrentes, quæ iterum in externam & internam distinguuntur, omnibus capitis continentibus & contentis partibus propagines suas largientes. *Aortæ truncus descendens*, τὸ μέρθ κάτω σφόμενον, d. l. etiam quam plurimos de se dimittit ramos & propagines, sive ἀποφύσεις, Galeno dictas, suntque ex his potiores, & quidem, antequam ad os sacrum in ramos insignes distrahatur, e trunco prodeunt *Arteriæ Intercostales inferiores*, *binæ Phrenica*, *Cœliaca*, quæ in duos ramos di-

viditur, *Hepatica* & *Splenica*, dictos, quorum furculi sunt, *Hepaticæ* quidem *Pylorica*, *Cystica gemella*, *Epiploica dextra*, *Intestinalis* & *Gastroepiploica dextra*: *Splenicæ* vero propagines, antequam lienem ingreditur, *Gastrica Coronaria*, *Epiploica sinistra*, *Gastroepiploica sinistra*, & *Vas breve arteriosum*. Porro e trunco procedunt *Mesenterica superior* & *inferior*, *Emulgentes*, *Spermatice*, *Lumbales*. Tandem e trunco bifurcato fiunt *Iliacæ duæ*, quarum utraque in *externam* & *internam* distinguitur. Hujus propagines sunt *Gluteæ*, *Hypogastrica*, *Hæmorrhoidalis externa*, & in nondum natis *Arteriæ Umbilicales*; in natis vero coalescentes ligamenti indolem præ se ferunt. Illius vero *Epigastrica*, *Pudenda*, postea extra abdomen progressa *Cruvalis*, eaque vel *Externa*, vel *Interna Muscula*, item *Ischiatica*, *Tibialis*, & sic ad extremum pedem usque pergens. Hæc omnia Anatomica potius oculari demonstratione, quam e scriptis addisci poterunt. Nihilominus jungere libet veterum & recentiorum Anatomicorum monumenta prolixius hæc declarantia, cum nostri non sit instituti, perfectam tradere Anatomiciæ doctrinam.

Arteriaca, ἀρτηριακή, scil. ἀριδοῦσα. Vide *Arteria*.

Arteriectomia, ἀρτηριεκτομία, est species chirurgicæ operationis, videlicet artificiosa, & in gratiam sanitatis instituta, per phlebotomum facta incisio arteriæ cujusdam. Olim periculosissima habita ob periculum aneurysmatis, (de quo supra) præsertim si in brachio institueretur, ita, ut jam tempore Galeni quidam Medicorum negaverint, fieri posse, arteriam vulneratam, quæ ad manum est, coire, partim experientia, partim ratione structuræ fere cartilagineæ nixi. Galenus tamen contrarium evicit observatione quadam propria in juvene agresti, cui loco venæ arteria fuit secta, feliciter tamen a Gal. per deligationem & vulneraria præsidia curata, l. 5. M. M. c. 7. Hodieque etiam tantum periculi non subesse creditur, modo industria in deligando adhibeatur, & tales elegantur arteriæ, quibus os quoddam subjiciatur. Hinc in cubito data opera nemo facile suadebit. Controversiam hanc prolixè ventilavit B. Rolink. *Ord. & Meth. Comment. l. 4. f. 3. per tocum*. Modum incidendi & delectum arteriarum tradidit P. Barbette *Chirurg. P. III. l. 1. c. 9*. Hujus tamen operationis inutilitatem pariter ac periculum denuo ante oculos ponere non dubitavit D. Graen. in *Lum. Rat. Medico novissime edito sive Praxi Reformata c. 1. p. 9*. cui & nos lubentes volentes assentimur.

Artetifcos, *Artetifcus* dicitur, qui membri alicujus defectum patitur. Dorn. *Rul. & Iohnf. in Lex.*

Arthoicum, est oleum rubrum ex radicibus herbarum una cum pane simul in fimo digestis arte tractum, Idem. Rectius igitur scriberetur *arthoicum*, ab ἄρθῳ videlicet deducendum, i. e. panis. *Rul. vocat & Pannoniam*.

Arthrembolus, ἀρθρημβολῶς, dicitur instrumentum, quo mediante os articuli luxatum injicitur in locum vel sedem naturalem, & legitur apud Jac. Sponium in *Aphor. nov. Hipp. sect. III. Aph. XXCII. in not.*

Arthritis, *Arthritica*, *Arthetica*, articularis morbus, vel dolor ἀρθριῶς, ἀρθρῶν πόνος, est artuum vitium, sive articuli tumor dolorificus, quem fluxio in eum decumbens excitavit. Galen. l. 6. M. M. c. 20. unde & egri *arthritici* dicuntur. Potiores species sunt *Chiragra*, quando articulos manus infestat; *Poiaagra*, quando pedum; *Gonagra*, quando genu; *Ischias*, quando coxam vel coxendicem occupat, l. 10. de C. M. S. L. c. 2. Martianus tamen quartam quoque addidit ex Hipp. in *Not. ad eund. p. 215*. quæ *νεφρῶδων* nomine venit, & sunt articularum dolores diuturni non admodum vehementes, quorum materia a prædominio pituitosa est. Hæc species Scythis quondam familiaris &c. Ex recentioribus fundamentis accuratior hæc dari potest descriptio: *Arthritis* est dolor exquisitus circa partes nervosas articularum cum vel sine inflammatione & tumore, proveniens a solutione continui per particulas salinas diversi generis, si bique valde contrarias acidas fluidas succi nervosi, & lixiviosas tartareasque succi nutritii cum sanguine arterioso delati mixtas & effervescentes facta. Clarissime, ἄρθρ. ἀλῶς, morbi hujus naturam e causis suis & curationem descripsit Thom. Willis *tract. de Anim. Brut. P. II. c. 14*. Dividitur in *calidam* & *frigidam*, quæ etiam *nodosa* dicitur, pro prærogativa, vel acidarum, fluidarum, aut fixarum majori. E novissimis Joannes Colbath, Medicus Anglus & Collegii regii Londinens. membrum, in suo tractatu de *podagra* causam arthritidis ad alcali referre ausus est, suamque sententiam phænomenis certis confirmare, quemadmodum legitur in *Actis Erudit. Lips. A. 1698. in Novembr. p. 525*. *Arthritis scorbutica* vaga est species peculiaris arthritidis, majorem & malignam, h. e. cum gravioribus symptomatibus, vires vitales aggravantibus stipatam causæ heterogeneæ mixtæ vitiositatem præsupponens, de qua legatur idem Tr. de *Scorbut. c. 5*.

Arthrodia, ἀρθρώδης, est species *diarthrosos*, vel *dearticulationis*, quando articuli cavum leve superficiarium & capitulum etiam debrefsum concurrat. Gal. l. de ossib. in princ. Talis est in occipitis osse, & vertebra prima colli, P. Barbette d. l. c. 3. Lindæus vocari posse dixit *adarticulationem*. Opponitur illi *enarthrosis*, ἐναρθρωσις, cum sinus os excipiens magnus, processus ossis excipiendi insignis, qualis est femoris cum acetabulo ischii. *Ibid.*

Arthron, ἄρθρον. Vide *Articulus*.

Arthrosis, ἀρθρωσις, *articulationem* in genere significat. Unde & adjectiv. ἀρθρωδής, adverb. ἀρθρωδῶς descendunt, quæ leguntur apud Gal. l. de ossib. in pr.

Artia, ἀρτία, ἀρτή, generaliter idem aliquando est quibusdam, quod *ἀρτηρία*; speciatim vero arteria bronchialis, ut notat Erotianus in *synagoge*; at vero simul notat rectius dici *ἀρτηρίαν*, quod hæc quasi ἀσπρωτήν, seu sunt, per enallagen literarum dictæ ἀρτηρία.

Articularis morbus, passio, affectio, vide *Arthritis*.

Articulus, *Articulatio*, *Articulamentum*, Scrib. Larg. nu. 206. 214. 263. ἄρθρον, σύνθεσις κατ' ἄρθρον est naturalis ossium diversorum syntaxis, vel compositio, & differt a *symphyssi*, συνύδασι, quæ est ossium naturalis unio vel coalitio. Dividitur in *diarthrosin*, διάρθρωσιν, *dearticulationem*, quæ est articulatio laxior & ossium structura, quorum motus est evidens, (vid. supra *abarticulatio*) in *synarthrosin*, συνάρθρωσιν, quæ est articulatio strictior, ceu ossium motum manifestum non habentium compositio; & in *ginglymum*, γίγγυλον, (juxta C. Hofm. γίγγυλον,) cum os unum excipit suo sinu processum alterius, & contra os alterum suo sinu processum prioris; qualis est in osse femoris, & tibia, in humero, & ulna. Gal. & Barbett. d. l. quorum ille *articulum* in genere clarius etiam alibi descripsit hoc modo: *Articulus* est, cum duo ossa ita invicem coeunt, ut alterum quidem ipsorum sit, quod movetur, alterum velut sedes quædam ei, quod movetur, & firmamentum, ut in ostium cardinibus apparet, unde moventi cavitatis (quæ cotyle, κοτύλη, id est, *acetabulum*, & *glene*, γλῆνη, sive *pupilla*, dicitur) & ei quod movetur, convexitas, *caput* & *condylus*, κεφαλή καὶ κόνδυλος, appellata, inest, l. i. de mor. muscul. c. 9.

Artifex, δημιουργός Hipp. Gr. τεχνίτης Gal. quid in genere significet, omnibus notum est. Restrigitur vero haud raro ad medicum, qui artem medicam per experientiam confirmatam callet. Unde Galeno *artificem fieri* Gr. τεχνίτην

ἄνθρωπος dicitur l. 2. de Cris. c. 9. Specialiter quoque dicitur de chymicis & spagyricis, in *Tb. Chym.* aliquoties.

Artios, ἄριος, significat id, quod *perfectum*, *integrum*, omnibus numeris absolutum, illæsum, æquale, aptum est, apud Hipp. Ita ἄριος κενεμένης, perfecte judicata l. aph. 20. leguntur; de vertebribus inter se æqualibus & apte coherentibus, 3. de artic. 29. In specie dies pares dicuntur ἄριαι, in quibus difficiles sunt crises, & opponuntur imparibus, quæ dicuntur περιουσαι. Vide 3. in i. Epid. t. 13. 14. Foef. p. 95.

Artiphyes, ἀρτιφύες, dicitur de numero parri, perfecto & integro critico, qualis est juxta Hipp. decimus quartus, & quadragesimus secundus dies l. de sepiimestri VIII. 8. 9. 10.

Artiscus, ἀρτισκος, in genere *trochiscum* significat, a panis exigui figura. Specialiter vero & κατ' ἐξοχήν, *artisci* dicuntur ii, qui e vipera carnibus cum pane mistis coctisque præparantur ad theriacæ compositionem, unde & *theriaci*, θηριακοί appellantur. Modum præparandi monstravit Gal. t. 11. de S. F. S. Caro vipera. Nostro etiam adhuc seculo magnis impensis Venetiis allati fuere pro confectioe theriacæ. Verum vanitatem horum trochiscorum egregie aperuit & solide demonstravit Joh. Zvvolf. in *Pharmac. Aug. Animadvers. ad Cl. XII. p. m. 209. seqq. in fol.* unde & hodieque Alcohol vel pulvis viperarum substituitur in theriacæ compositione.

Artistomon, ἀρτιμόμων, significat *undique planum* & æquale; in specie de telis usurpavit Hipp. l. de cap. vuln. XIV. 3. Alioquin etiam ἀρτισόμος dicitur is, qui verba integre profert, non mutila aut truncata. Foef. d. l.

Artipochrus, ἀρτιπόχρος, dicitur *color sup-pallidus*, & subletus Hipp. l. d. intern. aff. XXXVI. 13. Foef. d. l.

Artizoo, ἀρτιζωός, de pueris, qui brevis sunt vitæ, ob molestiam, quam pati sunt in partu difficiliore, ita, ut in genitalibus diu hæserint. l. de superfæc. VII. 5.

Artocreas, ἀρτιόκρεας. Vide *Pastotum*.

Artopta, ἀρτιόπτη, dicitur vasculum sive testus, pistorius, in quo placenta vel similis massa farinacea coqui & parari solet. Legitur in Henr. Deventer *Lumin. Nov. pro Obstetricant. C. XVII. p. m. 61.* ubi tropice sceminæ sine ulla fere difficultate parienti applicavit. Alias de hujus vocabuli *artopta* & *artopticius panis* ap. Plin. H. N. l. 18. c. 11. alia Lexica Græca & Lat. videantur.

Artomeli, ἀρτιόμελι, fuit species cataplasmatum ex pane & melle parati extrinsecus impositi

fiti præsertim præcordiis, cuius meminit Gal. l. 10. M. M. c. 6. l. 11. c. 15. l. 13. c. 15. Male legitur per fuscum vertit Castellus, fortassis loca Galeni non recte inspiciens.

Artos, ἄρτος, vide *Panis*.

Artus, τὰ μέλη, extremæ sunt & compositissimæ corporis partes, manus & pedes. Eorum cognitionem necessariam commendat Gal. l. 3. administrat. c. 1. Van Horne descripsit, quod sint membra e trunco exportecta in *Microscopio* §. 57. ad quem locum vide D. D. Hoffmanni *Dissertat. Anatom.* p. 233.

Artyma, ἄρτυμα, i. e. *Condimentum*. Vide infra suo loco.

Arvina, idem, quod lardum, pinguedo, λίπος: Legitur apud Stoker. *Præctio. morbor. parvicol.* c. 10. in formula unguenti mirabilis contra paralyfin, & ex hoc apud Vvalther. *Sylv. Med.* p. 383.

Aryster, ἀρύστηρ, est vas aliquod cavum ad hauriendum, velut cyathus, cotyla aut calix. Usus Hipp. l. de genitur. VIII. 29.

Arytænoïdes, ἀρυτæνοειδής, q. d. *gutturialis*, epitheton est cartilagineum duarum laryngis ab *arytæna*, quod gutturnium aut infundibulum significat, Gal. de vocal. instrum. dissect. c. 4. l. 7. de V. P. c. 11. Ab hac cartilagine muscoli eandem constringentes dicuntur *Arytænoidei*, de quibus vide Barthol. l. 2. *Anat.* c. 11. p. 442. Vide *Arteria aspera*.

Arythmus, vel *Arrhythmus*, ἀρρυθμος, ἢ ἀρρυθμῶς, pulsus ille, qui nullum rhythmum, ordinem aut proportionem observat, non vero plane abolitum pulsum significat, cui opponitur ἄρρυθμος, rhythmum certum observans; dicitur & κατὰ ἄρρυθμῶς. *Arrhythmi* pulsus species numerantur tres. *Pararhythmus*, quando vicinæ ætatis rhythmum observat: *Heterorhythmus*, qui plane alterius ætatis ordinem servat: *Ecrhythmus*, qui nullius ætatis rhythmum retinet. Gal. l. 1. de diff. puls. c. 9.

As, *Assarium*, ἀσάριον ἡμᾶ, accipitur i. de toto, quod dividitur in duodecim partes, quæ dicuntur uncix, 2. est species ponderis habens drachmas duas, Gal. l. de pond. & mens. ex libro Cleopatæ de munditiis.

Asa vel *Assa*, homonymon est: (I.) Dicitur hoc nomine duplex gummi, suaveolens unum, quod *Benzoin* appellatur: Alterum foetidum, quod *Asa foetida* vocatur: De utroque vide Schroder. l. 4. ch. n. 372. & 377. (II.) *Asa* vocatur a Basilio Valentino remedium univrsale ad omnes morbos externos etiam desperatissimos probatum, (si Dis placet) cui responderet *Phalaja*, ceu universale ad omnes morbos internos commendatum; utrum-

que tamen eandem materiam præsupponens, tr. de arcanis mundi. (III.) *Asa* denique foetida quoque ænigmatice a spagyricis dicitur *Mercurius*, ab odore, quem habet, quando recenter de absurdo corpore suo extractus est. Guido Magn. de Monte t. de Adrop. *Philos.* in T. VI. *Theatr. Chym.* p. 548.

Asabon, id est, *Sapo*. Rul. & Iohnf.

Asestus, ἄσεστος, vide *Calcarius lapis*, *Calx*.

Asagen, i. e. *Sanguis Draconis*. Ruland. & Iohnf.

Asagi, i. e. *Vitriolum*, vel atramentum rubeum. Azep Idem. Idem.

Asamaz, i. e. *Vitriolum*. Iid.

* *Asamintus*, ἀσάμιθος, Solium balneatorium. Henr. Steph.

Asapes, ἀσάπης, & adverb. ἀσάπῶς, idem quod ἀπᾶτων, *crudum*, non perfecte coctum aut elaboratum. Adverbialiter de sputo utitur Hipp. in plenitide 1. de R. V. I. A. t. 33. Dicitur alias ἀσάπῶν, non putrefactum, ex veterum hypothese erronea coctionem & putrefactionem confundentium.

Asapharum, est *Serpigo* vel *Impetigo*, aut intercutanea scabies in poris generata, vermiculorum instar. Si comprimatur cutis, prodeunt fila oblonga nigro capite. Dorn. Rul. Iohnf.

Asaphia, ἀσάφεια, est vocis obscuritas, vel propter vocem efformantium organorum & nervosi generis vitium, vel propter mentis læsionem, 2. in 1. *Prorrh.* t. 3. *Ασάφης*, ægri dicuntur Hipp. qui obscure loquuntur, nec clare differunt, *Coac.* t. 175. item ἀσάφης, lingua, 7. *Epid.* XII. 12. 13. & LIII. 15. Dicitur & ἀσάφῆδες ἀσάφῆδες, 1. in 1. *Prorrh.* t. 33.

Asurcon, ἄστυρον, strictè significat *excarne* sive destitutum omni carne. Verum apud Arist. l. 2. d. P. A. c. 10. comparativè saltem accipi de capite, quod cum medio & infimo ventre corporis humani comparatum parum carnis habeat, docet Melch. Sebiz. *Ex. Med.* p. m. 153. seq.

Asestus, ἄσεστος, *inextinctus*, dicitur de calce viva vel cruda, v. g. κοιλία, vel πίπῶς ἀσεστος. Gorr. Vide & *Amiantus*.

Ascalabotes, ἀσκαλαβώτης, item, καλίτης, est genus lacertæ, cuius meminit Gal. XI. de Sim. Fac. §. *Draco marin.* Et l. de Theriac. ad Pif. c. 9. dicitur *Stellio*. Hujus descriptionem vide apud Aldrov. l. 1. de quadr. digit. ovip. c. 10.

Ascandamyctes, ἀσκανδαμύκτης, dicitur, qui *inconviventibus oculis fixis & immotis intuetur*.

tur. 2. *Epid.* f. 6. t. 4. Σκαρδαμύττων enim *νιέττα* & connivere significat.

Ascarides, ἀσκαρίδες, vide *Helminthes* apud *Aldrov.* l. 1. de *quadr. digit. ovip.* c. 10. *Erotianus* proprie significare notat tenues vermiculos, qui in puerorum voracium excrementis inveniuntur, quia optimi scriptores *ascarides* appellant, qui in aqua putrida reperiuntur.

Asceles, ἀσκέλης, *decrus*, qui caret cruribus. *Gal.* l. 4. de *Hipp. & Pl. dec.* c. 4.

Ascendentia, signa dicuntur vel astra firmamenti cæli, & præcipue fiderei spiritus. *Dorn.* in *Diæt. Par.*

Ascensus morbi, idem quod *augmentum*, de quo vide infra suo loco. *Ascensus* quoque vel *Ascensio* accipitur de modo quodam sublimationis, & destillationis chymica: Cui oppositur *descensio*. *Libav.* & alii: vide *Destillatio*.

Ascesis, ἀσκησις, vide *Exercitatio*.

Ascete, ἀσκητής, idem significat, quod *Athleta*. Attici enim *Athletas*, ἀσκητάς, h. e. *exercitatores* vocant, teste *Foef. Oecon.* p. 104.

Aschemon, ἀσχημων, *deforme* significat. Hinc in comparativo *Hipp.* usurpavit ἀσχημοιέστερον σκέλος, crus deformius vocans, 3. de *artic.*, t. 103.

Aschia idem quod *Thymallus*, nomen vulgare piscis fluviatilis. *Etmuller. Operum Tom.* I. pag. 816. b. Vide *Thymallus*.

Ascia, σκέπετρος ἢ σκέπετρον, proprie denotat instrumentum fabrilis, quod *securis* etiam vocatur, quæ in summitate incurvata est. Unde ad vinculi & deligationis simplicis genus transfertur, quæ parum a recto declinat, in obliquum tamen nondum vergit insigniter. *Gal.* 3. de *fract.* t. 40. de *iis, que in Medic.* t. 2. Huiusmodi deligatio dicitur *Hipp.* σκεπαριδὸν facta, d. l. de *fracturis*. Junge *Foef. p.* 571. Hoc vinculi genus egregie delineavit usumque monstravit *Scultet. Armam. Chirurg. P.* 1. Tab. LIV. fig. 3. *seqq.*

Ascites, ἀσκήσις, *Paracelso* vitiose *Asclites*, *hydropis* species est, velut *hydrops atricularius* dicta, in qua in membrana abdominis interiori, Græcis peritonæo dicta, aut potius inter peritonæum & omentum humor serofus veluti in utre quodam continetur, cum paucissimo spiritu, unde eam vocat *Hipp. aquosum hydropem*. Præcipua ejus causa frigiditas est, *Gal.* 3. *aph.* 11. Accuratius ita describi poterit: *Ascites* est intumescencia ventris inferioris sive abdominis, ut & crurum, aliquando & scroti genitaliumque, cum multis aliis gravioribus symptomatibus, a collectione & extravasatione serosarum & lymphatica-

rum portionum, acrescentium, propter vitium, præsertim obstructionem, organorum colatoriorum, renum, glandularum, hepatis & pancreatis inducta proveniens. Jungatur *Pr. Barbette Pr. M.* l. 4. c. 4. & *Fr. Sylv. l. i. Pr. M. c.* 17 §. 8. 9. *seq. c.* 39. §. 2.

Asclepios, ἀσκληπιός, nomen est smegmatis aridi, quod descriptum legitur apud *P. Ægin.* l. 7. c. 13. item trochisci apud *Aet.* l. 14. & *Gal.* l. 3. de *C. M. S. G. c.* 13. item collyrii ex *Scribonio* apud *Gal.* l. 4. de *C. M. S. L. c.* 7. quod *Athenippum* etiam dicitur.

Asclites, perperam usurpatur pro *Ascites* apud *Avic.* l. 3. *fen.* 14. tr. 4. c. 15.

Ascos, ἀσκος, utriculum, vel *utrem* scortum seu coriaceum significat. Unde aliquando additur epitheton σκύπιος. Ejus usus etiam olim fuit ad affectam partem fovendam, quando implebatur materia aliqua, aqua nimirum calida, vel oleo, uti videre est apud *Hipp.* l. 2. de *morb.* XII. 18. 30. XIV. 13. l. 7. *Epid.* XXV. 12. & 4. de *R. V. I. A. t.* 83. *Utre* etiam flatibus repleto distento & supposito usus est ad spinæ directionem & articuli laxati repositionem, 3. de *artic.* t. 50. & c. 4. t. 61. Vide *Foef. p.* 104. & *utris*.

Ase, ἀση, *emphaticum* est vocabulum, in quo unico includitur πόσις πολλή, multus labor, ut *Aretæus* loquitur. Primum & communiter significat *fastidium*, ex 5. *aph.* 61. quod *fastidium* etiam de pica gravidarum intellectum vult *Dieterich. in latr. num.* 113. item *Coac. t.* 142. l. 1. *Epid. ægr.* XI. deinde *anxietatem* circa cor aut stomachum, l. 7. *Epid.* IX. 6. Hinc febres appellantur ἀσώδες, 4. de *R. V. I. A. t.* 47. denique *consilii inopiam*, *anxietatem*, & ita idem cum ἀλυσιῶν, de quo supra. Ad summam, ἀση, implaciditatem, insignem molestiam corporis exprimit. Hinc & ἀσπρόν, ἀσώδες, molestum, noxium significat, 2. de *fract.* t. 75. f. 3. t. 46. f. 1. de *artic.* 65. f. 2. t. 40. 49. 1. *Proverb.* f. 2. t. 28. *Erotianus* ἀσπρόν interpretatur ἀσποιοηπιόν, quod molestiam causatur.

Aseb, dicitur *Alumen*. *Rul. & Iohnf.*

Afed, i. e. *Leo*. *Rul. & Iohnf.*

Afedenigi, i. e. *Hæmatites*. *Iid.*

Aozgen, i. e. *Sanguis Draconis*. Dicitur & *Azogen*. *Iid.*

Afegen, άσικος, vocabulum est πολίσμιον in medicina, quemadmodum & *afinus*, ένος. Præter vulgatissimam enim illam significationem, quando quadrupes animal illud contemptum & despectum, sarcinis tamen portandis aliisque negotiis multis utilissimum, (cujus laudes *Cl. Heinsius* quondam fusissime est profectus,)

tus,) quin imo in re medica multa remedia offerens, videlicet, lac, lienem, renes, testes, penem, unguas, urinam, stercur, de quibus videatur Aldrov. l. 1. de quadrup. c. 2. p. m. 343. seqq. significat quoque piscem, nec tamen unum eundemque sed varium, de qua significatione adi sis prolixè differenter Linden. Ex. XI. §. 20. seqq. De *Asellis* vide Rondeler. l. 9. de pisc. c. 9. & Aldrov. l. 3. de Pisc. cap. 1. seqq. Comparantur piscibus saxatilibus bonitate nutrimenti a Gal. l. 8. M. M. c. 2. Porro significat & insectum five animal multipes (unde a Latinis *millepedis* vel *millepedæ*, item *cutionis* aut *porcellionis* nomine, Gr. *καβυρίτις*, indigitatur, vide Linden. Ex. XI. Sol. Med. §. 21. Junge Aldrov. l. 5. de Insect. c. 13.) in aquariis vasis & sterquilinis, enascens, quod ad digitorum contactum in orbem se contrahit, Gal. l. 3. d. C. M. S. L. c. 1. Tandem & *Axes* ipsos *Asinos* appellare consuevit Hipp. & parvos *axes Asellos*, quos etiam *fulculas* vocant, 3. de fract. t. 48. f. 3. t. 40. f. 3. de artic. t. 25. & f. 4. t. 51. Junge Foef. p. 455.

Asmos, *ἀσμος*, dicitur de iis, quæ citra evidentem significationem, præsertim criticam, & præter rationem contingunt; aut quæ levioris sunt momenti, & nullam effatu dignam significationem præ se ferunt. Ita *ἀσμος πύκνωσις*, spirationem exiguum, obscuram, ac velut interceptam, nullamque fere sui significationem edentem denotant, l. 6. Epid. sect. 7. t. 13. juxta Valef. dolores lateris in febribus tenuiores *ἀσμος ἀλγύματα*, Coac. t. 419. *Asma*, *ἀσμος νεύρις* est quæcunque a nullo dierum indicantium fuit indicata; unde *sine signo* dicitur, Gal. l. 3. de Crif. c. 10. Adverb. *ἀσμως* eandem cum adjectivo habere significationem apud Hipp. videatur Foef. d. 100. seqq. At *ἀσμως πόσις*, *ἀπὸ ἀντιφρασι* appellare Hippocrat. docet Erotianus *τὸς πολυτήμους*, qui ad venas, arterias & nervos pertinent. An etiam de sermone inepto aut nihil congrui significante in probatis autoribus acceptum occurat, uti quidem alicubi vult P. Zacchias, (de quo vide in cœlostoma) inquirere nobis non vacat.

Asenec, i. e. Sol. Rul. & Iohnf.

Aseph, h. e. Alumen fissum. Iid.

Aseton, *ἀσπτον*, vide *Asapes*.

Asilus, *Oestrus*, *Tabanus*, *οἰστρὸς*, *μύα*, insectum est, in ore habens aculeum, binis penis volans. Descripsit Aldrov. l. 3. de Insect. c. 4. In specie *Asilum* dici illud insectum, quod domes læscat, vult Plin. l. 31. c. 2. H. N. Idem ex magorum commentis tradit, vermiculos, e quibus *Asili* fiunt, antequam penna

germinent, contra febres alligari, l. 30. c. 11.

Asines & *Asineos* (adverb.) *ἀσινες*, *ἀσινέως*, *innoxium*, & sine noxa significat, a verbo *ἄνω*, *noceo*, cum & privativo. Hinc Hipp. rupturæ pectinis *ἀσινές* dicuntur, l. 2. Epid. f. l. 70. c. 1. in 1. Epid. t. 10.

Asingar, i. e. *Viride eris*. Dicitur & *Asugar*, *Asmiar*, *Asigni*. Rul. & Iohnf.

Asinus, *ὄνος*, vide *Asellus*.

Asiracus, *ἀσπράκος*, dicitur species locustæ, quæ & *ὄνος*, *Asinus*, dicitur Dioscoridi l. 2. c. 57. Confirmat virtutem adversus scorpionum ictus Gal. l. XI. de Sim. Fac. §. *Dracomarin*.

Astia, *ἀστία*, vide *Anorexia*, *Apositia*, *Inedia*.

Asius lapis, vide *Assius*.

Asnaga, dicitur *permixtio*, vel *commixtio quorundam metallorum* ad invicem. Rul. & Iohnf. in Lex.

Asodes, *ἀσῶδες*, vide *Asē*.

Asopor, i. e. *Fuligo*. Rul. & Iohnf.

Asphaltum pro *Asphaltum*. Rul. & Iohnf.

Aspasia, medicamentum locos muliebres constringens, descriptum a Capivac. *Prax. l. 4. c. 4.* fit ex sola lana, infuso gallar. immatur. imbuta.

Aspera arteria, vide *Arteria aspera*.

Aspersio, *πρόσχυσις*, *ῥεπιτύξις*, *ῥαπίς*, & *ῥαυὸς*, *ῥάπτισμα*, notissima est applicatio alienjus materiæ medicæ vel liquidæ, vel pulverulentæ superficiaria & rara, seu minutatim facta. Scrib. Larg. n. 46. 207. & alibi. Vide Rhod. in Lex. Scrib. Hinc & talia medicamenta, quæ *aspergantur*, Græce *σπασπασματα*, Latine *Aspergines* vocari vult Blancard. in Lex. quamvis nos nullibi legerimus.

Asperum, *Asprum* per syncopen. Scrib. Larg. n. 180. vide Rhod. in Lex. *τραχύ*, *Asperitas*, *Aspritudo*, Scrib. Larg. num. 11. 22. & alibi, *τραχύτης*, dicitur de superficie partis vel membri inequali. Omne *asperum* est inequale, sed non viceversa. Gal. c. 3. de iis, quæ in med. t. 11. Oritur vel ab adstrictione & nimia siccitate, vel ab acrimonia, l. de *psisana* c. 5. Est species differentis morborum organicorum essentialis in superficie, cui opponitur *Levitas*, *λεψιτης*. In specie *asperæ palpebræ*, *τραχέα βλέφαρα*, dicuntur, cum eversæ languinolentiores apparent & magis asperæ carnosæque & fici acinis similes. Gal. l. *Introd. c. 15.*

Asphaleia, *ἀσφάλεια*, *securitatem*, firmitatem denotat, & *ἀσφάλεια* tutum, *securum*, firmum, 5. *aphi* 22. & 2. *aph* 15. Gal. l. 12. de V. P. c. 6. Jul. Alex. nov. ad b. l. Dicitur quasi *τὸ μὴ σφάλλειν ἢ σφαλλόμενον*, expers lapsus. Vide Dieterich. *Latr. n. 120. 121.*

Asphaltitis, ἀσφαλτῖτις dicitur prima lumbo-
rum vertebra, quæ & a renibus νεφελίτις, Gor.
Linden. *Med. Physiol.* l. 2. c. 14. & 34.

Asphaltum, vide *Bitumen*.

Asphyxia, ἀσφυξία, id est, *pulsus privatio*
sive defectio, cum non percipitur nostro ta-
ctui motus, atque hoc per totum animal ac-
cidit, ut nulla usquam arteria moveri videat-
ur, quod tamen si ad veritatem exigas, in
corpus vivum nunquam cadit; ad nostrum ta-
men tactum frequenter reperitur, Gal. l. 1. de
pref. ex puls. c. 2. quam Hipp. vocat *spirituum*
interceptiones, πνευμάτων ἀποληψίαν ἀπὸ τῆς σπλένης,
4. de R. V. l. A. t. 26. (vide supra *Apoplepsis*.)
Est immediatus comes gravioris ani-
mi deliquii, quod pro lubitu *lipopsychia*, aut
syncope, quin & *asphyxia* dici poterit. Causa
immediata *pulsus deficientis* est in sanguine natu-
rali effervescencia & rarefactione circa cor
definito, ut propterea cor non satis expan-
datur, contrahaturque & sanguis insufficienter
in arterias effundatur. Fr. Sylv. *Pr. Med.*
l. 1. c. 34. præsertim §. 43. Ἀσφυξίαι dicuntur
pulsus privati, & in quibus motus nullus sub-
sensus cadit in ulla corporis parte cujuscun-
que arteriæ. l. 1. de diff. puls. c. 3.

Aspidiscos, ἀσπίδισκος, proprie significat
scutulum, vel ornatum exteriorem scutorum.
Metaphorice vero ita vocari musculum sphin-
cterem ani quasi verticillum scripsit Cæl. Au-
rel. *Tard. pass.* l. 3. c. 3. p. 452.

Aspis, ἄσπις, idem, quod *serpens*, sed vene-
nato suo morsu perniciosissimus. Ejus tres
species constituit Gal. l. de *Theriaca*. ad *Pison.*
c. 8. quarum prima dicitur *chressea*, altera *che-
lidonia*, tertia *pyras*, quæ perniciosissima. Si-
quidem, perinde ac si tunc ratione prædita
foret, æstimata intervalli distantia collum eo-
usque extendit, & celeriter hominibus inspuat
venenum. Hac specie ferunt Reginam Cleo-
patram sibi citra suspicionem repente mortem
conscivisse, cum Imperator Augustus eam vi-
vam captam vellet in triumphum Romæ du-
cere, P. Ægin. l. 5. c. 19. Plura de *Aspide* in
genere, & ejus pluribus speciebus vide apud
Aldrov. l. de *serp.* & *drac.* c. 7. Nihilominus
ex his perniciosissimis serpentum generibus o-
lim emplastrum confectum fuit δι' ἀσπίδων δι-
ctum, discutiens valentissime strumas, aliasque
durities, ad dolores arthriticos pariter utile,
teste Aetio l. 15.

Aspredo, ἀσπρόουα, est affectus palpebrarum,
diciturque durities, & asperitas inæqualis, quæ
intra palpebras oritur. Gal. *def. medic.*

Assala, i. e. *Nux moschata*. Dorn. *Rul.* & *Iohnf.*

Assalie, vermes sunt intra asseres crescen-

tes. Dicuntur etiam *Cossi*, *Teredines*, *Termes*,
Thripes, *Xylophagi*, ξυλοφάγοι. Dorn. *Ruland*.
Assaliarum meminit Paracelsi. l. 2. de morb.
Gall. pustulis & symptom. c. 7. in Icteria com-
mendans. Verum suspicari quis posset, non
tam *Teredines* aut *Cossi* intelligi debere,
quam *asellos* sive *millepedes* in locis humidis
crescentes, de quibus paulo superius. Hos enim
valde in Ictero commendari, e *Dioscoride* &
Galeno constat.

Assangi, dicitur *Pulvis* decidens de parieti-
bus falis. Vocatur & *Afanirgi*. *Rul. in Lex.*

Assatio, ἄσπισης, est species coctionis cibo-
rum artificialis, quæ fit ab extrinsecò & alie-
no calore fortiori & exsiccante. Species seu
modi *assationis* plures sunt: Vel enim igni ad-
moventur ea, quæ assari debent; vel in ali-
quo vase reponuntur, cui subjicitur ignis, as-
fuso aliquo, sed insufficiente, aut plane nullo
humore. Illuc pertinent etiam *frixa*, quæ
propterea *Asorum* sunt species. Huc referre
licebit *rostonem*, εἰσθῆσι, *Aristot.* l. 4. *Meteor.*
c. 3. *Renat. Morcau ad Schol. Salernit.* c. 7. p.
138. *Assata* & *frixa* siccius dare corpori ali-
mentum, docet Galen. l. 3. de *alim. fac.* c. 2.
Græce dicuntur illa ἄσπια, hæc πικραίσια. O-
vorum *asorum* meminit *Scrib. Larg.* n. 221.
Assare quoque *Spagyricæ* est, vel rem desic-
care, & in tali statu ponere, ut possit in pul-
verem sibi competentem redigi; vel aliquan-
do idem est, quod congelare, *Theatr. Cœm.*
Vol. III. p. 39. Quæ intus forisque tota igne-
scent, perperam *assari* dicuntur a *Scheune-
manno*, judice *Libav. in defensione Syntagm.*
Act. I. c. 12. *Assare* quoque allegorice dicitur
septimum Regimen, quod est *Luna*, h. e. ca-
lescere & componere per 25. dies, & hoc regi-
men dicitur *Argenti*; in Allegoriis super
Turbam Philos. distinct. 1. in *Th. Chym. Vol. V.*
p. 58. *Assatio* etiam in *Magisterio Lap. Phil.*
dicitur suavis & modesta desiccatio corporum
dissolutorum & a mensuris separatorum, exsic-
cans sub finem corpus exiguo igne, quæ des-
iccatio suavis calcinatio est. *Christoph. Paris.*
Elucidar. l. 3. c. 8. *Thym. Vol. VI.* p. 264.

Assatura dicitur animal, vel caro assa, qua-
les si statim post remotionem ab igne coope-
riuntur & panno involvuntur, *Assaturas suffo-
catas* vocavit *Santes Ardoynus*, & inter ve-
nena retulit, noxam & curationem proponens
l. 4. de *Venen.* c. 9.

Asserac, idem quod *Assis*, & est species
Banguis, quæ *Egyptiis* est *Assis*. Differt ab
Opio & *Massac Turcarum*, de quo loquitur
Hartmann. tract. de *Opio Theor. III.* quæst. 3.
vide *Bange & Assis*.

Asservatio, idem, quod *conservatio*, dicitur in Pharmaceuticis simplicium collectorum in debitis vasis & locis ad usum necessaria repository, ut semper in promptu sint. Jac. le Mort *Pharm. Med. Phys.* c. 7. D. Schenk. *Synt. Comp. & prescr. med. form.* p. m. 19.

Affidens signum, συνέρπεν, quod & *mox apparens* dicitur, quod plerumque morbo accidit, ut in febre ardente lingua aspera, sicca, sitis, vigilia. Differt ramen a *Pathognomica*, quod hoc sit plane inseparabile, illud non item, Gal. 3. in 3. *Epid.* t. 34. Exemplum sit morbus lateralis, in quo acuta febris, spirandi difficultas, tussis, pungens dolor lateris sunt pathognomica, scil. collective sumpta; quod autem dolor ad hypochondrium, vel ad claviculam perveniat, aut quod facilius in latus patiens, quam in alterum æger decumbat, *Affidentia* signa sunt, c. 1. *aph.* 12.

Affiduus usurpatur a Fernelio pro *Continuus*. Ita febris *affiduas* vocavit, easque intermittentibus opposuit, *Method. cur. febr.* c. 6. *ferme ad finem*.

Assimilatio, ἕξουίωσις, ὁμοίωσις, dicitur nutritionis supplementum, quando id, quod nutritur, alteratur, & ei, quod nutritur, simile fit, Gal. 3. *de fac. nat.* 1. Porro ut hæc fiat, *agglutinatio*, sive *adherentia*, πρόσθωσις, præcedat oportet, quemadmodum & hæc *Appositio*, πρόσθεσις, l. 1. de F. N. c. 11. Nōmine a *Nutritio* dissidet, re autem non dissidet, l. 3. *de Causs. Sym.* c. 2. Perficit hanc functionem non secus ac reliquas naturales dictas anima, sive vis plastica, sive calidum innatum, & flammula vitalis, quæ in medicina non differunt. Charlton. *Oecon. anim.* Ex. 1. S. 1. *seqq.*

Assis vel idem est, quod *Opium*, *Meconion*: vel est *pulvis ex cannabis foliis* paratus, cujus cum aqua misti bolos quinque aut plures castaneæ magnitudinis Ægyptii devorant, aliquibus per horam homines quasi ebrii facti amentias suas produunt, & in ecstasi manentes visionibus desideratis oblectantur. Pr. *Alpin. de Medic. Ægypt.* l. 4. c. 2. p. 121. b. Vocatur & *Asserac* Turcis. vide *Bange*.

Assistentes, sive *Assites glandulosi*, vide *Parastate*.

Assius lapis, ἄσιος λίθος, (perperam per simplex s.) ab *Assō*, urbe Troadis, quæ est regio minoris Asiæ, Hellesponto adjacentis, alias minor Phrygia dicta, appellatus est lapis tophaceus mollis, friabilis, & laxus, vim habens sine moriu carnes molliores colliquandi, præsertim vero hac virtute prævalet *Assiæ petreæ* flos dictus, qui innascitur farinæ tenuis-

simæ, qualis molarum parietibus adherere videtur, Gal. l. 9. *de Sim. Fac.* Dioscor. l. 5. c. 142. ubi per simplex S. scriptum legitur, ad locum generaliore, *Asiam* minorem, fortassis respectu habito. Plin. l. 2. c. 96. l. 36. c. 17. *Sarcophagum* appellat ideo, quod in eo condita cadavera, intra 40. dies una cum ossibus, solis dentibus exceptis, consumantur. Reliquas illius virtutes collegit *Chiooccus Mus.* *Calc.* f. 3. p. 349. *seqq.*

Assos, i. e. *Alumen*. Rul.

Assuetudo, vide *Conjuetudo*.

Assumptio, πρόσληψις, προσφορά, dicitur de omni materia, alimento, & medicamento, quod per os corpori communicatur, quæ *assumpta*, πὰ πρόσθεσιν, appellantur; quamvis & aer inter illa quoque referatur. Vid. *Ionston. Synt. Med.* l. 1. *Tit.* 1. c. 1.

Astacus, ἄστακος, vide *Cancer*.

Astakillos, a Paracelso dicitur ulcus gangranosum malignum serpens ad tibias pedum a sale mercuriali in sanguine occurrente. Dicitur eidem quoque *Araneus*, vel *Ulcus Araneæ* l. *ulcer.* c. 18.

Astaxof, unguentum vocatur vel linimentum, quod recipit lithargyrium sperniolam cum succis sedi majoris & Nymphææ. Vel etiam ita dicitur mixtura ex aqua rosarum & camphora, apud Paracelsi. *d. l.* c. 38.

Asteos, ἄστος, *probum*, laudabilem significat Hippocrati, & opponitur τῷ φλάκω @ βλαβερῷ, vitioso & noxio l. *de Helleborism.* 12. *de Alim.* 11X. 14 X. 9. 10. *Coac.* t. 218. Vid. *Foef. Oecon.* p. 104. & *Jung. Exerc. nost.* II. *de Remor. purg.* §. 13.

Aster, ἄστρον, *Astrum*, ἄστρον, vide *Stella*.

Aster Samius, vide *Terra Samia*.

Aster Thalassius, ἄστρον θαλάσσιον, vide *Stella Marina*, dicitur zoophyton quoddam marinum. Vide *Stella*. Commendavit Hippocr. cum brassica & vino odorato ad uteri ascensum dictum, & ad dolores hystericos, l. *de nat. mul.* XXIX. 85. l. 2. *de morb. mul.* LXXIX. 7. vide *Foef.* p. 105. Alias & *Aster* nomen est medicamenti ab Andromacho excogitati adversus destillationes & dolores varios. Gal. l. 7. *de C. M. S. L.* c. 5.

Asterges, ἀστεργίς, denotat durum, compactum, severum, & opponitur laxo sive molli, blando. Hipp. *de Glandul.* XI. 14. quamvis *Foef.* d. l. aliud vocat. substituere velit magis accommodum, nimirum ἀστεργον. Ego sane non video tantam immutandi necessitatem. De ligno crudeliore legitur ἀστεργώστερον, 2. *de fractur.* t. 64. quamvis & illum locum mutatum velit *Foef.* d. l.

Asterias, ἀστέριας, ἀστέρια, ἀστέριας, ἀστέροβαλῶν, vide *Astroites*. Est gemma fossilis, admodum dura, dimidiati globi figura, stellarum, quæ radios jaciunt nigros; plenissima, ex quo nomen videtur accepisse. Nascitur in India & Carmania. Qui colore candido est, præfertur cœruleo *Cerauria* dicto. Habetur pro periapto adversus nævos maternos infan- tum, Erasmi. Francisc. P. II. Hort. Indic. p. 1218. *Asterias* etiam idem, quod *Accipiter*. Aldrov. l. 5. Orn. c. 1.

Asthēnes, ἀσθενής, vocatur *infirmus*, *imbecillus*, debilis, ab ἀ privativo & θένω, *robur*. Legitur apud Hippocr. l. de *vet. med.* XXI. 6. 7. ubi hæc differentia notanda venit, quod ἀσθενής dicatur, qui nondum actu ægrotat, sed *debilem* habet naturam; ἀσθενέων vero qui actu languet. Usurpatur quoque de cibis & alimentis l. 6. *Epid. f. IV. t. 16.* & *f. V. t. 20. c. 1. de R. V. l. A. t. 30.* quæ scilicet non multum præbent nutrimenti, qualis est *Prisana*. Apud Gal. quoque substantivum ἀσθενεία, *infirmitas*, *debilitas* occurrit, *comm. ad d. l. ult.* vide *Foef. p. 101. Dieter. n. 115.*

Asthma, ἀσθμα, id est, *Anbelatio*, creber & molestus anbelitus, affectus est, in quo propter angustiam organorum respiratoris & bronchiorum oppilationem apparet, summe moveri usque ad operta scoptula & scapulas, thoracem, etiam citra febrem, motu celeri ac denso, ut etiam in iis, qui velociter cucurrerunt, quique respirando pinnas narium movent, quas inspirando contrahunt, expirando dilatant. Gal. c. 2. in 3. *Epid. t. 4.* Accuratus ita definitur: *Asthma* est difficilis respiratio, frequens, densa, cum sibilo vel sono, quandoque & tussi, proveniens ab insigni angustatione vel obturatione bronchiorum pulmonis intrinsecus vel extrinsecus facta. Causæ enim variæ hunc affectum producere valent, v. g. Pituita viscida, flatus & halitus, aquosa collectio, sive hydrops, pulmonis tubercula. Gravissima *Asthmatis* species est, quod *Vvillis* inter morbos convulsivos refert, & *Asthma convulsivum cum tussi* appellat, de *morb. convuls.* c. 12. *scorbucis* interdum familiare, unde & *Asthma scorbucicum* appellare licet. Confer etiam ad *Sylv. Pr. Med. t. 1. c. 22. §. 22.* & *P. Barbette l. 4. c. 3.* aliosque. Vitiose etiam dictum legitur *Asma* apud *Joh. Bauერიум* de *Imola in Consil. 8.* & 32.

Astites, vide *Parastata*.

Astomos, ἀστομος, dicitur, qui caret ore, & creditum fuit olim, fuisse gentem quandam toto corpore hirtam, & vestiri in India fron-

dium lanugine, sine ore, halitu tantum viventem, & odore, ut ex *Plinio* refertur a *Mennens Aurei Veller. l. 1. c. 10.* in *Tb. Chym. Vol. V. pag. 302.* Verum *Olearius* & alii *Itinerariorum* scriptores fallaciam hanc detexerunt.

Astrabes, ἀστράβες, quod minime torquetur, *indistortum* significat apud *Hippocr. 2. de artic. t. 19.* & in *Mochlic. VII. 5.*

Astragalus, ἀστέρογαλῶν, ἀστέρο, item τάρταρος, *Talus*, vulgo *Os balliste*, *Quattro*, est primum inter ossa tarsi & principalissimum eorum, quæ ad pedes movendos pertinent, in circumferentia quadam desinens, magnum quidem & maximis supernis ossibus dearticulatum, in medio tibiæ & calcanei locatum. Gal. l. 3. de *V. P. c. 6.* & 8. de *off. c. 22.* Clarius: Est os quasi cubicæ figuræ irregularis, ad pedis tibiæque articulationem comparatum. Superius enim per *ginglymum* tibiæ conjungitur, ad latera utrinque malleolo comprehenditur, ligamentis validis copulatum, anterius capitulo rotundo sinui ossis scophoidis adaptatur; inferius partim protuberat, partim mediante profundo sinu cum calcaneo ligamentis cartilagineis connectitur. *Barthol. libell. 4. An. c. 21.* In medicina præ aliis commendatur *Astragali Leporum & Porcorum*. Illorum quidem contra epilepsiam, difficultatem partus, colicam & calculum; horum vero ad fracturas ossium, capitis & colli dolores, teste *Schroder. Pharm. lib. 5. cl. 1. n. XXIV.* & XXXIV.

Astrape, ἀστραπή, *convulsio*, *fulgur*. Refertur inter causas procatarticas epilepsię a Gal. de *pu. epil. c. 2.*

Astrion, ἀστρίων, idem, quod *Astragalus* sive *Talus*. *Joh. Ingrass. comm. in Gal. de Ossib. p. 164.*

Astrobles, ἀστροβλήτης, ἀστέροβλητος, idem, quod ἀποπληκτικός, *sideratus*, *Apoplecticus*. *Corr. p. 60.*

Astrobolismus, ἀστροβολισμός, idem, quod *Sphacelus*, de quo infra, quamvis proprie de plantis, quæ sub canicula pereunt, quasi siedere percussæ, dicatur. *Matth. Flacius l. 2. de vit. & mort. c. 24. p. m. 96.*

Astrocynologia, ἀστροκυνολογία vocatur scriptum de diebus *Canicularibus* novissime editum, cujus mentio facta in *Act. Erud. Lipsf. A. 1702. M. Decemb. p. 514.*

Astroites, idem, quod *Asterias*, lapis maculis plurimis stellarum formam habentibus notatus, globi dimidiati figuram habens. Estque duplex. Unus, ubi maculæ stellatæ sunt dispersæ. Alter, in quo visuntur ita compactæ, ut eripis similes sint maculæ. *Astroites*,

varios majores, minores, magis vel minus concinne radiatas exhibet Joh. Bauhin. in *descrip. Font. & Baln. Bollenf.* l. 4. p. m. 31. Ex Astroite etiam parabantur globuli, quibus numerari solent preces. Rul. in *Lex.*

Astrologia, ἀστρολογία, vocatur scientia, vel *ars divinandi ex Astris*; eorum vario positu, aliisque attributis, quam nonnulli adeo credunt esse necessariam Medico, ut propterea stellarum ortus, occasus, phases varias, inter causas morborum & sanitatis referre non dubitaverint. Enimvero licet astrorum influxum vel efficaciam in aerem & corpora sublunaria, quin & in ipsum hominem, nolimus praefracte ire inficias, quia tamen plurimum vanitatis & superstitionis subest in *Astrologia judiciaria*, quemadmodum egregie hactenus hoc aperuit Clariss. Dn. Sturmus, aliique ex recentioribus Astronomis, absque peritiae suae detrimento & jactura hac scientia carere omnino poterit Medicus. Vanitatem praesagienti & noxam e themate genethliaco quoque notavit Rolfink. O. & M. M. l. 4. f. 1. c. 9.

Astrum, ἄστρον, idem, quod ἀστὴρ, *stella, sidus caeleste*. Vide *Stella*. Tropice *Astrum*, apud Chemicos quoque dicitur virtus & potentia rerum ex preparationibus acquisita, ut, *Sulphuris Astrum* ejus est accensio, qua vertitur in oleum praestantissimum. Item *Astrum Salis* est ejus in aquam vel oleum resolutio, qua pariter majores vires induit. *Mercurii Astrum* est ejus sublimatio, qua miram acquirit vim & potentiam naturali sua majorem & subtiliorem. De hoc vide D. Joh. Michaelis not. in *Schroder. Pharmacur.* l. 3. c. 16. Dicitur alias *Alcol. Quinta Essentia, Extratum, Sperma &c.* Dorn. Rul. & Iohf. *Astrum Solis* vel *Auri, Lune &c.* Legitur apud Dorn. de *Transm. metall.* c. 13. in *Tb. Chym. Vol. I. pag. 534. Astrum ex igne* est ardens ignis instar & vehementis impressionis. Dorn. in *dict. Parac.* *Astrum* etiam attribuitur certis medicamentis vel trochiscis aut orbiculis asterisco signatis, unde & apud Gal. *Aster* invincibilis anodynus somnifer legitur l. 8. de *C. M. S. L. c. 3. & alibi.* Vel Chymicis quibusdam non tam propter figuram, quam propter virtutem insigniorem & quasi astralem v. g. *Astrum serpentum*. Vid. Rolfink. I. A. F. R. l. 3. sect. 13. c. 1. & 2.

Astur, idem, quod *Accipiter, Aserias, Altror.* l. 5. *Ornith.* c. 1.

Asub, i. e. *Galaxia*. Rul. & Iohf.

Asubedegri, h. e. *lapis scindens alios lapides*. Iid.

Asulci, i. e. *Lapis Lazuli*. Iid.

Afoli, i. e. *atramentum*, fuligo. Iid.

Asymphoros, ἀσύνφορος, significat non incommodum, sive non damnosum, apud Hipp. l. 1. de *diet.* XXXVI. 6. Vide *Conferens*.

Asymphyton, ἀσύνφυτον, id, quod non est continuum, significat: Epitheton partium dissimilariarum, apud Hipp. l. de *arte* XVII. 8. Paucis: Pars ab aliis distincta & separata ita dicitur. Foef. p. 105.

Asymptoton, ἀσύνπτωτον, significat id, quod non concidit, neque compressum est; veluti συμπίπτει, dicitur, quod prius tumefactum concidit & contrahitur. Hipp. l. de *humor.* III. 17. 52. Galen. l. 1. de *art. cur. ad Glauc.* c. 8.

Asynethes, ἀσυνήθης, *inconsuetus, insuetus, insolens*, dicitur; & opponitur τῷ συνήθει. Usurpatur de rebus non naturalibus ab Hipp. 2. *aph.* 49. 50. Jung. Dieter. n. 119.

Atac, i. e. *Talcum*, vel *Nitrum*. Rul. & Iohf.

Atactos, ἀτακτος. vide *Ataxia*.

Atanor, i. e. *Olla perforata*. Iid.

Ataractopæstia, ἀταρακτοποίησις, Hippocrati dicitur emphatice *alio Medici intrepida*, ne quid animo perturbato fecerit, l. de *dec. ornat.* IX. 11.

Ataxia, *Acosmia*, ἀταξία & ἀκοσμία, in genere privationem vel defectum ordinis decentis significant. Ut enim κόσμος, i. e. decentis constitutionis proprium est τάξις, ordo, & ob eam rem appellaverunt mortales universum hoc *Cosmon*, argumento ordinis: Ita *Acosmias*, i. e. indecentis constitutionis proprium est *Ataxia*, ordinis carentia, ex Gal. cap. 3. *Progn.* Hinc quæ sine ordine contingunt, ἀτάκτως & περιληψίως fieri dicuntur. Hippocr. 2. in 1. *Epid.* t. 25. & 33. In specie vero *Ataxia* & *Acosmia* est ordinis nullitas circa dies criticos, & circa paroxyfmos, d. l. & l. 3. *Epid. agr.* 9. post stat. pestil. Pulsus quoque dicitur ἀτάκτος, *inordinatus*, qui nullum magnitudinis, celeritatis, aut aequalitatis ordinem observat; cui opponitur ordinatus, contrario modo sese habens. Et febris *erratica* dicitur ἀτάκτος, vel ἄτακτος, quæ nullum servat typum vel ordinem in periodis, Gal. l. de *Typis* c. 4.

Ataxmir dicitur cura oculi, quæ adhibetur, quando pili præter naturam in palpebris oculi sub pilis naturalibus excreverunt, & ipsi nocent oculo, cujus curæ quatuor modos tradidit Albucaf. l. 2. *M. M.* c. 11. 12. p. 96. & seqq.

Atebras, dicitur *uncus aquinus*, vel *vas sublimatorium*, Rul. in *Lex.*

Atechnia, ἀτέχνια, Hippocrati dicitur *artis expertis*, in quo nihil recti, neque pravi quicquam inest, *l. de art. VII. 5.* alias specialio- rem significationem ἀτέχνος, i. e. amoribus non conciliati, vide sis apud Linden. *S. M. Ex. IX. §. 22.* Unde & *Atechnia* idem, quod *Agonia*, Lat. *Sterilitas*, teste Fel. Platero *l. 2. Prax. c. 19. Tom. I. p. m. 660.*

Atonus, ἀτόνος, fixum, immotum, rigidum, intentum dicitur, v. g. de oculo, *3. Prorrhet. t. 32. Coac. t. 351. l. 5. Epid. XXXV. 13. & l. 7. XVII. 24.* Et verbum ἀτίσιον significat *fixis aliquem intueri oculis*, non solum apud Hipp. *d. l. 7. XV. 31.* sed & aliquoties in Nov. Testam.

Ater succus, vide *Melanbolia*. *Ater*, idem, quod *Niger*, μέλας.

Ateramnia, ἀτερμνία, ἀτερμνότης, *cruditatem*, & in coquendo *perviciaciam* significat, ex Hippoc. *l. de A. L. & Aq. VII. 5.* ubi duritiei, σκληρότητι conjungitur. Unde *Ateramnia* dicuntur, quasi *indomita* ea cibaria, quæ concoqui non possunt, neque in coctura intumescunt, veluti femina quædam cerealis, Galen. *l. de succ. bon. & mal. c. 5.* Per metaphoram ad animum indomitum, ingenium refractarium, & morum asperitatem, inhumanitatem, refertur, ex Hipp. *de præcept. VI. 25.* De ventre quoque & intestinis siccoribus & durioribus legitur, *d. l. de A. L. & Aq. V. 4.* Vide Foef. *p. 105. seqq.*

Ateres, ἀτηρός, *noxium*, lædentem, Hippoc. denotat, *d. l. LV. 14.* quamvis Hefychius exponat per ἀκιστηρότητον, qui nec precipis, nec laboribus frangi potest, Foef. *p. 106.*

Athanasia, ἀθανασία, est epitheton quorundam Antidotorum, satis quidem iactuofum, Gal. *8. de C. M. S. L. c. 7. & alibi.* Vide Gorr. *p. 8.* Calidæ & siccæ esse temperiei illa medicamenta, dicit *l. 8. M. M. c. 7.* Idem est, quod *Ambrosia*, quasi immortalitatem tribuens, de quo supra. Occurrit & in *Dispens. Aug.* compositio Nicolai *Athanasia magna* dicta, in dysenteria & hæmorrhagiis variis commendata. Dubitari tamen posset, an calidæ & sicca tenuium partium ingredientia quantitate & virtute reliquis prævalentiâ effectum illum promittere quæant, & mirum, quod Zvvolverus non monuerit. Salsæ vero perstrinxit P. Ammann. in *Irenic. p. 44.*

Athanos, est nomen furni Chymici, sive Philosophici compositi, cujus prolixam descriptionem legere licet apud Mart. Ruland. *Lexic. Chymic. & Libav. in Apoc. Hermet.* Meminit & Rolsink. *Chymie l. 2. c. 17.* Vocatur & *Uterus Spagyricus*, vel *Chymicus*, & describi-

tur a Dorneo de *Transmut. metall. c. 3.* in *Tb. Chym. Vol. I. p. 503. seq.* Athanos habetur *formæ sublimationis*, in *Quartorum l. 4. Platon. d. l. Vol. V. p. 180.* & applicatur ad *Bonum Henvicum* ab Orthelio in *Epil. & Recapit. in Nov. Lum. Sendivog. Vol. VI. p. 457.* Athanos Arabibus idem est, quod *furnus*. Hodieque autem hoc nomine veniunt *furni turriti*. D. D. Vvedel. *Ph. I. A. F. R. l. 1. f. 5. c. 2.*

Athava, ἀθάρα, communiter Æolici ἀθήρα, vide *Athera*. Illud legitur apud Galen. *l. 2. de art. cur. ad Glauco. c. 10.* & latine redditur per *farinam elixam*.

Athares, ἀθαρης, vel de virgine incorrupta, vel de ferro indomito dicitur. Vide *Lexica*.

Athelxis, ἀθελξις *suctionem* vel *attractionem* significat, quæ suctione, vel mulgendo fit, a verbo ἀθέλωρον, quo usus Hipp. *l. de Hum. l. 31.* & composito ἐξἀθελξιμα, *exsugo, emulgeo, 2. de iis, q. in med. f. t. 27.* Vide Foef. *p. 7.*

Athena, ἀθήνα, dicitur emplastrum laudatum ab Asclepiade, & descriptum ab Oribasio, Aetio, & Ægineta, *l. 7. c. 17.* allegante Gorræo *p. 8.* Refertur vero inter ἔμμοτα ab Ægin. *l. 4. c. 40. fin.*

Athenatorium, dicitur coopertorium spissum vitreum super cucurbitam, habens collum gracile & spissum, quod intrat cucurbitam, non exterius eam ambire debet. Usus ejus ad sublimationem *Tb. Chym. Vol. III. p. 33.*

Athenippum, Athenippium, ἀθηνίπιον, est epitheton collyrii ab autore *Athenippo*, Scribon. Larg. *n. 26. 27.* & Rhod. in *not. ad h. l. Gorr. p. 8.*

Ather, ἀθήρ, quod in hordeo aculeatum est significat, & per translationem teli cuspidem aculeatam. Hipp. *l. 3. de morb. XXX. 4. & l. 5. Epid. XXI. 6.* Foef. *p. 7.*

Athera, ἀθήρα, est *pulvicula liquidior* & *forbilis* ex tritico zeavæ molitis, inque tenuissimum pollinem redactis confecta, infantibus conveniens, Dioscor. *l. 2. c. 114.* hordei subtilissimum dicit Erotianus.

Atherina, ἀθήρινα, ἀθήριον, dicitur *pisciculus* multis spinis intra carnem refertus, alias boni fucci & digestionis cibum præbens. Describitur ab Aldrov. *l. 2. de Pisc. c. 36.*

Atheroma, ἀθήρωμα, rectius ἀθήρωμα, est species abscessus cum folliculo, in quo aliquid pulti simile continetur, peculiari tunica inclusum. Vide *Abscessus*, & Gal. *l. 2. M. M. c. 4. 2.* P. Barbette *Chirurg. P. II. l. 1. c. 9. & alios.*

Athleticus, vel *Athletarum habitus*, ἀθλητικός

αἰ ἔξῃ, *διὰ θεοῦ*, dicitur illa bona corporis constitutio, quæ ad summum quidem bonitatis pervenit, sed cum summo periculo conjuncta est subitæ mutationis in deterius, ex 1. *aph.* 3. propter nimiam scilicet corporis repletionem. Dum enim exercitiis augent calorem *athletæ*, ob id multis frui possunt alimentis, Gal. *comm. ad h. l.* Hinc *athletas* dictos non injuria quis dixerit generoso nomine notari, vel a certamine & præmio, vel a summa miseria, siquidem nullum genus miserius est *athletis*, quod ad bonam valetudinem attinet. *Exhort. ad art. l. c. 6.* Dieter. n. 11.

Athliptos, *ἄθλιπτος*, dicitur incomprehensa *invasio febrilis*, de his febribus, quæ statim initio accessionum pulsus in magnitudinem & celeritatem mutant, nec fit prius tardus aut parvus, ideo, quod eam inæqualitatem, quæ initiis febrium fere sentitur, non percipiant, veluti neque frigus, neque rigorem, neque stomachi vellicationem, neque compressionem quæ fit initiis accessionum, sanguine quasi a rota superficie externa recedente, & ad viscera confluyente: unde & pulsus inæquales tunc fiunt, & parvi, & tardi, & languidi. Gal. l. 3. *de præf. ex puls. c. 7.* Foef. *Oec. p. 8.* Pulsus *ἄθλιπτος* dicitur Galeno l. 1. *de differ. febr. c. 7.* quando nullo modo ad celeritatem ea pars pulsus, quæ systole dicitur, tendit, sed æqualis & liber habetur.

Athlon, *ἄθλον*, vide *Certamen*.

Athorectus, *ἄθωρητος*, dicitur apud Hipp. qui non est ebrius, l. *de sterilib. XI. 16.* & *de superfat. XI. 1.* Foef. p. 8.

Athreo, *ἄθρειω*, significat perpendo, *confidero*. Hippocr. l. 1. *de morb. mul. XXIII.* Foef. p. 8.

Athrix, *ἄθριξ*, *debilis*, idem, quod *μαδερός*. Legitur apud Gal. l. *de C. M. S. L. c. 4.*

Athrosma, *ἄθροισμα*, in specie *cumulum* observationum denotat, Empiricæ sectæ familiarem, ut est ap. Gorr. *in def. a verbo ἄθροίζω*.

Athroezo, *ἄθροίζω*, significat *congrego*, *cumulo*. Usus Hippocr. 5. *aphor. 63.* Dieter. *lat. n. 12.*

Athron, *ἄθρον*, *confertum*, *coacervatum*, *densum*, & in se collectum significat, Foef. p. 8. ex Galen. 7. *aph. 35.* *Coac. t. 359. seq. 609. l. 3. Epid. agr. 4. post stat. pest. & alibi.* Hinc & *ἄθρον*, *cumulativè*, *confertim* denotat, 2. *aph. 18.* inter proprietates solutionis continui dolorosæ refertur. Gal. l. *de Symp. caus. c. 6.* Dieter. n. 13.

Athymia, *ἄθυμια*, dicitur *animi abjectio*, *disperatio*, *confternatio*, *tristitia*, ap. Hipp. *Coac. t. 4. & 482. l. 5. Epid. XXXII. 15. & l. 7.*

XLVII. 1. Et *ἄθυμος* significat eum, qui *animo est abjecto*, *tristi*, *desperato*, l. 3. *Epid. agr. 2. post stat. pestil.* Foef. p. 8.

Atincar, vel *Atinkar*, i. e. *borax de petra*, *Baurath. Rul. & Johf. in Lex.*

Atlas, *ἄτλας*, *ἀτλάειν*, vocatur ultima colla vertebra, dorso scilicet proxima, sic dicta, tum, quod reliquas colla vertebrae sustineat, tum, quod ferendis oneribus potissimum laboret, Gorr. & Linden. *in Med. Physiol. l. 2. c. 14. §. 17.* Alij vero nomen hoc primè attribuerunt colla vertebrae, inter quos & P. Barbette *Chirurg. P. III. L. 1. c. 3.* & Horne *in Microcosm. §. 31.* ad quem locum vide D. D. Hofmanni *Disfert. Anat. p. 119.*

Atmosphæra, *ἀτμόςσφαιρα*, dicitur aer corporum naturalium peripheriam saltem contingens atque ambiens. D. D. Bohn. *diff. Chym. Phys. IV. §. 2.* Sub quo aere comprehenduntur simul illa effluvia, quæ e corporibus naturalibus qua animatis, qua inanimatis exspirare & procedere hactenus observarunt naturæ scrutatores, præsertim Rob. Boyle. Videantur eisdem *exercitationes de Atmosphæris corporum consistentium.*

Atmus, *ἀτμός*, vide *Halitus*, *Vapor*.

Atocos, *ἀτοκος*, Galeno dicitur *sterilis*, non quidem ea femina, quæ ad conceptum minus est idonea, sed quæ vidua est, & viri congressu ac rebus venereis abstinet, c. 7. *in 6. Ep. t. 18.* *Ἀτόκιον* quoque dicitur medicamentum, quod concipiendi facultatem adimit, sec. Gorr. *def.*

Atolmia, *ἀτομία*. Vide *Eutolmia*.

Atomus, *ἄτομος*, est corpusculum individuum *insectile*, juxta Epicuri, Leucippi, Democriti & Alcæpiadis hypothesein, principium omnium corporum naturalium universale, teste Gal. l. 2. *de Fac. nat. l. 1. c. 14. l. 2. c. 6. de Theriac. ad Pison. c. 11.* Supposuerunt autem illi autores, illa corpora esse *impatibilia*, vel *infrangibilia*, ut Epicurus; vel *indivisibilia*, ut Leucippus. Uno verbo: Corpora qualitatis expertia, quorum nullum aut alterari, aut sentire aptum natum est, Galen. l. 1. *de Elm. c. 2.* *Atomæ Democriti* dicuntur aquosus vapor, fumus, aut aqua resoluta a Grassio Chortalasæo dicto *in tract. Arææ Arcani Cabala Chémica, Vol. VI. Thef. Chym. p. 376.* Hæc opinio de *Atomis* olim quidem improbata, hodieque insignem invenit applausum, & multorum recentissimorum philosophorum medicorumque suffragium. Neque medicis vitio fortassis verti potest, si acquiescere velint in principiis corporeis. An vero philosophi, qua tales, idem facere queant, non est hujus loci ventila-

tilare. Casp. Cramer. *Chymic. Collegii Dissert.* 1. c. 4. §. 4. *Atomum* descripsit, quod sit particula corporis, qua non datur minor, & tamen §. 5. divisit in simpliciore five elementarem, & concretiore. *Atomus* cum vacuo rejiciendas esse hodieque censuit Cel. G. G. Leibnizius, cui constat ex *Act. Erud. Lips. A.* 1698. m. Sept. p. 438.

Atonia, ἀτονία, idem, quod ἀρρωστία, ἀσθένεια, imbecillitas, infirmitas corporis. Medicorum olim fuisse terminum, testatur Galen. 4. M. M. 4. Commode tamen in usum rursus vocarunt recentiores; inter quos est Etmullerus, qui *Atoniæ* causas etiam diversas tradidit *Tom. I. Oper. p. 196. a.* Vinum quoque natura infirmum vel tenuius, ἀτνον dici vult Linden. *Ex. X. §. 63.* Strictè ἀτνωσι vocari quoque *vitium Stomachi*, quod cum siccitate & ardore ejus, & incredibili, ut ita dicam, vel inextinguibili siti consistit, ab eo, quod exsiccat omnem stomachi humorem, voluit Scribon. *Larg. n. 105.* Verum Rhodius in *Not. ad h. l.* potius ex Marcello ἑγκυσιν dici debere hunc affectum censet, & propterea non admittendum esse Scribonii lectionem statuit; quamvis ἀτνωσι, five languor, aut laxitas sequatur.

Atopos, ἀτοπος, absurdum significat, inconueniens, malum, de lachrymis voluntariis & involuntariis legitur apud Hipp. *IV. aph. 52.* Jung. Dieter. n. 124.

Atra bilis. vide *Bilis. Melancholia.*

Attrachelus, ἀτράχελος, dicitur homo valde brevi cervice aut collo præditus, apud Gal. *l. 1. de diff. puls. c. 9.* Alias in nullo Lexico occurrit, quantum ego scio. Huic opponitur μικροτράχελος, longo collo præditus. Significat & decollatum, Gal. *l. 4. de Hipp. & Plat. decr. t. 4.*

Attractus, ἀτράκτος, proprie fusum ad lanificium aptum significat, ut & sagittæ lignum; & ita extra forum medicum spectat. Meminit vero hujus vocabuli Hippocr. bis, & primum in *l. de Visu II. 2.* ubi fusum significat, deinde in *l. 5. Epidem. XII. 15. 6.* ubi verticillum in Latino legitur. Ubi obiter notandum, quod in illa historia de famula Dyseridis in Larissa non exprimat, quomodo ille lapis verticillo similis ad uterum pervenerit. An fortassis intrusit in vaginam profundius, ne concipere posset, & ita Veneri eo licentius vacare posset? quemadmodum mihi fuit aliquando relatum, quod fœmina quædam obstetricans aliis sub prætextu procidentię uteri curandæ globulos cereos sat grandes in muliebrem sinum impulserit.

Atramentum, μέλαν, varias habet significationes. Communiter denotat *scriptorium* vel librarium, τὸ μέλαν γραφικόν, Gal. *l. 4. de C. M. S. L. c. 8.* vel fuligineum & *pietorium*, quæ non sunt hujus loci; vel significat in medicina plerumque *chalcantem*, five *vitriolum*, & dicitur *atramentum sutorium*, χαλκανθός. Vide suo loco *Vitriolum*. Confer. ad *Lexic. Chym.* Rul. sub vocab. *Atramentum*, & Joh. Rhod. in *Lex. Scrib.* Quid atramentum sympatheticum dicatur, & quomodo pareatur, vide in Junken. *Lex. Chym. Pharm. P. 1. p. 47. seqq.* Mystice quoque vel ænigmaticè tribuitur hoc nomen lapidi philosophico a Lagneo in *Harmon. Chym. Thef. Chym. Vol. IV. p. 727.*

Atreces, ἀτρεκής, & adv. ἀτρεκώς, non una significatione sumitur apud Hippocr. Interdum significat exactum, curiosum, perfectum, accuratum, *l. de atate* (qui in plerisque appendix est de Carnib.) *XXII. 3. 6. l. de veter. med. XXI. 10. 18. in Mochlico XXI. 10. XXV. 8.* interdum vere vel revera. Hinc vocabulum ἀτρεκής pro veritate etiam ponitur de *nat. pueri XXV. 11.* quamvis non videam, quid obstat, quo minus etiam per accuratum verti possit: interdum penitus, ex toto, prorsus, ut *l. de artic. t. 63.* Plura vide apud Foes. p. 106. seq.

Atremas, *Atremeas*, *Atremes*, *Atremeon*, ἀτρέμας, ἀτρεμάς, ἀτρεμής, ἀτρεμείων, a verbo ἀτρεμῆσαι, quiescere, immotum esse, (quod legitur apud Hippocr. *l. aph. 3.*) significat intrepide habentem, quietum, (unde & ἀτρεμής idem, quod ἀσυχία, quies, juxta Hefych.) uti patet ex *l. 5. Ep. XXIV. 6.* reperitur *l. 7. Epid. XVIII. 9. 2. de iis, quæ in medic. t. 15. & 2. de fract. t. 77.* Vide Foes. *Oec. p. 107. 108.* & Dieter. n. 125.

Atresia, ἀτρησία, morbus dicitur, quo laborantes dicuntur ἀτρησι, imperforati. Lat. Imperforatio dici posset, si liberet. Legitur vero *Atresia* apud D. Pechlin. in *Observ. l. 1. Obs. 25.* ubi geminas historias notatu dignas recensuit.

Atreti, Imperforati, ἀτρησι, dicuntur in utroque sexu, quibus anus aut genitalia perforata non sunt, five id ex natura fuerit, sine ex morbo acciderit, carne vel membrana supercrecente, & meatum obstruente. Gal. *3. de sympt. causi. 4.* Arab. dicitur *Alratia*, vide supra. Ad quam classem morborum referendi sint Imperforati dicti, dubitatur. Caspar. Hofman. in *Instit. l. 3. cap. 141.* morbis in situ annumerat, quemadmodum & *Apolog. pro Gal. 3. cap. 226.* Montanus vero ad morbum meatuum five viarum refert, teste eodem Hofm.

d. l. c. 104. *A.* verum salvo aliorum iudicio existimo, constituere peculiarem speciem ad tertiæ differentiæ essentialē morborum solutioni nimirum continui oppositam, & ita eo potius referendam. Hoc certum est, ad morbos in situ minus recte ferri. Vid. *Dogm. nostr. p. II. c. 4. d. 8.* & *Chirurg. oper. Fabric. ab Aquapend. de glande non perforata, hymene non perforato, & ano non perforato, p. m. 84. 94. 100. edit. Patav.* Ultimi exemplum a natiuitate vidi ante quam plures annos in viço Neila dicto Nariscorum, qui filiolus perfecte *Atretus* in ano paulo post obiit. De *Atretis* in sexu feminino legatur etiam P. Amman. in *Irenico p. 153. seqq.*

Atrices vocantur tubercula parva circa anum, quæ interdum recedunt & tempore redeunt, saltem in principio. Annumerantur condylomatibus & sico a Valeſco de Tarant. *Philon. Pharmac. l. 4. c. 35. p. m. 516.* Forestus vero l. 23. *Obs. 9. in Schol.* *Atrices* per duplicatum expressit, & e Valeſco descripsit, quam scripturam etiam D. D. Stahl vel sub eius præsidio Dn. Iunch. in *Inaugurali Dissert. de motu hæmorrhoidali c. 4. p. 12.* retinuit.

Atrici, dicuntur vulnera occulta in extremitate intestini recti nascentia, ita tamen ut aliquando concavitas horum non ita tangat intestinum, ut perforet ipsum. Isaac. l. 9. *Theorice c. 32.*

Atrophia, ἀτροφία, i. e. nutritionis defectus, quando ex nutrimento fructus non percipitur, Galen. 2. *M. M. 7.* uno verbo, *Macies, Tabes, Contabescencia*; quamvis hæc duo vocabula distinguat Fran. Sylvius l. 1. *P. M. c. 37. §. 6.* in quo capite ex professo de *Atrophia* solide tractat, *Maciem* dicens, si sola pinguedo absumitur, nec æque restituitur; *Tabem* vero, si caro simul minuitur. Est igitur in genere *Atrophia* imminuta nutritio, quam corpus vel ejusdem certa membra naturaliter quidem absumtis portionibus quibusdam nutritiis, nullis vero in earum locum succedentibus, perperiti coguntur. Videatur Celsus l. 3. c. 22. Est igitur duplex, universalis totius corporis, & particularis in determinatis tantum partibus, artubus præsertim. Causæ possunt esse variæ, internæ vel externæ, quæ in eo omnes conveniunt, quod vel impediunt succi nutritii proventum sufficientem, vel ejusdem debitam distributionem. An a fascino inferri possit *Atrophia* pueris, legatur Sennert. *Med. Pr. l. 6. p. 9. c. 1.* & Roder. a Castro *Med. Polit. l. 4. c. 1.* *Atrophiam* a vermiculis dorsalibus etiam in dubium vocat Fr. Hofm. in *Meth. med. l. 1. c. 19.* Singularis quoque species est *Atrophia*

in oculo, cum ex longa imbecillitate, vel alia quadam latente causa, oculus paululum quasi propulsus, deinde cavatus ad radicem cum dolore minor evadit, obscureque aut nihil omnino vider. Gal. l. *Introduct. c. 15.*

Attæ dicuntur Fello, qui ob crurum, vel pedum vitium plantis insidentes terram attingunt magis, quam ambulant.

Attagar, id est, *Lapis*, Rul. & Johnf.

Attagen, ἀτταγενή, ἀτταγενή; Fœmin. *Attagena* avis nota inter delicias cibarias, vulgo *Daselbun*, cujus descriptionem & usum in cibis atque medicina lege sis ap. Aldrov. l. 13. *Ornith. c. 10.* Bruyerin. de re cib. l. 15. c. 38.

Attalus, ἄτταλος, *Attalicum*, ἀτταλικόν, epitheta sunt quarundam formularum medicinalium apud Gal. in libr. de compos. med. sec. loc. & genera, hodieque minus usitata, sed obsoleta. Vide Gorr.

Attelabas, vide *Locusta*.

Attenuans, λεπτόν, dicitur & de cibis, & de medicamentis, quæ acri & calida facultate prædita crassos succos attenuant, colligant, incidunt & resolvunt. Gal. 14. *M. M. 15.* Hodieque dicuntur portionibus salinis, nitrosis, lixiviosis, alcalicis, volatilibus vel vectis operari.

Attenuatio, λεπτότης, λεπτότης, idem quod *extenuatio*, dicitur totius molis collapsus vel subsidentia, ejusque signum est cutis laxitas. Hippocr. 3. in 6. *Epid. 1. 29.* & Galen. in comm. Coincidit cum *Atrophia*, de qua p. a. Junge 4. *aph. 23.* Dicitur & *Gracilitas*, quæ corporis est exilitas, quam a macie quidem distinguit: Illam naturalem, hanc præternaturalem tenuitatem, quæ Gr. ἰσχυρότης dicitur, statuens, Linden. Ex. *XIV. §. 23. 24.* Sumitur & mechanice pro *comminutione* D. D. Bohn. *Diss. Chym. Phys. VII. §. 4.* Vide *Comminutio*. In opere spagyrico conjugii massæ solis & lunæ *attenuatio* dicitur secunda clavis, quoniam rigiditas corpori inest, & flexibilitas, & inquinatio. *Theatr. Chym. Volum. V. p. 452.*

Atticus, ἀττικός, epitheton mellis optimi, ut & ceræ, sive propoleos, apud Scribon. *Larg. passim.*

Attilus, dicitur piscis fluvialis, Pado flumini proprius, cartilagineus, sturioni magna ex parte respondens, cujus caro mollis & fluxa, palatoque minus jucunda. Aldrov. l. 5. de pisc. c. 1.

Attincar Veneris, formula est tincturæ ad lunam, apud Paracels. *Manual. 1.* Vide *Abatio*.

Attingat, id est, *flos aris*. Rul. & Johnf. *Attingit*, i. e. *Capsula terrea*. *Iidem.*

Attondere, vide *Tondere*. Scrib. Larg. n. 10.
Attonitus morbus, idem quod *Apoplexia*, de quo vocab. vide supra.

Attractio, ἐλκν̄, in genere dicitur ea species motus localis, quando res quædam ex alio loco mediante vi quadam motrice alterius trahentis movetur, ut huic propius adjungatur. Dividi potest in *manifestam*, quæ etiam proprie talis est, quando trahens principium externum in sensus incurrit una cum modo tractionis, estque vel naturalis, vel artificialis. Ita manu res attrahimus; aut labiis infantes alliciunt lac & papilla, quæ attractionis species *suctio*, ἐμυζήσις, dicitur: Ita, quando ore attrahimus inspirando aerem, specialiter *Epispasmus*, ἐπισπασμός, Hippocrati vocatur, §. in 6. *Epid. t. 32*. Sic instrumentis etiam variis perfici solet attractio artificialis: & in *occultam* & *intrinsecam*, veluti impropiam, quæ etiam vel corpori & partibus attribuitur, qua de causa *attrahens*, ἐλκν̄κή δύναμις, facultas, vel virtus excogitata fuit, cujus beneficio singulæ partes sibi peculiare succo nutritionis gratia appetere & attrahere valent, Galen. 5. de *L. A. t. 1*. vel etiam medicamentis, præsertim purgantibus, aliisque rebus, magneti, succino, &c. Verum posteriorem hanc in universum, occultam scilicet & intrinsecam recentiores rejiciunt, ceu commentitiam, & plane metaphoricam, ex aliis principiiis evidentioribus rem ipsam declarantes. In specie purgantium vim attractricem nos quoque impugnavimus *disp. de purgat. mod. ac viis ad abv.* & Joh. Nic. Pechlin. *tr. de purgantib.* Reliqua philosophis ventilanda & dirimenda relinquimus.

Attraktivum, Paracelso dicitur, quod natura præstat, de *Therm. Piper. c. 4*. Item *Attractiva* dicuntur medicamenta, quæ vim ad se trahendi habent, ex similibus etiam *attraktivis* composita. Dorn. Rul. & Iohnf.

Attractorius, idem, quod *attraktivus*, ἐπισπαστικός, vide *Epispasticos*.

Attrahens, ἐπισπαστικός, ἐλκν̄κός, vide *Attrahio*, *Epispasticus*.

Attrita dicuntur Plinio intertrigines Mercur. de *morbis puer. l. 1. c. 1*.

Attritio, ἔσθλιμμα, πείσθημα, dicitur solutio continui superficialia cuticulæ & cutis a compressionibus oborta, ita v. gr. ex itinere pedes aut femora atteruntur. Gal. *l. 11. de S. Fac. S. Coria vetera*. & *l. 1. de C. M. S. G. c. 5*. *Attritio* quoque est species *Cardialgie*, quando ventriculus ab assumpto cibo, antequam excernitur, exæstuans atteri videtur, cum angustia & compressionibus anhelitus, ut statim

præfocari videatur. Sennert. *Med. Pract. l. 3. part. 1. sect. 2. c. 15*. Usurpatur etiam *Attritionis* vox a modernis physicis & chymicis physiologicè in declarando fermentationis negotio, ubi partes ab intestino motu agitate, præcipue crassiores, salinæ & terreae sese atterunt & comminuant, quemadmodum passim in eorum scriptis legitur.

Aureb, i. e. *Vitrum Azaraze*. Rul.

Axypos, ἄτυπος, idem, quod ἀτυκός, *evraticus*, epitheton morborum inordinato modo invadentium, Gal. de *Typis c. 4*. Alias ἄτυποι quoque vocantur, qui non satis expedito plectro lingue utuntur, quasi aerem non ferientes, nec verba satis apte conformantes aut exprimentes, cujus lingue vitii species sunt *Jotacismus* & *Lambdacismus*, de quibus Ros. Lentil. in *Miscellan. Medico-Prætic. Part. II. sub finem p. 646*. Porro ἀτυποι vocantur decenti membrorum formæ carentes, uti patet e Budæi Lexico Græco-Latino aliisque.

Avansis, ἀβανσις, a verbo ἀβανίζω, exciccari, arefieri, in genere *exciccationem* significat. Hinc etiam verbum ἀβανίζω de uteris præ labore exciccatis usurpavit Hippocr. *lib. 1. de morb. mul. XVI. 5*. Specialiter tamen substantivum plantarum refertur, ut idem sit, quod γῆρας, senium in animalibus. Fit enim utrumque ab immodica siccitate. Gal. *l. 1. de san. tu. 2*.

Avante, ἀβαντη, alii, ἀβαντή, vel secundum Galenum ἀβαντή, specialiter Hippocrati *morbus siccatorius* dicitur, descriptus *l. 2. de morb. LXIV. 1*. cujus causa a fermenti in ventriculo aciditate valde volatili & flatulenta, nec non succi pancreatici consimili vitiositate deducenda videtur.

Auchen, ἀχυν̄, id est, *Cervix*, *Collum*, de quo suo loco.

Auchmus, ἀχμὸς, id est, *squalor*, immoderatam siccitatem denotat. Frequenti in usu apud Hippocratem. præsertim de anni temporum siccioribus conditione, v. gr. in *lib. 2. Epid. t. 4. de hyeme*, in genere de omnibus anni temporibus, 3. *aph. 7. 15*. Hinc adjectivum ἀχμυρόν, *squalidum*, de æstate, *d. l. aph. 13. de hyeme*, *aph. 11*. Opponitur ἐπομβρόν & ἐπὶ ἄμβρομαι, pluviarum copia *d. l. Vide Dieterich. num. 132*. Alias Joh. Martinus Profess. quondam Regius Parisiens. in *prælectionibus suis ad Hippocr. L. de A. L. 1. Ag.* exposuit vocab. ἀχμὸς etiam de moderata siccitate australi & boreali *p. m. 17. 18*.

Auctio, *Augmentatio*, αὐξήσις, idem, quod *Accretio*, proprie dicitur species illa nutritio-

nis, quando corpora & partes, accedentibus de novo portionibus iis, e quibus antea constabant, virtute flammæ vitalis assimilatis secundum omnes dimensiones augentur, accrescunt usque ad naturæ determinatam quantitatem. Charlton. *Oec. An. Ex. I. §. 1.* Quæ vero extenduntur, nec tamen reficiuntur, speciem falsæ *augmentationis* præ se ferunt. Gal. *l. 1. de nat. fac. c. 7.* Hinc τὴν αὐξάνουσαν, quæ *augentur*, plurimum habere calidi nativi, & propterea plurimo indigere alimento dicuntur, *l. 1. aph. 14.* Improprie *Accretio* vel *Au-Elio* fit, quando in mixto quædam res heterogeneæ accrescunt, aut agglutinantur, estque citra assimilationem. Fallopius *auctionem* propriam dixit, quæ fit a principio intrinseco, impropriam vero, quæ ab externo: *tr. de metall. sive fossil. c. 8. Tom. I. p. 286.* De *Accretione* duplici vid. Becheri *Oed. Chym. Tit. 6. §. 1.*

Audacia, ἀλμυ, vide *Tolme.*

Aude, αὐδῆ, vide *Vox.*

Auditorius meatus, πόρος ἀκουστικός, est rotundum foramen, quod ad aures pertinens non solum usque ad cerebri membranam pertingit, sed etiam nervum auditorium contingit, qui in ipsum a cerebro descendit, Gal. *l. 6. M. c. 6.* quod & *cecum foramen* dicitur, τὸ πρὸν τρήμα, *l. de nerv. diss. c. 6.* Anterior claudit tympanum, sive membranam tympani, interius complectitur præter ossicula tympani, Malleum, Incudem, Stapedem, ipsas cavitates anfractuosas, Labyrinthum, & Cochleam. Vide *Aures.*

Auditus, ἀκοή, est actio animalis externa, qua species sonoræ, mediante aere externo, ad auriculæ antrum exterius, deinde ad acrem insitum & in antrum interius, labyrinthum, & cochleam delatæ a nervo auditorio ibidem implantato excipiuntur, & a spiritu animali percipiuntur. Vide *Anatomicos*, & ex recentioribus Th. Vvillis *de anim. brut. P. 1. c. 14.* D. Du Verney, *Anatomic. Paris. celeberrimi. tract. de auditus organi structura, usu & affectibus*, cujus etiam mentio fit in *Act. Erud. Lips. 1683.* Gunt. Christ. Schelhammeri Prof. in Acad. Julia librum de *Auditu.*

Auditus gravitas, difficultas, δυσκοιία, βαρυσκοιία. vide *Surditas.*

Aversio, ἀποτροπή, Galeno idem, quod *Revulsio*. vide *Antispasms*. Gal. *2. in 6. Epid. t. 29. & 5. ap. 68.* Verum admittit latiore significationem, dum *Aversio* in genere notat auxilium evertens motum materiæ morbificæ ad partem aliquam inconvenientem, cujus species sunt *Revulsio*, *Derivatio*, *Repulsio*, *Alber-*

tin. Botton. l. 1. de morb. mul. c. 28. *Aversio* quoque idem, quod *nausea*. Hinc *aversus* ab omni esca stomachus legitur apud Scribon. *L. n. 186.* *Aversio* uteri vocavit Mercatus ejus motum ad varias partes factum, (quamvis fictitium potius, quam revera ita se habentem) & prolixius de hoc argumento egit *l. 2. de mul. affect. cap. 12. p. m. 221. seqq.*

Aves, ὄρνιθες, pertinent ad classem rerum non naturalium in Medicina, quatenus vel alimentum, vel etiam medicamentum præbent hominibus. Eo sunt salubriores, quo siciori præ aliis animalibus prædita sunt temperamento, utpote aridioribus cibis gaudentes, paucoque potu utentes, Gal. *4. in 6. Ep. t. 26. l. 3. de alim. fac. c. 19.* Specialiter *Avis Medica* dicitur *Pavo*, ob insignem ejus vivacitatem, ut & utilitatem in Medicina, teste Schrod. *Pharm. l. V. cl. II. 1. n. 65.* *Aves Cypriæ*, vel *Aviculæ Cypriæ*, dicuntur illæ *candele odoratæ* pro fumo ex massa trochiscorum paratæ, quæ & *baculi* a forma oblonga dicuntur, quemadmodum paratur cera Hispanica vulgo dicta, varii coloris, ad obsignandas literas usitatissima. Quæ Chymicis dicuntur *Aves Hermetice*, & quid sit *Avis*, quæ noctu volat sine alis, videatur apud Dorn. *de transmut. metall. c. 11. in Th. Chym. Vol. I. p. 725. Vol. IV. p. 355.* Libav. *Tom. II. p. 333.* De duabus *Avibus Hermeticis* videatur Senior de *Chemia in Th. Chym. Volum. V. p. 206. 208.* Rationem hujus appellationis hanc dedit Rul. quia in altum volat *as Hermetis*, & tamen iterum in terram propter nutrimenta descendit; unde nutrix omnium est *Terra*. In *Lexic. Alchim. Auriculæ Hermeticæ* sunt *Sal universale* juxta Sendivogium ex rore colligendum. *Ephem. Nat. Curios. Dec. I. Ann. III. p. 452.*

Augites, ἀγίτης, est nomen gemmæ viride pallentis, vilioris topazio, quæ & *Calais* vel *Calais* alio nomine dicitur, *Plin. h. 37. cap. 8. & Agric. l. 6. fossil. p. m. 292.*

Augmentatio, vide *Augtio.*

Augmentum, αὐξήσις, ἐπίδοσις, ἀνάβασις, idem est, quod *Ascensus*, *Incrementum*, ceu Synonyma secundum tempus morborum denotantia juxta Galen. *l. 1. de Cris. c. 3.* quando dispositio p. n. magis magisque sese per symptomata interiora aut frequentiora exerit; specialiter in febribus, quando calor febrilis una cum aliis symptomatibus ingravescit, *l. 2. de diff. febr. c. 11.* si cruor nimis effervescit, cum pulsu forti & vehementi, si vigiliæ, phrenitis, aut dolor capitis immaniter urgeant. Vvillis *de febr. c. 11.* Dicitur & ἐπαύ-

ad, & morbus in *augmento*, ἐπαυγίζω, Dieter. n. 29.

Augurista, dicitur superstitionis artifex, qui suam artem in speculis, crystallis & in aquis exercet, præcipue in volucrum cantu volatuque, ut ex eis præfagiat; aliorum etiam ritus ob eandem causam observat, Dorn. in *Dist. Par. Auguriorum* alias. Inventores diversos notavit Theod. Jans. ab Almelooven *Rev. Inv. Onom.* p. 8.

* *Aulica ægritudo*, De quatuor aulicis ægritudinibus liber extat Aloyfii Loberæ Abulani, h. e. ex civitate Abula, quæ nunc Avila in vetere Castilia, inter quas hic auctor recenset morbum Gallicum, neque sane mirum, cum teste Caspare Torella *de dolor. in pudend.* morbus ille in ulteriori Hispania morbus Curialis vocetur, eo quia *curiam sequitur*.

Aulos, αὐλός, & diminut. αὐλίσκος. vide *Fistula*.

Aura, πνοή, idem, quod Exhalatio aerea, spiritus, vapor. Imprimis vero nonnulli modernorum hoc vocabulo delectantur, quibus scrupulum movet terminus *Flammæ* ad exprimendum principium vitale sanguineum, sive calidum nativum, secuti Helmontium, qui integrum tractatum conscripsit & inscripsit, *Aura vitalis*. Verum res omni caret difficultate. Alio enim respectu Flamma, alio vero Spiritus, *Aura Vitalis*, & alio rursus aliter appellari potest.

Aurancum, vel *Aurantum*, id est, *Testæ ovarum*. Rul. & Iohnf.

Auravic, id est *Mercurius*, idem, quod *Azoch*. Idem.

Aurata, Orata, χρυσόορα, ἱερὸς ἰχθύς, *piscis sacer*, ἰώντι, *piscis* littoralis nomen est, qui teste Athenæo l. 7. omnium suavissimus, palatoque gratissimus olim habebatur. Vide Aldrov. l. 2. de *pisc.* c. 17. Bruyerin. l. 10. de *re cibar.* c. 1. J. Alex. l. 14. *Sal.* c. 10.

Aures, ὠτι, dicuntur auditus instrumentum, Gal. de *diff. instr.* odor. c. 2. &, qua frons ad tempora porrigitur, in ipsius terminis sitæ sunt. Dividitur *Auris* in *Externam* & *Internam*. Illa dicitur *Auricula*, τὸ ὠτίον, (vid. Joh. Rhod. in *Lex. Scrib.*) & gaudet membrana admodum fenili, a parte etiam postica Glandulis nonnullis Parotides dictis. (Unde & inflammatio circa illas glandulas vel abscessus eodem nomine indigitatur) *Auriculæ* pars superior potissimum *Ala* dicitur; περὶ ῥίγιον, Ruffo; quamvis & toti auri externæ hoc nomen tribuatur; inferior *lobus*, λοβός. Partes minuitores *Alarum* sunt quoad ambitum *Helix*, id est, *Anfractus*, & superior posteriorque tor-

tuosa & introrsum imbricata portio, cujus finem ἀντιλοβίδα dixerunt: & *Xyster*, ξυστήρ. Huic opposita interior protuberantia *Anthelix*, ἀνθελίξ, quasi ob anfractus dicta. Cavitas auris externæ interior *Scapha* appellatur, σκάφος, item *Concha*, Conchula, κογχίον. Conchæ opposita eminentia juxta temporis fines *Tragus*, τράγος; & altera huic adversa ἀντιτράγος, *Antitragus*, dicuntur. Ad hanc, *aurē* nimirum *internam*, concurrunt seqq. partes, *Os petrosum*, λιθοειδές ὄσσην, in quo quinque foramina, quorum primum *Meatus auditorius*, πόρος τῆς ἀκοῆς, ἢ ἀκουστικός dicitur, Hipp. l. de *Glandul.* σκολιὸς πόρος καὶ σείσις, & tres cavitates insigniores, *Concha*, κόγχη, *Cochlea*, & *Labyrinthus*: *Tympanum*, membrana satis valida in extremitate circulo osseo munita; *Tria* ossicula, *Malleus*, *Incus* & *Stapes*, quibus nonnulli addunt quartum, quod *Cochlear* appellavit Linden. *Physiol. Med.* l. 2. c. 12. §. 26. Vasa sanguinea, Nervus auditorius & Musculi. Quæ omnia prolixius descripta reperire licet in scriptis Anatomicorum, & in specie in H. F. ab Aquapend. *tr. de aure auditus organo*, Barthol. l. 3. *Anat.* c. 9.

Aures cordis, vel *Auriculæ*, τὰ ὠτι τῆς καρδίας, Hipp. ἄνω, l. de *cord.* t. VI. 2. sunt duo sinus minores membranosi, quam cor, concavi, in utraque cordis basico parte sinistra collocata ad similitudinem aurium, Gal. l. 7. de *adm. Anat.* c. 9. & 6. de *V.* p. c. 15. quarum dextra excipit sanguinem e principio trunci venæ cavæ, & coarctata exprimit in ventriculo cordis dextrum; Sinistra vero e principio venæ pulmonalis (alias Art. venosa dictæ) recipiens per Systolen offert ventriculo cordis sinistro, teste Harvæo, primo circulationis sanguinis vel inventore, vel restitatore, Ex. de *motu cordis* & *sang.* Confirmantibus quoque hoc plerisque omnibus recentioribus Anatomicis.

Aureum vellus, dicuntur scripta Chemiæ de auro & argento, & libri in velleribus conscripti. Robert. Vallensis de *verit. & antiquit. art. Chemicæ* in *Thef. Chym.* Vol. I. p. 19. ex Suida, quamvis in hoc de velleribus nihil reperire in Græco potuerim, ἐν τῷ πελοποιῶν, in veteribus. Hoc nomine quoque Guil. Mevens scriptum suum indigitavit in *Tb. Chym.* Vol. V.

Aureus ramus, etiam significat *Chrysopeam*, sive artificium, aurum faciendi. *Ibid.* p. 18. *Aureus* est quoque nomen ponderis idem significans, quod solidus, i. e. Drachma unæ cum dimidia. Joh. Anglic. *Ros. Angl.* p. m. 885.

Aurichalcum, idem, quod *Orichalcum*, vocatur

catur æ illud factitium flavum, colorem auri præ se ferens. Unde & tropice vel mystice *Hypocrysin* significat. Vide Blas. Vigenarium *tr. de Igne & Sale* c. 47. in *Tb. Chym. Vol. VI. pag. 76.* Paratur vero ex cupro mixtura lapidis calaminaris fuso, quamvis colorem auro similem intensius acquirat, adjecta Marcasita argentea & parva quantitate Tutie cum cupro fufis. Jac. le Mort. *Metallurg. contr.* p. 271.

Auricolla, quasi *Auri gluten*, quid significet, vide in *Turba Philos. serm. 24. Tb. Chym. Vol. V. p. 20.*

Auricula, vide *Auris*. *Aures* Tropice etiam funguli illi frutici Sambucis adnati vulgo *Dolumaersd mamlein*, *Auricule Judæ* vocantur, quæ appellatio ad Botanicos pertinet.

Auricularius, ὠτικὸς, epitheton Medici, Gal. *ad Thrasysb.* c. 24.

Auriga, dicitur species fasciæ, ad latera deliganda, cujus descriptio videatur ap. Gal. *de fasciis* n. 100. In Anatomicis lobus quartus hepatis olim dictus etiam *Auriga*. vide *Focus*.

Aurigo, *Aurugo*, Scrib. Larg. n. 110. & *Auriginosus*, vide *Icterus*.

Auripigmentum, vide *Arsenicum*.

Auriscalpium, ὀτρηλοῦς, instrumentum auribus purgandis destinatum, & aliis usibus ad aures curandas accommodatum. Vid. Rhod. in *Lex. Scrib.*

Aurium abscessus, vide *Parotis*.

Aurium affectiones sive morbi, τὰ ἐν τοῖς ὠσὶ παύειν, varii occurrunt, de quorum curatione legatur etiam Gal. l. 3. *de C. M. S. L.*

Aurium dolor, vide *Otalgia*.

Aurium igneus fervor, vide *Pyrosts*.

Aurium inflammatio, φλεγμονὴ ἐν ὠσὶ, ex natura inflammationum in genere intelligitur.

Aurium sonitus, tinnitus, vide *Tinnitus*.

Aurium sordes, vide *Cerumen*.

Aurium speculum vel *specillum*, vide *Speculum*.

Aurium vermes, σκιάληνες ἐν ὠσὶ, vide *Vermis*.

Aurium ulcus, *Aures exulcerate*, ἄλκη ἐν ὠσὶ, ex natura ulceris innotescunt.

Aurora surgens, ænigmatica est locutio Spagyricorum, qua indicant Lapidis Philosophici virtutem multiplicativam, quemadmodum unum frumenti granum multum fert fructum, *Tb. Chym. Vol. I. p. 169.* Nomen *Aurora* quoque tropico sensu imposuit alicui suo scripto Medico, *Auroram obstetricum* vocans, Henricus Deventer Medicus Belga, cujus etiam meminit in *prefatione Novi sui Laminis pro obstetricantibus* &c. c. IX. p. 36.

Aurum, χρυσός, est metallorum omnium nobilissimum, solidissimum, colore flavum, ex principiis digestis, adeoque fixis compactum, potissimum Sulphure & Mercurio. Plura de *Auri* admiranda natura, principiis, generatione & affectionibus &c. videantur in *Andræ Cassii tractatu*, quem *Cogitata de principe terrenorum sidere*, inscripsit, præsertim c. 1. 2. 3. *seqq.* Dicitur *Rex Metallorum*, & *Solis* nomine, atque caractere ☉ a Chymicis insignitur. Num vero tanta sit vis & efficacia in corpus humanum, vel potius sanguinem & spiritus Medica, non est hujus loci prolixè ventilare. Videantur, quæ supra de *Argento* dicta sunt. Dorn. *Rul. & Iohnf. in Lex. De Auri historia* legatur *Schrod. l. III. c. 9.* & *Fr. Hofm. in Clavi ad ill. loc. Rolf. Disp. de Auro*, & *Ord. ac M. Comm. l. 13. c. 4.* Plura de *Auro* invenies in omnibus sex Voluminibus *Theatri Chym.* quæ loca quæras in Indice. Ceterum apud Chymicos seu veros, seu Sophisticos & impostores non unum habetur *Aurum*, sed varium. Est *Aurum vulgi*, quod & *Naturale*, diciturque per essentiam. Est aliud *Philosophicum*, quod in opere mysterii, seu Lapidis Physicorum (qui & ipse *Aurum Philosophorum* dicitur) crebro occurrit. Aliud appellant *Medicum*, aliud *Magicum* & *Cabalisticum*, sed & *Aurum Musicum* invenimus, & *Aurum vite* & *Sophisticum*. Est *volatile* & *fixum*. Est *Diaphoreticum*, verba sunt *Libavii S. A. Chym. l. 2. c. 11.* Descriptionem hujus *aui* proposuit e recentioribus *D. Stephanus Blancardus* in vernaculo *de Chymia* scripto, *cap. vel sect. III. §. 11.* Varias *Auri* potabilis preparationes collegit *Iunken in Lex. Chym. Pharm. p. 1. p. 51. seqq.* De *Sophistico Auro* vid. infra *Sophisticatio*. De *Auro potabili* (quod fortassis citra injuriam *putabile* dixit *Crollius*) cui libet tempus terere lectione nugarum vel jactationum, adeat varia Chymicorum scripta. Judicium vero de his & similibus *Aureis Medicinis* non ineptum legat apud *Libav. Apocalypf. Hermet. Part. prior. C. 19. Aurum Horizontale* est *Mercurius factus Diaphoreticus dulcis*, ut mel, & instar *Auri* fixus, *Helmont. tr. de Lith. c. 8. n. 4.* Vide *Horizontale*.

Auster, ὠστῆ, *Notus*, ventus ita dicitur meridionalis, calidus & humidus, morborum feracissimus, uti patet ex 3. *aph. 5.* Rationem reddidit *Gal. c. 2. in 1. Epid. t. 62.* quia facit dissolvere corpora, humoresque fundere, adeoque putrefacere simul, præsertim ubi cum largioribus conjunctus sit imbribus. Temporis anni dispositio, quo *Auster* ventus frequentius fiat, *Noria*, ὠστῆ vel *Australis*, *Austrina* dicitur.

citur. Vide Dieter. *Iatr. num. 578. 579.*

Austerus, ἀυστρος, *Auster*, Scribon. *Larg. n. 18. 8.* dicitur de eo, quod terrestris est natura, cum salinis tartareis permixta, vim habens adstringendi, ab *Acerbo* sola intentione diverfus, *Gal. lib. 1. de Sim. Fac. c. 37.* Ex hypothesibus Cartesianæ Philosophiæ *Asterum* consistere creditur in particulis obrusangulis, hebetiorem ferram adsimilantibus, *Dolæus Encyclopæd. l. 1. c. 11. §. 11. p. 165.* Habere etiam *Austera* vim calculos producendi, quatenus glutinositatem & tenacitatem rerum fluidarum inferunt, ostendit *Fr. Sylv. Pr. M. l. 1. c. 55. §. 50.* Eorum utilitatem tradit *c. 13. §. 32. 47. 38. & alibi.*

Astromantia, alia est quædam superstitio excogitata ex ventorum observationibus, ut, quum astra ventorum in summam, ultra consuetudinem, vehementiam erumpunt: Inde futuri prælagium homines otiosi magis, quam curiosi pronunciant, *Dorn. in Dict. Parac.*

Autarcia, ἀυτάρκεια, est animi tranquillitas, qua quis sua sorte contentus est, & opponitur τῇ ἀπλησίᾳ. *Gal. de dign. ac cur. an. morb. c. 9.* Vide *Aplestia.*

Autetes, αὐτέτης, vide *Autites.*

Authades, αὐθάδης, arrogantem & superbium significat, qui præ se ceteros despicit: Vitium ingens in *Medic. l. 26.* Dicitur & ἰδιουγάειον, contumax.

Authemeron, αὐθήμερον, αὐήμερον, i. e. eo ipso die, apud *Hipp. 4. aph. 10.* Dieter. *n. 126.* Hinc & medicamentum dicitur *Authemeron*, quod eo die, quo adhibitur est, medetur ac juvat; cujus generis duo habentur apud *Gal. l. 6. de C. M. S. L. c. 2.* ad lienis affectus. Dicitur & αὐθαρόν, *Gorr.*

Authoritas, ἀξιωμασία, de Autoribus Medicis dicitur, quibus secure fides haberi potest, iis nimirum, qui non ob inanem gloriam, neque ex dogmatum amore compulsis, neque altercandi studio irritati aliquid scribunt, iudicio *Galen. de opr. sect. ad Thrasylb. c. 14. τίς ἐστὶν ἄριστος.*

Autites, αὐτίτης, nonnulli αὐτέτης, epitheton est vini, vel, quod *hornum* dicitur, id est, huius anni, quobibitur, quasi αὐτοεπίτης, uti exponitur locus *Hippocr. lib. 3. de morb. XV. 33.* vel quod est *sincerum*, non dilutum aqua, αὐθιχάρον, quam significationem urget *Linden. Sel. M. Ex. VII. §. 24.* Vid. *Foef. Occ. p. 109.*

Autocinetos, αὐτοκίνητος, αὐτὸκίνητος, dicitur de eo, quod per se movetur, apud *Hipp. l. de hebdomad. allegante Foef. d. 4.*

Autolichotomus, ἢ (rectius fortassis *Heautolichotomus*,

ichotomus, aut ad imitationem vocis Terentianæ *Heautontimorumenos*, *Heautolichotomus*, vocatur ille, qui sibimetipsi calculum sectione exemit, quæ historia admiratione digna communicata a *D. D. Reifelio* legitur in *Ephemer. Nat. Cur. Decad. I. Ann. III. Obs. 192.*

Automatos, αὐτόματος, & ἀνομάτως, denotat spontaneum, sponte, ultro, non alterius adminiculo, *aph. 2. 4. aph. 21. 6. aph. 5.* Cur Dieter. triplicem constituerit significationem *Iatr. n. 130.* non video necessitatem. Vid. & *Lind. Ex. XV. §. 136.* Frequenter etiam hodieque usurpatur de horologiis, aliisque machinis, quarum partes ita dispositæ sunt, ut se invicem moveant.

Autophosphorus, αὐτοφωσφόρος, idem significat, quod *Phosphorus*, de quo infra suo loco; Legitur autem illud in *Tenzelii vernaculis Menstruis Colloquiis Anno 1692. mens. Octobr. p. 837.* Num vero Autor propria licentia hoc posuerit, an vero ex alio Autore desumerit, mihi non constat.

Autopsia, αὐτοψία, vocabulum erat olim Empiricæ sectæ proprium, quo significabant memoriam eorum, quæ frequenter & eodem modo visa essent. Verum & hodieque ad Medicinam Dogmaticam, vel Rationalem summe necessaria est *Autopsia*, ceu eorum observatio & memoria, quæ proprio intuitu unusquisque inspexit, *Gal. de partib. art. medic. c. 2.* Sane per *Autopsiam*, sive ocularem demonstrationem, accesserunt hoc seculo quamplura inventa Anatomica, artem Medicam illustrantia, quibus carendum fuit veteribus, non sine gravi detrimento. E recentioribus quoque hanc *Autopsiæ Medicæ*, (qua non solum per visum, sed & per reliquos sensus externos observata comprehendit) necessitatem & utilitatem egregia oratione h. tit. demonstravit celeberrimus *D. Paulus Ammannus* Professor Lipsiensis.

Autopyros, αὐτόπυρος, ἢ αὐτοπυρίτης, est epitheton panis, qui & *Syncomistus*, συγκομιστός dicitur, quando totum triticum nulla detracta siliginea parte, sed fursure solam secreto, in panificum cedit, sic, ut inter fursuraceum & similagineum medius sit. Hic, qualem ex natura habet farinam triticum, talem etiam servat, *Gal. l. 2. ad Glauco. c. 7.* *Celsus l. 2. c. 18.* descripsit, cui nihil adentum est, ita, ut e farina paucis etiam fursuribus & utriculis confusa paratur, exponente *Guil. Pantino*, in *comment. ad h. l. p. m. 285.* Vocatur *Panis domesticus*, secundarius, cibarius, confusaneus. *Ionst. Synt. Med. p. 45.* Vide *Rhod. in Lex. Scribon.*

Autumnus, ὀθινόπωρον, dicitur anni tempus tertium post æstatem, Arcturo oriente incipiens, & Vergiliarum occasu definens, in quo humores & spiritus post præcedentem æstum incipiunt defectionem pati. Hinc morborum feracissimus dicitur.

Autumnusque gravis, Libitine quæstus acerba. Horat. l. 2. Sat. 6. v. 19. *Aurumno* morbi in genere acutissimi & perniciosissimi familiares sunt, imprimis vero phtisis vel tabes, ex 3. aph. 9. & 10. Catalogum morborum *Aurumnalium* vide d. l. aph. 22. Quid mystice *Aurumnus* dicitur in opere *Lapidis Philosophici*, videatur in Magistr. Ortolani *Prætic. Alchimic. & Mag. Valentini opere præclaro*, quæ extant in *Th. Chym. Vol. IV. p. 917. 943.* Imo etiam ipse *Lapis Phil.* dicitur *Autumnus* ap. *Lagneum Harm. Chym. d. l. p. 727.*

Auver, i. e. *Aqua pura vel levis.* Ruland. in *Lexic.*

Avulsium, Avulsio, vide *Apospasma.*

Auxesis, αὐξήσις, verbum αὐξάνειν, vide *Augmentatio & Augmentum.*

Auxiliatio, Auxilium, βόηθια, βοήθεια, idem, quod *Remedium*, de quo infra suo loco. *Scrib. Larg. n. 67. 106.*

Axea commissura, τροχοειδής. Vide *Trochoides.*

Axillaris vena, ἡ διὰ τῆς μεγάλης φερούμενη φλέψ, quæ per axillam percurrens major humerali per totum brachium in ramos scinditur duos, superiorem, inferiorem, externum, internum: ille *vena hepatica*: hic *subalaris, basilica*, & *vena cubiti interna* appellatur, Gal. l. 3. de adm. anat. c. 5. Est ergo *Axillaris vena* soboles insignior venæ subclaviæ thoracis cavitate egressæ. Ita & *Arteria Axillaris* dicitur *subclavia thoracem egressa* Anat. Barthol. libell. 2. c. 2. p. 652.

Axiologos, ἀξιόλογος, i. e. *effatu dignus.* Tribuitur etiam abscessui ab Hippocr. *Conc. τ. 150.*

Axioma, ἀξίωμα, vocatur propositio indemonstrabilis, apud Gal. l. 1. M. M. c. 4. Illorum duo numerat in arte Medica Salvius Sclanus, ceu universalissimas propositiones, scilicet, quod ea, quæ sunt præter naturam, debent amoveri, & sic per contraria; & quod ea, quæ sunt sec. nat. debent conservari, & sic per similia. *Comment. in 1. aphor. 16. p. m. 249.*

Axiopistia, ἀξιοπιστία, vide *Authoritas.*

Axirnach dicitur adeps, qui generatur in tunicis palpebræ superioris, & plurimum quidem accidit pueris, Albucac. l. 2. M. M. c. 19. p. m. 55.

Axon, ἄξων, vide *Epistropheus.*

Axungia, ἄξυγγιον, ἄξυγγια, ὄξυγγιον, Dioscor. l. 3. c. 104. *ἄξυγγιον* l. 2. c. 87. ab axium unctione ita dicta, teste Isidoro Hispal. l. 20. Orig. 2. specialiter quidem adipem suillum inveteratum denotat, juxta Gal. l. 7. de C. M. S. G. c. 4. usu tamen receptum, quod in genere seivum vetus, ἄξυγγιον ἁπλοῦς, *Axungia* quoque dicitur, d. l. 7. c. 5.

Axungia de mamma, quæ interdum etiam *Mumia de medullis* scripta reperitur, est *medulla ossium.* Dorn. Rul. & Iohnf. in *Lex.*

Aycophos, id est, *Æs ustum.* Rul. & Iohnson.

Azaa, i. e. *Magra, Terra rubra.* Idem.

Azagar, h. e. *Viride æris.*

Azamar, *vermilionem* vel *minium* significat. Rul. in *Lex.*

Azamo, i. e. *Color Indus,* Rul. & Iohnf.

Azanez, i. e. *Armoniacus,* Id.

Azarnot, dicitur *Auripigmentum,* Id.

Azci, i. e. *Atramentum,* Id.

Azee, i. e. *Atramentum viride,* Id.

Azedegrin, dicitur *Lapis hæmarites,* Id.

Azef, h. e. *Alumen fissum,* Id.

Azeg, i. e. *Vitriolum,* Id.

Azegi, h. e. *Aqua atramenti,* Id.

Azem, i. e. *Butyrum coctum,* Id.

Azemasor, i. e. *Minium* vel *Cinabrium.* Rul. & Iohnf.

Azensalû, dicitur *lapis quidam niger*, qui in auro reperitur. Est etiam *muscus* in petris crescens. Rul. in *Lex.*

Azimar, i. e. *flos æris*, vel *æs ustum*, Idem.

Azius, dicitur *Lapis*, super quem sal crefcit, Idem.

Azob, dicitur *Alumen Saccharinum.* Idem.

Azoch, Azock, Azoth, barbara sunt vocabula Paracelsi, quibus insignitur *Mercurius*, præsertim *Philosophorum*, h. e. *argentum vivum*, ex quovis corpore metallico tractum, *Mercurius corporeus*, Rul. *Lex. Chym. B. Rolfsk.* Non ens. Alias Paracelso *Azoth* quoque appellabatur *medicina universalis*, ex *Mercurio, Sole & Luna parata*, rerum speciem omnem exuta, & potentissimam indutâ vim, atque centalem quandam virtutem generalissimam, reliquis omnes medicinas in se concludens, non aliter, quam prima reliquis omnes substantias exclusis accidentibus. Hanc in ensis pomô conclusam, quocunque locorum iterit, gestasse secum perhibetur, Idem. De *Elia Johannis Hesling Azoth* legatur Fr. Hofm. ad *Schroder. l. 3. c. 15. §. 22. p. 226.* audacius exprobravit eius usum *Funken. Chym. Experim. Part. 1. sect. 5. c. 1.* Vide

Lapis Philosophorum. Junge *Theatr. Chymici* Vol. IV. p. 401. 409. 523. 727. 729. &c. *Azoth* idem est, quod *Liquor Sublimari Mercurii*, sive argenti vivi, (id est, vulgaris hydrargyri vitriolo & sale juncti & sublimati aëti) qui etiam vocatur *Aqua permanens*, *Crystallus Philosophorum*, *Luna Physica*, & quocunque alio nomine mystico appellari solet, Libav. S. Ch. Art. l. 3. c. 14. Adde *Theatr. Chym. d. l. p. 901*. B. Etmuller in quinque classes dispescuit significationes vocabuli *Azoth*, docens (1) notare Mercurium metallicum ex perfecto metallo resuscitatum. (2) Mercurium Philosophorum duplicatum, sive *Rebis Sulphure solari* & Mercurio universali constans, de quo illud vulgare circumfertur: *Ignis, & Azoth sufficiunt*. (3) Juxta nonnullorum sententiam remedium summum ex Mercurio, Sole & Luna paratum. (4) Mercurium fixatum in igne, non destructibilem, qui proximus est gradus ad lapidem Philosophorum, qualem fuisse suum *Azoth* falso olim Heslingius affirmavit, cum saltem fuerit vehemens Emetico-Catharticum Mercuriale. (5) Summam illam Medicinam universalem & Panaceam Paracelsi in capulo ensis gestatam, ab omni particulari destinatione separatam, & vim omnium rerum in se concentratam habentem. An vero hæc ex naturalibus viribus mediante artificio ita exaltata tale fuerit Catholicum remedium, citra suspicionem magiæ dæmoniacæ, aliis peritioribus dijudicandum permittimus. Legitur & descriptio *Azoth* compositi apud Fumanell. de *Pestis curatione* c. 24. & *Azoth* Auri facti. in *Morley Collect. Chym. Leidens. c. 81. de Azoth* sive sale Hermetico Chr. Ad. Balduini videatur ejusdem Inventum X. in *Hermete suo curioso*. Mercurium præcipitatum subrubrum, quibusdam *Azoth* dici, notavit & descripsit illum in *Chym. J. A. F. R. l. 5. sect. 6. c. 3. p. 367*.

Azragar, i. e. *viride æris*, Rul. & Iohnf.

Azob, dicitur *Alumen*, Idem.

Azubo, dicitur *vas chymicum*, Id.

Azuc, h. e. *corallum rubeum*, Id.

Azumen, i. e. *pondus baccatum*, Id.

Azuric, h. e. *vitriolum rubrum*, Id.

Azurium, dicitur massa quædam dura Chymica, facta ex duabus partibus Mercurii, tertia parte Sulphuris, & quarta salis ammoniaci, Alberti Magni *Chymia in Th. Chym. Vol. II. p. 437*.

Azyges, ἄζυγος, dicitur quoque *os Cuneiforme*, Gorr. Vide *Sphenoides*.

Azygos, ἄζυγος, id est, *sine pari*, dicitur vena quædam, quæ est propago venæ cavæ

ex trunci superioris parte dextra, plerumque inter quartam & quintam costarum radicem enata, juxta dorsi vertebrae descendit, spatiisque intercostalibus, præsertim octo inferioribus, ramos largitur, tandemque inter acuta diaphragmatis principia duplici extremo terminatur. *Sine pari* dicitur, non quod nullæ respondeant arteriæ intercostales, quod voluit C. Hofm. c. in *Galen. l. 16. de V. P. n. 1114*. sed quod parem e sinistra venæ cavæ parte natura non formaverit propaginem; quamvis interdum naturam, omiſsa etiam dextra ἄζυγος, ex ramis subclaviis prope mammarias binas venæ sine pari æmulas propagines, quemadmodum in brutis ruminantibus ramos intercostales & lumbales emittentes produxisset, experientia rerum magistra Anatomicos docuerit. Quod Galenus semper sub corde exortam venam *Azygon* observaverit, l. 5. de *L. A. c. 2* nostro vero seculo propter thoracis brevitate supra cor & pericardium exoriatur, ad quintam plerumque thoracis vertebrae, quemadmodum Gorræus & Castellus scripserunt, nugæ sunt, cum ipse Galenus quoque illam supra cor originem aliquoties confessus sit, demonstrante Bauhino l. 2. *Theatr. c. 18. in notis*. Quemadmodum & hoc principio circulationis sanguinis repugnat, quod per hujus venæ ramulorum orificia aperta materia pleuritica effundatur, cum affluxus per venas nullus fiat ad partes, sed per arterias.

Azymar, id est *Vermilio*. Rul. in *Lex*.

Azymus, ἄζυμος, id est, *fermenti expertus*. Rhod. in *Lex. Scribon*. In specie de pane non fermentato dicitur, qui nemini prorsus est accommodus, Gal. l. 1. de *alim. fac. c. 2*. Verum cum ex hodiernis principiis innotuerit *Fermentationis* etiam humorum, præsertim sanguinis, necessitas pariter & utilitas, ejusdem defectum quoque per *Azymiam* exprimere quidni liceret? cum & Plato in *Timæo* carnem quandam ἄζυμον appellare non dubitaverit?

B

* *B Aaras*, βάραις, radix herbæ cujusdam mirabilis. Ob miram hujus plantæ vim Galli vocant *estore* ob *matragon*, herba præstigiatorum. V. Botan.

* *Baba*, βάβα, vox inarticulata, qualis contingit iis, qui incubo corripuntur, vel foemina hysterica passione laborantibus.

Babuzicarios, βαβυζικαριος, idem, quod ἑρπιδης, latine *Incubus*, a βαβυζω, inarticulate loquor. Vide *Ephialtes*.

Bacar, idem, quod *pondus*. Rul. in *Lex. Chym. Bac-*

Bacca, βάκος, hac voce appellantur fructus malis minores, qui conjunctivi quidem crescunt, sed, quam acini, dispersus rariufque, v. g. lauri, oliuæ, aliaque ejusmodi.

Bacchus, βάκχος, præter vulgarem significationem, qua Deastrum Gentilium vini præfidem notat, nomen est quoque piscis cujusdam. Vide *Mugil*.

Bacharis, βάχαρις, vox Hippocratis, & unguentum aliquod Lydium notat, ex Galeni exegeσι λυδίων τι μύρον.

Baculus, vide *Aves*. *Baculi* quoque dicuntur quædam medicamenta pectoralia in trochiscorum consistentiam, sed in formam oblongam instar bacilli redacta, ut *Baculi* pectorales Francosurfensium, quorum descriptio legitur in Joh. Gelfic. *Iunken Corpore Pharmaceutico Chym. Medico part. prior. sect. 3. c. 6. p. 358.* *Bacillus* etiam dicitur instrumentum, cui spongiæ alligantur, apud Hildan. *l. de ichor. & melic. c. 29.* Dicuntur & *Baculi Bacilli ferrei*, variz formæ, Rul. in *L. Ch. uncinati*, sacula inclusi &c.

Badisus, βάδισις, incessus, vel ambulatio dicitur, estque actio crurum. Gal. *l. M. M. cap. 6.*

Bæos, βαιός, paucus, idem, quod ἄλιος, Hipp. in *Legè*. Vide *Foef. Oec. p. 123.*

Balac, id est, *Cerussa*, Ruland. & Iohnf. in *Lex.*

Balena, perperam *Balena*, βάλανα, piscis est grandior, ex *Cetaceorum* genere, multo sanguine calente præditus, Gal. *l. 6. de V. P. c. 9.* fistulam in capite pro aeris attractione & aquarum ejectione habens, & in hoc differens a pisce, *Musculus* dicto. Carnem habet duram & excrementitiam, propterea cum acrioribus condimentis debet comedi, Gal. *l. 3. de Al. fac. c. 31.* Videatur & de *Balena vera* & vulgo dicta *Rondelet. de pisc. l. 16. c. 11. 12. seq. Aldrov. l. 1. de Cet. c. 2. Bruyerin. de re cibor. l. 22. c. 3.*

Balandina, dicitur *lapis factitius*, compositus ex argento vivo ferri, & est coloris rubei valde, & resplendet ratione sulphuris decocta &c. Lull. *de anime transmut. in The. Chym. Vol. IV. p. 190.*

Balanus, βάλανος, vide *Glans*.

Balasius, aliis *Ballasus lapis*, vel gemma est, purpureo seu roseo colore rutilans & flammescens, a nonnullis *Placidus* dictus. Est tertia species *Carbunculorum* in *Calceolarii Mus. sect. 3. p. 237.* Pluries etiam comperitur est, quod exterior pars unius lapidis præsentet *Ballasium*, interior *carbunculum*, & ex hoc dicitur, *Balassium* esse domum carbun-

culi. Ejus virtus esse dicitur, quod varias cogitationes ac luxuriam auferat ac reprimat; conciliat amicorum discordias, & sanitatem corpori humano inducat; in specie tritus & potus cum aqua oculorum infirmitatibus medeatur, & hepatis doloribus subveniat. Quod vero domus, viridaria, aut vineæ, si lapide quatuor anguli tangantur, a fulgure, tempestatibus, & a vermibus immunes reddantur, non tam mirum dicendum, quam nugatorium, Rul. in *Lex. Chym.*

* *Balustrion*, βαλυστριον, flos mali sylvestris Punici, cui adstringendi vim tribuunt medici.

Balbis, βαλβις, significat cavitatem oblongam cum repagulo, juxta *Foef. in Oecon. p. 118.* Unde *βαλβιτῶδες* legitur apud Hippocr. in *Mochlico*, vel juxta *Linden. de ossium natura, IV. 8.* de parte brachii versus cubiti gibbum extrema, qua excipit veluti in sinum processum cubiti, quod dicitur καρπὴν sive cornix, cum manus est extensa. Alias etiam significat *Hesychio* locum, in quo equestre exercitium tractari solet, quod non est hujus loci.

Balbuties, τρωλότις, τρωλιστιδὸς, ψεβότις, ψεβιστιδὸς, est vitium vocis humanæ, vel sermonis, proveniens a linguæ affectu vel conato, vel adscito. In genere significat omne impedimentum linguæ; in specie vero vel hæsitationem, quando alii in loquendo nunc subsistunt, nunc sermonem præcipitant, quod Græce etiam dicitur βατταλίζω, vulgo *Stottern*, *Stamlen*, id quod a linguæ nimia immobilitate & ligamentorum ejus laxitate deducendum esse credit *C. Hofm. l. 3. Inst. c. 138. §. 1.* vel ineptitudinem exprimendi literas quasdam, præsertim caninam R, cujus causam in ficitatem ligamentorum linguæ & hujus brevitate refert idem; quamvis mihi non videatur rem acu tetigisse, cum in expressione lit. R. lingua potius retrahatur & attollatur versus palatum, non vero ad dentes extendatur, quod vitium etiam *Blesiras*, & *Blesia lingua* appellatur, vulgo *Bispela*: vel quando pleno ore loquuntur *Balatrones* & *Bambaliones* dicti, vulgo *als mann sit Cren im Maul hatten*, vel, uno vocab. *Bren Maul*, cujus causa in laxitate & humiditate nimia linguæ & ligamentorum consistere videtur: Hinc etiam diarrhæis facile capi, docet Hippocr. *6. aph. 32.* *Jung. Dieter. n. 837. C. Hofm. d. l.* Vide supra *Atypos* & *Jotacismus*, *Lambdacismus*.

Balciſtera, id est, *Terra rubra*. Ruland. & Iohnf.

Ballisteos. Vide *Astragalus*.

Balneabilis est epitheton aquarum salutarium, quæ extrinsecus corpori adhibentur & potabilibus opponuntur: Quæ distinctio occurrit in Jac. Francisc. Vicarii D. in Acad. Friburg. Prof. Publ. *Hydrophylacio*, sicut legitur in *Act. Erudit. Lips. mens. Dec. 1699. p. 541. seq.*

Balneum, *Balnea*, λουτρὸν, βαλανεῖον, *Balneum*, Scrib. n. 214. vide Rhod. *Lex. Scrib.* est res non naturalis externa, & remedium corpori potissimum lavando, detergendo, quin & ad sudationem deputatum. Cum simpliciter dicitur, *Balneum aque dulcis* intelligendum est. Tempore Hippocratis in Græcia non adeo frequenti fuisse in usu testatur Gal. 3. de *R. V. I. A. t. 44. & s. 3. de iis, que in medic. t. 32.* At apud Romanos nimia luxuries in apparatu *Balneorum* fuerat, de qua legatur Lang. l. 1. Ep. 50. Jung. Gorr. in *def. Dividi solent in Naturalia & Artificialia*. De illis vide *Therma*. Hæc iterum in *Calida & Frigida*. *Balneorum* utilitas amplissima in omnis fere generis morbis, maxima vero redundat in corpora tabida, nisi alia quædam fontica impedimenta obstitierint. Plura videantur apud Dieterich. *Jatr. n. 508. Laconicum* dictum vaporosum potius est, & *Sudatorium*, vel *Æstuarium* rectius, quam λουτρὸν, aut *Balneum* dicendum. De hoc Rolsink. *Ord. ac Meth. l. 6. f. 1. c. 10.* De hujus apparatu veteri lege sis Rhodii *notas ad Scrib. Larg. n. 60.* De *Balnis voluptuosis*, v. g. Darii, videatur etiam Henricus de Rochas, *tract. de Aq. sulphureis c. 1. in Th. Chym. Vol. VI. p. 728.* Præter hanc significationem *Balneum* quoque significat instrumentum vel furnum destillationibus præprimis destinatum, eumque geminum: unum dictum *Mariæ*, vel *Mavis*: alterum *Roris* vel *Vaporis*. Illud est, quando res dissolvenda in conveniente vase aquæ calidæ in suo ahenò contentæ imponitur, & ita operatio destillatoria perficitur. Cui quodammodo respondet *Balneum siccum* dictum, quando capella arena, cineribus aut limatura martis repleta est. Hæc vero vocatur, quando vas rem dissolvendam continens, vel etiam res ipsa dissolvenda aquam non contingit, sed saltem a vapore ascendente dissolutio fit. Dorn. in *Dist. Rul. & Ionf. in Lex. Weker. Ant. Gen. l. 3. c. 39. 40.* Vide *Furnus*, *Destillatio*. Est & *Balneum arena*, cujus usus est ad mundationem argenti vivi factam per elevationem, & mentio ejus fit in August. Panthei *Arte & Theoria transmutationis metall. Part. 2. c. 3. in Th. Chym. Vol. II. p. 532.* Aqua regia etiam dicitur *Bal-*

neum Minerale Regis, sive aqua pugilum. Morl. *Coll. Chym. Leid. c. 64.*

Balsamatio in specie sumitur pro *conditura cadaverum*, Gr. σμυρισμός. Vide *Conditura*.

Balsamofaccharum, est medicamentum compositum recentiorum fere conveniens cum elæosaccharis, quamvis hodieque minus usitatum. Meminit vero ejus D. D. Wedel. *Ph. I. A. F. R. l. 2. f. 1. c. 4. p. 246.*

Balsamus, *Balsamum*, βάλσαμος, varias obtinet significationes proprias & tropicas. I. Strictissime & κατ' ἐξοχήν dicitur de succo arboris alicujus in Arabia, præsertim ad metropolim Meccham, Judæa, Palæstina cultæ, Arab. *Ballessam* vel *Balsam* dictæ, qui succus etiam *Opobalsamum* dicitur. Huic vicina & viribus affinia sunt *Balsamum Tolutanum*, & *Indicum*, omnia nativa, de quibus legatur prolixius Schroder. *Pharm. l. 4. cl. 2. n. 373. seqq.* Jungatur Hofm. in *Clavi ad b. l. & celeb. D. Joh. G. Volcameri tractatus, dictus: Examen & sinceritas Opobalsami*, & B. Rolsink. *Ord. ac Meth. Spec. l. XI. f. 1. c. 6. seqq.* Jungatur & Rhodius *ad Scribon. n. 33.* & Chiocc. *Mus. Calceol. f. V. p. 637. seqq.* Haud dubie & Galhorum aliquod intellexit l. 6. de *Sim. Fac. II.* significat medicamenta artificialia valde suaveolentia & penetrantia, spirituosa virtute prædita, interni & externi usus, liquidiora, quæ recte quoque *Balsamolea* dici possunt: aliquando etiam destillata, & solidiora, instar crassioris ungenti parata, quorum varias formulas passim in Medicorum libris Practicis reperire licet. *Balsamorum artificialium* significationem egregie explicavit Celeb. D. D. Wedel. *Pharmac. I. A. F. R. l. 2. f. 1. c. 7. Balsamum mortuum* vocatur liquor ex Aloe & Myrrha in spiritu vini dissolutis factus, quo cadavera imbibuntur & siccantur. Morl. *coll. Chym. Leid. c. 108.* ad improprias & tropicas significationes referre libet III. quando *Balsami* nomen tribuitur a Chymicis *Salibus fufis & liquidis*. V. G. *Balsamus* Salis gemmæ, Tartari (huc pertinet *Balsamus Samech* Paracelsi, cujus descriptio habetur in Morl. *Coll. Chym. Leid. c. 469.* Saturni &c. Plures *Balsamorum* mineralium & metallicorum præparationes collegit Junken in *Lex. Chym. Pharm. B. 1. p. 59. seqq.* IV. Tralatitia etiam est, quando de humoribus & spiritibus in corpore humano occurrentibus dicitur, v. gr. portio sanguinis glutinosa sive fibrosa calore fusa, *Balsamus nature*, teste Linden. *Sel. M. Ex. XI. §. 93.* Dorn. Rul. & Johnf. significationes *Balsami* ita exposuerunt: *Balsamum* est substantia corporum a putredine conservans, *Balsamus* alias a non-

nonnullis scribitur. Est *internus*, & *externus*. *Internus* in humano corpore temperatissima quædam est substantia, non amara, non dulcis, non acerba, neque sal minerale, sed sal liquoris, quod a putrefactione validissime præferat humana corpora. Dicitur etiam *Nature corporis gluten* temperatissimum. Brevius sic definitur. Est salis interioris liquor, suum a corruptione corpus tutissime præservans naturaliter. *Externus* vero *Terebinthina* vocatur a Paracello, nullam ignis violentiam passa, sed digesta. Item, est omne, quod celeriter sanatur, a Germanico sermone ad chirurgiam adaptatum nomen, duabus dictionibus *Baidzamen*, id est, *celeriter conjunctum*. (Ridicula sane derivatio.) Dicitur etiam oleum ex omni corpore destillatum, & ad summum gradum puritatis adductum. *Balsamus de mumiis* est *Balsamus* de carne tractus. *Balsamus Elementorum* externus est *Liquor Mercurii externi*, alias *Mumia elementorum* externorum, & proprie rerum firmamentalis essentia, quam etiam nonnulli quintam vocant. *Balsamus corporis Hermetici* dicitur habere singularem harmoniam cum corpore humano in *Aphor. Basilianis Th. Chym. Vol. IV. p. 328*. *Balsamus Philosophorum* est aurum potabile, *ibid. pag. 788*. Valde quoque improprie V. accipitur, quando aqua officinalis usitatissima gravidis pro foetu corroborando *Balsamus Embryonum* appellari consuevit. Denique VI. nobis impropriissima videtur significatio, quando de humore corporis nostri excrementicio, putabile flava, prædicatur, quod hæc sit sanguinis *Balsamus verus*, Ger. L. Blaf. *Medic. gener. par. 1. l. 2. sect. 2. subsect. 1. c. 2.* cui opinioni paradoxæ alii quoque moderni Doctores subscripserunt, nondum vero fati confirmarunt.

Balux, item *Chrysamus*, vel rectius *Chrysammos*, χρυσάμμος, dicebatur olim Hispanis & Latinis arena aurea, e qua aurum conficiebatur, ex Plin. *H. N. l. 33. c. 4. Th. Chym. Vol. II. p. 360. tr. Mirandul. de Auro l. 3. c. 1.*

Bamahemi, sunt curriculi supernaturalium. *Dorn. in Dict.*

Bamma, βάμμα, idem, quod *Embamma*, de quo inferius suo loco.

Banausia, βαναυσία, apud Hipp. sumitur pro fordida & illiberali, nec non quæstiosa professione, vel arte, *l. de dec. orn. l. 20.* De circulatoribus & circumforaneis commode intelligi poterit.

Bange sive *Bengi* est remedium in forma pulveris, vel massæ in India Orientali apud Indostanus regni Magni Mogol incolas usita-

tum pro scopo Venerem stimulandi; & paratum ex cannabis foliis & semine; quod si verum sit, cannabis non erit Anti-Venerem. Confer Ad. Olearii *Itinerarium*. Meminit & hujus Itinerarii D. Ludovic. *Pharmac. diss. l. p. 720.*

Baobab, *Babobab*, fructum proprie denotat, quo Æthiopes ad extinguendam sitim utuntur, teste Prosp. Alpino *de Plunt. Ægypt. c. 17*. Fructus vero illi similem lapidem descripsit quoque A. Chioccos *Mus. Calceol. sect. III. p. 414.* appellans *Baobab lapideum*.

Baptisterium, βαπτιστήριον, idem quod *Colymbethra*, vel *Dexamene*; de quibus vocabulis infra suis locis Andr. Bacc. *de Therm. l. 7. c. 8. p. m. 450.*

Baptus, βαρτος, est species lapidis bituminosi, mollis, odore excellentis. A tinctura nomen accepit. Sunt enim, qui existiment, anchusæ radicem intinctam fuisse. *Agric. de nat. fossil. l. 4. p. m. 246.*

Barach pants, i. e. *Nitrum salis*. *Rul. & Iohnf.*

Baras, vide *Albaras*. *Baras* legitur in M. Aur. Severini *Pyrotechnia Chirurg. l. 2. part. 1. c. 36.* Idem quod *Alphus*, *Leuce*.

Barathrum, βάρητρον, dicitur *Antrum*. *Vide Charonium*.

Barba, πάγων, est pars viri secundaria, pilosa, & ad genas, eo jam perfecto, in mento proveniens: Una enim est ex iis, quæ ὕστερα μορῆς, h. e. *postgenitæ partes* appellantur, quales sunt dentes, & pili. Oritur vero ab humoribus nutritiis calidioribus & ficcioribus. Dividitur *Barba* in superiorem, quæ sub naribus in superiori labio progeminat, & μύσταξ, *mustax*, vel προπαγωνίων & ὑποπίλιον vocatur; & inferiorem, quæ πικτός vel ὑπὸν dicitur. Prima lanugo erumpens Græcis dicitur χῆς Gorr. *in def. voc. πάγων p. 399* Ad provocandos pilos in *barba* eadem conferre medicamenta, quæ in alopecia curanda commendantur, testatur Galen. *5. in 6. Epid. t. 4. Barbam* singulare ornamentum esse virorum, & venerabundos facere, docet idem *l. 11. de V. P. c. 14.* ad quem loc. vide C. Hofm. *in comment. n. 825. seqq.* Interim mulieres dari barbatus observationes testantur, quo etiam pertinet Rhod. *Cent. III. Obs. 40.* *Barbam* v. primum sibi rasisse Corfen, ex Cæl. Rhod. *Ant. Lect. l. IV. c. 2.* & *Barba* tonsores e Sicilia primum Romam duxisse Publ. Ticinium, ex Alex. ab Alex. *Gen. Diar. l. 5. c. 18.* notavit Ch. Janf. ab Almelo. *Rev. Inv. Onon. p. 9.*

* *Barbarosse pillule*, ita dictæ, quod iis usus esset Chairedinus ille Barbarossa, Rex Algerii

Francisco I. Gallorum Regi suppar. Ratio autem harum pillul. conficiendarum extat apud Petrum Bayrum Med. Caroli II. Ducis Sabaudia, in Enchiridio de medendis corporis affect. cap. de dol. musc. ex morb. Gallic. gen. circa an. 1537. Hic porro auctor miram hujus remedii vim ad sanandam syphilidem predicat.

Barbarum, *Barbara*, Scrib. Larg. n. 207. βάρβαρον, est epitheton emplastris glutinantis ad vulnera cruenta & sanguinem fundentia, (unde & emplastra hæc & vulnera ipsa *Barbarum* appellantur,) bitumen recipiatis & ita ficioris, ut videre est apud Gal. l. 4. de C. M. S. G. c. 22. Jung. Rhodium ad Scrib. l. c.

Barbus, μωσός, *Mythus*, dicitur piscis quidam vulgo etiam notus, in fluviis potius, quam lacubus occurrens, a quibusdam, v. g. Cardano & Platina, inter cibos nullius pretii relatus; ab aliis vero, ut Gesnero & Salviano, cibus concoctus facilibus & boni succi annumeratus. Ova ejus vim habere venenatam, & quidem colliquativam, testantur observationes apud Aldrov. l. 5. de pisc. c. 16. ubi plura de hoc pisce. Adde Jul. Alex. l. 15. *Salsubr. c. 7.* Bruyerin. de re cibar. l. 22. c. 18. *Timæum de Guldenklee, l. 2. cap. 7.*

Bardadia, id est, libra. Rul. & Iohnson.

Barnabus, *Barnaas*, salpetræ urinarium, urina falis petre, item acetum acerrimum. Rul. & Iohnf.

Barnacles, est nomen avium peregrinarum in Lancastria, Cestria & Jugis Darbia occurrentium a D. Carolo Leigh Anglo descriptarum in *Hist. Natural. dictarum provinciarum l. 1. c. 10.* Vide *Acta Erud. Lips. A. 1701. in Novemb. p. 514.*

Barometrum vel *Baroscopium* vocatur modernis naturæ scrutatoribus instrumentum aliquod, in quo, mediante mercurio infuso, aeris pondus & pressio secundum minutissimas variationes observari & ostendi potest, quale Rob. Boyle, Hookius, Cl. Dn. Sturmus & alii descripserunt. His jungi poterit succincta de iis relatio in *Actis Philos. Oldenb. de anno 1665. in Februar.*

Barones vocantur vermiculi in pinnis nati, quibus compressis illi exeunt. Vocantur & *Nepones*. Joh. Anglic. *Ros. Angl. p. 885.*

Baros, βαρῶς, onus. *Barys*, βαρῆς, *Gravis*, sunt vocabula notissima in quotidiano usu. In medicina tamen denotat molestiam & speciem lassitudinis, præcipue in artubus, v. g. in genubus, apud Hipp. 4. *aph. 20.* item de capite, Gal. l. de odor. *instr. c. 4.* De foetu quoque cum multo mucore referro ad abor-

Tom. I.

tum proclivi legitur 5. *aph. 45.* vide Diete- rich. n. 146. 148. & infra.

Barurac, est vitrum. Ruland.

Barycoia, βαρυκοία, *obauditio*, *obauditus*, imbecillitas est auditus. Dicitur & *δυσκοία*. Vide *Surditas*.

Basaltus, βασάλτης, est lapis multangularis, colore ferri, durissimus, ut non facile secari, aut vulnerari possit. Gorr. p. 72.

Basanismus, βασανισμός, ἢ βασανισμός, a verbo βασανίζω, *explorare*, *probare*, diligenter considerare, significat examinationem, investigationem, probationem, apud Gal. l. 3. de *Temp. c. 6.* Verbo vero usus est Hipp. l. de *humid. usu I. 25.* Commodissime vero usurpatum de medicamentis aut remediis, de quorum virtute nondum confiterit, sed noviter investigantur. Dicitur & *βασανισμός* a quibusdam *coticula* illa, in qua aurum & argentum attritum colore, tanquam trutina, examinatur, *lapis lydius*, vulgo *probierstein*. De hoc vocab. vide plura apud Libav. in *Defens. Syntagm. Act. 2. not. 37.* Dicitur & ars probandi metalla *Docimastice*, de quo vocab. vide suo loco.

Basanites, i. e. lapis mortariorum medicinalium; item lapis, ex quo fiunt cores ferrei coloris & duritie. Jos. Laurent. *Amalthe. Onom. p. 108.*

Bascanon, βασκανών, *Fascinum*, vide *Fascinum*.

Bastatio, vide *Amplexatio*.

Bastilare os, vide *Cuneiforme os*.

Bastleion, βασίλειον, est *collyrium σμηκτικόν*, ad principia suffusionum, & omnem visus hebetudinem & cicatrices efficac, apud Aet. l. 7. citante Gorræo, d. l.

Basilica vena, vide *Axillaris*.

Basilicum, βασιλικόν, præter significationem botanicam, quam in Pinace Bauhini, aliisque herbariis invenire licet, epitheton est emplastris officinalis, quod alias *Tetrapharmacum* dicitur, a quatuor simplicibus, e quibus paratur. Occurrunt & hujus nominis emplastra apud Celsum l. 5. c. 19. & Scribon. Largum, teste Gorræo in *def.*

Bastlidion, βασιλίδιον, est *Collyrium ψευδόν*, diversum a superiori. Describitur a Gal. l. 4. de C. M. S. L. c. 7. ad fin. Gorr. d. l.

Basiliscus, βασιλισκός, dicitur esse serpens venenatissimus, parum flavus, tres in capite eminentias habens, qui tantummodo conspectus, & quando sibilat, auditus, videntes se & audientes necare, imo, si animal quoddam illum etiam mortuum attingit, statim mori fertur, ut est apud Gal. l. de *Theriac.*

ad Pison. c. 8. Forest. l. 30. Obs. 1. in Schol. Plura de Basilisco vide apud Aldrov. l. 2. de serp. & drac. c. 2. Sennertus Med. Pr. l. 6. p. 8. c. 12. Basilisci nomine duo animalium genera venire dicit, serpentem & avem ex ovo galli gallinacei natam; & illum in rerum natura esse veneno potentissimo præditum. Plura legantur de Basilisco in Ephemerid. Naturæ Curiosorum Anni Tertii Obs. 128. & 190. Basiliscus mystice dicitur alchymistis Mercurius Philosophorum sublimatus, Libav. in Syntagm. Lullius vero peculiarem lapidem spagyricæ confectum Basiliscum vocavit, qui mercurium occidit, & in perfectum argentum abque igne congelat & figit, Guido de Monte tr. de Aldrov. Phil. in Th. Chym. Vol. VI. p. 563. Alias & ipse lapis philosophicus Basiliscus vocatur apud Lagneum in Harmon. Chym. Vol. IV. p. 727. Imo fuerunt, qui materiam lapidis Phil. statuerunt, esse pulverem animalis Basilisci, uti patet ex Vol. III. p. 150. Basilisci nomen etiam a Paracelso tribuitur lui Venereæ in Chyrurg. l. 3. c. 1.

Bastoglossi, βασιγλωσσι vocantur duo musculi ab osse hyoide vel ypsiloide oborti & in medium linguæ desinentes, unde *par ypsiloideum* vocantur. De quibus vide Barrholin. l. 3. Anat. c. 13. p. 550.

Basis, βάσις, in genere fundamentum significat; in specie dicitur de latiore parte cordis, & superiori, cui ad latera binæ auriculæ adherent, appellatur & κεφαλή, caput, vertex, Gal. l. 6. de V. P. c. 7. cui opponitur inferior & angustior apex, aut *macro dicta*, κεφαλή καὶ πυρῆς: 2. de medicamentorum compositorum potiori parte, sive illo medicamento simplici, uno vel pluribus, quæ reliqua vel quantitate vel viribus superant, unde compositum plerumque denominationem sortitur: 3. apud Hipp. quoque *plantam pedum* significat, l. de artic. sect. 3. t. 103.

Basium, βάσιον, idem quod *osculum*; allegorice significat tincturam extemporaneam Martis & Veneris, sive chalybis & cupri, a Clossæo excogitatam, apud Schroder. Ph. l. 3. c. 11.

Bathmis, βαθμῖς, βαθμῶς, dicitur sedes, basis, sinus, & recessus ossis, in quem alterum os inseritur, v. g. de cubiti cavitate sigmatoide, in quam ima brachii pars cardinis modo immititur. Hippocr. 1. de fract. t. 10. *Bathmoides* etiam vocantur sinus ac cavitates in brachiis utrinque singulæ, in quas extendentibus totam manum & flectentibus cubiti ipsius processus, coronæ dicti, ingrediuntur. Gal. l. 2. de Uf. Part. c. 15.

Bathrum, βαθρον, βάθειον, sedem, subsellium, ac fundamentum significat; in specie *scammum chirurgicum*, luxatis partibus restituentis valde idoneum, denotat, cujus descriptionem & iconem videre licet ex *Oribasio de Machinam*. apud Gorraum. Vocatur *scammum Hippocraticum*, βαθρον ἰπποκράτειον, Gal. 1. de artic. in proœm. Clarius adhuc descripsit, modumque utendi egregie monstravit Sculter. *Armm. Chirurg. P. 1. Tab. XXIII. fig. 5. & Tab. XLVII. & L. Metaphorice etiam tribuitur aeri, quod lunæ sit sedes, ap. Hippocr. l. de flatib. V. 22.*

Bathys, βαθύς, fuit olim epitheton casei præstantissimi & optimi, qui Romæ apud divites in deliciis habebatur. Gal. l. 3. de Al. Fac. c. 17.

Batia, idem, quod *Retorta*, sive *Cucurbita colli recurvi*. Morley Collect. Chym. Leidsens. prolegom. c. 2.

Batitura, vide *Battitura*.

Batos, βάτος, idem, quod *βατις*, piscis genus denotat, *Rajæ* nomine Latinis veniens, a βάτος, quod rubum spinosum significat. Aculcos enim habent *Rajæ* læves, λευβάται, quidem in sola cauda extrema, asperæ vero multo plures. Rondelet. l. 12. de pisc. c. 2. seqq. Aldrov. l. 3. de pisc. c. 48. seqq. Linguam *Rajæ* usurpavit Hipp. in pesto ad mensium redundantiam. l. de Nat. mul. LXVIII. 3. 4. *Monstrose Rajæ* asperæ basilisci ad instar iconem videre licet in *Mus. Calceol. sect. 1. p. 91.* ubi simul elegans morale de his piscibus ex Olao Magno reperies.

Batrachites, βατραχίτης, est lapis, vel gemma ignobilior, bulle instar, altera parte quodammodo cava, altera convexa, cujus tres species traduntur: prima ranæ colore, ex qua nomen habet: secunda eboris: tertia, quæ e nigro rubet, *Agricol. l. 6. de nat. foss. p. 305.* Differt a vero *Buffonite* lapide, qui in capitibus buffonum reperitur, uti hoc prolixè autoritatibus non spernendis aut irridendis demonstravit Andr. Chioccus *Mus. Calceol. f. 3. p. 363. seq.* Hic dicitur etiam *Crapaudino*, a Gallico *Crapaud*, quod *Buffonem* significat. Autor laudatus hunc os potius esse statuit, quale etiam in capite Cyprini piscis invenitur. Est igitur *Batrachites* mineralis; *Buffonites* vero ab animali desumptus. Sunt tamen alii non vilioris autoritatis Doctores, qui posteriorem negant, quod citat etiam Fr. Hofm. *Clav. Schroder. l. 5. c. 1. §. 7. n. 646.* Nostrarum non est partium, controversiam hanc dirimere.

Batrachus, βατραχῶ. Vide *Rana*, *Ranula*.
Bat-

Battitura, i. e. *Squama*, v. g. *Battitura æris*, metallorum. Gr. *λεπίς*, Arab. *Cubel*. Rul. & Iohnf. in *Lex.*

Baul, i. e. *uina*. Rul. & Iohnf.

Baurac, Arab. i. e. *Nitrum*, de quo infra. In genere etiam quodlibet genus falsuginis *Baurac* dicitur Rul.

Bayda, id est, Vas, super quod destillatur. Idem.

Bdallsis, *βδάλσις*, *mulctum*, vel suctionem significat. Gal. l. 1. de *symplic. caus.* c. 7.

Bdella, *βδέλλα*, vide *Hirudo*. Præter ibi dicta adnotat Galenus in *exeg. Hipp.* Dioscoridem ita nominare *μισαδὴν φλεβία* varicosam venam, ipsi tamen Galeno videtur primo significato animal notare, in quo & Hesyechius consentit.

Bdellium, *βδέλλιον*, significat & gummi, & arborem, unde colligitur, de qua vide *Botanicos*. De illo vero legatur Schrod. l. 4. cl. 2. n. 376. Jung. Hofm.

Bdellos, *βδέλλος*, *foetorem extinctæ lucernæ*, item, *crepitum ventris* significat. Jos. Laur. Am. *Onom.* p. 110. *Lexic. Græco Latin.* Budæi aliorumque.

Bdelygmia, *βδελυγμία*, *βδελυγία*, a verbo *βδελύσσειν*, id est, fastidire, abominari, significat *molestum fastidium*, & *nauseam*, præcipue ciborum, apud Hippocr. l. de *int. aff.* XXIX. 2. *βδελυγία* etiam foetorem abominabilem & *nauseabundum* denotat l. de *fistulis* I. 3. Jungatur Foef. *Oecon.* p. 120.

Beatus, *μιάτης*, quid significet, ex aliis lexicis trivio quoque notum est. In Chemicis autem *Beata* viriditas Vitrioli dicitur, & describitur ab Hartmanno in *Miscellan. Chymico-Medicis* hoc tit.

Bebeos, *βέβειος*, *firmus*, vide *Constans*.

Bechica medicamenta, *βηχικά* ea dicuntur, quæ tussim sedant. *Bē* enim tussis est, Gal. l. 1. de *Sim. Fac.* c. 1. Suntque duplicia; alia sedant *incrassando*, l. 5. c. 20. Dicuntur alias *Pneumonica*, vel *Thoracica*, quorum catalogum passim in pharmaceuticis scriptis reperies.

* *Bechion*, *βήχιον*, tussilago, herba notissima, sic dicta, quod tussientibus sit utilis.

Becos, *βίκος*, hoc vocabulo Phryges panem olim appellasse, testatur Gal. l. 2. de *diff. puls.* c. 5.

Begma, *βήγμα*, (quidam scribunt & legunt cum *p* *βήγμα*) non tam tussim, quam sputum, quod tussi rejicitur, notat, uti constat ex Hipp. l. 2. de *morb.* XLIV. 8. derivatur a *βήχων* vel *βήχων*, quod valet post tussim expuere, teste Galen. in *exeg. Hipp.*

Belenites, *Belemnites*, ἀπό τῆ βέλας, ἢ βελάνης, telo vel sagitta, cujus figuram quodammodo refert; est lapis teres, pyramidalis, varii coloris repertus, & prodesse dicitur contra calculum, isteritiam, fluxus ventris; & specialiter commendatur in febris intermittentibus, quod habeat vim fermenti febrilis præcipitantem. Dicitur alias *lapis lyncis*, vel *Lyncurium* veterum, quod crederint ex urina lyncis sive lupi cervarii coagulata generari, quod tamen potius pro figmento habendum videtur. Dicitur etiam est *Dactylus Idæus*, a figura digiti, & monte Ida Insule Crete, ubi olim reperiebatur; at hodieque in Borussia, Pomerania &c. occurrit. Plura apud Schrod. l. 3. c. 8. n. 12. & Hofm. in *Clav. ad ill. loc.* p. 182.

Belemnoides, vel *Beloides processus*. Vide *Graphioides*.

Belson, i. e. *Balsamus*. Rul. & Iohnf.

* *Belladonna*, *Solanum furiosum*, solanum maniacum a multis etiam appellata. De vi huius herbe deleteria legatur Cl. Hoehstederus Dec. obs. 7. In eandem rem legi etiam meretur obs. 161. M. N. C. Decur. 3. an. 7. quia compertum est sex liberos assumpto rob baccarum solani somniferi, (Belladonna videlicet) quod loco baccarum ebuli confectum fuit, somno expergefactus, in tantum furorem actos fuisse, ut nudi per vias, ac plateas discurrerent. V. Mercurial. l. 1. de venen. Vvepffer. tract. de cicut. aquat. Lobel. in advers.

Bellaria, *πέρικαιτα*, *ἴτριον*, *τρυφικαιτα*, *ἐπίδερπιον*, in genere dicuntur omnia, quæ in secunda menia apponi solent; In specie tamen a Gal. pro placentis mellitis sumpta fuisse, patet ex l. de *bon. & mal. succo* c. 14. & l. 1. de *Sim. Fac. tit. Papaver*. Jung. Lang. l. 1. Ep. 56.

Belliculi, vel *Bellirici marini*, sunt species conchyliorum sive cochlearum marinarum, umbilicali figura constantes, vel candido colore cum maculis flavis conspersi, vel flavo, cum nigricantibus lineis ad imaginem cochleæ circumductis præditæ. Chiocc. *Mus. Calc. scil.* I. p. 57.

* *Bellis minor*, ad grumofum sanguinem dissolvendum, & discutendum quacumque ex causa præstantissima herba est. V. Etmuller. Helm.

Belloculus, quasi *Beli oculus*, est gemma, oculi effigiem quodammodo exprimeas, olim apud Assyrios ad superstitiones grata, a signatura vero affectibus oculi prodesse credita. Agric. l. 6. *Fossil.* & *Chioceus scil.* 3. c. 379. *seq.* Osvv. *Crollius designatur*.

* *Beloacon*, *Βελόακον*, q. d. telorum remedium: sic a quibusdam dicitur ὁ δίκτυμος, ut habetur apud Dioscor.

Belone, *βελόνη*, i. e. *Acus*. Vide supra.

Belonoides, *βελονοειδής*, i. e. *acus formam habens*. Vide *Graphioides Acus*.

Belos, *βέλος*, vide *Sagitta*.

* *Belotocos*, *βελότοκος*, aliis δίκτυμος, seu pulegium sylvestre; apud Dioscor. quod & sagittarum, & partuum ejciendorum remedium sit.

Belulcum, *βελυλκόν*, quasi τὸ βέλος ἔλκον, dicitur instrumentum chirurgicum telis extrahendis accommodatum, variae figurae, de quo videtur Ambros. Paræus l. 10. *Chirurg. c. 18. seqq.* H. F. ab Aquap. de *Oper. Chirurg. p. m. 150. ed. Patav. in fol.*

Benat noctis, vide *Planta*.

Benedictum, est epitheton *Lenientium* pharmacorum, ab Arabum interpretibus introductum; præsertim quidam Helidæus de Paduanis in tract. suo de *purgantibus MS.* frequentius hoc termino de rhabarbaro similisque notæ mitioribus usus est. Jung. Rolfink. *O. & M. Spec. Comm. l. 5. f. 1. c. 6.* Ita in dispensatoriis notissimum est *Electuarium Lenitivum*, quod vocatur *Benedicta Laxativa*. Ita Rulandus *aquam* vocavit *Benedictam* infusum suum vomitorium, de quo apud Schroder. l. 3. c. 17. Alias & ipse lapis philosophorum vocatur *aqua Benedicta*, item lapis *Benedictus* a Lagneo in *Harm. Chym. in Th. Ch. Vol. IV. p. 719.* Mynsicht. quoque *aquam* suam *Serpilli benedictam* vocavit *Arm. sect. XIX.* ob multiplicem usum sub finem descriptionis annexum. Plures alias *benedictas* descripsit vide sis in D. David. de Spina, *Physici Francofurt. & Prof. P. exteordin. Heidelberg. Manuali Pharmaceutico Chémico novissime edito p. 34.*

Benefacio, ἐφαιμωζω, λυσιτελέω, verbum hoc frequentissime occurrit apud Scribon. Larg. Hinc & in epilogo vel peroratione vocat omnes, quas edidit compositiones, *benefacientes*. Legitur & apud eundem, *facit bene*, num. 129. 213. *melius*, n. 131. *optime facit*, n. 112. hoc est, prodest, convenit, conducit &c. quamvis C. Barth. *Adv. l. 1. c. 14.* parum putet latinum.

Benevolentia, ἑὸν, scil. remedia, medicamenta, sunt species *odoratorum*, quæ ὀσμώδη in genere dicuntur, respondent proportionem quadam iis, quæ linguæ sunt dulcia: Opponuntur *Graveolentia*, δυωδῆ. Gal. l. 4. de S. F. c. 22. Illorum effluvia a corporibus aeri ambiententi permista, ac deinde per narium inspirationem in cerebrum delata familiaria sunt

Spiritui animali, & cerebri naturæ; Horum vero sunt adversa & ingrata.

Benignus, ἄσθης, quasi *boni maris*, est terminus differentiae morborum accidentalis a causâ morbificâ conditione desumptæ, quando morbus habet symptomata naturæ suæ congrua, & mitiora propter causâ morbificâ qualitatem non nimis a statu naturali recedentem; Huic opponitur *malignus*, κακοῦσθης, sive mali moris, quando symptomata non respondent morbi naturæ, sed vehementiora sunt, aut plura cum virium majori prostratione. Eleganter *malignitatem* sobolem latentis alicubi cacochymiae pravæ appellavit Linden. *S. M. Ex. IX. §. 57.*

Benzoin, vide *Asa*. De olei *Benzoini* præparatione & viribus, & in specie, quod de mercurio participet, quia cuprum dealbat, & aurum confirmat, lege Vigenerii *Tract. de Igne & Sole cap. 35. in Th. Chym. Vol. VI. p. 49.* De floribus *Benzoës* scrupulum D. D. Bohmii, an phthificis conveniant, vide in ejusd. *Diff. Chym. Phys. XI. §. 6. 7.*

Bercos, id est *Rotundum*. Rul. in *Lex.*

Bereni secum, *Artemisia*, *Santes Ardoianus* l. 2. c. 11.

Berenicum, *Βερένικιον*, est epitheton *Nitri*, apud Gal. l. 6. de C. M. S. L. c. 1. l. 3. de C. M. S. G. c. 2. & alibi; valens maxime ad vulnera nervorum.

Beriberi, est nomen morbi apud Indos, *Paralytis species*, dum veluti nictando genibus, ac elevando crura, tanquam oves, ingrediuntur, de quo plura vide apud Jac. Bontium *Metb. med. c. 1. Beriberi Spurium* descripsit, & historiam illius prolixè proposuit ex Bartholino Bonet. *Medic. Septentrion. l. 1. f. 17. c. 27. p. 180.*

Berillistica, est ars in ejusmodi specillis, quæ *Berilli* dicuntur, visiones observandi. Dorn. Rul. & Iohnf.

Berillus, dicitur speculum ex crystallo superstitiose consecratum ab auguristis. Iid.

Berna, hoc est *vas vitreatum*, *Birmina*. Rul. & Iohnf.

Berrionis, i. e. *Colophonia*, *Gummi Juniperi*. Alias *Vernix*, Rul.

Bers dicitur *electuarium*, quo Ægyptii utebantur ad deliramenta incitanda, cujus descriptio apud Prosp. Alpin. l. 4. de *medic. Ægypt. c. 122. a.*

Beryllus, Βήρυλλος, lapis vel gemma est pelucida, colore viridi, sed diluto, ita ut duos colores sibi inesse, unum viridem, alterum pallentem, tradiderint, imo octo genera ex varietate colorum ex mente aliorum recenset

set Gorræus. In sacris literis tanta fuit habitus aſtimatione, ut octavum poneretur fundamentum cœleſtis Hieroſolymæ. Chymici docent, *Berylli* ſtructuram conſtare ex Lunæ & Jovis cœlis æqualibus cum terræ Lunæ. *Theatr. Chym. Vol. I. p. 487.* Aliter Lullius de *transm. metallor. in Vol. IV. p. 191.* De ejus viribus medicis traditur, valere contra vitia hepatis, ſuſpiria, eructationes, oculorum fluxiones, contuſiones &c. Hodieque tamen ejus nulla fit mentio. Chiocc. in *Muſ. Calc. f. 3. p. 221.*

Berytion, βερύτιον, eſt nomen medicamenti ophthalmici, ſive collyrii, quo *Berytius* quidam ad maximas epiphoras uſus eſt, & deſcribitur a Gal. *l. 4. de C. M. S. L. c. 7.* Eſt & *Pastilli* nomen ad dyſentericos perutilis, *l. 9. cap. 5. Gorr. p. 74.*

Bes, item *Befſis*, Gr. διμοιρία, eſt nomen ponderis continentis duos aſſis trientes, h. e. uncias octo. Vulgo Marca. Legitur apud Celſum. Rhodius de *ponder. & menſ. p. 40.* *Bes* uncia VIII.

Befachar, *Fungus* dicitur. Dorn. Ruland. & Iohnſ.

Befonna, in ſpecie vocatur *Muſcarum fungus*. Rul. & Iohnſ.

Befſanem vocatur rubedo externa ſimilis rubedini ejus, in quo incipit lepra, quæ apparet ſuper faciem & ſuper extremitates & proprie in hyeme & frigore. Avic. *l. 4. ſen. 7. tr. 2. c. 8.*

Beſtia, *Beſtiola*. Vide *Animal. Beſtiola* etiam in ſpecie dicitur aranea minima in leguminibus nata ſoliſuga, de cujus noxa & cura legatur Ardoin. de *venen. l. 8. c. 18.*

Bex, βήξ, id eſt, *Tuffis*, de qua inferius ſuo loco.

Beya, vide *Gabricus*.

Bezaar, *Bezoar*, *Bezebard*, *Pa-Zabar*, vi etymi in genere idem eſſe poſſet, quod antidotus, vel alexiterium; ſiquidem apud Perſas *Pa* contra, *Zabar* vero venenum ſignificare traditur. Hinc etiam a medicis derivativum *Bezoarticum* uſurpatur non ſolum de medicamento, quæ lapis *Bezoar* ingreditur; ſed & frequentius de aliis, quæ inſigni, imo etiam meliori, quam ille, pollent venena & malignitates expellendi virtute, ſuntque vel ſimplicia, vel compoſita, utraque ex vegetabilium & animalium etiam claſſibus deſumpta, v. gr. ex vegetabilibus ſimplicibus radix antheræ, vel contrayervæ primas tenere creditur. Ex animalibus cervi cornu, & os de corde cervi, nec non unicornu prærogativæ palmam ferme ſibi adſciverunt. E compoſitis

tinctura Bezoartica D. D. Michaelis hodieque celebratiſſima eſſe ſolet, nec immerito ob ingredientia alexiteria præſtantiſſima, cujus deſcriptionem expoſuit *peculiari libello*. Ita chymatri plurimum etiam attribunt *Bezoarticis* ſuis mineralibus varii generis, *Solari*, *Lunari*, *Joviali*, &c. circa quorum tamen uſum, ant ratione ſecuritatis cum aliis alexipharmacis vegetabilium vel animalium jure poſſint certare, nemini vitio vertendum, ſi dubitet. Specialiter tamen & proprie *Bezaar* vel *Bezoar* de lapide quodam duplicis fortis accipitur, *Orientali* & *Occidentali*. *Orientalis* eſt lapis in capricervæ orientalis Indicæ vel Perficæ viſceribus, præſertim ventriculis, aliisque cavitatibus internis concretus & repertus, figura rotunda, ovali, ſeſſili, variante, intus paululum cava, utpote meditullio paleam, pilos, vel ſimile quid continente, ſuperficie levi & ſplendente, colore plerumque atro virente, aut dilutius virente cineritio, pallescente, magnitudine & pondere etiam valde variante, ſubſtantia e laminis veluti caparum ſeſe invicem incumbentibus compacta, virtute inſigni alexipharmaca, cordiali, & diaphoretica commendatus. *Occidentalis* vero eſt lapis in capricervæ Occidentali Peruviana repertus eodem modo, ut prior, concretus, magnitudine vero illo major plerumque, ſuperficie etiam ſcabra, colore vario, albicante, nigricante, obſcure virente, (qui optimus habetur) viribus alexipharmacis & diaphoreticis Orientali quodammodo cedens; de quibus cum integri tractatus, & diſquiſitiones publice poſtent, lectorem ad illa ſcripta remittimus. Jungantur iis, quæ occurrunt apud Schroder. *l. 5. cl. 1. n. 12.* & Fr. Hofm. *Clavi d. l. Lapis Bezoar factitiis* naturalem reſpresentans quomodo parari poſſit ex magiſterio ſive Zacca herbarum alexipharmacarum, vide ex Jac. le Mort *Chym. Med. Phyſ. c. 15. p. 198.* Secundario & veluti κωντιχρηνις nomen hoc etiam tribuitur aliquando lapidibus in Damis ſive capris montanis repertis, ut *Bezoar Germanicum* appellentur, quamvis non ſint proprie lapides, ſed pile, unde *Ægagropila* vel *Ægagropili* dicuntur, de quibus ſupra. Tandem *Lachrymas Cervorum* coagulatas & in lapideam duritiem veluti concretas veteres nonnullos *Bezebardt* nominaviſſe, & pro antidoto efficaciſſimo habuiſſe contra quodvis venenum, teſtatur Lang. *l. 2. Ep. 24.* Vocatur & Moſchus ex oculis cervi. Legatur & Joh. G. Agricolæ *Cervologia German. P. 2. c. 4.* *Bezoar Minerale*, terra quædam medica-ta Pedemontana. Hercules a Saxonia de *plica cap. 67.*

Bezar, vel *Besar*, lapis viridis dicitur. Dorn. Rul. & Johnf.

Bia, *Bieum*, *Biz*, *Βία*, vide *Violentia*, *Violentum*.

Biargetunsum, id est, *Cerussa*. Ruland. •

Bibere, *πίνεν*, est ore potulenta haurire, & sorbere. Linden. *S. M. Ex. XIII. §. 356.* Vide *Potus*.

Bibitorius musculus in anatomia vocatur ille oculi musculus, introrsum versus nasum oculum movens, Barthol. *l. 3. Anat. c. 8. p. 513.* *Bibitorie* rotulæ quæ dicantur, vide in Etmuller. *Oper. Tom. I. p. 1000. a. & Tom. II. p. 1783. a.*

Biblos, *Biblion*, *βίβλος*, *βιβλίον*, vide *Libet*.

Biceps, *διπόσος*, epitheton monstrorum duo capita obtinentium, quorum varias observationes ex aliis collegit Bonetus, *Medic. Septentrion. l. 1. sect. 2. c. 2. p. 17. seqq.* *Biceps* quoque vocatur musculus cubiti flexor primus. Barthol. *l. 4. Anat. c. 8. p. 571.* quemadmodum & tibie flectens eodem nomine appellatur *dich. l. c. 12. p. 580.*

Bicaudalis epitheton musculi in aure exteriori occurrentis & valde variantis, ita ut & *Tricaudalis*, interdum unica solum cauda conspicuus observetur, unde & *Intricallis* nomen nactus a G. Bidloo *Anat. Tab. XII. fig. 1.*

Bichibia, epitheton pilularum, vel potius *trochiscorum arteriarum* ex succo liquiritiæ, faecaro, amylo, tragacanth. & amygdalis exorticatis cum Mucilag. fem. cydon. paratorum apud Rasen *l. 9. c. 55.* vertente Galentio de S. Sophia *fol. m. 41. a.*

Bicongius, i. e. duo *Congii*, sive mensura duodecim sextarios continens. Vide *Chus*.

Bicornes, vide *Hyoïdes*.

Bifidus dicitur, quod prius simplex postea in duas partes dividitur & quasi finditur. Quod vero tumor quidam in recens natis elatice seroso cerebri ac cerebelli in dorso vertebrarum spinosus processus descendente obortus *Spina bifida* nomine insigniatur, legere est, verum absque ratione hujus appellationis, in *Aëtis Erud. Lips. de A. 1699. m. Novemb. p. 519.*

Bifurcatus, epitheton in Anatomicis occurrens, quando pars quædam, vel vas, quod ordinarie simplex esse solet, duplicatum & veluti in duo crura instar furcæ divisum notatur. Ita D. Ruyfch. pelvim in renibus bifurcatam, imo & trifurcatam observavit *Cl. Observ. Anatomico-Chirurg. Obs. 79.* & vesiculam felleam bifurcatam *d. l. Obs. 90.* quales mira-

biles naturæ lusus etiam in vasis & canalibus quandoque occurrunt.

Biladen, id est, *Chalybs*.

Bilinguis, *δίγλωττος*, quod tropice significet hominem versutum, simulatorem, cui candor omnis deficit, ex aliis scriptoribus Politicis novimus. *Bilinguem* etiam dici hominem duarum linguarum peritum ostendimus infra in voce *Diglossos*. Proprie vero etiam significat hominem duas linguas in ore habentem, qualem observationem e Joh. Doleo notavit Bonet. *Med. Septentr. l. 5. sect. 25. c. 1. p. 301.*

Bilis, *χολή*, *Fel*. Non est nostrarum partium, omnia nunc commenta veterum & recentiorum de *Bilo* hic proponere & ventilare, sed saltem terminum Medico sensu exponere. Hinc sufficere facile potest, communi Doctorum consensu certum esse, quod simpliciter sumtum vocab. *Bilis* denotet *Naturalem*, *Flavam*, Gr. *ζωδιή* dictam, quæ in hepatis vasis vel poris cholidochis & vesicula fellis naturaliter inveniri, & ab utrisque per communem ductum ad intestinum duodenum excerni solet. Est igitur *Bilis* excernendum naturale, sive liquor excrementitius, ex sanguinis salino-sulphureis ob longiorem moram effæctis redditis portionibus, paucoque sero dilutis coactans, a massa sanguinis in glanduloso hepatis parenchymate secretus, ad dicta vasa & receptacula collectus, & excretus. Usus hujus in intestino duodeno est indubitatus, Chyli & ventriculo immediate hinc translatis segregabilitatem, & dissolutionem in utiles & feculentas portiones una cum succo pancreatico, seu contrariæ facultatis, mediante aliqua fermentationis lucta, promovere. Quæ circa alias quoque utilitates veteres & novi Auctores tradiderunt: item, an denuo cum chylo ad sanguinem quædam *Bilis* portiones loco novi fermenti & Balsami vitalis redeant; an vero statim e vesicula fellea per certas arteriolas ad sanguinem refundantur, uti consuetus est Fr. de le Boe *Sylv. Disp. Med. VI.* & quæ sunt alia, aliis & alibi ventilanda relinquimus. Porro *Bilis præternatur.* & *viciosa* fit per varios corruptionis modos & varia sortitur epitheta, vel a colore, vel a consistencia, vel ab alia circumstantia petita, quæ paucis annectere lubet. Ita quædam dicitur *Bilis pallida*, *ώχρῆ* vel *χλωρῆ*, quæ ad naturalem proxime accedens, vel a serosis aut aquosis portionibus copiosioribus diluentibus (unde & *aquosa* & *humida*, *βλατωδὴς ἢ ὑγρῆ*, appellatur) vel a minori aculeo lixivioso præditis salinis colorem obtinet remissorem. Haic

contraria est rubra, ἀρυθρά, subrubra, ὑπέρρυθρη, ruffa, vel ignei coloris, πυρρόα, (quæ saltem sunt gradus differentia) quæ majoris lixiviositatis indicium præbent, & particularum salinarum combustarum, vel nimium assarum copiam præsupponunt, quales etiam particulæ coagulatae intense rubentes haud raro cum urina excerni, & ad matulam affigi firmiter solent, teste Vvillis de Urin. c. 5. §. Usitatum. Vitellina, λευκιδάδης, h. e. ovorum crudorum vitellis colore & consistentiæ similis, ex assumptis alimentis per biliosas regurgitantes ex intestino in ventriculum portiones corruptas admixtas depravatis nata, & mediante vomitu innotescens. Sic & Porracea, παρασάδης ἢ παρασάδης, mixta est ex chylofis & biliofis (an & fucii pancreatici vitiosi?) portionibus heterogeneis corruptis, vitriolaceis conflata, & per vomitum in sensus incurrens. Porro quoque Bilis Glastea, sive glastum colore castio referens σαταδης, æruginosa, (nosa) ἰώδης, cærulea, κωανὴ ἢ κωανίτσα, obscura, & fusca, ἐσπιδάδης, ἢ σαιά, mixta & heterogenea sunt Bilis species, gradu corruptionis & colorum variantes, quæ liquoris biliofi, succique pancreatici concurrentem vitiosam effervescentiam & corruptionem præsupponunt, uti hoc innuit rectissime Sylvius l. 1. cap. 30. §. 112. & c. 46. §. 37. E quo Autore alia quædam Bilis p. n. epitheta, addere libet, ut sunt, Bilis heterogenea, quæ constat diversis partibus, aliis acrioribus, aliis obtusioribus, l. 1. c. 48. §. 6. Copiosa & simul acrior, cujus causas recenset c. 18. §. 11. Huicque contraria pauca & iners, §. 12. Spirituosa & volatilis, quam credit esse causam veram Icteri, cap. 46. §. 41. seq. & Ructuum nidorosorum, c. 7. §. 21. Vomitoriarumque februm, cap. 30. §. 112. Pinguior & oleosa, seu causa fastidii ciborum, c. 2. §. 8. Ardentisque totius corporis, vel intestinorum, vel lumborum doloris, c. 11. §. 18. & c. 14. §. 16. Fluida vel Fluxilis aut Turgens, autor Cholerae & Diarrhaeae, qualem etiam per purgantia fortiora gigni & expelli constat, c. 7. §. 46. Glutinosa & spissa, huicque affinis Calculosa, causa obstructionis, præsertim meatuum biliariorum, c. 45. & 46. Plura si cui legere placet de Bilis natura, generatione, varietate & usu, ille præter Hipp. & Gal. monumenta, aliorumque veterum scripta, ex recentioribus legat Francisc. Glissonii Anatomiam Hepatis & Marcelli Malpighii Exercitat. de Hepate c. 5. seqq. aliosque. Per Biles in plurali & Flavam & Atram simul intelligi, ostendit Joh. Rodius in Nor. ad Sribon. Larg. n. 136. Bilis Anatomiam Chymicam h. e. Me-

dicamenta e bile parata vide in Morley Collect. Chym. Leidens. c. 96. 97. Quod vero nonnulli ex Recentioribus veterum de quatuor humoribus in corpore humano ad sanguinis systasin concurrentibus opinionem jam dudum obsoletam rursus in forum Medicum inducere non verentur, dum non solum sanguinis portiones sulphureas cum salinis permixtas excrementitio Bilis nomine non tam exornare, quam deturpare audent, sed etiam cum Johanne de Muralto in suo vade mecum Anatomico Exerc. III. §. 2. partem chyli butyrosam & mobiliorem Bilis alimentalis titulo insignire non dubitant, mihi non arridet, cum illa confusa terminorum acceptio majorem in animo lectoris pariat obscuritatem.

Bilis atra, μέλαινα χυλή, (vide Melancholia,) denotat apud Gal. humorem melancholicum, l. 7. aph. 32. c. 1. de nat. hum. t. 27. & c. 5. in 6. Epid. t. 14. cum autem æque obscurum sit apud illum, & reliquos omnes antiquiores, quid proprie sit humor melancholicus sive naturalis, sive præternaturalis, declarari hoc debet ex recentiorum hypothesebus Physiologicis Pathologiae rite applicatis, secundum quas Bilis atra nihil aliud est, quam humor excrementitius acidus in pancreate naturaliter collectus, & ad intestinum duodenum secretus (qui simpliciter Melancholia dici commode potest) præternaturaliter se habens, præsertim nimia aciditate corrosiva & exulcerativa peccans. Vid. Not. nostr. ad Jessen. Judic. de S. V. S. M. p. 161. Quamvis & Bilis flavæ per mixturam hujus acidi p. n. pancreatici liquoris corrupta in Atram Bilem degenerare possit, teste Fr. Sylvio l. 1. Pr. Med. c. 46. §. 37. imo ipsum sanguinem, & spirituum animalium liquorem, si in eum regurgitaverit, ille nimium acidus liquor Arrabitarium facere queat, unde gravissimorum morborum illias provenit. Atra Bilis quoque mystice appellatur Nigredo illa prima in præparatione Mercurii Philosophorum & Lapidis Philosophici, quam offert in prima operatione, de qua apud Libav. T. II. Oper. in Apoc. Herm. Parr. post. in præm.

Binarius, est numerus mysticus, seu potius commentitius Spagyricorum Philosophorum, statuiturque duplex, Naturalis, qui est ortus a Deo per divisionem corporum superiorum ab inferioribus in prima creatione; Binarius contra naturam est id, quod est nedum naturæ, sed Deo primum inimicissimum, radix morborum omnium & interitus. Vol. I. Th. Chym. p. 462.

Binsca, hoc nomine Rabbini vocant ægritu-

itudinem mentalem, & in specie *Atrophiam organii phantasiae*, teste Helmont. *tr. Venatio scient. n. 51.* & de magnet. vuln. cur. §. 148.

Biolychnium, βιολχυνιον, idem quod *Flamma vitalis*, sive *Calor nativus*, de quo infra. Epitheton Charloton, aliisque recentioribus non infrequens. Alias vocabulum hoc accipitur de singulari quodam secreto ex sanguine humano parato, uti videre est apud Beguin. *Tyrocin. l. 3. c. 1.* in notis Glukradii, ubi simul mentio fit Johannis Ernesti Burggravii, qui integrum libellum de hujusmodi *Biolychnio* conscripsit & edidit.

Bios, βίος, βιοτις, βιοτή, dupliciter sumitur; 1. frequentius pro *vita* ejusque curriculum; 2. rarius pro *victu*, h. e. alimentorum usu ad vitam necessario. Vide suo loco *Vita*, *Victus*.

Biothanati, βιοθάνατοι, dicuntur Foresto *lib. 2. Obs. 1. in Schol. ii*, qui violenta morte perierunt. Verum non videtur vocabulum a bonis autoribus approbatum.

Bipula est vermis apud Arist. *l. 5. hist. animal. c. 29.* interprete Gaza. Mercur. *de morbis puer. l. 3. c. 7.*

Bira, vide *Cerevisia*.

Birsen, Arabicum vel Persicum nomen denotans inflammationem vel apostema pectoris. *Bir* enim *pectus* significat, teste Avicenna & aliis. Casp. Theophil. Bierling in *The-sauro* p. 270.

Biscoctus, βισκοθός, διπυρλίτης, potissimum dicitur de pane iterato cocto, quem & ἕζοπον, h. e. *valde assatum* dici existimat Linden. *Ex. XVI. §. 139. seqq.* Jungatur locus Hipp. *de int. Aff. XXII. 16.* Habet vim desiccandi, & cum siligineus est, neque nimium tostus, minus omnium excrementi relinquit. Renat. Moreau *ad Schol. Salernit. c. 17. p. 263.*

Bismuthum, *Bisemutum*, *Marcasta*, vulgo *Mismuth*, est crementum metallicum in generatione metalli alicujus ex portione quadam ad generationem metalli inepta productum, inque corpus minerale albicans durum ac fragile mutatum. Schrod. *l. 3. Ph. M. c. 18.* Verum Olaus Vvormius *Musæi c. 8.* ad sui generis metallum refert, licet aliquando argentum in se contineat. Libav. quoque inter metalla referre non dubitavit, *Defens. Syntagm. A. 2. N. 53.* Est vel solidius sectionemque admittit, vel interdum laxius, instar Galenæ. Datur & *Marcasta aurea* vulgo *Boid. Roist. Plumbum* etiam *scriptorium* a nonnullis ad *Bismuthi* speciem refertur, Hofman. in *Clav. Schrod. d. l. pag. 329.* Viribus cremento plumbi respondet; ulus quamvis rarissimus, & non nisi

externus. *Bisematum* appellavit levissimum, pallidissimum, & vilissimum plumbum Ruland. in *Lex.*

* *Biffon*, Oppiano βίσον, Dioni βίσσον. Plin. boves feris similes esse dicit, serotinos, colla jubar horridos. V. Jonsth. *hist. nat. Anim. Cornubus alexiterica* vis inesse putatur.

Bitbimalca, idem, quod *Gasteranax*, (de quo sua in litera) h. e. peculiare principium activum in ventriculo residens, functionum chylicationis, & distributionis, segregatio-nisque excrementorum præses, quod nomen fluxit Dolæus in *Encycloppæd. Med. l. 3. c. 1. 3.* & 4.

Bitbrynati, id est, *vitro obductum*. Rul.

Bitbrynos, βιθρυσις, duo significat medicamenta: 1. est nomen emplatri, ad hydro-pem efficacis, cujus descriptio habetur apud Gal. *l. 9. de C. M. S. L. c. 3.* deinde *Pastillus* dicitur *Bitbrynos*, *l. 5. de C. M. P. G. c. 12.* Gorr. p. 75.

Bitumen, ἄσφαλτος, ἄσφαλον, generaliter sumtum denotat omnem terræ pinguedinem tenacissimam, facile urentem. Hinc Langius *Bitumen* ignis fomentum in montibus illis ignivomis esse dixit, ita ut ab aqua magis accendatur, *l. 2. ep. 52.* & sub se comprehendit varias species, quas videre est apud Schrod. *d. l. cap. 29.* Specialiter vero denotat succum pinguem aquis marinis aliisque stagnantibus marinæ non dissimilibus, & optimum est mari mortuo, (quod propterea lacus *Asphaltites* dicitur) veluti spuma innatans, postea vero resiccatur ad littora pice sicca durius efficitur, tenacissimumque redditur. Optimum notæ habetur, si ponderosum, validum odorem vibrans, purpureoque atrum vergente colore præditum sit. Ejus virtus est cum moderata calefactione excicatoria & glutinatoria, Gal. *l. XI. de S. F. Schrod. l. 3. c. 32.* Hofm. in *Clav.* aliique plures. Gorr. in *Def.* aliter distinguit *Bitumen*, ἄσφαλον, in *liquidum* & *fossile*. Illud, quod instar olei sit propter pinguitudinem, postmodo tamen vel sponte, vel coctione, inspissatur. Meminit illius Scrib. Larg. *n. 52.* ad inunctionem narium. Dicitur & *Zacymbium*, (perperam Saguntinum, cum in agro Saguntino non deprehendatur) (ακυνθία ἄσφαλον, Gal. *l. 4. de C. M. P. G. c. 13.* vid. Rhod. *ad Scrib. Larg. num. 208.* quemadmodum siccum *Judaicum* quoque vocatur. Hoc vero siccum e terra eruitur, lapidum aut carbonum modo, nigrum, splendensque picis instar, & ab aliis Gagatis aut Fossilis Carbonis, aut Petræ nomine venit. Vide *Lithan-thrax*. *Bitumen* etiam tribuitur a Paracelso

excremento urinæ *Alcola* dicto, de quo supra) quod ipse Tartarum mucilaginosum etiam appellat in *Fragment. Medic. ad L. 1. de Tartar. c. 9.* & alibi. Dornæus descripsit *Bitumen*, quod sit sulphurea terra, in *Diſtion.* item *Rul. in Lex.* qui multa genera etiam propoſuit: Liquidum oleo ſimile, petroleum: Odoratum Saxonicum, tetrum, camphoræ nativæ: nigrum crasſum Foffile carbonibus ſimile. *Bitumen perverſum* eſt liquor incertus &c.

Biventer, διγαστρικὸς, vide *Digaſtricus*.

Blabe, βλάβη, noxam, læſionem ſignificat, a verbo βλάπτω, nocere; cui opponitur ἀφελείν, prodeſſe. Hippocr. *l. de Alim. III. 3. ſeqq.* Eidem quoque βίνα dici ab Ionico βίνα, & noxia βλαβερὰ ἢ πτόμαρα docet Galen. *c. 3. de R. V. I. A. t. 14.*

Blaciæ apud Rhazen dicuntur *morbilli*, notante *Ingraſſia Comm. in Avic. l. de Tum. p. n. p. 194. 195.*

Blachmal, eſt materia liquefactione plurimum una metallorum confuſa in ſulphur injecta. *Iohnſ. in Lex. Chym.*

Blactara, i. e. *Ceruſſa* vel *blancta*. *Rul. in Lex.*

Bleſus, *Bleſſus*, βλαστός, βλατός, vitium aliquod in figura membrorum corporis, præfertim externorum ſignificat. Frequentius tamen de cruribus extorſorum diſtortis uſurpari ſolet. Alias Latinis *Valgi* dicuntur. Gal. *de cauſ. morb. c. 7. c. 3. de iis, quæ in Medic. ſunt t. 31.* Jung. *M. A. Severin. de gibb. valg. & var. P. 11. c. 2.* Quibus opponuntur ροίβοι, vel ῥοίβοι ροίκοι, *Vari*, quibus crura introſum vertuntur; quamvis C. Hofmannus mendam ſubefſe exiſtimit, & invertendam eſſe utriuſque ſignificationem doceat, *l. 3. Inſt. c. 59. §. 5. & l. 3. Apolog. pro Gal. c. 99.* Utinam vero rationem addidiſſet, cum Autores & Lexicographi non conſentiant in illam ſignificationem inverſionem. An incertitudo ſignificationis factiſſis inde oborta eſt, quod utrumque vitium in cruribus ſemper concurrat? Dum enim genua extorſorum vergunt, pedes extremi coeunt; quod ſi vero hi diducuntur extorſorum, genua coarctantur. *Bleſitas* etiam dicitur de illo, cui lingua impedita eſt, ut literam aliquam exprimere non poſſit. Vide ſupra *Balbuties*.

Blanca mulierum, *Blancta*, *Ceruſſa*. *Rul. in Lex.* *Blanca* etiam dicitur compositio lenitiva a colore albo, quod colores purget albos phlegmaticos, & olim fuit triplex, magna, media & minor. Unius descriptio extat in *Antidotario Nicolai inter Opera Meſue ſol. mihi 373. a.*

Tom. I.

Blandus, εὐδῆ, ἡδῆ, idem, quod *Mitis*. Eſt epitheton plerumque ignis a Pharmacopæis & Chymiſtis receptum ad differentiam ignis fortioris. Ita in negotio lapidis Philoſophici requiritur *Blandus Ignis*, & æqualis, ita ut nec invaleſcat, nec debilitetur, a *Ventura* apud *Lagneum in Harmon. Chym. Th. Chym. Vol. IV. p. 767.*

Blas, terminus eſt *Helmontianus* novus, & ſignificat in genere motum localem & alterativum aſtrorum, a quorum utroque oriuntur temporum mutationes, tempeſtates atque viciffitudines. Unde *Blas morivum ſtellarum* ab illo deſcribitur, quod ſit virtus pulſiva ratione itineris, per loca, & ſecundum aſpectus. *Blas* vero *alterativum ſtellarum* in productione caloris atque frigoris conſiſtit, idque præcipue cum ventorum mutationibus. Paſſivas vero qualitates, puta humiditatem & ficcitatem, ad nos aſtra transferre nequeunt, cum ex ſeſe non habeant. Porro ad imitationem illius in brutis quoque & hominibus *Blas* occurrere docet, idque duplex, *Naturale* & *Voluntarium*. Illud dicitur, quod quolibet viſcus ad typum ſui aſtri format, hinc & *Aſtrale* dicitur; Hoc vero quod voluntate animalium ad motum localem dirigitur, & nullo modo connexum eſt lationi ſupernæ, h. e. abſque celorum *Blas*, & motore immobili naturali ſeiſum movet, in tr. *Blas Meteororum* & *Blas Humanum*. Quis vero non rideat has novitates?

Blaſtema, βλάστης, βλάστης, *germinationem*, *germen* ſignificat in genere, a verbo βλάπτω, propullulare, germinare, & occurrit illud quatuor in locis (notante *Foel. in Oec. p. 122.*) apud Hippocr. v. g. *de Humor. l. 35. l. 4. Epid. XXIV. 8. & l. 6. Epid. ſect. 2. l. 10. de Ulcer. V. 3.* Quamvis vero obſcurum ſit, qualia *germina* p. n. in illis locis intellexerit, nobis tamen videtur, potius exponendum eſſe per eruptionem alicujus materiæ ſive puſtuloſæ, ſive cruſtoſæ, ſive fungoſæ, aut alterius conſiſtentia. Et ita alter locus in *Epid.* cujus expoſitio apud Gal. non occurrit, erit perſpicuus, quod tumores glandularum ſint ſignum eruptionum cutanearum, id quod experientia reſtatur, præſertim in pueris & puellis, v. g. pone aures, maxillas, ad collum tumores ſignificare ſcabioſam exulcerationem præſentem, vel futuram. Hinc *Valleſii* commentum ad illum loc. plane ἀκυρον, & improprium nobis videtur. Vide etiam infra *Germen*.

Blatta, eſt vocabulum valde æquivocum, præcipue vero duas habet ſignificationes; 1.

R

de.

denotat insecti genus, & ita respondet Græcum *σίλφη*, *Silphe*, vel etiam *σίλφη*, quæ significatio iterum tribui solet variis insectis, vel vermicosis, de quibus omnibus legatur Ulyss. Aldrovandus l. 4. de *Insectis* c. 9. edit. Bonon. p. m. 499. seqq. ubi etiam exponit *σίλφης ἀνδ' πτερόν* & *βδέουας*, id est, *Blattas* sine alis & fetentes, quarum ex Archigene meminit Gal. l. 3. de C. M. S. L. c. 1. & l. 5. c. 9. ad effectus aurium & dentium. 2. denotat Testaceorum species, vel potius opercula conchyliorum, si oblonga fuerint; si rotunda, Buccinorum & Purpurarum habentur, quamvis indiscriminatum, sed perperam, a Pharmacopolis & Aromatariis vendi soleant. Dicitur cum epitheto *Blatta Byzantia*, *βλάττοι* vel *βλάττοι βυζάντιοι*, item *ὄνη*, Diosc. l. 2. c. 10. *Unguis odoratus*, non quod suaviter oleat, sed quod odor sit gravior, castoreum æmulans. De his legantur Rondelet. l. 2. de *Testac.* c. 15. Aldrovand. l. 3. de *Testac.* p. m. 294. seqq. item p. 346. seqq. Chiococcus in *Mus. Calc.* sect. 1. p. 44. Schroder. *Ph.* l. 5. cl. 3. n. 74. *Ungui odorato* tribuitur interne sumto virtus alvum laxandi, lienem emolliendi. Externe suffitus contra epilepsiam & suffocationem uteri commendatur; in reliquis cum aliis concharum testis viribus respondens.

Blechnus, *βληχρός*, significat *Dobilis*, *Lenis*, & est epitheton usitatum morborum, præsertim febrium, apud Hippocr. 5. *aph.* 64. l. 5. *Epid.* XXII. 24. XXXVI. 12. & passim alibi: de quibus locis vid. Foef. *Oec.* p. 123. Dieter. *Iatr.* n. 156.

Blema, *βλέμα*, vide *Intrivium*.

Blenna, *Blena*, sive *Mucus*, *βλένη*, *μύξα*, est humor excrementitius crassior concoctus per palatum & nares defluens, minusque acris & mordax, propterea & crassior pituita ab Hipp. vocatur, Galen. l. de *tot. morb. temp.* c. 3. & l. 2. de *sem. c.* 6. *Blénna* & *βλένη* frigidus humidusque est succus, quem omnes homines phlegma vocant, ut scribit Gal. l. 2. de *fac. nat. c.* 9. Vide *Phlegma*. Dicitur & Hippocrati *βλάνη* l. 2. de *morb.* XI. 6. Unde & derivativa *βλανωδης* vel *βλανωδης*, vel de ipsis excretis *mucosis* legitur lib. 4. *Epid.* in *princ.* vel de hominibus, in specie mulieribus, l. de *Carnib. vel de ætate*, XXI. 8. Foef. *d.l.*

Blennus, *βλένη*, *βλίνη*, *βλίος*, *Suidas βλίω*, est piscis littoralis, nullius pene prætii, quod vel ex nomine *mucum* denotante constare potest, cum carnem habeat mollem, excrementitiam, inspidam, & ita ingratham. Ejus descriptionem vide apud Aldrov. l. 2. de *pisc.* c. 26.

Blepharides, *βλεφαρίδες*, vide *Cilia*.

Blepharon, *βλέφαρον*, vide *Palpebra*.

Blepharoxystum, *βλεφαροξύστον*, est instrumentum Chirurgicum radendis, vellendis, concinnandisque palpebris aptum, in *Trachomate*, sive asperitudine callosa palpebrarum interiorum, quæ & *τρώσις* vocatur. P. Ægineta, l. 3. cap. 22. Gorr. in *def.* p. 76.

Blestrismus, *βληστισμός*, Hippocrati incontinentem corporis *jastrationem* & inquietudinem significat, qua corpus perpetuo exagitur, aut incontinenter disjicitur. Dicitur alias quoque *βίπαστος*, l. 1. *Epid. agr.* 2. Provenit a sanguinis nimia & tumultuaria effervescencia in febribus acutis. Verbum quoque *βληστίζω* Hippocr. in usu fuit, idem significans, scilicet *jastrare seipsum*, l. 1. de *morb.* VII. 17. De phrenitide Aræteus usurpat *βληστίζεσθαι*, h. e. *jastrari*. Foef. p. 122.

Bleta alba est epitheton urinæ lacteæ renum morbosorum, & refertur inter causas phthiſeos apud Paracels. l. 11. de *Tartaro tract.* 3. c. 3.

Bletus, *βλητός*, ictus dicitur, cujus latus propter internam malignam inflammationem, v. g. pleuritidem, peripneumoniam, præsertim mox post obitum, lividum, aut maculosum, tanquam ex ictu aut plaga, conspiciunt. Hipp. *Coac.* t. 400. f. 1. de *R. V. l. A. t.* 35. De fetu quoque in utero hæc ratione extincto legitur l. 1. de *M. M. CX.* 8. ubi in seq. exponitur per *πελιδόν*, lividum.

Blicare, id est, *presil præparatum*. Rul. in *Lex.*

Blincha, i. e. *Terra rubra*. Id.

Blityri, *βλίτυρι*, est vocabulum fictitium, plane nihil significans, proverbii loco a Galeno usurpatum cum altero *Scindapsus*, *σινδύψος*, ad irridendam nimiam fugendorum novorum terminorum vanitatem, l. 3. de *diff. puls.* c. 4. & l. 2. *M. M.* cap. 7.

Blumati, terreum est vas vitreatum. Iohnf. in *Lex.*

Boa, *βία*, *βόν*, Plinio dicuntur papulæ rubentes cutaneæ, vulgo *bittblatterlein*, sive pustulæ ichorosæ, l. 24. *H. N. c.* 9. & l. 26. cap. 11. quamvis & nomen sit serpentum maximorum in Italia, ita, ut aliquando solidus infans in ventre occisæ *Boæ* fuerit repertus, apud eundem, l. 8. c. 14. Jungatur Aldrov. l. 1. de *serp.* & *drac.* c. 19. Vide *Papula*, *Pustula*. *Boa* hodie morbus Gallicus apud Hisp. Delecamp. in *hunc locum*. Plinio l. 26. c. 11. tumor crurum ex labore viæ collectus. *Laurembergius in antiquario*. Rei rusticæ scriptoribus morbus boum, notante Julio Scaligero in *Festo*.

Boax, vide *Boops*.

Bocca significat orificium fornacis in arte vitraria per quod metallum ex ollis majoribus eximitur, & ollæ in fornacem mittuntur. C. Merettus in *Notis ad Neri præfat. de art. vitraria* p. 271.

Boccellæ dicuntur officia minora ad utrumque *Bocce* latus, unum idemque ut plurimum horizontale, quo mediante ministri in vitrario ergasterio metallum crudum vel repurgatum ex ollis eximunt. Idem *ibid.* p. 272.

Bochetum, dicitur *Decoctum secundarium* ex ligno sancto, Salsapariglia, china & aliis sudoriferis paratum. Blaf. *Medic. Univ.* p. 79.

Bocia, dicitur *vas vitreum* firmiter claudum, ventre rotundum, collo oblongum & strictum ad mensuram dimidii pedis vel circa. Dicitur alias & *Ovum*, *Sublimatorium*, *Urinale*, *Cucurbita*, Lagn. in *Harm. Chym. Th. Chym. Vol. IV.* p. 769. Hanc frigida non licet attingere manu in labore Chymico, ne rumpatur. Greverius in *Secret. Vol. III.* pag. 719.

Bodagi, i. e. *aliud vas*, Rul.

Bodid, i. e. *Ovum*, Idem.

Boe, βοῆ, vide *Clamor*.

Boethema, βοήθημα, *Auxilium*, *Remedium*. vide *Remedium*.

Bof, i. e. *Calx viva*, Ruland.

Bolbideon, *Bolbition*, βολβιδιον, βολβιτιον, dicitur parvus polypus, vel sepiola parva, apud Hippocr. l. 2. de *morb. mul.* XXV. 6. & XXIX. 34. Foef. d. l. Gorr. p. 76. Galeus *exeg.*

Bolbiton, βολβιτιον, *stercus, bubulum* in specie apud Hipp. significat, cujus usum ad foetum & suffitum in affectibus uterinis commendavit, l. de *nat. mul.* II. 17. XXIX. 173. 174. l. 1. de *morb. mul.* LXXXV. 13. CXXXIII. 13. l. 2. LXXXIV. 21. Foef. p. 124.

Bolchon, βολχον, appellant quidam *Bdelium*, teste Dioscor. lib. 1. c. 80. Gorr. p. 76.

Bolesis, dicuntur *Corallia*, Rul.

Boletto, idem quod *Fritta*, de quo inferius in lit. F.

Bolismus, mendose pro *Bulimus* legitur apud Avicenn. l. 3. fen. 13. tr. 2. c. 15. 16.

Bolus, βολος, dupliciter sumi solet, generaliter & specialiter. Generaliter idem est, ac *gleba*, sive terra pinguis & limosa; quamvis per metaphoram & aliis rebus aptari possit, v. g. *glebæ nivis*, *glebæ thuris*, *glebæ casei*. Vid. Rhod. *Lex. Scribon.* p. 388. Specialiter vero i. significat terræ quoddam genus ex pallido rubrum lentore pingui præditum in levorem calcis affuso humore prom-

ptissime solubile, ac assumptum butyri instar liquefcere visum vaporibus, martialibus imprimis imprægnatum, Schroder. l. 3. c. 2. Pre reliquis laudatur *Bolus Armena*, ἡ ἐκ τῆς ἀρμενίας βολος, a Galen. l. 9. de *S. Fac. S. Terra Samia in fin.* quæ scilicet ex Armenia & finitimis locis affertur, quamvis non rejiciendæ sint aliorum quoque locorum, in quibus fodiuntur, *boli*, v. g. *Toccavienfis*, quam Armenia non inferiorem commendavit Joh. Crato *Consil.* 79. apud Scholz. item *epist.* 123. 130. *Orientelem* ab Armenia distinguit idem, *epist.* 107. ceu ex Cappadocia Constantinopolin allatam. *Vittebergicam* approbat Schrod. d. loc. & F. Hofm. in *Clav.* ad illum locum. Ex quo etiam constat, dari *bolos* alius coloris, videlicet *albos* ex Hetruria; *cinereos* e Fionia & Boringia, Daniæ Insula, item *Norvegiocos*. *Bolis*, præsertim *Armenæ*, tribuitur præter vim exsiccantem, adstringentem, consolidantem, roborantem, etiam virtus alexipharmaca in ipsa peste salutaris. Eius tamen usum suspectum reddere conatus est Langius l. 1. ep. 18. *Bolus* dicitur *lutum*, quod minerale nullum in se habet, Dorn. Rul. & Iohnf. *Boletus* idem significat. Deinde *Bolus* significat certam medicamenti formam, mellis fere consistentia paulo crassiore conglomeratam tanta quantitate, quamvis bucca fere capere potest. Dividitur in *Purgantem*, *Diaphoreticam*, *Alterantem* & *Roborantem*. In officinis pro usu nulli extant, sed ex præscriptione medici statim parantur. Petr. Morell. de *formul. remed.* l. 1. sect. 2. c. 1. Schroder. l. 2. c. 42. Parantur ex electuariis, pulpis, conservis, pulveribus, in consistentiam deglutibilem reductis. Spagyricis quoque *bolus* dicitur *coagulum specificum*, quod est essentiale chymicum, ut sic essentia quædam liberata ab impuris & alienitatibus per coagulationis, quam necessario antecedit solutio, modum segregata, constitutaque, quomodo solent *boli* eluti in specie fieri, ut sit eis consistentia & forma homogenea, qualis est solaris, novumque etiam tabulis, id quod ad essentiam parum interest. Ruland. in *Lex.*

Bombax, *Gossypium*, *Cotta*, *Cottonum*, ζυλον, primo denotat plantam ipsam exoticam in Syria & Cypro copiosam, ferentem semina multa lanugine involuta instar nucis crinitæ inclusa; secundo ipsa quoque *lanugo* hoc nomine vocatur. Seminis usus in phthificis & asthmaticis laudatur, *Lanuginis* rarior internus, frequentissimus externus, Schroder. l. 4. cl. 1. n. 59.

Bombus, βομβος, est murmur, vel strepitus

resonans ex flatibus, qui in amplitudinem effunduntur & evolvuntur ex locorum angustiis. Si hujusmodi sonus in auribus percipitur in acutis morbis, lethale habetur signum ab Hipp. *Coac. t. 135.* In intestinis crassis fieri a portionibus chylosi in flatu resolutis, docet Galen. *l. 3. de symptr. causi. c. 2.* unde & sonori crepitus quandoque excernuntur.

Bombylius, βομβύλιος, & βομβυδής, est genus poculi, vel vasculi cum angustiore orificio a resonando ita dictum, cujus meminit Hippocr. *lib. 3. de morb. XXIV. 62.* quamvis cum epitheto εὐρυστόμος, latioris. Verum mendosum esse locum & substituendum στενοστόμος, ingeniose demonstravit Foef. in *Oecon. p. 125.* Jungatur Galen. *c. 2. in 6. Epid. t. 32.*

Bombyx, βόμβυξ, ut & βομβύλιος, est vermis lanificus, sericum texens, oriturque tum sponte, tum ex ovis. Ejus historiam admirandam prolixè reperiens apud Ulyss. Aldrov. *l. 2. de Insect. c. 6. p. m. 278. multisque seqq.* Jungatur ex recentioribus *dissertatio Epistolica de Bombyce* Marc. Malpighii Regiæ Societati Anglicæ dicata, de quo etiam videantur *Acta Philosophica Oldenburgii An. 1669. mens. Julio.* Quærantur & alia de hoc insecto loca *ibidem in Indice.* Papiliones bombycis ἄγρ' εἶροχῆν Bombyli dicuntur, teste eodem. Usurpantur in medicina integri, sericum cum textura & folliculi, teste Schroder. *l. 3. cl. 4. n. 97.* Verum non est flocci faciendæ animadvertio Fr. Hoffmanni in *Clav. ad h. l. p. 703.* Dicitur & *Bombyx sylvestris*, e genere erucarum viridium simili metamorphosi cum *bombyce* domestico mutabilium, de cujus usu in medicina nihil adhuc constat.

Bonati, i. e. vitreati, Rul. in *Lex.*

* *Boni*, ἐσθλοί, apud Hipp. *l. 2. de M. P.* sunt quicumque fulvi, simi, oculis magnis, contra mali, quicumque fulvi, naso acuto, oculis parvis. *ibid. Hipp.*

Bonum, ἀγαθόν, ἡλόν, notissimum quidem, & communissimum est vocabulum, & in genere significat, quod quis aut eligere, aut agere, aut cui confidere potest ac debet, ex Galen. *l. 7. de Hippocr. & Plat. decr. c. 2.* Sumitur vero vel absolute & per se, vel comparative & secundum quid, respectu personarum, vel alterius alicujus rei. *Bona per se* & absolute, quæ in rerum natura continentur, alia animi, alia corporis, alia exteriora sunt, nec præter hæc ullum aliud bonorum genus excogitari potest, Gal. *Orat. suasor. ad artes, c. 6.* Respective bonum dicitur, vel ut signum, vel ut signatum. Sub utroque respectu bonum aliquando etiam complectitur minus malum,

c. 20. in 6. Epid. t. 38. Bonum etiam pro certo, stabili, vero, & perpetuo positum est, *c. 2. de fract. t. 31.* Plura huc facientia videbis apud Dieter. *litr. n. 2.*

Boops, Boax, Box, βόξ, βόξ, βόνξ, est nomen piscis littoralis, qui inter cibos concoctu faciles refertur, ita, ut etiam ægris apponatur. Vide Aldrov. *l. 2. de pisc. c. 41.* Bruyerin. *l. 20. c. 9.*

Boraco, vocatur etiam *capistrum auri*, Ruland.

Borades, i. e. *Limatura*. Ruland.

Borax, Borax, factitium quod sit, & nitræ veluti species, unde & nomine suo proxime accedit ad Arabic. *Baurac*, hoc est, *Nitrum*, extra dubium est. Ex qua vero materia præparetur, & quomodo, incertum adhuc habetur. Venetiis confici ex cremato quodam lapide candido & fissili, quem *boracem crudum* vocant, & Kentm. *Nitrum nativum scissile*; docet Casp. Hofman. in *Paralipom. Offic. c. 55.* Consentit in hoc Frider. Hofmannus in *Clavi ad Schrod. lib. 2. c. 79.* quod ex minera quâdam conficiatur, sed modum nobis esse adhuc ignotum, fatetur. At Paracelsus *boracem* optimum fieri ex aluminis, Salis Armeniaci & Tartari calcinati æquis portionibus in aqua bullientibus, & in alcali coctis, vult in *Appendic. Chirurg. oper. Manuali I. Chym.* Schroder. vero *d. l. prolixiorum formulam* tradit, addendo dictis mineralibus Nitrum, Sal commune, Gummi Arabic. & Mastichen: & aquæ loco substituit urinam. Quam compositionem ceu inutilem rejecit Frid. Hofmannus *dicto loco.* Quoad vires commendatur *Borax Venet.* in difficili partu, retentis secundinis, & menstruis. Verum illum effectum in dubium vocare conatus est Casp. Hofmannus *d. l. Vocatur & Attinkar naturale*, Ruland.

Borbonicus, *Borbonensis*, epitheton est thermarum Patronymicum, quarum descriptionem in peculiari tractatu demonstravit Arcimbaldus edente Joh. Panhalio, vide *Act. Erud. Lips. An. 1700. m. Novemb. p. 454. seqq.*

Borborodes, βορβορῶδες, cœnosum, cœnum referens, lutulentum significat, nimirum a βόρβορος, cœnum, simus. Usurpatur ab Hippocr. de pure fœtido, *7. aphor. 44. 2. progn. t. 70. Coac. t. 409.* de urina fœtente, Gal. *comm. 4. aph. 69.* de odoribus cœnosis, Hippocrat. *de hum. VI. 7.*

Borborygmus, βορβορυγμός, est sonus, vel murmur, in crassis intestinis factum a flatu, qui neque multus sit, sed cum humiditate quadam moderata ad alvum movetur, Galen. *lib. 3. de symptom. causi. cap. 2. & 4. aphor.*

73. Linden. S. M. Ex. VI. §. 69. Differt a *Bambo*, quod hic sit siccior flatus, cum majori sono prodiens. Frequenti quoque in usu est apud Hippocr. verbum compositum βορβορῶδες, διαβορβορῶδες, & ὑποβορβορῶδες, de ventre & intestinis, *diēt. aph. & 4. de R. V. I. A. t. 64. f. 3. Prorrhet. Coac. t. 62.*

Boreas, βορρᾶς, βορρᾶς, βορρᾶς, aquilo, est ventus quidam & quatuor cardinalibus, qui a septentrione spirat, frigidus & siccus, Galen. *l. 1. de Temper. c. 2. unde & ab Ovid. l. 1. Trist. el. 2. v. 27. gelidus boreas dicitur.* In temporum & corporis mutationibus potentissimus, & propterea medico maxime considerandus. Opponitur austro, *3. aphor. 5.* Quæ aeris tempestas Βύριον, scil. κατῆρημα dicitur, frigida & sicca. Quod vero *l. 2. de diæt. V. Boream* frigidum & humidum statuerit Hippocr. ex alio principio id asseruit, "videlicet omnes ventos habere naturam humectandi, tum vegetabilium, tum animalium corpora, quia necesse est omnes ventos spirare a nive, glacie, fluminibus, stagnis, terra humecta &c. *ibid. IV. 2.* Cateris paribus alias *borealis* vel *aquilonaris* constitutio commodior & salubrior habetur plantis & hominibus, austrina, Hipp. *de A. L. & A. & ex hoc Rhenatus Moreau in Schol. Salern. Membr. 7. p. 88.*

Boritis, dicitur lapis philosophorum, qui sapientum æs liquefacit, & velut aqua fluxibilis vertit. Turba Philosoph. *serm. 22. in Th. Chym. Vol. V. p. 19.* & ex hoc Rul. in *Lex.*

Borixa, vide *Lunaria*.

Borixos, βορρῶς, dicitur vorax, edax, v. g. de aqua & vigilia, *6. Epid. f. 3. t. 20.* In fœmin. βορρῶς, cibum, alimentum, significat, *l. 1. de morb. mul. XXXVII. 3.* Et homines, qui multum possunt comedere, dicuntur ἄσφατοι βορρῶς, ut Asiatici, Gal. in *comm. ad l. Epid.*

Borifella dicitur instrumentum ad artem vitrariam pertinens, quo vitra pro re nata coarctant vel extendunt & lævigant. Delineationem eorum vide apud C. Merett. in *appendic. ad Neri artem vitrar. p. 437.*

Bos, Βῆς, dicitur animal vulgo notissimum, quadrupes, plerumque bicornis, bifulcum, ruminans, laboribus agrestibus, victui & medicinæ valde accommodum. Vocabulum hoc aliquando generaliter accipitur de utroque sexu; aliquando specialiter de solo masculino, qui & *Taurus* dicitur, quemadmodum fœmina *Vacca*, ἡ Βῆς. Integram *bovis* historiam prolixissime lege sis apud Ulyss. Aldrov. *l. 1. de quadruped. bifulc. c. 1.* *Bos* siccior est temperamento, quam sus. Hinc *carnes bubulæ* ali-

mentum corpori suggerunt non mediocre, neque dissipatu facile, sanguinemque gignunt alius æquo crassiorum; propterea melancholicis frequentior harum usus noxius habetur, Gal. *lib. 3. de Al. fac. cap. 2.* Plura de carnis bubulæ dotibus vide apud Linden. *Ex XIII. §. 505. seqq. l. Alex. l. 11. Salubr. c. 9.* Bruyerin. *de re cib. l. 13. c. 4.* *Bobus* aliquando cornua defecere, videl. in Scythia, ideo, quod præ frigore regionis cornua non enasci queant, testatur Hipp. *l. de A. L. & Aq. XLIV. 6. 7.* Quæ de *bove* in usum medicum cedere possunt, videantur apud Schroder. *l. 5. cl. 1. n. 5. & Fr. Hofmann. Clav. ad b. l. p. 643.* *Boves* quoque dicuntur pisces cartilaginei quidam, & *Raja* species, inter cibos non postremæ bonitatis pertinentes, cum carne sint molliore, quam reliquæ *Rajæ*. De iis vide Aldrov. *l. 3. de pisc. c. 52.* Vitulus etiam marinus *bovis* nomine venit, teste eodem *l. 1. de Cet. c. 10.*

Bosa Ægyptiis dicta fuit *massa* parata ex farina liliacea seminibus cannabis & aqua, ejusdem virtutis inebriative, qua assis, de quo vocab. vide supra. Pr. Alpin. *l. 4. de medic. Ægypt. c. 2. p. 121. b.*

Boscades, Βοσκᾶδες, est epitheton columbarum, quæ in turribus nidum collocant, quas in agris extruere nonnulli solent. Vocantur a quibusdam *agrestes*, ad differentiam domesticarum τῶν κατοικιδίων, Gal. *lib. 2. de C. M. S. G. c. 10. fin.* *Bosnus* quoque dicitur picis siccioris quoddam genus, quod visci instar lentum est. Gorgæus.

Botanum, i. e. *plumbum lotum*. Rul.

Botane, Βοτάνη, vide *Herba*.

Botanicon, Βοτανικόν, est nomen emplastri, quod describitur ab Æginet. *l. 7. c. 17.* & meminit etiam ejus *l. 4. c. 22.* Gorr. *p. 76.*

Bothor, vide *Exanthema*. *Bothor* idem, quod *Apostema narium*, apud Vvalther. *Sylv. Med. p. 183.* *Bothor* triplicem apud Arabes habere significationem, latam unam pro omni tumore, strictam pro tumore cum solutione continui, & strictissimam pro parvis tumoribus, scribit Fallop. *de tum. p. n. c. 2. Tom. I. p. 619.*

Botbrium, Βότβρυ, *foveola*, (1) significat alveolum & cavitatem ejusque dentis, quemadmodum Phatnion ossa, quibus continentur dentes. Gal. *de ossib. c. 5. fin.* (2) *Botbrium* dicitur *ulcus cavum corneæ tunice in oculo*, parvum, angustum, puncturis rotundis simile, *ulcusculoque altius*. Gal. *Introduct. c. 15.* Ita quoque descripsit P. Æginet. *l. 3. c. 22.* ad dentes etiam purum. Verum quod interpret Latinus Joh. Guinterius Andernacus in versione

non solum mutaverit vocab. in *Botryon*, sed etiam, ut fucum suæ versioni faceret, addiderit, ob uæ similitudinem ita appellari, non respondet Græco textui, in quo expresse legitur *Βοτρυον*. Ita quoque deceptus Forestus l. XI. Obs. 17. in Schol. Differentiam ab aliis oculi ulceribus ibidem reperire licet. Causa eadem, & generationis modus, cum aliis ulceribus communis est. Vid. Senn. M. Pr. l. 1. P. 3. f. 2. c. 18. Capiuaccio dicitur *Fosula*, *Pract.* l. 1. c. 33. vide inf. *Fossula*. Erotianus *Βοτρυον* dicit, & describit, quod sint in oculis cava ulcera.

Botin, *Butino*, est *Terebinthina*, item *balsamus terebinthine*, quando certo suo tempore colligitur secundum hanc influentiam balsamicam, Rul. in L. Ch. Meminit *Botin destillati* ad extrahendum florem æris, Theophr. Parac. l. 10. *Chirurg.*

Botium, vide *Bronchocele*.

Botobinum, terminus Paracelsicus obscurus, quem exponit per florem morbi. Unde *Podagram* vocavit *Locustam gummatam Botobinam*, l. 2. de *Podagric.* §. *Necromantia*.

* *Botri uvarum*, *Βοτρυς*, V. Botan. hic satis sit indicare, hos esse calidos, humidos, alvum moventes, maxime vero albus, ut visum Hipp. l. 2. de *Diæt.*

Botryites, *Botritis*, *Βοτρυίτις*, species *Cadmie* uæ speciem referens, quæ in editiori parte fornacum, in quibus uritur, colligitur. Nam quæ in inferioribus reperitur, *Placitis*, *πλάκίτις*, vocatur, Gorr. d. l. Quamvis Schrod. l. 3. c. 19. aliter distinguar, in *Botritin*, quæ in media parte fornacis, *Placitin*, quæ in editiore, & *Ostracitin*, quæ in infima. Uter rectius distinxerit, fortassis inquirere supervacuum, cum viribus vix ac ne vix quidem discrepent.

Botus, *Botia*, *Botus barbatus*, est vas chymicum, quod dicitur alias cucurbita, de quo infra; item vas super vas, vas fusorium, vel descensorium, crucibulum, junco, factum ad fundendum. Vide *Bocia*.

Boville pificis medicis, morbilli nostris. Raym. Vinarius de peste l. 3.

Bovina affectio, vocatur *vermis* inter cutem & carnem perambulans & illam perforans, quod in plurimis bobus utriusque sexus observatur, uti ex Alfararavio notavit Vvalther. *Sylv. Med.* p. 928.

Boxus, dicitur *viscus* in arbore nascens, qualis est viscus quercinus, Dorn. in *Diæt.*

Brayla, πῖ Βραβύλα, dicuntur *pruna*, & quidem magna dulcia, atro-cærulea, vulgo *Damascena* & *Hungarica*, & referuntur inter ea,

quæ exiguum alimentum præbent corpori, malique succi, apud Galen. l. 2. de *Al. fac.* c. 38. Succus tamen coctus etiam refertur inter stomachica medicamenta, l. 6. de *C. M. S. L.* c. 1.

Bracherium, dicitur vinculum & subligaculum chirurgorum, quo utuntur in curandis & deligandis herniis, de quo vide H. F. ab Aquapend. de *Oper. Chirurg.* c. de *intestin. Hernie*. Ambr. Paræum l. 7. *Chirurg.* c. 15. Barbett. *Chirurg.* P. 1. C. 7. Scultet. *Armat. Chirurg.* P. 1. Tab. XXVIII. fig. 3. & 5. Tab. XXXIX. fig. 9.

Brachieus dicitur musculus flexor cubiti subicipite latens, cujus superior descriptio petatur ex anatomicis, speciatim Bartholin l. 4. c. 8. p. 57.

Brachiale, vide *Barpus*.

Brachium, ὁ Βραχίον, vel sumitur late pro omni eo, quod a summo humero ad extremam usque manum protenditur, totus scilicet ossium ductus *Humeri Radii*, atque *Ulnæ*, cum suis musculis circumpositis & ipsa ossa vestientibus, vas & communibus integumentis, Gal. com. 2. de *fractur.* in princ. *Ind. Exerc.* XIII. §. 412. Reald. Columb. l. 1. *Anat.* c. 23. quamvis ibidem de ossibus ipsi solum sermo sit: vel stricte, (quæ significatio medicis propria esse debet) pro illa parte manus late acceptæ, quæ scapulis annexa est, cujus termini sunt inferne articulus, qui in curvatura cubiti est, quem *ancona*, sive *cubitum*, cui innititur, vocamus; Superne autem *humeri articulus*, Gal. l. 2. de *motu musc.* c. 2. & l. de *ineq. intemp.* c. 2. Jungantur aliorum anatomicorum scripta. Quod vero Lind. *dist. l. 1. & in Phys.* l. 2. c. 14. art. 10. *Brachium* acceperit pro illa parte, quæ inter cubitum & extremam manum interjacet, ulna & radio constans, an non dici poterit, quod fuerit hallucinatus? Sane loca Galeni, quibus nititur, obscuriora sunt, quam ut hoc probent. Aliquando adhuc strictius accipitur pro totius *brachii* parte, quæ inter duas juncturas humeri & cubiti intercedit, c. 1. de *artic.* r. 4. *Brachium* factitium chirurgicum delineatum vide apud Paræum *Chirurg.* l. 22. c. 12.

Brachuna, idem quod *Acrai*. vide *Acrai*.

Brachychronius, Βραχυχρόνιος, idem, quod *brevis*, de morbo dicitur, qui brevi tempore finitur, Gal. in *def. med.*

Brachypnoea, Βραχυπνοια, frequentius significat *brevem*, & simul ex longis intervallis factam *spirationem*, ex Gal. l. 3. de *diff. respir.* c. 8. Hinc & *brachypnous*, ὁ Βραχυπνοος, ἢ Βραχυπνοος; dicitur, Latine *brevispirus*, qui & ra-

rum & parvum spiritum trahit, c. 3. in 3. Epid. t. 74. idque malum dependet ab imminente sanguinis perfrigeratione & flammæ vitalis extinctione. Interdum tamen etiam Βραχύπνευς saltem de brevem spiritum trahente absque raritate intelligi debet. Hipp. l. 2. Epid. sect. 3. n. 70. & 6. Epid. f. 2. t. 19. Vide Foel. Oec. p. 127.

Brachypote, Βραχυπότου, ἢ Βραχύποτου, dicuntur, qui parum ex longo intervallo bibunt, Galen. 3. in 3. Epid. t. 74. quamvis hoc nomine venire statuat eos quoque, qui rarius quidem, sed paulo copiosius bibunt, l. 1. de diff. respir. c. 12. Vide iterum Foel. d. l. vid. Parvibibulus.

Brachys, Βραχύς, vide *brevis*.

Bracium, alii *brachium*, i. e. *suprum*, Rul. Vide *Æs*.

Bractea, ἔλασμα, ἔλασμα, πέταλον, idem, quod *Lamina*, solea, e variis metallis parata, diversis usibus medicis, præsertim chirurgicis destinata: vulgo *ein Blech*. Rul. in *Lex*.

Bradypepsia, Βραδυπέψια, est tardior, imbecilla, & imperfecta cibi concoctio, & ita symptomata actionis diminuta ventriculi, non nisi tardius alimenta concoquentis, ex Gal. de diff. symp. c. 4. Ægre vero & plus justo longiori tempore fit chylicatio vel culpa alimentorum, vel culpa fermenti; Alimentorum vitio accidit, si vel quantitate nimia, vel qualitate vitiosa fermentationi debita resistetia ingeruntur. Fermenti culpa contingit, quando vel deficit, vel iners est, veluti pinguidius, viscidius, aquosius. Franc. Sylv. l. 1. Pr. Med. c. 7. §. 9. seqq. An vero omnem imminutam chylicationem necessario comitetur alimentorum excretio minus, quam decebat, immutata, unde nihil, vel parum nutrimenti roborisque ab assumtis alimentis accedit ægro, quemadmodum idem descripsit §. 3. merito in dubium vocari potest. Verum hæc disceptatio excedit instituti nostri limites.

Bradys, Βραδύς, vide *Tardus*.

Branchus, Βράγχος, τὸ, est species catarahi, fauces, guttur, & asperam arteriam afficientis, Gal. l. 5. de san. tu. c. 8. & l. 3. de symp. caus. Latin. *Raucedo*, *Raucitas*, vocis asperitas, antique *Ravis*, ex Plauti *Pænulo A. 3. Sc. 5.* & *Captiv. prolog.* Causam ejus vide in *Cataribus*. *Branchi* vel *Branchæ* etiam vocantur tumores glandulosi in faucibus, qui amygdalas duas quasi præ se ferunt, unde difficilis fit excretio & anxia spiritus attractio. Ruland. l. 2. M. M. c. 16.

Branta, sive *Bernicula*, est species Anglici *anseris* & *Scotici*, de quo multa fabulati sunt,

quod vel ex arboribus nascatur a caudice & ramis dependens; vel putridis lignis generetur, cujus descriptionem exhibet Aldrov. l. 19. *Ornith. c. 23.* Caro ejus vulgari anseri in-
suavior est, nec a divitibus expetitur.

Bravicia, i. e. *Vitrum*, Rul.

Brase, i. e. *Carbones*. Id.

Brasium, vide *Byne*.

Brasmos, Βρασμός, idem, quod ζύμωσις, fermentationem significat, sicut hoc ex antiquissimo Græco autore Pharnutho demonstravit D. Windet Anglus M. D. in suo singulari libello de *vita sanctorum statu sect. III. p. 30.* Dicitur & βρασματός.

Brassidellica Ars dicitur ab herba *brassidella*, vel *Brassatella*, quæ alio nomine vocatur *ophioglossum*, lanceola, est species curationis vulnerariæ apud Paracelsum, l. 2. de vit. long. c. 14. per appositionem dictæ herbæ super vulnus recens. Possunt & alia imponi, v. gr. *Perficaria*, *Telephium*, cortex juglandis arboris, &c. Libav. *Apocal. Herm. P. prior. c. 12.*

Bregma, Βρέγμα, Βρέχυμα, & Βρεχμάς, dicitur pars capitis media & anterior, supra frontem sita, & a lateribus ad tempora usque protensa. Hæc an recte dicatur *synciput*, nolumus litem nostram facere. Si placet, legas de hujus vocis obscuræ derivatione C. Hofm. l. 2. *Inst. c. 59. §. 2.* Linden. *Physiol. l. 2. c. 8. §. 16.* Constat *Bregma* duobus ossibus propemodum quadratis, quorum unum dextrum, alterum sinistrum est. Ambo autem parte quidem posteriore lateribus suturæ lambdoidis, anteriore vero sutura coronali, a lateribus πορολλήμασι, sive futuris ληπιδωδέσι, superiori denique ea sutura terminantur, quæ utrique communis est, & secundum longitudinem capitis recta procedit, (quam ὀβελωίαν nominant, h. e. *sagittalem*,) Constant, ut & reliqua fere omnia cranii ossa, duabus squamis, inter quas valde fistulosa raraque apparent; nisi quæ temporum ossibus conjunguntur, ubi tenuissima quidem sunt, sed solida & minime fistulosa. Nec frustra quidem hæc ossa natura machinata est, quod toto vitæ decursu tenuia & halituosa cerebri excrementa maxime per *synciput* diffilari oportebat. Est enim cerebrum ea cranii parte, quam reliquis, copiosius. Sunt, qui δὲ τὸ τῶ Βρέχων, *humectare*, madefacere, dictum putent, quod hæc pars capitis humidissima mollissimaque sit, præsertim in infantibus fere membranacea, utut videri possit Βεβρέχθαι, h. e. *madescentia esse*. Ex quo forte etiam obstetricis partem eam *fontem capitis* appellant. Huic parti, quia suturæ dictæ coronalis, & sagittalis, ibi concur-

currunt, & transitum facilem concedunt, embrochæ sive stillicidia commode adhibentur, sed & in phthificis fonticuli inuri solent. Gorr. Jung. Scultet. *Arm. Chirurg. Part. 1. Tab. XXVI. fig. 2. seqq.* Meminit *Bregmatis* Hipp. de *cap. vuln. III. 1. & 5.* *Bregma* etiam aliquando pro *begma* scribi, Gr. Βῆγμα. Vide supra *begma*.

Brenthus, Βρένθος, est species *anatis* vel *mergi*, Bœotis inter delicias habita, Aldrov. l. 19. *Ornith. c. 50.*

Brepbos, τὸ Βρέπος, significat *infantem*. An a τρέφω, mutato τ in β, an vero a φέρω, per metathesin ε & ρ derivari debeat, philologi disputent.

Brevis, Βραχύς, diversimode prædicatur apud Hipp. 1. *aph. 1. de vita nostra*; cujus expositionem prolixiorē vide ap. Dieter. n. 163. *Jactantia* est, si qui contra illud verissimum dictum artem brevem, & vitam longam pollicetur. 2. de pulsu a Gal. *de pulsu ad tyr. c. 2.* quamvis fortassis absque aliqua utilitate in medicina. 3. de morbis eorumque temporibus, qua universalibus, qua particularibus. Dicuntur Βραχυχρονοί, h. e. *brevi tempore durantes*, ad oppositionem τῶν μακροχρονίων, id est, *Chronicorum*. 4. de doctrinæ genere. Hanc brevitatē cum perspicuitate vix ac ne vix quidem conjunctam esse, aliquoties urât Gal. v. g. c. 1. de iis, que in med. f. r. 5. 15. l. 5. de san. tu. c. 1. 2. *aph. 8.* & alibi. *Bovis* quoque est epitheton cujusdam musculi cubitum extendentis apud Barthol. l. 4. *An. c. 8. p. 572.*

Brexantes, Βρέξαντες, epitheton ranarum parvarum viridium, apud Gal. l. 10. de *Sim. Fac.* ubi vanitatem detexit illius remediū, sanguinis nimirum dictarum ranarum, in prohibenda regeneratione pilorum; haud dubie vero ita dictæ a sono & voce illarum, de qua apud Aristoph. in *Ranis*.

Briθος, τὸ Βεῖθος, pondus, gravitas, moles dicitur. Hipp. l. 1. de *morb. mul. X. 11. LXXXVII. 10. LXXXVII. 28. in Epist. ad Damaget. 252.* a verbo Βεῖθω, quod est *pondere gravare, incumbere*, l. 1. de *morb. mul. XIII. 12. & 1. de flat. XVII. 9. XXI. 3.*

Brochos, Βρόχος, significat *laqueum*. Vide *Laqueus*.

Brochebus, Βρόχθος, i. e. *Gula*, idem, quod *bronchus*. Linden. *Phys. l. 2. c. 6. §. 199.* Significat & poculi genus aut lagenulam. Hippoc. de *morb. LXVII. 6. & LXXII. 5.* Foef. in *Oec. p. 128.*

Brochus, Βρόχος, dicitur, cui superius labrum prominēt, cui vitium est contrarium mento, cui mentum extat. Aliter descripsit

antiquissimus autor Franc. Mar. Grapaldus de *part. edium fol. 128.* *Brochi* latine dicuntur, qui sunt ore producto, dentibus prominentibus. Gr. προδόντες. Alias & *brunci*. Non confundendi vero cum *broncis* aut *bronchis*, qui gutturis vitio laborant, *Gutturosi* Ulpiano dicti l. *qui clav. §. 2. ff. de edil. ed. quamvis Nonius Gramm. l. r. 102.* aliter descripserit. *Bronci* sunt producto ore & dentibus prominentibus, quem salutaris arguit Lind Ex. XI. §. 40. quem vide.

Brodium, est terminus Pharmaceuticus, idem significans, quod *jusculum*, sive liquorem aliquem, in quo alia res sive medicamentum solidius vel asseratur, vel diluitur; ita dicitur *brodium* salis communis, salsuginis ex olivis, Salis Armoniaci in *Theatr. Chym. Vol. I. Tr. de Medic. Chym. p. 607. seqq.*

Broma, τὸ Βρόμα, *cibum, edulium*, esculentum significat, ad differentiam τῶ πύργου, quod potum, Gal. l. 1. de *alim. fac. c. 1. & c. 4. de R. V. I. A. r. 89.* ubi per ἔδεσμα exprimit; in specie vero solidum cibum, qui, uti cummolitione indigeret, ita & negotium exhibere calori nostro posset, ingeniose demonstrat Lind. Ex. XIII. §. 290.

Bromion, Βρόμιον, nomen est emplastri aut malagmatis, *Acopi*, apud P. Æginet. l. 7. c. 19. & Aet. l. 15. Gorr. p. 80.

Bromus, Βρόμος, alii Βρόμος scribunt, avenam significat apud Gal. & alios.

Bronchia, Βρογχίαι, dicuntur rami asperæ arteriæ. Gal. *exeg. Βρόχων* dicit, & describit cartilagineam arteriam. Vide *Arteria aspera. Bronchiale arteriam* ex arteriæ aortæ trunco descendente oriunda primum invenisse D. Frideric. Ruysch, testatur Fr. de le Boe Sylvius *M. Pr. l. 1. c. XXIV. §. 1.*

Bronchocele, Βρογχονήλη, i. e. *Hernia gutturalis, struma, χορδῆς*, dicitur tumor magnus, durus, rotundus, in aspera arteria oboriens, sive ad fauces, Gal. l. 2. de *C. M. S. C. c. 17. & l. 6. c. 14.* Dicitur & *Scrophula*, a scrophis, quibus hic morbus est familiaris, Lang. l. 3. *Ep. 4.* Huc pertinet & *Natta* vel *Natta*, quæ, ut scribit Guido, est excrescentia magna carnosæ, veluti caro natium, vel anchorarum, diversæ quidem formæ & magnitudinis, cujusmodi sunt melopepon & cucurbita. Tales tumores diversa fortiantur nomina, pro formæ & membri, in quo sunt, varietate, *Foest. l. 3. Chirurg. obs. 7. Schol.* Dicitur & *Borium*, vel *Bocium*, Goffium, quamvis hoc vocabulum latius extendat ad quasvis excrescentias carneas, etiam verrucas, nodos, condylomata, imprimis ad illas excrescentias, quæ oriuntur.

oriuntur in fœminis ex suppressis mensibus ; in viris ex hæmorrhoidibus, Paracels. l. 8. de natur. & cura morbi Gallic. c. 1. l. de ulcerib. c. 30. Videtur etiam referri posse ad abscessum cum folliculo. Siquidem aliquando in bronchocele caro hebes, aliquando humor aliquis, melli, adipi, pulti, aquæve similis, includitur, Forest. d. l. Causa eadem, quæ aliorum feirrhosorum tumorum in glandulis, & circa glandulas, nimirum lymphæ excrementitia viscosior, vel alia congelativa aut nimium coagulativa vitiositate peccans, & abundantius collecta circa dictas partes, ibidemque stagnans. Atque ita veterum pituitam cum melancholia mixtam exponendam esse arbitramur. De curatione strumarum per solum contactum mira narrantur de regibus Angliæ & Galliæ. Quod tangere soleant, aut soliti sint, certum est. An vero curatæ fuerint illo contactu, credat, qui volet. Nobis videtur cum Dieter. Iatr. n. 924. μή κατὰ λόγον.

Bronchotomia, Βρογχοτομία, eadem operatio chirurgica, quæ & Laryngotomia dicitur, de quo vocabulo inferius suo loco.

Bronchus, Βρόγχος, Βρόγχιον, Βρογχίον, vide *Arteria aspera*.

Bronte, Βροντή, vide *Tonitru*.

Broctos, Βροτός, i. e. *mortalis*, epitheton hominis est, mortalitatem ejus exprimens. Sumitur ergo pro ipso homine, v. g. 3. aph. 12. Vocabulum alias Poetis magis, quam alicuius scriptoribus, usitatum.

Bruchus, vide *Eruca*. *Bruchum* vomitu rejectum, in frusto carnis, ad parvæ pilæ magnitudinem, velut in siliqua reclusum, notavit Forest. lib. 18. Obs. 19. Schol. *Bruchi*, i. e. vermes majales, exsiccati & rabioso exhibiti intra breve tempus a rabie liberabant, superveniente somno, scribente Hartmanno in *Praxi Chymiatric. Tom. I. Oper. in fol. p. 16.*

Bruma, idem, quod *hyems*, præsertim ejus portio circa solstitium, quando dies est brevissima. A *Brumo*, i. e. Baccho, ita dictam esse, vult Jos. Scaliger. Gr. Βραχμά ηύερα.

Brumafar, terminus spagyricus, significans *argentum*, vel *lunam*, quemadmodum *soloma solem* vel *aurum*, in opere Petri Silentio, quod extat in *Th. Chym. Vol. IV. p. 986.*

Brumati terreum, id est, *Vas vitreatum*. Ruland.

Brunus, ignis sacer *S. Antonii*, idem, quod *eryspelas*, Idem.

Bruta, est vis quædam influentiæ cælestis, quæ per animalia bruta rationalibus manifestatur, ut, in chelidonia per hirundinem, per

Tom. I.

ciconiam clysteris usus. Rul. in Lex.

Brutius, est epitheton picis, quæ pinguis-sima & resinosissima, Plin. l. 15. H. N. c. 7. teste Rhod. ad Scribon. n. 210.

Brutobon, nomen unguenti cujusdam Græci brutum & barbarum, notante J. H. Velschio ad Marcell. Cuman. Observ. XI. in Sylloge Cur. & Obs. Medic. Cent. I. p. 40. 42. quamvis non constet, quale sit unguentum.

Brutum, ἀλογον, est epitheton animalium ratione carentium, idem significans, quod irrationale, Gal. orat. suasor. ad art. c. 1. Dicuntur & eidem Βροχίονα, 4. de R. V. I. A. r. 1. *Brutorum* cor vocatur lapis Philos. Th. Ch. Vol. IV. p. 727.

Brychios, Βρύχιος, dicitur profundus, submersus, idem, quod ὑποβρύχιος, Hipp. de venis, XXIV. 3.

Brygmus, Βρυγμός, est dentium inter se collisorum stridor ac strepitus. Species quædam motus convulsivi maxillæ inferioris, proveniens ab effluviis nitrosis, acribus, & vellitibus, & ad explosionem spiritus animales in illis musculis & nervosis partibus irritantibus. Confer. ad Willis Patol. Cereb. P. 1. c. 4. p. m. 54. 55. Infantibus & pueris familiaris, præsertim verminosis. Sæpe etiam comes rigoris febrilis esse solet stridor dentium, ex Hippocr. l. de nat. mul. XXX. 15. XXXI. 16. l. 2. de Morb. XLII. 3. l. 1. de Morb. Mulier. LXXXVI. 16. LXXXIX. 4. l. 2. XLV. 56. Verbum quoque est Βρύχης & Βρύχης, Hippocr. usitatissimum, quod significat, *dentibus stridere*. Loca, si placet, vide in *Oec. Foesii p. 129.*

Bryon, Βρίον, alias ἀπλόγγιον, significat muscum molliorem arborum, præsertim quercuum corticibus adnascentem, quem canos arborum villos Plinius appellat, l. 12. H. N. c. 23. Hipp. ad uteri suffitus adhibuit, l. de Nat. mul. XXIX. 169. & 181. l. 2. de morb. mul. LXXXII. 9. In specie Βρίον θαλάσσιον notat *Algam*, sive muscum marinum, quem ad uteros inflammatione laborantes adhibuit Hipp. l. 1. de morb. mul. LXXXII. 4. Hinc etiam adjectivum derivatur *Bryodes*, Βρυώδες, quod de vinculo molliusculo & algæ ritu cedente usurpatur, ulceribus circumdando, & opponitur adeo duro, ut premat, Gal. l. 3. M. M. c. 4.

Brytia, Βρύτια, dicuntur uvarum partes solidæ, quæ musto expresso supersunt, quemadmodum σάμφια, olivarum reliquæ post olei expressionem. Gal. l. 2. de Alim. fac. c. 9.

Bryton, Βρύτον, est potionis genus ex heredo, quod Arist. πῖνον vocavit. Eo, qui temulentum sunt, non in omnem partem, inquit, corruunt, ut ceteri, sed retrorsum duntaxat,

S

taxat,

taxat, & lupini. Alii dicunt ex obriza fieri, alii vero etiam ex milio, Gorr. *in def.*

Bubalus, *Buffalus*, Βύβαλος, est animal quadrupes, ex boum ferorum genere, bovi simile, sed majus altiusque, corpore valde crasso, cute durissima, membris macilentis. Carnes ejus in cibis, nec boni saporis, nec commode ad nutrimentum. Ex unguibus & cornibus annuli facti laudantur adversus nervorum spasmos & contracturas. Vid. Aldr. l. 1. de quadr. Bifulc. c. 6. De *Bubalo* veterum, c. 5.

Bubasticum, Βυβαστικόν, epitheton ulceris, quod est præhumidum, & pueris maxime in superficie oritur; notante Gorræo p. 77. ex Aetio l. 4. c. 21. Rationem hujus appellationis reddere non licet.

Bubo, Βυβών, significat partem & morbum: Partem, quæ alias dicitur inguen, locus ille ad latera pubis, ubi femur & coxendix coeunt. Dieter. n. 159. Barth. l. 1. Anat. in præcæm. Cum vero in illo loco glandule plures sitæ sint, & illæ aliquando *bubonum* nomine venire solent. *Morbis*, si illæ glandulæ tumore afficiuntur, vel inflammatorio, vel erysipelaceo, vel scirrholo, *bubones* κατ' ἔξχην appellantur. De inflammatione benigna vel maligna erysipelacea loquitur Hipp. 4. aph. 55. Causa horum tumorum cum aliarum partium similibus communis, nisi quod glandulæ ad humiditates abundantes qualescunque vitiosas magis sint dispositæ & opportune, Gal. l. 13. M. M. c. 5. ubi simul *bubonum* vocab. glandularum etiam in collo, capite, & secus aures tumoribus attribuit. *Bubo* dividitur in benignum, & malignum, hinc rursus in venereum & pestilentialem, P. Barbette Chir. P. II. l. 1. c. XI. *Bubo* quoque nomen est avis cujusdam, alias *noctua* dictæ, cujus descriptionem vide apud Aldrov. l. 8. Ornith. c. 2. De hac ave varia descripta sunt remedia. Verum pleraque vana & inutilia, superstitionosa aut superflua, rectissime judicat idem d. l. p. m. 518. ed. Bonon.

* *Bubonium*, Βυβώνιον, bubonium, dicitur Aster Atticus, quoniam inguinum morbis egregie medetur. Diosc. l. 4. c. 120. Pl. l. 27. c. 5.

Bubonocèle, Βυβωνοκῆλη, *Hernia*, seu *tumex inguinalis*, est species tumoris ad inguina mollioris vel durioris, pro diversitate causæ continentis, quæ vel pars corporis, videl. portio peritonæi plus nimis dilatati, vulnerati aut rupti, aut omenti, aut intestinorum subsidens esse potest, ita tamen, ut in inguine subsistat, nec descendat in scrotum, P. Æginet. l. 3. c. 53. Gal. l. de Tum. p. n. c. 16. vel col-

lectio & stagnatio excrementitiæ humiditatis ad glandulas: & ita ejus natura & generationis modus ex descriptione *Bronchoceles* facile intelligi poterit.

Bubula, sine adjectione, *Caro*, h. e. caro bovis, ap. Scrib. Larg. n. 188. Vide Rhod. in Lex. Scrib.

* *Bucardios litbos*, Βυκάρδιος λίθος, bucardia gemma sic dicta, quod bovis cor figura referat. Plin.

Bucca, ὁ γνάθος, ab anatomicis ea pars appellatur, quæ utrique maxillæ subjecta est, Gal. c. 2. de artic. r. 3. & inflari potest, Barthol. l. 3. An. c. 11. Sumitur etiam pro ipso ore. Prolixiorem descriptionem vide in *prelim. Anatom. Piccolomini*, p. 313.

Buccacraton, Βυκκράτων, dicebatur *buccæ* vel *buccella* illa panis vino intincta, mane loco jentaculi olim sumta, de quo vide Linden. *Exec. IX.* § 65. Cur vero insalubre dixerit hoc jentaculum, non licet hariolari.

Buccatum, i. e. *Vitreatum*, Rul. & Iohnf.

Buccæa, *Buccella*, Βύκκα, Ψυδός, Græcobarbare significat fructum aliquid majus minusve, quod una vice aliquis potest ore comprehendere & devorare. Paracelsus etiam *buccellam* appellat excrescentiam carneam Polypi in naso, quia existimat, esse portionem carnis buccarum aberrantem, & naso sese insinuantem, l. de Ulcerib. c. 20. Verbum quoque *buccellare* significat *Cibare*, *Frustrillare*. Rul. & Iohnf.

Buccelaton, Βυκκέλατον, est medicamentum in panis formatum concinnatum, purgandi vim habens. Latine dici potest *buccella purgatoria*. Paratur ex scammonio præparato cum suis corrigentibus, indito in fermentum, in artificios formato, inque clibano cocto, juxta Aet. l. 3. c. 100. P. Ægineta vero in forma electuarii solidioris cum melle (vel placentæ mellitæ, cum tostionem præceperit,) paravit, l. 7. c. 5. ex scammonio tosto cum seminibus opii, piperis, anisi, feniculi.

Buccina, κνήξ, *Buccinum*, est species quedam animalium ὀστρακοδέµων, quorum totius corporis integumentum testæ aut lapidi palam est simile, Gal. 3. de Al. fac. c. 33. sive testaceorum turbinatorum *purpure* affine, variegatæ formæ, cujus prolixiorem descriptionem, & differentias, usum quoque in cibis & medicina, reperire licet apud Ul. Aldrov. l. 3. de Testac. c. 6. & Chioc. in Mus. Calceol. f. 1. p. 49. Dicitur & *Murex*, quamvis generalius hoc sit vocabulum, purpuram quoque complectens. *Testam buccinorum* purpurarumque durissimam esse, & ideo usam adhiberi debere,

bere, qua ratione vim desiccandi obtineat, scribit Gal. l. 11. de Sim. Fac. §. de Buccinis & Purpuris, & l. 1. de C. M. S. G. c. 16. fin.

Buccinator vocatur musculus mole sua buccas constituens, rotundus, in tubicinibus maxime conspicuus, de quo plura apud Bartholin. l. 3. Anat. c. 11. p. m. 533.

Buccula dicitur carnosus sub mento pars, Barthol. d. l. p. 532.

Bucellatio vocatur modus sistendi sanguinem imponendo linamentum super venam vel arteriam, uti scribit ex Avicenn. Fallop. de Vuln. partic. c. 10. Tom. II. op. p. 208.

Buceras, *Buceros*, Βούκρας, Βουζύρας, dicitur foenum graecum, ejusque semen, ap. Hippocr. l. 1. de morb. Mul. XCIII. 24. Vocatur & *Telis*, Gr. τήλις.

Buccon dicitur Severino Piræo in opusc. physiologico-anatomico de virginum notis l. 1. c. 5. p. 47. Hymen sive claustrum virginale inter nymphas delitescens. vide *Hymen*.

Buelon, verriculum, quo utuntur, qui calculum extrahunt. Sanct. Barolitanus de Calc. vestic. c. 10.

* *Buffelo*, animal bovi simile, sed majus altiusque; Ex unguibus, vel cornibus annuli sunt, qui si in digitis vel manuum vel pedum subinde gestentur, adversus spasmos mirifice laudantur. V. Ionsth. h. n. a. Aldrov.

Bufo, υβόλος, est animal ob venositatem suam abominabile, deterrimum & notissimum, ad ranarum speciem accedens. Estque vel terrestris, qui notior; & palustris, minus vulgaris. Ejus usus medicus internus in pulvere siccato licet hodieque in dubium vocari nec possit, nec debeat, utpote observationibus fide dignis satis superque confirmatus, uti videre est apud Schrod. Pharm. l. 5. cl. 1. num. 7. & F. Hofm. in Clav. ad h. l. cum tamen natura nimium quantum animal hoc abhorreat, annon melius foret, abstinere ab ejus usu interno, praesertim cum aliorum gratiorum medicamentorum copia minime destituamur, prudentiorum judicio relinquo. Quid? quod externus quoque usus ei, cui applicatur, si innotuerit, horrorem & metum incutere haud dubie soleat. De singulari amuleto adversus pestem vide Helmont. rr. Tumulus Pestis, tit. Zenexton. Plura apud Fr. Hofmann. d. l. *Bufo* spagyricis etiam dicitur lapis philosophicus a Lagneo in Harmon. Chym. Tb. Chym. Vol. IV. p. 727. Quid sit *bufo grossus de lacte*, timet ipse ariolare ex eodem d. l. p. 759. *Bufo philosophorum* vocatur in extractione animae mercurii metallorum, quando spiritus est fixatus in sua terra sulphurea, estque venenum

pestimum, quia siccitas sua est sufficiens ad convertendum proprium suum mercurium metallicum & naturalem in sulphur purum, in Appendice Elucidarii Christ. Parisiens. Tb. Chym. Vol. VI. p. 275.

Bufo lapis, *Bufo* lapis, *Crapaudina*, *Chelonites*, vide *Batrachites*. Hofm. ad Schroder. d. l. p. 646. fabulas & nugas sapere existimat, quod lapis hic in bufonibus reperitur. De virtute ejus insigni, virus omne eliciendi, & inflationes a venenatis bestiis illatas discutendi, solo saltem contactu & attritu blando, testatur Aldrov. l. 4. de Insectis c. 3. p. m. 469. l. 5. c. 12. p. m. 620. An *Bufo* collo suspensus dolorem dentium auferat, quemadmodum ejusmodi exemplum legitur in Rosin. Lentili Miscellan. Medico-Practic. Part. II. p. 424. per experientiam ulteriorem confirmatione indiget.

Bugantia, pernice. Mercat. lib. 1. cap. 12.

* *Bulbus*, Βολβός, radix subrotunda, vel pluribus tunicis in orbem se amplexantibus, vel pluribus squammis imbricatis fere dispositis coagmentata fibras plurimas ex ima sede laterali emittens. Ital. *Cipollella*. Interdum latius sumitur pro Radice quavis uno tubere constante etiam solida substantia, & continua, nec divisa in squammas, & tunicarum involucria: ut *Croci*, & *Colchici* radices bulbosae censentur. V. Botan.

Bugones, Βουγώνες, vocantur apes spuriae, vernacule *milde bienen*, natae ex putrefacto bove, unde & nomen acceperunt. Varro de Re rustica l. 2. c. 5. Pulvis ex illis contritis factus cum melle mixtus pilas gignere scribitur. De apum proventu e bobus putrefactis prolixius descripto videatur Ul. Aldrov. l. 1. de Insect. c. 1. p. m. 58. ed. Bonon.

Buleuma, Βελάμα, vide *Constitium*.

Bulimus, Βολιμός, vehemens, frequentior, & nimium aucta fames, est symptoma p. n. aucti appetitus ciborum, etiam cum animi deliquio, proveniens ab halitibus fermenti in ventriculo acidioris orificium ventriculi vellitantibus & pungentibus, P. Barbette l. 4. Prae. c. 1. cum not. Dekeri, Franc. Sylvius l. 1. Pr. c. 2. §. 5. Qui cum Galeno causam in refrigeratione oris ventriculi & indigentia quaerunt, ex l. 1. de causis. Sympt. c. 7. operam perdunt. Dicitur & a nonnullis Βολιμός, item Βόπαρα, magna esuries, *furcilla*. Vide Linden. Sel. Med. Ex. XIII. §. 58. seqq. Differt ab *appetentia canina*, quod in hac vomitiones sequantur ex nimia ingluvie; in *bulimo* non item, sed animi deliquium sit hujus comes & symptoma proprium atque inseparabile,

uti Linden. *d. l. §. 74.* testatur.

Bulitbos, Βάλιθος, significat *calculum in bobus* repertum, quales non modo in vesicula fellea sæpius a laniis inveniuntur, verum etiam in renibus & vesica, quales leguntur in *Ephemerid. Nat. Cur. Decad. II. Ann. VI.* ut ita recte dicatur, Aristotelem deceptum fuisse & fesellisse, quando *secl. X. probl. 42.* hominem solum calculosum fieri credit, deque ratione illius asserti follicitus fuit.

Bulla, πουβέλυξ, dicitur flatus inclusus humido circum extenso. Ita enim generari scripsit Gal. *c. 7. aph. 34.* Adde Dieter. *n. 708.* *Bulle* fiunt circumtenso humore spiritui flatuoso, & solet hoc magis accidere, quando humor aliquid tenacitatis habet; tunc *bulle* quoque magis stabiles & difficulter solubiles esse solent. Est ergo *bulle* soboles flatuum cum superficialia viscositate majori minorve, per agitationem & conuassationem obortorum. De hujus generatione & differentiis plura lege sis in *notis ad Jessenii Judic. de S. V. S. M. p. 190. seq.* Quid *bulle* in urinis significent, indicat Hipp. *7. aph. 34.* quamvis alii etiam ad alios morbos flatulentos hoc signum extendant, Dieter. *n. 708.* Paracels. *de urin. judic. t. 2. c. 3.* *Bulle* dicuntur etiam pustulæ, cum oculis obortæ, tum ex combustione in aliis quoque partibus excitatæ, Gal. *l. 6. c. 9. de Simpl. Fac.*

Bullimenta vocantur ab Augustino Pantheo, quando vasa aurea vel argentea eluuntur & exterguntur convenienti quodam liquore, ut fiant nitidiora, Libav. *S. A. Ch. l. 1. c. 24.*

* *Bumelias*, Βυμέλιος, exp. q. d. bubula fraxinus: fraxini quædam species est a Macedonibus sic appellata. Theoph. *Pl. 3. II. & 4. 9.*

* *Bunio*, Βυνίος, & Βύνος, utrumque rapi genus: Diosc. hinc apud eundem *5. 56.* *bunites oenos*, Βυνίτης οίνος, est vinum ex bunio.

Bupeina, vide *Bulimus*.

* *Burphthalmus*, Βυρφαλμον, herba sic appellata, quod flores gignat bovino oculo similes. Diosc. *l. 3. c. 157.* Plin. *l. 21. c. 8.* Mattiolo.

Buprestis, Βυπρεστις, est animal insectum quoddam, cantharidi & specie & viribus ad simile. Gal. *l. 11. de S. Fac. §. b. t.* Dicitur a Βυ, particula intensiva: vel a Βεός, bos, quod animal bobus imprimis exitiosum sit, teste Plin. *l. 22. c. 22.* quod nominis indicium urget Joh. Rhod. *ad Scribon. Larg. n. 190.* quamvis & equis pariter noxium notaverit P. Veget. *Art.*

Veser. l. 3. c. 78 & πιμπρεθαι, inflammare, & inflare. Integram *Buprestis* historiam vide apud Ul. Aldrovand. *l. 4. de insect. t. 6.* Dicitur etiam quibusdam Græcis Βυδών, a valde mordendo. Venenum ejus acre, nitrosum, imo causticum & corrosivum est. Quod si quis *Buprestem* biberit, antidota tradidit Scrib. Larg. *n. 190.* & Galen. *l. 2. de Antid. c. 7.* Nihilominus *Buprestes* ad utilitatem quoque medicam fuisse olim adhibitos, v. gr. ad uteros inflandos & purgandos, testatur Hippocr. *l. 1. de morb. mul. c. 25. 42.* & quidem sine alis, pedibus & capite, *lib. de nat. mul. XXIX. 90.* Et Diosc. *l. 2. c. 66.* ad carcinomata, lepram, & impetigines curandas aliis admistas fuisse confirmat. Præter vermem autem notat etiam oleris sylvestris genus apud Dioscoridem, teste Galen. *in exegesi Hippocr.*

Bur, terminus Helmontianus, significans succum mineralem, in quem aqua in terra fracescens aliquando transiit, juxta species per directionem seminum electas, quemadmodum *Lessas* dicitur liquor seminalis, ex aqua fracescente ad plantarum generationem faciens, *tr. Elementa n. 13.* *Bur* prima mineralium soboles dicitur, *tr. Aqua. n. 7.* Jung. Andr. Cassii *Cogitata de Auro c. IV. p. 45. 46.*

Burac, est omne genus salis. Alii vero distinguunt; ut *Baurac*, *Denequat*, *Borago*, *Borax*, *Uritar*, *Angar*. *Rul.*

* *Burassos*, Βύρασος, fructus, qui folliculo, & involucre palmæ arboris includitur. Diosc. *l. 1. c. 151.*

Burdo, *Burdus*, vocatur *Hinnulus equi* vel *muli*; cujus posterioris testiculi & jecur qualem vim habeant medicam, docet Aldrov. *l. 1. de quad. c. 4. fin.*

Burina, i. e. *pix*. *Rul.*

Buris vocatur *Hernia scirrosa*, ex lapideitate apostematis duri genita, Avicen. *l. 3. fen. 2. tr. 1. c. 3.*

Bursa testium, vide *Scrotum*.

Bursalis vocatur musculus femoris obturator internus ob similitudinem quandam cum marsupio. Barthol. *lib. 4. An. cap. 11. p. 580.* In figuræ vero explicatione *p. 576.* vocatur a Bartholino *Marsupialis*. Græce Βυρσοειδής ἢ μάρτυροειδής dici possit.

Buteo, Βυτίων, τέρωνος, est species accipitris, cujus descriptionem vide in Aldrov. *lib. 5. Orni. b. c. 7.* Hujus singularis usus est in cibis, cum carnem obtineat optimam & teneram, ut & in medicina, quando testiculi cum melle cocti & oblati laudantur ad ardentem conjugalem infirmitatem, *p. 372. ed. Bonon.*

Butiga, est inflatio totius faciei, quæ & *gutta rosea* vel *rubea* vocatur, Rul.

Butler, nomen est hominis, qui lapidem mirabilis efficaciam habuit, de quo integrum tractatum scripsit Helmontius, inscriptum *Butler*. Fuit natione Hybernus, homo magna quondam in æstimatione ap. Jacobum Angliæ Regem, qui mira præstitisse lapide suo *ibid.* legitur in curatione morborum gravissimorum citissima, in chrysopeia five auri ex plumbo & hydrargyro confectione excellens. Credat, qui volet. Plura de illo & ejus obitu violento vide ap. Fr. Hofm. in *Clav. Schroed. l. 2. c. 65. p. 89. seq.* An hujusmodi *Panacea Butleriana*, quæ solo intinctu magnoque olei copiam vires suas communicet & multiplicet, & sola etiam inunctione, vel unius alteriusve guttulæ propinatione, tam mirose effectus præstet, naturalibus viribus excogitari & operari possit, ego valde dubito. An prorsus vana erit suspicio de præstigiis? Judicium B. Rolfinkii de *Butleriana* hac universali medicina legito in *Ord. ac Meth. Medic. Spec. Comm. l. XIII. c. 5* nec non in Marci Marci *Philos. vet. rest. Part. IV. sect. 1. subs. 9.* Vide *Panacea*. Descriptio lapidis *Butleri* occurrit in *Morley Collect. Chym. Leid. c. 375.*

Butyrum, Βούτυρον, & in masculino *Butyrus*, Βούτυρος, perinde enim esse docet Gal. l. 10. de *Sim. Fac. & l. 7. de C. M. S. L. c. 1.* dicitur (1) ipsa lactis substantia, & pars ejus pinguis ab ipso multa agitatione & concoassatione secreta. Etenim *Butyrum* fit ex eo, quod in lacte pinguisimum est, Gal. d. l. de *S. F.* Unde etiam nonnullis oleum ex lacte appellatur. Paratur copiosissimum e lacte bubulo, (hinc & nominis originem habere ex Johan. Petro Arluno notavit J. Rhod. in *Lex. Scrib. t. Butyrum.*) quamvis omnino ex ovillo & caprillo lacte parari possit, teste Plinio l. 28. c. 9. nec video, cur Gal. d. l. hoc mirum visum fuerit. Quin & ex humano lacte parari posse, norunt lactantes mulierculæ, abundantia ejus gaudentes; quo *butyro* nihil præstantius contra phthisin esse dixit Fr. Hofman. *Clav. Schroed. p. 662.* *Butyrum* olim Romanis non multum fuisse in usu, vult C. Bartholin. in *Advers. l. 53. c. 14.* Limitavit vero Rhod. hoc intelligendum esse de florente Republ. *Not. ad Scribon. n. 43.* quem huc porro referas. Scythas olim ex equino lacte *butyrum* parasse, testatur Hippoc. l. 4. de *morb. XXV. 22. seqq.* ubi simul inodus parandi traditur: locus sane lectu dignus & jucundus. Jungatur Linden. Ex *Tom. I.*

XVI. §. 110. *seqq.* multis; quem modum Plin. d. l. paucioribus verbis comprehendit. Quod fiat hyeme calefacto lacte, æstate expresso tantum, in longis vasibus crebro jactatu angusto foramine spiritum concipientibus sub ipso ore; res est per se notissima; quemadmodum & ejusdem vires & usus internus & externus omni carent difficultate. Scilicet molliendi facultate præditum est, vimque habet olei, Dioscor. l. 2. c. 81. Singularem vim venenis resistendi oleositate sua & acrimoniam illorum infringendi valde deprædicat Forest. l. 30. *Obs. 8. in Schol. (2)* A chymicis hoc vocabulum translatum ad liquores oleosos ex mineralibus paratos; v. gr. ex antimonio & mercurio simul destillatis paratur *Butyrum antimonii* dictum, de quo Rolfink. *Chym. l. 3. sect. 1. art. 4. c. 12.* & alii. ita in *collectaneis Chym. Leid. c. 52. 53.* varii ejus processus proponuntur. Libav. vocat etiam *butyrum sublimati*, *Synth. Chym. T. 1. l. 3. c. 14.* Ita & Magisterium Saturni five plumbi dicitur *butyrum*, a dulcedine & consistentia, Rolfink. d. l. l. 5. *sect. 2. c. 12.* Rul. in *Lex. Butyrum arsenici* ad caneros commendatum a Paracelsistis, de cujus tamen periculo vide Libav. *Synt. Ch. T. 1. l. 7. c. 26.* *Butyrum scissile Crollii* vide in *Chym. & apud Libav. T. 2. Alchym. Pharm. c. 36.* Poterius quoque singulare *butyrum margaritarum* anti-hæticum finxit, teste eodem Rolfink. d. l. c. 41. (3) Pharmacopœi etiam compositionibus usitatoribus unguentorum potabilem, rubri & viridis *Butyri* titulum attribuerunt, vulgo *Vote und grune Butter*, cum basis sit *Butyrum*. Vide *Dispensatoria*.

Byno, βύν, dicitur hordeum maceratum, germinans, ac una cum lingulis tostum, uti recte descripsit Aetius l. 30. c. 29. Vocatur & *Brasium*, vulgo *Matta* vel *Maltum*. Germ. *Malb.* Ex hac cocta cum aqua & lupulo condita fit potus ille notissimus, *Cerevisia* five *Bira*. Perspicuam magis descriptionem & declarationem vide apud Thom. Willis de *Ferm. cap. 7.*

Byrethrum. Occurrit hoc vocabulum apud Forest. l. X. *obs. 132. schol.* & denotat speciem alicujus sacculi capitalis, vel pileoli medicati, five cucuphæ ex speciebus cephalicis paratæ. Verum nullam hujus appellationis invenire licet rationem aut ansam, aut etiam autoritatem. Neque enim in Græco aut Latino tale vocab. occurrit. An fortassis Autor voluit appellare *Baretum*, a Gallico *Bavette*, vel *Berettum* ab Ital. *Beretta*, quorum utrumque pileolum vel capitium significat?

Byrsa,

Byrsa, βύρα, id est, *Corium*. Vide infra *Corium*.

Byrsodepsicon, βυρσοδεψικόν, est epitheton *Rhus* futorii, significans corium tingens & concinnans. *Cœl. Aurel. l. 4. Tard. pass. c. 3. p. 462.*

Bysauchen, βυσάχων, dicitur proprie, qui humeros attollens cervicem contrahit. Usurpatur etiam de iis, qui morbosa rigiditate cervicis laborant, & obstipa cervice incidunt, teste *Keuchen. in notis ad Seren. p. 150.*

Bysma, βύσμα, a βύω, quod significat *oppleo*, *obruo*, dicitur *obturamentum*, vel *epistomium* in vasis, quale de doliis oleariis sumtum, & cum sordibus officinæ fullonum, & fructu sive semine serpentis mistum igni multo accenso injectum ad suffutum hysteri-cum ordinavit *Hippocr. l. 2. de morb. mul. VII. 7.* Qui vero ibidem *amurcam* insulam, (ceu ad excoriationes fedis, & genitalium utriusque sexus utilem, teste *Dioscor. l. 1. c. 134.*) per hoc vocab. intelligunt, nulla ratione niti videntur. Huc pertinet & adverbium βύων *Hippocrati* non infrequens, significans *acervatim*, cumulate, dense, v. gr. de mensibus largiter cum impetu prorumpentibus, *l. de nat. mul. VI. 3. & l. 1. de morb. Mul. XIV. 5.* Eidem quoque vestis contexta, densa & plena dicitur βύμα βυσμένον *d. l. II. 3. 6.* cui opponitur πύμα βύμα, rarum, laxum, molle.

Byssus, βύσσος, est lini genus tenuissimum & nobilissimum nascens in India & Egypto, ex quo olim pretiosissimæ vestes conficiebantur. *Gorr. Unde Byssinus, βύσσινος.* Qui *Byssum* per colorem purpuræ exponunt, eos recte carpit *Hent. Steph. in Lexic. ex Luc. XVI. Aristoph. Scholiast. Byssum* exponit per pudendum muliebre. Dicitur & βύσσος.

Bythos, βύθος, profundum, alium, imum gurgitem significat. Usurpatur ab *Hippocr. de fundo ventriculi*, ad quem gula cibos transmittit, *in Epist. item de profunditate maris ibid. & tropice de supina ignorantia, in Procep. VI. 1. & de extrema pernicie rursus in Epist.*

C.

CAb, Aurum significare, vult *Mart. Ruf. in Lex. Ch.*

Cabala, Cabbala, Caballa, Cabalia, Ca-

ballistica ars, Cabula, Gaballa, Kabala, vel ab Hebræo *Kibel*, *recepti*, vel juxta *Crollium* (si *Libavio in Exam. Philos. nov. credimus*) a *Gabalis*, quod spiritum sidereum hominis denotat, quem voluit forte ex homine exire, in cœlum ascendere, & attrahere magnetice omnem scientiam. Descendens vocabulum significat doctrinam viva voce tanquam per manus acceptam a patribus, ἀγγραφοί ἀπορίαις. Receptio scientiæ per colloquium dicitur, *Lagn. in Hamm. Ch. Vol. IV. Th. Ch. p. 785.* A *Rulando* & *Ionsono* describitur, quod sit scientia occultissima, quæ divinitus una cum lege *Mosi* tradita fuisse fertur, & *Dei* doctrinam de *Messia* hominibus patefecit, cum angelis amicitiam cultoribus suis contrahit, rerumque naturalium cognitionem tradit, ac divino lumine mentem illustrat. Dividitur in *Judaicam* vel sano sensu *Theologicam*, quæ agit de rebus divinis, & *Medicam*, quæ circa curationem morborum occupata est. Re tamen vera sunt connexæ. Utraque est magica & *Magiæ* species, non dissidente ipso *Paracello*, quamvis alibi distinguat inter *Magiam* & *Cabalam*; illam dicens scientiam divinitus revelatam, quæ ducit ad cognitionem elementorum, & corporum ex his constantium proprietatum, virtutum, effectuum: Hanc vero, quæ mediante intellectu illuminato monstrat viam rectam, perveniendi ad Deum, quidque cum ipso agendum sit, & quæ ab illo fiat revelanda & annuncianda. Verum nec ipse hanc distinctionem semper observat, cum *Cabalam* quoque ad res *Medicas* referat, dicens, quod *Caballistica* signata fallere nequeant, (si *Dis placet*) *l. 1. de signat. rer. natur.* Divisio hæc etiam laudatur a *Vigenerio in tract. de Igne & Sale c. 20. Vol. VI. Th. Ch. p. 31.* Nobis hic sermo est de *Cabala*, Medico sensu accepta, quam ex recentioribus acriter defendere conatus est *Guilielm. Johnson. in Lex. Chym.* contra *Germanos*. Enim vero rectius illi nobis facere videntur, qui vel inter *μαγικὰ δόγματα*, præstigias, & fraudes diabolicas, vel etiam inter nugamenta & lusus otiosorum ingeniorum referre non dubitant, ut sunt *Joh. Langius in Epist. Andr. Libavius, J. Cunn. Dieter. in Latr. n. 507. Rob. Keuch. in Not. ad Q. Sereni prolegom. Prolixæ hac de re Sennert. in Conf. & Dissensio. &c. c. 13.*

Cabalatar, id est, *Sal niterum*. *Ruland.* Dicitur alias *Cabalator*, de quo *p. p.*

Caballi, vel *Cabales*, (*Gabales*, *Croll.*) sunt.

Sunt lemures, & astraia hominum corpora, qui ante prædestinatum vitæ periculum repentina morte quapiam extincti sunt. Isti postmodum oberrare putantur super terram, lemorum instar, donec terminus prædestinata vitæ completus sit, ut, quod vivere corporaliter debeant, spiritualiter adimpleant, si credere fas est, veræque religioni Christianæ dissonum esse non comperiat ex scripturis sacris, unde petendus est lapis Lydius, quo reprobatur omne, quod ex auro non conflatum est Evangelico. Ruland. & Ionf. Lex.

Cabbalica ars, καββαλική τέχνη, pro κατεβληπιη, dicitur species *Palestricæ*, sive Luctatorix artis, quasi *prostratoria*, id est, vim prosterndi habens: Et *Caballicus magis*, καββαλικώτερος, non qui robustior, sed qui magis in hac arte versatus fuerit, appellatur, Gal. ad *Thrasylbul.* c. 45. Foef. p. 294. *Oecon.*

Cabebi, *cabeb*, id est, *squama ferri*, Rul. & Ionf. in Lex.

Cabelianus, dicitur Belgis species *Afelli* piscis, vel *Lucii*, de quo plura vide apud J. Anton. Linden. *Sel. Med. Ex. XI.* §. 81. *Seqq.*

Capulator, id est, *sal nitrum*. Mich. Toxicis, & Ionf. in Lex.

Cacabulum notat locum ad secessum & alvum exonerandam. Acon. in Lex. *Med.* citante Jos. Laurent. in *Amalib. Onom.*

Cacabus, κακαβος, κακαβον, κακαβον, idem, quod *olla*, vel *lebes*, aut *sartago*, in qua aliquid coquitur. Meminit illius sæpius Scrib. Larg. Jung. Joh. Rhod. in Lex. *Scribon.* Sunt *cacabi* vel fictiles, vel ænei. Ruland. & Ionf. describunt, quod sit vas continens chores tres, vulgo, *Cine Daffanne oder Bessel*.

Cacangelia, κακαγγελία, idem, quod κακορόμοσιν, *maledicentia*, *procacitas*. Legitur apud Hipp. l. de *Arte in princ.* quamvis legatur *ibid.* κακαγγελία. Vide Foef. *Oec.* p. 301.

Cacaoest, sive *Lapis corvinus* Indiæ, qui calefactus tonitru edere dicitur apud Borel. *Hist. & Observ. cent.* 2. O. 38.

Cacatio, κακατιος, idem, quod *Aphodos*. Vide supra. *Cacator* quod scabiosus fiat natus mediante tostura excrementorum, hoc per magnetismum fieri, persuadere cupit Helmont. de *magnet. vuln. cur. num.* 21. Sed rectius præstigiis annumerari debet. Inter febrium species numeratur quoque *cacatoria* a Fr. Sylvio *Pr. M. l. i. c. 30.* §. 113. 181. juxta suam hypothesein dependens a bile minus volatili, sed magis acri, & ad notatum succi pancreatici accessum, acriori adhuc reddita ipsa intestina mordente, & ad contentorum propulsionem irritante.

Cacatoria febris dicitur Sylvio febris quædam intermittens cum alvi dejectione copiosa & quandoque torminosa, ægros valde affligens, quæ & *Dejectoria* aut *cathartica* vocari potest. Sylv. l. i. *Prax. Med. l. i. c. 30.* §. 39.

Caccionde, an sit nomen patronimicum nec ne, mihi non constat. Pilulæ vero quædam vocantur *de Caccionde*, quarum basis est terra *Catechu*; & commendantur specialiter adversus dysenteriam a D. D. Georg. Baglivio, Medico & Anatomico Romano, *Prax. M. l. i. c. 9.* p. m. 73.

Caccederium Tartarum, est materia peccans in corpore humano generata a separationibus facultate segregativa, non succedente mox expulsiua. Rul. & Ionf. in Lex. *Chym.*

Cachexia, καχεξία, dicitur *malus corporis habitus*, & opponitur τῇ ὀρεξία, h. e. bono corporis habitui, per *Habitum*, ἔξω, intelligendo externam & in sensus, præsertim visum & tactum, incurrentem corporis κατωπιδίη, sive constitutionem, secundum quam aliquis carnosus, vel gracilis, duro, vel molli, denso, vel raro, bene, vel male colorato corpore præditus esse dicitur. Dieter. in *Iatr. n. 454.* Extenditur etiam a quibusdam ad *Maciem*, *Tabem*, vel *Atrophiam*, monstrante hoc Linden. *S. M. Ex. XIII.* §. 51. 197. quando scilicet intumescencia imprimis crurum jam concurrerit, cujus singulare & rarum exemplum legi potest apud Rolsink. *Ord. ac Meth. comm. l. XIV.* S. i. c. 5. Est alias veræ cachochymix *loboles*, & plerumque hydropis prodromus, & nutritionis depravationem complectitur. Causa a laud. Rolsink. adducta, *Sal* scilicet resolutum, d. l. II. f. 3. *cap. XI.* est nimis generalis. Definitio Ionstoni in *Syntagm. Pract. p. III. l. 5. Tit. 6. c. 2. art. 2.* ita potest ac debet suppleri: *Cachexia* est universi corporis in tumidam & male coloratam mollitionem diffusio, proveniens a succi nutritii chylosi diversimoda vitiositate, sanguinis quoque varii generis corruptionem supponente, Jung. Fr. Sylv. *Pr. M. l. i. c. 39.* P. Barbette *Chirurg. P. III. l. i. c. 14.* peculiarem quidem causam, videlicet obstructionem vasorum lymphaticorum videtur statuere. Sed & hæc succi nutritii & sanguinis vitiositatem præsupponit. *Cachecticus*, καχεκτικός, dicitur, qui *cachexia* laborat. Gal. de *cur. rat. per S. M. c. 19.*

Cachymia. Vide *cachymia*.

Cachlex, καχληξ, est lapillus, vel calculus, præsertim qui in aquis & maris littoribus reperitur, teste Suida, qui etiam speciem aliquam animalculi cujusdam hoc nomine venire

nire dicit. Lapillos illos, qui *καλλικες* dicuntur, ignitos, & in sero lactis extinctos imbuiere hoc vi adstrictoria contra dysenteriam utili, testatur Gal. l. 10. de S. F. §. Serum lactis.

Cachrys, *καχρυς*, (Gorræus rectius scribi vult *καγρυς*, *Canchrys*) *καγρυον* & *καχρον*, significat semen *rorismarini*, apud Dioscorid. l. 3. c. 87. imo ipsum etiam Rosmarinum five Libanoridem ex Hippoc. de nat. mul. XXIX. 75. Dicitur 2. & germinatio arborum quarundam, videlicet quercus, abietis, piceæ, juglandis &c. five verna, five autumnalis veluti *κνημα* & rudimentum; *καχρυς*, Theoph. l. 3. Hist. Plant. c. 7. 3. significat Hordeum tostum in furno, ut facilius commoli, & in farinam redigi possit, Suidas & Gorr. in Def. Meminit hujus vocab. fortassis in hac significatione Gal. l. 7. de C. M. P. G. c. 6. dicens, nihil habere virtutis emollientis, sed digredientis. In hac quoque significatione Hippocr. accepit, de Nat. mul. XXIX. 69. l. 2. de morb. LXV. 14. & l. 3. XXX. 13. Vide Foef. in Oec. p. 294. De hoc vocabulo etiam legatur Joh. Rhod. ad Scribon. Larg. n. 70.

Cachunde five *Cachundica* confectio Chinesium vocatur electuarium confortans, cujus descriptio videatur in Ros. Lentilii Miscell. Medico-Practico. Part. III. p. 113. & rursus e Zac. Lusit. meminit p. 289.

Cachymia, *Cachimia*, *Kakimia*, terminus est Paracelsicus, quo denotatur corpus metallicum imperfectum, vel immatura metalli minera, quod non est salinum, neque metallicum, sed pene metallicum, cum primam materiam metallicam habeat, & ex primis tribus metallicis ducat originem. *Cachymia* dividi possunt in Sulphurea, ut Marcasita, Chifeta, Cobleta; 2. in Mercurialia, ut Arsenicalia, Auripigmentalia &c. 3. in Salina, ut omnia Talcica. Ger. Dornæus Genealog. mineral. cap. 20. in Theatr. Chym. Vol. I. p. 587. Allegoricam & ænigmaticam *cachymiarum* applicationem vide, si placet tempus terere, passim in scriptis Paracelsi, præcipue in *Paramiro*. *Cachymiarum* vitam consistere in spiritu Mercuriali tingente; contra mortificari per sublimationem sale & vitriolo, dixit l. 4. & 5. de vit. rer. nat. Johnsonus 30. species *Cachymiarum* hodieque reperiri cognitatas jactitat, quas tamen enumerare non vult, fortassis nec potest.

Cacia ferrea, id est, *coblear ferreum*. Rul. & Jonf. in Lex.

Cacoalexiterium, *κακοαλεξιτεριον*, idem, quod *Alexiterium*, h. e. remedium, quod præfens

virus expellit. Utitur Helmont. tr. de peste §. præservatio.

Cacochroi, *κακοχροοι*, i. e. pravo calore præditi scilicet in facie. Differant ab *αχροοις*, five decoloribus. Gal. comm. de R. V. I. A. t. 118. Joh. Martinus prælect. in Hipp. de A. L. & Aq. t. 27. p. m. 46. Jung. Marcell. ad Dioscor. l. 3.

Cacochymia, *κακοχυμια*, est vitium humorum vitalium, præcipue massæ sanguineæ, qualitate p. n. afficiens, & proveniens a collectione portionum heterogenearum & vitiosarum corpori alendo ineptarum, vel unius, vel varii generis. Pro varietate degeneracionis ad hujus vel illius excrementi indolem quatuor sunt *Cacochymia* species: Biliofa, five Cholericæ, Pituitosa, five Phlegmatica, Atrabiliaria, five Melancholica, & Serosa, quamvis duæ posteriores fortassis conjungi possent. Dividi etiam potest ac debet in benignam & malignam, quæ posterior & putrida recte dicitur a Linden. Ex. XVI. §. 242. ejusque fructus est Dysenteria, §. 170. De *Cacochymia* plura vide in *Dogmat. nostris Part. II. c. 7. D. 9.* In specie a Galeno quoque *κακοχυμια* ad cibum mali succi restricta fuit, l. de bon. & mal. succi cibis, qui alias dicitur eidem τροφή κακοχυμια, cui opponitur *εχχυμια* @ τροφή ευχυμια.

Cacocnemos, *κακοκνημια*, i. e. malis suris præditus; alii per *macilentum* exponunt. Ital. di cattive garate. Jos. Laur. Amalth. Onom.

Cacodæmonum Magia, i. e. præstigiola, diabolica, opponitur *Magia Naturali*, & veræ, ceu damnata & homine Christiano abominanda. Penotus de Medicam. Chym. in Vol. I. Tb. Chym. p. 665.

Cacodes, *κακοδης*, significat male olens, & dicitur de vomitu, Hipp. Coac. t. 556. & l. de superfectat. XIII. 6. Foef. p. 302.

Cacoethes, *κακοηθης*, vide *Malignus*, & *Cacoethia*, *κακοηθια*, vide *Malignitas*. In specie *Cacoethæ* ulcera, *κακοηθια* ελκη, dicuntur, quæ omnibus rite decenterque factis nihilominus non sanantur, Gal. 4. M. M. 5. scilicet propter materiæ affluentis putrescentem acrimoniam.

Caconia, *κακονια*, vitiose pro *κακονια*, *Caconia*, de quo postea.

Cacopathia, *κακοπαθια*, id est, passio mala, afflictio. Hipp. de vet. med. XXXIIX. 13.

Cacopbonia, *κακοφωβια*, dici potest in genere *visitata vox*, cujus species sunt v. g. *αφωβια*, *δυσφωβια*, ex Gal. de diff. Sympt. c. 3.

Cacophrastus, epitheton Theopr. Paracelsi attributum, uti quidem ipse queritur, a malevolis, quamvis semetipsum quoque ita appel-

appellaverit in præfar. ad *tr. Paragranum*. Sane obscænum, quo utitur in scriptis, & sordidum dicendi genus, hoc titulo hand indignum illum esse, demonstrare satis superque videtur.

Cacorema, κακορέμα, rectius κόρημα. Vide *Corema*.

Cacorrhemosyne, κακορήμοσύνη, vide *Cacangelia*.

Cacorrhhythmus, κακορήρhythμος, idem, quod ἄρhythμος. Vide *Arythmus*.

Cacos, κακός, malum significat. Ustatissimum Hippocrati in præfatione. Opponitur τῷ ἀγαθῷ, 2. *aph.* 33. An semper vero idem significet, quod *lethale*, merito Galenus dubitavit, & nos cum illo. Jung. Dieterich. *Iatr.* n. 428. *Foef.* p. 301.

Cacosinon, κακοσινόων, *Cacosinotaton*, κακοσινόωτον, κακοσινόωτον, idem, quod *nocens*, *nocentius*, *nocentissimum*. Hippocr. 3. *de fract.* t. 63. Vide *Foef.* p. 302. & *Gorr.* p. 205.

Cacosis, κακώσις, mala dispositio, vitium, a verbo κακώσθαι, quod significat male affici. Κακώσις τῆ σώματος, vitium corporis, legitur apud Hipp. *de intern. aff.* Φωνὰ κακώμενα, voces vitiatæ, 3. *Epid.* l. 10. § 32.

Cacostia, κακοστία, fastidium ciborum, & κακοστός, qui fastidit cibos. *Jof. Laur. Amalib. On.* p. 128.

Cacosphyxia, κακοσφύξια, vitiosum pulsum in genere significat, Gal. *de diff. sympr.* c. 4.

Cacostomachus, κακοστόμαχος, dicitur de alimentis, quæ vel stomachus respuit, vel eundem offendunt. Opposita sunt τῷ ἐνσώμαχῳ, stomacho grata. *Gorr. in defn. Ionst. System.* P. I. l. 1. c. 2. art. 1.

Cacostomos, κακοστόμος, i. e. qui mali oris est. *Jof. Laur. d. l. Ital. di mala bocca.*

Cacothanatao, κακοθανάτω, significat *miseræ mortis pericula subeo*, sive miserabiliter morti me trado. *Jul. Alex. not. in Gal. l. 3. de L. Aff. cap. 6.*

Cacothymia, κακοθυμία, vitium animi est, improbis & imperitis commune, in his emendabilis, in illis malignius. *Linden. S. M. Ex. II. §. 29.*

Cacotropein, κακοτροπέειν, est maligne sive perverse agere, moribus esse pervertis. Hipp. l. 1. *de morb. mul.* LXV. 6. *Jung. Foef. p. 302.*

Cacotrophia, κακοτροφία, in genere vitiosam nutritionem significat, Gal. *de diff. sympr.* c. 4.

Cacumen, κάκρον, *Summum*. Vide *Acron*.

Cadaver, νεκρόν, quid proprie significet, etiam pueris in triviis notum est, scil. vel animal, vel hominem vita destitutum, sive

mortuum. Ejusmodi *Cadavera* olim ad exercendas operationes Anatomicas adhibita fuisse, testatur Galen. in *Libris de Aministrat. Anatom. in specie l. 2. princ. Cadaverum* cruentationem, cujus rationem Helmont. in *Spiritus mumiales vel insitos* refert de *magnet. vuls. cur. n. 113.* & quod aquis submerfa maneat, non est hujus loci examinare. *Cadaveris* humani cujusdam raram fragilitatem statim post obitum lege sis in *Ephemerid. Nat. Cur. Tom. III. Obs. 127. Cadaverum* condituram antiquam & hodiernam vide apud *Rolfink. de Purgant. sect. 1. art. 2. c. 43. & 44.* & ex novissimis *Morley Collect. Chym. Leid. c. 100. Cadaveris* humani pthifis correpti manum maculas infantiles ad contactum tollere, asserit *Helm. tract. Demens Idea n. 46. Cadaveris* humanum esse frigidius glacie, vult idem, *tr. Ort. imag. morb. n. 15.* Ejus fœtorem stomachum subvertere, testatur *tr. Custos errans, n. 46. Cadaveris* humani vermes a femine menstruoso gigni, voluit *Paracels. l. 2. Paraglyphor. §. 3. Cadaver* quoque appellat in oppositionem Spiritus vel Tincturæ, de *caduco matric. §. 3.*

Cadmea, καδυμία, a *Cadmo* Agenoris Phœnicum Regis filio, qui Thebas in Bœotia condidit, unde & *Arx Thebanæ Cadmea* dicitur. Inde oborum proverbium: *Cadmea victoria*, καδυμία νίκη, quo usus est *Gal. l. 1. de diff. respir. c. 2. in fin. victoria* inutilis, & victori minime gloriosa.

Cadmia, καδυμία, aliis *Climia*, *Chlimia*, duplex dicitur: *Nativa*, quæ iterum gemina: *Metallica*, quæ *Cobaltum*, & *Metalli* expers, quæ *Lapis calaminaris* est. *Facilitate* varia, *Botryris*, *Capnitis*, *Calamitis*, *Ostracitis*, *Placitis*, in quarum differentiis inquirere, cum *C. Hofm. Paralip. offic. c. 94. A.* supervacuum arbitramur. *Vid. Schrod. l. 3. Pharm. c. 19. & Fr. Hofmann. in clav. ad ill. loc. Galenus* quoque utriusque speciei meminit, nativæ quidem satis obscure, l. 9. de *S. F. §. Molybdæna*; *facilitate* vero *ibid. §. Cadmia*. Pluribus etiam descripsit *Ruland. in Lex. Chym.* De hac & ejus vi venenata legi etiam potest *Obs. 78. Tom. II. Ephem. Nat. Curios.* Quod, & quomodo æs tingere possit, lege in *Vogel. tr. de Lap. phys. condit. c. 7. Vol. III. Th. Ch.*

Caducus simpliciter & cum adjectione *Morbis*, vide *Epilepsia*.

Cadus, κάδος, est nomen vasis vinarii, & certæ quoque mensuræ, videlicet amphorarum octoginta. Amphora vera libris octo, vel uncis nonaginta sex æstimatur. *Linden. S.*

M. Ex. X. §. 140. Dicitur & *καίρη*. Gorr. p. 292.

Cæcilia, vide *Cæcilia*.

Cælatura, *Cælatura*, fortassis a *καίλος*, *causus*, *γλυφή*, est artificium sculpendi vel pingendi cælo, scalpris, adamante, aliisque instrumentis, ligna, lapides, metalla; de quo artificio legatur Libav. *Syntagm. Arc. T. 1. l. 1. c. 23.*

Cementatio, *Cementum*, *Cæmentum*, *Cimentum*, & *Cimentatio*, legitur apud Gerard. *Dorn. de Transm. Metall. c. 20. in Theatr. Chym. Vol. 1. p. 548. seqq.* Per simplex e & per æ legitur in Ruland. & Johnson. *Lex.* Præter vulgarem & genuinam significationem ad architectos pertinentem, qua denotat lapides sectos & materiam ad ædificia cæsam, Græce *χαλιε*, habet in Chymia aliam quoque peculiarem significationem. His enim ita dicitur corpus sicca, qua corpus aliquid metallicum cum salibus corrodentibus, quæ etiam *Cæmentum* dicuntur, stratificatum calcinatur. Solum aurum & argentum sustinent *cementationis* violentiam, ceu ultimum supplicium, nec mutantur in calcem, sed saltem consumptis reliquis metallis imperfectis admixtis, puriora evadunt, Rolf. *in Chymia l. 2. c. 3.* Jung. Schroder. *Pharmac. l. 3. c. 8. p. 362. seq.* D. D. Wedel. *Pb. l. A. F. R. l. 1. f. 4. c. 6. Pharmac. Acroam. l. 1. f. 4. c. 6. D. D. Bohn. Diss. Phys. Chym. XII. §. 22.* A Joh. Helfr. Iunken *Cæmentatio* describitur, quod sit calcinatio clausa, ad differentiam illius, quæ fit igne aperto, *Corp. Pharmaceutico-Chymico-Medic. sect. 1. cap. 6. p. 20.* *Cæmentum* vulgare & regium descriptum traditur *sect. III. c. 5. p. 233.* *Cæmentationem* speciem calcinationis dixit Paracels. *l. 7. de resuscit. rer. nat. Cementorum* varias species peculiari libro collegit Idem. E novissimis varias *Cæmentorum* descriptiones tradidit D. Iunken *in Lex. Chym. Phar. Part. 1. p. 76. seq.* In genere quoque *Cementare* usurpari pro stratificare, h. e. alternas res quasdam ponere, vult Rul. *d. l. Cæmentum* pro luto, quibus vitra & alembici occluduntur, accepit Helmont. *tr. Complex. atque Mis. Elem. signi. n. 37.*

Cæo, *καίω*, uro, vide *Cauma*, *Causis*.

Cæros, *καίρος*, occasio est, & opportunitas rei cuiuslibet agendæ, quomodo apud Hipp. *1. aph. 1. καίρος ὄψεως* dicitur, quod medico maxime considerandum, cuius prudentiæ & pietatis est officium, in omnes occasiones temporis habere oculum paratum, esse oculatum ad quamvis arripiendam occasionem, præsertim, ubi in acie res, atque cito solet mo-

mentum occasionis præterire. Unde *ἀκαίρος* dicitur, cui opponitur *ἀκαίρος ἰατρός*, Dieter. *Iatr. n. 425.* Dicuntur & *morbi tempora* Gale-
no *καίροι*, quorum quatuor numerantur, qua univ ersalia totius morbi, qua particularia singularum periodorum in intermittentibus, de quibus singulis suo loco. A substantivo *καίρος* descendit *καίριος*, quod præter suam receptam & generalem significationem, qua *opportunitum* notat, apud Hippoc. in specie periculo & morti *opportunitum*, h. e. lethale significat, v. g. de vulneribus, quæ certissimam et celerissimam mortem adferunt, *de artic. sect. 2. t. 10. Gal. 3. in prorrh. t. 29.* et in genere de morbis periculosis et lethalibus, Hipp. *l. 1. de morb. IV. 1. 9. 10. 11.* Phrasin Homericam ex *Iliad. 9. v. 84. & 326.* ideoque veteribus usurpatam demonstravit Foef. *in Oec. p. 300.*

Cæsar, *Cæsareus*, *Cæso*, Gr. *δσεροποιουσία*, de partu vel foetu ex utero matris sive mortuæ, sive vivæ sectione uteri et abdominis extracto dicitur, de quo legatur integer tractat. Franc. Rousseti *de partu Cæsareo*, et Senner. *Med. Pr. l. 4. P. 2. sect. 6. c. 8.* et Ioh. Scultet. *Auflar. primo ad Armamentar. Tab. X. fig. 7. p. m. 28. edit. Amstelodam.* Singularis observatio *Cæsareæ* operationis, nimirum foetus mortui post 21. menses in uteri tuba delitescens matre salva excisi a D. Abrahamo Cypriano, in Acad. Franeker. Professore legitur *in Actis Erud. Lips. A. 1701. m. Febr. p. 82. seqq.*

Cæsius, vide *Glaucoma*, *Glaucosis*, *Glaucos*.
Cæsa, *Cæf*, *Cæfur*, vide *Camphora*. Rul. et Iohnf.

Cagaret, vide *Mæna*. Rhod. *ad Scrib. Lavg. n. 71.*

Cagastrium, vocatur a Paracelso semen morbificum non connatum, vel hereditarium, sed adscititium ex corruptione, ad differentiam *liastrostri*. Suntque morbi *cagastici*, pleuritis, pestis, febris etc. *tr. Labyrinth. Medicor. CXI.*

Cabos, pro *Chaos*, de quo infra. Iohnf.
Cal, est *arsenicum citrinum*. Significat et *acetum*. Rul. et Iohnf.

Calae, *Calaem*, *Calaemum* est species *stanni* indici, quod ignis examini subjectum transmutatur in speciem cerussæ, qualis fit ex plumbo et stanno nostrate, Libav. *Alchym. transmutat. Defens. contra Guibert. in T. III. p. 183.* De ejusdem transmutatione in argentum per *cementationem* legatur idem, *Syntagm. Arc. Ch. l. 7. c. 10. & 16.*

Calamedon, *καλαμεδόν*, epitheton differentię alicujus fracture, quæ etiam dicitur *ἐς ὄρυχα*, quando fit secundum partem aliquam recta, *in*

tremo autem lunata, Govr. in Def. quamvis Joh. Siglic. in quad. Disp. de Fractur. hanc ab illa distinguat, & fracturam $\sigma\chi\iota\delta\alpha\alpha\alpha\alpha\delta\alpha\alpha\delta\alpha\alpha$, h. e. *assulatum*, sive instar ligni fissi factam cum $\alpha\sigma\lambda\alpha\mu\alpha\alpha\alpha\delta\alpha\alpha$ coincidere statuat.

Calaminaris, *Calamina*, Ruland. Iohnf. *cadmia lapidosa*, metalli expertus est lapis, qui reperitur in metallorum fodinis, fossilis, subflavus, non admodum durus, luteum, dum accenditur, fumum eructans, cujus usus externus siccans & adstringens esse solet. A Glaubero natura aluminaris, ab aliis vero Martialis habetur, quælibet acida & humida absorbens indeque ulceribus curandis valde proficiuus. Et ejus magisterium merito suspectum habetur a Frid. Hofmann. in *Clav. ad Schrod. l. 3. c. 8.* quamvis Paracelsi crudum quoque intus adhibuerit, *l. 2. de Tartar. tr. 3. c. 3. & tr. 2. de morb. ex Tartaro, c. 2. de externo usu, l. de preparat. 1.* Ejus usus etiam est ad faciendum aurichalcum, dum cupro colorem illum aureum tribuit. *Lapidis calaminaris* igniti, & in aquis ophthalmicis extincti in gratiam collyrii meminit Libav. *Alchym. Pharm. c. 10.* Unguentum etiam suum ophthalmicum euporiston e lapide calaminari tenuissime trito & cum medulla crurum vituli vel butyro majali probe mixtum paravit Joh. Crato, cujus descriptio *Consil. 61.* a Laurent. Scholtz. collect. videatur & ap. River. *Prax. Med. l. 2. c. 8. p. m. 162.*

Calamitas, $\delta\alpha\tau\alpha\chi\iota\alpha$, pro infelici & damno eventu sumitur, v. g. de purgantium $\delta\alpha\tau\alpha\chi\iota\alpha\alpha\alpha$, Gal. c. 2. de R. V. I. A. t. 11. Scrib. *Larg. n. 231.*

Calamitis, $\alpha\lambda\alpha\mu\iota\tau\iota\varsigma$, est differentia *cadmia factitia*, dicta ita a figura *calami*, quam a petrica ferrea, cui, dum æs fusum ea agitatur, adhærescit, acquirit, Schroderus *lib. 3. cap. 19.* Agricola quoque *calamiten* appellat stirpem lapideam in mari natam, a forma *calami* sic dictam, *l. 4. Fossil. in fin.*

Calamus, $\alpha\lambda\alpha\mu\alpha\alpha$, præter significationem botanicam, qua *arundinem* ejusque varias species denotat, quæ non est hujus loci, tribuitur etiam pennæ, qua scribimus, cujus parandi modum vide apud Galen. *lib. 9. de admin. Anat. c. 5.* Olim fiebat ex arundine, teste Rhodio ad Scribon. *n. 10.*

Calandria, *Chalandria*, $\alpha\lambda\alpha\alpha\delta\alpha\alpha\alpha$, dicitur volucris ex *alaudarum* genere, estque alauda maxima, cujus caro inter cibos laudatissimi succi refertur, Aldrov. *l. 18. Ornith. c. 13.*

Calatæ, dicuntur homines lascivi & impudentes, a *Calæo*, juxta Iohnf. in *Lex. l. 2.*

Calbeum, vide *Galbeum*.

Calcadis, *Calcadinum*, dicitur *vitriolum album*, aliis *sal Alkali*. Rul. & Iohnf.

Calcaneus, *Calcaneum*, *Calx*, os *Calcis*, Gr. $\pi\tau\epsilon\tau\alpha$, maximum & principalissimum est os pedis, ad firmationem pertinens, quod astragalo subest, Gal. *l. 3. de V. P. c. 7. & l. de Ossib. c. 14.* In hoc os chorda totius corporis maxima & robustissima, hoc est, tendo communis trium musculorum pedis (quamvis C. Hofm. *comm. ad Gal. l. 3. de V. P. n. 151.* quatuor musculorum existimat esse tendinem, plantarem etiam addens) inseritur, Barthol. *Anat. l. 4. c. 21.*

Calcanthos, *Calchantum* pro *Chalcanthum*, Rul.

Calcar, idem, quod *Calcaneum*.

Calcaria dicitur species fornacis calcinatoriæ apud vitrarios, qua in conflandis vitris utuntur, cujus descriptio habetur in Anton. Neri *de arte vitrar. l. 1. c. 2.* & Merett. *in nor. ad eund. p. m. 268.*

Calcarius lapis, est saxum, unde *calx* paratur, Schrod. *l. 3. c. 8.* Habetur ineptus ad vitrum, propter sal acidum, Helmont. *de Lithias. c. 3. n. 7.*

Calceamentum, vide *Calceus*.

Calcedonius, vulgo *Cacedonius*, (an *Carchedonius* Agricolæ, quem speciem carbunculi dixit in *libr. de metall.*) est lapis inter pretiosos infimus, variis coloribus, lucidis & opacis constans, striatus, purior tamen & præstantior marmore, Parac. *tr. Celum Philos. fore sub fin. & l. 4. Philos. c. 6.* Ignis per attritionem elicitur. *tr. de Podagr.* Dicitur etiam de tartaro & calculo morbifico, *l. 1. de Tartar. tr. 1. c. 2.*

Calceña, *Calcenon*, *Calcenonia*, *Calcinonia*, dicitur minera tartarea morbosa, sive *calx tartarea*, Parac. *d. l. 1. 2. c. 1.*

Calcetis, idem, quod *Calcenonius*, vel *Calcenos*. Sanguinem *calcetum* dixit Parac. *l. 2. de Tartaro tr. 3. i. e.* sanguinem tartareis portionibus scatentem.

Calceus, *Calceamentum*, $\sigma\pi\delta\alpha\mu\alpha$, $\sigma\pi\delta\alpha\mu\iota\gamma\pi\alpha$, (quorum vocabulorum expositionem mirum, omisisse Foesium & Gorræum) quid significet, etiam pueris notum est. *Calceorum* tamen commodam formam & præparationem medico quoque scitu necessariam esse, patet ex Hipp. *4. de arric. t. 12. seqq.* & Gal. *in comm. ad h. l. calceamentorum* clavis transfixorum $\sigma\pi\delta\alpha\mu\iota\gamma\tau\omega\alpha\alpha$ $\eta\lambda\alpha\alpha\sigma\pi\eta\mu\iota\gamma\tau\omega\alpha\alpha$ meminit *l. 10. de C. M. S. L. c. 1.* De *calceis* veterum vide Rhod. *ad Scrib. L. n. 161.* ubi & minora *calceamenta* dicuntur *Calceoli*. *Ibid.* duplicis *Calcei* mentio fit. *Calceorum Indicorum* virilium

& muliebrum, ex costeo corio ad unguem concinnatorum, admirabili artificio affabre factorum meminit Chioccus in *Mus. Calceolar. sect. VI. p. 714.*

Calcidicum, dicitur medicamentum ex arsenico, Rul. & Iohnf.

Calcifraga, epitheton Scolopendrii, apud Scrib. L. n. 150. Adde Rhod. ad h. l. Idem, quod *Saxifraga*.

Calcigradus, *πετροβάτης*, dicitur, qui calci fortius insitit inter ambulandum, quam anteriori pedis parti, Hipp. f. 3. de art. r. 111.

Calcinatio, (annon Græce dici posset *πρωίνωσις*, uti etiam existimat Ruland. in Lex. a verbo transitivo *πρωίνωμαι*, quod a *πρωος*, *calx*?) in genere significat speciem transmutationis corporum, sive dissolutionis, *διακρίσεως*, unde Paracelso primus gradus transmutationis dicitur, l. 7. de natur. ver. id quod olim potissimum de ea transmutatione intelligebatur, quæ per ignem fit. Ita enim descripsit *Calcinationem* Theodor. ab Hogelande, quod fit rei per ignem pulverisatio ex privatione suæ humiditatis partes consolidantis, *Th. Chym. Vol. I. p. 184.* Et ita *incineratio* maxime huc spectat. Verum postmodo Chymici alios etiam modos excogitarunt *Calcinationis*, vel per sal, vel per sulphur, vel per aquam fortem, vel per fuliginem mercurii, vel per argentum vivum, Paracels. l. 5. de nar. ver. Hinc Schroder. l. 1. c. 14. & l. 2. c. 63. ita in ordinem redegit *Calcinationem*, distinguens in eam, quæ fit per ignem, & eam, quæ per corrosionem. Illa subdividitur in *incinerationem*, & *reverberationem*; quo & extinctio rei ignitæ pertinet. Hæc per corrosionem complectitur *amalgamationem*, *precipitationem*, *vaporationem*, (quæ in specie etiam philosophica dicitur, v. g. de cornu cervi philosophice calcinato, Rhod. ad Scrib. n. 122. quamvis & reliquæ corrosionis species hoc epitheto exornari soleant,) *fumigationem*, & *cæmentationem*. Refertur quoque huc debet illinitio liquoris corrosivi; de quibus omnibus in suis locis. Jungatur Rolsnik. l. 2. *Chymicæ c. 4.* Novissime *Calcinationis* rationem & differentias perspicue & accurate proposuit Celebb. D. Bohnius *Diff. Chymico-Physf. XII.* per totum. D. D. Vvedel. *Ph. I. A. F. R. h. 1. f. 4. c. 1.* Jung. Jac. le Mort. *Chym. Med. Physf. c. 18. p. 223. seqq.* Denotationem quoque per nigrum, vulgo *verbuffen*, esse nihil aliud, quam philosophicam sive *Chymicam Calcinationem*, serio urget Libav. *defens. Scheunem. II. Nor. 46.* Idem in *Calcinatione* non perire vires nativas metallorum & gemma-

rum, sed potius illam esse clavem ad interiores latebras, qua feris apertis protrahuntur, fiuntque actuosæ naturæ, contra Riolanum acriter propugnat *Syntagn. Art. Ch. l. 5. cap. 17.* Ita nec in *Calcinatione* corporis fieri diminutionem, imo potius multiplicationem, voluit Quercet. *Resp. ad Aubert. Th. Chym. Vol. II.* & alibi. Sic & Rob. Boyle e suis experimentis de detecta penetrabilitate vitri a ponderabilibus partibus ignis elici posse putavit confectarium illud: In *Calcinatione* per ignem facta non perdi particulas humidæ aliasque fugaces metallorum, sed saltem dissolvi, quia ex hujusmodi calcibus rursus iterum fieri potuit metallum solidum malleabile. d. l. *Coroll. 2.* Talia per chymicam *Calcinationem* preparata dicuntur *Calcinata* vel *Calces*. Vide *Calx*. In specie quoque *Calcinatum majus* vocatur omne id, quod arte spagyrica dulce factum est, quod ex propria sua natura non erat, ut mercurius dulcis, saccharum Saturni. *Calcinatum magnum mercuriale* Paracelsi secundum Maets descriptum videatur in Morley *Coll. Chym. Leid. c. 280.* *Calcinatum* vero minus dicitur omne id, quod a natura dulce est, & citissime curat, verb. gr. saccharum, manna, terebinth. &c.

Calcoidea officula vocantur a Fallopio tria officula tarsi, quæ & *cunifformia* dicuntur, teste Bartholin. *libell. 4. Anat. c. 21. p. 756.*

Calculifragus, *λιθοδυσπηκτικός*, epitheton pulveris apud Morley *Collect. Chym. Leidens. c. 128.*

Calculus, *Calculosus morbus*, *λιθίασις*, *λιθίς*, *λιθος*, (*λιθίασις* in specie dici possent arenulæ illæ ad *calculi* generationem concurrentes, vel ejus prodromi vel recrementa, Dieter. in *Intro. n. 503.*) *Calculositas* in genere dicitur de omni materia dura, concreta, excrementitia, & toto genere præternaturali, qualem non solum in renibus & vesica, sed etiam in aliis corporis humani membris & cavitatibus productam esse, observationes medicorum testantur, quarum autores plerosque citavit J. C. Dieterich. in *Intro. d. l.* & D. Joh. Lechel. in *Disp. Inaug. h. tit.* quibus addi possunt observationes variaz in *Ephemeridibus Nat. Curios. Tom. I. II. & III. &c.* In specie & strictius, quin & frequentius accipitur saltem de *calculi renum & vesicæ*. Hujus causas, præsertim materialem & efficientem, passim a medicis antiquis & recentioribus exercitam prolixius ventilare, an scilicet sit spiritus, aut principium quoddam lapidificum? an Paracelsi tartarus, vel tartarus? an Dulech Helmontii? an pituita Galeni, & ejus sectatorum? an calor ni-

almsius, an vero frigus ad ejus concretionem concurrat? non est hujus loci vel instituti; sed sufficiat hanc saltem definitionem adjicere: *Calculus* in genere est symptoma excernendi p. n. retenti, videlicet materiæ excrementitiæ duræ, magis vel minus concretæ, compactæ & condensatæ, genitæ ex portionibus excrementitiis salinis, nimium fixis & terrestribus, intervenientibus quandoque lentis etiam & viscidis massæ sanguineæ heterogeneæ, & portionibus activis sufficientibus destitutæ, compagem facile deferentibus, in diversis locis collectis & subsistentibus, beneficioque caloris successively concretis, coagulatis, & lapidum fictilium sive testarum instar induratis. Pro hujus descriptionis meliori intellectu conferad Thom. Villis *Exerc. de ferment. c. 2. §. 12. & de Urin. c. 5.* Materiam *calculi* mucaginofam excretam statim ab aere externo in *calculus* flavum rignisse legitur in *Act. Hafn. Vol. III. Obs. 70.*

Caldarium, a *Caldus*, pro *Calidus*, significat ahenum, in quo quid fervescit. Blancardus in *Lexic.* scribit *Caldarium* denotare balneum Læconicum.

Caldæ Balneæ fuerunt thermæ Italicæ prope Ferrariam, ad urinæ difficultatem utiles, Forest. l. 26. *Obs. 1. in Schol.*

Caldus, a, um, pro *Calidus*, θερμός, frequenti in usu apud Scribon. Larg. v. g. *Caldus* pitifanæ cremor, n. 184. *caldus* farina, n. 179. *podagra*, n. 158. *Cyc. caldum* vinum, n. 179. *oleum* n. 198. *Cyc. calda* aqua, Rob. Keuch. *not. ad Seren. p. 205.*

Calefaciens, θερμαίνων, διαθερμαίνων, idem quod *Calidus*, θερμός, θερμαιντικός, scil. effective, dicitur de omni materia medica, quæ vim habet corporis nostri calorem vitalem fovendi, adaugendi, portionesque inflammabiles & activas multiplicandi vel actuandi. Estque vel actu, ενεργεία, vel potestate talis, δύναμις, Gal. l. 2. de S. F. c. 3. Jung. *Diet. n. 388.* Græce etiam διαθερμαίνων dicitur, Hipp. 5. *aph. 19.* Consistere hæc efficacia creditur secundum hodierna principia in plurimo motu particularum subtilium, spirituosofalinarum & aurgætheræ, sive materiæ subtilis, quæ occurrentes aliis corporis iis majorem motum conciliare queunt. Jac. le Mort. *Pharmac. Med. Phys. c. 8. p. 30.*

Calefactum, vide *Calefscens*.

Calenture, nomen morbi cujusdam peregrini, quo navigantes versus Indiam Occidentalem infestantur, dum tropicum appropinquant, & consistit in depravata imaginatione, cum pulsu debili, equali, lento, absque febre &

calore excedente, de quo legatur Bonetus *Medic. Septentr. l. 1. sect. 6. c. 2. p. 83.* item *Acta Philosoph. Oldenburg. An. 1668. M. Junio* ex Observationibus D. Stubbes.

Calenum, epitheton vini alicujus apud Athenæum l. 1. c. 21. cujus quidem origo obscura valde est, & an idem cum *Careno* vel *Caræno*, teste Lind. *Sol. M. Ex. X. §. 24.*

Calefcere, & *Calefactum esse*, θερμαίνεσθαι, καὶ τὸ τεθερμαίνεσθαι, vel *Calefcens*, & *Calefactum*, τὸ θερμαινόμενον, καὶ τὸ τεθερμασμένον, quomodo differant, monstravit Gal. exemplo ferventis aquæ in frigidum lebetem infusæ, & ferventis lebetis frigidam aquam excipientis. Illic aqua calefacta est, & lebes calefit juxta typum februm putridarum. Hic lebes calefactus est, & aqua calefit, ad morem februm hecticarum, l. 1. de diff. febr. c. 1. In eo autem conveniunt *calefcens* & *calefactum*, quod utrumque consistat in receptione portionum ignearum & inflammabilium, a quibus subiectum illud, quod recipit, temperiem illam calidam in minori majorive excessu acquirit & obtinet.

Calichapa, vera spina alba. Rondel. *Metb. Cur. l. 2. c. 23. p. 473.*

Calidarium vocatur Celso pars balnei veterum, quod Græci πυρρατήριον aut ὑπόκλυρον vocarunt. Vid. infra *Hypocaustum*. Confer. ad *Cels. l. 1. c. 4.* & adde Guil. Pantini notas ad h. l.

Calidum, *Calor*, θερμὸν, θερμότης, passim ab autoribus antiquis & recentioribus, philosophis & medicis: illis quidem vel Peripateticis, vel Democriteis, Cartesianis & Gassendicis: his vero vel Hippocraticis, vel Paracelsicis, aut Spagyricis diversimode accipitur & exponitur, quorum omnium opiniones colligere, excederet Lexici nostri scopum. Libet saltem potiores significationes brevissimis, quantum fieri potest, describere. *Calidum* & *Calor* autem accipitur dupliciter, substantialiter, & accidentaliter, sive qualitative, Gal. *comm. 1. aph. 14.* In illa dicitur de *calido nativo*, quod Hipp. d. *aph. θερμὸν ἕκφυτον* dixit, & 6. *Epid. f. V. t. 9. ψυχὴν*, animam hominis. Hodieque dicitur *flamma*, *spiritus*, *aurea*, *calor vitalis*, *anima medica*, *Archeus* particularis hominis. Estque proximus animæ incorporeæ humanæ socius, vehiculum & instrumentum, quo mediante anima fit, & recte dicitur actus corporis organici, omnium costionum & actionum in corpore opifex. Gignitur (οὐρεται) a portionibus sulphureis exaltatis, & spirituosiss, uno verbo, activis & vegetativis, primum una cura semine pa-

rentum in generatione communicatis, postea in sanguine continua homogenearum particularum, ex assumtis rite chylicatis & sanguificatis, beneficio fermentationis elicitarum elaboratione, successione, & assimilatione continuatis, una cum sanguine perpetuo usque ad extremum vitæ terminum per totum corpus, & ad omnes ejus partes diffuens & influens. Hinc patet, quid sit sentiendum de distinctione illa inter *calidum insitum*, & *influens*. Nimirum ratione primæ saltem originis in generatione dici poterit insitum, quia communi conceptus massæ inferitur, mox vero, dum formatur fœtus, & formatus est, fit influens. Ut ita non differant realiter, sed duntaxat considerandi modo. An porro in omnibus animalibus hoc *calidum* substantiale sit reapse diversum ab anima ipsa, non est hujus loci ventilare, sed pertinet ad physicam. In homine hoc videtur verosimile, quod *calidum nativum* materialiter consideratum, quatenus consistit in portionibus sanguinis sulphureis, volatilibus, & spirituosis, sive igneis & aereis, sit elementaris naturæ. Formaliter vero, sive ratione sui principii substantialis specifici, quo contradistinguitur ab aliis animalibus, quod in homine indubitanter immateriale est, animæ videlicet humanæ, consideratum, est supraelementaris naturæ, & *δῆλον ἔστι*. Accidentaliter, sive qualitative iterum dupliciter accipitur, vel, ut efficiens, vel, ut effectus. De illa significatione vide p. a. *calesfaciens*, cui addi poterit distinctio inter *calesfaciens*, vel *calidum* secundum & præter naturam. Illud pertinet ad causas sanitatis internas & externas: Hoc ad causas morborum. *Calidum* ut effectus idem est, quod *calescens* & *calesfactum*, de quibus etiam p. a. dictum. Et hoc etiam cum in statu secundum, tum præter naturam occurrit. Illuc pertinent temperamenta *calida*, simplex & composita; huc morbi omnes *calidi* simplices & compositi, sive intemperies *calida*, item *calida* & humida a plethora p. n. *calida* & sicca a bilioso sanguine dependentes. De utraque significatione *calidi* ut efficiens, & ut effectus, porro hæc quoque notanda distinctio, quod aliud sit per se, aliud per accidens. Per se *calidum* efficiens dicitur, quod propriis insitisque viribus proxime nulliusque inventu id præstat: ita vinum & aromata per se calesciant. Per accidens vero *calidum* efficiens est, quod non propriis viribus, sed alterius inventu operatur: v. g. quando aer frigidus constipando spiracula cutis fervidos halitus foras prorupturos intro repellens in

causa est, ut sanguis febrilis effervescencia turgescat. *Calidum* vero, ut effectus per se & per accidens, dicitur, quod a causa *calida* vel per se, vel per accidens producit. Vide Charlton. *Exerc. Patbol.* 4. §. 10. Ad *accidentalem calorem* quoque referendus *calor artificialis*, qui ad artificis nutum accendi, dirigi & administrari potest: cujus usus in medicina amplissimus, v. g. in diæterica, pharmaceutica, chymica, & in chirurgicis operationibus quibusdam. Estque duplex: *Alius* simplex, alius mistus. Simplex est, qui undantaxat operationi, sive illa sit digestionis, sive separationis, interservit. *Calor naturalis* est, quando radii solares vel per se materiam sibi applicatam excoquant, vel in speculo concavo collecti rei applicantur. Hujus ignis usus est apud artifices. Possunt enim hoc dissolvere & calcinare. Imo nonnulli illum in lapidis philosophici præparatione adhibendum esse autumant; quam opinionem suis autoribus relinquentes, eum tamen non negligendum esse censemus. *Calor cinerum* est, quando partes fixiores per cineres eliciuntur. Hic medius est inter balnei & arenæ *calorem*. Proinde illius ope non modo subtiliores, & ad naturam aquæ simplicis approximantes substantiæ propelluntur, sed etiam calidiores & fixiores partes eliciuntur. *Calor fimi* est, quando, vase in fimo posito materiamque continente, digestio fit. Hic *calor* multi usus est apud artifices in infundendis, digerendis, & putrefaciendis rebus. Adhibetur interdum fimo equinus, in quo vas sepelitur. Aliquando vas ligneum scæno vel stramine impletum, cui vapor e fervente aqua applicatur, fimo in locum adhibetur. *Calor digerens* est, quo materia dissolvenda digeritur, id quod aut athanore, aut fimo perficitur. *Calor fortis* est, quando igne interiori & auctiori res separantur. Estque impeditus, aut liber. *Calor impeditus* est, quando ignis a materia vel vase, ne illud proxime tangat, aut alio vase impeditur. Estque arenæ, vel scobis. *Calor avene* medius est inter cinerem & scobis ferri, estque quando vas materiam continens in catino arenario arena circumdatum substantiam fixiorem, quam cineres propellere nequibant, protrudit. Ubi advertendum est, arenam subtilem non adeo violentum *calorem* præbere, quam grossam. *Calor scobis* aut *scoria ferri* superiore intensior, & aperto vicinior, est, quando ex scobe, vel scoria ferri res propelluntur. *Calor liber* est, qui proxime materiam, aut vas materiam continens tangit. Hoc *calore* proliciuntur, quæ contumacius li-

quorem emittunt, sive id fiat ob siccitatem & paucitatem, sive quod ob viscositatem & homogeneitatem ille terreis partibus pertinacius adhæreat. Taceo, quod calcinationi, fusioni, & aliis operationibus inserviat. Estque carbonum vel flammæ calor, quando calor prunarum flagrantium materiam vel vas proxime tangit. Hujus usus est in infusionibus, cæmentationibus, probationibus, calcinationibus, & dissolutionibus. Calor flammæ est, quando adhibito conveniente alimento, flammæ materiam attingunt. Hic calor vocatur ignis vivus, quo reverberantur & calcinantur omnium metallorum corpora, nec non spiritus tandem propelluntur. Calor vesicæ levis est, quo ex materia vesicæ impositæ, applicato alembico, substantia humida prolucitur. Hæc ex Rulandi & Iohnf. *Lexic. De caloribus varietatibus in Chymico*, v. gr. *Volumine I. pag. 179. 702.* In specie in Opere Lapidis Philolophici *Volum. IV. p. 66. 404. 762. seqq. Vol. V. p. 489. & alibi.*

Caliendra vocantur congeries artificiosæ capillorum, quibus caput hodieque tegi solet, ne frigore externo tam facile id lædatur. Gallice *les perruques* vocant, quem terminum & Germani retinent. Latino vero *caliendra* usus est Dolæus *Encycloped. l. 1. c. 14. §. 12. p. 219.*

Calieta, *Calietta*, Paracelso dicuntur funguli flavi in fruticibus juniperorum occurrentes, *l. de Heric. c. 2. Rul. & Iohnf. in Lex.*

Calico, vide *Achlys*, item *Amarostis*.

Calix, ἡ κάλιξ, est species vasis, ex quo potus hauriri solet, Varro *l. 5. de Ling. Latin.* exilimat, *calicum* dictum, quod calidum eo veteres biberint, notante Rhodio *ad Scrib. L. n. 122.* De *calicum* incrustatione videatur idem *n. 135.* Parantur vero *calices* ex varia materia, ligno, argilla, metallo &c. In specie *calicum* cereorum, καλίκιον κεριῶν meminit Gal. *com. 4. de R. V. I. A. 1. 5.* *Calices* multos magnosque exsiccare, etiam suo tempore frequens fuisse, conqueritur idem *l. 1. M. M. c. 1.* *Calices* etiam dicuntur oculi, sive gemmæ florum prodromi: ut, oculi populi arboris; vel *Calix* est folliculus, quo flos primum, mox seminis fetus clauditur, Schroder. *l. 1. Pharm. c. 2.* Huc pertinet Græcum κάλιξ apud Gorr. *in def.*

Callæon, κάλαιον, barba galli gallinæ. Vide *Palear.*

Callarias, καλλιρίας, est genus piscis marini, sed quale, adhuc fere incertum. Aldrovand. *l. 3. de Pisc. c. 2.* putat, esse *Asellum minorem*, Belgarum *Schelsfish*, cui consentit hæsitanter Rondelet. *l. 9. de Pisc. c. 15. Muste-*

lam vulgarem appellans. Uterque etiam ab Oppiano in *Halient. Clariam* contracte appellari credit. Verum hanc opinionem utramque ceu erroneam rejicit I. A. Linden. *Ex. XI. §. 28. seqq.* statuens, *Callariam* esse piscem maris Euboici ad vada occurrentem, quod ibi plurimum nutrimenti reperiat; minime vero e genere asellorum esse.

Callena, species est *salis petreæ*, Parac. *Schol. in lib. de gradibus, Rul. & Iohnf. in Lex.*

Calliblepharon, καλλιβλεφαρον, dicitur medicamentum palpebris exornandis accommodum, Gal. *l. 4. de C. M. S. L. c. 6.* Cum vero pluribus modis palpebræ deformari possint, patet, non unum esse genus τῶν καλλιβλεφαρων. Potissimum vero pollent virtute mediocriter desiccante, & ablutente humiditates vitiosas. Unde & facultas hæc καλλιβλεφαρον δυνάμις dicitur, Gal. *l. 7. de S. Fac. §. Fuligo.* Tali virtute quoque pollet *Sal Armeniacum*, *l. 9.* Vid. Gorr. *in def. p. 206.*

Callicreas, καλλικρεας, vide *Pancreas*.

Callionymus, καλλιώνυμος, καλλιχθυσ, est nomen piscis marini, qui etiam *Uranoscopus*, ερανοσκοπος, dicitur, ab oculis supra caput a natura collocatis, quibus recta cælum intuetur; ob quam prærogativam etiam nomen *Callionymi* accepit, non ob formæ pulchritudinem, quæ ipsi nulla est, cum potius aspectu sit ingratus ac deformis. Habet præ aliis piscibus sel copiosius, quod commendatur in collyriis ad oculorum & aurium affectus a Gal. *l. 10. de S. F. §. Chole l. 3. de C. M. S. L. c. 1. & l. 4. c. 4.* Vide de hoc pisce Arist. *l. 2. H. A. c. 15.* Rondelet. *l. 10. de pisc. c. 13.* Aldrov. *l. 2. de pisc. c. 51.* qui etiam nomen hoc alii pisci Romano, *Fiatola* dicto, tribui dicit, *d. l. c. 24.* Rob. Keuchen. *ad Seven. in proleg. p. 93.* Hippocrates quoque ejusdem aliquoties meminit inter siccissimos referens, *l. 2. de diet. XIX. 4.* & propterea agris concedit, v. gr. *Leucophlegmaticis*, *l. de int. aff. XXIII. 22.* in splenico morbo, *XXXIII. 39.* in morbis crassis, *n. LIII. 26.* Foef. *p. 302.*

* *Calliphylton*, καλλιφυλλον, ex quo Hipp. Chariti cuidam acuto morbo laboranti potionem paravit. *l. XII. M. P.*

Callone, καλλὴν, dicitur Hipp. *vite decor*, honestas & ornamentum, *l. de dec. habit. I. 8.* Foef. *d. l.*

Callopismus, καλλοπισμὸς, ornatum aliquem externum significat visui gratum, Hippocr. *de Medico III. 2. IV. 11.*

Callos, κάλλος, vide *Pulchritudo*.

Callositas, *Callus*, τὸ κάλλος, τὸ κάλλος, τὸ κάλλος, τὸ κάλλος, in genere dicitur de omni duritie cutanea,

tanea, carnea, & ossea, qua naturali, qua præternaturali. Frequentius tamen de *Callo* circa oras fracturæ genito, de cujus generationis modo vide Gal. *com. 1. de fract. t. 41.* & H. F. ab Aquapend. *l. 4. Pentar. c. 6. Calli*, πῆροι, quoque dicuntur nodi illi in morbis articularibus, de quorum generationis modo videatur Gal. *l. 7. de C. M. P. G. c. 9. & l. 10. de C. M. S. L. c. 2.* Specialiter vero *Callositas* & *Callius* dicitur, Gr. τῶλος & τῶλωσις, durities palpebrarum in oculis, Gal. *l. 4. de C. M. S. L. c. 7.* Scrib. *n. 36. seq. Senn. M. Pr. l. 1. P. 3. f. 2. cap. 3.* proveniens a succo acido tartareo sive coagulativo. De *calli* in fistulis generatione legatur H. F. ab Aquapend. *l. 5. Pentateuch. c. 11. Calli* in matrice meminit Forestus *l. 28. Obs. 45. Schol.* De *callo* in plantis digitisque manuum & pedum, quo & *Clavus* pertinet, Gr. ἕλος, videatur idem *l. 4. Chirurg. Obs. 12. Schol.* Gal. vocavit *callosas excrecentias*, *l. 3. de C. M. G. c. 9.* Paracelsus vero in *Chirurg. tr. de ulceribus*, *c. 59. vel 60.* aliter plane accipit, *callum* dicens apostema vel ulcus, quod oritur a succo nutritio acriori & arsenicali pruritus vehementem excitante. Interdum etiam malignitatem luis Gallicæ subesse testatur idem *l. 7. de Gallic. pustulis &c. c. 5.* Tandem singularis in statu corporis naturali occurrit *Calli* vel *Callositatis* significatio, dum portio quædam in cerebro, ejusque parte interiori, medulla dicta, dicitur *corpus callosum*, quia substantia est aliquantum durior instar *Calli*, τολῶδες πῆος, Gal. *l. 9. Anat. admin. c. 3.* ubi duabus extuberantiis anterioribus ventriculi vel sinus cerebri incumbere videntur, Th. Barholin. *l. 3. Anat. c. 6.* Th. Willis *Anat. Cereb. c. 10. n. 5.* Malpighius de *Cer.*

Calomelanos, est nomen medicamenti Mercurialis cujusdam, quod etiam *Mercurius Zoticus* vocatur. Vide *Zoticus*.

Calonia, καλονία, est epitheton Myrrhæ apud Hipp. de *nat. mulier. VI. 11.*

Calopodium, καλοπόδιον, forma illa lignea, qua utuntur, varia, ad conficiendos calceos futores. Galen. proverbialiter usus in egregia sententia *l. 5. de San. tu. c. 11.* Sicut impossibile est sutoribus unico uti *calopodio* ad omnes homines; ita & Medicis unica vitæ, vel victus specie conducente.

Calor, vide *calidum*.

Calos, καλός, καλῶς, vide *Bonus*.

Calva, *Calvaria*, κράνιον, Latine *Cranium*, dicitur os capitis, *c. 1. de ossib.* quod quasi κράνιος, sive galea cerebri contineat, Gal. *8. de V. P. 8.* pars capitis ossea & capillata

exterior, cujus partes externæ sunt *Synciput*, *Occiput*, *Vertex*, *Tempora*, quas investiunt pili cum communibus corporis integumentis. Constituitur *Calvaria* in adultis octo ossibus, uno frontis, duobus syncipitis, uno occipitis, duobus temporum, & duobus communibus cum maxilla superiore, nempe *Cuneiformi* & *Spongioso*. Th. Barthol. *Anat. l. 3. proæm. & l. 4. c. 4.* Crassitudo illi magna est, ut validum sit, non tamen solida, sed cavernosa, transmittendis excrementis idonea.

Calvata, φαλκωτά, appellat Hippocrates Ferramenta, quæ rotunditatem quandam levem habent in extremis partibus; cujusmodi sunt specillorum capitula, & quæ *Nucleata*, πύραμα, appellantur, & *Spatularia*, σπατουλίαι. *Oblonga* vero his contraria nuncupant προμήκη, quorum extrema minime sunt rotunda, sed mucronata, ad suffusionem & cataractam punctione tollendam accommodata instrumenta quodammodo similia, Gal. *com. 1. de attic. t. 43.*

Calvities, calvitium, φαλκωσις, φαλκωρικῆ, μαδάρωσις, μάδισις, μαδάρωτης, est defectus capillorum, potissimum in syncipite. Differre quidem dicit Gal. *l. 1. de C. M. S. L. c. 2.* ab *Alopecia*, *Area*, *Ophiasis* & *Tinea*, quod hæc species ab humoris nutritii vitio proveniant; *calvities* vero propter humoris defectum. Enimvero an hæc differentia semper observetur, merito dubitandum. Causas *calvitiei* enumerat Bartol. *Anat. l. 3. c. 1.* & in specie nimiam Venerem ex Aristotele Lang. *l. 2. Epid. 7.* *Calvi* dicuntur φαλκωροί, Hipp. *6. aph. 34.* Dividi possunt in natura, & ex morbo tales, Fr. Valles. de *sacr. Philos. c. 9.* Jung. Dieter. *n. 883. seq. Foef. Oec. p. 650.*

Calumenon, καλύμενον, καθεύμενον, h. e. *vocatum* vel nominatum, aut, quod appellatur, & καλύθαι, vocari, Hipp. adicere solitus est, interdum quidem, si appellatio Græcis omnibus nullo pacto usitata fuit, interdum vero, si abrogata, & interdum, si artificiosum quiddam demonstrat, Gal. *c. 3. de R. V. I. A. t. 24.*

Calumnia, ἐπίπρεια, λοιδορία, contumelia. Has quomodo perferre homo debeat, egregie docet Gal. de *dignos. & civ. animi morb. c. 3.* Σοὶ τῶν τῶν τῶν φιλοσοφικῶν κερταρῶν ἐπηρεάζομενοι: Hoc sit sapientiæ studium, æquo animo ferre *calumnias*.

Calix, ἡ τίτῶσις, Gorræo etiam κοίτα, variis gaudet significationibus. (1) Communiter denotat materiam illam candidam, interdum & alius coloris, quæ paratur ex lapide calcario, vi ignis in furno vel clibano cremato, cæmentariis opificibus notissima. Similis,

lis quoque fit ex ossibus piscium magnorum, ut et ex testis buccinorum, et ostrearum crematis, teste Dioscorid. l. 5. c. 133. Vocatur hæc posterior *Calx peregrinorum*, Theoph. Par. *Manual.* l. item *Calx manica alba*, Rul. et Iohnf. in *Lexic.* Estque vero duplex, *Calx viva*, πύκνος ἄσβεστος, et simpliciter ἄσβεστος, cui post usionem nulla affusa est aqua; et *extincta*, ὀρεσθεῖα, vel ἐσβεσμένη, quæ affusa aqua veluti in pulvere abit. Illius vis est ignea, mordens, escharotica, imo ejus ignis abditus aliquando actualem ignem videtur superare. Oleo facillime permiscetur; aquam vero odit. Hujus vis per aquam est fere extincta, quamvis crustam nihilominus efficiat, Gal. l. 9. de *Sim. Fac.* §. πύκνος. Circa usum medicum occurrit apud eundem duplex, *Calx lota & illota*, περιχυμένη καὶ ἄπλυτος, l. 3. de C. M. S. G. c. 2. illa introducta fuit ad sal lixiviosum, quo abundare creditur, eluendum. Imo Sal duplex inesse, lixiviale et acidum, docet Helmont. de *Febr.* c. 9. n. 25. Verum Fr. Hofmann. in *Clav. Schroder.* l. 3. c. 8. negat, et propterea ceu ineptam et supervacaneam illam lotionem rejicit, quod Chymicis ventilandum relinquimus. (2) In Chymica significatione *Calx* dicitur pulvis quilibet per ablationem superflue humiditatis in partes tenuissimas, et veluti impalpabiles, comminutus, Ruland. et Iohnf. in *Lex.* et ita idem est, quod *calcinatum*, de quo supra vid. *Calcinatio*. Huc pertinent *Calces* omnis generis Metallorum et Mineralium, de quibus legatur Libav. *Syn. Arc. Chym.* l. 5. & *Alchym. Pharmac.* c. 9. et ex novissimis D. D. Wedel. *Ph. l. A. F. R. l. 2. f. 1. c. 9.* Specialiter *Calx viva Philosophorum* vocatur, quæ ex argento vivo paratur, d. l. *Syn. c. 12.* Vocatur et *Minera Alchemica*, de qua in Lullii *Clavicula*, c. 2. *seqq. Tb. Chym. Vol. III. p. 297. seqq. Calx Saturni* dicitur cerussa cum aceto destillato rectificata calcinata, aut in Sole. M. Joh. Isaac. *Oper. miner. c. 42. d. l. p. 347.* Huc quoque referri debent aliæ appellationes, v. gr. *Calx permanens*, id est, incremabilis materia. *Calx lignorum*, quæ est cinis eorum, quæ in vitrum aut aliam materiam converti nequit, Ruland. (3) *Calx* quoque Paracelso dicitur excrementum urinae, quia spiritum calcis habet, et distinguitur ab *Anodo*, de quo supra. vide l. 1. de *Tart. tr. 3. c. 2. Calces terre* eidem quoque sunt Terræ bolares, vel argillaceæ, ut Creta, d. l. *Tr. c. 5. c. 2. in not.* (4) Materia in articulis Podagricorum concreta *Calx* vocatur a Paracelso et aliis. (5) Denique *Calx* in Mafcal genere idem est, quod *Cal-*

caneus, κρόνον, de quo paulo superius. Hinc et totius pedis posterior pars *Calx* dicitur, Gal. *Introduct.* c. 10.

Calyptræ, κλυπτῆρ, dicitur *operculum*, et in specie carneum, quod hemorrhoides tegit, Hipp. l. de *hemorrhoid.* III. 13. Foef. p. 303.

Camara, καμάρα, in genere *cameram*, fornicem, aut testudinem significat, Linden. *Sel. M. Ex. V. §. 10.* Unde et cerebri pars convexa per cavitatem cranii καμάριον καὶ ψελιδουίδας, fornicata dici potest, Gal. l. 8. de *V. P. c. 11.* Vid. Hofm. *comm. ad b. l.* In specie vero *Camera* vel καμάρα dicitur locus ad auriculæ cavum cameratus, sive aditus ad foramen, cujus pars superior ἄσκακος, *Asiacus*, et quod subest, *Arcula*, κρότων, vocatur, Lind. *Phys. Med. lib. 2. c. 11. art. 1. §. 4.*

Camariosis, *Camarioma*, καμάριωσις, καμάριωμα, præter architectonicam significationem, quæ *Concamerationem* denotat, apud Medicos ita dicitur ossis fractura, cum ex alterutra refractum parte similem *cameræ* figuram acceperit, Gal. *def. Med.* unde recentiorum nonnulli vehementissimas fracturas vocant *Camariomata*, quæ partem intermediam exaltatam habent. Εγγιστάτω τε vero dicuntur, quæ in medio sui membranæ innituntur, Gal. l. 6. *M. M. c. 6.* Juxta P. Æginetam l. 6. c. 90. fractura cranii in specie seu calvarie ita dicitur, in qua os fractum cameræ modo utriusque extollitur, Gorr. in *defn.* p. 206. Recentiores Latine *Camerationem* vocarunt, describentes, quod sit species fracturæ cranii; sive divisio hujus, in quæ pars affecta cameræ modo exaltata relinquitur, ac intro a sanis fracturæ partibus ossa magis recedunt, membranique cerebri innituntur, quas contactu suo premunt, uti descripta legitur in *Observationibus Medico-Chirurgicis Latine redditis* Jobi a Meckeren Chirurgi Amstelodamensis c. 1. p. 12.

Camatos, κάματος, vide *Labor*.

Cambar est terminus Spagyricus, cujus descriptionem et explicationem non minus obscuram vide in *Turb. Philos. serm. 44. & 50.* Ridelam derivationem, a *Canna*, i. e. ignis, et *Bar*, filius, in Anonymi *Chym. l. 2. in Tb. Chym. Vol. V. p. 34. 37. 484.*

Cambil dicitur *Terra rubra*, Rul.

Cambium olim dicebatur humor nutritius, qui ex sanguine originem trahens ita coctus, præparatus, et parti nutriendæ appropriatus est, ut proxime in substantiam partis deperditæ transeat, et cum illa naturam suam *ambiat* mutetque, Sennert. *Inst. Med. l. 1. c. 9.* Arabum est commentum, cujus nulla certitudo aut necessitas, uti recte judicat Ger. Blaus

sius *Med. Gen. l. 2. sect. 2. subsect. 1. c. 3.*

Cambuca, item *Cambucca membrata*, dicitur species bubonis vel tumoris ulcerosi ad inguina, vel juxta genitalia ex vase spermatico, *Parac. de ulcer. c. 24. libell. Theoric. c. 4. de ulcer.* Ruland. in *Lex.* Est signum luis Gallicæ.

Camelopardalis, vel barbare *Camelopardalus*, *καμηλοπάρδαλις*, non ita dicitur, quod a Pardo & Camelo simul generetur, sed a magnitudine corporis *Camelus*, a variis maculis *Pardus*, cujus descriptionem tradit ex variis Autoribus Aldrovand. *l. 1. de quadrup. c. 35.* Fuit cibus populo Judaico olim interdictus, *Deuter. XIV.*

Camelus, *κάμηλος*, Ion. *κάμυρος*, quia *κάμηλα τῆς μύρης*, femora curvat, proprie significat animal quadrupes vāstum, in dorso vel unum, vel binos habens gibbos, ruminans, cornibus carens, *Gal. l. 6. de admin. Anat. c. 3.* Vescitur ligneo & spinoso alimento. Valde vero delectatur Junci odorati sive Schœnanthi flore & summitatibus, in Arabia secus vias frequentissime crescentibus, unde & vulgo *camelbeu* dicitur, *Gal. l. 1. de Antid. c. 14.* In cibus usus non adeo frequens, imo Judaico populo *d. l. prohibitus*. Caro est pessimi fucci, & concoctu difficillima, uti equorum & asinorum domesticorum: unde ea solum homines animo & corpore asinini ac camelini vescuntur, *Galen. l. 3. de Al. fac. c. 2.* In Medicina cerebrum *cameli* siccatum, & ex aceto bibitum epilepticos curare dicitur apud *Galen. l. de Theriac. ad Pis. c. 9.* Fel ex melle potum idem efficere, et in angina conferre; caudam arefactam alvum solvere, fetas & cauda contortas, et alligatas sinistro brachio quartanis meridi testatur *Plin. l. 28. c. 8.* Jungatur *Aldrov. lib. 1. de quadr. bisulc. c. 34.*

Cameratio, vide *Camerosis*.

Camet, *Cames*, i. e. *Argentum*. Ruland. et *Iohnf.*

Caminus, *κάμινος*, quid significet, notissimum est, scilicet tam fornacem, quam locum, per quem fumus transit. Vide *Fornax*, *Furnus*. Apud *Rul. in Lexic. Chym. Caminus* significat Campanam.

Camista fetus, vide *Chorion*.

Cammatius, *κάμματος*, *κάμματος*, *Gammatus*, vide *Cancer*. et conferatur omnino *Erotianus*, qui post longe diversas variorum sententias adductas *κάμματος* medicamentum esse refrigerans convenientius dici asserit. Allatas autem variorum conjecturas exscribere, longum foret, onde lectorem ad ipsum *Erotianum*

remittimus, cum quo non minus conferendus *Gal. exeg. Hipp.*

Camno, *κάμνω*, verbum significat *Laboro*, *egroto*, ex *Hippocr. VII. 65. Dieter. Iarr. n. 430.*

Campana, *κάδων*, quid vulgo significet, aliunde notum est, videlicet instrumentum sonorum mediante mobili malleo pensili ad utrumque latus velus quatiente sonum edens. Vulgo *Cloca* vel *Glugga*. Vide *Georg. Cladni Inventar. Templo. Caput III. art. 1. p. 325. seqq.* In Chymicis vero *Campane* dicuntur receptacula illa, quibus pro parando spiritu Sulphuris acido Gas hujus concentratum et in aquosam tenuem materiam collectum excipitur. *D. D. Wedel. Pharmac. Aroam. l. 1. f. 5. c. 1. p. 201.* Unde Spiritus Sulphuris per *campanam* appellatur, et *Campanarius* apud *D. de Spina in Lex. Pharm.*

Campe, *κάμπη*, significat *flexuram*, *flexionem*, a *κάμπω*, *flecto*, cujus meminit *Galen. l. XI. de V. P. c. 11.* quando respirationis principium non e directo opponitur arteriæ, sed facit ambagem et deflexionem. Vid. *C. Hofm. comm. de V. P. n. 518.* Dicitur et hoc nomine *Poples*, quia *flectitur*, qui alias proprio nomine *ἴγυς* appellatur, *Gorr. Flexio cruris, κάμψη, c. 3. de artic. t. 113.*

Camphora, *capbur*, *casur*, *capur*, *campbura*, *κάφωρα*, non est species bituminis, uti *Georg. Agricola*, *Cardanus*, *Cesalpinus* etc. statuerunt, sed est lachryma resinosa, sive gummi resinofum proceræ cujusdam arboris peregrinæ, e cujus meditullio per rimas exsudat; estque duplex: vel granulata, absque artificio collecta: vel in panes orbiculares coacta, singulari artificio, organorum peculiarium beneficio. De hac prolixius legatur *Gothofr. Mœb. Anatomia Camphoræ, Schrod. l. 4. Ph. Med. Chym. cl. 2. n. 378.* *Fr. Hofm. in Clave ad d. l. Iunken. Chym. Exper. Part. I. sect. 3. c. 11. p. m. 239.* De Elixiris *Camphoræ* preparatione, virtuteque anodyna *Jac. le Mort. Chym. Med. Phys. c. 15. p. 188. seqq.* *C. Hofm. Paralip. Officin. c. 63.* in medio reliquit, nihil determinans, an vegetabile, an vero minerale sit *Camphora*. Legatur etiam *Erasm. Francisci Hort. Indic. part. 1. p. 708.* qui *Linschotti*, *A. Costa*, et aliorum scriinia compilavit. *Camphor* sive *Capbura* artificialis quomodo fiat, descripsit *Hartmann. in Miscellaneis Chymico-Medicis.* De *Camphora* Culanica ex corticibus Radicum *Cinnamomi* et oleo ex eadem *Camphora* destillata notavit ex *Horti Malabarici Tom. I. circa finem P. Ammann. in Irenic. p. 39.*

Campter, *κάμπτω*, in genere *flexuram*, vel in-

incurvationem denotat; specialiter vero metam curforum, quam præfixam habent, significat. In qua significatione usus est per comparationem in descriptione nervorum sexti paris recurrentium, natura quasi in *διὰ λφ*, h. e. geminato, & reciproco cursu concurrente, l. 7. *Uf. P. c. 14.* quam metam alibi in eadem comparatione *πίτσαν*, appellavit, l. 16. c. 4. Vid. C. Hofm. *comm. ad prior. loc. n. 481.*

Campton, *καμπτόν*, flexibile dicitur, cui opponitur τὸ *ἔυθυτόν*, quando ex curvo fit rectum. Gorr.

Campylon, *καμπύλον*, a verbo *καμπυλέσθαι*, (non *καμπύλεσθαι*,) quod significat *incurvari*, flecti, & idem est, quod *κάμπτεσθαι*, dicitur tortuose *incurvatum*, flexum. Crebro adjectivum illud usurpavit Hipp. de palpebra inversa & retorta, l. *prognost. t. 12. Gal. l. 10. de V. P. c. 9.* qui affectus alias dictus *καμπυλότης βλεφαροειδαν*, *palpebrarum recurvatio*; item *κατάκλασις*, nec non *ἰθωσις*, *Coac. t. 218. Jung. C. Hofm. com. ad Gal. LL. de V. P. n. 746.* Item de ossibus brachii, costarum l. *de art. 4. l. Mochlic. IX. 3. f. 3. de artic. t. 38.* Verbo vero *καμπυλέσθαι*, id est, *incurvari*, flecti, usus d. *loc. t. 113.* Vide Foef. *Oec. p. 304.*

Canabil, vide *Eretria*.

Canadella, vide *Channadella*.

Canalis, *σωλήν*, in genere significat instrumentum aliquod rotundum, cavum, oblongum, per quod materia descendere potest ac solet. Et in hac significatione a Medicis omnino generis vasa, arteriæ, venæ, nervi frequentissime *canales*, alias ductus quoque dicti, nuncupantur. In specie *Canalis* urinarii meminit Barthol. *Anat. l. 1. c. 32.* Imo teste Gorræo, ob similitudinem ab Anatomicis medium quoque foramen, quo omnes cervicis vertebrae perviæ sunt, & spinalis medulla a cerebro descendit, *σωλήν*, *Canalis* dicitur, & alio quoque nomine *ἱερὰ στήρυξ*, quasi *sacram fistulam* dicas, aut *magnam*. In specie vero, ob formæ similitudinem, *Canalis* denotat instrumentum chirurgicum, concavum & oblongum, in quod membrum fractum, crus aut femur imponitur & continetur; apud Hipp. 3. *de iis, que in med. t. 18. Gal. com. 3. d. loc. t. 36. Æginet. lib. 6. c. 106. Cels. l. 8. c. 10.* & alios. Paratur vel ex ligno vel materia fictili, imo etiam ex stramine cum linteo parari solet; vulgo *ein tyoglein*. Quales varii monstrantur a Sculteto *Arm. Chirurg. Part. I. Tab. XXIII.* Potest etiam ad alia instrumenta Chymica applicari hoc vocabulum, quæ concava sunt, & siphonum vices præstant, & ita pro *Camula* accipi. Dicitur & in di-

minut. *canaliculus*, vel *canalicula*, *σωληνάριον*; Ruland. *Canalisculus*.

Cance, vasis genus. Rul. in *Lex.*

Cancellus, vel est diminutivum *canceri*, & dicitur Græce *καρκίνος*, & in plur. *καρκινίδες*, *Aet. l. 2. c. 139.* Vide *Cancer*: Vel denotat portam aut valvam, ex multis assulis vel ferreis portionibus decussatim conjunctis paratam, vulgo *eingitter*. Græce *καγκλις*, a κλέω, *clau-do*. Rul. in *Lex.*

Cancer, *καρκίνος*, est valde æquivocum vocabulum. Præter illas significationes, quæ non sunt hujus loci, v. gr. quando certum sidus in zodiaco, vel genus quoddam calceamenti, apud Hesych. & Polluc. vel versus retrogradus denotat: in Medicina quadruplicem obtinet significationem. 1. *Cancer* dicitur vel in genere omne animal crustatum, exangue, *Plin. l. 9. c. 30.* vel in specie duo eorum præcipua genera *cancros marinos* & *fluviatiles*, qui posteriores potissimum & *Astaci*, *Cammati*, *Gammari*, *ἄστακοι*, *κάμμοροι*, Gr. vocari solent; priores vero *κτ' ἐξοχήν* *Canceri* dicuntur. *Jung. C. Hofm. comm. de V. P. n. 539.* aliquando etiam *Carabi*, *κάραβοι*, *Aldrov. l. 2. de crust. c. 2.* Huc quoque pertinent *Cancellorum*, *καρκινίων* species, quorum omnium descriptiones & differentias huc asserre, nimis prolixum foret. Videantur vero apud *Aldrov. l. 2. de crust. & Rondelet. l. 18.* Quod attinet eorum usum in cibis, de iis omnibus dixisse sufficiat cum *Ionstono Syntagm. l. 1. Tit. 1. c. 2. art. 6.* duræ esse carnis, & difficilis concoctionis, sed firmi, si vincatur, alimenti. Cauto igitur opus esse iis, qui commendant in atrophæa, phthisi, hæctica, ne citius, quam par est, extinguant igniculum superstitem. Imo suspectam esse illam magnificam horum commendationem, rectissime monet *Casp. Hofmann. Inst. l. 5. c. 22. §. 12.* Reliquus usus in Medicina internus & externus videatur apud *Schroder. l. 5. cl. 3. nu. 75. Hofmann. in Clav. ad dict. locum. Jung. Galen. l. 9. de C. M. S. L. c. 3. de Theriac. ad Pis. c. 9. l. 2. de antidot. c. 15. & alibi. 2. Cancer* appellatur ob aliquam similitudinem cum forma cancri, præsertim in mammillis fœminarum, teste *Gal. l. 2. ad Glauc. c. 10.* tumor quidam præter naturam, fusci & lividi coloris, in quo venulæ quædam exaltatæ primo occultæ (& *Cancrum latentem* vocant *κρυπτόν καρκίνον*, *Hippocrat. 6. aph. 38. Galen. de atr. bil. c. 4.*) deinde manifestæ a crasso & nigriore sanguine fœci vini assimilés sunt, *Gal. 11. M. M. 9.* quæ si exulcerentur, faciunt *Cancrum exulceratum*, *καρκίνον μὲθ' ἄλκιδος*, *Galen. 4. aph. 24.* Circa hujus affectus

gravissimi causam magnam occurrunt difficultates & dissidia apud Autores. Plerique ab atra bile deducunt. Paracels. *de ulcer. c. 3.* & *in Fragment.* in Colcothare vel Realgare Microcosmico causam ponit. Helmontius a sale alcalico corrosivo deducit, *Schol. Hum. pass. dec. c. 1. n. 32.* Joh. Vvalæus salem & terram in corpore abundantem concretam, a quibus serum est segregatum, statuit causam, *Med. Pr. l. 2. c. 25.* Nobis placet, subscribere primæ opinioni, per atram bilem intelligendo toto genere præternaturalem, coagulativam, & tandem depascentem sive exulcerantem, supra ad vocab. *Bilis Atra* descriptam. Unde retinemus hanc descriptionem: *Cancer* est tumor rotundus, lividus, aut subniger, venis circumcirca turgidis & repletis, cum vel sine exulceratione, a bile atra diversimode corrupta stagnante exortus. Qui cum Paracelfo *dicto loc. & de Podagr.* ad solas mammæ fœminarum & scapulas virorum restringunt *cancrum*, nimis arctos ejus statuunt cancellos. Græce etiam dicitur *καρκίνωμα*, *Carcinoma*, quod vocab. Gorræus ad affectum corneæ tunica in oculo, si ad hanc undique venæ sanguine plenæ & liventes concurrunt, vult, a Græcis sæpe restringi. Confunditur haud raro etiam *Cancer* cum Gangræna, notante Joh. Rhod. *ad Scrib. Larg. n. 62. & 114.* item cum Herpete, Esthiomeno, cum ulceribus malignis, *l. 2. Canceri* cura per *cancrum vivum* laudatur a Parac. *l. Principior. de myster. verm. Cancer albus* quod dicatur Gallis recrementum quoddam album cretaceum oris internas partes linguamque totam infantum sæpe occupans, & nisi mature detergatur, exulcerans, scribit Paræus *l. 23. Chir. c. 17.* & haud dubie intelligit *Aphthas*. Os jugale quoque *καρκίνος* nomine venire apud Pollucem, testis est Aldrov. *d. l.* & Gorræus, forsan quia ita committuntur extremitates, uti chelæ vel forcipes cancrorum inter se coeunt. 4. Denique Fasciæ quandam speciem *cancrum καρκίνον* dicit, quæ capiti convenit, & in plures partes Cancrorum pedes referentes scissa est, videre est apud Gal. *de Fasciis*. *Cancer* infiltratus, qui costis adhæret Adr. Spigel. *in præl. prior.*

Canchrys, *Canchry*, vide *Cachrys*, *Cachry*.
Cancinpericon, i. e. *Calidus fumus equi*. *Rul. in Lex.*

Cancrena, idem, quod *Gangræna*: vocab. Paracelfo frequens; quamvis & Langius usus sit *l. 1. ep. 12.*

Candela, *λύχνος*, *κηρός*, quid significet, etiam pueris notum est, nimirum sîla per oblongum compacta cera vel sevo liquefacto obducta, ut

accensa conclavia illuminent; quamvis & aliquando usum Medicum habeant applicando in meatus affectos. Hujusmodi *candelarum* flammæ non male comparatur anima Medica, sive sensitiva, aut principium vitale ab Helmont. *de Libias. c. 9. n. 35.* *Candelarum* fumum abortum promovere, passim Præctici veteres & recentiores scriptis testati sunt. Deinde ob formæ oblongæ similitudinem, & quod accendantur, *candele* quoque fumales ex massa Trochiscorum paratæ nomen obtinuerunt, de quibus vide Vveker. *Antidot. spec. l. 2. sect. 48.* Schrod. *l. 2. c. 86.* Dicuntur & *Apes Cypriæ*, & *Bacilli*, de quibus supra. *Candelæ* quoque inter Chirurgica instrumenta referuntur. Ita *cereas candelas* exhibet depictas ad carunculas in meatu urinario Sculterus *Arm. Chir. Part. I. Tab. XVII. fig. 12.* & *candelam uterinam* *Tab. XXII. fig. 4.*

Candidus, *Candor*, proprie idem est, quod *Albus*, *Albedo*, de quo supra. Tropice etiam ad animum sincerum applicatur frequentissime. *Candidare* dicitur quartum regimen, & tribuitur Soli in *Tb. Chym. Vol. V. p. 40.*

Candisatum dicitur confectio saccharo cantato facta absque additione amyli, & motitatione recipiens formam angularem & crystallinam. D. D. Vvedel. *Ph. I. A. F. R. l. 2. f. 2. c. 2. p. 106.*

Cancon, *Canion*, *κάνειον*, *κάνειον*, *κάνειον*, *κάνειον*; apud Hipp. pro ollæ operculo ponitur, per quod apposito calamo & arundine suffitus in uterum deferebatur, *l. 1. de M. Mul. XXVI. 1. 2. & l. 2. XXIV. 22. Jeqq.* Alias *canistrum* aut *cistam* significat, vide *Foef. Oecon. p. 304.*

Canifora, idem, quod *Camphora*. *Ruland.*

Canicaceus, *κιδάρινος*, idem, quod *Furfuraceus*. *Acerofus*, vide *Acerofus*, *Furfur*.

Canicidium dicitur sectio canum vivorum Anatomica, & usus est hoc vocabulo D. Drelincurtius, in cujus Experimentis Anatomicis XVII. *Canicidia* cum omnibus repertis phænomenis egregie descripta leguntur.

Canicula, *κωνίδιον*, diminutivum *Canis*, item *Catellus*, tot significationibus gaudens, quot vocabulum *canis* accipitur. Vide *canis*.

Canicularis, dicitur de tempore, in quo *canicula*, sive *Sirius*, *σείρη*, stella illa fulgida primæ magnitudinis in sidere, *Canis major*, *κύων*, vocato (ad differentiam *Canis minoris*, *πρόκυων* dicti, qui ortum *Canis majoris* solet præcedere) cum sole heliace oritur; qui dies dicuntur *caniculares*, vulgo *Dunds Zæe*, quo tempore *Canis* ætus & ardores esse solent, *κυνονόμια* dicti propterea a Plin. *Valer. l. 3. c. 14.* quorum causa falso temerz-

que in stellam illam refertur cum a Sole solo dependeat, uti rectissime hoc demonstravit Linden. *S. M. Ex. XI. §. 167. seqq.* Dies illos ineptos esse ad purgantium ulum, constat ex Hippocr. *4. aph. 5.* & tempus illud generationi lumbricorum favere, vult Paracels. *tr. de lumbris.*

Caninus, κωνιός, denominat. a *Cane*, dicitur de omni eo, quod vel participat de natura canis, vel cum cane aliquam habet convenientiam. In illa significatione, seu propria, omnia membra canis *canina* appellari possunt. Ita *canina pellis* (quamvis incertum sit, num de *cane* terrestri, an marino sit intelligendum, commendatur adversus podagram duplici calceo indita apud Scrib. *Larg. n. 161.* Vide Rhod. *ad h. l.* Huc pertinent & *caninum stercus*, *canini pediculi* &c. nec non *canina membrana* sive tunica setum catellorum involvens, referta vasis cum fasciculo ad menterium pergentibus, Th. Barthol. *Anat. l. 1. cap. 36. fin.* In tropica vero significatione accipitur de *Appetentia Canina*, Gr. ὀρεξις κωνιός, dicta, de qua *supra in lit. A.* item de *Dentibus Caninis* Gr. vocatis κωνοδόντες, & sunt duo utrinque mandibulæ inferiori & superiori inherentes, inter incisivos & Molares, qui *canum* dentibus quam simillimi sunt, inferiori basi lati, parte superna acuti, ut, si quid propter duritiem ab incisivis dentibus minui minus potuit, id frangant. Gal. *l. de Off. c. 5.* Ita per similitudinem dicitur κωνοδόντιον vinculum illud, quo membri genitalis cuticula cum glande colligatur alias *Fœrum* dictum. Græci etiam κωνά appellant; Latine *Canem* aut *caninum vinculum* dicere possunt, Gorr. Pertinet & huc *Spasmus cynicus*, sive *caninus*, σπασμὸς κωνιός, species convulsionis particularis musculorum maxillarium, per quam os, nasus, oculus, atque adeo dimidia faciei pars in obliquum torquetur; item κωνοθηρωπία, qui affectus idem cum lycanthropia. Ut raceamus alias denominationes plantarum de *Cane*, de quibus consulantur Botanici & Gorr. p. 256.

Canis, κύν, est homonymum valde vocabulum. Præter astronomicam significationem, de qua p. a. in voc. *Canicularis*, & anatomicam, de qua in voce *Caninus* dictum fuit, duo denotat animalia, in quibus multa occurrunt diversa, seu corporis spectes formam, seu animi mores, Terrestre scilicet & Aquaticum sive marinum. Illud est cicur, hominifque amans, hoc insidiosum & ferum: illud quadrupes, hoc non: illud latrabile, hoc ad latrandum minus habile. Gal. *l. 2. M. M. c. 7.*

Utrumque in Medicina perspectum esse debet propter usum & noxam. *Canis terrestris* & domesticus usus olim etiam fuit in cibis, teste Gal. *l. 3. de Al. Fac. c. 2.* ubi dicit, canes juvenes sive catulos ac pingues, & potissimum cum fuerint castrati, apud quasdam gentes frequentissime comedi. Verum noster orbis in epulas non admittit, Bruyerin. *de re cibar. l. 13. c. 37.* In Medicina quis sit *Canis* quadrupedis usus, videri potest apud Schrod. *l. 5. cl. 1. n. 8.* & Fr. Hofm. *in Clav. ad h. l.* Prolixiorum autem *Canis terrestris* in genere & secundum species descriptionem, deque ejus usu in cibis & medicina, ut & ad alia quævis inveniunt apud Aldrovand. *3. de quadr. digit. vivip. c. 1. seqq.* Extra usum Medicum *canis* virtus bonitalque est, ad venationem & tutelam quidem quam animosissimum, ad domesticas quam mitissimum esse, Gal. *l. 1. de Temper. c. 6.* Noxa gravissima sive venenum ejus consistit in morsu, si rabiosus fuerit, quod communicatur per particulas salivales dentibus adhærentes, quamvis & aliis modis citra morsum communicari queat & solear. Videatur Senn. *l. 6. P. 8. c. 30. Med. Pr.* ubi etiam symptomata & signa enumerantur, inter quæ hydrophobia sive metus aquarum ferme palmarium, & quod mors postea sequitur, occurrunt. Cuncta vero testantur illius veneni naturam non tam esse volatilem, fulsriam, & arsenicalis naturæ, quam lentam, coagulativam, vel congelativam & putrefactivam. Confirmat hoc Gal. *c. 3. in 3. Epid. t. 73.* ubi appellat venenum hoc, τὸν κωνιὸς ἰὸν, & affectos illo κωνοδόντιος. Quod vero *l. 6. de L. A. c. 5.* solum *canem* rabie affici, nec ullum aliud animalium, hoc experientiæ & autoritatibus aliorum repugnare videtur. De lupo rabioso rusticam lethaliter lædente mihi perspecta est historia. Remedia euporista vide *l. 3. de med. facile par.* In specie Antidotum Apul. Celsi laudatur apud Scribon. *Larg. n. 171.* Confer. infra *Rabies*, *Hydrophobia*. De *cane marino*, qui *Cetaceis* ob magnitudinem annumeratur, & *Galeorum*, *Mustelarumque* species est, *Carcharias*, κροχελίας γαλεός etiam dictus, ob dentium acutissimorum copiam, videatur Ul. Adrov. *l. 3. de Pisc. c. 32. seqq.* Usus ejus in cibis ob carnis soliditatem a Rondeletio *l. 13. c. 5.* commendatur, a Galeno vero *l. 3. de Al. Fac. c. 31.* improbat. In Medicina ad dentium affectus potissimum laudari, dentitionemque infantum promovere suspensos *canis* piscis dentes *d.* Aldrov. loco videre est. Noxa ejus consistit in hoc, quod urinatoribus infidietur, & cum his luctetur, Plin. *l. 4. H. N. c. 46.* U-

triuſque animalis terreſtris & marini dantur & ſpecies minores, quæ *Canicula*, *Catuli*, *Catelli*, *κυνίδια* nomine veniunt. *Canis* *Coraceni*, & *Catule* *Armenia* hieroglyphicam ſignificationem in negotio *Lapidis Philoſophici* præparandi, vide ſis *Theatr. Chym. Vol. III. p. 38. tr. de Alchym. incert. auth. c. 41. & Vol. IV. p. 736. & 762. Canum magicorum & diabolicorum* meminit *Libavius tr. de horrib. impiet. mag. ſect. 9. Canis* quoque in *Anatomicis* dicitur frenum illud, quo ligatur præputium cum glande penis in parte inferna. *Vocatur & Filellum. Fallop. tr. de decoratione cap. 9. Tom. II. Op. p. 339. Suidas & Euthyſius* pudendum muliebrem dicunt *κύνιον*, cujus cauſam non potuit invenire *Bartholinus in Anatomia.*

Canities, *Canitia*, *Rhod. in Lex. Scrib. πολιότης, πολιωσις, ἡ πολιὰ,* & in plur. *αἱ πολιὰι*, ſcil. *τρίχες*, eſt pilorum in album commutatio vel ordinaria in ſenectute, vel extraordinaria ante legitimam ætatem, vel etiam a morbo. Hanc ſaltem deſcripſit *Gal. in def. Med. Canitiei* cauſam vide ſis apud *Hippoc. de nat. puer. XIX. 4. ſeqq.* Alias veteres putarunt, fieri *canitiam* a ſiccitate, quemadmodum arborum folia ex ſiccitate albecunt. Sed hos refutat *Ariſtoteles l. 5. de gen. an. c. 5. & ſ. 10. probl. 36.* putredinem potius *canitiei* cauſam dicens. Subſcripſit *Th. Barthol. Anat. l. 3. c. 1.* hoc etiam phænomenon addens, quod, qui teſto capite incedunt, citius canefcant, nec tamen ita exſiccantur, quam qui nudum caput aeri exponunt; deinde quidam ab ortu ſtatim canefcant, quod non a ſiccitate. Verum neutra ſententia rem nobis videtur acu tetigiſſe. Non prior, quia experientia teſtatur eſſe *canos*, qui corpore ſucci pleno præditi ſunt. Quomodo igitur *canities* eſſet a ſiccitate? nec poſterior, quia eadem experientia teſte *cani* ſunt nihilominus vegeti & incolumes, qui vigor cum putredine humoris conſiſtere nequit. An igitur cauſa potius in peculiari ſucci nutritii diſpoſitione ſalina & terreſtri querenda & ponenda erit?

Canna, *κάλυμπος*, variis pollet ſignificationibus: 1. denotat *arundinem*, *κάλυμπος*, valla-rem & vulgarem, *φραγγίτιον*, *Gal. l. 7. de S. Fac. b. r. 2. Caſſia fiſtula*, illud inter *Cholagoga* celebratum, etiam *Canna* dicitur, *Schroder. l. 4. cl. 3. num. 416. 3.* In *Anatomicis* *Oſſa tibia* dicuntur *Canne*, majus quidem *κνήμιοσχι* *Tibia* dictum, *Canna major*, ſ. *Focile majus*; & *Fibula*, ſive *minus*, *Canna minor*, *Barthol. Anat. l. 4. c. 21.* Ita & *Canna* accipitur ſæpius pro *Aſpera Arteria*, ſive *Broncho*

& *Bronchiis* apud *Avic. l. 3. ſen. 10. tr. 1. c. 1. & alibi 4.* *Instrumentum* quoddam *Chirurgicum* *Canna* vocatur, & idem eſt, quod *Siphunculus*, *Pul. in Lex.* Ita *cannam* argenteam in cranium perforatum epileptici infigendam eſſe, ut vapores epileptici exhalent, ſuadet *Paraceſſ. Paragraphor. l. 3. c. 4. §. 1.* Diminutivum quoque *cannula* frequenti eſt in uſu apud *Chirurgos*, quales diverſos monſtrat *Scul-tetus in Armentario ſuo Chirurgico*, & quæri poſſunt in *Indice primo.*

Cannibales dicuntur populi occidentalis *India*, olim *Gigantes*, quorum venenum, quo ſagittas inficiebant, rabiem excitare legitur apud *P. Zacchiam Quæſt. Medico-Legal. l. 2. tit. 1. Quæſt. 17. n. 7.* ex *Oviedo de Orientalibus Indiis.*

Cannula, diminutivum *Cannæ*. *Cannula* *Symplicæ* dicuntur *Enbalia*, quorum efficaciam admirandam notavit *Theoph. Bonetus Medic. Septentrion. Collatis. l. 2. ſect. 7. c. 6. p. 340.*

Canon, *κάνων*, *regulam*, normam, ad quam res aliqua conſicitur, ſignificat. In *Medicina canonem* idem eſſe, quod *Methodum medicinalem*, videtur conſtare e *Paraceſſo*, quando opponit *Canones Medicorum* arcanis, ſive remediis ſecretis *d. l. & propterea canonicam curam*, ſive curam regularem non in omnibus morbis locum habere ſtatuit *de caducis p. 4. Canonicum* remedium eidem ſunt purgationes, ſyrupi, confortantia, *d. l. Canonis* etiam meminit *l. 2. de Podagric.* De canonicis metallorum ſeptem vid. *Dorn. de tranſmut. metall. c. 24. Th. Ch. Vol. I. p. 558.*

Canonicæ, *κωνίαι*, perperam *κωνίαι* dicuntur, qui ventre ſunt ſubſtriſto, non prominente aut prominulo, ſed veluti ad regulam directo. *Hippocr. l. de A. L. & Aq. l. V. 9.* Dicuntur & *Proceri* *Zuingero* & *Erotiano*. His opponuntur *σφυκώδεις*, carnoſi, craſſi. *Foef. Oec. p. 304.*

Cantacon, eſt *Crocus hortulanus*. *Rul. in Lex.*

Cantavelli, vocantur vermes quidam, qui in vernacula lingua vocantur *Vermes Majales*, qui in oleo macerati oleum eadem cum ſcorpionum oleo virtute imbueri dicuntur. *Horſt. l. 8. Obſ. & Ep. Med. obſ. 8. T. II. Op. p. 409.* Referuntur inter *Scarabeos*, & in ſpecie *Unctuoſi* cognominantur, quia ab tactu liquoris unctuoſum acrem fortiterque olentem emittunt, qui liquor vomitum, ſecceſſum & urinam movere dicitur a *Glaubero*, cum tamen per ſe urinam moveat. *Borellus Cent. 4. Obſ. 27.* Meminit & cum animadverſione *D.*

Ludovici Diff. I. Pharmac. p. 417.

Canterius, aliis *cantherius*, $\kappa\alpha\theta\alpha\rho\iota\sigma$, $\kappa\alpha\theta\alpha\rho\iota\sigma$, Gorr. *rabem* significat, quæ ab una columna ad aliam pertingit, qua usus ad repositionem humeri Hipp. l. i. de *artic.* r. 20. Vid. Comm. Gal. ad b. l.

Cantharides, $\kappa\alpha\theta\alpha\rho\iota\delta\epsilon\varsigma$, *Muscæ Hispanicæ*, sunt animalia insecta, volatilia, quorum variaz quidem species describuntur ab Aldrovando, l. 4. de *Insect.* c. 4. In eo tamen convenire debent, quod aureum & splendens colorem habeant. Quæ in Medicina receptæ sunt, producuntur ex genere quodam vermiculorum, *Erucae* similium, natorum ex humore foliis arborum nonnullarum, v. gr. Populi, Fraxini &c. adherente. Præstantiores autem habentur, quæ in frumento aut pratis reperiuntur, versicolores, & luteas in alis transversas lineas habent, corpore oblongo, crassæ, recentes, uti descripsit Schrod. in *Pharm.* l. 5. cl. 4. n. 98. Quod vim habeant causticam, & quidem essentialiter, uti loquitur Parac. l. de *renov.* & *restaur.* corrosivam & vesicatoriam, jam omnibus pene innouit. Unde usus externus earum receptissimus in parandis vesicatoriis. At intra corpus sumtæ olim pro veneno habitæ fuerunt, teste Gal. l. 2. de *antid.* c. 7. quod peculiariter vesicam exulcerare creditum fuerit, l. 1. de *C. M. P. G.* c. 1. unde & varia apud eundem legi possunt alexiteria. Jungatur Scribon. Larg. n. 189. Rhod. in *nor.* ad b. l. Ex recentioribus tamen sunt, qui usum quoque internum defendere satagunt, nixi autoritate Hippocratis, qui hydropicis propinasse legitur, 4. de *R. V. I. A.* r. 122. & Ictericis l. de *intern. affect.* XXXIX. 20. inter quos recentiores est Joh. Lang. l. 1. ep. 47. Th. Barthol. Cent. 5. *Hist.* 82. citante Fr. Hofmanno in *clar.* ad d. Schroder. loc. Jungantur *Ephemerid.* Nat. Cur. T. I. *Obs.* 133. Enimvero quid cogit nos ad suspecta, & cum tanto periculo conjuncta confugere, cum in tanta medicamentorum farragine securiora abundant? Oportet Medicum quam maxime intendere utilitatem ægrotantium; sin minus, ut certe eos non ledat, juxta aureum præceptum Galeni c. 2. in 1. *Epid.* r. 40. Laudandus ergo hoc in casu Paracelsus, qui l. 2. de *Tart.* r. 3. cap. 5. in *nor.* *Cantharides* quidem ceu diureticum fortissimum in calculo adhiberi testatur, sed non esse laudabile medicamentum, censet, quia corrosivum. Neque etiam intrinsecus in balneo approbat, l. 1. de *Tart.* r. 3. c. 2. in *nor.*

Cantharus, $\kappa\alpha\theta\alpha\rho\iota\sigma$, varia significat, quorum aliqua non sunt hujus loci, v. gr. Po-

culi genus, tum olim Bacchi proprium, tum hodieque etiam usitatum; Navis apud Arist. portus Atheniensis, signum cœleste in Aquario. Malleus, quo fores pulsantur apud Plaut. de quibus omnibus videatur Aldrov. l. 4. de *Insect.* c. 3. Quædam vero huc quoque spectant. 1. quando denotat piscem quandam sive littoralem, sive pelagium, qui & *Scarabeus* a nonnullis dicitur, cujus usus quondam in cibis fuit, quamvis non adeo commodus ob carnem nimis mollem & præhumidam, si Ovidio credimus & Rondelatio. Videatur de hoc pisce Aldrov. l. 2. de *Pisc.* c. 20. Deinde significat Insectorum varias species, quæ Latine *Scarabei* dicuntur, de quibus omnibus idem legatur dicto de *Insectis* loco. Ex his specialiter in usum venit Medicum *Scarabeus cornutus*, sive *Cervus volans*. *Scarapellaphus*, vulgo *Schooter*, Gr. $\kappa\alpha\theta\alpha\rho\iota\sigma$, ut & *Pillarius*, sive *stercorarius*, Gr. $\kappa\alpha\theta\alpha\rho\iota\sigma$, *Rob Raser*, de quorum usu Medico præter Aldrov. d. l. legi potest Schrod. l. 5. cl. 4. n. 114.

Canthus, $\kappa\alpha\theta\alpha\rho\iota\sigma$, vide *Angulus*.

Cantianus epitheton est Pulveris Anglici Comitissæ de Kent ex *Pharmacopœa Bateana*, cujus descriptio etiam extat in D. D. Junken *Corp. Pharm.* P. II. p. 203. & in D. D. de Spina *Lex. Ph.* p. 749. quamvis in priori autore epitheton *Cantianus* non extet.

Cantum, *cantium*, $\kappa\alpha\theta\alpha\rho\iota\sigma$, $\kappa\alpha\theta\alpha\rho\iota\sigma$, vocabulum esse Græcorum medii seculi, seu a puritate veteris elegantiz recedentium, vult e Salmasio & Meursii Glossario ostendere Linden. *Sel. M. Ex. X.* §. 16. & significare *angulosum*, atque esse epitheton sacchari crystallifati, & propterea animadvertit in eos, qui *Saccharum candum* scribunt, cum debeat *cantum*, vel *cantium* scribi. Enimvero stante hac significatione, quod angulosum denotet, cur non potius *cantium*, vel *cantium* scribendum esset? cum $\kappa\alpha\theta\alpha\rho\iota\sigma$ per θ angulum significet, non vocab. $\kappa\alpha\theta\alpha\rho\iota\sigma$, quod verbum nulpjam in Lexicis occurrit.

Canutum, i. e. *calamus*, vel *Canna*. Dicitur & *cannutum*. Rul. in *Lex.*

Capella significat in Chymicis vernaculo potius idiomate quam Latino, vas fictile, in quo arena continetur, cui vasa cum materia destillanda immittuntur. Dicitur alias *caninus arenarius*. Vel etiam vasculum aliquod ex ossibus calcinatis vel simili materia confectum, in quo separatio metallorum puriorum ab impuris instituitur. Vide infra *Cupella*.

Caper, $\tau\alpha\pi\gamma\iota\sigma$, vide *Hircus*, *Capra*. Quando vero piscis quidam *Caper* vocatur, illud fa-

factum esse vel ex ignorantia, vel ex confusione Græcæ Linguæ cum Latina, sciendum, cum potius dici debuisset *Aper*, cum Græcum $\alpha\pi\epsilon\rho\varsigma$, non caprum, sed *aprum* significet. Vide *Aper*.

Capetus, $\kappa\alpha\pi\epsilon\tau\omicron\varsigma$, dicitur *fossula*, & *scrobs*, & *fovea*. Sumitur apud Hippocratem de foraminibus imperviis, quæ in medio scamno chirurgico excavauntur, quorum usus est ad veses firmandos, *f. 4. de artic. t. 52. & 58.* Jung. Gal. in *com. ad ill. loc.* & Foes. in *Oec. p. 305.* vide *Barbron*.

Capbura, $\kappa\alpha\phi\upsilon\tau\alpha$, idem est, quod *campbora*. Vide paulo ante.

Capilactium, $\kappa\alpha\pi\iota\lambda\alpha\kappa\tau\iota\omicron\mu$, vide *Aphrogala*.

Capillamentum, $\tau\epsilon\iota\chi\omega\mu\alpha$, $\tau\rho\iota\chi\omega\mu\alpha\tau\iota\sigma$, proprie significat omne pilosum villosumque in brutis & hominibus tegmen, quemadmodum $\pi\epsilon\tau\epsilon\rho\omega\mu\alpha$, pennosum in avibus. Et ita idem est, quod *capillitium*. Tropice vero *capillamenta* sunt etiam filamina illa tenuia, in florum medietate surgentia, Schrod. *l. 1. c. 2.*

Capillaris, $\tau\rho\iota\chi\omega\delta\eta\varsigma$, $\tau\rho\iota\chi\omega\sigma\alpha\delta\eta\varsigma$, dicitur de omni eo, quicquid pili speciem refert. In specie vero de venis extremis, quæ *capillares* dicuntur. Vide *Apanthismus*. *Capillares* etiam vermiculi infantium vocantur G. H. Velschio qui aliis *Crinones*, *Comedones* & *Dracunculi* dicuntur, in *Exercit. altera hoc tit. tractatus de Vena Medinensi annexa*.

Capillatio, vide *Trichismus*.

Capillitium, naturaliter idem, quod *Capillamentum*. Præternaturalem vero significationem vide infra in Voce *Trichiasis*.

Capillorum defluviium, vide *Alopecia*.

Capillus, $\kappa\alpha\pi\iota\lambda\iota\omicron\varsigma$, specialiter *pilos capitis* significat, quos inter congenitos refert Th. Barthol. *l. 3. Anat. c. 1.* Idem quoque copiosissimos *Capillos* eidem tribuit, quia homo præ cæteris animalibus cerebrum habet maximum. *Capillas* in lepra cadere, legitur apud Paracels. *Schol. in lib. Paragraph.* Sumitur & aliquando late pro *Pilis* sive *Crinibus* in genere. *Capilli* nomen quoque refertur inter Nomina Lapidis Philof. a Lagneo in *Harm. Chym. Vol. IV. p. 727.*

Capillus, i. e. *Lapis Rebis*, Rul. & Johaf.

Capiplenium vocari quibusdam catarrhum, scripsit Schaeiderus *l. 1. de Catarro c. 3.* Eum vero e novissimis celeberrimus Georg. Baglivus Medicus & Anatomicus Romanus in elegantissimo suo libro *de Praxi Medica ad priscam observandi rationem revocanda l. 1. c. 13. n. W. p. 116. ed. Batavæ Lugd. de assidua capitis gravitate*, quæ Græce $\kappa\alpha\pi\iota\sigma\alpha\lambda\iota\alpha$ vocatur, accipit, Romanis valde familiaris &

quasi endemica. Interim optandum esset, ne tot absurda & barbara vocabula in artem medicam introducerentur, temereque fingerentur.

Capistratio, vide *Phimosi*.

Capistrum, $\kappa\alpha\pi\iota\sigma\tau\rho\mu$, $\kappa\alpha\pi\iota\sigma\tau\rho\mu$, quid proprie significet, e triviis notum, nec huius loci. Per similitudinem dicitur de quibusdam fasciis chirurgicarum capiti applicandarum speciebus, apud Gal. *de fasciis*. *Capistrum* auri dicitur *Borax*. Rul. & in *Lex*.

Capitatus, α , um , $\kappa\epsilon\phi\alpha\lambda\omega\tau\epsilon\varsigma$, quod formam rotundam capitis similem habet. Est epitheton in plantis frequens, v. gr. *Brassica capitata*, *thymbra cephalote*, vel *capitata*. Keuchen. *ad Seren. p. 176.*

Capitellium, est aqua saponis, Johaf. in *Lex*. vel *lixivium*, Libav. *Apoc. Herm. part. pr. c. 2.* Paræus *Chirurg. l. 25. c. 32.* Fallop. *de Causticis cap. 5. Tom. I. p. 537.* An Paracelsus hanc quoque intellexerit, quando tr. *don Farb Suchten* de tinctoribus scripsit, quod si *capitella* sapientum alcali usurpent, colores pannorum eluantur, qui alias sola aqua elui nequeunt, nolo determinare.

Capitiluvium, i. e. *Lotio capitis*, eaque vel roborans, vel mundificans. Legitur apud D. D. Wedel. *Pharmac. Acroam. l. 2. f. 3. c. 7. p. 351.*

Capitis dolor, vide *cephalgia*.

Capitis vena. Vide *cephalicus*.

Capito, $\kappa\alpha\pi\iota\tau\iota\omicron\varsigma$, cognomentum Artemidori medicæ, qui Hippocratis scripta edidit, cujus aliquoties meminit Gal. *com. 1. de nat. hum. t. 1. de his, quæ in med. in proxim. c. 1. de Hum. t. 24.* alibique sæpius. *Capito* etiam est epitheton quorundam piscium fluviatilium, v. g. *Squali veterum*, item orphi Germanorum, quorum usus est in cibis, de quibus videatur Aldrov. *l. 5. de Pis. c. 17. seqq.* Appellative idem est, quod $\mu\alpha\kappa\rho\upsilon\sigma\alpha\lambda\iota\omicron\varsigma$. Vide infra.

Capitulum, idem, quod *caput minus*, sive processus aut protuberantia ossis minor ab alio osse excepta. Cui respondet Græcum $\kappa\alpha\delta\upsilon\lambda\omicron\varsigma$. Vide *Caput*.

Capnelæum, $\kappa\alpha\pi\epsilon\lambda\alpha\upsilon\mu$, est species Resinæ, quæ sponte fluit, Gr. $\alpha\upsilon\tau\omicron\sigma\tau\epsilon\upsilon\tau\omicron\varsigma$ & $\pi\rho\omega\tau\omicron\sigma\tau\epsilon\upsilon\tau\omicron\varsigma$, dicta calidior, tenuior, liquidisque omnibus resinis liquidior, ut ad oleum fere accedat, quæ igni exposita multum emittit fumum, unde nominis in Cilicia impositi ratio patet. Dicitur & *piceis flos*, Gr. $\pi\iota\omicron\sigma\alpha\iota\delta\omicron\varsigma$, Gal. *c. 6 in 6. Epid. c. 5.* Add. *l. 2. de C. M. S. L. c. 1. & l. 3. de C. M. P. G. c. 1.* Foes. in *Oec. p. 305.*

Capnias, $\kappa\alpha\pi\iota\alpha\varsigma$, vel est species Iaspidis, uti ex Aetio testatur Gorræus, qui valde turbido

bidio colore est, vel etiam species vitis, partim albas, partim nigras uvas ferentis, uti ajunt Theophr. l. 5. de caus. plant. c. 3. & ex hoc Linden. Ex. X. S. M. §. 9.

Capniston, καπιστόν, scil. ἔλαιον, epitheton olei, quod per aromata ignem concipientia, fumo suo ipsi subjectum, suffumigatur, & vim aromaticam fragrantemque acquirit; cujus conficiendi rationem docuit Aetius l. 1. teste Gorræo. Quomodo vero differat a καπιλαίω, ex collatione descriptionum facile erit intellectu.

Capnitis, καπίτις, vide *Cadmia*.

Capnis, καπίς, vide *Fumus*. Est & epitheton plantæ, de qua legantur Botanici.

Capo, vide *Capus*.

Capra, αἴξ, κρηνὸς Cretensibus, *capella*, & ejus mas sive dux, *hircus*, τρίγος, per errorem, vel latinismum etiam κάπρος, item *caper*, (quod vocab. Varro *hircus castrato* competere docet) animalia sunt notissima, quadrupedia, bifulca, ruminantia, cornigera, quorum descriptionem prolixiorum petere licet ex Aldrovand. l. 1. de anim. quadrup. bifulc. c. 9. Usus eorum in cibis & medicina, de quibus, & in specie de usu alimentario præter dictum autorem videatur Gal. l. 3. de Al. Fac. c. 2. Bruyerin. l. 13. c. 16. seqq. Ionsion. Synt. Part. 1. l. 1. tit. 1. c. 2. art. 4. punct. 1. p. m. 68. De usu vero medico iterum passim Galenus; succincte vero Schrod. l. 5. cl. 1. n. 9. & in hunc Fr. Hofm. in *Clav. De lactis caprini* natura vide *Lac.* Quod ex utrisque, *capra* & *hircus*, gignitur tenellum adhuc vocatur *hædus*, ἀπαλίας, & ἔαρως, qui vere nascitur; χίμαρος, qui in hyeme: *Hædorum* carnem nonnulli adeo in deliciis habent, ut continuo tempore, quo in promptu haberi possunt, iis vesci absque nausea soleant. An vero de natura vel hircinæ vel caprinæ participet vitiosa, merito in dubium vocatur. Consulantur dicti autores. *Capra alpina*, vide *Rupicapra*.

Caprea, vide *Capreolus*, *Rupicapra*.

Capreolaris, sive *Hederarius anfractus*, κροσσώδης, ἑλικωδής, est arteriarum & venarum spermaticarum ad utrumque testiculum descendendum non recto itinere, sed instar capreoli aut hederæ variis modis involutarum connexus, Gal. l. 1. de sem. c. 12. Vocantur & *vasa preparantia*, *corpus varicosum*, *pampini-forme*, *pyramidale*, quia ex angusto principio in latiore basin sese explicat. Vid. Th. Barth. *Anat.* l. 1. cap. 21. Hunc plexum comitari quoque vasa lymphatica, per αἰσθητικὴν anatomicam certissime constat.

Capreolus, item *Capreus*, femina *Caprea*,
Tom. I.

δορκάς, δόρξ, δόρκος, animal bifulcum sylvestre, aspectu elegans, cornua exigua alens, alacre, cursu velocissimum, pellem maculosam habens, cujus caro inter delicias mensarum referri solet, nec immerito, ob carnis concoctum facilis gratique saporis bonitatem; imo etiam febricitantibus concessa, Roslink. *Ord. ac Meth. com.* l. 14. sect. 1. c. 17. Usus medicus legatur apud Schroder. d. l. n. 13. & Hofman. d. l. Descriptio habetur in Aldrov. l. 1. de quadr. bif. c. 16. Quod *capreolus* in anatomicis *helicem* sive ambitum auris exterioris ob tortuositatem significet, docet Barthol. l. 3. c. 9.

Capricerva, (an posset Gr. dici τραγέλυθος?) nomen est animalis diversi, & Indiæ orientalis, & Indiæ occidentalis, unde duplex *Bezoar* desumi solet. Vide *Bezoar*. Ob formæ cum *capra* & *cervo* similitudinem ita dicitur. Vide Schroder. d. l. num. 25. 26. Hofman. ad eund. Aldrovando etiam dicitur *hircus bezoarticus*, vel *capra bezoartica*, d. l. cap. 21.

Capricornus, i. e. *Plumbum*. Rul. in *Lex.*

Caprimulga, id est, vipera magna non venenata. Fallop. c. 18.

Caprizans, δορκαδίζων, est epitheton Herophilianum pulsus irregularis & inequalis, quando motum arteria interpellat velut & interruptit, ita ut motus a quiete alter celerior primo, & vehementior sit, per similitudinem, quam cum capris habet, quæ eo modo videntur salire, quasi geminum quendam motum facientes. Gal. l. 1. de diff. puls. c. 29.

Capsa, *Capsula*, *Capsella*, Plin. κάψα, καψάκιον, κιβωτός, Dioc. l. 3. c. 26. κιβώπιος γλωσσοκόμον, in genere & propria significatione thecam, receptaculum, loculamentum, in quo edulia, vestes, & res quevis asservari possunt, significat. In specie *capsa* dicitur Iohansono & Rulando, cujus fundum est filis ferreis contextum. Quid *glossocomon* in chirurgicis significet, vide suo loco, lit. G. *Capsula* pro instrumento chirurgico ad fonticulum inurendum a Casserio Placentino inventa videatur apud Aquapendent. & Sculterum *Arm. Chirurg. Part. I. Tab. I. fig. 10*. Per metaphoram etiam quædam partes corporis *Capsule* dicuntur, v. g. Pericardium dicitur *capsula cordis*, Paracell. l. 1. de virib. membr. c. 3. it. tr. 1. de morb. ament. c. 4. & tr. de hyæropæ cui respondet Gr. κελός, *culeus*, vel vagina, apud Hippocr. l. 1. de Cord. III. 7. Glandulæ illæ renibus adjacentes Casserio *renes succenturiati* a Bartholino dictæ *capsule atrabilaries*, *Anat.* l. 1. cap. 18. p. 188. seq. *Capsulas* dici

in extremo vasorum deferentium semen asser-
vantes, constat ex eodem, *l. 1. c. 23. p. 270.*
Adest etiam in Hepate *capsula communis*, vel
vagina portæ, indicio Glissonii, quæ membra-
na est ex peritonæo, sed crassior atque car-
nosior, portæ truncum, ubi hepar intrat, &
porum biliarium involvens roboris ergo, &
ut portam in transferendo sanguine juvet,
hepatis tunicæ circumcirca continuatur, & ad
portæ normam divaricatur, ad ultima usque
capillaria cum illa divisa. Verbo: Peritonæi
est tunica, qua portæ vena indigebat, quia
arteriæ munus obit, verbis ejusdem *d. l. c. 14.*
ubi legi plura poterunt.

Caprosus, σφραγιστός. Vide *Sophisticus*.

Capus, Καρό, ἀλεντρού ἐκτοῦλας, *h. e. gal-
lus castratus*, cui testiculi sunt exempti. De
hujus usu & in cibo, & in medicina legan-
tur Aldrovand. *l. 15. Ornithol. c. 17.* Jul. Alex.
l. 13. c. 2. Bruyer. *de re cib. l. 15. c. 20.* An ni-
mia illa saginatio corpori nostro adeo profi-
cua esse possit, non sine causa dubitatur,
cum pinguedo superflua & fere excrementitia
magis noceat, quam proficit. De aqua caponis
destillata, vid. Dispensatoria: Sed & in hanc
animadvertit Zvolfii.

Capus, κεφαλή, poet. τὸ κέφα, κέρον, di-
versimode sumitur: 1. in physicis vel anato-
micis, & quidem proprie *caput* dicitur supre-
ma corporis pars, quam nonnulli *ventrem su-
periovrem* vel *summum* dicunt, collo termina-
tur, & partes animales strictè dictas conti-
net. Gal. *l. 3. de Hipp. & Plat. decr. c. 8.* to-
tum illud, quod collo suprapositum est, *caput*
esse dixit. Totum ossium, pro tutiori mun-
imento animæ sensitivæ (addo & rationalis)
domicilium præcipuum. Hinc & *membrum di-
vinum* & *mansio partis divine*, nimirum *ani-
mæ*, vocatur. Quætor. Plat. *l. 4. Th. Chym.*
Vol. V. p. 155. Dividitur in *calvariam* & *vultum*,
vel juxta alios, *partem capillatam*, quæ *calva*
dicitur, & non *capillatam*, quæ *facies* nun-
cupatur. Th. Barthol. *l. 3. Anat. in princ.*
Linden. *Phys. Med. l. 2. c. 8. art. 2.* Deinde
per similitudinem aliis quoque partibus attri-
buitur. Ita *caput cordis*, κεφαλή καρδίας dicitur,
estque ampla & orbicularis superna ejus
pars, quæ alias *basis* vocatur, Gal. *l. 6. de V.*
P. c. 7. Et *caput ossis* est extrema tenuis pro-
cessus ossium pars crassior & orbiculata, *l. de*
ossib. in procem. Imo omne id, quod in ossium
extremis rotundum est & crassius, Gorr. *in*
def. 2. Tropice ad metallurgiam & fodinas
translatum esse vocabulum *caput*, patet ex Ru-
landi Lex. ubi legitur *caput aræ*. *Caput fo-
dinatum*, & *caput fodinarum adversum*. Item:

Caput follis: *Caput pili*, quo metalla cruda
contunduntur: *Caput canalis*, sive capsula bre-
vis patens. 3. In Chymicorum ore frequen-
tissimum est *caput mortuum*, id est, terra mor-
tua vel sex, Iohs. Vel clarius describitur,
quod sit residua illa materia crassa & sicca,
quæ in distillationibus, præcipue mineralium,
remanet. Communissime autem remanentiam
vitrioli notat, Schroder. *l. 1. c. 3.* quamvis
& Libav. meminerit *capitis mortui* de subli-
mato, Synt. Arc. Chym. *l. 7. c. 27. fin.* 4. De-
nique ænigmatische quoque & hieroglyphice ab
Hermeticis usurpatur *caput*. Ita *caput corvi*
dicitur *mercurius philosophorum* in vitro her-
metice obignato oclusus, vi ignis lenioris
coagulatus & fixatus, ut instar terræ nigre
in fundo maneat, Libav. *d. l. c. 13.* nec non
Apoth. Herm. part. poster. adde Theat. Ch. Vol.
IV. p. 718. 727. 745. 753. Ita & *Draconi* illi
mystico, quo nomine etiam mercurius insig-
nificatur, *caput* & *cauda* tribuuntur apud eund.
de Ign. nat. 31. Jungatur ejusd. *Exam. Phi-*
los. vivent. sec. descript. Hartm. sect. 35. *Ca-*
put & *cauda* principium & finis dicuntur ali-
cujus operis, Anonym. *l. 3. de Chym. in Th.*
Chym. Vol. V. p. 462.

Caputpurgia, per licentiam medicam dicun-
tur medicamenta omnia, quæ capitis purgan-
di gratia applicantur, sive naribus indantur,
& dicuntur *Erbina*, ἕρβια, sive ori, ut col-
luendo vel mandendo per sputum caput pur-
gent, & vocantur ἀποφλεγματιστικόν, vel *apo-
phlegmatismi*, Gal. *5. de S. F. 20.* De utrius-
que vid. suis locis. B. Rolsink. tres ordines
constituit *caputpurgiorum*, addendo dictis duo-
bus *stermutoria*, sive *πικριμιά*, *Ord. ac Meth.*
Com. l. 6. sect. 4. c. 1. quamvis hæc quoque
sub errhinis generaliter sumtis comprehendi
possint. Meminit & *caputpurgiorum* Forest. *l.*
XI. obs. 2. in Schol. Legitur & aliquoties in
Avicenna scriptis, ubi & caput mundifican-
tia topica sive externa complectitur, v. g. *l.*
5. sum. 2. tract. 1. et alibi.

Capyridia, καρυρίδια vel *καρυρί* vocantur
formæ quædam placentarum, quæ vel non,
vel parum differunt a spiris, similitis, quæ
et *τρακιά* vel *τρακιά* dicuntur, quemadmo-
dum hoc patet e dictionario Græco-Latino
Budæi, ut et Aldrovando *l. 1. de insect. c. 3.*
p. 159. edit. Bononiens.

Carabe, vide *Succinum*, quamvis Paracels.
ad alia quoque transfulerit. Ita vitellum ovi
in *carabe* mutari a sole, legitur *l. de Tart.*
morb. c. 9. *Carabe* ex asphalto, *l. 7. Para-*
graph. §. 4.

Carabus, κάραβος, valde ambiguum est signifi-
fica-

ficationis. Inerendum enim pro insecto in lignis aridis nato sumitur, & pertinet ad *scarabæos*. Vide *Cantharus*; vel pro locusta marina, vel etiam pro *cammaris* vel *astacis*, teste Aldrov. l. 2. de crustac. c. 2. vide *Cancer*.

Caracosmos dicitur *oxygala* equinum nonnihil ad cœruleum vergens. Magnatibus Tartaris in deliciis est, cujus parandi modum ex Gul. Rubrici *Itineratio Tartaria* monstrat Linden. S. M. Ex. XVI. §. 127.

Caranna vocatur resina, vel gummi potius arboris exoticae, estque viribus tachamæa similis, Schrod. l. 4. cl. 2. n. 380. Jung. Fr. Hofm. in *Clav. ad b. l.*

Carbasus, fœm. plu. neutr. *Carbasa*, καρβάσιος, ζουκρον, luteum tenue significat; vel etiam fila e lino subuli, quibus uruntur chirurgi ad excipiendos pulveres, vel unguenta, & applicandum parti affectæ, vel etiam ad exsiccandam superfluum in ulcerosis locis humiditatem, Scrib. Larg. n. 227. An quodammodo illi respondet corruptum nomen vernaculum chirurgastrorum nostrorum *torben oder turbn*? Alii alter pronuntiant.

Carbo, vide *Anthrax*, *Carboes cœli*, dicuntur Stellæ. Rul. in *Lex. Carbo Petre*, vide *Bitumen*. *Carboes* quoque ad usum medicum transferri, patet ex titionibus e ligno tilia paratis, quorum usus ad sanguinis grumos laudatur. Alii contra epilepsiam commendant. *Carbo*, qui sub artemisia reperitur, habetur etiam secretum contra epilepsiam. De hoc vid. Dekers in not. ad *Barb. Prax. Med. l. 1. c. 1. lit. n.* Alias carbonum usum in pyrotechnicæ operationibus variis summe necessarium, ignique aperto lignorum præferendum cum delectu illorum egregie monstravit etiam D. D. Bohn. *Dissert. Chym. Phys. III. §. 22.* *Carbo* quoque dicitur *lapis philosophicus* a Lagneo *Havn. Chym. Th. Ch. Vol. IV. p. 727.* Et in specie, ejus nigredo dicitur *carbo montis* p. 739. & Senior de *Chymia, Vol. V. p. 207.*

Carboantes est titulus libri vel operis Paracelsici, in quo transmutationes declaravit in forma & esse; Valent. de Rhetiis. Vide T. 6. *Oper. Paracelsi.*

Carbon Paracelso dicitur *stercus humanum*, teste Schroder. l. 5. cl. 1. n. 23.

Carbunculus, κάρβυλλος, vel significat tumorem illum igneum & malignum, qui dicitur *anthrax*, aut *carbo*, de quo supra in *Anthrax*; vel significat gemmam pretiosam rutilantem rubentemque (unde & *rubinus* dicitur) cujus rubedo est instar sanguinis, Laccæ Indica, aut coloris cocei, & *pyropus* vocatur. Nobiliores in insula Zeilan nascuntur, ubi etiam

Rex illius insulae possidet jure hereditario *carbunculum* inestimabilis pretii, palme transverse magnitudinis, triumque digitorum latorum crassitiam habentem, splendoris ignei, uti ex Paulo Veneto notavit Erasim. Francisc. part. 2. *Hort. Indici* p. 1229. Plures species *carbunculi* recenset Ruland. in *Lex. Chym.* Confer etiam ad *Museum Calceol.* Chiocci *sect. 3. p. 234. segg.* Ejus virtutes medicas vide sis apud Schrod. l. 3. c. 5. *Granatos* quoque præsertim orientales & *hyacinthos* sub *carbunculis* comprehendendi restatur Idem *ibid.*

Carceus, κάρκεος, vide *Querquæus*.

Carceax, vocatur species papaveris, cujus caput adeo grande habetur, ut ejus cavitas sextarium cum dimidio capiat, uti scribit Hartmann. in *Tract. de Opio Theorem. II. quest. 3.*

Carcer, φιλκκία, εἶρηθ, quid significet, nemo nos novit. Cur vero in forum medicum produxerim, ansam dedit Paracellus, qui non consideravit *carcerem*, veluti locum plectendis fontibus destinatum, obscurum, a conversatione separatum; sed tanquam remedium ad coercedos motus & corporis & animi vagos & libidinosos idoneum, v. gr. in curandis Choreis p. n. qualis dicitur S. Viti, & revera non absque plausibili ratione, *tr. 2. de morb. ament. c. 3.*

Carcharias, κάρχαριος. Vide *Canis*. Jung. Lind. Ex. XI. §. 67. *segg.*

Carcharodonta, κάρχαροδόντα, dicuntur animalia, que acutis & ferratis sunt dentibus, Gal. l. 8. de *V. P. c. 2.* ut sunt inter quadrupedia ursus, leo; inter pisces Galeus five canis marinus, propterea *carcharias* dictus. Videatur Lind. d. l. & jungatur C. Hofmann. *comm. in Gal. de V. P. n. 685. 773. 802.*

Carchedonius vocatur lapis quidam pretiosus vel gemma, & dicitur generari igne divino luna plena, Menens *Aur. Vell. l. 2. Th. Ch. Vol. V. p. 390.*

Carchesium, κάρχεσιον, Foef. rectius *carchesia* Latine dici vult, significat extrema mali nautici foramina, que rudentes excipiunt. Hinc κελος κάρχεσιος, *ruceus* dicitur, Gal. 3. de *artic. t. 25.* Orisatio κάρχεσιος βούχης, *laqueus carchesium*, l. de *laqueis*. Usum chirurgicum hujusmodi laqueorum & erecti ad instar mali ligni vid. *dist. loc. apud Hipp. & Gal.* *Carchesium* etiam poculum aliquod significare, non est hujus loci. Jung. Foef. in *Oec. p. 311.* & Gorr.

Carcinoma, κάρκινωμα, vide *Cancer*. Malignitatem in hoc malo demonstrat Rhod. ad Scrib. Larg. n. 102. *Carcinoma* quoque affectus

tunicæ corneæ in oculo dicitur apud Non. de M. P. C. c. 70.

Carcinos, καρίνος, vel κάρυνος, idem, quod cancer.

Carcinifera, καρινώδεια, significat implicatis crinibus esse vel fibrillis. Ufurpatur etiam de radicibus crinitis. Rob. Keuchen. not. ad Seren. p. 148.

Cardamomeum, καρδαμύλλος, nomen medicamenti alicujus, cujus meminit Galen. l. 7. de C. M. P. G. cap. 7.

Cardamyssus, καρδαμύσσω. Vide *Scardamyssus*.

Cardia, καρδιά, de duobus partibus principalioribus dicitur: 1. de corde: 2. de officio ventriculi sinistro, quod alias stomachus dicitur, propter affinitatem maximam, quæ est illi cum corde & mutuum consensum, Gal. l. 2. de Hipp. & Plat. de cr. c. 8. & 4. aph. 75. Adifis Erotian. in καρδιώσεων, Foesl. in Oecon. p. 305. Nimirum nulla sunt nullius etiam membri, quæ pari vehementia, æque cito, æque subito, æque graviter in consensum trahunt cor hominis, verbis Linden. Ex. XIII. §. 132. An vero propterea sedes animæ & torus radicalis in stomacho recte ponatur ab Helmont. tr. Sedes animæ, non est hujus loci ventilare.

Cardiaca, scil. medicamenta καρδικά, dicuntur cordialia, quæ cordi tam intus data, quam extrinsecus applicata conveniunt, Ioufson. Syn. Med. Part. II. l. 4. tit. 4. cap. 4. Rectius autem ita describi potuerunt: *Cardiaca* dicuntur, quæ sanguinis distributionem e corde, flammæque vitalis continuationem debitam quovis modo promovent & faciunt, idque vel attenuando, & debitam spirituosam excitando, vel nimiam effervescentiam & colliquationem cohibendo & dissipationem spirituum infringendo. Hinc alia calida, alia frigida dicuntur. Egregie horum naturam exposuit Th. Vill. Pharmac. Rat. sect. 6. cap. 1. Catalogum utrorumque vide passim apud Practicos. Sufficiat allegasse Ioufson. dicto loco. Rofink. Ord. ac Meth. commen. lib. 8. sect. 2. cap. 1. seqq.

Cardiaca passio, *Cardiacus morbus*, *Cardialgia*, *Cardiognus*, καρδική διάθεσις, *Cardiaca & stomachica exolutio*, ἀκλυσις καρδική ἢ σωματική, ὁδὴν τῆς καρδίας, plerumque habentur & haberi possunt pro synonymis, licet fortassis quidam aliquam differentiam vel ratione graduum commentari sint, vel etiam ratione subjecti, quando καρδιωγμὸν ad palpitationem cordis retulerunt. Inter quos Erotianus

præcipue referendus in καρδιώσεων. Conf. Gor. in def. Linden. S. M. Ex. XIII. §. 133. seq. Hoc inficiari nolo, καρδιωγμὸν majorem affectus vehementiam tacite exprimere. Describi vero in genere poterit, quod sit vehementissimum & tantum non intolerabilis dolor stomachi sive officii ventriculi sinistri, vel superioris vulgo, quamvis perperam dicti, ut & præcordiorum in genere cum gravissimis quandoque aliis symptomatibus, palpitatione cordis, animi deliquio, nausea, & vomendi conatu vehementiori, immoderato sudore particulari thoracis, cervicis, capitis, cruribus vero & pedibus siccoribus, nec non & febre inordinata sive symptomatica, (quales propterea *cardiacas* appellavit Sylv. l. 1. Pr. c. 30. §. 28. 102.) proveniens a solutione continui vel per succos acerrimos sive nimium acidos, sive per halitus vel auram acidam acrioremque vellicando, lancinando, mordendo facta. Causas vero externas omnes ad dispositionem succi pancreatici & biliaris præternaturalem huc concurrentes prolixius hic recensere, excederet limites instituti nostri. Vid. Gal. 3. aph. 65. Introduct. c. 13. ex recentioribus Sennert. Med. Pr. l. 3. P. 1. f. 2. c. 15. De *Cardialgia* ex assumtis hirundinibus vid. Rhod. ad Scrib. L. n. 199. Qui hujusmodi graviore morbo laborant, *Cardiaci*, καρδικοί, dicuntur. Gorr.

Cardimelech, terminus fictitius Dolæi, quo exprimere voluit particulare quoddam principium activum residens in corde, destinatum functionibus vitalibus vulgo dictis, respirationi & sanguinis per corpus distributioni, de quo videatur d. autor *Encyclop.* l. 2. ubi sapius occurrit, quæ loca quæri possunt in indice. An vero figmentis his terminorum novum lumen accedat arti nostre, aliis judicandum relinquitur. Nobis videntur multo clariores termini, *Spiritus vitalis*, calidum nativum, *Flamma vitalis*, & similes.

Cardinamentum, γυγγλυμειδές, appellat Hippocr. inferiorem partem brachii, qua cum cubito dearticulatum est, propterea quod cardines concavas partes quædam, quasdam eminentes habeant, quarum illæ prominentias admittunt, hæ vero cavitates ingrediuntur. Galen. c. 1. de fract. t. 10. Fallop. vocat *cardinatum commissuram* in *Indice ad Tom. I. Oper.* quæ explicatur in *Observ. Anat.* p. 359.

Cardiognus, vide *Cardiaca passio*.

Cardiotrotus, καρδιότροπος, dicitur, cui cor est vulneratum. Legitur apud Galen. de opr. sect. c. 4.

Cardo, γυγγλυμειδής, vide *Ginglymus*. Quid vero

vero Paracelsi. per vocem *cardo* intellexerit *l. 7. de pustul. ulcerib. aliisque malis Gallicis c. 6.* non licet hariolari.

Cardonium est vinum herbis medicatum, ita ut mustum recens iis affundatur, & defecatio subsequatur. Modum parandi vide apud Paracelsi. *de ulcerib. c. 56.* Adde Rul. & Iohnf. in Lex.

Carduelis, *Acanthis*, *ἀκανθίς*, est avicula nobis notissima, elegans, cantuque suavi commendata, cujus descriptionem & species vide apud Aldrov. *l. 18. Ornith. c. 3.* Cibus quidem non ineptum, sed exiguum præbet earum caro. Plus voce, quam patina hominem delectare recte dixit Platina. Adde Bruyerin. *de re cib. l. 15. cap. 49.* Stercus illarum aut etiam aqua, de qua biberunt, in epilepsia infantili a vulgo aliquando laudatur, quemadmodum & aliarum. Sed eventus non respondit expectationi. Præstat abstinere ab huiusmodi sordibus.

Carebavia, *καρεβάρια*, species doloris vel molestia capitis, veluti gravitas quedam capitis, Hippocr. *5. aph. 22.* Gal. in *comm. astringentem* tempestatem & odora menta gignere hanc capitis gravitatem, testatur idem *3. aph. 17. & 5. aph. 28.*

Carvena est vigesima quarta pars guttæ. Rul. & Iohnf.

Carenum, *κάρων*, vide *Caput*. Galen. *5. aph. 6.*

Carica, interdum *Caryca*, *τοχάς* qf. *τοχρίς*, *ficus* arboris fructum in sole vel furno exsiccatum proprie significat. Aliis *ficus passæ* dicuntur. Interdum tamen & de recenti fructu sumitur vocabulum. Inter cibos boni & mali succi referuntur *Caricæ* pro diversa temperie ventriculi recipientis, a Galen. *l. de bon. & mal. succ. cib. c. 8.* ubi tamen & earum virtus alexipharmaca laudatur. Vide Bruyerin. *de re cib. l. 11. cap. 38.*

Caricum, *καρικόν*, dicitur medicamentum quoddam catharticum, sordida ulcera detergens, & carnes exedens, recipitque acria calida, helleborum nigrum, sandaracham, æris squamam, plumbum ustum, sulphur, auripigmentum, & cantharides; quæ omnia oleo cedrino miscentur, & subiguntur ad formam linimenti, & medic. liquidi. Hipp. *de ulcer. XI. 7. seq.*

Carides, *καρίδες*, squilla, species cancerum, Gal. *l. 3. de Alim. fac. c. 34.* Aldrovand. *de Crustac. l. 2. c. 9.*

Caries, *καριός*, est morbus solutæ unitatis, in partibus duris, ossibus videl. cum deperditione substantiæ a materia acri & corrosiva

proveniens; Hippocr. *lib. 2. de morb. VII. 1.* Responder igitur ulcero, quod est in partibus mollioribus. *Dogm. nostr. Parr. 2. c. 5. dogm. 8.* Gal. *de caus. morb. c. ult. Caries* pudendorum quæ dicatur, vide *Caroli*.

Carina, *κάρη*, proprie unam navis partem significat. Metaphorice etiam dicitur de spina dorsi apud Galen. *l. 12. de V. P. c. 11.* Jung. C. Hofmann. *comm. ad h. l. n. 905.* *Carinana* quoque a quadam figuræ similitudine vocatæ Malignum rudiscentum illud fibrosum in ovis, cum hic autor nobis non ad manus fuerit, excerpere placuit e D. D. Stahlî *propemptico ad Disput. Inaugural. Dn. Georgii Dan. Coschvitzii de Hæmoptysi.*

Carium terre, id est, *gluten*. Rul.

Carmen, *καρμός*, *ἐκάρμη*, quid significet, aliunde jam notum esse debet. Cæterum in superstitiosa medicina *Carmina* fuisse ad sanandum usitata, ita quidem, ut aliquando his majorem vim attribuerint, quam solis verbis, testatur Keuchen. *ad Seven. in prolegom. p. 65. seqq.* & prolixius adhuc multis testimoniis comprobavit regius quondam in curia Parisiensi Senator Andr. Tiraquell. *de Nobilit. &c. c. XXXI. §. 285. fol. 136. b.*

Carminativa, scil. medicamenta *καρμινά*, *διὰ καρμινά*, per metaphoram a *carminando*, sive lanas pectendo & discerpendo dicuntur, quæ flatus & vapores in corpore molestos sua vi attenuante & diaphoretica discerunt, & per insensibilem transpirationem resolvunt. Proprie *Flatus discipientia*, Gr. *καρμινά*, Rolf. *Ord. ac Meth. C. l. 6. f. 4. c. 1.* Sunt calida & facile volatili aut spirituosis portionibus scatentia; quamvis flatus non semper huiusmodi calidis curari possint aut debeant, de quo alibi. Helmont. quoque ridet illa remedia, insanum decretum appellans, *tr. de Flatib. n. 17.* *Carminativa* curæ quoque meminit Paracelsi. in lapillis intestinorum, *lib. 2. de tartar. tract. 1. c. 4.*

Carmot, vocatur *Materia Lapidis Philosophici* apud Lagn. *Harm. Chym. Vol. IV. p. 719.*

Carnicula legitur apud Fallop. *Expos. de Ossib. c. 12.* & ponitur pro *Caruncula*, in specie de illa, quæ dentibus circumfusa, diciturque *gluten dentium*.

Carnifex Spagyricus dicitur *Vulcanus*, sive Ignis in negotio Lapidis Philosophici. Fr. Basilius Valent. *de lap. philosoph. Germ. p. 12.* Alias, quid vulgo *Carnifex* significet, notius est, quam ut mentio hic fiat. Gr. *δύμοσ βαρυνίς*. Dolendum duntaxat, quod a Magistratibus ejusmodi hominibus indulgeatur, ut

ut etiam medicinam exercere non amplius vereantur, non sine publico dedecore & opprobrio, & propter illorum hominum crudelitatem cum gravissimo damno. Præter communem & exolam hanc significationem etiam in bono significato Chirurgum dici *carificem*, e Pierio Valeriano l. 1. c. 56. sequentibus Iambis:

Medere, quæso, carnifex tantis malis,

Concide, carne fomitem neccaminum &c.

Rhodium in *Dissert. de Acia* p. 162. notat. Verum rectius talia epitheta suspecta intermittuntur.

Carniformis abscessus dicitur, qui coacti oris firmiterque est substantiæ, ostracosa prædictus duritiæ, subjectæ particulæ affinis, tubere haud multum elato, sed lato expansoque, membranæ plerumque fibræ sitive intertextus; plurimum ad musculos, quæ se ad articulos appellant, oriri fuetus. *Dissert. a Sarcomate*. M. A. Severin. *de noviss. obs. abscess. c. 2.*

Carneolus, Cornelus, *Corneolus*, vide *Sardius lapis*.

Carnivorus, *σαρκόφάγος*, vide *Sarcophagos*.

* *Carnopurulenta*, *σαρκόπυρρην*, quæ expuuntur ad instar carniū purulentarum. Hippoc. l. 4. M. P. observavit Menandrii cæci uxorem, cui id contigit, prope vigesimam diem occubuisse.

Carnosa cutis, vide *Panniculus carnosus*.

Caro, *σάρξ*, *μαζα*, vocatur proprie tantum ea, quæ in musculo est, reliquarum partium nullam homines *carne* vocant, præterquam pauci admodum. Sed quæ in visceribus, seu jecore, renibus, liene, pulmone, visuntur *carnes*, eas *parenchymata*, *παρεγχύματα*, (quasi effusiones dixeris) Græci vocant. Quæ in intestinis, ventriculo, stomacho, utero sunt, sine nomine relinquunt, Galen. l. 10. *Meth. med. c. 11. Parenchymata* autem eas partes vocant, non *carnes*, propterea, quod ex venis effusus sanguis circum vasa omnis concresecat, l. XI. de S. F. Hæc Castellus. Eamvero cum nec Hippocrates, nec Galenus hanc strictam significationem semper observaverint, libet rem clarius & distinctius proponere. *Caro* in genere est Medicis, quicquid ex sanguine partium fibræ aut valis circumfuso concrevit mollius aut durius, a calore stipatum, prout comparatur vel ad compaginandas firmandasque fibras vice glutinis, vel ad replenda spatia. Vel sic potest describi: *Caro* est pars solida quantitate, sita, connexione, figura varia, calida & moderate humida, mollis, raris, ad albedinem vel rubedinem vergens, ad

id, ut corpulentiam roburque adferat, & ad motum partium conferat, aut humorum segregationi, vasorum tutelæ, similibusque usibus interserviat, Ger. Blas. l. 2. *Med. Gen. sect. 1. subsect. 1. c. 2.* Eam ex diversæ materiæ particulis concretam, plus tamen alcalinis & dulcibus constantem, quam acidis, in separatione vero Chymica offerre phlegma copiosum, sal volatile, oleum & sal fixum demonstravit J. Helf. Lunken. *Chym. Experim. Part. 1. sect. 2. c. 4. p. 100. seqq.* Dividi potest in *proprie dictam*, & *improprie dictam*. Per *illam* intelligitur ea, quæ musculorum fibræ, sive fibratis potius tendinibus obnascitur, simplex, mollis & rubicunda. Dicitur uno verbo *Musculosa*. Hinc & Hippocrati *σάρξ*, idem est, quod *musculi*, teste Gal. c. 1. de *fract. t. 12. & com. 2. t. 68. improprie dicta* subdividitur in *Parenchymata* & *Propriam* cuilibet parti. Ad illa pertinet Hepar, Lien, Pulmo, quamvis hodieque recentiorum quidam negent, esse parenchymata, id est, affusiones sanguinis veluti concreti; sed potius vel glandulas esse statuunt, vel membranarum congeries in cellulas & concamerationes, de quibus vid. Malpighii *Exercitationes de Hepate, Liene &c.* Cordis *caro* non recte dicitur parenchyma, cum sit revera musculosa, quicquid alii regerant. Propria est vel *Membranosa*, vel cuiusque partis membranosa carnosæ substantia, ut in oesophago, ventriculo, intestinis, utero, vesica; vel *Glandulosa*. Vide *Glandula*. An huc quoque Cerebri substantia referenda cum Malpighio? Jungatur Linden. *Medic. Physiol. l. 2. c. 16. art. 20. §. 321. seqq.* Bartholin. *Anat. proem. edit. noviss. p. 5.* Qui osium quoque substantiam *Carnem* vocant, nixi auctoritate Galeni, XI. *Meth. med. 1.* (quamvis *μὲν σάρξ* non dixerit) mihi videntur vocabulo valde abuti. In præternaturali statu excrescentiæ *carneæ*, *Caro* excrescens, luxurians, emittens, Scrib. n. 227. mentitur solum *carne*, & æquivoce talis dicitur. In Phytologia etiam per tropum substantiæ illæ molliores fructuum succulentorum *Carnes* appellari solent, v. gr. *Caro* cydoniorum, citri, cassiæ, prunorum &c. Schrod. l. 1. c. 2.

Caroenium, quibusdam *caroenium*, *καρσένιον*, dicitur, quod caput, *τὸ κέφαλον*, aggravet, est vinum decoctum, ita ut tertia pars absumta sit, duæ tantum remaneant, Gorr. Plura vide apud Linden. *Ex. X. §. 19. seqq.* & Keuchen ad *Sever. p. 216. seqq.*

Caroli vocantur pustulæ in membro virili veneræ, quæ & *caries pudendorum* dicuntur Marcell. Cuman. *Obs. 20.* apud I. H. Velsch.

in Syll. Cur. & Obs. Med. Cent. p. n. 48. & obs. 73. p. 77.

Caros, carus, καρός, sive Sopor, est deperditio sensus & motus in toto animalis corpore, illæsa manente spirandi facultate, læsa autem anteriore cerebri parte, & temporum musculis: (sed tamen & medius ventriculus sæpe consentit. Sequitur inde somnus profundus, oculis perpetuo clausis. Nec tamen ita perit sensus, quin, si pungantur, sentiant, non tamen propterea vel loquuntur, vel oculos aperiant) si vero spirationem adeo vehementer opprimat, ut quis vel magno conatu vix spirare possit, eorum exemplo, qui per gravem somnum stertere solent, apoplexia tunc affectio nominatur, cui Paralysis sæpissime succedit. Hæc ex Galen. l. 4. de L. A. c. 2. l. 13. M. M. c. 21. & c. 2. in 1. provrb. t. 29. Olim Castellus. Enimvero cum hodieque non satiem animum philiatræ discendi cupidum; affectum hunc paulo accuratius describere liber: *Carus* veterini species est affectio soporosa, lethargo major, apoplexia paulo minor, huic tamen valde affinis, ut in ipsam non raro transeat, cum respiratione tamen adhuc paulo liberiori, a prohibita per portiones impuras serosas vel alia ratione heterogeneas spirituum animalium e medulla cerebri versus corticem expansione proveniens. Jungatur Th. Willis de Anim. Brutor. Part. 2. c. 4. Hinc καρώδες, quod vel gravedinem capitis, vel soporiferum significat Erotiano.

Carosis, κάρωσις, i. e. Soporatio, sive somnolentia. Meschion. de morb. mul. c. 134.

Caroticus, καρωτικός, dicitur de eo, quod caput vehementius afficit, v. gr. de vinogeneroso vehementer inebriante. Lind. d. l. §. III.

Carotides, καρῶνες, ἢ καρωτικαὶ ἀρτηρίαι, sunt duæ illæ arteriæ, quæ ab arteria magna e sinistro cordis ventriculo emergentes recta ad caput feruntur, omnibus, quæ sunt supra cor, partibus distributæ, Gal. l. 16. de V. P. c. 12. & l. 5. de Hip. & Pl. Decr. c. 7. sed has non recte carotidas sive soporarias dici censendum est, sed obtinet saltem nomen ex communi medicorum & philosophorum post Hippocr. opinione credentium, soporis sedem esse has arterias. Vide Arteriæ Aortæ truncus ascendens. Jung. Barth. Anat. Lib. 2. c. 4.

Carphaleon, καρφαλεόν, aridum, siccum, significat. Hippocr. 6. Epid. f. 6. t. 29. & 5. aph. 71. ut & alibi de cute sicca usurpavit, Jung. Foef. Oec. p. 311.

Carphos, καρφός, paleam, festucam significat. Dioscor. l. 5. c. 85. Hinc verbum καρφολογέω,

& Hippocr. διακαρφολογέω, festucas & paleas legere, quod est phreniticorum symptomata. Dicitur & καρφίλειον, f. 1. Prognost. t. 23.

Carpio, carpius, κάρπιος, cyprinus, ἀστειώτης, est nomen piscis nobis notissimi in lacubus frequentis, in fluviis vero delicatioris. De usu in cibus & medicina vede partim apud Aldrovand. l. 5. de piscib. c. 40. partim apud Schroder. l. 5. cl. 3. n. 76. Est & alius piscis *carpio* dictus, qui in solo lacu Benaco capitur, delicatior, de quo etiam Aldrovand. d. l. c. 50.

Carpus, καρπός, vide Fructus.

Carpus, καρπός, aliis *Brachiale*, Arab. *Rasæta*, est pars manus, qua cubito per articulum conjungitur: Vel quod utrinque inter manum & brachium intercedit, utramque inter se aptans, id dicitur *Carpus*. Quot ossiculis constet, dissentiant anatomici, dum quidam septem, quidam octo numerant. Non multum referet, utri parti calculum quis adjecerit. Linden. Med. Physiol. l. 2. c. 14. art. 12. §. 81. seqq.

Carsia, id est, aqua salis. Rul. & Jomf.

Carta, κάρτα, apud Hippocr. significat *valde*, admodum, 3. de R. V. in Ac. t. 26. & 42. Jung. Galenus in comm.

Cartilago, χόνδρος, est particula simplex in animalis corpore, quæ aliarum quidem omnium est durissima, toto autem osse est mollior, Gal. l. 7. de Us. P. c. 3. Quamvis autem diversa sit ab osse *cartilago*, sæpe tamen ætatis spatio in os degenerat, imo vero nulla fere sunt ossa, quæ ante cartilagine non fuerint. Ossa namque omnia & dentes genis adhuc conclusi infantibus *cartilago* sunt, quæ tandem in ossa duratur, uti *cartilagine*, quæ inter æterni ossa continentur. Hactenus Castellus. Dividi possunt *cartilagine* 1. in illas, quæ aliis connascuntur ossibus, eademque connectunt vel absque alio medio, ut in ossibus pubis & sterni, vel interjecto communium ligamentorum, ut in connexionem per *διάρθρωσιν*, & in has, quæ per se constituent partes, de quibus p. p. in duriores, quæ osseæ evadunt cum tempore, & in molliores, articulos colligantes, & ligamentorum naturam fere referentes, unde χόνδρος συνδεδεσῖν vocant, Barthol. Anat. libell. 4. c. 2. Inter specialiores *Cartilagine* sunt præcipue seqq.

Cartilago ensiformis, χόνδρος ἐπιπέδης, Gal. l. 6. de V. P. c. 3. & l. de art. & ven. dissect. c. 5.

Cartilago mucronata, quæ est extrema ora medii ossis pectoralis, quæ est propter os ventriculi, cui alligatur. Aliqui sunt, qui totam pectoralis ossis figuram, (non eam tantum, quæ

quæ in imo ejus est) quia gladii similitudinem repræsentat, *ensiformem cartilagineam* dicant esse, Gal. *l. de Ossib. c. 13.* Jung. Barth. *d. l. c. 18.*

Cartilago innominata, Gal. recentioribus vero *Annularis*, *κεκροσθῆς* dicta, quæ est secunda laryngis *cartilago*, in internis partibus, quæ œsophagus est, positionem habens. Gal. *l. 7. de V. P. c. 11.* & est intrusa cartilagini Thyroidi. Est instar anuli Turcici, quo pollicem muniunt in emittendis sagittis. Basis est reliquarum *cartilagineum* asperæ arteriæ. Barthol. *l. 2. Anat. c. 11.*

Cartilago scutiformis, *θυροειδῆς χόδρος*, perperam *θυροειδῆς*, recte notante Linden. *Medic. Physiol. l. 2. c. 13. art. 15. §. 94.* male a Castello *Peltalis*. Pelta enim rotundæ erant, cum figura hujus cartilagini sit quadrilatera, ut Scuta. Ejus gibbositas apparet in gutture, ac *Adami pomum* appellatur, quia vulgo perfructum, in Adami faucibus pomi fatalis partem ex pœna divina remansisse & ad posteros translata. In medio distinguitur linea, unde duplicem alii constituere, cum revera duplex rarissime inveniatur. Divulsam in medio observavit in Studio a nimio cantu Barthol. *d. l.* ubi plura ad ejus perfectam descriptionem pertinentia reperies. Præter has, quas Castellus olim adduxit, dantur adhuc aliæ peculiare *Cartilagine* considerandæ, & quidem in ipsa quoque Larynge; videlicet: *Bina cartilagine*, *ἀρτανειδῆς*, *Gutturiformes*, sive *Arytenoideæ*, quæ in una parte conjunctæ instar gutturnii rimam pro modulanda voce *Glottis*, *γλωττίς*, dictam efformant. Item *Epiglottis*, *ἐπιγλωττίς*, *Cartilago*, quæ rimam illam claudit & tegit, ne ex cibo vel potu in tracheam cum periculo suffocationis quædam incidant, sed commode in gulam abire queant. Reliquæ *cartilagine* asperæ arteriæ *femicirculares* & *sigmoideæ* *στυμοειδῆς*, non libet inter peculiare referre. Nec *Narium* quoque *Cartilagine* *quinque*, quarum duæ supræmaxi nasi ossibus adhærent, tertia septum constituit, sive interstitium inter duo nasi foramina, reliquæ vero duæ pinnae constituunt, per membranosa ligamenta colligatæ, commode inter peculiare referri non possunt, cum ad nasi constitutionem faciant. De his videatur Barthol. *d. l. 3. Anat. c. 10.* *Cartilagineum* in genere præcipuus usus est duplex: Unus, ut partes quasdam leves ac politas ad motus promptitudinem efficiant, in articulis scilicet. Alter, ut violentiæ foris occurrentium mediocriter cedant. *Cartilagini* enim substantia maxime idonea est ad tegendum & de-

fendendum partes subjectas. Non enim potest comminui & frangi, ut dura & friabilia, neque incidi & contundi, ut mollia & carnosa. Hæc Castell. Verum nec alii usus excludendi sunt, ut: Connexionem facere ossium, quæ dicitur *συγχρόδρωσις*: Partes prominentes, vel etiam curvas formare, ut in aspera arteria, larynge: Cavitates explorare, Operculi operam præstare, Fulcrum præbere, de quibus Barthol. *libell. 4. c. 2.* *Cartilago* quoque de spinis piscium dicitur, specialiter vero & *κατ' ἐξοχὴν*. *Cartilagini* pisces dicuntur, qui spinam dorsi cartilagineam, intus medullam habentem, obtinent, Græcis propterea *χόνδρικοι* dicti; aliis & *σελάχη*, vel *σελαχῶδη*: Suntque duum generum: Plani, ut sunt Raja, Pastinaca & his similes; & Longi atque Rotundi, v. gr. Galeæ, de quibus legatur Aldrovand. *l. 3. de Pisc. cap. 31.*

Caruncula, *σαρκίον*, accipitur vel in statu secundum, vel præter naturam. In Illo dicitur de *carunculis* in atroque oculi Cantho, vel Angulo occurrentibus, quarum illa, quæ in majori sive interno existit, *Lachrymalis*, in externo vero *Innominata* est, Barthol. *l. 3. Anat. c. 8.* *Caruncule* quoque appellantur *cuticulares Ale* sive Nymphæ in sinu muliebri, teste eodem *l. 1. c. 35.* quo etiam *caruncule myrtiformes* spectant *d. l. c. 33.* In renibus *caruncule papillares* minus coloratæ instar glandularum, reliqua carne duriores occurrunt, de quibus idem *d. l. c. 17.* *Carnosam* quoque illam particulam in summo ore pendentem, quam alias *Columellam*, aut *Uvam*; vel *Uvulam* vocant, a Galeno *carunculam* appellari constat *ex l. 6. de C. M. S. L. c. 3. in princ.* Præternaturaliter usurpatur hoc vocab. (1) de portiunculis, quæ in dysenteria excernuntur, quas Hippocr. *carnes*, *σάρκες*, vocavit, *4. aph. 26.* (2) de *carunculis* capillaribus cum urina a renibus excretis, *4. aph. 76.* qui affectus etiam dicitur *Triobialis*, *τεχίωσις*. Ita & Celsus *l. 6. c. 8.* *carunculas* quasdam in naribus nasci, scripsit, Polypum etiam per *carunculam* definiit. Ita & aliæ *Excrescentiæ carneæ caruncularum* nomine venire possunt, quamvis Hippocrati *σαρκουδῆς*, *3. de frath. c. 45.* aliis *ὑπερκαρκώσις*, aut *σαρκώματα* dicantur.

Carus, vide *caros*.

Caryca, quibusdam pro *carica*. Est & denominativum hand dubie ab urbe quadam Peloponnesi *Carya*; Unde *Caryca lingua*, *καρύκη* Gr. confusa valde & absurda dicta Galeno *l. 2. de diff. puls. c. 2.* *Caryca*, *καρύκη*, fuit olim peculiare bellarium, edulium, condimentum,

embamma, Lydorum primum inventum, paratum ex sanguine & aliis *κρόμμυσι*, id est aromatis & suavis condituris. Hinc & omne conditum, quod jus lapidum facere & infuscare posset Lydiae *caryce* adinstar, *carycam* appellare liceat. Hefychius etiam descripsit, quod sit jus supervacuuum sive ambrosium. Plura vide de hac re apud Linden. *S. M. Ex. X. §. 73. seqq. Lang. l. 1. ep. 58. Conf. Galen. exegesi.*

Caryceia, *κάρυκίη*, idem, quod *Caryca*. Gal. *l. 4. de san. tuendi. c. 5.*

Carycoides, *κάρυκοειδής*, dicitur Hippocr. excrementum colorem subcruentum instar *Caryceae* condimenti illius ex sanguine parati præ se ferens, 24. *Epidem. XIV. 10.* Plura apud Foef. *Oecon. p. 310.* Nec minus plenius expostitam vocem habes apud ipsum Erotianum.

Carydon, *κάρυδόν*, vide *Alphitoidon*.

Caryon, *κάρυον*, vide *Nux*.

Caryophyllum, *κάρυοφυλλον*, nomen & floris, & aromatis, & arboris. Nullius horum expostio est hujus loci.

Caryoti, *κάρυοτι*, scil. *βέλαντι*, nomen *dactylorum* sive fructuum *palmarum* optimorum, qui in Syria & Palestina crescunt, Gal. *l. 2. de Al. Fac. c. 26.*

Casa, Gr. *καλύβη*, *οἰκιστή*, *οἰκιστή*, *οἰκιστήριον*, tugurium vel vile domicilium significat, qualia sunt metalliforum circa fodinas. Rul. in Lex.

Cascarilla, h. e. cortex Chinae Chinae, vide *China*.

Caschu, idem quod *Catechu*. De quo paulo post.

Casus, *τυρός*, quid sit, omnibus notum est. Lac coagulatum & glaciatum, per præcipitationis modum. Usus ejus in diæta & medicina varius. Cum in *caseis* singulatim permagna sit differentia, tum pro animalium natura, tum pro præparandi modis, & præterea ipsorum ætate, non licet hic eam exponere varietatem. Consulantur Autores, utpote Gal. *l. 3. Al. Fac. cap. 17. & l. 10. de S. Fac. cap. 17. & l. 10. Th. Willis de ferment. cap. 11.* Bruyerin. Moræus. C. Hofm. Ionst. alii. An commune vitium sit omnium *caseorum*, succum habere vitiosum & crassum, uti *d. l. scriptum* reliquit Gal. ulterius ventilandum relinquunt. Pro negativa facit Hippocr. *de vet. medic. XXXVII. 9. seqq. & de affect. XLIX. 11.* Usus medicum etiam vide sis apud Scribon. Larg. *n. 158. adversus podagram.* *Casuum* descripsit Paracels. *l. 1. de Tart. tract. 5. c. 2.* quod sit Tartarus alabastrinus & incurabilis, Tom. I.

viscus inexpressibilis. Imo hoc vocabulum tropice ad ipsos morbos renum applicuit, *caseum*, vel *lac segregatum* aut *caseatum* egritudinibus renum annumerans in *Fragment. & Scholiis ad dist. libros de Tartaro*. Verum rem ipsam magis obscurat illis terminis, quam ut declaret. *Casus præparatus* Rulando & Johnsono dicitur residua viscosa manens in fundo lactis ex caseo defluentis, in Lex.

Cassia, *κασία*, plerumque *Cassia*, *κασία*, duplicem potissimum obtinet significationem, quarum neutra quidem proprie huc pertinet, sed ad Botanicam. Paucis tamen indicasse sufficiat. (1) Significat aroma quoddam, quæ & *Cassia lignea*, *Xylocassia* dicitur, ad Cinnamomi fere naturam accedens; de qua videatur Gal. *de S. F. l. 7. & alibi*. (2) Purgans quoddam cholagogum, quod *Cassia fistula*, siliquosa, solutiva, *κασία σκευή*, dicitur. Hæc veteribus Græcis fuit ignota. Licet enim Gal. etiam aliquoties in *libr. de Antidot.* & de *C. M. S. L.* mentionem fecerit *Cassie fistule*, semper tamen intelligit illam aromaticam, quæ etiam fistulosa videtur. De solutiva videatur Roslink. *de purgant. sect. 3. art. 2. c. 1. Schroder. l. 4. cl. 3. num. 416.*

Cassia barbaris dicitur *Thorax*, Fallop. *expos. de Ossib. c. 18. Tom. I. p. 508.*

Cassale vulnus, i. e. vulnus pectoris. Legitur apud Marcell. Cuman. *Obs. 65.* apud D. Velsch. in *Sylog. cur. & obs. Med. Cent. I. p. m. 73. 74.* Derivatur ab Arabico *Cas*, i. e. pectus.

Cassatum, est sanguis in venis invalidus & emortuus, grumulosus, sanguinis boni transitum & motum obstruens, Paracels. *l. 7. Archidox. §. de Specifico Diaphoretico, & ex hoc Rul. & John. in Lex.*

Cassia, *κασία*, vide *Cassa*.

Cassia mellis dicitur species *Cassie extractæ* pro clysteribus, quam compositionem ingreditur Mel, ut conservetur, in cujus tamen præparatione fraudem Pharmacopœorum detexit Joh. Anton. Loddettus *Dialog. de impostur. nonnull. Pharmacopœor. addito declarationi fraudum & errorum apud Pharmacopœos commissorum* Listeri Benancii *opera Bartholini Latinitati donata p. 149.*

Cassiteros, *κασίτερος*, vide *Stannum*.

Cassioleia dicitur species suffimenti humidum, cujus descriptionem tradidit P. Morellus *l. 2. de præscr. remed. form. sect. 2. c. 9. p. m. 293. edit. Bas.*

Cassowarius, nomen avis exoticæ, nobis incognita, quam ingluvie carere legitur in *Nehem. Grevy Anglicæ Societatis Regalis Collegæ*

legæ Inchoata Anatomie comparativa ventriculorum & intestinorum, cuius mentio fit in *Aëtis Erud. Lips. A. 1682. p. 60.*

Cassus, vide *Laparus*.

Castalicum corrupte, pro *Catastalicum*, κατὰσταλίδιον, idem est, quod repressorium, sipticum. Dieter. *larr. n. 408.*

Castellum, idem quod *Lacusculus*, λυκιδιον. Rul. & Johs. *Castellum Urinae* quid dicatur Paræo, vide apud eund. *l. 22. Chir. c. 9.*

Castigatus, α, um, Gr. dici posset καταστροφικός,) dicitur de Mamillis & Papillis apud Q. Serenum: Si *castigatus* stadium est servare papillas, &c. quid vero *Castigatae mammae*, exposuit Hier. *Mercurial. lib. 5. Var. Lect. c. 3.*

Castitas, καταστον, ἐγρηα, proprie continentiam circa res Venereas significat. Hinc *Casti sua natura* dicuntur καταστονικοί φρεσι, qui etiam a libidinosi cogitationibus abstinent. Gal. *l. 6. de L. A. c. ult. Castitatis* sedem veram in renibus esse magis, quam in testiculis, voluit Paracels. *lib. 2. de vir. membr. c. 10.* quam opinionem denuo propugnare voluerunt Joach. Oelhausius, Dan. Sennert. & Casp. Hofm. verum absque successu, cum pugnare videatur cum principiis Anatomicis, quibus constat, renibus nihil esse commercii cum reliquis partibus genitalibus. *Castitatem* non comparari posse medicamentis, sed evitacione occasionis & obsectorum irritantium, egregie docuit P. Ammann. *Irenic. p. 40.*

Castor, κάστωρ, *Fiber*, animal est amphibium, aqua & terra ambiens, vivens piscibus & fructibus arborum. Ejus descriptionem vid. apud Aldrovand. *l. 2. de quadruped. digit. vivipar. cap. 12.* ubi etiam ejus usum in cibis & medicina exponit, & in *Ephemerid. Nat. Curios. An. II. Obs. 251.* Anatomicam ejus descriptionem etiam legere licet in *Aëtis Philosophicis Oldenburgii Anni 1669. m. Julio.* Jungatur Schroder. *l. 5. cl. 1 n. 14.* Ob convenientiam cum hoc animali maximè pernicitatis in pulces grassandi avis quaedam species, videl. Mergus cirratus major, Bellonio dicitur etiam *Castor* vel *Fiber*, ut est apud eund. Aldrovand. *Ornith. l. 19. c. 62.* Urinae quoque lactes excretionem *Castoris* nomine venire ex Drauviz. *de Scorbut. c. 9.* videatur in *Ephemerid. N. Cur. A. I. Obs. 89.*

Castorium, κάστωριον, κάστωριον, sunt testiculi *Castoris* quadrupedis excisi, purgati & exciscati, virtutis valde attenuantis, discutiensis, nervos mervosaque partes roborantis, spiritusque animales excitantis, multique in Medicina usus. Adulterari solent gummi Am-

moniaco, quod cum *Castoris* sanguine subactum veticulis inditur exciscaturque. Schroder. *d. l.* In hunc animadvertit Fr. Hofm. in *Clavi ad h. l.* negando *Castorium* esse testiculos, qui adeo parvi sunt, ut gallorum gallinaceorum testiculos vix superent, sed potius est tumor, seu crumenæ inguinis vestitæ pellicula satis crassa, quibus parva semper annexa est, impleta liquore oleagineo & cinerolo, semper liquido manente, cum illis crassior contineatur, qui potest exciscari ad pulverisandum. Confirmatur hæc sententia plurimis autoritatibus in *Ephemerid. N. Cur. d. l. De Castorii viribus* videatur & Gal. *l. XI. de Simpt. Fac. Dioscorid. l. 2. c. 26.* Pontici *Castorii* vires diversas esse ab Hispanico, ex Strabone ostendit Rhod. *ad Scribon. n. 175.*

Castratus, ἐκαστός, ἐκαστοδής, dicitur, cui testiculi sunt excisi; & ita vis genitalis ablata. *Castratio*, quæ Gr. ἐκαστοδής, ἐκαστοδία, ἐκαστοδία dicitur, in brutis utriusque sexus adhibetur, teste Gal. *l. 1. de fem. c. 15. Castratum* animal semper fœminæ redditur simile, aut his, quæ sunt ætatis minoris, idem *l. 10. de S. F. §. Bolis & l. 11. §. Pinguedo & adeps.* Caro etiam *castratorum* suavior & præstantior eidem habetur *lib. 1. de fem. c. 15. & l. 2. de Al. F. c. 2.* Quomodo vero mutatio corporum ratione temperamenti vitalis, morum, habitus corporis a *castratione* dependeat, non est adeo in aprico. Videatur de hac questione Barthol. *l. 1. Anar. c. 22.* An *castratio* hominum excusari & defendi possit nec ne, meam nolo facere litem. In maniaco adhibuit Sam. Formius apud River. in *observ. commun.* In summe libidinoso detrectavit Balth. Timæus a Guldenkleë *l. 3. cas. 52.* *Castratio* etiam sumitur pro *Herniotomia*, & *Castratores* sunt *Herniotomi* vulgares, in qua significatione hoc vocabulo usus Sculterus *Arm. Chir. Part. I. Tab. XXXIX.* simul improbens, quod in omni Hernia testiculos eximant, in sola Sarcocoele saltem hoc admittens. Per metaphoram quoque medicamentorum fortiorum & malignorum, præsertim purgantium electivorum correctio dicitur *castratio* apud Helmont. *tr. Pharmacopol. ac Dispens. modern. n. 49.* Jung. *Exerc. nostr. 1. de Remor. Purg. §. 38.* Item farina crassior, κάστωριον, dicitur *Castrata*, vide *Crimmon. Diet. n. 478.*

Castrensis, Militaris, ἐπιθετονικός, ἐπιθετονικός, est epitheton etiam morborum quorundam contagiosorum & epidemicorum, præsertim febrium, quarum meminit Helmont. *de Febr. c. 10. n. 7.* Endemicas appellans, non adeo incongrue, in quibus non tam efferves-

scientia caloris, quam maligna cruditas ex vi-
ctu & rerum non naturalium usu pravo col-
lecta peccare & urgere solet. Pestilentibus an-
numeravit & satis perspicue descripsit Th.
Villius de Febr. c. 14. nec non peculi. tract. Joh.
Valent. Villius Medicus Dapnis.

Casus, In Latino valde æquivocum est. Vel
enim idem est, quo *Symptoma*, συμπτωμα;
Gal. de opt. sect. ad Thrasylb. c. 13. & 1. aph.
12. aliisque in locis. Vide *Symptoma*. Vel
idem est, quod *Fortuitum* & opponitur *Ar-
ti*, vel *Providentiæ*, Gr. dicitur τύχη, vel τύ-
χος ἔργον, Gal. l. 11. de V. P. c. 7. de sub. figur.
Empir. c. 12. Interdum & Gr. dicitur ἀσυνε-
των. Hipp. de Artē IX. 5. seqq. & Gal. c. 1.
in Prognost. Hipp. t. 4. id est, spontaneum,
quod sine ulla deliberatione aut consultatione
contingit. Vel idem est, quod *Lapsus*, πτώσις,
vel ἀνάπτωσις, v. g. ex alto l. 5. M. M. c. 2.
Vel idem est, quod *morbus presens*: in qua
significatione sumit Paracels. l. 1. Paragr. c. 1.
S. 4. & 5. Vel denique idem, quod *Historia
morbi* integra, observatio *Empirica*; Unde
frequentissime dici solet, *Casus* Medicinales
v. g. laudati Timæi a Guldenkle, pro: Ob-
servationes Medicæ Practicæ. Collegium *Casua-
le*, h. e. in quo tractantur & exponuntur speciales
morborum singularium historię. Vide *Historia*.

Cata, κατα, vide *Secundum*.

Cataballo, καταβάλλω, significat *dejicio*, de-
mitto, *proferno*. In qua significatione sumit
Hipp. l. de Nat. Hum. t. 2.

Catabasis, καταβάσις, *descensus*, a verbo
καταβαίνειν, *descendo*, cui opponitur ἀναβαίνω,
ascendo. Verbum legitur apud Hipp. 6. aph. 22.

Catabibazo, καταβιβάζω, *emphaticum* ver-
bum humorum *deorsum* factam *exclusionem* &
deturbationem exprimens apud Hipp. 3. in 1.
prorrh. t. 51.

Catablaceo, καταβλάσκω, significat *ignavum
esse*, *desidem*, *negligentem* in actionibus, &
præsertim in curando apud Hippocr. 3. de ar-
tic. t. 83. idem quod κατακωίω, quod legitur
in Mochlic. XI. 7. Descendit a voce βλαξ,
βλαξ, quod nomen est piscis nullius plane uti-
litaris, aut pretii.

Catablema, κατάβλημα, significat, quod *inji-
citur* aut *applicatur*, in specie fimbriam vel
ligamentum, quod parti injicitur ad deligatio-
nem constringendam. Hipp. 2. de artic. t. 32.
Æginetæ dicitur ἐπίβλημα, aliis ἐββλημα. Foef.
in Oecon. p. 312.

Catabrouchizo, **Catabrochizo**, καταβροχίζω,
καταβροχίζω, utrumque significat *deglutio*, a
βροχίζω & βροχός, *gula*, *guttur*. Hipp. Coac.
n. 632. & t. 62.

Catacauma, κατακαυμα, vide *Ambusta*. Hipp.
Coac. t. 158. interdum simpliciter *Cauma*, κα-
μα. Jung. Linden. Ex. XI. §. 189.

Cataceclimēnos, κατακεκλιμένος, dicitur, qui
propter morbi vehementiam & viriam im-
becillitatem decumbit. Hipp. 2. prorrh. t.
39. quamvis alii κατακεκλιμένους, *fractos* *vir-
ibus* legant. Idem est quod κατακλιής, κλινης,
κλινηστῆς, *Clinicus*, & opponitur τῷ ἐπιστά-
δῳ. Foef. Oec. p. 314.

Catacecramenos, κατακεκραμένος, de fractura
dicitur, quæ dependet, aut suspensa est. Hipp.
3. de fract. t. 74.

Catacerasticos, κατακεραστικός, idem, quod
ἐπιπυρικός, vide *Epicerasticos*.

Catacermatizomenos, κατακερματιζόμενος, a
verbo κατακερματίζεσθαι, quod proprie signi-
ficat in minutulos nummos dividi, a κέρμα,
numulus, minutie æris. Sed & in genere di-
rimi in minutissimas partes denotat. Ulurpat
Hipp. de calore febrili, qui in totum corpus
distrahitur, 4. de R. V. I. A. t. 39.

Catacheo, καταχέω, vide *Catachysis*.

Catachlidao, καταχλάω, vel καταχλάω, uti
videtur conjugari apud Hipp. in præcep. VI. 8.
significat *delicis nimium indulgere*, *luxu* dis-
fluere. Idem quod κατατροφών.

Catachloos, κατάχλωσ, significat *valde vi-
rens*. Dicitur v. g. de excrementis biliosis cor-
ruptis 7. Epidem. XI. 27. quamvis plerique le-
gant κατάχολον, quæ lectio non aridet.

Catachrestis, καταχρηστις, vide *Abusus*.

Catachriston, κατάχριστον, dicitur medica-
mentum, quod *illinitur*, Hipp. 1. 1. de M. M.
CXXIII. 16.

Catachysis, καταχυσίς, *effusionem*, *perfusionem*
significat a verbo καταχέω, *perfundo*. Ita
de frigida aque *perfusionem* usus Hipp. 5. aph.
21. & 7. aph. 42. de aqua calida. Dieter. Latr.
n. 447. 448.

Cataclasis, κατακλάσις, *perfractio*, *per-
versionem*, in genere significat. In specie fre-
quenter de oculi *perfractio* cum palpebræ
pervertuntur. Idque alterius musculorum o-
culos claudentium *convulsionem* indicat. Hipp.
6. Epid. f. l. t. 31. ubi etiam t. 30. de mem-
brorum *perfractio* legitur. Vide *Campo-
pylon*.

Catacleis, κατακλείς, dicitur os cartilagin-
osum, imo cartilago in commissa omoplate
vel scapulæ cum clavi sita. Reperitur in solis
hominibus testatur Gal. l. de ossibus a. 14. Con-
fer. l. 13. de V. P. c. 11. Alibi prima Thoracis
costa parva dicitur, & quasi *Subclavium*. Gal.
de diff. nasc. c. 12. Vide C. Hofman. *comm-
and Gall. l. de V. P. n. 103. & nar. ad l. vit. de
Y 2 Ossib.*

Offib. qui recte reprehendit, quod *κατακλιῆς* etiam *κατάκλιος* dicatur.

Cataclines, *κατακλιῆς*, lecto affixus. Vide *Cataclimenes*.

Cataclisis, *κατακλιῆς*, inclinationem, declinationem, incurvationem, item decubitus denotat, v. g. *κατάκλις κήρυκος*, incurvati, semicircularis, uti est in Græca lit. C. juxta veteres. Vid. Hofman. d. l. n. 385. Gal. l. 2. de mot. muscul. c. 4.

Cataclisma, *κατάκλισμα*, Hipp. de sal. diet. t. 15. Vide *Clyster*.

Cataclysmi, vehementiores aquarum illusiones. vulgo medicor. Irrigationes. Celsus Arel. Chronica. l. 1. c. 16.

Catacores, *κατακορῆς*, abundans, *superfluum* significat. Addit rei, cui jungitur, in specie bili, intensionem. Usurpatur adjective & adverbialiter. Quando simpliciter ponitur, nihilominus bilis ad excessum restringendum esse, vult Foef. n. Oec. p. 315. v. gr. apud Hipp. Coac. t. 612. & t. 608. id quod & Interpretes observant. Hinc & *κατακορῆς φάρμακον*, significat bilem meracam largius evacuant medicamentum, apud Hipp. l. 5. Epid. VII. 10. 14. Dicitur & adverb. *κατακορῆως*. Hipp. 3. de R. V. I. A. t. 13. vide Gal. in comm. ad h. l. Jung. & Lind. Ex. IV. §. 77.

Catacremna, *κατακρέμνα*, significat *dependens*, & usurpatur ab Hipp. de gurgulione inflammato & intumescente, l. 2. de Morb. X. 3. Descendit a *κρημῆς*, præcipitium.

Catacruo, *κατακρούς*, proprie *depellere* significat. Apud Hipp. vero diffundere & profundius *perundere* & *discindere* denotat, l. de Ulcer. XV. 4. & l. de Medico VII. 1. 3. Unde & *κατακρούς*, h. e. *percussio*, inter operationes Chirurgicas & remedia impinguantia externa refertur a I. C. Claudino Ingressu ad infirm. l. 2. sect. 2. c. 27. & ita idem significat, quod *ἐπίκρουσις*. Vide infra *Epicrustus*.

Catadartheo, *καταδάρθεω*, verbum, proprie significans *dormire*, a *δαρθάνω*, *dormio*, quamvis Scholiastes Aristoph. a *δέρμα*, *pellis*, cum Etymologo deducens restringat significationem, dicendo, idem esse, atque in pellibus dormire. Usus Hipp. l. 5. Epid. XVII. 1. & l. 3. de diet. XVI. 15.

Catadesbome, *καταδεχουμι*, sumo, *suscipio*. Usurpavit Hippocr. de alimento, lib. 7. Epid. XXII. 8.

Cata dicen, *κατά δίκην*, id est, *jure merito*, æque ut par est. Frequenti usu apud Hipp. v. gr. l. de Cord. III. 10. l. 1. de Morb. Mul. LXXXVII. 14. l. de vultu c. K. 3. Foef. in Oec. p. 313.

Cataduloo, *καταδύλω*, proprie significat *in servitutem redigo*. Metaphorice vero spiritus frango, animum subigo. Hippocrat. 2. de fract. t. 61.

Catagizo, *καταγίζω*, significat cum impetu deorsum irruo, *doluboy*, ab *αἰρίω*, irruo. De ventis & procellæ impetu proprie dicitur. Unde & *καταγίσις procellum* significat. Metaphorice de doloribus & morbis cum impetu irruentibus sæpe usus est Hipp. l. 3. de Morb. VII. 25. XXIV. 57. l. 2. de Morb. Mul. LXXXVII. 2. l. 7. Epid. XIX. 16. Foef. d. l. Præcipue de morbi statu accipitur, teste Linden. Ex. XII. §. 81. 87.

Cataeosis, *καταέωσις*, i. e. *irrigatio*, perfusio, fit humore aliquo in partem aliquam effuso. Quo quidem remedii genere utimur, cum aliqua de causa balneo excludimur. Differt ab *Embroscho*, *ἐπὶ τῆς ἐμβροχῆς*, quando post illam lanam aut linteum superponimus, quod post embroscham non fit. Gorr. in def.

Cataglyphreno, *καταγλυφρησις*, verbum significans *viscosum efficio*. Hipp. 1. de R. V. I. A. t. 33. & f. 3. t. 10. Gal. in comm. ad h. l.

Cataglypho, *καταγλυφῶ*, sculpturam excavatam significat in Chirurgicis. Hipp. 4. de artic. t. 53. & Mochlic. XXIII. 8. 10.

Catagma, *κατάγμα*, vide *Fractura*.

Catagnaticus, *καταγναπτικός*, dicitur de remediis ad fracturarum curationem necessariis, v. g. *Deligatio catagnatica*, *καταγναπτική ἐπιθεσις*, Gal. 1. de C. M. P. G. c. 4. Item *Emplastrum catagnaticum*, quæ in fracturis cranii specialiter dicuntur *cephalica*, *κεφαλικὰ*, habentque abstergendi, digerendi & siccandi potestatem, quibus plerique & paululum ex adstringentibus admiscet, l. 1. b. est. c. 16.

Catagoge, *καταγωγή*, ductus, sedes, loci vel partis alicujus circumscriptio vel regio dicitur Hipp. l. 7. Epid. III. 14. veluti si quis umbilicum contractans manum toti ventris regioni admoveat, Foef. d. l.

Catagycio, *καταγυγίω*, proprie significat *membra debilito*, a *γυῖον*, *membrum*. Usurpatur de nimia virium imbecillitate & enervatione. Hipp. 3. de R. V. I. A. t. 17. & l. 2. de Morb. Mul. LVII. 15. de Glandul. VIII. 11.

Catalemma, *καταλέμμα*, vide *comprehensamentum*.

Catalentia, fictus est a Paracelfo terminus, speciem Epilepsiæ significans, quemadmodum & *Analentia* & *Epilentia*, de morb. ament. t. 2. c. 1. & l. 3. Paragraph. c. 1. §. 1.

Cataleptis, *cataleptia*, Lang. l. 1. ep. 25. est deperditio sensus vius, apertis palpebris, servata tamen secundum naturam spiratione, in qua

qua posteriora cerebri porissimum & nervorum exoritur intemperie frigida & sicca afficiuntur. Gal. l. 4. de Li. A. 2. licet alibi *catalepsin* dicat esse spiritus cohibitionem, de *musc. dissect.* c. 26. & alibi dicat, *catalepsin* fieri refrigerata prima parte sensitiva, id est, cerebro ipso: quæ refrigeratio cum fortis fuerit, missa humiditati facit lethargicas passiones; cum siccitate vero eas, quæ a Græcis *καταλήψεις* dicuntur, Lat. *Interceptiones*; (aliis *Deprehensiones*) 2. *aph.* 3. in *comm. Gal.* Eundem affectum vocant *κατόχην*, *catochen*, & qui eo laborant *Catochos*, *κατόχης*, l. 4. de *caus. puls.* cap. 16. Hæc Castellus. Clarius ut explicetur terminus *Catalepsis*, *κατάληψις*, accipitur late & stricte. Late & quidem rarius pro omni interceptione, v. g. Sanguinis in vasis, Hipp. l. de *Medic.* VII. 8. quæ alibi *ἀπόληψις* eidem dicitur, vide *Apolepsis*, item *ἐγκατάληψις*. Sensuum, Aurelian. l. 2. *acut.* c. 5. Spirituum, Gal. l. 2. de *san. tu.* 12. & l. 3. cap. 2. Cutis contractio, dum ita digitis apprehenditur, ut candens ferramentum recte & sine noxa immittatur, Hipp. 1. de *artic. t.* 50. De interceptione urinæ & sanguinis legitur 2. *Epid. sect.* 3. n. 75. quam l. 6. f. 2. n. 35. *ἐγκατάληψιν* vocavit. Ad hanc latam significationem quoque pertinet, quando illa deligandi ratio, ubi vinculum aliquod articulis oblatis super injicitur, ad ea, quæ oblata sunt, comprehendenda & continenda, aut extremitas vinculi, quod ultimo super injectum reliquas obvolutiones firmiter continet, *catalepsis*, *κατάληψις*, dicuntur Hipp. 2. de *iis, que in medic.* t. 15. & t. 17. 18. Stricte sumitur pro affectu soporoso, quem nonnulli eundem cum *comate vigili* esse statuant, Lang. d. l. Alii vero negant, ut Dieterich. *Latr.* n. 863. quod si Galeni descriptio supra d. l. locum habuerit, non video, quæ sit inter utrumque differentia, vide *coma*. Tandem & Tropica superest significatio, quando *κατάληψις* denotat veram, firmam & indubitatam rei alicujus perceptionem & cognitionem, Gal. de *sectis.* c. 6. & de *opr. secta in princ.* cui opponitur *ἀκατάληψια*. In specie tribuitur loco generis Indicationis *comprehensio* in definitione, de qua prolixius vide Mich. Gavasset. l. de *Indicar. curat.* cap. 2. *seqq.* Dicitur & *Apprehensio*, de quo supra.

Catalonica, *καταλόπινα*, medicamenta sunt quæ cicatrices grossas æquant & limpidant, Gal. l. de *Dynamid.* An a *καταλόω* vel *ἀλόω* tero?

Catalysis, *κατάλυσις*, significat *dissolutionem* vel *resolutionem*, v. g. artuum, Hipp. l. 4. *Epid.* XXXIX. 31. Quod dicantur *ἐς κατάλυσην*

apud Hipp. 2. *aph.* 43. illi, qui jam jam morituri sunt, & in procinctu mortis, unanimi quidem Interpretum est consensus, Jung. Dieter. n. 438. Enimvero si per *ἀπαρχομένους* proprie strangulati laqueo aut manu veniunt intelligendi, nihil obstat, quo minus etiam *dissoluti* exponi possint de *detractio* laqueo, aut manu resoluta, cum Celso l. 2. c. 8. *fin.* qui vocat *Detractos ex suspendio*.

Catamantano, *καταμανθάνω*, addisco, confidero, Hipp. 6. *aph.* 5.

Catamaranome, *καταμαράνομαι*, *emascosco*. Dicitur de tumoribus, qui detumescunt, subsidunt, & delinunt. Hipp. 2. *Proverber.* XI. 33.

Catamassuthæ, *καταμασσοῦσθαι*, dentibus contrivere, commanducare significat. Usus est Hipp. de *Epileptica*, quæ linguam dentibus contrivit & devoravit, l. 5. *Epid.* XXII. 10. repetitur l. 7. XXXVII. 10.

Catamatteuomenos, *καταματτεύομαι*, *controblans*. Vide *Matteo*, vel *Matto*.

Catamenia, *καταμηνια*, vide *Menstruum*.

Catamolynthis, *καταμολυνθίς*, *remissum*, *debilitatum*, sensim languidum, significat, a *μολυθ* vel *μολυθ*, ignavus, hebes, indoctus. Galen. c. 3. in *Proverber.* Hipp. t. 77. de tuberculis ad aurem usus est.

Catamyo, *καταμύω*, *nicto*, oculis conniveo, claudio, significat. Legitur apud Hippocr. 7. *Epid.* XLI. 24. Per syncopen etiam *καταμύω* aliquando dicitur.

Catanesimumæ, *καταναεσμούμαι*, non *καταναεσμούμαι*, significat *consumor*, ab *ἀναεσμούω* vel *αεσμούω*, *expensus facio*. Hipp. de *gland.* II. 8. quamvis alii etiam exponant per *reflector*, ab *ἀναεσμούσθαι*, *resimum fieri*. Foel. *Oec.* p. 319.

Catanancazo, *κατανανάζω*, per vim cogō, *compello*, *depello*. Usurpatur in operatione Chirurgica, quando id, quod loco suo excidit, vi adhibita restitui & reponi debet. Hipp. 1. de *art.* t. 15. 20. 21. 62. 65. 69. & f. 3. t. 49. & in *Mochlico* IX. 16. XI. 12. XV. 5. & Legitur & simpliciter *ἀναγνάζω*, 2. de *fractur.* t. 10.

Cataniphthis, *κατανιφθίς*, *elotus*, *exterlus*, a verbo *καταρίζω*, pro *καταρίτω*, *perluo*, *perfundo*. Participio usus est Hipp. de *diarrhæa* per lac decoctum elota, quæ sponte desinit, 2. *Proverber.* XXXII. 2. Verbo vero de *vulnusculis* circa tumores factis aceto eluendis ad grimum tollendum, l. de *ulcerib.* XV. 6. XVII. 3.

Catanizo, *καταρίζω*, vide *Cataniphthis*.

Catanoso, *κατανοσώ*, *valde sensum integritate*, *intelligentia*, idem, quod *κατανοσώ*. Hipp. l. 5. *Epid.* XVII. 6. Jung. Foel. d. l.

Catanitia, *κατανίτις*, *declivitatem*, *deorsum inclinationem* significat, ab *ἀντίω*, vel *ἀντω*,

occurro. Hippocr. 1. de iis, quæ in med. t. 19. Hinc & κατάντη declivis denotant, f. 2. h. t. t. 11.

Catantia, κατάντης, declivis. Vide Catantia. Catantema, κατάντημα, significat lotionem per infusionem aque factam; idem fere, quod ἐπέντημα, vel ἐπέντησις. Legitur apud Mofc. de morb. mul. c. 50. Vide Epantlesis.

Catapasma, κατὰπασμα, dicitur medicamentum aridum ex sicco medicamentorum pulvere conflatum, ad extergendam, repurgandam, discutendum cuti aspersum, Æginet. l. 7. c. 13. Dicitur & κατὰπασόν φάρμακον, Gorr. in def. quamvis & generaliter omne, quo aliquid corpus conspergitur, significet. Dicitur & σφύττασμα, vel διάπασμα, vel ἔμπασμα, ἐπιπασόν, Gorr.

Catapsmus, κατὰπασμός, dicitur Aureliano specialiter post humeros atque colla devexoductu mitis & lenis defricatio, aut levis deductio, l. 1. pass. tard. c. 5. Foef. d. l.

Catapasmus, κατὰπασμός, vide Catapsma.

Catapavome, κατὰπαύομαι, significat evanesco, cesso, Gal. 1. Prorrh. t. c. 35. unde κατὰπαύσις, finem, requiem denotat; & tumores subsidentes κατὰπαύομενα vocantur.

Catapetes, κατὰπέτης, vide Catapulta.

Cataperus, κατὰπτερος, mutilus, vide Perosis.

Cataphora, κατὰφορά, est affectio veteriosa, gravis in sopore delatio, Gal. 3. prorrh. c. 1. qua ægris sopori gravi simile quid accidit, fiuntque tum omnis sensus, tum vocis expertes, l. 1. de dieb. Crit. c. 4. Nihil differt a Comate, licet Galenus voluerit. Vide Coma.

Cataphracta, κατὰφράκτι, nomen fasciæ sive ligaturæ thoracis, a similitudine Thoracis Romani, quem cataphractum dicunt, Gal. de fasciis n. 79. seqq. Ejus figuram exhibet cum usu Sculterus Arm. Chir. Part. I. Tab. XXXVI. fig. 7.

Cataphroneo, κατὰφρονέω, vide catanoso. Sumitur & in malam partem, significans contemno. Hinc ἐγκατὰφρόνησις, quod facile contemnitur. Gal. l. 2. de C. M. P. G. c. 10.

Catapino, κατὰπίνω, devoro, deglutio, vide Cataposis.

Cataplasma, κατὰπλάσμα, est medicamentum externum sive topicum, variæ pro diversitate ingredientium virtutis, & diversi usus; esseque compositio mollis, pulvi similis, ex aliquo farinæ genere, floribus & aliquo humido, sive unctuoso parata, Gal. l. 3. de C. M. P. G. c. 2. Quæ crassiora siccioraque sunt, Emplastra & Cerata: quæ liquidiora, συγγήσια

τα, & Unguenta appellantur Gorr. cataplasma, id est, superpositum medicamentum. Scrib. Larg. n. 158. Jung. Schroder. l. 2. c. 44. Morellus l. 2. de form. remed. sect. 1. c. 13. aliique plures.

Cataplexis, κατὰπληξις, id est, stupor, stupor factio, v. g. oculorum, Hipp. l. 7. Epid. XXX. 8. quæ alias oculus stupefactus, ἐσθλιμός κατὰπληξις eidem vocatur, 5. Epid. XXI. 22.

Cataposis, κατὰπόσις, deglutitio, est prompta cibi, potus, medicamentorum, per gulam descensio, Gal. l. 7. de V. P. c. 16. Verbum etiam κατὰπίειν, deglutire, significat, Hipp. 4. aph. 35. Unde κατὰπόσις, catapocium medicamentum, quod deglutiri debet, Pilula. Dieter. n. 441. Modum deglutitionis vide apud Anatomicos, præsertim Bartholin. l. 2. Anat. c. 12. vide Deglutitio.

Catapocium, κατὰπόσιον ἢ κατὰπίον, vide Cataposis, & Pilula.

Catapsyxis, κατὰψυξις, idem, quod περιψυξις, refrigeratio magna corporis & membrorum dicitur, cum refrigerationis sensus cum dolore sentitur, absque cutis & superficiæ inæquali motu, Gal. de rigor. trem. &c. Præsertim vero apud Hipp. de extremarum partium frigore, seu malo signo, in febribus usurpatur, f. 1. Prorrh. t. 26. 30. f. 3. Prorrh. t. 61. 72. Coac. t. 243. 587. 647. & f. 4. d. R. V. I. A. t. 27. Epid. LII. 11. & LIII. 4. Hujusmodi refrigerationis causam constituunt portiones vitiosæ, vel crudæ, vel congelativæ, vel coagulativæ, malignæ, quæ spiritus vitales obtundunt, & continuationem flammæ vitalis impediunt. Vocatur & Infrigidatio, Perfrixio.

Catapsosis, κατὰπτώσις, morbus non est, sed Symptoma Epilepticorum & Apoplecticorum, attonitum in terram concidentiam vel casum significans, Galen. l. de tor. morb. temp. c. 4. 5. Significat quoque in genere Decidentiam, & quidem vel proprie, quæ est motus alicujus membri organici præter voluntatem deorsum vergens, proveniens ex paralyti & relaxatione p. n. musculorum ac tendinum, neque indiget musculo agente, de qua Gal. l. 1. de mor. musc. c. 7. Fere idem, quod τριβονία, de qua p. p. Vel tropicæ dictam, ubi denotat statum Nervorum sonorum, quando ad morbosam aliquam dispositionem inclinant. Vid. Dogm. nostr. Praelimin. p. 9.

Catapulta, κατὰπέτης, est tormentum bellicum, quo lapides vel sagitte jaciebantur; qua ratione & Tycho Iesus legitur apud Hippocr. l. 5. Epid. XXXIV. 1. Vide Valles. ad b. l. t. 93.

Catarracta, καταρρακτα, (aliis catharracta) sed

sed vitiose) καταρρακτα & καταρρακτους, *catarrhactes* proprie significat loca petrosa, per quæ aquæ cum impetu decidunt. Unde & nubes pluvias largiores & cum impetu profundentes dicuntur *catarrhactes* cœli apertæ, quas Helmontius aeris fundos statuit, proprioque nomine *Peraledos* vocat, item Valvas Cœli, *tr. Gas aque n. 24. 25.* *Cataractæ* etiam dicuntur hac ratione obices, quibus aquæ cursus temperantur & sustinentur. Frequentes in Hollandia, ubi vocantur Belgice *Suiffen*. Ita & Fores pendulæ intra portas murorum adversus irruptionem hostium ex ligno ferove, quæ dimitti ac tolli pro voluntate custodum possunt, hoc nomine veniunt. Plura vide apud Aldrovand. *l. 19. Ornith. c. 11.* ubi etiam *catarracta* speciei avis aquaticæ rapacis Mergis annumerandæ dicitur. In foro Medico per similitudinem ad affectus oculi translatus hoc vocabulum, *catarracta*, qui alias *Suffusio*, *Hypochyma*, *ὀφθαλμικὸν ὑπόχυμα*, vulgo, *Saar*, dicitur, estque notante Castelleo juxta Galenum, pituita inter nevas & crystallinum humorem coagulata prohibens spiritum visibilem ab oculo exire & intrare, *l. de ocul. part. 4. c. 12.* vel Suffusio est, cum cernendi facultas deperditur, apparente, sive non apparente in oculis malo aliquo, & aut propria affectione molestatas, aut oris ventriculi, aut cerebri ex cognatione & consensu iisdem afflicti, *l. 4. de L. A. c. 2.* quam vocant Græci *ὀφθαλμικὸν ὑπόχυμα*, *l. 10. de V. P. c. 1.* Helmontius *catarractus* oriri dicit, si latex vel digestionum vitia reperiat, vel aliena secum eo deferat, *tr. Retenta. p. m. 362. ed. Lugdun.* De hoc affectu vid. Senn. *Pr. l. 1. P. 3. sect. 2. c. 28.* & alios.

Catarrhæcticus, *καταρρακτικὸς*, dicitur de eo, quod penetrat, perrumpit, v. g. de vino tenuium partium, quod vim habet diureticam. *3. de R. V. l. A. t. 6. de Oxymelite t. 31. de Peplio f. 2. t. 11.*

Catarrheuma, *καταρρακτικὸν ὑπόχυμα*, *defluxio*, Lang. *l. 2. ep. 16.* vide *catarrhus*.

Catarrhexis, *καταρρακτικὸς*, a verbo *καταρρακτικὸν ὑπόχυμα*, *eruptio*, perrumpere significat, *effusionem*, *eruptionem*, verb. grat. alvi, Hipp. *Coac. t. 240. l. 4. XII. 6.* Verbo quoque ipso sæpius usus est idem, v. g. de alvo *l. Proverber. 31. f. 2. t. 58. f. 3. t. 47.* & alibi: item de tumoribus, *l. 6. Epid. f. 8. t. 37. Coac. t. 623.* de mammis & aliis membris fluidioribus factis, *de nat. puer. XLIII. 16. 18.* & *l. 1. de Morb. Mul. l. 5. 6.* vid. Foef. pag. 320.

Catarrhocus, *καταρρακτικὸς*, sumitur active & passive. Active significat, *destillationes efficiens*. Hipp. *5. apb. 34.* passive de morbis etiam a

destillatione ortis dicitur. Dieter. *n. 444.*

Catarrhopia, *καταρρακτικὸν*, significat *declinationem*, *inclinationem deorsum*, quemadmodum *ἀναρρακτικὸν*, *reclinationem sursum*. Vide *Anarrhopia*. Adjectivum *καταρρακτικὸν*, de variis dici potest rebus, significans *deorsum vergens*, *declinans*, *declivis*, *deorsum propendens*, v. g. *l. 6. Epid. f. 2. t. 39.* de flatibus *f. 1. t. 13.* de morbo remittente *l. de Honor. III. 81. 99.*

Catarrhyxis, *καταρρακτικὸς*, *defluxionem*, id est, *declinationem deorsum* significat, vide *Hyporhyxis*. Hipp. *1. de iis, que in med. t. 19.* Gal. *in comm.*

Catarrhus, *καταρρακτικὸς*, ἢ *καταρρακτικὸς* & *καταρρακτικὸς*, Lat. *Destillatio* seu *defluxus*, a verbo *καταρρακτικὸν*, *defluo*, est multorum humorum delatio ex cerebro per palati foramina & nares, quæ in exitu una cum flatu exeunte strepitum quandam faciunt, Gal. *defin.* Nascitur ejusmodi *destillatio* a cerebri intemperie frigida & humida, & ab omnibus, quæ replent caput. Hæc Castellus; sed insufficienter & confuse. Oportet ergo rem distinctius exponere. *Catarrhus* generaliter denotat *omne fluxum* aut *delapsum materiam peccantis* a quacunque parte, & ad quamcunque fluat partem, & in hac significatione comprehendit omnem *Rheumaticam affectionem* vel *Rheumatismum*, Gr. *ῥόδιον*. In qua significatione etiam dicitur *καταρρακτικὸν ὑπόχυμα*, Lang. *l. 2. ep. 16.* Specialiter significat *vitiosam materiam in capite*, vitio aut proprio, aut adscitito, ut *causarum internarum & externarum, collectæ, præter naturam ex illo in partes subjacentes defluxum*. Hujus tot species constitui possunt, quot partes, ad quas materia descendit. Hipp. *l. de Loc. in homine XIX.* septem fluxiones e capite numerat, in oculos, in nares, in aures, in thoracem, in ventrem inferiorem, in spinalem medullam, in vertebrae & musculos lumborum, & in coxam. Verum hodieque tres præcipue, ceu evidentiores, retinentur sub hoc nomine *Catarrhi*; prima quæ ad nares, & dicitur *Coryza*, *κόρυζα*, cujus meminit Hipp. *2. apb. 40.* Secunda, quæ ad fauces, & vocatur *Branchus*, *βράγχος*, *Rauco*, non *βράγχος*. Hippoc. *d. l.* Tertia ad pectus, & appellatur in specie *Catarrhus*, juxta *vericulos* notissimos.

Si fluit ad pectus, dicatur Rheuma Catarrhus, Ad fauces Branchus, ad nares esto Coryza. Aliquando *Destillatio* hujusmodi fit cum insigni ebullitione sanguinis febrili, quæ febres propterea dicuntur *Catarrhales*, quas ad *Intermittentes* refert Fr. de le Boc Sylvius *l. 1. Pr. M. c. 30. §. 8. 35.* & quarum causa sunt humores

mores in capite collecti, in paroxyfmo foluti, & ad defluxum commoti §. 109. præprimis vero Lympham viciatam, ceu cauffam, & glandulas in cerebro existentes, ceu fubjectum accufat, c. 27. §. 29. Hujufmodi febres quandoque Epidemicas & malignas effe, teftantur Obfervationes Th. Willis de Febr. c. 17. Varietas insignis effe *catarrhorum* cum ratione qualitatis materiæ vitiofe, dum alius calidus, frigidus, acris, faluus, acidus, pituitofus, mixtus, dici poteft. 4. de R. V. I. A. t. 30. Gal. in com. In fpecie pituitoforum *catarrhorum* ortum ab alimentis vifcidis & aere frigido deducit Sylv. c. 13. §. 14. tum ratione ætatis juvenilis, fenilis, qui frequentior Hipp. 3. aph. 31. tum ratione temporis, v. g. ætatis & hyemis, 3. aph. 12. 13. Ratione etiam modi defluxionis five motus cauffe peccantis differunt *catarrhi*, cum vel lente relabitur materia, vel cum impetu ruit. Huc pertinet *catarrhus fuffocativus*, πυρρός, ἢ κίτταρος πυρρῶς ἀπολλός, d. aph. 12. effque humoris excrementitii præcepta a capite ad organa refpirationis defluxio, & ipfum quandoque cor, cum difficillima refpiratione & fuffocationis metu, Sylv. c. 22. §. 11. Atque hæc de *catarrho* fufficiant. Plura peti poffunt ex Præficis, & e prolixiffimo opere Schneideri de *Catarrho*. Legi etiam a Philiatris poterit P. Barbetæ Prax. c. 4. cum not. Deveri. Imprimis etiam jungatur Dieter. Iatr. n. 445. *Catarrhos* ceu extra naturam & Medicam confiderationem, relegari quidem vult Helmont. de liebf. c. 1. & in peculiari tractatu infcripto: *catarrhi deſtituta*. Sed non eff hujus loci, illius Novatoris importuni nugæ ventilare, licet invenerit hodieque quofdam adſtipulantes.

Catartifmus, κатарτιſμός, κηροτιſμός, eff *translatio offium a fede p. n. ad naturalem*, apud Æginet. l. 6. in multis capp. Verbum κатарτιſμός, in debitu repono locum, Metaphorice fignificat *Reconciliationem*.

Cataſarca, κатарάκη, vide *Anaſarca*.

Catasbenyſthos, κатарβενυſθός, fignificat, *extingui, ſedari*; Dicitur de tuberculis ad aures abſque fuppuratione & dolore rurfus diſcuſſis & evaneſcentibus, Hippocr. l. 1. Epid. f. 1. t. 10.

Cataſceve, κатарάκη, Galeno dicitur *abſoluta & perfeſſiſſima corporis exercitatio*, quam per immodicos in certaminibus labores etiam totum diem aliquando continuatos, preparato jam ad eam corpore, obennit athlete, l. 3. de ſan. tu. c. 2. Foef. p. 322. Significat quoque ſtructuram organicam corporis humani concianam, Gal. c. 2. de R. V. I. A. t. 31.

Cataſchafmos, κатарſχάμος, *Scarificationem* & quidem profundiorẽ fignificat in gangrenofa vel ſphaceloſa corruptione neceſſariam, legitur apud Dioſcorid. l. 7. c. 1.

Cataſcheſin, κатарſχεſιν, vide *Scheſis*.

Cataſeiſis, κатарſειſις, *concuſſionem*, vel potius *extenſionem*, five diſtentionem fignificat, Hipp. 3. de artic. 51.

Cataſillano, κатарſιλλάνος, idem, quod *σιλλάνος*, *ludibrio habeo*, dicitur & ſcommate excipio, a *σιλλάνος*, quod eff poema illuſorium, five ſomma. Unde *Syllographi* ſunt Satyrici apud Gell. Verbum illud uſurpavit Hipp. in præcept. VII. 11.

Cataſſao, κатарſſάος, *deorſum duco*, detraho. Hippocrates aliquoties de menſtruis provocandis l. 1. de Morb. Mul. XXIV. 5. 6. C. 1. CVI. 5. CXXII. 1. de mammis carnoſis & grandioribus l. 6. Epid. f. 3. t. 21. ubi opponitur ἀνορθώθαι, retrahi, quod de mammis gracilibus dicitur.

Cataſtagmos, κатарſτάγμος, *Deſtillationem* fignificat. An vero etiam ad *Catarrhos* hoc nomen adhiberi poſſit, uti Celfus de recentioribus Grecis ſcripſit l. 4. c. 5. de eo dubitat Schneider. de *catarrho ſect.* 1. c. 4.

Cataſtalagnos, κатарſταλγμός, *ελάξις*, dicitur *Deſtillatio*, & legitur apud Hartmann. in Tyrocin. Chymic. c. 4.

Cataſtalticus, κатарſταλτικός, *barbare ex ignorantia Græcæ Lingue caſtalticus*, idem, quod reſpreſſorius, ſtipiticus, vim adſtringendi habens. Dicitur & ſimpliciter *ſtalticus*, *εκαλτικός*, Dieter. Iatr. n. 408.

Cataſtaſis, κатарſταſις, *vox Hippocrati familiariffima*, in genere, *conſtitutionem*, *habitudinem*, *ſtatum*, *conditionem* alicujus rei fignificat. Καταſταſις Galeno eff forma & idea alicujus rei, Holler. nor. in 3. aph. 15. Frequenter de conſtitutione anni temporum & aeris, qui & cœlum vulgo dicitur, uſurpavit Hipp. v. g. 1. Epid. f. 1. t. 9. & 37. t. 60. 63. & alibi ſæpius, ſi nude & ſimpliciter poſitum eff. De morborum etiam forma & conditione, 1. aphor. 12. 1. Epid. f. 3. t. 10. 3. Epid. f. 3. c. 34. Prognof. f. 3. t. 7. & ſæpius. Gal. l. 1. de criſ. c. 4. De coloris & totius corporis externo habitu, 2. Prorrh. VII. 5. Sed & *collocationem* & *reſtitutionem offis* vel *membri* in priſtinum locum fignificat, Hipp. f. 3. de fract. t. 38. Vide Dieter. n. 446. Foef. p. 322. ſeqq.

Cataſtoma, κатарſτόμα, eff veluti *fulcimentum*, & innixus, a verbo κатарſτῆσαι, *ſiſtere*, reſprimere, moderari, Hippoc. l. 1. de Morb. Mul. XLVIII. 4.

Catastole, καταστολή, est modestia in vestitu, seu modestus habitus. Hippocr. de ornat. V. 7. VII. 16. IX. 7.

Catastorethine, καταστορεθῆναι, proprie significat prostratum esse, humi dejectum. Tropice dicitur de humoribus evictis, sedatis & ad excretionem dispositis, Hippocr. de vet. med. XXXIV. 22.

Catataxis, κατάταξις, est ad inferna loca corporum tractio, quæ obitur partim organis tenentibus e regione oppositis, partim transmutatione in contrarium, nempe transmissis per rotulas principiis, quæ tentionem moliantur, ac superius annexis. Opposita huic est *Anataxis*, ἀνάταξις, quæ est tentio ad loca superna per translationem, Galen. in defin. ἀνάταξις, contentis esse vivibus, firmis & integris, aut contra obniti, & se erigere significat, quod totum Celsus per firma viscera complexus est. Hæc Castellus. Quamvis & nomen κατάταξις, & verbum κατατάσσειν, vel κατατάσσειν, non solum de tentione, sed & de omni repositione aut collocacione membri apud Hippocratem accipiatur, teste Erotiano, *Onomasticum not. Barthol. Eustachii fol. m. 64. 65.* ita, ut idem significet, quod καθιέρωσις. Jung. Foef. p. 324.

Catavilao, καταπίλω, significat, conspurcare, inquinare, Hippocr. l. de Nat. mul. XXI. 124. ubi de linteis, cui pinguis illini debent, ad applicandum usurpatur. Dicitur & ἐγκαταπίλω, aut ἐγκαταπίλω, aliis ἐγκαταλείω, l. 2. de Morb. Mul. LXXXIV. 4.

Cataverebo, κατατρέχω, id est, procuro, insulto. C. Hofmann. de Us. Part. n. 1166.

Catatripsis, κατὰτριψις, dicitur attritio instrumentorum, cum nimia siccitate functionum organa languida, exoluta, & infirma evadunt, translatione sumpta a vestibus aut vasibus, quæ longo usu atteruntur & exsiccantur. Hipp. 6. Epid. f. 3. t. 1.

Cataudesis, κατάουδσις, vociferationem significat apud Hippocratem in *Præcept. XIII. 3.* quæ molestiam affert. Dicitur alias φωνικήν Αρετῶν. Foef. p. 325.

Catata, κατατάξω, sericum crudum, dicitur Aetio et Actuatio, id est, lanificium bombycis, antequam colorem, vel cortinas experiatur. Gorraus p. 214.

Catataxis, κατάταξις, fractio, Gorr. *ibid.* Invenitatum, nec occurrit in Henr. Stephani *Thesaurus*. Sed verbum κατατάσσειν, frangere, legitur apud Platonem *Euripid.*

Catechesis, κατήχησις, dicitur instructio Medici, quæ fit viva voce ad adstantes, vel ceteros, Hipp. in *præcept. X. 10.*

Tom. I.

Catechomenos, κατεχόμενος, vide *Cateche*.

Catechu, nomen Terræ Japonicæ, quæ est genus terræ exoticæ, colore purpureum, punctulis albis intertextum, ac si situm contraxisset, sapore austeriusculum, masticando liquefcens, et subdulcem post se saporem relinquens. Usus creditur esse in catarrhis exsicccandis, capiteque roborando, Schroder. l. 3. in fin. Nonnulli ex recentioribus statuunt esse artificiale quid paratum ex Terra quadam Victriolacea et Glycyrrhiza, quamvis de modo præparandi nondum certo constet. Confectio *Catechu* descripta et laudata videatur in D. Viti Riedlini *lineis Medicis A. 1695. mens. Aug. num. 28.* et Rosini. *Lentilii Miscellaneis Medico-Præcticis Part. III. p. 52.* ubi et *Caschu* dicitur. D. Ehrenfriedi Hagendorffii *Tractatus Physico-Medic. de Catechu seu Terra Japonica.*

Cateclumenos, κατακλόμενος, introrsum convolutum significat. Hippocr. usurpavit de ructu, *Coac. t. 432.* item de voce implicata, retenta, & quasi involuta, φωνὴν κατακλόμεναι, 3. Epid. f. 3. t. 32.

Catellus, vide *Canis*.

Catena, σπῆρα, ἄλυσις, quid significet, omnibus notum est. Pertinet in foro Medico ad instrumenta Chirurgica. Oribas. de *machinam. c. 4.* Rul. in *Lex. Paracellus* quoque meminit *Catena* cujusdam mysticæ in corpore humano, quam vocat *Gratiam Dei*, tract. de *pestilic.* item Vinculum illud Balsamicum, quo uniuntur quoque spiritus corpus regentes, Fr. 2. h. tit. *catena Homeri aurea*, dicitur *Cabala*. Vigenèr. de *igne & Sale, c. 26.* in *Tb. Chym.* Vol. VI. p. 31.

Catepedanos, καταπέδατος, vide *Epedanos*.

Catephes, κατηφῆς, subvistem, demissum significat. Hipp. utitur de vultu. *Coac. t. 388.* de oculis, 7. Epid. XV. 31. & XXII. 11.

Catergasticos, κατεργαστικός, conficiens, opprimens, exercens, Hipp. de taciturna animi abjectione, *Coac. t. 482.* Verbum est κατεργάζεσθαι, Foef. p. 326.

Catertemenos, κατηρημένον, concinnum, compositum, significat, a κατηρησῶ. Dicitur de sermone apud Hipp. 4. de R. V. I. A. t. 41. Unde & κατηρησμός. Vide *Catarrismus*.

Cathemon, καθέμων, cœuentium significat, ex *Euripide Linden. Ex. XIII. §. 449.*

Catheresis, καθάρσις, differt a καθάρω, licet ab uno verbo καθάρω descendant, & significat *detractionem*, aut *subtractionem*, & extenuationem corporis absque purgatione aut sanguinis missione, v. g. quæ fit nimio motu & exercitiis, Hippocr. 6. Epid. f. 3. t. 2.

Z

Vid.

Vid. Gal. in com. quamvis Lat. *Detraçtio* non temper ita stricte sumatur, sed etiam late pro Evacuacione per alvum, vomitum, os &c. Scrib. Larg. n. 6. 9. 100. 135. 136. *Detraçtio* etiam est imminutio vel demtio. Ita *detraçto* pondere, Id. n. 97. Vid. Rhod. in Lex. Scribon. p. 373.

Catharticos, καθαρητικὸς, etiam a verbo καθάρω, quatenus significat consumo, absumo, depascor. Differt igitur a καθαρτικὸς, purgans; & est epitheton medicamentorum, quæ carnem excrescentem imminunt, depascunt, & ad statum naturale deducunt, Galen. l. 5. de S. Fac. c. 2. Gradu minori differunt a Causlicis sive Septicis, aut Escharoticis; & per accidens cicatricem inducere dicuntur, cum non sint ejusdem cum Epuloticis nature, v. gr. Asiæ petræ flos, Æs ustum, d. loc. c. 15. Libav. Synr. Arc. Chym. l. 7. c. 30. Eorum facultas consistit in salinis acrioribus, lixiviosis, & alcalicis valde evecctis particulis.

Cathammizo, καθαρμιζω, significat in arena me occulto, quod dicitur de quibusdam piscibus, Asello, Passere, &c. ex Aristotele l. 9. H. A. c. 37. Linden. Ex. XI. §. 206.

Cathartotes, καθαρτικός, munditiem, puritatem, significat, quæ Medicum decet. Hipp. l. de dec. orn. V. 22. idem, quod καθαρτικός.

Catharma, καθάρμα, purgamentum, excrementum, quod in purgatione rejicitur & expurgatur. Hipp. l. 5. Epid. XIX. 2.

Catharmos, καθαρμός, duo significat, (1) purgationem, & ita coincidit cum vocab. καθάρσις, Hipp. l. 2. de Morb. Mul. XX. 21. (2) expiationem, sive curationem per expiamenta vana & magica, quæ significatio Hippocr. est frequentior, v. g. l. de morb. sacr. II. 7. III. 10. 14. &c.

Catharodes, καθαρῶδες, de oculis, 5. Ep. XXXV. 13. recte a Lindeno pro mendo habetur substituentem καθάρειν, Ex. IV. §. 92.

Catharos, καθαρὸς, purus, depurgatus, mundus. Dicitur & καθάρσις. Usurpatur non solum de corpore ejusque membris, v. g. Alvis pura, 7. aph. 67. vel juxta Galen. 64. Contra dicuntur corpora μὴ καθάρῶς, non pura, 2. aphor. 10. fed etiam de excrementis, v. g. de urina, 1. Epid. f. 1. r. 33. & de fecibus alvi, 4. de R. V. l. A. r. 57. Coac. r. ult. Puritas quoque vasorum commendatur pro ægris, 4. in 6. Epid. l. 8.

Catharsis, καθάρσις, idem quod καθάρσις, h. e. purgans. Usitatum Nono de M. P. C. c. 285. f. 99.

Catharsis, καθάρσις, purgatio, vide Purga-

tio. Menstruum.

Catharticus, καθαρτικὸς, purgans, purgatorius. Vide Purgans.

Catheautonpepas, καθ' αὐτὸν πέπας, nomen Mensis apud Macedones tantum, in cujus principium incidit Solsitium brumale. Galen. c. 1. in 1. Epid. r. 1.

Cathelice, καθελικὴ, sc. δόνησις, retentrix facultas. Vide Retentio.

Cathelin, καθελῖν, a verbo καθάρω, idem, quod καθάρω, castigo, vide Colazo, Gal. 3. de R. V. l. A. c. 30.

Cathemerinos, καθήμερινός, idem, quod καθημερινός, quotidianus. Epitheton febris. Vide Quotidiana, Galen. 2. de diff. febr. c. 7.

Cathestecos, καθηστικός, καθηστικός constans, consistens; Usurpatur ab Hippocrate de etate, 1. aph. 13. de anni tempore, 3. aph. 8. Est autem Constans, quod vel suam naturam servat, & non immutatur, vel quando ad summum pervenit, & nunc incipit declinare. Vide Cathistemi & Catastasis. Est & Diatæ accurata & ad unguem observata epitheton apud Plutarch. in præcept. Sympoticis. Jung. Dieter. n. 421. 422. Foel. p. 297.

Catheter, καθητήρ, Catheterus, Lang. l. 2. ep. 19. est fistula cannulave urinaria, cujus extremum aliquo linimento aut oleo illinimus, & ad removendam urinæ suppressionem virgæ immittimus, Galen. ad Thrasylbul. cap. 23. Sive est instrumentum Chirurgicum cavum, & altera parte recurvum, quo urina retenta elicitur, & vesicæ vitia probantur; κατὰ τὴν καθητήρα, id est, ab immittendo, sive infundendo, quod eo instrumento injici solent, quæ injicere expediat, Gal. l. 5. Morb. Med. c. 5. & 7. Cæterum καθητήρ ab Hippocrate non pro eo instrumento usurpari voluit Galenus in expos. voc. Hipp. sed pro linimento torto, quod intra ulcera inditur, l. 2. de Morb. Mul. XLVI. 8. 9. ubi quidem monet Foësius legi in suo codice, non καθητήρι, sed καθητήρις, atque forte ex hoc emendandum Galeni locum; verum sibi constare potius Galenum putamus, ex ratione derivationis, quia versatile linamentum vulnere immittitur, seu καθίσταται, & res eodem recidit, sive diminutum significatum sive integrum admittas. Helmont. pro suo adversus Galen. & ejus sectatores cæstro rejicit, ceu atrox atque cruentum, & alium Cathetera commodiorem se invenisse gloriatur ex corio vel aluta, de Lithias. c. 7. n. 34. verum experientia confirmat etiam usum catheteris metallo facti innoxium, nec cruentum. Figuram cum usu vide apud Scultet. Arm. Chir. Part. I. Tab.

I. Tab. XVII. fig. 7. & XL. fig. 6.

Catheterismus, καθητηρισμός, est administratio Chirurgica ratio, qua injicimus per *Catheterem* in vesicam id, quod ad ejus curationem convenit; vel eximimus id, quod urinam impedit, ne urina reddatur, sive concretus intus sit sanguis, sive calculus, sive aliud quippiam, recto siphone immisso, quem Græci καθητηρη vocant. Cast. Æginet. l. 6. c. 59.

Cathidrysis, καθιδρυσις, in pristinum locum repositio partis. Vide *Catastasis*. Verbum καθιδρύσαι, reponere, legitur apud Hippocr. *Prorebet. XXIX. 23. 28.*

Cathimia, *Cathmia*, dicitur 1. *vena mineralis subterranea*, e qua effoditur aurum & argentum, juxta quosdam metallifossos. 2. *Id, quod crescit in fornacibus auri vel argenti.* 3. *aurum.* 4. *argenti spuma.* 5. *fumus abherens parietibus, dum æs ustum sit.* *Cathmia affidia*, id est, *Cadmia* argenti secundum colorem lithargyrii, id est, plumbiusti. *Cathmia*, id est, auri, æris, argentei spuma. Dicitur & *Cathmia ferri*, Rul. in *Lex. Chym.*

Cathinymæ, καθινυμαι, significat *desideo*, *insideo*, idem, quod καθίζουμαι, Hipp. l. 2. de *Morb. Mul. XLIV. 13. LIII. 2. LXI. 23. XCI. 4. f. 1. de fract. t. 17.* quamvis vitiose ibidem legitur καθινυσθαι.

Cathistamæ, *Cathistemi*, καθισταμαι, καθιστημι, multiplicem & variam habet significationem apud Hippocrat. Interdum consistere significat, ac veluti firmari, l. 7. *Epid. XXII. 30. l. 4. Epid. XXIII. 1.* Interdum in proprium locum repono. Vide *Catastasis*. Galen. c. 3. de *fract. t. 38.* Interdum significat *corpus preparato*, compono ad aliquod negotium, v. g. ad purgationem, l. 2. de *Morb. Mul. XXIV. 17.* ad totam curationem, 2. *Prorebet. XX. 6.* in integrum restituo, ες τὸ αὐτὸ d. l. XLII. 8. *Coac. t. 164.* Interdum subsideo, detumesco, v. gr. de tumoribus & tuberculis, 1. *Epid. f. 2. t. 81. l. 7. XXIII. 3.* De urinis subsidentibus sæpissime, l. 1. *Epid. f. 1. t. 26. f. 2. t. 31.* & alibi. Vide *Foes. p. 298. seq. Linden. Ex. XVI. §. 247.* Interdum sedari in passivo, v. g. de phthisi, l. 5. *Epid.*

Cathizesthæ, καθίζεσθαι, idem, quod καθινυσθαι, & καθιδρυσθαι, *desidere*, in pristinam sedem collocare, Hipp. 2. de *fract. t. 58.*

Cathodos, καθόδος, *descensum* significat. Usurpat de dispositione menstrui sanguinis ad excretionem in virginibus & maturis viro, l. 1. de *morb. Virgin. II. 2.* & *miror*, quod *Foes. p. 300.* per ingressum & reversionem exposuerit, nulla urgente ratione aut necessitate.

Catholceus, καθολικός, appellatur *fascia oblonga*, quæ capitis totum vinculum, quod περιτμησπαστοι dicitur, continet, & prohibet, ne ipsum vinculum diducatur, Gal. de *fasciis. Gorr.*

Catholicus, καθολικός, id est, *universalis*, item *panacea*, epitheton est quorundam medicamentorum, qua evacuantium, qua alterantium, hyperbolicum, quasi ad omnia utilium. Vide *Panacea*. Ita in Dispensatoriis notum est *Extractum Catholicum*, ubi idem significat, quod *Panchymagogium*, hoc est, omnes humores evacuens. Tale etiam tradidit Quercet. in *Pharmac. restit.* Inter alterantia quondam hoc titulo exornavit famosus ille Franciscus Josephus Burrhus *Ceram* suam *Catholicam*. Imprimis vero Chymici Hermophili & Stribiophili hoc epitheto abutuntur. Huc pertinent Fr. Basilius *Asa*, & *Phalaja*, Paracelsi *Tinctura Physicorum*, quam *Catholicam Physicorum* propterea appellavit *Tr. Tinct. Phys. c. 7.* Similes *Panaceæ*, si Diis placet, ex Sublimato leguntur apud Libav. *Syn. Arc. Chym. l. 7. c. 30.* ex oleo Antimonii & Mercurii conjunctim l. 8. c. 22. Quid vero hic sentiat de *Medicina Universalis*, quod scilicet sit nomen sine re, vid. T. II. *Oper. p. 171.* Consentit Rolf. in *Chym.* Hodieque etiam humores vitales per totum corpus diffusos & spiritus a Physiologis fluida catholica appellari receptum est, sicut ex scriptis eorum constat.

Cathygreno, καθυγρηνο, *humectare*, *madefacere* significat, & quidem de alvo. Usurpatur ab Hippocrat. 4. *aph. 27. Coac. t. 19. 153. 281.*

Cathygros, καθυγρος, *excessive humidum* significat. Legitur de utero vel matrice apud Hipp. 5. *aph. 62.* Vide *Dieter. n. 423.*

Cathylomaneos, καθυλομανείος, significat proprie frondibus & foliis abundare, luxuriare, idque de arboribus, quæ supervacuis frondibus luxuriando sylvescunt, dicitur. Translatum vero ab Hippocrat. ad mulieres, quarum natura sæpe ita luxuriat, mature refecanda, in *epist. ad Dionys.*

Catias, κατίας, dicitur *Scalper* vel *Scalpellum excisorium*, ad excindendum fœtum mortuum, apud Æginet. *libr. 6. cap. 74.* Foesius vult deductum a καθίεναι, immittere, pag. 327. Verum annon commodius derivaretur ab ἐπιτω, mitto, vel ἰός, telum, cum præposit. κατι, quæ deorsum, vel in significat?

Catilleno, κατιλλένος, *distorqueo* significat, Galen. 3. in 3. *Epid. t. 32.* unde κατιλλένος φωνή, voces *distorta*. Vide *Cateilumenos*.

Catinus, *Catillus*, Græce τράβηκος, τραβηκίδιον,

διον, παροψις, in genere significat *paropsidem*, in qua cibi apponuntur. Denotat etiam aliquando *ollam* vel *trullam*. Apud Rulandum & Iohnsonum occurrunt *Catinus arenarius*, vulgo *Capella*, vel cinereus, hoc est, vas terream in modum pilei rotundi, cum margine trium vel quatuor digitorum, ex terra tenaci factum; item *Catinus* vel *Catillus areus, ferreus*. Dicitur & in neutro genere *Catinum, Catillum*. Illius significationem aliam apud Paræum vide supra in *Castellum*. *Catinum* est etiam epitheton aluminis, quamvis non sit alumen, sed Sal Alkali. Vide *Alumen*. De *Catillo cinereo* vulgo *Capella* legatur etiam Iunken. *Lex. Ch. Pb. V. I. p. 80. seqq.*

Catichon, κἀτιχον, continens, dicitur scilicet *alvum*, cui opponitur ὁ βραχὺ περιερούμενος, qui celeriter purgatur, 6. *Epid. f. 8. t. 33.*

Cat' ixia, κἀτ' ἰξιν, vide *Ixis*.

Catma, limatura auri dicitur, Rul. & Iohnf.

Cato, κἀτω, in genere significat *infra, deorsum*. Specialiter vero apud Hippocrat. denotat *ventrem inferiorem*, sive *alvum*, quæ alias dicitur ἢ κἀτω κοιλίᾳ, 4. *Epid. XX. 16.* Unde & purgationes per *alvum* dicuntur κἀτω, quibus opponuntur ἄνω, per vomitum, 2. *aphor. 7. seqq.* Jungatur Dieter. n. 451. Linden. *Ex. IV. §. 12.* quamvis alibi τὴν ἄνω κοιλίην significare velit ventriculum ipsum, & τὴν κἀτω in specie intestinum colum in loco Hippocr. 3. *de morb. XV. 2.* Vid. Linden. d. l. §. 26. & *Ex. VII. §. 69.* an vero adeo certa sit hæc conjectura, alii videant. Quid enim obstat, quo minus per τὴν κἀτω omnia intestina, & præsertim crassa, intelligantur?

Catoblecta animalia dicuntur odorifero Zibethi unguine turgida, apud Lang. l. 1. *Ep. 63.* Vide *Zibetum*.

Catoblepas, aut Catoblepon, κἀταβλέπων, dicitur fera apud Æthiopes ad fontem Nigris dictum, cujus descriptio habetur apud Plinium l. 8. *H. N. c. 21.* & solo aspectu homines instar Basilisci interimere legitur. Nomen hoc obtinuit propter capitis gravitatem, ut oculos semper in terram dejiciat. Meminit & F. Zachias *Quest. Medico-Legal. l. 7. tit. 1. quest. 4. num. 3.*

Catoble, qui & Catobus, κἀτοβή, κἀτοχος, vigilans sopor est, Gal. l. 3. *de L. A. c. 5.* estque solius cerebri affectus, veluti & per totum corpus convulsiones c. 3. in 1. *proverb. t. 69.* Aliter: est in somnum, sed sine somno & febre, propensio, per quam & oculi manent aperti, & servatur secundum naturam spiratio. Eo qui detinentur, κἀτοχοι & κἀταχόμενοι dicti sunt. Habent autem tenfos aper-

tosque oculos, non ut Comatosi & Cataphorici, clausos. In his liquidem humiditas affectionis causa est, nervorum firmitatem roborque dissolvens; in illis vero propter siccitatem tensio oritur, Galen. c. 2. in 1. *proverb. t. 56.* Hæc Castellus. Vide *Catalepsis*. Est quoque *Catobus, κἀτοχος*, fascia longior, quæ in orbem faciei & capiti circumdatur, ut operculum comprehendat, l. *de fasc.* Alias & generaliter κἀταχόμενα dicuntur, quæ retinentur, v. g. *urina*, apud Hippocr. 1. *Proverb. f. 2. t. 25.*

Catocheilon, κἀτώχειλον, labium inferius. Vid. *Anocheilon*.

Catobites, (hand dubie a κἀτέχω, detineo, vel κἀτοχος. Perperam igitur apud Ruland. & Iohnson. *Cathobites* scriptum occurrit) κἀτοχίτης, Corsica lapis est, cæteris major, mirabilis, si vera traduntur, impostam manum, veluti gummi, retinens, Plin. l. 37. *H. N. c. 10.* Veluti magnes ferrum, sagda lignum, gagates, & succinum paleas attrahunt & retinent: sic *Catobites* carnes & manus retinet innato gummi seu glutino lentissimo. Rul. in *Lex.*

Catocecidius, κἀτοκειδίος, h. e. familiaris, domesticus, paratu facilis. Usurpatur ab Hippocrate de extensionibus corporis promptis & expeditis, 4. *de artic. t. 62.*

Catomismus, κἀταμοισμός, subhumoratio, a verbo κἀταμιζω, *subhumero*, humerum suppono, vel in humerum sustollo, est in humeros sublatio, & restituendi articulum alterius humeri in pristinum locum modus, apud Hippocr. 1. *de artic. t. 13.*

Catopin, κἀτοπιν, significat *retro, pone, post*, Hippocr. l. 1. *de Morb. Mulier. XXVI. 30.* & l. 2. XXXIII. 22.

Catopter, κἀτοπτήρ, vide *Speculum*. *Dioptra*. Galenus *Exeg.* speciatim ita dici monet instrumentum pro distendendo ano, sicut dioptra devaricatorem vulvæ.

Catorchites, κἀτορχίτης, vide *Sycites*.

Catoterica, κἀτοτερικᾶ, dicuntur medicamenta *dejectoria*, quæ & ὑπέληκτα vocantur, quibus renes, vesica & gibba hepatis cum multo vitioso succo sunt referta, expurgantur, Gal. 7. *M. M. 13.* Uno verbo; Purgantia per *alvum*, Hipp. 5. *Epid. X. 15.* Linden. *Ex. VI. §. 69.* *Ex. XII. §. 49. 52.*

Catoxys, κἀτοξυς, peracutus, dicitur de morbo acuto in comparativo, vel superlativo gradu, qui celerius & majori cum periculo movetur, quam acuti simpliciter, & in quo statim symptomata summa sunt omnia, Hipp. 1. *aph. 7.* Vid. *Com. Galad. h. l. Foes. p. 327.* Dieter. n. 459

Catulaſter, βίπιος, eſt ætatis nomen, ſignificatque juveniculum, adoleſcentem, magnum puerum, qui ea ætate eſt, qua catulire incipit, hoc eſt, oſtendere ſe velle maritari, ut Varro interpretatur, l. 2. de re ruſtic. c. 9. Lind. Ex. XIII. §. 63. ſeqq.

* *Catulus*, κολύβιον, ſumitur apud medicos pro canibus junioribus, & recens natis. Quorum carnes in alva ſicca, in aqua intercute, in morbo Dorſali, in Pleuritide, Lateris Tuberculo, Repletionem & plurimis aliis morbis ab Hippocrate celebrantur, de Aff. 5. 2. in Af. 5. 2. de Mor. II. 5. 3. de Diæ. III. Ex Catulis recens natis fit oleum in nervorum affectionibus mira præſtans.

Catus, *Felis*, αἰλῆρος, γαλεότης, animal eſt notiſſimum, libidinoſum, viſu acutum, qua *Domesticus*, qua *Sylveſtris*, ſive ferus. Utriuſque deſcriptionem vide apud Aldrov. l. 3. de quadr. digit. vivipar. cap. 10. ſeqq. Olim & hodieque a quibuſdam populis carnem illius puta domeſtici in cibum veniſſe teſtantur Bruyerinus l. 13. de re cibar. c. 36. & Johnſton. Sy nr. Med. Hygien. l. 1. c. 2. art. 4. punct. 2. verum nos abhorremus. Quem uſum Medicum præbeant, legatur apud Schroder. l. 2. cl. 1. n. 15. & Hofmann. in Clav. ad hunc loc. ubi etiam mentio fit *cati* cujuſdam peregrini *Zibethini*, *Civetta* dicti, Rhod. ad Scribon. n. 38. qui in Indiis & Regno Peruano magna copia reperitur, qui liquorem fragrantiffimum concretum excrementitium inter teſticulos collectum in utriculis offert, qui dicitur Officin. *Zibethum*. Plura d. l. legantur. Jungatur & Aldrov. l. 2. de quadr. dig. vivip. c. 22.

Cavatus, κοιλῆδαι, a verbo *Cavo*, pro *Excavatus*. Uſus eſt de ſcalpro medicinali Scribon. Larg. n. 53.

Cava vena, vide *Vena*.

* *Cava pura*, κοιλῆ πῦ καδαρῆ, Matthæus Pinus in ſuo comp. in Hipp. oper. interpretatur *ulcera*, quorum cavitatem maxime replet herba *Lagopyrus* nomine. V. Hippocr. l. de Ulcer.

Caucaloides, καυκαλοειδές, eſt epitheton mollæ, ſive patellæ, quam per periphrasin appellavit καυκαλοειδές οστέον, i. e. *caucali flori ſimile Os*. Moſchion. de moyb. mul. c. 91.

Cauda, κόκκος, ἔρα, κερκῶ, quid communiter ſignificet, omnibus notum eſt. In Anatomicis dicitur extremitas ſpinæ, vel potius offis ſacri, quæ & *cuculus*, ἀροπύγιον, vel ὀροπύγιον dicitur, item *Os coccygis*, ex tribus vel quatuor offibus & duabus cartilaginibus conſtans, quamvis aliquando excreverit etiam in hominibus, quemadmodum & in brutis

quampluribus ordinarie, ut numerus offium & cartilaginum haud dubie major fuerit, notante Barthol. libell. 4. de offib. r. 104. Carnes *caudarum* in brutis duriores & crudiores eſſe, ſtatuit Galen. de bon. & mal. ſucc. cib. c. 6. Porro etiam *Clitoris* vel *Mentula muliebris*, præſertim ſi præternaturali magnitudine peccaverit, *caudæ* nomine venit, teſte Vvalthero *Sylv. med. p. 1026. ſeq.* Spagyrici ænigmatice *Caudam Draconis*, (quo nomine alias *Aſtologis* venit interſectio Viæ Lunæ & Viæ Solis in Zodiaco alterutra) vocant in præparatione Lapidis Philoſophici duo ſpermata, aut Aquam Mercurialem, Th. Chym. Volum. III. p. 26. 29. de Alchym. incert. auth. c. 27. & 31. Lagneus *Harmon. Chym. c. 8. Vol. IV. p. 766.* Plura vide apud Libav. tr. de Igne natur. c. 31. & in *Apocal. Hermet. præcem. & in Exam. Philoſoph. vivent. ſect. 35.* Paracelſ. in microcoſmo quoque *caudam Draconis* myſticam latere, quemadmodum & alia phænomena *Aſtralia*, docet tr. *Paragran. tr. 2. de Aſtronomia. Cauda vulpis rubicundi etiam dicitur Minium ex plumbo*, Rul. in Lex.

Caudatio vocatur Blaſio *Med. Univ. p. m. 334.* prolongatio *Clitoridis*, quam etiam *caudæ* nomine exprimi diximus.

Caverna, ἄντρον, idem quod *Cavitas*, *Fovea*. Accipitur aliquando de partibus naturalibus. Unde & *Os ſupra naſi radicem occurrens cribriforme*, ἠδμοειδές, dictum, *cavernoſum*, πολύτροπον dicitur, Galen. l. 8. de V. P. c. 7. & *Penis coles* Latinis vocatur *cavernoſus nervus*, qui Græcis *σπερμαγωδὸς νεῦρον*, in 6. *Epid. r. 2.* aliquando de præternaturali conſtitutione. Itæ de dentibus exelis *cavernam* uſurpavit Scribon. Larg. n. 95. De *cavernis* Helvetiis vid. Joh. Jac. Vvagneri *Hiſtoria Helvetiæ Curioſa* ſect. II. art. 8. p. 36. ſeqq.

Cavicula, ſive *Cavilla*, idem, quod *Malteolus pedis*, ſive *Rofceta*, & occurrit apud *Foſt. l. 6. Chirurg. Obſ. 57.* vide *Rofceta. Cavillam* vocari *Halyabbati* os cuneiforme notavit *Schneider de Catarrh. ſect. 2. c. 2.*

Cavillatio, σόφομα, ἀπάτη, παρεγχείρησις, eſt ratio ſubdola, ſimilitudinem quandam cum veris rationibus habens, quam quis, mendacii ſibi conſcius licet, vincendi tamen cauſa, profert. Sane prægnans vitium, & quo vix aliud Medicum dedecet magis, Galen. l. 9. de Hippocr. & Plat. decr. c. 7. Lind. Ex. X. §. 266.

Cavitas, κοιλότης, τὸ κῶλον, quid in genere ſignificet, neminem Latina vel Græca callentem latere poteſt. In Phyſiologicis & Pathologicis conſtituit ſpeciem aliquam organicæ

conformationis vel integre, vel vitiatæ. Unde morbi in *cavitatibus* dicuntur τὰν κοιλότητων, de diff. morb. c. 15. Vid. & Galen. de Ossib. c. 12. & c. 3. de artic. c. 7. Quod vocabul. Græc. κοιλία etiam significet aliquando omnem cavitatem, uti vult Erotianus & Dieterich. n. 468. nondum mihi possum persuadere cum Foef. p. 345. Sane nulla necessitas urget apb. 20. f. 6. ita generaliter exponere.

Cavledon, *Cuslunus*, καυλῶν, hoc est, *caulis* in morem facta *fractura*, est species fracti ossis, quæ sit per transversum, in qua fracti ossis partes ita a se dissident, ut e directo non jaceant, Galen. l. 6. M. M. c. 5. P. Egineta autor est, τὸ καυλῶν κἀταγμῶν dici etiam αὐροῦνδόν, & αὐροῦνδον, a similitudine fractæ radiculæ & cucumeris.

Caulias, καυλίας, est epitheton *Lasaris*, si ve liquoris ex caule silphii, plantæ illius Syriacæ, præsertim Cyrenicæ collectus, quem admodum ille, qui ex radice incisa colligitur, *Rbizias*, ρίζίας, dicebatur, Lang. l. 1. ep. 62. qui suavem odorem & fragrantem ei tribuit, quod quomodo cum Asa fetida, quæ succus Silphii vel Lasaris Syriaci dicitur apud Schroder. l. 4. cl. 2. n. 172. ingratißimum & insuetis vix tolerandum odorem spirante quadret, non video. An fortassis Langius Icnice exponendus? quamvis & Indiarum incolis Javanis ac Malajis gratißimum sit odorem, & suavißimum condimentum, teste Jac. Bontio de Medic. Indor. & Fr. Hofmann. in clav. ad d. Sebrod. l.

Caulis, καυλός, significat (1) *caulem* si ve scapum plantarum, Galen. l. 2. de Al. Fac. c. 70. & in specie nat. ἐξοχῶν, *caulem laseris* vel silphii, apud Hippocr. 2. de R. V. l. A. t. 322. (2) *Penem* si ve membrum virile, Gal. lib. 14. de V. P. c. 12. unde & fortassis Latinum *Coles*. (3) *Collum uteri*, Sinum muliebrem, veluti vaginam penis, C. Hofman. de V. P. n. 963. ex Arist. libr. H. A. c. 2. quamvis Linden. haud inepte conjectandum proponat, annon potius καυλός ibi legendum sit? Medic. Physiol. l. 2. c. 7. art. 14. §. 130.

Cauluron, καυλῶν, quod in *caulem* excrefcit. Epitheton Betæ, Linden. Ex. XVI. §. 171.

Causma, καύμα, ardor, æstus, vide *Æstus*. Κατακαύμα.

Causmace, καυμῶν, epitheton medicamenti externi, apud Gal. l. 2. de C. M. P. G. c. 15.

Caurus, λαυρόν, est nomen venti, & quidem *Austri*, si ficior & frigidior fuerit, Gal. 3. in 3. Epid. t. 3.

Causa, *Causa*, *causa*, *causa*, in Medicina tantum pro efficiente accipi solet cum sanitatis, tum morborum. Ejus differentias varias vide in Dogm. nosr. P. 1. c. 5. P. 11. cap. 7. Charlton. Ex. Parbol. IV. Rolfink. O. & M. Com. l. 2. f. 3. c. 2. & alios, præsertim Institutionistas. Galen. *causam morbi* in genere descripsit per id, quo præsentè afficimur, & quo sublato statim cessat affectus, l. de L. A. c. 2. aut, quod ei, qui sit, morbo aliquam generationis partem tribuit. Receptißima divisio est in *Procatarticas*, προκαταρτικῆς, *Antecedentem*, προγορημένης, & *proximam* si ve *contingentem*, quam cum morbo confundit Linden. Ex. VIII. §. 69. 71. Vocabul. *causæ* aliquando pro ipso vitio accipi, testatur Rhod. ad Scribon. Larg. n. 228. Unde & verbale *causatio* noxam denotat, *ibidem*. *Causarum* divisionem perperam cavillatur Paracels. *Paragran. Tr. 2. de Astion.* item *Tract. de Podagra*, unicam substituens *causam*, *Magicam Anastromiam*, tr. de morb. caduc. Nugæ.

Causis, καύσις, vide *Ustio*.

Causodes, καυσῶδης, vide *Causus*. Qui febre ardentem, καυρῶδη πυρετὸν, a *Causo* distinguunt, præter necessitatem λεπτολογίαι.

Causoma, καύωμα, idem, quod καύμα, πύρεψις, ardor, inflammatio, Gorr.

Causicus, καυσικός, urens, vel vim urendi habens, vel dicitur de medicamentis, quæ vehementer calida sunt, & consistentia crassa, quæque ignis instar corpus colligunt, & sæpe elcharas, hoc est, crustas, ritu cauterii, scilicet actualis, efficiunt, Galen. l. 5. de Simpl. Fac. c. 15. quocirca & ἐσχαρῶτικῶν appellantur. Eorum materia sunt, Lixivium, Calx viva, Auripigmentum, Sandaracha, Chalcitis & id genus alia, quæ multis salinis acerrimis, lixiviosis, fixis tamen, abundant. Quomodo *caustica* operentur in corpus vivum & mortuum, vid. apud Helmont. *tract. Ignor. hosp. morb. n. 76. 77. & tr. Potes. medicam. n. 60.* vel dicitur de affectione corporis urente, quæ resultat ex febre ardente, Hippocr. 1. *proverb. f. 2. t. 36.* item de causis externis, quarum virtus est, morbum & acutum, & periculoßimum, & velocis judicationis reddere, t. 60. Vid. Galen. ad b. l.

Causus, καύσος, aliis est καύσος, quod & Paracelsus retinuit, l. 10. *Paragr. §. 3.* & Linden. Ex. XVII. §. 198. id est febris ardens, quæ est species febris continuæ acutæ, cum astu vehementiori, aliisque symptomatibus, insigniorem sanguinis phlogosin & incendium arguentibus, proveniens a sanguinis sulphureis portionibus abundantis, per causas externas in-

ducta effervescentia, accensione & caloris intensissimi per totum corpus diffusionem; nisi summa malignitas adfuerit, in quo casu extrema frigere solent, ex 4. aph. 48. Linden. Ex. VIII. §. 47. Vocantur hæc febres & πυρετοὶ κωπιδέες, 4. aph. 154. Paracels. nomine etiam *Flammula* comprehendit in *Fragm. Medic.* Plura de hac febre, hocque nomine κωπιδέος apud Hippocr. 4. de R. V. I. A. r. 1. seq. Foef. in *Oec.* p. 329. Dieter. n. 453. C. Hofmann. de *febr.* c. 52. (ubi rationem quoque reddit veram pronuntiationis per *cav*, non per *cau*, quam de verbo ad verbum excerptit, quemadmodum alia quoque bene multa, Franc. Pienf. de *febb. tract. spec. c. 6. p. m. 79.*) Thom. Villif. de *febb. c. 11.* qui, meo quidem contra, si rem metiri liceret, optime hanc doctrinam exposuisse mihi videtur. *Causus* quoque est epitheton viperæ, vel serpentis marini, magnitudine cubitali, qui alias & *Dipsas*, item *Prester* vocatur, uti descripsit ex Aetio Forest. l. 30. Obs. 12. in *Schol.*

Cautela, *Cautio*, ἀλάβεια, προφύλαξις, usitatum Medicis est vocabulum, quando ad evitandam aliquam graviorem noxam aut errorem aliquid præcipitur, aut manifestatur, aut prohibetur, Galen. de *subfig. Empir. c. 1.* Forest. l. 2. Obs. 10. & 21. in *Scholiis*, Heurn. passim in not. ad aphor. Hippocr. Hujusmodi *Cautelas* & *Cautiones* plures reperies etiam in Not. Rhodii ad Scribon. Larg. Videatur saltem Index posterior Rhodii, b. r. Et Lud. Septalius *Animadversiones & Cautiones Medicas* edidit, quas etiam Joh. Rhodius notis illustravit. In specie *Cautela* Rulando & Johnsono dicitur in arte Spagyrica habitu comparata quadam industria, qua facilius obeunt suas operationes, ac perficiunt artis hujus professores.

Cauterium, *Cauter*, κωτίριον, κωτιρίον, est, quod urendi vim habet. Usurpatur tam pro medicamento, quod potestate urit, quam pro ferro candente, cuius usus plerumque necessarius est, vel ad sistendum sanguinis profusivum, undecunque manaverit, vel ad interceptandas defluxiones, vel ad ossa cariota, & maligna ulcera. Id ferrum κωτίριον Hippocrat. appellavit. (l. de hæmorrhoid. V. 2. quod perperam in edit. Linden. per *Clysterem* in Latin. versum est.) Erat autem, ut scribit Gal. in *Exeg. voc. Hippocr.* æreus calamus perforatus in fundo, per quem parvum ferrum adurens demissum adurebat. Hæc Castellus ex Goræo: Clarius: *Cauterium* duplex est: Aliud dicitur *Actuale*, aliud *Potentiale*. Illud fit igne vel materia quadam ignita, quæ varia esse potest, inter quas tamen ferrum candens

reliquis palmam præcipit usus frequentia. Figura vero, forma, & magnitudo hujusmodi ferramentorum variat pro diversitate partium applicandarum, de quibus consulatur Chirurgæ Doctores, præsertim Hier. Fabr. ab Aquapend. in *Operat. Chirurg.* & M. Aurel. Severinus in *Chirurgia sua efficaci*, Petrus Paulus Magnus, Chirurgus quondam Romanus in elegantissimi tractatu Italico de *Cauteriis*, Sculter. *Arm. Chirurg.* Tab. LV. aliique plures. Hoc fit medicamentis Cauticis, sive vim colliquandi partes solidas molliores habentibus, quorum etiam formulæ variæ extant, lapidis, olei, spiritus, butyri, lixivii, inter quas tamen lapis corrosivus ex lixivio paratus, facile primas tenet. Jung. Paræus l. 25. c. 32. ubi quadam *Cauteria potentia* vocat *Serica*, vel *Holoserica*, vel quod sine dolore operentur, vel quod carius emerit Antor a quodam Chymista. Rulandus & Johnson. hanc divisionem ita proposuerunt. *Cauterium*, *Kautir*, est instrumentum Chirurgorum, quo aperiant cutem & carnes exulsiōibus in putridis & ulceribus obnoxiiis locis. Est etiam medicamentum simplex corrosivum, quo cutis absque dolore fricatur. Plura de *Cauteriis* vide apud Fallop. *de Cauteriis* Tom. I. *Oper. p. 534. seq.* Peculiaris noxæ & detrimenti ex cauterio sub genu ante purgationem facti, ita ut locus cauterifatus canerosus factus sit, meminit Lanfrancus *Tract. 3. doct. 3. c. 18.* Rolink. *O. de M. Com. l. 4. sect. V. par. 1. c. 1. seq.* Scribon. Larg. hujusmodi *Medicamenta Cautica* & *Escarotica* vocavit *Quasi Cauterium*, n. 114. 240. Utrum præferendum sit, num *actuale*, an *potentiale*? non est hujus loci dirimere. Peculiaris *Cauterii potentialis* meminit Libavius parati ex affusa aqua forti, vel spiritu sulphuris in liquorem ferri, *Synagm. lib. 6. cap. 1.* Aliud produxit l. 8. c. 38. Helmontii *invectiva* gravis in *cauteria irrita* transeat, de *Lithias. c. 15. n. 12.*

Cavus, *va*, *vum*, κῆλος, κη, λον, *Concavus*, dicitur de omni eo, quod *cavitatem* aliquam habet, sive naturalem, sive præternaturalem. In specie vero κῆλος, aliis κῆλα, h. e. *Cava*, dicuntur eæ oculorum *cavitates*, quæ in palpebris, qua superioribus, qua inferioribus (quæ tamen quandoque specialiter ἐπιβόλαια; quasi subcava dicuntur) occurrunt, in morbis vero chronicis & a cruditate obortis, ut cachexiis, diurnis hæmorrhoidibus, longis mulierum profluvii, & inchoantibus ophthalmiis, intumescere per flatulentiam quandam solent, qui tumor per verbum Gr. κῆλοειδῆ indigitatur. Meminit hujus quoque tumoris Hippocr. 2.

de Morb. XLV. 7. Sunt & qui *carpa*, πὲ κοίλα, interpretantur oculorum *cavitates* & utraque nasi parte cernuntur, quæ tamen κενδοί dicuntur. Κοίλοι quoque vocari, sive *cavam* illam in ima pedis planta *cavitatem*, quæ suspensio tarsi ossibus efficitur, post calcem, quam *πέδιον* & *planum pedis* sequitur, quod εἶδος *πέδες*, i. e. *postus pedis* dicitur, constat ex Hippocr. l. 5. Epid. XXI. c. 3. & Galene c. 3. de artic. r. 92. Jungatur Foef. Oec. p. 343. seq.

Ceasma, κέασμα, fissura, fragmentum, a verbo κείω, findo, divido, quod legitur apud Hippocrat. l. 2. de Morb. Mul. XXXIV. 10. XLIII. 4.

Cebi, gallinæ hepar torrefactum. Paul. Bagell. de morb. pueror.

Cebus, κῆβος, *Cephus*, κῆρος, animal est e simiarum genere, caudam habens, & ancipiti natura partim hominem, partim quadrupedem bestiam imitatur, Arist. lib. 2. H. A. c. 9. Dicitur *Cercopithecus*, de quo plura legantur apud Aldrovand. l. 2. de quadr. vivip. digit. c. 6. Musculos temporales exiles & debiles ei tribuit, similes homini & lynxi, Gal. l. 11. de V. P. c. 2. *Cercopithecus* Indici inusitata formæ Anatomem descriptam vide in Aët. Hæsn. Vol. 1. Obs. 36. p. 67. seqq. & alterius Vol. II. obs. 9. p. 13.

Cebynos, κερυνός, hians, dicitur de brutis & hominibus, os apertum habentibus, sive ore hiantibus. Imprimis tribuitur pisci Asello taleos, uti videre est apud Lind. Ex. XI. §. 61.

Cecis, κκίς, vide *Cicis*.

Cecyrrhalos, & *Cecyrrhalon*, κερύρραλος, & πὲ κερύρραλον, *Reticulum* dicitur, quo mulierum crines continentur & religantur. Dicitur & κερύρραλεμιον, item κροτύρραλον. Meminit Hippocr. de Steril. XI. 6. 8. & de Superfæt. X. 6. 8. Ob similitudinem quoque *Reticulum*, κερύρραλος, dicitur quadrupedum ruminantium una maxilla dentatorum ventriculus peculiaris, qui Omalum præcedit. Arist. l. 2. de H. A. c. 17. Barth. l. 1. An. c. 9.

Ceama, κέαμα, diuturna dicitur ad articulos defluxio, præcipue in coxendicem, Hipp. l. 6. Epid. f. 5. r. 22. Gal. in com. Prosper. Martian. κέαμα quartam speciem Arthritidis constituit. Vide *Arthritis*. Quibusdam vero ea quoque, quæ partes genitales occupat, κέαμα vocatur, Foef. in Oec. p. 331. Keuchen. ad Seren. p. 280. Usus est hac voce etiam Hippocr. aliis in locis, v. gr. l. de A. L. & A. L. l. LII. 1. l. de Loc. 1. n. Hom. XIX. 1. 3. l. 1. de Morb. III. 11. & l. 7. Epid. LVIII. 12. Hinc κέαμαθεν apud Erotiauum.

Cedroleum, κεδρέλαιον, oleum Cedri, vide *Cedria*.

Cedria, Cedrium, Cedvinum, κέδριον, κεδρίον, plerumque indifferenter accipiuntur, cum pro oleo, quod e Cedro nascitur, tum pro pice vel resina Cedri, & magna Cedro, quæ κεδρελάτη vocatur, emanans, quæ nihil aliud est, quam cruda Cedri lachryma. Illud habetur liquidius, hæc solidior. Cedrini meminit Hippocr. lib. 2. de Nat. Mulier. XXIX. 81. & 141. l. 1. de Morb. Mulier. CXI. 13. Jungatur Foef. d. loc. Cedrinum pro Cedria etiam accipi, patet ex Galen. l. 1. de C. M. S. L. c. 3. collato cum l. 2. c. 1. de Cedria quoque mentionem fecit Scribon. Larg. n. 58. & 267. ad quæ loca vide notas Rhodii. Cedria, Gummi Cedri, Rul. in Lex. Cedrinus etiam dicitur de Morbis; sed quinam illi sint, non exponit, l. 1. Paramir. de orig. morb. ex trib. primis sub. c. 6.

Cedve, idem, quod *Aer*, Rul. in Lex.

Cedvrini, legitur apud Paracelsi. de vit. long. l. 5. c. 5. quamvis non certo constat, quid hoc vocabulo velit intellectum.

Ceimelion, κειμήλιον, est pretiosa supellex recondita, aut opes reconditæ. Usus Hipp. metaphorice de imperitia dicens, quod sit malus thesaurus, & κακὸν κειμήλιον, malæ opes reconditæ, in Lege III. 6.

Ceimemon, κείμων, quod reponitur. Dicitur de urina, quæ in matula reponitur ad iudicium, ut subsidet, Hippocr. l. 1. Epid. agr. 2. & 4. & 5. l. 3. agr. 2. Aliquando tamen & de faucibus non inflammatis usus est, φάρυγι δὲ φλεγμαίνου, κειμήλιον δὲ, quomodo exponi debeat, non adeo certo constat. Mihi videtur potius de uvula sive columella commode posse intelligi, quæ subsidet, etiamsi non fuerit inflammata. Vallesius in comment. ad h. l. 2. nimir. l. 2. Epid. f. 2. r. 28. metaphorice exponit pro faucibus afflictis, compressis, male habentibus. Cum interpretes in multos & varios sensus abeant, quemlibet suo abundare sensu permittimus.

Ceiric, κείρικ, lumbrici lati, Gal. l. 4. M. M. c. 17. Vide *Helminthes*.

Celatus, epitheton aeris, qui vere ita dicitur, cum veluti in puteo quodam inter magnorum ædificiorum angustias & sublimiorum murorum undique includitur, ut nec a sole illustretur, nec a ventis perflatur, hinc crassus, obscurus & insaluberrimus habetur, P. Zacch. Quest. Medico-Log. lib. X. consil. 20. §. 6.

Celo, κῆλη, id est, *Hernia*, ramex. Vernacule per *Rupuriam* exprimitur. Vide *Hernia*.

Celefoli, est materia mucilaginoso de stellis, & ingreditur compositionem Spermoli, Paracels. *de ulcer. & apostem. cap. 5.* quamvis in vernaculo eodem libro legatur *Cerefolii*. *Celefol* Paracels. *de Ulceribus cap. 5.* Vide *Cælifolium*.

Celer, πυχός, dicitur, qui brevi tempore motum suum perficit, v. gr. Pulsus *celer*, Galen. *l. 2. de dign. puls. c. 1.* aut cum brevi tempore arteria distenditur, *lib. 1. de diff. puls. c. 7.* Medicamentum *celeres* effectus habens, Scribon. *L. n. 28.* *Celeris* perfusio, Hippocr. *3. de R. V. I. A. t. 50.* quamvis Galen. in comm. existimet, ibi potius πικρὸν, frequentem, intelligi, cum sepe *celer* cum frequente confundatur. Enimvero frequentia præsupponit *celeritatem*. *Celeres* excretiones, *2. aph. 18.* Adde Dieter. *n. 816.*

Celeritas, πύχτης, Galen. *l. 2. de dign. puls. c. 1.* Est proprietas motus, *l. 3. de diff. resp. cap. 3.* Cui opponitur βραδύτης, tarditas. Infinita *celeritas*, Scribon. *n. 221.* Dicitur & *Velocitas*.

Celeriter, πύχως, πύχαι, ἢ πύχαι, cito. Jungitur cum adverb. ἀθρόως, Hippocr. *2. aph. 18.* Jung. Dieter. *n. 816.* Cito vel *celeriter* sanescere legitur *lib. 1. de Morb. Mulier. XCII. 14.* & *celeriter* curam adhibere, *ibid. 15.* Ulcera cito putrescere, cito augeri, *ibid. 16.* *Celeriter* & cito sputum exferre, *2. prognost. t. 43.* Cito & *celeriter* mori, *lib. 3. de Morb. IV. 11.* Jung. Foel. *p. 612.* *Celerius* etiam pro *celeriter*, Scrib. *n. 46. 106.* *Celerime*, *n. 128.*

Celis, κηλὶς, i. e. *Macula*, idem, quod ἐπιλῶ, vide *Macula*.

Celle vocabantur partes Balnei, testudinis instructæ & concameratæ, cum ad sudationem, tum ad lavacrum destinatæ. Fumanell. *de Baln. in princ.*

Cello, κέλλω, i. e. *moveo*, Linden. *Ex. XI. §. 38.*

Cellule vocantur in Intestino colo spatia illa & cavitates, in quibus stercora aliquandiu morantur, quarum descriptionem & delineationem vide apud Barthol. *Anat. l. 1. c. 11. p. 91. 94.*

Celoneum, κηλώνιον, instrumentum est mechanicum, quod sursum deorsumque tollitur, more oscilli, & alternis hinc inde suscipit & despicit, Turneb. *6. Advers. 18.* Hujus similitudinem quandam habent, ideoque idem nomen occupantur instrumenta illa hodie architectis usitata, quibus lapides & alia tollunt, motu rotæ, quam unus & alter bajulus caldando circumagat. Habent enim superius quasi

collum quoddam oblongum; verum, quod non est mobile, ut in illis veterum κηλώνιαις, qualia fere sunt in puteis villaticis. Talia instrumenta dicuntur alias *Grues*, *Ciconiæ*, *Tollones*, vel *Tollenones*. Meminit hujus vocabuli Gal. *l. 7. de V. P. c. 7.* Jungatur C. Hofm. in *Comm. n. 250.*

Celotomia, κηλοτομία, id est, *Hernia sectio*. Legitur in *Ephem. Nat. Curios. Dec. II. Ann. III. Obs. 95.*

Celsa, musculus vitæ, pulsus per singulas partes corporis oberrans. *Das Serg. Rul. in Lex.* Sed Paracelsus inter affectus cutaneos refert, annumerans *Testudinibus*, *l. de ulc. & apostem. c. 31.* & provenire ait e sale accidentali coagulato. Est status vel vapor, vel spiritus quidam spurius & sylvestris, sub corporis integumentis delitescens, & exitura motu suo quærens.

Cementatio, *Cementum*, vide *Cementatio*.

Cenchræmis, κενχραμῖς, granum in ficu dicitur vel carica, quod milii granum & magnitudine, & colore, & figura referat. Usus Hip. *l. de nat. mul. CV. 12.* Gal. *l. 1. de S. Fac. tit. Mespilum.*

Cenchræis, κενχραῖς, (a κενχραῖς, quod milium significat) vel est epitheton *Herpetis*, qui propterea *Herpes miliaris* dicitur, Galen. *l. 14. M. M. c. 17.* Vide *Herpes*. Vel epitheton est *serpentis*, qui & *Cenchræites* & *Cenchræis* dicitur, & *Acontias*, ἀκοντίας, estque magnitudine duorum cubitorum, figura crassa in tenuem abeunte, colore viridi maxime juxta alvum, ut milium colore referat, unde nominis ratio. De ejus natura, morsu & noxamentis, vide *Aetium l. 13. c. 27.* *Æginet. l. 5. cap. 18.* qui κενχραῖον vocat, *Forest. l. 30. Observ. 12. Schol.* *Aldrov. l. 1. de serp. & drac. c. 12. & 13.* Vide *jaculus*. Mentionem quoque facit *Cenchræitarum avium* ex *Oppiano Aldrovand. lib. 19. Ornithol. cap. 18.* & inter anseres ferus refert, qui laqueis & retibus capiuntur.

Cenchræis, κενχραῖς, vide *Tinnunculus*.

* *Cenchræa*, ventus proprius Phæstianorum, quem κενχραῖον patrio vocabulo appellant. De vi, & actione hujus venti in eorum corpora disputat Hipp. de *A. L. A. S. 2.*

Cenæangia, κενεαγγία, proprie & primum *vasorum inanitionem* significat, atque ob id astitia, id est, ciborum abstinentia, κενεαγγίαις, id est, *vasorum inanitio* sapius dicitur, tanquam nomine generis etiam in specie homines uti consueverint, Galen. *2. de R. V. I. A. t. 47.* Hæc Castell. Caterum κενεαγγία, vel κενεαγγίαις in genere *vasorum exinanitionem* si-

gnificat, quæ fit ob evacuationem, five ea sit sensui manifesta, five occulta. Et in hac significatione sæpe usus est Hippocr. 1. de R. V. I. A. t. 19. 21. f. 2. t. 47. l. 3. de Morb. II. 22. & l. 1. de Morb. mul. XIV. 6. Quod vero in specie etiam significet purgationem artificialem in 1. apb. 2. quod vult Valles. in comm. & subscribit Dieterich. n. 455. nullam plane video rationem. Quin potius existimo, sanguinis e vasis evacuationem primario spontaneam, consequenter tamen & artificialem illo vocab. intelligi, quemadmodum hoc in Disp. ad h. aphor. demonstravimus. Adjectivum quoque κενεγγυῖος legitur apud Hippocrat. l. de Humid. Usq. V. 11. & 1. Prorrhet. f. 2. t. 5. Verbum κενεγγύω occurrit l. 1. de morb. mulier. XVI. 4. f. 3. de artic. t. 56. & f. 4. t. 41. Jung. Foef. p. 332.

Cenebrium, κενέβριον, κενέβριον, significat carnem morticinam, κρέας νεκρομύτων, ἢ θνητοῖδον, Erotian. ex Hipp. quamvis Foefius in hoc invenire haud potuerit. Vid. Oecon. pag. 332. seqq.

Ceneon, κενεῶν, significat vel totam illam alvi cavitatem, quæ a costis ad ossa Ilii subtenditur, vel laterum mollitudines & inanitates, quæ præcordiis subsunt, in quibus mesenterium & tenuia intestina continentur. Vocatur & λαπαρή, λαγόν, item Ile, Iliā, Galen. comm. 2. progn. t. 1. & c. 2. de iis, quæ in medic. t. 16. Hippocr. Coac. t. 452. & alibi sæpius, quæ loca vide apud Foef. Oec. p. 333. Κενεῶνα, id est, ile, locum eum vocat Hippocr. qui inter iliorum ossa & costas spurias intercedit, propterea quod κενός, i. e. vacuus & cassus ossibus est, quasi cassum dixeris, Gal. c. 3. de artic. t. 74. Locus etiam, ubi umbilicus infantum est, κενεῶν dicitur, Mosch. de morb. mul. c. 41.

Ceneos, κενεός, idem, quod κενός, vacuus, inanis. Vide Cenos.

Cenigdam, Cenigotam, item Ceniplam, Cenipolam, instrumentum notat Chirurgicum, quo cranium aperitur in epilepsia, Paracels. l. 3. Paragraph. c. 4. §. 1. Johnf. in Lex.

Ceniotemium, est remedium purgans in morbo Gallico apud Paracels. l. 2. de vit. long. c. 12. sed quale sit, non expressit. Doleus vero scripsit esse Mercurium specificè ad Luem Veneream præparatum, Encyclopæd. l. 3. cap. 15. §. 9. p. 663.

Cenos, κενός, Ion. κενεός, id est, vacuus, inanis, item vanus. Hippocrat. 7. apb. 24. & 2. de iis, quæ in medic. t. 9. ubi vid. Comm. Gal. Opponitur plenus, πλήρης, Galen. l. 3. de diff. puls. c. 6. Quid sint κενεῖαι χῶραι πνεύ-

μας, vacua loca pulmonum, vide apud C. Hofm. de V. P. n. 456. Κενός etiam spatium significat in capite, 7. apb. 51. Vide κενός.

Cenosis, κένωσις, a κενόω, vacuatio, evacuatio, exinanitio, dicitur generaliter, si quid vel naturæ sponte, vel arte Medici ex toto corpore vel aliqua parte detrahatur & expellitur. Quod si totalis vel universalis fuerit, simpliciter κένωσις vocatur. Si vero portio saltem aliqua subtrahitur, ἀποκένωσις, ἀβενεωσις, appellatur. Opponitur repletio, πληρωσις, 2. apb. 22. Meminit quoque apb. 8. item 1. apb. 3. 4. apb. 41. & c. Jung. Dieterich. n. 458. Varias evacuationis species vide propriis suis nominibus & locis.

Centaureum est alias nomen plantis tributum diversis, unde Centaureum majus & minus in Botanicis leguntur. In Chymicis vero Centaureum minerale Cardilucio vocatur Panacea Antimonii, & Glaubero Purgans Universale, cujus descriptio legatur in Iunken. Lex. Ch. P. I. p. 181.

Centaureus, κένταυρος, significat monstrum, superiore parte quidem hominem, inferiore parte equum referens. Hoc fabulosum esse, & per rerum naturam fieri non potuisse, demonstrat Gal. l. 3. de V. P. c. 1. ubi vide Comm. Hofm. n. 114. 119. 122.

Cento, κέντων, vessem & variis panniculis contextam pauperculorum significat. Meminit Gal. l. 7. de C. M. P. G. c. 14. de vase probe panniculis investiendo & circummuniendo.

Centotaurus, κεντόταυρος, idem, quod Centaurus. Hofm. n. 118. d. 1.

Centratio, legitur apud Paracels. l. 4. Cbir. de ulcerib. c. 3. & intelligitur principii salini mutatio in corrosivam & exulcerantem qualitatem. Unde & centrum salis dicitur principium ulcerum, ibid. & cap. seq.

Centrium, κέντριον, epitheton emplastri cujusdam, a verbo κεντρῶν, pungere. Ut ita huic respondeat Germanicum Stich-pflaster. Meminit hujus Gal. l. 1. de C. M. P. G. c. 10.

Centrina, κεντρίνη, piscis aculeatus, a κεντρῶν, pungere, cujus descriptionem, species, usum in cibis & medicina vide sis apud Aldrov. l. 3. de pisc. c. 41.

Centrum, κέντρον, proprie vocatur circuli medium punctum, Gal. l. 10. de V. P. c. 12. Enim vero frequentissimo quoque in usu vocabuli impropria, tropica & anigmatica acceptio apud Paracelsum ejusque sectatores veteres & recentiores est; dum per centrum denotatur sedes principalis, radix, fundamentum, principium alicujus rei; & huic notitiæ tantum tribuunt, ut veræ scientiæ abyssum, in

in ea ponant ; & quicumque veri puncti & centri rationem cognoscit, nihil in rerum natura unquam ipsum latere possit, ejus non perfectam habeat scientiam, verbis Crollii in *Basil. Chym.* Ita *centrum* universi ipsi dicitur DEUS. *Centrum* omnium creaturarum homo, *centrum* vitæ cor, & spiritus animalis cerebrum, Paracelsi *Tab. V. Theoricæ*. *Centrum* mulieris matrix, *Paramir. l. 4. de orig. morb. matric.* *Centrum* carnis in dorso, *Schol. in LL. de Tartaro*. Describit vero etiam *centrum* medietatem duorum membrorum, *ibid.* Ita *centrum* spinæ dorsi est media duarum vertebrarum junctura. Imo cuilibet morbo suum est *centrum*, sua *centratio*. *Paragran. tr. 2. de Astron.* Hoc morborum *centrum* & locum exacte cognoscere, hoc opus, hic labor est. *l. de Isterit. c. 2.* *Centrum* morborum dissolutorum dicitur Stomachus, *l. 1. Paragrab. c. 1. §. 1.* *Centrum* colicæ Intestina, *Schol. in LL. de Tart.* *Centrum* terræ dicitur Spagyricis locus vacuus, ubi nihil quiescere potest, Lescus *de lap. Phil. tract. 2. Th. Chym. Vol. IV. p. 423.* Et quis omnes nugas colligeret? *Centrum* ovi dicitur vitellus apud Rul. in *Lex.* Plura videantur in *Theatr. Chym. Vol. 1. v. g. p. 296. 391. 358. 467. 484.* Meminit etiam *Centri* sæpius Joh. Joach. Becherus in *sua Metallurgia tit. 17.* At Andr. Libav. hanc parabolicam & mysticam *centri* significationem graviter perstrinxit in *Exam. Philos. vivent.* Hartman. *sect. 6.* *Centrum* illius sapientiæ Severinianæ & Paracelsicæ esse chaos errorum, stultitiæ peripheriam, labyrinthum impietatum, abominationum, mendaciorum, & *sect. 38.* *Centratum* vinum *corveæ* legitur etiam apud Parac. *tr. de Colica*, sed quale sit, non exponit.

Centumcellis, Thermæ quondam celebres in Tuscia Italiæ, vide Joh. Rhod. *ad Scrib. L. n. 146.*

Cephalæa, κεφαλαία, cerebri & membranarum ejus symptoma, est capitis diurnus dolor, difficulter solubilis, qui a parva occasione vehementes habet accessiones, ita ut neque voces aut motum tolerare possit infirmus, sed tranquillitatem, obscurumque cubiculum quærat, ob doloris vehementiam, cum nonnulli veluti malleo se percuti, alii caput sibi contundi distendique sentiant, non paucis ad oculorum radices dolor extendatur, (quod signum est cerebri membranas affectas esse. Nam quandoque in Pericranio tantum est, qui in superficie solum hæret dolor) suis intermissionibus circumacti, non secus, ac qui *cephalalgia* laborant. Sed in *cephalæa* affectæ partes redduntur multo debiliores, quam in

cephalalgia, Galen. *lib. 3. de L. A. c. 9. & l. 2. de C. M. S. L. cap. 2.* Brevius ex Aretæi *l. 1. de chron. aff. 2.* ita describitur, quod sit Capitis dolor inveteratus, ægre cedens, contumax, & pertinax. Jung. Dieter. *n. 459.* & Foel. in *Oecon. p. 335.* Differt a *cephalalgia* ut magis & minus. Thomas Villis *de Anim. Brutor. Part. 2. c. 1.* appellat *Dolorem capitis habitualementem*, quemadmodum *cephalalgiam Accidentialem*, vel *Occasionalem*. Causam vero *cephalææ* peculiariem geminam esse recte statuit, unam partis affectæ, h. e. fibrarum nervearum ad membranas, tendines, carnes musculosas, aliaque corpora sensilia pertinentium vel malam conformationem, vel debilitatem, alteram materiæ morbificæ, sanguinis, feri, succi nutritii, liquoris nervosi, vitiose dispositorum promptam ac facilem congestionem, quæ omnia prolixius deducta *d. l. reperies.*

Cephalalgia, κεφαλαγία, quibusdam (sed fortassis vitiose) *cephalalgia*, vide Rhod. *ad Scrib. Lavg. n. 99.* quamvis Phavorinus defendat, vid. Rhod. *in not. p. 162.* Accipitur quandoque late & generaliter, pro omni capitis dolore, aliquando stricte pro dolore capitis, qui nec diurnus est, nec cum magna capitis imbecillitate conjunctus, sed qualis a crapula, a sole, a labore, aut febris excitari solet, Gal. *l. 2. de C. M. S. L. c. 1. & 2.* Meminit Hipp. *3. aph. 13.* inter morbos ætatem siccam & autumnum pluviosum sequentes. Et hæc species non præsupponit aliquam præviam partium capitis pravam dispositionem; sed saltem a causa occasionali humores & spiritus vitiosos acquirunt dispositionem, & ita fibras dictas earum continuitatem diversimode solvendo afficiunt, doloremque gignunt. Vid. Th. Villis *d. l.* Jungantur alii Practicorum libri. Capite dolentes dicuntur κεφαλαγικοί, Hippocr. *1. Protrh. f. 2. t. 56.* Apud Scribon. *num. 206.* etiam κεφαλαγία de diurno capitis dolore exponitur. De peculiari quadam specie *cephalalgicæ* consensualis, quam *Iliaco-Hæmatiticam* vocavit, egregie descripta videatur D. D. Stahl's *Propempticon ad Disp. Inaugur.* Dn. Joh. Conr. Tufenbach. *de Podagræ nova Pathologia.* Statuit etiam *ibid.* esse eandem cum Clavo Hysterico Tom. Sydenhamii.

Cephale, κεφαλή, id est, Caput. Vide *Caput*.

Cephalicus, κεφαλικός, dicitur de omni eo, quod ad caput, ejusque partes pertinet. Ita *cephalica vena*, κεφαλική φλέψ, dicitur ramus superior venæ Axillaræ sive Humerariæ, quia

in capitis affectibus secari solet ab antiquis & Chirurgis recentioribus sive imperitis, sive superstitiosis, quamvis nulla peculiaris præ aliis venis cum capite sit communio, Barthol. *Anat. libell. 1. c. 7.* Ita *cephalica medicamenta*, κεφαλικὰ φάρμακα, dicuntur, quæ specifica quadam virtute & idiosyncrasia capiti prodesse creduntur, Ionston. *Synt. l. 4. Therapeut. Tit. 4. c. 1. art. 1. c. 2.* Vel ita describi possunt, quæ nervos respiciunt confortandos, & spiritus dulcificandos, qualia omnia particulis subtilioribus prædita acrium spicula mitigant, & sine impedimento in ipsos spiritus animales penetrant. Suntque ut plurimum volatilia, nam fixiora per accidens talia saltem dicuntur. J. H. Junken. *Chym. Exper. Part. II. sect. 1. c. 7.* Specialiter vero & strictè *Cephalica Emplastrum* vocatur, quæ capitis fracturis usque ad crassæ meningis duplicaturam pertingentibus destinata sunt, quorum virtus est, ut ossium squamam sursum attrahant, & in pristinum locum revocent, & fragmenta tum ex capite, tum ex aliis corporis ossibus educant. Nonnulli communi genere hæc etiam vocant *Catagmatica*, proprie vero nuncupata *Cephalica fortiora* sunt. Siquidem ex alto superficiem extimam non ossa modo, sed his multo quoque magis humorem aliquem crassum & viscosum, vel omnino depravatam, sua caliditate attrahunt. Castell. ex Gal. *l. 2. de C. M. P. G. c. 18.* Ant. Sarracen. *in not. ad Dioscor. p. m. 61.* Scribon. *n. 201.* Horum materiam vide etiam *l. 3. M. Med. c. 2.* *Cephalica* quoque accipitur pro *cephalalgia* a Paracels. *l. 2. de Tartar. t. 3. c. 4. in explic.*

Cephaline, κεφαλική, vocatur juxta Gorræum ea linguæ pars, quæ est ad fauces, quam & γαστρὴν plerique nuncupant, quod in eâ gustus putetur esse acutior. Enimvero mendum mihi videtur subesse, cum nec Bartholin. nec C. Hofmann. nec Lindenus hujus nominis in descriptione Linguæ partium meminerint, accurati alias Græcorum terminorum indagatores. Quid? quod nec ratio hujus appellationis ulla sese offerat.

Cephaloides, κεφαλοειδής, significat *capitis formam habens*, non vero capite præditum, uti Gorræus iterum perperam exposuit. Ita Papaver, Ραονία, & aliæ herbæ secundum signaturas plantarum Crollianas κεφαλοειδής dici possent.

Cephalonosos, κεφαλονόσος, dicitur morbus Epidemicus malignus, qui alias *Febris Hungarica* vocatur, vulgo *haupt-francsheit*. Joh. Cunrad. Rhumel *in libello Prophylaxe Luis Epidemicæ κεφαλονόσος inscripto.*

Cephaloronia, κεφαλορονία, idem quod *Cephalalgia*, quo vocabulo usum esse Gariopontum antiquissimum Medicum *l. 1. c. 2.* hoc titulo inscripto notavit Forest. *l. 9. obs. 62. in scholio.*

Cephalos, κεφαλή, non est idem, quod *Capito*, quamvis ita Latine reddi possit; sed in specie est Epitheton quorundam piscium *Mugiles* dictorum, non tam quod capite sint grandiore, sed quod caput in metu abscondant, totos ita occultari credentes, Aldrovand. *l. 4. de pisc. c. 6.* Gal. *l. 3. Al. fac. c. 25.*

Cephalotos, κεφαλωτός. Vide *Capitatus*.

Cephalotrotos, κεφαλωτρότος, nuncupari potest, qui *in capite vulneratus* est, ad imitationem νευρίτρωτος, σουμχότρωτος.

Cera, κηρός, quid sit, notum est, nimirum nihil aliud, quam favi, ex quibus mel est expressum, Aldrov. *l. 1. de insect. c. 3.* ubi prolixam *cere* historiam & usum varium reperies: vel est expressorum favorum recrementum, uti Gorr. descripsit. Unde & iisdem cum melle particulis constare, sed flexilibus ramis tenacius sibi implicatis & multo crassioribus, nec spicula sua facile exerentibus scribit Junken. *Chym. Exper. P. 1. sect. 2. c. 9.* Medium quodammodo tener calefacientium, refrigerantium, humectantium, siccantium, ita tamen, ut ad caliditatem inclinet. Partium quadantenus est crassarum & emplasticarum, ideoque digerit, maturat, &c. Gal. *l. 7. de S. Fac. §. h. t.* Diosc. *l. 2. c. 105.* Schrod. *l. 5. cl. 4. n. 94.* *Cere* resolutionem Chymico-Physicam vide in Junken. *Chym. Med. Phys. P. 1. f. 2. cap. 9. p. 139. seqq.* Adeo usitata officinis est, ut vix emplastrum reperias, cuius non exhibeat consistentiam. Hinc *cera* materies Emplastrorum dicitur Gal. *l. 5. de C. M. P. G. c. 2.* *Cera Virginea* quid sit, vide *Propolis*. Curationem ridiculam Choreæ S. Viti ex iracundia, quam Vitistam dixit, per *ceream* imaginem, vide apud Parac. *de morb. ament. tr. 2. c. 3.* *Ceram Ponticam* optimam olim habitam fuisse, constat ex Galeno *d. 4.* & passim aliquoties, nec non ex Scribon. Larg. *n. 86.* ubi vid. *not. Rhod.* Hoc certum est, quod habeat, pro favorum viribus, ex quibus exprimitur, varias facultates. An *flava* semper sit præferenda *albæ* per insolationem, uti vult Fr. Hofm. *in Clav. Schrod. ad d. l.* dubitatur, quia aliquando saltem corpus & materiem alicujus mixti præbere debet, non vero virtutem aliquam vel efficaciam. *Cere chymicæ* quæ sint, vide apud Rolsnik. *Chymicæ l. 5. f. 14. c. 4.* *Cera sacra* idem, quod *Virginea*, Rhod. *ad Scrib. Larg. n. 84.* *Cera tra-*

Ελα, Κηρός τρακίς, quid significet, vide apud Kenchen. ad Seren. p. 101. scil. *cera* tractatione dealbata. A Sereno dicitur *cera coacta*.

Cerea, vel *cera*, sordes aurium ex Matt. de Grad. in IX. *Rbas*.

Cεραα, κεραιαι, dicuntur non mulieres, quarum uterus propriis ex morbis, tum qui in processibus & cornibus consistunt, tum qui in collo aut fundo, vel aliquando plura, quam prius, vel aliquando pauciora, aut nulla, vel mala excernit menstrua, Gal. 3. de *sympt. caus.* c. 4. (quamvis in græco textu vocab. hoc non extet) sed potius ipsa cornua uteri, uti recte Gorr. & Linden. in *Phys. Med.* docent. Vocantur alias & πλεσιτάμια, cirri, Gal. 1. de *dissol. vult.* c. 3.

Cerago, κηροσ, est alimentum, quo apes vescuntur mellificantes, Arist. 1. 9. *H. A. cap.* 40. Aldrovand. d. 1. c. 1.

Ceramice, *Ceramitis*, κερμικη, κερμίτις, scil. γη, significat terram figulinam, argillam, apud Hippocr. 1. 1. de *Morb.* XII. 13. 1. 3. 1. 18. de *int. affect.* XIX. 20. Conf. Galenus *Exeg. Hipp.*

Ceramium, *Ceramium*, est nomen mensuræ liquidæ, quæ Latinis *Amphora* dicitur, vel *Cadus*, continens in Italia Choas 8. Notabatur olim κημ, Galen. 1. de *pond. & mens.* c. 2. & 3.

Ceramos, κερμσ, fœcilo, tegula. Gal. 1. 1. de *temp.* c. 6.

Ceranites, κερνίτις, quamvis in Gr. Basil. legatur κερνίτις, fortassis mendose, epitheton Pastilli multiplicis usus, apud Gal. 1. 5. de *C. M. P. G.* c. 12. circa fin.

Ceranthemus, κηρανθίμος, epitheton apum glutinis apud Aldrov. d. 1. p. 84.

Ceras, κέρως, vide *Cornu*.

Cerastium, est nomen medicamenti purgantis ex succo ceraforum & pomorum dulcium purgato cum essentia Mercuriata paratum apud Libav. *Synt. Arc. Ch.* 1. 8. c. 12.

Cerastios, est epitheton unguenti magni & parvi, apud Mesuen in *Operibus* fol. 159. a. quamvis interpretes Sylvius & Manardus terminum hunc non exposuerint.

Cerasma, κέρσμα, a verbo κέρσσειν, vinum aqua miscere, Lang. 1. 1. ep. 29. significat aquæ mixturam, qua aquæ frigiditatem calidiorè addita frangimus, uti vult Gal. in *comm.* ad 3. de *R. V.* 1. A. notante Corr.

Cerasphoros, κερσποφόρος, i. e. *Cornutus*, vide *Corniger*.

Cerastes, κεράστis, κερμίστις, nomen est serpentis vel viperæ, ita dictæ ab eminentiis alias binis, alias quaternis, & juxta Solinum,

Plinium & Arabes quadrigeminis, quæ quidem in ipsius capite cornicula præferunt, Sarac. in *not. ad Dioscor.* p. 136. & 137. a. Meminit & Galen. ex poemate Andromachi de *Theriac.* ad *Pis.* c. 6. Est vero longitudine cubitali, ad summum duorum cubitorum. Corpus ei colore arenosum, juxta caudam desquamatum, morsu nocentissimum, contra quod virus vide remedia apud Dioscor. *Theriac.* c. 16. Aet. 1. 13. c. 28. Jung. *Forest.* 1. 30. *Obs.* 12. *Schol.* imprimis Aldrovand. 1. 1. de *serp.* & *drac.* c. 4.

Ceratio, κηρησις, κηρικηρησις, ἐγκηρησις, *inceratio*, denotat actum, quo aliquid cera involvimus. Chymici utuntur hac voce de magisterio Lapidis, Rosink. *Chym.* 1. 2. c. 2. Rulandus vero ex Gebero definit, esse mollificationem rei duræ, vel succi non fusibilis ad liquefactionem. Dicitur autem hic modus *ceratio*, quod medicinam Philosophicam instar ceræ igni admotæ facile liquefcentem reddat. Quando enim Philosophi (Spagyrici) argentum vivum in aurum aut argentum convertere volunt, necesse est, ut habeant medicinam fluentem, quæ subito ante fugam ejus in profundo illi adhæreat, ipsique per minima conjungatur, & illud inspisset, atque sua fixatione igne conservet, quousque adventiat illi majoris ignis tolerantia, ejus humiditatem consumentis, & convertat illud per hoc artificium in momento in solificum & humificum verum, secundum illud, ad quod medicina fuerit præparata. Fit autem *ceratio*, quando corpus siccum & durum suo humore, reiterata frequenti imbibitione, perfunditur. Hæc Ruland. & ex hoc Iohnf. *Ceratio* quoque ipsæm dicitur incorporare, vel miscere. *Ceratio* fit, quando continuato calore fluida fit ac mollis materia, Ger. Dornæus de *transmut. metall.* c. 8. *fin. Tb. Ch. Vol. I.* p. 520. *Cerantur* corpora calcinata cum corporibus resolutis, & hoc imbibendo, vel *cerando*. Melior *inceratio* fit cum Azoth vivo, i. e. Mercurio, & gutta saponis. Richard. *Anglic. Rosar. min.* c. 12. Jung. *Alb. Mag. Alchym. in Theatr. Chym. Vol. II.* p. 412. 442. & *Vol. III.* p. 76. *seqq.* & 370. *Vol. IV.* p. 408. 749. 751. 761. 857. 1. de *lapid. phys. condit.* c. 1. Ad summam, *ceratio* est species Fusionis, vel Colliquationis.

Ceratites, κερνίτις, est *Unicornu fossile*. Vide *Monoceros*.

Ceratum, κεράτιον, primo denotat *Siliquam*, fructum arboris ejusdem nominis, quæ & *Ceratonia* dicitur. Hanc pravi succi edalium appellat, lignosum ac concoctu difficile, Gal. 1. 2. de *Alim. Fac.* c. 33. Quæ significatio non est

est hujus loci. Secundo est nomen ponderis antiqui minoris, continens grana quatuor. Dicitur & Karat. Alii dicunt, habere duos æreos cum duabus tertiis particulis. Galen. de pond. & mens. c. 3.

Ceratoglossi, κερατόγλωσσοι, vocantur bini musculi linguam rectā deorsum versus interiora moventes, si simul agunt, si vero alteruter, ad latus alterutrum flectens, de quibus vide Barthol. l. 2. An. c. 13. p. 550.

Ceratoides, κερατοειδής, Cornea, seu corniformis tunica, vel membrana oculi secunda est, a dura meninge orta, (tunicam choroidem complectens;) crassa admodum, sed parte ejus media tenuissima, & densissima, splendida, ad splendorem recipiendum, & transmittendum, cornibus admodum extenuatis similis; unde eam a cornu similitudine *ceratoidem*, *corneam*, & *corniformem* appellant, Galen. l. 10. de V. P. c. 3. Jungatur Barthol. Anat. l. 3. c. 8. p. m. 515.

Ceratomalagma, κερατομάλαγμα, non differt a *cerato*. Vide *ceratum*, Gal. l. 7. de C. M. P. C. c. 11.

Ceratum, vel *cerotum*, κεράτιον, vel κερατή, item *Ceratomalagma*, Gal. l. 7. de C. M. P. G. c. 11. est medicamentum topicum vel externum, consistentia medium inter Unguentum & Emplastrum. Foef. p. 337. Nomen a *cera* habet. Vocant & *ceroneum*. Fiebat olim ex oleo & *cera* tantum. Cæterum confundunt cum unguento sæpius; proprie tamen medicamentum est consistentia medium inter Unguentum & Emplastrum, illo durius, hoc mollius. Horum compositionem vide sis apud Schrod. l. 2. c. 53. Morell. in method. præsc. form. l. 2. f. 1. c. 10. aliofque. Veteribus non fuisse usam *cerati* consistentiam, aut temperaturam, sed aliud quandoque spissum, aliud tenerum, demonstrat Joh. Rhod. ad Scribon. L. n. 81.

Ceraunius, κεραυνίος, dicitur vulgo lapis fulmineus, Donnerstein, cuneus fulminis, quia communi etiam modernorum Physicorum & Cartesianorum consensu creditur cadere de nubibus cum tonitru, & esse nihil aliud, quam corpus solidissimum, genitum in magno fulmine ex diutina exhalationis valde terrestris & densa inclusione, quæ cum invehitur in nubem frigidam & aquosam ab humore circumfuso conglobatur & conglutinatur, hujusmodique massam & mixturam facit, & ab igne fulgureo in solidissimum corpus lapideum induratur. Varia quoque forma & coloribus variis exornatus visitur, prout variæ ac diversæ sunt exhalationes terrestres & metallicæ ab inferioribus ad superiores partes exhalan-

tes. Plura de hoc lapide vid. apud Andr. Chiocc. in Mus. Calceol. f. 3. p. 305. segg. Ruland. & Iohnf. in Lex. Dicitur provocare dulces somnos, valere contra fulmina & ad prælia & causas vincendas, qua fide, alii videant.

Ceraunochrysos, κεραυνόχρυσος, est *Aurum fulminans*, vel *sclopetans*, Rolfink. Chym. l. 5. f. 2. c. 27.

Ceraunos, κεραυνός, vide *Fulmen*.

Cerberus, κέρβερος, præter propriam Canis infernalis Ethnicorum tripicis significacionem, in foro Chymico denotat triplicem Mercurium ex sale, hydrargyro, & chalcantio. Libav. Synt. Arc. Chym. l. 7. c. 10. *Cerberus* quoque *triceps* vocatur medicamentum purgans famosissimum ex Diagrydio sulphurato, Antimonio diaphoretico, & Cremore Tartari paratum, a Roberto Comite de Vvarvvich inventum, & a Marco Cornacchino peculiari methodo satis proluxa descriptum & exornatum, quæ legi potest in Hartmann. Operibus Chymicis in fol. p. 114. segg. a D. D. Vvedelio magnopere laudatum, quamvis loco scammonii sulphurati, refinam illius sumendam esse, ceu magis efficacem, suaserit, Pharm. I. A. F. R. l. 2. f. 4. c. 2. p. 168.

Cerobnaleon, κερχιναλέον, vide *Cerobnos*.

Cerobnos, κέρχινος, κέρχινος, καὶ τὸ κέρχινος, καὶ εἰ κέρχινος, analogæ sunt secundum Galenum in Exeg. & ortum habent a κέρχινος, κέρχινος, exaspero, raucum sonum edo, est vero asperitas quædam faucium & raucus sonus gutturis, cum exiguo ad tussendum conatu, ita ut, sicut vomitum nausea, ita tussim hoc symptoma præcedat, ex Gal. l. 2. de causis. sympt. c. 4. & 5. Causa ex natura Catarrhi & Tussis petenda. Imprimis alimenta κερχινοδὲν accusantur ab Hippocr. 3. de artic. t. 6. qualia sunt pingua, acida, & acria. Κερχιναλέον vel κερχιναλέον dicitur etiam sonus creperus & raucus in faucibus l. 7. Epid. VII. 3. & XI. 7. ubi ὑποκερχιναλέον legitur, it. XII. 6. tussis rauca, βίη κερχιναλέη. Κερχινοδὲν Attici dixerunt aridum, Erotianus in Lex. Hippocr. ab hoc est *Cerobnodes*, κερχινοδὲν, quod alii κερχινοδὲν, & κερχινοδὲν scribunt, & talis est, qui tumore asperæ arteriæ laborat: ab Atticis autem dicitur vas, quod tracheæ similitudinem habet. conf. Erotianus.

Cercis, κερκίς, *Radius*, duas obtinet potissimum significaciones, (1) denotat *Os Cubiti vel Brachii superius*, quod brevius & minus statuitur, quod cum altero osse, *Ulna*, ὀλίον, Gr. dicto, *Brachium* constituit. Ita ut *Radius* ulnam inferius, hæc illum superius excipiat.

Vid.

Vid. C. Hofm. de V. P. n. 92. Linden. Medic. Physiol. l. 2. c. 14. & 74. seqq. Barthol. Anat. libell. 4. c. 20. (2) instrumentum, quo medicamentum teritur & movetur, veluti rudicula aut pistillum, Gal. l. 3. de C. M. S. L. c. 3. Dicitur alias & *τριβάδιον* atque *διπερος*, item *διδοξ*, quod etiam *cochleare* significat. Jung. Foef. p. 334.

Cercopes, *κέρκοπες*, dicuntur *versuti*, & notæ fraudulentæ homines, ut satis indicat proverb. *κέρκοπων ἀγορά*, *cercopum forum*, vel cætus. Meminit Gal. in lib. de prænotion. c. 9. ubi pro impostoribus & veteratoribus sumit, aut. vili hominum genere, qui publice rerum emendarum aut dividendarum quæstum ac mangonium fecerunt, & in Suburra circum meretricum cellas aut fornice federunt. Sic enim *Συβάρης κέρκοπων*, dixit pro *impostoribus*, qui in Suburra erant, ubi tamen *βυβάρης* vitiose legit in omnibus Græcis exemplaribus Foef. d. l.

Cercopithecus, vide *cebus*.

Cercosis, *κέρκωσις*, *cauda*, item *Mentula muliebris*, *Nympha*, Gr. *κύν*, a quibusdam *Tentigo*, *Virga*, *Symptoma turpitudinis* vocatur, estque morbus muliebris auctæ magnitudinis in *clitoride*, siye carnosa illa & spongiosa substantia in sinus muliebris parte media superius delitescente occurrens, a nimio portionum spirituofarum per frequentem contrectationem, attritionemve inducto affluxu oborta. Senn. l. 4. M. Pr. part. 1. sect. 1. c. 2. cujus circumcisionem tradit Æginet. lib. 6. cap. 7.

Cerdac, id est, *Mercurius*. Rul. in Lex.

Cerealis, *δημήτριος*, epitheron feminum quorundam, quæ inter frumentacea gustamenta, *σιτηρά γέφυρα*, referuntur, ut sunt lens, faba, lupinum, cicerula, panicum, milium, pisum, fœnum græcum, avena, tipha, cicerula, & quæcunque id genus alia. Dicuntur alias pleraque & *Legumina*, *χέρροπα* & *όσπρια*, quia manibus carpuntur, l. de attenuant. vict. c. 6. ex his panis non fit, nisi summa necessitate, l. 1. de Al. Fac. c. 16. Horum quædam, dum coquuntur, non intumescunt, propterea *ἀπέφρανα* dicta, de bon. & mal. succ. cib. c. 5. vide *Ateramnia*. Jung. de cerealibus Rolfink. O. M. Com. Gen. l. 2. sect. 3. c. 69.

Cerebella urina, a calore cerebri dicitur Paracello Schol. in libr. de urin. l. 2. c. 1. nimirum non penitus lactea, & secum semper portat spumam albam, quæ superficiæ circulari adhæret; & ex his iudicandis esse cerebri morbos arbitratur.

Cerebellum, *όπισθεῖος*, *ἐγκέφαλος*, *ἐγυράσιον*,

πυργοκεφαλις, posterior est cerebri pars ex multis & parvis corporibus coagmentata, Gal. l. 9. Anat. operat. c. 2. Tærum namque cerebrum in duo divisum est, anterioris & posterioris, sed supernis tantum partibus. Nam sua basi continuum est, non sibi modo, sed spinali etiam medullæ, & per hanc *cerebello*. Durius autem sicciusque est reliquo cerebro; quod quo ulterius procedit, eo siccius evadit. Colore quoque diversum est. Nam cum reliquum candidum sit, *cerebellum* velut unctione quadam subflavum est, & plenum animali spiritu, quem nervis duris a spinali medulla prodeuntibus impertit. Hæc Castellus. Accuratiorem *cerebelli* descriptionem pete sis ex Bartholin. Anat. l. 3. c. 5. Th. Willis Anat. cerebr. c. 15. 16. seqq. ubi peculiarem hypothesein de spiritibus *cerebelli* proponit.

Cerebrum, *ἐγκέφαλος*. (nam nominatur ita, quod ἐν τῇ κεφαλῇ, h. e. in capite situm habet) animæ rationalis est domicilium, nervorum & sensus omnis motusque voluntarii principium, substantia nervis simillimum, nisi quod mollius. Nam id illi conveniebat, ut quod sensus quidem omnes recipit, omnesque imaginationes atque mentis motiones complectitur, Gal. l. 9. Meth. Med. l. 8. de V. P. c. 4. Substantia ipsius glandularis est alba, veluti e spuma quadam concreta & humida, libr. definit. Anterior cerebri pars duplex quoque statuitur, dextra, & sinistra, duosque sinus seu ventres habet, dextrum & sinistrum, qui a corpore calloso, quod *πυλοειδής* dicitur, dirimuntur. Hi posteriore sui parte in tertium sinum mediocrem sub psalioide concurrunt, a quo meatus est longus *τοῖς γλατίοις*, id est, *natibus* (ita enim ob similitudinem quandam vocant) subditus, qui in sinum alium quartum, omnium postremum, minimumque inter cerebelli basin spinalemque medullam situm, incidit. Hæc Castellus. Enimvero hodieque multo accuratiorem & clariorem cerebri descriptionem reperire licet apud Barthol. d. l. cap. 3. seqq. Thom. Willis in Anat. cerebri capp. prioribus. Malpigh. Ex Epist. de cerebro, Car. Fracastat. ep. Responsor. ad Malpig. de cerebro, ut alios paulo vetustiores taceamus, C. Hofm. Lindenium, multoque plures. A Paracello & ejus affectis *cerebrum* dicitur Luna Microcosmica, de Pestil. Tr. 2. & 4. & remedia cerebri per Lunam dirigi creduntur, Paragran. tr. 3. Idem quoque cerebrum dividit in *Macrocosmi* vel *Archei*, & *Microcosmi*. Tr. de trib. essent. Morbos quoque aliis alias partibus competentes cerebro quoque adjudicat, ut lepram, tabem, icteritiam, & simi-

similes alios, uti passim in scriptis ejus videre licet. Myrtice & Spagyrice *cerebrum* significat aquam, & *cerebrum arietis*, aquam albuminis ovi. *Cerebrum bovis*, id est, Tartarum combustum. Rul. in Lex. & Ionf. *Cerebrum* aliquando pro capite sumi, constat ex Marcel. Seren. & Keucken. ad eund. in not. p. 91. *Cerebrum* etiam vocatur Lapis Phil. Th. Chym. Vol. IV. p. 727.

Cerefactio, dicitur operatio Spagyrica, quæ fit dissolutione & congelatione, in *Allegoriis sapient. dist. 1. in Th. Chym. Vol. V. p. 78.*

Cereleum, κηρέλαιον, compositio est ex *cera* & oleo, apud Gal. l. 7. de C. M. P. G. c. 2. Alias hoc nomine quoque venire potest *Oleum cereæ*, cujus descriptionem vide apud Rolsink. Chym. l. 3. f. 2. art. 2. c. 2. quod & *Butyrum cereæ* appellat & κηρέλαιον.

Ceremonia, *cerimonia*, τελετή, ἑρσηκία, ritus & ambages varias circa rem aut actionem aliquam notare, notum est. Has in Medicina merito suspectas esse, & præstigias, aut vanitatem sapere, ipse fatetur Paracelsus, penitus rejiciens & damnans, vocans *ceremonias Nigromanticas* Christianis illicitas & prohibitas, l. 9. de signat. rer. natur. & tr. de philos. occulte. §. De conjunctionibus.

Cerevisia, mendose *cervisia*, ζύθος, *Bita*, est potus nobis aliisque Septentrionalibus populis notissimus, ex hordeo ut plurimum, ut & ex tritico, rarius (qui etiam nocentior) ex avena, aliove frumenti genere paratus, decoctus cum aqua, & lupulo conditus. Cujus præparandi modum ex Malto, vel brasto, vel byne, egregie descripsit Th. Villis, de ferment. c. 7. Ejusdem fermentationem monstrat Mart. Kerger. de ferment. sect. 2. c. 5. Differentias plures succincte tradidit Ionston. System. Part. Hygien. l. 1. tit. c. 3. art. 3. *Cerevisiæ* fuisse vetustissimum usum, constat ex Athen. l. 1. & 10. a quo etiam vocatur vinum ex hordeo, ζύθος ἐκ τῶν κριθῶν, ἐνὸς κριθῶν, item ex Herodot. Theophrasto, Epigramm. Græc. Jung. C. Barth. l. XI. Advers. c. 32. Linden. S. M. Ex. VI. §. 9. C. Hofman. Instit. l. 5. cap. 27. Rolsink. O. ac M. Com. l. 14. f. 1. c. 25. Kerger. c. l. f. 3. c. 2. Inter causas morbificas refertur ab eodem Rolsink, d. l. l. 2. f. 3. c. 78. Viscositate ei tribuit pipere vel butyro corrigendam Paracels. l. 1. de Tart. tr. 2. c. 1. in not. Ansam dat morbis Tartareis, Tr. 1. de Morb. ex Tart. c. 2. In specie acida est causa colicæ, tr. de colic. Ab aciditate præservativum singulare commendat oleum caryophyllorum aut oleum caryophyllatæ, l. 3. de conserv. rer. natur. in fin. Integrum alias tra-

statum de *cerevisiâ* paucis abhinc annis edidit D. Meibomius, qui videatur. *Cerevisiam* mentis Martio coctam diutius servari & augeretur in bonitate, quam jucunditate, uti legitur in Theatr. Chym. Vol. I. p. 664 tr. de Medic. Chym. tit. de hydromelite, fortassis magis opinione, quam veritate niritur. Certe hic locorum fallit. Helmont. appellat periphrastice *cerevisiam*, fumen, liquamen, aut consummatum jus granorum, tr. Imag. ferm. imprægn. n. 2. Vide etiam *Zythos*.

Cerificatio, dicitur gradus tertius in processu Gebri Arabis, qui legitur in Th. Ch. Vol. IV. 38.

Cerion, κηρίον, *Favus*, proprie significat opus illud apum artificiosissimum, cellulis angulosis succo melleo plenis distinctum & exornatum, de quo videatur Aldrov. l. 1. de Insect. c. 1. Hujus decoctum in aqua maceratum saepe propinat Hipp. in febre, l. 2. de morb. XXI. 21. LII. 34. LVI. 19. l. 3. XXX. 1. Tropice vero per similitudinem κηρίον, *Favus*, quoque dicitur ulcus multis fo ramini bus pervium, ex quibus melli similis humor excernitur, Gal. desin. Med. Quod in capite frequentius occurrat, movit haud dubie Galenum, & alios, ut capitis affectibus annumeraverint, Gal. l. de tum. p. n. c. 15. l. 1. de C. M. S. L. c. 18. Differt ab *Achore*, foraminum magnitudine, quæ in Achore minor est. Aetius l. 2. terrab. c. 68. etiam vult, appellari *Melicericida*. Sed *Melicervis* proprie est abscessus species cum folliculo, de quo suo loco. *Cerium* etiam in musculosis partibus, in articulis, & plantis pedum oritur: Saepè etiam sextam colli vertebram occupat, & aliquando etiam costas invadit. Meminit hujusmodi ulcerum & Hipp. l. 2. Proverb. XIX. 4. Causa haud dubie in portionibus salino-sulphureis cum pituita mixtis & excrementitiis alcalis collectis & corruptis ponenda erit. P. Barbette *Porriginem*, *Achoves*, & *Favum* confundit, in Chyrgurg. P. 3. l. 2. c. 1.

Cervitus, *cervitus*, item *cerviteus*, κερνίσιος, κερνίσιος, κερνίσιος, κερνίσιος, idem significat, quod *Delirus*, *Maniacus*, furiosus. Tres enim præsidēs furoris erant apud antiquos, *Ceres*, *Luna*, *Bacchus*, inde *Ceriti*, *Lunatici*, *Bacchi*. Et ex Nonio *Ceriti* & *lunatici* male sani, aut *cervitis* ira & larvarum incurfione animo vexati. Meminit hujus vocabuli P. Seren. in carm. med. t. Phrenesi & cap. purg. ad quem locum vide not. Rob. Keuchen. p. 115.

Cerno, κερνώ, *asperum sibilum* edo. Unde κερνώδες, idem quod κερνώδες, *asperitas faucium*. Vide *Cerchnos*.

Cerno, ὄρω, βλέπω, idem, quod *video*, deinde significat cribro trajicere, *cribrare*. Ita apud Apul. *cernere cribro*, legitur. Scrib. Larg. n. 110. & Rhod. in *Ibidic. primo* Gr. κοσκινίζω, σινάζω. Vide *Cribrum*.

Cerua, ὄρως, *Orphus*, nomen piscis, sed qualis certo intelligi debeat, obscurum. Alium enim vult Gal. 3. de *Al. fac. c. 31*. qui inter durę carnis pisces refert: alium Aristot. *Athenæus*, *Bellonius*. Vid. *Aldrov. l. 2. de pisc. c. 11. & 36. l. 5. c. 34*.

Ceroma, κηρώμα, significat unguentum ex *cera* oleo subacta, quo inungebantur Palæstritæ. Unde *Ceromaticus*, qui *ceromate* inunctus, apud *Juvenal.* Et *ceromatico* fert niceteria collo, *Sat. 3.* ad quem locum *Th. Farnabius* notavit, *ceroma* ex oleo, *cera*, & pulvere fieri. Apud *Hippocr.* pro unguento aut *cerato* in genere sumitur, 4. de *R. V. l. A. t. 78*. Vide *Foef. p. 337*.

Ceropissos, κηρόπισος, medicamentum ex *cera* & *pice* constans, aut nomen emplastri vel cerati ex *cera* & *pice* confecti, quo splenium illini jubet *Hipp.* aperta frontis cute, *l. 2. de morb. XIII. 12*.

Certamen, ἀγών, ἀδλον, quid sit, notum est. Eatenus vero ad forum Medicum spectat, quatenus priscorum seculis ad Gymnasticam vel Athleticam pertinuit, dum vir operarius naturalia munia exequens, vere bono habitu præditus in certamen descendens non lucta modo, sed & cursu cum aliis certavit, aut jaculo, aut arcu, aut disco. Gal. ad *Thrasymbul. c. 33*. Vide *Athleticus*.

Certator, ἀθλητής, vide *Athleticus*.
Certatorie, ἀγωνιστικός, vide *Agonistice*.
Cervicalis dicitur de *Arteria* & *Vena*, apud *Barthol. libell. 1. Anat. c. 6. p. 638. & l. 2. c. 2. p. 652*.

Cervix, ἀχλαί, τράχηλος, δειρή, est equivocum. Aliquando accipitur late, & idem est, quod *collum*, pars scil. intermedia inter thoracem & caput, *Hippocr. f. 3. Prognost. t. 16*. Gal. in *comm. Barthol. Anat. l. 2. cap. 13*. vocat appendicem ad medium ventrem. Constat septem vertebrais intra cavitatem spinalem medullam a cerebro continuatam excipientibus, de quibus, ut & reliquis partibus, qua exterioribus, qua interioribus, videantur *Anatomici*. In hac significatione dicitur *cervix rigida* apud *Scribon. Larg. n. 255*. & *valida cervicis* præditi, κρητερώνυχες, *Hipp. 6. Epid. f. 1. r. 3*. Aliquando stricte pro parte posteriore colli, *Barthol. d. l.* Aliquando metaphoricè. Ita *cervix uteri* Collum dicitur, canalis, sive meatus oblongus, situs inter orificium

Tom. I.

interius & exterius, instar vaginæ penem excipiens. Vide *Caulis. Linden. Med. Physiol. l. 2. c. 7. art. 12. §. 114. Barthol. l. 1. c. 30*. Ita & *offium processus*, vel ἄποφύσεις, dicuntur *cervices*, *Galen. l. de ossib. proæm. Barthol. libell. 4. c. 1. in fin.*

Cerviculæ spiritus est *offis de Corde Cervi. Rul.*

Cerumen, ὠτός ἰππος, κωλέλις, aurium *fordes*, *Marmorata*, est excrementum aurium naturale, *Gal. l. 10. de Simpl. Fac. in fine*, humor calidus, siccus, quandoque humidus, consistens, subflavus, amarus, ex fero, bile, & pituita conflans in exteriori aurium meatu, partim a calore tenuia dissipante, partim ab externo frigore dissipationem inhibendo uniente collectus, inde instrumenti ope extrahendus, uti descripsit *Ger. Blasius in Medic. General.* Usus ejusdem Medicus externus in curandis paronychiis a *Galeno d. l.* adductus, aut quod medeatur fistibus scorpionum, conglutinet vulnera, fissuras cutis &c. ex *Schroder. l. 5. ch. 1. n. 23*, non improbat. At internus, pro præsentissimo in colica remedio in potu si sumatur, ceu sordidus, minime nobis probatur, delicias has aliis relinquentibus.

Cerusa factitia, *Gerfa* *Serpentariæ*, *Holler. de mat. Chir. l. 2. c. 5*.

Cerustiana, κερυστινή, epitheton medicamenti, quod a *Philippo Trallianis* fuit datum, apud *Gal. l. 7. de C. M. S. L. c. 5. in fin.* contra phthificos & suppuratos.

Cerussa, *Cerusa* *Palladio*. Vid. *Rhod. in Indic. prior. ad Scrib. Φουκιδιον, Φιμαδιον*, *Scrib. n. 184*. fit e plumbo, & est ejus veluti ærugo, per calcinationem vaporosam. Modum vide sis apud *Dioscor. l. 5. c. 103*. & *Schroder. l. 3. c. 12*. Olim fuit laudatissima, quæ in Rhodo, Corintho aut Lacedæmone parata. Est autem fere omnibus nota *Cerussa*. Meminit ejus aliquoties *Galenus* & *Scribon*. Quando torretur, donec similis fiat *Sandarachæ*, dicitur *Scandix*. Lavatur etiam *Cerussa* *Cadmia* modo, *Dioscor. d. l. Ruland. in Lex. Paracels. cerussam* plumbum mortuum appellat, *de mort. rer. natur. l. 5*. *Jung. Libav. Synt. arc. Chym. l. 5. c. 10*. Tribuitur etiam artificialibus hoc vocabulum, v. g. *Cerussa* *Antimonii*, quæ est *Antimonium Diaphoreticum* ex *Regulo* ejus paratum. *Schroder. l. 3. c. 17*.

Cerussa urina, dicitur apud *Paracels.* quando est alba, ut *cerussa*, estque signum mortis, aut significat oppilationem hepatis, *l. 2. de Urin. judic.*

Cervus, *Cerva*, ἔλαφος, ἄρβεν, ὁ θήλυ, animal utriusque sexus notissimum, bifulcum,

B b

feruna

ferum vel sylvestre, vivacissimum, certis temporibus salacissimum, præsertim mas, qui cornutus est. Unde & Cervus quasi κεραυός, cornua gerens dictus. Fœmina est κέρυς, nec habet cornua. Utriusque descriptionem pleniorē reperies apud Aldrov. l. 1. de quadrup. bisulc. c. 27. Usus imprimis matris non solum in victu, sed & in medicina frequentissimus, dum Cornua, Os de Corde Cervi (quod tamen cum bubuli cordis osse sapissime permittatur) Genitale, Testiculi, Sanguis, Lachryma, Medulla, Sevum, Talus, Astragalus, Corium, Lapis, adhibentur, de quibus omnibus vide Aldrovand. d. l. & succincte apud Schroder. l. 5. cl. 1. n. 17. Hofmann. in Clav. ad ill. loc. Joh. Georg. Agricol. vernac. descriptionem Cervi. Pertinet huc Elaphographia, h. e. Cervi descriptio Physico-Medico-Chymica D. Joh. Andreæ Graba Collegæ Nat. Curios. cujus mentio quoque fit in Oldenburgii Actis Philosoph. Ann. 1668. mens. Septemb. Sparsim etiam invenire licet apud Galen. aliquid de Cervo, de carne, quod succum vitiosum generet, l. 3. de Al. Fac. c. 2. Et proximam asinorum carni esse dixit, de riten. visl. c. 8. de Cornibus, l. 11. de S. Fac. t. Cornua cervi: de Medulla, quod sit blandissimum medicamentum, de Theriac. ad Pison. c. 9. & l. 7. de C. M. P. G. c. 16. inter Democratris Acopa. Ita & apud Scribon. Larg. mentio fit Hinnulei cervi, n. 13. cujus coagulum laudatur contra epilepsiam; Cornuum, n. 122. lachrymarum, n. 163. de quibus in notis p. 239. Rhod. ex Scaligero scribit, quod centesimo demum anno cervis lacryma nascatur, fumum ad venena sudoriferum, de cujus veritate merito dubitare quis posset. De ossa cordis cervi legatur etiam apud Paracels. l. de morbis Tartareis c. 11. & tr. de pestilent. Cur cornua cervi quotannis mense Februario decident, & mox intra tres vel quatuor menses nova regenerentur & indurescant, reprobatis variis opinionibus, plausibile ratione physica declaravit D. D. Stahl. in Preemptico ad Disp. Inaug. Dn. Leop. Alb. Labach. Siles. de Lapid. Manati. Cervus volans dicitur Scabræus Cornutus. Vide Cantharus.

Cesso, vide Eao, Pauo.

Cestvus, κερύς, vide Mugil.

Cetaceus, κητώδης, epitheton animalium marinarum grandiorum, in quorum numero sunt Phocæ, Balæna, Delphini, Libella, grandiores Thunni, &c. de quibus in summa dicendum, quod omnia ejusmodi habeant carnem duram, pravi succi, & excrementitiam, Gal. l. 3. de Al. Fac. c. 37. Plura de his vide apud

Aldrov. l. 1. de Cetis.

Cete, cetum, κήτος, vel sumitur late pro omni pisce Cetaceo, h. e. grandiore, qui etiam Latine dicuntur Pistrices. Vide Cetaceus, vel stricte aliquando pro Balena. Vide Balena. Aldrov. d. l. c. 2. Apud Paracels. in Fragm. Med. Cetum dicitur Scabies arborum.

Cevil, est terminus Paracelsicus, denotans induratum quandam substantiam in terra ad similitudinem calculi in homine, e terreo Tartaro indurato per spiritum urinæ, qui est in liquore terræ. Estque appropriatum remedium contra lithiasin, quia sese invicem frangunt & conterunt, Tr. 1. de morb. ex Tart. c. 4. Dicitur & Ludus eidem & Helmont. tr. de Lithias. c. 8. n. 23.

Chete, χητη, proprie jubam significat in quadrupedibus. Usurpatur tamen & de cesaria, vel coma humana, præsertim de capillis, qui a parte posteriore secundum occiput prominent, ut & de pilis circa tempora oriundis. Gorr. p. 301.

Chalao, χαλαρό, remitto, relaxo. Frequens verbum apud Hippocr. de remissione morbi & symptomatum, v. g. l. 7. Epid. II. 35. VII. 17. XXVII. 6. 28. XXXIX. 8. &c. Vide Foes. Oec. p. 673. Hinc descendit τὸ χαλαρόν, quod dicitur de intestino recto, Hipp. l. 3. de artic. t. 41. etiam de cute, 5. aph. 71.

Chalasis, Chalasmus, χαλασις, χαλασμός, vel laxatio, opponitur tensioni, ad eundem modum, quo duritati mollities, estque remedium lassitudinis tensivæ, Hipp. 6. Epid. VII. 29. Gal. l. 3. de tu. san. c. 6.

Chalasticos, χαλαστικός, relaxans, dicitur de medicamentis, quæ tensioni medentur, Gal. l. 5. de S. F. c. 11. l. 7. de C. M. P. G. c. 9. Et licet tensio multis contingat modis, & ita non videatur una laxantium esse species, sed alia humectando laxant, alia calefaciendo, alia molliendo, alia vacuando, alia tumores p. n. purgando, alia aliud quippiam faciendo: attamen si proprie universalem quandam Laxantium medicamentorum substantiam & naturam constituere licet, ea certe erit ex genere modice calefacientium, adde & humectantium. Summa Parum vel nihil differre videntur ab Emollientibus, de quibus suo loco. Vide Dogm. nostr. part. 6. c. 2. dogm. 9.

Chalaza, Chalazion, Chalazosis, χαλαζα, χαλαζιον, χαλαζωσις, Grando, in foro Medico significat tuberculum grandini simile & pellucidum in palpebris concretum, otiosi humoris in palpebris colluvies, Æginet. l. 6. c. 16. Galen. in defn. Est igitur vitium, quod ocu-

oculos infestat, cuius causa est humor quidam lentus post congestionem concretus. Af-
finis affectus *Crithe*, vel *Hordeolo*, vel *Posthitis*,
Gal. 4. de C. M. S. L. c. 7. ut & similis *Litibasi*
in palpebris, unde conjunxit Sennert. in *Pr.*
Med. l. 1. p. 3. f. 2. c. 4. *Grando* quoque vel *Chal-*
lazium dicitur appendix illa albuminis ovo-
rum, quod vernaculo *Avis der dogel* nomine
exprimitur. Libav. *Epistol. Chym. l. 2. ep. 11.*
Velsch. in *Sylog. Observat. ad Marcelli Cuma-*
ni Obs. 59. p. m. 71.

Chalbane, χαλβάνη, vide *Galbanum*.

Chalcanthum, χαλκάνθη, vide *Virriolum*.

Chalcedonium, χαλκιδόνιον, est epitheton
medicamenti contra purulentas & inveteratas
aurium affectiones. Gal. 1. 3. d. C. M. S. L. c. 1.

Chalcidica, χαλκιδίκη, est epitheton *Lacerta*
eujusdam, quæ etiam *Seps*, Σηψ, σήψις,
vocatur, cujus morsum tumor pellucidus se-
quitur, veluti nigrore in ambitu plagæ relu-
cente. Verum eadem lacerta vino pota pro-
priis moribus succurrere creditur. P. Æginet.
l. 7. lit. S. in *Seps*; & *Forest. l. 3. Obs. 12.*
in *Schol.*

Chalceium, χαλκίον, æreum significat, Foes.
reddidit officinam fabri. Rectius, omnia in-
strumenta ex ære parata complectitur, ut sunt
follis, fistula, vasa, athena, leberes, ollæ, uti
demonstrat C. Hoim. in *Cal. de V. P. n. 280.*

Chalcitis, χαλκίτις, est medicamentum &
recrementum metallicum, colore æris, inter-
cursantibus oblongis venis splendidibusque.
Nascitur in iisdem metallis, in quibus *Sory*,
& *Misy*, mediumque inter ea non tantum
loco, sed & consistentia, *Sory* scil. tenuius,
& *Misy* crassius, nec non viribus. Habet
vim adstringentem & adurentem, uno verbo,
Escharoticam. Dicitur & *Atramentum rubrum*,
Pyrites ærosus. Speciem æris præ se fert, na-
tiva: nunquam factitia. Alia est cruda, alia
usta & lota, cujus color cinereus est, Gal.
l. 9. de C. M. S. L. c. 3. l. 1. de C. M. P. G.
c. 18. in *fin. & alibi*. *Dioscor. l. 5. c. 115.*
Schroder. l. 3. c. 18. *Hofm. in Clavi ad b. l.*
Celebre & notum est in *Officinis Emplastrum*
Diachalcitidos, quod & *Diapalma* vocatur, ex
Gal. d. l. c. 4. *Rul. Chalcitiden* describit, quod
sit lapis, unde æs coquitur. Unde & *Lapis*
æreus, *Marchasita*, *Pyrites* eidem vocatur.
Deinde alteram quoque significationem addit,
quod significet *Alumen capillare*, sive *Schistum*.
Hinc & locum illum *Hippocr. l. de ulcerib.*
XII. 12. ubi χαλκίτις συρτηρίη legitur, de alu-
mine exponendum esse volunt. Usurpavit et-
iam sapius *Scribon. Larg. in compositionibus*,
n. 37. 47. 240. *Vid. Rhod. in Not. p. 76.*

Chalcoma, χαλκωμα, idem, quod χαλκίον,
vas æreum significat. Hinc vasa Corinthiaca,
χαλκωμάτω διατα, tum primum ex ære fieri
cœperunt, cum Corintho a L. Mummio de-
vastata incendio, simulacra ex omnifariis æ-
ris, argenti & auri metallis confata in unam
massam confluxissent. *Lang. l. 1. Epist. 29.*

Chalcos, χαλκός, vide *Æs*. Per χαλκόν νό-
σοπα, apud *Homer. Iliad. β.* intelligi *Noricum*
æs, sive Germanicum ex Alpebus Noricis,
testatur C. Hofmann. d. l. n. 44.

Chalcus, χαλκός, æreolum, est nomen pon-
deris Medici & Attici. Est autem sexta pars
oboli, & ita duodecima scrupuli. Pendet au-
tem circiter grana duo, cum olim scrupulus
24. grana contineret. Apud *Fernel. Thera-*
peut. l. 4. c. 6. legitur in *Mascul. æreolum*.

Chalcute, idem, quod *Æs usum*. *Ruland.*
& *Johf.*

Chalepos, χαλεπός, communiter *difficilis*,
gravis, significat. Enimvero, si quod aliud,
magnum est, & plene significationis epithe-
ton apud suos, quod Latini idcirco multis
reddunt & æque magnis, sed sumtis semper
e natura rei, cui apponitur. Par pari quippe
nequeunt, verbis *Linden. Ex. XIII. §. 310.* Et-
enim non nudam difficultatem denotat, sed
difficultatem cum periculo aut damno conjun-
ctam. Ita tota Medicina habetur *difficilis*,
quia, quæ in illa continentur, periculum con-
junctum habent. Ita *Crisis* dicitur *difficilis*,
1. *aph. 1.* Ita sani tenuem victum *difficiliter*
ferunt, 1. *aph. 5. h. e.* cum periculo & de-
trimento: *Junge 5. aph. 55. l. 5. Epid. V.*
96. *Exc. Vid. Dieter. n. 916.*

Chaliceraton, χαλκίρατον, vinum mistum vel
aqua temperatum significat, χαλκίς enim vel
χαλκίς, vinum ab antiquissimis Poetis diceba-
tur. *Keuchen. ad Q. Seren. not. p. 203.*

Chalinos, χαλκίος, proprie frenum signifi-
cat. Apud *Aurelian. vero* & *Pollucem* hoc
nomine quoque venit angulus oris & compa-
go, vel pars buccarum circa labiorum confi-
nia, quod sit instar freni vel retinaculi oris.
Blancard.

Chalybs, vide *Ferrum*.

Chama, χήμη, *Cheme*, est nomen conchæ
marinæ capaciore, vel hiantis. Nam utraque
significatio a verbo χῆ applicari potest. *Hia-*
tulas vertit *Gaza* & C. *Hofmann. ad Gal. de*
V. P. n. 539. *Chamatum* descriptionem, disse-
rentias, & usum in cibo vide apud *Aldrov.*
l. 3. de *Testac. cap. 58. seq. Gal. l. de bon. &*
mal. succ. cib. c. 4. *Chema*, vel *Cheme*, χήμη,
est quoque nomen mensuræ apud *Atticos* du-
plicis. *Chema* major pendet drachmas tres &
B b 2 vige-

vigesima pars est Cotyles ; minor duas drachmas, & trigesima pars est Cotyles. Utitur Hippocrat. l. 1. de Morb. mul. Cl. 17. CII. 20. Quamvis nihil certi de pondere *Chemia* ex his locis constet. Unde verosimilius videtur, per *Chemam* non certum pondus, sed potius certam mensuram, quantum conchæ marinæ, *Chama* dictæ, mediocris testa capit, indicari, cujus certum pondus exprimi nequeat ob rerum diversam gravitatem ; quemadmodum & hodie cochlearis capacitas incerto modo vulgo usurpatur, in rebus præsertim, ubi parum refert, plus minusve paulo quis sumat. Confer ad loca Galen. 5. de C. M. S. L. c. 7. & l. 3. c. 3. Foef. p. 677. seqq.

Chambar, dicitur *Magnesia*. Rul. Vide suo loc.

Chameleon, χαμαιλεων, & nomen plantæ est, de qua consulantur Botanici, & nomen animalis ovipari, figura plane lacertam præsentantis, cujus descriptionem plenior vide sis apud Aristot. l. 2. de H. A. cap. 11. & Aldrov. l. 1. de quadr. dig. ovip. cap. 14. *Chameleontis* cujusdam Ægyptiaci fortassis Anatomiam fuccinctam lege sis in Oldenburg. Actis Philosophicis de An. 1669. M. Julio, ubi absque litera h. scriptum occurrit. Accuratiorem adhuc descriptionem cum confirmatione varietatis colorum tradidit Dn. Georgius Wheeler Eques Anglus, ceu *ωρίων* in Itinerario Dalmatico Græco &c. uti constat ex Actis Eruditor. Lips. Ann. 1689. m. Septembr. Hujus fel una cum aliis commendatur contra trichiasin sive pilos palpebrarum inutiles apud Gal. l. 4. de C. M. S. L. c. 8. *Chameleontem* Africanum in liquore Balsamico asservatum quondam habuit Ammann. uti scripsit *Irenic.* p. 188.

Chamezelus, χαμαιζελος, humilis : de loco usurpatur vel *sedili*, apud Hippocr. 3. de fractur. r. 61. item de humero, vel potius epomide, superiori humeri parte in humero avulso, s. 1. de artic. r. 62.

Chambroch, denotat *Trifolium*, apud Helmont. in Indice.

Chameunia, χαμυνία, humi decubitum, vel humicubationem significat, qua voce usus Galen. cap. 3. aph. 29. & 30. Quod Foefius credit, idem esse, quod σκληροποιτία, aut σκληροποιτία, duriter cubare, durum cubile, cujus meminit Hippocr. de vict. salubr. r. 12. vel 13. & Gal. in comm.

Chandohen, χανδθεν, adverb. significans, *hiatim*, *hianter*, item *assatim*, *copiose*. Usus Hippocr. l. de Glandul. VIII. 7. quamvis in edit. Linden. legatur *χανδθεν*. Vid. Foef. pag. 674. ql. *Hians*, *Hiatus*.

Channa, *Channe*, aliis, sed perperam *Canana*, Gr. χαννα, χανν, est nomen piscis marini, vel potius in locis saxosis degentis, *Perca* similis, tenera carne præditi, duriori tamen, quam *perca*, de quo videatur Aldrov. l. 1. de pisc. cap. 10. Huic similis est alius *Cannadella*, vel rectius *Channadella* dictus, qui a Massiliensibus etiam *Channa* vocatur d. l. c. 11.

Chaomantia est ars, qua præfagium sumitur ex aere. Rul. & Iohnf. quando sese astra aeris manifestant & ventorum, quæ sunt signa *Chaomantica*, Parac. de signat. rer. nat. l. 9. Species *Chaomantie* sunt Borealis, Australis, Zephyra, Eurona, Fulgurina, Tonitruata, Tempestatum, Flata, in Tab. ad Philos. sagacem.

Chaos, χανος, proprie significat molem illam indigestam vel materiam primam in prima creatione a DEO ex nihilo factam, e qua postmodo corpora naturalia cuncta creata & producta fuerunt, quam Spiritus S per Moesen vocavit *tohu vabohu*, Gen. l. 2. & hæc sano sensu materia prima dici poterit, non dissentiente Joh. Marco Marci in Philos. vet. restit. Part. I. sect. II. & P. II. sect. I. Tropice vero sumtus est terminus *Paracelsicus* denotans *Aerem*, *Paragran.* Tr. 2. de Astron. Comparatur albo ovi, & vitellus est sphaera inferior terræ. *Chaos* est elementum aeris, tr. de morb. Tartar. Sumitur & pro *Iliastro* vel *Iliastro*. Rul. Huic similem finxit *Idem Chaos Microcosmi*, quamvis adeo obscure, ut nugas illas extricare, esset nihil aliud, quam tempus perdere. Vid. d. l. & tr. de peste, 2. c. 3. *Chaos Microcosmi* est aer, qui dispersus per totum corpus causa est epilepsiæ, ut spasmus feratur ex eodem, sicuti venti exteriores impetu quodam moventur, in Sobol. ad Paragraphor. l. 2. c. 2. & aliis pluribus in locis. Spagyrici circa negotium lapidis Philosophici aliud adhuc *Chaos* finxerunt, describentes *Chaos Spagyricum*, quod sit formarum particularium et materiarum suarum cum universalis forma, sive materia confusio. Vel est universale quid, omnia, quæ nos operamur, in se concludens, a cujus ventre debet ingeniosus artifex elicere materiam suam, formam, cælum et elementa, ut ex istis medicinas conficiat, in Theatr. Chym. Vol. I. p. 286. & 418. tit. Philosoph. Chym. & Vol. II. p. 9. Adde Vol. V. p. 344. in Dialogo Ægidii de Vudis c. 4. Vocatur et *Chaos Magicum Hermetis*, quod contradistinguitur Theologico *Chao*, Libav. Exam. Philos. vivent. sect. 12. *Chaos minerale* vocatur lapis mineralis, qui aurum præ-

præparatum, corallia, margaritas, reddat portabilia, dictus Abyssinis *Bistumi*, Arnoldo *Chiffur* minerale, *Syntagm. arc. Chym. l. 7. c. 8. ὀρνέτιμα*. Chaos vicissitudinem legitur apud Helmont. *de Ideis morbos num. 26*. Ipse lapis Phil. quoque vocatur Chaos, Lagn. *Harm. Chym. Theatr. Chym. Vol. IV. p. 719*. Chaos Mercurii quid dicitur Chymicis, vide in Morley Coll. *Chym. Leid. cap. 62. proc. 2*. Chaos mentale vocantur species et ideæ sensibiles seu memorativæ confuse subiecto vel cerebro in-existentes, de qua significatione prolixius egit Joh. Marc. *Philos. vet. rest. Part. III. sect. 6. p. 270. seqq.*

Chaosda, epitheton Paracelsicum Pestis, q. d. *Pestis Aerea*, in *Fragm. medic.*

Chaova vocatur Decoctum Ægyptiis usitatum ex feminibus Bon paratum fabas imitantibus, de cuius viribus legatur Prosp. Alpin. *de Medicin. Ægypt. l. 4. c. 3. p. 122. b. seqq.*

Chara, χαρά, vide *Gaudium*.

Charabe, idem, quod *Succinum*. Vide *Carabe*. Succus quoque Populi arboris *Charabs* dictus fuit P. Aponens. *Conciliat. controvers. diff. 132.*

Charakter, χαρακτήρ, *Sigillum*, duplicem potissimum habet significationem, propriam et impropiam. Proprie *Charaktes* sunt figuræ certæ ab artifice seu fingente, seu pingente excogitatæ, ut ex instituto & consensu cum aliis pluribus, vel paucioribus aliquid significant. Hujusmodi *Charaktes* sunt *Officinales*, quibus pondera et mensuræ denotantur, v. g. *Uncia* ζ, *drachma* Ϝ, *scrupulus* Ϟ, *Libra lib.*, &c. item *Chymicis*, de quibus vide Schrod. in *princip. Pharm. Medico-Chym. Libav. Exam. Phil. viv. f. 28*. alios. Jungatur et Schenk. *Synt. Comp. & pras. med. form. p. m. 82. seqq.* Huc etiam referri potest *Charakter* sub figura triplicis pentagoni, qui in Græcas literas ὕγινα resolvebatur, quod signum per somnium Antiocho Soteri regi ex Divina revelatione communicatum fuisse legitur, ut loco tesseræ in vestibus militum intertæ uteretur, quo facto etiam victo-

riam a Galatis reportavit, Lang. *l. 1. ep. 34*. ubi plura de *Charakteribus*. Quod vero tales *Charaktes* σηματικῆ, significantes, vel etiam alii ὀνομα, h. e. nihil significantes, fortuito et temerario ordine dispositæ et exarata figuræ medicam et activam curandi morbos vim obtineant, eamque naturalem, uti quidem Paracelsus acriter defendere artem hanc *Charakteristicam* passim in scriptis con-

tur, persuadens, eos *charakterismos* quidem non ex propria virtute, sed interveniente imaginatione nostra astrali effectum illum præstare, illud solidis rationibus refutatum apud Sennert. *de conf. & diff. Ch. c. 18*. Diet. *Iatr. n. 683*. et Rob. Keuch. in *proleg. ad Q. Ser. Sammonic*. reperies. Revera sunt et manebunt tesseræ diaboli, ad confirmationem pacti cum ipso sive impliciti, sive expliciti, et a Medico pio bonoque artem suam sancte exercente fugiendæ. Vide *Sigillum*. Improprie *charakter* vel *charakterismus* significat hæreditariam quandam dispositionem, et veluti jus gentilium, quæ locum habet in multis morbis, præsertim chronicis, et ad eorum causam antecedentem pertinet. Ita epileptici nascuntur ex epilepticis, arthritici ex arthriticis, tabidi ex tabidis &c. Roif. *Ord. ac Meth. Comm. l. 2. sect. 3. c. 33*. Nec inepte de eodem scripsit Helmont. in *tr. A. sede anime ad morbos*; Quamvis etiam de statu naturali *charakter* dici possit, per quem v. g. homo alterum cognoscit. Ita facies corporis et lineamenta ejus dicuntur *charakter*. *Charakter* etiam a compositione membrorum, a conformatione lineamentorum, a figura, statura, habitu, incessu, voce, suis cuique est, verbis Lind. *Ex. IX. §. 19*.

Charadra, χαραδρα, *torrentis alveum*, sulcum, ac *voraginem* significat, quam torrens rapido suo impetu efficit et excavat, aut salebrosum et contragosum locum. Unde verb. χαραδρῶν deducitur, quod significat *excavo* in torrentis alveum, aut *cavernosam reddo*: & χαραδρῶν in passiva significatione, quo usus Hippocrat. *l. de Flat. XVII. 1*. Plura vide apud Foel. *d. l.*

Charadrius, χαραδριος, nomen aviculæ, quæ et *Galgulus* dicitur, et *Hiaticula*, cujus descriptionem exhibet Ul. Aldrov. *l. 20. Ornithol. c. 77*. de qua scribit Ælianus, quod eximio naturæ beneficio affecta sit, dum isterico morbo laborante solo hujus aviculæ intuitu a morbo liberet, croceos bilis vapores vel effluvia alliciendo. Ob id sub velamine vendebatur, ne licitator remedium particeps fieret, antequam emeret. Quamvis vero Joh. Langius videatur assensum præbere *l. 2. ep. 36*. rectius tamen Aldrovandus nostro fecit judicio, qui nugæ vocavit.

Charaxis, χαραξίς, *orbitam* significat, vel serobes effossas, in quibus sudes desiguntur. Χαράξ enim *sudem* notat. Proprie huc non pertinet. Meminit saltem Linden. *Ex. XI. §. 75*.

Charieis, Chariesteros, *Charieflatos*, χηρίεις, χηρίεστερος, χηρίεστρατος, *Gratiosum* in positi-

vo, comparativo, et superlativo gradu significat, esque epitheton Medici, non quidem eo sensu, quo illustribus personis tribuitur; sed quatenus apud alias celebris et acceptus habetur, et majorem longe lateque sibi existimationem atque laudem consecutus est, quod fit, quando artem suam theorematibus non fallacibus apprehendit, et usu atque observatione sedula confirmavit. Ita enim Aglajam cum majestate venerandam, Thaliā cum humanitate amabilem, Euphrosynem cum decore prudentem, illas *Gratias* dextra quasi praeferet, et dubium sine dubio faciet omnibus, magisne ob virtutem amandus, quam honorandus sit ob necessitatem, ut verba Lindeni nostra facere liceat, *Ex. II. §. 15.*

Charis, χαρις, gratiam significat, indulgentiam, & specialiter eam, qua aegro interdum gratificamur, aut eum exhilaramus, ejusque gratiam acupamur, & nostra persuasionem obsequentem nobis Medicis reddimus. Hujusmodi gratificationes recenset Hippocr. *l. 6. Epid. S. 4. r. 7. vel 8.*

Charitesia Irenaei dicuntur *Thessala Philtra*, ceu antiquissimum Magicum machinamentum, uti scribit P. Ammann. *Irenic. p. 239.*

Charme, vel *Charmis*, χαρμη, χαρμης, est epitheton cujusdam *Antidoti* veteris, cujus descriptio carminice legitur ap. Gal. *l. 1. de antidot. c. 4.* ab Autore *Charmide*, qui non integram libram mille Atticis drachmis vendidit, & gratis fere emptori dare existimavit.

Charonius, χαρωνιος, est epitheton regionum, & fossarum, & antorum subterraneorum. Paucis: denotat loca inaccessa praeputore, aut alioquin pestifera, a *Charonte* Stygio nauclero ita dicta, qualis erat Phrygiae regio, *Charonia* dicta, apud Strab. *l. 12.* Meminit Gal. *c. 2. de nat. hum. t. 2. l. 7. de V. Part. 8.* (ad quem locum vid. annot. C. Hofman. *n. 464.*) *l. 1. in 1. Ep. in proxm.* & exponit per βαροδωκ, gravem odorem spirantia *l. de util. resp. c. 4.* ita, ut vel unica inspiratione homines moriantur, quasi acutissime strangulati, Aret. *l. 1. c. 7.* Jung. *Foef. p. 675.*

Charopos, χαροπος, colorem oculi gratum significat, qualis est caeli & maris, uti *Caeus* aut *caeruleus*. De oculis usurpavit Hipp. *2. Epid. f. V. 3. & f. 6. n. 6.* Linden. vertit oculos *navos*, *3. Epid. f. 3. r. 70.* ubi tamen certo non constat, an de oculis exponi debeat. *Caelius Aurelian.* etiam de urina tenui & aquosa, & ita subalbida, ut coloraturae liquidae colorem fingat, usus est *l. 5. Tard. pass. c. 3. Foef. d. 1.*

Charta, χαρτης, notissimum omnibus, quid hodieque sit, & unde paretur. Olim ex planta quadam *Papyrus* dicta, arundinibus cognata, parabatur, teste Dioscor. *l. 1. c. 115.* Rhod. in *Not. ad Scribon. Larg. n. 114.* quae *Charta combusta*, vel cinis inter siccantia ἐπιπέριστα relata fuit, Gal. *l. 2. de C. M. P. G. c. 5. & l. 9. de C. M. S. L. o. 5. & 7. & alibi.* Num vero nostra *Charta* combusta substitui possit ac debeat, ἐπιπέριστη mihi non vendicabo. Modum parandi *Chartam undulatam*, pictam & patronalem oleo delibutam vide sis apud Libav. *Synt. Arc. Chym. l. 1. c. 21.* Tropice *Charta Virginea* vocatur tunica *Annios*, Barthol. *l. 1. An. c. 36. p. 301.*

Chartilago, pro *Cartilago*.

Chasco, χασκος, significat *hiare*, ore esse hiantem & aperto, idem, quod χαινω, Hipp. *l. 4. Epid. XXIX. 8.* Usus etiam de utero post menstruas purgationes aperto & hiescente *l. 2. Epid. III. 113. & l. 6. f. 8. r. 9.* Jung. *Dieter. n. 587.* Os *hians* habetur pro signo multitudine, & dicuntur hujusmodi stolidi νεχνηότες, Lind. *Ex. XI. §. 61.*

Chasme, *Chasmos*, χασμη, χασμος, *hiatus*, *oscitatio*, dicitur a χασμα, *hiatus*, estque vel naturalis, aut in latitudine sanitatis occurrens, actus ipse *oscitandi*, h. e. explosio flatus, & discussio e musculis. Confer. ad C. Hofmann. *Inst. l. 3. c. 87. §. 9.* cujus causa est flatus, vel vapor quidam in musculis contentus, ut scribit Galen. *7. aph. 56.* quam causam etiam agnoscit Sylv. *l. 1. Pr. M. c. 30. §. 82. & c. 34. §. 69.* in hoc discrepans (quod & mihi verosimile videtur) illos halitus flatulentos ad pulmones tendere, & ita excitare *oscitationem*, quamvis revera modus generationis sit satis obscurus in hoc quotidiano accidente. *Helmont.* ad os ventriculi stomachum reducit causam *Oscitationis*, *de feb. c. 99. §. 27. seq.* vel p. n. ubi quidem eadem causa, sed vel excessu, vel qualitate vitiosa peccans. An vero ad motus depravatos animales, & quasi convulsivos recte referatur, cum naturaliter quotidie fere fiat, dubitari posset. Ego litem meam non faciam. Esto levior depravatio. *Assiduarum oscitationum* medela est longa spiratio, Hipp. *l. 2. Epid. f. III. 69. & l. 6. f. 2. n. 19.* *Χαρωσι* etiam dicuntur hiatus cutis & fissurae scalpello ductae, & loci scalpello exasperati, in quibus sanguinis grumi resistant, Hipp. *de Ulcer. XV. 6.* Imo *Hiatus* quoque Anatomicis vocantur spatia illa, quae cutis relinquit in quibusdam corporis membris pro alimento, spiritu, luce, sono admittendis, emittendisque variis superfluis, Joh. van Hor-

ne *Microcosm.* §. 64. D. D. Hofman. *Dissert. An.*
ad b. l. p. 264.

Chautilodonta, χαυλιόδοντα, dicuntur animalia, quibus dentes sunt exerti, ut Aper, Gal. l. 1. de V. P. c. 2.

Chaunos, χανών, laxus, fungosus, mollis & digitis cedens. Epitheton tumorum, apud Hipp. 5. aph. 67. ubi opponuntur τὰ ἄνωμα, in-terius crudi tumores, & l. 2. Ep. f. 3. n. 128. ubi opponitur τὰ ἄνω παύμενα, sursum pascen-tes. Dicitur & de Ossibus, quæ rara, laxa-que sunt, & facile callum faciunt, l. de artic. 2. 65. Per translationem vero & improprie urina etiam χανών δυν, laxa & mollis vocatur, quæ nullo crasso aut lento succo permissa est, sed tenuis & aquea conspicitur, l. 4. Epid. VI. 18. Foef. d. l. quamvis mihi videatur de Enæoremate ipso, ceu contento & nubecula laxa illud dici, cui opponitur tenuis. Χαύνωσις τῆς μήτρας, h. e. laxitas uteri, legitur apud Moschion. de morb. mul. c. 139. quamvis interpretes quidam per lassitudinem reddiderit.

Chedropos, χεδροπός, *Cerealis*, vide *Legumen*.

Cheie, *Chie*, χῆαι, est epitheton calcoamenti vel crepidarum. Χίαι κρηπίδες, Hippocrati dicuntur *Chie crepide*, ad pedis distorsionem curandam accomodatæ, 4. de artic. 2. 12.

Cheilotace, χαλοτάκη, sive *Labrifulcium*, vocatur affectus quidam in Anglia & Hybernia familiaris, interdum Epidemius, infantibus præsertim molestus, sub quo labra admodum tumescunt, tumore duro & nonnihil rubicundo, sed nequaquam fervido, aut inflammatorio, qui nunquam suppuretur, uti notavit ex Arn. Bootii de affectib. omiff. c. 10. Theoph. Bonet. in Sepulchreto vel Anatom. Pract. l. 1. sect. 21. Obs. 18. p. 361. & Mercur. Compital. l. 10. p. 426.

Cheilon, χαλών, *Labeo*, vide *Labeo*.

Cheilos, χάλω, *labrum*, vide *Labium*.

Cheimiussa, χαιμύσσα, participium, cujus tamen verbum non occurrit in Lexicis commodum. Hand dubie a χῆμα, vel χαιμών, hyems. Significat refrigeratam, rigentem, frigore condensatam carnem. Legitur apud Hipp. de Loc. in Hom. XLI. 6. Foef. quidem substantivum χαιμή exponit, quod sit frigus, horror, ex Gal. & inde χαιμύσσα deducit. Idem etiam fecit H. Steph. in Thesaur. Sed neuter auctoritatem addidit, qua substantivi usus demonstrari posset.

Chermon, χαιμών, *hyems*, vide *Hyems*. Χαμών etiam frigus hybernum quandoque deno-

tat; une χαιμύσσα, *hyberna*, l. 4. Epid. III. 6.

Cheir, χείρ, *manus*, vide *Manus*.

Cheirapsia, χειραψία, est manuum contactus & defricatio, quam scabiosi & pruritu tentati affectant, Cœl. Aurelian. l. 3. acut. c. 18.

Cheiri, *Cheury*, *Keyri*, duo significat: 1. *Leucoium luteum*, vel violam luteam petraeam cujus flores in Officinis Flores *Cheiri* dicuntur, Schroder. l. 4. cl. 1. n. 93. Deinde apud Chymicos *Argentum vivum* denotat. Cum adiectione reperitur, ut, *flos Cheiri* ex argento, significat *album Elixir*; vel ejus quintam essentiam, ut, *Flos Anthos*, auri *rubrum Elixir*. Alii *Aurum potabile* esse volunt: alii *Antimonium*. Rul. & Iohnf. in Lex. Aliter vero exposuit Libav. *Synt. Arc. Ch.* l. 7. c. 7. Vocant, inquiens, *Chelidonium Philosophorum*, vel *Cheiri*, propter colorem aureum florum: sicut *Anthos* illum modum, qui fit per *Vitriolum*, interdum *Cheiri* & *Chelidonium lapidem rubrum*, ad quem sumunt Solem *Philosophorum*, seu *Cinabarinum Mercurium*; sed *Anthos album*, pro quo *Vitriolatum* capiunt; quanquam in utroque sit uterque. Hæc ille. An Paracels. per liquorem *Cheiri* in l. 2. de Tartar. c. 3. de Peste intelligat *Mercurialem*, uti verosimile est, non certo constat. Alias Paracelsus *Cheiri Veneri* tribuit, *Anthos Marti*, l. 3. de vit. long. c. 2. & ipsis longævitatatis effectum adjudicat, l. 4. c. 1. Finxit etiam *Cheiri Microcosmicum* in homine, *Labyrinth. Med.* c. 4. *Somnia*.

Cheiriater, χειρατρος, *Chiriater*, idem, quod *Chirurgus*. Legitur in *Disp. Inaug. G. P. Ritteri de Remediis vulnerariis* §. 8. Ita & *Chiriaticus* tribuitur ceu epitheton remediis & operationibus Chirurgicis, in *Harderi Apiario Obs.* 75.

Cheiris, χείρις, *chirothecam*, *manicam* ex pellibus factam significat, manus involucrem usitatum, qualibus etiam opus aliquando in morbis externis manuum ad muniendum ab externis injuriis, fovendum & refocillandum. Aliis *pellis manicata*, item *Manicium*, vel *Manicia* dicuntur. Ioh. Rhod. ad *Scrib. Lavg.* n. 16. p. 55.

Cheirisma, *cheirivsmus*, χείρισμα, χειρισμός, est *manuaria tractatio*, cum Medicus circa partem affectam aliquid manibus operatur, Hipp. 1. de art. t. 65. f. 1. de iis, q. in med. t. 19. a verbo χείρω, & χαιρῶσθαι, manibus aliquid tractare, quo etiam saepe usus Hipp. v. g. d. l. & 1. fract. t. 5. Foef. p. 676.

Cheirixia, χείριξις, vel late sumitur pro *chirurgia ipsa*, imo pro omni absolute rerum omnium in ipsa curatione administratione.

Galen. *c. 1. de fract. r. 49.* quamvis C. Hofm. corrigere ausus fuit, substituens *χέρον*, a *χέρων*, quia litera ζ absque ratione Grammatica inserta esse videtur. Dicitur & *ματαχέρως*.

Cheironactron, *χερόνακτρον*, *Mantile*, sive linteum ad manus abstergendas. Talia incombutilia habuisse Carolum Cæsarem, ejusque consiliarium, Comitem de Nassau, quæ in ignem coniecta, tandem a fordibus purgata, illasa eximerentur, refert Lang. *l. 1. ep. 66.* num vero ex Salamandra, an vero ex lapide Asbesto, vel *Amianto* parata fuerint, (qui lapis etiam *Salamandra mineralis* dicitur,) ventilandum ibidem proponit.

Chela, *χελή*, etiam Latine *Chela*, *r.* significat *ungulam bisulcam*, vel *forficem cancrorum*, sive brachium denticulatis forcipibus: *z.* instrumentum Chirurgicum, sive *specillum bifurcum*, summa parte acie præditum, & incisum, unguis instar, quod commendat Hipp. in curatione polypi, *l. 2. de Morb. XXXIII. 18. XXXIV. 16. 18.* quamvis in edit. Lindeni semper occurrat *μήλη*. Sunt etiam *ζ. χελαι* Russio *Epheso ciliorum extrema* per somnum sese contingentia. Denique *Chelæ* dicuntur *fissuræ alarum, pedum, pudendi*, Polluci, *l. 4. c. 25.* Vide Foef. p. 677.

Chelidon, *χελιδόν*, *hirundinem* significat. Vide *Hirundo*. Cavum quoque, quod flexa sit in brachio, olim fuisse vocatum *χελιδόνια*, *hirundinem*, demonstravit Linden. *Physiol. l. 2. c. 14. §. 73. & Ex. XIII. Sel. Med. §. 414.*

Chelidonium, *χελιδόνιον*, lapis vel gemmula est, quæ reperitur in ventriculis pullo- rum hirundinum primo partu exclusorum, crescente luna dissectorum. Et quidem duo inveniuntur diversi coloris, unus niger, alter rufus, vel unus colore vario, alter simplici; magnitudine femini lini, & ejusdem formæ, Dio- scor. *l. 2. c. 60.* Rul. & Iohnf. in *Lex. Schroder. 5. cl. 2. n. 17.* Hofm. in *clavi*. Plura de hoc lapide, ejusque usu vario videantur apud Aldrov. *l. 17. Ornithol. c. 6.* Chioc. in *Mus. Calceol. f. 3. p. 359. seqq.* Dantur & lapides minerales, sive fossiles, *Chelidonii* dicti, ex Meliteni insula, qui huic descriptioni conveniunt, quos incolæ oculos serpentum vocant petrificatos. An de serpente illo, qui *Chelidonium* vocatur, vel *Aspis chelidonia*? cujus meminit Gal. *l. de Tberiac. ad Pis. c. 8.* & Ægine- ta *l. 5. c. 19.* ex utroque Forest. *l. 30. Obs. 12.* Schol. *chelidonia*, vel *chelidonium* de plantis dici, constare potest e Botanicis. *Chelidonia* quoque Spagyricè accipi pro *Auro*, aut pro *Elixir auri* vel *argenti*, vide supra in *Cheiri*.

Chelmon, *χελμών*, vide *Chiton*.

Cheloma, *χελώμα*, est rima in sagitta exsculpta bifida, cui nervum ipsius arcus applicant inter jaculandum, Gal. in *exeg. voc. Hipp.*

Chelon, *χελών*, vide *Chilon*.

Chelone, *χελώνη*, *Testudo*, est instrumentum chirurgicum, quod in organis ad id collatum est, ut corpora, quæ restituantur, paulatim & minime concussa extendantur, quemadmodum *testudines* animalia lento gradu procedunt. Cujusmodi *Testudines variæ* sunt figuræ, & varii usus, de quibus Oribasius in *machinamentis*. Aliæ cubitos & spatham attollunt, aliæ nihil attollunt, sed saltem extendunt. *Testudo* quoque Chymicis dicitur argillaceum in medio furni tegmen catorum, dimidium cylindri segmentum referens, concavum & parte inferiori hinc inde varie excisum, ut flammam eo liberiores admittat &c. describente D. Olao Borrich. in *tr. Docimastica Metallica §. 8. Testudinatum testis* quid sit, vide *Aetoma*. De *Testudine* animali, scutum in dorso gerente, marina & terrestri, ejusdemque utilitate in victu & medicina vide Aldrov. *l. 2. de quadr. dig. ovip. c. 1. seqq.* Bruyerin. *de re cib. l. 22. c. 271.* Schroder. *l. 5. cl. 3. n. 90.* & alios.

Chelonion, *χελώνιον*, pars gibba dorsi, quæ collo proxime subjacet, sic dicta a testudinis figura, Gorr.

Chelonites, vide *Bufo* nites. Rul. & Iohnf. e Plin. *l. 37. c. 10.* meminerunt *Chelonitis* vel *Chelonitidis* gemmæ, quæ similis sit testudini- bus; interdum & alterius figuræ, nempe oblongæ, referentis aquaticam concham tornaticam. Interdum exacte referunt conchas marinas S. Jacobi dictas. Repertæ sunt in veteri Marchia ad fluvios Tangrum & Albim. De usu nihil addunt.

Chelys, *χέλυς*, proprie *testudinem* denotat. Per translationem aliquando *pectus* significat, Hipp. *l. de resect. l. 5.* Hofm. *Com. de Uf. Part. n. 338.* Hinc verbum *χελύσσειν*, *χελύττειν*, tussiendo e pectore educere, veluti testudine, item *ἀναχελύσειν*. Hinc & descendit

Chelyscion, *χελύσκιον*, vitiole *χελύσκιον*, quod significat *tussiculam*, & quidem siccam, Gal. in *Exeg. voc. Hipp.* Foef. & Gorr.

Chema, *χίμα*, vide *Chama*.

Chemia, pro *Chymia*, vide suo loco.

Chemosis, *χέμωσις*, (vitiole *χέμωσις*,) est vitium oculorum, cum album oculi nigro supereminet, eoque sublimius evadit, adeo, ut hiatus cujusdam similitudo appareat inter nigrum & album, Galen. in *defn. Ægin. l. 3. c. 22.* quamvis & alibi rubram carnotam- que

que corneæ oculi tunicæ inflammationem χημωσι vocarit, *l. de facil. parab.* Utriusque causa hand dubie in portionum crudiorum nutritiam una cum sanguine affluentium subsistentia consistit.

Chenalopez, χενάλωπι, vide *Vulnifer*.

Chelon, χελών, nivem significat. Vide *Nix*.

Cheramis, χηραμίσ, epitheton *conche cave*, quam *hiatulam* vocant. Vide *Chama*. & conf. *Erotian*. Dicitur οὗτος τὸ χηραμίσ, quod locum cavum, *antrum*, saxum cavum, *lustrum* denotat. Usurpavit aliquando *Hipp. l. 3. de Morb. XIX. 66. 71. XXV. 77.* & alibi sæpius, quæ loca collegit *Foef. p. 678.*

Cherio, *cherionis*, *cherio* est nihil aliud, quam calor aut frigiditas earum rerum, quæ corpus relinquit, & in naturam abit. Exemplum de *camphora*. Hæc frigiditatem ex *cherione* suo habet. Quare præsentissimum remedium est in inflaturis. In substantia autem primarum suarum calida manet, quemadmodum sulphur & spiritus salis, una cum mercuriali. Sic etiam gemmæ & herbæ. Præterea quicquid natura producit, suum *cherionem* habet, h. e. elementare acidum externum. Unde *cherionia* natura dicitur, & morbis naturæ *cherionie* opponi debent *cherionia* recepta, *Paracels. l. 2. de grad. & compos. c. 3. & 4.* Contradistinguitur *Relolloe*, quod intrinsecam naturam essentialiam denotat. Hinc mortem non esse *cherioniam*, sed *Relollaceam* ibid. dixit. *Iohnf.* ita descripsit: *Cherio* est externorum elementorum occulta accidentalis virtus, & non qualificata natura caliditatis vel frigiditatis. Meminit & *cherionie* qualitatibus *Relolloe Paradox. 5. n. 19.* Nobis videtur *cherio* respondere temperamento elementari, *Relolloe* vitali, quamvis in eo non subscribamus, vires medicamentorum esse potius ab elementari, quam vitali.

Chermes, *Kermes*, est nomen fructus notissimum *cocci insectosii*, vel *grani tinctorii*, vulgo *scalati*, unde famosissima *confectio Alkermes Montpellierensium* paratur. Vid. *Schrod. l. 4. sect. 1. n. 93.* & *Fr. Hofm. in Clav. ad b. l.* Impugnavit vero hoc *D. Martin. Bernhardus a Berniz. Reg. Maj. Polon. Archiater in literis ad Dn. D. Sachs*, negans idem esse *chermes* cum *cocco*, sed illud ex ilice; hoc vero ad radices polygoni Polonici circa *Thorunium* copiose cretensis nasci, scripsit. Vid. *Nat. Curios. Ephem. T. III. Obs. 104.* & jungatur *T. I. Obs. 8.* De *Segerit*.

Chernibion, χερνίβιον, vas significat, in quo aqua ad manuum abluionem in sacrificiis recondebatur, Latin. *vas aquiminale*, aut *aqui-*

Tom. I.

manile dicitur, Gr. etiam χερνίβιον, ἢ χερνίβιον. Ab *Hipp.* vero accipitur pro *macula*, h. e. vase, in quod *urina* excipitur, *l. 7. Epid. XLI. 7.* *Foef. p. 677.*

Chersa, idem, quod *fecula*, designat radicem in farinaceum pulverem comminutam vel tritam, quem laborem merito *ZWolferus* in *Animadversionibus ad Pharmac. August.* & *Ettmuller. in Not. ad D. Ludovici Dissert. Pharmacœut.* improbarunt ceu inutilem & viribus omnibus destitutum; quamvis alii adhuc defendere contentur, præsertim *DD. Vvedel. in Pharmac. Acromatic. l. 2. sect. 3. c. 2. p. 317. seqq.* plausibiliter satis ostenderit e præparandi modo, quod non omnes vires pereant. An distinguendum igitur erit inter simplicia, quibus *fecula* parantur, quorum alia aliis magis sunt volatilia, vel fixa? De *Chersis* legatur *Rolf. Chymia l. 5. sect. 3.* Jungatur *Schrod. l. 2. c. 59.* & *Fr. Hofm. Clav. ad b. l.*

Cherssea, χερσεία, est epitheton *aspidis* e tribus generibus, quorum meminit *Gal. l. de Theriac. ad Pis. c. 8.* & *Egin. l. 5. c. 19.* Dicitur quasi *Terrestris*.

Chersydus, χερσυδός, est nomen serpentis amphibii, *Gal. l. de Theriac. ad Pison. c. 6.* In principio enim in aquosis degit locis, & *hydrus* appellatur ab ipsis aquis, h. e. *natrrix*; Postea vero siccos incolit locos, unde ex compositione locorum *chersydri* nomen acquisivit, *Aet. l. 13. c. 35.* & ex hoc *Forest. l. 30. Obs. 12. Schol. Aldrov. l. 1. de serp. & drac. c. 17. hydrum* vel *natricem*, & *chersydrium* pro uno eodemque serpente habet, ubi plenioris ejus descriptionem, deque noxa & usu invenire licet.

Cherubim est virtus & influentia cœlestis, dominatio atque potestas super omnes dominationes & potestates, a Deo procedens in terram, & super omnes homines. De hac divina gloria legitur amplissime apud *Paracels. in exposit. Psalmorum David. Iohnf. in Lex.*

Chesus, χησός, h. e. *liquatio*, *fusio*, cui τὸ πᾶχος, *crassities* opponitur. Usus *Hipp.* de lacrymarum tenuatione, *l. 6. Ep. f. 8. t. 23.* quamvis omnes interpretes χησός legant, & pro sapore accipiant, quam & *Linden.* retinuit. Placet tamen *Foefii* sententia in *Oec. p. 677.*

Cheszanance, χηζανάνκη, sic dici potest omne remedium, quod necessitate candendi affert. Alias ap. *Eginet. l. 7. c. 9.* epitheton est unguenti ex melle & alumine parati & cocti, quoad rubescat, quo sedes perungitur. Facile enim copiosa citra laborem subducit. Aetius quoque emplastrum hoc nomine exornavit, quod

C c

quod umbilico impositum alvum movit. Gorr.
P. 505.

Chia, χία γη, dicitur gleba terræ, quæ in *Chio* insula provenit albicans, & pollens vi adstringendi, purgandi, extenuandi. Pulcher-
rimum est adverlus ambusta remedium, Gal.
l. 9. de S. F. S. Terra Samia.

Chiacum, χιακόν, epitheton collyrii, cujus materia vino *Chio*, h. e. austero, & aquæ marinae experte lavigatur & misceatur, quale proposuit χιακόν κωμάρη P. Æginet. l. 7. c. 16. Et Aetius l. 7. varios collyriorum modos tradit, teste Gorræo

Chiadus, Paracelfo idem, quod *Furunculus Doibien*.

Chiasmus, χιασμός, denotat concursum duarum rerum, sub forma aut figura crucis †. Paucis: χιασμός est forma crucis. Item & adverbium χιασι, vel χιασικώς significat. Ita nervi optici utriusque oculi occurrunt χιασικώς. Imo juxta Barthol. libell. 3. Anat. c. 2. plane confunduntur, in qua unione frustra quærent identitatem speciei visibilis in utroque oculo, cum & utraque auris eandem simul & semel percipiat speciem sonoram, nec tamen de nervis Acusticis talis unio notata sit. Latine etiam dicitur χιασμός, figura decussata, Cruciata, Andreata. Vid. C. Hofmann. Comm. in Gal. de V. P. num. 684. 693. 694. 756.

Chiaustos, χιαστός, laquei nomen, apud Oribasium sic dicti, quod habenæ capita decussatim instar literæ X invicem occurrant.

Chiazo, χιαζω, hoc est, cancellos facio, emendo aliquid factis χιασμοίς, cancellis, lituras facio per cancellos, C. Hofm. d. l. n. 694.

Chiffir, χβισρ, teste Libavio Syn. Arc. Chym. cap. 8. dicitur in præparatione Lapidis philosophi. Lapis animalis; quemadmodum mineralis vocatur chaos minerale. Iohnf. vero dicit, χβισρ minerale nonnullis interpretari, quod sit aurum. Verum se judicare ex præcedentibus, quod sit Sulphur generis metallici. Ad summam: Bæotica ænigmata.

Chilodynamon, χιλοδύναμον, epitheton Polemonii herbæ, q. d. Mille virtutibus vel facultatibus pollens, h. e. ad quam multa utile, Gal. l. 8. de S. Fac. t. Polemonion.

Chilon, χβειλον, χβιλων, dicitur, qui labiis præditus majoribus: uno verbo, Labeo. Ita inter pisces, qui Capitone dicuntur, quidam etiam appellantur χβιλωνες, h. e. Labeones. Lind. Ex. XI. §. 38.

Chimethlon, aliis, sed fortassis mendose *Chymetlon*, Gr. χημεθλον, aut χήμεθλον. Vide *Pernio*.

Chimolea laxa, terminus est Paracelsi obscurus, & obscure explicatus. Dicit enim, significare pulverem, qui separatur de floribus salfarum mineralium, l. 2. de morb. Gall. c. 4.

Chimus, quid sit, apud Paracelf. certo non constat. Hoc saltem dixit, quod *Chimus*, *Realgar*, & *Aurum* sint una minera, & tamen quodlibet eorum habere diversam naturam & virtutem. Ex consequentibus tamen hoc licet colligere, per *chimum* intelligi debere facem mineræ, massam sæculentam, vulgo *Schlacken*, l. 2. *Chirurg. magn. c. 11.*

China, *chinna*, *cina*, *cinna*, nomen est radicis exoticæ ex India, vel orientali China-
rum regno, vel occidentali Hispania nova, & Peru allatæ. Utriusque descriptio in Botanica quærat, cum non sit nostri jam instituti. Hic saltem libuit inserere, quod hodieque ejusdem usus non solum in lue Venerea, sed & in omnibus pene morbis chronicis, ubi sanguinis lymphæ impuritate peccat, probatus innotuerit. Insigniter vero eam laudibus extulit Amat. Lusitan. cent. 2. cur. 31. Jung. Schrod. l. 4. cl. v. n. 94. Hofm. in Cl. ad h. l. & alii. Plane diversum est medicamentum, quod dicitur *china de china*, aut *china china*, *cina cina*, in Offic. estque species aromatis, cinnamomi formam referens, cujus usus contra febres, præsertim quartanas, nostris temporibus admodum frequens esse cepit, ita ut pro vero euporisto in omnibus pene febribus habeatur, non solum intermittentibus & benignis, sed etiam continuis & malignis, quemadmodum laudes hujus corticis in scriptis hodiernis, quorum etiam in *Actis Eruditorum Lipsiens.* mentio facta est, prostant, & D. D. Joh. Lud. Apinus, Archiater Seren. Princip. Solisbacensis & Poliater Hersbruc. in *sua Febri Epidemice Historica relatione* variis exemplis comprobavit, simulque selectum Corticis illius, *Cascarilla* vel *Schacharilla* dicti, demonstravit, quamvis pene exolescat. Thomæ Vvilis dicitur *Cortex Peruvianus de febb. c. 6.* Plura qui desiderat, legat citatos autores a Fr. Hofm. d. l. n. 99. de Cinnamomo p. 443. Alias Regni *China* Medicinam sub *Specimine Medicina Sinica* edidisse Andr. Cleyerum, Archiatrium Societatis Indicæ, constat ex *Actis Lips. An. 1682.*

Chiniscus, pertinet ad machinamenta, de quibus legatur Oribal. de machinamentis c. 4. ubi ita describit: *Chinisci*, cujusmodi sunt in lyra, excogitati sunt ad axes continendos. Ubi enim fibulæ non sint, quid poterit aliud utilius inveniri? Quod enim ad vim pertinet, usum habent fibularum. Decoris causa in-

insculpta habent capita asferina. Statuuntur in organis phliæ, ut ab uno latere ad alterum penetrantes axes contineant, cuiusmodi sunt in Scamno Hippocr. & nostro. Hæc Oribas.

Chiosi, idem, quod *Furunculi*, Parac. l. 5. de *Gallie. ulcer. apostemat. &c.* c. 6.

Chion, χιον, vide *Nix*.

Chiragra, χιραγρα, est species *Arthritis*, quando manus infestat. Vide *Arthritis*.

Chirapsia, χιραψια, vocatur *manuum contactus*, & legitur apud Coel. Aurel. *Acutor. l. 3. c. 18. p. m. 223.*

Chirromantia, χιρομαντια, strictè significat artem prædicendi vel vaticinandi ex manibus, signaturis & lineamentis. Latius tamen accipere videtur Parac. partem hanc magis naturalis statuens, quæ docet in homine, brutis, & herbis signaturarum & lineamentorum singularem utilitatem in Medicina, ita ut absque hac scientia non possit aliquid verus & perfectus esse Medicus; quemadmodum hoc passim in scriptis suis urget, præsertim in *Tractat. de Pestilente, l. 2. de morb. podagr. de Caducis Paragr. 3. &c.* Unde & dividit in *Chirromantiam* externam & internam, d. l. Enimvero licet in generali significatione non rejicienda sit hæc scientia, considerans per externa phænomena in corporibus naturalibus occurrentia internam horum constitutionem, si dextre & vero consentaneis cum rationibus tractatur. Verum quod Paracelsus in pluribus fumos saltem vendat, hoc etiam inficias ire nec possumus, nec volumus.

Chiron, χηρων, i. e. *deterior*, peior. Frequens terminus Hipp. l. 1. *aph. 3. f. 2. aph. 38. 53. 54.* Vid. Dieter. n. 921.

Chironax, χηροναξ, *opificem, operarium*, qui manibus opus suum tractat, significat, Hipp. l. de *R. V. l. A. r. 16. f. 2. t. 48.* idem, quod *χηροτέχνης*, *Artifex bonus*, χηρονάξ αγαθός, l. de *Cord. VI. 6.* Ars vel *artificium manuarium*, χηρονάξις, vocatur, 3. de *artic. t. 86.*

Chironium, χηρώνιον, est epitheton ulcers maligni inveterati, ægre cicatricem ducentis, & quod oras habet duras, callosas, & tumentes, Gal. Idem, quod *Telephium*, quale est *Herpes exedens, Phagedæna, Carbunculus &c.* l. 14. *M. M. c. 17. 6. aph. 45.* Dicitur est a *Chirone*, qui primus tale sanasse dicitur. l. 2. *M. M. c. 2.*

Chironomia, χηρονομια, est species *exercitationis*, vel motus *manuum certa quadam lege & arte factæ*, vel manuum ad rhythmum motio, & inter corporis exercitationes reponitur, Hipp. l. 2. de *Diet. XLIII. 2. & l. 3. XXVI.*

33. Gal. l. 5. de *tu. san. c. 3.*

Chirotechnos, χηροτέχνης, proprie idem, quod *Chironax*, χηρονάξ, de quo superius. Accipitur tamen ab Hipp. pro *Artifice*. Unde & Medicus ab eo dicitur χηροτέχνης, l. de *vet. medic. XII. 18.*

Chirotheca, χηροθήκη, quid significet, ex aliis Lexicis pueris etiam notum esse potest & debet. Pertinent vero chirotheca ad vestitum, atque ita etiam ad sanitatis vel conservacionem, vel restitutionem. Chirotheca odorata Romanæ quomodo fiant, videatur in *Hartmanni Miscellan. Chymico-Medicis Operum in Fol. Tom. VI. p. 55.*

Chirotribia, χηροτριβία, est exercitatio in arte, & *Usus medicus*. Idem, quod *τεβν*, vel *το τεχνοδίναι* Galeni. *Usus Hipp. in præcept. X. 18.*

Chirurgia, *chirurgus*, *chirurgicus*, χηρουργία, χηρουργός, χηρουργός. Est autem *Chirurgia* in genere nihil aliud, quam *manualis operatio*, Gal. l. 6. *Metb. Med. c. 6.* Proprie est ea medicinæ pars, quæ manu medetur, l. 3. de *C. M. P. G. c. 2.* non tamen exclusis aliis remediis. Vid. *Rhod. ad Septal. n. 200. p. 288.* Vel accuratius: Est pars ministra medicinæ, quæ docet rectam operationum beneficio manus & instrumentorum pro sanitate, vel conservanda, vel recuperanda, administrationem. Vide *Dogm. Med. gen. nostr. part. VII. Libav. in Medic. Hipp. & Mermetica typo.* Unde instrumenta vocantur *Chirurgica*, & operationes *Chirurgica*, *Artifex Chirurgus*, cujus officium quintuplex est, conjungere Separata, separare Conjuncta, removere Excedentia, restituere Deficientia, & corrigere Curvata. In omnibus iis tria sibi maxime proponere debet *Chirurgus*, tum ut cito curet, jucunde, & citra dolorem, tum ut maxime tuto. Ac rursus ut tuto curet, tria potissimum considerabit. Unum primumque, ut absolutionem operis assequatur; alterum, ut, sicubi hanc non consequatur, saltem curandum, ne lædat; tertium, ut vitium non revertatur facile. Hæc enim qui præstiterit, merito optimus *Chirurgus* censetur, Gorr. & Castell. Apud recentiores duæ adhuc peculiæ species *Chirurgia* leguntur, quarum una dicitur *Infusoria*, qua medicamenta liquida in venas sanguineas artificiose injiciuntur, altera *Transfusoria*, qua sanguis ex animali vivo vel alio homine per canaliculos transfunditur. Vide *Infusio & Transfusio*.

Chiton, χιτών, *tunicam* significat. Vide *Tunica*.

Chium vinum, χιουίνου, quod in insula

Chio colligitur. Molle est, ut scribit Dioscor. l. 6. c. 10. aptum potui. Bene alit, & minus inebriat, fluxiones cohibet, oculorum medicamentis utile. Hinc Scribon. Larg. ad collyria usus, n. 26. & 36.

Chlona, χλωνα, pallium, leenam, vel vestimentum, quod cæteris vestibus superimponitur, significat. Nova pallia vertit Erot. in *Onomasticis*. p. 123.

Chlervastes, χλευστίς, *derisorem*, subsannatorem significat, a χλευάζω, *derideo*, quod a χλευν, ludibrium, Linden. Ex. X. §. 268. seq.

Chlienesiæ, χλιανεσίδαι, *incallescere*, intepescere significat. Usus Hippocr. l. 2. *Epid. sect.* 2. n. 12. & de febribus, *Coac. t.* 158. Scrib. n. 217.

Chliaros, χλιαρός, *tepidus*, a præced. verbo χλιανεσίδαι. Galen. vocat febres mitiores χλιαρός, & opponit acutis, quæ sunt fervidiores, 4. *aph.* 37. Est vero *tepidum*, medium inter calidum & frigidum, Galen. l. 1. *M. M. c.* 7. Adde I. Alex. not. in Gal. l. 7. *M. M. c.* 8.

Chliasma, χλιασμα, *tepefactorium* dicitur, & in specie *focus humidus*, cui opponitur *porcus*, *focus siccus*. Utriusque meminit Hipp. l. 1. de morb. mul. LXX. 15. & illius tantum s. 4. de R. V. l. A. t. 78. Vocat vero alibi *θέρμασμα*, *sect.* 2. de R. V. l. A. t. 2.

Chloe, χλόη, Ion. χλοή, *herbam virentem* notat, a χλόος, χλῶς, *viror*, aut viriditas pallescens. Dicitur & χλωράσμα, Hipp. l. 6. *Epid.* s. 2. t. 11.

Chloriazō, χλωρίζω, aut χλωρίζω, cum *virore pallesco*, Hipp. l. 4. *Epid.* XXI. 19.

Chloros, *Chloeros*, χλωρός, contr. χλωρός, ambiguae significationis, apud Hipp. & incertum, quemnam colorem proprie denotet. Modo namque ex virore pallescens, interdum pallidum, luteum, aut subpallidum denotat, Gal. c. 2. de R. V. l. A. t. 22. & c. 2. *progn. t.* 44. Vide *Foef. p.* 679. Oculi quoque dicuntur χλωροί, h. e. *lutei*, signum sunt Icteri, Hipp. l. 2. de morb. XXXV. 4. 30. Sed & insignis cacochymiae & viscerum obstructionis, si herbacei coloris, quos Plautus vocat *herpeos oculos*, Lind. Ex. X. §. 17. Est & nomen piscis, qui *Gobio*, vel *Gobius*, dicitur. Vide *Gobio*.

Chnus, χῆνος, velut tomentum, aut lanarum rasuram & rejectamentum significat, quo culcitrae infarciuntur, quod ex tenera lana & molli villo fit, Usus Hipp. de splene aquoso laxo, l. 1. de morb. mulier. LXXXVI. 7. Alibi vult *Foef. d. l.* sonum vel strepitum in faucibus denotare, ut l. de int. affect. XI. 16. quamvis & hoc in loco retinere possit primam significationem, dum fauces veluti lanugine re-

pletæ sibilum edunt, tanquam per fistulam. *Choa*, vide *Chus*.

Choacum, χουακόν, nomen emplastri, quod describitur a Celfo, l. 5. c. 19. quamvis etiam legatur *Coacum*.

Choana, χῶανος, χῶανον, χῶανον, χῶανον, proprie *infundibulum* significat, uti patet ex Hipp. ubi gula describitur, tanquam *infundibulum*, per quod cibus & potus in ventriculum infunditur, l. de cord. l. 12. Alias & *Choana*, χῶανον, seu χῶανον, a χῶω, i. e. *fundo*, liquefacio, vas dicitur ex argilla, quo argentarii utuntur & Chymici, in fundendis ac liquefaciendis metallis, Castell. Vide *infundibulum*. Per metaphoram & Cavitas in cerebro, quæ *Infundibulum* Latine dicitur, *Choana*, χῶανον, aut propter usum excipientem & principium ejus amplius χῶανον, Pelvis dicta, hoc nomine venit; estque nihil aliud, quam cavitas orbicularis, nonnunquam triangularis, facta ex pia matre, ubi cerebri basin succingit, unde & cerebri ventriculi investuntur, Th. Bartholin. *Anat. l.* 3. c. 6. Jung. Gal. l. 9. de V. P. c. 3. C. Hofman. in *comm. ad b. l. n.* 662. Vide *Pelvis*.

Chocolata, *Chocolate*, item *Succolata*, est massa quædam solida, exotica, vel in placentas, vel cylindros formata, saturate rubra, friabilis, sine odore, similis fere sanguini Draconis, cujus basis potissima est fructus Cacao dictus, Avellana Mexicana. De hac confectioe habes integrum libellum Anton. Colimeneri de Ledesma, Latine redditum a M. Aur. Severino; cura D. D. I. G. Volcameri editum. Jung. Schrod. l. 4. cl. 2. n. 404. Fr. Hofm. in *Clav. ad b. l.* Prostant & hodie vernaculi tractatus de *Chocolata* juncti cum Theæ & Caffæ. Apud P. Zacchiam aliquoties legitur *Chaccolata* Inda in *Quest. Med. Legal. l.* 9. tit. 8. *quest. unic. de Chaccolata & Aqua vitæ*.

Choenicis, χουενίς, χουενίος, est nomen *Modioli*, vel terebellæ, seu instrumenti chirurgici ad perforandum & reponendum cranium, cujus meminit Gal. l. 6. *M. Med. c.* 6. Celf. l. 8. c. 3. Æginet. l. 6. c. 90.

Choenix, χουινίς, est mensura Atticorum arida, continens cotylas tres sive sextarium unum & dimidium, sive duas libras mensurales cum quadrante. Signum fuit Gal. de pond. & mens. Gorr.

Choeras, χουίρας, *strumam* significat. Vide *Struma*.

Choeros, χουίρος, vide *Porcus*.

Cholagogus, χολαγωγός, dicitur de medicamentis, quæ *bilem evacuant*, Galen. 4. *aph.* 2. qua

simplicibus, qua compositis. Catalogum eorum tum apud alios, tum apud Ionston. *Syn. Med. Part. II. L. 4. tit. 3. c. 2. art. 1. punct. 3.* repetere licet, quamvis multa concurrant cum veris principiis minime concordantia.

Cholas, χολάς, Lat. secundum Gazam *Cholago*, omne cavum hypochondriorum & Ilium dicitur, ex Aristot. *l. 1. H. A. c. 13.* vel quod hepar, seu bilis colatorium contineat; vel a cavitate, quasi χολάς. Utitur & Homerus hac voce, *Iliad. δ. vers. 527.* ubi tamen pro *intestinis* potius sumitur.

Chole, χολή, *bilem* significat. Vide *Bilis*.

Choledochos, χοληδόχος, i. e. *bilem continens*, aut recipiens. Epitheton commune & vesiculae felleis, & vasis Hepaticis, πύρις χοληδόχος unanimitè dictis, & vasi felleo communi ad intestinum duodenum excurrenti, uti patet ex *Fal. l. 4 de V. P. c. 13.* Vide C. Hofmann. *in Comm. n. 223.*

Cholagogum, χοληγόν, (item χολήγον) idem, quod *Cholagogum*. Usus Hipp. *l. 1. de Morb. XLIII. 15.* In libro vero de *L. I. H. XXXIIX. 7. & XL. 10.* vocavit χοληγόν. Vide Foef. *p. 683.*

Cholera, χολέρα, Foef. χολερά, quasi *bilivris*, Gal. *1. progn. c. 25.* est acutus affectus cum vomitibus biliosis multis, alvi que defectionibus, furis quoque se contrahentibus, ac frigescentibus extremitatibus, fiuntque in his ægris pulsus minores & obscuriores. *Cholera duplex* est Hipp. altera *humida*, in qua, ut omnes norunt, vehemens est excretio bilis supra infraque erumpentis, intestina graviter torquentur, accedunt convulsiones, sæpe etiam crurum suræ contrahuntur. Alteram *siccam choleram* vocat Hipp. ab eadem proveniente causa, ac circa eadem consistentem, (falsum hoc) ac citra ventris defectionem & vomitum, Gal. *in definit.* Hic morbus ex continua ciborum cruditate proveniens quibusdam accidit certis intervallis, omnemque corporis redundantiam educit, una cum vitiosis humoribus magnam quoque bonorum partem evacuans, Gal. *l. 7. Morb. Med. c. 11.* Tantus est impetus tantaque vis erumpentis humoris biliosi. Χολερακοί, seu χολερακάντες, dicuntur a Medicis cholera morbo laborantes. Nomen habet non tam a χολή, quam a χολάρις, i. e. *intestinum*, per quod materia ex ventre excernitur. Hæc quondam Castell. de hoc affectu. Quibus alia clariora & accuratiora annectemus. *Cholera* morbus rectius derivatur a χολή, quam ἀπό τῆς χολιδίων, uti voluit Trallianus, *Diet. n. 925.* Est morbus acutissimus, interdum omnibus aliis velocior, ita ut sub uno die sæpe vitæ terminum fece-

rit. Duplex est juxta Hipp. *Humida*, & *Sicca*, *4. de R. V. l. A. c. 102. 103.* quæ ab una causa provenire minime possunt, cum in sicca venter saltem infletur, & strepitus insint, & laterum lumborumque dolor urgeat, nihil autem per alvum secedat, sed adstringatur. In humida vero omnia pene contrario modo sese habent. *Humida* causa ergo nulla alia est, quam humorum excrementitiorum bilis & succi pancreatici simul peccantium propria acrimonia in intestinis tenuibus nimia effervescentia stimulans, & motum intestinorum peristalticum convellens, invertens, ipsumque etiam ventriculum convellens, *Syl. l. 2. Prax. Med. c. XI. §. 12. & XVII. §. 5. seqq.* cui conjuncta est totius massæ sanguineæ effervescentia tumultuaria & colliquativa. Unde non mirum, si tam cito interimat ægrum. In *sicca* vero status sicciores, veluti per torrefactionem, a sanguine acriter excandescente & combusto sicciori, insufficienti bilis secretionem, & succi pancreatici nimia austeritate obortì peccant; quemadmodum ex eodem *d. l. & alibi* patet. *Cholera* a Paracelsò sumitur pro ipsa *Bile*, passim in scriptis suis; quemadmodum & E. Lampridium accepisse notavit Rhod. *in Indic. prior. ad Scribon.*

Cholericus, χολεραϊκός, *biliosus*, duas diversas habet significationes. 1. enim accipitur pro eo, quod naturam æmularur bilis excrementitiæ, nondum tamen in eam penitus degeneravit. Ita *cholericum* temperamentum in latitudine sanitatis, & intemperies *cholericæ* in statu p. n. Sanguis *cholericus* seu biliosus ad utrumque statum spectans, seu causa, in quo portiones salinæ volatiles & sulphuræ acres prævalent, unde calor major, & sanguinis motus intrinsecus fortior observatur, nutritio vero minor. Ita homines dicuntur *cholericus* vel *biliosus*, tali sanguine & temperamento, sive vel p. n. præditi, uti passim ex veteribus & recentioribus constat. 2. accipitur pro iis, qui *cholera* morbo laborant, uti dictum. Unde Hippocr. χολεραϊκὰ πάθη vocavit, *l. 5. Epid. XXVII. 6. 8. XXXIX. 15. & l. 7. XXXV. 4. XL. 8.* Alibi etiam χολεραϊκὸν dicuntur, *Coac. 535.*

Cholobaphinon, χολοβαφινον, est epitheton æris auri colore mentientis. Dicitur *as coronarium*, Libav. *Syn. Arc. Ch. l. 6. c. 6.*

Choloma, χολώμα, *cholosis*, χολώσις, χολεία ἢ σκέλις, Galen. *6. apb. 60.* vel communiter omnem membri distortionem & depravationem quoad motum significat, Gal. *c. 4. de artic. c. 11.* vel specialiter *claudicationem*, quando crus vel longius fit, interior luxatum, vel bre-

brevius, si foras luxatio fit, ex 6. *aph.* 60.

Cbolos, χαλός, *Claudus*, etiam in lata & stricta significatione. Hinc & manus *clauda*, χαλὴ χεὶρ, dicitur, Hipp. 2. *Prorrh.* I. 6.

Chondrosyndesmus, χονδρουσύνδεσμος, i. e. cartilagineum ligamentum, Gal. l. 1. de *temper. c.* 9. Hinc & συγχόνδρωσις, unio ossium cartilaginis interventus facta. Vide *Cartilago*.

Chondrus, χόνδρος, Fat. Vide *Alica*, *Cartilago*. Ad priorem significationem per translationem pertinet & hæc, quando thuris mica, seu granum χόνδρος λιβάρις dicitur, alias *Manna Thuris*, Gal. l. 3. de *C. M. S. L. c.* 1. Jung. Rhod. ad *Scribon.* n. 104. p. 172.

Chono, χώνη, idem, quod *Cbona*. Vide supra, Gal. l. 9. de *Anat. operat. c.* 1.

Chora, χώρα, i. e. regio, locus, in quo homines degunt. Hujus accuratam notitiam maxime esse necessariam ad conservandam & recuperandam sanitatem, patet ex Hipp. 1. *aph.* 2. & prolixius l. 1. de *A. L. & Aq.* Jung. Diet. n. 936. Χώρα etiam dicuntur cavitates oculorum, seu regiones, quæ superciliis subjacent. Galen. l. 8. de *V. P. c.* 6. item *Spacium*, vel *Spacium*, h. e. locum aliquem vacuum, Gal. l. de *ineq. temp. c.* 2. & l. 10. *M. M. c.* 6. alibi.

Chorda, Corda, χορδή, dupliciter accipitur. Proprie pro *fidibus* & *nervis canoris* extensis super instrumenta *Musica*, Galen. l. de *trem. palpit. c.* 8. & l. 3. de *L. A. c.* 6. sæpiusque alibi. Per translationem & improprie denotat *Tendinem*, Gal. τένων dictum. Vide *Tendo*. Avic. l. 4. *fen.* 4. tr. 4. c. 1. Apud alios, præsertim *Poetas*, *Inrestina* quoque χορδοὶ dicta sunt, unde *chordapsi* derivationem petunt. *Paracelsus* etiam per *chordas* intellexit *puerenda*, unde *curam chordarum* vocavit, l. 7. de *orig. & cur. morb. Gallic. c.* 11. & l. 8. c. 3.

Chordapsus, χορδοψός, idem, quod *Ileus*, *Volvulus*. Vide *Eileos*.

Chorea, χορεία, communiter motionem pedum & corporis ad rhythmum & legem *Musicam* denotat, quæ *Saltatio* dicitur, & ita inter *Exercitationes corporis* indifferentes ad sanitatem & morbos referri potest. Specialiter vero significat morbi *Convulsivi* speciem, quæ *Chorea S. Viti*, a facello *S. Viti*, quod est in finibus *Ulmensium*, appellatur, malum affine *Tarantulatis*, quando mulieres quotannis saltu cum perturbatione mentis eousque sese nocte dieque exercent, donec ecstatarum instar corruant, qua ratione restitutæ sibi videntur, ut parum vel nihil sentiant per integrum annum usque ad solstitium æstivum, circa diem *S. Viti* occurrens. Horst. in *Epist.*

med. f. 7. de *admir. convuls.* Hujus affectus causam naturalem persuasit Th. *Vuillis* in spiritibus animales estro quodam ceu copula heterogenea explosiva excitari, ac effrænes evadere docet, de *convuls. morb. c.* 7. Enimvero annon illud æstrum aut illa copula vel provenire potuerit a diabolicis præstigiis, vel ab his regi propter superstitionem concurrentem, alii quoque perpendant & disjudent. *Paracelsus* *Chorem S. Viti* dividit in *Chorem Læselvam*, & *Iratam*, vel *Æstimativam*; Tr. 2. de *morb. Ament. c.* 3. ubi etiam curam utriusque tradit; illius quidem haud plane ineptam, hujus vero supersticiosam, aut vanam. Liquorem etiam *Sapphiri* peculiariter tollere hunc affectum, legitur apud eund. l. 2. de *virib. membr. c.* 4.

Chorogia, χορογία, proprie significat officium *Choragi*. Generaliter etiam notat erogationem sumptuum, contributionem; sed Gal. accepit pro *redundantia materie* ad morbi generationem facientis l. de *cur. rat. per S. M. c.* 19. Jung. *Fuchl. comm. ad h. l. p. m.* 285. b. 286. n. *Choreo*, χορεύω, dupliciter ab Hipp. sumptum (1) significat procedo, progredior, πρὸς βίβη, ad virtutem aut robur, f. 2. de *Nat. hum. t.* 13. (2) pro exeo, excernor, v. g. de *Urina*; 2. *Prorrhet. XXXI.* 15. Et πρὸς χορεύω quævis dicuntur excreta, 1. *aph.* 27. Jung. *Dierer. n.* 937. Lind. *Ex. XIII.* §. 248. seq.

Chorion, χορίον, quibusdam etiam χορίον, est nomen membranæ fœtum involventis exterioris, totum uterum replentis, cui placenta adhæret uterina, ita dicta, quod multæ venæ arteriæque sint in ipso tanquam in choro quodam congressæ ac dispositæ, aut, quod instar circuli fœtum ambiat. Pleniorum hujus membranæ descriptionem vide in *Anatomicis*, Hier. *Fabric. ab Aquapend. de form. fœtu Harv. Exercit. de generalib. animal. in additament. h. tit.* Bartholin. l. 1. *Anat. c.* 36. Qui per ω scribunt χορεία, hanc dant rationem, quod hæc membrana fœtus veluti sedes & domicilium sit, vel quod una cum fœtu χορεία exeat. *Castell.* Quod tamen improbat *C. Hofm. com. in Gal. de V. P. n.* 1068.

Choroides, χοροειδής, dicitur de diversis membranarum, ob copiam vasculorum sanguineorum chorio membranæ in utero similibus. Ita *Plexus choroides*, χοροειδῆ πλέγματι ἢ συσπέρματι sunt convolutiones membranarum cerebri ex multis venis & arteriis prope medium cerebri ventriculum constitutæ, Gal. l. 9. de *Anat. Oper. c.* 3. & l. 9. *Uf. Part. c.* 7. Ipsa quoque tenuis cerebri membrana, alias *Pia mater* dicta, vocatur χοροειδής, eo quod cerebri vasa non aliter

liter. sustineat, quam πρὸ χορίου vasa ad fetum pertinentia complectitur, l. 8. de *Us. Part. c. 9.* Sic & *Oculi tunica Retiformis*, vel ἀμφιβληστροειδής, alias dicta etiam χοροειδής, humorem vitreum oculi ambiens vocatur, Gal. l. 10. de *V. P. c. 2.* Castell.

Chorus, χορός, vel idem significat, quod χορεία, chorea, saltationem, tripudium vel cæzum aut multitudinem hominum saltantium, & quidem manibus junctis facta corona, vel circulo. Vide C. Hofman. in *com. ad Galen. l. de V. P. n. 790.* Barthol. d. l.

Chreia, χρεία, est vocabulum emphaticum, usum, officium, necessitatem alicujus rei exprimens. Gal. conscripsit Libros de *Usu Partium*, ἀπὲι χρείας τῶν μερῶν, C. Hofm. in *comm. n. 8.* Gorr. in *def. p. 514.*

Chrema, χρέμα, quid in vita civili significet, non est hujus loci exponere. Ab Hipp. vocabulum hoc sumitur pro omni re, & ita idem, quod πρῶγμα, Hippocr. l. de *A. L. & Aq. XII. 12. XVII. 7. XX. 6.* Ita ventriculus dicitur χρέμα ἰσχυρόν, res valida, l. 4. de *morb. XXXI. 13.* & Pulmo ibidem rara vel laxa res, 7. Videantur & loca alia, v. g. 3. de *fractur. t. 63.* & in *epist. ad Philopomen.* Adde Foef. p. 684. *seqq.*

Chrestimos, chrestos, χρήσιμος, χρησῆς, id est, utilis, proficiuus, commodus. Ita de purgantibus, Hippocr. 4. *aph. 2.* Molles tumores χρηστοί, 5. *aph. 67.* & horror a sudore ἰ χρησῆς, non est proficiuus, 7. *aph. 4.* Et Eunuchi in specie ad generationem dicuntur ἰ χρηστοί, inutiliter, l. de *genitur. III. 6.*

Chrestmologus, χρησμολόγος, fatidicus, idem, quod μάγισ, vates, aut certe species vatis, Galen. c. 1. de *R. V. l. A. t. 16.* a χρησμός, *Ora-culum.*

Chrestomatbeia, χρησμομαθεία, significat *Utilia*, *Excerpta* & explicationes selectiores in aliqua scientia. Ita B. G. Hofmannus Annotationes & Scripta quædam Physiologica & Pathologica nomine χρησμομαθειῶν exornavit, quæ Illustris Guido Patinus pluribus annis post obitum Autoris Lugduni Anno 1698. exprimendos curavit. De hoc vocab. vide laudati Hofm. *Com. in Gal. de Us. P. n. 2.*

Christis, χριστός, vide *Inunctio.*

Christi manus, est epitheton sacchari depurati cum aq. rosar. cocti, & in rotulas fusi, additis margaritis preparatis, vel omissis. Vide *Dispensatoria.* Lang. l. 3. ep. 1. c. 6.

Christos, χριστός, a χρίω, ungo, significat id, quod unguendo applicatur. Olim οὐρακκία, præsertim externa triplicis fuisse fortis: ἐπίπλοισι, quæ vulneribus sanandis imponeban-

tur: χριστά, quibus telorum cuspides inficiebant: & πικρά vel πεπία, Hippocrati dicta, l. de *affect. XLIII. 1.* Primi generis semper bona: quæ secundi, semper mala: quæ denique tertii, pro voluntate offerentis, aut bona aut mala erant. Atque ita obtinuit apud eos, qui Medici non erant, Linden. *Ex. XIII. §. 323.*

Chroma, χρομα, duo significat: 1. *Colorem*, Hippocr. 4. *aph. 21.* *Coac. t. 125.* & alibi. Dicitur & χρομα, t. 608. Vide *Color.* 2. *Corporis habitum* exteriorem, sive *Cutem*, l. de *Insomn. IV. 16. l. 4.* *Epid. XXII. 20.* & l. 5. *XXIV. 18.*

Chromatismus, χρωματισμός, colorationem significat, sive modum naturalem, sive artificium, colorem rebus certum conciliandi. Vide *Libav. Synt. Arc. Chym. l. 6. c. 2. 3. seqq.* Vide *Coloratio.*

Chromis, χρομῖς, χρομῖς, nomen piscis litoralis, cujus usus in cibus, de quo legatur *Al-dr. l. 2. de pisc. c. 14.*

Chronicus, Chronius, Polychronicus, χρονικός, χρονωτός, πολυχρόνωτός, denotat *diuturnum*, & est epitheton morborum, qui tardius moventur. Ita 3. *aph. 14.* coryzæ chronica; hamorrhoides chronicae, 6. *aph. 12.* Et opponuntur *Brevibus.* Vide *Brachychronius*, & *Brevis.* Hunc terminum aliquoties retinuit *Paracelsus.*

Chronizo, χρονοίζω, morari, cunctari, moram facere significat, Hipp. 4. *aph. 10.*

Chronos, χρόνος, significat *Tempus.* Vide *Tempus.*

Chrys, χρῖς, apud Iones corporis carnosam partem & substantiam significat, in quo genere cutis & muscoli sunt, membranæ, & viscera, Galen. de *fract. t. 9.* & f. 3. t. 6. Jungatur *Coac. t. 247.* ubi superficiem corporis denotat, Foef. in *Oecon. p. 685.*

Chrysammos, χρυσάμμος, h. e. aurea arena, quam Galenus terram χρυσίτην vocavit, l. 9. de *S. F.* in qua portiunculæ aut frustula quædam auri parva reperiuntur, quæ negotio huic dediti beneficio ignis & fornacum colliquando aut fundendo extrahunt. De qua auri faciendi antiqua arte legatur Jo. Franc. Pici *Mirandulæ de auro l. 3. cap. 1. in Theatr. Chym. Vol. II. pag. 360.* De hujusmodi glebis & arenis auro puro turgidis plura legantur ex aliorum scriptis compilata in *Erasm. Francif. Hort. Orient. & Occid. Ind. T. I. Part. 2. p. m. 1116. seqq.*

Chryse, χρυσή, nomen emplastri, cruentis vulneribus accommodati, ex thure, alum. scissil. colophon. resin. oleo, auripigm. & oxelæo parati, apud *Æginet. l. 7. c. 17.*

Chrysiis, χρυσίτις, idem, quod *Chrysammos*. *Chrysiis* etiam dicitur *Lithargyrium auri*, Dioscor. l. 5. c. 102.

Chrysobalanus, χρυσοβάλανος, glans aurea. quid proprie denotet, non constat. Bauhinus tamen in Pinace existimat ex mente aliorum, *Nucem moschatam* esse intelligendam. Occurrit apud Galen. l. 8. de C. M. S. L. c. 3.

Chrysoceraunius, χρυσοκέραινος, vide *Cerauniochrysos*.

Chrysochalcos, χρυσοχαλκός, idem, quod *Aurichalcum*. Rul. & Johnson. Dicitur & *Orichalcum*.

Chrysocolla, χρυσοκόλλα, quasi *gluten auri*, est minerale coloris late viridis, veneræ, salinæ, nitrosæ, & fusoriæ naturæ. Duplex est: *Nativa* & *factitia*. Inter nativas Armeniaca primas, secundas Macedonica, tertias Cyprica tenet. Quamvis & in Germania sint excellentes, in Silesia, nec non & in Hungaria, alibique. Est *Borax* natus. Et posset dici *Chrysocolla* viride scissile, sicut *Ærugo æris viride* rasle dicitur. Estque quasi species nitri. Plinius l. 33. H. A. c. 5. *Factitia* vel ex ipsa nativa depurata paratur, vel etiam ex urina infantum. De facultatibus *Chrysocollæ* leniter escharotica, colliquativa, siccante, vide Gal. l. 9. de S. F. in fin. Dioscor. l. 5. c. 104. Junz. Rul. & Johnf. in Lex. Chioc. in Mus. Calceol. sect. 3. p. 375. seq. *Borax* etiam *Chrysocolla Aurifabrorum* vocatur a C. Hofmann. *Paralip. Offic. c. 55.*

Chrysoгонία, χρυσογόνη, est semen aurificum ex auro prius soluto, perfectissime concoctum, seu *Tinctura aurifica* rubri coloris, admirabili tenuitate substantiæ prædita, cui a natura vis illa aurifica inest, quemadmodum in *Argyrogonia* vis argentifica. Videatur Gaston. Claveii *Apolog. Chrysoγονία*, & *Argyrop. Th. Chym. Vol. II.*

Chrysolithus, χρυσόλιθος, est lapis pretiosus, vel gemma aurei coloris. (unde & nomen quasi *Lapis aureus*.) Duplex habetur: Veterum, qui *Topazius* modernorum, & *Topazius* veterum, qui *Chrysolithus* recentiorum gemmariorum. Duo sunt genera: *Orientalis*, & *Europæus*, quorum ille hunc & colore & duritie superat. A signatura coloris iudicatur, naturæ esse & virtutis solaris, h. e. Cardiacæ & Cephalicæ. Proinde creditur timores nocturnos, & melancholiam minuere, intellectum confortare &c. Plura vide apud Ruland. in Lex. Schroder. l. 3. c. 5. Fr. Hofmann. in *Clav. ad b. l.* Dicitur & *Chrysopassus*, *Parac. tr. Calum philosophor.* item *Erbesius*, Rul. et Johnf.

Chrysomanes, χρυσομανής, dicitur, qui nimio auri desiderio ducitur, *auri insano* quasi cupidus, quales olim Hispanos fuisse in Indiis ex Itinerariis et Historiis constat. De hoc vocabulo vide Linden. Ex. X §. 208. Annon et *Chrysoπαι* hoc nomine venire possent?

Chrysoptycius pulvis, dicitur, qui plumbo duritiem, argento vivo et stanno difficilem liquationem dat, quam utramque qualitatem ferro adimit, Helmont. tr. *Natura contr. nesci. n. 40.*

Chrysoποιία, χρυσοποιία, est pars Spagyrica vel Chymicæ, quæ monstrat artificium, ex metallis imperfectioribus aurum verum conficiendi, beneficio Mercurii philosophorum, seu *Chrysoγονίας*, vel *Chrysoπαι* pulveris, uti vocat Helmont. tr. *formar. ortus, n. 21.* Vide *Argyroποιία*. De utraque uti certum est, ad Medicinam proprie non pertinere; ita adhuc incertum et valde dubium, an possibilis sit naturalibus viribus. Rolfink. licet fere penitus ad negativam inclinaverit, tamen difficillimam esse statuit, *Chym. l. 6. c. 12.* Qui vero de hac arte plura legere expetit, adeat *Theatrum Chymic.* et Andr. Libavii *scriptura Chymica*. Nobis non licet omnia convasare.

Chrysoπus, χρυσοπός, vocatur Petr. Castello succus ille Indicus purgans, Gummi Gotte alias dictus, teste Rolfink. de *Purgantib. sect. 13. art. 8. cap. 1.*

Chrysos, χρυσός, Latine *Aurum* dicitur. Vide *Aurum*.

Chrysulca, epitheton *Aque Stygiæ*, quæ Regia dicitur, solvendo auro destinata, Rolfink. d. l. 1. 3. f. 1. art. 4. c. 14. Helmont. tr. *Pharmac. ac Dispens. mod. n. 15. tr. Humor. pass. decep. c. 1. n. 78.*

Chrysun, Lat. χρυσόν, *Aureum*, nomen est vel Collyrii apud Aet. lib. 7. ad incipientes suffusiones efficacis: vel Pessii valentis ad inflammationes uteri, apud eund. l. 16. c. 83. Vide Gorr. p. 515.

Chus, χῆς, *Choa*, *Congius*, est mensura liquidorum apud Atticos, capiens sextarios sex, vel cotylas Atticas duodecim. Aut habet olei libras novem, vini decem, mellis tredecim, cum dimidia, Galen. de *pond. & mensur.* Linden. vini saltem tribuit libras octo, cum uncis quatuor, Ex. X §. 227. Rhodius ad *Scrib. Larg. num. 268.* & in *diff. de pond. & mensur. p. 40.* *congium* denas libras pendere scripsit, quod insculpta deussis manifestat.

Chybur, *Chibur*, denotat Sulphur. Hoc preparatum unice extollit Paracels. in affectibus pulmonum, ut nihil melius eo valeat. Vocat

est Balsamum pulmonis & pectoris, neque majus arcanum in viribus rerum quaerendum. Paracels. l. 2. de vir. membr. ext. c. 14. Jung. Johf. in Lex.

Chylarion, χυλάριον; diminutive idem, quod *Chylus*, χυλός, quæ vox in specie ptisanæ succum denotat. Quasi *Succatiunculam* diceret. χυλάριον legendum esse in Hippocr. l. de int. affect. XL. 17. existimat Foes. Oecon. p. 685. quamvis in edit. Linden. χερσάριον legatur.

Chylificatio, χυλώσις, χυλοποιήσις, vulgo *coctio prima*, est actio ventriculi propria (quamvis non negari possit, initium accipere in ore, & supplementum in intestinis, præsertim tenuibus) qua assumta alimenta per os, beneficio caloris nativi, sive flammæ vitalis appropriata, allaborante quoque viscerum adjacentium, præsertim hepatis, calore, mediante succo quodam spirituoso acido, aut juxta nonnullos moderate acido falso, quod Fermentum dicitur ventriculi, fermentationis moderatæ modo in ejusmodi substantiam, quæ cremori vel succo ptisanæ similis est, & proxime converti potest in sanguinem, transmutantur. Vid. Joh. Wallæi *Epistola de motu Chyli & sang.* Dieterich. *Iatr. n.* 157. & 117. Casp. Hofmann. *com. ad Galen. de Us. P. n.* 180. Th. Bartholin. *Anat. l. 1. c. 9.* aliique ex recentioribus plures, præsertim Charlton. in *Oec. anim. Exerc. II.*

Chylisma, χυλίσμα, a χυλίζω, succum exprimo, significat succum expressum, Dioscor. l. 3. c. 125. Unde hanc vocem ei auctori propriam vocavit Rhod. in *Indic. ad Scribon. prior.* B. tamen Rolfink. etiam *Extractis* hoc nomen applicare non dubitavit. Unde extractum quoddam vocavit *Chylisma Catholicum*, & *Hologogum*, *Chym.* l. 4. sect. 3. c. 12.

* *Chylorœa* organa, sunt instrumenta, quæ ad chylum conficiendum sunt apta. Quæ duplicis generis sunt. 1. Os cum succis instrumentis masticationi inservientibus: Ventriculus cum suis musculis digerentibus, & intestina cum suis musculis. 2. Diaphragma, musculi Abdominis, & Pectoris, denique motus arteriarum, & Hepatis. V. Boherav. *Inst. M.*

Chylus, χυλός, generaliter succum significat, cum in animantibus, tum in plantis paulum increassatum, Gal. *lib. 1. de Simpl. Fac. c.* 36. Apud Hippocratem vero specialiter accipitur pro succo ptisanæ, & sorbitionem significat, quam Ptisanam colatam vocant, expressam hordei substantiam continentem, non cremorem, qui est aqua hordei expressa apud La-

tinus, non succus ipsius substantiæ hordei, cui tota & integra ptisana, h. e. non colata opponitur, 1. de R. V. I. A. t. 28. 41. 47. l. 5. *Epid. X.* 12. 16. l. 7. II. 421. V. 9. 20. & alibi sæpius, quæ loca videri possunt apud Foes. pag. 686. Propter similitudinem cum hoc ptisanæ succo specialissime etiam *Chylus*, χυλός, dicitur succus ex assumtis cibis, nativi caloris & fermenti in ventriculo contenti vi, per fermentationem (quam antea *Chylificationem* diximus) elaboratus, partim tenuioribus, partim crassioribus portionibus constans, Gal. l. de atr. bile cap. 3. & l. 4. de Us. Part. c. 3. Cur Lindenus scribere maluerit *Chilus*, non video rationem. Vocat vero pultem illam, quæ in ventriculo, ceu publica olla, coquitur quotidie, & præter cremorem, quem χυμὸν, vel succum, appellat, habet etiam scoriam, seu recrementa ciborum, Ex. XIII. §. 281. Quemadmodum vero indubitatæ veritatis & in confesso est omnium, quod *Chylus* sit materia sanguinis; ita per quas vias, quo motu, & an ad viscera quoque, præsertim hepar & lienem, feratur, pro sanguificatione, nondum inter Anatomicos prorsus expeditum est; hodie tamen expeditæ veritatis esse videtur, chylum ex intestinis per vasa lactea primi & secundi generis ad commune receptaculum collectum lymphaque dilutum successive per peculiarem ductum a Perqueto inventum, ad venam subclaviam ascendere, ibique sanguini permisceri, ut mox cordi communicetur, & hujus ope una cum sanguine per totum corpus distribuatur, quemadmodum hoc prolixius in Physiologorum & Anatomicorum scriptis legi poterit. Nihilominus sunt adhuc e celeberrimis Anatomicis & Physiologis, v. g. Willis, Johann. van Horne, Svammerdamm, Peierus, qui venas mesaraicas etiam admiserunt, de quibus videatur Theod. Jans ab Almeloveen *Invent. Novantiq.* §. 23. p. 198. 199. quorum sententias adducere non admittit instituti ratio. Videatur Th. Barthol. in *Anatom. d. loc. & alibi.*

Chymia, *Alchymia*, *Chemia*, *Chimia*, χυμία, χυμικα, αργυρικα, *Spagyrica*, (hæ scribendi varietates a diversa derivatione obortæ sunt, & adhuc salva orthographia defendi possunt. Vid. Rolfink. l. 1. *Chymicæ* c. 8. Libav. *Synt. A. Chym. in pr.*) generaliter artem, materiam quandam solidam liquandi, aut solvendi significat, Ruland. in *Lex.* Specialiter vero tribus potissimum gaudet significationibus: 1. sumitur pro arte, quæ monstrat modos diversos, medicamenta simplicia vel composita concreta solvendi, aut soluta coagulandi, ut pu-

rum ab impuro separatur, & vis medicamentosa eorum exaltetur, aut promptior reddatur. Hæc definitio fere coincidit cum Roslinkii *d. loc. c. 11. 12.* Et hæc *Chymia* est medica, paræque Pharmaceuticæ. Unde, & Pharmacia selectior vocatur maritanda cum Galenica, D. D. Wedel. in *Pb. I. A. F. R. in præm. p. 4.* Verum Medicinæ saltem ministra aut serva, quam tamen hodieque multi non sine præjudicio Artis Medicæ, suæque dignitatis ultra τὸ πρότερον, laudibus extollunt: 2. sumitur pro arte μεταλλουργικῆ, sive transmutandi metalla imperfectiora in perfectiora, Aurum & Argentum, cujus duæ sunt partes: *Argyropœia* & *Chryso-pœia*, de quibus vide supra suo loco. Et in hac significatione sumit Joh. Fr. Picus de Mirandula, l. 2. de auro c. 1. in *Theatr. Chym. Volum. II. pag. 323. 3.* accipitur pro arte, quæ occupata est in præparatione *Lapidis Philosophici*, sive per hunc intelligatur *Medicina Universalis*, per quam omnes morbos sanari posse aliis persuadere conantur, sive illud semen *Chryso-* vel *Argyropœum*, quo mediante transmutatio fit metallorum in aurum & argentum. Quamvis vero nunquam non omnes hæc *Alchymia* species suos habuerint amatores, quas nimio amore depereunt; præsertim vero tantis encomiis exornarunt, ut Philosophiam veram, Sophiam adeptam etiam vocare non sint veriti. Videatur iterum *Theatr. Chym. in singulorum Voluminum Indice.* Sunt tamen, qui de duarum posteriorum certitudine & amoris hujus dignitate haud immerito dubitant, de quibus legi poterit Roslink. *d. loc. cap. 9. & 10.* cui etiam calculum nostrum addere eo minus dubitamus, quo magis persuasum nobis habemus, verissimum hactenus fuisse illud proverbium, cujus meminit Guido Pancirollus in *nov. repert. part. post. tit. 7.* Nunquam vidi Alchymistam divitem, cui responderet Italicum: *Non ti fidare all' Alchimista povero, e Medico ammalato.* Et omnino dolendum, quod Magnates quidam permittant, ab hujusmodi artificibus (verius ut plurimum impostoribus) decipi, ut etiam ad dignitates varias evehere non vereantur. Artifices Chymicæ vocantur Chimici, Chymici, Chymiatræ, Alchymistæ, Spagyrici, Philosophi, Adepti, quæ duo epitheta fortassis vel hyperbolice, vel Ironice sunt accipienda.

Chymicophanta, χυμικοφαντής, dicitur Georgio Thomsono in *Explicatione quorundam terminorum artis, Acui suæ Magneticæ præmissa*, is, qui videtur esse Chymista, nequaquam tamen realiter est.

Chymolea, vide *Kymolea*.

Chymosis, vitiose, pro *Chemosis*. Vide supra.

Chymosum, dicitur Paracello genus nutrimenti ex assumtis in chylum mutati, & ita idem, quod *Chylus*, e quo aliquando & vermes Alcarides generantur, l. 2. *Paragrapb. §. 2.*

Chymus, χυμός, quamvis communi significato nihil aliud, quam succum, humorem præsertim coctione paulam incrassatum denotet, & ita a vocabulo *Chylus*, χυλός, nihil differat. Quidam tamen, qua veteres, qua recentiores, aliquam differentiam urgere solent. Ita Galen. l. 1. de *Simpl. Fac. c. 36.* χυμὸν vult significare *gustatoriam facultatem*, vel qualitatem, quam *Saporem* vocavit, qui est in plantis & animalibus; *Chylum* vero succum ipsum incrassatum, in quo *Sapor* inest. Lindenus vero *Ex. XIII. §. 28z.* ita differre scripsit, ut *Chymus* sit cremor & portio *Chyli* melior. Ita etiam nonnulli ex recentioribus *Chymum* dicunt esse chylum jam a facibus separatam in Glandulis Mesaraicis & Receptaculo Lumbari lymphæ dilutum & fluidiorem redditum, usque dum in venam subclaviam sanguis permistus nomen *Chymi* amittat. Rul. & Iohnf. vero plane contrarium innuerunt, docentes in *Lexic. Chymum* esse massam, item sæcem.

Chysis, χύσις, vide *Fusio*.

Chytlon, χυτλον, dicitur *inunctio*, quæ cum multa aqua & oleo fit. Hinc verb. χυτλάζω, aqua & oleo simul perfundo, Foel. pag. 686. & verbum χυτλάθει, quod significat, aqua & oleo simul confuso tritoque inungi aut perfundi, Galen. lib. 2. de *Simpl. Fac. c. 25.* Oponitur τῷ ξυρκλίφει.

Chytra, χύτρα, id est, olla, vas fictile, in quo aliquid coquitur. Idem significat χύτρα apud Hipp. l. 2. de *morb. mul. XXIV. 21. seqq.* χυτρίδιον *ollulam* denotat, l. de *Ulc. XII. 2.* χύτρα πλατῆσου, ampli orificii olla, legitur apud Gal. l. 6. de *C. M. P. G. c. 112.*

Cibarium, idem, quod *Cibus*. Vide *Cibus*. *Cibarius* panis, h. e. secundarius, in quo satis uber copia furfurum relicta est, Celf. l. 12. c. 18. C. Hofm. *Inst. Med. l. 5. c. 6. §. 4.*

Cibatio, τροφή, idem, quod ciborum vel alimentorum assumptio. Chymice vero *Cibatio* significat *Corporationem*. *Cibatio* vocatur nutritio materiæ sicæ nostræ, Ripleus in *Axiom. Philos. Tb. Chym. Vol. II. p. 115.* Vel est subtilis ingrossatio, & crassi subtiliatio, Quercet. *Respons. ad Aubert. ibid. p. 175.*

Cibus, σίτις, σίσις, varie sumitur: Late, strictius, & tropice, vel improprie. Late, pro omni alimento, quod per os assu-

mitur, v. g. apud Hippocr. *l. 6. Epid. sect. 4. t. ult.* Labores *cibus* præcedant. *Stricte*, pro solidioribus alimentis, & ita contradistinguitur *potui*, quæ acceptio est communissima, nec opus habet testimoniis. *Strictius*, quando significat frumentum, panem, & quæ ex frumentis parantur, frumentacea alimenta, Gal. *c. 1. de R. V. l. A. t. 18.* Unde *στρηγδαματα*, frumentacea gustamenta, ibid. in textu leguntur. *Tropice & improprie* sumitur *cibus*, *στροφι*, vel pro *massa chylosa*, ex assumtis alimentis in ventriculo elaborata, notante Lindeno, ab Hipp. *l. 5. Ep. II. 6. 7. seqq. Ex. XIII §. 185.* vel pro *excrementis alvi indigestis & crudioribus*, Hipp. *d. l. 4. XXIX. 5.* Plura vid. in Foef. *p. 568. Ciborum* varietatem non semper esse noxiam, probari potest ex Scrib. *Larg. n. 184.* ubi vide Rhod. *ad h. l.*

Cicada, *τίττις*, est insectum *ἐγκέλαδον*, sonoram vocem edens, *Gryllis* simile, rore vivens, unde ore caret, & in pectore aculeatum quid habet, quo rorem lambit. In Italia vulgaris notitiæ, nostratibus incognita. Hujus plenior descriptionem vide sis apud Aldrov. *lib. 2. de Insect. c. 13.* Usus earum olim fuit non modo in cibus, sed & in medicina, præsertim contra colicos affectus, cum granis piperis imparibus, apud Gal. *l. 11. de S. Fac.*

Cicatrix, *ἔλη*, proprie notat cutem, quæ in ulcere a natura per medicamenta exsiccantia, quæ & *cicatrifantia*, *ἐπελωπικῶν*, dicuntur, regeneratur. Hanc non esse veram cutem, sed cuti saltem simile, unanimiter Anatomici statuunt, & descripsisse videtur Barthol. *l. 1. Anat. c. 2.* quod fit ex carne exusta, & quasi exsiccata. Particulatim *Cicatrix oculi* dicitur *Albugo*. Vide supra suo loco. Gr. dicitur etiam *ἠτελη*, quamvis hoc vocab. aliquando etiam pro ipsis ulceribus sumi, monstret Foef. *ex 1. de artic. t. 44. & l. de vuln. c. XIX. 3.* At mihi potius labia vulneris aut ulceris significare videtur. Paracel. vocem *Cicatrix* etiam accepit pro affectibus cutaneis externis, ut sunt, *Morphea*, *Sirones* & c. *Archidox. l. 9. & de vit. long. l. 2. c. 11.* *Cicatrixcula* etiam appellatur a quibusdam particula illa ovulis generationis adhærens, quæ a mare fecundata beneficio liquoris genitalis, vel virtualiter, vel materialiter mediantibus particulis subtilissimis & spirituosissimis (quæ etiam Spiritus plastici nomen merentur) principium fit formationis fœtus; in qua significatione descripsit D. D. Peierus in *Exerc. Anatomico-Medicis Pæonis & Pythagore Epistolæ Ex. 19.*

Cicatrizans, *ἐπελωπικόν*, vide *Epuloticum*. *Ciccus*, *κίκκος*, est species cicadæ parva & contentibilis, teste Hesychio. Unde proverbium apud Linden. *Ex. V. §. 52.* quamvis & *Ciccus* sit anseris feri species, apud Aldrov. *lib. 19. Ornit. c. 10.*

Cicindela, *Lampyrus*, *λαμπυροῦς*, *Noctiluca*, *Nitedula*, insectum est alarum, in tenebris ignis modo lucens. Vulgo *Vermiculus S. Joannis*, cujus splendoris caulam in humorem diaphanum, quem in alvo continet, referunt. Hujus insecti descriptio legatur apud Aldrov. *l. 4. de Insect. c. 8.* accuratior adhuc hodieque habetur cum figuris in Dominici Bortoni *Pyrologia Topographica*, quod constat ex *Act. Eruditor. Lips. Supplement. Tom. II. sect. IV. p. 189. seqq.* De usu medico, quamvis raro, vide Schrod. *l. 5. cl. 4. n. 100.*

Ciconia, *πελαργός*, potissimum duplicem habet significationem: (1) Avis speciem in vulgus notam, cauda & alis nigris, in reliquis corporis partibus pennatis albam, rostro & pedibus oblongis rubicundis (quamvis & dorso nigram, ventre saltem albam dari in locis quibusdam desertis paludosis ex Aldrovand. constet) de qua vide plura apud dict. Aldrov. *lib. 20. Ornit. cap. 1.* *Ciconiam* cibi causa primum occidisse Sempronium Rufum e Salmasio ad *Terrullian. de Pall.* notavit Th. Janf. ab Almelo. *Res. Inv. Onom. p. 14.* Hujus avis usus quamvis in cibus hodieque nullus sit, haud dubie propter victus rationem suspectam, in Medicina tamen non carere utilitate, legatur præter *dict. loc.* apud Schrod. *lib. 5. cl. 2. n. 48.* Imprimis contra pestem commendat Paracels. *tract. 1. & 2. de pestilitate*. Stercoris *ciconiarum* laudes contra epilepsiam suspectas haud incongrue reddidit Galen. *l. 10. de Simpl. Fac. §. Stercus anser.* (2) significat machinam, vel instrumentum mechanicum, quod & *Gruis* nomine venit, item *Tolleno*. Dicitur Gr. *γυράκιον*, *κηλίκιον*. Vide *Celoneum*.

* *Cicuta*, *κώκισον*, a Diosc. *l. 4. c. 81.* inter venenatas stirpes refertur, cui omnes Botanici adstipulantur, & plurima experimenta favent. Hanc Athenienses morte damnatis propinabant, & Socratem eadem assumpta periisse constat. Omnes antiqui noxiam hujus plantæ qualitatem ab instita eidem frigiditate oriri putaverunt. Quorum omnium sententiis adversatus Veeplierus *Cicutam* esse calidam, & acrem probavit. Neque sine ratione. Nam ad emolliendos tumores hepatis, lienis, strumis utiliter in emplastris recipitur. Non est prætermittendum hanc plurimorum oculos si-

militudine Chærefolii, aut Petroselini fefellisse, comestamque mortem intulisse.

Cignus est nomen mensuræ liquidorum, cuius meminit Rhodius *Avic. l. 62. c. 6. & 31.* & continere scribit drachmas duas in *Dissert. de Pond. & Mens. p. 40.*

Cilia, *παροί*, sunt extrema palpebrarum partes, semicirculares, & veluti cartilagineæ, quæ in somno clausis oculis committuntur. Iis & pili semper fere eandem servant magnitudinem infiguntur, qui etiam ab aliis *Cilia* vocantur. *Barth. l. 3. Anat. c. 8. Hofmann. in com. ad Gal. de U. P. n. 737. 741. Ciliare* ligamentum quid dicatur, videatur etiam apud *Barthol. d. l. & G. Bidloo Tab. XI. fig. 13.*

Ciliaris, derivativum a præcedente, estque epitheton ligamenti in oculo ex circumferentia uveæ, ubi duplicata membrana ejus se reflectit ad pupillam, quod *ciliare* dicitur *Barthol. l. 3. Anat. c. 8. p. m. 915. Ciliares* vero nervos & processus descriptos & delineatos exhibet *Christian. Wedelius in Epistola Anatomica problematica ad D. Frid. Ruyschium. Vid. Acta Erud. Lips. A. 1700. m. Octobr. p. 434. seqq.*

Cillo, aliud vitium a *Cilone* vel *Chilone*, & significat eum, cui perpetuum superius cilium plusquam celleret, sive tremere perpetua agitatione. Quod se in femina vidisse meminit *Linden. d. l. & nos in alia similiter* vidimus.

Cilo, *προεφιλ*, *C. Hofm. φξός*, dicitur, cui frons est eminentior, ac dextra sinistraque velut recisa videtur. Hinc oblongum & compressum videtur caput. *Cilo* dictus, cui frons veluti cellit, & exurgit. *Linden. Ex. XI. §. 38. C. Hofmann. ad Gal. de Uf. P. n. 694.*

Cimentatio, idem, quod *Cæmentatio*. Vide supra suo loco.

Cimex, *κόρις*, est vermis vel insectum parvum latiuscule compressum, & (præsertim domesticus sive lectularius) morsu valde molestum, cujus descriptionem vide apud *Aldrovand. l. 5. de Insect. c. 2. Cæterum* etsi sit animal abominandum, non tamen utilitate carere in Medicina constat ex *Gal. de S. Fac. l. 11. Schroder. l. 5. cl. 4. n. 101. Cimices* ex nostris excrementis nasci, ceu hospites & vicini nostræ miseræ, dicit *Helmont. tr. Imag. Ferm. imprægn. n. 9.*

Cimolia terra, *κινώλια γῆ*, est terra modice pinguis, rara, mollis, candida, aut in candido purpurea. Habet vim mistam refrigerandi, siccandi, & modice digerendi, *Gal.*

l. 9. de S. Fac. §. Terra Samia. Dicitur & Cimolia creta a Scrib. Larg. n. 245. ab insula Cimolo, vulgo Terra Saponaria. Hodie vel ignota, quæ tamen veteribus fuit familiaris; vel hac appellatione nostris temporibus nota adfertur, notante *Rhod. ad Scrib. d. l. n. 320. vel Cretæ vulgari* nomen hoc competit.

Cinabaris, vide *Cinnabaris*.

Cinædus, *κίνας*, nomen aviculæ, cujus sel commendatur ad pilos circa oculos superfluos a *Gal. l. 4. de C. M. S. L. c. 8. Cinædi* alias dicuntur turpiter viventes, ex *Cælio* apud *Lind. Ex. XI. §. 39.*

Cinestis, *Cinclismos*, *κίγκλις*, *κίγκλις*, vox est Hippocratis, quæ motum denotat thoracis, quo subito elevatur & subsidit. *Galenus in exog. definit* brevem & frequentem motum, *Conf. ad Hipp. l. de art. t. 67. & f. 4. t. 46. Foef. p. 337. Hofm. in Com. ad Gal. de U. P. n. 107. Latine* dici posset *Criffatio*, *Criffatum*, a *Criffa* ave, quæ & *Motacilla* dicitur, *Gr. κίγκλις*, quæ caudam assidue motat & agitat, cujus aviculæ descriptionem vide apud *Aldrov. l. 17. Ornithol. c. 22. seqq.* quamvis & alias aves sub nomine *Cincli*, *Motacille* similes descriperit *l. 20. c. 56. Dicitur & διακίγκλις*, a *διακίγκλις*, quod occurrit apud *Hippoc. de art. t. 64. applicatur etiam Cinclisimus* ad obscænum cinædororum motum in coitu, qui alias *criffatio* est, *conf. Hesyech. in σικκίλλεις & κίγκλις*.

Cindynos, *κίνδυνος*, *periculum*. Apud *Hippoc.* vero *græve periculum* vitæ notat, uti constat ex *5. aph. 12. & 34. Jung. Dieter. n. 462.*

Cinesustio, idem, quod *Cineratio*, vel *Incineratio*, aut *Calcinatio*. Est operatio, qua sunt cineres. Estque duplex, occlusa & aperta. *Rul. in Lex.*

Cineo, *κινέω*, *moveo*, *cineo*, significat. Verum in Medicina diversimode sumitur. Vel enim *Movere* dicitur de humoribus prius quiescentibus. Ita humores arthritici *moventur* ut plurimum vere & autumno, *6. aph. 55. Vel* de turgescentibus, & urgentibus, & ita includit *evacuationem*, *1. aph. 22. Vel* significat omnem mutationem a Medico inductam, *2. aphor. 29. & 1. aph. 20. Vel etiam* dicitur de corporis motu locali, *4. aph. 14. 15. Vel* denique de præternaturali ossium *dimotione* *κινέσθαι* accipitur, *2. de fract. t. 39. Jung. Dieter. n. 463. Foef. p. 338. Imo & morbus* dicitur *κινέμενος*, i. e. qui *movetur*, quique diversis horis semper accedit ac remittit. Cui contrarii sunt affectus *εἰσώτες*, iisdem horis subinde accedentes & remittentes.

Cinetarium, *κινετήριον*, vocatur infima pars fur-

furni Chymici, inquam decidunt cineres, ne ignem suffocent, habetque foramen, per quod cineres eximi possunt. Rolfink. *Chym. I. A. F. R. l. 2. c. 17.*

Cineratio, τέφρασις, idem, quod *Cinesactio*, vel *Calcinatio*. *Cineratio* quid sit in opere Lapidis Phil. vide *Vol. IV. Th. Ch. p. 858. 930. 958.* de quibus suo loco. Vide *Incineratio*.

Cinereus, *Cinereus*, τεφροειδής, ἐτεφρος, τεφροδής, de colore dicitur cineri simili, estque postremus color in negotio Lapidis Philosophi. teste Lagneo *Harm. Chym. c. 8. Vol. IV. Th. Ch. p. 765.* Specialiter est epitheton *Collyrii*, quod & *Tephrium*, τέφρον, dicitur, *Scrib. Larg. n. 26. 37. Rhod. in not. ad prior. loc. p. 65.* ubi vocatur etiam *Collyrium Spodiaceum*.

Cineritium, *Ciniritium*, est cémentum auri, vel argenti. A nonnullis *Regale* vocatur. Item significat & vas aurifabri, in quo aurum & argentum calcinatur. *Rul. in Lex. Est & modus colamenti per Cineritium. Theat. Chym. Vol. II. in fin. Rolf. Chym. l. 2. c. 2.* In Pathologia quoque *Cineritium* dicitur illud, quod post humorum, aut alterius rei putredinem (vel potius effervescentiam & combustionem) remanet sub forma terrea & crassa, nec potest in vapores aut fuligines tenues mutari: Desumpta similitudine a lignorum ustione, quæ secundum partes aliquas inflammabiles ignem & fumum concipiunt, secundum alias minime, sed in cineres mutantur. *Petr. Mich. de Calderia in Avic. de Febr. Tom. I. Oper. 121.*

Cinerula, σπόδιον, vide *Spodium*.

Cinestrus, κίνησις, motum significat. Vide *Mozus*.

Cinetas, idem, quod *Diaphragma*, de quo suo loco. Vide *Barthol. l. 2. Anat. c. 3.*

Cingent, vide *Hypozocos*.

Cingulum, ζώνη, vide *Zona*. Quid sit *Cingulum sapientie* *Rulando*, quomodo pareatur & usurpari debeat, videatur in *Hartmann. Praxi Chymiatr. Operum in fol. Tom. I. p. 25.*

Cinificatum, idem, quod *calcinatum*. *Rul. & Iohnf.*

Ciniflones, οἱ ἐπὶ τῆς σποδῆς διαμαίνοντες, est epitheton *Pseudo-Chymicorum*, vel *Chymicastroorum*, qui neque *Gas*, neque *Blas* habent artis, interim venditantes negotiosa inopia mirabile arcanissimi lapidis Philosophici mysterium, ambiguisque responsis promittentes essentiam solis ex nescio quo puteo emergentem, qui *Chrysofophi* dum alios auro *Seraphico* & sanitate volunt ditare, ipsi paupertate & scabie molestantur, tandemque pro

auro cinerum favillas micantes in furno relinquant, uti verbis non minus verissimis, quam elegantissimis descripsit *Dieter. num. 829. Lang. l. 1. Ep. Med. 52.*

Cinis, τέφρα, σποδῆς, σποδιον, (quamvis hoc ad metallicos cineres restringi soleat, vide *Spodium*) sic appellantur non solum lignorum ustorum, sed & omnium aliarum rerum reliquæ. Habet autem in se diversas particulas & qualitates. Quædam enim sunt terrenæ, quædam fuliginosæ, tenuium partium, quæ hodieque salinæ, alkalicæ, lixiviosæ, vocantur, & cum aqua in maceratione cineris una abeunt. Verum non est omnis cinis eadem facultate & temperatura præditus, sed varius, pro combustæ materiæ diversitate, *Gal. l. 8. de S. Fac. Tephra*. Ita omnium animalium ustorum cinis est acris & discussorius, alius magis, alius minus, *l. 6. de C. M. S. L. c. 1. Cinis fermenticius, τέφρα κληματιν*, olim in usu fuit, de cujus virtutibus vid. *Dioscorid. l. 5. 135. Galen. l. 9. de C. M. S. L. c. 8. Rul. in Lex. Chym. Cinis clavellatus* alias dicitur, qui ex scæbis vini post spiritus vini destillationem relictis per combustionem & elixivationem fit, quamvis & sub hoc nomine alia salia alkalia etiam ex *Isatide*, ligno *Querno*, &c. subintelligantur, *Schroder. l. 4. ch. 2. n. 412. Hofm. in clav. ad h. l. Proprie non esse cinerem, sed salem, a priori & posteriori demonstravit Celeb. D. D. Vvedel. Ph. I. A. F. R. l. 2. f. 1. c. 9. p. 95. Cinis clavellatus, id est, Alkali. Dicitur & cinis hedera. Rul. & Iohnf. in Lex. Cinis ex cinere est aqua extracta. Cinis cineris est congelatum coagulans, lidem. Hoc nomine etiam venit ipse *Lap. Ph. Lagn. Harm. Chym. Vol. IV. Th. Chym. p. 727. Paracell. cinerem* in genere vocat *Sul. de morb. Tartar. c. 10. De cineribus vegetabilium* vide *Rolf. Chym. l. 5. f. 7. c. 11.* ubi etiam de cineribus clavellatis. Cinerum quoque usus est in operationibus chymicis, v. g. in digestionem, *Id. l. 2. c. 2. De singularibus quibusdam cineribus* lege *Libav. Syn. Arc. Chym. l. 5. c. 19. De Cinere Hermetico* in præparatione lapidis Philosophici in *Apoc. Hermet. parte poster. Helmont. statuit, cinerem humanum nihil continere terræ, tr. Terra n. 10. Idem asserit, Cinerem lignorum esse ex aqua, quia lignum totum ex aqua, tract. Complex. atque Mistion. figm. n. 36. Cinis in genere foemin. legitur sæpe apud *Scrib. Larg. n. 216. 228. 230. Vid. Rhod. in Indic.***

Cinnabaris, *Cinabaris*, *cinabrium*, κινάβαρι, quale proprie Minerale fuerit, non fuisse ve-

teribus adeo perspectum, colligere licet e Dioscor. l. 5. c. 109. & Gal. l. 9. de S. Fac. Hinc factum, ut cum *Minio* confudisse videantur, animadvertente Sarracen. in not. ad Dioscor. d. l. Hodieque certo certius est, duplicem esse *Cinnabarim*, *Nativam*, & *Factitiam*. Illa est terra mirralis lapidescens, constans ex Sulphure & Mercurio exquisite secum mixtis in materia terrestri instar lapidis compactis & hospitantibus; interdum purior, interdum impurior reperta. Interdum etiam minera Solaris reperitur intermixta. Vid. Schroder. l. 3. c. 16. & Fr. Hofm. in *Clav. ad h. l.* ubi etiam quaestio illa solvitur: An *cinnabaris* cruda adhiberi possit: quamvis fortassis encomium videatur hyperbolicum. Ex novissimis etiam Dissertationem de *cinnabari nativa* ad normam Acad. Nat. Cur. scripsit D. Gabr. Clauderus Medicus Ducal. Sax. cujus mentio quoque fit in *Act. Erud. Lips.* 1684. *Cinnabaris nativa* quoque vocatur *Electrum minerale immaturum*, quod Helmontio *Metallus primus* sive *masculus* vocatur. Vide *Metallus*. Usum illum suspectum reddere ausus est D. Bartholin. ob sulphur nigrum Arsenicale, uti patet ex *Act. Hafn.* Vol. I. *Obs.* 41. p. 77. *Cinnabaris nativæ* cremorem, sublimationem, & in Mercurium currentem reductionem legere licet in Iunken. *Lex. Ch. Ph.* P. I. p. 85. *seqq.* *Cinnabaris* vulgaris Officinarum quomodo paratur, *ibid.* *Factitia* est vel species Mercurii sublimati, Schroder. d. l. *cap.* 15. Hofm. ad h. l. vel cum additione *Cinnabaris Antimonii* ex floribus Antimonii cum aqua forti parata. Vid. eisd. l. 3. *cap.* 17. Si placet, poterit etiam legi Rul. & Iohnf. in *Lex.* Plura de *Factitia* apud Libav. *Synt. A. Ch.* l. 7. c. 25. *Cinabrium* vocatur etiam ipse Lapis Ph. Lagn. *Harm. Ch.* d. l. *Cinnabaris Antimonii* est nihil aliud, quam Mercurius sublimatus dulcis, sulphure sive Tinctura Antimonii imprægnatus, & ita *Cinnabari nativæ* quoad usum proponenda, D. D. Vvedel. *Ph. L. A. F. R. c. z.* f. 3. c. 4. p. 139. Quid Helmontio dicatur *Cinnabaris*, vide in *rr. in Herb. Verb. & Lap. &c.*

Cinnamomum, *cinnamum*, Rhod. ad *Scrib. Larg.* in *Ind. priori*, *κιννάμωμον*, inter aromata præstantiora notissimum, summe tenuium partium, nec tamen summe calidum, Gal. l. 7. de S. F. Verum cum sit cortex arboris cujusdam, Botanicis relinquimus. Hujus resolutionem Chymicam vide apud Iunken. *Chym. Med. Phys.* P. I. f. 3. c. 1. p. 154. *seqq.*

Cinnio-glottus, *Cinnætus*, sunt termini a Paracelloso ficti, denotantes interitum, mortem, corruptionem totalem corporum mineralium,

Chirurg. l. 5. c. 7.

Cinnus, *κιννός*, est miscela plurimarum rerum. In specie vero significat potionis genus ex multis liquoribus confectum. Hinc descendit verbum *concinnare*. Meminit hujus vocabuli Gal. l. 1. de *Al. fac.* c. 9. Vide Linden. *Execr. X.* §. 198. Vide *Cycoon*.

Cinzilla, est nomen Paracelsicum, denotans speciem *Herpetis exedentis* maligni, *Zona* alias dictam, quemadmodum ex descriptione colligere licet, Paracels. de *ulcer.* & *apostem.* c. 33. Vide *Zona*.

Cion, *κίων*, vide *Columella*.

Cionis, *κίωνος*, idem, quod *κίων*, *Columella*. Vide suo loco. Ita quoque dicitur affectus gurgulionis, vel *uvula*, quando ex fluxione majorem crassitiem obtinuit, & ita opponitur *ὑπόδο*: Vid. *Corrigia*.

Cipavium, vulgo *Civerium*, edulia ex carne cuniculi concisa cum Zing. Cinnam. bono & omphacis. Franciscus Tornasius de peste.

Circa, *Circum*, *περί*, quid significet, scilicet partes vicinas, vid. apud Gal. 4. *aph.* 80. Dieter. n. 669.

Circinus, *κίρινος*, haud dubie a *κίρκος*, *circus*, instrumentum mechanicum, quo circulus describitur. Meminit Galen. l. de *opr. docendi gen.* *Circini* usum Perdicem Dædali sororis filium invenisse, ex Isidor. *Orig. l. XIX.* c. 19. & Hygino *Fab.* 274. notavit Th. Ians. ab Almelov. R. I. *Onom.* p. 15. Tropice etiam legitur *Circinus erroris* in *Th. Chym. Volum.* l. *rr. Vita brevis.* p. 463. 467. &c.

Circites, sunt circuli ex arefactis, uti e Festo notavit Rhodius de *Acia* p. 78. Reliqua vocabula ibi occurrentia huc non pertinent.

Circos, *κίρκος*, & per metathesin literarum etiam *κίρκος*, denotat anulum, sive speciem, ansulam, cujus variam significationem notavit etiam Rhodius de *Acia* p. 79. ubi etiam ex Hippocrate de *Mochlic.* & de *fractur.* ostendit, quod *κίρκος* sint annuli orbiles ex corio Ægyptio insuti ad cruris luxati distentionem.

Circuitus, *περίοδος*, vide *Periodus*.

Circularis motus. vide *Circulatio*.

Circulatio, *Circularis motus*, Gr. dici posset *περίοδος*, *πελάρομη*, fortassis etiam *κύκλωσις*, ἢ *περικύκλωσις*, frequentis usus est in Medicina. Accipitur vero (1) Physice partim generaliter de *περίοδη* Platonica, de qua vide *Circumpulsio*: partim specialiter de *motu sanguinis reciproc.* qui geminus notatur: Quidam *Universalis*, quando sanguis omnis e sinistro ventriculo cordis in arteriam aortam, sive magnam per impulsum insuit, & mediana

diantibus hujus ramis & furculis in totum corpus diffunditur, postea a venæ cavæ, & in abdomine venæ etiam Portæ furculis & ramis etiam in toto corpore distributis idem sanguis recipitur, & per illos ad truncum venæ cavæ defertur, & ex hoc ad cor, in specie ad auriculam ejus dextram, & ex hac in ventriculum dextrum redit. Cujus circuitus primus inventor & autor præcipuus Guilielmus Harveyus Anglus, Medicus Regius, & in Collegio Medicorum Londinensi Anatomix & Chirurgiæ Professor, qui peculiarem scripsit Exercitationem Anatomicam de Motu cordis & sanguinis in animalibus. Hunc mox secutus est Herm. Conringius, libellum etiam de generatione & motu sanguinis edens; Joh. Wallæus, & paulo post quamplures alii. Vide Dieter. in Iatr. n. 15. Estque hodie adeo recepta & sensuum fide anatomicaque experientia confirmata sententia, ut qui vellet eam præfractæ negare, vel impugnare, ille adversus solem loqui videretur. Altera Circulatio sanguinis particularis est, quando e dextro cordis ventriculo exprimitur in arteriam pulmonalem, vulgo venam arteriosam dictam, per substantiam pulmonum distributam, e cujus ramis vicissim transit in venam pulmonalem, vulgo arteria venosa dictam, ejusque ramos, qua mediante redit ad cor ejusque auriculam sinistram, & ex hac in ventriculum sinistrum. Quem motum etiam C. Hofm. agnovit & admisit, licet alii impugnaverint. De hoc vide Bartholin. Anat. l. 2. c. 9. quamvis in embryonibus & recens quoque natis paulo aliter fiat, mediante peculiari canali & foramine ovali, de qua circulatione vid. d. l. c. 8. sub fin. Ita & Circulatio spirituum animalium a nonnullis Physicis & Medicis satis verosimiliter asseritur, v. g. Henr. Regio, Rogerio aliisque: Sic mentio fit tractatus cujusdam Religiosi congregationis S. Mauri de hoc argumento in Act. Erud. Lips. 1684. Bartholin. vero in dubio reliquit hanc hypothesin, Anat. Libell. 3. c. 1. (2) Accipitur chymice vel Spagyricæ, estque exaltatio essentialium per circulationem in vase Hermetico, vel Germano reductionem & ab impuritatibus separationem, Rolf. Chym. l. 2. c. 2. Paracels. dicit esse speciem putrefactionis, l. 7. de transmut. rer. natur. De Circulatione Chymica legatur etiam D. D. Bohn. Diff. Chym. Phys. XII. §. 18. D. D. Wedel. Ph. I. A. F. R. l. 1. f. 3. c. 5. Quæ ita præparantur, appellantur Circulata, Paracels. Archidox. l. 6. 8. & 9. & l. de renov. & restaur. Hinc legitur Circulatum majus & minus, Circulatum solvens, apud Li-

bav. Synt. A. Ch. l. 8. c. 14. & c. 25. Circulatum minus Paracelsi e floribus * ci a sale communi bis sublimatis affuso Spiritu Vini paratum legitur e Collect. Leidens. in Iunken. Lex. Ch. Ph. P. I. p. 87. Idem meminit alius abstrusioris Circulationis & Circulati circa negotium Lapidis Philosophici in Apocal. Herm. part. poster. Videatur & Rul. in Lex. Circulatum majus vocatur quoque Paracelso Liquor Alcabest. sive Menstruum universale, quod & Acetum Radicis eidem appellatur, secundum modernorum Chymicorum sententiam. Peculiarem quoque physicum ignis elementaris circulem motum excogitavit Gerard. Dornæus in lib. de Nat. luce tract. 1. Physica Genesis die tertio. Vid. Vol. I. Th. Chym. Aquæ Circulationis meminit Paracels. l. 2. de vii. membr. c. 7. Aquæ vitæ circulatæ, tr. 2. de membr. contract. c. 3.

Circulator, περιδωτής, idem, quod Agyrtæ. Vide supra suo loco.

Circulatorium vocatur vas illud, ubi infusus liquor ascendendo & descendendo quasi in circulo rotatur. Usus ejus in sublimationibus, exaltationibus, & circulationibus positus est. Varia hujus generis vasa a variis ingenitæ sunt excogitata, ex quorum numero duo duntaxat magni momenti & usus nobis placent, Pelicanus, & Dieta. Rul. in Lex. Meminit Circulatorii Paracels. tr. 2. de membr. contr. c. 3.

Circulatum, vide Circulatio.

Circulus, κύκλος, est proprie figura, quæ a medio suo undique distat æqualiter. Vocatur vero medium centrum Gal. l. 10. de V. P. c. 12. Hujus figuræ encomium aliquoties attigit, uti loca notavit Cl. Hofm. in comm. ad Gal. l. de V. P. n. 641. ut & Paracels. Paragran. Tr. 2. de Tartar. morb. c. 1. & com. in 1. aph. I. Hipp. Et apud præcos erat Circulus in honore, propterea quod mundus sit sphericus, ibid. Et Circulare corpus plane undique sibi simile dicitur, Gal. l. 2. de caus. puls. c. 13. Applicatur porro ipsis partibus corporis. Ita Malæ ipsæ vocantur Hippocr. δι κύκλοι προσώπου, circuli faciei, l. 2. de morb. XLII. 12. & circuitus oculorum, τὰ κύκλα τῶν ὀφθαλμῶν, circuli oculorum, vel orbes, l. 7. Epid. VI. 3. Circulos septem in oculo exposuit Gal. l. 10. de Us. P. c. 2. & 3. Ita & de urina dicitur, quod faciat in vitro aliquando circulum, & vocatur Hipp. urinæ circulares, d. l. 7. XLII. 39. Circulus quoque Chymicis dicitur instrumentum rotundum vitris abscindendis ex ferro factum. Perfringuntur autem hoc modo. Circulus candefactus vitro apponitur, illudque tamdiu stringit, donec ferveat & caleascit. Cumque adhuc fervet, frigida gutta immittit

aut frigidi halitus affluxu diffilit atque dirumpitur. Rul. in Lex. *Circulus quadruplex* est species fasciæ, quæ dicitur *Plinbius laqueus*. Galen. de fasc. Referuntur & *Circuli* inter instrumenta Chirurgica, quales uterinos exhibet Sculterus *Arm. Chirurg. Part. 1. Tab. XXII. fig. 6. 7. & Tab. XLIII. fig. 5.* *Circulo* curare, *κικλην περιπέλειν*, quod extat apud Vegetium de re veteri nav. l. 2. c. 6. est rite servatis omnibus a minimis remediis ad majora progredi, quemadmodum exposuit Hartmann. *Disp. Chymiatrico-Medico I. Auctario 2.*

Circumciso, *Circumsectio*, *περιτομή, περικρίσις*, olim fuit ritus sacer & Sacramentum V. T. Judæis injunctum, ut præputii, quo glans membri virilis tegitur, portio abscinderetur, ex *Gen. c. XVII.* Hic mos & Turcis Persisque hodieque adhuc receptus. Verum etiam inter affectus p. n. refertur a Gal. in *def. Medic. Circumciso*, quod sit ablatio cutis glandem contegentis. Et opponitur *περιτομή*, quando glans tegi nequit præputio. Fœminis quoque aliquando necessariam esse *circumcisionem*, vel *circumsectionem* Clitoridis, aut Nympharum, constat ex Rolf. *Ord. ac Meth. General. dicat. part. Part. 2. c. 38.* & Th. Barholin. *Anat. l. 1. c. 34.* Modum amputandi tradit Æginet. *l. 6. c. 70.* Ita & in viris, si præputium totum denigraverit, *circumcidendum* esse, docet *d. l. c. 57.*

Circumferentia, *περιφέρεια*, dicitur ambitus circuli vel corporis rotundi, sive extremitas, Gal. *l. 10. V. P. c. 12.*

Circumforaneus, idem quod *Circulator* vel *Agyrta*. Vide *Agyrta*.

Circuminduro, *περιπαλῆνω*, *obduro*. Verbum usurpavit Hippocr. de frigore excessivo cutem obdurante, *5. aph. 20.*

Circumlitio, *περιλίσις, περιχρῆσις*, rectius *περιχρῆσις*, Marcell. medicamentum *Perichristarion*, generaliter omne denotat, quod circa partem aliquam affectam undequaque illinitur. Strictè vero de medicamentis ocularibus, quando palpebræ oculorum oblinuntur, ne quid intra oculum fluat, dicitur Scribon. *Larg. num. 29. Rhod. in not. ad h. l. p. 68.* Dioscoridi vocantur *ὀφθαλμικαὶ περιχρῆσις*, *l. 1. c. 131.*

Circumossalis membrana, *circumossia*, *περιόσις*, *περίσιον*. Vide *Periosium*.

Circumpulsio, *περιπύσις*, vox est Platonica, quam Thomas Cornelius Consentinus *peculiarè* Epistola ad Marcellum *Crescentium* explicat, & applicat motibus illis, qui alias vulgo ob fugam vacui fieri dicuntur, v. gr. aeris sive spiritus insinuatō, in inspiratione, sanguinis

motus circularis, chyli motus, &c. docetque eam fieri ob pleni potius necessitatem, quia quicquid movetur, continuo propellit & hoc proximum, & quod ultimo pellitur, succedit in locum ejus, quod principio movebatur. Hanc *περίσπιν* Cl. Dn. Sturmus per circulationem corporum, uti constat ex ejusdem *Physica Conciliatrice Part. gener. c. 9. §. 13. p. 95.* quam etiam *peculiari Dissertat.* egregie declaravit.

Circumsedeo, *ἀμρικυδίζομαι*. Vide *Amphictezome*.

Circumstantia, *τὸ περιστατικόν*, qua appellatione Medici comprehendere solent, quicquid ad indicantis principalis neque essentiam, neque essentia connexa pertinet. Hujus generis sunt in rebus vulgo naturalibus dictis, Proprietates cum Hominis, tum Partis laborantis, Vires, Ætas, Sexus, Vitæ genus, & Consuetudo. In præternaturalibus, Morborum tempora, Paroxysmi, Numerus, & Symptomata. In non naturalibus denique, Cælum & Solum. Hæc sunt, quæ rectum usum moderantur, seu, quomodo agendum, indicant, verbis doctissimis Linden. *Ex. II. §. 69. Vid. Gal. l. 1. de C. M. P. G. c. 2.*

Circumtego, *περικλύπτω*, usurpatur ab Hippocrat. *5. aph. 59.* in experimento imprægnationis, dum infernas partes fœminæ vestimentis probe circumtegi jubet, ut vapor sine suffitus in sinum muliebrem immittatur. *Diet. in latr. n. 673.*

Circumvagatio, *περιπλῆσις*. Vide *Perisphalxis*.

Circus, *κίρκος*, varias habet significaciones: 1. hoc nomine venit species Accipitris, magnitudine, audacia, & viribus insignis, cujus descriptio videtur apud Ul. Aldrovand. *Ornitholog. l. 5. c. 4 p. 351. ed. Bonon. 2.* *κίρκος* quoque dicitur de gemmis populi arboris & germinibus primis, sicut notavit ex Hesychio Welsch. in *Syllogo ad Marcell. Cumani Observ. l. p. 28. 3.* vel locus, vel ipse cursus in orbem; Gr. *δίαυλος*. Vide *Diaulos*.

Cirlus, Vide *Lutea*.

Cirnao, *κίρνάω*, i. e. *misceo*, item *δικιρνάω*. Utroque usus Hippocrat. Illo *l. 9. de morb. XXXV. 14. & l. 2. de morb. Mul. VI. 22.* Hoc vero *l. 2. de dieta XXX. 16. & l. de instr. aff. XLII. 9.*

Cirvbas, *κίρβος*, est nomen coloris, præsertim in vino, & denotat *fulvum*, h. e. quod ex rufo & igneo pallet, Gal. *l. 4. de S. Fac. cap. 23.* Vocatur & *Givvus*. Est autem medius color inter album flavumque. Dioscorides vero dicit vinum *κίρβον* esse medium inter

ter album & nigrum, quæ latior est acceptio. *l. 5. c. 8.*

Cirrus, περιστερίον. Vide *Cervæ & Polypus*.

Cirsocele, κισσοειδής, i. e. *Hernia Varicosa*. Vide *Hernia*. *Cirsocele* dicitur, quando testiculi infinitis quasi nodis vel varicibus instantur & insigne pondus accedit, ita ut impediatur seminis prolifici elaboratio. P. Ammann. in *Irenic. p. 133. 142.*

Cirros, κισσός, *Varix*. Vide *Varix*.

Cisseris, κισσώτης, Attice κίττης, pumex. Vide *Pumex*.

Cissinum, κίσσηνον, nomen Emplastri ad nervorum vulnera etiam diuturna, ut & puncturas, cujus descriptio habetur apud Ægin. *l. 7. c. 17.*

Cissymbium, κισσύμβιον, poculum dicebatur Græcorum, ex ligno hederæ confectum, quod duplici de causa laudat Lang. *l. 1. ep. 19.* primum, quia hederæ vini temulentiam suo frigore arcere creditur; deinde, quod cauponum fraudes, qui vinum aqua miscent, detegat. Nam teste Catone de re rust. *c. 110.* si vinum lymphatum in vas hederaceum effunditur, tum vinum per poros refudat, & effluit, aqua vero ob crassiorem vino substantiam remanet. Verum hodieque damnum ad emtorem saltem redundaret, si hæc pocula in usu essent.

Cist, vel alias *Kist*, est capacitas duarum mensurarum vini, vel sesquimenfuræ juxta locorum diversitatem, circiter libras quatuor continens. Rul. & Iohnf. in *Lex.*

Cista, κίστη, κιστίς, κίστις, dicitur *Capsa*, vel *Capsula*, in qua aliquid asservatur, præsertim edulia, vestimenta, medicamenta. Occurrit in spuris, quæ adjecta sunt, *l. 1. de Morb. mul. III. 16.* Vide *Foef. p. 339.*

Cisterna, ὑδροδοχεῖον, vel ὑδροδοχῆ, Gr. dici posset, significat vas, vel receptaculum, in quo aqua colligitur, v. gr. pluvialis, in defectu aquæ fluviatilis & fontanæ. Translata tamen hæc vox per Anatom. ad partes quasdam corporis. Ita quartus Ventriculus Cerebri, vel Cerebelli proprius *Cisterna Arantio* dictus, C. Hofmann. *com. ad Gal. de V. P. n. 631. 638.* Ita D. Joh. Ferdin. Hertodius a Todenfeld, Medicus Brunnenfis Moraviæ Acad. Cur. haud incongrue concursum vasorum lacteorum in mammis lactantium, *Cisternam mammariam* appellavit. *Ephem. Nat. Cur. An. I. Obs. 6.*

Citharus, κισσάρως, pectus, larus, & piscem notat, teste Hesychio. Prior significatus est apud Hippocratem variis locis, quo Galenus *Suppl.* interpretatur. Piscis notionem addit Ga-

Tom. I.

lenus de *alim. fac. L. III. c. 30.* Hofmann. in *com. de V. P.* monet etiam κισσάρων scribi. Erotianus tandem nos docet, Doriensibus deberi id nominis, qui eo thoracem appellent.

Cito, ταχύ, πικρὸς, πικρῶς, bifariam accipitur: Vel quatenus respicit morbi principium, vel quatenus ipsam operationem, de qua dicitur. Ita creatio *cito* facta bona est in morbis pectoris & thoracis, non solum ratione initii morborum, sed & si sputum *promte* & expedite excerni potest, Gal. 2. *progn. t. 43.* quamvis posterior mihi videatur frequentior esse acceptio. Vide 2. *aph. 18. 36.* & plura alia loca, quæ collegit Foef. *p. 612.* Dicitur etiam *Cite* apud Scrib. Larg. *n. 198.* approbante Rhod. *ad h. l. p. 284.*

Citrinatio, dicitur nihil aliud esse, quam completa digestio, in *Correktor. Richard. Anglic. c. 12. Theatr. Chym. Vol. II. pag. 396.* Ruland. & Iohnf. descripserunt per resuscitationem, vel resurrectionem.

Citrinulus, *Citrinulus*, *Citrinus*, est lapis medius inter CrySTALLUM & Berillum. Dicitur etiam *Saxifragus*. Paracels. *l. 1. de præparatione. & l. 2. de Tartar. Tr. 3. c. 5.* *Citrinulus* est crySTALLUS pallidus, Rul. Ex eo fit liquor in modum alkali contra calculum. Alias & *Citrinus* vel *Citreus* dicitur de colore flavo pomum *citrium* æmulante, qualis color requiritur in urina sanorum, Vvill. de *urin. c. 2.* Ita Paracels. iterum flavum vocavit *Ictericam Citrinam*, *l. de Ictericis c. 1.* Emplastrum quoque vulgaris notitiæ in officinis vocatur *Citrinum* a colore. Et est nomen Malagmatis apud P. Ægin. *l. 7. cap. 18.*

Citrones, occurrit in Paracels. *Philos. ad Atheniens. l. 1. t. 14.* ubi dicit: In segregatione aquarum inter alia orta esse varia corpora, pisces, animalia carnea, corpora salina, & alia corpora in mari occurrentia, ut, Corallia, Trina & *Citrones*. Sed quid sint, non exponit.

Citta, *Cissa*, κίττω vel κίσση, idem, quod *Pica*, *Malacia*. Vide *Pica*. Fæminæ *pica* laborantes dicuntur κισσῶσαι, Gal. *l. 6. de San. tu. c. 9.*

Civetta, vide *Catus*.

Civitas, πόλις, quid significet, & pueris constat. *Civitatium* situm Medicus intueri & perspectum habere debet, ut experimentis judicet, quæ ratione didicit. Gal. *l. quod opt. Medicus. &c.*

Clados, κλάδος, ramum ab arbore avulsam, aut *talum* significat, quæ implantatur. Usus Hippoc. *l. de nat. pu. XXIV. 2. XXV. 7. 9.* De-

riativum κλαδρός, *vibratilis*, vibrans instar rami teneri. Græcos quoque κλαδρόν vocasse lumbos fluctuantem ad lasciviam, qui motus alias exprimitur per *Cristare*, testatur R. Keuchen. *ad Seven. p.* 184.

Cler est terminus artificialis, significans Polen osseum, quod paratur ex ossibus cranii vitulini anterioribus per coctionem a pinguedine depuratis, postea ad albedinem calcinatis, in lapide porphyrio subtilissime tortis, de novo aqua viva humectatis, rursus in tigillo clauso calcinatis, & rursus subtilissime post refrigerationem tritis. Quo pulvere catilli per cribrum insperguntur, ne rimas contrahant, D. Iunken. *Lex. Ch. Ph. P. I. p.* 79. *seq.*

Clamor, βοή, βοάω, *clamo*, est vocis magnitudo & sonus intensor, fit aliquando causa rupturæ vasorum, Gal. 4. *in 6. Epid. t. 5. & l. 4. de L. Aff. c. 8.* Aliquando parit similem inflammationi affectum circa membranam faucium & musculos, *l. 4. de L. Aff. c. 6.* qui affectus comparatur lassitudini ulcerosæ vel inflammatae, quæ manibus, cruribus, & lumbis accidit, post nimium laborem. Scilicet portiones spirituosæ & humidæ absumuntur, fibræ membranæque exsiccantur, & angustantur, *l. 7. de C. M. S. L. c. 1.* Interdum *Clamor* est symptoma morborum Tartareorum, ut Medicus debeat judicare ex *clamore* semper, quod Tartarus adest, quia urit & pungit instar cultri, Paracels. *l. 2. de Tartar. tr. 1. c. 2. in not.* Interdum etiam debet esse aliquale remedium pro excitandis syncope sive animi deliquio graviore correptis *Clamor* vel vociferatio, quemadmodum e Practicorum scriptis de Syncope constat.

Clangor, *Clange*, κλαγγή, vocem sonoram significat, alias anserum & gruam propriam. Unde κλαγγώδης φωνή, vox *clangorosa*, quæ fit etiam in homine ob rescicationem voci destinatorum instrumentorum, Hippocr. 1. *Provrh. f. 1. t. 17. & 19. f. 2. t. 12.* Erotianus a frequentiori vomitu derivat, quem omnino confer. Denotat vero acutam vocem cum stridore. Frequentius quoque in aliis locis usus est Hippocr. quæ collegit Foes. *p. 339. seqq.*

Claveta, significat *albumen ovorum*, κλαύμα, κλαύον ὄσ. *Rul. in Lex.*

Clavetum dicitur *vinum aromatum infusione impregnatum*, atque cum saccharo dulcoratum. Dicitur alias *vinum* vel *Potus Hippocraticus*, Schroder. *l. 1. c. 3.* Modum componendi monstrat Petr. Morell. *de form. remed. sect. 1. cap. 6.* Schenk. *Syntagm. comp. medic. cl. 2. f. 2. c. 4.* etiam ad *Moretum* & *Mulsam* sive *Hydromel* extendit. *Clavetum* vel *Vinum arti-*

ficiale duplex esse potest, *Alterans* & *Purgans*. Utraque exempla vide apud Schrod. *l. 2. cap. 63. Vveker. Antidor. spec. l. 2. sect. 6.*

Clarificatio dicitur species, vel modus depurationis liquidorum, præsertim decoctorum, sitque diversimode: Vel per se, dum, quod seculentum est, subsidet, ut, Succus Rosarum, Limonum, &c. Vel interveniente coctione a Sole & Igne, ut, Succus Pomorum dulcium & acidorum, pro confectioe Syrupi de Pomis Mesue: Vel addendo coctioni albumen ovi, aquam, v. gr. quando *clarificatur* saccharum aut mel, & despumatur. Aliquando acetum affunditur pro *clarificatione*. Interdum & per iteratam colaturam quidam liquores *clarificantur*. Vide Vveker. *Antid. gener. l. 3. c. 37.* *Clarificationis* spiritualis corporum meminit Paracels. *Paramir. l. 2. c. 8. & l. 4. de morb. invisib. orig.* ubi *glorificationem* vocat, describens, quod fiat per remotionem virium naturalium. Hæc non sunt hujus loci.

Claritas, σαφήνεια, plerumque de dictis & verbis perspicuis evidentibusque accipitur, cum maxima sit virtus dictionum *claritas*, Galen. *l. 1. de Nat. fac. 1.* licet plerique hominum relictis *clavis* & rotis (Gr. πῶ σφῆ κῆ γινώμα) delectentur potius anigmatice dictis, τοῖς ἀνεγµατικῶς ἐρηµέναις. Gal. 2. *in 1. provrh. 58.* An non hoc etiam quadrat ad hodiernum morem, quando Acidum & Alkali, Ramenta, Moleculæ, Blas, Glas, Lessas, & id genus alia obtruduntur?

Clavum, πῶ σφῆς, λαμπρῶν, præter illam significationem, de qua in præced. dictum est, denotat id, quod fit ex crystallo. *Rul. in Lex.*

Clasis, *Clasma*, κλάσις, κλάσιμα, ἀ κλάω, *frango*, *Fractiōnema*, *Fracturam* significat. Vide *Fractura*. Quamvis etiam de musculorum vel potius tendinum distortionem, aut reflexionem, usurpetur, ubi fere irrita & inanis est musculorum actio, notante Foes. *p. 340.*

Classicus, quid in Scholis significet, notum est; nimirum Autores Classici dicuntur, qui discipulis commendantur & obtruduntur, ut ex iis eruditionem sibi comparent, & propterea a præceptoribus de cathedra proponuntur, explicantur & applicantur. Haud raro cum detrimento potius, quam emolumento. Tales vero in Medicina dari aur admitti debere, acriter impugnavit P. Ammann. *in Irenic. p. 217. seqq.*

Claudiacon, κλωδῆκόν, nomen est Collyrii, quod describitur a P. Æginet. *lib. 7. c. 16.*

Claudicatio, *Clauditas*, χλωδωσις, χλωδία, χλωδωµα. Vide *Choloma*.

Claudo, κλειώ, κλειώ, quid vulgo significet, notum. Antiquis etiam usitatum *Claudo*, ut est apud Scrib. Larg. & alios. Vid. Rhod. in *Ind. prior. ad Scrib. p. 362*. Specialiter in Medicina dicitur de oculis, quando per somnum *clauduntur*; item de utero. Hippocr. 5. *aph. 51*. Sed in Græco legitur κλειώ, ζυμωθέν, cui opponitur πὸ χλαίην, χλαίην. Sic & vulnus cicatrice *claudi* dicitur.

Claveatio, γόμφωσις. Vide *Gomphosis*.

Clavellati cineres qui dicantur, vide *Cinisis*.

Clavicula, usitatus, quam *Claves*, αἱ κλειῖδες, κλειῖδες, item κλεις, Gal. 8. *Anat. admin. c. 1*. Vocantur & *Furcule*. *Ligulae* dicuntur duo ossa sita transversim in pectoris summo sub collo, ita dista, vel quod thoracem claudant superius, quemadmodum septum transversum inferius, Gal. d. l. & instar *clavis* scapulam firmant cum sterno; vel quod antiquas adium *claves* referant, similes literæ s. Latinae, Bart. *Anat. libell. 4. c. 19*. Jung. C. Hofm. *comm. in Gal. de V. P. n. 101. seq.*

Clavis, κλεις, κλειδίον, præter vulgarem significationem accipitur 1. in Medicina pro *Clavicula*, de qua antea: 2. accipitur tropice. Ita *Menstrua*, præsertim mineralium, h. e. corpora solventia vocantur *Claves*, quia claustra mistorum aperiunt, & ad anteriora viam parant, Libav. *Alchym. Pharmac. c. 4*. Imo omnis processus, monstrans secretiorem aliquam operationem, *Clavis* nomine venit, Nicol. Flammell. in *annot. ad Dion. Zacharie opusc. Vol. I. Theatr. Chym. p. 781. vide & p. 293. 298*. præsertim in negotio lapidis philosophici. Unde & *Claves Philosophicæ* dicuntur, quarum duodecim Fratr. Basilii Valentini publice profant. Et *Clavicula Raimund. Lulli*, cujus mentionem fecit Libav. in *Apocal. Herm. part. post.* Et passim hujusmodi *Clavium* fit mentio in talibus scriptis Spagyricorum. De *clavis* in vulgari significatione usu ori matris defunctæ inferendo, ut apertum servetur pro vita fœtus in utero & respiratione conservanda falso & erroneo videatur P. Amman. *Irenic. p. 55. 59. seq.* *Clavis vesicæ*, Catheter. Joan. Rioland. *Enchirid. Anat. l. 2. c. 30. Consider. Med.*

Claustum, κλειῖδρον, κλειῖδρον, præter communem significationem in Medicina denotat locum angustum sub tonsillis ad gutturis aditum, veluti gutturis *claustrum*. Hippocrat. *lib. 2. de morb. XXIX. 3. 14. conf. Galenus exegesi.*

Clausura, cum additione *Nigromantica*, dicitur Paracelso quarta species *Nigromantie*,

quam ad Philosophiam sagacem refert, si quis poterit intra corpus absque externa læsione penetrare, & vel aliquid eximere, vel indere, *Philos. sagac. l. 1. Verum absit a Christiano hæc Magia. Clausura* alias sæpe in Anatomicis & Pathologicis dicitur de meatibus, canalibus aut aliis cavitatibus vel naturaliter vel præternaturaliter oclusis. Ita D. Ruyscius *clausuras Tubarum Fallopiarum* frequenter se observasse & inde sterilitatem dependisse scripsit *Centur. I. Obs. Anatom. Chirurg. Obs. 83. Clausura* uteri est species arctationis (de quo vocab. *supra*) dum membrana quædam vel nervea vel carnea obtenditur ante os uteri modo intimius, modo extimius, modo largius, modo arctius, P. Zacch. *Quest. Med. Leg. l. 3. tit. 1. quest. 8. n. 27*. Efficit igitur atretam, de qua voce etiam *supra* dictum. Idem quoque Autor *Clausuram* Monialium descripsit, quod sit locus, e quo Moniales egredi, & in quem externi ingredi sine peccato non debent, *l. 8. tit. 3. quest. 1. n. 5.*

Clauthmos, κλαυθμός, i. e. *Fletus*, vide infra. Dicitur & κλαυθμοσμοίς, quod occurrit apud Moschion. *de morb. mul. c. 99*. quemadmodum & verbum κλαυθμοσίζω (de quo mox) sæpius apud eundem legitur, *ibid.*

Clauthmyrizo, κλαυθμορίζω, a κλαίω, flere, ejulare significat cum anhelitu & suspirio, uti solent pueri, Hippocr. *f. 3. Progn. t. 34*. Per flere cum magna spiritus contentione exposuit Galen. Hinc κλαυθμοδέες ἀσπυῖαι dicuntur luctuosæ & ejulabundæ respiratione, quæ sunt interrupto spiritu aut cum fonitu gemebundo, *6. aph. 54*. Et vox acuta κλαυθμοῦδης in febribus malignis male legitur, *Coac. t. 257*. quamvis in *Proverb. sect. 2. t. 12*. legatur κλαγγῶδης, (de qua paulo superius in *Clangor*) quæ tamen non multum discrepant. Foel. *p. 340*. Dieter. *n. 466*.

Clavus, γόμφω, ἦλω, proprie significat instrumentum aliquod vel ligneum, vel metallicum, acutum in uno extremo, in altero plerumque crassius & rotundum, quo aliquid alteri corpori affigitur. Ad similitudinem hujusmodi *Clavi* etiam parare curavit per artificem *clavum* ex auro capitatum, cujus in palatum exulceratum intrusi beneficio loquela penitus amissa artificiose recuperata fuit, Ammat. *Lustat. cent. 5. cur. 14*. Similem ex argento ad eundem cum successu paratum confirmat Forest. *lib. 32. Obs. 13. Clavi* usum magicum, quod cordi equino infixus spiritum sagæ detineat & nectat cum spiritu muniali equi, excusare conatur ceu medium licitum

ad proditionem fagarum Helmont. *de magn. vuln. curat. n. 171.* Sed fallitur. Alium quoque superstitiosum clavi-usum animadvertit Rhod. *ad Scribon. n. 16.* Per translationem *Clavus* quoque significat verrucarum speciem, non tam tuberculum, quam impressionem callosam ad periostia usque penetrantem; præsertim ad digitos, & plantas pedum ex calcei pressu & intertrigine, acuto interdum dolore sponte ferientem, semper vero ingredienti molestem. Vulgo a forma *Oculus gallinaceus* dicitur, cujus causa consistat in succo nutritio crassiori & salino adhærente periostio, & portionibus excrementitiis mixto. Rolf. causam horum *clavorum* dicit esse sal reverberatum, *Ord. & Meth. Comm. l. 2. sect. 3. c. 11.* *Clavus* quoque dicitur affectus quidam in oculo, videlicet callosum in albo oculi tuberculum, a figuræ similitudine ita dictum, *Cels. l. 7. c. 7.* cujus causa etiam in succi nutritii stagnatione & congelatione ponenda erit. *Clavus* etiam accipitur pro *Condylomatibus induratis matricis*, *Avic. l. 3. fen. 21. tr. 4. c. 22.* Pathologice *Clavus* dicitur dolor capitis certo loco firmius in hærens, instar *clavi* infixi supra vel prope supercilia. *Valesius de Taranta Philon. Pharmacut. l. 1. c. 7. p. m. 20.*

Cleidion, κλειδίον, vel est epitheton *Pastilli* magnopere adstringentis, & in dysenteria, hæmoptysi, cæliaca &c. utilis, quales describuntur apud *Gal. l. 9. de C. M. P. L. c. 5.* & *Æginet. l. 7. c. 12.* vel nomen *Epithematis* ejusdem cum *pastillis* facultatis, apud *Aetium l. 9.* Nominis vero ratio adstrictiorum virtutem exprimit, quasi *claudentem*: κλειδίον enim idem est, quod *Clavis*, vel *Clavicula*.

Cleis, κλεῖς, vide *Clavis*.

Cleisagra, κλεισαγρα, (fortassis melius κλειδαγρα) dici potest species arthritidis jugulorum, sive clavicularum articulationem obfidens, *Paræus l. 17. Ch. c. 1.*

Cleitron, κλειτρον, vide *Clastrum*.

Cleizo, κλειζω, aut κλειζω, i. e. celebry, publice commemoro cum laude. *Hippocr. 3. de artic. t. 20.*

Clepsydra, κλεψυδρα, fuit olim vasculum ab antiquis excogitatum pro horologio, de cujus structura & parandi modo proluxe scripsit *Gal. l. de cujusque animi peccator. notitia atque medela, c. 5.* Hinc translatum ad labores Chymicos, quibus *Clepsydra* vel *Clopsydra* est subductio liquoris per vasis solidi subtus perforati foramen, quod *Oculus* dicitur. Ea res olim fiebat in horariis machinis. Unde nomen ha-

bet; quanquam non aqua tantum subducatur, sed & oleum & fusiones mineralium. *Rul. & Iohnf. in Lex. Clepsydra* quoque dicitur instrumentum, per quod fieri potest suffitus in orificium matricis, *Paracels. l. de Ictericis, t. 3.*

Clepto, κλέπτω, significat *furtari*, clanculum subtrahere. *Usus Hippocr. de oculi splendore & videndi acie imminuta, de sat. diet. t. 33. & l. 2. de Morb. XII. 9.* Per translationem etiam significat *animum fallere*, & judicium subtrahere. Quo sensu accipit *Idem l. 5. Epid. XIV. 3.* quod alibi per συκλέπτω expressit, *de cap. vuln. XV. 3. XVI. 2.* quamvis in priori loco mendose legatur συμβλέπτω pro συκλέπτω, uti ex verborum connexionem & sensu patet.

Clibanus, aliis *Cribanus*, κλιβανός, κριβανός, significat *Testum*, sive *Furnum* minorem, sub & in quo panes & alia edulia coqui possunt. Unde *Panis Clibanites*, ἄρτος κλιβανίτης, κριβανίτης, dicitur, qui distinguitur ab ἄρτι in furno cocto, *Gal. l. 1. de Al. fac. c. 2.* Vide *Furnus*.

Clidion, κλειδίον. Vide *Cleidion*.

Clima, κλίμα, in genere *Declivitatem* significat, a κλίω, *inclino*. Receptor tamen est stricta significatio *Geographica*, quando significat spatium terræ vel regionum duobus parallelis inclusum, tanto disjunctis interstitio, ut dies longissimus dimidia hora in uno longior vel brevior sit, quam in altero. *Vitruv. l. 1. c. 1.* Et hanc *climatum* terræ diversitatem scitu necessariam rectissime dixit *Paracelsus*, quia diversam etiam curam morborum parit, & diartam in morbis instituendam variat, & salium species diversas facit, *lib. de Tartar. morb. c. 2. l. 2. de Podagric. & l. de caduco matric. §. 8.*

Climacion, κλιμακίον, vel κλιμακίον, apud *Hippocr.* significat *Scalam*, *Hippocr. 1. de artic. t. 17.* Idem, quod *Climax*, κλίμαξ. *conf. Gal. exeg.*

Climacter, κλιμακτήρ, vel idem denotat, quod κλιμακίον, *scale gradum*, *Hippocr. d. l. t. 18. & 21. & f. 4. t. 55.* vel per translationem significat annum *scandilem*, & ita idem, quod *Climactericus* annus, κλιμακτηρικός. Tales anni sunt per certos gradus, vel certam distantiam, aut numerum septenarium & nonarium distincti, & inter hos quadragesimus nonus, & sexagesimus tertius præ aliis notatu dignissimi habiti, quod in his insignes mutationes & pericula vitæ metuenda sint, quemadmodum ex *Plinio*, *Censorino*, *Gellio*, & aliis constat. Invenere etiam adhuc hodieque fidem in-

ter Christianos & eruditos . Enimvero salva autoritate aliorum , cum nec numero ulla sit efficacia attribuenda , nec aliæ rationes prægnantes ex fundamentis Phycis adduci possint , non mihi videtur illis annis , præ aliis , peculiaris prærogativa concedenda esse . Observationes observationibus in contrarium facile refelli possunt . Quæ per analogismum huc applicari solent a diebus criticis , sunt *επιπροδιόνσα* . Crises enim saltem locum habet in ægrotis . Anni Climacterici etiam ad sanos pertinent . Quid ? quod nec crises sint a deo certæ . Quicquid tandem horum sit , placet nobis sententia Rolfink. *Ord. ac Meth. Gen. l. 4. f. 1. c. 8.* Tutius esse , non aperire ægris annorum *climactericorum* periculum , cum imaginatio tantas turbas dare possit , ut fatum acceleret ante tempus . Et p. p. Ut in numeris fundamentum non habet , ita nec cursum suum absolvit vita *ὁ τῷ θείῳ* consistens , & in natura .

Climax , κλίμαξ . Vide *Scala* .

Climia , *Cblimia* , idem quod *Cadmia* . Libav. *Apoc. Herm. part. prior. Climia Ereps* est *Cadmia Auripigmenti* , Rul. & Iohnf. in *Lex.*

Cline , κλίνη , lectum significat , a κλίνειν , quod in illo recumbamus vel reclinamus , Hippocr. *l. 2. de Morb. mul. XXXVII. 12.* ubi tamen legitur κλίσιν , quod idem esse cum κλίνη vult Erotianus *l. de nat. mul. IV. 8. l. de Sterilib. XXVII. 12.* Vid. *Leclius* .

Clineres , κλινῆρες . Vide *Clinopetes* .

Clinicus , κλινικός , dicitur vel de Medico , qui ægros lecto affixos invist & curat . Unde & illa Medicina *Clinice* dicitur apud Plin. *l. 29. c. 1.* de Hippocrate autore primo *Clinices* , & Lang. *l. 1. ep. 51.* vel de ægro , qui lecto affixus est . Et ita idem , quod κλινοπῆρες , Plin. *l. 25. c. 5.*

Clinodia , dicuntur omnis generis gemmæ & pretiosa , quæ ornatus gratia in auribus , collo , pectore &c. gestantur , C. Hofm. *com. de U. P. n. 823.*

Clinoides , κλινώδεις , lecti formam habens . Tres processus , vel apophyses , ossis sphenoidis , in capite dicuntur κλινώδεις , quod lectum repræsentent ; quarum postica superiorem , duæ vero antica inferiorem lecti partem referunt , Gorr. Ast revera quatuor sunt processus minores , qui *sellam turcicam* dictam , vel ephippium efformant . Vid. Barthol. *Anat. libell. 4. c. 8.* & Lind. *Medic. Physiolog. c. 8. §. 89.*

Clinopale , κλινοπάλη , concubitum venereum in lecto , velut colluctationem , & palæstram

significat , ex Sueton. *in vit. Domitiani c. 22.* Hinc hebetiorum & debiliorem Veneris usuna *clinopalem nudipedalem* dici posse , existimat Lang. *l. 2. ep. 9.* ubi & aliam significationem factorum Judaicorum nudipedalium ex Tertulliano & Hieronymo adduxit , quæ non est hujus loci .

Clinopetes , κλινοπῆτες , lecto affixus . Dicitur & κλινῆρης . Opponitur τῷ ὀρθοστέλιῳ vel ὀρθοστέλιῳ , qui erecto corpore incedit . An vero hoc epitheton solum de sanis , & illud ægris proprium sit , vide ἐπίκρησιν nostram in *Dogm. Gen. p. 335.*

Clista , κλίσια , Hippocr. idem est , quod κλίνη . Vide *Cline* ; denotatque lectum vel sellam , in qua recliivi cervice etiam recumbere possumus . Alias & *tabernaculum* & *casam* , vel tugurium significare ex Lexicographis constat .

Clistmos , κλισμός , idem significat , quod κλίσια , vel κλίνη ; lectum aut sellam recubitoriam , Hipp. *l. 2. de morb. mul. XLI. 12.*

Clistus , dicitur Paracels. *Philos. l. 4. tr. 1. c. 2.* virtus illa , vel vicissitudo occulta rerum , vadens & rediens , unde primum exivit , oriens , & occidens . Ita omnes herbarum flores ad vesperam flaccescunt , mane iterum expanduntur . Et virtus radicis primum in caulem transit , & reliqua , quæ surgunt ex eis , tandem in eas revertitur , per autumnum ibidem delitescens , & per hyemem usque ad ver & æstatem . Rul. & Iohnf. *Lex.* Sumitur etiam pro *Clyffo* , qui est opus Chymicum , de quo infra .

Clitoris , κλιτορίς . Reperitur & κλητορίς , item κλειτορίς , & κλειτορίον , *mentula* , vel *penis muliebris* , ob similitudinem formæ cum virili , veteribus etiam *Nympha* . Est particula corporis solida in sexu fœminino sita in superiore parte media matricis vel sinus muliebris , ubi concurrunt nymphæ ante meatum urinarius instar penis parvuli interdem protuberans , substantia porosa , nervosaque constans , cujus accuratiorem descriptionem videre & legere licet in Anatomicis , præsertim Rolf. *O. ac Meth. Gen. dicat. part. Part. 2. c. 42.* Bartholin. *Anat. l. 1. c. 34.* Clitoridem invenisse Fallopiam aut Columbum , scribit idem ibidem . De ejus usu lascivo jung. C. Hofm. *in Com. de U. P. n. 1064.* Clitoridem dimidii digiti longitudine propendentem in scorto observavit bis Rhodius *Cent. III. Obs. 43.*

Cloaca , ὄχετις , ἀπόματις , significat locum ad secessum , vel alvi excrementa deponenda , cujus vicinitas aerem quoque inficere & foetentem reddere potest , Gal. *c. 1. in 3. Epid.*

r. 14. Prolixior descriptio videatur apud P. Zacch. *Q. M. L. l. 5. tit. 4. q. 7. n. 2.* Cloacas primum fecisse Tarquinius Priscum Romæ ex Isidor. *Orig. l. V. c. 2.* & Alex. ab Alex. *Gen. Diet. l. 3. c. 15.* notavit Th. Janf. ab Almelov. *R. l. On. p. 16.*

Clonodes, κλονιδης, i. e. *vibratus*, epitheton pulsus vehementis, vel magni, & simul inæqualis etiam una pulsatione: Coincidit ferme cum *convulsivo*. Est similis jaculorum vel virgarum vibrationi. *Gal. l. 2. de causf. puls. e. 6. l. 1. de diff. puls. c. 28.* & alibi.

Clonos, κλονος, significat *motum*, qualis est tumultuantium, *inordinatum*. Idem, quod κλονησι, θόρυβος. Per translationem *motus Convulsivus Epilepticorum* dicitur κλονος, aut *motus Clonicus*, uti passim in practicis hoc tit. videre est, præsertim apud Rolf. *Meth. cogn. & tur. morb. cap. p. tic. Diss. VII.* & in *Epitom. meth. cogn. & cur. morb. corp. partic. l. 1. part. 1. c. 15. i. e. Vibratio.*

Cludo, clusus, idem, quod *claudio*, *clusus*, Usurpatur a Scribon. *Larg. n. 42. 97.* Vide *Rhod. Indic. prior. in ill.*

Clunes, γλυνοι, πωγαι, idem, quod *Nates*. Vide infra suo loco.

Clydon, κλυδων, *fluctuationem*, & *flatulentiam* significat. Estque symptoma actionis læsæ, scil. chylicationis partium imminutæ, partim depravatæ, cujus causa vel in assumptorum alimentorum ineptitudine, si videlicet cibi & potus flatuosi sint, vel in fermenti chylicantis cruditate flatulenta, vel etiam in utroque vitio simul quærenda. Meminit *Gal. de diff. Symp. c. 4.*

Clyma, fax auri, vel argenti, *Domin. Leonis l. 4. f. 1. c. 24. p. 363.*

Clypeus, κλυπεις, quid significet, notum est. Quid vero fuerit *Clypeus balnei* apud Vitruv. *l. 5. c. 10.* in balneis veterum usitatus, paucos hæcenus assecutus esse, testatur *Rhod. ad Scrib. Larg. n. 104.* qui tamen ex Francisci Robortelli explicatione Ruderum balnearum Pisanae urbis aliquo modo declarat, quod fuerit instrumentum æreum *clypei* instar rotundum, quo obstruebatur lumen illud in hæmisphærio magno balnearum, ad quos vapores, qui ascenderant, per alveolos communi concursu ferebantur, & exibant. Hunc *clypeum* catena ferrea suspensum aut reducere, aut demittere potuerunt, ut pro hominum arbitrio, qui lavabantur, calor temperata fieret, *p. 112.*

Clysmata, κλυσμα, vide *clyster*. *Clysmatica* ars dicitur *Chirurgia infusoria*. Vide *Infusio*.

Clystiformis Destillatio dicitur, quando per retortam tabulatam destillantur, quæ accendi

& detonari apta sunt. *D. D. Wedel. Ph. l. A. E. R. l. 1. f. 3. c. 3.*

Clyssus, κλυσιος, an a κλυσιος, *abluo*, vel a κλυδων, *fluctuatio*, deduci debeat ac possit, obscurum est. Est terminus technicus chymicus, denotatque spiritus minerales compositos. Præsertim vero Antimonium basis *clyssi* statuitur. Triplex dicitur: minoris, medii, & majoris apparatus, quorum omnium descriptionem vide apud Rolfink. *Chymie l. 3. sect. 2. art. 1. c. 24.* Schroder. *l. 3. c. 17.* ubi vocatur *Aqua Stimmi Sulphurea*, Hofm. in *clavi ad illum locum*. Aliter vero descripserunt *clyssum* Ruland. & ex hoc Iohnf. quod totam rei essentiam complecti potest. Quandoquidem abstractis impuritatibus & facibus, quicquid est in ea essentialia, ad unum redigitur compositum. Vel est extractio subtilitatis omnium plantæ partium in unum esse commune coiens. Et duobus modis uniri potest, sive ut omnes & diversis partibus extractæ essentia conjungantur incorporenturque, sive ut oleum sit in una cucurbita, in altera sal, in tertia liquor, atque ita unico alembico subjecto destillentur per communem canalem, & sic uniantur. Sed non ita facile hoc succedet. Non enim pariter ascendunt aquæ & sales. Itaque in diversis oleis & aquis id fieri possit. Hæc Rul. Hinc & *clyssum* pro Synonymo *Quintæ Essentia* sumit Jacob. le Mort. *Chym. Medico-Phys. c. 15. p. 192.* *clyssus* etiam in genere describitur, quod sit species Chymica, cum ejusdem rei species diversæ, seorsim elaboratæ, rursus conjunguntur, v. g. cum Sal, Sulphur & Spiritus seorsim extracta v. g. ex Carduobened. & Tabaco, iterum conjunguntur. Morley *Proleg. Coll. Chym. Leid. c. 4.* *Clyssus* Philosophorum esse dicitur, quando spiritui, oleo & aquæ admiscetur sal ipsorum, quod extrahatur e capite mortuo in cineres redacto, super quos affunditur aqua calida, quæ ebulliendo levi igne extrahit salem, aqua deinde illa filtratur per linteum, sicut descripsit Ros. *Lentilius Miscellan. Medico-Pract. P. III. p. 132.* & exemplis ibidem alibique confirmavit.

Clyster, *clysterium*, κλυστηρ, κλυστηριον, item *clysmata*, *clysmus*, κλυσμα, κλυσμας, & a modo applicationis ενεμα, *Enema*, quasi *Injectio*; quamvis Medici hujus temporis *Clysteris* & *Enematis* Græcis vocibus in Latinitatem assumtis, quam Latinis malint uti. Bifariam accipitur, videlicet late, & stricte. Late significat quamvis abluionem aut injectionem aliquam in partem quamlibet, ut sunt, anus, uterus, vesica, penis, aures, sinus, & fistulosa ulcera. Est igitur *clyster* medicamenti ge-

nus, quando liquidum intra partem aliquam corporis injicitur. Strictè vero denotat injectionem liquoris in anum, vel intestinum rectum, beneficio fistulæ alicujus vel canalis, qui *ἔλκτρα* dicitur, teste Linden. *Ex. IV. §. 101.* Quæ sunt in uterum, vocantur *μυτρεγχόται*: quæ in aurem, *ἄτεγχόται*: quæ in vesicam, *κυστήρες*, Gal. *l. 5. Meth. med. c. 7.* Qui termini omnes etiam de instrumentis ibidem accipiuntur. Dividuntur *clysteres* in Purgantes, & Alterantes. Alii addunt Corroborantes. An etiam dentur Nutrientes, non est hujus loci determinare. Sano sensu non videtur negandum. Modum componendi & præparandi *clysteres* vel *Enemata* vid. apud Vveker. *Antidot. gen. l. 1. c. 16. Schrod. l. 2. c. 45. Morell. Meth. præscr. form. l. 2. sect. 2. c. 14. & 15. Schenk. Syntagm. comp. & præscr. med. Part. spec. class. sect. 2. c. 4.* Multas vero horum formulas vide sis apud Vveker. *Antidot. spec. l. 2. sect. 9. clysterum* fuisse usum nobilem apud veteres, demonstrat Linden. *d. l. Scribon. Larg. etiam vocavit clusterem, n. 179.* propter mutuum veteribus V & Y usum, notante Rhod. *ad h. l. clyster nocturnus*, qui nocte integra retinendus, sicubi refrigerandum impense, Rodericus a Castro *de Morb. mul. l. 1. c. 2.*

Cnacos, cnecos, κνακός, κνηκός, significat colorem ex albo & fulvo mistum, C. Hofm. *Var. Lect. l. 2. c. 10.*

Cnaphos, κνάφος, & *carduum fullonum*, & officinam fulloniam, denotare videntur. Unde *κνάφους κνάφους*, *fordes in officina fullonia*. Hippocr. *l. 2. de morb. mul. VII. 7.* Jung. *Foef. p. 341.*

Cnema, κνήμη, rectius *κνήμη*. Vide *cnesima*. *Cneme, κνήμη*, tibiã significat. Vide *Tibia*.

Cnemodactyleos, κνημοδακτυλαίος, est nomen musculi digiti pedis extendentis, qui & *Longus* dicitur a superiori tibia anteriori exorti, & quatuor distinctis tendinibus in quatuor digitos desinentis. *Blaf. Med. Un. p. m. 219.*

* *Cneorum κνέωρον*, herba quædam quæ & *κνήσρον*, a *κνέω*, rado: hinc patet, cur instrumentum illud ferreum, quo Chirurghi ad aliquid radendum utuntur, appelletur *κνήστρον*, *κνήσρον*. Cæterum *cneoro*, ejusque succo usus est Hipp. in aqua intercate, ad colluendos uteros, ut videre est in lib. de In. Af. S. 2. de N. M. S. 2.

Cnesera, κνητέρα. Vide *cnesima*.

Cnesis, κνήσις, idem, quod *κνήμη*, vel *κνημῶς*, *puncturam, prurium, vellicationem, æmorsum* significat. Legitur de pectoris dolo-

re punctorio apud Hipp. *Coac. t. 469.* Jung. *Foef. p. 342.*

Cnesma, κνήσμα, *vamentum*, aut *rasuram*, quale post prurium & scalptum sequi solet, significat. Aliis *κνήμη* legitur, fortassis mendose. Illo usus est Hipp. de plumbi *vamentis de nat. pueri. IX. 21.*

Cnesmos, κνημός, *prurium & scalptum* significat: Posteriori confirmat significationem Gal. *c. 5. in 6. Epid. t. 4.* describens per impetum & motionem per unguës effectam, quem in prurientes partes animantia faciunt, idque a natura omnibus inest. Hinc *κνημῶδης, pruriginosus*, quod de pustulis latis negatur, *6. aph. 9.* scil. ob humiditatem obtundentem salinam nitrosam acrimoniam. Est enim *κνημῶδης, pruritus*, dolorifica voluptas in cute excitata ab acri falso ichore tenui, sine ulceratione, Dieter. *n. 467.*

Cnestor, cnestis, cnestron, κνηστῆρ, κνήσις, κνηστήριον, contracte *κνήσρον, radulam*, aut instrumentum ferreum, quo aliquid raditur, aut cultrum, quo quid secamus, significat. Hinc *τυροκνήσις*, dicitur *culter*, quo coqui caseum deradunt aut dissecant. Vox *κνηστῆρ* legitur apud Nicandr. *in Ther. & Alexipharmac.* Alias *κνήσρον* etiam nomen plantæ est, quæ alias *cneoron* aut *Thymelæa* dicitur. Sed hæc significatio non est hujus loci. Vide *Foef. d. l.*

Cnethome, κνήθωμα, idem significat quod *κνάθωμα*, prurio, lancinor; de quo verbo supra suo loco. Hoc vero usum & delectatum esse D. Apostolum Paulum 2. *Tim. IV.* notavit Rhodius *de Acia p. 147.*

Cnicoleon, κνηλέιον, i. e. *oleum Cnicinum*. De hoc legatur Dioscor. *l. 1. c. 44.*

Cnidoleon, κνιδέλιον, i. e. *oleum e grano Gnidio expressum*. Dioscor. *d. l. 2. 43.*

Cnidios, κνιδίος. Vide *Gnidius*.

Cnidosis, κνιδωσις, significat *pungentem prurium*, aut *uredinem*, qualis ab urtica excitatur, quæ Gr. *κνιδῆ* dicitur. Usus Hippocr. aliquoties 2. *Prorrh. XXXVII. 1. 3. XXXIIX. 6. XLVII. 10.*

Cnipos, κνίπος, a *κνίω*, quod per translationem etiam significat *molestus sum*, scrupulum injicio, stomachum facio, dicitur de fastidioso, qui attingere in mensa nihil eorum solet, quibus populus utitur, quin & in omni deliciarum affluentia, nisi quid novum atque inexpectatum, & ad ambitionem, non ad utilitatem comparatum apponitur, consuetus electitia sectari, nihil invenit, quod ad palatum faciat; uno verbo: *Cupediis*. Linden. *Ex. X. §. 82.*

Cnipotes, κινπότης, dicitur *prurigo*, *pruritus*, cum *siccitate*. Usurpavit Hipp. de ἔκροσθ' αἰνίῳ, l. de Loc. in hom. XXI. 8. Scilicet ab effluviis aut vaporibus salinis acrioribus, aut alcalicis exaltatis, Conf. Gal. *exeg.*

Cnismos, κνισμός, idem, quod *cnismos*, *pruritus* significat, Gorr. p. 233.

Cnissa, κνίσσα, vide *Nidor*.

Cnissoregmia, κνισσορῆγμία, significat *nidosum ructum*, quemadmodum δὲ σπυρῆγμία ructum acidum. Videantur *Dogmata nostra Medicinæ* P. II. c. II. *dogm.* 3. p. 282.

Cnyma, κνύμα, vel *levem pruritus* aut *molestam puncturam* significat, uti usurpavit Hippocr. l. 2. de morb. mul. XXV. 33. quamvis passim κνύμα legatur, de plumbeo pessulo in pudenda immisso æstum faciente, qui eximendus rursus, & aquæ frigidæ prius immergendus. Vel significat juxta Galen. in *Exeg. voc. Hipp.* vocem ad *levem* quandam strepitum & sonum imitandum. Unde particip. κνύουστος, qui *leviter suspirat*. Hinc κνύουσις *querulus canum gannitus* & sonus proprie dicitur. Foef. d. l.

Co, *Cos*, *Coos*, κῶ. κῶς, κῶος, nomen insulæ & urbis in mari Ægæo mediterraneo sitæ; Patria Hippocratis, qui propterea *Cosus* passim dicitur. Zona eadem gaudet cum Insula *Gnido*, exquisite temperata, juxta Gal. 3. *aph.* 14. Vinum *coum*, κῶος οἶνος, est quinta vini salû species, juxta Plin. l. 14. c. 8. cujus ex Italico vino faciendi modum artificialem scribit a *Catone* demonstratum fuisse, super omnia in Sole quadriennio maturandum præcipiente, de quo & *Constantinus Cæsar Agricultur.* l. 8. c. 23. Aliqui, inquit, multi partes tres, & aquæ marinæ partem unam ad tertias coquant. Alii salis drachmas 12. defruti congium, multi congium unum, spicæ *Delticæ* drachm. 16. in vini albi metretas duas admiscant. Gorr. p. 259.

Coactile, κῶδος, *vestem vel indumentum* significat, ex *coactis lanis compactum*. Hinc *Coactiliarius*, κῶδοποιός, qui *pileos ex coactis lanis* conficit. Joh. Rhod. ad *Scrib. L. n.* 230. quamvis C. Hofmann. rectius generaliorem tribuat significationem pro omni eo sumens, qui facit *ἐκπίδικα*, Lat. *Impilia*, κῶδοποιήματα, h. e. omnis generis res ex lana compacta paratas. Unde *Germanicum nostrum Fib*, esse videtur. *Com. ad Galen. V. P. n.* 883.

Coactio, *coactus*, *cogi*. Vide *Anance*. *Coactor*, idem, quod *coactiliarius*, teste Rhod. & Hofmann. *ad. ll.* Alias *coactio* quoque est nomen passionis in animalibus, ex qua varia ægritudinum genera nascuntur, ideo sic ap-

pellata, quod ab injuria, labore & *coactione* contingat, Veget. in *Mulomedicina* c. 37. 38. p. m. 32. 33.

Coacus, epitheton *Textuum quorundam & sententiarum Hippocraticarum*, a patria *Coinsula* ita nuncupatarum, ad prædictionem maxime faciendum, unde *coacæ prænotiones* vocantur, quas præter *Libavium Joh. Ionstonus* elegantibus notis declaravit.

Coadjuvans, *cooperans*, σὺνεργός, *coadjutrix*, fumitur in bonam & in malam partem. Il- luc pertinet, quando *Medici ad præceptum Hipp.* debent esse σὺνεργοί, *cooperarii* nature. Huc pertinet, quando dicitur de causæ morbificæ quadam specie, quæ sua virtute morbum efficere non potest, sed alteri auxiliatur; ut, libido articulare morbum promovet, & sanguinis eruptionem remigatio. Gal. l. *Introduct.* c. 8.

Coadunatio, *Ruland. & Johnsono* dicitur *elaboratio*, qua ununtur *disgregata*. Gr. ἐνωσις dici potest. Appellatur nonnunquam speciei excellentioris nomine *coagulatio*. Unde exiit illud dogma, quod *Chymicum artificium* in *soluzione & coagulatione* consistat, quo tamen respicitur ad *Lapidis philosophici mysterium* potius, (si *Diis* placet.) Ita *coadunatio* est *solutionis reductio* in his, in quibus fieri potest. Ejus species sunt duæ, *compositio*, & *coagulatio*. Vide *compressiva*.

Coagulatio. Magna occurrit ambiguitas & equivocatio circa hoc vocabulum, ita ut *ferè Delio* quis opus haberet *natorum*. Porissimum autem dupliciter accipitur, *Late & Strictè*. *Late* equipollet vocabulis *coadunatio*, *concretio*, *congelatio*, Gr. σύγκρησις, κῆσις, *Galen. lib. I. de Temper. fin.* *Ruland. & Johnf.* describunt *coagulationem* per *comprehensionem*, quando *torum simul comprehensum remistumque ad uniformem substantiam coagulatur*, aut *coit*. Et in hac significatione sæpissime etiam fumitur in scriptis *Chymicis*. *Strictè* vero dicitur, quando quibusdam *segregatis reliquum concrevit*. Vocatur *coagulatio* per *segregationem*. Huc pertinet *vulgatissima lactis coagulatio*, quam primus docuit *Aristæus*, sicut e *Diodor. Siculo* l. 4. c. 83. notavit *Th. Janf.* ab *Almelov. R. I. On. p.* 37. Hinc *B. Rolf.* dixit *coagulationes* fiunt *discussione humiditatis*; harumque duas species constituit, *Fixationem & Præcipitationem*, de quibus suo loco, *Chym. l. 2. c. 4.* *Jung. Vvil. de ferment.* c. 12. *Coagulatio* est *humoris* in quacunque re *externa vel interna privatio*. *Jac. le Mort. Chym. Med. Physf. c. 5. p.* 30. *Iunken. coagulationem* duplicem constituit *Chymicam*, unam cali-

calidam, quæ est reiliquidæ ad solidam massam per humiditatis mediante calore privationem reductio: alteram frigidam, qua res in calido dissolutæ in frigido coagulantur. *Chym. Med. Phys. P. I. f. 1. c. 4. p. 72.* Ad similitudinem artificialium operationum terminorum horum acceptio haud infrequens est in describenda sanguinis & humorum aliorum præternaturali certa concretionem apud recentiores Medicos, præsertim Th. Vill. de febribus malignis. *Sylvium in Prax. Med. l. 1. c. 17. §. 5. c. 20. §. 5. c. 30. §. 104.* & sæpius alibi, quemadmodum & hujus in Indice videre licet.

Coagulum, πηκνίς, πήμα, aliis Dioscor. Gal. Ægin. scribitur πηκνίς, sed mendose, recte notante Henr. Stephano in *Tbesauro*, & substituente πηκνίς (quæ tamen scriptura mihi etiam mendo non carere videtur ob nullam derivandi rationem) a πήγμα, concresecere facio, vel πήκτω, *Arist. l. 3. de H. An cap. 21. πηκνίς*, proprie nihil aliud est, quam lactis vel lactei liquoris in ventriculo animalium, quæ adhuc fugunt, concretio & condensatio, *Schrod. l. 2. c. 36.* Vid. C. Hofm. *l. 2. Var. Lect. c. 28.* Horum varia in Medicina usitata esse constat ex Gal. v. g. hinnuli *l. 2. de Antidot. c. 10.* pulli cervini, *c. 15.* leporis, *l. 9. de C. M. S. L. c. 1.* Jung. Ægin. *l. 7. voc. Pytia.* Scribon. *Larg. num. 188. 197.* & ad h. l. *Rhod. in nar.* ubi simul facultas omnis coaguli exprimitur, quod sit acris naturæ & tenuis discutientisque, id quod & Gal. docuit *lib. 10. de S. Fac.* Videatur & Dioscorid. *lib. 2. c. 86.* Alias vulgarior usus coaguli consistit in præcipitando lacte ad efformandos caseos, uti patet ex Gal. *l. 3. de Al. Fac. c. 17.* & Thom. Vill. *de ferment. c. 11.* Spagyrici quoque sibi finxerunt Ænigmatica & Metaphysica (si Diis placet) coagula: v. g. Mercurius dicitur coagulum, h. e. Mercurius noster vel Philosophorum in cælo metaphysico: coagulum coagulans, Sulphur Philosophorum prima materia. Unde aurum nostrum. Fermentum fermenti spiritum coagulans, Sulphur coagulans Mercurium. *Rul. & Iohnf. Quis non rideat contradictiones? Basil. Valent. coagulationem denegat Mercurio, & tribuit Sali, tr. repetitionis de lapid. Phil. Transeant hæ nugæ. Præternaturaliter etiam quandoque coagulum dicitur de portionibus quibusdam vitiosis, maligne corruptis, humores, præsertim sanguinem, ad coagulationem cogentibus, uti apud Vill. & alios videre licet.*

Coalescentia, σύμωσις, ἐξίμωσις, ἐξυμώσις, significat unionem & compaginem duorum corporum antea disparatorum ex argum. *Hipp.*

Tom. I

6. aph. 19. 24. 7. aph. 28. Strictæ vero sæpius de offium coalitu & unione sumitur ab eodem, *2. de artic. t. 34. & f. 4. t. 63.*

Coalterne febres vocantur, quando duæ febres concurrunt in ægro, ita ut brevi a fine integro paroxysmi unius invadat alter paroxysmus alterius speciei. *Laur. Bellin. in Opusculis Medic. tit. de febrib. p. m. 253.*

Coarctatio vocatur submersio pulsus & parvitas in principio paroxysmi febrilis. *Avic. l. 4. fen. 1. t. 2. c. 2.* Alias *Coarctatio* in genere est *Angustatio*, στενωπία, de quo supra; vel *Constructio*, ἐνδύσις, de quo paulo inferius.

Coarticulatio, συνάρθρωσις. Vide *Abarticulatio*.

Cobaltum est *Cadmia nativa*, crementum metallicum, vel minerale terreum, colore fere nigrum, argenti vel æris particeps; muscarum venenum, *Schroder. l. 3. cap. 18.* *Jung. Fr. Hofm. in Clav. ad h. l.* ubi duplex esse dicit, aliud metalli expers, & lapidis speciem; aliud metalli ferax.

Cobites, κοβίτις, κωβίτις, ὀξύρυγχος vel δακνύλιος, dici posset. Nomen pisciculi in aquis fontanis & rivis degentis, diversæ sortis; cuius usus in cibis solet esse, vel vulgaris, vel in majori æstimatione, uti est *Cobites*, *Barbatula*, *Fundulus*. Vid. *Aldrov. l. 5. de Pisc. c. 30. 31.*

Coccalos, κόκκαλος, nucem pineam significat. *Hipp. 4. de R. V. I. A. t. 70.* Pertinet ad Botanicam. *Conf. Gal. exeg.*

Coccon, κόκκων, granum mali punici significat, nec etiam hujus est loci. Usus *Hippocr. l. 1. de morb. mul. LXIII. 36.* teste *Foef. p. 346.* quamvis *Linden. κινεσάνη* posuerit.

Coccos, κόκκος, *Granum* quodvis aut *Baccam* denotat. Strictæ vero ab *Hipp.* sumtum pro *Cocco Cnidio*, sive baccis laureolæ: quarum descriptio etiam huc non spectat. Vid. *Hipp. d. lib. 1. de morb. mul. LXIII. 19. CXX. 25. CXXIII. 9. &c.* Quid *Coccus Polonica* sit, vide *Ephem. Nat. Cur. A. III. Q. 104.* De *Grano Tinctorio*, κόκκος βαφικῆς, confulas etiam *Herbariæ rei scriptores.*

Coccyx, κόκκυξ. Vide *Cauda*, *Cuculus*.

Cochab, nomen sideris cœlestis, quod operationem suam habere existimatur in Cete & Balænas, quando semina emittunt, *Paracel. Tr. 1. de Pestilit.*

Cochlax, κόχλαξ, *Silex*. Vide infra *Silex*.

Cocchia, κοκκία, epitheton *Pilularum* officinalium usitatissimarum. Descriptio est *Rhasis l. 9. ad Almans.* Videntur ita dictæ a forma, quæ granum vel baccam κόκκος repræsentat. An non & a κόχος derivari possent,

F f

quod

quod humorem copiose defluentem significat? *Cochinella*, vel *cochinilla*, est nomen insecti vel vermiculi in baccis granorum Chermes geniti, tincturam elegantem Scarlatinam præbens. Ejus quoque usus hodieque insignis est in Medicina. Junguntur observationes de *Cochinilla* in *Act. Philosoph. Oldenburgii Anno 1618. mens. Octobr.*

Cochlea, κόχλις, κήλις, *Limax*, est nomen animalculi cujusdam testacei, exanguis, terrestris, aquatici & marini, cujus descriptionem, & species, & usum in cibis, inque medicina, prolixè reperiens apud Aldrov. l. 3. de *Testac. cap. 29. & seqq.* qui & æquivocationem expedit. Rondelet. de *Testac. l. 2. c. 26.* Quoad usum jungatur Schrod. l. 5. cl. 1. num. 18. Bruyerin. l. 12. de R. C. c. 51. Olim Africam in usu potissimum fuisse, non solum constat e Galeno aliquot in locis, sed & e Scrib. Larg. n. 122. *Cochleæ* carnem & mucum commendavit ad ani procidentiam Hipp. l. de fistul. IV. 2. De saginandis *cochleis*, ut fiant salubriores, vide Rob. Keuch. ad *Q. Seren. p. 200. seqq.* Aqua *limacum* hodieque usitata, cujus descriptio e Mortonò legi poterit in D. David de Spina *Manuali p. 84.* Tropice dicitur de cavitate quadam in *Aure*, vid. *Auris. Barthol. Anat. Libell. 4. c. 6.* *Cochleæ* quoque vocantur in machinis, quibus *Trochleæ* moventur, Oribas. de *machin. c. 4. & 5.*

Cochleare, *Cochlear*, *Cochlearium*, Paracelsi. κοχλιέρον, quale sit instrumentum ad capiendos cibos liquidiores usitatissimum & pueris liquet. Sumitur & pro mensura medica, estque vel majus, vel minus, Gal. de *puer. eplept. sub fin. l. 7. M. med. c. 11.* Rhodius in *Dissert. de pond. & mens. p. 40.* scribit *Cochlearium* minus continere drachm. unam, majus drachm. 2. Significat & instrumentum ad elevandam uvulam relaxatam, l. 6. de C. M. S. L. cap. 3. cujus figuram vide apud Aquapendent. & Scultetum *Arm. Chir. Par. I. Tab. IX. fig. 7.* *Cochlearis*, quo calculi eximuntur, *Tab. XVII. fig. 5.* & *Cochlearis* anterini *Tab. XVI. fi. 7.* quæ in textu Spathula rostro anserino prædicitur, quod Franc. Sylvius invenit. Tropice hoc etiam nomine exornavit ab aliquali formæ similitudine osciculum auditus quartum D. Lindenus, quod alias orbicularis dicitur, notante Barthol. *libell. IV. Anat. c. 7. p. m. 714.*

Cochlia, κοχλίη, Vide *Cochlea*.

Cochbone, κοχών, commissuram coxæ ad sedem denotat, teste Foel. *part. 351. seq.* Usus Hipp. l. 1. de *morb. mul. XIX. 13. & l. 2. h. t. XXII. 6.* Conf. Gal. *exeg.*

Cocomicus, a, um, terminus Paracelsicus

fatis obscurus; videtur autem innuere aliquod flamen vel sperma heterogeneum communicatum corpori, vel de cælo, vel e terra, cujus ratio dari non potest. Ita podagra generatio dicitur *cocomica*. Tr. de *Podagricis l. 2.*

Cœtio, πείσις, πέπυσις, πεπυσμός, *Concoctio*. In hujus vocabuli expositione plane nihil accurati præstitit Castellus. Ejus vocis varia acceptio debet applicari subjecto, de quo dicitur, diverso secundum suam indolem & conditionem. In genere quidem omnis *Cœtio* nil aliud esse videtur, quam status maturationis, vel maturitatis, aut perfectionis in suo genere; sed quatuor potissimum ejus sunt species secundum quadruplicia subjecta. Ita alia est *cœtio alimentorum*, alia *humorum*, alia *excrementorum*, alia denique *morborum*, vel potius *causarum morbificarum*. *Alimentorum cœtio* est vel artificialis, vel naturalis: Illa fit per calorem externum, ignem dissolventem compagem rerum coquendarum, emollientem, alterantem, & ad assumendum præparantem: Cujus iterum variæ sunt differentiæ ad coquinariam pertinentes: *Elixatio*, *assatio*, *rostitio*, &c. de quibus omnibus sigillatim suis in locis & literis initialibus. Hæc fit in ventriculo diciturque *chylificatio*, de qua supra suo loco; alias *cœtio prima* vocatur. *Humorum cœtio* omnis fit beneficio caloris vitalis vel biolynchii, & sub se comprehendit *sanguificationem*. Quæ *cœtio secunda* appellatur, *lactis*, *feminis*, *sucorum nutritii* & *nervosi elaborationem*, *nutritionem*, quæ *cœtio tertia* dici solet; de quibus omnibus suo loco: *Excrementorum cœtio* consistit in perfecta segregatione portionum inutilium ab utilibus, & inutilium collectione ad loca convenientia, & cuilibet excremento a natura destinata. Huc pertinent *urine cœtio*, Galen. l. de *crif. cap. 27.* *Atvi fecum*, *sudoris*, &c. *cœtio*. Tandem *morborum*, sive *causarum cœtio*, quæ secundum nonnullos Gr. πεπυσμός aut πέπυσις, strictè dicitur, Dieter. n. 668. est, quando materia vitiosa peccans morbifica disponitur beneficio flammæ vitalis, vel ad expulsionem e corpore, vel ad remotionem in alia loca convenientiora & ignobiliora, vel ita superatur & subigitur, ut ad pristinam bonitatem humorum utilium reducatur. Prosper. Martian. *comm. in Hipp. p. 347.* Modus fere omnibus *cœtionibus* communis est & dicitur *fermentatio*, de qua inferius suo loco. Habet & quælibet *cœtio* sua certa organa, vel instrumenta, quibus perficitur. Tandem ut singulæ *cœtiones* rectè cognoscantur, & an perfectæ, vel imperfectæ, validæ vel debiles sint, dignoscantur, sunt diversæ *cœtio-*

num signa: Imprimis vero *signa collisionis* materię morbificę de reconvalescentia hominis vel salute futura, sive per crisin, sive per lentam solutionem testantur, Galen. l. 1. de *cris.* c. 7. Hęc de vocab. *Collisionis* hoc loco sufficiant.

Cocus, vide *Coquus*.

Codefella, nomen Italie. significans *carbunculum pestilentem*, vel anthracem, Forest. l. 6. *Obs.* 21. *Schol.*

Codex, βιβλίον, ἀντίγραφον, idem quod liber. Metaphorice etiam mundus *codex* dicitur *natura*, cujus tot folia, quot regiones, Paracels. *defens.* 4.

Codia, κωδία, κωδία, κώδεις, significat *caput*, præsertim papaveris, dicitur & *scaphium*, κωδίων. Lind. *S. M. Ex. X.* §. 185.

Codon, κώδων, vide *Campana*.

Codofcellæ vocantur *bubones*, sive tumores inguinum, scribente Fallop. *tract. de morb. Gall.* c. 90. *Tom. I.* p. 738.

Cocilia, *Cæcula*, alii *Cæcilia*, τυφλίνα ἢ τυφλαίνα, τυφλάψ, nomen serpentis, cujus morsus & venenum eadem cum *ambisbena*, aut viperâ inferit symptomata, teste Foresto l. 2. *observ.* 12. *Schol.* Hujus descriptionem prolixiore & usum in medicina vide ap. Aldr. l. 1. de *serp. & drac.* c. 11.

Cocitas, alii *Cæcitas*, τυφλότης, τυφλωσις, est abolitio visus in oculis, a quacunque tandem causa oriatur. Senn. l. 1. *M. Pr.* p. 3. *sect.* 2. c. 44. Ita *Cæcitates* sequi plerumque læsionem pupillæ cum profusione aquei humoris, vult Gal. l. 1. de *symp. caus.* c. 2. quamvis rarissime etiam visus aliquando redeat, denuo collecto illo humore. *Cæcitas*, quia privatio est, opponitur rebus, quæ existunt, sive entibus positivis ab eodem l. de *V. S. adv. Erasistratum* c. 9. *Cæcitatem* magice induci posse monstrat Paracel. *Tr.* 4. de *Pestil.* c. 2.

Cocetus, τυφλός, dicitur, qui visu caret. Per metaphoram vero quibusdam partibus corporis attribuitur, v. g. *intestinum* inter crassa primum dicitur *cæcum*, τυφλόν ἔντερον. Ubi enim tenue intestinum definit, illinc *cæcum* una cum *colo* incipit. Ita vero vocatur, quia in uno extremo impervium instar utriculi ileo & colo adhæret. Ejus plenioriam & usum legito apud Bartholin. l. 1. *Anat.* c. 10. quamvis e novissimis autoribus Philippus Verheyen, Lovaniens. Professor Regius in *Anatomia Corpor. Hum. Tract.* II. p. 42. doceat, intestini cæci titulo, non tam appendicem vermiformem, quam cum veteribus globosam intestini crassi partem, quæ ab insertionem intestini ilei deorsum pendet, ac in dextra ilei regio-

ne sita, renique illius lateris annexa habetur, designari, uti notarunt Aëtor. *Evaditor.* Lips. *Collegiores mens. Octobr. Anno 1693.* p. 434. Ita & foramen illud angustius, quod ex duobus foraminibus, quibus quinta nervorum conjugatio a cerebro excipitur, prope aures est collocatum, cui subditur labyrinthus quidam, quem natura effecit musculus temporalibus confulens, nervum eis durum simul & labiis immitens, dicitur *cæcum*, τυφλόν τρήμα, Galen. l. 9. de *V. P.* c. 13. non quod revera impervium sit, sed quod anfractuosum, & veteres seta vel funiculo injecto exitum non reperiunt, cum non sit recta perforatum. Gorr. p. 471. Et in chymicis alembicus *cæcus* vocatur, qui caret foramine, aut rostro; Rolsink. aliique.

Cœlestinus, epitheton Paracelsicum coloris, cœruleum exprimens colori cœli similem, vulgo *Himmelblau*. Talis circulus in urina feminarum significare dicitur putrefactionem leprosam in matrice; Ita & bulla *cœlestini* coloris in medio urinæ facta lepræ præsentis, & aliquando etiam alopecię signum est, juxta Paracel. l. 2. de *urin. judic.* c. 3.

Cœlestis, ἄρπυξ, dicitur de omni, quod vel a cœlo dependet, vel cum eodem aliquod commercium habet. Ita stellæ dicuntur substantiæ vel corpora *cœlestia*, τὰ κατ' ἄρπυξ, Gal. l. 2. de *dieb. Crit.* c. 2. Ita nonnulli statuunt *colorem cœlestem*, qui siderum motu & lumine omnia corpora concavo lunæ orbi subjecta penetrat, vivificat, & secunda facit. Hic *cœlestia* cum terrenis ineffabili sympathia & cognitione connectit, admirationeque dignos effectus producit, verbis Langii l. 1. ep. 13. Ita & Helmont. dicit *naturam cœlestem* & enormiticam rebus ipsis inesse, quæ tamen ad rhythmum superioris lationis sese concitet ac moderetur, quamdiu non refractaria haberi velit, l. de *magnet. vuln. cur.* n. 60. Jungantur, quæ mox ad vocab. *Cælum* proponuntur. Medicamenta quoque hoc titulo condecorata leguntur, v. g. *Aqua cœlestis* Londinensium, ita notante D. D. David de Spina in suo *Manuali Pharmaceut.* *Chymico* p. 40. quamvis in ipso *Dispensatorio Londinensi* invenire haud poterim. Quidam etiam morbos *cœlestes* fingere non veriti sunt. Libav. in *defens. Syntagm. contra Scheun.* II. 24.

Coelia, κοιλία. Vide *Cavitas*, *Venter*.

Coeliaca, κοιλιακή, i. e. *ventralis dispositio*. Communis morbus est ventriculo & intestinis, in quo materię non mordaces egeruntur ob intestinorum imbecillitatem, quæ retinere contenta ne exiguo quidem tempore possunt, sed

ea illico excernunt, perinde ac si grave onus aliquod deponerent, haud secus, quam in stranguria, in qua ob acrimoniam & vellicationem vesicæ jugiter, quicquid ad eam pervenerit, excernit, quod molem ipsius vel exiguam sustinere nequeat, Gal. l. 6. de L. A. c. 2. Unde *κοιλιακὴ* dicuntur, quibus excrementa lævia humientia & semicocta alvo continenter fluida redduntur aliquanto, postquam assumpta fuerint, tempore. Causa hujus mali est affdua cibi corruptio & cibus cacochymus: ad hæc frigiditas, aut vehemens ardor, aut plaga ventri inflicta. Ex longis quoque morbis facile hic morbus contrahitur. Hucusque Castellus. Dicitur & *lienteria*, quamvis nonnulli differentiam quandam inter *celiacam passionem* & *lienteriam* quarant, quam tamen subtilitatem minime necessariam esse arbitror. Paucis; Est species alvi fluxus p. n. in quo cruda & chylosa, aut etiam plane non chylosificata rejiciuntur, proveniens cum a fermenti in ventriculo aciditate volatili, tum succi pancreatici excedente aciditate ad expulsionem tunicas incitante. Duas *celiaci affectus* constituit species Fr. Sylvius l. 1. P. M. c. 13. §. 3. & 4. *Paffio ventriculosa* vocatur, ægri & *ventriculosi*, qui subito universa dejiciunt, apud Rhod. ad *Scrib.* p. 159. Aliquando *Coiliaci* in libris antiquis inveniri, testatur Keuch. ad *Q. Seren.* p. 189. Alias & in anatomicis *arteria cœliaca* vocatur, quæ multos ramos emittit ad ventriculorum, inque duos ramos dividitur. Barth. libell. *Anat.* c. 5. p. 655.

Coelicus, a, um, *ἄρην*, haud dubie idem significat, quod cœlestis. *Cœlica* est epitheton calcinationis Bartholetto in *Encyclopædia*, quæ & physica dicitur, vel magica, quæ fit beneficio speculi incensorii concavi, cujus descriptio habetur apud Schroder. *Pharmac.* l. 3. c. 17. Jung. not. D. Joh. Michaelis ad b. l.

Coelifolium vocatur quibusdam materia illa, quæ in pratibus quandoque mensibus æstivis reperitur, Paracelso *coelifoli* dicta de *ulcerib.* c. 5. Vocatur & sputum majale, aliis purgamentum stellarum, item *Cœli flos*, de cujus virtutibus medicis videatur Hier. Velschius in *Sylloge Observ.* & quidem ad Hier. Rufneri *Obs.* 113. p. m. 62. Hartm. *Prax. Chymiatr.* Tom. I. oper. p. 105.

Cœloma, *κοιλωμα*, dicitur ulcus in cornea oculi tunica latius Bothrio, rotundum, & minus profundum. P. Ægin. l. 3. c. 22. Galen. l. *Introd.* c. 15.

Cœlos, *Cœlon*, *κοῖλον*, *κοῖλον*, *cavum* significat. Vide *Cavus*.

Cœlostomia, *κοιλωστία*, est vitium illud,

quando vox in ore tanquam in specu obscuratur, & velut in recessu auditur, uti Quintilian. descripsit l. 1. c. 9. Et hoc idem esse, quod *ἄσφραγος*, asemiam, vult P. Zacchias *Quæst. Medico-Legal.* l. 1. tit. 3. quæst. 9. n. 5. *segg.* ubi perperam asymia per y legitur ob ignorantiam Græcæ linguæ, ubi *ἄσφραγος* significat obscurum. Vide *Asemos*. *Asaphia*.

Cœlum, *ἄρανός*, *κοῖλον*. Multi etiam scribunt *cælum*. Est vocabulum valde homonymum sive æquivocum. Vel enim 1. significat sedem aut locum beatorum in vita æterna, quæ significatio non est hujus loci, licet & omni vero Christiano medico hoc incumbat, ut per veram salvificam fidem eo perveniat post mortem. Vel 2. significat locum siderum vel stellarum fixarum & plantarum. Horum scientiam medico valde necessariam esse, nonnulli arbitrantur, Hipp. & Galen. autoritates producentes, uti ex recentioribus Rolf. in *Ord. ac Meth. sua* passim inculcat. Imprimis vero Paracelsus variis in locis *cœli* operationem medico scitu necessariam esse docuit, præsertim in *Paragran. alter. Tr. 2. de Astronomia*, quem postmodo ejusdem sectatores secuti sunt. Enimvero cum hæc scientia *cœli* & ejus virtutis in inferiora nondum adeo expeditis & infallibilibus nitatur principiis, neque sit in medici potestate, illam operationem vel mutare, vel promovere, vel impedire, non video tantam necessitatem, qua medicus teneatur ad illam notitiam comparandam. Vel 3. significat more vulgi *aerem*, qui supra nos est, usque ad nubium regionem, uti quidem colligere est ex Hippocr. 1. *Epid.* f. 3. r. 1. ubi manifeste *τὰ ἄρην*, cœlestia scilicet corpora, in Græco habetur. Alias licet sæpius apud Gal. edit. Lat. occurrat vocabulum, *Cœli* status, in Græco tamen tantum vocabulum *καπίστας* reperitur absque additione vel *cœli*, vel *aeris*. Vel 4. significat tropice aliquas concavas partes corporis. Ita specialiter *κοῖλον*, *cœlum*, vocatur superioris palpebræ superficies, sicut *hypocœlum*, *ὑποκοῖλον*, pars inferior, quæ ei responderet, ex Ruffo Linden. *Medic. Physiol.* l. 2. c. 10. §. 85. Sunt & qui *τὰ κοῖλα* oculorum interpretantur cavitates, quæ sub oculis & utraque nasi parte cernuntur, quæ tamen *κοῖλοι* dicuntur, quæ partes in pravo corporis habitu, crapula, cachexia, hydropse, pleurumque intumescunt, Foef. in *Oecon.* p. 443. Sic etiam dicitur *cœlum*, *ἄρανός*, vel *ἄρανός*, palatum, ἢ *ὑπερῖα* apud Arist. l. 2. de *part. an.* c. 17. in *princ.* Et Plinio *cœlum* capitis calvaria dicitur, dum cerebrum viscerum excelsum dicit, proximumque celo capitis. l. 11. H.

11. H. N. c. 37. Vel 5. varias chymicas habet significaciones. Ita apud Paracels. d. l. *Cælum microcosmi*, vel hominis, effinxit a primaritate cuilibet individuo peculiare. Ita & Helmont. non *cælum* intus gerere dixit, quod sese ad universalissimum Bias astrorum componit, tr. *Astra necessit. non inclin. n. 17. Cælum* quoque significat chymicis quintam essentiam, formas rerum essentielles. Libav. *Alchym. Pharm. cap. 18.* Huc pertinet significatio *cæli*, quæ legitur apud Lentilium *Miscell. Medico-Pract. P. III. p. 130.* quod *cælum* philosophorum dicatur, quando radices seminales morborum tolluntur, dolores & paroxysmi mitigantur & prohibentur, quando consentanei spiritus specifici fiunt. Ita *cælum* betonica pro capite, *cælum* fucini pro paralyti, quando scilicet illa simplicia cælescuntur & spiritualia redduntur. Papæ! *Cælum spagyricum* est suprema pars vasis philosophici Rul. & Iohnf. Denique 6. & quidem valde abusive & mystice, imo phantastice, h. e. fictæ, *cælum philosophorum* significat lapidem philosophorum, medicinam catholicam. Rul. Videantur & Basilii Valentini scripta de rebus naturæ & supernaturæ de lapid. Philosoph. & alii hujusmodi scriptores. De cælo magico factitio, ceu prestigioso, item de cælo infero Hartmanni præstat silere Christianum, judicio Libavii in *Exam. Philos. nov.* qui etiam rectissime contra Crollium cælo virtutem illam tribuendi hominibus omnem scientiam & artem, ceu nugacem vel impiam, rejicit.

Cæmentum. Vide *Cæmentatio.*

Cæna, δῆπνον, cibationem vespertinam significat. Quod vero tempus veteribus ordinarium fuerit, non facile definiveris. Plerumque tamen sole occidente cænasse, licet viri graves occupationum causa sæpe distulerint usque ad accensa lumina, testatur Linden. *Ex. XVI. §. 223.* Cænam largiorem fuisse olim, quia parcius pransi sunt, constat etiam ex Gal. l. 7. *Metb. med. c. 6.* Et revera nostræ sanitati plus conduceret, si hodieque consuetudo illa fervaretur. Jung. C. Hofm. *Instit. l. 5. c. 28. & Dogm. nostr. Part. V. c. 2. Dogm. 8. Lang. l. 1. ep. 55.* quamvis hujus ratio, quod luna ad cibationum concoctiones multum conferat, non sit magni roboris, cum & tempore novilunii bene concoquantur & chylicentur alimenta. Prandium largius cæna inter causas morborum retulit Rolf. *O. ac M. Com. l. 2. sect. 3. c. 28.* quamvis Lucianus Belus de Rocha contracta, (vel secundum alios Ant. Maria Bettus) in pecul. tractatu de cæna & prandii portione, prandium largius

defenderit contra Oddum. *Cæna secundaria* Gr. dicitur ἐπίδωπον, quasi postcænum, apud nos in convivii nuptialibus frequens.

Cænologia, κοινολογία, *Consultatio*, collegiandi ratio est medicorum concilium, collocutio, ac communis consideratio, quæ fit pluribus medicis convocatis, ad cognitionem de morbo inquirendam & in curatione mutuam operam præstandam. Hipp. in *Præcept. VII. 4.*

Cænonia, κοινωσία, *communicatio.* Vide *infra.*

Cænos, κοινός, *communis.* Dicitur & de partibus corporis, quæ pluribus destinatae sunt usibus, quales sunt intestina &c. Hofman. in *Gal. de V. P. n. 248, 250.* *Communia organa*, arteriæ, venæ, nervi, Gal. lib. 16. de *V. P. cap. 1.* & de morbis *communibus* multis populis, qui & πάγκοινοί, πάνδημοί vocari solent. Quibus opponuntur *privati*, σποράδος, ἢ σποραδικοί, Hofm. *Inst. l. 3. c. 5. §. 5.* Ita leguntur *communes mentis conceptus*, κοινὰ ἔνοιαι, Gal. l. de plenit. c. 8. *Communis sermo*, i. e. universalis, κοινὸς λόγος, c. 1. de *R. V. I. A. r. 13.*

Cænotes, κοινότης, dicitur de hypothesebus methodicæ sectæ, quæ *communitates* dicuntur, quia sunt saltem universales quædam notiones, ex quibus indicationem remediorum omnem peti posse censuerunt ejus sectæ affectu. Tres autem in universum statuerunt, adstrictionem, fluxionem, & mixtum ex utroque. Soranum libros de *communitatibus* scripsisse testatur Cæl. Aurelian. l. IV. *Tard. pass. c. 1. p. m. 445.* Vide *Methodicus.* Galen. l. 9. contra *Julian. c. 5.* & de opt. sect. ad *Thrasycb. c. 32.* Aque etiam quædam ophthalmicæ *communitatis* epitheto insignitæ leguntur in Schroderi *Pharmacop. l. 11. c. 38.* cujus tamen tituli rationem invenire haud fuit integrum.

Coenum, βόρβορος, lutum, fimus. Vide *Borborodes.*

Cæruleus, κυκλῆς, vel κύανος, nomen coloris intermedii, inter nigrum & rubrum, qualis est cæli sereni, sapphiri &c. In specie lapis Lazuli vocatur *cæruleum*, Rul. & Iohnf. videatur & D. Joh. Laur. Bauschii *Schediasma posthumum de cæruleo & Chrysocolla.* *Cærulea tunica* in oculo χιτὼν κυκλῆς vocatur, alias *uvea* dicta, rhagoides, Galen. l. 10. de *V. P. cap. 3. & 4.* Ictericam quoque et urinam *cæruleam* dixit Paracels. l. de *Icteric.*

Coete, κοίτη. Vide *Cubile.*

Coetonetes, κοίτητης, *cubicularius.* Vide *Cubile.*

Cogitatio, σφραγίς, δίστασις. Vide *Phrontis.* *Offa cogitationis* quæ sint, vide *Arcualis.*

Cognatio, συγγένεια, dicitur de similitudine &

& *communione* mutua rerum, inter quas ἀδελφότης, fraternitas, potissima habetur, apud Gal. 3. de fract. t. 34. Vide *Adelphixia*.

Cognitio, γνώσις, quid significet, notum est. Duplex datur quoque in Medicina; una externa & perfunctoria, quæ faciliior; & altera interna & accurata, quæ difficiliior, Gal. de dign. & cur. anim. morb. c. 6. Quæ verò in *cognitionem* veniunt, aut sensu, aut ratione deprehenduntur, l. an sang. in arter. c. 5. quamvis in textu Græco non occurrat. Quo plenior verò & certior est nostra de rebus *cognitio*, tanto majore ipsis cum fiducia atque securitate utimur, Linden. Ex. XI. §. 6. *Cognitio mortalium* in specie Paracelso est pars nigromantiæ, L. 1. *Philos. sagasis*. De *cognitione Adepta Philosphorum*, h. e. Spagyricorum, vide apud Ger. Dornæum *Specular. Philos.* c. 3.

Cognomen, επωνυμία, est nihil aliud, quam epitheton sive adjectivum aliquod, substantivo additum, v. gr. homo simus, aquilus, cæsus. Gal. l. 4. de diff. puls. c. 8.

Cohabitatio dicitur vita conjugalis includens congressum Venereum, quæ communiter triennalis in judiciis requirebatur ad probandam coeundi impotentiam, uti videre est apud P. Zacchiam Q. M. L. l. 10. decis. 17. Rot. Rom. n. 5.

Cohibitio, cohibeo, ἐπιχειρῶ, ἐπισχεσις. Vide *Epischesis*.

Cohitus, cohire, coeundi, &c. passim legitur pro *Coitu*, coire &c. apud Albertin. Botton. de morb. mulierum, præsertim l. 2. capp. prioribus.

Cobatio, est liquoris corpori sæpius affusi frequens abstractio, seu destillatio & reiterata affusio, vel exaltationis virium gratia, vel etiam majoris fixationis causa, Rolf. Chym. l. 2. c. 2. Ger. Dornæus de transm. metall. c. 1. D. D. Bonhnius *Diff. Chym. Phys.* XI. §. 27. Paracelsus tamen etiam de morborum duratione usus, *Cobob* vocans, quando morbus remediis non facile cedit; unde & medicamenta secundum *Cobob* danda, h. e. repetitis vicibus offerenda, l. 2. de Tartar. Tr. 2. c. 5. & alibi.

Cobol, pro *Alcohol*, in specie dicitur de collyriis siccis, sub forma pulveris tenuissimi preparatis. Avic. l. 5. summ. 2. tract. 2.

Cobos est, quicquid cutis in toto corpore concludit, veluti in circulo, allusione ad *chaos* facta, quo jam in ordinem divinitus redacto, & non, ut prius, informi, cuncta creata comprehenduntur ad minoris ordinati *Chaos* vel *Cobos* utilitatem, ex Parac. l. de

alcerib. c. 9. Kul. & Ionh. in Lex. Chym.

Colosomoi, κολόσομοι, qui e palato loquuntur aut e naribus. Jul. Cæs. Scaliger. de caus. ling. lat. l. 1. c. 14.

Coincidentia, περιεπιπτώσις, q. d. *Intercidentia*, est, cum aliunde in aliud vas humor fluit, Gal. l. 7. de Admin. Anat. c. 16. & l. de plenit. c. 6. Specialiter in oculo *coincidentia* est, ubi in meatum porumve opticum, qui a basi cerebri veniens oculo videndi facultatem tribuit, humor, adaptato vel rupto vase, incidit, obturatque eum, unde cum dolore visus offenditur, l. *Introduct.* c. 15. Pulsus quoque quidam dicitur περιεπιπτών, *coincidentis*, quando non expectato intervallo supervacans aliquis sentitur. Opponitur deficienti, τῆ διαλείποντι, Gorr. p. 362.

Coincidentia, συνειδήματα, vocantur, quæ cum propriis cujusque morbi indicationibus in curatione conspirant, v. g. vires vitales, sive naturæ robor, ætas, regio, anni tempus, consuetudo, & id genus alia, quæ a propriis indicantibus indigitata præsidia veluti confirmant & approbant. Galen. 13. meth. med. 16. quamvis etiam ad methodum conservatricem applicari possent, si liberet; nam & in his illa attributa omnia attendi debent & solent. Vid. Dogm. nostr. P. IV. c. 2. dogm. 4. p. 470. *Comprehensio* illa *Coincidentium* & *Coincidentiorum* dicitur *coindicatio*, συνειδήσις.

Coitus, λαιγίσις, Hip. συνουσιασμός, συνουσιασμός, συνουσία, *concupitum* maris & fœminæ Venereum significat, partiumque genitalium communicationem, quam actionem prolixius describere non est operæ pretium, cum Rolf. & alii nihil intermiserint amplificationis in descriptione hujus in Ord. Mer. *Generationi* dicat. part. Videantur, si placet, & alii Anatomici. Vide infra *Lagneia*. *Coitio* & *Coire* etiam sumitur pro *Coalitione* aut *Coalescere*, Gal. 3. meth. med. c. 4. Item de unione medicamentorum in unam massam, v. g. in coctione emplastrorum, Scribon. Larg. n. 212. 213. & alibi sæpius.

Cola, κόλλα, dicuntur *Artus*. Vide supra suo loco.

Colamentum, ἀπόδημα, περιδήμα, in offic. *Colatura* est liquefactæ rei a face suæ turbulentæ separatio. Joh. Augustin. Pantheus in *Voarcbadumie* portione 2. Vide *Theatr. Chym.* Vol. II. in fin. p. 532.

Colatio, ἄδυσσις, ἄδυσμός, ab ἄδω, *cola*, est ipsa actio, qua liquida per cola varia transmittuntur ad separandas fæces. Est ergo similibus *Cribationi*, quæ siccorum est, illa vero humidorum. Differentiæ *colationis* sunt variæ.

Quædam calidissima, quædam tepida, quædam frigida colantur; quædam uno, alia duobus, alia tribus colis egent. Quædam per subfidenciam colantur. Weker. *Antidot. gener. l. 3. c. 38.* Joh. Aug. Pantheus *d. l. tres modos colationis tradidit, per Manicam Hippocratis, per Cinericium, per Balneum Arenæ.* Jung. *D. D. Bohn. Dissert. Chym. Phys. XV. §. 2. segg.*

Colatorius, Græce dici posset ἰσθηκός, quamvis non reperitur usitatum, dicitur de quibusdam membris corporis, quorum usus est, sanguinem ab excrementis purgare. V. g. Hepar est organum *colatorium* pro bile sequestranda, Renes pro sero, &c. Os quoque nasci dicitur *colatorium*. Os *colatorii* quoque dici *cuneiforme* scribit Bartholin. *libell. 4. An. c. 8. p. 718.* Vide *Ethmoides*.

Colazo, κολάζω, proprie significat *punio, castigo*. At per metaphoram ab Hipp. & Galeno sumitur pro *refrigerare, temperare* violentiam alicujus rei, v. gr. acetum mellis mixtum in oxymelite, dicitur biliosam mellis naturam castigare, vel temperare, refrigerare, Hipp. *3. de R. V. l. A. t. 30.* Gal. *in comm.* Ita dicta κολοκασμένη legitur, h. e. *temperata*, ap. Lucian.

Colicitan, subjectum Pythonissarum, pro excitandis tempestatibus, Paracels. *de Podagra*.

Colcodea, id est, efficiens, sive dator formarum.

Colcochar, proprie apud Parac. dicitur *Vitriolum fixum*, de *Nat. rer. l. 7. de vesuscit. rer. natur.* quando videlicet phlegma a vitriolo destillando abstrahitur, atque hoc toties, donec *Colcochar* phlegma, sive aquam omnem, imbiberit, neque ulla amplius aqua destillaverit, licet igne urgeatur. Dicitur *serpens*, seu *lacerta viridis*, quæ propriam caudam devoravit. Communis tamen intelligitur *caput mortuum Vitrioli*, simplici modo citra cohabitationem rubificatum, vel atramentum rubrum seu citrinum. Ironice vocatur *Henricus rubeus*, in derisionem aliquorum eminentiorum Chirurgorum & Circulatorum, qui hoc solo medicamento conabantur omnia ulcera & vulnera curare, & huic unico remedio, tanquam sacræ anchoræ, innitebantur, (quemadmodum & hodieque Balneatores & Chirurgastri facere solent) perdentes potius egros, quam servantes, Ruland. *in Lex.* Quamvis Helmont. nimium laudibus evehat in ulceribus, *Tr. Scabies & Ulcer. Scholar. n. 35.* E *Colcochare* verum fieri *Sulphur Vitrioli*, negat idem, *tr. Diuum vivat. n. 9.* *Colcochar* vi medica ditissimum vocat, de *Lithins. c. 8. n. 21.* Frequentem e-

jus usum vide apud Paracels. *in libris Paraglyphor. & alibi.*

Coleos, κολέος, exponitur a Gal. *in Exog. voc. Hipp.* membrum in vulnere, quod recte extrahi potest. Verum Foes. *in Oec. p. 367.* existimat, mendosam esse hanc expositionem; sibi que videtur κολέος, idem esse, quod κολα, κολη, aut κολη, aut κολη, quod significat, vel *pernam* aut *petasorem*, vel saltem *petiolas*, aut *extremos pedes*, ut apud Hipp. *7. 7. Epid. XXXIII. 13.*

Coleritium, *coleritium*, Iohns. est liquor compositus ex corrosivis metallorum inimicissimis materialibus, quo probatur aurum ad Lydium lapidem affricatu, & cui nullum metallum, præter aurum solum resistere potest, unde cognoscitur e vestigio, si quod aliud auro permixtum sit, hoc omne mox evanescit mutato colore ea parte, qua *coleritium* illitum fuerit, cætera non madefacta colorem affricati hand servante; Patum vero ac purum nihilo profus immutatur eo liquore. Ruland. *in Lex.*

Coles, *colis*, κολός, *penem*, sive *membrum virile*, mentulam, virgulam significat. Vide *Caulos*. Est particula corporis insignis ad extremum collum vesicæ sita, qua mares feminas exuperant, Gal. *l. 6. de V. P. c. 8.* Hujus descriptionem accuratam vide in Anatomicorum scriptis, præsertim apud Bartholin. *Anat. l. 1. c. 24.* D. D. I. M. Hofmann. *Id mach. hum. sect. XI. §. 13. seg. p. 86. segg.* Penem canerosum feliciter amputatum a D. Ruyschio, opera Chirurgorum conjuncta, vide in ejusd. *Centuria Anatom. Chirurg. Obs. XXX.*

Colica, κολική διάσενς, est morbus plenioris (i. e. crassioris) intestini diuturnus, in quo cruciatus intolerabiles, difficultates spirandi, sudores, perfrictionesque suboriuntur, Gal. *in defn.* Suntque *Colicus* & *Volvulus* intestinorum etiam inflammationes, quorum alter tenuioris intestini affectus est, alter plenioris. Quare dejectiones includuntur, & flatus intestinæ involuti, eo quod exitum non habeant, dolores vehementes, & tormenta excitant, *l. Introd. c. 13. & l. 2. de L. A. c. 5.* Inde *Colica medicamenta* sunt, quæ ad sedandum coli dolorem sunt comparata, quæ quidem etsi anodyna sunt, a communi tamen anodynorum forma differunt, quod quæ proprie *colica* appellantur, aromatis odoratis ac urinam cientibus feminibus permiscuntur. Et quanquam *colica* vocentur, non tamen ad *colicos* tantum, sed ad omnem dolorem in quacunque corporis parte factum sedandum admoventur; quo factum est (inquit Galen.

init. l. 6. de L. A.) ut Antidotus omnes dolorem sedantes Veteres Colicos nuncupaverint, l. 7. de C. M. S. L. c. 4. Vide *Narcotica*. Quamvis vero *καλιν* vanis de causis oriri possit, sic tamen potissimum dicitur, quæ a frigido crassoque aut viscoso humore, aut flatuoso spiritu excitatur. Eum consequuntur nausea & vomitus pituitosi atque corrupti humoris multo graviores & magis assidui, quam per nephriticos affectus. Ad hæc excrementorum retentio, ut ne statim quidem, neque etiam ructum possint emittere, adest. Sæpe etiam veluti circue videtur dolor, aut plurima loca occupare, & modo in hac, modo in illa parte vehementior fieri, cum nephritici dolores eodem in loco stabiles jugiter infestent. Difficile tamen est discrimen, adeo, ut non modo plebeji, sed Medici quoque non semper discernant, omnesque eos dolores, sive renes, sive ureteres, sive mesenterium, sive tenuia etiam intestina occupent, *καλιν*, indifferenter appellent. Hæc *Casbellus*. Quæ cum nec accurate nec accomode satis in omnibus sese habeant, liber ex recentiorum principis quadam annectere. *Colica Passio* accipitur quandoque late pro omni Intestinalium dolore, quandoque stricte pro dolore intestinali *Coli*; quamvis Th. Willis utrumque neget, & potius partes qualvis abdominis, & viscera omnia totius ventris subjectam hujus morbi statuat, *Part. III. de An. Brut. c. 15.* id quod in medio relinquimus. Alias in d. l. affectum hunc quoad *Ætiologiam* & *Therapiam* egregie expedit. Jungatur *Linden. Ex. IV. VII. & VIII.* ex quo constabit, apud Hippocratem non fuisse observatam differentiam inter *Colicam* & *Uliacam passionem*, *Sylv. Prax. Med. l. 1. c. 14.* E quorum hypothesebus talem annectere liber descriptionem: *Colica Passio*, vel *Dolor Colicus*, est præternaturaliter aucta licet varia perceptio tactus in intestinalis, præsertim *Colo*, cum variis symptomatibus conjuncta, imprimis alvo utplurimum vehementer adstricta, proveniens a solutione continui membranarum & partium nervosarum in parte affecta per varias causas, videlicet intemperiem materialem a diverso humorum & spirituum vitio dependentem, vel obstructionem gravionem, oborta & vehementer urgente. Hujus affectus primam originem aliquando latere in acido quodam acetoso crudeli, tormina tam in stomacho, quam in intestinalis plerumque crudelia gignente, haud incepte statuit *Helmont. A sede anim. ad morb. n. 10.* *Parac. rot Colicæ species constituit, quot ventorum genera, & Colicæ, ventorum-*

que, ac tempestatum eundem esse generationis modum dixit, in *Paragyan. Labyrinth. & adibi. Colicam* quoque *Zibethinam* *Moschatam*, non ventolam, biliosam, vocari debere voluit in *Paragr. 2. 1. Colicæ*, subintellige Antidotus, dicitur etiam medicamentum contra *Coli* dolorem apud *Scrib. Larg. n. 120. seq. Rul. in Lex. Colicam* descripsit per Tartarum resolutum in intestinalis, morbumque fixum in colo intestino. Sed hæc descriptio iusto strictior est.

Colipobius, epitheton panis apud veteres, quo solo usi sunt in prandio absque aliis cibis, parato ex flore tritici siligneo, addito fermenti momento modice pisto, & in oblongam formam redacto, uti legitur apud *Lang. l. 1. ep. 55.*

Colla, *κόλλα*, *Gluten*, vel *glutinum* significat. Idque omne dicitur, quo sicca corpora secum uniantur. *Colla libraria* ex simila & garo habet virtutem emplasticam, & concoquendi vi prædita est, quibuscunque eam partibus illinas, *Gal. l. 7. de S. F. Æginet. l. 7. c. 3.* Alias ex variis rebus paratur. Præstantissima est ex auribus taurorum & genitalibus. Fit & ex quibusvis pellibus inveteratis & decoctis. *Rhodiacam* ceteris prætalit *Dioscor. l. 3. c. 101.* Vocari solet vel *ταυροκόλλα*, vel *ζυλοκόλλα*. *Auro glutinum* est *Santerna*, ferro *Argilla*, æris *massis Cadmia*, laminis *Ahamen*, Stannum *gramentis*, stanno *Argentum*, marmoris & plumbo *Resina*, &c. *Gorr. p. 234.* Alias vocabulum *Glutinis* transfulisse ad *Physiologiam* & *Pathologiam* *Joh. Baptistæ Contoli Jatro-Physicum Bononiensem* in sua brevi *Instructione Medica de Glutine in corporibus humanis producto* legitur in *Act. Erud. Lips. A. 1698. m. Mart. p. 137.* Quid? quod ipse *Hipp. l. de Carnib.* prolixè de glutinositate partium corporis, *αὐτὸ τὸ κόλλημα* tractaverit, & cerebrum esse metropolin τὸ κόλλημα *glutinosi* statuerit, quamvis rem acu non tetigerit. *Jung. Jac. Spon. Aphor. nov. sect. 1. aph. 27.*

Collapsus corporis, *ἐκπτώσις*, *1. aph. 3.* idem, quod *Contabescencia*, *Concidencia*, *Imminutio*, *μικροσις*, *Linden. Ex. XIII. §. 229.* *Dierer. n. 588.* Vide *Symptosis*.

Collatenna, est nomen vulnerarii specificis apud *Parac. l. 2. de vit. long. c. 14.*

Collatio, idem, quod *Comparatio*. Vide suo loco.

Collatus, *Fest. Collatus*, a verbo *Collatere*, *Gr.* dici posset *εὐμακρωδής*, dicitur apud *Plantum* de ventre, propter cachexiam hepaticam, tumido & magno, serofaque *cochy-*

cochymia stagnante pleno Cappadocis Ienonis, *Curcul. Act. 2. sc. 1.* de quo loco vide Linden. *Ex. IX. Select. & de hoc vocab. §. 13. seqq.*

Collectio, συλλογή, συστροφή, σύσσωσις, de variis usurpatur, v. g. de Medicamentis simplicibus, ubi quidem modi peculiare quandoque observari solent, uti legitur apud Schrod. *Pharm. l. 1. c. 27.* quorum tamen aliquos merito, ceu figmenta & phantasia somnia, rejicit Hofmann. *in Clav. ad h. l.* Dicitur etiam *Collectio* de humorum peccantium in aliquam partem confluxu & coacervatione, unde Inflammationes, aliaque tumorum genera oriri solent, Rhod. *ad Scrib. n. 206.* Excell. Dn. D. Maur. Hoffmann. Dn. Affinis, Compater & Collega honoratiff. *in Prud. Medic. Disp. 23.* *Collectio* quoque significat modum quandam cognoscendi compositum, quando videlicet aliquid sensu, memoria, & ratione simul cognoscitur, quæ & *Connumeratio* & *Consummatio*, συναρίθμησις καὶ συνημερωσις dici solet, Gal. *c. 1. de iis, q. in medic. t. 3.* Pulsuum quoque *Collectiva inæqualitas* legitur apud eundem *l. 1. de diff. puls. c. 30.* quæ ex inæqualitate plurium pulsuum est conflata. Gr. *συστηματικὴ ἀνομοκλησία.*

Collegium, συνέδριον, significat societatem aut cetum certum proborum doctorumque virorum, Gal. *advers. Jul. c. 1.* Ita *Collegium Medicorum*: & olim fuerunt, qui Medici Archiatri dicebantur, probante C. Hofmann. *l. 5. Var. l. c. 27.* Hinc & *Collegiandi ratio* idem significat, quod *consultatio Medica* inter plures Medicos, C. Hofm. *Orat. Isagog. 2. p. 131.* Capi-vacc. *Collegiandi artem Medicam* scripsit *Oper. p. m. 931. seqq.*

Collesis, κόλλησις. Vide *Conglutinatio*.

Collelicus, κολλητικός, h. e. facultatem habens glutinandi, & conjungendi divisas partes, Gal. *l. 5. de S. Fac. c. 2.* Unde *collelica* sive *Glutinatoria* medicamenta vocantur, quæ divisas partes in pristinam unitatem reducant. Ita P. Eginet. *l. 7. c. 17.* emplastra *κολλητικά* vocat. Est autem *glutinantium* materia diversa pro corporum varietate, quæ glutinari debent, v. g. quæ ex argenti spuma, sive lithargyro, oleo & aceto præparantur, imbecillam mollemque carnem glutinant: quæ bitumine, ærugine, squama, aloe & myrrha constant, robustam & duram. Castell. & Gorreus *d. l. Vide Colla.*

Collicia dicuntur lachrymalium punctorum in unum ductum in utroque latere concursus humorem palpebrarum in narium cava derivantes. Occurrit hoc vocabulum apud Nic.

Stenonem de *Musc. & Gland. p. m. 38.*

Colliculum, idem, quod *Nympha*, νυμφή, caruncula membranosa in pudendo muliebri gemina, rimam vel sinum tegens, quam etiam in Ægyptiis mulieribus circumcisam fuisse voluit Gal. *Introd. c. 10.*

Colligamen, colligamentum, colligatio, σύνδεσμος, idem, quod *Ligamentum*, de quo vide infra.

Colligantia est nota consensus alicujus morborum quoad locum vitiatum, unde & morbi *colligantia*, societatis aut connexionis dicuntur. Blas. *Medic. Univers. Fundam. p. m. 21.* Usus & jam olim Constantinus de Stomacho *c. 3.* in Operibus Isaaci annexo.

Colliquamentum, in specie Harveo dicitur humor ille & materia colliquata transparens, quæ paucis post conceptum diebus propria tunica tenuissima atque orbiculari contenta, humoreque eo, in quo fetus postea natus, longe purior, in cujus medio fibræ sanguinæ & punctum saliens (primum futuri fetus fundamentum) citra ullam præterea cujuslibet rei præsentiam clare discernuntur, estque prima pars genitalis. In ovo gallinaceo etiam oculus ab eo vocatur, quemadmodum descripsit de *Gener. animal. Ex. LXIX. p. m. 445.* Consentit etiam Bohnius in *Circ. Anat. Physiol. Progymin. IV. p. 54.* Colliquamentum genitale fluidum albicans vocans, & nihil aliud esse dicens, quam ipsum sanguinem successu temporis purpuram inducentem.

Colliquatio, item *Liquatio*, Fusio, τήξις, ἔκτλησις, σύντηξις, ἀπόλυσις, diversimode accipitur pro diversitate subjecti, de quo dicitur. Vel enim dicitur de humoribus utilibus, præfertim sanguine, quando nimium attenuatur, & ejus fibrositas, aut naturalis glutinositas destruitur. Hanc etiam agnovit Galen. *l. 3. de sympt. caus. c. 2.* Unde *Febres colliquativæ* nomen suum acquisiverunt, πυρετοὶ συντηνοτές, quia sanguis in illis propter igneas copiosas portiones accensas & effervescentes nimium liquatur. C. Hofmann. *de febr. c. 55.* Franc. Piens *Tr. Spec. de febr. c. 6. num. 2.* Qualem sanguinis & reliquorum humorum *colliquationem* etiam producant Purgantia fortiora, & quædam Venena, uti constat ex nostr. *Disp. l. de Remov. Purg. §. 29. seqq.* Charlton. *Ex. X. Pathol. §. 27.* Vvillis *de febr. c. 12.* qui duo per *Fusionem* expresserunt, quod perinde est. Vel dicitur de ipso corpore & ejus partibus, non tam solidis, quam humidis, insinuatibus & appropriatis, pinguedine nimis attenuatis, unde soliditas corporis imminuitur, & moles carnosæ contabescit, quæ alias *consumptio* Latinis

tinis dicitur. Hinc Hipp. conjunxit τὰ κολοεινὰ καὶ σθῆνα, *colliquescere* & *tabescere*, 5. *Epid.* II. 10. ad quem locum vide Lind. Ex. XIII. §. 192. *segg.* ubi egregie *colliquationis* naturam declaravit. Et in hac significatione frequentius occurrit ap. Hipp. & Galen. v. g. 2. *apb.* 28. f. 3. *de iis, quæ in medic.* t. 32. &c. Vel dicitur de Excrementis, quæ propterea Lat. *Colliquamenta*, σικκώματα, dicuntur, quatenus veluti effectus sequuntur *Colliquationem* humorum & corporis, 4. *apb.* 21. f. 4. de R. V. I. A. t. 112. c. 2. in 1. *Epid.* t. 33. c. 3. in 3. *Epid.* t. 66. f. 2. *prognost.* t. 35. Unde & veteres difficillime *colliquationem* ab *excretionem* distinguere poterunt, teste Gal. *de opt. sect.* c. 28. Imo in hac significatione *Colliquatio* idem est, quod *Fluxio Methodicorum*, sive *ῥέσις*. Denique dicitur de artificiali, & præsertim Chymica rerum solidiorum vi ignis liquefactione, quæ & *Fusio* appellatur. Rolsink. vocat *Liquefactionem*, estque duplex, *simplex* & *probazotta*, *Chym.* l. 2. c. 2. Vvedel. liquefactionem vocavit & fusionem, quamvis hoc nomen potius de metallis prædicari & mineralibus existimet *Pharmac. Acroam.* l. 1. *sect.* 2. c. 7. p. 46. Imo Ruland. adhuc strictius descripsit, respiciens ad præpositionem *cum* præfixam, quod sit plarium fustilium in igne ad usum compositum per igneam eliquationem conjunctio, in *Lex.* Vide *Liquatio*.

Collisio, idem, quod *Concusio*, ἄλσις, ἄλσιμα. Vide *Contusio*. Alii tamen discrimen faciunt inter *Collisionem* & *Concusionem*, illam dicentes esse solutionem continuam in osse factam, hanc vero in carne. Petr. Martyr *Tromus de vulner.* cap. fol. m. 64. b.

Collisorius est epitheton motus particularum diversarum, quæ sese mutuo impingunt & colliduntur, qualis quidem in fermentatione necessario contingit, quemadmodum non solum *Vvillis de fermentat.* docuit, sed & Cl. *Stahlius* novissime explicavit in *Zymotechnica* c. 2. p. 7.

Collis, κόλλις, ἢ κόλλις, *pastillum* vel *trochiscum* significat, Hippocr. l. 2. *Epid.* f. 6. n. 55. l. *de intern. aff.* XXV. 38. *Eginet.* l. 1. c. 27. Vide *Foel. Oec.* p. 347. Galen. in *exog.* Est & panis rotundi genus, teste Aristoph. Speciem panis etiam dicit *Hesychius*, quam specialius describit *Erotianus* in *synagog.* quod sit plantæ forma, quam alii *ἑρῆν* dicant.

Collodes, κολλώδες, *Glutinosus*. Vide *Colla*.

Collucium legitur apud *Paracels.* l. 2. de *Vit. long.* c. 9. quod vero significet, non constat.

Collum, κόλυν, vid. *Cervix*. *Collum uteri* rebus dicitur *Os uteri*, quia intus est, ubi

uterus definit, quam exterior extremitas, quæ mulieris pudendis conjungitur, quæ potius *collis uterini os* non sine ratione vocaretur, Gal. 5. *apb.* 46.

Collurio, est nomen avis rapacis, *Lanariorum* genus minus, inter *Accipitres* vel *Falcones* minores referendum, cujus iterum sunt diversæ species, majores & minores, de quibus vide *Aldrov.* l. 5. *Ornith.* c. 12. *segg.*

Collatio, γυργαρισμός. Vid. *Gargarisimus*.

Collymus, *Collimus lapis*. Vide *Aetites*.

Collyrium, *Collarium*, *Salmasio* ad *Solin.* καλλάριον, καλλάριον, duabus gaudet significationibus, antiqua & nova. Olim *collyrium* denotavit medicamentum siccum, ad instar *Glandis*, vel *Pessis*, vel *Turundæ*, longum, rotundum, coherensque ex succis, liquoribus, seminibus, fructibus, & metallicis compositum, quod in usum aservabatur. Eo vero utebantur intro penitus immisso in uterum, in anum, in aures, in nasum. Vid. Hippocr. l. 1. de *Morb.* LXXX. 6. Galen. l. 3. de C. M. S. L. c. 13. Unde & vulgo *Glandes*, *Turundæ*, & *Globuli* dici solent, *Rhod.* ad *Scribon.* L. n. 142. Hodieque vero de medicamentis *Topicis*, quæ oculis admoventur accipi solet & licet & hæc stricta significatio veteribus usitata fuerit, uti constat e *Scribon.* n. 19. *segg.* *Rhod.* in *not.* ad h. loc. Suntque *Collyria* duum generum. Quædam enim *liquida*, ὑγρονόμα, quæ instillantur, aut guttatim instillantur: quædam *solida* vel *sicca*, ξηρονόμα, quæ barbara voce dicuntur *Sief*, Gal. l. 4. de C. M. S. L. cap. 5. Jungantur alii *Scriptores*, v. gr. *Vveker.* *Antidot. Gener.* l. 1. cap. 45. *Special.* l. 2. *sect.* 41. Petr. *Morell.* in *Method. formul.* l. 2. *sect.* 2. c. 4. *Schrod.* l. 2. c. 86. *Hofm.* in *clav.*

Colobema, κολόβωμα, h. e. *mutilum*, sive *curtum*, Gal. l. 2. *Morb. med.* c. 2. Dicitur de iis, quæ deficiunt, v. g. in labiis, narium alis, auribus, oculorum angulis, quarum glandularum defectus specialiter *Rhœas*, ῥοῦας, vocatur, de quo vocab. suo loco.

Colobos, κολοβός, vide *Graculus*.

Colon, κόλον, dicitur *Intestinum* quintum in ordine a ventriculo, secundum autem in crassis, inter cæcum & rectum medium, Gal. l. 6. *admin. Anat.* c. 9. quod excrementa ex distributione segregata suscipit, *Intrad.* c. 11. Unde propter sui latitudinem ipsum solum quidam *ventrem inferiorem* appellarunt, 4. de R. V. I. A. c. 112. Abscedit longissime a centro *Mesenterii*, quod non expediat, venas *mesaraicas* valde exurgere ea, quæ continet, excrementa. *Cæco* autem, ut ait Galen. ad

portionem respondet. Sicut enim Cæcum valde extuberat, globosumque est, ita & *Color* rota sui longitudine multos habet medios globos, & veluti cellulas, exiguas quidem, nec tamen tantas, quantas Cæcum, (hoc enim totum veluti quidam venter est) sed ad portionem eius similitudinemque factas. In eo crassiores faeces diutius commorantur, donec excernendi tempus appetat. Itaque fit, ut sæpe ab his male afficiatur, variisque morbis tentetur, pro contenti excrementi qualitate. Hæc Castellus. Quamvis non in omnibus rem acu, quod dicitur, tetigerit, v. g. quod *Colon* a mesenterii centro longissime distet: ratio hæc potius est, quod venæ lacteæ paucissimæ adsint, per quas chylus ad centrum illud exprimi & diffuere possit, cum jam materia maximam partem sit excrementitia. Comparatio quoque cum Cæco intestino non responderet Autopsiæ Anatomicæ, qua novimus, in adultis hominibus Cæcum intestinum minime amplum esse aut extuberare, sed minusculum esse & angustæ capacitatis. De *Intestini Coli & Cæci* structura vid. Anatomicos, præsertim Barthol. l. 10. c. 10. *Colon* esse locum vel sedem *Colicæ*, etiam dixit Paracels. l. 2. de *Tartar. Tr.* 1. c. 5. & 6. in explic. *Colo infestari*, pro *Colica* laborare, legitur apud Scrib. l. n. 122. ubi etiam sæpe occurrit *Coli dolor*, pro *Colica*. Et apud Plinium aliquoties *Colum* pro morbo intestinali suntum occurrit, v. g. l. 26. H. N. c. 1. reliqua videantur in *Indice*.

Colophoniam, κολοφώνια, dicta est antiquis *resina pinea*, quod *Colophonia* præcipua apportaretur. Nam & ex Gallia & Tyrrenia adferrebat. Eadem quoque alio & simplici nomine *φρονία* dicebatur. Erat autem omnium fere resinarum maxime parabilis, & in penuria Mastiches substituebatur. Præter hanc autem, quæ *φρονία* dicebatur, aliam fuisse *Colophoniam*, Chiæ mastichæ persimilem, & molliens aliquid habentem, uti scribit Gal. l. 7. de C. M. P. G. cap. 3. Hæc Gorræus p. 236. Jungantur Schrod. l. 4. cl. 2. n. 381. Fr. Hofm. in clav. ad h. l. *Colofonia* legitur sæpius apud Scribon. l. n. 137. seqq. ubi vide Rhod. in not. ad primum locum. *Colophoniam* ex Terebinthina fieri in fundo relictam, testatur & Paracels. Tr. 4. de *Pestilit.*

Color, χρώμα, quid proprie sit, & an reale quid etiam in tenebris existens, an vero saltem modificatio lucis per reflexiones & refractiones, Physicis dirimendum relinquemus. In foro Medico consideratur, ut signum Physiologicum sanitatis, & Pathologicum sive morbosæ dispositionis in humoribus, corpore

solido & excrementis in rebus non naturalibus. Imo ad omnes partes ministras sese extendit, ut ita *colorum* differentias probe pendere debeat Medicus, quemadmodum hoc pluribus testimoniis ex Hipp. Galen. & aliis confirmari posset. *Colores corporum* omnes a sole dependere dixit Paracels. de *pestilit. tr.* 1. *Colores* non designare fictos humores, sed imitari proprietates vitæ mediæ, atque spissitudines, inque materia esse opera Archæi seminalis vult Helmont. tr. *Schol. Humor. pass. decept. c.* 1. n. 49. *Emplastrum Coloris incerti* legitur apud Scribon. Larg. n. 214. De *coloribus Spagyricis & Chymicis*, præsertim in negotio Lapidis Philosophici, plura loca quare in *Tb. Chym. Vol. I. indice*, ut & *Vol. III. IV. V.*

Coloratio, *Chromatismus*, χρωματισμός, ἐπιχρῶσις, coloris inductionem, vel superficialiam vel penetrantem significat. Ita veteres colorem unguentis conciliasse constat ex Scrib. n. 228. 230. vide Rhod. ad h. l. Ita Oleum Rosaceum olim Anchusa tingebatur Dioscor. autore l. 1. c. 53. Rulandus seq. species *colorationis* describit: *Coloratio* per haustum liquoris ingredientis est frequens admodum modus, per liquidam tincturam, quam res colorandæ potare, seu combibere coguntur. Id fit pro natura earum diversa. Quæ & porosa sunt, macerantur in tinctura liquida, vel etiam coquantur una, aut irrigantur, perfundunturque sæpius ressecationibus interpositis, donec color placeat. Ita tingunt vulgo vellea, linamenta, serica, pannos &c. *Coloratio* externa est, cum superficiebus duntaxat color exaltatur. Id fit variis modis, quibus aliter atque aliter disponitur subiecti facies externa ad lumen diversimode terminandum, unde oritur color diversus, isque in eadem specie illustrior & veluti interpollis, vel obliterata priore, ad diversam nobilior. *Coloratio* per calorem solum est modus colorandi, cum e potentia in actum, seu ex occulto in manifestum color protrahitur, adhibito calore duntaxat alteratorio. Neque solum principali extractionis sine hoc fit, sed & inservit tincturis arcanis. *Coloratio* per absolutionem est, cum fuscædines spirituales, aliæque sordes colorem obscurantes, mutantelque aquis acerbis eluuntur, itaque color illustratur exaltaturve. Prolixius de *chromatismis* vel *colorationibus* egit Libav. *Syntaxm. A. Ch. l. 6. c. 3. seqq.* De *coloratione Tyria* videatur turba Philosophorum. *ferm. 14. in Tb. Ch. Vol. V. p. 12.*

Coloritium, vide *Coleritium*. Est gradatio coloris per pastam acutam, quam *coloritium* etiam

iam nominant. Itaque tingendi modus quidam est, metallis principaliter destinatus; nec valet nisi in superficie. Non enim alte penetrare potest, propter corpulentiam, nisi diluatur liquore copioso pasta, atque ita commutetur in formam lixivii, Rul. *Lex.*

Colossinus, *Colossenus*, *κολοσσίνος*, est species vel differentia coloris rubri, ita dicta a colore floris *cyclaminis*, *flos Colossinus* dicti, a *Colossis* urbe Troadis non procul Laodicea, ubi herbae illius proventus copiosus, & lanæ eo colore imbutæ commendabantur, C. Hofm. *Var. Lect.* l. 2. c. 9.

Colostrum, *τροφάλις*, dicitur lac primum post partum. De *colostri* lactei usu & noxa breviter etiam disseruit D. Joh. de Muraltio in suo *Vade mecum Anatomico. Exerc. 1. p. m. 23.* Deinde etiam a nonnullis tribuitur emulsiōi ex rerebinthina cum vitello ovi paratæ, uti vult Blancardus.

Colotes, *κολώτης*, *stellio*. Vide *Cscalabotes*.

Hinc

Coloroides, *κολωπειδής*, *stellionum* seu laceratorum tunicis *similis*, i. e. variegatus, & variis quasi guttulis respersus. Dicitur de excrementis apud Hippocr. l. 4. *Epid. XXIX. 10.* quamvis apud Linden. aliter legatur *ως εἰ βδύροισι κολώτη; ἐνδένει*, &c. Enimvero Foes. in sua edit. probat, omnia exemplaria habere vel *κολωπειδέα*, vel *κολωπειδέα*, quæ lectio & nobis verosimilior videtur.

Colros, *κόλπος*, *sinus* significat; quando in medio carnosarum partium humor cum sanguinis affluxu consistit & putrescit, & sibi jam exitum paravit; in hac apertura, vel exulceratione differt ab abscessu, Gal. de iis, q. in med. t. 27. cum longo tempore cum subjectis partibus cutis agglutinari nequit, hujusmodi affectum *sinum* nominant. Id. l. 2. ad *Glauc. c. 8. princ.* & l. de tum. p. n. c. 4. Differt a fistula partim flexuositate, partim callositate, quæ in sinu non occurrunt. Dicitur & *ulcus sinuosum*. In Anatomicis vero & Physiologicis *sinus* dicitur de certis partibus, v. g. collo *uteri*, quod dicitur *sinus mulieris*, vel *sinus pudoris*, *κόλπος γυναικῶν*, ἢ *αἰδοῖος*, Linden. *Med. Physiol. l. 2. c. 7. §. 129. seqq.* Bartholin. *Anat. l. 1. c. 30.* Et cavitates, quas format duplicatio meningis crassæ sive duræ matris, *sinus* vocantur, quamvis in Græco *κόλπος* vocabul. nondum invenerim, sed Galen. vocat *διπλώσεις l. 9. de Us. Part. c. 6.* & *κοιλίας, l. 9. admin. Anat. c. 1.* quorum quatuor communiter numerantur, recentiores vero tres adhuc addiderunt, quos tamen in omni subjecto reperiri negat Barthol. l. 3. c. 2.

Colum, *κόλυμδος*, *ἐλιτῆρ*, est id, per quod liquida colantur & transmittuntur ad separationem vel depurationem. Græco nomine non differt a *cribro*, sed Latino, quia *cribrum* dicitur, per quod sicca trajiciuntur. Differentiæ *colorum* sunt variae, cum quoad materiam, tum quoad formam, tum quoad alia accidentia. Materiam præbet charta bibula, linum, lana, cannabis, juncus, metalla. Oblongum lineum *colum*, pyramidis figura, vel laneum dicitur *manica Hippocratis*, *Calige*. Ita *colum* novum, rarum, densum, detritum, simplex, duplex, &c. vocatur. Vide *Vveker. Antidot. gen. l. 3. c. 38.* De *colo junceo*, id est, sporta juncea vel sparteæ, vid. *Scribon. Larg. n. 271.* & *Rhod. not. ad h. loc. Colum.* etiam idem est, quod *colon*, scil. intestinum.

Columba, *Columbus*, *κόλυμπος*, est animal volatile notissimum, admodum fecundum, calidissimum, cerealibus vivens: Estque vel domestica, vel sylvestris. Huc pertinent *palumbus* & *turtur*. Quorum omnium prolixam descriptionem, genera, differentias, usum in cibis & medicina, vide sis apud *Aldrovand. l. 15. Ornithol. a c. 1. ad 10. Jul. Alexand. l. 13. Sal. c. 3. Bruyerin. de reb. cibar. l. 15. c. 24. 25. 26.* Adde *Schrod. l. 5. cl. 2. n. 49.* Ejus anatomica historia quoque ab Ol. Borrichio descripta occurrit in *Actis Hafn. Vol. I. Obs. 96. p. 185. seqq.* Mystice & ænigmatice *columba alba* quoque dicitur pulvis albus præcipitatus ex antimon. ungar. cum Aq. fort. commun. destill. & in aquam frigidam instillatus. *Rolsink. Chym. l. 3. f. 1. art. 4. c. 15.* item plumbo inesse *columbam albam*, quæ & *sal metallorum* dicitur, docet *Græseus in arca arcani*, in *Tb. Chym. Vol. VI. p. 214.* & medicamentum quoddam ex argento vivo sublimato, & hydrargyro crudo paratum, quod olim *panaceam Casaream*, vel *theriacam theriacarum* vocarunt, *Quercetan.* appellavit *lenem* & *suavem columbam ex omnivoro draconem*, & *aquilam celestem*, teste *Libav. Apoc. Herm. part. prior. c. 6.* Quis non rideat hunc syncretismum draconis, *columbæ*, *aquilæ*? Quid, quæso, est, *ἀσύγκλητος συγκλῶθεν*, si hoc non est?

Columella, *κόλυμπος*, *κωμῆς*, *Columna*, item *gurgareon*, *gurgulio*, *γουργαρεύων*, *uva*, *uvula*, *staphyle*, *σφαυλή*, est caruncula membranosa, vel spongiola, in sine palati a faucibus dependens, vocis instrumentum, quod hiante ore conspicitur, Galen. in *def.* Dicitur & *plectrum*, *πλῆκτρον*, i. e. vocis refractorium, *lib. 7. de Us. P. c. 5.* Ejus descriptionem vide apud anatomicos, præsertim *Barthol. l. 3. c. 12.* ubi negat ad vocis formationem facere, cum etiam hac

hac parte penitus absumpta non tamen vox ledatur, quemadmodum & nos observavimus. Nic. Pifo tamen existimat vocab. *columella* rectius tribui affectui inflammatorio *gurgulionis*, quando longior tenuiorque fit, ut columnæ modo extendatur, de *M. C. & C. l. 2. c. 1.* De morbis *woule* vide apud praticos. Geminam vidit in Hugone Mauritio Gallo Dn. D. Mauritius Hofmannus Senior, notante hujus filio in *Diss. Anat. pag. 52. in Act. Hafn. Vol. III. O. 13. cum Scholio.* Ab Hippocrate etiam pathologicè dicitur morbus in pudendo muliebri, quando pars illa, quæ *turbo* & *columella* a figuræ cum uvula faucium similitudine dicitur, excrescit. *l. de Nat. Mul. LXI. 2. 6. l. 2. de morb. mul. XCII. 1. Jung. Linden. Med. Physiol. l. 2. c. 7. §. 148.*

Columna, κίλιν, idem, quod *Columella*. Alias & pars carnosæ in medio nasi prominens labio vicina *columna* appellatur, Barthol. *l. 3. c. 10.* ex Ruffo *l. 1. c. 4.* Gal. *Introduc. c. 10.* Linden. vocat dissepimentum inter utrumque nasi tubum, *Medic. Phys. l. 2. c. 12. §. 10.* Latinis *interseptum*. Alias quod proprie significet *columna*, etiam pueri norunt. De *columnis* in veterum balneis & *columnis miliaribus* lege Lang. *l. 1. ep. 50.* Differentiam *columnæ* & *pileæ* attigit C. Hofm. *comm. ad Gal. de V. P. n. 495.* Tropice quatuor *columnas* medicinæ statuit Paracelsus, *philosophiam, astronomiam, alchymiam, & cultum virtutum, præfat. in Paragr.* In *Comment. vero ad aph. 1.* Hippoc. virtutem omittit, & *physicam* substituit. * *Columna* est etiam instrumentum, quo Hippoc. uti consuevit ad Femur, Humerum, Spinam & Tibiam reponendum. V. de Fr. S. 2. de Art. S. 1. S. 3. S. 4. Hoc sensu accepta, Græc. dicitur κίλιν.

Colymbades, κολυμβάδες, dicuntur olivæ muria conditæ, inque ea innatantes. Condiendi rationem Constantinus Cæsar Explicat *l. 9. c. 33. de agricult. Gorraus p. 237.*

Colymbæna, κολυμβήνα, Lat. *Natatrix*, nomen astaci, vel *squilla marina*, apud Galen. *l. 8. de C. M. S. L. cap. 4.* quamvis mihi videatur mendum subesse, cum nemo alius hujus nominis mentionem fecerit, hinc existimo legendum esse *colybdæne*, κολυβδαίναι, juxta Heraclicidem in *Opsartyco* apud Aten. *l. 3.* Vid. Aldrov. *l. 2. de Crustat. c. 9.* Alias *colybdæna* significat *mentulam marinam*, speciem urticæ Zoophytæ apud eund. de Zoophytis *l. 4. de Exanguibus c. 1.*

Colymbæbra, κολυμβήτρα, vide *Dexamene*.

Colymbus, *Colymbas*, *Colymbis*, κολυμβος, κολυμβάς, a natando, κολυμβῆν, est nomen a-

viuum aquaticarum, (quasi dicas *natatrix*, *urinatrix* avis, vulgo *Gucher*, *Zaucher*,) suntque duum generum, majores & minores. Quorum descriptionem, differentias, usum in cibis, lege apud Aldrov. *l. 19. Ornithol. c. 51. seqq.*

Coma, τριχως, κίλιν, idem, quod *capillitium*. Vide *Crines*.

Coma, κόμω, id est, *sopor*, sive *propensio* & *delatio in somnum*, est, cum vigilare agri nequeunt, non apertos habentes oculos, sed convenientes, & alto somno detinentur, Gal. *com. 1. in 3. Epid. t. 7.* Vide *Caros*. Hippocrates vero *cataphoram*, κρηταφορῆν, omnem ad somnum propensionem appellat. Est enim in somnum delatio, non valentibus infirmis vigilantium munia obire, sed cum palpebras claudere cupientibus, tum dormire sperantibus. Cum autem agri clausis palpebris dormire nequeunt, sed plurimum vigilant, *coma ἀγρουπιδες*, i. e. *pervigil*, & non somniculosum vocat, *Com. 1. in 1. proverb. t. 1.* Aliquando & apud Latinos *marcor* pro *comate* ponitur, Gal. *4. de san. tu. cap. 4.* Marcere enim corpore significat, atque languore & inertia teneri; unde Celsus de lethargo dicit: *Marcor* est inexpugnabilis dormiendi necessitas, *l. 3. c. 10.* Hæc Castellus. Enimvero cum hæc non sufficiant, liber paulo accuratius affectum hunc declarare. Quoad vocabulum κίμω, *coma*, an a verbo κωμῶω, i. e. *crapulæ*, & *comestationibus indulgeo*, derivandum sit, uti vult Gal. *l. de Comate c. 1.* Grammaticis relinquimus. Hoc nobis sufficiat, *coma* & *cataphoram* esse pro synonymis habenda, cum Galen. *1. in 1. proverb. t. 32. & 1. in 3. Epid. t. 7.* Dividitur a praticis in *coma somnolentum* & *vigil*. *Illud* est desiderium dormiendi p. n. actum cum ore hiante, proveniens a spiritibus animalibus, per portiones vaporosas vel serosas impuras inquinatis, & ad fixationes pronis, intemperiem cerebri frigidam præsupponentibus. Vide ex recentioribus Vvill. de An. Brut. Part. 2. c. 4. Differt a lethargo, quod *comatosi* non sint obliviosi, sed facilius expurgificabiles. In lethargo somnus actu p. n. urgeat; qua ratione & a caro discrepat. Hoc sc. *coma vigil* est proclivitas ad somnum continua, sed frustranea; & plurimque febri, phrenitidi, aut lethargo superveniens, & proveniens a spirituum animalium portionibus impuris, narcoticis & vaporosis crassioribus inquinatum, & ita debita activitate destitutorum per & propter febrilem effervescentiam nimia agitatione, Vvillis d. *l. c. 5.* Hinc *comatodes*, qui *comate* laborant. Erotianus.

Combibo, *συνπινω*, metaphorice pro *imbibo* dicitur, quando medicamenta liquida a parte, cui applicantur, excipiuntur, & veluti imbuntur, ita, ut illa huic sese insinuent. Ufurpatur a Scrib. L. n. 20. & 227.

Combinatio, idem, quod *concretio*, *compositio*, aut *coagulatio late sumta*, qua nimirum, quæ plura sunt & separata, ita invicem agglomerantur, ut ex iis unum contiguum, fluidum æque ac solidum conficitur corpus, uti prolixius hoc vocabulum exposuit & per exempla illustravit Cl. D. D. Bohm. *Diff. Chym. Phys. II. per totam.*

Combinativa, sive *Combinatoria fermentatio*. Vide *Confermentatio*, & *Resolutivus*. Alias in genere *combinatoria ars Athan. Kirchevi* significat artificiosam scientiam subjectorum combinationem, in hoc præcipue constantem, ut quibusvis subjectis datis vel propositis exhibeat, quoties & quot modis simul combinari, commutari vel transponi possint. De quo prolixo opere vide *Astr. Philosophica Oldenburg. An. 1669. mens. Dec.*

Combustio, *καυσίς*, idem quod *Ambustio*, scil. *Ignitio*, corpora comburendo in calcem redigens, Rul. *Rolf. Chym. l. 2. c. 3.* Hinc & *combustum*, *καυθέν*, cum ambusto (de quo supra) coincidit. De *combustis* vide Gal. 9. de S. *Fac. in princ.*

Comedo, *Comestio*, *Comestum*, *ἔδω*, *φάγω*, *ἐσθίω*, *ἐσθίω*, *ἐσθίω*, *ἐσθίω*, sunt termini notissimi, denotantes assumptionem alimentorum solidorum, vel esculentorum, & ipsa *esculenta*, sive cibum. In infinitivo dicitur & *comesse*, apud Scrib. *Larg. n. 12.* Substantivum quoque *comedo*, Gr. *φάγω*, in usu est, idem significans, quod *lurco*, scil. capax gulæ hominem, & bonorum suorum consumptorem, sive qui gulæ ac ventri immodice deditus comedit omnem substantiam suam; unde & a Latinis appellantur tales homines *ventres*, Linden. *Ex. XI. §. 128.* *Comedones* etiam appellantur a quibusdam medicis vermiculi illi in dorso infantum & puerorum per poros cutaneos prominentes cum subsequente contabescencia, qui alias dicuntur *crinones*, de quo vocabulo paulo inferius plura videantur. *Comestibile* idem, quod *cibus*, alimentum.

Comes, nomen dignitatis & prærogativæ. Ita *comes* archiatrorum nominabatur olim unus ex archiatis, quem adhuc prioribus seculis *archiatrum* κατ' ἐξοχὴν vocabant, cui delegata fuit potestas arbitrari in arte, eorumque di stinguendi confectus, quos judicare solus sol ebat affectus, C. Hofmann. *l. 5. Var. Lect. c. 27.* Hier. *Mercurial. l. 4. Var. Lect. c. 1.*

Cometa, *κομήτης*, dicitur quasi *stella comata*. Non esse Meteoron aereum, uti voluit Aristoteles *l. 1. Meteor. c. 7.* clarissime astronomorum industria demonstravit. Sunt vero *comete* nihil aliud, quam astra extraordinaria instar planetarum situm suum in cælo varie mutantia, & coma quadam, seu capillitio pleurique exornata, pro cujus vario situ & figura varia fortiuntur nomina, (vid. *Plin. l. 11. c. 25.*) modo paucissimos dies, modo plures usque ad integrum anni spatium durantia. Quorum descriptionem succinctam vide sis in Cl. Dn. Joh. Christ. Sturmii *Tab. Astronom. Part. Spec. Tab. X.* & prolixius apud Hevelium in *Cometographia*. An vero frustra credatur (quod idem laudatus autor vult) *cometas*, ut & novas stellas, physice mala quædam vel efficere, vel præsignificare, adhuc

διχθὰ δὲ τοῖς κρᾶσιν μὲν τε φρασί δὲ μολοῖσι, ut cum Homero *Iliad. ζ.* loqui liceat. Paracelsus *cometas* per imaginationem animæ majoris mundi erroneam fieri existimat, & ita *zizania* vel *monstra mundi* vocare non dubitat, *Tract. 2. de Pestilit. c. 1.* Et ex hac hypothese pestem vicissim *cometam microcosmi* appellavit, *Tract. 1. d. sit.*

Comex, est *gutta semis*, Rul. in *Lex.*

Comide, *κομιδή*. Vide *Educatio*.

Comiste, *κομισή*, idem, quod *τροφή*, *cibus*, alimentum, a verbo *κομῶ* & *κομίζω*, curam gero, *alo*, nutrio, Hesyech. Hinc derivativum *κομιστικός*, *nutriens*, apud Hippocratem *l. de Affect. XLIX. 8.* Vide Linden. *Ex. XVI. §. 173.*

Comitialis morbus, aliquando simpliciter idem quod *epilepsia*. Vid. *infra lit. E.* Rationem hujus appellationis duplicem tradunt interpretes: Primum, quod olim concidente epileptico *comitia* interrumpiebantur, unde & *fonticus*, *saevus morbus* dictus fuit ἐπὶ νόσος, ἢ θείλιος. Deinde, quod in *comitiis* eo correpti maxime infestarentur, & detegerentur, quam rationem etiam medicorum filii maxime amplexantur, Rhod. *ad Scribon. L. n. 12.* Rob. Keuchen. *ad Q. Seren. p. 284. seq.*

Commagenum, *κομμαγηνόν*, sæpe *Comagenum*, epitheton unguenti cujusdam, cujus meminit Gal. *l. 2. de C. M. S. L. c. 1.* quod & *Syriacum* alias dicitur. Vocatum vero ita a *Comagene*, Syriæ parte, ubi fiebat, & unde apportabatur. Vim habuit calefaciendi & relaxandi. Mentio quoque fit apud Gal. *l. 3. de San. tu. c. 10.* unguenti *Commacini*, *κομμαγίνης*, cui pares vires tribuit, sed videretur mendosa esse lectio, & substitui debere *Com-*

magnum, quod facilis lapsus sit, quodque a libi nusquam *Commacinum* legatur, recte norante Gorgo *in def. d. l.*

Commanducatio, pro *masficatione* usurpatur aliquoties apud Scrib. *Larg. n. 9. 53. 55. 104. 165.* Aliis quoque dicitur *manducare*, *mandere*, *commandere*, Rhod. *in Lex. Scrib.*

Commemoro, λέγω, idem, quod dico, Galen. *l. de dign. & cur. an. morb. c. 5. in pr.* De maxime necessariis nihilo pejus est bis terve eadem commemorare.

Commentarius, ὑπόμνημα, explicationem alicujus loci, vel rei significat, si quid perspicuum desideraverit, Gal. *c. 3. de art. t. 44.* Dicuntur & ὑπομνήματα, quæ unusquisque studiosorum conficit sibi ex autorum lectione, *commentarii* seu libri ad memoriæ studium confecti. *Adversaria* quidam vocant ex Cicerone. Ab aliis *commentaria* significatu vocabuli hodie non ita trito, C. Hofm. *comm. in Gal. l. de V. P. n. 869.*

Commentatio, ἐξηγησις, explicatio, *explanatio*, scil. alicujus scriptoris antiquioris, cujus conditiones vide apud Gal. *2. in l. Epid. t. 46. fin. & 1. in 3. Epid. t. 4.*

Commercium, κοινωνία, *communio*. Vide *confluxio*.

Commi, κόμμι, vide *Gummi*. In genitivo *commis* sæpe usurpat Scribon. *Larg. n. 23. 27. 28. 30. &c.* Vide Rhod. *Lex. Scribon. & not. ad num. 72.*

Comminutio, ἐπιπίσις, λείψις, Gal. *l. 11. de V. P. c. 8. συνθραύσις*, est, cum in minutissimas partes per collisionem rem aliquam redigimus. Dicitur potest & *contitio*. Inservit ei nonnunquam rei exsiccatio, tostio, cribratio. Nam cum non omnia simul possint attenuari subtilissime, per angustum cribrum excutienda sunt subtilia, & opus cum crassioribus repetendum, Rul. & Ioh. *in Lex.* Est vel naturalis, vel artificialis. Ad illam pertinet *comminutio*, quæ fit dentibus, præsertim molaribus, Gal. *d. l.* Hæc fit variis instrumentis, imprimis autem in mortario. Jung. Rhod. *in Not. ad Scribon. n. 111.* De *comminutionis* significatione diversa accurate scripsit Celeb. D. D. Bohn. *Diss. Chymico-Phys. VII.* ubi & *attenuatio* dicitur.

Commissura, ζυμβολή. Vide *Junctura*. *Raphe*.

Commistio, *commixtio*, σύμμιξις, μίξις, κρῆσις, a κεράμινοθαι, *permisceri*, Gal. *l. 12. de V. P. c. 3.* cum res diversæ in unam veluti massam, vel acervum, conjunguntur. Quod fieri non potest, ut per totum aliquid cum alio misceatur, nisi prius fuerit *comminutum*, Gal.

d. l. Frequentissimum etiam in pharmaceuticis vocabulum. Specialiter vero *commisionis* species chymicis ea est, cum corpori calcinando vel sulphur, vel vitriolum, vel sal culinarium adduntur, iisque igni admotis res ipsa in calcem redigitur, de qua specie vide plura apud Rolf. *Chym. l. 2. c. 3.* * *Commixtio* etiam apud Hipp. idem est, ac generatio & interitus. Sic enim esse interpretatur.

Commoderatus, σύμμετρος, epitheton sani corporis. Vide *Symmetria*. *Commoderatio* etiam de anni temporibus inter se respondentibus dici potest *argumento 3. aph. 111. &c.* videatur Dieterich. *Iatrei ad vocab. ὑραδος, nu. 947.*

Commodus, ἄρμενος. Vide *Armenos*, *Chrestimos*.

Commorior, ξυμποδίζεσθαι, dicitur de morbis, qui ad mortem usque comitari solent hominem. Hippoc. *2. aph. 39. 5. aph. 7.* Jung. *Diet. Iatr. n. 591.*

Commotica, κομμοτική, scil. ars, est pars medicinæ a *cosmetica* differens, quod circa fucum & pulcritudinem, vel ornatum adscititium versetur: *Cosmetica* vero naturalem tueatur pulcritudinem, Gal. *l. 1. de C. M. S. L. c. 2.* C. Hofman. *in comm. ad Gal. de V. P. n. 7.* Unde & κομμοτικά medicamenta dicuntur pigmenta & fucus, quibus mulieres suæ formæ lenocinantur, ut vitia naturæ artificio celent. Dicitur Lat. *ars comptoria*, *fucatrix*, a κομμός, ornatus fictus, *fucus*, *mangonium*.

Commotio, ἐχθλις, ἐνοχλις, ab ἐχλέω & ἐνοχλέω, *commoveo*, molestam & tumultuariam agitationem humorum, vel excrementorum, vel materiæ morbosæ significat. De *commotione tartari* legatur Parac. *l. de morb. Tartar. c. 12.* Thom. Willis vocat *effervescentiam immodicam*, quam egregie in vino declaravit Ex. *de ferment. c. 7.* Potest & *fermentatio inordinata*, *tumultuaria* vocari. Vide *Arados*. Unde hoc vocabulum pro adæquato genere & ratione formali febrium continuarum habuit Th. Sydenham. *Method. curand. febr. in princip.* Quid per *commotiones sanguinis activas & passivas* in pathologia velit intellectum D. D. Stahlus, videatur in *ejus præromptico ad Disp. Inaugur. Dn. Christiani Alberti Richteri de Venæsectionis patrociniis*; siquidem omnia huc inferre nimis prolixum foret.

Communicantes febres dicuntur, quando in concursu duarum febrium in uno agro, decedente paroxysmo unius, statim & absque ulla mora sequitur paroxysmus alterius, Laurent. Bellin. *in Opusc. Med. tir. de febr. p. m. 553.*

Communicatio, κοινοσία, dicitur de specie generationis morborum per consensum, quando materia morbifica vel per μεταπτώσιν, hoc est *transmissionem* in alium locum relicto priori, vel per ἐπιγέννησιν, h. e. per *novi morbi generationem* superlute adhuc priori, communicatur. Rolf. O. ac Meth. comm. l. 2. sect. 3. c. 5.

Communis, *communitas*, vide Cænos, Cænozes.

Commutatio, ἀπαλλαγὴ, μεταβολή, idem, quod *mutatio*, de qua infra suo loco. Vide *Apallage*.

Compaectio, idem, quod *compages*. Quamvis Paracelsus etiam de ipsa corporis & partium soliditate, quam congelationem etiam vocat, accepit, quam a sale obtinere existimavit *Pavamir*. l. 2. c. 1.

Compages, *compaginatio*, ξόλωνσις, σύνθεσις, *compago*, in genere sumitur pro structura, & organica densitate & soliditate corporis suorumque membrorum. In specie vero unionem, coalitionem, coherentiam significat, qua ossa inter se ununtur, Hippocr. f. 2. de artic. t. 34. f. 4. t. 31. Dicitur Hippocrati ξυμφυσις, 3. de fract. t. 63. Ita maxilla inferior ex duobus ossibus exacte *compaginata* consistere dicitur apud Gal. com. ad dist. primum de artic. locum.

Comparatio, παραβολή, dicitur, quando una res cum alia confertur, in quibus conveniat, aut discrepet. Oportet enim ea, quæ inter se *comparantur*, & in quibusdam dissidere, & in quibusdam convenire, Gal. l. 1. de Al. fac. c. 2. Hujusmodi *comparationum* catalogum prolixum reperire licet ap. eundem, quas consignavit Aloys. Mundella in *Theatro vel Indice Galenico*, & Ant. Mus. Brassavol. in *India*. ad Gal. Effectus *comparare*, h. e. conferre, scilicet medicamentorum, legitur apud Scrib. Larg. n. 38. *Comparanda* non debent tamen habere magnam inter se differentiam, monente Linden. Ex XII. §. 6. ex Aristot. 3. Top. 1. Legi etiam possunt in *Theatro Chym.* variaz *comparationes*, v. gr. Mercurii cum conjugibus, moralium ad chymica, naturæ cum pictore. Enimvero probe notanda quoque animadvertit & cautela Libavii, quod *comparatio* a simili non ponat essentiam, Exam. Philos. viv. p. 259.

Compassio, συμπάθεια, est *communicatio affectus*, vel affectio per consensum, Hipp. in præcept. XIII. 1. Vide *Consensus*.

Compendium, βραχύλογος, διδακτικόν, ἐπιτομή, σιωπώδης, succineta pertractatio dicitur, in quibus saltem per summas contrarietates propo-

nuntur aphoristice, relicti intermediis, seu extremis cognoscendis, Gal. l. 2. de san. tu. c. 4. Hæc discendi ratio, licet non careat utilitate ad primam & perfunctoriam cognitionem, insufficientis tamen est, neque artificem facit peritum, uti ostendimus in *Medic. Dogm. Præliminar. Dogm. I. p. 3.* Ita & Gal. *compendiarium ἐπίτομον* experiundi viam, seu fallacem, damnat, l. 2. de Temper. c. 6. *Compendium* etiam pro utilitate, lucro & questu accipi demonstravit Joh. Rhod. ad Scrib. n. 22. & in *Lex. Scrib.*

Compertus, idem, quod *Expertus* Vid. *Experimentum*. Scrib. n. 106.

Compesco, σμύρω, accipitur pro reprimō, exsiccō, absumō, v. gr. carnem luxuriantem in ulcere. Scrib. Larg. n. 42. 90. 239. 240. Rhod. in *Lex.*

Competens, τὸ δέον, *competenter*, δέοντως, dicitur de omni eo, quod ad rem facit, quodque conveniens. Diet. n. 179.

Complano, λείνω, λείνω, significat apud Hipp. 6. Epid. f. 2. t. 4. asperitatem per medicamina rollo. Gal. in *comm.*

Completo, ἐπίπληρωσις, dicitur de arteriis, spiritu a corde suppeditato repletis ex mente Erasistrati. Hæc differre dicitur ab *Impletione*, quod in contractione arteriarum non omnis spiritus evacuetur. Est ergo *completio* saltem additio alicujus ad resarciendum defectum, Gal. l. 4. de diff. puls. c. 17.

Complexio, *complexus*, ἐπιπλοκή, συμπλοκή, tripliciter accipitur: 1. pro diversarum rerum conjunctione, v. gr. morborum plurium complexione, unde & *Morbi complicati* dicuntur, Dieter. Iatr. n. 574. ubi ἀλληλοδιδοχίαν morborum vocat. Ita *februm complexio* est, quando duæ febres diversis temporibus invaserunt. *Confusio* vero, κῶσις, quando eodem tempore inceperunt, Gal. l. 2. de diff. febr. c. 8. Sic pulsum *complexio* dicitur de differentiis pulsum compositis l. 1. de caus. puls. c. 11. Deinde etiam pro *Coitu* & conjunctione maris & foeminae, Scribon. Larg. n. 18. Denique *complexio* aliquando accipitur vulgariter pro *Temperamento*, apud Paracels. passim, Rul. & Lohf. in *Lex. Musculi complexi* qui dicantur, vide Barthol. l. 4. Anat. c. 2. p. 566. Nervos *complexos* D. Bidloo vocat undecimam nervorum Tab. IX. exhibitorum classem, dum pluribus tubulis oriuntur & dum deorsum tendunt, uno complexu omnes continentur ex medullâ caudæ medio corpore prodeutes &c.

Compositio, σύνθεσις, quid significet, pueris quoque notum est, scilicet diversorum conjunctionem, vel coadunationem, Rul. *Frequentissime*

fime dicitur de medicamentorum simplicium conjunctione. Unde *medicamenta composita*, σύνθεσι φάρμακα, vocantur. *Compositum* omne naturam sapere simplicium componentium demonstravit Gal. l. 1. de Elem. 3. Hinc *compositurus* medicamenta simplicium naturam probe cognitam habere debet, l. 1. de C. M. P. G. c. 14. *Compositus morbus* est, qui opponitur simplici, & coincidit cum *Complicato*, vel *Confuso*, l. de Typ. c. 3. De *Compositioe Philosophica*, quæ fit per viam lapidis Philosophorum, deque *Essentiis Compositis* prolixè legatur Libav. *Alchym. Pharmac. cap. 32. alibi que.* Aliquando *Compositio*, *Compositum* absque additione medicamenti, accipitur pro pharmaco *composito*, apud Scrib. Larg. n. 5. 8. 10. 26. 200. 205. 253. & *alii in locis*, de quibus vide in Rhodii *Lex. Scrib.* & ejus notas p. 11. Et vocabulum *Synthesis* etiam sic acceptum legitur ap. Q. Seren. c. de lumbric. & *zin purg. vers. ult. p. 19. ed. Keuch.* Vid. not. *Keuch. ad h. l. p. 210.*

Compotatio, συμπόσιον, οἰοφλυγία, est veluti concertatio cum oblectatione in potando; unde hujusmodi homines *Compotatores*, συμπότες, vocantur, Gal. de dignosc. & cur. an. morb. c. 6.

Comprehensamentum, κκάλημα, dicitur de tertio interveniente vinculo, in faciendo nodo, Gal. c. 2. de iis, quæ in medicatr. t. 7. contracte *Comprehensio*, Scrib. n. 227.

Comprehensio, κατὰληψις, idem, quod firma & vera cognitio, quæ etiam vocari potest *Comprehensiva imaginatio*, cui opponitur *Incomprehensibilitas*, ἀκαταληψία, Gal. l. de sect. ad eos, qui introd. c. 5. Hinc & *Comprehensibile*, κατὰληπτόν, coincidit cum *Cognoscibili*, τὸ γνωστόν, l. de opr. doc. gener. in princ. Vide *Catalepsis*.

Compreffe vulgo vocantur a Chirurgis pulvilli, sive splenia, h. e. panni linei complicati partibus leniter comprimendis accommodatis. Blaf. *Med. Un. p. m. 72.*

Compressio, ἐπίψις, ἐλάσις, est modus vel species angustationis cavitatum, canalium, aut pororum, facta ob externæ cujusdam rei violentiorem contactum. Ita *Compressio pulsus*, ἐπίψις σφυγμῶν, apud Gorr. p. 182. & *Compressio stomachi*, quæ fit ex ciborum copia sola quantitate molestorum, Galen. *Isag. in Pulsus*, c. 10. *fere in fin.* Est igitur laterum cujuscunque vasis, vel canalis, vel pori forinsecus facta adstrictio, differens ab obstructione, vel oppilatione, quod hæc sit meatuum angustatio ab interposito aliquo intus corpore, l. 1. de *symp. caus. c. 5.* & de *diff. morb. cap. Tom. I.*

7. *Compressio musculorum* legitur apud Scrib. Larg. n. 84. *Compressionis* vocabulum minus accurate sumit Paracelsus, per *Compressiones Thoracis* intelligens omnes morbos Ventriculi, qui fiunt a Tartari vitio, l. 2. de *Tartar. tract. 1. c. 2.* & *alibi.* Alias *Compressio* idem est, quod *Constrictio*. Dicitur & *Oppressio*. *Compressio pulsus*, ἐπίψις σφυγμῶν dicitur, quando incipiente paroxyfmo febrili satius parvi & inæquales notantur pulsus, Galen. lib. 1. de *differ. febr. cap. 7.*

Compressiva Medicina dicitur Avicennæ medicamentum siccum, causans in membro siccitatem & coadunationem ipsius ad seipsam, unde obturatur transitus & meatus. Et ex fortitudine compressionis & coadunationis partium membri ad invicem coguntur humiditates subtiles in ejus concavitate permanentes exprimi violenter ex motu ejus opposito. Avic. l. de *virib. cord. tr. 2. c. 7.*

Compservomenos, κομψένουθενος, significat eum, qui ad ostentationem aliquid perficit cum industria, a verbo κομψένουθειν, venuste & ostentationis gratia facere. Hinc & κωμεία, idem, quod πανουργία, & κωμώδεια, *faceria*, quæ dedecet Medicum, Gal. l. 3. de *San tu. c. 13.* Lind. Ex. 10. §. 165. & κωμὸς πανουργός, *vassamentum & vasser.* Usus Hipp. 4. de *artic. t. 43.* Vide Gal. in *com. Foef. Occ. p. 347.*

Comptoria, κομωτική, scil. ars. Vide *Commetice*.

Compuntio, κομψένουθενος, & perforatio, quæ fit acu, Gal. l. 10. de *V. P. c. 6.* Vide *Paracentesis*, *Thlasis*.

Conarium, κωνάριον, *Conoides corpus*, sive *Turbidatum*, κωνοειδές σωμα, *Glandula Pinealis*, est particula cerebri, veluti firmamentum quoddam, venis a magna vena cava propagatis adjacens, Gal. l. 9. de *oper. Anatom. c. 3.* cujus substantia glandula est, figura autem *Cono* perquam similis; unde ei nomen quoque est impositum. Utilitatem autem eandem esse existimant aliqui, quæ est Pyloro ventriculi, nam ut hunc confirmant esse glandulam, prohibereque ex ventriculo cibum prius, quam is coctus sit, in tenue intestinum transsumi: ad eundem modum & hanc glandulam, *Conarium*, in principio meatus ejus constitutam, qui spiritum ex medio ventriculo in Parencephalidis ventriculum transmittit, custodem quendam esse ajunt, & velut œconomum non plures spiritus de sese emittentem, quam quantum spiritus mitti oportet, Gal. l. 8. de *V. P. c. 14.* Jung. C. Hofm. *comm. ad h. l. n. 648.* Recentiorum sententiam de hac *Glandula* videas apud Barth. *Anatom. l. 3. c. 6.* Th. Wil-

lis *Anat. Cerebr. c. 14.* Warthon. *de glandul. c. 23.* M. Malpigh. *Exerc. de Cerebr. D. D. Joh. M. Hofmann. in Not. ad Microcosm. Horn. p. 200. seqq. Glandulam pinealem petrosam totam avellanæ nucis magnitudine, ceu causam cephalalgiae continuæ & lethalis observavit in cerebro cujusdam ægri præternaturali capitis figura præditi D. Berlingierius Gipsæus Professor quondam Bononiensis, uti legitur in *Act. Erudit. Lips. de Ann. 1699. m. Sept. p. 396. 397.**

Conatus, πᾶσι, περιπατός, ὄρη, ἐπιχέρσις, significat actionis intentionem fere supra vires, & cum quadam violentia. Italis *Sforzi* vocantur. Rhod. in *Lex. Scrib. v. g. Conatus* in meiendo difficilis doloris plenus in stranguria, Linden. *S. M. Ex. XVI. §. 32.*

Concaleo, *Concalesco*, *concalesco*, συνθεραπεύωμαι, significat calorem acquirere ab alia re calida, per contactum juncta, Scrib. *Larg. n. 1. & 84.*

Concavatio, idem quod *Arcuatio*, de quo superius.

Concaussa, συναιτιον, dicitur, quæ licet effectum sua vi producere valeat, generat tamen alteri coherens, ut lapis in vesica & inflammatio. Nam ambæ urinæ suppressionis causæ sunt, etsi ex se utraque illam generare possit, Gal. *Introd. c. 8.*

Concavus. Vide *Cavus*. In specie *Concavum metallicum ardens* vocatur speculum quoddam, omne genus metalli, ipsum etiam ferrum brevissimo temporis spacio fundens, de quo videatur Relatio Parisiis missa in *Actis Philosophic. Oldenburgii Ann. 1669. in Julio.*

Concedo, ἐπιδομι, idem quod *Remitto*. Ita concedere inflammationem, tumorem, duritiam &c. dicitur Galen. *c. 2. in progn. Hipp. 2. 73.*

Concentratio, est terminus Chymicus, quæ vis medicamentosa, sive spiritus, sive salis, sive sulphuris in concreto quodam intrinsece coercetur & veluti in centrum repellitur, v. g. in Mercurio sublimato, quod est concretum quoddam falsum tertium ex Mercurio vivo & spiritu Salis, hic *concentratus* observatur, unde formam albam crystallinam representat. Imo adhuc generalius terminis *Concentratio* & *Concentratus*, a, um, utuntur de medicamentis suis arcanis & quasi catholicis jactantes eorum novas & inauditas vires contractamque veluti in exilis centri magnitudinem copiosam & vehementem efficaciam, ut verba D. D. Pechlini *l. 11. Obs. Phys. Med. O. 8. p. 217. mea faciam*. Ita hodieque Halensis Effluentia dulcis *concentrata* nimium quantum pre-

tio & encomio extolli solet. Dicitur alias de calore intrinsecus coercito, qui etiam *Concentratus* vocatur.

Concentus, ἀρμονία. Vide *Harmonia*.

Conceptaculum, ἀγγειον, idem, quod *Vas*. Vide *Angos*.

Conceptio, κύσις, est feminis comprehensio in utero mulierum ad fœtus generationem, ejusque retentio, Dieter. *larr. n. 486.* Galenus dicit, esse motum contractionis uteri, dum semen in seipsum ejaculatur amplectitur, veluti manu quadam avidissime, *l. 1. de sem. c. 2.* Inter recentiores nondum certo constat, an *Conceptio* in utero fiat, an vero in tubis, quod suspicatur Bartholin. *l. 1. Anat. c. 27.* An massa seminalis a masculo concurrat ad *conceptionem*, quod negat Guil. Harvæus *de gener. anim. & in specie appendic. Exerc. de Conceptione*, quam tamen hypothesein reprobavit Barthol. *d. l. c. 28.* Nostrium jam non est arbitria facere de his quæstionibus. Quid? quod magna adhuc inter recentiores sagacissimos etsi naturæ rimatores Physiologos & Anatomicos occurrat dissensio, ut animus lectoris fluctuet, dubiique sit consilii, cui velit aut possit assentiri. Ita licet hodieque pro rata habita fuerit Harvæi sententia, quod feminis masculi moles corporea nihil ad fœtus materiam conferat, neque in viviparis, neque in oviparis, si tamen fides habenda Antonii de Leevvenhœk Anatomie & Contemplationi Epistolæ, quando observasse se scripsit, in ranis masculis super femellas insidentibus, quod ovis harum communicaverint animalcula, quorum incomprehensibilem numerum in testiculis dissectis etiam invenit, ut & alia huc facientia, quæ ibi videantur, ita ut Vir ille curiosus non dubitaverit animi sui sensa exprimere, quod sibi videatur ex solo masculo semine fructum prodire, fœminam vero instar naturæ agræ fructum tantum fovere, alere atque augere, quis inter eos arbitrum se sisset? *Conceptio* Spagyrica in negotio lapidis Philosophici dicitur, quando materia candida, ceu mulier mystica, sive Mercurius, & spiritus rubeus tingens, ceu maritus, post fermentationem a calore externo ductam, (quæ *Conjugium* & *Amplexus* vocantur) quiescent in vitro Hermetico, Libav. *Apocal. Herm. part. poster. T. 2. p. 395.*

Conceptus, τὸ κύημα, est illa massa, ex qua formatur fœtus in utero. Vocatur & *Orum*, asserente Harvæo *Exerc. I. de gener. anim. qui omnia animantia, etiam vivipara, atque hominem adeo ipsum, ex ovo progigni, primosque eorum conceptus, e quibus fœtus fiunt,*

ova quædam esse credidit, & hodieque suos invenit adſtipulatores: Nos in medio relinquimus, præſertim, quod inter noviffimos hypothefin hanc de ovario & ovis in animalibus viviparis in dubium plurimis argumentis vocaverit Joh. Hieronym. Sbaragli Medicus Bononiensis, quæ ſi fuerint ſufficienter ſoluta, & nos poſtmodum de Generatione ex ovo ſententiæ prompte accedemus. Dicitur & *Conceptum* apud Scribon. Larg. in *epiſt. p. 3. ed. Rhod. Vide Fœtus.*

Conceſſio, *Conceſſum*, ἐνδεχόμενον, id, quod licet, 1. *aph. 7. Diet. n. 28.*

Concha, *Conchula*, κόγχη, κόγχιον, varias habet ſignificationes. (1) notat animal *Teſtaceum* omne, ſive lævibus ſ. teſtis aperis præditum; aliquando tamen contradiffinguitur a *Purpuriſ*, *Cochleis*, *Oſtreis*, *Conchylis*, uti proluxe oſtendit Aldrov. 1. 3. de *anim. exanguib. c. 1. De Concharum* virtute Medica vide præter d. Autor. & Schrod. 1. 5. cl. 3. n. 78. Harum omnium ſuccum ventrem ſolvere teſtatur Gal. 1. 3. de *S. Fac. c. 15.* (2) ſignificat apud Anatomicos cavitatem auriculæ, & auris externæ præcipuam partem, inter *Helicem* & *Anthelicem*, Barthol. 1. 3. *Anat. c. 9.* quamvis & *Cochlea* poſt membranam tympani occurrens *Concham* vocaverit, *libell. 4. c. 6.* (3) Veteres quoque, præſertim *Comicos*, pudendum muliebri *Concham* vocaſſe, clare demonſtravit Roſ. *Ord. & Meth. part. gener. dic. Part. 2. c. 33.* (4) *Concham* etiam vocari patellam in genu, vult Gorræus in *def. p. 233.* quamvis alii *Conchum* dicant. (5) Diverſa quoque vaſorum & menſurarum genera denotat. Ita apud Hippocr. menſuram ſignificat, Græc. σκαπίς dictam, quæ *Conchæ* capacitatem æquet, & myſtra duo contineat, ſive drachmas ſex ponderis, 1. de *nat. mul. XXIX. 2. l. 1. de morb. mul. CVI. 6. CHIX. 33.* Vide *Chemo*, & *Foef. in Oec. p. 343.* *Concha* quoque dicitur labrum, vel vaſ æneum, ſeu pelvis tonſoria, *Foreſt. l. 6. Obſ. 54.* Item alveolus vitreus, ſive vaſ vitreum, in modum alvei formatum, cum ore & manubrio, *Rul. in Lex. De Conchis* ſaxatilibus ſive lapideis vide *A. 3. Ephem. Nat. Cur. Obſ. 70.*

Conchis, quaſi *concha*, dicitur faba cum valvulis, ſive involucris cocta, demonſtrante *Rhodio ad Scrib. Larg. n. 233.*

Conchus, κόγχη, vel idem eſt, quod *Concha*. Vel ſignificat aliquando *Cranium*. Cavitates quoque oculorum *Conchi* dicuntur *Poluci*. *Conchum* Græcorum fuiſſe vilem cibum, & facilem paratu, vult *Lind, Ex. X. §. 74.*

Conchylis, κογχυλῖς, *Conchylum*, κογχυλίον, idem, quod *Concha*, *Scribon. Larg. n. 191.* In ſpecie vel eam denotat, quæ *Purpura*, πορφύρα, dicitur, cujus deſcriptionem, ſpecies & uſum vide apud *Aldrov. d. l. c. 5.* Meminit prioris vocabuli *Rob. Keuchen. in not. ad Q. Serenp. 252. 295.* Vel *Conchylum* alias accurate loquendo differt a *Purpura*, *Buccino*, aliſque conchis, eſtque peculiaris oblonga ſpecies, quam deſcriptam invenies apud d. *Aldrov. l. c. c. 15.*

Concidentia, ξυμπτωσις, σύμπτωσις, idem, quod *Collapſus*, de quo ſupra. Cui opponitur *μεταωχρωσις*, aut ἐπίδοσις ἢς ὄγκον, craſſities, & in molem majorem elatio. Meminit τῆς ξυμπτωσις *Hipp. 1. aph. 3.* Cauſa *Concidentiæ* corporis & vaſorum eſt nimia evacuatio & repentina, *Dieter. n. 588.*

Concinnitas, ἀρμονία, vide *Harmonia*. Alias *Concinnare* ex diverſis aliquid conficere ſignificat. *Cinnus* autem eſt commiſſio plurimorum, & in ſpecie potionis genus ex multis liquoribus conſectum, ita dici ſolet teſte *Non. Marcello*. Hinc & *vinum Concinnatitium* idem, quod *Facitium*, σκευασὸς οἶνος. Vide *Lind. S. M. Ex. X. §. 198.*

Concoagulatio legitur in *Robert. Boyle Exerc. de nat. determin. effluv. c. 2. edit. Lat. Genov. p. 22. 23.* & denotat diverſorum ſalium ſimul diſſolutorum & ad cryſtalliſandum ſepoſitorum concretio mixta in cryſtallulos mixtam figuram obtinentes.

Concoctio, πέψις, πεπτικὸς, idem, quod *Coctio*, de quo vocab. Vide *ſupra*.

Concordia, *Concordantia*, συμφωνία, dicitur quando plures autores in una aliqua re, vel materia conſentiunt, quod optimum eſt hiftorie judicatorium, *Gal. de ſubſig. Empir. c. 10.* nihil magis fide dignum, quam *Concordia* ſuſpicionem carens, 1. de *V. S. adv. Eraſiſtratum*, c. 5. Sumitur & a *Paracelſo* pro *Harmonia* & *Concentu* tropico rerum, v. g. *Elementorum*: quam tamen parabolicam *Concordantiam* non incongrue reprobavit *Libav. T. 4. de Philoſophia Harmonica Magic. Frat. Roſ. Cr. p. 283.* Dicitur & eidem *Conformitas*.

Concretio, πήξις, σύμπεξις, eſt materiæ liquidioris in maſſam ſolidiorem condenſatio. Ferme coincidit cum *Congelatione*, ut patet ex *Vvillis de ferment. c. 12. §. Congelatio*. Ita de Gypſo poteſt ſcribit *Scribon. Larg. n. 182.* quod in aliqua parte ventris concreſcat, id quod potum eſt, & tactu quaſi ſaxum percipiatur. Hinc *concretile*, πηκτόν, dicitur, quod condenſari & indurari poteſt, *Gorr. pag. 372. Lind. Exera. V. §. 117.*

Concubitus, συνουσία, idem, quod *Coitus*. Vide *supra*.

Concupiscentia, ἐπιθυμία, & *Concupiscibilis facultas*, ἐπιθυμητικὴ δύναμις, est vis animæ sensitivæ, qua desiderat & experit objecta talia, quæ sibi conveniunt, v. g. alimenta, & omnis generis voluptates. Hæc cupiditas consistit in spirituum animalium ejusque partis propriorum motu vegetiori, & expansione ampliori, juxta *Vvillis de An. Brutor. Part. 1. c. 9.* *Jung. Charlton. Ex. IIX. Patholog. §. 28.* Dicitur & Gr. ὀργασμὸς, *turgescencia*, nam qui turgent ab aliqua materia, titillantur, commoventur & concitantur; unde & per *concupiscere* a posteriori explicari potest, *Diet. n. 624.* *Concupiscentia* si excefferit, quomodo debeat corrigi, docet *Rolf. O. ac M. Com. Gen. l. 14. f. 3. c. 8.* haud dubie ex *Gal. l. de cognosc. & cur. anim. morb. c. 6.*

Concursus, συνδρομή. Vide *Syndrome*.

Concussio, τὸ ρίγος, *Gal. idem*, quod *Rigor*. Vide *Rigor*, item *Catastasis*.

Condensatio, πύκνωσις, vel obstructio meatuum corporis facta a refrigerantibus, adstringentibus & siccantibus. *Condensatio* artificialis dicitur & *Inspissatio*, de quo *infra lit. I. Gorr. p. 395.* Unde *Condensantia medicamenta*, πικροποικὰ φαρμακία, omnia frigida sunt, quare poros cutis, & meatus in unoquoque corpore *condensant* & contrahunt: ceterum instrumentum undique totum constringere nequeunt, *Gal. l. 5. de S. F. c. 14.* Coincidunt ferme cum *Incrassantibus*, πηχυντικοῖς.

* *Condimentaria*, folia hortensia, sunt folia, puta, *Salviæ*, *Dauci*, *Hyperici*, quibus olim ad condiendos cibos antiqui utebantur & nunc quoque nostri utuntur. Horum foliorum usum *Hipp.* commendat in morbis *Pulmonis*, in *Tonillis*, in *Uvæ* morbo: *V. de M. 2. S. 3. ib. S. 2.*

Condimentum, ἡδύσμα, ἀρτυμα, dicitur quicquid cibum reddit gratiorem, ita, ut non per se sit edendo, ad suavitatem tamen alimentorum conferat, *Gal. l. 4. de S. F. c. 16.* præsertim, si fuerint acris, *c. 17.* Inter *Condimenta* *Sal* primas merito tenet, *judicio Scholæ Salernitanæ*, vid. *Renat. Moræum* in eandem *de conserv. valet. c. 8. & 9. p. 145. seqq. C. Hofm. l. 5. Inst. c. 13. &c.* Alias ἡδύσματι dicuntur *Unguenta* ipsa, quibus ad suavitatem odoris *Aromata* adjuncta sunt; alii non unguenta, sed *aromata* ipsa sic appellant, juxta locum *Hipp. l. 2. de morb. mul. LXXXI. l. 1.* Imo in genere ἡδύσματι dici possunt, quæcunque rem aliquam jucundiorē reddunt, quemadmodum *Gal. l. 3. de alim. fac. c. 11.* pinguedinem &

adipem carnium Condimenta esse dixit, & *Plat.* quietem laborum ἀρτυμα eleganti metaphora vocavit.

Conditio, κατάστασις, *Constitutio*, vide *supra Catastasis*. Cui addi poterit *Conditio ægri* scitu necessaria; de qua eleganter *Lindenus. Conditionis* notitia cum plurimum conferat ad notitiam causæ, *Hippocrat.* ipse hanc jubet interrogando protinus bene inquirere. *Exerc. VIII. §. 24.* *Paracels.* per *Conditionem* intelligit unam & simplicem qualitatem, v. g. caliditatem, frigiditatem &c. quatenus opponitur *Complexioni*, sive *Temperiei*, quæ in mixtione qualitatum consistit, *Paramir. l. 1. c. 4.*

Conditior, pen. brev. δημιουργός, idem, quod *Creator*, *Opifex*, de Deo & de natura dicitur, *Galen. l. 3. de V. P. c. 10. & alibi.* *Conditior* etiam professionis dicitur *Hippocrates* a *Scrib. Larg. in ep. ad C. Jul. Callistum.*

Conditior, pen. long. dicitur, qui rem aliquam artificiose preparat, ut vel asservari melius, vel gratior fieri possit, v. g. qui *faccharo* res palato gratiores reddit. Gr. ἐφαρμότης, (cur non & simpliciter ἀρτυτής?) Ita & *πελαγούτης* in specie dicitur, qui *sale* carnes condit & asservat. Vide plura p. q. ad vocab. *Conditura*.

Conditura, κοῦδ'τον, ἀρτυτόν, in genere significat omne id, quod artis opera gratum redditum est, sive alimentum, sive medicamentum fuerit, vid. *Schrod. l. 2. c. 46.* In specie variis cupediis compositis, qua alimentosis, solidis & liquidis, qua medicamentosis tribuitur. Ita vinum aromatibus *conditum*, aliis *Mulsum Conditum* vocabatur. *Gal. de facili parabil. tit. de Obstructione renum.* Vid. *Foef. in Oecon. p. 348.* An idem cum *Vino Hippocratico* dicto, sive *Clareto*, de quo *supra*? Ita quoque formula *Medicamenti* suavis consistentia *Electuariis* & *Conservis* similis, ex variis & suavis parata, *Conditi* nomine venit. Dicitur & quibusdam *Opiata*, *Morell. l. 1. Meth. præser. form. rem. sect. 2. c. 4.* Ita legitur *Conditum* suave & pyris & persicis paratum, apud *Claud. Deodat. Panth. Hygiast. l. 1. c. 29.* Dicitur *Conditum Compositum* *Wekero Arvids. gen. l. 1. c. 32.*

Conditura vel idem significat, quod *Condimentum*, ἀρτυμα, materia illa qua aliquid conditur, sal, faccharum, muria, aromata &c. vel denotat modum condiendi, & artem, Gr. ἀρτυσις dictam, qua alimenta vel medicamenta alioqui fastidiosa palato & stomacho grata redduntur, aut etiam in longius temporis spatium integra asservantur, *Vveker.*

Antid. gen. l. 3. c. 23. Translatum hoc quoque vocabulum ad corporum mortuorum præparationem, ne putredine tam facile pereant. De hac *Conditura* Cadaverum lege fis Forest. *l. 29. Obs. 29. Rolf. iv. de purgant. sect. 1. art. 2. c. 43. seq.* ubi *συνουσιδι* vocat. Latine etiam dicitur *Balsamatio*. Sub quo titulo etiam D. Gabriel Clauderus tractatum conscripsit. Verum diversos modos Balsamationis, cum veterum, tum Clauderi & Bilfii ventilavit D. Tobias Andree, uti constat ex *Actis Erudit. Lips. A. 1683.* Modum quoque *conditurae* vasorum & viscerum exenteratorum peculiarem habuisse D. Bilfium ex Anatomicorum scriptis hodieque constat.

Coaductio, σπασμός, idem est, quod *Convulsio*. Cæl. Aurel. *Acutor. l. 3. c. 6. p. m. 182.*

Conductor appellatur instrumentum Chirurgicum, Terēbræ, qua casei explorari solent, non absimile, concavum, quod in Lithotomia post factam incisionem in sulcum catheteris immittitur, ut catheter eximi possit. Blas. *Med. Un. p. m. 72. 341.*

Condyloma, κωνιδίωμα, est carnis excrescentia callosa in digitis manuum ac pedum, præsertim vero circa anum & pudenda muliebria occurrens, sic dictum, quod promineat in modum articuli, quem *κόνδυλον* appellant. Ideo vero præcipue in sede oritur, ruga aliqua corporum in ano reduplicatorum insurgente, ac præter naturam intumescente. Quum enim sinuosus sit anus, rugas coagmentatas habet; ubi vero amplius intumuerit, tunc fit *Condyloma*. Et aliquando quidem citra inflammationem fit, & molle est, quandoque vero cum inflammatione, tumque durum est & dolorificum. Hæc Goræus *p. 238.* Castellus. Enimvero omnino etiam causam supponunt morbigam, portiones succi nutritici corruptas & excrementitii mixtas, quandoque de malignitate venerea, vel Gallica participantes, Parac. *de nat. & orig. morb. Gall. l. 8. c. 1.* Ad *Condylomata* ceu species pertinent Thymus & Ficus. Ionston. *Synt. Med. Nosocomic. l. 5. tit. 4. c. 1.* Medicamenta topica adversus *Condylomata* lege apud Scrib. Larg. *num. 224. seqq.* Gal. *l. 9. de C. M. S. L. c. 6. l. 2. de C. M. P. G. c. 10. & l. 4. c. 13.* Hæmorrhoides quoque cæcæ vel protuberantia venæ hæmorrhoidalis vocatur *κωνιδιώδης αίμαξις* Hipp. *de hæmorrhoidib. III. 12. 13.* item simpliciter *κωνιδίωσις*, ut *hæmorrhoids* indicetur, quæ tuberosam habet eminentiam, & ab ea, quæ mori fructum refert, distinguatur, Foef. *d. l. 1. 1022. 301111*

Condylus, κόνδυλος, i. e. *tuberculum*, *nodus*, dicitur gibbosa explantatio radii & cu-

biti, quæ carpo dearticulatur; ob id etiam aliquando *capita* dicuntur, & *apophyses*, Gal. *l. 2. de V. P. c. 2.* Dicuntur & *epiphyses*, i. e. *artuum capita*: ubi enim os medullam habet, ejus finibus utrinque caput instar operculi cuiusdam, ut plurimum vides adnasci, *l. 10. de V. P. c. 18.* Vide *Articulus*. Deinde & vocabulum *κόνδυλος* significat præternaturalem protuberantiam in dentibus, apud Hippocr. *l. 4. Epidem. IX. 8. XVII. 8.*

Confectio, Confectum, vel accipitur pro *subactione*. Ita *confectum* thus legitur, *καταγασμένον*, aceto acerrimo, apud Gal. *l. 1. de C. M. S. L. c. 1.* Vel *confecta* dicuntur materia saccharo sicco obductæ, & ceu testorio quodam obductæ, quod artificium *confectionis* nomine venit, Vveker. *l. 1. Antidot. gen. c. 48.* Schröd. *l. 2. c. 47.* Quin & tabulæ, morsuli, rotulæ, *confectiones solide* vocantur, Vveker. *d. l. c. 42.* Imo & electuaria quædam confortantia, vel cardiaca, *confectionis* titulo insigniuntur, uti constat de decantatissima *confectione alkermes*, de qua videantur dispensatoria, Schröd. Rolfinck. & alii. Huc pertinet *confectio humaina* ad oculos, cujus descriptionem vide apud Rolf. *O. ac M. l. 7. sect. 2. c. 2.*

Conferens, ευμερόν, a verbo *ευμερόω, συμφέρω*, *confero*, apud Hipp. significat, quod utile est, & prodest, scil. ad sanitatem. Estque unum criterium ex duobus, quo dignoscitur omnis indicati, vel remedii in methodo conservandi sanitatem & medendi certitudo & veritas, præprimis evacuationum criticarum & spontanearum, *ex 1. aph. 2. & 4. aph. 47.* Hinc & loca illa, per quæ hujusmodi evacuationes fieri solent, dicuntur *χωρη ευμερόντων*, loca *conferentia*, i. e. lege naturæ commoda, *1. aph. 21.* Ita & de anni tempore accipitur, ver. gr. de autumno aequilonio & sicco, *3. aph. 14.* Huic opponitur *ἀσύμφορον*, *inutile*, *damnosum*.

Confermentatio, dicitur *Fermentatio combinativa*, sive *combinatoria* ad differentiam *fermentationis resolutivæ*, estque motus efficientis in materia principiorum ejus pro circumscriptione loci, temporis & caloris conjunctivus, quemadmodum eam prolixius descripsit D. D. Stahl. *in Disquis. eleganti de Sanguificat. c. 3.*

Confertus, Confertim, ἀδρόσ, ἀδρόεις. Vide *Athroon*.

Confibula, confibulatio, sunt termini potius Architectonici, & confibulæ dicuntur tanquam duplices fibulæ, quæ si quando quid hiet & aperiatum ad constringendum utrinque & comprimendum adhibentur, interpositis & intercalcatis etiam cuneis, Rhodius *de Acia c. 4. p. 8.*

Confidentia, vide *Fiducia*. *Eutolmia*.

Confirmamentum, dicitur astri corpus in homine, vel corpus sidereum et astrale, Rul. et Johlf. in Lex.

Confirmatio, ἰσχυρισμός, affirmatio, & confirmatio ἰσχυρισμῶν, ἢ ἰσχυρισμῶν. Vide *Ischyresis*. Alias et *confirmare* idem est, quod *confortare*, reficere. Scribon. Larg. n. 104. 107. et de iis remediis, quæ dentes confirmant, n. 57. 59. 60. Græce dici posset ἰσχυρισμῶν, fixam sedem acquiri, ex 4. aph. 11. ubi de hydropo sicco dicitur, quomodo *confirmetur*.

Constita, i. e. fex liquida styracis. Pharmacop. Londin.

Confluentia, terminus Paracelsicus, significans concordantiam et conjunctionem, vel confederationem microcosmi cum astris, morbi cum remediis, l. 2. de podagr. morb.

Confluxile, σύρρηξ, Gal. l. 1. Meth. Med. c. 2. Vide *Confluxio*.

Confluxio, ἐξέροια, terminus est Hippocraticus, in loco notatu et explicatu dignissimo de Aliment. IV. 24. ἐξέροια μία, ἐξέροια μὴ, ζυμπεδέξ πάντα, *Confluxio una*, *conspiratio una*, *consentientia omnia*. Et mirum, Foesium horum terminorum expositionem in *Oeconomia sua Hippocratica* neglexisse. Quam certum vero est, per *confluxionem* & *conspirationem* hoc in loco intelligi admirandum illum corporis humani omniumque partium non tantum solidarum, et humorum spirituumque vitalium et animalium consensum, concordantiam, et mutuam operam; ut recte Galenus l. 1. meth. m. c. 6. Totum corpus *conspirabile* et *confluxibile* idem esse, ac si dixisset Hippocr. omnes particulas mutuo a se affici. Ita qua ratione hoc in omnibus ac singulis fiat, optandum esset, aut aliquis accurate et ex veris principiis ostendere sibi proponeret. Dicitur et Latinis commercium, consortium, κοινωνία. Confer ad Gal. l. 2. de caus. puls. c. 12. l. 3. de fac. nat. c. 13.

Confederatio, Paracelso idem, quod *confluentia*, commercium, consensus, tr. de Tab. §. *congruētia*.

Conformatio, ἀξίπλωσις, est secunda species, vel differentia essentialis, aut modus considerandi subiectum medicinæ, hominem, quoad organicam structuram vel soliditatem, et sub se comprehendit quatuor species vel classes, 1. *conformationem* stricte dictam, ἀξίπλωσις quoad figuram, σχήμα, quoad cavitates & meatus, κοιλίας ἢ πόρος, et quoad superficiem, ἐπιφάνεια. 2. *Magnitudinem*, τὸ μέγεθος. 3. *Situm* vel *positum*, θέσις ἢ καιριότης. 4. *Numerum*, τὸν ἀριθμὸν. Quæ conformatio et ejus

species, si præternaturaliter sese habuerint, dicuntur morbi *mala conformationis*, vel morbi organici. Videantur institutionistæ, in specie *Dogmata nostra Part. I. c. 3. & Part. II. c. 4.*

Conformitas, vide *Concordantia*.

Confortans, *Confortativum*, Græce dici posset, κρηπιωτικόν, βεβαιωτικόν, aut κερδατικόν, quasi cordiale, est terminus technicus, pharmaceuticus et chymicus, diciturque de medicamentis, quæ corda hominum atque naturam corroborant, ut virtus expulsiva ejus valeat accidentia noxia quævis excludere. Potissima totius medicinæ methodus, in quatuor spagyricus labor infudat, (utinam se res ita haberet!) Nam sibimetipsi natura medicus esse debet. Homo, cui medici nomen tribuitur, minister naturæ tantum & servus veri medici. Si quid ultra præsumat, temerarium esse naturæ persecutorem, imo perditorem, dicimus, quemadmodum terminum exposuit Ruland. in Lex. & de verbo ad verbum ex illo Ionsonus. Clarius *confortantia*, vel *confortativa* describi possunt, quæ humorum, potissimum sanguinis & liquoris nervosi, spirituositatem, vitalitatem & activitatem, in quibus potissimum naturæ vigor consistit, ocyus promovere valent. De vi *confortativa* macrocosmica & microcosmica vide Paracels. de trib. prim. Essent. c. 9. An vero in auro talis sit vis *confortativa* cordialis, quemadmodum idem statuit, ut & in smaragdo, non absque ratione hodieque in dubium vocatur. Quid? quod de gemmis & corallis, in quibus tamen evidentior adhuc vegetabilitas, non veriti sint dubitare. Imprimis vero hanc materiam ventilant Petrus Monavius & Thomas Erastus, quorum ille vim *confortantem* auri & gemmarum defendit; Hic vero negavit. Legantur hac de re *epistole* a Laur. Scholzio collectæ ep. 208. 209. seqq. & 291. seqq.

Confricatio dicitur in pharmaceuticis species trituræ, estque levis quedam attritio, per quam res facile pulverabiles digitorum friatu, aut solidioris corporis *confricatu* cito levigantur, ut amyllum, cerussa, quæ statim ut *confricantur*, pulverantur, sicque *confricatio* & *attritio* secundum magis & minus tantum discrepare videntur, verbis I. D. Horstii *Dispensat. Pharmac. Univers. Part. I. l. 2. c. 10. p. 26.* Alias *confrictio* etiam radicibus & fructibus succulentis adhibetur ad succum commodius exprimendum. D. D. Vvedel. *Pharm. Acroam. l. 1. f. 2. c. 6. p. 51.*

Confricatrices, *frictrices*, fœminæ valde libidine.

dinosa dicuntur, clitoride abutentes, Th. Barthol. l. 1. *Anat. cap. 34.* Cur has non putaverit C. Hofm. dici posse *τριβιδας*, *comm. in Galen. de V. P. n. 1064.* non video rationem; Licet enim Cael. Aurelianus *de morb. chron. l. 4. c. ult.* *τριβιδας* vocaverit, quæ *διδισβη* libidinem hanc exercuerunt; eadem tamen est ratio *τριβιδας* cum clitoride, nisi quis has vocare velit *συντριβιδας*, *confrictivices*.

Confusæ febres dicuntur Laur. Bellino, quando plures febres ejusdem vel diversi generis eodem tempore affigunt ægrum, simul incipientes & una desinentes, ita ut vix discerni possit, nihilominus servant singulæ naturam suam, neutraque illarum prævalet, *In Opuscul. Medic. tit. de febr. p. m. 252.*

Confusaneus, *ωστ'ρουσος*, epitheton panis domestici & quotidiani, vide *Autopyros*. Legitur apud Ionston. *Synt. Med. p. 45.*

Confusio, *κρίσις*, vide *complexio*. Porro *confusio*, *σύγχυσις*, est commistio liquidorum, quæ per se fluere possunt: Itaque & consistentia tum partibus, tum tota aquea est & fluida. Quæ enim eliquata sunt, posteaque *confunduntur*, ut pix & cera, & resina &c. principaliter sunt colliquationis, licet ministret illis *confusio* obiter, cum & sine *confusione* possent congruere. Rul. & Iohnf. Alias *confusio* in malam partem accepta compositioni non æquipollet. Cum talis *confusio* sit absque artificio, *ἀλόγως* & *ἀμαθῶδες* Schenk. S. C. & Pr. M. E. p. m. 32. *seqq.* *Confusio* quoque inter affectus oculorum refertur, quando propter ruptionem tunicarum, quæ in profundo sunt, aliquando ex percussione, aliquando sponte obortam, humores oculi *confunduntur*, cum pupillæ alteratione, ut primo major appareat, tandem vero contabescat & minor seipsa appareat. Galen. *def. Med.* Meminit quoque *confusionis* omnium Hippocr. 6. *Epid. f. 3. r. 1.* vocans *ξύγχυσι δλον*, qua nihil aliud innuitur, quam cruditarum collectio, & inde dependes vitiosa nutritio, dum excrementitia cum utilibus permista sunt, cujus causa vel signum est alvi stupor, i. e. dejectio alvi deficiens, quemadmodum hunc locum recte exposuit Valles. *in com.* Quid *confusæ literæ* significant ap. Scrib. Larg. n. 231. Philologis inquirendum relinquimus. Jung. Rhod. *in not. ad b. l.*

Confutatio, *ἡλεγχο*, i. e. alicujus hypothesos, vel sententiæ circa aliquam rem ex fundamentis veris vel verosimilibus improbatio. Hæc in medicina duplex est: Una quidem ex anatomico, altera ex consequentia logica, vel rationali, ex notatu dignissimo loco Galeni l. 6. *de P. c. 13.*

Congelati dicuntur *Ecstatici*, quibus nullum movetur membrum, præter spiritualia, sed sunt veluti rapti, & interdum existimant, se vidisse & audivisse Angelos &c. Valesc. *de Tavant. Phil. Pharm. l. 1. c. 22.*

Congelatio, *πῆξις*, frequens in usu terminus medicus, sed diversimode accipitur: Physice considerata *congelatio* coincidit cum *concretionne*, vide *Concretio*. In foro medico pathologico *congelationes*, *πῆξις*, omnes ægritudines dicuntur, quæ a causa frigida & vehementibus algoribus ortum duxerunt, Galen. l. *de diff. morb. c. 5.* Scilicet, quando fit sanguinis spirituumque p. n. fixatio. In specie *cataleptis* & *nervorum rigorem* sic vocant. Castell. Ita in peste *congelationem* sanguinis fieri vult Paracels. *tr. 2. de pestilit.* quamvis rectius *coagulatione* dicatur. Imo de dentibus *congelatio* dicta fuit, i. e. stupor. Joh. Anglicus *Ros. Angl. p. m. 929.* In foro pharmaceutico & chymico *congelatio* dicitur, quando materia prius liquidior condensatur & concrefcit instar glaciæ super aqua, Rul. Ita & adeps *congelari* dicitur apud Scrib. Larg. n. 271.

Congenitus, *συγγενής*. Vide *Connatus*.

Conger, *congrus*, *γόγγυρος*, *κόγχος*, est species serpentis marini, plane similis anguillæ, unde & a nonnullis *Anguilla marina* dicitur, cujus descriptionem & usum in cibo ac medicina lege sis apud Aldrovand. l. 3. *de Piscib. c. 25.* Galen. inter pisces duræ carnis refert l. 3. *de Alim. fac. c. 31.*

Congestio, *συμφορά*, *συμρόρησις*, *συναθροισμός*, (an non & *ἀκμία* vel *συνακμία*, a verb. *ἀκμίζω* & *συνακμίζω*?) idem, quod *collectio*; quamvis a nonnullis distinguatur ab hac, quod *congestio* fiat lente, Collectio vero cum impetu & confertim, Ionston. *Syntagm. Med. Nosocom. Special. l. 1. Tit. 1. c. 1.* *Congerevs* medicamenta legitur apud Scrib. n. 38. A. M. A. Severino l. *de abscess. per congest.* describitur, quod sit lenta humoris in parte, quæ nutritur, inquinati ac superflui coacervatio, c. 8. ubi & abscessus hoc modo productos *Congestiles* appellat. Modum, quo fieri soleant *congestionis* humorum per causas propiores & remotiores egregie aperuit & descripsit D. D. Sthal. *in elegantia sua dissertatione de Motibus Humanorum Convulsivis cap. 8. & seqq. p. 28. seqq.* Vere non minus quam accurate *congestionis* sive *collectionis* (nam hi termini commode pro synonymis haberi possunt) sanguinis, feri huic commixti & lymphæ in eas, quæ ad locum patentiores, & alias, quæ in parvum sunt, dividit, quarum illæ ad secretionem tantum spectant, hæ quoque excretionem

nem subsequenter habent, priores valde particulares, posteriores vero universales appellans. Ibid. c. 11. p. 39. seqq.

Congius, vide *Chus*.

Conglaciatio, idem, quod *coagulatio*, vel *congelatio*; Legitur apud D. D. Bohn. *Diss. Chym. Phys.* III. §. 20.

Conglutinatio, κόλλησις, est species unitio- nis adversus solutam unitatem in partibus car- nosis factam, quæ & *coalitus*, σάφουσις, dicitur Gal. *Art. medic.* c. 90. quamvis hoc vocab. etiam de duris partibus sumatur. Vide *Coalescentia*. *Conglutinatio* quoque est per glutinum compositio, manente natura *conglutinatorum*. Itaque & reductio hic est, seu restitutio in integrum. *Glutinum* autem pro natura cujusque varium est, & dicitur hic omne, quod visciditate tenaci conjungit alterum alteri, aut etiam coercet. *Congluten* vel *Conglutinativum* dicitur Paracelso, quod ex putrefactione in *gluten* coloratum descendit, & substantia propria utriusque corporis, substantialis scilicet & vitalis, l. 1. de *Tart.* c. 3. Rul. & Johnf. in *Lex.*

Congrego, ἀθροίζω, id est, *accumulo*. Vide *Athraero*.

Congruitas, Parac. rectius *congruentia*, ἀνομο- νία, ἀερανομία, idem, quod *concordantia*. Paracels. *Paragran.* tr. 4. Hinc Adject. *congruum* idem, quod *conveniens*, *conferens*, de quibus suis locis.

Congrumatus, pro concretus, grumofus, passim a recentioribus medicis usurpatur, v. gr. de sanguine in ecchymomate a contusione, quemadmodum in collegiis manuscriptis aliquoties observavimus.

Conger, γόγγος. Vide *Conger*.

Conia, κονία, tria significat, *Lixivium*, *Calcem*, *Cinemem*. Ita Gal. l. 1. de *C. M. S. L.* c. 4. *Lixivium destillatum*, κονίαν εκκλιω exponit. Ex reliquis enim quorumlibet corporum us- florum ablutis *lixivium* fieri potest, præditum diversis facultatibus, pro ejus, quod eluitur, natura. Ejus enim, quod empyreuma, seu igneam naturam habet acerrimam, ipsum quoque acerrimum est, ejus quod tale non est, etiam moderatius. Idem vero etiam simpliciter στανή appellatur. *Conia* enim nihil aliud, quam *ablutio cinerum* est, l. 7. de *S. Fac.* §. *Conia*. Alias datur & κονία ἀπὸ βέου, *lixivium calcis*. Quod si *cineri calx* addatur id *lixivii* genus πρόσμικτον appellatur. P. Ægine- ta autor est l. 7. c. 3. §. *Conia* q. d. quod primum destillaverit, & eluentibus potissimum medicinis accommodatur. Sunt & alia *lixiviorum*

viourum genera, varias sortita appellationes ab artificibus, quibus illa inserviunt: ut πηλοποιτική & σπαιωτική, quorum illud figulis, hoc vero saponariis in usu est, nisi quis malit paratum ex saponis *lixivium* intelligere. Ab hac κονίας significatione quoque dicitur *urine lixivium similes*, ὕλη κονιάδων apud Hippocr. *Coac. tit.* 582. quamvis aliis placuerit vertere per urinas pulverulentas aut cineritias, nobis tamen prior versio magis arridet, quarum urinarum caussam egregie & solide exposuit Cl. Willis de *urin.* c. 4. De reliquis binis significationibus testimonia adeo certa non prostant, quemadmodum ex Henr. Steph. *Tthesaur.* constare potest. Adde tamen ex Galeni *exegesi*, quod κονίας οἶνος κονίος vinum sit picatum.

Coniema, κωνίμα, dicitur parietis *incrustatio*, aut *testorium*, aut opus albarium, quo parietes calce aut gypso dealbati inducuntur, & usus Hipp. l. 7. *Epid.* X. 9. quamvis potius *ibid.* ipsum parietem dealbatum significare videatur. Foef. *Oec.* p. 348.

Conjectura, συχασμός, dicitur rei cujusdam notitia, non simpliciter demonstrativa & infallibilis, sed saltem probabilis. Cujus cognitio- nis cum iterum varii dentur gradus, dum alia magis fallax & incerta, alia certior magis habeatur *conjectura*, in medicina saltem ea locum habet, quæ *artificiosa*, μετὰ τέχνης ἢ συχασμὸς τεχνικὸς, dicitur, & quam proxime ad veritatem accedit, Gal. l. 1. de *crif.* c. 9. Et hac de causa refertur quoque medicina inter *artes conjecturales*, vel *conjectricas*, συχασμὸς, l. *Introduct.* c. 5. quamvis de *opt. sect.* ad *Thrasyl.* c. 4. non tam propter præcepta, quæ satis firma sunt, *conjectricem* dici velit, quam propter eventum, quod non semper sine suo potiat. Jung. C. Hofman. *Instit.* l. 1. c. 1. §. 3. *seqq.* & *Dogmat. Medic. Gen. Nostra proleg.* p. 4. Regnare vero videtur imprimis *conjectura* in parte Semiotica, quæ tamen ita est & esse debet artificialis, ut ad scientiam, quod ait Erastus *orat. de laud. Medicinae*, prope accedat. Regnare etiam in determinandis medicamentorum, præsertim purgantium, dosibus: Scire sane convenit & sapienti συχασμὸν colligere & judicare, quando, quanta, quamnam, quomodo individuo cuivis apta, necessaria, congrua, utilia: Artificiose autem conjicere viri est, qui vires omnium, quæ ad eam artem pertinent, didicerit, memoriæque mandaverit, & in artis operibus, diligentia adhibita, se exercuerit, verbis notatu dignis, Dieter. *Lavr.* n. 2. Quod vero Dn. D. Amman- nus

nus in *præfat. paranesi. ad discipulos conjecturalem* ita exposuerit, siquidem tota nostra cognitio tam circa theoriam, quam circa praxin meris & nudis nititur conjecturis & opinionibus, profecto *μὲν γὰρ λίαν αἰτημα*, quod quomodo non cedat in opprobrium artis, non intelligo.

Conis, κόκκος, Pulvis. Item Pediculus.

Conisalos, κονισαλ, Atticum vocabulum significans terram in palæstris athletarum & deambulantium pedibus conculcatam, sudoreque eorum vel olei aspergine irrigatam, quæ fere eundem cum strigmentis usum in molliendis & discutiendis bubonum & læstantium aberum & aliis tumoribus præstabat, uti constat ex Galen. *l. 10. de S. F. §. Sudor*, ubi & *πάτος* dicitur, i. e. via conculcata. Vide Lang. *l. 1. ep. 51.*

Conisferium, κονισήριον, idem, quod *apodyzerium*, de quo supra, Lang. *d. l. Significat & infimam partem furni chymici, quæ Latinis Cinerarium dicitur, de quo vocabulo supra.*

Conjugatio, Conjugium, συζυγία, ζεύγη, idem quod *Copulatio, Coniunctio* duarum rerum. (1) dicitur de partibus numero duabus in corpore existentibus, quæ semper æqualiter a medio abesse volunt, Gal. *l. 15. de V. P. c. 2.* (2) de pulfibz, vide *Coniunctiones pulsuum* aliquot *l. 1. de causis puls. c. 8.* (3) *Conjugium* dicitur copulatio maris & feminae. Hæc significatio mystico & spagyrico sensu applicatur diversimode. Imo omnia consistere in *conjugio* duarum rerum dixit Paracels. *l. de morb. Tartar. cap. 22.* In specie de *conjugio* medici & medicinae loquitur idem *Comm. ad Hippoc. 1. aph. 1. Conjugium divinum* dicitur, quod constat ex mundo superiore & inferiore. *Theatr. Chym. Vol. I. tr. Artificium supernaturale c. 16. & c. 5. vocat conjugium metaphysicum, Th. Chym. Vol. I. pag. 288. & 318.* Ita in conficiendo lapide philosophico utriusque materiae, mercurii & spiritus rubri conjunctorum & vitro hermetice inclusorum unio & mutua amplexatio, vel congressus, vocatur *Conjugium*. Libav. *Apocal. Hermet. part. poster. p. 395.*

Coniuncta causa. Vide *Continens; Causa.*

Coniuncti quoque morbi dicuntur; & distinguuntur in connexos & consequentes, quorum discrimen in hoc consistit, quod morbo morbus accedat in connexis, succedat in consequentibus. Nempe ibi prior causa manet duratque, hic abit & cessat. Hoc per *μετέπρασιν* fit, illud per *ἐπὶ πύσιν*, Linden. *S. M. Ex. VI. §. 19. Coniuncta morbi essentia* dicuntur.

Tom. I

tur, quæ quidem ab essentia ipsius sunt inseparabilia, ut magnitudo, motus, mos. Distinguntur ab *adjunctis* morbi, quæ sunt causæ & symptomata: Hæc consequentia; Illa antecedentia. *Coniuncta* signa dicuntur, quæ sunt pathognomonica, & una cum antecedentibus & succedentibus morbi naturam aperiunt. *Coniuncta* vero & *adjuncta* uno nomine appellantur *connexa morbi*, *ἐπισπασθη*. Idem *Ex. IIX. §. 68.*

Coniunctio, συζυγία, idem, quod *Conjugatio*. Ita de astris dicuntur *Coniunctiones*, quas medico scitu necessarias esse dixit Paracels. *Paragran. Tract. 2. de Astronom. Vide Astrum.* Interdum sumitur pro *compositione*, v. g. *conjunctiones medicamentorum*; Helmont. *tr. Pharmacopolium &c.* Haud raro etiam per *Coniunctionem* intellexit Paracelsus convenientiam quandam inter morbum & subiectum, v. gr. *Coniunctio pestis & hominis, de Peste cum additionibus l. 1. It. de Caduco matricis, & alibi.* *Coniunctio* quoque describitur, quod sit *copulatio* separatarum qualitatum, vel adæquatio principiorum, cuius synonymon est *connexio*, eique opponitur *solutio*, suntque duo principia arduæ scientiæ spagyricæ, licet plura alia sint principia. Ripleus in *Axiom. Philosoph. in Theatr. Chym. Vol. II. pag. 113. 114.* *Coniunctionem* etiam spagyrici fermentationem dixerit, M. Joh. Isaac. *Oper. Mineral. l. 1. cap. 136. d. l. Vol. III. p. 409.* Et: *Coniungere* est *imprægnare, dealbare & rubrificare*. Rosar. *abbreviat. Tract. 2. d. l. p. 654. & Lagn. in Harm. Chym. Vol. IV. p. 751. seqq.* De hac *conjunctione* videatur & Lullii *Practica cap. 12. d. l. p. 144.* & de *Coniunctione solis & lune*, p. 340. Vide & Orthelii *Commentar. in nov. Lum. Sendivogii c. 11. Vol. VI. pag. 426. seqq.*

Conjuratio, Conjurator, accipitur apud Paracellum pro arte & artifice curandi morbos per certas dejectiones & præstigia diabolicas, quod Christiano prohibitum esse aliquoties urfit; v. g. *l. 9. de signatur. rer. natur. l. principior. seu de mysteriis verm. c. 6. tract. de surditat. §. cura l. 1. Philos. sagac.*

Connatus, συγγενής, συγγενής, συγγεγονής, congenitus, dicitur Hippocrati de eo omni, quod homini competit a prima nativitate, ejusque rationem esse docet, quod ab homine hæc omnia habente genitus sit, & deinde nutritus in homine hæc omnia habente, *sect. 1. de nat. hum. t. 27.* In specie de nativa vel *connata* dispositione & propensione ad morbum aliquem; unde & morbi tales *Connati* vocantur & *Hæreditarii*, *Proverber. 2. & l. 3. Epidem. ægroz. 6.* Ex eadem cognatione, qui

I i

tali

tali morbo laborat, insolita phrasi eidem appellatur *ξυγως*, *Prorrhet. 2. Foef. pag. 437.*

Connexio, *συμπλοκή*, idem, quod *Conjunctio*, *Conjugatio*, *Commercium*. Ita partes Medicinæ adeo *connexas* esse & implicatas, ut nullo modo diduci sine totius professionis detrimento possint, scripsit Scrib. L. num. 200. *Connexa* & *Connexi Morbi* quid sint, vide *Conjuncta*.

Connivens, *συνακμωσ* ἢ *καρδαμωσ*, dicitur, quando quis oculorum palpebras cito claudit, & cito aperit, uno verbo quoque appellatur *Nictare* vel *Nictari*. Galen. 5. in 6. *Epid. r. 2.* Foef. *Oecon. pag. 569.* Cui opponitur *ἀσυνακμωσ*. Vide *Ascardamyctes*. Vocantur & *Gregæ μύες*, *ξομαδέν*, cum oculi clauduntur ex fomno per membranam illam, qua oculus quasi veste integitur. Ita & uterus dicitur *ξομαδέν* a conceptu Hippoc. 5. *aph. 51.* cum ejus os perangustum sit, uti explicavit Philothæus, & clauditur. Vide plura apud Dieter. n. 587. Abusiva vero est licentia, quando *Hæmorrhoides* apertæ appellantur *Conniventes*. Quæ *valvule Conniventes* in intestinis dicantur Kerkringio, videre licet in *Obs. 39.* licet vero de his scripserit, de his nihil scriptum se vidisse, egregie tamen monstravit Theod. Jan. ab Almeloeven in *Inv. Novantiqu. §. 21. p. 180. seqq.* quod videre potuisset, si voluisset, tum apud Hieron. Fabricium de *Intestinis* & Linden. in *Physiologic.*

Connumeratio, *συναριθμησις*, vide *Collectio*. Est opus mentis, quæ plures res simul comprehendendo considerat, Gal. 1. de *iis, quæ in medic. r. 3.* Dicitur & *Consummatio*.

Connutritus, *ξυτρωσθ*, dicitur de morbis una nobiscum educatis, & longinquo tempore hominum corpora infestantibus & quasi connatis. Hippocr. 6. *Epid. f. 5. r. 6.* Gal. in *comm. & l. de A. L. & Ag. XI. 3.* Idem quoque significat, quod *οἰκῶν*, familiare, accommodatum, conveniens. 3. de *fractur. r. 23. & r. 44.* Gal. in *comm.*

Conoïdes corpus, *κωνοειδὲς σῶμα*. Vide *Conarium*.

Conops, *κάνωψ*. Vide *Culex*.

Conquassatio, *συσσειμῶς*, est species *Comminutionis*, qua humidiora concreta, in mortario lapideo aut vitreo, aut tudicula lignea contunduntur, donec per succulentiam propriam aut assutum liquorem in pulcillam abeant, quam etiam si mollior fuerit, *Pollinem* vocant. D. D. Bohn. *Diff. Chym. Phys. VII. §. 27.* Præter illam Chymicam & Oeconomiam significationem hodieque adhuc alia phy-

sica singularis efficaciam & necessitatis proponitur & a quibusdam urgetur ac defenditur, v. gr. a D. D. Wedelio *Ephemerid. Nat. curios. Dec. I. Ann. VI. & VII. obs. 2.* & in ejusdem *Physiologia Reformat. c. 9. p. 274. seqq.* quæ fit ab & in corde, quando systole sua portiones sanguinis & chyli admixtas comminuit, ut eo promtiores fiant ad fluxum, simulque etiam heterogeneæ disponantur ad secretionem; quo etiam tendit sua hypothesi Guilielm. Cockburn. *Oecon. anim. p. m. 29. & 32.* Enimvero licet ea negari minime possit, an vero tantæ sit potentia, ut ejus vis per totum corpus sese extendat, & hac sola fiat secretio utilium ab inutilibus, nondum videtur satis demonstratum; interim liberum unicuique sit amplecti hanc hypothesin vel relinquere.

Conscientia, *συνείδησις*, est actus animæ rationalis, & ita homini proprius affectus, quando mens humana relinquens animam sensitivam vel facultates animæ corporeas, sua sponte ad se redit, & vel propter occasionem expergefacta, & erroris sui conscia, contra hanc animam brutalem sive corpoream insurgit & colluctatur. Th. Willis de *anim. Brur. P. 1. c. 7.* Hujus quoque puritati studere debet Medicus.

Consecratio, *καθιέρωσις*, & olim, & hodie ad Medicinam translata fuit; Sed rectissime a Paracelso damnata & rejecta, tr. *Philos. occulta rit. de Consecrationibus*.

Consensus, *συνένθεσις*, *συμφωνία*, *δυσλογία*, usurpatur in statu secundum & præter naturam. In illo idem est, quod *Concordantia*, *commercium*, opera mutua. In hoc vero significat, quando ad aliquam partem morbo correptam aliæ etiam non temere aut perfunctorie, sed graviter compati solent. Ita jecore affecto singultus succedit, compatiante stomacho, Gal. 6. *aph. 16.* Per *consensum* quoque dupliciter affici dicitur, uno modo, cum aliquid transmittitur ad aliquam partem, ut puta fumosus vapor a ventriculo ad oculos; alio modo, quando impeditur communicatio illius, quod alteri deberet communicari, Gal. 1. 3. de *L. A. c. 1. & alibi*, Charlton. addidit tertium modum, quando pars compatitur ob mutuam connexionem, vel operis societatem. Ex. III. *Parabol. §. 1.* De rarioribus *consensibus* partium in statu p. n. Vide *Ephemer. Nat. Cur. Ann. I. Obs. 20.*

Consequens, *ἐπιόμηλον*, *συνυβεβηκός*, significat in foro Medico id, quod vel sanitatem, vel morbum sequitur. Et ita æquipollet vocabulo *Accidens* & *Symptoma*. Galen. 1. 1. *M. M. c. 9.* Vide

9. Vid. *Dogm. nostr. Part. I. cap. 8. dogm. 1.* Quid sint *Morbi Consequentes*, vide p. a. in *Coniuncta*.

Conserva, terminus est Pharmaceuticus, qui denotat flores, herbas, rarius radices, rarissime carnes aut pulpas fructuum tenuissime incisas, vel tufas, & saccharo exacte mixtas, Vveker. *Antidot. gen. l. 1. cap. 31.* Hæc actio dicitur *Conservisatio*. Schroder. *l. 2. c. 48.* vid. Schenk. *Syntagm. Comp. & prescr. med. Part. spec. ch. 3. sect. 2. c. 1.*

Conservatio, *φύλαξις*, dicitur de re in sua natura & per proprium calorem sustentata, cui opponitur *Corruptio*, quæ fit per immoderationes externas, videlicet caloris, aut frigoris excessus, Gal. *l. 4. de S. F. c. 14.* Hinc non adeo a veritate declinavit Paracelsus dicens: Hominem in se habere *conservatorem* & destructorem sanitatis, modo rem obscuris terminis non ita defegasset. *Labyrinth. Medic. c. 7.* *Conservatio* & *Conservantia* quoque usurpantur in Pharmaceuticis, de simplicibus quibusdam, quæ adduntur aliis vel ad præcavendam eorum consumptionem, uti Magneti ferrum adiungitur, Camphoræ grana pŷyllii, milii, vel ne corumpantur; quo pertinent, Sal, Saccharum, Mel & alia Condimenta, qua ratione *conservantur* Cappares, Cucumeres, Olivæ, Cydonia &c. De *conservatione* huiusmodi medicamentorum legatur I. D. Horst. *Part. I. Dispens. Pharm. Univ. l. 4. c. 12. p. 71.*

Conservativus, a, um, *φυλακτικός*, vel dicitur de parte Medicinæ principali, quæ sanitatem præsentem tuetur. Vocatur alias *Methodus conservandi sanitatem*, *ὑγιανή*. Vid. *Dogm. nostr. Part. IV. c. 2.* cui opponitur *Methodus medendi*, *θεραπευτική*. Vel tribuitur etiam causis, quæ dividuntur in *Conservatrices* & *Effectrices*, scil. sanitatis, *αἴτια φυλακτική, ἢ ποιητική ἢ ὑγιανή*. Gal. *Art. Medic. c. 84.* *Conservantia* Physicorum (h. e. Spagyricorum) præsertim sunt medicamenta vitam & corpus a corruptionibus præservantia. Talia potissimum ex iis rebus petenda, quæ longiorem vitam ac temperiorem a natura nacta sunt vegetabilia, quæcunque semper virent, & longiori tempore perseverant: Inter mineralia, quæ mumialis essentiæ liquoris multum habent, & inter metalla, quæ sunt ærugini minus obnoxia. Talia non sunt *Conserva* rosar. violar. &c. quæ *Conservatione* ipsamet indigent ac mutantur a saccharo, Rul. in *Lex.* Haud dubie huc referri deberet Arbor vitæ Helmont. nisi hæc ipsa hypothesi multis adhuc scateret dubiis, quin & ineptis collectionibus, quas nostri instituti ratio non admittit prolixius

ventilare: Sufficiat, quod ab arbore longeva non liceat certi quid inferre ad hominis longevitatem. Quid enim de cerdo aliisque brutis dicendum maxime longævis, quæ tamen ad humanam vitam prorogandam nutrimenti loco vel minus, vel plane non conferunt? Sed manum de tabula.

Considentia, *δυνατιστικὴ*, vide *Apocatastasis*. Est & species angustationis cavitatum vel meatuum, quando latera concidunt; Gr. *συνίλησις*. Jul. Alex. *not. ad Galen. de diff. morb. T. II. p. 297.*

Consideratio, *σκέψις*, quid significet, notum est. Tres *considerationes*, quæ tamen potestate unum sunt, statuit Galenus; primam, de propriis & communibus speculari; secundam, an similia vel dissimilia sint, ea, quæ inter se conferuntur, discernere; tertiam, quid idem, & quid diversum sit in rebus, considerare. *l. 9. de Hipp. & Plat. de cr. c. 5.*

Consilium, *βέβηλον*, quid in genere significet, notius est, quam ut opus sit verbis. Noretur saltem egregia gnome: *Consilium sapientis unicum multorum manus superat.* Inscitia vero semper per se mala, juncta armis adhuc pejor est. Gal. *orat. exhort. ad artes, fere sub fin.* In Medicina *Consilium* dicitur sententia illa, quam Medicus vel solus, vel cum aliis prius consultans de hominis statu vel sec. naturam, vel præter nat. fert, & quid agendum sit, juxta indicationes utriusque methodi præcipit, aut præscribit. Vide *Consultatio*.

Consistentia duplicem potissimum habet significationem Medicam: (1) de ætate, vel morbo, quando usurpatur: Gr. dicitur *ἐκνή*, & ita idem significat, quod *Status*. Vide *Acme*, ex Galen. *2. de diff. febr. cap. 11.* (2) usurpatur de humoribus aliisque materiis, qua utilibus, qua inutilibus, & denotat eorum constitutionem, ratione tenuitatis, vel crassitudinis, soliditatis aut corporeitatis. Ita de Urinæ *consistentia* legitur apud Galen. *l. 9. Meth. med. cap. 4.* Græce dicitur *συσκωσις*, quod vocabulum & recentiores retinuerunt, uti patet ex Cl. Th. Vill. *Ex. de Urin. cap. 1. 3. 6. &c.* quamvis Græcum vocab. *συσκωσις* apud Hippoc. collectionem, aut concretionem, vel *coacervationem* alicujus materiæ denotet, *Coac. t. 238. de morb. sacr. XVIII. 13.* Verbum *Consisto* etiam aliquando sumitur pro *Existo* cum alia quadam re. Scrib. *Larg. num. 19. 27. 90. 102. 160. &c.*

Consolidans, idem, quod *Sarcoticum*, aut *Epuloticum*. Ita Rul.

Consolidativum, *Consolidatura*, medicamentum

tum vulnera & ulcera carnibus recentibus *ex-plens*, & *cicatricem obducens*, ἐπιλωτικόν, *incarnans*, σαρκοπτικόν, vocatur; de quibus suo loco. *Consolidare*, quoque numeratur inter quatuor regimina Lapidis Philof. ap. Lagn. in *Harm. Chym. cap. 6. Tb. Chym. Vol. V. pag. 753. fin.*

Consolor, παρηγορέω. Vide *Paregoreo*.

Consortium, κοινωνία. Vide *Communicatio*, *Confluxio*. Tale *consortium* tribus modis fieri scripsit Galen. 1. in 3. *Epid.* 4. vel propter viciniam, vel propter genus, vel propter familiaritatem operis.

Conspersio, κατάπασμα. Vide *Catapasma*.

Conspicuis, ἐπιώλητος, manifestus, evidens, dicitur de homine, qui sensu increfcere deprehenditur, quod fit a septimo ad decimum quartum annum, Hippoc. 1. *de Carn. XIII. 13.* deinde etiam de diebus quibusdam, qui futura crifeos præbent indicium in morbis, unde Latinis *Indices* vocantur. Tales sunt cujusque septimanae dies quartus, ex 2. *aph. 24.* Vide *Foef. p. 224. Dieter. n. 314.*

Conspirabile, *Conspiratio*, ξύμπνοια, ξύμπνοια. Vide *Confluxio*.

Conspuendus, κατάπτυστος, dicitur de eo, qui sui emolumenti & ornamenti nullam curam gerit, Gal. in *orat. suasor. ad artes c. 5.*

Constans, ἄσπαστος, βέβαιος, sumitur de bona constitutione corporis, & de morbosa. In illa dicitur a Metrodoro finis bonorum esse corporis *constans* & firma constitutio σαρκῆς ἄσπαστος κατάπτυστος, apud Clement. Alexandr. In hac legitur apud Hippocr. 3. *aph. 8.* de morbis *constantibus* boni moris, & æqualibus, item 2. *Epid. sect. 1. n. 20. Diet. num. 361. Foef. p. 252.*

Constantia, βεβαιότης, ἄσπαστία, dicitur de corpore & animo. De illo legitur apud Galen. *c. de nat. hum. t. 39.* ubi firmitatem corporis ab humore melancholico dependere statuit, quemadmodum & *com. 2. de hum.* De anima vel mente occurrit apud Hipp. 1. *de dec. orn. IX. 15.*

Constellatio, est terminus Astrologicus, denotans certum consortium & communionem Astrorum ratione luminis vel influentiæ. Hunc terminum Spagyrici transtulerunt in suum forum, dum *constellationem* dixerunt esse superiorum astrorum in inferna virium & virtutum impressionem & operationem, quæ conveniunt in concordantiam quandam naturalem. Et de hac sibi persuaserunt haberi excellentissimam scientiam Physicam, quæ *Physiognomia signata* rerum naturalium in Sympathia superiorum ad inferiora dicitur. Ruland.

& Iohnf. in *Lex. Urget* hanc ceu scitu valde necessariam Medico Paracelsi. *Paragran. tr. 2. de Astronomia.* Enimvero cum res nondum adeo expedita sit de Influentiis, vel virtutibus Astrorum omnium in hæc inferiora, siquidem & Physici, Mathematici & Medici fuerunt, hodieque sunt, qui eas in dubium adhuc vocent, Clarissimi, v. g. Th. Vvillis *de febr. c. 9.* qui negat, Crises a Lunæ siderumque influentiis dependere; & supra laud. Dn. Joh. Chr. Sturmii in *Tab. suis Astronomic.* (quamvis hæctenus nostrum addere calculum nondum liberit) hinc pater, quam incerta hæc sit *Constellationum & Concordantiæ* superiorum cum inferioribus scientia, nec adeo Medico scitu necessaria. Quid? quod Paracelsica illa doctrina sit mere fictitia & ridicula. Tantum.

Constellatum, est epitheton unguenti contra dolores dentium, & ad sananda vulnera, cuius basin constituunt lumbrici vivi purificati a sordibus (quidam etiam hos prius nutriunt aliquandiu vitellis ovi ad duritiem coctis) exsiccantur postea in furno sive clibano, dein pulverifatis iis alia ingredientia adduntur & cum pinguedine aprugna & ursina in formam linimenti negliguntur, quemadmodum descriptio extat in Kesleri *Rediyivi Process. 170.* Verum, quæ sit hujus nominis ratio hariolari quidem non licet.

Consternatio, ἐκπληξίς. Vide *Ecplexis*.

Constipatio, στυψίς, idem quod *Adstictio*. Vide supra suo loco. *Constipationem* a Tartaro deducere conatus est Paracels. passim in scriptis suis, præsertim vero in 1. 2. *de Tartar.*

Constitutio, κατάστασις. Vide *Catastasis*.

Constrictio, vel idem est, quod *Adstictio*, στυψίς. Hæc per fundentia curatur. Ita verbum *constringere* sumitur a Scrib. Larg. n. 104. Ita & *Constrictiva*, στυπτικά, dicuntur Chirurgis medicamenta labia vulnerum comprimentia. Rul. Vel dicitur de Motu cordis, quando coarctatur, ut sanguinem in arterias exprimat. Gr. στυπλή. Vide *Cor. Systole*.

Constructio, idem, quod *Generatio* aut *Factio* alicujus rei, cui opponitur *Destructio*. Lombard. *Margarit. pretios. c. 16. in Theatr. Chym. Vol. V. p. 659.*

Consuetudo, ἔθος, ἔθισμός, in medicina significat vel rerum non naturalium usum per longum temporis spatium uno eodemque modo continuatum, quemadmodum hoc Hippoc. passim & Galen. integro libello *b. vit.* & passim alibi hujus *Consuetudinis* efficaciam, necessitatem, & utilitatem inculcavit; quorum
loca

loca omnia si placet inquirere, consulatur Franc. Valleriola *Loc. Comm.* l. 1. c. 6. et Aloyf. Mundellæ *Theatr. Galenic. lit. c.* vel ipsam corporis & omnium suarum partium continentium, contentarum, & impetum facientium constitutionem eodem semper modo sese habentem, per & propter consuetum rerum non naturalium usum. Dividitur in Bonam et Pravam; Illa conservanda, hæc prudenter et leniter corrigenda mutandaque est. In genere *Consuetudo* dicitur altera et adventitia natura, ἐπιπικτὸς εὐσῆς, Gal. l. 2. de mor. muscul. c. 7. & c. 3. in l. de iis, q. in med. t. 20. Quid per *Consuetos* & *consueti*, εἰθισμένους, συνήθεις, & συνήθεια, intelligendum sit, ex dictis facile constat; Videatur Hipp. 2. aph. 49. 50. una cum commentatoribus ad illa loca, in specie Dieter. num. 237. seqq. & num. 801. *Consuetudines* etiam vocantur usus longævi et solennitates, quas observant pleræque artes mechanicæ et opificia, quas si quis violaverit, jacturam famæ pati creditur, imo sæpe cogitur, quamvis in ejusmodi *consuetudinibus* multa sæpe absurda, ridicula, stolidæ contineantur, unde minime iis inhærendum esse egregie demonstravit P. Amman. *Irenic. p.* 258. seqq. Quid *Assuesfactio* vel *consuetudo* motuum præternaturalium in generatione morborum præsertim spasmodicorum præstat, egregie monuit D. D. Stahl. in *Propædæico ad Disp. inaugur. de Motu sanguinis Hæmorrhoidali* Dn. Iuch. Erfurtenf.

Consultatio, συμβουλευσις, significat illud officium Medici, quo quemadmodum nullum inter omnia Medicorum opera est illustrius, utpote quo solo a doctis Medicis indocti discernuntur, ita res ipsa facile testatum facit, in Medicina universa nihil quoque esse consultandi methodo difficilius. Est vero *Consultatio* nihil aliud, quam cum uno vel pluribus aliis Medicis instituta consideratio status alicujus, sive secundum, sive præter naturam cum suis causis et consequentibus, et rite facta utriusque Methodi Conservativæ aut Curativæ per Indicationes et Remedia applicatio. Dicitur et *Collegiandi officium* a C. Hofman. *orat. I sag. 2. a me edita p.* 131. ubi plura de hoc argumento reperies. Legatur et Claudini elegans libellus de *ingressu ad infirmos*. Inculcavit hujus muneris necessitatem et utilitatem ipse Hipp. de *præcept. VII. 1. seqq.* *Consultationes* olim vocabantur *Deliberationes contentionesque* apud Scribon. Larg. in *epist. ad Callistum princip.* ad quem locum vide notas Joh. Rhodii p. 15. Animæ quoque nostræ pars dicitur *Consultans*, βουλευμον μέρος, &

Galen. de *form. fetus*, c. 6. Estque hæc functio animæ rationalis propria, uti patet ex Th. Vvill. *Tr. de An. Brutor. Part. I. c.* 7. differtque ab appetente, vel concupiscente, quæ facultas vel vis quoque est Animæ Brutorum, vel corporeæ d. l. c. 9.

Consummatio, συγκροταίωσις, idem, quod *Connumeratio*, de quo supra, i. e. in summam collectio. Gal. l. 1. de iis, q. in med. t. 3. Alias *consummare* idem est, quod *perficere*. Ita Scrib. Larg. in *Epist. ad C. Jul. Callist. p.* 4. dicit: Per antiquos autores *consummari*, i. e. perfici professionem, vide plura loca in *Lexic. Scribon. Rhodii*.

Consummatum, est epitheton Juris, sive Brodii, vel liquidioris alimenti, ad culinam potius pertinentis, quam Pharmaciæ, quod paratur ex carne, v. g. vitulorum, pullorum, caponum, perdicum, cancorum, molliissime etiam cum ossibus contusis cocta, additis aliis simplicibus nutrientibus, confortantibus, alterantibus, etiam aromatibus. Gallic. *Consumè*. Schenk. *S. C. & Pr. M. F. p.* 109. 118. Morell. de *præscr. form. l. 1. sect. 1. c.* 16.

Consumptio, σύντριξις. Vide *Colliquatio. Anæsthesia*. Causam *consumptionis* corporis dicit Paracelsus esse Sulphur, item Sal; Resistere vero Mercurium *tr. de trib. essentiis c.* 1. seqq. *Consumere* etiam de tempore, & cibis usurpatur, Scribon. Larg. n. 16. 17. 140. i. e. absumere, impendere. Vide *Lex. Scrib. Rhodii*.

Contabescencia, vide *Atrophia, Anæsthesia, Colliquatio, Consumptio, Marasmus, Phthisis*. Vid. Lind. *Ex. IX. §.* 51.

Contactus, τῶσις, dicitur, quando duæ partes ita naturaliter conjunctæ sunt, ut sese contingant. Cui opponitur *abscessio*, διάκρισις, ἀπόκρισις, Gal. c. 2. de iis, quæ in med. t. 25. Ita corpora, quæ cor attingunt, videlicet pulmo, pericardium &c. dicuntur τὰ τῶσιται τῆς καρδίας, l. 3. de præsa. ex puls. c. 4. fin. Verum etiam *ψάιδεθαι*, Hippocr. non infrequens fuit, v. g. de fract. t. 17. f. 3. b. 2. t. ult. 3. de artic. t. 47. l. 4. *Epid. XX. 18.*

Contagio, contagium, ἀπόβροια, ἀπόβροια, Ciceroni olim l. 2. de *Divinat.* dicebatur ea vis, quæ a stella desuit, & in sublanaria influit; Lind. *Ex. XI. §.* 187. Hodieque vero plerumque & potissimum per *Contagium* intelligitur vis illa vel activitas, qua affectus quispiam residens in uno corpore sui similes excitat in alio; & quidem vel immediate & corporaliter per contactum, vel mediate & ad distans. Th. Vvillis de *febr. cap.* 12.

Charlton. *Ex. Parbol. X. §. 34.* D. D. Maur. Hofmann. *de morb. contag. Disp. 1. seq.* Vide *Apocriſis, Aporrhæa.*

Contemplabilis, θεωρητός, dicitur de diebus indicibus, quarto, undecimo, & decimo ſeptimo, ex quorum diligenti obſervatione intelligitur, quando, & qualis futura ſit criſis. Hipp. 2. *aph.* 24. Vide Dieter. n. 391.

Contemplatio, θεωρεῖν, ſignificat rei alicujus tractationem & conſiderationem in mente, quæ ſi proluxa fuerit, brevibus verbis exprimi non poteſt, Gal. 1. 5. *de ſan. tu. c. 1.* *Contemplari*, ἐπιβλέπειν, i. e. cognoscere, deliberare, ſcire, non dubitare, eſt Medico ſumme neceſſarium. Paracell. *comm. in 1. aph. 1.* Vide & Dieter. n. 311.

Contentus, καταπρόνοις. Vide *Cataphroneo.*

Contentio, idem, quod *Tenſio*, τάσις. Vide *Tafis.*

Contenta, ἰσχύματα, ἐπισχύματα, dicuntur ab Hipp. 6. *Epid. f. 8. t. 19.* humores in ſolidarum partium ſpatiis, vaſis, & cavitatibus concluſi, qui tamen non hac tantum ratione contineri dicuntur, ſed quod etiam ab ipsis ſolidis partibus regantur & gubernentur. Quod enim ii gignantur, quodque uſibus corporis inferviant, id habent a ſolidis partibus. Hæc quidem Gorraeus p. 198. & Caſtellus. Enimvero hæc ſententia repugnat veris hodiernis Artis principiis, quibus docemur, partes ſolidas potius ab humoribus vitalibus & ſpiritalibus ſuam obtinere aſtivityatem, ut ſint organica. Vide *Dogm. noſtr. P. 1. c. 2. dogm. 3. & 5.* *Contenta* quoque dicuntur, quæ urinis ſanorum aut ægrorum præter aquoſam ſubſtantiam infunt, Gr. περιφριζόμενα. Suntque vel univerſalia, vel particularia, naturalia, aut præternaturalia. Vvill. *de Urin. c. 3. & 5. Dogmat. noſtr. P. 3. c. 4. d. 9. & 11.* quamvis Paracell. *contentum* dixerit non illud, quod in urina, ſed quod ſupra urinam eſt. Schol. in *libr. de urin. c. 3.*

Contentio, τὸ διαφερέσθαι, ἕως, idem, quod *Controversia, Diſputatio*, eſt discrepantia opinionum, quando unus alteri aſſenſum denegat, & diſſentit. Hæc aliquando juſta eſt, aliquando condonanda, Gal. 1. 3. *de diff. pulſ. c. 1.* Olim etiam conſultationes Medicorum dictæ fuerunt *contentiones*, Scrib. Larg. *Epist. ad Calliſt. in princ.* *Contententium lis diſputatio* que Celf. *proœm. l. 1.* *Contendere* quoque *ibid.* & *compof. 38.* accipitur pro *Aſſerverare*, Rhod. in *Lex. Scrib.* *Contentio* quoque dicitur *οὐρανία*, de nervoſis & fibroſis partibus, per ſpiritus animales aut vitales repletis, aut de ſtamine in tetrina extenſo, per planas, Gal.

1. 1. *de ſem. c. 15.* In ſtatu p. n. dicitur τῶσις, σύντασις, *contentio*, i. e. *Extenſio. c. 1. in 1. Epid. t. 10. & 6. Epid. f. 1. t. 30.* Opponitur huic *Relaxatio*, ἄνοσις.

Contentus, æquivocum apud Latinos eſt vocabulum. Vel enim ſumitur pro eo, quod ab aliquo continetur, Linden. *Ex. XV. §. 71.* Gr. ἰσχύματα, ἐπισχύματα, συνεχύματα. Vide *Contenta*, Gal. 1. *de plenitud. c. 3.* ubi & mentio fit *Contentricis facultatis*, συνεχτικῆς δυνάμεως: vel ſumitur pro eo, quod eſt *expansum*, Gr. συσπταμένον, cui opponitur *relaxatum*, κενηθέν, 6. *Epid. f. 1. t. 30.* Gal. in *comm.* Vide *Contentio*. Per translationem etiam *Pulſus* hoc modo dicitur *contentus*, ἔντονος, i. e. vehemens, qui cum reniſu quodam pulſat. 1. 3. *de diff. pulſ. c. 5.* vel etiam ſignificat *ſatiabilitatem*, quæ Gr. dicitur ἀντύρεια, & qui *contentus* ſua ſorte, ἀντύρεια; cui opponitur ἀπλησία, *inſatiabilitas*. Gal. *de dignoſt. & cur. g. animi morb. c. 9. in fin.*

Continens, & hujus vocabuli æquivocatio ex præcedente pateſcit. Quando ſignificat rem, quæ aliam recipit, fovet, & ſervat. Gr. dicitur ἴσχυον, συνέχον. Ita partes ſolidæ ſunt *continentia* reſpectu fluidarum. Et quædam cauſæ morbiſicæ dicuntur *Continentes*, quæ ſemper morbum fovent. Imo febres quædam dicuntur *Continentes*, σύντοχοι, a *continuis* diſtinctæ, quæ ſine exacerbatione perdurant uſque ad finem, Sylv. 1. 1. *Prax. c. 29. §. 3.* Deinde & *continens* dicitur, qui ſuos affectus per rationis moderamen vincere poteſt, Gr. ἐγκρατής: cui opponitur *Incontinens*, ἀκρατής, qui eſt mancipium cupiditatum & affectuum, Gal. 1. 4. *de Hipp. & Plat. decr. c. 2.* Magis adhuc reſtrinxit ſignificationem vocabuli *Continentia*, ἐγκράτειαν ad victum Marſil. Cognatus libellum ſuum *de ſanit. tuenda* hoc titulo de *Continentia* inſcribens. Hermetici tropicam quoque attribuunt variam ſignificationem verbo *continere*, v. g. ſumitur pro *informare*, vivificare, *exaltare*; vel pro *cohibere & inhibere*, ne avolet, aut efferatur; vel in *potentia habere* aliquid, ut poſtea in actum deducatur, Libav. *Apoc. Hermet. Part. poſt. T. 2. Oper. p. 390.* Rhafes magnum ſuum opus multis libris conſtans inſcripſit *continens*. Fallop. *tr. de purg. e. 15. Tom. 1. p. 52.*

Contingens, τὸ ἐπιδέχόμενον, dicitur vel de iis, quæ a voluntate & arbitrio hominis pendent; vel de his rebus, quæ pendent a ſuis cauſis et præviis diſpoſitionibus in natura. Priorum non eſt determinata veritas quoad nos: Poſteriora admittunt prædictiones veritatis, quæ micare poſſunt radiis, ex ſolerti diſpoſitione.

fictionum consideratione. Rolf. *O. ac Meth. Gen. l. 3. sect. 2. c. 3.* Jung. Gal. *de subsign. empir. in fin.* Ita res non naturales quædam, ceu causæ & media sanitatis & morborum, possent dici *contingentes*, ut sunt Medicamenta, Operationes Chirurgicæ, in respectu ad sex reliquas, Aerem, Cibum & potum &c. Charlton. *Ex. W. Pathol. §. 5.*

Continuitas, *continuus*, συνέχεια, συνεχής, triplici gaudet significatione, (1) in statu sec. naturam, de partium solidarum singularum integritate *continua*, sive ἐνείσει naturali, cui opponitur differentia essentialis tertia morborum, *continuitas soluta*, vel *continuitatis solutio*, λύσις τῆς συνεχείας, cujus species vide apud Galen. *l. de diff. morb. 11. & l. 4. M. M. c. 1.* Dieter. *n. 437.* (2) in statu p. n. de morbis, & in specie de febris, quædam dicuntur *continua*, συνεχής, quæ in totum non intermittunt, licet aliquando quædam remissio appareat. *l. 1. Epid. f. 3. r. 2.* vide comm. Gal. *in b. l.* Recentiores vero *continuas* iterum subdiviserunt in *continentes*, συνέχειας, de quibus p. a. vocab. *Continens*; & *continuas* strictè dictas *συνεχῆς*, quæ etiam non quidem totaliter intermittunt, interim vel quotidie, aut tertio, aut quarto die, aliove, exacerbationem habent. Sylv. *l. 1. c. 31.* (3) sumitur pro indicatione medica contra solutam unitatem; v. gr. ulceris indicatio dicitur vel unio, vel agglutinatio, vel coitio, vel *continuitas*, aut *continuatio*, συνέχεια. Galen. *l. 3. Meth. Med. c. 10.*

Contorquuo, ἐπιτρέπω, accipitur ab Hippoc. de vertebra colli intortis, *4. aph. 35.* *Contorso* aliquando etiam idem est, quod *Ileus*, volvolus, chordapsus, seu miserere mei. Rul. & Iohnf. *contorso* quoque vocatur species dislocationis ossis incompletæ, in qua non exit totaliter, Avic. *l. 4. fen. 4. tr. 2. c. 1.* Forest. *l. 9. Obs. Chirurg. Obs. 1. Schol.* In specie *contorso* est luxatio vertebrarum dorsi in latus aliquod, & ita species gibbositatis, Avic. *l. 3. fen. 21. tr. 2. c. 12.*

Contorso vocatur affectus capitis rarus Arnoldo Bootio inter omisos numeratus, B. vero Meibomio bis visus, quando caput in unam solum partem convertitur & torquetur, cujus exemplum singulare legitur apud Pechlinum *l. 2. Obs. 31. p. m. 293.* de cujus causa dubitat, an in uno latere obstructio, sive spasmodica contractio, an vero musculorum in altera parte paresis sit dicenda.

Contractio, συσπλή, vocabulum est homonymum: In statu naturali sumitur de actione musculorum propria, Gal. *l. 1. de mor. muscul.*

9. Jung. Charlton. Oecon. anim. Ex. XI. Nic. Sten. de Muscul. & Gland. Anonym. de rar. mor. muscul. apud Willif. Anat. cereb. aliosque Anatomicos. Quæ significatione etiam de corde dicitur, quando sanguinem e venis in ventriculos receptum in arterias, pulmonalem & aortam, exprimit sese *contrahendo*; cui opponitur *diastole*, διαστολή, quæ non est vera distensio, sed saltem *relaxatio*, seu ad pristinam figuram regressus. Vide *Cor.* Vera autem *distensio* saltem in arteriis per systolen cordis magis oppletis locum habet, unde pulsus oritur. Vide *Pulsus. 2.* In statu præternaturali accipitur de partium solidarum abbreviatione aut corrugatione, cum impotentia, viriumque & actionum suarum destitutione, Galen. *de opt. sect. ad Thras. cap. 51.* Quæ membra dicuntur *contracta*, συσπλημένα, Hipp. *2. de iis, q. in med. t. 32.* quibus opponuntur *diducta*, vel *expansa*, ἐκπεπταμένα. Et affectus hic tendinum nervorumque proprius vulgo dicitur *contractura*, Paracels. *Theoric. fig. morb. universal. Tab. 4.* Rul. Helmont. *Sed anim. n. 32. &c.* cujus causa haud dubie in acido quodam spiritu vel halitu nervosis partibus inimico ponenda, Gr. ἀγκύλη, vide *Ancylofis*. *Contractæ* febres vocantur, quæ breviores in suo genere exactis morbis habent paroxysmos; & his opponuntur *productæ*, quæ longiores habent paroxysmos. Ionston. *Syntagm. Medic. Univers. Parr. II. Lib. 1. tit. 1. c. 2. p. 167.*

Contradictio, ἀντιλογία, quando quis alterius sententiæ & verbis κατ' ἀντικρὸ e directo sese opponit, eaque inficiatur. Fit vero non solum iuste, de quo Linden. *Ex. XII. §. 162.* sed & haud raro falso, vel ex petulantia, dum inter homines dantur, qui semper *contradicere* audent, eaque vituperare, quæ nunquam didicere, vel cognovere. Gal. *c. 3. in Hipp. l. de iis, q. in med. t. 32.* Et adversus hos leges statuendas optavit *l. adv. Julian. c. 1.*

Contrafissura, ἀπὸ χηλῶν. Vide *Apechema*.

Contrahens, vide *Contractio*. *Contrahens* quoque in parte pharmaceutica dicitur medicamentum, συσπλή, Gr. quod coincidit cum *condensante*, πυκνωτικῶ. Galen. *l. 5. de S. F. cap. 14.*

Contraindicatio, ἀντιδείξις, *contraindicans*, ἀντιδεικτικόν. Vide *Antideixis*.

Contralunaris, Græce verti possit ἀντισεληνιος, vel ἀντισεληναῖος. Usus hoc vocabulo Dieter. de sceminis menstrui immunditiæ suæ tempore concipientibus. *Iatr. n. 586.*

Contrarius, ἐναντιος, quid in genere significet, notissimum est. Ita & in foro medico

contrarium dicitur de corporibus diversis: Ita magnum parvo, laxum denso, plenum vacuo est *contrarium*. De qualitatibus & potentiis; ita calidum frigido, humidum sicco, aperiens obstruente, & viceversa, *contrariatur*, imprimis vero in methodo medendi omne fert punctum, ceu scopus universalissimus, *contraria contrariorum esse remedia*, τὰ ἐναντία τῶν ἐναντίων ὑπάρχειν ἰάματα, quemadmodum hoc passim ex Hipp. & Gal. scriptis liquet, de cuius axiomatis limitatione vide sis *Dogm. nostr. p. 4. c. 3. dogm. 3. p. 482. seqq.* In stricta significatione *contraria* dicuntur, quæ utrinque a medio æqualiter distant. Gal. c. 5. in 6. Epid. t. 20. *Contraria* realiter in natura existere negare ausus est Helmont. tr. *Natura contrariorum nescia*. Verum an feliciter & accurate hoc fecerit, non est hujus loci ventilare. Accipitur & *contrarium* de Sententiarum repugnantia & oppositione, & ita pene coincidit cum *contradictione*, in qua acceptione rectissime dixit Libav. *Alchymia transmutat. defens. 2. contra Guibert. Apolog. c. 9. T. III. p. 159. Contrarii absurditas veritatem contrarii confirmat. Contrarius* quoque idem aliquando est, quod *adversarius*, hostis. Ita medicus *contrarius* vocatur is, qui fas professionis egreditur, Diis hominibusque invisus, apud Scrib. Larg. n. 199. edit. Rhod.

Contritio, σύντριμμα, σύντριβή, σύντριβις, idem quod simplex *tritura*, *tritatus*, *tritatio*, τριβή, τριμμάς, est species comminutionis rerum crassiorum & solidiorum, vel simplicium, vel compositarum, Wekerus *Antidotar. gen. l. 3. c. 6. vocat tritionem*, ubi vide plura Schenck. *Syntagm. comp. & præscr. med. p. m. 289. Dicitur & crassa minerva pulverisatio*. Vide *Pulvis*, *species*. Jung. *Lexic. Rhodii Scribonian. p. 367. Aliquando*, sed abusive, *contritio* vocatur solutio corporum; quæ fit per corrosionem. Vide *Corrosio*. Ita incertus autor de *Magni lapidis compos. c. 39. in Theatr. Chym. Vol. III. p. 36. Contritionem draconis* vocavit, quæ non fit super marmore, nec manibus hominum, sed est tantum aqua, quæ terit, & penetrat corpus & draconem de natura sua propria & virtute.

Controversia, τὸ διαφασκεύεται, ἔρις. Vide *Contentio*.

Contumax, contumacia, quid significent, & quod sint synonyma vocum *pertinax* & *pertinacia*, ex aliis Lexicis jam notum esse potest ac debet. Gr. ἀπειθής, ἐπίμονος, &c. In specie vero est egregium epitheton morborum quorundam, qui vel diu durant, alias chronici dicti; vel sæpe repullulant, vel in a-

liam faciem permutantur, vel alia novaque symptomata producant, quemadmodum egregie morborum contumaciam exposuit D. D. Schal. in *Propemptico quodam ad Disp. Inaugural. Dn. Hermann. Paul. Iuch. de Hemorrhoidalium motuum spasmodicis affectibus*.

Conturbatio, ταραχή. Vide *Taraxis*. Legitur apud Joh. Stephanum *Paraphras. in Avic. l. 3. fen. 3. c. 6. p. 158.*

Contus, κότυς, dicitur instrumentum oblongum, quo naves reguntur & promoventur; nec non varia ferrea instrumenta longa in metallifodinis necessaria, v. g. *Contus* solorum, *contus* tertius, *contus* uncinatus, &c. Ruland.

Contusio, θλάσις, θλάσμα, Ionice θλάσμα, vel dicitur de morbo & specie solutionis continui, cum grave aliquid supra corpus incidit, ac id ipsum collidit & continuitatem solvit citra deperditionem manifestam substantiæ aut externam rupturam, ubi plerumque in parte carnea cruor sub cute colligitur; & *suggillatio*, ἐκχύμασμα, sive effusio dicitur, quia venæ exiguæ sub cute rumpuntur, Gal. c. 3. de his, q. in med. t. 30. de tum. p. n. c. 105. In specie quoque θλάσις, *contusio*, dicitur cranii vel calvariæ recessus & incurvatio a violenta illifione absque fractura; quale quid stanneis vasis & plumbeis contingere videmus, si foris illidantur. Gal. in *def. Medic. Jung. P. Æginet. l. 6. c. 60. & Job a Meekren Obs. Chirurg. l. 1. p. 3. ed. Lat. Blasii. Res illa*, quæ est causa *contusionis*, dicitur *contundens*, θλών, corpus grave ac durum, *Metb. Med. 2. Membrum vero vel pars affecta, contusum*, θλασθέν, διαθλασθέν, l. 1. de C. M. P. G. cap. 4. item θλάσμα, Ionice θλάσμα. Jung. *Lex. Scribon. Rhodii p. 367. Vel dicitur de modo dividendi rem crassiorem & solidam in particulas minores*, ita plerumque coincidit cum *contributione*, quamvis hæc in minimas particulas dividat, *Contusio* etiam portiunculas crassiores complecti possit. Fit illa *Contusio*, vel pistillo in mortario, vel alio instrumento graviori, quo res solida dissolvi potest. *Contusum* dicitur etiam jus confortativum, ad cuius præparationem post coctionem carnosarum partium ossa etiam contunduntur in mortario, ut succus exprimi possit. Est species juris consummati restaurantis. *Blas. Med. Un. p. m. 78.*

Convalescentia, ἀνάληψις, ἀνάστασις ἐκ νόσου, est status ille hominis, in quo morbo prius defuncti & debiles incipiunt resumere vires, & fieri rursus habiles ad obeunda munera intermissa, verbis Linden. *Ex. XIII. §. 241. Tales dicuntur Convalescentes*, ἀναληπτικῶς ἀγ-

ἴσθαι, vel ἀναλαμβάνοντες ὀνόμα. Hos habere optimum licet paucum sanguinem, unde renutritione & attemperatione potius tractandos esse, quam evacuationibus, recte docuit P. M. de Calderia *Tom. II. Oper. p. 35. A.* At ars, quæ spectat ad eos, analeptice dicta fuit ἀναληπτική, Gal. *de constit. art. med. c. 20.* quæ potissimum in dextra rerum sex non naturalium applicatione consistit. Statum convalescentiæ quidam ad neutrum referre non dubitant, quod quidem per nos licet, quamvis citra necessitatem urgentem fiat, vide *Dogm. nostr. Prelimin. p. 8. 9.*

Convenientia, *Conveniens* duabus potissimum gaudet significationibus. 1. significat similitudinem quandam, & idem est, quod *concordantia*, ὁμοιότης, ἀμονία, Gal. *de subfig. empir. 2. idem denotat, quod utile, congruum, conferens, σύμφορον, ἀμύδρον, προσήκον*, Dieter. *Iatr. n. 105. 589. 728. 929.* Scribon. *Larg. n. 97. 101.* Vide *Chrestimas.*

Conversatio, ἐμίλια, vide *Homilia.*

Convexus, κυρτός, κυφός, significat protuberantiam & gibbum, qua naturalem, qua præternaturalem; & opponitur ei *Cavum* τὸ κοίλον, Gal. *6. aph. 46.* Ita hepatis pars exterior versus hypochondria spectans dicitur *convexa*, gibba, κυρτή, quemadmodum interior *sima*, σμῆ, Ruff. *l. 1. c. 28.* allegante Lind. *Physiol. Med. l. 2. c. 5. §. 91.* In statu p. n. *gibbosi* in dorso ex vetebrarum situ mutato & luxatione dicuntur *convexi*, κυρτοί, alias κυφοί, ἴβρι. Galen. *disto loco.* Hinc & hypochondriorum tumores & protuberantiæ κυρτώματα, i. e. *convexitates* sive *gibbositates* leguntur apud Hipp. *Prognostic. sect. 2. t. 25.* Jung. Galen. *comm. ad h. l.* quo nomine & gravidarum venter protuberans venit, 2. *Prorrh. XXXV. 6.* nec non a flatibus distenta alvus, *l. 4. Epid. VII. 6.* lien tumidus, & veluti *convexus*, κυρτός σπλῆν, *l. 2. Epid. f. 2. n. 65.* Vide *Foef. p. 366.*

Convivium, συμπόσιον, quid significet, notius est, quam ut indigeat verbis. Consideratur vero in medicina, ut res non naturalis, medio se habens modo ad sanitatem, vel conservandam, vel destruendam. Illo respectu *Convivium* est commilitonum homilia, alacritatis animi pabulum, amicitia phyltrum, & benevolentia parens. Imo, uno verbo, (juxta Aristarchi sententiam) *convivium* sobrie institutum præfens animi corporisque est pharmacum, describente Langio *l. 1. Ep. 1. Adde l. 3. ep. 6.* Hoc vero respectu, quando sc. abusus intervenit, pertinet ad causas procatarticas morborum, & in specie ad victum largiorem & importunum. Fucum in facieb

Tom. I.

convivantium foeminarum detectum lege apud Gal. *orat. suaf. ad arr. c. 6.*

Convolutulus, ἰΨ, est nomen insecti, vel vermiculi, qui se involvit pampino vitis. Dicitur & *involutulus*, apud Plautum & *volvox*. Plura vide apud Linden. *Sel. Med. Ex. V. §. 109. seqq.* Descriptionem reperies apud Aldrovand. *l. 4. de insect. c. 4.*

Conus, κώνος, (1) significat figuram, quæ a plurimis rectis lineis circuli extensis in uno punctum coeuntibus circumscribitur, Gal. *l. 10. de Us. P. c. 12. l. 3. de dign. puls. c. 2.* Helm. *tr. Formurarum ortus n. 39.* Unde & corpus hujusmodi figuram habens *Conus* dicitur, i. e. inversus turbo, pyramis. (2) significat *nucem* quandam, quam Hipp. κόνυλον, recentiores σπίνθον vocant, quam haud dubie etiam Gal. intellexit, inter edulia multi seminis referens, *l. 5. de Simpl. Fac. c. 23.* *Picem liquidam* a nonnullis κώνον appellatam fuisse, scripsit Diosc. *l. 1. c. 94.* vid. Ant. Saraceni *Scholia ad h. l.* (3) *Conus fusorius* dicitur vas chymici species, in quo aliquid funditur sive liquatur. Morley in *Proleg. Collect. Chym. Leid. c. 2. fin.*

Convulsio, σπασμός, quæ vox etiam in Latinitate recepta, *Spasmus*. Qui vero ex recentioribus discrimen aliquod inter *Convulsionem* & *spasmus* dari sibi persuasum habent, nec autoritate sufficienti, nec ratione certantur: non illa, quia plerique veterum & recentiorum Græcorum & Latinorum indifferenter iis usi sunt: non hac, quia Latinum nomen *Convulsio* vix alio usitato ac ne vix quidem quam per vocem σπασμός exprimi solet vel potest. Cum omnes arbitrarij motus musculis obeantur, quando ad sua capita retracti, unaque particulam, cui inferuntur, simul attraxerint, si affectus aliquis p. n. in tensionem musculos ducens iisdem acciderit, hunc motus sequitur similis quidem naturali, sed citra voluntatem, & vocatur affectus *Convulsio*. Galen. *l. de Trem. palpit. &c. c. 8. &c.* Hæc & plura alia Castellus. Quæ tamen vel nihil, vel parum ad rem faciunt: Libet ergo accuratius & clarius exponere. *Convulsio*, σπασμός, interdum accipitur late, comprehendens omnes motus convulsivos, præsertim *epilepsiam*, ut *3. aph. 25. sect. 5. aph. 2. 3. 4. 70. & f. 7. aph. 18. & alibi.* De *epilepsia* vero vide infra suo loco. Interdum strictè vocatur *Convulsio*, vel in toto corpore, vel certo membro, musculosarum partium contractio permanens & rigiditas durans, proveniens a spiritu animali sive liquore nervoso portionebus explosivis nitrosulphureis inquinato, juxta Willis in *Pathol. cerebri*; vel a nimia fibro-

farum partium repletione & distensione, juxta Sylv. Pr. M. l. 2. c. 23. §. 9. seqq. Univerſalis tres sunt species; *Tetanus*, τετανος, (quamvis & hoc vocab. generaliter pro omni spasmo proprie dicto accipitur) quando totum corpus æqualiter rigidum & immotum est: ἐμπροσθενός, si corporis musculi anteriores contrahuntur, & corpus versus anteriora convellitur, quo morbo laborasse mulierem apud Luc. cap. XIII. existimat Dieter. n. 779. & ὀπισθενός, quando corpus ad posteriora convellitur, & in dorsum ac scapulas contorquetur. Particularis *spasmi* species sunt in oculis, *strabismus*, στραβισμός, quando oculi vel sursum, vel deorsum, vel ad latera contorquentur. In ore, *spasmus cynicus*, σπασμὸς κυνικός, estque affectio musculorum maxillarum, per quam os, nasus etiam, labrum, adeoque dimidia faciei pars in obliquum torquetur. Vocatur & *oris tortura* Gal. 4. de Loc. aff. 2. In mandibula, *τεταμός*, quando dentes invitis nobis cum sonitu concutiuntur, quamvis hic affectus ad motus *convulsivos* particulares potius pertineat. Datur tamen & vera *Convulsio* mandibulæ inferioris, ita ut os oclusum permaneat; In pene *satyriasis*, σατυρίασις, de quibus omnibus suo loco. Convulsiones interiorum partium leguntur apud Scribon. Larg. n. 165. Plura de vera *spasmi* natura & causis lege apud Cl. Willis de Morbis Convulsivis, c. 1. 2. seqq. Datur & *convulsio flatulenta*, vulgo *Cramphus*, ex flatulento spiritu musculos & tendines replente, præcipue pedum, qui levi quandoque frictione sanantur. Lindel. l. 3. art. med. cap. 8. Helm. de Lithias. c. 9. n. 135. Alias Corn. de Bontekoe nimis audacter bonam etiam significationem tribuit, *convulsionem* dicens esse motum animale partium musculosarum & fibrosarum, internarum & externarum, quemadmodum hoc patet ex *Opuscul. de Natura* §. 4.

Convulsivus, σπασμώδης, vel dicitur de affectibus *convulsionem* quadantenus æmulantibus, ita tamen, ut non revera spasmi sint, sed motus saltem *convulsivi*. Gal. l. 1. de præſag. ex puls. c. 4. & c. 3. in 1. Proverb. r. 59. Th. Willis omnibus morbis generaliter attribuit d. l. Vel usurpatur de pulsu, qui alias *vibratus*, κλονώδης, vocatur, in quo ad utrumque terminum tenditur arteria, quem convulsio sequi solet, Gr. σπασμώδης σφυγμός, Gal. l. 2. de causis puls. c. 12. & l. de diff. puls. 28.

Convulsivum, σπασμώδες, dicitur species solutionis continui partium nervosarum, quales sunt fibræ, tendines, ligamenta, tunicæ, citra rupturam, Hipp. 5. aph. 25. Galen. de art. med.

constit. c. 6. l. 2. meth. med. c. 2. Spasmatæ quoque sumuntur pro contentionibus ac concussionibus totius thoracis, quibus a facultate animali commoveretur ad expectorandum & repurgandum sputum. Aut contractiones corporis & concussionis significant, quæ cum rigore fiunt, aut horrore initio pleuritidis, cum sanguis & spiritus ad locum inflammatione tentatum feruntur, ex Hippocr. Coac. r. 382. & 425. exponente ita Foesl. Oecon. p. 578.

Cooperarius, *Cooperans*. Vide *Coadjuvans*.

Coopertio, περιεσολή, tegumentum, amictus, vel amiculum, quo corpus ab aeris injuria munitur, quod legitur apud Hipp. l. de dec. ornat. IX. 8. Deducitur a verbo περιεσώδω, vel περιεσώδωσαι, *coopervire*, *tegere*, quo aliquoties usus Hipp. 4. de R. V. I. A. r. 44. l. 2. Epid. sect. 2. n. 57. ed. Lind. l. 3. Epid. f. 3. agr. 3. & 15. Gal. l. 3. de diff. respir. c. 11. Item de ventre & utero fœtum investiente l. 1. de morb. mul. Ll. 13. Legitur & de medicamento, quod denti imponitur, ut involvat, veluti emplastrum, apud Scrib. L. n. 56. Cartilago quoque θυροειδής, sive peltalis aut scutiformis, dicitur *coopertoria* Castello.

Coopatio dicitur, quando res in destillatione fixantur, & præsertim, si res fixanda aquam in se continent, uti vitriolum &c. Ionhson. in Lex.

Coordinatio, σύνταξις. Vide *Syntaxis*.

Coostrum, dicitur *intermedia pars diaphragmatis*. Rul. in Lex.

Copaivæ balsamum dicitur exoticum quoddam oleum nativum densius a loco natali, quemadmodum Peruvianus, Indicus, aliique. Meminit ejus aliquoties Jacobus le Mort in Chym. Medico-Physica, præsertim c. 16. Egregium in Gonorrhœa, ingreditur elixir antiyenerum. Junge Morley Coll. Chym. Leidens. c. 137.

Copal, est nomen Resinæ duriusculæ, admodum candidæ, vel ex albo flavescens, pelliculæ, suaveolentis, in massam redactæ, quæ aportatur ex India occidentali, sive nova Hispania, ubi ex vulnerata arbore guttatim stillat. Dicitur & *Pancopal*. Habet vires calefaciendi, humectandi, resolvendi. Vid. Schrod. l. 4. cl. 2. n. 382.

Copella, est nomen medicamenti chymici vel pastæ, qua crucibulum obducendum, ad purificationem facientis, cujus descriptio extat in Hartmanni Miscellan. Chymic. Medic. h. tit. Tom. VI. Oper. in fol. p. 6.

Cophos, κωφός, non surdum & mutum tantum notat, sed & ἀγγύρον καὶ ἀδενή, hebetem

rem & infirmum, & hinc verbum κωφόν, quod idem significat, ac ἀκωφου, ἀμβλύων, obscurus vel hebes sum. Gal. in exeg.

Cophosis, κώφωσις, Lat. *Surditas*, est abolitus, vel valde imminutus auditus, proveniens a deficiente spiritus animalis per nervum acusticum affluxu & distributione propter varios morbos internos, vel externos inducta. In specie *surditatis* a tympani relaxatione meminit Vvillis *Anim. Brut. part. 1. c. 14.* Alias duplex est, alia in fieri, quæ fugax est & levis, qualis repente fit in febribus. Galen. 4. *aph. 28. & 60. & 1. in 1. prorrh. t. 32.* alia habitualis, stabilis & fixa, quæ a variis morbis internis provenire potest. Foef. *Oec. p. 370.* Dieter. *Iatr. n. 491.* Alias duas species recenset Linden. *Ex. IV. §. 79.* κωφός etiam *mutum* significat: Vide *Mutus*; quia *muri* a nativitate plerumque *furdi*. *Eph. N. C. ann. 1. O. 15. Schol.*

Copia, πλεθῶν, ἀδρότης, idem, quod *multitudo*, *abundantia*, vide *Plethos*, *Hudros*.

Copiscus, κώπισκος, est species thuris in Arabia & Smilo nascentis, quod indicio minus multo & fulvius est. Dioscorides hunc secundum locum attribuit *l. 1. c. 81.*

Copos, κόπη, *Lassitudo*, *Fatigatio*, dicitur talis affectio corporis, qua pleræque functiones animales ob debilitatem quandam succi nervosi præpedite ac minus vegete exercentur. Hinc potentia locomotiva vacillat, & ita affecti otium & secessum amant, corporis exercitia & labores devitant, pensa quavis ægre suscipiunt, eaque statim delassata remittunt, ut liceat (quidni vero liceret?) verba de *lassitudine* scorbutica Cl. Th. Vvillis de *Scorbuto cap. 4.* sano sensu generalius accepta huc referre. Distinguitur *lassitudo* in eam, quæ sanis etiam competit post corporis exercitia & labores propter dissipatos spiritus vitales & animales prius novo pabulo refarciendos; & in hanc, quæ præternaturalis est & morbos comitatur. Et hac triplex esse dicitur: *Tensiva*, *phlegmonosa* & *ulcerosa*. *Tensiva*, πνέσις, est, quando ob copiam sanguinis vasa distendentem citra insignem impuritatem musculosæ partes & fibrosæ impediuntur, ne per spiritus animales expandi satis queant. Quæ species etiam ad latitudinem sanitatis pertinere videtur. *Phlegmonosa*, φλεγμονώδης, quæ & *æstiosa* vocatur, est, quæ a plethora cum effervescentia conjuncta dependet, & non solum distendendo, sed & æstum inferendo membris musculosis & nervosis afficit. Linden. *Ex. XIV. §. 86. 87.* Dicitur & *δυσκοπία*. Hæc vel iis ut plurimum contingit, qui va-

lidi licet, assueti tamen exercitationibus non sunt, vel acute febricitantes comitatur. Unde & tales febres κοπιώδης, ἢ κοπιώδεις dicuntur Hippocrati 4. *aph. 31. & 74. 6. Epid. f. 2. t. 24. Coac. t. 642.* quamvis si jam malignitas quædam concurrerit, tertia species *lassitudinis* p. n. potius intelligi debeat, quæ est *ulcerosa*, ἐλκωδής, & hæc provenit ab impuritate sanguinis & succi nervosi plerumque serosa & salina cum defectu spiritusæsentia & activitatis debita conjuncta. Hæc si fuerit in iis, qui sunt in statu decidentia, h. e. nondum revera ægrotant, ad morbos tamen valde dispositi, dicitur *lassitudo spontanea*, κόπος ἀντιμωρίας, & significat morbos imminere, Hipp. 2. *aph. 5.* Quædam vero sequitur & comitatur morbos jam presentes, imprimis vero scorbuti symptoma solet esse familiarissimum. Vvillis *d. l. &* alii auctores, qui de scorbutico scripserunt. Κόπος aliquando etiam ipsum laborem vehementiorem significare exillimat Foef. *ex Hippocr. 6. Epid. f. 1. t. 14. Oecon. p. 248.* Enimvero non video tantam necessitatem, cum sensus etiam integer sit, si per *lassitudines* vertatur vocabulum κόποι.

Copragogum, κοπραγωγόν, i. e. *stercus e primis viis educens*, vocatur electuarium e zizibis leniens apud Rul. *curat. Empiric. cent. X. cur. 79.* & ex hoc apud Luc. Tozzum *Pract. Med. Part. II. p. 130.*

Copriemetos, κοπρημέτος, id est, *merdivomus*, quando quis stercora vomitu per os rejicit in ileo desperato. Usus hac voce Hipp. 2. *Ep. f. 1. n. 71. edit. Lind.*

Copros, κόπρος, *stercus*, *simus*, excrementum alvi in prima coctione segregatum significat. Dicitur & Hippocr. κόπρησι, κόπρησι, *Coac. tit. 214. & 602.* Consideratur, vel ut res sec. nat. quatenus est consequens sanitatis, vel ut res non naturalis, quatenus esse potest causa procatartica sanitatis & morborum, vel ut res p. n. tanquam symptoma, si excrementa videlicet corrupta morbum sequantur; vel ut medicamentum, quamvis sordidum, & merito quoad internum usum abrogandum. De facultatibus diversorum stercoreum vide Gal. *l. 5. de S. F. c. 17. & l. 10. tit. Copros.*

Copton, κοπτός, κπτὸν, dicitur medicamentum ad *placentæ* formam contundendo redactum, sic dictum, quod non coqueretur, sed tunderetur. Meminit Æginet. *l. 7. c. 18.* tanquam externum & parti affectæ stomacho, vel jecinori, imponendum. Interim & Gal. ad interna arteriaca dicta, h. e. quæ contra tussim & alia asperæ arteriæ vitia adhiberi

possunt, retulit *coptarium*, κοπτήριον, h. e. plantulam contra tussientes. l. 1. de C. M. S. L. c. 2.

Copula, dicitur Capivaccio genus somni naturalis, & nihil aliud denotat, quam immobilitatem partis sensitivæ, l. 1. Pract. c. 18. p. m. 528. seq.

Copula, σύνδεσμος, idem, quod *ligamentum*, vide infra lit. L. *Copulatio*, vide *Conjugium*. *Copula* carnalis vocatur ipse coitus maris & scemine, imo etiam simpliciter *copula* apud P. Zacchiam in *questionibus Medico-Legalibus*. Loca querantur in *Indice*.

Coquus, ὁ μάγειρος, minister medici, Gal. l. 2. de san. tu. c. 11. qui proprie alimenta preparat ad victum quotidianum pro conservanda, aut recuperanda sanitate. Per metaphoram ad pharmacopœum quoque refertur, dum & ipse *conquendo* quædam facit medicamenta. Imo & ventriculus dicitur *Coquus* noster communis tropice; est enim coctionis officina & instrumentum, non quidem propria facultate, sed beneficio fermenti & adjacentium viscerum caloris vitalis. Vide *chylificatio*. Dicitur & *cocus*, præsertim in plurali *coci*, ad differentiam infinitivi passivi *coqui*, vid. not. ad *Scrib. Larg.* m. III.

Cor, καρδιά, dicitur ratione necessitatis & utilitatis principalissima pars solida organica corporis carnea musculosa, constans duabus cavitatibus, quæ *ventriculi* dicuntur, sinistro angustiori, dextro capaciori per intermedium carneum septum multis scrobiculis, sed imperviis præditum distinctis, & duabus ad basin, sive partem latiore annexas appendiculis, quæ *auricule*, vel *aves cordis* vocantur, exterius membrana quadam veluti amiculo munita, quæ *pericardium* appellatur, e vena cava ad auriculam dextram sanguinem a toto corpore refluxum excipiens, abhinc in ventriculum dextrum assumens, inde per contractionem & coarctationem in arteriam pulmonalem per substantiam pulmonis expellens, postea per venam pulmonalem resurgentem in auriculam sinistram, & ex hac in ventriculum sinistrum recipiens, mediantequæ contractione cum contractione ventriculi dextri coincidente in aortam, sive arteriam magnam, per totum corpus distribuens. De *cordis* structura videantur anatomici, & inter hos Lind. *Medic. Physiol.* l. 2. c. 6. Bartholin. *Anat.* l. 2. c. 6. Tropice cor quoque dicitur *macrocosmi* sol, & viceversa *cor* hominis sol *microcosmi*. Parac. de Pestil. Tract. 1. & 2. alibique. Inter metalla cor dicitur *aurum*, inter elementa *ignis*. Rul. in *Lex.*

Coracine, σφραγίς, κορακίνη, σφραγίς, est nomen pastilli, quem ex Asclepiade recitat Gal. l. 5. de C. M. P. G. c. 11.

Coracinus, κορακίνος, nomen piscis, qua fluviatilis, præsertim in flumine Nilo, qua marini, cujus descriptionem, usumque in cibo & medicina vide apud Aldrov. l. 1. de pisc. cap. 15. Bruyerin. de re cib. l. 19. c. 40. Differt a *corvo*, vel *corace*, de quo mox. Dicitur & *Graculus*. Gal. 3. de alim. fac. c. 31.

Coracobrachialis. Vide *Coracoides*.

Coracoides, κορακοειδής, est epitheton processus acuti exiguique in interiore parte ossis cervicis & scapulae, qui, cum anchoræ vel corvini rostri similitudinem referat, *ancyroides*, ἀγκυροειδής a nonnullis, *coracoides* ab aliis nuncupatur, quandoquidem extrema ejus pars, uti corniculæ rostrum, ad exteriora inclinatur, Gal. l. de ossib. r. 14. c. 1. de art. r. 2. De hujus ossis descriptione, vide & Bartholin. libell. 4. *Anat.* c. 19. qui & σφραγοειδής dici, & per hunc processum & cavitatem scapulae cum brachio jungi testatur. Ab hoc processu propter originem & adhesionem nomina quoque obtinuerunt musculi *coracoidei*, vel *coracobrachiales* & *coracobrachiales*, de quibus vide eund. *Anat.* l. 4. c. 1. & l. 3. c. 12.

Corallatum, est nomen medicamentum apud Paracelsum, cum epitheto *diaphoreticum*, cujus descriptionem vide apud eund. l. 3. de morb. Gall. c. 25. & explicationem apud Libav. *Apo. cal. Hermet. part. prior. c. 5.*

Corallinum, epitheton *Arcani* cujusdam Paracelsici, quod alias dicitur *mercurius sublimatus rubeus non corrosivus*, cujus descriptionem ex Crollii *Basil. Chymic.* repetiit Libav. *Synt. Arc. Chym.* l. 7. c. 29. *fin.* Liqueoris *corallini* meminit Parac. l. 3. de vit. long. c. 12. *Arcanum corallinum*, quod ex essentia auri est, laudat idem Paracels. adversus Podagram l. 2. de vit. long. c. 1. de triplici *arcano corallino* Paracelsi vide Libav. *Apo. Herm. p. prior. c. 5.* Hujus *arcani corallini Paracelsici* modum præparandi manifestare quoque voluit Helmont. de febr. c. 10. §. 10. 11. quod fieri debeat per abstractionem liqueoris alcahest a mercurio vulgo venali. Enimvero cum eque obscurus sit liquor alcahest, facile quis intelliget, & hoc arcanum Paracelsicum esse revera arcanum, h. e. obscurum, & ita melius negligi, quam operosius inquiri, præsertim cum sit mercuriale, cui temere non est fidendum.

Corallium, *Coralium*, *Corallus*, κοράλλιον, κάρπυλος, imo & *Coralium*, quasi τῆ κορῆ ἀλωπύ, i. e. *tonsuva* & *prefectione captum*, *Basad Arab.* an inter vegetabilia, an vero mineralia referri

ri debeat, valde dubium est. Ex utraque parte militant Viri doctissimi. Gorræus per lapidem ex pingui in mari arboris in formam concretum descripsit. Schroderus quoque l. 3. c. 6. lapidibus pretiosis subjunxit; cui subscripsit Fr. Hofmann. in *cluv.* vocans lapideam seu saxeam in fruticis speciem concretionem, Helmont. *tr. Potestas medic.* n. 62. etiam lapidibus annumeravit, quamvis *tr. de Lith.* c. 1. n. 16. plantam lapideam dixerit. C. Hofm. vero l. 2. *Officin.* c. 153. §. 24. vegetabilibus annumerare non dubitavit, imitatus Ferdin. Imperatum l. 27. *Hist. nat.* c. 2. dicentem: Li coralli sono numerati tra le piante, c'han vita nell'umore. Fruticem quoque marinum & plantam vocavit Chioccus in *Mus. Calceolar. sect.* 1. in *princ.* Nostrarum non est partium, litem hanc dirimere; utpote, quod in foro medico ignorare parum avert detrimen- ti, scire parum emolumenti. Quemadmodum & hunc scrupulum: An corallia in fundo maris mollia nascantur, & demum in aerem liberum producta indurentur in lapideam concretionem. De quo dubio videantur dicti auctores: Placet tamen Frid. Hofmanni *ἐπιχειρησις*, distinguendo inter illorum germinationem & perfectionem: Quoad illam, mollia esse possunt; quoad hanc, dura quoque reperiuntur in profundo maris. De eorum generatione, differentiis, viribus, quas quidem chymici pene incredibiles attribuunt, videantur modo laudati auctores, quibus jungantur Paracels. passim in scriptis suis, Croll. in *Salsil. Chym.* Ruland. in *Lex. Ionf. &c.* Jungatur & Iunken. *Chym. Med. Phys.* P. 1. f. 4. c. 8. p. 309. De coralliis fastitiis vide etiam Paracels. *lib. 7. de transmut. rer. natur.* Meminit & Ruland. d. l.

Corax, κόραξ, *Corvus*, Lat. æquivocum est nomen: (1) significat avis rapacissimæ & notissimæ genus, cujus descriptionem & usum vide apud Aldr. l. 12. *Ornith.* c. 1. adde Schroder. l. 5. *cl.* 2. 51. (2) est nomen piscis marini, corporis forma milvo pisci similis, carne duriori præditi, non tamen contemnendi in cibis. De hoc vide Rond. l. ro. *de pisc.* c. 71. Aldrov. l. 2. *de pisc.* c. 57. Historiam de corvis albis in Vetteravia vide in *Ephem. Nat. Cur. Ann.* III. *obs.* 57. (3) morbus quoque in oculo, qui *egilops* alias vocatur, Haliabati dictus fuit *corvus*, teste Manardo in *Epist.* (4) *Corax*, nomen est etiam medicamenti, videlicet *passilli* perutilis ad putridorum ulcerum, præsertim pudendorum nomas, cujus descriptio bis habetur apud Act. l. 1. teste Gorræo p. 241. Taceo plures significaciones huc plane non

pertinentes, quas diligenter collegit Aldr. *Ornithol. d. l. §. Æquivoca.*

Chorda, *Chorda*, χορδή, vide *Chorda*.
Cordinema, καρδίημα, scribitur & σκορδίημα, significat autem idem, quod κρηβαρία, vide supra *Carebaria*, i. e. *capitis gravitatem*, eo quod τὸ κρη διατέσσεται, caput in orbem vertitur, ita exponente Erotiano in *Onomastico p. m.* 58. quamvis Hippocr. semper usus sit vocab. σκορδίημα pro *tensione membrorum*, & verbo σκορδιῆσαι, tendi, l. 2. *Epid.* f. 3. n. 34. & l. 6. *Epid.* f. 5. t. 4. ubi legitur σκορδιωσται, *tensiones membrorum cum oscitatione*, & l. de *superfæt.* IX. 3.

Cordis compressio, cartilaginis mucronatæ depressio mulberculis. Septalius *de morb. mucronatæ cartil.* c. 2.

Cordolium, καρδιολίον. Laurenbergius in *antiquario*.

Cordosum, epitheton est fili contorti, instar restis ex diversis filis, ut capreolum repræsentet, sicut e Nicol. Florentino noravit Rhodius *de Acia p.* 212. barbare quidem, significanter tamen ita vocari.

Cordyla, καρδύλη, nomen piscis, vide *Thunnus*.

Core, κόρη, primum significat puellam, virginem, quæ nondum nupsit, Hipp. l. 6. *Epid.* f. 4. t. 4. *Coac.* t. 549. Jung. C. Hofm. in *Galen. de Us. part.* l. 7. n. 482. dicitur & eidem ἡ κόρη l. 6. *Epid.* f. 8. t. 28. deinde significat pupillam, mediam iridis in oculo partem, per quam visus peragitur, sive minorem oculi circulum intra iridem comprehensum, per quem cornuus. Estque nihil aliud, quam tunica quæ ἐκχυσθῆς, *Uvea* dicitur, foramen, in eum usum a natura factum, ut per ipsum res visibiles humori crystallino, vel potius spiritui animali & nervi optici expansioni retiformi facilius paterent. Barthol. l. 3. *Anat.* c. 8. in hac significatione usus Hippocr. 2. *Prorrh.* XXIX. 16. 31. Vide Foef. *Oec.* p. 349.

Corema, κόρημα, significat vel *purgamentum* quod verrendo collectum est, vel ipsas quoque *scopas*, quibus veritur, Gorr. in *def. d. l.* quamvis nullam addiderit autoritatem. Medicamenta quoque ad exterendam & levigandam cutim comoda vocat P. Ægineta *κορηματα*, l. 7. voce *Ossyris*.

Coris, κείρις, id est, *Cimex*, vide supra.

Corium, κόρυς, δέρμα, δέρις, σκύρα, quid sit, etiam vulgo notum est, nimirum cortex, quo caro tegitur, quodque deglubi a carne potest, Lind. *Ex. V.* §. 42. *Coria* molliri per oleum dixit Galen. l. 2. *de S. F.* c. 5. *Coria* vetera usita ad attritiones comoda esse legitur,

tur l. 2. de S. F. De aliis Corii usibus variis vide Aldrov. l. 1. de quadruped. bis. c. 1. p. m. 334. seqq. ed. Bonon. Cortex quoque exterior granorum & fructuum Corium dicitur, v. g. Coria malorum, Scrib. Larg. n. 111. mali granati, n. 234. unde contracte malicorium dicitur in offic. Vide Rhod. in not. ad b. l. & in Lex. Scribon. Ervum sine corio, Veget. l. 3. c. 4. Corium terree legitur apud Rul. in Lex. Coviaceum, de animalibus legitur, *βουρωδες*, apud Gal. l. 3. de Al. F. c. 41.

Cornelus, *Carneolus*, vide *Sardius lapis*.

Cornesta, idem, quod *Retorta*. Morley Collect. Chym. Leidenf. proleg. c. 2.

Corneus, *κερνωδης*, *Corniformis*, vide *Cera-toides*.

Cornicula vocatur instrumentum chirurgicum parvum excavatum, quod majoribus membri aridi vasis adhibitum sine igne & solo oris suctu per exile & summum foramen nutrimentum potenter attrahit, teste Sculteto *Arm. Chirurg. Part. I. Tab. XII. fig. 7.* ex Hildan. *Observ. Chir. Cent. I. Obs. 80.* & Tulp. l. 3. *Obs. 49.*

Cornicularis processus. Vide *Ancyroides*.

Corniger, *κερνωδης*, epitheton animalium, quibus cornua naturaliter accrescere solent capiti. Dicitur & *cornutus*. Talibus animalibus plerumque deesse dentes superiores notavit Gal. l. 6. de Anat. admin. c. 3.

Cornix, *κέρν*, *κέρνυξ*, *κέρνωξ*, est nomen avis rapacis corvini generis, cujus descriptionem, differentiam, & usum vide apud Aldrov. *Ornithol. l. 12. c. 2.* Adde Schrod. l. 5. cl. 2. n. 50. *Cornix* etiam de ossium processibus acutis dicitur, Galen. de ossib. in proem. l. 2. de V. P. c. 14. Ita cubiti acutum processum vocavit *κωρηνίον* Galen. c. 2. in Hipp. de artic. in proem. & Hippocrat. f. 2. de artic. r. 5. *κώρηνον* acutum apophysin maxillæ inferioris. Barthol. *Anatom. libell. 4. c. 11. p. 726.* Horn. *Microc. §. 12.* D. D. Hofm. *Diss. An. ad b. l. p. 33. 34.* Vocantur autem ita hujusmodi acuti processus propter similitudinem rostri *cornicis*, Foef. *Oec. p. 350.*

Cornu, *κέρν*, dicitur proprie de eminentiis illis instar ossium duris & siccis in quorundam animalium capitibus naturaliter productis, plerumque binis, rarius una, propriae defensionis gratia, quæ tamen insignem etiam usum præstant in medicina, quorum catalogum vide apud Schrod. l. 2. c. 25. Apud Scribon. Larg. n. 8. 60. 141. legitur *cornum*, *corni*, *cornorum*, & plura hujus modi inflexionis & declinationis exempla collegit ex aliis Rhodius in *Lexic. Scribon. p. 367.* Junge Robert. *Keu-*

chen. ad Seren. pag. 144. & 209. Aliquando tamen & præternaturaliter tales prominentiæ cum in brutis, tum in homine observatæ sunt. Vide Hildan. *Cent. 1. O. 25. Ephemer. Nat. Curios. Tom. vel Ann. I. Obs. 30.* & Nobiliss. D. D. Georg. Franci *Exerc. de Cornutis*. Jung. *Boneti Medic. Septentrion. l. 1. sect. 3. c. 1. p. 43. seqq.* Ita pathologicæ *Cornua* quoque dicuntur additiones spissæ singulariter nascentes super juncturas in extremitatibus propter vehementiam operationis, Avic. l. 4. *fen. 7. tr. 3. c. 14.* Appellantur quoque *Cornua*, *κέρνυα*, *κέρνωα*, uteri processus, vel prominentiæ ad latera fundi uterini utrinque occurrentes, ubi vasa deferentiâ inferuntur, quæ tamen magis in non gravidis, quam gravidis notari possunt, Spigel. de Hum. corp. fabr. l. 8. c. 19. Aquapend. de form. fœtu. Barthol. l. 1. *Anat. c. 29.* Vide *Ceræe*. Castellus vocat *apices matricis*. In specie *Cornu Cervi* in chymicis est *alembici rostrum*. Est autem in medicinalibus apud Paracelsi. herba vulneraria ob similitudinem foliorum ad ejusmodi *cornua* alludentem naturaliter ex arte signata, Rul. & Johnf. in *Lexic. Cornu divortii* spagyricis dicitur distractio duorum, vel potius trium principiorum essentialium, balsami vitæ sulphurei, Salisque humidi diaphani, & Mercurii vitæ, sive humidi radicalis; illius quidem per ustionem; hujus vero per congelationem; Gerard. Dorneus in *Philos. Chymic. tr. 2. Vita brevis, in Theatr. Chym. Vol. I. p. 468.*

Cornumusa, idem, quod *Cornesta*, vel *Retorta*. Morley d. l.

Cornustibium, a cornu, & stibio, h. e. gutto Corneo, in quo reponitur stibium, Anton. Nebriffensis *quingugen. c. 44.*

Corolla, *στέφαν*. Vide *Corona*.

Corona, sumitur diversimode: primum proprie, Gr. *στέφαν*, *στέφανος*, pro sero ex floribus, sive fasce florum per seriem comprehensorum. Hinc plectilis *corona* dicebatur. Junge *Mercurial. l. 3. Var. lect. c. 9.* & Rhod. ad Scrib. *Larg. n. 271.* Galen. l. de causf. *procatart. c. 1.* Ad cujus similitudinem deinde per metaphoram, circulus varii coloris ab uvea tunica oculi dependens *Corona* quoque dicitur, Galen. c. 1. in *progn. Hipp. t. 10.* Spigel. l. 10. de H. C. F. c. 9. quæ alias *Iris* vocatur. Ita & circulus ille in radice, vel basi glandis in membro virili satis altam marginem habens, *Corona* appellatur, teste Rolfink. *O. ac Meth. part. genital. part. 1. c. 52.* Barthol. l. 1. *Anat. c. 24.* De *corona serpentina* ficta lege Libav. *tract. Chym. de Igne naturæ, cap. 42.* Barth. Eustach. quoque *coronas* vocavit eminentias ossium

offium acutas, curvas, aut rotundas, *Opusc. Anat. p. m. 187. 188.* quamvis ad Gr. *κωνίον* vocabulum hæc significatio pertineat. Vide *Cornix*.

Coronarius, *σφραγιστός*. Vide *Stephanicos*. Os coronale dici os frontis scribit Barthol. *libell. 4. An. c. 6. p. 706.*

Corone, *κωνίον*. Vide *Cornix*.

Coros, *κόρος*, *satietatem cum repletionem* significat, juxta Gal. *c. 4. de R. V. l. A. t. 57.* quamvis & alibi per *novella germina* e ramis adnata vertatur vox *κόρος*, teste Foef. *Osc. p. 349.*

Corpulentia, *πάχος*, *πυκνότης*, *ἄσκαρκα*, *πυκνότης*, *Corpulentus*, *Corporeatus*, *ἄσκαρκα*, *ἄσκαρκατος*, *πυκνός*, *ἄσκαρκατος*, *ἄσκαρκατος*, opponitur maciei & extenuationi, corpori & ablutio, *ἄσκαρκα*, & λεπτή, & ἐπιτεκνίω. *ἄσκαρκα*, *2. aph. 35. 44. l. 3. aph. 25. l. 5. aph. 46. f. 2. progn. 1. 19. Gal. l. 2. de temper. cap. 4. & de sal. diet. 1. 12.* Vide *Diet. Iarr. n. 662. 663. 664.* Dicitur & *Obestas* & *Obesus*.

Corpus, *σῶμα*, *χρῆμα*, quid in genere significet, & ex Philosophicis perspectum esse debet & potest; nimirum id, quod opponitur Spiritui, cujus est adaptatum subjectum, Schrod. *l. 1. c. 5.* In Medicina vel de *Corpore humano*, seu subjecto artis accipitur, vel de objecto, causis & mediis sanitatis & morborum corporis. Quamvis Rul. & Iohnf. animam quoque appellaverint *Corpus invisibile*, siquidem tenet medium inter *corpus visibile*, qua de causa *corpus* ea parte vocatur, & *invisibile* dicitur, quia participat de spiritu invisibili. Idem quoque *Corpora supercaelestia* descriperunt, quæ per mentem in imaginatione solum & non per oculos carnes cognoscuntur. Suntque Spagyricorum subjecta mirabilium operum, si Diis placet. Chymicis Paracelsicis *Corpus* id omne dicitur, in quo virtutes rerum delitescent, Iohn. Hinc non dubitant etiam Morborum corpora comminisci, Paracels. *tr. Paragran. tr. 2.* Placet nobis egregiam *Corporis animalis* & ita etiam *Humani*, (quod est *Artis Medicæ* subjectum) descriptionem annectere e Rob. Boyle *elegantibus libello de Corporum animalium porofitate Latine reddito*: *Corpus animalis* non est rudis & indigesta materiæ moles, sed ingeniosa plane machina ad variarum operationum exercitium mirabiliter constructa, puta ad nutritionem, generationem, sensationem variosque discrepantes locales motus, & propterea dissimilari ac organicarum partium (addere libet imo & similariarum) varietatem perite & varie constructam requirens.

Corpuscularis, est epitheton Philosophiæ hodieque magis receptæ e Democritea Scholæ ortum suum habentis, quando ex atomis omnia corpora constare statuitur. Ermuller. *Tom. 1. operum p. 49. b.*

Corradiatio, idem, quod *Concordantia*, *Concellatio*, *Collustratio*, figmentum Paracelsicum & Hermeticum nihil sani continens, Libav. *de Philos. Hermet. mag. Fratr. Ros. Cruc. not. 10. T. 4. Oper. p. 287. 284.*

Corre, *Corse*, *κόρη*, *κόρη*, a *κόρος*, *tondeo*, significat *tempora*, vel *maxillas*, quæ tonderi solent, Gorr. *p. 24.* Idem quod *κόρυθος*.

Correctio, *ἀποκατάστασις*, *ἐπιπέδωσις*, *ἐντροπή*, vel dicitur de corpore & ejus membris, vel incurvatis, vel in situ p. n. existentibus in pristinum situm naturalem restituendis, Galen. *c. 2. de iis, q. in med. 1. 35. c. 3. h. t. Hipp. 2. de artic. 1. 46. & f. 4. t. 64.* Vid. *Dogm. Med. Gen. Part. VII. c. 1. dogm. 4.* Sumitur etiam pro curatione caussarum morbosicarum a Gal. *l. de art. med. constit. c. 19.* & opponitur *Conservationi*, *l. art. medic. c. 86. 87.* *Corrections* quoque fiunt in medicamentis, v. g. quando purgantibus validioribus adduntur quædam medicamenta illorum vehementiam infringentia, & flammæ vitalis continuationem conservantia, quæ propterea dicuntur *Correctiva*: aut quando in præparatione fit separatio puri ab impuro, quem modum tantum *correctio* titulo dignatus est Paracels. *Paragran. tr. 3. & l. 1. de defens. 3.* Vid. & Libav. *Alchim. Pharm. c. 19.* Vel accipitur de mente sive propria, sive alterius, quando ea in opinione perverfa hærens reducit veluti in viam, & emendatur, in qua significatione exposuit vocabulum *ἐντροπή* per *correctio* & quidem modestam, Linden. *Exerc. II. §. 20.* dum Medicus conatur ægro fugienda dissuadere, & persuadere sequenda, debita dexteritate, ita tamen, ut si urgente necessitate, oratio amorem requirat, ratio amorem præferat.

Corrector vocatur D Henrico a Deventer illud medium, quo non solum opium, sed & alia venena vegetabilia leni & amico modo veneno & nocivis qualitatibus privantur, retentis qualitatibus medicamentosis, & ab illo describitur Lum. *Nov. Obstetric. cap. 26. p. 97. seqq.* Idem quoque salem & oleum vocavit universalis omnis veneni vegetabilis *correctorem*, *ib. p. 104.*

Corrigia, *ἰνὸς*, *lorum* proprie significat. Per translationem etiam usurpatur de tendinibus & ligamentis, quæ Gal. Græce vocavit *ἰμυρτάδες*, *1. progn. 1. 7.* Uvulæ vel gurgulionis affectus, cum longior, sicior & gracilior evaserit,

vaserit, dicitur *ιγυς* vel *ιγυρωσις*, Aetio l. 8. c. 43. Differt ἀπὸ κωνίδου, quod in hac gurgulio non extenuatus, sed crassitiem ex fluxione majorem adeptus sit, Gorraeus p. 192.

Corripio, ἐπιλαμβάνω, idem, quod *invado*. Vide *Epilambano*. Unde dicitur *Correptus* morbo, malo, vel vitio, Scrib. Larg. n. 6. 16. 96. 99. 101. 171. ubi etiam *correptio*, i. e. accessio vel *invasio morbi* legitur.

Corroboratio, *Corroborans*, ῥωσις, ῥωστικός, πῖον διδὸν πῶς μορίοις, idem, quod *Confortatio*, *Confortans*. Vide supra. Dicitur de illa efficacia, qua vires vitales partium & corporis deficientes, vel imbecilliores restituantur, Gal. l. 1. ad *Glauc.* c. 19.

Corrosio, ἀβρωσις, *erosio*, dicitur ἀνάβρωσις, vide *Anabrosis*. Præter illam significationem Pathologicam magis adhuc recepta est Pharmaceutica & Chymica, qua describitur *corrosio*, quod sit calcinatio res coagulatas per corrodescentes spiritus in calcem reducens. Estque duplex, *Vaporosa*, vel *Immersiva*, quarum omnium species expositas vid. apud Rul. & Iohnf. Accuratius adhuc *Corrosionis* species exposuit D. D. Bohn. *Diff. Chym. Phys.* XII. §. 7. Media illa & materiam, quibus *corrosio* perficitur, dicuntur *Corrosiva*, διαβρωτικά, qualia etiam sunt Chirurgorum medicamenta, quæ superfluum carnem & excrescentias depascunt, exedunt & absumunt. Alias καθαρευτική, νεύομενα, σερπική. Vide *Catharetica*, Ruland. & Iohnf. *Corrosivum minus* Paracelsi quod dicitur, vide in Morley *Collect. Chym. Leid.* c. 147.

Corrugatio, ῥινωσις, *rugositas*, dicitur de cute, quando propter extenuationem coincidit, & in rugas contrahitur, Gal. 3. in 6. *Epid.* z. 29. aliis z. 21. Huic opponitur ἔκτασις, *extensio* cutis cum refectione ac repletionem, Foef. *Oec.* p. 554. Ita & *Oculi Tabes* nihil aliud est, quam *corrugatio* tunicarum aut pupillæ, Gal. l. 10. de *V. P.* c. 5. An *corrugatio* fibrarum in musculis sufficiat ad motum animale, ventilat D. Bohn. *Circul. An. Ph. Progymn.* XXIX. negativam amplectens.

Corruptio, φθορά, ἀφθορά, quid in genere significet, e Physicis sciri potest. Specialius quatuor modis viventia cuncta corrumpi posse, docet Gal. l. de *marasmo* c. 1. ubi *Corruptio* & *Marcor* pro Synonymis habentur. In Medicina restringitur *Corruptio* ad hominem, eique competentes partes continentes, contentas, & impetum facientes; nihilque aliud est, quam recessus a statu naturali ad naturæ contrarium. Suntque ejusdem varii gradus, quorum ultimus consistit in tanta everfione ad naturæ

contrarium, ut non possit iterum ex naturæ coctione ad pristinam naturam redire, Gal. 2. *aph.* 17. *Corruptum* quoque dicitur, quod alienum est a natura, indicatque sui remotiorem, l. 9. *meth. med.* c. 10. *fin.* *Corruptio* etiam attribuitur rebus non naturalibus, præsertim alimentis. Hinc elegantissime Linden. *Ex. V.* §. 119. Sane *corruptio*, inquit, ciborum multorumque & multigenerum, neque consuetorum, ac alia super aliam cruditas per se satis sunt adducendo hominem in certum vitæ discrimen. Quin & *Corruptiones* aeris, aquarumque causantur morbos, uti patet non solum ex Hipp. de *A. L. & Ag.* sed & ex Paracelsi *Labyrinth. Medic.* c. 11. quos morbos *Cagastricos* vocat, a *Cagastro*. Vide supra *Cagastrum*. *Corruptio* Chymistica nihil aliud est, quam totius a natura compositi suas in partes resolutionem, Gerard. Dorn. *Art. Chem.* l. 1. c. 5. in *Th. Chym.* Vol. I. p. 198. Quid vero idem per *Rotam corruptionis* intelligat, tr. *Artif. supernat.* c. 6. 7. videatur p. 296. Quibusdam Spagyricis *corruptio* significat terram nigram, quæ in operatione circa Lapidem Philosophor. incipit post sublimationem & destillationem subsidere in aqua usque ad fundum vasis, alias *Fotidum menstruale* quoque dicta. M. Joh. Isaac. *Oper. Mineral.* c. 26. in *Theat. Chym.* Vol. III. p. 435. Vide etiam *Destructio*.

Corse Vid. *Corre*.

Corusse, est terminus Spagyricus, denotans compositionem quandam, quæ mutato nomine Ixir dicitur, de quo plura in *Turba Philosoph.* serm. 30. & 31. *Th. Chym.* Vol. V. p. 24.

Cortex, φλοιός, φλοός, φλός, exteriorum crustam & tegmen, vel involucrem radicum, arborum, fructuumque significat, quorum in Officinis ustatorium catalogum vide apud Schrod. l. 2. *Pharm.* c. 9. *Cortex extensus* signum est perfectæ maturitatis, non rugosus, Gal. l. 2. de *Antidot.* c. 15. *Cortex* corium tegens describitur a Lind. *Ex. V.* §. 42. Vide *Corium*. *Cortex* ovi pro *Testa* venuste legitur apud Q. Seren. Keuchen. in *not. ad illum* p. 205. In Anatomicis quoque *Cortex* dicitur exterior substantia cerebri cinerei coloris ad differentiam interioris candidioris, quæ medullaris & callosum corpus dicitur, quemadmodum passim in scriptis Anatomicis legere est. Aliis vocatur *Corticalis substantia cerebri*. *Cortex* quoque in genere sequiore vel foemino legitur apud Scrib. Larg. n. 60. quamvis Barthius non satis Latinis addiderit. Vide Rhod. in *Lex. Scribon.* p. 368. *Cortex aris* est *bracium*, vel *Bracium*, flos aris. *Cortex maris* est *Acetum Philosophicum*, Rul. Iohnf.

Coryvinus lapis dicitur ille, qui calefactus tonitru edere, & in India reperiri fertur, ab incolis *Cocaote* vocatus, haud dubie propter portiones sulphureo-nitrosas volatiles abundantes, Borell. Cent. 2. O. 38. Fr. Hofm. *Clav. ad Schrod.* l. 3. §. 153.

Coruscatio, ἀσπραπία. Vide *Astrape*.

Corvus, κόρυξ. Vide *Corax*.

Corycus, κόρυκος, legitur & κόρυκος, significat *follem grandem*, vel *pilam majorem*, qua olim in *Corycino* balnei ædificio colluderent. Aliis describitur per cistulam pannariam, aut vasculum, utri vel folli simillimum ex pellibus confutum. Alii testantur fuisse *Lanceam*, aut *Naviculam*. Vid. Lang. l. 1. ep. 52. Prima significatio spectat ad exercitia corporis, dicitur *κορυκομαχία*, teste Gal. l. 2. de *San. tu.* c. 8. Junge *Foef. p. 349.* Annon hodieque lusus pilæ majoris huc spectaret? quæ pila Gallice dicitur & vernacule *un balon*. Diminutivum est *κορυκιδιον*, *Corycidium*, quod fuit etiam concavum ex pellibus scutum & involucrem, quod sagittantes finistro apponebant, Lang. d. l. Hoc nomine quoque *pila* minor manuarum venire posset. Hoc vocab. κόρυκος non debet confundi cum *coryceus*, κόρυκος, per e, quod significat *speciem*. Unde *coryceus auctulator*. Vide Hofm. l. 6. *Var. Lect. c. 3.*

Corydos, *Corydallus*, κόρυδος, κορυδαλλος, id est *alauda*, *galerita*. Vide *Alauda*. P. *Ægimet.* l. 7.

Corymbos, κόρυμβος, *baccam hedere* significat. Sumitur & pro *mammis* a Q. *Sereno Medic. cap. de Mammis sanandis*. Vide *Rob. Keuchen. not. p. 160.* * Utuntur etiam hac voce Botanici ad describendam extremitatem caulis, ita subdivisam, & floribus, aut fructibus onustam, ut *Sphærica* figura inde oriatur, ut in *Sambuco aquatica*, *Cæpa*, *Porta*, &c.

Coryphe, κρυφή, primario *verticem* capitis significat, qui est media & summa inter *incipit* & *occupat* pars, unde velut a centro circulus, capillorum proventus incipere videtur, Galen. l. *Introd. c. 10.* Dicitur etiam *εσφραγίη*, (quo & Latini respexisse videntur, dum *verticem* dixerunt a *vertendo*, nimirum propter flexum capillorum, quod illic velut in gyrum vertantur, quam etiam ob causam quidam ex Grecis ἐλιγυόν, & πῶλον, ἀπὸ τῆ πολῆν, h. e. a *vertendo*, eandem partem appellarunt. Castell.) Aliis linea illa, qua capilli alii ad dextram, alii ad sinistram vertuntur, κρυφή vocatur. Unde & *δικορυφοί*, i. e. *bivertices* vocantur, non ii quidem, quibus os summum geminum est, sed illa potius

Tom. I.

linea discrimenque capillorum. Secundario etiam aliis partibus attribuitur, v. g. *Principium Mesenterii*, quo spine dorsii alligatum est, vocatur *κορυφή*, i. e. *apex*, seu *principium Mesenterii* a Gal. l. 16. de *V. P. c. 10.* Item appellatur alibi ἀρτηρια, *vinculum*, v. g. l. 6. de *Admin. Anat. c. 6.* & 4. in 6. *Epid. t. 7.* Jung. C. Hofmann. *comm. in Galen. 4. de V. P. n. 216.* Ita & *basis cordis*, veluti operculum ventriculorum cordis, dicitur *κορυφή*, teste eodem C. Hofmann. d. l. n. 336. hinc *κορυφάδες* connexio juxta umbilicum dictæ sunt, auctore Gal. in *exeg.*

Coryza, κόρυζα, est species *catarrhi*, in qua materia peccans per nares secernitur, Latinis *Gravedo*. Hipp. usus hoc vocabulo, & derivativo *κορυζώδες*, 3. *aph. 20. l. 6. Epid. f. 2. t. 32.* & f. 3. t. 6. Vide *Foef. Oecon. p. 349.* & supra *Catarrhus*.

Cos, ἀκόνη, est lapis, in quo cultri & alia instrumenta secantia, aut pungentia terendo acui solent. *Cos Medica* vero est lapis, in quo tritura nonnullorum simplicium medicamentorum, quæ preparata in Officinis dici solent, fieri solet. Meminit Galen. l. 4. de *C. M. S. L. cap. 4.* Alibi vocavit *cotem oculerum*, ἀκόνην ὀφθαλμικὴν, haud dubie, vel quia lapis plerumque cavitate oculi repræsentat, vel quia *Collyria* lævigari in illo solent, Galen. l. 9. S. F. §. de *Lapidibus*. Dicitur alias *Porphyrites* lapis, super quem alio lapide versatili fit lævigatio aspera aliqua aqua destillata conveniente, ut fiat instar pulvis. Vide *Schroder. l. 2. c. 76.* *Cotis Naxiæ* mentionem facit Galen. l. 9. S. *Fac. §. Ostracites corticule*, vide *Lydius*.

Coscinos, κόσκινος, id est, *cribrum*. Unde *κοσκινίζω*, *cerno*, *cribro*. Vide *Cerno*, *Cribrum*.

Cosmetica, κοσμητική, est pars Medicinæ ministra ad *Dieteticam* & *Pharmaceuticam* pertinens, quæ tradit modum per media (quæ etiam *Cosmetica* vocantur,) naturalem servandi, aut restituendi, pulchritudinem. Vide *Decoratio*. Hæc quomodo differat a *commotica*, vide supra *commotica*. Quamvis *Roslinx.* hanc differentiam non attenderit, sed *Cosmetica* remedia vocaverit etiam *fucos* ad album & rubrum, *Ord. ac Meth. Gen. l. 7. sect. 2. c. 12. 13.* *Cosmeticum* *Crollii* ad delendas maculas & tollendam serpiginem vide etiam apud *Libav. Syn. Arc. Chymic. lib. 7. c. 30.* *Cosmeticum album* quomodo pareretur & applicetur, e *Collect. Leid.* notavit *Iunken. Lex. Ch. Ph. P. l. 88.*

Cosmetorges, est vocabulum a *Dolæo* effectum,

L I

Etum,

Etum, quo explicare & exprimere voluit Microcosmetora, h. e. animam sensitivam particulariter in cerebri globosa parte sedem suam habentem in furorem actam, & ad iram commotam mediante sanguine nimis effervescente & scoriis sulphureis referto. *Encycloped. l. 1. c. 2. §. 10. p. 14.* Plura loca, ubi hujus vocabuli fit mentio, querantur in *Indice*.

Cosmographia, κοσμογραφία, est proprie ars & pars Mathematicos, tradens descriptionem, constitutionem Orbis terrarum, & ejusdem partium. Hanc Medico scitu esse necessariam, urget Paracelsus non in eum finem, ut sciat, quales caligas induant incolæ diversi, sed quibus morbis diversis infestentur, *Defens. 4.* Idem ex hypothese illa accepta, quod *Homo* dicatur *parvus Mundus*, duplicem constituit *Cosmographiam*, *Macrocosmi* & *Microcosmi*. *Labyrinth. Med. c. 4.* per hanc intelligens partem Physiologicam Medicinæ, & Anatomiam, *de morb. Tartar. c. 12. 18.* & alibi sæpius.

Cosmos, κόσμος, variis gaudet significationibus: 1. denotat *Mundum* universum, quæ acceptio non est hujus loci. Vide *Mundus*. 2. apud Hippocratem significat ordinem, & rerum seriem, cum in genere, tum in specie, circa crisin & dies criticos. Vide *l. 2. de morb. mul. XLII. 13. XLIX. 42. f. 3. Prognost. 2. 7.* Hinc & κόσμοι, teste Erotiano, sunt ἑυτακτοί, bene ordinati, & κομηταί dicebantur, qui præerant adolescentibus ad moderandos eorum mores, *Foef. Oecon. p. 350. Gorr. 3.* significat Galbei dicta. Vide *Galbeum*.

Cossum, Paracelso dicitur exulceratio circa nares gravior, proveniens ex mente illius, ex sulphure albo, & sale scisso Martiali *l. de apostem. ulceribus, c. 39.* Aliquando etiam participat de malignitate Gallica seu Venerea, *l. de ulcer. Gall. aliisque affectibus l. 1. 3. c. 5.* Jungatur Marcell. Cuman. *Obs. 84.* apud I. H. Velsch. in *Sylog. curat. & Obs. Medic. Cent. I. p. 81.* *Cossi* etiam Italis, vel *Coxi* vocari Varos & similes tumores parvos & duros in faciei cute obortos, scribit Forest. *l. 5. Obs. Chirurg. O. 7.*

Cossus, Σπίψ, τρονδών, est nomen vermiculi e lignis nati, præsertim e robore, & quantum genus *teredinis*, cujus descriptionem & usum medicum vide apud Ul. Aldrov. *l. 6. de insect. c. 5.* Legitur & aliquando in plur. *Cosses*, *ibid.* Imprimis vero farina illa *Teredinum* hodieque notissima est & familiaris mulierculis nostris in exsiccandis excoriationibus infantum, *Schrod. l. 5. cl. 4. n. 117.*

Costa, πλευρά & πλευρόν, indifferenter sumitur. Quid significet, jam notum est. *Costæ*

sunt ossa pectoris, quæ a collo toto ad illa usque ex anteriore parte ad utrumque latum protenduntur, *Gal. l. Introd. c. 10. & 3. de artis. 2. 37.* Dividuntur in *legitimas* & *spurias*. Utrarumque descriptionem prolixiorē pete sis ex *Anatomicis veteribus* & recentioribus, & inter hos e Barth. *libell. 4. Anat. c. 17. Costa extrema* est, non parva illa revera spuria, quæ ab illis discedit, & carnosæ parti diaphragmatis obducta est, sed ipsi proxima, cui manifesta jam membrana tenuis intus subtenditur, continuata cum ea, quæ omnes costas subcingit, & alias *Pleura* vocatur, *Gal. l. 5. de Anat. adm. c. 3. fin. Costa sartoria* vocatur vulgo *bas fischbein*, estque firmamentum Ceti maxillæ fere osseum, quo utuntur sartoires ad firmanda vestimenta, præsertim in sexu fæminino. Usus in Medicina est largior, dum præbet largam mucaginem, & meminit illius Dan. Ludovici *Dissert. l. Pharmac. p. 314.*

Cotarionum, terminus est Paracelsicus, significans *liquorem*, in quem veluti principium materiale resolvi possunt corpora naturalia, quin & ipsa *Elementa*. Respondere videtur *Mercurio*, *vr. Labyrinth. Medic. c. 3.*

Cothon, κώθων, fuit poculi fictilis genus amplius & capacis, quo se computando invitabant, quæ computandi ratio per verbum κώθων λέσθαι, & κώθωνισαι, & substantivum κώθωνισμός exprimebatur, *Foef. Oec. p. 366. Forest. l. 9. Obs. 28. in Schol. Casp. Hofm. in Gal. de V. P. n. 222.* Apud Hippocratem vero in *Epistola ad Cratevam n. 23.* significat *vas fictile*, in quo flores, folia aut radices conduntur. Ita & Galen. vasculum fictile ad urendam cadmiam κώθωνα κεραμικόν vocavit, *l. 4. de C. M. S. L. c. 6.*

Cotis, κωτίς, Hippocrati *Occiput* & posteriorem capitis partem significat, *l. 2. de morb. XII. 43. & XX. 3.* Vide *Foef. p. 350.*

Cottabismus, κοταβισμός, remedii nomen, cujus mentio fit a P. Ægineta in curatione *Cachexiæ*, *l. 3. c. 47.* Quale vero fuerit, non est facile dictum. Potest intelligi eo nomine *aquæ superfusio*, eo fere modo, quo veteres Athenienses in illo conviviali ludo, qui κώταβος dicebatur, facere solebant, ut Athenæus & Suidas scriptis suis prodiderunt. Potest & simpliciter accipi de *ablutione*, *deversione*que per *spongiam facta*, autore Phavorino, qui in *Lexico suo κώταβισμός* per ἀποσπογγίλλω interpretatur. Hæc Gorraus. Alii per *vomitum* explicant. Vide Henr. Stephan. *Thesaur. Græc. in Indic. voc. Κώταβος.*

Coturnix, χενίτις, ἄρτυξ, ἄρτυξ, est nomen avis

ningem contingens, quod quasi κρασιον, i. e. galea, cerebro adiaceat, sic dictum, Gal. l. 8. de V. P. c. 9. Accuratiorem descriptionem videre licet apud Anatomicos recentiores, præsertim Barthol. libello 4. Anat. c. 4. 5. & 6. Th. Vvillis Anat. cerebri c. 4. De usu Cranii medico videatur Schroder. l. 5. ch. 1. n. 23. inter partes corporis demortui quinta, Fr. Hof. in Clav. ad h. l. p. 675. segg. Adde & Rhodium ad Scrib. L. n. 16.

Cranocolaptes, κρανοκαλάπτης, epitheton *Aranæ* cuiusdam, qui quartum genus constituit apud Aet. l. 13. c. 18. sublongi, viridis, stimulumque sub collo habentis, atque si quem irruat, loca circa caput petentis. Junge Forest. l. 30. Obs. 12. Schol. & Ul. Aldr. l. 5. de Insect. c. 12.

Cranter, κραντήρ, a κραίνω, perficio, epitheton dentium molarium, qui omnium novissimi enascuntur. Idem quoque σφραγιστήρες, δσφίγονοι, sero nati appellantur, vulgo etiam *dentes sapientie*, quod eo tempore nascuntur, quo homo incipit sapere, videlicet ut plurimum ab anno 18. ad 26. Gorr. p. 245.

Crapula, vide *Cræpale*.

Crapula, Plin. l. 16. c. 11. Resina lota, non fex resinæ, ut quidam volunt. Marfilus Cagnatis *Variar. obser. l. 2. c. 1.*

Crasis, κράσις, mixturam in genere, uistatius vero *temperiem*, *temperamentum*, apud Medicos significat. Quid vero proprie sit, non omnes accurate exposuerunt. Vulgares *complexionem* vocant. Galenus prolixos de *Temperamentis* libros conscripsit. Verum multa ἀνοτελεω inseruit. Generalior de *Temperamento* doctrina spectat ad *Physicum*. In foro Medico accipitur de *Temperamento vitali* & actuali, quod quidem *Elementare* non excludit, sed subjective includit, estque nihil aliud, quam species vel differentia essentialis sanitatis prima, ceu facultas corporis humani ejusque partium, functiones suas obeundi, proveniens a caloris vitalis in & cum sanguine debita facta appropriatione, & continuatione. Plura vide in nostris *Dogmat. Gener. Med. Part. 1. c. 3.* E recentioribus doctrinam de *Temperamentis* Physiologico-Physiognomico-Pathologico-Mechanice egregie tradidit D. D. G. E. Schal. in *Dissertat. lectu digna hoc ipso titulo*, cujus descriptionem ἀξιωματικόν addere libet; *Temperamentum* est legitima partium corporis solidarum & fluidarum inter se mutua proportio, qua utrarumque debitus motus, depuratio & conservatio per secretiones & excretiones in fluidis & debita flexibilitas in solidescens conservetur. Huic respondet quoque *Facultas Me-*

dicamentorum, quæ etiam nihil aliud est, quam *Temperamentum actuale* specificum, dependens a vitali principio essentiali portiones Elementares informantæ & exaltante. Ubi tamen notetur, effectum aliquando a *Temperamento Elementari* etiam provenire, qua tali, id quod per accidens fieri dicendum, v. g. Quando Aloe aut Rhabarb. siccant & adstringunt. Hoc non tam a *Temperamento vitali* & essentiali dependet, cujus virtute potius fermentationem augent, fundunt, liquant; quam a *Temperie* portionum terreorum, siccarum, quibus sciant, destructo aut oppresso vitali *Temperamento*. Vide etiam *Dogmat. Med. Gen. P. 6. c. 2.*

Craffena, terminus Paracelsicus, significans portiones salinas, putrefactivas, & corrosivas, faciens ulcera, tumores diversæ formæ, libell. *Theorico de Ulcer. c. 6.*

Craffities, *Craffitudo*, *craffus*, πάχος, παχυντός, παχύτης, παχύς, est nomen notissimæ significationis. De his vocabulis vide Dieter. n. 662. segg. Lind. Ex. X. §. 148. Attribuitur vero in Medicina diversis rebus, v. gr. 1. Moli corporis, *Corpulentie*, vide *Corpulentia*. 2. *Membranis*, ita membrana exterior & prima cerebrum investiens, quæ vulgo *Dura mater* vocatur, dicitur *Craffa meningæ*, Galen. l. 9. de admin. Anat. c. 1. παχύνει μνήνην ἢ σκληρῶν, quam accurate delineatam exhibet D. Bidloo *Anatom. Tab. V. & VI. 3. Venis*, 1. de art. 53. φλέβ. παχύνει. 4. *pulsus*, estque *pulsus craffus*, qui & *turgidus* appellatur, & coincidit cum magno, Galen. l. 1. de diff. puls. c. 5. παχύς ἢ κρότος, cui opponitur λεπτός, ἢ ἰσχυρός, tenuis, vel gracilis. 5. *medicamentis*, quæ alias dicuntur, *craffarum partium*, παχυμερῶν, quæ non facile in tenues partes dissolvi possunt, quibus opponuntur τὰ λεπτομερῶν, tenuia, sive tenuium partium, Galen. l. 1. de S. M. Fac. c. 3. & alibi. *Craffum emplastrum*, id est, spissum, Scrib. Larg. n. 205. *Craffe* obtinere, n. 46. 228.

Crateo, κρατέω, verbum hoc significat apud Hippocrat. vinco, supero, contineo, & passivum κρατέομαι, vinci, superari, 5. aph. 45. l. 7. Epid. V. 22. l. 6. l. 5. t. 37. Unde & κρατημαῖοι dicuntur deplorati, ægri, & a morbo victi, quibus deneganda medicina, l. de Art. IV. 6. quamvis etiam de alvo adstricta accipiat, teste Linden. Ex. IV. §. 99. Jung. Foel. p. 353. Dieter. n. 477.

Crater, κρατήρ, communiter poculum amplius, significat. Rulandus vero *Craterem* descripsit per *abenum*, quod inferius amplius, superius vero angustius est. Diminutivum est *Craterium*, κρατήριον, Foel. p. 353.

Cratesauchen, κρηταραχὴν, ἢ κρηταρχὴν, *hominem valida cervice præditum, robustum significat*, Hipp. 6. Epid. f. 1. z. 3. Galen. in comm.

Cratibula, κρητίβουλον, φρήγοτον, est instrumentum ex bacillis ferreis quadratis, & digitalis crassitudinis, juxta se in acutum ita positis, ut semidigitale spatium interfit, factum focus conficiendis, carbonibus sustentandis, & cineribus dimittendis inserviens, Rul. & Ionh. Meminit ejus Vvillis tr. An. Brutor. Part. II. c. 9. pro siccico sicco parando in paralyti.

Cratos, κρατος, proprie *robur, vim & potentiam significat*. Ita & κρατουμένης, *robur, firmitudinem ætatis florentis viresque denotat* apud Hipp. 6. Epid. f. 8. r. 29. a verbo κρατύνεσθαι, *roborari, firmari, solidescere, quo usus Hipp. de ossibus coalescentibus post fracturam, l. de fract. 41. & f. z. r. 6.* Improprie etiam a nonnullis κρατος pars ea manus, quæ sub digitis est, & quidem interior magis, quam exterior, quia in interioribus totam Naturæ potentiam apprehendendi & continendi posuit, dicitur, Gorr. in def. p. 245. Linden. Medic. Physiol. l. 2. c. 14. §. 85.

Cratysmos, cratynoma, κρατυσμός, κρατύνομα, *robur*. Vide *Cratos*.

Cravros, κράβρος, i. e. *friabilis*. Dicitur & θραυστός, ἄθραυστος, & ψαθρός, & accipitur de omni eo, quod nec lentoris, nec pinguedinis quicquam habet, Gorr. d. l. & Linden. S. M. excipiat. V. §. 41.

Creatio, Creatura, Creator, κτίσις, κτίσις, κτίσις, ἢ κτίσις, δημιουργία, δημιουργός. Horum vocabulorum propria & stricta significatio non est hujus loci, quatenus scilicet per *Creationem* intelligitur ortus rerum naturalium ex nihilo primævus, a divina omnipotentia, & liberrima voluntate dependens. Vide Schrod. l. 1. c. 4. Quod si vero in latiore significatione accipiatur pro omni effectione naturali & opere, contradistinctis artificialibus, coincidit fere cum *Generatione*, & in hoc sensu Galen. Naturam vocat δημιουργόν, quod Interpretes expresserunt per *Creatorem*. Et illius summam sapientiam in *creationem* corporum naturalium, præsertim vero nostra aliquoties prædicavit in l. 1. c. de Us. Part. c. 18. l. 9. de Hippocr. & Plat. decret. c. 8. & 9. & passim alibi. Verum & hæc significatio potius Physica, quam Medica dicenda. In hac latiori acceptione quoque verbo κτίσις, aut κτίσεσθαι, usus est Hipp. 3. de artic. t. 41.

Creber, πυκνός, πυκνός, *frequens*, cujus interveniens quietis tempus est breve, Gal. de Puls. lib. ad tyr. c. 4. Dicitur de respiratione πυκνός

πυκνός, *crebra spiratio*. Et sæmina apud Hippocr. l. 6. Epid. f. 4. r. 4. πυκνοπυκνός fuisse legitur; de Pulsu, Gal. d. l. & l. 2. de dignosc. puls. c. 1. alibique; de morbis, v. g. *Crebra febris*, πυκνὸν πύρ: l. 2. de morb. mul. XIV. 4. quamvis fortassis rectius per *densum* vertatur; *Crebra fluxio*, πυκνὴ ῥοή, de Glan. dul. IX. 19. Quod vero Galen. d. l. de dignosc. puls. differentiam aliquam inter celeritatem & *crebritatem* vult omnibus viribus comminisci, non videtur necessarium, sed mera inanis λεπτολογία. Alias Græcum πυκνός aliquando & *densum* & *durum* denotat, v. g. alvi *durities*, πυκνότης κοιλίης, 6. Epid. f. 3. r. 1. *venæ condensatae, induratae*, φλέβες πυκνωθείσαι, de salubr. diet. t. 27. & carne *densa* præditi vocantur πυκνωσάρκεις. Ibid.

Crece, κρέκη. De lapsu Galeni circa hanc vocem, quam in Hippocrate extare putavit, ab hoc fictam, ejusque significationem, quod sonum odiosum notet, videatur Foes. Oecon. Hipp. p. 353.

Credo, πισέω, *fidem adhibeo, fido*. Verbum notissimum. Usus est Hipp. 2. aph. 27. Vid. Diet. n. 683. In genere quoque recte dixit Galen. quod id, quod quis maxime cupit, etiam facillime credat, de præc. ad Posthum. c. 10. Vix credendi effectus simplicium laudantur a Scrib. Larg. n. 19.

Cregyon, κρήνον, *bonum, acceptum, significat idem, quod ἀγαθόν*. Usus Hippocrat. Coac. t. 30.

Cremastris, Cremastrus, κρέμασις, κρεμασμός, *suspensio, appensio*. Legitur apud Hipp. 4. de artic. t. 52. 60. f. 3. de artic. t. 56. Descendit a verbo κρεμάσαι, *suspendere*, quo etiam sæpe usus Hipp. 1. de art. t. 14. f. 4. r. 43. 44. 46. & c. Foes. Oecon. p. 353. seq.

Cremastreres, κρεμαστῆρες, dicuntur musculi duo, utrinque scilicet unus, a quibus testes sursum trahuntur. Eorum uterque gracilis & longus & cum vasis spermaticis a musculis hypogastrii descendit ad ipsos testes, eos relevans. Contrariis carent musculis, qui contrarium motum efficiant. Nullus enim est, qui testes ad inferiora revellat, quod satis sua gravitate ima petant, ægris præsertim & senibus. Hæc Castellus. De his musculis vid. & Barthol. l. 1. Anat. c. 22. p. 214. Similia duo corpora musculoſa etiam utero adesse, quæ κρεμαστῆρες dici possunt, existimat Gal. l. 14. de V. P. c. 11. fin. & l. 2. de femin. c. 5. C. Hofmann. in comm. n. 1038. *Cremastreres* quoque denotant petiolas, vel pedes uvarum, teste Linden. Ex. X. §. 192.

Cremen, nomen morbi Hungarici fere *Endemii*,

ditur in Thuringia prope oppidum Mogelam, qua fabri in pingendis parietibus utuntur: 8. viridis dura: 9. subviridis: 10. nigra mollis: 11. nigra mollis, argenteis maculis nitens: 12. nigra dura: 13. fabrilis candida, ex qua Cataloni ad Matronam parietes & muros extruunt. Unde etiam Argieræ portus extructus dicitur. Ex tot speciebus colligere est, vocab. *Creta* generaliter accipi pro *Terra medicata* & *bolari*; quam suspicionem confirmat Scribon. Larg. qui *Terram Samiam* aliquoties *Cretam* vocavit, n. 83. 86. 112. 189. Vide *Lex. Scrib. Rhodii* p. 368. *Creta sutoria*. Vide *Melanteria*. Præter usum medicamentorum *Cretæ*, de quo apud Schrod. d. l. & Mynsicht. *Armament. Medico-Chymic. sect. 8. in fin. de Mopsulis diacrete*, hodieque abusus *cretæ* Zythepis nostris est familiarissimus, quando cerevisiam tempore æstivo acescentem magna copia *cretæ* vulgaris injecta emendare conantur, non sine dispendio sanitatis, quia redditur Calcaria, & acris alkalizata, Paracels. l. 1. de *Tart. Tr. 5. cap. 2. in explic.* Quid? quod haud raro portionibus impuris scaterere soleat *Creta*. Nihilominus tamen minus cogimur sanitatis iacturam facere & pati, pro lubitu illorum cerevisiæ coctorum, quando alio potus genere destituimur. *Creta Vitrioli* vocatur Colcothar dulcificatum, quando in aqua solvitur calida, qua rubor tollitur & post exhalationem remanet colcothar subdulce albicans. Hartm. *Praxi Chymiaticæ. Tom. I. Oper. in fol. p. 121.*

* *Crethmum*, κρήθμον, herbæ genus, de quo V. Dioscor. & alios Botan. Hippocr., de N. M. S. 1. & de M. M. 1. 5. 3. *Crethmi* corticem, Radicem, & semina laudat, si aqua intercus in uteris oboriatur: Commendat pariter ad dolores uterinos levandos, de N. M. S. 2. ad menses & puerperia detrahendum de N. S. 1. nec cum in aliis morbis.

Cretus, i. e. *cribratus*, a *cerno*, idem, quod *cribro*, Scrib. Larg. n. 70. 115. 122.

Cribratio, Gr. dici posset κροτισμός, est species secretionis, qua solidiora in minores particulas redacta, aut etiam pulposa per cribrum trajiciuntur, ad separandum tenuiora a crassioribus. D. D. Bohon. *Diff. Chym. Phys. XV. §. 2.*

Cribratorium, *cribrum*, κρόστινος κρήτρα, quid proprie sit, in vulgus notum est. Dicitur & quandoque *colum*, κρήτρα. Pertinet ad instrumenta etiam Diætetica, Pharmaceutica, & Chirurgica. Unde rectissime vocavit Gal. l. 6. de *G. M. S. L. c. 2. Cribrum Medicum*,

κρόστινος κρήτραν. Actio ipsa dicitur *cribrare*, *percribrare*, *cernere*. Vid. *Lex. Scrib. Rhodii* p. 368. ejusdemque notas *add. auct. n. 61. 75.* Per translationem etiam *cribrum* in Anatomicis usurpatur v. g. *Os Etmoides*, sive *cribriforme*, *cribriforme*, ad radicem nasi occurrens, cujus descriptionem vide apud Barthol. *libell. 4. c. 8. & Cribrum Renum*, quod a veteribus fictum esse statuit idem, l. 1. *Anatom. cap. 17.*

Cricooarytenoidei dicuntur duo Musculi, laryngem aperientes, de quibus legatur Barthol. l. 2. *Anat. c. 11. p. 442.*

Cricoides, κρηκοειδής, epitheton cartilaginis ad Laryngem pertinentis, ita dicta, quia annuli figuram imitatur. Κρηκος enim annulum & circulum significat, uti constat ex Hippoc. *libell. de Anat. l. 3. in Mochlic. XXV. 5.* Dicitur & a quibusdam *Cymbularis*, *coopertoria*, Castell. Cartilaginis descriptionem vide apud Barthol. *Anat. l. 2. c. 11.* Aquapendens vocat *Innominatam*, cum tamen a Galeno & Orisatio *cricoides* jam appellata fuerit, *Tract. de Larynge vocis organo, part. 1. c. 3. c. 5.*

Cricos, κρηκος, vide *Circos*.

Cricothyroides vocantur musculi, qui iudice Bartolino, rectius dicerentur *Thyrocricoidei*, d. l. p. 439.

Cridones, Vermiculi intercutanei, Hoff. *epit. med. §. 5.*

Crimmon, κρημων, dicitur *farina crassior*, castata, negligentius molita, & saltem per cribrum laxiora habens foramina trajecta, Dioscor. l. 2. c. 112. Galen. l. 7. de *S. F. §. b. vit.* Meminit & aliquoties hujus vocabuli Hippocrat. de potu agens, in quo farina crassior macerata fuit, l. 2. de *morb. XIV. 15. XXIX. 11.* & sæpius alibi. Aliquando vero usus est fœminino κρημων, etiam *potentam* crassiorem indicans, v. g. l. de *nat. mul. XXIX. 53.* quamvis Lind. κρημων retinuerit. Derivatium etiam κρημωνίδης, *potentarius*, *farinaceus*, de sedimentis urinæ crassioribus furfuraceis sæpe usurpavit, 7. *aph. 21. Progn. d. l. Coac. t. 263. 588.* cruditarum excrementitiarum & corruptarum copiam in massa sanguinea indicantes. Jung. *Foes. Oec. p. 355. seq. Diet. n. 478.*

Crinale vocatur instrumentum quoddam Chirurgicum, Ophthalmicum, cujus figuram cum usu exhibet Scultet. *Arm. Chirurg. part. 1. Tab. IV. fig. 1. & Tab. XXXI. fig. 5.*

Crinatum, κρηνατον, epitheton *suffimenti*, vel *Thymiamatis*, apud P. Eginet. l. 7. c. 22. h. e. *liliceum*, a κρηνον *lilium*.

Crines, κρηνης, sing. κρηνη, *Pilus*, quid significet, satis constat. Sunt vero *Pili* partes

corporis secundariæ tenues, longæ, ficcæ, ex cute erumpentes, a succi cujusdam pene excrementitio-nutritii sulphureo-salini crudi præfenti copia obortæ. Variant autem ratione coloris propter variam sanguinis & succi nutritii constitutionem & temperiem. Qui *crinibus* vel *pilis* abundant, *pilosi*, hirti, *hirsuti*, *δυσῆς* vocantur; qui vero carent iis locis, in quibus esse deberent, præsertim in capite, *Calvi* appellantur. *Pilos* quoque non carere medicamentosa virtute, vide apud Schroder. l. 5. cl. 1. n. 23. Locus, ubi *pili* abundant, præsertim in capite, dicitur *Capillitium* *τρίχων*, *τρίχων*, Gorr. in def. Signaturam *crinium* esse valde fallacem, recte judicavit Parac. l. 9. de Nat. rer.

Crinitus, α, um, κρινώδης, dicitur de plantis, quarum radices multis fibrillis vel capillamentis ad latera dispersis per terram diffunduntur, instar pedum cancrorum, apud Theophr. sæpe. Vide Keuch. not. ad Seren. p. 148.

Crinomenos, κρινώδης, id, quod *judicatur*. Vide *Crisis*.

Crinomyron, κρινώδης, unguentum *liliacum*, quod & *Aegyptium album* & *Susinum* vocabatur, significat. Constatat lilio & quibusdam aromatis, Gorr. p. 246.

Crinones, vocantur nonnullis practicis *vermiculi cutanei*, qui & *dracunculi* aliis dicuntur, summum pruritus sub cuticula excitantes, & atrophiam sive maciem corpori inferentes, haud dubie a succo nutritio vitioso & coagulato provenientes, quorum capitula cineritii coloris e cute erumpunt, si inunctio facta fuit prius linimento ex farina triticea, & melle parato, hinc vel novacula abraduntur, vel crusta panis. Tim. a Guldenkleee l. 5. cas. 23. Vide *Dracontion*.

Crigenes, κρινώδης, epitheton trochiscorum ad expurgandum ulcera sordida, apud P. Æginet. l. 7. c. 12.

Crinomyxos, κρινώδης, vocatur proprie *mucosus in naribus abundans*, instar arietis. Tropice usurpatur de hominibus stupidis, & vacui cerebri, Gal. l. 6. meth. med. c. 3. C. Hofm. com. ad Gal. de V. P. n. 1025.

Crisimos, *criticus*, κριτικός, κριτικός, vel de morbis, qui *judicantur*, vel de *diebus*, in quibus *judicari* solent, accipitur, apud Hippocr. Gal. l. de dieb. judicat. c. 3. & 3. progn. t. 1. Vide Dieter. n. 482. Foef. p. 359. Frequentior tamen est posterior acceptio. *Signa* quoque *crisima* fusissime reperies apud Gal. l. aph. 12. & l. 1. de cris. c. 3. 7. 8. & 14. l. 3. c. 4.

Crisis, κρισις, *Judicium*, *Judicatio*. Quam

certum vero & expeditum est, vocabulum hoc frequentissime usurpatum in medicina non denotare *judicium* forense vel *judicationem*; tam intricatum, multisque difficultatibus adhuc implicatum est, quid Hipp. Gal. & alii veteres recentioresque medici per *crisim* intellexerint, aut potius, quænam sit huius vocabuli genuina significatio. Interdum enim *crisis* dicitur subita morbi in melius pejufve ad vitam, aut mortem mutatio: Interdum ea, quæ antecedit *judicium*, humorum agitatio: interdum integra totius morbi solutio: interdum illa tantum morbi solutio, quæ ad bonum fit, nomine *criseos* venit, Galen. lib. 1. de cris. c. 1. Quæ varietas sententiarum oborta esse videtur a neglecta consideratione comparationis inter *judicium* forense & *judicium* medicum; quæ si probe attendatur, res mihi videtur expedita faciliior, quænam significatio adæquata sit dicenda. Nimirum quemadmodum ad *judicium* forense ad minimum tria necessario requiruntur: *Judex*, *verus* & *testimonia*; ita quoque in *crisi* medica res sese habere debet. Reo respondere ægrum, nullum est dubium. Testibus vel testimoniis comparari posse attributa varia causarum & subjuncti probe examinata & considerata, hoc etiam nemo facile inficias ibit. Quæritur saltem de *judice* medico, quis constitui debeat ac possit. Sane æger vel morbus non potest simul *judicis* & rei partes sustinere. Ergo vel natura, i. e. vigor flammæ & temperamenti vitalis adhuc in ægro superstes, vel medicus *judicis* vices subire debent. Quia vero medici opera saltem ministerialis est respectu naturæ, quæ dicitur ab Hippocr. morborum medicatrix; igitur satis est, naturæ *judicis* medici officium attribuisse. Quibus ita positis facile quilibet rem hanc antea intricatam penitus considerans, neque quamvis mutationem ad vitam, vel mortem, in melius vel deterius, recte dici *crisim*, quia mutatio, quæ fit in deterius, non fit virtute, aut vigore naturæ, sed potius vi morbi, & ita deficit *judex* comperens, quo deficiente, quis veller dicere *crisim*? neque humorum agitatio antedecens *crisim* appellanda, quia adhuc sub *judice* lis hæret, an illa agitatio a viribus vitalibus, an vero a vehementia causæ morbificæ oborta sit: quemadmodum nec in foro inquisitio & ventilatio actionum proprie dicitur *judicium*, aut sententia, sed potius, quando actio deciditur per *judicem*. Relinquitur ergo, *crisim* saltem dici adæquate, quando beneficio virium vitalium h. e. naturæ & adhuc sufficientis vigoris humorum & spirituum causæ morbificæ fit

fit remotio, & ægri a morbo liberatio; id quod Gal. ipse fateri coactus est, *l. 3. de cris. c. 1.* quod ea, quæ repente fit, per excellentiam *κρίσις* dicatur, & a natura, ea, quæ præter naturam sunt, superante, exquisitè perficitur. Quam meam de *crisis* significatione sententiam prolixius expositam reperies in *Dogm. Med. Gen. P. III. c. 6. dogm. 8. seqq.* Concidit ergo, stante hæc sententia, distinctio inter *crisin bonam & malam*, cum mala nulla detur. Siquidem iudice favente, h. e. naturæ robore sufficiente, in malum non potest fieri mutatio: Implicaret enim contradictionem manifestam. Distinctio vero in *crisin perfectam & imperfectam* suo stat talo, quarum illa cum manifesta materiæ peccantis evacuatione, hæc cum remotione ad alium locum ignobiliorem conjuncta est. Quod si tamen aliis placuerit, retinere illas tricas & ambiguitates, per nos illis liceat. Jungi vero possunt circa hoc vocabulum, Foef. *Oec. p. 357. Dieter. n. 479. seqq.* Præter hanc significationem *Crisis* etiam requiritur in medico, h. e. *judicium exactum & rectum* de visis fieri & auditis, de futuris prædicendis, de agendis juxta veram methodum & fibrosam. Quam difficile vero hoc sit, judicavit Hipp. statim ab initio *1. aph. 1.* Prudentia igitur & exercitatione opus esse, quis non intelligit? Adde Lind. *Ex. V. §. 6.*

Crispatura, *ἐλασποίησης*, proprie dicitur de pilis contortis, & legitur apud Galen. *l. 1. de C. M. S. L. c. 3. fere ad fin.* Improperie nonnulli recentiores medici usurpant de spasmodica contractione partium membranacearum & fibrosarum. Ita sunt, qui ureterum *crispaturam* accusant in calculo renum urgentem, quamvis fortassis non absque rationibus adhuc de ea dubitari possit, quod ulterius ventilare non est hujus loci.

Crispella est forma alimenti, vel medicamenti, quale exemplum contra hæmorrhoides commendatario tradidit Joh. Anglic. *Ros. Angl. p. m. 167. seqq.*

Crispa avis, *Crispatum*, *κρίσπας, κριγλισμός*, vide *Cinclismus*. *Crissare*, quid sit, vide *Clados*.

Crista, *κόρυς*, est prominentia illa mollis capitibus gallorum gallinaceorum superposita, Gal. *l. 2. de A. Fac. c. 21.* Ad hujus similitudinem & processus acutus ossis cribriformis & medius *crista galli* dicitur, Barthol. *libell. 4. c. 8.* Pathologicæ quoque appellantur *Cristæ* illæ *excrecentiæ carniæ fungosæ in ano* pullulantes obortæ ut plurimum ex sædo concubitu, de quo tacere præstat, ad quarum radices plerumque fistulæ sive rhagades adsunt. Ital. *Creste. Me-*

Tom. I.

minit *Cristarum Aquapend. in tract. de Oper. Chirurg. ed. Patav. p. m. 102.*

Criterium, *κρίτηριον*, normam & fundamentum, secundum quod iudicium aliquod instituitur, significat. Gal. *l. 1. de V. P. c. 8.* Adde C. Hofm. in *Appendice Commentar. in qua variæ lectiones continentur, n. 1143.*

Crisbe, *κρίβη*, *Hordeum* significare, ex Botanicis constat. Diminutivum *κρίβιδιον*, *hordeolum* significans legitur pro decocto hordei apud Hipp. *l. de nar. mul. XLIX. 3. 4.* Ad similitudinem *hordei*, nomen quoque hoc tribuitur *tuberculo oblongo palpebræ cilio externa parte, qua pili sunt, adnascenti, a materiæ crudæ cum sanguine affluentis collectione oborto.* Meminit hujus Hippocr. *l. 2. Epid. f. 2. n. 10.* Galen. *defin. Med. & Introduct. c. 16.* ubi & *κροδία*, *præputium* vocatur, *l. 4. de C. M. S. L. c. 7. & 8. fin. Ægin. l. 3. cap. 22.* aliique.

Criticus, *κρίτικος*, idem, quod *κρίσιμος*, scilicet *ad crisis faciens*, vel pertinens, vel ut causa, vel ut subjectum, vel ut signum. Vide *Crisimos*. Cæterum apud Æginetam *Criticon* est nomen medicamenti topici contra stigmata, h. e. cutim punctatis maculis decoloratam laudati, fortassis ab autore *Critone*, cujus in eodem quoque loco meminerat, *l. 4. c. 7.*

Croce, *κρόκη, tramam*, vel subtegmen significat; sed sumitur apud Hippocr. pro filo, *l. 2. de morb. XIIX. 11.* Idem significare vocab. *κροκίς* existimat Foef. *p. 360. ex Gal. l. 3. de C. M. S. L. c. 1.*

Crocoidizo, *κροκιδίζω*, idem fere, quod *κροφολογέω*, floccos evello vel colligo. Vide *Carphos*, a *κροκίς*, floccus.

Crocium, *κρόκινον*, nomen collyrii & unguenti apud Ægin. *l. 7. c. 16. & 20.*

Crocodes, *κροκιδής*, epitheton pastilli vel *trochisci*, quasi *croceus* dicti, ob magnam quantitatem *croci*, quæ compositionem illam ingreditur. Ægin. *l. 7. c. 12.*

Crocodilus, *κροκιδάλος*, dicitur animal Ægyptiacum amphibium quadrupes, oviparum, cujus descriptionem & differentiam inter terrestrem & aquaticum, vim venenosam per morsum, usum in cibis medicamentosum prolixius videre licet apud Ul. Aldrov. *l. 1. de quadr. dig. ovip. c. 15.* Jungantur observationes communicatæ per Doct. Stubbes in *Act. Philosoph. Oldenburg. Ann. 1668. in Junio.* Meminit aliquoties Gal. v. g. *l. 4. de V. P. c. 2.* quod solus *Crocodilus* non moveat inferiorem maxillam, *l. 7. de C. M. P. G. c. 13.* quod adeps *Crocodilæ* conditus sit odoramentis, *l. de Theriac. ad Pison. c. 10.* quod adeps *Crocodilæ* ejus animalis

M m

mor-

morfum certo curet, l. 10. de S. Fac. quod sanguis Crocodili terrestris visum acueri dicitur, sed se noluisse experiri, & quod sterqus hujus inter cosmetica retulerint mulierculæ deliciofæ, &c. Crocodili terrestris sunt nihil aliud, quam *scinci*, quorum usus est iratas uxores conciliare, & in veneris conflictu victoriam reportare, verbis Lang. l. 1. ep. 65. Horum sterqus jucundo nidore pollens Crocodilea vocatur, & non modo contra epilepsiam ex aceto multo bibitur, sed etiam est fucus egregius mulieribus, monstrante Rhodio ad Scribon. L. n. 14. Crocodilum solo anheliu venenoso inficere, testatur Paracelsi. l. 2. de peste cum addition. tr. 3. Idem etiam Crocodilos inter serpentes manifeste refert, l. principior. seu de myster. verm. c. 6.

Crocomagma, κροκομαγμα, est retrimentum crocini unguenti, ita dictum, quod expressis unguenti crocini odoramentis & in formas digestis paretur. Μαγματα enim appellantur, quæ expressa aliqua materia relinquuntur crassa, sæculenta & lignosa. Variæ vero sunt differentiæ crocomagmatis varique usus. Vide Gal. l. 2. de Antidot. c. 5. l. 2. de C. M. S. L. c. 1. in fin. Dioscor. l. 1. c. 26. P. Ægin. l. 7. c. 12. Scribon. L. n. 4. 30. 79. 299. Rhod. in not. ad n. 4. Adde Goræum in def.

Crocophantos, κροκοφαντος, κροκοφαντιον, dicitur facculus stupa contextus, cui crocus inditur, cujus meminit Galen. l. 7. de C. M. S. L. c. 2.

Crocus, crocum, κρόκος, κρόκον. Utrumque in usu esse demonstravit Rhod. in Lex. Scribon. p. 368. Vel enim significat plantam bulbosam, flore purpureo autumnali, cujus stamina flammæ instar antheræ constituunt aroma notissimum crocum officinalem, ad cibos & medicamenta commendatissimum, de quo vide Schroder. l. 4. cl. 1. n. 110. ut & veteres novosque alios quam plurimos autores. Rulando vocatur crocus flos. Vel denotat calcem purpuream ad croceum colorem vergentem, qui paratur ex antimonio, vel marte, vel venere. Idem l. 1. c. 3. lit. C. Libav. describit per misterium minerale tingens, & per modum efflorescentiæ nascens, Synt. Arc. Chym. l. 5. c. 20. ubi etiam putat, haud inepte dici posse antheram minerali. Species vero ex variis mineralibus & metallis paratas recenset cap. seqq. Varias Crocorum metallicorum, Auri, Martis, Veneris, & Antimonii preparationes tradidit Junken. in Lex. Ch. Ph. P. I. p. 89. seqq. Crocus metallorum est ille ipse, qui ex antimonio paratur, Jung. Rolsink. Chym. l. 5. sect. 10. Crocus vel crocum etiam a Galen. dicitur de visib. ovi, qui

κρόκος alias Gr. vocatur, l. 3. de facil. parab. Foef. Oec. p. 360. Crocum Arabicum vocatur etiam compositio quædam spagyrica satis obscurè descripta, quæ & oleum Arabicum dicitur, Aristot. de perfectio Magisterio: Th. Chym. Vol. III. p. 116. Lapis Phil. vocatur Crocus, Vol. IV. p. 727.

* Crommyon, κρομμύον, cepa sic dicta, quia capitata: cujus usus maximus est, non solum in cibis, sed etiam in medicina plane admirabilis. Juvat enim atabiliarios, compescit vomitum, alvum leniter subducit, ebrietatem discutit, morbo regio occurrit, sæcunditatem promovet, & alia mira præstat ut videre est apud Hippocr. variis locis. Epilepsia tamen laboranti a Cepis abstinendum idem monet l. de M. S. & de M. P. VII. S. 2. refert ex ceparum usu, cholericam bilis eruptionem ortam fuisse.

Crommyoxyregmia, κρομμύοξυρημία, significat ructum acidum sætentem & odorem cæparum referentem. Legitur apud Aristoph. vid. Dogmata nostra Med. Gen. P. II. c. 11. dogm. 3. p. 282.

Cronos, κρόνος. Vide Saturnus.

Crotalistris, idem, quod Ciconia, apud Petron. c. 37. quod rostri collisu ceu crotalo sonum efficiat. Linden. Ex. X. §. 273. Vide Ciconia.

Crataphi, κράταφοι, tempora, dicuntur ossa duo cranii, utrinque singula ad aures sita, trilatera, parte superiore futuris λεπιδωδέσι, sive squamosis posteriore laterum της λαμβδοειδούς additamentis, anteriore futura, quæ cranio & ossi σπονδυλι communi est, terminata. Sunt autem omnium cranii ossium infirmissima, tum quod tenuissima sint, quod pertusa metu auditorio & cavata, partim ad genæ supernæ diarthrosin, partim ad venæ jugularis ramos intus & foris excipiendos. Non sunt vero simplicia, sed multiformia, Castell. & Goræus p. 250. Dicuntur ossa temporum, quia vocab. tempora etiam latius accipitur, pro tota regione laterali inter oculos & aures. Jung. Barth. l. 3. Anatom. proæm. & libell. 4. c. 6.

Crataphite, κροταφίται, vocantur temporales muscoli, quia temporum cavitatem & regionem occupant, ossaque temporum tegunt; Maxillam vero inferiorem movent & sursum trahunt, atque ita os claudunt. Galen. l. de musc. dissect. cap. 6. Barthol. Anat. lib. 3. c. 11.

Croton, κρότων, Ricinum significat, & ad Botanicos pertinet. Vid. Hipp. l. 2. de morb. mul. 79. 11. Alias & Galenus κρότωνος apud Hippocr. l. 2. de morb. 14. per bronchia pul-

monum exponit, Foef. p. 360. Meminit etiam κροτώνας Galen. l. 10. de S. Fac. §. De sanguine viridium ranarum, & insecta intelligit, quæ bovis, ovis, & canibus (hinc & κροτώνας, raiſta canum vocantur) infesta, quorum historiam cum usu in medicina vide apud Aldrov. l. 5. de insect. c. 5. & e Seren. c. 36. in not. ad b. l.

Crotone, κροτώνη, excreſcentiam fungoſam in arboribus proprie ſignificat, uti patet ex Theophrast. l. 1. de plant. c. 13. Dicitur alias γόγγυρος, τρέμου, fungus. Per translationem etiam excreſcentias & tumores fungoſos, ad offium panniculos obortos κροτώνας dici, teſtatur Lang. l. 1. ep. 42.

Cruciatilis, eſt epitheton incisionis chirurgicæ, quæ fit decuſſationem. Legitur in Ruyschii Centur. Obſerv. Anatom. Chirurg. Obſ. LX.

Cruciatilis, πόνος, λυπηρός, ἀλγος, σ: οδύσασται, dolorem intensiſſimum ſignificat & tantum non intolerabilem, quique animam in conſenſum pertractam conficiat mœrore ac sæpe deſperatione, qualis eſt dolor calculi, arthriticus, colicus, & præſertim cardiaca paſſio, ſive cardiogmus, Lind. Ex XIII. §. 129. 130. & dolor hepatis in Cappadoce Hepatico, Exerc. IX. §. 41. Jung. & Scrib. Larg. n. 90. 171. Reſpondet doloribus in cruciariis, h. e. cruci affixis.

Crucibulum, eſt vas fuſorium ex terra igni contumaciſſima factum, acutiore baſi vel fundo & tereti in ampliorem capacitate forma triangulari vel rotunda deſinentem, pro fundendis & liquandis metallis & mineralibus formatum. Rul. & Iohnf. Lex. Apud Hartmann. in Prax. Chymiatr. legitur in plurali crucibulos Tom. I. Oper. in fol. p. 133.

Crucium vinum dicebatur, quod in extremis offerri ſolitum eſt peccatoribus ad ſupplicium mortis deductis. Lind. Ex. X. §. 102.

Crucis, pro Crocus. Rul.

Cruditus, αἰσθητός, Crudus, αἰσθητός, ἐνυμνός, proprie de fructibus immaturis dicitur, deinde refertur ad cibos, humores, excrementa, morbos, quæ omnia ſi nondum acceperunt perfectam conſtitutionem in quolibet ſuo genere, Cruda, aut Cruditates dici poſſunt. Principium vero crudorum humorum potiſſimum a ventriculi ejuſque fermenti imbecillitate dependet, unde & morbus ipſe ἀπεψία, vel δυſπεψία, Cruditatis nomine exprimitur. Oponitur cruditati & crudis, coctio & cocta, πέψις, πέπτις, πέπτις. Vide Foef. Oec. p. 692. Dieter. n. 945. Cruditates generatrices multorum morborum eleganter & vere appellavit Linden. Ex. XIII. §. 149. Crudus etiam vocatur, qui cruditatibus laborat, Cell. l. 2. c. 10. ubi

dicit, crudo non eſſe ſanguinem mittendum, & Scrib. Larg. n. 122. in quo prohibet, ne crudus, i. e. cruditates in ventriculo habens, ſumat medicamentum.

Crudivorus, αἰμοφάγος, dicitur de brutis & hominibus barbaris carnes crudas devorantibus, de quibus recte dicit Ariftoſ. l. 9. Hiſt. anim. c. 1. quod talibus omnia ſint infelta, & ipſa aliis.

Cruentus, αἱματώδης, αἱματηρός, dicitur de humoribus, vel excrementis potiſſimum, cruore, vel ſanguine extravasato miſtis, v. g. de ſputo cruento, Ægin. l. 3. c. 31. Hipp. Coac. t. 390. expreſſe vocatur αἱματι ζουμιμυμῆσιν, ſanguine miſtum, de urinis, Coac. t. 22. 272. 581. & alibi: de excrementis Hipp. de nat. hum. ſect. 2. t. 10. l. 3. Epid. Unde & dysenteria αἱματηρή, Cruenta dicitur, Gal. 3. in 3. Epid. 70. & ad 5. aph. 65. De ſudore cruento vide Baricellum, & alios.

Cruma, κρούμα, ſignificat ſonum, qui ex pulſatis organis muſicis percipitur, a κρούω, pulſo. Uſus Hipp. l. 1. de Diet. XV. 16.

Crunion, κρούσιον, nomen eſt medicamenti compoſiti, quod vim habet vehementem movendi urinam; quare ſic dictum eſt a torrentis, Gr. κρούσιος, ſimilitudine. Legitur apud Aer. l. 12. Corr.

Cruor, apud Latinos ambigua gaudet ſignificatione. Aliquando ſumitur late pro ſanguine, & ita æquipollet Græco αἷμα. Vide Sanguis. Paracelſ. paſſim in ſcriptis. Ita enim aliquoties legitur apud Willis. Vel ſumitur ſtriſte, & quidem pro ſanguine venoſo, Helmont. tr. Blas human. n. 21. ſeqq. vel pro ſanguine extra vaſa exiſtente a κρούω, Perott. ad Mart. Scribon. L. n. 193. 196. Vel pro ichore ſanguineo, Galen. de Urin. c. 22. & l. 3. de C. M. S. L. c. 1. Gr. ἰχὴρ. Vide Ichor. Vel etiam pro ſanguine congelato, Gr. θρόμβος αἱματος, ut paſſim in autoribus legitur. Peculiarẽ descriptionem Cruoris legimus apud Paracelſ. l. 1. Tart. tract. 1. c. 3 in notis: Viſcus ſecundæ generationis eſt Cruor, qui deſcendit a ſalibus: Eſt enim Cruor ſal egeſtum, i. e. rejeſtum & ſeparatum a primo ſale. Verum hæc ſunt Bœotica ænigmata.

Cruvialis, epitheton venæ & arteriæ per crura & pedes excurrentium apud Barth. libell. 1. An. c. 9. p. 644. & libell. 2. c. 6. p. 658.

Cruveus vocatur muſculus offi cruris affixus tibiam extendens. Barthol. l. 4. An. c. 12. p. 581.

Crus, σκέλος, in plur. Cruva, σκέλη, dicuntur extremitates corporis partes, quæ thoracem, & inum ventrem prætergrediuntur, ut,

quicquid prominet ultra os sacrum & carnosos musculos ibi inferre usque ad pedes, id *Crura* dicantur. Dividit hæc Galenus in partes tres: *ἔς μηρόν τε, ἔς κνήμην, ἔς πόδα*, femur, tibiæ & pedem, Gal. *Introd. c. 10. & alibi*. Suntque ambulationis instrumenta, *l. 15. de V. P. c. 8.* (unde & a currendo vocabulum deducitur per metathesim literarum) & incessus fundamenta, *l. de parv. pilæ exer. c. 2. fin.* *Crus* brevis describitur a Dieterichio, quod sit pars organica corporis a coxendice ad imum pedem protensa, *Iatr. n. 774.* Æquipollet *pedi* anatomicè sumto, Linden. *Ex. VII. §. 56.* *Crus* contabescens per colliquationem *σκέλος τηρώδην* legitur apud Hippocr. *6. aph. 60.* Sumitur tamen & aliquando strictius pro parte pedis, quæ sub genu ac poplite utrinque est, uti hoc demonstrat ex Polluce *l. 2. c. 4.* Lind. *Medic. Phylos. l. 2. c. 12. §. 116.* *Crura fastitia* descripta vide apud Paræum *l. 22. Cbir. c. 13.*

Crusta, vocabulum est *πολύσημον*. Vel sumitur de animalibus *crustam* habentibus in ambitu corporis, sive *cutim crustaceam*. Et ita Græcis dicitur *ὄστρακον*, & animalia *crustacea*, *crustata*, *ὄστρακοδερμα*, *μαλακὸὄστρακον*, Gal. *de puer. epil. etiam dicuntur ὄστρακον c. 5.* de quibus vide Aldrov. *l. 2. de Exanguibus crustatis.* De *crustaceis* Offic. Schroder. *l. 2. c. 27.* Vel accipitur pro *eschara*, Gr. *ἔσχαρα*, *ἑσχαλίς*, quæ ulceribus veluti septum, vel sua sponte, vel arte pyroticorum, sive causticorum medicaminum usu adnascitur, Gal. *l. 5. meth. med. c. 5.* Scrib. Larg. *n. 25.* Rhod. *in not. ad h. l.* Talia media dicuntur *Escharotica*, *ἑσχαρωτικά*, suntque duplicia, ignitum ferramentum, & medicamentum septicum, vel causticum. *l. 5. de S. F. c. 15.* Talia medicamenta abundant salinis acerrimis lixiviosis portionibus, uti patet ex lapide septico parato ex lixivio fortissimo. Legitur & apud Hippocr. *ἑσχαρωτικὰ κρεμμύτα*, farinas & pultes farinaceas *crustam* facientes in craticula coctas, *l. 4. Ep. XXIII. 11.* Vel sumitur pro *cuticula*, quæ liquoribus aut etiam partibus solidis ex aliqua congelatione superficialia adnasci solet. Hanc Gal. vocat *πικρὸν ἐπίγυγον*, *l. 2. de Al. Fac. c. 23.* Talis *crusta* observatur quoque in sanguine extravasato, de qua videantur *notæ nostræ ad Jessen. p. 174. seqq.* Willif. vocavit *cremorem*, de *febr. c. 1.* Ita & in urinis conspicitur quandoque *crusta* albicans in superficie concretescens a parti culis salis fluidi cum fixi portionibus combinatis. Idem *l. de Urin. c. 5.* *Crustam* quoque tribuit gulæ, ventriculo & intestinis in superficie interiori, Barthol. *l. 1. c. 9. & 10.* quam

crustam villosam vocat Willif. *Pharmac. Ras. Part. 1. sect. 1. c. 2.* & in parte postica, sive convexa glandulis numerosissimis annulatis constat esse docet.

Crustula, idem, quod *Echymoma*, in oculo, h. e. sanguis, qui ad conjunctivam tunicam a suis descendit arteriis, cum ipsa crepuerint. Fit autem duobus modis, scilicet ex oculi percussione & fistula conjunctiva; vel ex apostemate in conjunctivæ, & non ex sui, fistura, Isaac. *l. 2. Viatici c. 3.*

Crustumatum, *κρυστούματον*, genus dicitur portionis ex *crustumis pyris* preparatum, cuius meminit Aetius *l. 5.* De illis vero pyris optimis vide Scrib. Larg. *n. 104.* & Rhod. *in not. ad h. l. ut & in Lex. Scrib. p. 369.*

Crux, *κρῦος*, quid significet, notum est, & proprie ad medicum non pertinet. Videatur Lipsii libellus de *Crucæ*. De signatura *Crucis* hieroglyphica videatur Joannis Dee Londinensis *Monas Hieroglyphica Theor. XVI. in Theatr. Chym. Vol. II. p. 197. seq.* Signaturas *Crucis* vestimentis cælitus impressas malum quid portendere, vult Paracels. *Philos. l. 2. c. 8. l. Meteor. c. 9. & l. 2. de Meteoris; & de Meteoris ex Elemento ignis c. 33.* Legatur quoque, si placet, de forma *crucis* qualis fuerit, C. Hofm. *Com. ad Galen. de V. P. n. 694.* Tropice etiam *Crux cervi* vocatur a venatoribus *ossiculum de corde cervi*, a figura, quam quodammodo refert, quod plurimum ad cordis affectus valere vana potius persuasio nobis videtur, quam experientia, multo minus ratione vera confirmata sententia.

Crybden, *κρῦβδην*, significat *clam*, latenter, occulte. Hippocrat. *l. 1. de morb. mul. LXXXII. 12.*

Crymodes, *κρυσμῶδης*, est epitheton febris continuæ & ardentis accensæ ab erysipelate circa pulmonem consistente, quemadmodum ex Aetio *l. 5. c. 89.* notavit Gorr. Derivatur a *κρῦμος*, idem, quod *κρῦος*, *frigus*, *algor*, q. d. febris algida vel frigida, scil. ratione partium externarum.

Cryos, *κρῦος*, *frigus*, *algor*, *glacies*, & per metaphoram durities crustæ. Linden. *Exerc. V. §. 41.*

Cryphina, *κρῦφινῆ ἢ κρῦφινῆ*, *animi sensa occulta* denotat, Hippocrat. *l. 7. Epid. plane in fine*; quamvis Lind. *κρῦφινῆ* retinuerit. Foef. pag. 360.

Cryptos, *κρῦπτός*, *occultum* significat vel latentem, usurpavit Hippocr. de Cancro, *6. aph. 38.* Vid. Dieter. num. 483. Vide *Occultus*.

Crysochebis, *κρυσόχης*, est testiculi, aut *testi-*

ficulorum occultatio vel recessio. Galen. *in def. Med.*

Crystallinus, κρυσταλλῶδης, vel dicitur de humore oculi in medio sito, duriusculo, non omnino rotundo, sed aliquantulum plano, pelucido & puro, ceu medio visionis adequato, & fere primario, cuius descriptionem & usum vidē in anatomicorum scriptis, præsertim Barthol. *Anat. l. 3. c. 8.* Dicitur hic humor etiam *glacialis*. Vel usurpatur de membris corporis summe frigidis. Ita χῆμα vocavit κρυσταλλίνος, *crystallinas*, Hipp. *l. 7. Epid. XV. 36. h. e.* quasi congelatas.

Crystallifatio est operatio chymica salibus & salinis concretis propria, quatenus post corporatum liquoris illa dissolventis quantitatem certam corpuscula salina congregari rursus & uniri incipiunt, donec vel sola, vel cum aliis metallicis aut mineralibus combinata in diaphanam compagem diversæ, cuiusvis tamen salis propriæ, figuræ abeant. D. D. Bohn. *Dissert. Chym. Phys. XIII. § 23. seqq.* D. D. Vvedel. *Pharmac. Aëroam. l. 1. sect. 2. c. 3. p. 44. seqq.* ubi *crystallifatio* per coagulationem spontaneam & successive ab intra perficiendam describitur.

Crystallus, κρυσταλλός, communiter describitur, quod sit succus intra terram frigore concretus. Itaque ex marmorum faxorumque canalibus effoditur, vel venis fibrisque detectis, aliquando aratro excitatur, & torrentibus defertur. Sunt qui dicunt, esse aquam cælestem gelu vehementiori duratam, Gorr. *pag. 251.* Imo Ruland. non dubitat glaciem esse, quia impatiens est caloris, nec reperitur alibi, quam ubi maxime hybernæ nives rigent. Hanc sententiam & Joh. Agricola de metallicis, & Matthiolus, aliique defenderunt. Enimvero falsitatem hujus opinionis solidis rationibus & experimentis detexerunt Andr. Chioccius *in Mus. Calceolar. sect. 3. p. 193. seqq.* Ferd. Imperatus *l. 24. c. seqq.* & Frid. Hofman. *in Clavi. ad Schroder. l. 3. cap. 8. §. 133.* Jungatur *Scholion. Natur. Curiosor. Ephem. A. I. O. 73.* Est igitur *crystallus* revera corpus fossile, sive minerale lapidosum, & gemma peculiaris ex aqueo succo, sed cum terrea siccitate a frigore congelata, vel potius beneficio specificæ & essentialis formæ lapidificæ (sive spiritum, sive semen petrosæ dixeris, perinde erit) producta. De ejus virtutibus medicis vid. Ruland. Chioccum *d. l.* Schroder. *d. l.* & alios. Summatim: Facultatis est refrigerantis, præcipitatoris. Inde confert in omni alvi fluxu bilioso, dysentericis, cholericis, &c. *Crystallus* artificialiter sumtus chymicis dici-

tur lapillus fragilis per congelationem factus. Congelatio autem ejusmodi fit humore aqueo sedecente & congelabili succo consistente in formam lapilli, quod sine calore evidenti etiam in cella fieri potest. Si tamen pars aquositate divaporando dissipatur, opus procedit citius. Itaque & lixivium glaciæ solent decoqui ad crassitiam sapalem, aut sedimentum factum, quod innatat, depleri; reliquum congelat eo facilius. Hæc Ruland. *Lex.* Huc pertinent *crystalli* Natri, Tartari, Solis, Martis, Mercurii, Veneris, Sulphuris, vegetabilium, de quibus legantur Libav. *in Syntagm. Arc. Chym. l. 8. c. 39.* *Atobym. Pharmac. c. 27.* Schroder. *in diversis locis, quæ in indice queri possunt, Dispensatoria, aliorumque prælicorum scripta, & e novissimis Helf. Junken. Lex. Chym. Ph. P. l. p. 99.* Nos oportet brevitati studere. *Crystallus* etiam pro ipsa glaciæ accipitur, haud dubie ex communi opinione, quamvis falsa supra tradita, apud Hippocrat. *5. aph. 24.* Dieter. *n. 484.* *Crystalli* quoque Pathologicæ vocantur pultuæ per univerrsum corpus dispersæ, lupini magnitudine, albæ ac instar crystalli diaphanæ, quas cum phlyctænis coincidere existimat Ingrassias *comm. in Avic. de Tum. p. n. p. m. 194.* E recentioribus quoque hoc nomine usus D. Binninger. *Observ. Med. cent. 2. Obs. 94. p. 336.*

Credones, κτῶνες, vocantur fibræ. Vide infra *Fibræ*.

Cteis, κτῆς, *pesten*, pubes, pili decoratus dicitur in hypogastrio juxta pudenda, ubi pili inhorrescunt, Hippocr. *7. aph. 39.* Alias proprie *pesten*, κτῆς, dicitur instrumentum dentatum, quo capilli explicantur. Dieter. *n. 485.* de quorum forma antiqua vide Linden. *Ex. XI. §. 71.* A quibusdam etiam κτῆνες dicuntur dentes quatuor primores acuti vel incisores, qui & δεικαστῆρες, τομαῖς, & γαλακτῆρες dicti. Sunt etiam, qui κτῆνες vocant partem manus externam, τῆ δεικαστῆρες, sive volæ oppositam, quam propterea alii δεικαστῆρες, alii προκῆπιον, alii δεικαστῆρες appellant. Sunt & κτῆνες θαλάσσιοι, *peelines marini*. Plinius *peclunculos* vocat, suntque conchæ *peclinatim* striatæ bivalves, quarum descriptio videatur apud Aldrov. *l. 3. de Testac. c. 69. Castell. Gorr.*

Crenos, κτῆνος, *Jumentum*, *Pecus*. Hinc κτῆνωτερον. Vide *Veterinaria*.

Crisis, κρῖσις, κρῖσις, κρῖσις. Vide *Creatio*.

Cubaris, κυβαρίς, species insecti, quod dicitur *millepeda*. Vide *Afellus*.

Cubatio, κατωλισις. Vide *Cataclisis*.

Cubiformis, κυβειδής, est epitheton ossis, quod

quod & *cubicum* dicitur, estque os, quod ab externis ossibus partibus, pedis firmum in terra statuitur, externisque *tarfi* partibus est locatum, & articulatur cavitati calcanei ad finem adjacenti, Galen. l. 3. de *V. P. c.* 7. Et hoc unicum os ex quatuor *tarfi* ossibus solum nomine donatum est, cum reliqua tria careant nominibus. Est autem os hoc, ut reliqua *tarfi* ossa, intus cavum, foris gibbum, cubo simile, quod latera sex habeat cubo communia, admodum inaequalia & fere aspera. Castell. Jung. Barthol. libell. 4. *Anat. c.* 21. Dicitur & *os tessere*, Arab. *grandinosum*, item *πυλμορρον*. Est etiam epitheton dorsi *auricule* seu *conchae* partis externae versus caput, quae aliis dicitur *κρηται'ης*, *gibbiformis*. Lind. *Med. Physf.* l. 2. c. 11. §. 4.

Cubil, i. e. terra rubra. Rul. *Lex*.

Cubile, *Cubiculum*, *κοίτη*, quamvis hoc vocabulum & *lectum*, & fulcrum, & omnia ad lectum pertinentia comprehendat, uti patet ex Hippocr. 6. *Epid. f.* 4. t. 19. *Of.* 8. t. 27. f. 2. de *R. V. l. A. t.* 50. Hinc *κοιτητής*, *cubicularius*, qui *cubiculo* praest, vocatur, Galen. lib. de *praecognit. cap.* 5. quem Atticissantes *σωματηρύλακκ* vocant. Jung. Foef. *Oecon.* p. 346.

Cubitus, *κῦβιτ*, *πῆχυς*, est generaliter os, quod inter humerum & carpum, quo *brachiale* dicitur, situm est. Specialiter alterum saltem illius partis os grandius, quod alteri subest *radius* dicto, vocatur, Græc. Facile majus *πῆχυς*, *ἀγκυλῶν*, vide *Ancon*, *ἀλέκρον*. Specialissime processus quoque & articulatio illa ulnae, cui reclinati inniti soleamus, *Cubitus* appellatur, Græc. *ἀλέκρον*, *κορῶν*, *κορῶν*. Vid. Foef. *Oec. p.* 360. seq. *Of.* 505. seq. Dieter. n. 3. Hofman. in *Galen. de V. P. n.* 92. Vocabulo *κῦβιτ* usus Hippocr. l. de *Loc. in hom. XI.* 11. Jung. Linden. *Med. Physiol. l.* 2. c. 14. §. 72. seqq. Musculi quidem *cubitus* flectentes & extendentes vocantur *cubitei*, flexor quidem *interynus*; *Extensor externus*. Bartholin. l. 4. *An. c.* 9. p. 575. Est & *πῆχυς*, *cubitus*, mensurae nomen, qua verum intervallum dimetitur, estque extensio a cubito usque ad summum medium digitum pedis unius & dimidii, Hippocr. 1. de *fract. t.* 16. Ab hoc derivantur *πηχυαῖ*, *cubitalis*, 2. de *fract. t.* 3. item *ἡμιπηχυαῖ*, *διπηχυς*, *τετρηχυς*, *ἑξάπηχυς*, *ἡμιπυβιταλῖς*, *duorum*, *trium*, *sex cubitorum*, scil. longus, quæ sepe apud autores occurrunt. Castell.

Cubus, *κῦβ*, significat vel corpus, vel figuram hexedram, sex quadratis lateribus constantem, qualis est tessera, Galen. l. 8. de

Hipp. & Plat. decr. c. 3. Unde corpora alia similem figuram habentia dicuntur *κῦβωδῆ*, *cubiformia*, vel *cubica*: *κῦβος*, *cubos*, quoque a quibusdam dici spinæ vertebrae, & praesertim colli, vult Gorræus in *defini.*

Cucullatus majus dicitur *aqua vite*, sive spiritus vini. Rul. *Lex*.

Cucullaris dicitur musculus, qui Galeno *Trapezius*, *τραπέζιος*, vocatur, scapulam movens vario modo, ob formam cucullum Monachorum referentem, Barthol. l. 4. *An. c.* 3. p. 564.

Cucullus, *πικρὸς*, *πικρὸν*, aliquando totam vestem, usitatius tamen tegmen saltem capitis denotat, Aldr. *Ornith. l.* 5. c. 17. Dicitur & *cucullio*.

Cuculus, *κόκυξ*, equivocum est, significat enim vel avem notissimam, inter rapaces referendam, accipitri similem, cujus descriptionem & usum medicum vide apud Aldrov. d. l. & Schroder. l. 5. cl. 2. n. 53. Avem hanc sanguinem vomere, si alvi fluxus, vel dysenteria epidemica homines invaserit, scripsit Paracels. de *pest. Tract.* 1. Vel piscem, de quo legatur idem Aldrov. l. 2. de *Pisc. c.* 4. Gal. 3. de *Al. fac. c.* 31. inter pisces carnis durae refert. Vel ossis sacri extremitatem. Vide *Cauda*.

Cucupha, nomen *Pileoli*, qui paratur ex sindone vel linteo tenuiori, cum pulvere specierum cephalicarum cotone vel gossypio excepto & interpuncto, sine interpassato, ut vocant. Videatur Petr. Morell. l. 2. de *meth. praeser. remed. form. sect.* 2. c. 3. Schrod. l. 2. c. 78. qui saeculis annumeravit.

Cucurbita, *σικυον*, *σικυς*, *σικυος*, *σικυωος*, *Cucumis*. Quid proprie sit, Botanice relinquimus. A figura vel forma similitudine *Cucurbitae* vel *Cucurbitule* medicis dicuntur vascula illa, quæ cuti cum flamma affigi solent, cum vel sine scarificatione. Dicuntur & *ventose*, praesertim Italis. Parantur e materia metallica, vel vitrea, vel cornea, Dieter. n. 772. Quæ sine scarificatione apponuntur, dicuntur *leves*, Gal. l. 3. de *L. A. c.* 4. Hippocrates vocavit *σικυος*, l. de *Medico*, VI. l. 4. de *morb. VI.* 9. Dividuntur in magnas, & parvas, quæ *Cucurbitule* vocantur. Magnæ meminit Hippoc. 5. *aph.* 50. & Gal. l. 2. ad *Glauc. c.* 6. *alibique*. Vid. & Rhod. ad *Scrib. Lar. n.* 46. Chymicis *Cucurbita* dicitur vas plerumque turbinatum, in *cucurbitae* vel pyri formam turgescens. Et alia fundo globofo praedita est, alia plano. Alia quoque aperta, cum alembicus imponi solet: alia caca, quæ est vas, in quo dissolutiones salium aliarumque rerum fiunt, Rul. *Lex.* & Iohnf.

Cucurbitula. Vide *Cucurbita*.

Culatium, i. e. *Calcinatum*. Rul. Iohnf. in *Lex*.

Culbicio veteribus dictus fuit affectus stranguriz similis, vel potius ardoris urinæ species, Gallorum *chaude pissé*, ab inflammatione parastatarum mediante acri & putrescente semine producta dependens; G. H. Velsch. in *Syloges Cur. & Observ. Medic. Epifugmatis Observ.* 67. p. m. 42.

Culcitra, εὐπίπλουκ, quid significet ex aliis dictionariis vulgaribus constare potest ac debet. *Culcitra* perforata, cui fœmina parturiens in sella obstetricali insidet, duplici modo descripta & depicta videatur in Henr. a Deventer *Lum. Nov. Observ. c. XXVI. p. 91.*

Culeus, κελύκος, *saccum coriaceum* significat. Est & nomen mensuræ liquoris omnium maximæ, qua Romani usi sunt. Continebat enim viginti amphoras, autore Plin. l. 14. H. N. c. 4. Interdum tamen paulo plus minusve contentia vasa *Culei* quoque vocabantur. Gortæus p. 244.

Culex, κούρως, dicitur insectum bipenne, aculeum habens in ore, cujus prolixam descriptionem cum speciebus tradidit Aldrov. l. 3. de *Insect.* c. 5. Remedia præ necandis & fugandis *culicibus* vide apud Gal. l. 3. de *fac. parab.* 69. & P. Egin. l. 5. c. 1. Forest. l. 30. O. 12. *Schol.* Maculæ in febribus malignis epidemicis dicuntur Hippocr. κούρως ἀνάθηγματος, *culicum* morsus, propter similitudinem, l. 2. *Epid. sect.* 3. n. 21. l. 7. XXXIX. 2. Cœac. t. 564. Hodieque dicuntur communiter *petechiæ*, febres *petechiales*. Quis ergo dubitaret morbos hosce Hipp. tempore fuisse cognitos?

Culicula, legitur hoc vocab. apud Parac. de *pusul. Gallie. & clauditate*, l. 10. c. 1. sed quid proprie intelligat, non certo constat.

Culter, *Cultellus*, μάχαιρα, μάχαιρον, μάχαιρίς, quid in genere significet, notum est, nimirum instrumentum, quo uti solemus ad dissectandum corpora solida, mollia, v. g. carnes, membranas. *Culteri* usus varius in medicina. In anatomicis *Culteros* excisorios vocavit Gal. ἐκκοπίς, l. 7. *Anat. adm. c. 12.* incisorium vero ἐπιτόμιον, l. 8. c. 6. *Cultrum* falcatum, & rasorium chirurgicum depictum & descriptum vide apud Scultet. *Arm. Chirurg. Part. I. Tab. II. fig. 2. & Tab. XX. fig. 2.* De *cultro* venatorio vide Rhod. ad *Scrib. n. 13.* *Cultelli* utrinque acuti meminit Rul. in *Lex. Cultellos* quatuor e chalybe, partim instar serræ dentatos una cum aliis rebus, ligno, ferramentis, globis capillorum &c. in ventriculo agricolæ cujusdam mortui repertos, recenset Lang. l. 1. *Ep.*

38. *fin. Culter* in Anatomicis tertius Lobus Hepatis vocatus fuit, ut est apud Theoph. Protospatarium *lib. 2. de H. C. F. c. 11.* vide *Focus*.

Cultrivorus, μαχαιροφάγος, qui *cultrum* involuntarie deglutivit, cujus geminum exemplum de rustico Boruffo & Bohemo vide allegatum apud Dieter. *Iatr. n. 468.* & alia duo de Basileensi & Londinensi apud Boærum *Medic. Septentrion. l. 3. sect. 1. c. 16. seqq. p. 509. seqq.*

Culus, ἀρχός, ἔδρα, idem, quod *Anus*, Poëx. Vide *Anus*.

Cumanus lapis est species *Cadmie fossilis*, seu potius *pseudo-cadmie*, prorsus ineptus. Fallop. *tr. de metall. & fossil. c. 12. Tom. I. oper. p. 307.*

Cumulatim, ἀθρόως. Vide *Athroon*. *Cumulans*, *Cumulatum*, vide apud Scribon. n. 122. 227. Rhod. in *Lex. Scribon.*

Cuna, *Cune*, κίανον, κοίτης, i. e. lectulus parvus pro infantibus, ita fabricatus pedibus & spondis suis, ut ad utrumque latus facile moveri possit. Moschion. retinuit etiam in Græcō κύνη, & plur. κύναι, de *morb. mul. c. 14.*

Cuneatio, μέλλω, μέλλωσις, dicitur mora illa noxia & tarditas in applicatione membrorum, quam in acutis semper perniciosam recte dixit P. M. de Calderia *Tom. I. Oper. p. 64. B.*

Cunealis vocatur sutura cranii inter spurias relata, quæ a lateribus ossis cuneiformis, ubi ossi frontis committitur, in anteriori cranii parte transversim ad ossis ethmoidis angulos fertur, *Balf. Med. Un. p. m. 104.*

Cuneatio, σφήνωσις, i. e. applicatio in formam *Cunei*, κωνίσις. Legitur apud Scrib. n. 47. Vid. Rhod. ad *h. l. & in Lex. Scrib.* Proprie vero *cuneatio*, σφήνωσις, est *cuneo* adacta facta divisio & fissio. Usus Hipp. 3. de *fract. 1. 40.*

Cuneiformis, σφήνωδης, epitheton ossis in media basi capitis, & cerebro instar basis substrati, ita ut omnia fere capitis & maxillæ superioris ossa tangat, ὅσω σφήνωδης. Dicitur & *os basilare*, *os palati*. Gal. de *ossib. c. 1.* scribit apud veteres fuisse controversum, ad quam pertineat partem, quod a nonnullis inter cranii, ab aliis inter genæ superioris ossa numeretur, quia inter utrumque est medium: vicit tamen eorum opinio, qui id cranio tribuunt. Est igitur unum ex ossibus cranii, quod in capitis basi collocatum inter capitis & genæ superioris ossa velut σφήν, i. e. *cuneus* adigitur, atque immittitur. Sic dicitur a *cunei* forma vel potius usu, quod omnibus suis

fuis partibus *cunei* modo se insinuet inter ossa capitis omnia, & prope omnia genæ supernae. Nam os occipitis tangit λαμβδωδής, atque ab eo distinguitur sutura communi, deinde longo tractu attingit ossa temporalia, & supra hæc angulum bregmaticis, &c. Hæc Castell. libell. 4. Anat. c. 8.

Cuneus, *Cuneolus*, σφῆν, σφῆνδης, σφῆνίσκος, proprie dicitur de instrumento, quo ligna & lapides in scissuras indito vi mallei finduntur. Pertinet vero etiam *Cuneus* ad machinas medicas, & paratur præsertim ad humeri caput in alam prolapsum, ac deinceps ad alios quoque usus, Orib. de machinam. c. 4. Linteamentum in *cunei* formam contortum & inditum dicitur *cuneolus*, σφῆνίσκος, Æginet. l. 6. c. 4. Interpres reddidit *obturationem*.

Cuniculus, κύνικλος, κύνικος, δασύπος, est animalculum lepori simile, in Iberia frequens, Gal. l. 3. de al. fac. c. 2. cuius descriptionem & usum in cibis atque medicina, vide apud Al-drov. l. 2. de quadrup. digit. vivip. c. 24. 25. Schrod. l. 5. cl. 1. n. 19. *Cuniculus* quoque dicitur quilibet meatus subterraneus arte factus, v. g. in metallifodinis. Unde ortum proverbium, *cuniculis* bellare, i. e. non aperta vi, sed dolis. Rul. in Lex.

Cunnius, i. e. pudendum muliebri, τὸ γυναικῆον. Vide *Vulva*. Rolfink. O. ac Meth. Generat. dicat. part. Part. 2. c. 32.

Cuogolo vocatur lapis vitrarius materiam vitri præbens in fundo fluviorum & torrentis repertus & collectus, forma lapidis testacei, Merettus ad Neri Art. vitriar. p. 292. Jungatur Ferrant. Imperat. l. 24. H. N. c. 16. vocatur & *Quocolos*. Vide *Tarsus*.

Cupediis, κύνεις, fastidiosus, vide *Cnipos*.

Cupella, *Copella*, *Capulla*, est catillus cinereus, utpote ex meris cineribus compactus, & lavore ossium, aut ex aliis rebus parato conspersus, ad aurum & argentum poliendum, & depurandum, dum tenuibus plumbi bracteis involvitur, vasculo immittitur, & igni imponitur. Hæc depuratio metallorum nobiliorum vocatur *cupellatio*, de qua legi potest satis perspicue Jacob. le Mort. Metallurg. contract. sect. 2. p. m. 265. 266. Junken. Lex. Ph. Ch. P. I. p. 99. seqq. ubi & *Argentum cupellatum* describit; ita etiam dicitur *Aurum di cupella*. Videtur, hoc vasculum veteribus quoque notum esse ex cineritio majore, qui est focus argenti & plumbi separandi, expressum exemplum parvum. Libav. Synt. A. Chym. l. 1. c. 22. & l. 7. c. 24.

Cuperosa, id est, *Æs ustum*. *Cuperosum* est vena mineralis cupri subterranea. Rul. Lex.

Cuperosa florida est dilutum chalcanthofum, cuius descriptionem vide apud Libav. Synt. Arc. Chym. l. 8. c. 41. Fallopius scribit, *cuperosam* esse chalcanthum purissimum, quod non habet admixtum æs, vel ferrum, tract. de Tum. p. n. c. 27. Tom. II. Op. p. 303.

Cuphos, κῦφος, dicitur *levis*, & describitur per suapte natura tendens ad superiorem locum. Si de alimentis prædicatur, consistentia debet esse rara & nullo negotio penetrabilis calori, et proinde concoctu facilis, citoque transiens. Si de morbis, denotat eorum remissionem et causæ motum minorem, uti 6. aph. 7. videre est. Vid. Dieterich. Iatr. n. 474. Linden. Ex. V. §. 90. Hinc descendit verbum κῦψω, *levo*, *elevo*, proprie de onere. Metaphorice ad animum et corpus et ad morbos transfertur. Hipp. 2. aph. 27. Dieter. n. 473. Vide *Levis*.

Cupiditas, ἐπιθυμία, dicitur animi passio quædam, vel perceptio, affectus aut pathema, amoris effectus vel comes, qua anima disponitur ad expetendum in futurum res, quas ut sibi, vel corpori convenientes voluptatemque parituras repræsentat. Fit hoc, spiritus animales, ceu emissarios suos, diffundendo vel expandendo, ut rei sensoriæ expetendæ speciem in se admittant. Potest hæc *cupiditas* rationalis, et irrationalis dici: Hoc, quia etiam brutis competit, quæ pariter desiderio ducuntur ad rem aliquam commodi, vel voluptatis gratia, licet non intelligant, quod concupiscunt: Illud vero, quatenus in homine rationis regimine ducitur, aut duci debet, ut ita nulla contradictio metuenda, uti putavit Galen. adversus Chrysiptum, l. 4. de Hipp. & Plat. Decr. c. 2. & 4. Jungatur Cl. Thom. Villis de Anim. Brutor. part. I. c. 9. et Carlton. Ex. VIII. Pathol. §. 24. 28.

Cuprum, χαλκός, idem, quod *Æs*. Vide *Æs*.

Cura apud Latinos est æquivocum vocabulum. Vel enim significat animi morum mixtum, tristitiæ, et desiderio respondentem, qua quis de re aliqua sollicitus est. Gr. dicitur ἐπιμέλειαν, φροντίς, μελεδών et μελεδών, μελέων, vide *Meximne*, quod ultimum Hippocr. in usu habuit, v. g. l. 1. de morb. mul. LXI. 3. 13. l. de int. aff. VII. 42. Dicitur et μελεδών, l. 1. de morb. mul. XCII. 15. Hinc animi motus et exercitatio, si moderator fuerit, facit ad sanitatem, l. 5. Epid. f. 5. t. 10. vel 11. Quod si vero nimia fuerit, magnus morbus eidem dicitur, dum in melancholiam morbum degenerat, l. 2. de morb. LXX. 1. Vel significat idem, quod *Medela*, *Sanatio*, Gr. θεραπεΐαν,

curatio, ἰασις. Vid. 1. *aph.* 6. Estque ea morbi sublatio, quæ jam facta est, non quæ adhuc fit, Galen. c. 1. de *R. V. I. A. t. 3.* Duplex habetur: Una a natura, altera ab arte. Linden. *Ex. VII. §. 17.* Morbi *curabilitas* a cognitione recta dependet. *Ex. VIII. §. 61.* *Cura*, medicina, *Curator*, medicus, scriptis Rob. Keuchen. ad *Seven. not. p. 94.* *Curatio* etiam aliquando ponitur pro purgatione, v. g. apud Scribon. Larg. n. 222. *Curatus* adeps suillus, i. e. purgatus. Vid. Rhod. *not. ad h. l. & Lexic. Scribon. p. 369.*

Cura, *Cure*, κηρά, κηρή. Græcum vocab. Latinis significat tonsuram capillorum, quæ vel sanitatis, vel ornatus gratia institui solet. *Dezonsi Gr. κηράριος* vocantur. Hipp. 6. *Epid. f. 4. t. 9.* Gal. in *comm. 4. ad h. l.*

Curialium, κηράλιον, κηράριον, idem, quod *Coralium*. Vide supra. Rob. Keuchen. *not. ad Seven. p. 276.*

Curatoria, *Curatrix*, ἑραπειὰ κηρά, medicina pars princeps dicitur, quæ tum factum morbum tollit, tum fieri occurrit; minime vero (uti voluit Castellus,) imminentem aut futurum præcavet. Hæc enim est functio conservatricis partis, ὑγιαίνω. Utitur vero *Curatoria* tribus partibus ministris, diætetica, pharmaceutica, et chirurgica. Videantur passim institutionistæ.

Curculio, κίς, τρώξ, μύδα, est nomen insecti minimi, quod ex frumento nascitur, et quidem variæ formæ, aliud e tritico, aliud ex hordeo, alia ex leguminibus, de quibus omnibus videatur Aldrovand. l. 2. de *Insect. c. 9.* Legitur et *Gurgulio*.

Curiositas sumitur et in bonam, et in malam partem. Illo respectu idem est, quod *diligentia*, *cura*, intentio animi ad rem recte perficiendam, Græc. ἐπιμέλεια, σπουδή, Rhod. in *Lex. Scribon.* Ita Hippoc. 2. *proverb. XV. 8.* utitur de eo, qui curiose victum observat ad præcavendum arthritidem, ἐπιμελής τρόπον. Hoc vero respectu Græce dicitur περιεργία, περιεργία ἐπιμέλεια, Galen. l. de *V. S. adv. Erasistratæos*, c. 4. Estque inutilis et supervacanea circa rem aliquam opera et sollicitudo. Ita Galenus frequentem syllogismorum constructionem pessimam *curiositatem* dixit, l. 7. de *Hipp. & Plat. dec. c. 3.*

Curme, κῦρμα, genus est potionis, zytho vel cerevisiæ nostræ æmulæ ex hordeo factæ cuius potu sæpe pro vino veteres usi sunt. Verum noxium humorem gignere, dolorem capitis, et nervorum vires resolvere dicitur, apud Dioscor. l. 2. c. 110. Non videtur esse nomen Græcum, sed ejus gentis, in qua paraba-

Tom. I.

tur. Gorr. p. 244.

Cursus, δρόμος, quid significet, in trivio notum est. At in Medicina consideratur, ut actio crurum. Siquidem est ambulatio vehemens, C. Hofman. ad *Gal. de V. P. p. 177.* Estque simul motus corporis vehementior, et ita res non naturalis ad sanitatis conservationem, vel destructionem, pro usu, vel abusu, faciens. Utilitatem monstrat Hippoc. l. 1. de *Diet. XXX. 10. XXXIV. 12.* Noxam vero docet Gal. l. de *parv. pile exercit. cap. 33.* Aliquando sumitur abusive pro fluxu: *Cursus* urinæ, *Sceren. de remed. §. Vesicæ & calculo purg.* Keuchen. in *not. ad ill. p. 215.* *Cursus* mensstruus p. 227. seq.

Curvum, κολέβωμα. Vide *Coloboma*, et *Æginet. l. 6. c. 26.*

Curvamen, κῦρτωμα, ὕβωμα, extuberantiam et gibbositatem, vel secundum, vel præter naturam denotat, Hippoc. 2. *prognost. t. 25.* Ita ventris tumor in prægnante dicitur κῦρτωμα ἢ γαστρός, 2. *Proverb. XXXV. 6.* de liene l. 1. *Epid. ægypt. 1.* In specie vero ὕβωμα vocari *curvamen* omne vertebrarum, patet ex Galen. c. 3. de *artic. t. 53.* Dicitur & *obstipitas*, σκολιωσις, d. l. t. 40.

Curvus, κῦρτός, ὕβός, σκολιός, γαστός, quid sit ex præced. descriptione facile patet. Κῦρτός legitur de ventriculo, apud Hippoc. l. 4. *Epid. VII. 6.* de liene l. 2. f. 2. n. 65. ὕβός proprie de gibbosis in dorso dicitur, 4. *aph. 46.* Jung. Dieter. n. 848. Huic opponitur λοιδός, Galen. in *com. ad h. l. σκολιός* in composito usus ἰδυσκόλιος, 3. de *artic. t. 40.* & verbo σκολιωσις, ad latus incurvari, t. 48. γαστός vel γῶστος legitur 2. de *fract. t. 69.* & 4. de *artic. t. 61. 64.*

Cuscuta, est proprie nomen plantæ herbis adnascentis intricatissime, quæ significatio non est hujus loci. Improprie Paracello significat excrescentias in ossibus, vulgo *Überbein*, l. 7. de *orig. caus. & cur. morb. Gallic. c. 11.* & l. 8. c. 3.

Cuspis, αἶχμη, ἄκρον, quid proprie significet, non est hujus loci, ceu notissimum. Per translationem dicitur extremitas in pene, sive glans, Rolfink. O. ac *Meth. part. gener. inseru. part. 1. c. 47.* & species quædam deligationis, sive fasciæ, n. 91. apud Gal. de fasciis.

Custodia, φύλαξις, διαφυλαξις, προφυλαξις, idem significat, quod *Conservatio*, *Præservatio*. *Custodes* pororum, φρῆσοι, dicuntur musculi, Galen. l. 2. de *mor. muscul. c. 4.* et *Custodiaria* salutis facere, legitur apud Scrib. Larg. n. 84. videt Rhod. *Lexic. Scribon. p. 370.* Plane singulariter *Custos* Helmontio significat mucii pro-

N n du-

ductorem, sive potestatem mucii efflectricem. Tr. *Custos errans* 5. n. 27. Quid *Custos membranae*, Gr. *υλινυγορϕυλαξ*, dicitur in Chirurgicis, vide infra in voce *Meningophylax*.

Cutaceus, *δερμαδης*, idem, quod *Coriaceus*, *βουρϕιδης*, epitheton quorundam animalium, concoctu difficiliorum, Gal. l. 3. de *Al. fac.* cap. 41.

Cutambuli dicuntur vel vermiculi sub cuticula, aut super eam repentes & titillantes, cum molestia; vel dolores vagi scorbutici instar talium vermiculorum discurrentium cum magno cruciatu & molestia agrum infestantes, ab ichore tenuissimo volatili peculiari malignitate scorbutica inquinato provenientes. Vocantur & Veredarii vermes, vernac. *lausfende Baren*. D. Joh. Nic. Binniger *Obs. Med. Cent.* 4. obs. 42. p. 418. vide & *Vareni. Varus*.

Cuteus labor Paracelso dicitur generatio Tartari quotidiana, id est, usnea super usneam, vel quasi Tartarum super Tartarum, l. 1. de *Tartar.* tr. 3. c. 3. Verum quis intelligit hæc ænigmata Bæotica?

Cuticula, *ἐπιδερμης*, *δερμης*, cutis suprema, & veluti tegumentum cutis aut operculum, est pars solida magis, similis, tenuis, exsanguis, porosa, tegendæ cuti destinata, Barthol. l. 1. *Anat. c. 1.* negat, esse partem corporis, sed an rationibus sufficientibus, dubito, quas ventilare non est hujus loci. Valvulosam quoque esse Marcell. Malpighius primus invenit & declaravit in *Exercitatione Epistolica de externo tactus organo*. Sub *cuticula* artissime connexum esse corpus reticulare & mucosum tunica retiformi in oculo simile egregie docuit D. D. Joh. Maurit. Hoffmannus &c. in *Idea Machine humane Exercit.* l. sect. 2. §. 7. p. 7. Cæterum *cuticulam* cum foraminulis, sulcis in manu, protuberantiis vesiculosis, crinibus, perforantibus asperitatibus accurate delineavit Gothofr. Bidloo *Anatom. Tab. II.* Meminit *ἐπιδερμιδος* aliquoties Hipp. v. g. de *nat. pueri XVII.* 3. 7. 14. 18. *XIX.* 1. & alibi sæpius in eod. libr.

Cuticularis, *δερματωδης*, epitheton membranæ exterioris cerebri investientis, vulgo *Dura mater* dictæ, apud Gal. l. 9. *admin. anat.* c. 1. Defectus *cutis* lethalis in fœtibus diversa exempla recenset Ruysch. in *Observ. Anatom. Chirurg.* Cent. *Obs. LXXI.* & seqq.

Cutio, a *cutis* duritie, idem quod *Millepeda*, *Affellus*, *Cubaris*. Vide *Affellus*. Rhod. ad *Scribon. Larg. n. 31.* & Lind. *Ex. XI.* §. 21.

Cutis, *δερμαξ*, est pars solida exterior, ceu

integumentum corporis commune, & tactus instrumentum; cujus descriptionem videre licet in *Anatomicis*, in specie apud Barth. l. 1. *Anat. c. 1.* Laudatus Joh. Maur. Hoffmann. d. l. §. 8. *seqq.* p. 8. *seqq.* Accurate delineavit per microscopium sese exhibentem Bidloo d. l.

Cyanus, *κϑανος*, proprie *fabam* significat. Galenus in *excog.* vult idem esse, quod Diosc. *δοκϑανον* vocat. Ob figuræ vero similitudinem etiam insectum illud *Millepeda*, quando sese contrahit, *κϑανος* vocatur, teste Rhod. ad *Scrib. Larg. n. 39.* Vide *Faba*.

Cyanus, *κϑανος*. Vide *Cœruleus*.

Cyar, *κϑαρ*, foramen in *acu* significat apud Hippocr. 4. de *R. V. l. A. t. 123.* & l. 2. de *morb.* *XXXIII.* 15. 17. Apud Pollucem v. l. 2. *κϑαρ* dicitur interius auris foramen. Lindenus vertit *Curvedo*, *Med. Physiol. l. 2. c. 11. §. 4.*

Cyathifcos, *κϑαδϑικος*, dicitur Specilli Chirurgici pars altera concava in parvi *cyathi* modum, qua aliquid vel extrahi, vel infundi potest. Gorr. *Ægin. l. 6. c. 11.*

Cyathos, *κϑαδϑος*, ita dicitur liquoris & rei aridæ communis mensura apud Romanos, ligulas sive chochlearia quatuor continens, eratque Sextarii pars duodecima. Apud Atticos vero etiam communis liquidorum & aridorum mensura erat, sed capiens conchas duas, sive mystra quatuor, sive chemas quinque, sive selsunciam. Rhod. ex Hefychio etiam tribuit uncias duas ad *Scrib. n. 1.* Alibi vero n. 127. selsunciam, uti patet ex Gal. l. 5. de *C. M. S. L. c. 7. l. de pond. & mens. c. 4. 5. seq.* *Ægin. l. 9. fin.* Apud Rom. *Cyathi* nota erat C. apud Græcos vero X. Gorr. p. 251. Rhodius in *Diff. de Pond. & Mens. ferme sub finem* *Cyathum* continere scribit olei 3 12. vini 3 j. S. ̄ 4. Mellis drachmas 2. scrupul. 4. *Cyathorum cereorum*, *κϑαδϑων κϑαδϑων* quoque meminit Gal. de *R. V. l. A. t. 42.*

Cybitos, *κϑβιτος*. Vide *Cubitus*.

Cybium, *κϑβιον*, dicitur *Pelamys*, seu piscis marinus grandior, qualis *Thunnus* est, in frusta cubica vel quadrata divisus, ex Plin. l. 32. *H. N. c. 11.* Aldrov. l. 3. de *pisc. c. 18.* An vero idem, aut quid significet *Cybium* apud Gal. l. 5. de *C. M. S. L. in fin.* certo non constat.

Cyboides, *κϑβαιδης*. Vide *Cubiformis*.

Cybos, *κϑβος*, vide *Cubus*.

Cyceon, *κϑυσειον*, dicitur miscellanea potio, alimenti & potus rationem simul habens. Duplex videtur olim fuisse: Vilior cum aqua & farina mixtus, alter generosior & delicatior cum vino et variis farinis, melle etiam in-

terdum & caseo paratus, uti patet ex Hippocr. l. 2. de diet. IX. 1. 2. quamvis in posteriori significatione frequentius sumatur. Aliquoties ejus meminit & alibi Hipp. v. g. 2. R. V. I. A. t. 40. l. 2. de Morb. XXXIX. 19. XLIX. 37. l. de nat. mul. XXXII. 21. l. 1. de morb. mul. LXXXII. 7. l. 6. Epid. f. 6. t. 5. & alibi sepius. Vide Foef. Oec. p. 362. Lang. l. 1. ep. 58. Lind. Ex. X. §. 107. Dicitur & *Cinno*. Vide supra. Descendit a verbo *κιννώ*, misceo, *concinno*, quod legitur apud Hippocr. in epist. ad Damagetum n. 295. quemadmodum & composita, *ἐγκιννώ*, *commisceo*, l. de int. aff. XIII. 53. *ἐγκιννώ* & *προσενγκιννώ*, l. 3. de morb. XXX. 12.

Cycima, idem, quod *Lithargyrum*. Rul.

Cyclifcus, *κύκλις*, duplicem habet significationem. Primo significat idem, quod *Trochifcus*, Gal. l. 10. de S. Fac. §. *Cholo*. Deinde denotat scalprum excisorium cavum, sic dictum, quod ima sui parte ad circuli figuram accedat, cujus usus præcipue in fracturis capitis, quum illæ usque ad membranas pervenerunt. Veruntamen non absque periculo adhiberi potuit, cum quatiat immoedice caput. Gal. l. 6. *Metb. med. c. 6.* Æginet. l. 6. c. 90.

Cyclopion, *κύκλωπιον*, idem, quod *album oculi*, sive torum illud, quod in oculo albit. Aristotel. l. 4. de *hist. anim. c. 8.* Gorr. p. 253.

Cyclops, *κύκλωψ*, nomen quidem fabulosum Poetarum de nonnullis hominibus unum saltem oculum in vel sub frontis medio habentibus, inter quos Polyphemus apud Homerum & Virgilium jure refertur: Observationes tamen testantur, talia monstra aliquando in lucem producta fuisse, inter quæ notatu digna est observatio Borrichii de duobus, uno masculini, altero fœminini sexus Parisiis a Chirurgo Tamponette ex utero extractis, quibus unus erat oculus fuit confirmatus grandior cum duplici nervo optico, sub media fronte ad radicem nasi situs, quam legere licet apud Bonetum, *Medic. Septentr. l. 1. sect. 22. c. 2. p. 221.* qui desumit ex *Act. Hafn. Vol. 1. Obs. 93. p. 182. seqq.*

Cyclos, *κύκλος*. Vide *Circulus*. Latine etiam *Cyclos* dicitur modus Methodicorum curandi per Diatnion, ita ut unus sit resumtiivus, alter metafynceriticus, quemadmodum eos descripsit Cœl. Aurelianus Methodicæ sectæ deditus, l. 1. *Tard. Pass. c. 1. p. m. 249. 250. 254.*

Cycnarium, *κύκνάριον*, dicitur Collyrium colore album, *ἄδηκτον*, citra morsum, ubi A-

mylum, terra Samia & cerussa Rhodina prævalent. Mentio fit hujus medicamenti apud Gal. l. *Introduct. c. 14. l. 4. C. M. S. L. c. 1. Æginet. l. 7. c. 16.* ubi & *rubeus Cynus* describitur. Dicitur enim Cycnus vel Cygnus, *κύκνος*.

Cynus, *κύκνος*, *Cygnus*, *Olor*, est proprie nomen avis palmipedis aquatica, ad genus anserinum (cum quibus tamen in odio vivit) forma, victu, & ideo fortassis etiam facultatibus, accedentis, cujus descriptionem vide apud Aldrov. l. 19. *Ornithol. c. 1.* Schrod. l. 1. *cl. 2. n. 61.* Improprie quid notet, vide *Cycnarium*.

Cydar, id est, *Jupiter*, Rul.

Cydoniatum, *Cydonatum*, *κύδωνιον*, idem quod *Diacydonites*, compositio ex malis Cydoniis parata, additis aliis speciebus. P. Æginet. l. 7. c. 11.

Cyema, *κύημα*. Vide *Conceptus*, *Fœtus*.

Cygnus, *κύκνος*. Vide *Cynus*.

Cylichis, *κύλικος*, *κύλικις*, *κύλικη*, *κύλικη*, vitiose *κύκλις*, significat parvum calicem, aut pyxidem medicamentariam, Galen. *Exeg. Diæt. Hipp. Oec. p. 461.*

Cylindrus, *κύλινδρος*. Vide *Magdaleon*.

Cyllo, idem, quod *κύκλος*, vide *Cyllos*, i. e. *mutilus*, Lind. Ex. XI. §. 39.

Cyllos, *κύκλος*, *Cylosts*, *κύκλωσις*, in genere *claudum*, curvum, mancum, *mutilum* significat, Hipp. & Gal. tamen in specie *κύκλωσις* dicuntur, quibus crura extrorsum sunt distorta, & intus sinuata, vel incurvata, l. 2. de *artic. t. 87.* & f. 4. t. 3. & alibi. De aure quoque legitur 2. de *art. t. 53.* Jung. Foef. *Oec. p. 363.*

Cyma, *κύμα*, quasi *κύμα*, quo nomine veniunt teneriores coliculi scaporum, quos videmus appetente vere in primâ germinatione prorumpere. Latini non tantum *Cymata* neutro genere dicunt, sed etiam fœminino *Cymas*. *Κύμα* alias *fluctum*, *undam* significare, ex Lexicographis constat. Hinc descendit

Cymatodes, *κύματώδης*, *undosus*, fluctuans, est epitheton *pulsus* inequalis, præsupponentis impuritatem statulentam & ferosam in sanguine cum debilitata continuatione flammæ vitalis conjunctam. Tribuitur senibus a Waleo, *Instit. Medic. l. 2. c. 5.* Lege Galen. l. 1. de *diff. puls. c. 26.*

Cymbalaris. Vide *Cricoides*.

Cymbiforme, idem, quod *Naviculare*, *σκαφοειδές*, vide *Naviculare*.

Cynanche, *κυνάγχη*. Vide *Angina*.

Cynanthropia, *κυνανθρωπία*, est delirium Melancholicum, in quo homines existimant se mutatos esse in canes, eorumque mores emul-

lantur. Laur. Bellin. de morb. capitis &c. p. m. 513.

Cynobnis, κυνηχίς, Hippocrati panes calix est, & usurpatur pro vase, in quo vel medicamenta asservantur, vel exhibentur, ἰατρικὴν πιθάρικον, interpretatur Galenus in exeg.

Cynicus, κυνικός. Vide *Caninus*. *Convulsio*.

Cynipbes, vel culices, vel muscas denotat. Helmont. credit, ea fuisse insecta, quæ Moses jussu Dei in Ægypto in plagam produxit, nec Magi poterant imitari, de Lithias. cap. 1. n. 15. Jung. Aldrov. l. 3. de insect. c. 1. & 5.

Cynnabar, idem, quod *Cinnabaris*. Rul.

Cynnia, *Cymia*, *Carora*, significat vas simile urinali. Rul.

Cynocephalus, κυνοκέφαλος, est nomen animalis simiæ quodammodo similis, capite vero canem representantis, cujus descriptionem vid. apud Aldrov. l. 2. de quadr. dig. vivip. c. 7. Meminit aliquoties Gal. l. 1. Admin. Anat. c. 3. l. 11. de V. P. c. 2.

Cynodektos, κυνόδεκτος, hoc est, qui a cane morsus est. Legitur apud Dioscorid. l. 2. c. 99. edit. Saraceni.

Cynodes, κυνόδης, *caninus*. Vide *Caninus*.

Cynodesmion, κυνόδεσμιον, dicitur vinculum, quo membri genitalis cuticula cum glande colligatur, id quod etiam κύνα, canem, appellantur, Gorr. p. 254. Dicitur alias frenum, χαλκίον. Vide Linden. Medic. Phisiot. l. 2. c. 7. §. 78. Enimvero P. Ammann. aliam significationem vocabulo *Cynodesmus* tribuit in Irenic. p. 149. seqq. scribens denotare colligationem vel cohesionem canum utriusque sexus in congressu, cujus causam Graf. de Org. Viror. p. 95. in defectum vesicularum seminalium refert, hinc beneficio alicujus excrescentiæ spongiosæ circa officulum penis canini tempore coitus tumefactæ in coitu detinentur, donec sufficiens quantitas seminis affluerit. Verum Ammannus existimans canum cohesionem fieri post feminis ejaculationem statuit illam fieri ob intumesceniam penis, ob quam orificium internum vi aperit usque in cavitatem uteri, quod postea constringitur, & ita inter angustias hæret non secus atque in partu difficili caput fœtus humani in vagina, collum vero in interno orificio clauso remorari contingit.

Cynodontes, κυνόδοντες, *dentes canini*. Vide *Caninus*. Meminit eorum Hippocr. 3. aph. 25. Vulgo ab oculis *augenzane*, Dieter. n. 488.

Cynolophoi, κυνόλοφοι, dicuntur eminentiæ sive processus extantes in vertebra, quæ arcent occurrentia. Alex. Benedictus l. 1. de

hist. part. hum. corp. c. 6. p. m. 1185. & l. 5. cap. 24. p. 1265.

Cynolyssa & *Cynolyssus*, κυνέλυσσα & κυνέλυσος, idem significant, & illud quidem, quod *Rabies canina*, hoc vero quod *Rabiosus*: Leguntur apud Martin. Listerum Exercit. 3. de morb. Chronici. p. m. 104.

Cynoraiste, κυνοραϊστει. Vid. *Croton*.

Cynorexia, κυνοραξια. Vide *Appetitus Caninus*.

Cyon, κύων. Vide *Canis*, *Caninus*, *Caniculus*.

Cyphoria, κυφορεια, significat graviditatem fœminæ, sive tempus, quo mulier utero gerit. Ulus est hoc nomine Dolæus Encyclopæd. Pract. l. 3. c. 13. p. m. 588. Verbum κυφορεια, *graviditas sum*, usurpavit Lucianus, notantibus Lexicographis.

Cyphi, κύφει, est confectio quædam aromatica ad suffitum, qua quondam Ægyptii sacerdotes usi, Diosc. l. 1. c. 24. Concinnabatur olim ex sexdecim rebus, quas recenset Linden. S. M. Ex. X. §. 151. Sed postea etiam Antidotis addita. Unde tales compositiones, *Cyphoidea*, κυφοειδής, dictæ sunt Gal. l. 8. de C. M. S. l. c. 7. P. Æginet. l. 7. c. 22. Rhod. ad Scrib. Larg. n. 70. Hier. Mercurial. l. 3. Var. Lect. c. 2. Duæ potissimum species: una Solaris & magna dicta, ex tribus rebus constans: altera Lunariorum, ex 28. Ægin. d. l.

Cyphos, *Cyphosis*, *Cyphoma*, κύφος, κύφωσις, κύφωσις, significant *gibbositatem*, gibbositatem, ceu morbum malæ conformationis, consistentem in figura vitiata dorsi ob vertebrarum situm versus exteriora mutatum, & luxationem plerumque a causis externis violentis inductam. Et licet Hipp. *gibbositatem* quoque ab asthma, aut tussi, fieri posse dixerit, 6. aph. 46. rarum tamen hoc est, & causæ vehementiæ nihilominus respondet quoque externæ cuidam violentiæ. Leguntur illa vocabula apud Hippocr. 3. de art. r. 2. & seqq. & Galen. in com. ad illos, ut & ad cit. aph. Dicitur & ὀπισθοκύφωσις, item κύρτωσις, & qui hoc affectu laborant, κυρτοί, κυρτοί, *gibbosi* vocantur. Huic opponitur κέρδωσις, de qua suo loco Jung. & M. A. Severin. l. de gibb. valg. & varis part. priori.

Cyprinum, κύπρινος, est nomen olei spissioris vel unguenti potius a floribus cyperi, qui magna copia ingrediuntur & ita basin constituunt, ita dicti, cujus descriptio pomposa habetur apud Dioscoridem l. 1. c. 65. ed. San. Cerati ex *Cyprino* meminit Celsus l. 4. c. 23. contra morbum uterinum.

Cyprinus, κυπρίνος, nomen piscis aristulosi.

Linden. *Ex. XI. §. 230.* Vide *Carpio*. Adde Schroder. *l. 5. cl. 3. n. 76.* Est & epitheton Pulveris, qui usurpatur ad capillos cum naturalibus artificialiter compactos (qui Calientra apud Dolæum vocantur) a fordibus mundandos, siccandos & exornandos, cujus aliqua etiam descriptio extat in Morley *Coll. Chym. Leid. c. 153.*

Cyprium as, i. e. *Cuprum*. Scribon. *Larg. num. 16. uέλαν πὶ κύπριον* definit Galenus Cyprium cinerem, cujus usus est ad oculos exeg.

Cypselo, *Cypselis*, *κυσέλις*, *κυσέλις*, idem est, quod *Cerumen*, sive Aurium sordes. Vide *Cerumen*. Unde & *κυσέλιβουσα* nuncupantur, quæ sordium altitudine adobruta latent. Rob. Keuchen. *ad Q. Seren. p. 241.*

Cyrenia, *Crocomma*, i. e. *fox olei*, & de *Croco*. *Rul. Iohnf.*

Cyrcanao, *κυρκανία*, significat *misceo*, turbo, confundo. Legitur apud Hippocr. *l. 1. de morb. mul. LXXXIII. 5.*

Cyrebria, *κυρέβρια*, idem, quod *αχρον*. Vide *Achyron*. Legitur hæc vox apud Hipp. *l. de nat. mul. LV. 5. l. 2. de morb. mul. XLII. 5. LXXXI. 5.* Vide *Foef. Oec. pag. 365. 366.* Scribitur & *κυρέβρια*. *Gorræus p. 255.*

Cyreniacus, *κυρηναϊκός*, est epitheton Succii, *Laserpitium* veterum dicti. *Scrib. Larg. n. 167. Rhod. in not. ad b. l. Meminit & Aginet. lib. 7. c. 3.*

Cyreo, *κυρέω* significat *contingo*, evenio, incido, Hippocr. *4. de vit. t. 36.* ubi mendose in Græc. Galeni edit. *Basil. legitur κυρήσι*. Dicitur & *κύρω*. Composita sunt *εὐκυρέω*, *Comingo*, quod legitur *l. 1. de morb. XXIII. 5. προσκυρέω*, *l. de præcept. VII. 11.*

Cyriacus, *κυρηναϊκός*, epitheton est pastilli ad nomas & putredines utilis. Appellatur & alio nomine *Asclepius*, *ἀσκληπιός*. *Gorr. d. l.*

Cyrios, *κύριος*, quod in substantivo *Domini* significat, notum, sed non est hujus loci. Hippocr. adjective est epitheton dierum, qui in morbis certe aliquid judicant & decernunt, & in quibus Criticis strictè dictis, *κρίσιμους ἡμέρας*. Occurrit autem *l. 1. de morb. X. 12. XI. 8. XXII. 27. XXIV. 7.* & in superlat. *κυριώταται*, *l. 1. de morb. mul. XXXIII. 9.*

Cyrtoides, *κυρτωδής*, *gibbiformis*. Vide *Cubiformis*.

Cyrtoma, *Cyrtosis*, *κύρτωμα*, *κύρτωσις*, idem, quod *κύρτωσις*, *gibbositas*, Latine *Quassatio*. Vide *Cyphosis*, *curvus*. Tumores hypochondriorum *κύρτωματα* vocavit Hippocr. *2. progn. 2. 25.*

Cyros, *cyssaros*, *κυσός*, *κυσσαρος*, *Anus*, *podicem* significat, & idem, quod *ἀρχός*. Vide

Archeus, *Anus*. Occurrit apud Hipp. *l. de nat. puer. IX. 16.* *Jung. Foef. Oec. p. 366.*

Cysteolithos, *κυσέλιθος*, idem, quod *Lapis Spongie*, ab usu & virtute calculum vesicæ frangendi ita dictus. Schroder. *l. 3. c. 8 n. 19.* Verum an non majori jure ipse *Calculus Vesicæ* hoc nomine venire possit?

Cysthepaticus, *κυσθηπατικός*, est epitheton ductuum biliarium in hepate bovino in vesiculam fellis modo tribus, modo quatuor oculis hiantium, qui potius ratione inferuntur *Hepaticis* nominandi essent. Occurrit in *Actis Eruditor. Lips. A. 1693. m. Octobr. p. 434.* ex *Philippi Verheyen Profess. Lovanienfis corporis humani Anatomia*.

Cysticæ Arteriae & Venæ dicuntur *Anatomicis*, non tam, quæ ad vesicam urinariam, quam quæ ad fellis vesiculam excurrunt. *Barthol. libell. 2. Anat. c. 5. p. 655.* *Cysticæ* medicamenta dicuntur, quæ vesicæ urinariæ destinata sunt, & cum *Nephriticis* coincidunt. *Morellus de mater. medic. ed. Blasf. p. 354.*

Cysticus, *κυστικός*, *Vesicalis*, epitheton venarum gemellarum e trunco venæ portæ ad vesicam felleam occurrentium, de quibus videantur *Anatomici*. De *Hernia cystica* vide *Ecloma*.

Cystis, *κύστις*, *vesicam* significat primario & absque adjectione illam, quæ urinam excipit, & foras per intervalla excernit, Hippocr. *l. 4. aphor. 77. seqq. & alibi*. Hujus descriptionem pleniorē vide *sis in scriptis Anatomicis*, in specie *Thom. Bartholin. l. 1. Anat. c. 20.* Deinde & secundario cum additione folliculus ille bilem flavam sub hepatis cava parte continens *κύστις χοληδόχος*, *Vesica fellis*, dicitur, *Galen. l. 4. de V. P. c. 12. & alibi*. Hujus historia videatur apud *laud. Barthol. d. l. 1. c. 15.* *Vesicam felleam osseam* notavit *Rhodius Cent. III. obs. 3.* Cæterum dantur etiam *Vesicæ* minores in *Anatomicis* naturales, quales sunt *Vesiculae seminales* sive cellulae, de quibus vide eund. *d. l. 1. c. 23.* Et si *Malpighio* credendum, ipsa substantia pulmonum tota *vesicularis* est, pene infinitas *vesiculas* orbiculares & sinuosas ex tenuissimis & levissimis membranis efformatas continens. *Id. l. 2. c. 9.* *Vesicula parva* Græce dicitur *κύστις*, juxta *Galen. in expos. voc. Hippocr.* Dari quoque *Vesicæ præternaturales*, v. g. *Hydaridas*, & alias, ex *Præctis* observationibus constare poterit. De *hydropre vesicali* vide *Eugalen. de Scorbut. n. 32. p. m. 153. seqq.*

Cyrbion, *κύριον*, nomen est *Collyrii*, quod a cinereo colore etiam *τέφραλον* vocatur, & describitur a *Corn. Celf. l. 6. c. 6.* *Gorr.*

Cyzicenus, κυζικηνός, epitheton *emplastri* facientis ad ulcera chronica & nervos præcisos apud Galen. l. 4. de C. M. P. G. cap. 13.

A. D.

△ Hac litera olim Symbolice quartanam febrem fuisse signatam, quæ litera aliis major est, patet ex Gal. 3. in 3. *Epid.* t. 71.

* *Dacer*, δάκρυ, genus quoddam cassiæ.

Daceton, δακυστή, est epitheton animalium quæ morfu lædunt. δακυστή θηρία legitur apud Nonum de Morb. particul. cur. c. 270.

Dacno, δάκνω, significat mordeo. De Aquilone vento usurpatur, quod oculos mordet, Hippocr. 3. *aph.* 17. Hinc descendit δακνωδής, *mordax*, quod usurpatur de frigido in ulceribus, 5. *aph.* 20. Jung. Dieter. *Iatr.* n. 172. 173. Gorræus pag. 68. vertit per *mordacitatem*, & descript per tangibilem qualitatem, quæ in corpus subiens exasperat, & punctiois sensum inducit. Talis qualitas tribus saporibus inest, acido, amaro, & acri: Acido quidem, ut frigido simul & subtili: Frigidum namque non nisi in raris corporibus, qualia sunt vulnerata omnia, oculi, os, nares, & venter, mordicat. Amaro vero & acri, ut calidis, *mordacitas* inest. Frigidum præstat condensando; calidum in duriora subiens dissolvendo, fundendo, operatur. Dicitur & febris *mordax*, πυρετός δακνωδής, quæ manum Medici perpetim & æqualiter acri calore afficit & mordet; quales sunt biliosæ, cum omni tempore; tum præcipue in statu. Idem in def. De *mordacibus* humoribus agit Gal. l. de plenit. c. 8.

Dacrygelos, δακρυγέλος, qui *lachrymatur* videns. Jos. Laurent. *Amalib. Onom.* p. 237.

Dacryodes, δακρυώδης, *Lachrymosus*. Dicitur improprie de ulcere humido & famoso, apud Hipp. 3. de fract. t. 7. Erotianus.

Dacryon, δάκρυον, significat *Lachrymam*, que proprie est liquor excrementitius, serosus, aut lymphaticus, ex oculorum glandulis prorumpens occasione magnorum animi pathematum, doloris, tristitiæ, commiserationis, gaudii repentini &c. spiritus animales & sanguinem ita agitantium & compellentium, ut portiones serosas & lymphaticas largius ibidem deponant & dimittant. De *lachrymarum* natura, origine, & excretionem legatur Vvarthon. de Glandul. c. 26. Th. Barthol. *Anat.* l. 3. c. 8. Th. Vvillis de Anim. Brut. Part. 1. c. 15. Glandulæ oculorum etiam Anatomicis dicuntur *Lachrymales*, & viæ illæ, sive vascula, *Canaliculi Lachrymales*, *Puncta Lachrymalia*. Dividuntur *Lachrymæ* in Naturales & Præternaturales.

Illæ sunt, quas modo descripsimus. Hæ vero quæ vel invitis nobis effluunt, Involuntariæ dictæ, ἀκούσι δάκρυα, quæ in febribus malum præbent signum, Hippocr. 1. *Epid.* f. 2. t. 80. Jungatur 4. *aphor.* 52. t. 1. *Prognost.* t. 10. l. 4. *Epid.* XXVII. 12. & l. 6. *sect.* 1. t. 16. Vel Sanguineæ, cum sanguineæ guttulæ lachrymarum instar ex oculis fluunt, Dieter. *Iatr.* n. 174. Improprie usurpatur de succis plantarum sponte promanantibus, & in resinam vel gummi concretescentibus. Ita succus papaveris *Opium*, δάκρυον, *Lachryma* dicitur, Rhod. ad Scribon. n. 86. *Lachryma Thuris*, Ægin. l. 7. c. 3. Gummi Oleæ Æthiopicæ, Scribon. n. 252. succus lacteus Ficum, Keuchen. ad Seven. p. 200. Vide Schroder. l. 1. c. 2. lit. L. Sordes quoque induratae in oculorum angulis in cervis repertæ odoris gravis & penetrantis *Lachrymæ Cervi* vocantur, de quarum virtute medicamentosa vid. Schroder. l. 5. cl. 1. n. 17. Dicitur contra venena & venenatis morbos Antidorum pretiosis regum thesauris anteponendum. Frid. Hofm. in *Clav. Schroder.* ad d. l. p. 249. Vide & C. Reies *camp. El.* q. 67.

Dacryopoeos, δακρυποιός, i. e. *lachrymas citans*; Dicitur de quibusdam medicamentis acris, ut supra Cera, Kaphanus marinus &c. Jos. Laur. *Am. On.* p. 237.

Dactylebra, & *Dactylithra*, δακτυλίθρα & δακτυλίθρα, significat *digitalem*, quod ex diversis rebus paratum digitis applicatur. De *digitalibus* purgantibus ex Oribas. *Collect. Med.* l. 8. c. 6. legatur Rhod. ad Scribon. *Comp.* 180.

Dactylios, δακτύλιος, *orbiculum pastillum*, significat, apud Hipp. de nat. muliebr. CV. 24. Vide Foef. *Oec.* p. 145.

Dactylodochme, δακτυλοδόχη, est mensura quatuor digitorum transversorum, qua intervalla dimetitur. Dicitur & δοχηή, παλαιή ἢ δάκρυον, Lat. *palmus*, Gorr. p. 99.

Dactylos, δάκτυλος, vel *fructum palmæ* denotat, quæ significatio Botanicis relinquitur. vel significat *digitum*: Horum quinque sunt ordinarie in omni manu & pede hominum. In manibus peculiaribus nominibus gaudent. Primus & cæteris oppositus crassior, *pollex*, ἀντίχειρ, quasi *promanus* vocatur. Vide *Anticheir*. Secundus, *index*, διχάνος, item *salutaris*. Tertius, *medius*, μέσος & longissimus. Quartus, *parvus*, παρῦστος, quasi *medio proximus*, alias *annularis*, dictus: Quintus minimus, *articularis*, μικρός. In pedibus carent nominibus propriis. Singuli terna ossa, internodia, & articulationes habent. Consulantur anatomicorum scripta, v. g. Linden. *Med. Physiol.*

*l. 2. c. 14. §. 88. seqq. C. Hofm. Instit. libr. 2. c. 104. & in comm. ad Gal. LL. de Us. part. n. 45. seqq. Barth. & l. 4. & libell. 4. Anat. Dactyli marini dicuntur Balani ostreae inter dura saxa in mari prope Anconam geniti, apud Aldrov. de serpent. & dracon. l. 2. c. 5. Dactylus sive digitus est minima quoque mensura, quibus reum intervalla dimerimus, unde proverbialis locutio: *Digitus dies est*, de qua vide Linden. Ex XVI. §. 224. seqq.*

Dactylothece, δακτυλοθήκη, vocatur Paræo instrumentum Chirurgicum ad erigendum pollicem, vel alium quemvis digitum alias semper pendulum ex læsione, *l. 22. Chir. c. 10.*

Dædalus, vocatur Mercurius, Lang. *Harm. Chym. c. 1. Th. Chym. Vol. IV. p. 121.*

Dædion, δαίδιον, diminutivum, *tædulam* significans. Vide *Dæ.*

Dæmon, δαίμων, esse vocabulum *αἰών* & ambigua significationis, in bonam ac malam partem, constat ex aliis Lexicographis, præsertim Henr. Stephani *Thesouro Græco*. Significat vero *Deum*, *Numen* vel *Genium* bonum, vel malum, item *Fortunam*. In bona significatione accepit haud dubie Galen. *l. 10. de V. part. c. 12.* Vide Cl. Hofm. *in comm. n. 761.* In mala vero *comm. 1. in Prognost. t. 4.* Idem etiam ipsam animam rationalem, *dæmonem* nostrum vocavit *l. de consuetud. c. 4.* Verum frequentior hodieque in foro Medico acceptio mala, quando sumitur pro *Diabolo*, qui & *Cæcadæmon* appellatur. In qua significatione legitur apud Forest. *l. 10. Obs. 19. Schol. l. 30. Obs. 8. Schol. Lang. in Epist. aliquoties apud Wier. Senn. & alios, ubi ejus præstigia in producendis morbis, in decipiendis melancholicis, epilepticis &c. occurrunt, Rolsink. Ord. ac Meth. Med. Spec. lib. 2. sect. 3. cap. 29.* Tales morbi quoque & ægroti vocantur *Dæmoniæci*. Huc pertinet *Dæmonium Caninum* vel *Lupinum*, quo nomine etiam exprimitur *Cynanthropia* & *Lycanthropia*. Dolæus *Encycloped. l. 2. c. 4. §. 2. p. 56.* Chymici abusive accipiunt in bonam partem. Ita Crollius singulis elementis *Dæmones* inesse dixit, teste Libav. *in Exam. Philos. viv. sec. de ser. Harv. p. 141.*

Dæmonis stercus. Asphaltus. Jo. Tagul. *l. 2. c. 4. Inst. Chir.*

Dæ, δαίς, & per contractionem δαίς, *tædam* significat, apud Hipp. & materiam *tædariam*, *l. 1. de morb. mul. X. 8. LXIII. 39. CII. 21. l. de Steril. IIX. 26. XIII. 31. XII. 18. XXI. 2.* Diminutivum quoque *δαίδιον*, *tædula*, legitur apud eundem, *l. 1. de morb. mul. XXIX. 3. XXIX. 5. & alibi.* Vide Foef. *Oec. p. 145.*

Dæis, δαίσις, *tædam magnam* denotat. Gal. *in Ex.* quamvis Foef. potius *parvam* significare velit, quia est diminutivum, *d. l.*

Dalni, nomen esse insectorum, & stercoribus oriundorum, incertum, patet ex Parac. *l. 1. Philos. ad Athen. t. 20.*

Dama. Vide *Rupicapra*.

* *Damasonium*, δαμασάσιον, sic dicta, quod domandi vim habeat, venena scilicet: dicitur etiam *alisma*.

Dannosus, δαίνωρος, βλαβερός. Vide *Asymphoros*.

* *Danace*, δανίκη, nummus quidam barbaricus, sexta pars drachmæ. Ita si quis apud vetustiores medicos inveniat medicamenta exhibita fuisse pondere *Danaces*, intelligere debet sextæ partis drachmæ, h. e. scrup. sem., feu gr. 10.

Dannum, βλάβη, idem, quod *πονα*, læsio, detrimentum. Vide *Blabe*.

Daphnæleon, δαφνέλαιον, i. e. *Oleum Laurinum*, Dioscor. *l. 1. c. 49.*

Daphnia, δαφνία, vocatur *Gemma comitiali morbo medens*, Plin. *l. 37. H. N. c. 10.* Ansh. Boet. *hist. gemmar. p. 555.* a Lauri figura ita dicta.

Darato, δάρωτος, idem, quod *ἀζωωτος*, qui fermento caret. Epitheton panis, apud Nicandr. Vide Gorr. *p. 55.* Hesychio dicitur *δάρωτος*.

Dariadeslus, epitheton obscurum apud Parac. *in Frag. medic. l. de Epidem. c. 1.*

Darsis, δάρσις, i. e. *excoriatio*, qua cutis a subjectis partibus scalpello deciditur & separatur. Gal. *l. 3. Anat. admin. c. 2.* a verbo *δέρω*. Aliquoties ulus etiam est phrasi hac *κατὰ δάρσιν* separare partes ab aliis Lyser. *Cultr. Anat. l. 1. c. 2. p. 22. 23.* Meminit & Vesal. *l. 2. de H. C. F. c. 6.*

Darta, idem, quod *fera Impetigo*. D. Binninger. *Obs. Med. Cænt. 4. Obs. 89.*

Dartus, δάρτος, nomen est membranæ, vel involucri, Testes investientis, & quidem in viris communis, unde etiam ab aliis sub scroti nomine comprehenditur, & constat ex paniculo carnosio etiam tenuiori, quam alibi, venisque & arteriis referto. Barthol. *l. 1. Anat. c. 22.* In feminis vero propria est testium, & quidem unica, quia communibus caret. Gal. *de dissect. matric. c. 9.* Barthol. *d. l. c. 26.*

Das, δαίς, idem, quod *δαίς*, vide *Dæ*.

* *Dascillus*, δάσκιλλος, Piscis ita dictus, quod umbrosa & obscura sectetur: vescitur, ut ajunt, cæno, & stercore. Cujus usum in medicina tradunt Aldrov., Jonsth. & alii.

Dasympma, δάστυμμα, oculi vitium, vel idem, quod

quod *πρόχωμα*, vel gradu minori differens. Vide *Trachoma*. Aet. l. 7. Gorr. p. 100.

Dasyfus, δασύς, h. e. villosos pedes habens. Strictè *Cuniculum* significat, interdum & *Leporem*, de quibus suis locis. Legitur apud Gal. l. 5. de C. M. S. L. c. 9.

Dasyus, δασύς, significat *densus*, *asper*, *pilosus*, *hirsutus* vel *hirus*, pro conditione rerum, de quibus prædicatur. Ita Hipp. de lingua usurpat, δασύαι γλώτται, *asperæ*, propter ficitatem linguæ, 1. *Prorrh.* f. 1. t. 3. *Coac.* t. 234. De capillis usus 6. *aph.* 34. de palpebris *densis*, Gal. *comm. ad Prorrh.* text. ubi & δασύσου legitur qui *densam* habet vocem; δασύσεν qui *pilosum* habet pectus: de respiratione *densa* Gal. c. 3. de fract. t. 61. de urina, 1. *Prorrh.* f. 3. t. 3. *Coac.* t. 176. 583. 593. *Epid.* LIII. 8. l. 7. Jung. Dieterich. n. 175. Hinc δασύτης, vel δασύ, *asperitas*, *villositas*, *densitas*. C. Hofm. *comment. in Gal. de V. part.* n. 724.

* *Datura*, seu *Stramonium* fructu spinoso, de quo Botanici. Hujus semen in pulverem redactum, & ad drach. Ss in potu exhibitum mentem turbat ac alienat. V. Boerhaav. de vir. medicam. p. 3. cl. 4. c. 9.

Daura Paracelsi dicitur *Helleborus niger*, testimonio D. Ludovici *Pharmac.* p. 139. Dicitur & nonnullis *Dura*.

Deacuminata, ἀπίκη. Vide *Apoxe*.

Dealbatio, λευκτισμός, vel λευκωσις, vel pertinet ad Cosmeticam partem; v. gr. quando dicitur *dealbatio* dentium, cicatricum, *Forest.* l. 31. *Obs.* 4. 7. vel pertinet ad Spagyricam. Ita *dealbatio* dicitur tertium opus in regimine Lapidis Philosophici a Laurenti Ventura in *tr. de lapid. philosoph.* c. 27. totiusque operis initium & firmamentum, c. 30. Jungatur *Alchymia* incerti Auctoris *cap.* 36. & 41. in *Theatr. Chym.* Vol. III. p. 34. 38. *seq.* Adde *Vol. V. pag.* 201. *seq.* & 477. *Dealbandi* quoque modos fucatos, quibus metalla tingi possunt, tradidit Paracels. in *Manual. Cuprum dealbandi* modi duo videantur in *Iunken. Lex. Ch. Ph. P. I. p.* 100. *seqq.*

Deambulatio, περιπατις, proprie denotat motum corporis moderatiorem & exercitationem leviozem. Tropice vero etiam de animo usurpatur. Ita cura vocatur animæ *deambulatio*, Hippocr. 6. *Epid.* f. 5. t. 11.

Deargentatio, ἀργύρωσις, dicitur Tinctura Metallorum ignobiliorum, v. gr. Cupri in colorem argenteum, cujus modum sat perspicue tradidit Jacob. le Mort. *Metallurg. contract.* f. 2. p. m. 271.

Dearticulatio, διαρθρωσις. Vide *Abarticulatio*.

Decaryatio; χρύσωσις, dicitur Tinctura fucata metallorum, monetarum, &c. in colorem aureum, quales aliquot tradidit Paracels. *Manual. primo.* Vide Jacob. le Mort. d. l.

Debilis, ἀβίαστος, βληχρός, ἀδυνάτης, vide *Abebeas*, *Bleebros*, *Asthones*. *Debilitatis* causa in flammæ vitalis sanguinæ potentia consistit. Hinc *debiles* dicuntur μικρόσφουτες, parvo pulsu præditi, teste Linden. *Ex. X. §.* 155. *Debilitatis* morbosæ universalis, vel particularis causas vide apud Helmont. *tr. Ignotus hospes morbus*, n. 74. dextre veris & perspicuis principiis applicandas & explicandas.

Debitum eum epitheto *Conjugate* frequenter occurrit apud P. Zacchiam *Quest. Med. Leg.* l. 10. *Consil.* 36. *alibique*, pro cohabitatione, & coitu conjugum Venereo.

Debus, terminus Paracelsicus, remedium adversus iram, cujus meminit *tract. Apocrypha de vulnere*. §. de *apogryphis vulnere bilis*.

Decamylon, δεκάμυρον, nomen Malagmatis apud Orbasium, sic dicti, quod ex decem aromatum generibus paretur. Refertur ab Aetio & Aeginet. l. 7. c. 18. ubi per Græcum *νάρδα* intelligi debet unguentum Nardinum, recte notante Gorræo *pag.* 111. Meminit Keuchen. *ad Seren. nor.* p. 181.

Decantatio, κεντήσις, idem, quod *Defusio*, quando liquor aliquis a materia, quæ se præcipitavit, lente citra colationem aut filtrationem defunditur, & passim in autoribus occurrit, ut non opus sit testimonia peculiaria apponere.

Decanus, δεκανός, nomen officii & dignitatis diversæ significationis, pro varietate status vel ecclesiastici, vel secularis, usitatum hodieque etiam in Universtitatibus, ubi Præses in aliqua Facultate *Decanus* vocari solet, estque dignitas ambulatoria. Olim in malam partem quoque fuisse usurparum pro præstigiatoribus, constat ex Galen. l. 6. de S. *Fac. mox a principio*. Mentio fit quoque *Decani* cujusdam, (haud dubie Ecclesiastici) qui centum & octuaginta sex annos vixit, ejusque Epitaphium legitur apud Penotum *de Medic. Chym.* in *Vol. I. Th. Ch.* p. 659.

Decatorithoma, δεκατοριθωμα, dici potest medicamentum compositum, quod ex decem simplicibus parari & componi solet, Keucken. *ad Seren. d. l.* Coincidit fere cum *δεκάμυρον*.

Decens, τὸ δέον. Vide *Deon*.

Decerno, κρῖνο, idem, quod *Judico*. Vide *Crisis*.

Decidentia, κηπίπτωσης. Vide *Cataptosis*. Dicitur etiam *μηπίπτωσης*, estque epitheton quorundam morborum acutorum, qui ultra qua-

quatuordecim dies usque ad vigesimum, imo quandoque ad quadragesimum protrahuntur, Gal. *comm. 1. in prognost. Hipp. 2. 25. & alibi*, unde vocantur Acuti per *decidentiam* vel ex *decidentia*.

Decidius dicitur de *Uvula relaxata*, aut *proidente*, quam Joh. Stephan. vocat *Deciduum Uvam*, *Paraphras. in Avicenn. l. 3. fen. 1. cap. 12. p. 232.*

Declaratio, ἐπιμύησις, ἐξηγήσις, idem, quod *Explicatio*, Interpretatio. Galen. 4. de *diff. puls. c. 2.*

Declinatio, ἁποκλίσις, dicitur illud morbi tempus, vel universale, vel etiam paroxysmorum particulare, quando causa morbifica vietas porrigit manus calori vitali, sive nature victrici, eum symptomatum remissione. Sequitur statum vel vigorem morbi, & presente *declinatione* cessat periculum mortis. Et si quis moritur, non *declinationis* merito, sed erroris superadditi novique morbi inde dependentis culpa moritur. Vid. *Dogm. nostr. p. 424.* *Declinatio* quoque dicitur ex Avicenna species dislocationis ossium, aut luxationis imperfecte, quæ & *Contortio*, in qua os non totaliter exit e sua sede, vocatur, Forest. l. 9. *Obs. Chirurg. Obs. I. Schol.*

Declivis, *Declivitas*, κενώρησις, κενώρησις. Vide *Catarrhos*.

Decoctio, ἄφρασις, ἄφρασις, late idem est, quod *Coctio*, de quo *supra*. Frequentius tamen Latinum usurpatur de coctione artificiali, vel culinaria, vel pharmaceutica. Strictè vero *Decoctio*, ἄφρασις, denotat perfectam & plenariam alicujus rei coctionem, ad differentiam coctionis inchoatæ vel imperfectæ, quæ simpliciter *Coctio* dici potest. Medicorum *Decoctiones* fieri solent lento igne, clementer & curtis ignibus. Keuchen. ad *Seren. p. 88.* Jung. *Rhod. in Lexic. Scribon. lit. D.*

Decoctum, ἀφρασίσιον, ἄφρασίσιον, in genere denotat omnem decoctionis effectum, sive materiam, quæ cocta est. Specialiter vero in Pharmaceuticis est forma medicamenti liquida, (barbare etiam *Brodium* dicta) constans ex liquore viribus medicamentosis imprægnato, interveniente debita secundum artem coctione. Differentias, & modum parandi *Decocta* artificiosum vide apud Vveker. *Antidot. gener. l. 1. cap. 14. Special. l. 2. sect. 7.* Morell. l. 1. *Form. Rem. f. 1. c. 1.* Schroder. l. 1. c. 3. *lit. D. l. 2. c. 49.* Hofm. in *Clav. ad h. l.* aliosque plures. Helmont. *Decocta* suspecta reddere ausus est, quod non sint entia, qualia per distillationem proliciuntur, sed translationes entis in medium peregrinum, *tr. A.*

Tom. I.

ditus præclusus ad condum n. 9. & præsertim fabricantibus non competere, *tr. de febr. c. 8. n. 3.* Enimvero videtur adversus solem loqui. Quod vero Solenander in imbecillitate ventriculi *Decoctorum* Stomachicorum dictorum usum improbet *f. 5. p. m. 513.* ob aqueam humiditatem nimis relaxantem, majorem præ se fert verisimilitudinem. Verum non est hujus loci, pluribus hæc ventilare. *Decoctum* gradatum, in quo restant vires residuæ, Georg. Melic. in *præcept. General. dispensatorii.*

Decollatus, ἀτραχήλιος. Vide *Atrachelus*. Jung. *Rhod. ad Scrib. n. 194.*

Decolor, *Decoloratio*, ἀχρῶσις, ἀχρῶσις. Vide *Achroi*.

Decompositum, vocabulum augens significationem compositi. In Physica Trismegisti legitur descriptio, *Th. Ch. Vol. I. p. 374.* Composita sunt ea, quæ patiuntur corruptionem & componuntur. *Decomposita* vero sunt illa, quæ jam in compositione per corruptionem & generationem convenerunt.

Decoratio, κόσμησις, Fallopio dicitur confervatio vel restitutio pulchritudinis naturalis vel in universo corpore, vel in parte parte, & ars hoc præstans eidem etiam vocatur *Decoratoria*, *tr. de Decoratione c. 2. Tom. II. p. 327.* Vide *Cosmetica*.

Decortico, λήπιον. Vide *Lepis*.

Decostis, ἀπλωσις. Vide *Apleuros*.

Decrementum, ἁποκλίσις, dicitur vel de ætate, quæ sequitur consistentem, & alias ætas *decreescens* vocatur; vel de morbo, ubi idem est, quod *Declinatio*. Opponitur *Incrementum*, αὐξήσις. Legitur apud Paracels. *Paramir. l. 1. c. 3. fin.*

Decrepitatio, vel etiam simpliciter *Crepitationio*, ψόφος, dicitur *Streptitus* ille, quem eduat salia vim ignis experta, aut igni injecta, ob portiones nitrosas adhærentes; ita etiam aqueæ portiones oleosis admixtæ & pinguibus super igne crepitare solent. Legitur prius vocabulum apud D. Ludovic. *Dissert. I. Pharm. p. 434.* Accuratius hanc operationem descripserunt celeberrimi Chymiatræ D. D. Vvedelius *Ph. I. A. F. R. l. 1. f. 4. c. 3. p. 50.* & D. D. Bohn. *Dissert. Ch. Ph. XII. §. 6.* Jung. *Morley Coll. Ch. Leid. c. 370.* Sal *decrepitationis* quid sit & quomodo fiat, vide apud St. Blancard. *Chym. vernac. c. 13. §. 2.*

Decrepitus, ἄσχατος ἄρον, πικρὸς γῆρας, dicitur, qui ad senium extremum pervenit, & ad octuagesimum annum, vel paulo plus sese extendit. Ætas quoque dicitur *decrepita*, ἄσχατος γῆρας, ὑπέρμετρον, ἀκρότατον, Gal. c. 2. *apb. 28.* Jung. Dieter. *larr. n. 375.* Dicitur & in substantivo

O o

De-

Decrepitas, apud P. Zacch. *Q. M. L. l. i. tit. i. q. 9. n. 29. & alibi.*

Decrescens, *ἠδυνάσκουσα*, dicitur de ætate, vide *Decrementum*, & de morbo, præsertim febre, quæ est species continuæ vel continens. Vide *Acmaistica*. Sylv. *lib. i. Prax. c. 28. S. 4.*

Decretorius, *κρησιμα*, *κρησιμα*, idem, quod *Indicatorius*. Vide *Crisimos*.

Decrus, *ἀσκαλός*. Vide *Asceles*.

Decubitus, vel de corpore dicitur, & idem est, quod *Cubatio*, Gr. dicitur *κατάκλισις*. Vide *Cataclisis*. *Decubitus* ægrotum optimi, qui naturalibus similes sunt, Hippocr. *in progn. Rolf. O. ac M. Com. Spec. l. 3. sect. 2. c. 16.* vel de humoribus de parte in aliam fluentibus, & vocatur *δρόσηλος*, *δρόσημον*. Vide *Aposcepsis*.

Decursus, *ἀποδρομή* Gr. dici posset, plerumque durationem alicujus rei, vel temporis, vel morbi denotat. Quamvis & verbum *decurre* aliquando significet properare ad aliquid, v. g. ad medicamenta. Cels. *l. 6. c. 8.* Rhod. *in Lex. Scrib. p. 371.*

Decurtatus, *μειωτός*, vel *μειωζών*, mendose *μειωτός*, est species debilis pulsus & deficientis, quando perpetuo diminuitur, nec minui desinit, donec prorsus deficiat; quod si iterum redeat, & de integro augetur, *decurtatus reciprocus*, *μειωτός παλινδρομών* vocatur, Galen. *l. i. de diff. puls. c. 11.* Quod si in eo nulla fervetur æqualitas, motuque ipso frequenter deficiat, *deficiens inequalis* appellatur, *μειωτός ἀνόμαλος*, 2. *de caus. puls. 11.* Pulsus omnis *decurtatus* provenit ab imbecillitate facultatis pulsificæ, h. e. flammæ vitalis deficiente continuatione & activitate.

Decussatio, *Decussatim*, *Decussata* figura, idem est, quod *Chiasmus*, *χιασμός*, de quo jam supra dictum, vide *Chiasmus*. Pertinet etiam hoc nomen ad delipationis species chirurgicas, quando fasciæ *decussatim* circumvolvuntur.

Decussio, *σχάσις*, *decussorium*, *σχισθηρίον*, *Decurtio*, *σχάζω*. Vide *Schazo*. *Decussorium* instrumentum peculiare in cranio læso cum suppuratione ad piam matrem vide apud Scultet. *Arm. Chir. Part. I. Tab. II. fig. 11. & Tab. XXIX. fig. 1.* ut & apud Paræum *l. 9. Chir. c. 21.* Jung. *Blas. Med. Un. p. m. 73.*

Deduco, Gr. dici posset *κατάγω*, *εξάγω*, significat etiam *evacuatio*, v. g. *Deducere per nates*. Scribon. *Larg. n. 9.* Rhod. *in Lex. Scrib. d. 1.*

Defectio, vel de viribus corporis dicitur, vel de animo. Vide *Ectylsis*, *Lipothymia*, *Syn-*

cope. Alias & *Defectio* olim dictus fuit *morbus lienis*, quando deficit trahere ab hepate feces sanguinis, ex hypothese hodieque obsoleta & anatomicis principiis plane repugnante. Legitur vero apud Isaacum *l. 9. Theoricæ c. 35.*

Defectus, *ἔνδειξις*, *ἔνδειξις*, *ἔλλειψις*, *ἐπιπίσις*, significat absentiam vel carentiam alicujus, quæ usu æstimatur, Galen. *l. i. de caus. puls. c. 11.* Opponitur *superfluum*, *περισσόν*, & utramque a natura alienum, *l. i. de V. P. c. 32.* Adjective etiam defecta crisis, *ἐπιπίσις κρισις*, Gal. eadem est, quæ crisis imperfecta, *ἀτελής*, *l. 3. de Crisib. c. 7.*

Defensio, *δοταλογία*. Vide *Apologia*.

Defensivum, est vulgare chirurgis epitheton quorundam topicorum, quæ pertinent ad ἀποκρούσιν, sive repellentia, verum saltem eorum proprie, quæ non ipsi parti affectæ, sed vicinæ applicantur, pro interceptione: unde & *ἀποκρούσιν*, *intercipientia*, & effectus *ἀλλοίωσις*, *interceptio* vocatur, Rolf. *O. ac M. Med. Spec. l. 4. sect. 1. c. 15.* Paracelsus etiam ad interna transiit, per *defensivum* intelligens *consortativum*, & quæ symptomata graviora prohibent, quo pertinent gemmæ, & Spiritus auri, *libr. 2. de pest. c. 4. & 5. & in fragm. de Peste*, quamvis fortassis præter meritum.

Deferventia vasa, vide *Ejaculantia*.

Defervesco, *Deferveo*, *δοταζέω*. Vide *Apozeo*.

Deficio, *ἐλλείπω*, *ἀπαυδαίω*, *ἐλείπω*, & de corpore, & de animo dicitur. Vide *Defectio*. Rhod. *in Lex. Scrib. p. 371. 372.* In specie *pulsus deficiens*, *ἐλλείπων*, dicitur, qui admoventi digitus videtur exolutus, & paulo post prorsus desinit, ob defectum spirituositatis in sanguine, Gal. *l. 2. de caus. puls. c. 3.*

Definitio, *ἔρος*, *ὁρισμός*, est oratio explicans essentiam rei, Gal. *l. 4. de diff. puls. cap. 2. & seqq. alibi que sepius*. Debet vero continere genus, differentias, subjectum, causam efficientem, si perfecta esse velit, *d. l.* Quæ talis definitio dicitur in acquirenda cognitione morbi, eadem dicitur indicatio in exequenda curatione, verbis elegantissimis Lind. *Ex. IV. §. 19.* De *definitionis* in medicina utilitate vide Rolfink. *O. ac M. Med. Sp. l. 2. sect. 2. c. 2. seqq.* Interdum essentielles, interdum causales proponi solent, C. Hofm. *Com. de V. P. n. 409.*

Defixus, vide *Devotatus*.

Deflagratio, *ἐπιφλογισμα*. Vide *Epiphlogisma*.

Defloror, *ἀπὸ τῆς ἀρτιότητος*, idem, quod *devirginor*, virginitatem depono. Vide *Απορραθηνευομαι*.

Defluvium capillorum, vide *Alopecia*. In genere *defluvium* respondet Græco, ἀποβολή, vide *Aporrhoe*.

Defluxio, *Defluxus*, κατάρροπος, κατάρροσος, & ἀματισμός, dicitur, quando materia peccans, vel una cum sanguine, vel liquore nervoso, aut lymphæ a parte aliqua superiori transit ad aliam inferiorem, sive internam, sive externam. Vide *Catarrhifis*, *Catarrhus*, *Fluor*, *Rheumatismus*.

Deformitas, *Deformis*, αἰσχρῶς, αἰδής. Vide *Æscobos*, *Aides*.

Defrens, δεφρενός, ἀρρα, quasi fracta feget, vel *defrensu*. *Frendere* fabam, fruges, ἐφρεν, idem, quod frangere. Inde *nefrendes* pueri, qui per ætatem adhuc dentibus frangere non possunt. Rob. Keuchen. ad *Serenum* p. 96.

Defrutum, ἐψευκ, σίραρον, dicebatur olim specialiter *mustum ad dimidias coctum*, quemadmodum *sapa mustum ad tertias coctum*. Medix est facultatis lenis & citra acrimoniam extergentis. Ad condiendos cibos veteribus fuisse usitatissimum, demonstrat Linden. Ex. X. §. 19. 36. seqq. 60. seqq. Potest tamen hoc vocabulum haud inepte aliis succis ad spissitudinem coctis attribui, qui alias Arabib. & in offic. *Robob* vocari solent. Gorr. Dieterick. etiam existimat Græce dici posse ἀπόζωμα, n. 734. fin.

Defunctus, θανάτ, τεθνηώς, idem, quod *mortuus*.

Degeneratio, νεισθησις, νεισθη, dicitur, quando res quædam a pristina sua indole & natura recedit & mutatur in deteriolem. Ita sanguis *degenerare* dicitur vel admisioni rei extraneæ, vel demum errore indignati, vel avocati archei. Helmont. tr. de febr. c. 11. n. 6.

Deglutitio, κατάρροσις. Vide *Catapofis*. *Deglutitoris* insignis, qui frusta cultrorum, catenarum, araneas, coria, lacertos, bufones, calculos &c. sine damno *deglutivit* & devoravit, historiam recenset D. Binninger. *Obs. Medic. Cent. 5. obs. 7. p. 492. seqq.*

Degmos, δηγμός, in genere *morsum* significat, & in specie oris ventriculi, ab humorum & fermenti acrimonia, & malignitate dependentem, apud Hippocr. *Coac. t. 636*. Quomodo differat a *divugmōs*, vide Lind. Ex. XIII. §. 137.

Dei, δῆ, impersonale, significans *decer*, *oportet*, & monstrat necessitatem medico in actionibus, præsertim in applicatione remedium pharmaceuticorum & chirurgicorum. De cuius verbi emphasi vide Dieter. n. 177.

Inde πῶ δέον, *decorum*, *necessarium*. Vide & *Oportet*.

Deicticos, δεικτικός, *Indicans*, *Index*, vide *Index*.

Deidizome, *deidissome*, δειδίζωμαι, δειδίσσωμαι, εἰδίσσωμαι, significat, *metuo*, *timeo*, & usus est Hipp. l. 1. de morb. mul. XXI. 17.

Dejectio, ἀποχόρημα, ita solet Hipp. vocare in specie excrementa per alvum exeuntia, 7. aph. 64. & alibi; & quidem non tantum naturalia, verum etiam frequentius præternaturalia se habentia. Sunt vero duplicia; Alia sincera, quæ unum tantum obtinent colorem: Alia permixta & variegata; unde diversa quoque in prænot. *Prognostic. Coac. textibus* tradidit Hipp. prognostica & eventus boni, vel mali præfagia. Legitur & hoc vocab. apud Scrib. *Larg. n. 90. 92. 142.* & in diminutivo *dejectiuncula*, n. 52. Vocatur & διαχόρημα τῆς κοιλίας, apud Hipp. *Coac. t. 601.* ubi optimam *dejectionem* descripsit. In aliis vero textibus seqq. malas addidit. Inquiratur in indice Ioustoni ad *Coac. Hipp.* De præfagio ex *dejectionibus* legatur quoque Rolsink. *O. ac M. Med. Spec. l. 3. sect. 2. c. 19.*

Dejectorium, κατωτερριόν, vide *Catoterica*. Lind. Ex. XII. §. 53.

Deile, δῆλη, in Lexicis exprimitur per *crepusculum*, quod incertum esse an diei, an vero noctis intelligendum sit, ex Lindeno ad vocem *crepusculum* jam dictum est. Etenim constat ex aliis Græcis autoribus, δῆλη & de matutino & de vespertino dici. Interpretes tamen Hippocratis, præsertim Foësius ad l. 2. *Epid. f. 1. p. 996. seqq.* & l. 6. *Epid. f. 1. t. 14.* per vesperam vertunt, quasi significatio hæc sit certissima, quamvis non videam, quid obftet, quo minus ascarides & alii morbi autumnales sub *crepusculum matutinum* vehementiores esse queant.

Deilos, δειλός, *timidum* significat, velut ad omne opus ob imbecillitatem *tediosum*, Gal. c. 1. de R. V. I. A. t. 22. Foëf. *Oec. p. 146.*

Deima, δῆμα, notat terrorem, metum, terculamentum, qualis est, qui a spectris incurritur. Hipp. l. de *Virgin. morb. l. 6.*

Deinos, δεινός, hoc est, *gravis*, *terribilis*, est epitheton exaggerans. Usurpat Hipp. de febre l. 7. *Epid. f. 1. t. 17.* ubi Gal. & alii interpretes hæcticam febrem intelligunt. Verum non video, quomodo hoc quadret cum addito epitheto *περισφγῶδης*, h. e. *bullam* aut *flatum referens*, inflatus. Sane hæcticorum corpora potius arida & exsucca conspiciuntur. Videtur igitur potius malignæ febris lentæ ex summa cacochymia flatulenta obortæ species intelli-

genda hic esse. Fortassis non male dici posset febris cachectica.

Deinosis, δεινωσις, donotat exaggerationem, amplificationem. Legitur de superciliis distentis, & convulsionem retractis, apud Hipp. 2. de R. V. I. A. r. 44.

Deipnon, δειπνον, significat Cœnam. Vide Cœna. Aliquando tamen & late pro omni cibo, vel cibatione videtur sumi, v. gr. 2. Prorrh. XII. 4.

Deire, δειρη, cervicem aut collum significat. Vide Cervix. Legitur apud Hipp. l. 2. de mor. mul. LIV. 15.

Deitas, δειότης, quid proprie significet, scilicet naturam divinam, ad Theologos pertinet. Rebus quoque creatis & naturalibus deitatem inesse & independentiam voluerunt quondam ethnici. Sed luridas deitates, & cœcitates vocavit Helmont. tr. Promissa autoris n. 15.

Delachrymatus, ἀποδακρυτικός, vide Apodacrytica.

Delapsio, ἐκπτώσις, idem, quod prolapsus, vide Ecptosis.

Delatio, idem, quod indicatio, quatenus medico ostendit & repræsentat, sive per simile, sive per contrarium, quod apprehendere & præstare debet pro fine suo obtinendo, Mich. Gavassietius l. de indic. curat. cap. 4. p. m. 50.

Delectatio, ἡδονή, τὸ ἡδοναῖον, idem, quod oblectatio, voluptas, est animæ perceptio & passio vel commotio excitata ab objectis externis sub specie bonorum a sensibus externis perceptis, consistens in spirituum, seu animæ emissariorum, expansione & diffusionem. Huic opponitur dolor, de quo p. infra. De causis delectationis & doloris, legi quidem potest Gal. l. 1. de sympt. causis. cap. 6. Lang. l. 1. ep. 41. Verum accuratius hanc materiam pertractarunt Charlon. Ex. VIII. Pathol. §. 21. seq. & Th. Will. de anim. Brut. Part. 1. c. 8.

Delesis, δόλησις, significat noxam, detrimentum, idem, quod λώβωσις, φθορά, Hipp. in Juvamento. II. 3.

Deleterios, ἀληθῆριος, significat perniciosum, summe noxium. Estque epitheton venenorum. Galenus describit deleteria, quæ nec ægris, nec sanis profunt, lib. 6. in 6. Epidem. t. 5. Idem etiam omnium purgantium naturam vocavit deleteriam naturæ nostræ adversam, c. 2. de R. V. I. A. r. 12. id quod de fortioribus & electivis dictis intelligendum est. Vide Disp. 1. nostram de Remoris Purgationis.

Delictum, ἀμάρτημα, ἀμαρτία, ἀμαρτία, ἀμαρτωλία, idem, quod error, peccatum, qua-

lia ab ægris, adstantibus, a medico, committi solent. Unde & apud Hippocr. & Gal. passim eorum fit mentio, v. gr. 2. de R. V. I. A. r. 40. 48. l. 4. Epid. XI. 18. Gal. 7. in 1. Prorrh. t. 14. Vide Foef. Oec. p. 36. Dieter. n. 46.

Deligatio, deligatura, ἐπιδασίς, est operatio chirurgica, qua pars læsa & soluta continentia laborans fasciis debitis munitur, aut ad unionem promovetur. De hac passim Hippocr. in l. quæ ad medic. pertinent. Item de fractur. de vulner. ulcer. de Partic. Tres species deligationis recenset ex Avicenn. Aquapend. l. 2. Pentateuch. c. 5. Forest. l. 6. Obs. 11. Schol. Glutinatoriam, seu incarnativam, reteativam & expulsivam. Vide Epidesis.

Deliquium, vel sumitur pro virium animi & corporis iactura, & ita idem est, quod lipothymia, defectio, syncope, eclipsis, de quibus suo loco; vel accipitur chymice pro specie quadam διακρίσεως, sive dissolutionis, estque liquatio per descensionem facta, quando corpora coagulata cellæ, aeri, puteo, aut alii frigido & humido loco, super marmore, tabula vitrea, vel in manicam Hippoc. ut vocant, exposita externæ humiditatis hisce corporibus sese adjunctis adjuvamine in liquorem resolvuntur, & in subjectum vas desfluunt atque destillant. Resolvuntur autem in frigido potissimum pulveres calcinati, salia & ejulmodi alia corpora salium naturam redolentia. Sed omnia, quæ in frigido resolvuntur, in calido rursus coagulantur. Et hoc est deliquium in aere, vel vaporosum. De hoc deliquio legatur etiam ex novissimis D. D. Wedel. Ph. l. A. F. R. l. 1. f. 2. c. 1. Aliud quoque est deliquium embapticum, cum res in humorem demersa eousque continetur, donec deliquerit. Hoc fit dupliciter. Nam res aut vasculo contenta immergitur, ut ipsa humoris substantia non accedat, vel saltem tenuissimus sudor permeet, veluti cum in vase ceræ, vel vesica bubula imponitur, & cum delicit, extrahitur, quæ res, si humor est calidus (quod fit plerumque) simulachrum balnei est; aut in ipsum humorem finitur diffundi, seu nude seu lintea petia interveniente, qua simul segregantur sordes. Et hic quoque vel frigidus liquor est, quo pacto gummi, succi inspissati, ut saccharum &c. solvi possunt; vel indiger calefactione, ut in manna & similibus pinguedinem succumque tenacem habentibus. Humor autem ille, qui est medium solutionis, talis esse debet, ut, si eum segregatum cupimus, facile possit denuo separari, nec peregrinam qualitatem invehat soluto, nisi studio querimus simul alterationem ejul.

ejusmodi. Hæc Rul. & Iohnf. in *Lex. Jung. & Rolfink. Chymic. l. 2. c. 2.* Ad priorem modum pertinet liquor, vel oleum myrrhæ apud Schrod. *l. 4. cl. 2. n. 392.* & oleum tartari p. d. d. *l. n. 408.*

Deliramentum, φλεβών, idem, quod *Nugæ*. Proverb. locutio.

Delirium, ἄσφροσύνη, ἄφροσύνη, est generale nomen, denotans alienationem mentis, h. e. depravatam imaginationem & ratiocinationem, uno verbo, insaniam, dementiam, *desipientiam*, sine & cum febre, comprehenditque varias species, phrenitidem, lethargiam, maniam, melancholiam, stupiditatem, quas omnes egregie declaravit & descripsit Th. Vuillis de *Anim. brut. Part. 2. c. 10. seqq.* Generalis vero delirii ratio formalis in hoc consistit, quod spiritus animales aut nimis irritati, aut in confusionem acti huc intra globosam cerebri substantiam inordinate & tumultuose ferantur, & propterea incongrue animæ rationali phantasmata offerantur, & proinde intellectus & voluntatis actus depravati sequantur. An interdum in delirio sola phantasia vel imaginatio depravetur, salva ratiocinatione, & vicissim an sola ratiocinatio, salva phantasia, lædi possit, uti Castell. ex Galen. *l. de differ. symp. cap. 3.* non est hujus loci ventilare. De delirio vide Diet. *larr. n. 649. 653.* Vide etiam *Insania. Delirare*, est de *lira* seu recto rationis recedere & aberrare. *Liram* veteres vocabant fossam rectam, quæ contra agros tuendos ducebatur, & in quam uligo terræ decurrit, Lind. *Ex. XI. §. 169.* Foel. in *Oecon. p. 480. & alibi.* *Deliriorum* initium a somno deducere conatur Helm. *tr. Demens Idea. n. 30. seqq. & tr. Jus Duumviratus, n. 30.* & ita animæ sensitivæ attribuit, de *Lithias. n. 38.*

Delitiae, τροφή, idem, quod *gaudium, oblectatio*. Illas etiam vires corporis frangere, si immodicæ fuerint, testatur Gal. *l. 3. de V. P. cap. 10.*

Deloo, δηλῶ, significat *indico*, manifesto, testor. Usus Hippocr. *1. apb. 12. & 2. apb. 17.* Vid. Dieter. *n. 182.* Hinc δηλῶν, manifestum, notum significat, & δηλωτικὸς, *indicativus*, quo nomine indigitavit signa *diagnostica* communiter dicta. Linden. *Ex. IV. §. 51.*

Delphææ, δελφικῆ, idem, quod *seropha*, sive sus scæmina, quod δελφῶν, i. e. *matrices, porcellorum* conceptacula haberent ita dicta. Unde & *porcelli* δελφάκια vocantur. Lang. *l. 1. ep. 61.*

Delphinus, δελφίν, nomen piscis est ex cetacorum genere, Galen. *l. 3. de Al. fact. cap.*

37. duræ carnis, ob nimiam pinguedinem lar- do porcorum non cedentem, *porcus marinus* dicti, cujus prolixam descriptionem, cum usu in medicina vide apud Ulr. Aldrov. *l. 1. de Cetis, cap. 7.* Anatomem *delphini* septentrionalium, sive *phocæne*, lege in *Ephem. Natur. Cur. Ann. III. Observ. 20.* *Delphines* quoque vocantur machinamenta, quæ prohibent motum, id quod & unci faciunt. Orib. de *machin. cap. 3.*

Delphus, item *Edelphus*, terminus Parac. quo denotatur separatio aliqua de mineralibus, v. g. de Arsenico, *tr. 2. de Pestilit. Repetit. l. 2. de Tartar. tract. 2. c. 3.*

Delphys, δελφύς, iterum significat Hippocrati *l. de Sterilib. XI. 8.* idem, quod μήτρα, ἕστέρα, h. e. totum genitale mulierum membrum, matrix, naturæ arum, conceptorium, vulva, & si quæ sunt alia synonyma, quæ videantur apud Rolfink. *O. ac Meth. part. gener. dic. Part. 2. c. 11.* Linden. *Medic. Physiol. l. 2. c. 7. §. 94.* cujus descriptionem organicam & partes descriptas habere licet in anatomicis libris, præsertim apud Bartholin. *l. 1. Anat. c. 28.*

Delta, δέλτα, vocatur etiam pudendum muliebre, ut est apud Suidam, haud dubie, ob figuram triangularem, sphericam, notante Lindeno *Ex. Physiol. Medic. c. 7. artic. 15. p. 318.*

Delticus, terminus Paracelsicus impressionem vitæ alienæ, ad prolongationem vitæ facientem, denotans. Verum sunt φλεβόνες. Legitur apud Parac. *l. 1. de vit. long. c. 9.*

Deltoides, δελτοειδής, h. e. figuram literæ Græcæ Δ. triangularem representans, estque epitheton musculi humerum vel superiorem brachii partem occupantis carnosus et triangularis, quem Nic. Steno in duodecim musculos distinxit, inter se unitos. Plura de hoc musculo videantur apud Barthol. *Anat. l. 4. c. 2.*

Delumbatus, Delumbis, quid significet in aliis Lexicis quoque exponitur. Quod infans ab obstetrice imperita in partus negotio *delumbati* queat, notavit D. Henr. a Deventer *Art. Obstetric. c. XLIX. p. 267.*

Demadesco, καθευγάνω, βρέχομαι, h. e. probe madesco. Scribon. *n. 73.*

Demanus, ἄχρη, qui manibus caret. Galen. *l. 4. de Hippocr. & Pl. deer. c. 4.*

Demas, δέμας, significat *Corpus*. Quare ita vocetur, videatur apud Macrob. in *Scipion. somn. lib. 11.* citante Linden. *Ex. XVI. §. 107.*

Dementia, ἀνοία, ἄφροσύνη, idem, quod *amentia, delirium*. Vide *Amentia, Delirium*.

Helmont. quod sit vis soporifera errans, *tr. de Retentis*.

Demersio, καταποτισμός, ponitur pro *submersione*, ab Helmont. *de Lithias. cap. 9. n. 46.*

Demetrius, δημήτριος, vide *Cerealis*.

Demitto, καταβάλλω, καθίημι, idem, quod *immitto*, inficio, unde καταβλησις, vide *Catablema*. Verbum sæpius occurrit apud Scrib. *Larg. n. 123. 130. 255. &c.* Vide *Rhod. in Lex. Scrib.*

Demiwrgia, *Demiwrgos*, δημιουργία, δημιουργός, *creationem* & *creatorem*, significat, q. d. publicum opus, et publice operans. Imprimis vero generationi hoc competit, in qua significatione frequenter accipitur apud Galen. Latine quoque vocatur *opifex*, *opificium*, vide *Creatio*.

Demonstratio, ἀπόδειξις est terminus potius philosophicus, quam medicus, significans probationem ex evidentibus, certis et indubitatis, tum sensu, tum intellectu talibus desumptam, Gal. *l. 1. meth. med. c. 4. & 5.* An tales etiam locum habeant in medicina, ventilari solet, et sano quoque sensu affirmari potest, cum & ars medica sua habeat propria & confessa principia, quibus nititur. Pudeat ergo illos medicos, qui in artis ignominiam illa principia in dubium vocare, imo omni studio annihilare conantur.

Demorsus, idem quod *Morsus*, δῆξις, Legitur apud Fuchf. *comm. in Gal. l. 1. de Symp. causf. cap. 1. p. m. 100. b.* Vide *Dacno*.

Demos, æquivocum est vocabulum. Vel enim populum, cœtum multorum hominum significat, & ita in Græco penultima circumflexitur, δῆμος, quæ significatio huc non pertinet. Vel, si in Græco ultima gravi accentu exprimitur δῆμος, denotat *pinguedinem*, uti patet ex *Epistola Democriti de natura hominis ad Hippocrat. n. 63.* Vide *Foef. Oec. p. 148.*

Demotivus lapsus, id est, *repentina mors*. Rul. & Iohnf. *in Lex.*

Demulceo, παραγορέω, h. e. mitigo, lenio. Vide *Paregoreo*.

Demusculatum, ἀμυον. Vide *Amyon*.

Denarius, vel *denarium pondo* in Lat. versione apud Gal. *l. 5. de C. M. P. G. c. 11.* & alibi sumitur pro *drachma*. Hinc in Græco δραχμῆς legitur. Idem pondus quoque denotari per *denarium cruciatum* in Scribonio, existimo. Vide *Lexic. & Indic. Rhodii Scribonian.* Idem *in diss. de ponder. & mens.* scribit *denarium capere scrupulos III. & $\frac{3}{7}$ p. 41.*

Deneruatio, ἀπονεύρωσις, idem, quod *Tendo*. Vide *Aponeurosis*.

Denigratio, μελασμός, μέλαισμα, Hippocrati dicitur, quando vel pars a frigore externo nigrorem contrahit, *5. apb. 17. & 20.* Vide *Dieterich. n. 529.* vel quando ex sanguine extra venas refuso per contusionem, aut aliam causam externam nigrescit. Dicitur alias *sugillatio*, ἐκχύμασι, Hippocr. *2. de fract. t. 28. l. de humid. uf. IIX. 4.* quæ *denigratio* sæpe principium putredinis gangranosæ aut potius sphacelose est, *ibid. XI. 25. c. 2. Progn. t. 9. l. 2. Prorrb. t. 7. Coac. t. 493.* Vid. *Foef. p. 404.* Dicitur & *denigratio* de artificialibus apud Scrib. *n. 208. & in Theatr. Chym. Vol. III. de Alchymia incerti autor. 32. seqq.* *Denigratio* quoque vocatur spagyricis initium operis in magisterio lapidis philosoph. estque materia vel elixiris prima dissolutio, fitque *nigra*, unde & *caput corvi* dicitur, & est signum solutionis. Vocatur etiam *acerum Philosophorum*. Langp. *Harmon. Chym. cap. 1. 6. & 11. in Vol. IV. p. 725. 752. 775.* item in *Allegoriis sapientium distinct. 10. Vol. V. p. 74.* Senior de *Chymia ibid. p. 207. seq.*

Denodatio, id est, *dissolutio*. Rul.

Dens, ὀδὴν, ὀδὴς, Jon. propria & notissima significatione denotat partes osseas in utraque maxilla occurrentes, certis alveolis, quæ βόθροις dicuntur, infixas, quæ radices vocantur, & partim supra gingivas extantes. Infixio illa dicitur γέφυρασις, clavatio. Non enim aliter hærent, quam clavi in parietibus. *Dentes* sunt triplicis ordinis: Primores in utraque maxilla quatuor: *incisores τοιούς*, & *γυλακτοί* vocantur. Proxime iis adstantes acciti & focii, *canini* & *canolares*, κωνοδόντες. Reliqui latiores *molares*; *μύλοι*, item *πρακτικῆς* appellantur. *Dentium* descriptionem vide apud anatomicos, in specie Linden. *Med. Physiol. l. 2. c. 13. & 24. seqq.* Dieter. *n. 600.* Bartholin. *Anat. libell. 4. c. 12. 13.* *Dentes* arma hominum dicuntur apud Keuchen. *ad Seren. p. 289.* Per metaphoram quoque *dens* vocatur primario processus secundæ colli vertebræ, & per consequens tota illa vertebra ob similitudinem, quam habet processus cum dente, Hippoc. *l. 2. Epid. f. 2. n. 69.* Vocatur & *ὀδοντοειδής*, h. e. *Dentiformis*, Gal. *c. 2. in 1. Prorrb. t. 55. & l. 4. de L. Aff. c. 3.* Vid. *Foef. Oecon. p. 443.* Barthol. *libell. 4. An. c. 15. p. 735.* Dicitur & *πορρωσάνης*, *nucleiformis*.

Densitas, *Densus*, δατός, vide *Dafys*, & *πυκνότης*, *πυκνός*, quæ leguntur apud Hipp. *5. apb. 63. 67.* quamvis & crebritatem significet, si despectu vel respiratione prædicatur, v. g. &

6. Epid. f. 4. r. 4. Vide *Creber*.

Dentagra, ὀδοντῆρα, *forfex dentaria*, vel *forceps dentes extrahens*, *forceps dentium*. Dicitur & ψαλῆς, Lat. *Dentiducum*, *Dentarpaga*, *Odontagogum*, Rhod. ad Scrib. n. 53. Harum forficum species & figuras varias vide apud Paræum l. 16. c. 27.

Dentalis lapis, dicitur materia illa tartarea, vel tophacea, quæ ex vitiosis portionibus coagulatis adhæret dentibus, & in lapideam fere duritiem consolidatur, apud Helmont. tr. *Alimenta Tartari insontia* n. 23.

Dentalium, *Dentale*, est species conchylii, vel conchula parva oblonga, exterius asperula, intus lævissima, tubuli modo concava, alteraque parte rimam habens canini dentis instar acuminatam, Schroder. l. 5. cl. 3. n. 79. ubi ab dentalio, quod conchula cornu instar foris striata, intus lævis describitur, distinxit. Verum Aldrovand. haud dubie conjunxit, quinque differentias dentaliorum proponens, ubi secunda & tertia dentalia representant. Pertinent vero hæc conchylii ad purpuras & buccina, l. 3. de Testac. c. 5. Ingrediuntur compositionem Ung. Citrini Offic. Hodieque vero dentaliorum sive conchularum sympathicarum dictarum virtus contra anginam alioque gutturis affectus inclaruit, notante Boneto Medic. Septentr. Collatit. l. 2. sect. 7. c. 6. p. 340. e Simone Aloysio Tustecio.

Dentarius, ὀδοντοδότης, epitheton medici vel chirurgi, qui ex professo artem dentes evelendi & curandi exercet, Gal. ad Thrasymbul. c. 24. ubi & oculusarius & auricularius, ὀφθαλμικός & ἀυρικός legitur.

Dentarpaga, vide *Dentagra*.

Dentes, ὀδοὶ vel ὀδόντες, nomen piscis ita dicti a dentium & qf. mutilorum æqualitate instar paxillorum, qui citharæ aptantur, Lind. Ex. XI. §. 77. Descriptionem vero & usum in cibis laudabilem vide apud Aldrov. l. 2. de pisc. c. 12.

Dentes Columellares, Varroni, & Plinio, qui alias Varroni, Canini Vritn. ad c. 7. l. 2. Varron. de re rustica.

Dentiducum, ὀδοντῆρα. Vide *Dentagra*.

Dentificium, ὀδοντοτεμνίς, dicitur medicamentum, quo utimur ad dentes confricandos, & a sordibus purgandos, quin & gingivarum circumsitaram, quando humore fuerint prægnantes, depurationem & absterisionem. Horum formulas vide apud Gal. l. 5. de C. M. S. L. c. ult. fere ad finem. Weker. l. 2. Antidor. Spec. sect. 47. Morell. lib. 2. sect. 2. c. 7. Libav. Syn. Arc. Chym. l. 7. c. 31. fin. Suntque non solum sicca in forma pulveris, sed & liquida.

Schrod. l. 2. c. 61. Paræus d. l. c. 28.

Dentio, ὀδοντοπέω, aliis & μυλῆω, (quod in specie de molarium proventu dici posset) hoc est, dentes accipio, dicitur de pueris, plerumque septimestribus, Hippocr. 3. aph. 25. Foef. Oec. p. 443. Jung. Dieter. Iatr. n. 599. & Kenchen. ad Seren. p. 206. Hinc *Dentitio*, ὀδοντίασις, ὀδοντοπέω, significans ipsam dentium eruptionem, quæ plerumque cum dolore & pruritu gingivarum fit, qui Græce dicitur ὀδοντοπέω, & a solutione continui violenta & urgente dependet.

Dentiscalpium, ὀδοντοκλυστρον, dicitur instrumentum chirurgicum, non solum, quo dentes a sordibus purgantur, vide *Odontoglyphon*; sed etiam apud Sculter. id significat, quo gingivæ a dentibus separantur ad commodiorem evulsionem, Arm. Chir. Part. I. Tab. X. fig. 10.

Denudatio, γύμνωσις, dicitur de ossibus, quæ in fractura eminent, Gal. c. 4. de artic. t. 16. ossa denudata, γυμνωθέντα.

Deo, δέω, significat ligo, constringo, cui opponitur λύω, solvo, relaxo. Legitur apud Hipp. 3. de iis, quæ in medicat. t. 25.

Deobstruens, ἀνοστρωτικός, ἐκφρακτικός, idem, quod *aperiens*, epitheton facultatis medicamentosæ. Vide *Anastomosis*.

Deon, δέον, decorum, opportunum, quod decet, officium, a δῆ, decet, oportet, vide supra *Dei*, Gal. cap. 4. de artic. t. 50. πὲρ δέοντι urget Hippocr. 1. aph. 1. non solum in medico, sed & in egro & adstantibus, Jung. Dieter. n. 179.

Deoppilantia, *Deoppilativa* etiam dicuntur medicamenta *aperientia*, *deobstruentia*. Helmont. tr. *Aditus præclus.* ad cond. visc. n. 3.

Deorsum, κάτω. Vide *Cato*. *Deorsum* nihil excerni, est signum pathognomonicum ilei, si cum aliis jungatur. Linden. Ex. IV. §. 64.

Depascens, νυμῶδης, est epitheton ulcers putredinosi & proserpendo erodentis vicinas partes, quod proprio nomine *phagedæna*, φαγέδαινα, & *herpes exedens* dici solet, Gal. 6. aph. 45. Hipp. alias vocat hujusmodi ulcera νομαίς, 2. Proverb. XXI. 1. l. de ulcer. XII. 11. Æginet. l. 4. c. 44. quamvis alias vocab. Νομή, Nome, etiam distributionem fasciarum, & involutionem pro deliquant ratione commodam significet, teste Gal. cap. 2. de iis, q. in medic. t. 7. Vid. Foef. Oec. p. 432.

Depello, καταπυγνύω, h. e. deorsum pello, deorsum cogo. Vide *Catanancazo*.

Deperditio, ἀπορροπή, id est, abortus. Vide *Abortus*.

Dephlegmatio, idem, quod *rectificatio*, quæ competit chymicis liquidis, præsertim spiritibus, quando, vel per cohobationem, vel alia ratione, a phlegmate liberantur. Occurrit hic terminus passim in chymicorum scriptis.

Depilatio, *μῆδισ*, aliis & *μῆδισ*, item *Ψίλωσις*, i. e. *glabrities*, pilorum desuivium, Hippoc. l. 2. *Epid. f. 1. n. 49. l. 3. f. 3. t. 25. l. 6. f. 6. t. 22.*

* *Depilativa*, sic luem veneream appellat Thomas Rangonus Patavinus Professor in suo tract. de Morbo Gall. Nam præcipua symptomata, quæ tunc temporis lue venerea infectos obsidebant, erant pilorum desuivium, unguium dentiumque casus.

Depilatorium, *Ψίλωθρον*, dicitur medicamentum, quod pilos corrumpit, estque triplicis generis: Quædam *κατ' ἐξοχῆν Ψίλωθρα* vocantur: quædam crassiores pilos attenuant, alia vero penitus extirpant, quæ ultima sunt periculosi usus ob vim corrosivam. Galen. l. 1. de C. M. S. L. c. 4.

Depilis, *ἀφρῆ*, *μῆδάρως*, *ἀεμῆδάρως*, h. e. *pilis carens*. Vide *Athrix*. Quamvis & *μῆδάρως* & *ἀεμῆδάρως* predicetur de ulceribus glabris, h. e. nimio humore diffluentibus, putridis, malignis, 6. *aph. 4. & l. 6. Epid. f. 8. t. 2. & de urinæ sedimento laxi & raro, l. 7. Epid. XLI. 6.*

Deploratus, *ἀνέλπιτος*, idem quod *Desperatus*. Hippocr. describit per victum a morbo *κεκρατημένον ὑπὸ νοσημάτων*, & talibus ægris vetat adhibere medicinam, l. de arte XIII. 1. XIV. 4. 5. Vide Forest. l. 2. *Observ. 20. in Schol. sub fin. & Dogmat. nostr. in proleg. p. 12.*

Deplumatio, Latine dici potest affectus palpebrarum oculi, qui Græce *πιλωσις* vocatur, ubi cum tumore callosio palpebrarum pili quoque earumdem decidunt, estque composita affectio ex madarosi & sclerophthalmia ex mente Aetii l. 7. c. 78. nec semper junctum habere pilorum desuivium, docet Egineta, notante Ingrassia com. in *Avic. de Tum. p. n. p. 360.*

Depono, *ἀποτίθημι*. Vide *Apothesis*.

Deporigo, *ἀπορέγω*. Vide *Aporego*.

Deprehensio, *ἡραπάψις*, vide *Catalepsis*. Alias *Deprehensio* quoque pro *dignotione* accipitur, Scrib. n. 183. 184. Vid. Rhod. in *Lex.*

Depressio, *ἐσθλασις*, idem significat, quod impressio, introcessio, scil. cranii. Scultet. *Arm. Chir. Part. I. Tab. XXIX. §. 15. seqq. post fig. 10.*

Depressus, *ταπεινός*, *humilis*, epitheton ca-

pitis in osse, sive extremitatis in osse rotundæ & orbiculatæ, quæ extremitas interdum oblonga & depressa est, *προμήκης ἢ σαπεινὴ*, interdum in mucronem desinit, et *corone* vocatur. Galen. de ossib. in præcæm.

Depso, *δέσω*, *mollio*, subigo, significat, coriariorum more, quando coria macerant et subigunt. Hipp. 2. de artic. t. 13. Galen. in comm. Ita de cera quoque dici testatur.

Depuratio, Græc. dici posset *καθαρισμός*, *mundatio*, sumitur a chymicis pro exaltatione alicujus rei. Vid. *Theatr. Chym. Vol. II. p. 95. in Egidii de Vadis Dialogo c. 8. & Vol. III. p. 56. Roser. abbreviati tract. 3. Lang. Harm. Chym. c. 5. in princ. Vol. IV. p. 747. Depuratoria febris vocatur a Th. Sydenham febrium intermitentium epidemiarum quædam species mitissima, in qua natura ita omnia symptomata moderatur, ut materiam febrilem coctione preparatam certo suo tempore ad exitum disponat, vel per justam *διαφώρησιν*, vel per *διακνωθῆναι* sive transpirationem paulo liberaliorem, ita ut recte etiam *primaria nature febris* dici mereatur, quemadmodum descripsit eam *Observ. Med. de morb. acut. sect. 5. c. 6. p. m. 400.* Jungatur e novissimis Joh. Pechet, Medicus Anglus, in *Promptuario Praxeos Medicæ c. 20. p. m. 99. ed. Amstelodam.**

Deras, *δέρας*, *Aureum Vellus* proprie significat, de quo Poetæ finxerunt, Jasonem a Pelia patruo ex Thessalia cum argonautis ablegatum in Colchos ad afferendum *δέρας* ab ignivomis draconibus custoditum navigasse, quod etiam Medæ astu acquisitum in Thessalia attulit. Quæ fabula applicari solet ad chemiam, præsertim *chrysopeiam*, ut ita *δέρας* significet librum, in quo ars conficiendi aurum ex metallis inferioribus & crudis conscripta fuit. Lang. l. 1. ep. 53. *Theatr. Chym. Vol. I. p. 19. Libav. T. III. p. 211. 234.* An fortassis in fabulositate quoque conveniunt? Vide *Vellus*.

Derbia vocatur a Chirurgis *Impetigo*, Fallop. tr. de Ulcer. c. 23. Tom. I. p. 612. 613.

Deris, *δέρις*, idem, quod *derma*, *cutis*, *corium*, *aluta*. Hipp. 2. de art. t. 8.

Derivatio, *προχέτασις*, *ἐποχέτασις*, dicitur in Medicina, quando humor aliquis evacuatione indigens, si per convenientem locum fieri nequit, artis auxilio evacuat per proxima, v. gr. si per urinæ vias propter læsam vesicam, aut renes educi nequeat serosus humor, per alvum educendus. De sanguinis *derivatione* agens scripsit Gal. 3. *meth. med. c. 3. Derivatio* ad vicina loca fit, cum id, quod per palatum vacuatur, per nares derivatur. Vid.

Vid. Rolf. O. ac M. Med. Sp. l. 4. sect. 1. c. 15. *Derivationem* in febribus esse impertinentem, non adeo inepte scripsit Helmont. de febr. c. 5. n. 40. In pleuritide etiam non semper attendenda, tr. *Pleuræ furens* n. 8. *Rivare* est per rivus ducere. *Derivare* est a rivis ad latera divertere. Castell. ex *Oribasio*.

Derma, δέρμα, h. e. *Cutis*, item *Corium*. Vide suo loco.

Dermatodes, δερματώδης, epitheton crassioris & exterioris membranæ cerebri investientis, *Dura Mater* dictæ, quasi *Cutanea*, vel *Corticæa*. Gorr. p. 101.

Derives, est occultus terræ fumus, seu vapor, ex quo nascitur omne lignum, & crecit, h. e. *Jucos arborum nutritus*. Rul. & Iohns. in *Lex.* ex Paracels. l. 3. *Philos. ad Atheniens.* text. 3.

Derivon, δέρπον, quid significet apud Hippocrat. l. 5. *Epid.* XIII. 4. 7. non adeo certum est. Foef. in *Oec.* p. 147. existimat, vel *Omentum*, vel *Peritoneum* denotare. Sed Linden. vertit ex Cornarii opinione per *intestinum* tenue.

Descensio, κατάβασις, *Descensus*, proprie dicitur de motu corporis, vel humoris moderatiore, vel remissiori deorsum, cui opponitur ἀνάβασις, *Ascensus*. Vide *Catabasis*. Dicitur & de ruptionibus deorsum factis, 6. *aph.* 22. Vel accipitur Chymice pro *destillatione per descensum*, estque calida vel frigida. Illa est liquoris e corporibus eliciti vi caloris inverso vase destillatio. Et fit hoc modo: Accipito cucurbitam terream, eique dissolvendum fragmenta imponito, eaque, ne inverfa cucurbita decidant, nonnullis majoribus fragmentis vel bacillis transverse juxta se positis tegito; his peractis aliam cucurbitam, in qua parum aquæ sit, huic inverfæ applicato, ita ut superior exacte cum inferioris orificio conveniat, sed inter utramque laminam aliquam satis fortem ferream instar lancis concavam & perforatam collocari oportet, quæ decidantia fragmenta, ne in suppositum vas delabantur, detineat. Tandem optimo luto clausuras obfirmatas arefacito, vasque in fornacem suam ponito, & vas recipiens in arena vel cineribus collocato, ut ab ignis violentia tutum eo facilius humorem *descendentem* recipiat. Dissolvuntur autem hac *descensione* omnis generis ligna, ossa, & alia, quorum liquor per gravitatem ascendere nequit. *Descensio* frigida est, quando liquor dissolutus in frigido *descendit*: Estque *Deliquium*, vel *Filtratio*. Ruland. & Iohns. in *Lex.* Rolf. *Chymie* l. 2. c. 2. Denique *Descensio* sumitur abusive pro

Tom. I.

mutatione alicujus rei in deterius, v. gr. quando ex Auro fit Mercurius. Ruland.

Descensorium, dicitur fornax, vel *furnus Chymicus*, in quo fit destillatio per descensum. Ruland.

Desiccatio, *Desiccans*, ξήρανσις, ξηραντικός, idem, quod *Siccatio*, *Siccans*, vide *Siccitas*, *Siccus*. *Desiccatio oculi* est idem, ac spasmus oculi. Galen. in *lib. spurio de oculis* c. 13. *Desiccatio* quoque a Chymicis, licet improprie, ad *Calcinationes* refertur. Jac. le Mort *Chym. Medico-Phys.* c. 3.

Desideo, ἐξυπόμιμυ, h. e. *exurgo ad exonerandam alvum*. Occurrit aliquoties apud Hippocrat. l. 1. *Epid. agror.* 4. l. 7. *Epid.* IX. 4. & substantivum ἐξυπόμιμυ conatus ad *desidendum*, 2. *progn.* t. 14. & Gal. c. 1. in 1. *Epid.* t. 25. dicit: Comes mordacitatis est assidue *desidero*. In hac significatione quoque usus Scrib. Larg. n. 227. Jung. Rhod. in *Lex. Scrib.* Dicitur & Latinis *Adfellare*, de quo verbo supra suo loco.

Desiderium, ὄρεσις, ἐπιθυμία, idem, quod *Appetitus*, *Cupiditas*, de quibus supra.

Desidia, ἀργία, *ignavia*. Vide *Argus*. Dicitur & *desidies*. Rhod. in *Lex. Scrib.* pag. 377.

Desipientia, ἄσχετοςία, idem, quod *Delirium*, cum ægri nihil rationi consentaneum dicunt, aut agunt. Gal. 7. *ap.* 14. Vide *Delirium*.

Desine, δέσμη, *fascem* sive *fasciculum* significat. Legitur apud Moschion. de *morb. mul.* c. 155. Vide *Fasciculus*.

Desmoidion, δεσμίδιον, significat *Fasciculum*, seu diminutivum vocabuli δεσμός, *vinculum*. Sumitur pro *Manipulo*, ut est apud Scribon. Larg. in Græco, vel, ut Cellus exponit, quantum manus complexu sumitur, unde & δεσμίδιον χειροπληθές dicitur Gorr. p. 102.

Desmos, δεσμός, *vinculum*, *ligamentum fascem*, vel *fasciam* significat. Usus Hipp. de *fractur.* t. 60.

Desperatus, ἀνέλπιστος, hoc est, de quo non spes amplius superest. Vide *Deplovatus*. Dicitur de morbis & ægrotis morbo incurabili correptis, v. gr. hydrope, 7. *aph.* 47. *Desperata ulcera*, ἀπεγνωσμένα ἔλκη, quoque dicuntur, quorum curationem plerique aggressi non absolverunt, sed tanquam ab insanabilibus destiterunt, Gal. l. 4. de C. M. P. G. c. 5. Alias *Desperatio* significat ἀποειν sive *diffidentiam*, & ad Theologos potius pertinet, quamvis & morbi ex *desperatione* provenire soleant, quorum meminit Parac. in *Fragment. Medicis ad*

P P

Tom.

Tom. 1. referendis cap. de desperatis morbis; & de eorum cura agitur in Vol. I. Theatr. Chymici in tract. Penoti de medicam. Chymicis p. 628.

Despumatio, Græce dici potest ἀπυρρῆσις, vel ἀπυρρῆσις, dicitur spumæ detractio, cujus materia non solum est succus quidam concretus, lentus & includens flatum, sed & simul fordes omnis levior a calore ignis expurgata, vel etiam gravior albuminibus coacta & colligata. De hac actione Coquinaria & Pharmaceutica vide Vveker. *Antid. Gen. l. 3. c. 36.* & D. Vvedelium in *Pharmac. Acroam. l. 1. sect. 2. c. 7. p. 63. seq.* *Despumatio* etiam per translationem vocatur in febribus intermittentibus materiæ febrilis jam subactæ, & quasi devictæ expulsio, seu separatio. Th. Sydenham. *Meth. Cur. febr. p. m. 70.*

Desquamatio, *Desquamatum*, δερτίσιμα. Vide *Aposyrma*.

Desquamatorium, epitheton Trepani, quod & *Exfoliativum* dicitur, quo tantum offis eximere licet, quantum videbitur. Paræus l. 9. *Chirurg. c. 5.* & inter novissimos Cornelius Söllingen in *Operationib. Chirurg.* allegantibus *Actis Eruditor. Lipsiens. de Anno 1693. m. August. p. 342.*

Destillatio, aliis *Distillatio*, Gr. ἐλάξις, κηρυστάσις, apud Latinos est equivocum vocabulum. Vel enim Pathologica, & idem est, quod *Catarrhus*, *Catarrhis*, & *Defluxio*, *Rheuma*; de quibus suo loco dictum: vel accipitur Pharmaceutice, aut Chymice, & est artificiosa prolectatio, vel extractio essentia medicamentosa sub forma vaporis coagulata in formam liquoris, quæ defertur per stillicidium, translata a vase materiæ in excipulum deorsum locatum. Quod itaque *destillandum* est, resolvable in consistentiam humidam esse, necesse est, aut cum humore esse, sive is connatus sit, sive foris adjectus. Sunt autem talia maxime vaporosa, & quæ spiritus oleosos habent. Unde si *destillanda* per naturam non sunt talia, per artem eo sunt deducenda. Et est inventa *Destillatio* essentia extrahenda gratia principaliter, quanquam & famuletur abstractionibus, depurationibus, & similibus. *Destillationis* tres numerantur species: *Per ascensum*, cum, antequam *destillet* essentia extracta, sublimetur species aerea, debetque ea esse continua, ab initio ad finem, cum opere interrupto vix ascendat id, quod reliquum est. *Per descensum*, vide p. a. *Descensio*: *Per inclinationem*, quæ fit vase materiam continente inclinato, rostro deorsum vergente; cumque illud vas plerumque sit *Retorta* dictum,

etiam hæc *Destillationis* species per *Retortam* opus nominatur. Quamvis & nonnunquam *Destillatio* per descensum dicatur, quod parva fiat elevatio, indeque maxime deorsum reflexio, vel quod spiritus maxime deorsum revocentur & sine alembico in curvatura coagulati descendant. Hæc Rul. & Iohnf. in *Lex. Adde Rolfinck. Chymie l. 2. c. 2.* (qui etiam *Destillationis* alicujus naturalis mentionem fecit, qualis fit in generatione pluviae, sed hæc est extra forum Medicum) Junge ex antiquioribus Matthiol. *de ratione destillandi aquas ex plantis*, Vveker. *Antid. Gen. l. 3. c. 39. seq. aliquot.* & ex recentioribus D. D. Vvedel. *Pharmac. Acroam. l. 1. sect. 3. c. 3. p. 99. seqq.* D. D. Joh. Mar. Hofmann. *Dissert. Chymic. X. b. tit. I. Helfric. Iunken. Corp. Pharmaceut. sect. 1. c. 3. p. 11. seqq.* De *destillatione Spagyrica* in specie circa negotium lapidis Philosophici quare in *Theatr. Chymic. Indiculus Vol. II. p. 411. 441. 451. seq. Vol. III. p. 377. 435. 562. 733. Vol. IV. p. 749. Vol. VI. p. 271.*

Destringo, δειψάω, significat sudorem & sudorulentas corporis fordes lacinia, aut incurvata fricantis manu, aut strigili detergere. Lang. l. 1. *epist. 51.*

Destructio, Gr. ὄθορα, ἀφθορα, idem, quod *Corruptio*, Chymicis dicitur *dissolutio*, vel *perditio* pristinae & nativæ suæ formæ, vel consistentiæ, & mutatio in alienam. Vid. Parac. & *Theatr. Chym. passim. v. g. Vol. I. p. 294.* Talis *Destructio* Spagyrica difficilior habetur labor, quam *constructio*. Lagneus *Harm. Chym. c. 6.* & Alan. in *Th. Chym. Vol. IV. p. 749.* Vide etiam *Corruptio*.

Desudatio, ἐπίρρσις. Vide *Ephidrosis*. Apud Avicennam *Desudatio* notat *Sudationem* largiorem, quas sequuntur interdum pustulae, tanquam sudoris species inobedientes ad exsudandum, unde & *Hidra*, ἰδρῶν, *Sudamina* vocantur, perperam vero ἰδρῶν. Avic. l. 4. *fen. 7. rr. 3. c. 8.* Ingrassi. *com. in Avic. l. de tum. p. n. p. 172. 183. 191. &c.*

Desurrectio, ἐγείρωσις, *desurgo*, idem, quod *Desido* vel *Desideo*, h. e. secedo ad ponendam alvum. Vide p. a. *Desideo*. Jung. *Scribon. n. 112. 140. 142.* Rhod. in *nor. ad 112. 140.*

Detentio, aliquando significat idem, quod *Catalepsis*, *Catoche*, de quibus vocabulis jam suo loco dictum est. Zacchias *Quæst. Medico-Legal. l. 2. Tit. 1. q. 15. n. 9. 10.*

Detentus, ἐχόμενος, proprie, qui ab altero habetur, & ita in alterius potestate est, sive vi coactus, sive necessitate. Unde & Gal. exponit per κατεχόμενος ἢ βιαζόμενος, 6. *aph. 16.* Lind. *Sel. Med. Ex. XII. §. 17.* *Detenta* quoque di-

dicuntur ea, quæ *Retenta*, quæ nostro com- modo natura ad tempus moratur, *Ex. XV. §. 71. Differunt a Contentis*, quod hæc in gene- re dicantur, quod ratione suæ liquiditatis, vel fluiditatis contineri habeant necesse.

Detergens, ῥύπτων, idem, quod *Abstergens*. Vide *Abluentia*. Jung. Gal. l. 8. *meth. med. c. 4.*

Deterforius, ῥυπτικός, idem, quod *Absterforius*, Gal. l. de R. V. l. A. t. 18. *Deterforium* vocabatur Locus Balnei, in quo sudor detergebatur, & ungebantur unctiōne indigentes, Fumanell. *lib. de Balneis mox a principio*.

Detonatio, est terminus Chymicus, quo indicatur operatio desflagationis & calcinatio- nis per Nitrum in præparationibus Antimo- nialibus, de quibus vide Rolfink. Schroder. & alios, præsertim e recentioribus celeberrimos Chemiatros, D. D. Wedel. *Ph. l. A. F. R. lib. 1. sect. 4. cap. 3.* D. D. Bohn. *Diff. Chym. Phys. XII. §. 20. &c.* Prolixum vero *Detona- tionis* effectum, qui est, per fufum Stibium penetrare, penitus liquare, attenuare, Mercuriale, Arsenicale & Sulphureum recremen- tum in fumum vertere, purgare, & figere, vide apud Libav. *Defens. Synt. Chym. contr. Scheunemann. II. not. 46.*

Detonsus, κερύσσω, a κέρω, *tondeo*. Inde κέρω, *tonfura*. Vide *Cura Græc.*

Detos, δέτος, *vinctum testis*, idem, quod αἰτώμα, 3. *de artic. t. 23.* Vide *Aetoma*.

Detractio, καθάρσις. Vide *Catharesis*.

Detritio, ῥάκσις, est affectus scroti, scil. cutis in scroto multa & nimia *extensio*, Gal. *in defn. med. Aeginet. l. 6. c. 67.* In genere etiam *Detritio* sumitur pro *tritura*. Scrib. *Larg. n. 130.*

Devalgatus, βεβλακωσολέν, dicitur quorum ossa sunt valga. Opponitur *Demancato*, κενωκλωμένω, Galen. c. 4. *de art. t. 10. II.* Vide *Blesus*.

Devenio, ἀφικνέσθαι. Vide *Aphicneome*.

Deventris, ἀνοίδω, qui carere videtur ventre. Vide *Acelios*.

Devirgino, ἀποπαρθένωμαι. Vide *Aopartheneuome*. *Devirginatio* legitur in Scribon. n. 18. Barth. l. 39. c. 16. *Adversar.* putat, esse fœ- mellis proprium. Sed tamen & *Devirginare* puerum, dicit Varro apud Non. Marcell. *de prop. ferm. in Cornucopia*, Nic. Perotti p. m. 1473. *lib. 27.*

Devooro, καταπίνω, idem, quod *Deglutio*. Tropice usurpatur de scientiis intra nos recondendis, Gal. l. 3. *de Hipp. & Pl. decr. c. 8.* Proprie *devoorare* est magna aviditate multum

cibi ad se rapere, non mandere, vix gusta- re, adeoque ventriculum implere, ut oneri sit non tantum, verum etiam revomatur sæ- pe, verbis Linden. *Exerc. XIII. §. 301. 302.* *Devoorare* medicamentum, passillos, mel, le- gitur apud Scribon. n. 87. 94. 116. 135. 155. 165. 198. Cels. l. 4. c. 4. In Chymicis *Devo- ratio* quoque dicitur, quando Aurum depura- tur Antimonio in igne fusionis. B. D. Ermul- ler. *ad T. Ludov. Pharmac.*

Devotatus, idem, quod *Defixus*, & utro- que nomine appellatur, qui maleficio aut in- cantamento prohibitus est a Venereo congres- su & ligatus. *Apul. de medic. herb. c. 7. n. 1.* Humelberg. *comm. ad h. l. p. 65.*

Deurens, ὑγρόων, idem, quod *Causos*, *Fe- bris ardens*.

Deus, θεός. Neque hujus mentio omitten- da in Medicina, cum ille sit Autor principa- lissimus omnium bonorum, & ita quoque ar- tis Medicæ, causa primaria sanitatis, & o- perationum Medicarum salutarium. Quod vi- vis valesque, hoc ipseus *Dei* est. Quod m- endendi scientiam calles, concessu & beneficio *Dei* est. Quod cura tua feliciter sub manu succedat, benedicente Deo est. Quod usque & usque proficis in cognitione Naturæ & Artis, gratia Divina est. Imo quod & ægrotes, a Deo juste nos castigante dependet. *Deus* enim est, qui vulnus facit, & manus ipsius sanat. Hinc & Hippolyt. Guarinonius *in suo lectu dig- nissimo Germanico tractatu de Causis sanitatem & vitam hominis destruentibus*, primam statuere non est veritus, & Rolf. fecit *O. ac M. Med. Sp. l. 2. f. 3. c. 29.* Plura videantur apud Lind. *Ex. III. Select. Med.* Absit vero illa fi- ctitia & superstitiosa *Dei* cultura, qualem Crollius & quidam ejus sectatores commenti sunt, *Deum* in creatione egisse Spagyrum, *Deum* & spiritum Cabalisticum in unione esse, & quæ sunt alia blasphemata, aut certe abusi- va, de quibus videatur Libav. *tr. de horribili impietate Magie Paracelsicæ*. Et dubito, an etiam Ænigmatica ille allusiones Fr. Basilii Valentini *in scriptis suis Latinis & Germanicis*, salva pietate vera, possint approbari. Aliter res se habet cum tropicis phrasibus, nec S. Scripturæ adversis, quod homo homini *Deus*; & ita Medici quoque *Dii* & Ma- gistratus, Rhod. *ad Scrib. p. 12. 14. 27.* Me- dicamenta manus *Dei*, vel *Deorum* dicantur. Aliud est, rem per tropum explicare: aliud mystice sive per mysterium. αἷος.

Deustio, ἐγγυσις, Vide *Encaustis*. Galen. *de ineq. intemp. c. 7.*

Deustegia, δειτεγία, δειτεγία, *Deustegias*, δει- τεγία,

τερον, *Deuterinar*, δατερον, Linden. Ex. X. §. 198. Accipiuntur hæc vocabula pro vino secundario, viliori, *Lora* alias dicto, parato ex aqua vinaceis affusa illa macerante. Alias etiam Græcos τρύγα, Asiaticos σεμουλίπιν vocasse, autor est Galen. l. 2. *Al. fac. cap. 9.* Vide *Lora*. Dioscorid. l. 5. c. 13. etiam πύμων appellari scripsit. Est potionis genus vile & noxium, de cuius viribus Galen. & Dioscor. d. l. Lang. l. 1. ep. 27. fin. ubi & *Thamna* dicuntur.

Deuterion, τὸ δατέριον, item, τὸ δατερον, significat secundarias, vel secundas, ita dictas, quod secundo post sætum natum loco ordinariæ & naturaliter excludantur. Hippocr. vocat τὸ ὑσπερον, 5. *aph. 49.* τὸ ὑσπερον, 2. *Prorrh. XXX. 18.* & l. 7. *Epid. f. V. 42.* χόρα, suntque nihil aliud, quam membranæ sætum prius continentes, præsertim exterior *Chorion* dicta cum placenta Uterina. Nam interdum *Amnios* ceu interior cum sætu ipso excluditur galeæ instar inherens. De his vide Harveii *Additamenta ad Exercit. de gener. animal.* Barthol. l. 1. *Anat. cap. 36.* Dieter. n. 876. Quæ p. n. retentæ in affectionem gravissimam conjiciunt feminas. Unde remedia fere eadem, ac ad partum necessaria, sunt adhibenda, de quibus apud Hipp. Gal. & Practicos videre est.

Deuteropathia, δατεροπάθεια, idem, quod συμπάθεια, *Consensus*. Usurpatur de morbis per consensum, primo, qui per πρωτοπάθειαν abortus esse dicitur, supervenientibus. Legitur & apud Helmont. *de Lithias. c. 9. n. 54.*

Dexamene, δεξιμένη, in genere receptaculum significat. Restringitur vero ad receptaculum aquarum sive labrum, aut solum aquæ calidæ, in quo qui lavantur, etiam innatare possunt. Dicitur alio nomine κολύμβηθρον, Gal. l. 2. *de Tem. c. 2.* & ὑβωσις. Gorr. p. 101.

Dexios, δεξιός, h. e. *dexter*, duplicem habet significationem. Primo denotat illam corporis regionem, vel illud latas, in quo hepatis situm suum obtinet. De hoc *dextro* corporis latere recepta est opinio veterum, quod *dextra* sint robustiora & calidiora sinistris, & mares etiam magis in *dextro* uteri latere concipiuntur & generentur, Hippoc. 5. *aph. 48.* & quod arteriæ sint majores *dextri* lateris sinistris, & quod morbi *dextri* lateris sint periculosiores. Enimvero videtur in plerisque esse mera imaginatio & differentia fictitia. Imo dubitare quis etiam de rationibus Bartholini l. 4. *Anat. c. 1.* posset, ob quas *dextram* manum agiliorem esse docuit sinistra. Enimvero non licet, nec libet hoc loco controversari. Vide C. Hofm. *comm. in Galen. V. P. n. 854.*

seqq. Deinde significat idem, quod *felix*, congruus, conveniens, v. gr. *Dexter* usus rerum non naturalium dicitur, qui opponitur *sinistro* vel abusui; quæ significatione est per translationem. In utraque significatione *Dextro* opponitur *sinistrum*, τὸ ἀριστερόν. In circulo neque *dextrum*, neque *sinistrum* dari, neque in natura, non male scripsit Helmont. *de Lithia. cap. 9. n. 45.*

Dexis, δέξις, morsus. Vide *Dacro*.

Dexiuma, δεξιύμα, significat comiter excipio aliquem, ac veluti dextra prehensum deduco, aut dextram alicui porrigo. Legitur apud Hipp. l. 7. *Epid. IX. 8.*

Dexians, in Gr. δεξιμορος, est nomen ponderis unciarum decem, tota libra divisa in duodecim uncias. Meminit Scrib. L. n. 203.

Dexter, δέξις. Vide *Dexios*.

Dia, δια, hæc præpositio in Medicina frequentissimi usus esse solet in appellationibus medicamentorum compositorum a basi, vel potiori simplici ingrediente desumptis, & significationem obtinet præpositionis *De*. v. gr. *Diacodion*, *Diacydonton*, *Diaphœnicon* &c. quorum etiam aliqua suo ordine in seqq. exponuntur.

Diabebos, διαβεβός, *diductum*, divaricatum & disparatum significat. Usurpavit Hipp. *de malleolis 4. de artic. t. 22.*

Diabetes, διαβήτης, est *Urinæ profluvium*, *Hydrops ad matulam*, *Hydrops matella*, *Dipsacos*, *Diarrhœa in urina*, ὑδρῶς, εἰς ἔρα διαρροή, διακώδης, synonyma sunt, cum continuo & exuberanter per urinam redditur id, quod bibitur, nihil plane immutatum, Gal. l. 6. de *L. Aff. c. 3.* & l. *de diff. sympt. c. 6.* Passio hæc talis est, qualis circa alvum *Lienteria* & *Bulimos*, extinctio, ut diceret quispiam, utriusque virtutis, & retentricis & alteratricis, l. 1. *de cris. c. 12.* Consentit quidem quodammodo vesica, & copia urinæ premitur, at nec ipse morbus, nec morbi causa est in vesica, sed in solis renibus. Est autem attrahendæ urinæ inexplibilis cupiditas, & ejus retinendæ impotentia. Attractionem tantam excitat vel calida & sicca renum intemperies, vel humor biliosus acris, falsus & renes assidue irritans, inquit ipso renum corpore impactus, vel, ut ait Aretæus, morbus aliquis acutus in renes firmatus & per crisin malignitatem suam in eos deponens, vel venenum aliquod deleterium, ex eorum genere, quæ vesicam & renes infestant, quale id est, quod a *Dipsade* serpente funditur. Hæc enim omnia sitim ingentem movent, ob quam assidue geger bibit. Potum autem hunc avidè renes atra-

trahunt, antequam etiam in ventriculo concoquantur, sed eum propter imbecillitatem non retinent, sed talem effundunt, qualis sumtus est, qua in re *Diabetes* appetentiæ caninæ perfimilis est, quod ὀξύ κινώδη vocant. Nec vero id solum, quod humor, protinus crudum mingitur, sed humor etiam copiosus a renibus colliquato corpore trahitur, in eoque *Diabetem* proprie consistere, Aretæus arbitratur, definiens, esse σαρκῶν καὶ μελῶν ἐς ἕρον σύντηξιν, hoc est carniæ & membrorum in urinam colliquationem, ob quam & summa totius corporis macies est, & copiosior multo urina redditur, quam potus est. Quod si vel modico tempore a mœiando abstinuerint, tument lumbi, testes & ilia. Rarum id profus mali genus, & a Galeno bis tantum visum. Eo autem nomine appellatur, quod humor corporis nullo in loco consistat, sed subinde de loco in locum διαβαίνει, h. e. pertransit, non aliter, quam aqua per siphonem, quem διασφῆτην vocant Mechanici, ut scribit Colum. l. 3. c. 10. Latini nullum illi peculiare nomen dederunt. Hæc Gorraeus & Castellus. Enimvero cum illud de Attractione vetus figmentum hodieque exoleverit, hujus affectus analysi & expositionem per causas veriore & certiore nobis reliquit Cl. Vvillis *Pharmacur. Rat. Part. I. sect. 4. cap. 3.* statuens, causam proximam in sanguinis deliquio, sive nimia ferositate colliquativa consistere, dum compages sanguinis nimis est laxata & dissoluta. Paracellus causam hujus affectus ponit in sale resoluta & scisso per ingressum acuti salis, l. 2. de *Tart. tract. 3. c. 2.* ubi plura legantur, & in fragmen. ad Tom. III. referendis. Lectu etiam digna est Mart. Listeri *Exercitatio II. Medicinalis de hoc affectu* aliquot exemplis illustrata. Observationes de *Diabete* varias vide in *Ephem. Nat. Cur. Ann. II. Obs. 162. 167. 175. 198. & Ann. III. Obs. 183.*

Diabibasco, διαβιβᾶσκω, pro διαβιβᾶζω ponitur, & significat *transcendo*, traduco, transmitto, apud Hipp. l. de *fract. 1. 29.*

Diabolus, διάβολος, infensissimus ille animarum nostrarum & corporum hostis & adversarius. Dicitur & *Dæmon*, *Cacodæmon*. Vide *Dæmon*. *Diabolus* metallorum etiam appellatur *Jupiter* sive *Stannum* a Chymicis ideo, quod sociatum aliis metallis eadem irreducibilia vel admodum difficulter reducibilia faciat. D. Etmuller. ad *Ludo. Pharm.*

Diaborhorizo, διαβορροῶμαι, significat *murmuro*. Dicitur de hypochondriis apud Hipp. 5. *aph. 64.* Vid. Dieterich. n. 184. Lind. Ex. 6. §. 69. Vide *Borborygmos*.

Diabotanium, διαβοτανίον, dicitur emplastrum ex herbis confectum, cujus descriptionem vide in *Gäl. l. 6. de C. M. P. G. c. 2.*

Diabrosis, διάρρωσις, idem, quod διάρρωσις. Vide *Anabrosis*, *erosio*, a re acri & mordaci facta, sive interna, sive externis, igne, vel medicamentis, quæ propterea διάρρωτικά appellantur, media quodammodo inter ἐκφροστικὰ καὶ κυστικὰ, i. e. extergentia & adurentia, sunt enim extergentia valentiora, & urentibus debiliora. Vide *Corrosio*.

Diacadmias, διακάδμιος, nomen Emplastri a *Cadmia* ceu basi ita dicti, apud Scribon. *Larg. comp. 242.* cui simile legitur apud Galen. l. 2. de *C. M. P. G. c. 14.* a Lucio usurpatum interque *Epulotica* relatum.

Diacarcinon, διακαρκίνιον, nomen Antidoti ex Cancris adversus morsum canis rabidi, quo & Æschriön optimo cum successu usus legitur apud Gal. l. 11. de *S. Fac. §. De cancris ustis.* Vid. *Forest. l. 10. Obs. 27. Schol.*

Diacaryon, διακαρύδιον, i. e. *Rob nucum*, Gal. l. 6. de *C. M. S. L. c. 2.* Vide *Dispensat. August.*

Diacelatesson, terminus Paracelsicus, ad curam febrium spectans, quo usus l. 2. de *vit. long. c. 5.* Videtur autem vomitum per Mercurium excitatum intelligere. In Ruland. & Johnf. legitur *Diateffadellon*, i. e. *Mercurius precipitatus*. Alii volunt *Diacelatesson* Paracelsi esse medicamentum Chymicum, quod præbet Mercurius vivus a liquore Alcahest solutus. Ast quia illo liquore sese carere hodieque fatentur Chymici, quare & hoc medicamentum manet in occulto, & fortassis citra Artis detrimentum.

Diacenes, διακένος, significat *frustra*, in vanum. Aliquoties legitur apud Hipp. l. 7. *Epid. V. 22. X. 42. XLl. 24.*

Diacenos, διάκηνος, significat *cavernosum*, fistulosum, non vero simpliciter vacuum. Dicitur de corporibus porosis, qualia sunt Spongia & Pumex. Galen. l. 4. de *diff. puls. c. 6.*

Diachalasis, διαχάλασις, a verbo διαχάλαζω, significat in specie *future laxationem* & dissolutionem, apud Hipp. l. de *vuln. capic. XV. 5. 6. XVI. 1. 2* ubi & ῥῆξις κατὰ τὴν βίβλην, ruptio circa *futurem* vocatur.

Diacheirismos, διαχειρισμός, tractatio *manuaria*, quæ manibus perficitur. Dicitur de medicamentorum præparatione apud Hippocr. l. 2. *Epid. f. III. 41.* A verbo διαχειρίζω & διαχειρίζω, manibus aliquid tractare, quod occurrit l. 2. de *morb. mul. IV. 11.*

Diacheome, διαχέωμαι, proprie significat *transfundi*, quando liquor de vase in aliud diffunditur.

diffunditur vel potius *transfunditur*, ita sumit Hipp. *l. de Affect. XLV. 18.* de vino per transfusionem refrigerato, quam significationem perpetam omisit Foel. in *Oeconom. Tropice* vero etiam significat *dissipari*, discuti. Usurpavit Hipp. de tuberculo, *l. 4. Epid. XXVI. 3.* Activum διαχῶν, *discutere*, legitur apud Dioscorid. *l. 3. c. 170.*

Diachorema, *Diachorests*, διαχωρημα, διαχωρησις, a verbo διαχωρέω, generaliter significat omnis generis *Excrementa & Excretiones* e corpore factas, Foel. *Oec. p. 162.* Gorr. in *def. In specie vero Excrementa alvi & Excretionem per alvum*, *aph. 14. 18. f. 4. aph. 47. f. 5. aph. 64.* Vide Dieterich. *n. 204. seqq.* Lind. *Ex. XII. §. 253. seq.* Dicitur & Lat. *Distributio.*

Diachorists, διαχωρησις, διαχωρητισμός, significat *separationem et disjunctionem*, a χωρῆς, *seorsim.* Legitur apud Moschion. *de morb. mul. c. 129.*

Diachrista, διαχρηστα, dicuntur P. Æginetæ *l. 1. c. 46.* medicamenta, quæ faucibus, columellæ, palato, linguæ ad pituitam detergendam applicantur.

Diachrysis, διαχρυσις, nomen emplastri ad fracturas, *Aureum* dicendi, apud Galen. *spur. l. de Dynamidiis §. Ad ossa fracta.*

Diachylon, διαχυλῶν, Emplastrum dicitur ex succis compositum, emolliens, concoquens, Galen. *l. 7. de C. M. G. c. 9.* Vide et *Dispensatoria.* Variæ ejus in illis occurrunt descriptiones.

Diachysis, διαχυσις, dicitur *Liquefactio, Fusio.* Estque corporis sicci ad humidius alteratio et permutatio. Contraria τῆ πύξιν, *concretioni* vel *coagulationi.* Humiditas autem corporibus siccis inducitur, vel novo humore superinducto, vel resolutione partium aquearum, quæ antea in corpore latebant compressæ et constipatæ, vel dissolutione partium terrestrium prius in unum coactarum. Ad primam speciem pertinet *Elixatio, Maceratio.* Ad secundam *Fusio.* Ad tertiam *Chylificatio* referri posset. Pathologice quoque usurpari potest, ut fit determinatio alicujus modi causandi morbos, et significet *Diffusionem*, h. e. nimiam fluxionem, quæ opponitur στάσι s. stagnationi, quemadmodum egregie exposuit Bernardinus Ramazzinus Medicus Mutinens. in *descriptione constitutionis Anni 1650. in territorio Mutinensi*, quæ extat in *Ephemerid. Nat. Curiosor. Dec. II. Ann. IX. p. 53.* διαχυτικὰ medicamenta vocantur, quæ dissuendi et dissolvendi vim habent apud Dioscorid. *l. 1. c. 78. & l. 3. c. 59. de Terebintho & Aniso.*

Diachyros, διαχυρος, est epitheton vini,

quod et ἀπόχυτος οἶνος vocatur, quod paratur uvis in sole siccatis loco clauso per dies septem in cratibus totidem pedes a terra alte, noctibus a rore defensis, octavo die calcatis. Ita fieri *optimi odoris saporisque vinum*, testatur ex Plin. *l. 14. c. 9.* Lind. *Ex. X. §. 118.*

Diacinclizo, διακινκίζω. Vide *Cinclismos.*

Diacinema, διακινημα, dicitur *dimotio*, cum ossa paulatim excesserunt, *prolapsio* parva ossium, apud Cels. *l. 8. c. 14.* Ολίθνια vero *integra ossium prolapsio*, vocatur. Hippocr. *3. de fract. t. 51.* A verbo διακινέω, *dimoveo*, *2. de urtic. t. 13.*

Diachlyma, διακλυσμα, significat specialiter *collutionem oris*, per liquores, qui in ore detinentur, iterumque expuuntur; et sub se comprehendit *Gargarismum, & Apoplegmatisum*, Schroder. *l. 2. c. 61.*

Diachæo, διακχαιο, significat *corrumpo*, lancino, *corrodo.* Dicitur & ἀποιναίω. Hippocr. *l. 1. de morb. X. 35. lib. 2. de morb. mul. XIII. 13. XV. 11.* Significat & *defrigo*, Rhod. *ad Scrib. n. 55.*

* *Diachnicon*, διακνήκων, medicamentum ex ficis, & cnicocompositum, quod Galenus de S. T. L. 4. commendat in ea ventris affectione, cum cibus corruptus per alvum non descendit. Porro cnicus est species quædam seminis, vel herba croco similis. Hinc κινκός, ἢ, ὄν, flavus, inclinans in candidum.

Diacoccymlon, διακοκκυμήλων. Vide *Diaprunum.*

Diacochlacon, διακοχλάκων, epitheton *Lactis*, in quo filices igniti extincti prius sunt. Hipp. vocat *διακασπυριμάνιον*, *l. 7. Epid. III. 4.* Lind. *Ex. XVI. §. 82.*

Diacodyon, διακωδύων, est *confectio ex capitibus papaveris*, cujus varias formulas veterum tradidit Gal. *l. 7. de C. M. S. L. c. 2.*

Diacolocynthis, διακολοκυνθίδων. Vide *Hierac.*

Diacomizo, διακομίζω, idem, quod *διακομίζω*, *vestauro*, de quo vide supra *Anacomide.* Hipp. *l. 2. de morb. XLIX. 23.*

Diacomma, διακομμα, *dissessum, discissum* significat, etiam a διακόπτω, *difseco*, Hippocr. *2. Prorrh. XXV.*

Diacones, δι' ἀκόνης, nomen Emplastri Critonis ex Cote parati, apud Galen. *l. 6. de C. M. P. G. c. 2.*

DiaCOPE, διακοπή, *discissionem, præcisionem & dissectionem* profundam significat, apud Hipp. *7. aph. 24. l. de cap. vul. VIII. 6.* a verbo διακόπτω, quo frequentius usus idem *6. aph. 18. 19. 50. Coac. t. 503. 504.* Vid. Deter. *n. 187.* Foel. *Oec. p. 150.* Sumitur pro omni magno & pro-

& profundo vulnere, Galen. *comm. ad 6. aph.* 18.

Diacoprygia, *διαικοπρυγία*, dicitur medicamentum Topicum e stercore caprino factum, teste Blancardo, quamvis nobis non licuerit in Græco autore Medico invenire hoc vocabulum.

Diacorallium, Alexandri, non a Corallo, sed ab Anagallide appellatum, quia non adstringit, sed penetrat. Heurnius *Metb. prax.* l. 2. c. 15.

Diacorum, *δι' ἀλφρα*, confectio ex Acoro, sive Calamo aromatico, a Mesue excogitata, cujus descriptionem & commendationem Zvvolverianam vide in *Disp. August. Class.* 14.

Diacristis, *διαικρίσις*, idem, quod *κρίσις*, in morbis humorum secretionem vel excretionem & judicationem denotat, Hipp. *l. de genitur.* V. 8. Verbum, *διακρίω*, excerno, secerno, occurrit in *Coac. t. 137.* & *l. 2. de morb. LXIX.* 30. Opponitur τῷ συγχέειν, quod significat miscere, Gal. *l. 4. M. M. c. 4.* Denotat etiam Chymicam solutionem. Vide *Solutio*.

Diacritice, *διακριτικὴ*, dicitur a quibusdam facultas discretivæ vel secretivæ, quæ bonum a malo secernat, & dijudicet in morbis, & hanc quintam nonnulli statuunt quatuor ministris addendam. Gorræus p. 104. Enimvero exulent in Medicina hæ abstractivæ subtilitates Philosophicæ.

Diacrocium, electuarium de ovo. Plater. *de Curat. febrium pestilentialium* Tom. 2. c. 2.

Diacrocium, *διὰ κρόκου, διακρόκον*, nomen Collyrici fæci, quod *Crocium* recipit, apud P. Æginet. *l. 7. c. 16.* Gorr. in *def. p. 105.*

Diacrydonium, *διὰ κρυδώνων*, scil. *μύλων*, confectio Stomachica ex succo malorum *Cydoniorum*, vel *codoneorum*, hodie adhuc usitatissimum, commendatum vero & olim a Galeno, *l. 6. de San. tu. c. 15.* Jung. *Dispensatoria*; ubi & *Diacrydoniati laxativi* mentio fit.

Diadaphnidon, *διὰ διαφνίδων*, nomen Emplastri, ad extrahendum & pus movendum, a baccis lauri ingredientibus sic dicti, cujus descriptionem vide apud Cels. *l. 5. c. 19.*

Diadema, *διάδημα*, generaliter quidem omnem fasciam denotat. Specialiter vero exprimit fasciam capitis, sive *redimiculum*; quæ commendantur in doloribus capitis, ubi futurarum relaxatio metuitur. Forest. *l. 9. Obs.* 53. *Schol.*

Diadexis, *Diadoche*, *διάδεξις, διαδοχή*, dicitur humorum exceptio, vel successio, vel de parte ad aliam partem transitus, Hippoc. *6. Epid.* f. 2. cap. 28. & Aretæus *l. 2. de cur. morb.* Vide *Foef. p. 149.* Vocatur & *ἐκδοξις*, Gorr. p. 103.

Diadosis, *διάδοξις*, communiter distributionem quidem significat, ut ita idem sit, quod *ἀνάδοξις*, vide *Anadosis*, Gal. *l. 2. de nat. fac. c. 6.* Verum denotare quoque potest remissionem, aut *cessionem morbi*, a verbo *διαδίδωμι*, quod in hac significatione sumpsit Hippocr. *4. de R. V. l. A. r. 22.*

Dioresis, *διαιρέσις*, significat divisionem; a Galeno sumitur generaliter pro *solutione continui*, cujus quatuor constituit species, *vulnerationem, contusionem, erosionem, ruptionem*, *l. 5. Meth. Med. c. 2.* Jung. Dieterich. *latr. n. 15. pag. 118.* Notat & *distinctionem*, Gal. *l. 9. de Hipp. & Plat. dec. c. 6.*

Dieta, *διαίτα*, dicitur *victus ratio, vivendi modus ac lex, certa victus institutio & norma*, non in solo cibo & potu consistens, verum in omnibus aliis rebus nonnaturalibus quotidianis, Aere, Otio, Exercitatione, Venere, Somno, Vigiliis, Repletionem, Inanitionem, Animi Affectibus, Gal. *ad Thrasylbul. c. 35. 3. in 3. Epid. r. 9.* In *Dieta* duo hæc potissimum sunt præcepta, in quibus tota fere vertitur: integram sanitatem similibus conservandam, inclinatam autem & in vitium ruentem prope modico contrariorum usu corrigendam esse. Disciplina, quæ hanc instituit, *Dietetica διατητικὴ*, dicta est pars artis Medicæ ministræ, cum quæ sanis ad imminentes morbos arcendos, tum quæ ægris ad præsentem profligandos debetur, Gal. *l. 11. M. Med. c. 15.* Castell. & Gorr. Jung. Dieterich. *n. 186. Lind. Ex. XIII. §. 206. seqq.* Rhod. *ad Scrib. n. 122. Rolf. O. ad M. Med. Sp. l. 14. sect. 1. c. 1. seqq.* Dogmat. nostr. *med. gen. Part. IV. c. 1.* *Dieteticam* olim tempore Homeri minus fuisse excultam, refert Lang. *lib. 1. ep. 51.* Verum ex Jamblichio in *vit. Pythagor.* notavit Rhod. *ad Scribon. in not. pag. 17.* Pythagoreis in pretio fuisse maxime *Dieteticam*, Pharmaciæ minus probatam. In strictiori significatione pro solo victu sumpsit Helmont. *tr. victus ratio*, & sobrietatem statuit esse totius *Dietæ* cardinem, *n. 16.* ubi simul *Dietæ* remedia in curandis morbis infida dixit & languida, *n. 17. 18.* verum ratione frivola. Non enim ideo victus ratio præscribitur in curatione commoda, ut præsens morbi causa per illam tollatur, sed & ut causæ futuræ proventus inhibeatur. Hinc rectius scripsit Scrib. Larg. *compos. num. 200.* Implicitas Medicinæ partes inter se & ita connexas esse constat, ut nullo modo diduci sine totius professionis detrimento possint. Ex eo intelligitur, quod neque Chirurgia sine *Dietetica*, neque hæc sine Chirurgia, id est, sine ea parte, quæ medicamentorum usum ha-

habet, perfici possint, sed aliæ ab aliis adjuventur, & quasi consummentur. Jung. Rhod. not. ad h. l. p. 288. Strictissime *Dieta* etiam significat *Decoctum Diaphoreticum* ex ligno sancto & similibus paratum, vel etiam additur epitheton, *Dieta sudorifica*, vel si purgantia addantur, *Dieta Sudorifico-Cathartica*. Blaf. Med. Univ. p. 79.

Dietema, διαίτημα, idem quod *Dieta*, quamvis Gal. præter cibum & potum reliquas res non naturales ita vocaverit, ad *Thrasyl. c. 28.*

Diaginome, διαγινομαι, significat apud Hipp. *supersum*, vitam retineo, evado. Legitur l. 1. de Morb. XXIV. 10. & l. 1. Epid. f. 1. t. 19.

Diaglaucium, *Diaglauciu*, δια γλαυκῆς, est nomen Collyrii ad incipientes lippitudines & ophthalmias laudati a Scribon. Larg. compos. 22. ita dicti a *Glaucio* succo herbæ, in Syria & Parthia pronatæ. Ejus vero usum recentioribus exolevisse recte animadvertit Victor Trincavell. de cur. parv. l. 4. c. 4. notante Rhodio ad d. Scribon. loc. in notis p. 61.

Diagnosis, διάγνωσις, *Dignotio*, est præsentium per signa cognitio, Gal. c. 1. in prognost. r. 5. Rolf. pro tota Pathologia sumpsisse videtur, in Ord. ac Meth. l. 2. f. 1. c. 3. & f. 2. c. 1. seqq. Plerique omnes Institutionistæ ad morbos saltem restrinxerunt, sed perperam, cum & sanitatis præsentis per signa cognitio sit scitu necessaria. Vide *Dogn. nostr. P. 3. c. 1. dogm. 2. & c. 2. per totum*. Signa, quæ hanc cognitionem promovent, dicuntur *Diagnostica*, διαγνωστικά, alias & δλωπικά. Vide *Deloo*. Jung. Dieter. n. 1. quamvis Linden, proprio ausu & autoritate vocab. *Diagnostica* aliter acceperit pro *Pathognomonicis*, sive propriis & demonstrativis signis, Ex. IV. §. 51. contra receptam omnium aliorum sententiam. Medicus quoque, qui per signa rem s. vel p. n. dignoscit, dici potest διαγνωστικός, vel διαγνώμων, arbiter, vel discernendi potens. Dieter. d. l.

Diago, διάγω, vel significat vitam duco, *perago*, ut Hippocr. 3. aph. 18. vel ad morbos refertur tempora sua transigentes, l. 1. Ep. f. 1. r. 20. Jung. Foes. p. 148. Dieter. 183.

Diagrydium. Vide *Scammonium*.

Diaisso, διαίσσω, significat cum impetu transire, *percurro*. Frequenti in usu apud Hipp. Coac. t. 139. l. 1. de morb. XXI. 13. l. 1. de morb. mul. LIX. 8. l. 2. XXIV. 7. Dolor quoque διαίσσω ποίει dicitur, qui a parte primario affecta celeriter transit cum impetu ad partes vicinas. Gal. l. 2. de L. Aff. c. 7.

Dialambano, διαλυμβάνω, significat intermissionem sumo, vel intervallum facio, Hippocr. l. 1. de morb. mul. XCIII. 20.

Dialogome, διαλέγομαι, Hippocrati significat sermonem profero articulatum, vel locutionem, quæ etiam signum præbet notandum in ægris, uti patet l. 3. Epid. f. 3. t. 38. & 73. l. de Carnib. XIX. 1. 9. 12. l. 7. Epid. f. 7. t. 2. Coac. t. 228. l. 1. prorrh. f. 3. t. 36. f. 4. de R. V. l. A. t. 66.

Dialeimma, διαλείμμα, *intermissio*, est illud intervallum, quo febris ad infebrecitationem, Gr. ἀπορῆξις, venit, antequam sequens annotatione adveniat, Galen. l. de morb. temp. c. 3. Dicitur quidem in specie in febribus ἀπορῆξις; in aliis vero morbis intermittentibus, ut Cephalæa, Epilepsia, Podagra, Calculo, simpliciter διαλείμμα, ὅπῃ τῷ διαλείπειν, h. e. ab intermittendo. Significat ergo apud Hippocr. ἐλικροῦ ἄνευ, sinceram & puram remissionem. Vide Gal. 4. aph. 43. Datur enim & in continuis quibusdam febribus quædam mutatio remissionem æmulans; sed non est pura & plenaria intermissio. Accipitur & generaliter de intervallis temporis, Gal. l. 6. de san. tu. c. 7. Vide *Intervallum*.

Dialeipo, διαλείπω *intarmitto*. Frequens verbum Hipp. de febribus intermittensibus, quæ dicuntur πορεῖσι διαλείποντες, & quibus opponuntur continuæ sive non intermittentes, ἢ διαλείποντες. Utrarumque causam veram præ aliis exposuit Cl. Th. Villis de febr. c. 3. & c. 7. Illarum consistit in succo nutritio heterogeneo sanguini permixto, & tandem ad efflorescentiam incitante; Harum ratio fundatur in intrinseca sanguinis ad effervescentiam ob copiam sulphurearum & spirituosarum portionum excessivam dispositione. Aliquando vero & διαλείπειν dicitur de febribus continuis suas mutationes & aliquales remissiones particulares periodicas habentibus, teste Gal. c. 2. in 1. Epid. t. 2. Διαλείπειν, etiam accipitur de ligatura intermissione in fractura cum ulcere vel vulnere, ubi spatium relinquitur pro ulcers curatione, Hipp. 3. de fract. t. 5. & 6. ubi διαλείψις, aliis διαλήψις, legitur, h. e. intermissio deligationis. Vide & Dieter. de hoc verbo num. 188. Vide *Intermittens*.

Dialepsis, διάληψις. Vide *Interceptio* & *Dialeipo*.

Dialoes, δι' ἀλούς, dicitur de medicamentis Aloen basin habentibus. Ita Hiera officin. Picra vocatur *Dialoes* a Galen. lib. 6. de san. tuend. c. 7. Ab Ægineta vero dicitur medicamentum in forma sicca topicum, alias *Catapasma* dictum, ad ulcera curanda faciens, *Dialoes*, l. 7. c. 13. ut & *Collyrium* quoddam c. 16.

Dialysis, διάλυσις, *dissolutionem* significat; & qui-

quidem de corpore & ejus membris denotat languorem & impotentiam suæ functionis propriæ, l. 4. Epid. XXV. 6. cui opponitur σύντησις, contentio corporis, firmitas, Galen. 1. in 6. Epid. t. 18. Verbum quoque διαλύω, dissolvo, h. e. languidum reddo, ita accipitur ab Hippocr. & præsertim de ventis dicitur, v. g. Austro, 2. aph. 17. unde & νότοι διαλυτοί, austri dissolventes corpora vocantur, d. f. aph. 5. Dieter. n. 289.

Diamavenatum, dicitur confectio ex cerasis acidis in pulpam redactis & per cribrum trajectis, cum saccharo, ut & atomatibus parata, unde dividitur in *Diamavenatum simplex*, & *compositum*, apud Schrod. l. 4. cl. 1. n. 85. Meminit & hujus medicamenti, contra febrem biliosam commendans, sed parari scripsit ex acinis quibusdam crescentibus in Veenlandia, l. 5. Obs. 7. in Schol.

Diamastema, διαμῆσις. Vide *Masticatorium*.

Diameno, διαμένω, *permaneo*, duro significat. Usurpavit Hipp. de morbis fixam sedem sibi parantibus, 2. aph. 27. 28. Dieter. n. 190. Legitur & l. 6. Epid. f. 8. t. 50.

Diamnes vocatur Barbaris Medicis propria affectio vesicæ, in qua urina egreditur involuntarie aut ignoratur ejus exitus, sicut in somno. Distinguitur igitur a Diabete, expresse a Joh. Anglico Ros. Angl. Tom. I. p. 512. 516.

Diamoron, διαύωρον, nomen medicamenti in offic. notissimi, sive *Rob. ex Moris* parati, cujus varios parandi modos etiam Galen. tradidit l. 6. de C. M. S. L. c. 1. Videantur *Dispensatoria*.

Diamotofis, διαμώσις, idem, quod μώσις, a μωτός, linteamentum, quod vulnere inditur. Significat ergo infectionem linteamentorum in cavitatem ulceris. Gorr. p. 106.

Diamperes, διαμπερές, διαμπερώς, adverbium usitatum Hippoc. & significat *per totum*, profusus, 3. de fract. t. 76. l. 2. de morb. LX. 3. l. de intern. aff. IX. 8. Usus est quoque adjectivo διαμπερές, *penitus penetrans* & *transiens*, de dolore, l. 2. de morb. mul. XVII. 3. Vide Foef. Oecon. p. 153.

Diamydao, διαμυδαίω, significat nimio humore marcesco & corumpor. Hippoc. de cap. vuln. XXIX. 2.

Diana, Chymicis ænigmatica dicitur *Argentum Philosophorum*, *Luna alba*, *Terra virgo*. Libav. *Alchym. Pharmac. c. 31. Dianæ arbor* quæ dicatur, vide *Arbor*.

Dianacathizo, διακαθίζω, h. e. colloco ad sedendum. Hipp. l. 2. de morb. LXXIX. 15.

Tom. I.

Dianancasmos, διαναγκασμός, *coactionem*, & per vim alicujus membri restitutionem significat. Hipp. 3. de artic. t. 49. ubi quidam διαναγκασμένον legunt.

Dianaravo, διαναπαύω, significat *interquiesco*, per intervalla post motum vehementiorem quiete reficio, Hipp. 2. aph. 48. & de sal. diet. t. 26. Dieter. n. 191. idem, quod ἀνάπαυσις. Vide *Anapaufis*.

Dianistefmos, διαίστησις, *jentaculum*, & quidem frugi, ita dictum a surgendo. idem, quod ἀκράσις. Lang. l. 1. ep. 55.

Dianoza, διάνοια, significat *mentem*, animum, ratiocinandi facultatem. In qua significatione legitur apud Hipp. 2. aph. 33. Coac. t. 488. & l. 7. Epid. t. 14. Vide *Animus*. Dieter. n. 192. Aliquando & προαίρεσις, *consilium* denotat *premeditatum*. Ita natura dicitur agere ἐν τῇ διάνοιᾳ, non ex premeditato, l. 6. Epid. f. 5. t. 2. Foef. Oecon. p. 153.

Dianoema, διάνοια, *cogitationem* significat, deque agrorum imaginationibus & præceptionibus animi Medico probe considerandis sumitur ab Hippocrat. l. 1. Epid. f. 3. t. 1. Vide *Imaginatio*.

Dianofo, διανοίω, *morbum traho*, cum varietate afflictionis, significat, apud Hipp. 1. Prorrh. f. 3. t. 7. 26. 32. Foef. d. l.

Dianteos, διαντέω, significat *adversus*, ex adverso penetrans per totum, nullibi conjunctus. Dicitur de tendinibus, vel τένονις nervosis vertebrarum, apud Hipp. 3. de artic. t. 31. item de habena cum duobus separatis loris, t. 49. de laqueo cum binis appendicibus adversis in instrumento, quod dicitur γλωσσοκόμιον, Gal. l. 7. de V. P. c. 14.

Diantlizome, διαντλιζομαι, *valde laboro*, tanquam in sentina haurienda. Usus Hipp. in præcept. VI. 25.

Diapasma, διαπασμα, idem, quod ἀεπίπασμα. Vide *Catapasma*.

Diapedesis, διαπήδησις, Lat. q. d. *Persudatio*, *Transsudatio*, est species viarum vel meatuum relaxatorum, seu causa morborum in cavitatibus apertis, consistens in vasorum tunicis extenuatis & rarefactis, ut serosæ sanguinis portiones transire possint, Gal. l. 3. de causis. Sympt. c. 2. Fit ergo ex tunica rarefacta, sanguine vero tenuato, unde transcolatur sanguis, & sudoris, aut roris more transmittitur, l. 5. meth. med. c. 2. Differt ab *Anastomosis*, in qua tum majorum vasorum ora aperiantur: tum sanguis cum impetu & copia prorumpit. Quod si contigerit aliquando διαπήδησις apertis etiam vasorum osculis, vasa quidem omnino exigua sunt, ex quibus sanguis

guis copiosus & cum impetu emanare non potest.

Diaplegmata, διαπλεγματα, διαπλεγμα, dicuntur in Chirurgicis instrumentis veterum majoribus *intercolumnia*, sive partes transversariæ ad crurum laterumque compaginem firmandam. Gorr. p. 107.

Diaplegmenos, διαπλεγμένος, significat *Divaricatus*, Digressus. Dicitur de cruribus, Hippocr. *Prognost. f. 1. t. 18.* Gorr. De hujus vocabuli varia lectione vide C. Hofm. *com. in Gal. de V. P. n. 147.* a verbo διαπλεῖν, quod etiam denotat *divaricari*, vel cruribus diductis jacere. Gal. c. 2. de fract. t. 70.

Diapercotheis, διαπερωθεῖς, *transmissus*, *transiens*. Dicitur ab Hipp. de murmure flatuoso, *Coac. t. 282.*

Diaphanes, διαφανῆς, proprie pellucidus, lucidus, transparens significat. Dicitur de urinis, Hipp. 4. *aph. 72.* *Coac. t. 579.* Dieter. n. 199. de venis, l. 6. *Epid. f. 3. t. 22.* de auribus præ siccitate pellucetibus, *Coac. t. 192.* Dicitur de auro, quod ex antimonio & c. invicem fusis paratur, apud Osyvald. *Croll. in Chymia aucta ab Hartmann. Tom. II. oper. p. 76.* Deinde denotat etiam valde candens & ignitum, & usurpatur de cauteriis ferramentis ignitis, 1. de *artic. t. 44. l. de hemorrhoid. 23. V. 4.* unde & simpliciter διαφανῆς dicuntur, l. de *Visu l. 17.* Ita de furni testis candefactis usurpatur l. 2. de *morb. XLIV. 17.* A priori significatione, lapis quoque *Specularis dictus fuit διαφανῆς*, quod vitro similis translucet. Unde & laminæ illius antiquitus vitri loco fenestris insertæ fuerunt, teste Gal. l. 9. de *admin. Anat. cap. 3.* Ejus virtutem vero sine morfu exsiccantem, præsertim si ustus fuerit, laudat l. 4. de *C. M. P. G. cap. 1.* Videatur & Chiocc. *Mus. Calceolar. sect. 3. p. 281. seqq.* *Diaphanitatem* omnibus rebus inesse, dixit Parac. *tr. de morb. color.*

Diaphero, διαφέρω, verbum est πολύσημον, & variè significationis apud Medicos Græcos. Communiter enim denotat *discrepo*, *differo*, uti passim apud Hipp. videre est, præsertim l. 1. de *morb. XI. 50. 55.* & *alibi*. Porro significat *duro*, l. de *intern. aff. XIII. 18.* item *perfero*, *tolero*, *ibid.* & *XLIII. 19. l. 5.* *Epid. VII. 15.* Ulterius sumitur pro *transmittere* ad diversa loca materiam, *delegare*, l. 4. de *Morb. VII. 12.* Tandem etiam pro *confero* ponitur, & idem significat, quod ἐπιφέρω, 5. *aph. 22.* Vide Foel. *Oec. p. 160.*

Diaphugo, διαφύγω, significat *effugio*, *evado*, *supero*, Hippocr. 5. *aph. 6.* & 10. 7. *aph. 50.* *Coac. t. 367.* quamvis & in aliis simplici-

ter φάγω, posuerit, v. g. t. 379. 380. Dieter. *larr. n. 201.*

Diaphlyxis, διαφλύξις, notat effusionem, *perfusionem*, *humectationem*, a verbo διαφλύω, *perfundo*, *humecto*, Gal. in *Exeg. voc. Hipp. Foel. p. 761.* Gorr. p. 109.

Diaphœnicon, δια φονίκων, dicitur *medicamentum ex Palmulis* vel *dactylis*. Estque vel *internum*, *Confectio de Dactylis* apud Mesuen *distinct. 3.* de *Electuariis fol. mibi 114. b.* vel *externum*, *emplastrum stomachicum*, *calidum & frigidum*, *Mesue in Dispensat. August. Meminit & emplastri δια τῶν φονίκων*, Gal. l. 1. ad *Glaucon. c. 14.*

Diaphoinissoma, διαφωίνισμα, significat *rubefio*, aut colore puniceo inficior, Hipp. *Coac. t. 467. 489.*

Diaphonia, διαφωνία, significat *diffensionem*, *discordiam*, quam in Medicis abesse debere, monet Lang. *ex Galen. l. 1. ep. 26.* quia ignorantia suspensionem gignit.

Diaphora, διαφορά, *Differentia*, dicitur notio, qua in Medicina sanitas vel morbus ab alia sanitate, vel morbo discrepat. Dicuntur interdum & *modi*, *species*. Dividuntur communiter in *Essentiales & Accidentales*, quamvis perperam a plerisque Institutionistis antiquioribus ad morbum saltem relata fuerit hæc distinctio, cum & Sanitatis dentur *Differentiæ Essentiales & Accidentales*. Vide *Dogm. nostr. P. 1. c. 3. 4. P. II. c. 36.* Rolsink. etiam excogitavit *divisionem differentiarum*, desumptam a ratione causæ formalis, materialis, & efficientis, quam vide in *O. ac M. Med. Sp. l. 2. sect. 3. c. 113.* Generalior acceptio de *differentiis ætatum*, *corporum*, *regionum*, *culibet nota est*, & patet ex verbo διαφέρω. Vide *Diaphero*.

Diaphoresis, διαφώρησις, in genere omnem evacuationem, quæ per habitum corporis & poros cutaneos fieri potest, significat; non modo *insensibilem evaporationem*, quæ ἀδηρῶς διαφώρησις, ἢ διαπνοή, *insensibilis transpiratio* vocatur, & portiones vitiosas sub specie halitus evacuat, Gal. l. 13. *Meth. med. c. 16.* sed etiam, quæ fit *per sudorem*, & sensibiliter; unde & medicamenta sudorem moventia *διαφωρητικά*, *Diaphoretica* hodieque appellari solent, Rolsink. *O. ac Meth. Med. Sp. l. 6. sect. 1. c. 1.* Suntque duplicia: Alia, quæ per rarefactionem & spirituoscentiam adauctam operantur, cum *Attenuantibus* convenientia: alia, quæ figendo, & nimiam ebullitionem compescendo agunt, cum *Præcipitantibus* coincidentia. De his medicamentis legatur Willis *Pharm. Rat. P. I. sect. V. c. 1. & 2.* Wedel. *Amœnit. Mat. Med. l. 2.*

l. 2. sect. 2. c. 6. p. 343. seqq. B. Etmuller. in Schroder. dilucidat. passim & proluxe.

Diaphoros, διαφορῶς, præter communem significationem, qua denotat *Differens*, *Discrepans*, a διαφέρω, ab Hipp. quoque accipitur pro eo, quod ad rem facit, quod *multum interest*, & magni momenti, i. de artic. t. 70.

Diaphrades, *Diaphradeos*, διαφράδες, διαφράδως, aperte, liquido, Hipp. de Loc. in hom. IV. 4.

Diaphragma, διάφραγμα, *Septum transversum* dicitur, quod Antiqui φρένες appellarunt, quia, ut putant aliqui, eo inflammato, mens agrotat, quamvis veritatem hujus asserti in dubium vocaverit Vvillis tr. An. Brut. Patol. c. 10. Dicitur vero *Diaphragma*, quod mediam & infimam corporis regionem, h. e. thoracem & abdomen διαφράττει, h. e. dividat, quasi septum quoddam medium. Estque musculus rotundus, obliquus, in medio membranofus vel nervofus, in circumferentia carnosus, palmarium respirationis organum; cujus prolixioris descriptionem videre licet in scriptis Anatomicis, v. g. Barthol. l. 2. Anat. c. 3. Porro vocabulum hoc *Diaphragma* aliis tribuitur partibus ob aliquam similitudinem, v. g. Interstitio illi in faucibus ad gurgulionem vel uvulam, Hipp. l. 2. Epid. f. 2. n. 86. Septo in naribus, Gal. c. 1. in 6. Epid. t. 4. Septo laxo & rugoso, quo ventriculi cerebri distinguuntur, Barthol. l. 3. Anat. c. 6. Membrane tympani in aure. Id. d. l. c. 9. mediastinum dicitur διαφράττειν ὄμιον, Gorraus in def. p. 109.

Diaphratton, διαφράττων. Vide *Diaphragma*.

Diaphros, διαφρος, idem, quod ἀφελών, *spumans*, Gal. in Exeg.

Diaphthora, διαφθορά, generaliter quidem omnem corruptionem significare solet: Specialiter vero apud Hippocr. notat *Abortum*, seu fœtus corruptionem, & coincidit cum φθορά vel ἀποφθορά. Vide *Abortus*. Occurrit hæc vox apud Hippocr. Coac. t. 515. 516. & l. 1. de morb. mulier. X. 17. Ita & verbum διαφθαίρω significat *abortio*, vel fœtum corrumpto, Hipp. 5. aph. 53. l. 1. de morb. mulier. XXXVII. 2. XCII. 9. l. 7. Epid. XXI. 4. XXXVII. 7. Jung. Dieter. n. 202. *Corruptio* quoque ciborum in ventriculo dicitur διαφθορά, Gal. l. 2. de Loc. aff. c. 1.

Diaphylacticos, διαφυλακτικός, *conservativus*, idem, quod προφυλακτικός. Ita apud Nonum de M. P. C. c. 154. leguntur διαφυλακτικά των μασῶν, i. e. mammillas *conservantia*, & apud Gal. l. 1. de C. M. S. L. c. 2. de capillis conservantibus dicitur.

Diaphysis, διάφυσς, significat *interstitium*,

intervallum, septum, discrimen, spatiorum intercapedinem, Hippocr. l. de arte XVII. 19. 2. de fract. t. 37. in Mochlici principio, vel juxta Linden. edit. de Ossib. III. 6. 10. IV. 10. in quibus tamen locis potius prominentiam aliquam vel partem solidam processus modo prominentem significare arbitramur cum Fallopio in Observ. Anat. Tom. I. Op. p. 362. Patetus διάφυσσιν dici vult Ligamentum tertium, quo os tibiæ firmatur in articulo cum osse femoris l. 5. Chir. c. 36. Dicitur & de pediculo, ex quo fructus arboris inhæret furculo, & dependet, l. de oculis. part. IV. 12.

Diaplasis, διάπλασις, vide *Conformatio*. In specie vero ita dicitur a Chirurgis fracti ossis compositio ejusmodi, ut comminuti ossis extrema se contingant, & omnes ejus partes sibi ex adverso collocentur, & in pristinam unitatem reducantur, Gal. 1. de fract. t. 1. Gorræus p. 107. Interdum διάπλασις restrictum me legisse memini in quodam MS. Chirurgico ad correctionem curvatorum in tenellis corpusculis, quæ manu ope fit sine instrumentis durioribus ad differentiam ἐπιδέσεως, quæ fit ope instrumentorum. Vide *Epithestis*. Verbum διαπλάττω & διαπλάττωμαι, & conformare, & partem in suum locum restituere significat, Gal. 2. de artic. t. 46. Foes. p. 154.

Diaplasma, διάπλασμα, Dioscoridi unctio vel fomentum toti corpori illitum, notante Scapula in Lex. quamvis locum Dioscoridis reperire non potuerimus.

Diaplesoma, διαπλέσσωμαι, i. e. *divaricor*. Vide *Diaplegmenos*.

Diaploce, διαπλοκή, dicitur *implicatio*, & sumitur pro succorum, qui ad alimentum idonei futuri sunt, miscela ac permixtione, Hipp. l. de Aliment. III. 5.

Diapne, mictio involuntaria. San. Barolitan. de ardore urine.

Diapnoe, διαπνοή, significat *perspirationem* sive *transpirationem*, quando per corporis habitum & poros cutaneos aer subit, & rursus expiratur una cum effluviis vaporosis, aut fuliginosis. Dicitur & ἀσθητος διαπνοή, *insensibilis perspiratio*, quod hi motus obscuri sint, & nativi caloris beneficio per occulta cutis spiracula tenentur, cujus meminit Galen. 7. aph. 28. & in l. de sal. diet. t. 2. fin. *Diapnoeam* vocat Helmont. & diversam a sudore esse ostendit tr. Tumul. pestis, §. *Preparata sedes*.

Diaporema, διαπόρημα, idem, quod ἀπορη, *anxietatem*, *astuationem*, & corporis jactationem inquietam significat, Hippocr. 2. de R. V. I. A. t. 44.

Diapressoma, διαπρέσσωμαι, Ion. pro διαπρέσσωμαι,

ma, significat conficio, perficio, exequor, *pe-rago*. Frequenti in usu apud Hippocr. l. 1. de *diata* XXX. 10. l. 2. *II*X. 6. 31. l. de *Insomniis* I. 8. 11. l. de *fistul.* II. 15. In specie de actu *Veneris* sumitur, l. 2. *Prorrh.* *II*X. 16.

Diaprunum, vel *Diaprunis*, διαπρουνίδων, nomen confectiois ex *Prunis*, vel electuarii, & quidem vel simplicis alterantis, vel compositi laxantis & solutivi. Vide *Dispensatoria Norimb.* & *Augusti Diapruni solutivi* usum reprobatur, ceu deterioris commatis, Linden. *Ex. XII.* 128.

Diaplycho, διαπλύχω, significat proprie refrigerare. Verum Linden existimat, etiam aliquid denotare *Exsicc.*, *Ex. V.* §. 104. Enimvero mihi non videtur necessaria expositio coacta & violenta in illo loco Athenæi, cum revera quoque cibi fortiores, quales sunt calidiores, per frequentiore coctionem, refrigerentur, dissipatis portionibus calidis.

Diapternes, medicamentum ex perna, & caseo. Guil. Bud. de *morb. artit. curandis*.

Diaptesis, διαπτεσις, dicitur Erotiano in *Onomast.* p. 37. *F. aurium repurgatio*, quod purgandis auribus interdum pennas adhibeamus, ut tibicines repurgandis tibiis. Alioqui διαπτεσις notat alarum expansionem, & est idem, quod διαπτύξις. Verbum διαπτεῖσθαι etiam significat *alarum expandere*, explicare, Hipp. 3. de *R. V.* I. A. t. 26. *Foel. Oec.* p. 155.

Diapyema, *Diapyesis*, *Diapyon*, διαπύημα, διαπύεσις, διάπυον, *suppuratum* & *suppurationem* significat, 7. *aph.* 45. *Prognost.* f. 1. t. 31. & 40. Verbum διαπύεω, *suppurare* notat, 4. *aph.* 82. & 5. *aph.* 47. Vide *Dieter.* n. 193. 194. Unde & medicamenta *suppurantia* διαπυητικά vocantur, suntque moderate calida & humida, alias *Maturantia* dicta, Gorr. p. 107. Verbum διαπύεω idem quod ἐπιπύεω, *suppurare*. Vide apud Gal. de *tum.* p. n. c. 3.

Diarcoo, διαρκέω, idem, quod βοηθέω, *succurro*, auxilium fero, *suppetias affero* significat apud Erotian. in *Onomast.* p. 38. d.

Diarius, ἐφήμερος. Vide *Ephemerus*.

Diavoche, διαρχαί, ad officinas chirurgorum pertinens vox est, & usurpatur ab Hippocrate, explicatur ab Erotiano, quod sint fasciarum spiracula, & in illis interstitia: dicuntur vero παρά τῆς ῥόχης, quæ species ἀναπνοῆς, exhalationis est.

Diaromaticum vocari potest medicamentum ex aromatibus compositum. Legitur apud D. Ludovici *diff. I. Pharmac.* p. m. 56.

Diarrhago, διάρρηξις, *disruptionem* significat, usurpaturque de ossibus ad tempora ab Hippocr. *Coac.* t. 188.

Diarrhectus, διάρρηκτος, i. e. *disruptus*, & διάρρηξις, *disruptio*. Dicitur & Lat. *Diarrhectus* de Liene, apud Plaut. *Curcul.* a. 2. f. 1. de quo verbo vide Linden. *Ex. IX.* §. 71.

Diarrhepo, διάρρηπέω, significat *divergo*, vel in utramque partem inclino. Dicitur de iis, qui ob cruris brevitatē, dum ambulat, in utramque partem inclinare & propendere coguntur, Hipp. de *artic.* t. 94.

Diarrhodon, διάρροδον, medicamentum ex *Rosis* dictum, vel internum, vel externum. Inter notissima confectio, vel species sunt species *Diarrhodon Abbatis*, in *Disp. Nor. & Augusti*. Inter cætera plura occurrunt hoc nomine *Collyria* apud Galen. l. 4. de *C. M. S. L.* c. 7. Gorr. p. 108.

Diarrhoea, διάρροια, *alvi profluvium* in genere significat præternaturale, Galen. in *defini.* & 1. *Progn.* t. 28. Specialius vero denotat *alvi fluxum distinctum a Dysenteria, Fluxu hepatico, Lienteria, & aliis*. Et potest describi, quod sit frequens, largior, & diuturna excretio fluidorum serosorum, & biliosorum excrementorum, cum utilibus permixtorum, magis vel minus acrium, cum, vel sine febre, torminibus, proveniens a bile salina longius e vasis suis ad intestinum duodenum effusa cum succo pancreatico, massam chylosam e ventriculo exeuntem nimis colliquante, et ad excretionem intestina stimulante. Præter veteres autores Hippocrate. 3. de *diet.* XII. 248. et Gal. videantur *Dieter.* n. 195. Linden. *Ex. VII.* §. 65. Thom. *Vvillis de febr.* c. 10. & *Pharmac. Rat. P.* I. f. 3. c. 3. Fr. de le *Boe Sylvius l. 1. Pr. Med.* c. 11. §. 7. c. 13. §. 6. *seqq.* *Diarrhoea* in urina, vide *Diabetes*. Διαρροια τῆς σπέρματος vocatur profluvium seminis præternaturale, quod alias *Gonorrhoea* dicitur. *Moschion. de morb. mul.* c. 138.

Diartroffis, διάρθρωσις, *dearticulatio*, dicitur aliquando generatim omnis ossium compositio ad motum voluntarium comparata. Latine *Junctura*. Sed nonnunquam speciatim sumitur pro ea ossium commissura, quæ motum inter se evidentem habet, Galen. c. 2. de *artic.* t. 9. Vide *Aarticulatio*. Jung. *Foel. p.* 156. C. Hofmann. in *com. ad Gal. de V. P.* n. 658. Barthol. *libell. 4. Anat.* c. 1. ubi tres species διάρθρωσεως constituit: ἐνάρθρωσις, ἀρθρωδίων, γιγλυμιον, de quibus suo loco. Vocatur et προάρθρωσις.

Diaschis, διασχίς, *dissectionem*, *divisionem*ve aliquam significat. Dicitur de vena divisa apud Hipp. 3. de *fract.* t. 63.

Diaschion, διασχίον, ὄσκα, ὄσ, significat penetrans,

trans, procedens, perrumpens. Legitur de offibus costarum fractis, quæ ad thoracis interioriorem cavitatem non penetrant, Hippocr. 3. de artic. t. 55. item de venis l. de venis, XXVI. 2.

Diascinci, vel *Diascincus*, διασινίχης, epitheton *Antidoti Mithridatis*, Eupatoris, a basi *Scinco* ita dicti, quæ usus esse Rex adversus venena legitur apud Gal. l. 2. de *Antidot.* c. 9.

Diascordium, est usitatissima Antidotus in officinis, cujus Autor primus fuit Hier. Fracastorius, & revera ipsis prolixioribus & satis inconcinne compositis Antidotis aliis longe anteferenda. Descriptio occurrit in *Dispensatoriis*, neque negligenda in illam animadversio Zvyolf. Sylvius tamen in minori dosi multo efficacioris descriptionem *Diascordii* excogitavit & posteritati reliquit, quæ extat l. 1. *Prax.* c. 58. §. 22. seqq. ut & in *Morlei Coll. Chym. Leid.* c. 154.

Diasfagmenos, διασφαγμένος, per totum refectus significat, a διασφαγω, i. e. confertim impleo, refectio. Dicitur de arteria valde repleta, ceu causa pulsus pleni, apud Galen. l. 4. de *dign. puls.* c. 2. Idem, quod *υεσός*, vel *υεστότερος*.

Diasetho, διασῆθω, significat *cribro*, incerno. Unde *διασῆσαι*, incernere, quod legitur apud Hippocr. l. 2. de *morb. mul.* LXX. 4.

Diasmyrnon, vel *Diasmyrnes*, διασμύρνης, διασμύρνον, epitheton *Collyriorum*, quæ multum recipiunt *σμύρνης*, i. e. *myrrhæ*, Gal. l. 9. de *S. Fac. S. Sang. columba*, & l. 4. de *C. M. S. L. c.* 7. *Scribon. Larg. n.* 26. ad quem locum vide *Rhodii notas p.* 65.

Diasostica, διασσηνῆ, dicitur I. A. van der Linden pars Medicinæ *ϋγιανῆ* sive *conservandi sanitatem*, in *Introduct. ad Medicinam edita a Schelhammero in part. poster. Introduct. Conring. p. m.* 89. Dividitur in generalem & specialem.

Diaspao, διασπῆω, significat *divello*, non evello, apud Gal. l. 1. de *V. P. c.* 7. notante C. Hofm. in *comm. n.* 1143. Διασπῆσις *dispersionem* notat, vel *distractionem*, *divulsionem*. *Divulsio* inter causas morbosas relata est vera divisio seu distractio ac remotio a contactu, cujus sensus veluti undas in nervis facit, & flexiones fortiores, dependetque a stimulo divellent e. Laur. Bellin. de *sang. miss. in Opusculis.* p. m. 170.

Diaspermaton, διασπερμάτων, nomen medicamenti *Topici*, vel *Malagmatis*, ita dicti, quod *semina* recipiat, præsertim *Fenugracum*, Galen. l. 7. de *C. M. P. G. t.* 7. & aliter apud P.

Æginetam l. 7. c. 18. Meminit tamen idem alterius interni, uti videtur, remedii *Diaspermaton* dicti, quod vim narcoticam obtinuit, quamvis descriptionem non addiderit, l. 5. *M. Med. c.* 13. Extat vero apud *Æginet. l.* 7. c. 12. sub titulo *Trochiscorum* vel *Pastillorum*.

Diasphage, *Diasphaxis*, διασφαγή, διάσφαξις, proprie denotat *hiatum in muro interrupto*, aut *diruto*. Sumitur & tamen latius pro omni *interstitio*, aut *Separatione*. Usus Hipp. l. de *Loc. in hom.* VIII. 5. & l. 2. *Epid. sect. l.* 69. *Fissura* illa in *Hepate*, ubi vena umbilicalis ingreditur, ab Herophilo dicta fuit *διασφαγή*, teste Gal. l. 6. *Adm. Anatom. c.* 8. Vid. C. Hofm. *com. in Gal. de V. P. n.* 1077.

Diasphyxis, διασφύξις, significat *pulsationem arteriarum*, & ita idem, quod *σφυγμός*, Hipp. l. de *Alim.* X. 15.

Diastrasis, διάστῆσις, in genere *distantiam*, *dimensionem*, *disparationem* significat. Numerantur vero tres *dimensiones*, vel *διαστάσεις*, in latum, longum, & profundum, Gal. l. de *puls. ad tyron. c.* 2. Specialiter vero sumitur de *offisum diductione*, quæ vel per *suturam*, vel *coalitionem mutuam juncta esse debent*, Hippocr. 3. de *fract. t.* 63. Galen. c. 2. de *artic. t.* 1. & in *defin. Med.* Interdum dicitur *διαστῆσις*, c. 3. de *iis, que in med. t.* 31. Hoc vocab. *διαστῆσις* aliter tamen exponit in *Exeg. dict. Hippocr.* quod notat corporum ipsorum compositionem, vel *compagem laxam lanis similem*. Eadem vox ab Hippoc. sumi videtur pro *intervallo*, in quo Medicus ab ægro discessit, l. de *dec. orn.* XII. 7. aut pro *intervallo morbi*, quo mutari solet. Vox vero *διάστῆσις* interdum *distensionem* & *porrectionem convulsivam* significat, Hipp. 4. de *R. V. I. A. t.* 26. Venarum *distensiones* vocat etiam *διαστῆσις* Aret. lib. 2. *acutor. c.* 2. Ventriculi *διάστῆσις* l. eod. c. 7. Aliquando idem notat, quod *διάσολῆ*, Galen. l. 4. *diff. puls. c.* 8. 9. & 17. Jung. *Foef. Occ.* 157. Vide *Interstitium*.

Diastema, διάστημα. Vide *Diastrasis. Interstitium*.

Diastole, διαστολή, *dilationem* & *distensionem* significat, & diversis rebus tribuitur. Communiter dicitur de motu arteriæ, quando a cordis systole impulso sanguine distenditur, qui motus dicitur *Pulsus*. Vide *Contractio*. Deinde de *Corde ipso* dicitur. Est nihil aliud, quam *reditus ad naturalem statum cum dilatatione*, post præcedentem *Systolen*, ventriculorum quidem cordis, ut sanguinem iterum ex auriculis expressum recipiant; auricularum vero, ut ex principiis Venarum Cavæ &

& Pulmonalis admittant, Vvaleus de motu ceryl. in Anat. Barthol. edit. ult. p. 785. seq. Hanc Dilatationem propterea motum cordis accidentarium vocavit, ejusque potius passionem, quam actionem, Bartholin. l. 2. Anat. c. 6. p. 371. In genere quoque διαστολή dicitur omnis elevatio & extensio in longum, latum & altum, cordis, cerebri, & membranarum in sensum rarius cadens, Gal. in defn. Διαστολή quoque vocantur Empiricis sermones, quibus proprium quid a communi distinguitur, alias διορισμοί dicti, Gal. c. 1. de R. V. l. A. t. 18. Vide Foef. d. l.

Diastoleus, διαστωεύς, idem, quod διασωμωτής, Foef. Oeconom. p. 413. seqq.

Diastomotris, διασωμωτής, scil. μήλη, in masculino διαστολεύς, generaliter omne instrumentum dilatatorium significat, qualia sunt, Speculum Oris, Ani, Uteri, quorum effigies vide in Chirurgicis, Aquapendente, Paræo, Sculteto, & aliis. Specialiter vero de Specillo, quo os clausum diducitur, accipi possit. Vide Galen. in Exeg.

Diastremma, διάστρεμμα, διαστρεφή, significat perversionem, distortionem membri, estque species luxationis, qua non ea modo, quæ juxta articulum sunt, nervosa, sed & ipse articulus leviter depravatur, suaque sede commovetur, vulgo *verrenkung*. Leguntur apud Hip. l. 2. Prorrh. VI. 24. Coac. t. 22. Eadem notione & talia membra διαστρεμμένα, 2. de iis, quæ in medic. t. 73. a verbo διαστρέφωμαι, quod significat distorqueri, perverti, apud eund. 4. aph. 49. Prognost. f. 1. t. 10. Coac. t. 218. l. 2. Prorrh. XVI. 18. Vid. Dieter. n. 197. Distorsiones in recens natis infantibus refert Fallop. ad luxationes, & prolixius eas exponit tract. de Luxation. c. 15. Tom. II. p. 87.

Diastrepomæ, διαστρεφομαι. Vide *Diastremma*.

Diasulphuris, epitheton Medicamentorum internorum & externorum compositorum a Mart. Rulando præsertim excogitatum, v. g. Balsamus *Diasulphuris*, sive oleum, item emplastrum *Diasulphuris* ejusdem: Utriusque sæpissime mentio fit in Curationibus illius Empiricis v. g. Cent. I. Cur. 83. seqq. & alibi: Descriptiones quoque proponuntur a Morleo Coll. Chym. Leid. cap. 445. 446. an vero genuinæ ad mentem primi Autoris, nolumus determinare. Ita Tincturam *Diasulphuris* Jac. le Mort tradidit, quæ legitur d. l. cap. 439.

Diatasis, διάτασις, i. e. distentio, vel distensio. Dicitur de membris in fractura, quando ab inferiore parte intenduntur, & a superiore continentur, Hipp. 3. de iis, q. in med. t. 19. 22.

Diatecolithu, διατηκολιθῆς, nomeñ medicamenti, vel antidoti, ita dicti a lapide Judaico; Græc. τηκολίθῃ, qui ingreditur, apud Æginet. l. 7. c. 11.

Diateffadelton, dicitur Mercurius præcipitatus a Rul. & Iohaf. Vide *Diacelateffon*.

Diateffaron, διατεσάρων, epitheton medicamenti compositi ex quatuor simplicibus. Estque vel Internum, quod descripsit Ægin. l. 3. c. 77. & in officinis Theriaca *Diateffaron*, quæ ferme palmam præripit Theriacæ Andromachi ob majorem simplicitatem. Vid. Animad. ZWolferi ad Disp. Aug. vel Externum Emplastrum, quod videre est apud Galen. l. 5. de C. M. P. G. cap. 14.

Diatettigon, διά τεττίγων, i. e. medicamentum ex cicadis, epitheton Antidoti nephriticæ, apud Ægin. l. 7. c. 11.

Diatbermeno, διαθερμάνω, idem quod θερμάνω, Calefacio. Videtur tamen prepositio δια augere significationem, & exulfactionem, sive intensiorem calorem indigitare, Hipp. 7. aph. 51.

Diatheſis, διάθεσις, significat dispositionem aut constitutionem alicujus corporis. Et Græcum & Latinum vocab. usitatissimum est in Medicina, sed sub diversa notione. Receptissima est significatio, quæ denotat facultatem & affectionem, vel sec. vel præter naturam; constituitque genus sanitatis & morbi: de quo vide Dogm. nostr. P. I. c. 2. dogm. 2. & P. II. c. 2. d. 2. Confer si placet, ad C. Hofmann. Apolog. pro Gal. l. 3. p. 1. f. 1. c. 4. seqq. & animadv. in Montan. c. 1. & 2. Interdum late sumitur, complectens morbum, causam & symptomata: interdum strictius, pro dispositione, vel constitutione morbosa, quæ est adhuc in fieri, vel in principio, nondum consummata, Gal. 5. in 6. Epid. t. 3. Huic opponitur *dispositio permanens*, l. de diff. sympr. c. 1. Sumitur etiam pro *σχέσι*, vel habitudine, l. ad Thrasylb. c. 12. Complicatos quoque affectus a Græcis vocari *διάθεσις*, testatur Lang. l. 1. ep. 4. *Diatheſes* & Symptomata pro uno eodemque habuit Helmont. tract. ignot. hosp. morb. n. 66.

Diatheſmos, idem quod διάφωσις, fissura, ruptura, Erotiano.

Diatrecho, διατρέχω, percurreo, pervenio cum celeriori motu, Hippocrat. l. de intern. aff. XLII. 15.

Diatrepomæ, significat commoveor, perturbor, deterreor, Hippocrat. lib. 5. Epid. XXX. 22.

Diatryſis, διάτρησης, h. e. perforatio. Usurpatur a D. D. Georg. Franck a Frankenau

in Ephem. Nat. Cur. Ann. I. Decad. III. Obs. 123. p. 206. seu remedium externum contra imperforatum anum, & dubique eventus.

Diatretos, διατρητός, i. e. Porforatus, Gal. de hamo usurpavit l. 8. Anat. adm. c. 4.

Diatribo, διατρίβω, tero tempus, cunctor, moror, protraho significat, Hipp. l. de vuln. cap. XXVII. 2. Substantivum διατρίβι, mora, notat conversationem, vel commorationem cum alio, l. de Medico. XI. 8.

Diatrion pipereon, τὸ διὰ τριῶν πιπέρων, nomen Specierum, vel Confectionis Stomachicæ, quæ recipit tria Piperis genera, longum, album, & nigrum, Galen. l. 4. de Jan. tu. c. 5. Vide Dispensatoria.

Diatritarius. Vide Diatrite.

Diatrite, Diatritos, διατρίτης, i. e. tridua inædia, unde Diatritarii dicebantur, qui eam præceperant, item Theſſalii, ab autore Theſſalo, Methodicæ sectæ chorago. Inventum fuit Empiricorum, consistens totum in victus ratione, quam ita instituebant in omnibus ægris, ut primum in quarto die ipsos cibarent, post in sexto, mox in octavo, deinde in decimo. Prima quidem cibatio post primam Diatriton, deinde alternis diebus. Gal. 4. meth. med. 4. Sed nugæ eas & deliramenta multis in locis ridet.

Diaulodromos, διαυλοδρόμος. Vide Diaulos.

Diaulos, διαυλος, significat cursum reciprocum, revertentem, ac recurrentem. Dicitur & Circensis, cum quis ad metam pervenisset, flectens eo rursus recurreret, unde cursum inceperat. Pertinet ad exercitationes corporis & motus concitatioris, & meminit Hippocr. l. 1. de dieta XXXIV. 12. l. 2. XLI. 12. l. 3. IX. 9. XXIII. 5. Gal. l. 7. de Us. Part. c. 14. & l. 16. c. 2. Qui tales cursus exercebant, vocabantur διαυλοδρομοί, aut dicebantur διαυλοδρομῶν, diaulon currere, cursum Circensem peragere, Foef. Oecon. p. 159. C. Hofm. in Comm. ad Gal. de V. P. n. 481.

Diazoma, διαζωμα, idem, quod διαορκωμ, septum transversum. Vide Diaphragma, C. Hofm. d. l. n. 201. 238.

Diazosma, διαζωμια. Interpres Gal. vertit cingulum, rectius munimentum, tegumentum. Est alias vocabulum Architectonicum. Occurrit apud Gal. l. 8. de Us. P. c. 12. Vide C. Hofm. d. l. n. 1175.

Diazoster, διαζώστη, sic a quibusdam peculiari nomine vocatur duodecima dorsæ vertebra, a cinctu sic dicta, quod per eam partem cingimur, Gorraus p. 105.

Dicaos, δίκαιος, variam & multiplicem habet significationem apud Hipp. ut inquit E-

rotianus Onom. p. 35. b. c. seqq. Interdum idem, quod δλογοι, h. e. rationi consentaneam, æquum, i. de fract. r. 3. Interdum simile & æquale, Hipp. f. 1. de artic. r. 34. 3. de fract. r. 31. Interdum justum & utile, i. de artic. r. 21. Vide Foef. Oec. p. 165.

Dicenteton, δικάντητον, nomen collyrii calidi & acris ex æruginè, misy, succo papaveris & gummi parati, lachrymas moventis, quo Ægineta usus in ξηροφθαλμῖα l. 3. c. 23.

Dichalcon, δίχαλκον, pondus significat duorum areolorum, h. e. tertiam partem oboli, si quidem obolus εἰς χαλκῶς sex areola continet. Proinde male apud Ægin. l. 3. c. 29. in fin. scriptum est Elaterii δίχαλκον εἰς τὴν ἡμιβολῆον, cum ἡμιβολῆον non duo, sed tria contineat areola, uti animadvertit Gorraus p. 113.

Dichasteres, δίχαστρος, epitheton Dentium Incisorum, Gr. τοῦς. Vide Dens.

Dichophyia, δίχουφια, vitium est pilorum, quando finduntur & bifurcantur, Gal. in defn. Med. Causam vulgus dicit esse vermiculos in pilis natos.

Dichotomos, δίχοτομος, significat in genere divisum quid in duas partes æquales. Strictè usurpat Galen. de Luna, quando est quadrangula l. 3. de dieb. Critic. c. 2.

Dichromos, δίχρωμος, significat Bicolor. In specie dicitur de quibusdam Emplastris, quæ & Gilva dicuntur, coloris ambigui, Gal. l. 2. de C. M. P. G. c. 1. Æginet. l. 7. c. 17. Neque enim particularis alicujus medicamenti nomen est, sed multorum, quæ duplici colore prædita sunt. Horum colorum autem rationem explicat Gal. l. 2. ad Glauc. cap. 8. Quidam eadem quoque vocant διπρόσωπα, Diprosopa, id est, bifaria. Castell.

Dicleis, δικλής, epitheton januæ bifidæ, binas valvas continentis, q. d. biforis, Hippocrat. l. de artic. r. 23. Plura vide in Foef. p. 165.

Dico, λέγω. Vide Dictio, Dictum.

Dicocta, δίκουπτα, dicebatur aqua calefacta prius, & postea nive refrigerata, teste Gal. l. 7. meth. med. c. 4.

Dicroos, Dicros, Dicronos, δίκροος, δικρῶς, δίκρυνος, quasi δικάρυνος, bifidus, bisulcus, veluti duos vertices habens, Hippocr. l. de loc. in hom. XII l. 4. 5. 6. 7. 8. l. de Ven. XXV. 10. (quamvis Linden. διακρῦλλος scripserit) Coac. r. 230. l. de dieb. judicat. II. 7. l. 6. Epid. f. 1. r. 12. Vide Foef. p. 166.

Dicrotus, δίκροτος, i. e. bis feriens vel pulsans. Dicitur de specie quadam pulsus, quando diastole arteriæ non perfecte absolvitur, sed intercipitur, pro subductione, aut inhibiti spi-

ri spiritus vitalis quantitate; deinde repetitur & absolvitur, Gal. *defin. med.* Non vero propterea duo sunt pulsus, ut Archigenes voluit, sed est unus pulsus, cum arteria nondum perfecte fuit dilatata, sed ictus saltem interceptus, quemadmodum ex malleis incudem percutientibus, & postea resilientibus apparet, Gal. l. 1. *de diff. puls.* c. 17. Causa huius pulsus haud dubie consistit in impedita æquali spirituaſcentia sanguinis, cordis systolen intercipiente, & dependente a portionibus excrementitiis, præsertim fuliginosis & fumosis admixtis. Jung. l. 2. *de præſag. ex puls.* c. 8.

Dicrus, δικρός. Xide *Dicraos*.

Dictum, ἀρμάνον, γνάμιν, *Dictio*, λέξις, quid significet, notum est. In Medicina non esse temere *ditionem* obscurandam, aut mutandam monuit Gal. 3. *m. m.* 10.

Didyoides, διδυοειδής, i. e. *Retiformis*, *Reticularis*, epitheton implicationis, sive plexus & contextus ramorum & furculorum arteriæ carotidis ad basin cerebri, *rete mirabile* alias dicti, cujus descriptionem vide ap. Barthol. l. 3. *Anat.* c. 6. Vvill. *Anat. cerebr.* c. 4. *Reticulare* quoque corpus ex observatione Malpighii vocatur commune integumentum cuticulæ subjacens, distinctum a cuticula, ad quod pupillæ nervæ proximum tactus organum definiunt. Hoc esse subiectum nigredinis, non cuticulam, præter Malpighium *Exerc. de Tactus organo* a D. Pechlino confirmatus asseruit D. D. Hofm. *Diff. Anatom. ad Horn. Microcosm.* p. 265. Vide & supra *Charotides*, & infra *Retes*.

Didactos, διδακτός, a διδάσκω, proprie significat *doctum*. Apud Hippocr. vero etiam denotat *exquisitum*, accuratum, diciturque de ornatu, l. *de dec. ornat.* II. 7.

Didascalía, διδακασία. Vide *Institutio*.

Diductum Celso est separatio partium, in qua amplius suturæ aut fibulæ non est locus, ut interpretatur Rhodius *de acia* p. 109.

Didymæa, διδυμαία, est nomen *Malagmatis*, vel *Cataplasmatís*, ad ischiadicis, & pleraque alia similia mala utilis, cujus descriptio habetur apud Gal. l. 10. *d. C. M. S. L.* c. 2.

Didymi, διδυμοί, h. e. *Gemini*, *Gemelli*, proprie dicuntur fratres uno partu editi, Hippocr. 5. *aph.* 38. Porro eodem nomine quoque veniunt *Testes*, qua viriles, qua muliebres, Galen. l. 14. *de V. P.* c. 12. & 14. Rolf. *O. ac Meth. de Part. Gener. inserv.* Part. 1. c. 4. & P. 2. c. 2. Hos non esse glandulas, sed potius congeriem minutissimorum vasculorum feminalem materiam elaborantium & suscipientium observarunt Graf. Horne, & alii, quibus moderni Anatomici omnes adstipulan-

tur. Glandulas tamen exiguas intertextas adesse & rationibus & autoritatibus comprobare ausus est D. D. Hoffm. Jun. *Diff. Anat. ad Microc. Horn.* p. 171. Vide *Orchis*. Propter aliquam similitudinem tandem duæ protuberantiæ & eminentiæ, in substantia cerebri occurrentes, supra & ante conarium *Didymia*, διδυμία, vocantur, Latine *Testes*, quæ alias *Glusia*, γλυσία, *parvæ nates* dictæ sunt, teste Gal. l. 8. *de V. P.* c. 14. quamvis in recentioribus quatuor protuberantiæ numerentur, quarum duas majores *Nates*, γλυσία, minores vero *Testes*, sive διδυμία appellarunt. Vide Barthol. l. 3. *Anat.* c. 6.

Diecholion, διεχολιον, idem, quod ἐμβόλιον, medicamentum factum *exiciens*. Legitur in Hip. l. 1. *de morb. mul.* CXXIX. 1.

Diecho, διέχω, quid proprie significet, in Hippocratis loco, l. 5. *Epid. XI.* 12. non adeo planum est. Equidem plerique Interpretes per *penetrare* exponunt. Verum non videtur congrue dictum de vomitu, quod ægrum per sex menses penetraverit; quia mihi videtur, convenientius verti per *Distinere*, h. e. Vomitus per sex menses ægrum distinuit.

Dielinnyo, διαλιννώ, significat quiesco, a labore cesso, otior, Hippocr. 2. *de R. V. I. A.* t. 50.

Diemæ, est vocab. Paracelsi. notans peculiare spiritus, qui lapidibus insunt & inhabitant, Philof. *ad Athen.* l. 1. r. 13.

Diemi, διμι, idem, quod διαινώ, *humecto*, *madefacio* significat, Hipp. d. 1. t. 5.

Dievectus, διαβρεχτός. Vide *Diarrhectus*.

Diesse, διέρσαι, a verbo διέρω, significat *trajicere*, *transmittere*, Hippocr. 4. *de artic.* t. 48. 55.

Dies, ἡμέρα, apud Medicos non solum *lucem*, sed etiam *noctem* complectitur, non id tempus tantum, quo Sol supra terram fertur, appellantes diem, sed etiam tempora noctis illi adjacentia, Galen. l. 2. *de crisib.* c. 2. Dicitur alias *Dies naturalis*, qui complectitur mensuram temporis 24. horarum. Dividuntur *dies* a Medicis in *faustos*, & *infastos*: item in *dies Criticos*, *Indices* & *Intercalares*. Diet. p. 376. Quando nocti opponitur, vocatur *Dies civilis*, Linden. *Ex XI.* §. 196. *Dies naturalis* quatuor sua continet tempora, quæ quodammodo respondent quatuor anni temporibus. *Aurora* leni tepore vernat. *Meridies* Solis æstu incalescit: *Crepusculum* instar autumnii qualitates aeris evariat. Deinde *nox* altera hiems frigore torpet, quo pori corporis, ne calor naturalis diffusetur, constringuntur, Lang. l. 1. *ep.* 55. Jung. Hier.

Mercurial. l. 3. V. L. c. 1. Horum quatuor temporum applicationem ænigmaticam ad Lapidem Philosophicum vide ap. Libav. in *Apocal. Hermet. part. poster. p. 495. Tom. II.* Quod *Dies* in masculino genere notet spacium duodecim horarum, juxta Grammaticos, uti notavit Rhod. in *Lex. Scrib.* non videtur universaliter verum.

Diesis, διῆσις, transmissionem, divisionem, item humectationem, vel madefactionem notat, a *dinus*, de quo p. a. Vide *Diemi*. Est alias vox Musicorum propria & principium Musices elementorum significat, in quo sensu legitur apud Gal. l. 2. de *diff. puls. c. 8.* Jung. C. Hofm. h. 1. V. L. c. 19.

Diessecos, διῆσικος, significat *disjunctum*, disparatum. Dicitur de ossibus, in *Hipp. Coac. t. 187.* item de urinis divulsis, 7. *aph. 33. i. e.* variantibus in colore & substantia. Vide *Dieter. n. 209.* *Foef. Oec. p. 164.*

Diethicos, διῆθικος, h. e. *percolatus*, a *διῆθω*, colo. Dicitur de vino, quod & vinum *saccatum* dicitur, *Theophrast. l. 6. de caus. plant. c. 24.* ubi saltem ἡθικὸς τῶν οἴνων legitur. Vide *Rhod. ad Scribon. n. 122.* Vide infra *Saccatus*.

Diexodos, διῆξοδος, idem, quod ἔξοδος, in genere significat *exitum* & *viam*, per quam aliquid excernitur, v. g. in sternutatione, 7. *aph. 51.* in pituitæ collectione, 7. *aph. 54.* *Jung. Dieterich. n. 208.* de alvi excrementis, *Prognost. f. 2. t. 13. i. de fractur. t. 46.* Unde & nates, vel anus, dicuntur Aristoteli τὸ διῆξοδικόν, quod excrementa per illam partem transeant, l. 1. *hist. an. c. 13.* notante Cl. Hofm. ad *Gal. de V. P. n. 177.* quamvis menda ibi sit in numero, dum c. 16. pro 13. legitur.

Differentia, διαφορὰ. Vide *Diaphora*.

Difficilis, *Difficultas*, χαλεπὸς, χαλεπότης, vide *Chalepos*. Exprimitur etiam in compositis vocabulis *difficultas* per particulam *δυσ*, v. g. *δυσκρίσις*, *difficilis* iudicatu: *δυσπραγία*, *difficultas* intestinarum, *δυσσεξία*, urinx *difficultas*, vel ardor, de quibus vide singulis suo loco. *Jung. Lexic. Scribon. Rhodii.*

Diffidentia, ἀπιστία, dicitur, quando æger nullam fiduciam ponit in Medicum, aut quando Medicus de sanitate ægri desperat. Utraque est perniciofa. De illa vide *Lind. Ex. II. §. 30.* De hac egimus vocab. *Desperatio*. *Diffidere* propriis donis a natura concessis est *diffidere* Deo, *Parac. Fragm. Medic. ad Tom. I. referendis cap. de Desperatis morbis.*

Diffinitio, ὁρισμὸς, idem, quod *Definitio*. Occurrit sapissime in *Petri Aponensis Conci- Tom. I.*

liatore controversiarum, quæ loca videantur in ejus indice.

Difflatio, διαπνοή, idem, quod *Transpiratio*. Vide *Diapnoe*.

Digastricus, διγαστρικός, quasi *Biventer* vocatur Musculus quidam maxillæ inferioris, id eo, quod in medio tendinosus factus bis carnosus conspicitur. Dicitur & *Graphioides* a processu styloformi, *Bartholin. l. 3. Anatom. c. 11. p. 536.* Quamvis *Lovver. de Corde c. 1.* omnes musculos *Biventes* esse docuerit, notante & approbante *D. D. Hofm. in Diff. An. ad Horn. Microc. p. 252.*

Digerens, *Digestivus*. Vide *Digestio*.

Digestio, ἀνώσις, διακόνησις, vide *Anadosis*, *Diaphoresis*. Verum Latinum vocabulum varias habet significaciones. In genere significat mutationem & maturationem simplicem, qua in calore *digestorio* res concoquenda disponuntur ad vim suam exerendam. Estque vel *Naturalis*, vel *Artificialis*. Illa fit in ventriculo, quando alimenta vi fermenti & caloris vitalis concoquuntur & preparantur, ut in chylum permutentur. Imo *Helmontius* sex in corpore *digestiones* numeravit, de quibus vide passim in scriptis suis, præsertim *tr. Retentæ*: item *Blas Human. n. 22. & alibi.* Hæc iterum duplex: Alia respicit usum cum naturali quodammodo concurrentem, quatenus nimirum internus calor noster per medicamenta artificialia disponitur & excitatur, ut humores digeratur, & disponat ad segregationem inutilium ab utilibus. Talis *digestio* alias dicitur quoque *Preparatio* humorum, v. g. ante purgantium usum olim quoque usitatissima, unde & talia medicamenta *Digestiva* vel *Preparantia* dici solent; quorum Catalogum vide apud *Rolf. O. ac M. Med. Sp. l. 5. f. 2. c. 1. seqq.* Talis *digestio* Chirurgis usitata, quando Topicis *digestivis*, alias *Maturantibus* dictis, materia stagnans, collecta vel congesta disponitur beneficio caloris nostri æstuantis ad supurationem & secretionem. Alia est mere artificialis & Chymica. Hanc in genere descripsit *Ruland. Digestio* est operatio, vel gradus Chymicus, similis ventriculo, in quo & per quem materia coquitur in melius, ad separationem puri ab impuro. Vel est subtiliatio μακροχρομική, res crudas in calore *digestivo*, dissolvens. Estque vel *Putrefactio* vel *Extrahitio*. *Ger. Dornæus in tr. Artificium supernatural. cap. 5.* quod habetur in *Theatr. Chym. Volum. I. p. 289.* digestionem descripsit per concepti seminis a semine fomentum, quo medio quidem oritur medicina perfecta & plusquam perfecta. Eadem verba leguntur in e-

jud. *tr. de Philos. Chemica, d. l. p. 421.* Hæc artificialis digestio vel fit immediate in vitro, nonnunquam alembico cæco superimposito, nonnunquam in phiala, cui alia inverfo modo apicetenus intruditur: vel mediate in balneo, arena, cineribus, equino fimo, vinaceis, Rol-fink. *Chym. in art. form. red. l. 2. c. 2.* Ad mediatam pertinet digestio in Athannore, quando turri Athannoris ad summum usque impleta ignem in foco accendimus, & ferrea spatula, vel registro pro nostro arbitrio ostium calorem ad Athannor transmittens dilatamus, ut intensior aut remissior esse queat, Rul. Hinc resultant digestionis gradus, mediantibus ignis, vel caloris gradibus producta. De Digestionis Chymice laudibus etiam hyperbolicis vide Libav. *tr. Alchymia Pharmac. c. 24. in Tom. 2. Oper. p. 185.* & Epistolam Joel. Langelotti, ad Naturæ Curiosos, quæ legitur Anno III. Ephemerid. N. C. obs. 59.

Digitale, δακτυλῆρα. Vide *Dactylethra*.

Digitus, δάκτυλος. Vide *Dactylus*.

Diglossus, δίγλωσσος, q. d. *bilinguis*. Olim ita dicebatur homo duarum linguarum peritus, quod miraculum habebatur, Gal. l. 2. de *diff. puls. c. 5.* Vide *Bilinguis*.

Diagnosio, διάγνωσις. Vide *Diagnosis*. Dicitur & τέκμασις.

Digressio, πλῆξις. Vip. *Plechas*.

Dihæmaton, διὰ τῶν αἱμάτων, nomen Antidoti adversus lethalia venæ, & sagittæ vulnera, ita dicti, quod inter alia recipiat sanguinem anatis maris & fœminæ, & anseris. Descriptionem vide apud Gal. l. 2. de *Antidot. c. 8. fin.* Æginet. l. 7. c. 11.

Dibalon, διὰ ἀλῶν, dicitur Emplastrum ex salibus communi & nitro paratum, Æginet. l. 7. c. 17. Valet ad ulcera fordida.

Dii, θεοί. Vide *DEUS*. De *Diis* tribus Hermetis, Deo, Mundo, & Homine, vide Libav. *Tom. IV. Oper. p. 50.* & 129.

Diiperes, διαπερῆς, id est, repente fluens, *diffluens*. Epitheton genituræ vel seminis promte defluentis, apud Hipp. l. 1. de *morb. mul. XXXIX. 1.* Vid. *Foef. Oec. p. 164.*

Diiſchyrieo, διαſχυριῶ, affirmo, assevero. Vide *Ischyresis*.

Dilanians, accipitur pro *Corrosivo*, sive *Catheterico*; & legitur apud Forest. l. 30. *Obs. II. in Soboliiis*.

Dilatatio, ἐνρυσμός, ἀενρυσμός, διενρυσμός, a verbo ἐρύσσω, διαρύσσω, idem, quod *Rarefactio*. Vel sumitur p. n. & dicitur de meatibus & cavitatibus dilatatis, Ita dilatationes vasorum fieri etiam a sanguine largius ad partes molliores promotæ, absque stasi aut turgescencia

docuit novissime D. D. G. E. Stahl. in *laudata Dissert. de Motibus humorum Spasmodicis cap. 9. p. 34. seqq.* vel Pharmaceutice de effectu medicamentoſo. Opponitur *Constructioni πυκνώσεως, ὑπνώσεως*, Hippoc. 6. *Epid. s. 2. t. 1.* Porro *Dilatatio* idem est, quod *Diaſtole*, de quo supra. Verbum *dilatare* etiam aliquando sumitur pro *extendere*, præsertim manibus emolli-re & tractare rem medicamentoſam, apud Scrib. Lar. n. 50. 205. 210. 212.

Dilatatorium dicitur instrumentum Chirurgicum ad sensum deducendum os & dentes notissimum, hodieque etiam Balneatoribus notissimum. Vide *Sculter. Arm. Chir. Part. I. Tab. XII. fig. 5.* & *Tab. XXXII. fig. 7. Blas. Med. Un. p. 73. 341.*

Diligentia, σπουδή. Vide *Spudæ*.

Dilutum, δόσις, γυμνῶ, a *Diluo*, quod est dissolvo aliquid liquore. Dicitur de formulis medicamentoſorum liquidis, v. g. *Diluta* purgantia, Libav. *Alchym. Pharmac. c. 38. Tom. II. p. 220.* *Dilutum* a Rulando strictè sumitur pro lixivio per cineres, vel terram factæ. Verbum *Diluo* frequenter occurrit in Scribonii compositionibus. Vide in *Lex. Scrib. Rhodii*.

Dimensio, διάμετρος, vide *Diaſtaſis*. De Chymicorum trina dimensione vid. Ger. Dorneum *art. Chemic. l. 1. c. 6.* & Joh. Aug. Pantheum *Art. & Theor. transm. metallic. Vol. II. Th. Chym. p. 476.*

Dimidium, ἡμισιον, quid significet, notum est. Frequenter illis additur in Medicina, quæ non perfectionem debitam acquisiverant, aut in quibus aliquid deficit, Galen. 3. in 1. *Epid. t. 5.* Exprimitur vulgo per particulam *Semis*.

Diminutum, μινύθημα. Vide *Minythema*.

Dimitto, διαλείπω, ἀφίημι, idem, quod *remitto*, *desino*. Vid. *Diet. n. 137. 188.* Sumitur & pro *Emittere*, v. gr. *Dimittere* sanguinem, Rhod. in *Lex. Scribon.*

Dimotio, δακνίμω. Vide *Diacinema*.

Dinos, δῖνος, significat *vertiginem*. & si tenebræ oculis oberlantur, dicitur σκοπέδιος, σκοπέδιος, item ἰλιγγῶς. Vide *Ilingos*, Gal. c. 4. de *R. V. I. A. t. 42.* Legitur vocab. δῖνος apud Hippoc. l. de *cap. vuln. XX. 4.* Describi potest vero *Vertigo*, quod sit imaginatio depravata falsæ circumgyrationis objectorum, sui ipsius, interdum cum visus obscuratione, casu, palpitatione cordis, aliisque symptomatibus, proveniens a spirituum animalium vaporosorum, aut flatulentorum, tumultuariam sanguinis agitationem, similemque virtioſitate præsupponentium, inordinata agitatione & com-

& commotione. Videatur Vvillis *Part. 2. de anima brut. c. 7. Sylv. l. 5. P. M. c. 34. §. 74.* aliique Practici. Paracels. refert inter morbos caducos, *Paragraph. l. 3. c. 1. §. 2.* Causam ejus dicit, esse virus rotans, Helmont. *tr. Ignota actio regim. n. 25. Dinos, διός,* quoque est Erotiano Saltationis genus, sic fortasse dictum, quod in gyrum agatur, *Onomast. p. 36. Jung. Foef. p. 166.*

Dinotatio, ἀλόγησις, idem, quod *Dignotio.* Vide *Diagnosis.*

Diobolon, διόβολον, est pondus duorum obolorum, five scrupuli unius. Unde *διωβολαῖος, diobolaris.* Dicitur de pastillis talis ponderis apud Gal. *l. 7. de C. M. S. L.* Vide *Gorræum p. 113. Vocatur & Gramma, γράμμα.*

Diodos, διόδος, transitus, via, idem, quod *διεξόδος.* Dicitur & *διέδosis,* Hipp. *Prorrh. f. 3. t. 35. l. de flatib. XIV. 2. l. 5. Epid. XXIX. 19. l. 7. XXV. 9.* Vide *Diexodos.*

Diæcesis, διοίκησις, dispensationem significat, Gal. *c. 1. de iis, q. in Med. t. 1.*

Diognos, διόγνωσις, fugam persecutoriam significat. Differt a *δηγμός,* quod morsum notat. Vide *Cardiognosus,* & *Lind. Ex. XIII. §. 137.*

Diolishæno, διολισθαίνω, significat elabor, dilabor, effugio. Dicitur de rebus lubricis elabentibus, Hipp. *2. de artic. t. 56.*

Diomedea avis, ita dicta ab insulis *Diomedis,* quæ hodie *Dremiti* vocantur, cujus descriptionem & usum in cibo & medicina vide apud *Aldrov. l. 19. Ornithol. c. 3.*

Dion, διον, nomen mensis apud Macedones tantum, in cuius initium incidit æquinoctium autumnale, Galen. *c. 1. in 1. Epid. t. 1.*

Dioncosis, διόγκωσις, vocabulum est Methodicorum, significans ἀνάπαισιον, five distentionem, tumefactionem corporis, vel a fusione humorum & inundatione, vel a collectione excrementorum factam. Gal. *de opt. sect. c. 28.* Huic opponitur *ξυμπαισις.*

Dionysia, διονυσία, nomen Emplastri Heræ Cappadocis, quod mirabile habetur ad abscensus, item ad mammas & inguina, vim habens trahendi, & per latentes meatus discutiendi. Descriptionem vide apud *Egin. l. 4. c. 18. Aet. l. 15. Gorr. in def. p. 111. Meminit & Gal. l. 6. de C. M. P. G. cap. 16.* Est nomen *Hederæ διονυσία,* quod non est hujus loci.

Dionysisci, διονυσίσκι, dicuntur ossæ eminentiæ, quæ prope tempora nascuntur. Vocantur & *κέρνατι, Cornua,* detorto a cornigeris animalibus nomine. Sic dicuntur a *Baccho,* quem Poetæ *Cornutum* sinxerunt. Hęc

Gorr. d. l. & Castellus. Sed mirum, quod alii *Anatomici Græci* non meminerint. Autor definitionum medicarum inter affectus p. n. numerat.

Dionysius, διονύσιος, est autoris nomen, cujus leguntur *Collyria & Emplastra* apud *Celsum, l. 6. c. 6. Scrib. Larg. cap. 212.* Vel est nomen *Lapidis,* five gemmæ nigræ, vel fuscæ, duræ, mixtæ, seu sparsæ, rubentibus maculis vel guttulis, quæ trita ex aqua saporem vini & odorem facit. Inde resistere fertur ebrietati, quia resolvit & expellit vapores, unde fit ebrietas. Gemma est pretiosa, de qua consule *Plin. l. 37. c. 10. Solin. in polybistor. c. 40. Albert. in suo lapidario, & alios.* Hęc *Ruland.*

Dionysos, διόνυσος, nomen Collyrii apud *Aet. l. 7. & referri potest inter Diaphmyra & Chiaca.* Nam & *Myrrham* continet, & vino *Chio* lævigatur. Non dissimilem ab eo compositionem habet *Æginet. l. 7. cap. 16.* titulo *Malabathrini collyrii & Isothei, Gorræus d. l.*

Diopos, διοπος, (vitiose, notante Foef. pag. 167. διοπος,) a διόπειν, regere, administrare, significat rectorem navis, vel gubernatorem, apud Hippoc. l. 5. Epid. XXIX. 16. & l. 7. XX. 4.

Dioptra, διοπτρα, speculum. Ita dicuntur instrumenta ad sinum muliebrem, vel anum, vel alias cavitates dilatandas. Vocatur & *κατοπτρόν, κάτοπτρον.* Quod ad sedem dilatandam usurpatur, appellatur *διόπτρον,* h. e. *specillum, Æginet. l. 6. c. 78.* Alias *Dioptra* significat *perspicillum,* ad objecta distantia accuratius contemplanda. De *Belgicis Dioptris* vide *C. Hofmann. in Comm. in Gal. de V. P. n. 719. 727. Vide Dyoptra.*

Dioptrismos, διοπτρισμός, vocatur illa operatio Chirurgica, quæ applicat specilla, vel specula corporis sinubus dilatandis, ano, utero, ori, &c. Egin. l. 3. c. 66.

Dioptron, διοπτρον, idem, quod lapis specularis, alias Diaphanes dictus. Vide *Diaphanes. Keuch. ad Q. Seren. p. 166.*

Diorismos, διορισμός. Vide *Diastole, Limitatio.*

*Diovisis, διόρσις, apud Hippocratem est illa mutatio, qua aliquid in serosum vel aqueum humorem convertitur, uti testatur Galenus in *exegefsi Hippocratis.**

Diorrhefsis, διόρρησις, sevescentiam notat, idem, quod *διέρρησις, vide Diuresis;* quamvis hoc vocab. potius excretionem feri per meatus urinaris significet, notante quoque *C. Hofm. ad Foef. Oec. in M. S.*

Diorthosis, διορθωσις, *directionem* & *correctionem* significat, & quidem chirurgicam membrorum fractorum, luxatorum, & a sede naturali dimotorum, Hippocr. 4. *de artic. t. 64. s. 3. de iis, q. in medic. t. 2.* a verbo διορθῶν, *corrigerere*, in pristinum locum redigere, quo usus idem, 2. *de artic. t. 46.* ubi & διορθωτικῆ pro διορθωσις legitur.

Dioryx, διωρύξ, *fossam*, canalem, & *aqueductum* significat, Hippoc. 1. *de A. L. & Aq. XXXVII. 8.*

Dioscuros, διόσκουρος, idem, quod *Parotis*, juxta nonnullos, Gal. *in def. medic. Gorr. p. 112.*

Diophyron, διόφυρον, alias *διόπυρον*, apud Theophr. *lib. 3. H. Pl. cap. 23.* est fructus cerasi similis, relatus inter alimenta pauci nutrimenti, & pravi succi, Gal. 1. 2. *de Al. fac. c. 38.*

Diospoliticum, διοσπολιτικόν, perperam in Castello *Diaspoleticum*, est compositum medicamentum carminativum, cujus geminam descriptionem tradit Gal. 4. *de san. tu. c. 5.* Legatur & P. Ægin. 1. 7. c. 11. ubi refert inter Antidotos, & vocatur *Diospolites*, διοσπολίτης.

Diota, (an *Dyota*?) est vasculum vel pocolum paratum ex ligno juniperino laricino, betula, & cinamomo, caryophyllis, cum resina incrustatum, Rhod. *ad Scrib. n. 135.*

Diphros, διφρός, *fellam* significat, & usus Hippocr. *de sella* perforata ad excipiendum sumentum, vel fomentum in sinum muliebrem, 1. *de Steril. XVI. 5.* διφρός μαιδική, i. e. *sella obstetricalis*, ad partum necessaria & comoda describitur a Moschione *de morb. mul. c. 46. 47.*

Diphryges, διφρυγῆς, est perfecti æris veluti fex subsidens, & cohærens imæ fornacum parti, tanquam ustorum in foco lignorum cinis ablato ære visitur, Gorr. *d. l. Schrod. l. 3. c. 19. n. 2.* describit, quod sit genus recrementi metallici, quod subsidet, dum æs in fornace fusum aqua frigida perfunditur. Rulandus vero distinxit *Diphryges* in *Nativum* & *Factitium*. *Illud* est, quod in Cypro gignitur, & extrahitur solum lutosum, ex luto cujusdam specus, & extractum Sole siccat, mox circumpositis sarmentis uritur. Et ideo *Diphryges* vocatum est, quod a Sole, & a sarmentis uratur, torreatur, & arefcatur. Tale etiam Goslaræ in speluncis gignitur, colore flavum, & sarmentis quoque uritur, unde *Biscoctum* dicitur. *Factitium* est duplex: primum nihil aliud est, quam fex æris per-

fecti: alterum vero est, quando Pyrites, ut calx, concrematur in camino, donec rubescat, ut Rubricæ. Vid. Dioscor. 1. 5. c. 120. Plin. 1. 34. c. 13. Gal. 1. 9. *de S. Fac. §. Diaphryges*, ut & *alibi*, vires ejus valde extollit. Verum hodieque rarissimi est usus, dicente Schrodero. At Rulandus animadvertit hanc negligentiam, dicens: Proh dolor! nulla jam *Diphrygis* est nota Chirurgis, imo neque habetur in Pharmacopoliis, adeo res bonæ contentæ jacent fœcioria. Utinam talia revocarent ad usum medicum nostri Physici! sed furdus narrò fabulam.

Diphtheva, διφθέρα. Vide *Isale*.

Diplangium, idem, quod *Diploma*, Rhod. *ad Scrib. n. 73.* Vide *Diploma*.

Diplao, διπλω, h. e. *diffringo*, in fragmenta resolvo. Legitur ap. Hippoc. 1. 1. *de morb. mul. Cl. 4.*

Diplasasmus, διπλασιασμός, id est, *Duplicatio*, quæ est duorum musculorum, qui ab ipsa scapula excipiuntur, ad exteriora posterioraque membrum circumagunt, quatenus ambo simul agentes brachii circumductionem efficiunt, Gal. 1. *de musc. dissect. c. 18.*

Diploe, διπλόν, dicitur ossis calvarie *duplicata lamina*, & interior ejus pars rara ac laxa, cavernosa & mollissima, qua ossa inter se connectuntur. Hippoc. 1. *de cap. vuln. II. 2. 3. XXIV. 3.* Galen. 1. 6. *meth. med. cap. 6.* διπλόν quoque dicitur propria uteri tunica, veluti ex duabus tunicis compacta, pumicis instar foraminosa, de qua vide Rolfink. *O. ac Meth. de Part. gener. dicat. P. 2. c. 23.*

Diploma, διπλωμα, idem, quod διπλὴν ἄγγυον, *duplex vas*. Lat. etiam *Diplangium* dicitur, Rhod. *ad Scrib. Larg. n. 73.* Coquere vero *in diplomate* nihil aliud est, quam aquam fervidam in magno quodam lebetæ continere, ac postea vasculum, quod pharmacum coquendum in se habet, imponere, circa lebetem vero præstas prunas aut ligna accensa, fumum non edentia, succendere, & ita coquere, Gal. 1. 7. *de C. M. S. L. c. 2. l. 4. de san. tu. c. 8.* Nec caret magna ratione ejusmodi coctio. Impedit enim, ne ignis violentia dissipentur eorum vires, quæ coquere volunt. Minus enim aqua fervens agit, quam vel ignis, vel calor siccus. In arte desillatoria *Diplomati* respondet *Balneum Maris* vel *Maris*. Vide *Balneum*.

Diptoos, *Diplus*, διπλόος, διπλός, significat geminatus, *duplicatus*, duplex. Hippoc. 1. 1. *Epid. XLVI. 13.* & 1. *de morb. sacro VI. 6.*

Dipnoos, διπνοός, *bispirus*, dicitur de vulneribus penetrantibus, vel de foramine duobus

bus veluti oculis p̄dito, Galen. in Exeg. dict. Hipp. Foel. p. 168.

Diprosopus, διπρόσωπος. Vide *Dichromos*.

Dipsa, διψα, sitis significat, quæ est cupiditas animæ sensitivæ excitata in sinistro cum primis orificio ventriculi, tunicaque interna gulæ faucium et ventriculi, confirmataque per motum aliquem spirituum et sanguinis præcipue, ab effluviis et halitibus salis, muriaticis lixiviosis concurrentibus. Estque vel naturalis, quæ omnium prima nuper nati passio est, Sylvius l. 1. Pr. Med. c. 1. §. 1. vel Præternaturalis, Aucta, Imminuta, Depravata, Abolita; de quibus omnibus d. l. Hippoc. l. 6. Epid. s. 4. t. 23. meminit Sitis levioris et superficariæ. Jung. nostra disp. V. de Remor. Purg. th. 2. & seqq. Legatur et Dieter. n. 210. quamvis ejus causam, nimirum calorem et siccitatem non approbemus. Helmont. sitim vocat præconem laticis vel deficientis, vel alieno vitio corrupti, tr. Latex humor. & Tussis n. 27. Plura vide in indice.

Dipsacos, διψακός, vide *Diabetes*. Est alias nomen plantæ, quæ et *Labrum Veneris* et *Carduus fulgonum* vocatur.

Dipsas, διψάς, nomen est serpentis valde venenati a cujus læsione egri vehementissime estuant, et sicut, et ut plurimum fatiscentes intereunt, Gal. l. de Theriac. ad Pison. c. 8. Ejus descriptionem vide apud Ul. Aldrov. l. 1. Hist. serp. & drac. c. 8. Terra quoque arida dicitur διψάς, ibid.

Dipseticos, διψητικός, dicitur de iis, quæ sitim excitant, et opponitur ἀδιψα. Andr. Tiraquell. de Nobil. cap. XXXI. §. 275. fol. 1296.

Dipsodes, διψωδης, sticulosus, a διψα, sitis. Vide Dieter. n. 212. Hipp. mentionem facit 4. aph. 54. & 5. aph. 64.

Dipyrenon, διπύρενον, instrumentum Chirurgicum, quod *Specillum* vocatur, biceps, duo capita habens, veluti nucleos averfa sui parte, summaque sui cuspidate, qua aliquando perforata erat, ut linum velut acus traheret. Meminit Gal. l. 2. de fem. c. 1. l. 9. de admin. Anat. c. 1. Hippoc. vocat μέγλις κισσιτερήν ἐπ' ἀκρὸς τῆς κερφίδος, *Specillum* stanneum in extremo perforatum, l. de fistul. H. 14. Jung. Foel. Oec. d. l.

Dipyrites, Διπύριτος, διπυρίτης, διπυρός, epitheton panis *biscocti*, seu bis ignem experti, qualis panis nauticus esse solet. Meminit Hippoc. l. de ine. aff. XXIX. 16. Jung. Lind. Ex. XVI. §. 142.

Diradiatio, ἀκτινοβολητικός, apud Helmont. significat actum spiritus animalis momenta-

neum, quo defert animæ, vel voluntatis imperium et nutum ad musculos, seu organa motus voluntarii, tr. de Lithias. c. 9. n. 75. Dicitur & *Irradiatio*. Confirmat hanc sententiam Charlton. Oec. An. Ex. XI. §. 3.

Directorius, idem, quod *Dirigens*. Vide p. p.

Directus, ὀρθρός, idem, quod *Rectus*, apud Scrib. n. 142.

Dirigens, vel *Directorius*, dicitur de medicamentis simplicibus, quæ in compositione adduntur basi juvandi gratia, non quidem ad nutum Medici, quod talia sint, sed quatenus vel vehiculum præbent, vel quod parti affectæ habeantur veluti appropriata. Schenk. Synt. Comp. & præsc. med. form. p. m. 22. seqq. Jung. Dogm. Medic. Gen. nostra. p. 750. seqq.

Dis, particula adaugens separationem, v. gr. *Discocta*, pro coquendo dissoluta. De hac particula vide Rhod. in Lex. Scribon. p. 375. Italisi familiaris particula negationem, vel remotionem aliquam significans in compositis vocabulis.

Discriptio, πλάκα. Vide *Tilma*.

Discessus, præter communem & omnibus notam significationem Chymicis peculiariter dicitur separatio unitorum, cum penitus unita caloris solventis potissimum efficacia separantur, disceduntque. Hoc perficitur expiratione & resolutione commistorum. *Discessus* per expirationem est, cum pars in spiritum attenuata discedit. Et exspiratio tunc nominatur principaliter, cum in aerem liberum elevatur dimittiturque. Quando enim excipitur, destillatio vel sublimatio nuncupatur, quæ operationes nonnunquam per expirationem famulantur. Est autem *Exspiratio* in humidis vapidisque, Rul. & Iohnf. Lex.

Discissio, διακοπή. Vide *Diacope*.

Discobolos, δισκοβόλος, qui *discum* in sublimine jaculatur. Comprehenditur sub *Athletis* in lata significatione, Dieter. n. 11.

Discoides, δισκοειδής, epitheton humoris *Crystallini*, q. *disciformis*, apud Aet. l. 7. c. 1. quia habet aliquam compressam rotunditatem. Gorr. d. l.

Discoloratio, idem, quod *Decoloratio*, ἀχροία. Vide *Achroi*.

Discordantia, *Discrepantia*, διαφωνία, opponitur *Concordantia*, vel *Concordui*, *Conformitati*, de qua supra. vide *Concordia*, ut ex oppositione facile innotescat.

Discrepo, διαφέρω, idem, quod *Differo*.

Discreta purgatio Fallopio dicitur ea, quæ certum & determinatum humorem evacuat,

rr. de purg. simpl. c. 1. Tom. I. Op. p. 4.

Discretio, διακρισις. Vide *Diafole*. Gal. 3. meth. med. c. 3.

Discretivus, διακριτικός. Vide *Diagnosis*.

Discretorium, dicitur etiam *septum transversum*, Barthol. l. 2. Anat. c. 3.

Discrimen, est apud Latinos ambigua significationis. Vel enim idem est, quod διαφορά, differentia, de quo supra, vide *Diaphora*. Vel significat periculum, damnum, Scribon. n. 70. Vel etiam est nomen fasciæ, respondentis *Tbolo* Glaucii, Gal. de fasciis n. 11.

Discriminatio, διαφορά. Vide *Diaphysis*.

Discuneatio, σφύλλισις, est cuneo adacto divisio, vel divisio. Dicitur & *Cuneatio*. Tale quid fit, quando ligna finduntur, Hippoc. de fract. r. 40. Galen. in Comm. Jung. Foef. Oecon. p. 605.

Discus, δίσκος, orbis, ex ferro, ære, lapide, ligno, qui exercendi corporis causa in auras projiciebatur. Pertinet igitur ad exercitia corporis, Gal. l. de parv. pilæ exercit. c. 5. Vide *Discobolos*. Aliter exposuit Andr. Cæsalpin. dicens, *Discum* fuisse apud antiquos lusorium instrumentum, quod, qui longius projecisset, victor erat, hodie *Rullam* vocari, si ve lineam rotulam, quæ filo circumducta & projecta longius rotundo plana transigit l. 8. de Plantis c. 76. p. m. 366. *Discus Solis* dicitur Chymicis *Argentum vivum ex auro*, Rul. Sed ab aliis refertur inter non Entia, a Fallopio inter Chymistarum mendacia. tr. de Metall. f. fossil. c. 37. Tom. I. p. 345.

Discussio, *Discussiens*, *Discussorius*, διασφύρισις, διασφύρητικός. Vide *Diaphoresis*. Verbum *Discussio* legitur etiam ap. Scrib. n. 12. 44. 206. 214. & alibi.

Dissepibus, διασπιδός, *biscoctus*, idem, quod *Dippyros*, Lang. l. 1. Ep. 66. Proverb. κράμβη διασπιδός θάνατος. De *Brassica διασπιδός* vide & Gal. l. 1. de Al. Fac. c. 1.

Disgregation, διαχωρησις, & διαχωρησις, Græcis nominibus dici potest pro diverso considerandi modo: Vide *Diachoresis* & *Diachorisis*. Prosper Martian. in Annotationibus ad Hippocrat. l. aph. 22. p. 432. 433. per *Disgregationem*, non semper intelligi debere voluit exactam separationem unius ab alio, ita ut diversa occupent loca; quæ Græce diceretur διαχωρησις, a δια & χωρῶν, locus, sed etiam significare tantum separationem illius mixtionis, quæ est in fieri, & dissolutionem vel deunionem, ita ut unus humor præ altero proprias vires exerat, cui significatui responderet Græca vox διαχωρησις, a δια & χωρίζω, separo: quam posteriorem significationem etiam arri-

puit D. D. Vvedelius *Pathol. Dogm. sect. 2. c. 2. 198. 199. seqq.* Enimvero, quod uterque celeberrimus Autor *disgregationem* posteriorem causam cruditatum constituat, mihi salva eorum autoritate verosimile non videtur, nisi per abusivam cruditatis acceptionem evitandam potius quam inducendam, id explicetur. Certe in cruditate proprie tali non est *disgregatio* humorum urgens, & prædominium unius humoris præ altero; sed solum insufficiens & imperfecta mistarum portionum concoctio, ulteriori digestionem, fermentationem & motu progressivo cum calore vitali indiga, ut ad maturitatem & perfectionem perveniat.

Disjunctus, Gr. dici posset διαζυγός, διαζεύκτης, est epitheton morberum apud Fernel. l. 1. Patholog. cap. 10. Suntque *Disjuncti morbi*, qui in distantibus se junctisque partibus consistunt, quarum nec functio, nec usus est communis, nec una alteri affectum confert & impertitur. His opponuntur *Conjuncti*, συζυγοί, & subdividuntur in *Connexos* & *Consequentes*, de quibus vide supra suis locis. Jung. Linden. Ex. VI. §. 19.

Dislocatio, idem, quod *Luxatio*, scil. egressus ossis e sede sua naturali, in qua fuit conjunctum, Avic. l. 4. fen. 5. tr. 1. per rotum. Forest. l. 9. Obs. Chirurg. 1. in Schol.

Dispensatio, διοικησις, Vide *Diaecesis*.

Dispensator, διοικητής, ἐπιτροπέας, proprie dicebatur autore Festo, qui æs pensans expendebat, non adnumerabat. Urbis Romæ quippe initio veteres gravi ære utebantur, Rhod. ad Scrib. n. 231. & in Lex. In Medicina vero accipitur pro Pharmacopœo, præsertim quando occupatus est in componendis medicamentis, ubi prius simplicia colligit, & ordinate collocat, dicitur *dispensare* in Officinis. Archeus quoque vocatur naturalis *dispensator* mineralium a Ger. Dorneo, in *Genealog. Mineral.* c. 8. Volum. I. Chym. Theatr. p. 575.

Dispensatorium, terminus est technicus, notans vel locum & officinam, vel sæpius librum, in quo agitur de compositionibus medicamentorum. Græcis ἀποθήκηον fuisse dictum, demonstrat egregie Schenk. S. C. & P. M. F. p. 359. Ita habemus in promptu *Dispensatorium* Norimbergense, Augustanum, Londinense, Romanum, &c. Helmontius, eadem perstringens & examinans, & ita dici vult a *dispensatione* sive substitutione unius pro altero, tr. Pharm. & Dispens. modern. n. 24.

Dispersio, διάσπασις. Vide *Dispao*.

Dispersus, morbus, σπορῶν, vel σποραδικός. Vide *Sporadicus*.

Displicentia, δυσάρεστος, a δυσάρεστω, *displicentia*, dicitur de hominibus jam ad statum p. n. vergentibus, Melancholicis, Galen. *lib. 8. meth. med.* *Displicens corpus* apud Scribon. n. 188. exponit Rhodius per marcidum, vulgo Melancholicum; Cœlius Aurelian. *l. de morb. chron. c. 4.* dicit de Veneris usu, quod *displicere* facit sibi corpus cum pallore, & quadam debilitate, vel mœstitudine.

Dispositio, διάθεσις. Vide *Diatheſis*. *Dispositio* materiæ consistit in particularum minimarum inter se ordinarum figura ex principiis modernæ Philosophiæ, Linden. *Ex. X. §. 20.* *Dispositio* & *Dispositum* Paracelso dicitur separatio per naturam ab Ilech: inde fluit tempus resolvendi, scil. moriendi, rei per rem, materiæ per materiam, naturæ per naturam, corporis per corpus, per species, per genera, per similes, unum post aliud, usque in consumationem materiæ primæ in ultimum Ens. *De Tart. l. 2. tract. 2. c. 3.*

Disruptio dicitur species puncturæ vehementioris & majoris, quando punctio pervenit ad carnem, & ita indiget regimine vulneris & regimine doloris, Avic. *l. 4. fen. 4. tr. 2. c. 9.*

Diffectio, διακοπή, ἀνατομή. Vide *Anatome*, *Diacope*.

Difsector, Anatomicus. Valeſ. in *Hippoc. de alimen.*

Difſenſio, διαφορία. Vide *Diaphonia*. *Difſenſio*, quæ in verbis cernitur, cum eadem sententia servatur, omittenda est; cum sensum immutat, non est plane contemnenda, Gal. *cap. 3. de humor. t. 29.*

Difſeptum, id est, *diaphragma*, *Septum transversum*. Barthol. *l. 2. Anatom. c. 3.*

Difſidentia, διάστασις, διάστημα. Vide *Diaſtaſis*, idem quod *disparatio*.

Difſimilariſ, ἀνομοιομερές. Vide *Anomœomeyes*. Idem est, quod *instrumentalis*, ὀργανικός, Galen. *de diff. morb. cap. 3.* quamvis si accurate rem consideres, etiam *similares* corporis partes sint organice, v. g. Vena, Arteria, Nervus &c.

Difſimiliſ, ἀνόμοιος, *difſimilitudo*, ἀνομοιότης, quid significet, notum est. Ejus vero rationem quoque habendam esse in Medicina, præsertim quoad morbos & symptomata, restatur Hippoc. *l. 6. Epid. f. 3. t. 20. f. 1. de iis, que in med. t. 1. f. 3. aph. 3.* & Gal. *in com. Causam difſimilitudinis* creaturarum, ita ut nihil in rerum natura possit videri in omnibus & per omnia simile cuiquam alteri, esse Ignem multiplicem, qui pro diversitate subjecti in quod influit, variatur, vult Ger. Dorneus de

Transmut. metall. cap. 3. in Theatr. Chym. Vol. I. p. 503.

Diſſipatio, σκεδάσις, σκεδάσιναι, idem, quod *diſpergo*. Ita Galen. *l. 9. Meth. med. c. 17.* puerorum substantiam facillime *diſſipari*, propter humiditatem, scripsit. Aliquando etiam idem est, quod *diſcutio*, v. gr. *diſſipare* supurationem, vel inflationes. Scribon. n. 89. 263.

Diſſologiſtoſ, διαλογίσιος, dicitur de eo, quod dupliciter efferri potest, vel duplicem admittit scripturam, apud Galen. *c. 1. de iis, q. in med. in principio.*

Diſſolutio, διάλυσις. Vide *Dialyſis*. Quod si animi defectum denotat, Græce etiam dicitur ἐκλυσις. Præter illam Pathologicam significationem usitata quoque hæc dictio est Chymicis, estque prima species separationis sive διακρίσεως, Rolfink. *Chym. l. 2. c. 2.* *Diſſolutio* mitioni opponitur, Gallo Claveus in *Apolog. Chryſopæie & Argyrop. Vol. II. Theatr. Chym. pag. 28. 30. 174 &c.* & describitur ibidem, quod sit misti corporis partium essentialium, quæ unicam formam constituebant, secretio in alias partes, manentibus in illis quibusdam sensibus accidentibus prioris materiæ aut subjecti. Unamquamque rem *diſſolvi* per rupturam vinculorum, quæ eam stringunt, scripsit Helmont. *tr. Tartarus non in potu n. 18.* Talem *diſſolutionem* mixti, præsertim aquarum Thermalium egregie diviſit Fallop. in *Naturalem*, quando portiones in ipso fluxu quædam segregantur, uti videre licet in Thermis Carolinis, ubi canalibus adhaeret tophacea materia: & *Artificialem*, quæ triplex est: per *Cobtionem*, per *Evaporationem* & per *Elambicationem*, *tr. de Aqu. Thermal. cap. 9. Tom. I. p. 222.* De divisione *Diſſolutionis* in *majorem* & *minorem*, vide *Theat. Chym. Vol. I. p. 296.* ubi & mystica, metaphysica, sed fortassis etiam ridicula definitio *diſſolutionis* bis occurrit: *diſſolutio* dicitur cognitio seu coitus masculi cum femina metaphysicus, & istius ab illo concipientis id ipsum, quod concipere debet. In Pharmaceuticis etiam *diſſolutio* vocatur, quando medicamenta simplicia & composita diluuntur in humore quopiam idoneo ad consistentiam mediocrem, liquidiorum aut crassiusculam, uti descripsit Joh. Dan. Horſt. *part. I. diſſ. Pharmac. univ. l. 2. c. 17. p. XXX.* An vero recte Trituræ speciem dixerit, dubitamus.

Diſſolutus morbus vocatur Dysenteria apud Walcher. *Sylv. Medic. p. 488.*

Diſtantiā, dicitur aliquando pro *dimensione*, *Vide dimensio*. Gr. διάστασις.

Distemperantia, δυσκρασία. Vide *Dyscrasia*.

Distempéries idem, quod *Intempéries*. Legitur apud Petr. Mich. de *Calderia* aliquoties.

Distensio, apud Latinos diversas obtinet significaciones. Vel enim accipitur pro *dilatatione* v. gr. arteriarum in pulsu, uti Heraclides apud Gal. l. 4. de *diff. puls.* c. 10. & ita respondet Græco διαστολή, διάστασις, vel fortassis rectius διάπνοσις. Vide *Diastasis*, *diastole*, *diastasis*. Vel dicitur de corporis *distensione* in oscitatione vel hiatu, Gal. l. 3. de *diff. respir.* c. 10. ubi in Græco habetur σπασμοδυσπνοια. Vel notat speciem convulsivis, quæ τέτρωτος vocatur. Vide *Convulsio*. Hipp. 4. *aph.* 57. Gal. in *com. & l. 3. de L. Aff.* c. 10.

Distichia, *distichiasis*, διτιχία, διτιχίασις, item διτιχίωσις, est morbus in numero aucto pilorum palpebræ alterutrius, vel utriusque, dum alius sub ordine naturali ordo successit, partim a copia succi nutritii pilorum proprii, partim a cutis porositate pilorum proventui favente dependens, Gal. in *def. med.* Æginet. l. 6. *cap.* 8. & 11. in quo ultimo mendose legitur δυστιχία.

Distillatio, pro *destillatione* sæpe usurpatur.

Distinctio, διαίρεσις, διορισμός, idem, quod *divisio*, scil. totius in partes, generis in species, universalis in particularia. Significatio est notissima. Res vero ipsa non caret usu in *Medicina*.

Distortio, *distorsio*, διάστρεψις, διαστροφή. Vide *Diastremma*. Hippocrat. 2. de *iis*, q. in *medic.* t. 33. Oculi *distortio* specialiter dicitur *Strabismus*, item ἰθυσίσις, de quibus vide suo loco.

Distractio, διάσπασις, describitur a Rul. quando partes *distrahuntur*, qualibet manente in sua homogenea. Itaque quasi divulsio quedam hic sit *diversorum* antea coherentium aut unitorum, circa respectum extractionis unius in altero existentis vel comprehensi. *Distractio* autem est duplex, *separatio*, aut *calcinatio*.

Distributio, apud Latinos diversimode accipitur. Si de humoribus nutritiis, respondet Græco ἀνάδοσις. Vide *Anadosis*. Vel de excrementis, dicitur Græco διαχωρησις. Vide *Diachorema*. Aliquando etiam sumitur pro *distinctione*, vel *divisione*, apud Libav. *Defens.* 2. *Syntagm. av.* Chym. contra Henn. Scheunem. not. 53.

Districhiasis, διτιχίωσις, idem, quod *distichiasis*, est oculi morbus, cum pilis naturalibus alii subnascentes ipsum pungunt, fluoremque concitant. Gal. *introd.* c. 15. Vide *Distichia*. Gorr. p. 122.

Divaporatio, εξάτνωσις, dicitur in siccis, tumidis, vel halabilibus exhalatio. Nam Chymici spiritum tam humidum habent, quam siccum. *Divaporatio* instituitur in aliquo vase, veluti, pro rei conditione, olla, sartagine, cucurbita &c. Fitque gradibus caloris diversis. Ruland. & Iohns. in *Lex. Chym.*

Divergo, διαρρέπω. Vide *Diarrheo*.

Diversorium, quid proprie significet, aliunde notum est. Tropice vero a quibusdam recentioribus, ni fallor, D. Rivino, dicitur de Glandulis Mesaraicis & Receptaculo lumbari, in quibus chylus & vas lacteis affluens moram quandam nectit & affusione lymphæ diluitur, atque ita ad ulteriorem motum & ascensum per ductum Pequetianum disponitur.

Divertallum, Paracelso dicitur, quicquid ex elementis generatur, *Philos. ad Arhen.* l. 2. *text.* 5. est generatio elementorum. Rul.

Dives, πλούσιος, quis dicitur, omnibus notum est, scil. qui bonis fortunæ abundat. Verum Joh. Fr. Picus Mirandula, l. 3. de *Anro* c. 4. ita descripsit: Is proprie *dives* est, qui religione imprimis imbutus Christi, deinde sincera pollet sanitate mentis & corporis, demum auri & argenti faciendi potestate præditus est. In *Theatr. Chym.* Vol. II. p. 116. 368. 369. Verum ubinam est ille albus corvus?

Divinatio, *divinatrix*, πρόγνωσις, προγνωστική. vide *Prognosis*. Rulandus *Divinationem* descripsit, quod sit incertum prælagium, vel prædictio a cogitatione ex propria luce desumptis, ut cum dicitur: Hoc mihi mens mea, vel cor præfagit, vel animus meus angelus indicat. De *divinationibus* licitis vide *Libav. Tom. IV. Oper.* p. 33.

Divinum, θεῖον, apud Hippocr. variis gaudet significacionibus. Ita dicitur principium illud & primaria causa rerum humanarum, vel in hominibus, in specie sexus foemini, l. de *Nat. Muliebr.* l. 2. 11. Vel significat aliquid ita occultum & incomprehensibile, cujus causam neque sensu, neque cogitatione assequi possis, l. de *morb. sacr.* l. 4. 6. 9. II. 5. *Prognost.* f. 1. t. 4. Vide Gal. ad *h. l.* In specie a plerisque Interpretibus accipitur τὸ θεῖον, sive divinum, pro aeris constitutione peculiari, quæ magis proprietate totius substantiæ quam primis suis qualitatibus nostra corpora offendat. Dicitur alias ὑπερὰ ἀπόκρισις, Hippocr. l. 2. de *nat. hum.* t. 4. Confirmat *Charltonus Ex. Pathol.* X. §. 22. & nos in *Dogm. Med. Gen.* p. 191. Jung. *Foef. Oec.* p. 267. *Divina passio* dicitur Arculano Amor infanus, teste *Foresta* l. 10.

l. 10. Obs. 29. in Schol. Alias Avicennæ & Illicus vocatur. Vide *Illicus*. De *Divino* in Chymia vid. Libav. de igne natur. c. 25. τὸ θεῖον etiam significat *Sulphur*. Vide infra *Sulphur*. Alias epitheton *Divinus* additur quibusdam medicamentis ceu hyperbolicum Encomium, v. g. Aqua *Divina* Fernellii, cujus descriptio extat etiam in Iunken *Lex. Chym. Pharm.* p. 1. p. 31. Ceratum *Divinum* Sculteti in suo *Armamentario Chirurgico*, & multa alia sic etiam ipsi Hippocrati θεῖον, *Divus*, sive *Divinus*, epitheton attribuitur, quemadmodum olim inter Philophos & sapientes *Divinus* Plato dictus fuit.

Diviso, διαίρεσις, quotupliciter accipi possit, legatur apud Gal. l. 9. de *Hipp. & Plat. decr. in fin.* De *divisione* Medicinæ specialis in Commentatoriam & Consultatoriam vide Rolsink. in *O. ac M. Med. Sp. t. 1. f. 1. c. 2.* *Diviso* quoque dicitur de operatione Pharmaceutica, quando artifex v. g. massam pillularum *dividit* in globulos, vel alias particulas. Vid. *Lex. Scribon.* Rhodii p. 376.

Divitiæ, πλοῦσις, quid significet, in triviiis notum est. *Divitiarum* finis juxta naturam haud longius profertur, quam, ut ne eferiamus, ne sitiamus, ne algeamus, Gal. l. quod opt. *Medicus &c.* Hinc *divitiis* præstare non virtutis, sed fortunæ munus dixit, l. de cogn. & cur. an. morb. c. 9. Vide *Dives*.

Dium, αἰθήρ. Vide *Æther*. Sub *Dio* exponere vocat προσημασιάζειν, Gal. l. 9. de C. M. S. L. c. 2.

Diuresis, διάρρηξις, proprie significat excretionem urine, vel feri per meatus urinarios: Unde & virtus διουρητική, medicamentorum & medicamenta *Diuretica*, διουρητικά φάρμακα, nomen habent, aut salinæ naturæ, aut actualiter humidæ tenuis, sive serosæ. Hippocr. de affect. XLIV. 37. l. 2. Prorrh. XXXI. 7. Gorr. d. l. Confer ad Gal. l. 11. meth. med. c. 19. & l. 5. de Sim. Fac. c. 20. Catalogum horum medicamentorum vide passim in Practicis, præsertim Rolsink. *O. ac M. M. Sp. l. 9. f. 4.* Egregie etiam de iis scripsit Iunken. *Chym. Med. Phys. P. II. f. 1. c. 4. p. 484. seqq.* Foesius tamen in *Oecon.* p. 167. existimat, vocab. διάρρηξις, & verbum διουρίζειν, aliquando apud Hippocr. sumi pro διάρρῳσις & διορρίζειν, mutatione in serum sive serescencia, serosum fieri, v. g. l. de steril. III. 14. 15. l. 1. de morb. XXII. 5. 8. L. 14.

Diuturnus, χρονικός, μακροχρόνιος, vide *Chronicus*. Dicitur & *Diutinus*. Junge *Lex. Scrib.* Rhodii pag. 376.

Divulsio, διασπασίς, Vide *Diaspao*. *Divul-*
Tom. I.

sio urine est, cum hypostasis hinc inde est divulsa, & quasi hinc inde nebulosa. Parac. l. 1. de Urin. judic. c. 2.

Diurnus, ἡμερήσιος, dicitur de morbis & præsertim de febribus, quarum paroxysmi accidunt in die & opponuntur nocturnis, νυκτερήσιος. Petr. Mich. de Calderia *Tom. I. Oper. p. 305.*

Divus, θεός, θεῖος, θεαίνιος, epitheton, quod Viris Claris & Imperatoribus solet attribui, ut & Medicis. Ita Gal. *Divum Gaium* vocavit, l. 3. de C. M. S. L. c. 1. Jung. *Rhod. ad Scribon. p. 27.*

Diydros, διυδρῶς, idem, quod διυγρῶς, Hipp. l. de intern. aff. alii legunt διαυδρῶς.

Diyyros, διυγρῶς, humidum, perhumectatum significat, vel dilutum, Hippocrat. lib. de intern. aff. XXII. 8. XLVI. 3. & alias in eodem libro.

Diylismos, διυλισμός, liquationem, transcolationem, vel saccationem significat, a verbo διυλίζω, liquare. Dicitur de vino liquato, εἶνος διυλισμῶσις. Plura vide apud Linden. *S. M. Ex. X. §. 219. seqq.*

Dladus, dicitur *Stella*, quæ habet *Cata-*
vactam, arte sc. Paracell. *fragm. de Anat. Ocul.*

Dnopheron, δυοφερὸν, caliginem, tenebrosum, atrum significat. Ita & δυοφερῆδες. Hipp. l. de morb. sacr. XV. 6. 16.

Doehme, δοχμή, palmum significat, sive mensuram apud Græcos, qua rerum dimetiuntur intervalla. Sic dicta est ἀπὸ τῆ δόχου. Constat ex quatuor digitis, subintellige transversis. Vide *Dactylodoehme*, item *Palaste*.

Dochmas, δοχμός, δόχμιος, h. e. obliquus, recurvus. Usus Hipp. lib. 2. de morb. mul. XXXVI. 1. Erotian. *Onomast. p. 37. d.*

Docimastice dicitur ars, quæ modum tradit explorandi corpora præcipue fossilia, ut cognoscatur, quantum vel metalli vel mineralis in iisdem delitescat, D. Ol. Borrich. *in tr. h. tit. §. 1.*

Docos, δούς, trabem, vel signum significat, quemadmodum & δοῦσις, trabeculam, vel parvam trabem. Inter instrumenta Chirurgica ad curandas fracturas meminit Hippoc. 2. de fract. t. 48.

Doctiletus, dicitur Paracelfo quoddam remedium contra cancerum, tr. *Labyrinth. Medic. cap. 10.* In Indice quoque legitur *Dactyletus*.

Docton, Γ. Διδάκτωλος, est notissimus honoris titulus, quemadmodum Viris Eruditis, & in aliis scientiis atque facultatibus probe peritis & exercitatis, ita & Artem Medi-

cam rite callentibus, publica Superiorum auctoritate, praviis examiniibus & probationibus probe exantlatis solemniter attributus: quamvis non omnibus æquo jure competat, sed quandoque sint, qui titulo tali fruuntur citra omne eruditionis veræ meritum, quos *Docturculos semicrudos* haud inepte vocavit Lind. Ex. V. §. 12. Dicuntur autem Medici *Doflores*, non quod necesse sit, ut doceant alios, sed quod tantam sibi Artis Medica comparaverint scientiam, ut data occasione alios quoque docere possint. Linden. Ex. XII. §. 192. *Doctores*, dicit, h. e. *Imperatores vite & neois*, satis hercule ambitiose, cum Hippocrat. vocaverit Ministros, ὑπηρετᾶς. Nec male Libav. scripsit contra Scheunemann. *defens.* 2. Tom. 3. p. 42. quod quilibet *Doctior* vi juramenti debeat vera docere, & falsa redarguere in sua professione.

Doctrina, διδασκαλία, παιδεία, inter Medico necessaria refertur ab Hipp. *Lege* II. §. Jung. Lind. Ex. I. §. 17. Dividitur in latam vel *diffusam*, Gr. διαφοδινὴν, & *compendiariam*, κατ' ἐπιτομὴν. Illa quidem reddit perfectos artifices: interim tamen neque hæc tanquam inutilis rejicienda, cum summam totius rei brevibus complectatur, Gal. 3. de iis, q. in med. 2. 17. Quod vero sint, qui per compendiariam *doctrinam* non verentur artem nostram brevem & vitam longam promittere, illi magnopere falluntur, & alios quoque fallunt, cum ad artificem peritum minime sufficiat methodus, aut doctrina compendiaria, sed requiratur longa circa particularia exercitatio, uti rectissime hoc passim inculcavit Galenus.

Dodecadaetylon, δωδεκάδακτυλος, nomen *Inzestini*, inter tenuia primi, a longitudine duodecim digitorum transversorum sic appellati, Latine *duodenum* dicti, Helmont. *tr. Septuplex digestio* n. 2. Coheret mediante pyloro, sive orificio dextro ipsi ventriculo. Vid. Gal. l. 6. de *Admin. Anat.* c. 9. Olim quidam non dignati sunt vocare intestinum, priusquam in anfractus orbisque convolvatur, sed ipsum ἔκφυσι, *productionem*, *appendicem*, appellarunt, *cap.* 12. Hodieque clarum insertionem duorum ductuum Biliarii & Pancreatici. Junge *Bartholin. Anat.* l. 1. c. 10. qui longitudinem 12. digitorum in dubium vocavit.

Dodecatheon, δωδεκάθεον, epitheton Antidoti cujusdam ex duodecim simplicibus constantis, cujus descriptio habetur apud Ægin. l. 7. c. 11.

Dodra, antiquis potionis genus ex novem speciebus confectum. Raymundus Mindererus, *Aloedarii* c. 12.

Dodrans, ἐπιδράμη, nomen ponderis & men-

sura in quantitate continua & discreta usitatum, significans tres quartas partes totius, v. g. novem uncias, aut duodecim digitorum. Occurrit apud Scribon. *Larg.* n. 42.

Doedyx, δωδύξ, significat *Cochleare*. Significat & *Radium* sive *Pistillum*, cum quo aliquid in mortario tunditur. Gorr. p. 114.

Dogga, proprie nomine *Aravenico* vocatur *Panaritium* sive *Reduvia* apud Avenczoar l. 8. *Theor.* c. 18. & l. 4. *Pract.* c. 17. allegante *Ingrassia*, *com. in Avic. lib. de Tum.* p. n. p. 289.

Dogma, δόγμα, in genere *sententiam* vel *opinionem* de aliqua re vel materia significat, C. Hofm. *in com. ad Gal. de V. P.* n. 53. Unde quædam *dogmata* sunt incerta, quædam probabilia, quædam absurda &c. Gal. l. 8. de *Hipp.* & *Plat. decret.* c. 9. & alibi. Enimvero aliquando specialiter & accurate *Dogma* Medicum dicitur, quod nititur vera ratione & experientia. Hinc & *Medicina Dogmatica* & *Medici Dogmatici*, δόγματικοί, item λογικοί, contradistinguuntur ab aliis sectis, *Methodica* & *Empirica*, earundemque sectatoribus. Galen. de *subfig. Empir.* c. 7. 8. & 9. & alibi, l. de *secta*, de *opt. sect.* &c. Jung. *Goræzum d. l.* & alios.

Dolicholichos, δολιχόλιθος, hoc nomine appellavit D. Georg. Hier. Velschius lapidum genus ex Comitatu Tyrolensi ad se allatum, nigricans, Phascolos magnitudine & figura accurate representans, attritione nonnihil odoratum. *Ephem. Nat. Cur. Ann.* I. *Obs.* 157.

Dolichos, δολιχός, interdum & δόλιχος, triplicem habet significationem. I. notat legumen oblongis siliquis constans, quod aliis *Phaseolus*, aut *Lobus* dicitur, Gal. l. 1. de *Al. Fac.* c. 28. Deinde significat *Cursum*, aut certum curricula spatium, duodecim, aut secundum alios, viginti quatuor stadiorum, & ita *cursum* diu continuatum, Gal. l. 2. de *san. tu.* c. 10. *fin.* Junge C. Hofm. *comm. ad Gal. de V. P.* n. 481. ubi & δολιχέυειν, i. e. *dolichum curvere*, & δολιχόδρομοι legitur. Denique adjectivum est, & significat *longum*, *prolixum*. Vide *Lexicographos*.

Dolium, πίδαξ, quid significet, et pueri norunt. Varium quoque ulum habent *dolia* in arte Medica et Pharmaceutica. Præsertim vaporarii hydropticorum per *dolium* meminit Gal. l. de *util. resp.* c. 4. *Dolia*, quæ musto vel vino replentur, collocanda esse cum interstitio, ne inter sese vitio serpent, ex Plinio l. 14. c. 21. notavit Lind. Ex. X. §. 184. *Doliolum* diminutivum est, Græc. πιδάριον. *Doliola* ex Tamarice parata splenicis proficua laudat Rhod.

Rhod. ad Scribon. c. 128. Parantur etiam ex la-
rice, junipero, betula &c.

Dolor, ἄλγος, ἄλγυνος, ὀδῶν, πόνος, &c. in genere tristis est sensus, ut *Voluptas* blandus, vel suavis: Gal. l. 2. de L. A. c. 2. Unanimi quoque Medicorum consensu certum est, *Dolorem* non esse morbum, sed symptomata; & quidem Actionem læsam. Qualis vero actionis læsæ species sit, nondum expeditum est. Plerique veteres & recentiores statuunt, actionem esse *Depravatam* & quidem actionem *Tactus*; Nobis vero verisimilius videtur, esse p. n. *Austam*, uti demonstravimus in *Dogm. N. Med. Gen. n. 273. seqq.* Alii referunt ad Animi passiones sive Affectus, v. g. *Vvillis de An. Brut. Part. I. c. 9.* & *Charlton. Ex. Barthol. 8.* Differentiæ doloris sunt multifariæ, v. g. *Dolor* Gravitivus, Tensivus, Acutus, Punctorius, Rarus, Levis, vel cum stupore quodam Pulsativus, Ulcerosus, Pruriginosus, Criticus, &c. Inter recentiores videatur & Laur. Bellin. in *ejus opus. Medic. tr. de morb. cap. p. 568. seqq.* Causa doloris proxima consistit in solutione continui partium nervosarum repente & cum vehementia, sed diversimode fiente, unde anima mediantibus spiritibus animalibus persentiscit. Cæterum quod vocab. *Dolor* etiam sumatur pro ipso morbo & parte affecta, patet ex Rhod. ad *Scrib. in Not. p. 16.* & Rob. Keuch. ad *Q. Seren. in not. p. 116.*

Dolus, δόλος, δολοπροσωπία, significat deceptionem, fallaciam, aut circumventionem. Hunc Medico quandoque esse licitum, testatur *Rolfinck. O. ac M. M. Sp. l. 14. f. 3. c. 17.* & aliæ Observationes. Omnis vero *dolus malus* absit a Medico, ceu viro probo, cui suprema lex est: *Salus Egri*. *Fallacias* etiam Chirurgicas quære apud *Sculter. Arm. Chirurg. in Indice primo lit. F.*

Domesticus, οἰκῆος, quid proprie significet, huc non pertinet, & cuilibet notum est. Per translationem in Medicina notum id, quod naturæ est familiare, conveniens, accommodum. Unde & morbi quidam dicuntur *domestici*, h. e. οἰκῆος, Hipp. 2. *aph. 34.* Vide *Dieter. n. 605.* Ita & de muliere quadam sibi familiari, vel *domestica* usurpat Hipp. de *nat. puer. IV. 9.* Hoc quoque epitheto exornatur *Syrupus de Spina Cervina* in Dispensatoriis, quando *Domesticus* vocatur, haud dubie ad commendationem pro usu frequentiori, quamvis non ubique sit in usu ob nauseam & segnitiam, ob quas etiam exulare iussit *Ludovic. in Pharmac. Dissert. I. p. 152.* Alii vero ejus usum in infantibus valde commendare non verentur.

Domina, δεσπότης, quid significet, ex aliis Lexicis jam constare debet. In Medicina vero præbet epitheton aquæ ad partum & menses promovendos pretiosioris *Myofichto*, ut *Aquam Dominarum* vocaverit *Arm. sect. XIX.*

Dominatus, δωσις, a δωσις, dominor, dominatum teneo, prædominor. Dicitur vel de tempestate, quæ vel in toto anno, vel in certa ejus parte prævalet & *dominium* obtinet, Hipp. 3. *aph. 5.* Gal. vocavit κλητύου, c. 3. in 3. *Epid. t. 8.* vel de humoribus prærogativam præ aliis & super alios habentibus, 6. *Epid. l. 5. t. 18.* ubi πρέσβυς legitur, quod vocab. *Galen. per dominatum* exposuit, a verbo πρῆστυν, præesse. Vid. *Dieter. n. 214.* Ita Aer dicitur δωσις, dominus, dominans, prædominans in omnibus symptomatibus, Hippocr. l. de flatib. IV. 9.

Domitus, supia. verbi *Domare*, accipitur pro valde cocto a Q. Sereno in hoc versu: *Ovum valde teres domitum ferventibus undis*, Gr. ὑδρεθρον. Vide *Keuch. in not. ad illum p. 153.*

Domus, Domicilium (veteribus *Domicolium*, teste *Keuchen. d. l. p. 128.*) Gr. οἶκος, quid significet, nemini non notissimum est. *Domorum* vero quoque rationem esse habendam Medico, exemplo reconvalescentium demonstrat *Gal. l. 7. Meth. med. c. 6.* *Jung. l. 10. c. 8.* & alibi. Ita inter causas morbificas refertur *domus* recenter calce illita a *Gal. l. 7. de V. P. c. 8.* (ad quem locum adde C. Hofmann. *comment. n. 465.*) *comm. 1. in 1. Prorrh. t. 8. l. de Uf. respir. cap. 4.* &c. Quomodo *domus* elotæ, vel clausæ virus pestilens infringant, scripsit *Helmout. in Tumul. pestis. §. Præservatio.* Cæterum vox *Domus* per metaphoram cochlearum quoque testis & speluncis ferarum tribuitur, docente *Keuchen. ad Seren. p. 185.*

Dono, ἐπιδιδωμι, sumitur interdum pro *Exhibeo*, *Do*, *Scribon. n. 13.* quamvis *Barthius* parum Latine dictum judicaverit, *lib. 49. ad-vers. c. 16.*

Donum, δῶρον, vide *Doron*. *Donum Venen* quid dicatur Chymicis, vide apud *Libav. defens. I. contra Scheunemann. Tom. III. Oper. p. 20.*

Dorcadizon, δορυδιζων. Vide *Caprizans*.

Dorcas, δορκάς. Vide *Capreolus*.

Doreæ, qui interdum, non noctu videt, *Rhaf. & Mer. de affect. oculor. c. 1.*

Doris, *Doridos humor*, significat *aquam marinam*, præsertim apud Poetas. Usus Q. *Serenus in Medicina metrica.* Vide *Keuchen. in not. ad illum p. 159. 271.*

Dormio, vide *Somnus*. *Dormire* an aperto

ore conducat; vide C. Hofmann. in comm. ad Gal. de V. P. n. 402. 813.

Dormitatio usurpatur pro somnolentia ab Hartmanno in *Prax. Chymiatr. T. I. p. 97. edit. Cardelus.* de oleis Chymice destillatis, in specie de usu olei Croci.

Doron, δῶρον, significat *donum*, rem aliquam gratis ab altero acceptam. Ita ipsa quoque Medicina *Donum Dei* jure dicitur, & Medicus a Siracide *cap. 38.* Ita sanitas inter bona temporalia præstantissimum *Dei donum* laudatur. Porro Græc. δῶρον idem significat, quod δόχμη, *palmus*; unde διδωρον, τετραδωρον, πενταδωρον, &c.

Dorpestos, δόρπητος, aut δόρπησος, significat *cœnam*, aut cœnæ tempus, apud Hipp. *l. 5. Epid. XI. 17. Jung. Foef. p. 169.*

Dorpos, δόρπητος, idem quod δόρπησος, *cœna*, Gorr. *p. 114.* quamvis Lang. *l. 1. ep. 55.* per prandium verterit, quod & cœnam ἀνιδόρπητα dici statuerit.

Dorsalis, ὀσθαῖος, dicitur de *Medulla spinali* Gal. *5. aph. 65.* Est etiam epitheton certæ speciei *Atrophiciæ*, quæ dicitur *Tuberculum Dorsalis*, quæ libidinosis & Veneri nimis deditis familiaris; in qua febris expertes bene quidem comedunt, nihilo tamen minus colliquantur & marcescunt, conquerentes sibi videri ex superioribus partibus a capite veluti formicas in spinam prorepere, & una cum urinæ alvique excretionem semen quoque liquidum copiose effluit, unde ad generationem postea sunt inepti. Cujus causa sine dubio in succi nutritii sanguinisque tenuioris vitio colliquativo spiritus quoque animales irritante consistere videtur.

Dorsum, ὄστρον, in plur. ὄστρα, dicitur posterior pars Thoracis, sive mediæ ventris a cer vice usque ad septum transversum. Celsus vocab. ὄστρον plerumque reddidit per scapulas, in text. Hipp. *2. Prorrh. XXXVI. 14. 15. XLIV. 3. 6. aph. 22.* Verum strictius, quam par est, recte animadvertente Foef. *Oec. p. 436.* Alii latius acceperunt *Dorsum*, dicentes totam posteriorem corporis partem ab occipite usque ad extremum Coccygem, triginta quatuor vertebra compactam, uti Arist. *l. 1. Hist. An. c. 15.* Verum accuratius Anatomici lumbos & os sacrum cum coccyge ad continentes imi Ventris sive abdominis referunt; *Dorsum* vero posteriorem Thoracis partem constituunt. Bartholin. *l. 2. Anat. in præcæm.* Gr. dicitur μετὰ ὀστρον, Gal. *Introd. c. 10.* Pars nasi superior ossis & immobilis dicitur *Dorsum*, cujus pars acu minata *Spina* vocatur. Barthol. *l. 3. Anat. c. 10. Bidloo Anat. Tab. XII. fig. 1.*

Dosis, δόσις, usitatissimum Medicis vocabulum, quo innuitur *quantitas* medicamenti, vel simplicis, vel compositi, quæ una vice homini præsertim ægro exhibetur. Ejus inventio determinata adeo est difficilis, ut nihil sit, quod in praxi Medica artem magis reddat conjecturalem, quam singulorum præsidiorum quantitas, Gal. *de cur. rat. p. S. M. c. 12.* Nihilominus omnem operam impendat Medicus, præsertim in purgantibus, ne vel ægrum in discrimen vitæ conjiciat, vel Medicus sese ludibrio exponat, Paracels. *defens. 3. & Paragr. l. 3. c. 4. §. 1.* Vid. *Dogm. nostr. Med. Gen. P. VI. c. 5. p. 755. seqq. & not. ad Jessen. de Sang. V. S. miss. p. 131.* De *Dosis* plerumque medicamentorum vide præter alios, apud Schroder. *l. 1. c. 33. & Excell. D. D. Georg. Franci, Prof. Heidelberg. Appendicem Synopsos Instit. Medic. continentem Delineationem Dosis Medicamentorum.*

Dorhien, δόρην, id est, *Furunculus*, Gal. *l. 2. meth. med. c. 2.* de quo nomine notavit Galenus, quod nec locum affectum representet, nec causam, quæ ipsum efficit. Significat autem tumorem δόρην, ex crassis humoribus in carnosissimis partibus consistentem, mitem quidem, cum solam cutem occupat, sed pervicacem & malignum, ubi subter actis radicibus erumpit, *l. de tum. p. n. c. 15. Jung. l. 5. de C. M. S. L. c. 7.* Est ex genere inflammationum in abscessibus degenerantium, & respondet *Varis*. Meminit quoque Hippocr. *l. Affect. XXXV. 12. & l. 6. Epid. si. 3. r. 28.* Vid. & Ægin. *l. 4. c. 23. Junge Sennert. l. 5. Med. Pr. p. 1. c. 9.* Causa ejus consistit in sanguinis crassioris & sæculenti extravasati collectione.

Doxa, δόξα, duplicem habet significationem: (1) notat *opinionem* incertam de aliqua re. Unde, qui tales fovent opiniones, dicuntur δόξαστικοί. (2) significat *famam*, *gloriam*, & honorem, cujus etiam rationem probe habere debet Medicus, monente Hippocrate. *l. dec. orn. V. 8.* ad quem locum vide egregiam *Exercitationem* Lin. *S. M. Ex. II. §. 23.* Vide & *Gloria*.

Dracatum, id est, *Saturnus*. Ruland. & Johnf.

Drachma, δραχμή, nomen est ponderis & mensuræ. Duplex fuit olim, *Ægyptia*, & *Attica*, Illa pendet obolum, scribente Cleopatra; hæc vero scrupulos tres, vel obolos sex, qualis etiam hodieque usitata est in officinis. Harum octo faciunt unciam. Signum est ζ. Olim fuit ς, Gal. *de ponder. & mens. cap. 2.* Mensuralis *drachma* etiam octava pars unciæ est, & nonagesima

gestima sexta libræ. Dicebatur & olim *δρακόν*, *Holca*, cujus nota fuit Δ Gal. *d. l.* Vide *Gorr. p. 115.*

Drachum, est terminus Paracelsicus obscurus, cujus meminit in *Philosophia l. 4. tract. 1. cap. 3. in fin.* Videretur denotare ultimam dissolutionem elementi aquæ, vel ejus consumptionem.

Draco, *δράκων*, est vocabulum multæ significationis. (1.) nomen est *piscis marini*, qui & *Arancus* a quibusdam vocatur, cujus plenior descriptionem legesit apud Aldr. *l. 2. de pisc. c. 50.* De hujus ictu venenato & remediis adversus illum egit quoque Gal. *l. 9. de S. Fac. §. Sulphur, & l. 11. §. Draco marinus &c.* Alias caro ejus inter alimenta nihilominus refertur, & quidem duræ carnis, *l. 2. de Al. fac. c. 31.* (2.) significat *Serpentem variæ formæ & magnitudinis monstruosæ*, de quo legatur d. Aldrov. *l. 2. de Serpent. & Dracon. c. 12.* ubi statim ab initio homonymiam hujus vocabuli prolixè declarat. Huc referri debent observationes de *Draconibus Caypathicis*, & eorum speluncis; quæ extant in *Ephem. Nat. Cur. An. III. Obs. 139. & 194.* Præter has proprias significationes (3.) a Spagyricis frequentissime tribuitur hoc nomen *Mercurio*, sive *Argento vivo*, non solum in operationibus Lapidis Philosophici, uti videre est in *scriptis Basilii Valentini*, & passim in *Theatr. Chym. Rul. in Lex. Libav. aliquoties*; sed & in operationibus medicamentosis e *Mercurio paratis*. Ita *Mercurius dulcis sublimatus* sive *meteorizatus* dicitur *Draco mitigatus*, Schrod. *l. 3. c. 15. p. 406.* Duo *Dracones* Quercetani sunt *Argentum vivum sublimatum & Regulus Antimonii*, Libav. *Apoc. Hermet. Part. prior. c. 9.* *Draco* etiam dicitur *Sulphur*, quod extrahitur e corporibus per magisterium, Luc. Rodargirus *de solut. Philos. c. 6. in Th. Chym. Vol. V. p. 735.* Reliquas significationes ceu huc non pertinentes omittimus.

Draconites, *Dracontias*, sive *Drachates*, *δρακονίτις λίθος*, nomen Gemmæ lapideæ, de qua Plinius pluribus *l. 37. c. 19.* quod fiat e cerebro draconum. Sed nisi viventi abscindatur, nunquam gemmescit, invidia animalis mori se sentientis. Igitur dormientibus draconibus caput amputari debet, & ita auferri. Rul. Ei tribuunt virtutem, omnia venena fugandi, & venenosos morsus curandi. Tales etiam *Draconites* ex nostris *Hydris & Chelydris* colliguntur nonnunquam, de quibus idem Rul. opinatur, vel ex cerebro hydriorum colligi, vel ex spuma per attritionem mutuam excitata generari. Enimvero Fr. Hofm. detexit

hanc frandem dicens, concurrere circumforaneorum imposturam, plebeis obtrusam, dum nihil aliud sunt, quam Chelæ vel Squillæ marinæ, quæ dentatæ ab uno latere interiore semifalcatæ, ebore quovis nitidiores, quas affabre ea parte, qua dearticulatæ fuerunt, committunt, capsulisque ossis & ligneis decenter inferunt, vulgo *Schlangen, Ardulein*. In *Clav. ad Schrod. l. 3. c. 8.*

Dracontion, *δρακόντιον*, Latine *Dracunculus*, duplicem potissimum habet significationem: *Botanicam*, quæ non est hujus loci, dum plantam Aro similem acrioris facultatis denotat. Ruland. vult, etiam hoc nomen competere *Crasatellæ* vel *Ophioglossi* in *Lex.* Et *Pathologicam*, quando significat ulcus, quod lationem habet nervi a proxima parte. Dicitur vero *Dracunculus*, quod nervus in motibus membri recedat in ulcus, & sese in illo occultet, Galen. in *def. Medic.* Vel sunt corpuscula nervosa, frequentius in tibiis genita, calore, crassitudineque lumbricis similia, in Arabiæ locis familiaria. Galen. *l. 6. de loc. Aff. cap. 3.* quem tamen affectum ipse nunquam vidit. Aetius ex Leonida *Dracunculum* lumbrico similem esse dixit, interdum magnum, alias parvum reperiri, & frequentius quidem in cruribus, aliquando vero & in brachiorum musculis oriri & consistere; nasci autem in *Æthiopia* atque *India* maxime pueris, lumbricis latis non absimilem, moverique sub cute sine molestia; verum temporis progressu circa *Dracunculi* extremitatem suppurationem fieri, cuteque aperta *Dracunculum* caput exerere, quem si quis tentet attrahere, dolorem ingentem moveri, præsertim si eum abrupti contigerit. Quod enim intus relinquatur, acerbissimos dolores excitare, proinde ut ne intro animal recurrat, valido filo brachium constringi oportere, idque quotidie agendum esse, ut *Dracunculus* progrediens paulatim integer excludatur. Verum Soranus, ut refert ex eo P. Egineta, *l. 4. c. 59.* non existimat animal esse, sed nervosam quandam substantiam, quæ opinionem motus solum præbeat. Sed quid revera sit, nemo Medicorum explicare potest, qui Europam incolunt; posse tamen animal esse, ratio nobis dicitur, cum non modo in ventriculo atque intestinis creari, verum etiam ex cute erumpere tum pediculos, tum majora quandoque animalia comperitissimum habeamus ex historiis. Incertitudinem quoque hanc, quid de veterum *Dracunculis* statuendum sit, non diffiteretur Horst. *l. 8. Consult. & Epist. Medicin. Obs. 8. Tom. II. oper. p. 409.* Meminit & eorundem in *Instir. Med.*

Med. Disp. XI. in additam. Tom. I. oper. pag. 299. Item Casp. Reies Camp. Elys. quæst. 26. n. 7. Jungatur D. Etmulleri Observatio de Crinonibus, quæ extat in Actis Eruditor. Lipsiens. An. 1682.

Draunculus, δρακύντες. Vide *Dracontium*.

Dragantum, vel idem, quod *Tragacanthum*, species Gummi cujusdam, vel est idem, quod *Vitriolum*, vulgo *Zegi*, præsertim *Hispanicum*. Rul. in Lex.

Dragea, idem, quod *Tragea*, apud Forest. l. 3. Obs. Chirurg. O. 3. in Schol.

Dragmis, δραγμῖς, dicitur *Pugillus*, quantum tribus digitis comprehenditur, Hipp. l. 2. de morb. LIII. 26. l. 1. de morb. mul. CI. 58. l. de nat. mul. XXIX. 11. XC. 4. l. de int. aff. LII. 6. Interdum scribitur per χ δραχμῖς, quam descriptionem etiam Linden. retinuit. Verum videtur accuratior esse per γ δραγμῖς, quia descendit a verbo δράττω, prehendo: unde & δράγμα, manipulus.

Draptos, δραπτός, dilaniatum, divulsus, dilaceratum significat. Galen. in Exeg. dict. Hipp.

Drasticos, δραστικός, i. e. *Activus*. Usurpatur de Medicamentis præsentis efficaciam & multarum virium; in specie de purgantibus fortioribus usurpari quoque solet.

Driff, *Drif*, Helmontio dicitur *Lapis Burlevi*, vel ejusmodi potestativum fermentativumque remedium, tr. *Butler*. Paratur ex usnea, sale marino, & ente veneris, cum Ichthyocolla soluta, habeturque *Periapton Salutis Magneticum*, quo solo tactu extremo linguæ apice salutem afferri creditur *Ephem. Nat. Cur. Ann. II. Obs. 53. Schol.* Plura de *Drif* vide apud Joh. Marcum Marci in *Philos. veter. restit. P. IV. sect. 1. subsect. 9.* Ejus efficaciam suspectam reddere ausus est D. Ludov. in *Pharmac. Dissert. I. p. 125.* Alii ex modernis docent parari *Driff* ex capite mortuo Vitrioli Veneris beneficio salis volatilis urinæ a fœtore liberati: differt hoc *Driff* a Mercurio Diaphoretico ut & Oleo Vitrioli Veneris. D. Etmull.

Drimyleon, δριμυλέων, i. e. *acris leo*. Ita impudentissime appellasse Menodotum Empiricum omnes Medicos & Philosophos, qui ratione niterentur δριμυλέοντες & δριμυλέωρες, id est, *acres fatuos*, sive *stultos*, testatur Galen. l. de subfig. empir. c. 13.

Drimymoros, δριμυμόρος, *acris stultus*. Vide *Drimyleon*.

Drimyphagia, δριμυφαγία, significat *esum acrium*. Unus aliquoties hac voce Dioscorides: unâ & alii Medici. Gorræus in *desin. p. 116.*

Drimys, *Drimytes*, δριμῖς, δριμύτης. Vide *Acere*. Confundi interdum cum *Acido*, τῆ ὄξυς, docet Gal. l. in 6. *Epid. t. 29.*

Drogista, μισθολός, μισθοπώλης, idem, quod *Pigmentarius*, *Pigmentorum* institor. Rhod. ad Scribon. in not. p. 62.

Dromedarius, vel *Dromeda*, est genus *Camelorum*, cujus descriptionem pleniorē vide apud Aldrovand. l. de quadrup. bisulc. c. 34. & circa structuram Anatomicas observationes in Oldenburg. Actis Philosoph. Ann. 1669. in Julio.

Dromos, δρόμος. Vide *Cursus*.

Dropacismus, δραπακισμός, vide *Dropax*.

Dropacistos, δραπακιστός, dicitur vel de *Dropacibus*, vel de similibus topicis medicamentis, quæ *dropacum* modo illinuntur, quæ alias a Gal. appellantur πικτωπύ, *Picata* medicamenta, c. 3. de iis, q. in med. t. 32.

Dropax, δρόπαξ, est medicamenti Rubificantis forma quædam, interdum liquidioris, in modum malagmatis, interdum ficioris, emplastri modo, prout usus exigit, parata, vel ad alimoniam & vitam partibus conciliandam, vel etiam ad vitia inveterata & contumaciora educenda inventa. Dividitur in simpliciorē, & compositum: in *Dropacem* veterem & recentiorum. Vid. Morell. *Form. rem. l. 2. f. 1. c. 14.* Schroder. l. 2. c. 53. Fr. Hofm. in *Clav. ad h. l.* Dicitur & *Picatio*, πικτωπύ, item, δραπακισμός. Rolf. O. ac M. Med. Sp. l. 4. f. 9. p. 2. Vocatur & ψιλωδρον, *depilatorium*, ab effectu, quod pilos evellat. Keuchen. ad Q. *Seven. p. 196.*

Drosatum, δρόσωπον, idem, quod *Rosatium*. Keuchen. d. l. p. 226.

Drosomeli, δροσόμελι, *mel roscidum*, quod & αερόμελι vocatur, q. d. *mel aerium*. Hodieque dicitur *Manna*. Junge Gal. l. 3. de Al. fac. c. 39. Vide *Mel: Manna*.

Drosos, δρόσος. Vide *Ros*.

Drupa, δρυπατής, epitheton *Olivæ*, q. d. *decidua*, caduca, *Eginet*. l. t. c. 81. De hoc vocab. vide Hier. *Mercurial. Var. Lect. l. 1. c. 3.* & G. Hofm. l. 5. V. L. cap. 1.

Dryinus, δρύϊνος, q. d. *Querculus*, nomen serpentis venenosissimi, & fœtentis, cujus meminit Galen. l. de Theriac. ad Pison. c. 8. *Eginet. l. 5. c. 15.* Ita dicitur, quia ad quercuum radices degit. Delineationem & descriptionem ulteriorem vide apud Aldrov. l. 1. *Hist. serpent. & drac. c. 14.* Dicitur & *Cbelydros*, χελυδός.

Dryopetis, etiam significat *Ranunculum viridem*, sive *Calamiten*, a calamis, in quibus degit, ita dictum. Schroder. l. 5. cl. 1. n. 31.

Drypetes, δρυπητής. Vide *Drypa*. Dicitur etiam *drupus* de aliis fructibus maturis & deciduis. Gorraus. d. l.

Dua, pro *duo*, antique dici, patet ex Scribon. n. 45. 81. 82. 156. &c. pondo *dua*. Vide Rhod. in *Indice Scrib.* p. 376.

Dualitas, δυνάμις, i. e. numerus binarius, quam nonnulli materiam infinitam esse dixerunt, sed stulte, iudicio Galen. l. 3. de *dieb. Crit. c.* 11. *Dualitatem* morbum dixit, quemadmodum *Unitatem* sanitatem, Ger. Dorneus in *tract. de Vita brevi*, Tom. I. *Theatr. Chym.* imo mortem per dissectionem ab unitate recessum & corruptionem. Idem *tr. Physica Genesis*. p. 357.

Duamir, species Serpentum ingredientium compositionem Theriacæ. Ruland. Sunt ergo *Viperæ*.

Dubel coleph, est compositio e Corallio & Carabæ. Rul. in *Lex.*

Dubelech, dicitur apostematum cavitas in genere manifesta cum solutione continui. Rul. & Iohnf.

Dubleletus, idem, quod *Nodus*, estque Tumor pituitosus ad abscessus cum folliculo pertinens. Amat. Lusit. cent. 3. cur. 100. in *Schol. Forest. Chirurg. Obs.* l. 3. O. 7. *Schol.* Habetur alias pro vocabulo generali apud Arabes, quod æquipollens Græco δρόσημος & Latino *Abscessus*, sive *Vomica*, I. H. Velsch. ad *Marcell. Cuman. Obs.* 8. cent. I. p. m. 38. Legitur & *dablet* ibidem. Item *dubelet* & *dubeletti* in operibus Mesue fol. 362. b.

Ducia a Barbaris dicta fuit *Guita*, vel *Cuna per Stillicidium*, Fallop. *tr. de aq. therm.* & *met.* c. 10. & 13. tom. I. p. 229. 249. Apud Andr. Baccium legitur *Duccia*, cujus duplicem modum tradidit de *Therm.* l. 2. c. 14. p. 112. seqq. Inter Balnea etiam *Lucensia* quartum vocatur de *Ducciis* l. 3. p. 313.

Duco, ἄγω, i. e. *Educo*, Vide *Ago*. Aliquando *ducere* etiam idem esse, quod *Bibere*, monstrat Keuchen. ad *Q. Seren.* pag. 193. 194. Alias *Duco* sumitur pro *Traho*, ἔλω. Unde

Ductilis, *Ductibilis*, ἔλαττος, ἐυέλαττος, dicitur de eo, quod distractum propter visciditatem non divellitur, sed continuum manet. Usurpatur de farina triticea, Hippocr. 2. de *artic.* t. 44. vel 45. Per metaphoram etiam Galen. attribuit dolori hepatis continuo & qf. viscido, l. 2. de *L. Aff.* cap. 8. Ita & Metalla *Ductibilia* vocantur omnia, quæ sunt liquabilia, quæ originem ducunt ex Mercurio. Nam materia eorum est substantia aquea, mista cum substantia terræ, commistione forti, & non potest unum ab altero separari. Richard. Anglicus in *Correctorio* c. 5.

Theatr. Chym. Vol. II. pag. 288.

Ductus, ab Anatomicis sæpe sumitur pro *Canali*, σπλῆν. Vide *Canalis*. Ita apud Bartholin. leguntur *Ductus Chyliferus libell.* t. c. 3. *appendic.* 2. *Ductus* Lactei, Roriferi, Biliarii, Pancreatici, Lymphatici, &c. Quæ in *Indice* dict. Autoris. *Ductus Muci* excretorios invenit Nic. Steno Peier. *Exerc. XXII.* & *Ductum* Prostatæ Joh. Dan. Major cum Casp. Manhio Barthol. l. 1. *Anat.* c. 23.

Dudaum, Hebr. *Mandragoram* denotare dicit Schroder. l. 4. cl. 1. n. 201. quod ventilare non est hujus loci.

Duelech. Vide *Dulech*.

Duella, dicitur tertia unciæ pars, octonis scrupulis terminata. Rhod. ad *Scrib.* n. 145.

Duellum, μονομαχία, in genere significat pugnam & concertationem inter duo. Sumitur autem vel in bonam, vel in malam partem. In bonam, quando dicitur *Duellum Animi* cum Corpore, a Ger. Dorn. *tr. Vita Brevis. Theat. Chym.* Vol. I. pag. 234. 472. seqq. In malam, quando causa morbifica pugnat cum calore & flamma vitali, & ita coincidit cum *Dualitate*.

Duenec, est *Mercurius Philosophorum*, qui & *Leo viridis*. *Dux* solutivus auri, Libav. *Apoc. Hermet. part. poster. in proxim.*

Duenech, est *Antimonium*. Rul. & Iohnf.

Duenez, limatura ferri. Idem.

Dulcacidium, δζυγκυδόν, (an non & γλυκός) quando mistura est facta dulcis & acidi. Robert. Keuchen. ad *Q. Seren.* p. 126. 127. 243.

Dulcedo, *duloor*, γλυκύτης, *dulcis*, γλυκός, dicitur vel de qualitate gustatili, sive sapore; vel materia suavem saporem habente; & moderato suo calore cognata & familiari. Hinc & Hippocr. κατ' ἐξ-χρῆν per γλυκόν intellexit sanguinem in oppositione ad τὸ πικρόν, amarum, id est, bilem flavam, l. de *nat. hum.* t. 4. *Dulcia* proprie dicta ex acido constare, probare conatus est diversis phænomenis & experimentis Iunken. *Chym. Med. Phys.* P. I. f. 2. cap. 8. p. 133. seqq. Interdum *dulce*, γλυκόν, pro vino *dulci* posuit lib. 2. de *morb. mul.* LXXXIX. 1. Dicitur Latinis *passum*. Accipitur aliquando latius pro omni sapore suavi, quatenus opponitur falso, acri, amaro. Ita quicquid ἀποιον est, *dulce* vocatur, v. g. aqua *dulcis*, licet sit insipida. Præter has proprias significationes accipitur *dulcedo* & *dulcis* pro *Voluptate* & *Grato*. Ita ab Anatomicis v. g. Columbo *Clitoris* dicta fuit *dulcedo Amoris*, Bartholin. lib. 1. *Anat.* c. 34. A Chymicis cerussa vocatur *Dulcedo Saturni*, Rul.

De *Dulcedine Saturni* vide quoque *Libav. Syn.* *Arc. Chym.* l. 7. c. 36. De *dulcedine Vitrioli & Mercurii*, l. 8. c. 14. &c.

Dulciarius, *σιτικοῦς*, vocatur pistor, qui panes mellitos conficit sive bellaria & placen-
tas ex melle. *Gal.* l. 1. de *sem.* c. 4.

Dulcichinum, *Bulbocastanum*. *Doronicum Calamus & Juncus odoratus Moly.* *Epist.* 4.

Dulech, *duelech* terminus est *Paracelsus* & *Helmontianus*. *Rul.* ita descripsit: *Dulech* est *Tartari* species, in humano corpore, lap-
pis spongiosus, periculum & dolorem maxi-
mum creans. Verum *Paracelsus* contradistin-
guit a *Tartaro*, dicens, esse medium quod
inter *Tartara* & *calculos*, l. de *morb. Tartareis*
c. 11. & alibi. Quid *Helmontius* de *Duelech*
statuat vide in *tract. de Lithiasi* c. 3. 4. seqq.

Duo, *δύο*, quid significet, notum. *Duo* dis-
similia non posse conjungi sine medio, legi-
tur in *M. Joh. Isaaci oper. mineral.* cap. 141.
Theatr. Chym. Vol. III. p. 508. Ita & *Lapidem*
Philos. vocari *Opus ex duobus*, vide in *Lagn.*
Harmon. Chy. c. 2. Vol. IV. p. 744. seq.

Duodenus. Vide *dodecadactylos*.

Duplex, *διπλῆς*. Vide *diploos*.

Duplicatio, *διπλασιασμός*. Vide *diploasias-
mos*.

Dupondium, *διπώνιον*, nomen ponderis, pen-
detque drachmas quatuor, *Gal.* lib. de *pond.*
& *mens.* ex *Cleopatra*.

Duracena, epitheton malorum *Persicorum*,
ceu peculiaris species, a quorum nucleis cul-
tro, aut dentibus caro ægre avellitur. *Lang.*
l. 1. ep. 67.

Duratio, *διάρκεια*, significat rei alicujus per-
manentiam absque omni vicissitudine, unifor-
mem constantiam, *Helmont.* tr. de *Tempore*
n. 35. De ficta illa & impia *duratione* homi-
nis *Astralis Crolliani* vide *Libav. Exam. Phi-
los.* vivent. sec. *Harm. sect.* 13. Tom. IV. *Oper.* p.
120. fin.

Duratus, *σκληραιθείς*, pro *Induratus*, a
verbo *duro*, i. e. solidius aliquid reddo. Ita &
Rhodus exposuit verbum *activum* & *passi-
vum*, *Durare* corpus, id est firmare, & *Du-
rari*, id est firmari, atque opponit verbo
mollire, molliiri, de *Acia* p. 208. *Durata* o-
va, caseus &c. *Duratum* etiam pro *Macerato*
accepti *Scrib.* n. 23. Vid. *Rhod.* in *Lex. Scrib.*
p. 377.

Durdales, dicuntur *Paracelfo* *Spiritus* corpo-
rei, inhabitatores arborum. *Philosoph.* ad *A-
then.* l. 1. text. 13. *Rul.* & *Johnf.* in *Lex.*

Duritia, *durities*, *σκληρότης*, *σκληροσύνη*, *du-
ritus*, *σκληρός*, dicitur de qualitate tactili cor-
porum solidorum, quando tactui renitentur,

nec sponte cedunt. *Græc.* *σκληρότης*. *Gorræus*
dividit *durum* in tres species: in summe, vel
absolute *durum*, ut terra: in excessive *du-
rum*, ut os, cornu, unguis &c. & in com-
parative *durum*; quod respectu alterius mol-
lioris ita dicitur, licet absolute non sit *du-
rum*. Ita *Pulsus durus Galen.* dicitur *σκλη-
ρός σφυγμός*, ubi arteria siccor rigidiorque in
modum corii apparet, l. de *puls.* ad *Tyron.* c.
3. Ita *Dura* mater vocatur membrana sive
meninx *Crassa* exterior, cerebrum investiens,
saltem comparative ad *interiorem Tenuiorem*,
quæ *Pia* mater vocatur. Omnem *duritiem*
esse ex Sale, vult *Parac.* *Paramir.* l. 2. c. 1.
Ita *durities* *Tartari* ex sale miner. l. 1. de
Tart. tr. 4. c. 2. in not. *Duritia* alia est natura-
lis, alia præternaturalis. Inter has pertinet
durities mammarum, *Scrib. num.* 220. *Hepatis*,
Lienis, quæ *Scirrhus* dicuntur. *Dura* ulcera
Gr. *ἐχθράδα*, i. e. verrucosa vocant, quæ cal-
lum contraxerunt, & prætumidas ac duras o-
ras habent, *Galen.* l. 4. de *C. M. P. G.* c. 12.
Cur *dura* corpora non sentiant, vide *C. Hofm.*
comm. ad *Gal.* de *V. P.* n. 160. Accipitur etiam
pro siccitate & asperitate. Ita cutis *durities*
apud *Hippocr.* l. 4. *Epid.* XXVII. 11. Aliquan-
do pro obstructione: Ita *Alvus dura* legitur 3.
aphorismo 5. Interdum tropice *durus* sumitur
pro gravi, molesto. Ita *Anginæ* & *Paraple-
giæ* *Hippocr.* dictæ sunt *dura*, lib. 6. *Epid.* f.
7. t. 1. Ita *Acetum durum* apud *Q. Seren.* in
libr. *merico* §. *Porrigini depellende*. Vide *Keu-
chen.* in not. p. 98.

Duum, sepe occurrit apud *Scribon.* *Pondo*
duum, pro *duo* vel *duorum*, n. 15. 56. 63. 65.
66. &c. Vide in *Lex. Scrib.* *Rhod.* d. 1.

Duumviratus, terminus *Helmontianus*, quo
indicare voluit potestatem peculiarem in to-
tum corpus, quam conjunctive habent *Lien*
& *Ventriculus*, *tract. Septuplex Digestio*, n.
11. Vide & integrum ejus tractatum de *Juve*
duumviratus.

Dux, *ἡγεμών*, *Chymicis* vocatur *Mercurius*
Philosophorum. Vide *Dueneq*.

Dynamis, *δύναμις*, significat facultatem, po-
tentiam, a qua actio procedit. Terminus in
medicina usitatissimus. Vel ita describitur,
quod sit proprietates totius substantiæ vel essen-
tiæ, *Galenus* 4. in 6. *Epid.* tex. 5. & alibi.
Usurpatur vel de corpore humano, ejusque
partibus, & ita plane coincidit cum *disposi-
tione*. Vide *diathesis*. Non solum de mem-
bris solidis, sed & humoribus *Hipp.* l. de *vet.*
medic. XXXIX. 5. 6. ita de semine dicitur,
quod insit *δύναμις πλαστική*, vis plastica sive
facultas formatrix, quæ eadem est cum Ani-
ma

ma vegetativa . Vid. C. Hofmann. *de gener. hom. l. 2. cap. 1. seqq.* Imo sunt ex recentioribus Physiologis nonnulli, qui vocabulum hæc ad omnia corpora naturalia mixta extendunt, flatuentes δύναμις æquipollere Nature, & significare ejus vim ab Autore Deo primum inditam agendi & movendi materiam, atque ita specificè formandi, ut forma uniuscujusque corporis mixti substantialis sit & dici possit δύναμις, h. e. virtus vel vis propria, ab omnibus aliis distinguens. De qua significatione videatur celeb. Gotofr. Guil. Leibnizii *Specimen Dynamicum in Act. Erudit. Lips. Anni 1695. M. April. p. 145. seqq.* ejusdemque ulterior declaratio in *dictis A. 1698. M. Septembr. p. 427. seqq.* vel de remediis, imprimis, medicamentis, quæ etiam nihil aliud sunt quam proprietates & dispositiones secundum totam essentiam, a quibus operatio procedit. De his vide *Dogm. Nostr. Med. Gen. P. VI. c. 2.* Dicuntur autem δύναμις, sive facultates, ad oppositionem eorum, quæ actu sunt. Nam facultates indigent alio principio, quod prius in actum deducat, sive actuet, nimirum calore nostro, vel flamma vitali. Ignis vero operatur actu secundo, citra nostram actuationem, & aqua refrigerat immediate &c. δύναμις quoque haud raro vocantur ipsæ medicamentorum compositiones apud Gal. *l. 3. de C. M. S. L. c. 1. ἀπαι δύναμις, l. 4. c. 1. ὀξυδερκίς δύναμις, i. e. aciem exacutes compositiones, l. advers. Lyc. c. 7. τετραφάρμακον δύναμις, Tetrpharmacum medicamentum. Δύναμις sumitur quoque a Philosophis technice pro arte σοφιστικῆ, conjecturali, qualis ipsa quoque est Medicina. C. Hofmann. *instit. l. 1. c. 1. §. 2. Lind. Ex. V. §. 12. Dogm. nostr. in præam. Jung. Foef. p. 170. Gorræum p. 117. Vide Vires.**

Dynastevo, δυναστεύω, significat principatum obtineo, prævaleo, predominor. Usus Hipp. 3. aph. 5. Jung. Dieterich. n. 214. Unde δυναστεύς, dominator. Vide Dominatus.

Dyoptira, (rectius Dioptra) Rulando dicitur asserculus perforatus, seu tabula lignea manubriata circa medium, in latum fissa, ut per eam faciei prætenta absque oculorum injuria ignis atque operis modum contemplari possimus.

Dyota, est vas Circulatorium a duabus auribus, vel una utrumque brachium lateribus applicatum habente dictum. Hujus inferior pars est in modum cucurbitæ, cui impositus est Alembicus, in summo canalem, qui liquori infundendo inserviat, habens, in loco autem conveniente duobus rostris incurvato

& in cucurbitam a Capitulo humorem condensatum devehentibus præditum. Rulandus & Johs. in *Lexicis.*

Dys, δύς, particula aliis vocabulis præfigi solita, notat imperfectionem, difficultatem, malignitatem, vel tale quid. In genere nihil boni, sed potius malum quid significat, verbi gratia, Dysenteria, Dysbymia, Dysuria, &c. Vide Dieter. n. 215.

Dysultbes, δυσυλθής, curatu difficilis, apud Hipp. 3. de artic. t. 10.

Dysanagogos, δυσανάγωγος, est epitheton materiæ, quæ per excretionem difficulter sursum movetur ob lentorem & viscositatem, Dioscorid. l. 1. c. 1.

Dysanios, dysenios, δυσάνιος, δυσήνιος, significat anxium, morosum, tristem, qui non est animo securo, sed fere semper angitur. Hippocr. l. 3. Epid. agrov. 2. post stat. pestil. Gal. in Comm. 3. in l. 3. t. 82. Junge Foef. dicto loco. Gorræus δυσήνιος plane contrario modo interpretatur, quod sit is, qui non facile tristatur, p. 119.

Dysæsthesia, δυσαισθησία, in genere sensus difficultatem, sive defectum sensuum, h. e. abolitam sensationem, vel imminutam significat. Galen. de diff. sympt. c. 2.

Dyschebes, δυσχερής, significat difficilis tractatu, a δύς & χεῖρ, quasi d. manibus non facile tractabilis. Unde adverbium δυσχερῶς, difficulter, cum molestia. Legitur apud Hippocr. 1. aphor. 25. Idem quod δυσόρεος. Dieter. n. 224.

Dyschrestos, δυσχερής, significat discommodus, incommodus, inutilis, quo difficulter uti possumus. Contrarium est εύχερής, commodus, utilis. Occurrit apud Hipp. 2. aph. 54. Dieter. n. 225.

Dyschroos, Dyschros, δυσχροός, δυσχρως, male coloratus, fere coincidit cum ἀχροός, de quibus supra. Vide Achroi. Opponitur huic εύχρος, bene coloratus. Utrumque legitur in Hippocr. 5. aph. 41. Jung. Dieter. n. 226.

Dyscinestia, δυσκίνησις, significat impotentiam movendi, h. e. vel abolitum, vel imminutum motum localem, Gal. de sympt. diff. c. 2. Huic opponitur εύκίνησις, facilitas ad motum, mobilitas. Illud legitur apud Hippocr. 3. aph. 17. Jung. Dieterich. n. 218.

Dyscoeteo, δυσκοιτέω, significat moleste cubare, aut decumbere. Occurrit apud Hippocr. 2. de R. V. l. A. t. 25.

Dyscolos, δυσκολός, significat difficilis, molestus. Dicitur de morbis non facilibus solutione, gravioribus, cum periculo conjunctis, interdum & sine periculo. Frequenter legitur apud

apud Hippocr. 1. *Prorrh.* f. 3. t. 25. 28. 49. *Coac.* t. 11. 13. 37. 309. item de signis malis & molestis, *Coac.* t. 160. 276. Hinc & verbum δυσκολία, molestiam facio, exhibeo, quod legitur 1. *Prorrh.* f. 3. t. 16. Vide Foef. p. 172.

Dyscophos, δυσκοφῶς, vocatur, qui graviter *furdus* est, aurium gravitate laborans Hipp. *Coac.* t. 197.

Dyscrasia, δυσκρᾶσις, significat *Intemperiem*; & opponitur *Temperamento*, sive κράσι. Vide *Crasis*. Est autem *Intemperies* duplex. Alia Sanitatis: alia Morborum. Illa est absque manifesta lesione actionum conjuncta. De utraque vide Institutiones, & præsertim *Dogmata nostra*, P. 1. cap. 3. & Part. 2. c. 3. Dicitur etiam sæpe de ipsis humoribus, v. g. *Dyscrasia* sanguinis, id est, sanguinis *intemperies*, h. e. in qualitate quadam excessus, aut defectus.

Dyscritos, δυσκριτῶς, *judicatu*, vel solutu *difficilis*. Usurpatur de morbis ad crisin difficulter pervenientibus, sive qui difficulter judicantur, Hippocr. 3. *aphor.* 8. ubi opponuntur εὐκριτῶς, *judicatu faciles*, 4. *aph.* 29. 30. *Coac.* text. 15. Alias vocantur & ἀκριτοι. Vide *Acritos*, & δύσλυτοι, *difficulter solubiles*. Galen. *comm. ad d. aphor.* 30. Jung. Foef. p. 173. & Dieter. n. 219.

Dyscoia, δυσκοία, idem, quod βαρκοία, *auditus difficultas*, Foef. l. 12. *Obs.* 12. *Schol.*

Dysgertos, δυσγερτῶς, h. e. qui *difficulter e somno excitatur*. Legitur apud Nonum de M. P. C. c. 29.

Dyselcia, δυσελκία, significat *difficilem ulcerum curationem*, qualis est in corporibus mollibus & multo humore præditis, v. g. in hydropticis. Legitur apud Hippocr. l. 2. *Epid.* f. 1. n. 75. Hujusmodi humor vocatur δυσελκίς, in quo ulcera ægre sanescunt, cui opponitur εὐελκίς. Utrumque legitur 2. de R. V. I. A. tit. 15. Prius etiam l. 2. de morb. l. 5. Vide Foef. p. 261.

Dysenios, δυσήνιος, idem quod δυσάνιος. Vide *Dysanios*.

Dysenteria, δυσεντερία, *difficultas intestinorum cum exulceratione*. Unde & Galen. l. 6. de L. A. ἰλκωσις ἐντέρων, exulceratio intestinorum vocatur. Celsus Latine expressit per vocab. *Tormina*, l. 2. c. 8. Ita & Scribon. n. 85. *Dysentericos*, id est *torminosos*, scripsit. Describitur in *defn. medic. Galeno adscriptis*, quod sit exulceratio intestinorum, cum inflammatione, & cruentarum, aut etiam strigmentosarum, sordium excretionem, morsum & alvi dolorem, ac intestinorum afferens. Vide

& Dieter. n. 216. Confer ad Hippocr. l. de *Affect.* XXV. & lib. 1. de *Dieta* XIX. 14. 15. *segg.* Junge Linden. *Ex. XVI.* §. 34. 35. *Accuratiore definitio* hæc fieri posset: *Dysenteria* est excretio alvi p. n. frequens, cruenta, strigmentosa, aut purulenta, interdum & aquea, vel lymphatica, cum dolore ventris, superveniente tenesmo, virium prostratione, aliisque symptomatibus, proveniens ab interna intestinorum exulceratione & vasculorum corrosione, per & propter acrimoniam humoris sanguinis, bilis, succi pancreatici, liquoris lymphatici oborta, febrem magis vel minus malignam conjunctam habente. Videatur Willis *Pharmac. Rat. Part. 1. sect. 3. c. 3. de febr. c. 10. n. 4.* Sylv. l. 1. c. 11. §. 12. *segg.* P. Barbette l. 4. c. 5. & alii. Observationem de *Dysenteria* ἀκόπη, sive indolente vide *Ephem. N. Cur. Ann. II. c. 43.*

Dyspepilotus, δυσπέλωτος, dicitur de ulcere, quod cicatrice *difficulter obducitur*. Interdum coincidit cum ulcere ἄκοητα, sive *maligno*, interdum differt, quatenus citra dispositionem malignam partis affectæ ab humorum acrimia affluxu ulcus oritur, Gal. l. 1. de C. M. P. G. c. 18. Dicuntur & Philopono *δυσάπηλα*, Gorr. Vide Foef. l. 7. *Chirurg. Obs.* 12. *Schol.*

Dysexanalotos, δυσἐξανάλωτος, significat id, quod *difficulter consumitur*, Hipp. de alimento usurpavit l. de *Alimento* XI. 4. ubi & oppositum ejus legitur εὐἐξανάλωτος, quod *facile consumitur*. Lindenius ita descripsit. Proprie *δυσἐξανάλωτος* illud est, quod semel appositum membris perquam difficulter a calore atteritur, & cum insensibili transpiratione digeritur, *Ex. XIII.* §. 61.

Dysexodos, δυσέξωδος, *ex*, dicitur de eo, quod *difficilem habet exitum*, aut minatur, Hipp. l. 4. *Epid.* XIX. 13.

Dysiatos, δυσίατος, Ion. δυσίητος, h. e. *curatu difficilis*. In Comparativo δυσιητέρος occurrit apud Hippocr. l. 11. *Prorrh.* t. 96. quemadmodum & δυσιητος aliquoties apud illum reperitur, ut mirum sit, quod Foefius in *Oecon.* id omiserit.

Dysis, δῦσις, *Occasus*. Usurpatur de Astris, Sole, Luna, & reliquis, esque vel *verus*, vel *apparens*, qui & *Heliacus* dicitur, Lind. *Ex. XI.* §. 178. Vide *Occasus*.

Dysodes, δυσώδης, significat *graveolens*, foetidus. Occurrit frequenter apud Hippocr. v. g. *aph.* 47. 7. a. 44. 69. l. 1. *Prorrh.* f. 3. t. 66. *Coac.* t. 292. Hinc & substantivum δυσώδεια *fætor*, quod etiam legitur *Coac.* t. 406. Contrarium est εὐώδης & εὐωδία. Dieter. *larr.* n. 227.

Dysoneiros, δυσόνειρος, est epitheton, quod significat *in somnia perturbans*, somnum per insomnia molesta inquietum reddens. Legitur apud Dioscor. l. 5. c. 7. de vino novo. Jung. Linden Ex. X. §. 28.

Dysorexia, δυσὸρεξία, dici potest juxta Blancardum *appetitus imminutus*, ad differentiam anorexiæ, sive appetitus aboliti, verum in nullo autore alio, neque etiam in Lexico Stephani vel Scapulae Græco reperire licuit.

Dysorgia, δυσὸργία, significat *iram gravem*, vehementem Hippocr. l. de vet. medic. XIX. 28. l. de Humor. IV. 3. ubi δυσὸργία legitur.

Dyspnoea, δυσπνοία, h. e. ad patiendum difficultas. Gal. libr. 1. de V. P. c. 15. l. 2. c. 7. & 8. Adjectiv. δυσπνοῦς, cui opponitur ἀπνοία, i. e. dispositio facilis ad passionem, vel affectum, ibid. & 4. de V. P. c. 14.

Dyspepsia, δυσπεψία, juxta Etymologiam significat *difficultatem concoctionis*, scilicet in ventriculo. At Gal. vult, rectius tribui hoc vocabulum *depravate* alimenti concoctioni, sive alimentorum in ventriculo corruptelæ, de sympt. diff. c. 4. Estque symptoma actionis naturalis depravatæ. Depravatur autem, cum alimenta in qualitate a natura alienam permutantur. Ea gemina statuitur, *πικρῆς ἢ ἕσπιδης*, h. e. nidorosa & acida. Hæc e frigidis, illa ex calidis provenit, scil. fermentum ventriculi depravantibus. Castell.

Dysphonia, δυσφωνία, id est, *voeis difficultas*, quemadmodum *Aphonia*, ἀφωνία, ejusdem abolitio, Gal. de dif. sympt. c. 3. Oritur vel a vitio spirituum animalium & intemperie organorum voci inservientium, vel a læsa eorumdem structura organica.

Dysphoria, δυσφορία, *Dysphoros*, δυσφορός, significat *difficultatem*, molestiam, difficile, molestum. Utrumque frequenter legitur apud Hippocratem 1. Prorrh. f. 2. t. 54. Coac. t. 2. 265. 479. libr. 5. Epid. XXIV. 18. lib. 7. Epid. LVII. 20. lib. 2. aph. 13. 54. l. 1. Prorrh. f. 2. t. 43. Coac. t. 8. 11. &c. Contrarium est εὐφορία, εὐφορος, *tolerantia* & tolerabilis. Dieter. n. 223.

Dyspnoea, δυσπνοία, id est, *difficilis respiratio*, difficultas spirandi, Gal. l. 1. de diff. spir. c. 1. Estque symptoma læsæ respirationis, commune asthmaticis, orthnopnoicis, peripneumoniacis, synanchicis, phthificis, hydropticis, scorbuticis, & aliis similiter male affectis, a quo ægri δυσπνοῖνοι appellantur, Gal. in defn. & alibi. Causæ igitur variant, quamvis proxima & conjuncta non variet, quæ est impedita aeris per asperam arteriam reciprocatio, sive ea ab obstructione, sive a

diaphragmatis per flatus tensione aut compressione, sive ab aliis causis provenierit. Jung. Dieterich. n. 221. Peculiarem causam mediatam *dyspnoeæ* diurnæ connexionem pulmonum ad latera cum pleura per fibrosos nexus statuit Bartholin. Anat. l. 2. c. 9. Plura de variis respirationis læsæ speciebus vide apud Vill. Pharm. Rat. P. 2. sect. 1. c. 2. & seqq.

Dyspnoea, δυσπνοία, idem, quod δυσπνοία, *difficultas respirandi*. Legitur apud Hippocratem Coac. t. 17.

Dysracheitis, δυσραχηίτις, est nomen Emplastri apud Gal. l. 5. de C. M. P. G. c. 3. Valer ad fistulas, callosos sinus &c.

Dysthanatos, δυσθανάτος, vel active, vel passive sumi potest, tum de eo, quod difficilem & molestam mortem infert, tum de hominibus hujusmodi mortem laboriosam oppotentibus, Hippocr. libr. 1. Prorrh. f. 2. t. 20. Gal. in comment. ad h. l. Repetitur Coac. t. 249.

Dysthenes, δυσθένης, significat *viribus deficio*, infirmis sum viribus. Hippocr. libr. 2. de Morb. LII. 24. LVI. 8. ubi tamen in ed. Linden. legitur *δυσθευῆς*, & LXV. 7. ubi *δυσθευῆς* occurrit.

Dystherapeutos, δυσθεράπευτος, id est *difficiliter curabilis*, vel curatu difficilis. Dicitur de ulceribus apud Gal. l. 6. de C. M. P. G. c. 1.

Dysthesia, δυσθέση, significat *displicentiam*, morositatem. Erotian. Onomast. p. 37. b.

Dysthraxtos, δυσθραξτος, i. e. *agere fragilis*. Dioscorid. l. 1. c. 4. & passim alibi.

Dysthymia, δυσθυμία, id est, *animi moror*, abiectio & desponsio, & verbum *δυσθυμῶν*, animum despondere, tristari, Hippocr. 6. aph. 23. l. 1. Epid. f. 2. t. 75. l. 3. Epid. agr. 2. post stat. pestil. Foel. Osc. 172. Dieter. n. 217. Opponitur εὐθυμία, animi tranquillitas, presentia.

Dystocia, δυστοκία, *partum difficilem* significat, a δυστοκῆα, *difficiliter pario*, quod legitur apud Hipp. 5. aph. 35. Partus vero difficultas a variis causis dependet, quarum aliæ fœtum, aliæ uterum concernunt. Vid. Diet. n. 12. Consulantur Auctores de morb. mulier. Mercatus, Rod. a Castro, & alii. Jungatur & Epistola D. Joh. Lud. Hannemanni in Ast. Hafn. Vol. III. Obs. 14.

Dystoechiastis, δυστοχίαστις, dicitur a Medicis ordinis pravitas pilorum in palpebris. Vide Forest. l. 11. Obs. 46. schol. Lat. *Hispiditas*.

Dysuria, δυσουρία, in genere est *urinæ difficultis excretio*. Quatenus vero distinguitur

Stranguria & Ichuria, significat dolorosam urinæ excretionem, sive Ardorem Urinæ, Hipp. 3. *aph.* 31. & 7. *aph.* 48. Est igitur Dysuria sive ardor urinæ mistio cum dolore intensiori & ardore proveniens a solutione continui in orificio vesicæ, aut meatu urinario per causas varias inducta, Sylv. *libr.* 1. P. M. c. 57. §. 11. In generali significatione videtur accepisse Linden. *Exerc. V.* §. 98. & VI. §. 13. Observationem singularem mulieris dysuria extinctæ, in cujus corde duo calculi reperti sunt, vide apud Helmontium, *tr. Remota in edit. fol. p. m.* 38L.

E.

E & H. Græcum merito conjunguntur, quia veteres hæc duo elementa uno eodemque caractere notarunt, teste Galen. 3. *in 6. Epid.* 1. 40.

Eao, εἶω, significat *sino*, missum facio, cesso. Usus Hippocr. 1. *aph.* 20. Vide Diet. *Iarr.* n. 229.

Ear, ἔαρ, contracte ἦρ, significat *Ver*, inter quatuor anni tempora primum, & saluberrimum, ex Hipp. 3. *aph.* 9. Accipitur vero diversimode *Ver*: vel Astronomicè, quando Sol ingreditur signum Arietis in Zodiaco: vel saltem vulgariter, quando remittente frigore blandior incipit tempestas, quod in diversis regionibus quoque variat. Constitutio ejus est calida & humida, temperatissimaque, unde & corpora sana, Gal. 1. 3. *de causis puls.* c. 6. Huic respondet pueritia & juvenus inter ætates, ex 3. *aphor.* 18. Jung. Dieter. n. 228.

Ebenum, dicitur & *Ebenus*, ἔβαιος, *Hebenus* & *Hebenum*, lignum est exoticum, cujus arborem depictam habet Dominic. Chabréus. Schroder. 1. 4. *cl.* 1. n. 129. quidem nullius usus esse, scripsit, in medicina, præterquam quod Paracels. oleum ac sal ejus maxime commendat. Enimvero Fr. Hofmann. *in clar. ad h. l.* non dubitat asserere, magnam habere cum ligno Guajaco affinitatem, & esse insignis efficaciam contra lueem Gallicam. Ejus virtutem esse calefacientem, detescoriam & subtilem, & inter ocularia medicamenta propterea commendari, testatur Gal. 1. 6. *de S. F.* & P. Æginet. 1. 7. De *Ebeno* factitio ex aliis lignis parando, vide Libavium, *Synt. Arc. Chymic.* 1. 6. c. 3.

Ebet vocatur infirmitas dentium, quando quis habet dentes frigidis, caloris, duritieque impatientes. Joh. Stephanus *Paraphras. in Avic.* 1. 3. *fen.* 7. *cap.* 25. p. 222.

Ebriecatum, est terminus Paracelsicus, significans alienam sapientiam hominis, quæ recedit & defleat ab humana sapientia, quale quid fieri videmus in ebriis. Plura de hoc vide *Philosoph. Sagac.* 1. 1. *cap.* 5. Est & *Ebriecatum celeste*, quando ex peculiari afflatu Divino homo loquitur, aut agit, qualis homo dicitur *Ebriecator*, vel *Inebriecarius Celestis*, *lib.* 2. c. 5.

Ebrietas, μεθύνη, quid significet, notum est, quando nimirum plus bibitur, quam ut vini possit a natura. Ridiculam Jacobi Foroliviensis Etymologiam vide apud Dieter. n. 524. Pertinet inter causas morborum externas, Galen. 1. *de causis morborum.* c. 3. & plerumque excitat febrem Diariam. Linden. *Ex. X.* §. 240. *seqq.* ubi plura de hoc malo reperies. In specie prolificationi obesse testatur Lang. 1. 2. *ep.* 9. C. Hofm. *in Galen. de V. P.* num 806. De aliis malis effectibus, vide plura in Autoribus. Jung. *Helm. tr. Spiritus vitæ* n. 13. Dicitur & *αινοφλυγία*. Vide *Oenophlygie*.

Ebron, id est, *Paradisus*, locus ille purus & amœnus, in quo fuerant Adam & Eva Protoplastæ, ante lapsum. Paracels. *lib. de gener. Stult.* 1. 1. *tr.* 2.

Ebsfemech, nomen est *Argenti vivi* ex Cambar sublimati, Lagn. *Harm. Chym.* c. 1. *in Th. Chym.* Vol. 1. p. 728.

Ebullitio, ἀρξέσις, dicitur species *Effervescentiæ*, vel *Elixationis* fortioris materiæ liquidæ cum generatione ballarum, a calore fortiori. Sumitur & pro Fermentationis gradu majori. Vide *Fermentatio*. Placet etiam nobis Diviso *Ebullitionis* (quæ ad Fermentationem quoque commode applicari potest) in *Perfectivam* & *Corruptivam*. Illa est in exemplo *Mulli*, quum residentia liquidat, ac vinum purissimum resultat. Hæc vero contingit ex humorum a vitiosis cibis genitorum prava qualitate ac per hoc naturam stimulantem, ita quidem, ut si valida virtus sit, nihilominus perfectiva evadere possit; si vero natura succumbere cogitur, ad mortem permutatur, estque fervor vini similis, quum corruptitur, aut in acetum permutatur. Ingrass. *comm. ad Avic. de Tum.* p. n. pag. 204. Quid magis concinne ad hodierna principia dici potuisset?

Ebur, Gr. ἐλέφας, vide *Elephas*.

Ecbænon, ἐκβαῖνον, vel ἐκβατόμασσιν. Vide *Eventus*.

Echallo, ἐκβαλλω, duplicem habet apud Hippocratem significationem. Vel enim denotat *abortio*, vel fœtum ejicio abortivum, 1. 1. *de morborum mul.* LXXXVI. 4. CX. 8. 9. 12. 1. 4. *Epid.* XV. 7.

Hinc talia remedia eidem dicuntur *ἑμβόλια* *diēt. loc. de morb. mul. & l. de nat. mul. XC. 1. Vide Abortus.* Vel significat *Os aliquod exarticulatione dimoveo, vel sede sua ejicio, 4. de artic. t. 32.* quamvis in Græco legatur *εμβάλειν*, injicere, quod potius contrarium est verbo *εμβάλλω*. Sed hoc potius approbant Cornarius & Foef. in *Oec. p. 185.* nec improbat C. Hofm. in *not. MMSS. ad ill. loc.*

Ecbolios, ἑβόλιος. Vide *Ecballo, Abortus.*

Ecborasso, ἑβροσσω, significat *cum impetu ejicio, velut ebulliendo expello.* Unde *ἑβροστικὴ, rejectamentum, quod de maris sordibus usurpatur.* Verbum legitur apud Hipp. *l. 2. de morb. mul. VI. 2. l. de int. aff. I. 19. I. de glandul. II. 16.* Jung. Foef. *p. 185.* *ἑβροστικὰ* quoque vocantur papulae ardentes & fervidae, quæ alias *ἑβροστικὰ* dicuntur, Gorr. *p. 126.*

Echyrsona, ἑχύρσωνα, dicitur Articululus, vel os cute extans, foras eminent, veluti extracorum eminentia & ejectio, q. d. *Excusatio*, Gal. *4. de artic. t. 34.* Aliquando & *ἑχύρσωνος, l. Medicus vel Isagog. c. 17.*

Eccatharticos, ἑκκαθαρτικός, h. e. *purgans per exteriora*, scilicet per poros cutis, competitque nitrosus & amarus, Gal. *l. 5. de S. F. c. 12.* Synonymon est *ἑκκαρπτικός τῶν πόρων.* Pertinet ad *Diaphoretica*, & opponitur *τοῖς ἐμπλαστικῶς*, Obturantibus. Descendit a verbo *ἑκκαθαίρω*, vel *ἑκκαθαίρωμαι*, *expurgo & expurgor*, quod usurpavit Hipp. de iis, quæ e thorace rejiciuntur, *2. de R. V. I. A. t. 27.* Hinc *ἑκκαθαρσις*, *expurgatio*, idem, quod *Purgatio*.

Ecchaucos, ἑκχαυκός, significat *tumidum reddo, & inflatum inani aliqua concepta opinione & aura populari*, Hipp. *3. de art. t. 20.* Junge Linden. *S. M. Ex. XIII. §. 10.*

Echloume, ἑκχλωμίαι vel *ἑκχλωμίαι*, significat apud Hipp. *vireo*, aut ex *virove pallefecit*, qualis color in cachecticis & ictericis, hepaticis & sanguine defectis apparet, *Coac. t. 490. 621. l. 2. Epid. f. 2. n. 31.* Jung. Foef. *p. 195.*

Echyloma, Echylosis, ἑχύλωμα, ἑχύλωσις, Vide *Extrahio, Extrahitum.*

Echyma, ἑχυμα, idem, quod *ἑχύμα*, *Erosian. Onom. p. 41.* *fervida eruptio*, Pustula, quamvis Barthol. Eustach. *ad h. l.* notaverit, vocab. hoc non reperiri in Hipp. Potest & usurpari *foem. ἑχυσίς, effusio.* Verbum *ἑχύνω, effundo*, legitur *6. aph. 20.* de sanguine extravasato.

Echymoma, Echymosis, ἑχύμομα, ἑχύμοσις, i. e. *effusio, Sugillatio*, & est affectio circa cutem, cum tenuibus in ipsa venis contulis sanguis per fissuras effunditur, nondum in gru-

mos coactus, sed postquam per *διαπύδνσι* effusio ipsa facta est. Contingit sane aliquando, ubi ita coerit, temporis progressu eundem livescere, & denigrari, parvis nimirum grumulis ex disperso in multas cutis partes sanguine coactis, Gal. *l. 2. de C. M. S. L. c. 1. & l. 4. meth. med. c. 1.* Eandem vocat *ἑχύμοσι* solutionem continuitatis, cum contusione & rupture conjunctam. Generatim vero Hippocr. solitus est vocare *Ecchymoses*, ex vasculis sanguinis effusiones & inanitiones, & alio nomine *κυσίωσι*, *l. 6. Epid. f. II. t. 9.* quæ effusio in phlegmone quoque fit a causa interna, ubi sanguis e vasis effunditur, & tumor excitatur tactu mollis & cedens. Distinguit tamen Galen. *6. aph. 20.* Phlegmonem ab Ecchymosi, quod in Phlegmone sanguis per muscularum cavitates sola ratione contemplabiles secundum minimas sui partes effunditur: In Ecchymosi vero in spatia effluit, quæ venis adjacent. Species Ecchymomatosis sunt *Hypopion & Hypophagma, ὑπόπιον καὶ ὑπόφωγμα*, & sanguinis ad unguis concursus ex plaga. Atque id quidem proprie significat *Ecchymosis*. Hæc Castell. Jung. Foef. *1. p. 196.*

Eclipsis, ἑκλίσις, significat *declinationem, ossis a sede sua emotionem & excessum, luxationem ad exteriora.* Hipp. *4. de art. t. 4.* Verbum *ἑκκλίσεσθαι, luxari*, foras prorumpere, occurrit *d. t. 61.* quamvis in Græco textu, ut & apud Foef. *Oecon. p. 186.* legatur *πρὸ ἕξω ἐγαλλήεσθαι*, quod fortassis mendosum est, pro *ἑκκεκλιμέναι*, sensu verborum suadente.

Eccope, ἑκκοπή, Excisio, divisio est Calvaria, qua os offensum refractum est, Gal. *in def. med. Ægin. l. 6. c. 90.* Verum potest etiam accipi de operatione Chirurgica, qua aliquid e corpore excinditur, ab *ἑκκοπή*, *excindendo.* Dicitur & *ἑκκομή*.

Eccorpus, ἑκκορπις, idem, quod *ἐκτορεός*, dicitur culter, vel *Scalper excisorius*, quo utebantur antiqui in ossium sectionibus, ac præcipue capitis, Gal. *l. 4. adm. Anat. c. 4. & l. 7. c. 2.* Horum scalprorum tres species ponit Gal. *l. 6. M. M. c. 6.* cavos, angustos, & planos. Primi vocantur *κωνκλίσινοι ἢ κωνκλισηκτοί* ἢ *οκκωπτι* lenticulares: secundi *σενοί*, angusti, *ξυσήρες*, tertii *μυλωτοί*, specilli formam habentes. Jung. Ægin. *dicto loco.* Foef. *p. 186.*

Eccoprizzo, ἑκκοπιζίζω, significat *alvi feces depono*, Hipp. *l. 1. Epid. egr. 4. post stat. pestil.* Hinc & medicamenta promoventia excretionem alvi mitiora dicuntur *ἐκκοπιρωτικά*, quæ movendi tantum stercoris, & ea, quæ in spatiis intestinorum primæque regionis viis continentur, dejiciendi vim habent. Lind. *Ex. XII. §. 50.*

Eccrinologica, ἐκκρηστικὴ γυνή, dicitur pars quædam Diætologiæ & quidem quinta, docens excernendorum in corpore ejusque partibus necessariorum salubrem usum, notante Joh. Ant. von der Linden *Manuduct. ad Medicinam a D. Schelhammero addita D. D. Coringii Introductioni ad Medicinam p. 92.*

Eccrasis, ἐκκρῆσις, significat excretionem, expulsionem, sive materiæ excrementitiæ, aut morbificæ e corpore remotionem, sive per alvum, sive per alias vias convenientes. Dicitur de perfecta Crisi. Accipitur etiam pro ipsa materia, quæ excernitur, 2. *aph.* 15. V. Dieter. n. 250.

Ecdexis, ἐκδέξις, idem, quod διαδεξιή, successio. vide *Diadexis*.

Ecdora, ἐκδορά, significat excoriationem, Dioscor. l. 5. c. 129. in specie de excoriatione urethræ sumit P. Ammann. *Irenic.* p. 141.

Ecdorios, ἐκδοριος, dicitur de medicamentis urendi vim habentibus, sive causticis, quæ cutem abradunt & exulcerant, quasi *Excoriantia*, ἀπὸ τῆ ἐκδοριεῖας, Diosc. l. 3. c. 70.

Echecollon, ἐχέκωλον, dicitur medicamentum glutinosum, & tenax, quod affectæ parti appositum extrinsecus firmiter adhæret, ut ipsum vinculo contineri non necesse sit. Idem distrahendo plurimum extendi potest. Gorr. in *defin.* p. 162. Meminit Galen. c. 2. de iis, q. in *medic.* r. 23.

Echeion, ἐχέων, usurpatur de vasis in theatris collocatis. Occurrit apud Gal. l. 7. de *V. P. c.* 5. Vide C. Hofm. in *comm.* n. 445. & l. 1. V. L. c. 19.

Echel, id est, Sol, Laur. Ventura de *Lap. Philos.* c. 30. in *Theatr. Chym.* T. II.

Echeneis, dicitur Piscis ænigmaticus & parabolicus in mari philosophico Lapidis, de quo Libav. T. II. *Oper.* p. 3. 27. 28. vide *Remora*.

Echidna, ἐχιδνα, *Vipera*, dicitur & ἔχιδνα. Sumitur vel generaliter pro omni serpente, vel specialiter pro specie serpentis viviparæ, quæ serpentibus communibus habetur venenosior, hieme in scopulis sopita delitescens & terra obrecta, Schroder. l. 5. cl. 1. num. 37. Plura vide de ejus venositate, in quo consistat, apud Fr. Hofmann. in *Clav. ad h. l.* Dicitur quasi *Vivipara*, quod tamen aliis quoque serpentibus commune. De virtute carnis *Viperarum* diaphoretica & alexipharmaca vide Gal. in *lib. de Antid. de Theviaca ad Pison. ad Pamphilian.* & l. 11. de *S. Fac.* Egin. l. 7. c. 3. lin. E. Jung. *Aldrovand. Histor. Serp. & Drac.* l. 1. c. 2. Bald. *Angel. Abbatium tr. de admir. Viperar. nat. & facultas.* Echis *Vipera* mascu-

lus, *Echidna Vipera* femina. Ruf.

Echies, dicuntur catuli, seu filii *Echidis*. Idem & Iohnf.

Echinophthalmia, ἐχινοφθαλμία, dicitur *Inflammatio palpebrarum*. Forest. l. 7. *Observ.* 20. *Schol.*

Echinus, ἐχίνος, est vocabulum multæ significationis, cujus homonymiam vide sis apud *Aldrovand. l. 2. de Quadrup. digit. vivipar. c. 37. & l. 3. de Testac. c. 40.* Latinis dicitur etiam *Erinaceus*. Denotat vero duo præsertim animalium generâ, unum *terrestre*, aculeatum, cujus descriptionem vid. apud *Aldrov. l. priorum citato*; de cujus viribus præter illum scripsit quoque Gal. l. 11. *Simpl.* Jung. *Schrod. l. 5. cl. 1. n. 22. Item Act. Hafn. Vol. I. Obs. 20. p. 49. Erinacei* terrestris anatomia legitur d. l. *Obs. 90. p. 173.* Alterum marinum, testaceum, de quo vide *Aldrov. in loco posteriori allegato.* De usu ejus in cibis legatur Gal. l. 2. de *Al. fac. c. 38.* Jul. Alex. l. 14. *Sal. cap. 14.* Bruyer. de *re cib. l. 21. c. 10.* Porro vocab. ἐχίνος quoque notat *sinum ventris interiorum* in animalibus, qui asper, cancellatus, crustatus, & magnitudine reticuli, Lat. *Omasum*. Gorr. p. 162. *Omasum* nihil aliud esse, quam intestinum rectum, διαφραγμῶν scripsit C. Hofm. l. 3. *Inst. Med. c. 31. §. 8.* In specie Gallinarum *tunica stomachi interior Echinus* quoque vocatur, *Aldrov. l. 9. Ornithol. c. 2.* Significat quoque vas vel *ollam* apud *Hipp. l. de nat. mul. CIII. 4. & alibi*, notante *Erotiano p. 50. b.* Reliquæ significationes Botanicae non sunt hujus loci.

Echis, ἔχιδνα, Vide *Echidna*.

Echo, ἔχω, verbum notissimum, sed diversæ significationis apud *Hippoc.* notante *Foef. Oec. p. 256.* Notissima est significatio, quando notat *Habere*. Interdum vero ponitur pro *significo*, 3. de *R. V. I. A. t. 14.* Gal. in *comm.* Interdum pro *utero genere* accipitur, l. 4. *Epid. XII. 19.* Aliquando pro *Sum*, ut l. 2. *Epid. VI. 37.* Interdum sumitur pro *Præbeo*, παρέχω, l. de *Medico IV. 23.* Aliquando *Detineo* significat, & ita dicitur de morbis, qui ægrum detinent, vel infestant, *Prognost. f. 2. t. 65.* Et ita passiv. ἐχουαι, *detineor*, de homine morbo detento & correptō sæpe accipitur, 4. *aph. 34. 35.* Jung. Dieter. n. 367. Lind. *Ex. XII. §. 122. 123. XIII. §. 21. 25.*

Echo, ἔχῶ, est *Sonus reciprocus*, qui ab imitatione vocis humanæ imago quoque dicitur, estque resonantia ex repercussione simplici, vel multiplici ejus soni, a quo est emissus, quem etiam obiter audiunt alii præsentés. Libav. *Defens. Syntagm. contra Scheunem. II. not. 57. Tom. III. Oper. p. 111.*

Echos, ἦχος, significat sonum, sonitum, & pertinet inter symptomata qualitarum audibilium mutatarum. Legitur apud Hipp. 1. *Prorrh.* f. 1. t. 18. *Coac.* t. 131. 161. 193. 194. *Foef.* p. 265.

Eclacitro, ἐκλακίτζω, significat calcitro, calces jacto, excalcitro. Legitur apud Hippocr. *Coac.* t. 109. f. 4. de artic. t. 64.

Eclampsis, ἐκλαμψις, item ἐπιλαμψις, significat splendorem, fulgorem, effulgescentiam & emicationem, quales ex oculis aliquando prodeunt, Hipp. *Coac.* t. 218. ubi λαμπρόν vocatur. Metaphorice sumitur de emicatione flammæ vitalis in pubertate & ætatis vigore, l. 6. *Epid.* f. 1. t. 5. quam ab aere deducere non veritus est Charlton. *Pathol.* §. 2. Descendit a verbo ἐκλαμψω, effulgeo, emico, quod legitur in propria & metaphorica significatione, v. gr. 1. *Prorrh.* f. 3. t. 32. *Coac.* t. 351. l. de *vet. medic.* XXIX. 26. l. 1. *Epid.* f. 3. t. 10. *Foef.* p. 187.

Ecleonoma, ἐκλεονομία, significat exteri, levigari, leniri, explanari, & sumitur de cicatricibus, quæ delentur. 2. *Prorrh.* XXIIX. 33.

Eclastica, dici poterit quoque Medicina illa, quæ hodieque ex veris fundamentis Physiologicis, Anatomicis, & Chemicis proponitur, ad differentiam sectarum aliarum, quales fuerunt olim Methodica, Empirica, Galenica, & hodieque Paracelsica, Helmontiana, quemadmodum & hunc terminum Philosophi applicare solent ad suas disciplinas & scientias.

Eclebros, ἐκλειβρός, dicitur de forma medicamenti *Arteriaci*, Lat. *Linbius*, & *Offic. Loob*. Vocatur & *Eclagma*, in affectibus arteriæ asperæ frequens, Galen. l. 7. de C. M. S. L. c. 2. ἐκλειγμα ἀρτηριακόν. Ore assumtum sensim liquefcit & deglutitur. Vide *Wexer. Ant. gen.* l. 1. c. 33. *Spec. lib.* 2. *señ.* 24. *Schrod.* l. 2. c. 50. *Morell. de formul. remed.* l. 1. f. 2. c. 3. & alii. Significare potest & in genere *Eleuarium*.

Ecleipo, ἐκλείπω, significat deficio, item animi deliquium patior. Hippocr. 6. *aph.* 29. & 1. *Prorrh.* f. 2. t. 38. *Dieter.* n. 251.

Ecleucos, ἐκλευκος, valde albianus, aut candidus. Dicitur de habitu corporis, *Coac.* t. 614. l. 2. *Epid.* 1. 76. Dicuntur alias tales ὑπέλευκοι, aut κοχρῶτες, de excrementis, 1. *Prorrh.* c. 2. t. 18. & *Coac.* t. 615.

Eclipsis, ἐκλειψις, est terminus Astronomicus denotans obscurationem luminis Solaris, vel Lunarum respectu visus nostri. Hinc duplex *Eclipsis*, Solis & Lunæ, Gal. l. de *diagn.* &

cur. cujusque animi peccat. c. 3. *Eclipsis Solis* fit interveniente Lunæ disco inter corpus solis & oculum nostrum, quod contingit in Novillunio. *Eclipsis Lunæ* fit interveniente umbra terræ se porrigente ad discum Lunæ e directo Soli oppositæ, & impediante, ne sol Lunam illuminare queat. Utraque est vel totalis, vel partialis. Plura vide in *Scientia Cosmica Clariss. Dn. Joh. Sturmii Part. Spec. Tab. V.* ubi & mentio fit *Eclipseos Terræ*. De *Eclipsibus* plurium dierum miraculosis vide C. Hofmann. *Comm. in Galen. de V. P. n. 720. seqq.* Omnem *Eclipsin Solis* & Lunæ fieri, quoties est Luna concentrica mundo, dixit Helm. *tr. Form. ortus* n. 47. Num *Eclipses* ratione fanitatis in homine malum portendant, aut causas morbificas internas disponant, hodieque a nonnullis Astronomis in dubium vocatur. Nostrum non est, dijudicare. Spagyricis *Eclipsis* dicitur ænigmatica *Caput Corvi*. Rul. *Johnf.* quando Aqua Mercurialis, cui Sol & Luna inerant, in superficie omnino nigra apparet in operatione Lapidis Philosophici, uti colligere est ex M. Joh. *Isaaci lib. 2. Oper. Miner.* c. 25. *fn. Theatr. Chymic. Vol. III. p. 434.* Paracels. quoque *tr. de Pestilentia Eclipses* vocat *irregularitates pulsuum* in homine. Metaphorice *Eclipsin* quoque dici posse de artium & scientiarum per tempus aliquod obscuratione, quando non floruerunt. Ita in specie in *Indice Etmulleri ad Medicum Theoria & Praxi generali instructum Part. prior.* legitur, sub seculo VI. ad XIV. *Eclipsin* passam fuisse Medicinam, nec incrementum cepisse ob ignorantiam accuratorem Anatomiam & Chemicam, quemadmodum in ipso textu *capitis* 1. §. 11. *seqq.* explicatur.

Ecloge, ἐκλογή, idem, quod ὑπόμνημα, *Excerptum*, Explicatio historica. Ita dicuntur ἐκλογαὶ τῶν ἀνατομῶν, *Historie Anatomice*, C. Hofmann. *com. in Gal. de V. P. num. 2.* & 869.

Eclysis, ἐκλυσις, significat *exsolutionem*, virium prostrationem, & deliquium facultatum animalium, & vitalium languorem, proveniente ab impedita flammæ vitalis sanguineæ continuatione, vel propter oppressionem & suffocationem, vel propter dissipationem spirituum; & ita idem esse vult, quod *Liporhythmia*, *Dieter.* n. 252. Vide *Sylv. Pr. Med.* l. 1. c. 34. *Will. Pharm. Rat. Part. 1. f. 6. c. 1.* Meminit hujus vocabuli Hippocr. 7. *aph.* 8. 1. *Prorrh.* f. 1. t. 24. *Coac.* t. 245. 249. 256. *Vid. Linden. Ex. XIII. §. 474.* Verbum est ἐκλύομαι, *viribus deficio*, 2. *aph.* 41. l. 1. *Prorrh.* f. 3. tit. 28. *Coac.* t. 158. 588. *Εκλυσις* etiam aliquando signi-

gnificat alvi solutionem, *Coac. t. 634. Confer ad Lind. Ex. IV. 71. §. 71. Jung. Foef. p. 188.*

Ecmeno, ἐκμάω, h. e. vehementer insanio, vel deliro, Hippocrat. l. 3. Epid. agr. 4. & 13. post stat. pest. l. 1. Proverb. f. 1. t. 10. 17. f. 2. t. 41.

Ecmegeion, ἐκμηγεῖον, expurgatorium, absterforium, vertit C. Hofmann. in comm. ad Gal. de V. P. n. 202. 1060. Verum in Lexicis redditur per expressum alicujus rei simulacrum. Est epitheton Lienis apud Gal. l. 3. de V. P. e. 7. quia νόσος ἴκτωρ, spurium hepar, & ita veluti simulacrum. Prior vero significatio non quadrat ad principia hodierna; cum lien non ab hepate sanguinem accipiat, sed hepati tradat.

Ecmaffo, vel ecmatro, ἐκμάσσω, ἢ ἐκμάττω, significat efformo, & fingo. Hippocrat. aliquoties usurpavit, l. de nat. mul. CV. 24. l. de steril. XVII. 8. l. 2. de morb. XIV. 28. Significat quoque ἐκμάττω, abstergeo, l. de int. aff. XLIII. 31. Galen. l. 6. de C. M. S. L. c. 4.

Ecmicnome, ἐκμικνωμαι, significat polluo, contaminor, praesertim effluvio seminis, & ita idem est Hippocrat. quod ἀκρωτότω, l. de superfetat. XIII. 9. quamvis in ed. Linden. legatur ἐκμικνῆται, deserviat. Hier. vero Mercurialis vult, legendum esse ἐκμικνῆται, l. 2. V. L. v. 11.

Ecnephias, ἐκνεφίας, nube proveniens. Dicitur de imbre, de vento, de febre, apud Hippocrat. teste Galeno in Exeg. Gorr. pag. 127. reddidit cum Sole factus, cum tamen & de Sole dicatur ἐκνεφίας, i. e. aestuosus, nubium expers, aut e nubibus prorumpens, Foef. p. 189.

Ecnesteuo, ἐκνεστω, jejunium longius perfero. Hippocr. l. 2. de morb. LIII. 32.

Ecpaglos, ἐκπαγλως, adverb. significat vehementer, stupendum in modum. Frequas Hippocr. l. 1. de morb. mul. X. 3. t. 2. LVI. 3. & in epist. ad Philoramenem n. 4.

Ecpaleo, ἐκπαλέω, & ἐκπαλάω, eluctor, significat, evibro, vi quadam emoveor. Usus Hipp. de articularum emotione violenta e sua sede. Unde ἐκπαλάω, emotio, ἐκπαλῶς, motus, 3. de fract. t. 63. 3. ad art. t. 88. 93. Gal. comm. ad d. l. t. 98.

Eceplefmenos, ἐκπεπλισμένως, everfus, expressus, protuberans dicitur de ulcere labra protuberantia habente, Hippocr. 3. de fract. t. 7. licet alii legant ἐκπεπληγμένως, de quo postea.

Eceplegmenos, ἐκπεπληγμένως. Vide Eceple-

Ecseptamenos, ἐκπεπλισμένως, expansus, hians, apertus. Dicitur de vulneribus hiantibus, 2. de iis q. in medic. tex. 25. 31. de figuris membrorum, l. de vet. medic. XXXIX. 10.

Ecphevo, ἐκφεύω, significat perfero ad debitum tempus, & usurpatur de gravidis foetum ad maturitatem gestantibus, Hippocr. lib. de nat. mul. XIX. 1. lib. 1. de morb. mul. XXXVII. 1. & 13. l. de Sterilib. XXIII. 3. Alias proprie significat effero, exporto, unde ἐκφερούμενα dicuntur, quæ cum urina excernuntur, lib. 7. Epidem. XXI. 28.

Ecpbraxis, ἐκφραξίς, id est, pororum apertio & reclusio, Galen. l. 11. M. M. c. 13. ubi opponitur τῇ ἐκφραξί. Inde ἐκφρακτικὰ medicamenta opposita Emplasticeis. Vide Deobstruent. Dicuntur & ἐκκαθαρτικὰ. Vide Ecathar-

Ecpbyas, ἐκφύας, idem, quod ἐκφύσις, appendix. Epitheton intestini cæci, C. Hofm. Comm. in Gal. de V. P. n. 258. Vide Ecpbysis.

Ecpbysefis, ἐκφύσις, efflatio, sive exsufflatio, est exspiratio aeris copiosissimi confer-tim facta, Gal. l. 2. de mor. muscul. c. 9. l. 2. de Hipp. & Plat. de cr. c. 4. Ejus opifices sunt musculi omnes intus inter costas sitii, adjuti etiam iis, qui ad thoracem perveniunt ex scapulis & dorso, atque aliis etiam magnis, qui in Epigastrio habentur, Galen. lib. 8. de V. P. c. 7. l. 2. de diff. resp. cap. 13. Oritur a sanguinis spiritali, vel vaporosi nimia effervescentia. Estque duplex, φοροδής & ἀψορός, cum sono, & sine strepitu, l. de us. respir. c. 2. & l. 4. de L. Aff. c. 2. Vide C. Hofm. d. l. n. 606. Utraque est species ἐκφύσις, exspiratio-nis, sed violentæ, l. de us. puls. c. 7.

Ecpbysis, ἐκφύσις, in genere processum, appendixem in aliqua parte naturalem significat, Gal. l. 2. adm. Anat. c. 5. In specie ita dicitur Intestinum duodenum, Galen. l. 5. de V. P. cap. 3. In offe dicitur alio nomine ἀπόφύσις. Vide Apophysis.

Ecpicrumenos, ἐκπιρρῆμιος, amarescens, dicitur de ore, Hippocr. 4. aph. 17. Jung. Dieter. n. 255. ob portiones biliosas regurgitantes per pylorum in ventriculum, effluvia versus stomachum & gulam emittentes. Gal. l. de plenit. c. 11.

Ecpiesma, ἐκπίσμα, 1. generaliter dicitur ossis in multas partes diffractio, in qua intrusæ ossis partes deorsum, vel introrsum separantur, & membranam subjacentem innixu suo premunt, Gal. in def. Med. 2. specialiter ἐκπίσμα vocatur talis fractura cranii, ubi fracturæ officula descendunt, & meningem cerebri

bri comprimunt, Æginet. *lib. 6. cap. 90.* Significat et ἐπιτίσιμα, apud Medicos rei cuiusque detrimentum, quod expresso ab ea succo superest, nec id tantum, sed etiam sepe numero succum ipsum, ut cum dicitur μυροβαλάνη ἐπιτίσιμα, vel quod idem est, μυροβαλάνη πίσιμα, quod et ἀπόβλημα et αἶγμα appellatur. Sumitur in ea significatione apud Dioscor. *l. 4. c. 160.*

Ecripsmos, ἐκπίσιμος, in genere *Expressio* notat. Specialiter inter affectus oculi refertur, diciturque prolapsus totius oculi extra suam cavitatem, ut prominens appareat. Differt tamen a *Procidencia*, πρόπτωσις dicta, quod in hac uvea tantum tunica, in illa totus oculus fere erumpat. Hoc malum intellexit Celsus, cum ait, nonnunquam ingentem inflammationem tanto impetu erumpere, ut oculos sua sede propellat, *l. 6. c. 6.*

Eclageoma, ἐκπλαγίωμα, percellor, perterresio, Hipp. *Prognost. f. 3. r. 34.*

Ecleroma, ἐκλήρωμα, Supplementum vocatur, quod a Chirurgis intruditur, ad complendum sinum, vel cavitatem aliquam, pro meliori deligatione, veluti sunt pilæ parvæ, duræ, coriæ, et similia, Hippocr. *Mochlic. VIII. 17.*

Eclerbrizo, ἐκλεθερίζω, pertinet ad motus corporis celeres, quando quis in sexta parte stadii, quæ πλέθρον dicitur, prorsum retrorsumque vicissim, idque sæpe in utramque partem sine flexu cursitat, unoquoque cursu breve quiddam de spatio demit, quoad demique in uno gressu constiterit. Gal. *l. 2. de san. tu. c. 9.*

Eclplexis, ἐκπλήξις, Stupor, obtusescencia dicitur, cum egrī apertis oculis quieti manent attonitis similes, neque aliquid agunt, aut dicunt, Gal. *com. ad 7. aph. 14.* vel est mentis consternatio et *ecstasis*, ex aliqua repentina perturbatione proveniens, *Def. med.* Jung. Dieter. *num. 256.* Huic opponitur *ἄελημα*, *excessus gaudii*, et scimus amborum occasione plures interiisse subito, Gal. *l. 12. meth. med. cap. 5.* Charlton. exposuit per *Anime contractionem* et subsequentem *Exanimationem*, *Ex. VIII. Pathol. §. 24.* Descendit a verbo *ἐκπλήσσομαι*, percutior, consternor. Quod vero idem verbum etiam significet *biare*, aut diductis esse labris et oris, unde *ἐκπεπλεγμῶν*, vel *ἐκπεπληγμῶν ἕλκος*, ulcus distans, hians, diductum, ex Galeno et Homero conatur probare quidem Foes. *p. 190.* mihi non videtur cum *Lexicographis* respondere, sed mendum subesse et substituendum verbum, *ἐκπλήσσομαι* per *τ*, et præterit. *ἐκπεπληγμῶν*,

Tom. I.

egredior, dehisco &c.

Ecpnoe, ἐκπνοή, significat *Expirationem*, ceu motum thoracis, quo aer, vel spiritus foras fertur, & fit, ut docet Galen. *l. 2. de musculis*. tantum confidentibus in se musculis, qui inspirationem fecerunt, estque actio valde remissa, quæque etiam est in non valentibus loqui, C. Hofmann. *Com. in Galen. de V. P. n. 474.* Huic opponitur *ἑσπνοή*, *Inspiratio*, de qua paulo inferius. Vide *Eisprnoe*. Jung. *Sylv. lib. 1. Pr. med. c. 23.* *Vvillis Pharm. Rat. P. II. sect. 1. c. 4.*

Ecppsycheo, ἐκψυχέω, significat *exanimor*, animo deficio, idem, quod *ληποψυχέω*, *Hippocr. l. 1. de morb. IV. 2. XIII. 15. 19.* quamvis in primo loco legat Foes. *ἐκψυχῆσι*, præter necessitatem.

Ecppteruma, ἐκπτέρωμα, *alatus fio*, quasi alis subditis in altum vehor. Legitur apud Hipp. *l. 1. de diet. XIX. 8.*

Ecpstoma, Ecpstosis, ἐκπτομα, ἐκπτοσις, dicitur Hippocr. ossium, vel articulorum e sede sua prolapsio vel emotio, citra fracturam, *Excidentia, Luxatio*. Idem, quod *ἑξάρθρωσις*, *ἑξάρθρωμα*, *l. de fract. r. 1. §. 3. de iis, q. in med. r. 31.* (vide Gal. *in comm.*) *l. 1. de morb. V. 15.* At vero in *l. 3. Epidem. in stat. pestil. ἐκπτώσεις* significant partium corruptarum decidentias & mutilationes. Cum additione *ὕσέρων* etiam de secundinis excidentibus legitur *5. aph. 49.* Vid. Dieter. *n. 257.* & de utero *prolapsio*, *l. de Natur. muliebri*. Verbum quoque *ἐκπίπτω* de omenti prolapsu usurpat quod *6. aph. 58.* Dieter. *n. 254.* Cæterum de *Luxatione* ejusque differentiis, vide *Chirurgiæ* scriptores veteres & recentiores. Ita inter hos inveni apud Ruyschium in *Observ. Anat. Chir. Cent. I. O. 98.* prolapsum vesicæ urinariæ in scrotum, ita ut propterea non dubitaverit titulo *Herniæ cysticæ* insignire.

Ecpyema, ἐκπύωμα, ἐκπύωσις, dicitur ab Hippocr. copiosa puris collectio, tumore aliquo, præsertim phlegmone, suppurato, *vomicæ, abscessus cum suppuratione*, *Coac. r. 630. 7. aph. 20. 22.* Verbum est *ἐκπύωσις*, in pus vertor, *6. aph. 20.* vel *ἐκπύωω*, *7. aphor. 38. f. 2. prognost. r. 52.* Vid. Dieter. *latr. n. 258. 259.* Hinc & medicamenta *virtute suppuratoria pollentia*, *ἐκπυπικὰ* vel *ἐκπυπικότης* vocari constat e Gal. *l. 5. S. F. c. 2. 6. & 8.*

Ecpyriatome, ἐκπυριάτωμα, significat *ignesco*, incendor. Hippocr. *5. aphor. 63.* Dieter. vero *ἐκπυρίω* vel *ἐκπυρίωμαι*, exposuit, *n. 260.*

Ecregma, ἐκρηγμα, primo notat *abscessus segmentum*, frustum abruptum. Ita Gal. legit *4. de artic. r. 63.* quamvis in omnibus Exemplari-

V u

bis

bus occurrat, ἐρήγματος. Foef. p. 192. Deinde significat eruptionem, vel pustulam, 7. Epid. VII. 5. Verbum ἐρήγνυμι, erumpo, effringo, legitur 4. aph. 82. & 7. aph. 57. Dieter. n. 262.

Ecrexis, ἐκρηξις, rupturam significat, & usus est Hippocr. de vulva vel matrice l. de Sterilitib. III. 1.

Ecrhythmos, ἐκρυσμῶς, nullum servans rhythmum, est species Pulsus Arrhythmi, Gal. l. 1. de diff. puls. c. 9. Vide Arrhythmus.

Ecroe, ἐκροή, effluxum, aut effluvium significat, & cursum, per quem humor expurgandus elabitur & effluit. Hippocr. l. 2. Epid. l. 52. Descendit a verbo, ἐκρῖω, effluo, vel ἐκρῖω, 6. aph. 27. Dieter. n. 261. Hinc provenit & ἐκρος, vel ἐκροσ, affluxus, l. de virg. morb. II. 7. Foef. d. l. Item ἐκρυσσις, idem, quod ἐκροή.

Ecrytizo, ἐκρυτίζω, significat erugo, h. e. rugas tollo. Jul. Alex. Ann. in l. 1. Galen. de C. M. S. L. c. 3. Tom. II. Oper. p. 790.

Eccarcoma, ἐκκαρκῶμα, Excrescentia carnea. Vocatur alias ὑπερσάρκωσις, Gorr. p. 128.

Eclasis, ἐκλασις, Hippocrati vehementem mentis emotionem & delirium significat. Confer ad Coac. t. 486. l. 2. Prorrhet. XVI. 12. 13. 14. Adde Gal. comm. 2. in 1. Prorr. t. 19. Alia est cum silentio, μὴ σὺν ᾧ, d. l. Alia ἐκλασις μελαγχολικὴ, quæ furiosa dicitur, μεμνη, mentis emotio; qualis est atra bile percitis, & plerumque in furorem erumpit, 7. aph. 5. Dieter. num. 263. c. 1. in 1. Prorrh. t. 14. Vigiliis habet conjunctas, & ita Comati contraria. Ita & verbum ἐκλῆσαι significat graviter delirare, Coac. t. 437. 1. Prorrh. f. 1. t. 19. f. 2. t. 3. 48. f. 3. t. 5. 6. & alibi sæpius. Vide Foef. p. 218. seqq. Vide Delirium. Aliis tamen significat abstractionem mentis a corpore ad contemplanda cœlestia, quam alio nomine ἀνω αἰσῶ appellat. Vide Catalapsis. Enthusiasimus. Senn. Medic. Pr. lib. 1. p. 2. cap. 30. Ἐκλατικὴ δυνάμις dicitur facultas alienandi animum, qualis est in Hyosciamo, Coriandro viridi, & Ephemero. Castell.

Ectrophios, ἐκτροφιῶς, Extractorius, epitheton remedium hæmorrhoidibus cœcis extrahendis, aperiendisq; convenientium, quo postea facilius medicamenta adhiberi possint. Vid. Gal. lib. 9. de C. M. S. L. c. 7. Unde & effectus ibid. dicitur ἐκτροφιῶν, extractio.

Ecsyringuma, ἐκσυριγγῆμα, in fistulam ab eo, fistulosus fit. Dicitur de abscessibus, vel ulceribus, quando in fistulas degenerant, Hippocr. Coac. t. 395. In Prognost. vero f. 2. t. 64. simpliciter effertur per συριγγῆμα, Foef. pag. 193.

Ectano, ἐκτανῶ, idem, quod ἐκτείνω, extendo, Hipp. de fract. p. 63.

Ectaraitome, ἐκταράττωμα, commoveor, perturbor. Hipp. 4. aph. 60.

Ectasis, ἐκτασις, extensio, est cutis affectus, cum in longitudinem & latitudinem extenditur. Opponitur huic πίσισις, corrugatio, l. 6. Epid. f. 3. t. 21. item σύγκλιψις, inflexio, 3. de iis, 9. in medic. t. 20. * Triplicem Ecstasim noscit Duretus ad c. 24. Coacar. Prima est stuporis, qua attoniti stupent, ἐκλασις ἀπλῆς dicta, altera silentii, cujus & Lexicographus meminit, nempe σγῶσις: tertia terroris, & rabiei φρενικῆ. Sed sibi minime constans ad Coac. 93. insaniam vehementem, & immanitatis plenam, quæ eo teste, Græcis θηλειῶδες μελαγχολικὴ dicitur, ἐκλασις μελαγχολικὴ vocat. Hic maniam, chronicam nempe, eandemque ferocem insaniam fortasse intellexit, in primo vero casu phrenitidem, quæ morbus acutus est aut acutus aliquando supervenit, quæque & ipsa quandoque est immanitatis, irarum, & rabiei plena.

Ectelynsis, ἐκτελῆσις, effœminatio, mollities. Dicitur metaphorice de cutis & carnis laxitate & mollitie, 5. aph. 16. de humid. us. III. 2. (ἀπὸ τῆς vocat Gal. in comm.) Usurpatur etiam de cruribus, l. 6. Epid. f. 2. t. 12. de vinculi laxitate in deligationibus, 3. de iis, 9. in med. t. 6. Unde & ἐκτελῆσις φρενικῆ legitur, 3. de fract. t. 81. & lib. 1. de morb. XXIX. 12. a verbo ἐκτελῆσαι, effœmino.

Ecthexis, ἐκτῆσις, colliquationem significat. Vide Colliquatio, Hippocr. 2. Prorrhet. XV. 5. & ἐκτῆσις ὀφθαλμοῦ, sanguis colliquatus, fusus, Coac. t. 639. Et quia colliquationem illam sanguinis sequitur macies, potest ἐκτῆσις hanc quoque denotare. Ita ἐκτετῆσις dicitur de abdomine tabefacto, 2. aph. 35. Vide Dieter. n. 265.

Ectlimma, ἐκτλίμμα, vocat Hippocrat. ulcerationem, quæ fit in summa cute, ex compressionem violenta, Gal. comm. 2. de fract. t. 65.

Ectblipsis, ἐκτβλιψις, elisionem, expressionem denotat, v. gr. oculorum, Coac. t. 218. Foef. p. 186.

Ecthyma, ἐκθῆμα, ab ἐκθῆναι, quod significat cum impetu ferri, erumpere, denotat papulam super cutem erumpentem, efflorescentiam cutaneam ab humoribus superfluis salis & tenuibus sub cuticula coagulatis. Dicitur & alio nomine ἐκθῆσις, quo pertinent Variolæ, Morbilli, Petechiæ, &c. Vid. Linden. S. M. Ex. XI. §. 189. Hujusmodi Ecthymata, stribligines nigras, vibices, pellis vocat

eat tincturas superficiales, quæ Archeum denotant affectum, Helmont. *Tumul. Pestis* §. *Preparata sedes*.

Ectomia, ἐκτομή, idem, quod ἐκτομή, excisio, exsectio. Vide *Eccope*.

Ectomias, ἐκτομια, ἐκτομή, i. e. *Castratus*, *Eunuchus*, *Exsectus*. Vide *Castratus*.

Ectomon, ἐκτομος, præter vulgares significaciones notat etiam helleborum nigrum vel vetrum, ab effectu forte, quo ejus usus nimis virilitatem adimit. Galenus in *Lexico Hipp.* ἐκτόμον μέλαν interpretatur.

Ectrapelogastrus, ἐκτραπελόγαστρος, ἢ ἐκτραπελόγαστρον, *monstruosum habens ventrem*.

Ectrapelos, ἐκτραπέλος, dicitur de omni eo, quod a communi seu ordinaria natura degenerat, Linden. *Ex. XI.* §. 142. 143.

Ectrepis, ἐκτρέψις. Hoc vocabulum pro *ἐκτρέψις* substituendum esse Hippocr. 1. *de iis, que in medic. t. 19.* volunt Foel. in *Oec. p. 194.* & C. Hofmann. in not. *MVSS. ad Gal. comm. in b. l.* quia ex connexione textus colligere licet, denotare hic corporis tractandi mutationem & perversionem ad latera commodam, a verbo ἐκτρέπω, *perverto*. *Ἐκτρέψις* vero *deletionem* significat, quamvis non sit dissimulandum, nomen *ἐκτρέψις* in aliis Lexicis non occurrere, & optimus forte interpres ἢ ἐκτρέψις est Galenus in *exegesi Hipp.* εἰς τὰ σπλάγχνα ἕκτα ἰσχυρά.

Ectrimma, ἐκτριμμα, *intertriginem*, attritum, h. e. cuticulæ, vel cutis extremæ exulcerationem significat, quales fieri solent circa os sacrum femore fracto, & longo tempore eodem habitu collocato, Hippocr. 3. *de fract. t. 26.*

Ectripis, ἐκτρέψις. Vide *Ectripis*.

Ectrope, ἐκτροπή, significat *diverticulum*, per quod materia peccans abscedit, & veluti cuniculis actis in sinum recipit, Hippocr. 1. 2. *Epid. f. I.* 45. Sunt ergo ἐκτροπαὶ veluti divortia & subterfugia, & a populari via deflexiones, digressiones, commutationes, quæ in humorum transposito fiunt, Foel. p. 194.

Ectropion, ἐκτρόπιον, est suborta caro in palpebra, quæ sua gravitate palpebram foras evertit, Gal. in *defn.* *Ægin. lib. 3. cap. 22.* vocat ἐκτροπιὴν τὴν βλεφαρῶν, *eversionem palpebre*, ubi etiam causam dicit esse cicatricem.

Ectrosis, *Ectrosmos*, ἐκτροσις, ἐκτροσμός, a verbo ἐκτρέπω, abortio. Vide *Abortus*.

Ectyolica, ἐκτυλιτικά, vitiose ἐπιλυτικά, vel ἐκπλωτικά, significare medicamenta *Calum absumentia* vult I. D. Horst. *Part. I. Dispens. Pharmac. Univ. lib. 2. cap. 14. p. XII.*

sed qua autoritate nitatur, non constat. Nos in nullo Græco Autore reperire potuimus. Si vero licitum est fingere, possent etiam dici ἐκτροπικά. Sunt autem nihil aliud, quam *καθαρτικά*. Vide *Catharticos*.

Eczema, ἐκζεμα, *pustula ardens & fervida* dicitur, dolorem ciens citra sanie. Ingens enim fervor omnem materiam absument, *Gorr. pag. 126.* Cast. Vel potius causa in fuliginosis siccoribus effluviis cum pauca humiditate junctis consistit. Apud Dioscorid. legitur ἐκζεμα, & quidem rectius, quam ἐκζεμα, ita etiam ἐκζεσις, effervescentiam significat.

Edaphos, ἔδαφος, *folium, pavementum domus* significat, Moschion. *de morb. mul. c. 163.*

Edax, βόρος. Vide *Borros*. *Edaces* dicuntur multi cibi: *Voraces*, qui præ aviditate tubercinantur, & raptim manducant, Lind. *Ex. XII.* §. 159. *Edacitas* refertur inter cupiditates nimias nocivas, estque desiderium alimenti solidioris, quemadmodum *Bibacitas* liquidioris, Jul. Alex. *lib. 22. Salubr. c. 6.*

Edelphismenos, ἑδελφισμός. Vide *Adelphixia*.

Edelphus dicitur Paracelfo, qui ex elementorum natura prognosticat, Rul. & Johnf. Vide Paracels. 1. 2. *de Tartar. tr. 2. c. 3. in Scholiis ad h. l.*

Edentulus, ἀνόδης, νοδός, i. e. dentes non habens, *carens dentibus*. Hunc semper mancum pronunciavit Fallopius, ideo, quod omnes literas exprimere non possit, *Tract. exposit. de Ossib. c. 16. Tom. I. p. 503.* Observationem infantis bimuli dentibus adhuc carentis vide apud Bonet. *Med. Septentr. Collat. l. 18. sect. IV. c. 5. p. 327.*

Edes, *Edez*, id est, *Aurum Elempius*, *Elestrum*. Rul.

Edesma, ἑδեսμα, *edulium*, idem, quod *βοῦμα*. Vide *Broma*.

Edic, *Edich*, *Edir*, i. e. *Mars*, *ferrum*, *chalybs*. Rul.

Educatio, apud Latinos duplicem habet significationem. Vel enim accipitur de victus ratione pueris competente, & ita Gr. dicitur τροφή, uti patet ex Galen. 1. *quod an mores seq. temp. corp. cap. 10.* item *κομιδή*. *Æginet. l. 1. c. 5.* Vel sumitur pro *Institutione puerorum*, & ita vocatur παιδεία, διδασκαλία, παιδαγωγία, παιδων διευγηγή, Gal. *de cogn. cur. an. morb. cap. 7.* cujus necessitatem in Republ. egregie inculcat Lang. 1. 3. *ep. 6.* De educatione pro futuro Medico vide Linden. *Ex. I. §. 21. seqq.*

Eductio, ἀναγωγή, Dieter. n. 54. Vide *Anagoge*. *Educere* aliquando accipit pro *Bibere*, Rhod. ad Scribon. n. 122.

Edulcoratio, γλυκύποισις Græce dici posset, duo significat: 1. modum medicamentum, vel alimentum liquidum, vel siccum saccharo vel melle dulce reddendi ad gratiorem saporem; 2. modum medicamenta Chymica a salina acrimonia liberandi affusione aquæ frequenti, quæ Ablutio, vel etiam Lotio vocatur. Huiusmodi *Edulcorationis* aliquoties meminit etiam Schroder. v. gr. in præcipitationibus & sublimationibus Vitrioli, alibique. Descripsit & Jacob. le Mort. *Chym. Medico-Phys.* c. 18. Duplici modo *edulcorationem* perfici, uno, qui fit mediante Sale Alkali, & locum habet in pulveribus corrosivis, v. gr. Mercurio præcipitato rubro, dulci &c. altero, qui fit aqua vel frigida, vel calida: Legitur in Morley *Coll. Chymic. Leid.* c. 266.

Edulium, ἔδαιον. Vide *Broma*. *Cibus*.

Effectivum, ποιητικόν, est proprium Artium, unde & *Medicina* dicitur ἐπιστήμη ποιητικὴ, Galen. *art. medic.* c. 3.

Effectus, ἔργον, dicitur omne id, quod ab alio, tanquam a causa sua, producitur, & dependet. Dicitur & *Effectum*. *Effectuum* varietas ab una causa dependet, a materiæ dispositione. Ita Sol terram adurit & indurat, ceram liquefacit, Lang. l. 2. ep. 17. Alias qualis causa, talis effectus. Si causa per se agit, sequitur effectus per se. Si causa per accidens operatur, effectus quoque per accidens statuendus. Unius effectus possunt etiam plures esse causæ, sed subordinatæ: & vice versa unius causæ plures effectus, Libav. de *Philos. Harmon.* Mag. T. IV. *Oper.* p. 283. Sæpe etiam *Effectus* accipitur pro Medicamentorum utilitate, quam actu præstiterunt in corpore humano, Scribon. n. 19. 97. 75. 106. &c. Vid. *Lexic.* Rhodii.

Effervescentia, ζέσις, ἐκζέσις, terminus hodieque in *Medicina* receptissimus, denotatque interdum idem, quod *Fermentatio*, de quo vocab. infra: interdum vero & frequentius excessivam fermentationem, sive motum intrinsicum vehementiorem, aut nimiam agitationem alicujus liquoris mixti, ex activis & passivis portionibus constantis, obortam vel a calore quodam extraneo, vel interno quodam fomite heterogeneo ad luctam illam irritante. Videatur ex recentioribus Cl. Willis de *effervescentia vini*, de *ferment.* c. 7. & de *febr.* c. 1. ubi & sanguinis *effervescentia* describitur, quemadmodum & c. 2. *seqq.* In artificialibus quoque alia calida, alia frigida, Sylv. l. 1. *Pr. Med.*

c. 14. §. 8. 16. c. 19. §. 71. Inter naturales etiam referenda *Intestinalis* ex confluxu bilis & succi pancreatici, c. 11. item *Vitalis*, quæ excitatur ex portionibus salinis, oleosis, volatilibus sanguinis permistis, cum portionibus acidis Lymphæ, c. 19. §. 2. 3. *seqq.* Quamvis utraque ab aliis recentioribus Physiologis in dubium vocetur, imo negetur, v. g. prior a D. D. Bohn. *Circ. An. Prog.* X. posterior ab eodem d. l. *Prog.* IV. verum non est nostri instituti arbitrium facere, quam opinio sit amplectenda. Medicamenta quoque composita *effervescente* dicuntur ob contrarietatem simplicium ingredientium, Scribon. n. 45. 207. 250. *Effervescentia* Chymica est, quando cum evidenti motu perficitur mediante furni igne, ubi spiritus subtiliores avolant, ut, nisi vas alicubi rima sit præditum, dissipat. Junken. *Chym. Med. Phys.* p. 1. f. 1. cap. 4. p. 62.

Efficacia, δυνάμις, idem, quod *Virtus*, Potentia agendi in aliud. Hinc & *Efficax* dicitur medicamentum aliquoties apud Scrib. L. Vide Rhodii *Lex. Efficacia* per experientiam nota dicitur rerum virtus, Ger. Dorn. *Specul. Philosoph.* P. 2. c. 3.

Efficent, δραστικός, ποιητικός, est nomen notissimum causæ, qua aliud producitur, aut fit. Hæc in *Medicina* vel sola, vel potissimum intelligitur, quando causæ fit mentio. Vide *Causa*. Jung. Lind. *Ex.* XII. §. 100.

Effuder, id est, cinis Plumbi, vel Cerussa, Rul. Iohnf.

Effusa, maculæ, vel tinctura a Sole facta in facie, vel alia parte in cute, Ruland. & Iohnson.

Efflatio, ἐκφύσησις. Vide *Eophyses*.

Efflatio, ἐξάνθησις, ἐξάνθημα. Vide *Exanthema*.

Efflorescentia, idem. Vide *Exanthema*.

Effluvium, ἀπώροια. Vide *Aporrhæa*. Cæterum, cum *Effluviarum* consideratio hodieque in *Philosophia* & *Medicina* insignem fœneretur lucem & utilitatem, eorum miram subtilitatem, determinatam naturam, & insignem efficaciam tribus per hos titulos distinctis *Exercitationibus* egregie pro ingenii sui sagacitate Robert. Boyle descripsit.

Effluxus, ἐκροή. Vide *Ecrihoe*, *Exerhefsis*.

Effæminatio, ἐνδυνάμιξις. Vide *Ecthelynsis*. Vide & *Androgyni*.

Effractura, Paræo dicitur tertia fracturæ cranii species, seu ossis depressio, quando vehementissimo ictu labat os, & intro effringitur. Differt a *Contusione*, in qua os non labat. l. 9. *Chir.* c. 6.

Effrenis, idem, quod immoderatus, excessivus

fivus cum aliquo impetu. Ita effrenes humores dicti sunt *Turgentes*. Fallop. *tr. de purg. simpl. c. 16. Tom. 1. p. 67.* Effrenis purgatio est nihil aliud, quam *ὑπερκαθάρσις*, quam Barbari *Effrenitationem* vocaverunt. Id. *d. l. c. 7. p. 35.*

Effugio, *ἄσβεστος*. Vide *Diapheugo*.

Effulgescentia, *ἐκλαμψις*. Vide *Eclampsis*.

Effusio, *ἐκχύσις*, *ἐκχύσις*. Vide *Ecchymoma*.

Egelidum, medium inter calidum & frigidum. Ref. *med. Epist. 63.*

Egestio, *ἔκρησις*, idem, quod *Excretio*. Vide *Ecrosis*. Plerumque de alvi excretionis sumitur. Verbum *Egestivæ* legitur inter signa calculi vesicæ apud Ioson. *Syntagm. Medicinæ Univers. p. 1001.* quo nihil aliud innuitur, quam quod alvus etiam irriteretur ad excretionem, quando calculus stimulat ad meiendum, hinc ægros sæpe tenesmo laborare scripsit Senner. *Pr. Med. l. 3. Part. 8. sect. 1. c. 2.*

Egoitas, terminus Helmontianus barbarus, quo indicatur Intellectus nostri lumen, veluti intrinsecum contemplans, deliberans, *tr. Confessio Auroris, n. 7.*

Egregorsis, *ἐγρηγορσις*, *Vigilia*, vigilantia, expergefactio, cujus essentia & ratio formalis consistit in libertate & expansione spirituum animalium, in cerebro & toto nervoso genere, Galen. *def. Med. Vvillis ad An. brui. part. 1. c. 16. sub fin.* Jung. Charlton. *Ex. VII. §. 4.* ubi *Vigilias* vocat *Exercitium sensuum internorum & externorum*. Jungatur Bohn. *Circ. Anat. Physiol. Progyrn. XXX. in principio.* De pulsibus expergescentium vid. Galen. *l. 3. de caus. puls. c. 10.*

Ejaculantia, vel *Ejaculatoria* vasa dicuntur, quæ & *Deferentia* appellantur, quæ semen in testibus elaboratum excipiunt, deferunt & in congressu ejiciunt in colem, quorum descriptionem vide in Anatomicis, speciatim in Bartholin. *l. 1. Anat. c. 21. seqq.* Pertinent huc veluti partes, Corpus varicosum, Parastata, Prostata, Vesiculae seminales &c.

Eico, *εἰς*, adverbium usitatum Hippocrati, significans *temere*, absque consilio, negligentem, in elegantissima gnomo: *μὴδὲν εἰς, μὴδὲν ὑπερορῶν*, nihil temere, nihil inconsiderato, 6. *Epid. f. 2. t. 25.* Legitur & *l. 6. Epid. f. 8. z. 49.*

Eiacches dicitur, quod vel aspectu, vel fœtore est abominandum & exosum, Hipp. *l. 2. de morb. mul. VIII. t. XVII. 9.*

Eidesis, *εἰδσις*, significat *scientiam*, vel *conscientiam*, uti vult Lind. *Ex. III. §. 3.* Occurrit apud Hipp. *de dec. orn. VI. 2.*

Eidas, *εἶδος*, in genere *speciem*, quæ gene-

ri subicitur, significat, quæ & aliis nominibus *ἁγορῶν, τρόπος*, *differentia*, *modus*, a Medicis dicitur, teste Gal. *c. 1. de iis, q. in medic. t. 8. & c. 2. t. 3.* Specialiter vero apud Hippocr. denotat corporis *naturam & temperamentum*, & differentiam ab aliis corporum naturis, Galen. *c. 2. de nat. hum. t. 14. l. de sal. diet. t. 5. l. 2. Prorrh. XVII. 2. 8. 12. &c.* Jung. Foef. *p. 181.*

Ejelio, *ἐκβάλλω*, idem, quod *Excretio*. Dicitur & *Dejectio*. Vide supra.

Eilamides, *εἰλαμίδες*, dicuntur Polluci *membranae cerebrum investientes* binæ, ideo, quod cerebri medullam involvant, a *εἰλέω*. Vocantur alias *Meninges*, Gorr. *p. 125.*

Eilema, *εἰλίμα*, *ἄλμα*, significat apud Hippocr. *convulsionem* intestinorum dolorosam, aut tormina, & refertur inter morbos a flatibus, *l. de flatib. XIV. 1.* Linden. descripsit, quod *εἰλίματα* sint dolores fixi, & veluti clavi muro pacti, quorum causa est status intra tunicas intestini inclusus, *Sel. M. Ex. IV. §. 14.* Significat & *Involucrum*. Vide in *lit. I.*

Eileon, *ἔλεον* Lat. est nomen intestini tenuis ordine tertii, quod incipit, ubi jejunum desinit, omnium longissimum, a frequentibus circumvolutionibus ita dictum, cujus descriptionem vide apud Anatomicos, & in specie Barthol. *l. 1. Anat. c. 10.*

Eileos, *εἰλεός*, & cum aspir. *εἰλεός*, *Ileus*, est affectus intestini *Ilei* vehementissimus. Dicitur & *Volvulus*, cujus prolixam descriptionem & expositionem egregie tradidit Linden. *Ex. IV. per totum, & seqq.* Jung. Dieter. *num. 240.* Sunt & qui scribunt, *ἰλεός*, Hesyech. Vocatur & *Miserere mei*, *Chordapsus*. Meminit Hipp. *3. aph. 22.* Interdum sub *Colica* comprehenditur a Veteribus. Apud Scribon. *n. 116.* describitur, quod sit inflatio intestinorum; sed monet recte Rhodius in *Not.* verius dici inflammationem. Ex recentioribus vid. Sylv. *l. 1. Pr. Med. c. 15. P. Barbette l. 4. c. 7.* & ex novissimis Anglis Joh. Pechey in *promptuario Praxeos Medicæ c. 31.* & Joseph. Ianson in *Encyridio Medico c. 23.* Ex his seq. descriptio dari potest: *Ileus*, vel *Passio Iliaca* est dolor acerbissimus intestini *Ilei*, vel etiam (sec. nonnullos) cæci, cum constipatione alvi, tumore ventris chordæ instar tensivo, subsequente etiam rejectione fecum per os, aliisque gravissimis symptomatibus, proveniens ab inflammatione quandoque gangranosa, aut alia graviori solutione continui dictæ partis, per sanguinis motum impeditum oborta, intestinorum motum peristalticum invertente. * Item significat seipimentum, obfignationem, oc-

clufionem. Prostat Hipp. aph. 44. 6. in Coac. quoque relatus, qui sic habet. *Quibus ex stitlicidio urine eileos supervenit in septem diebus pereunt, nisi Febre superveniente, satis urina fluxerit.* Non minus Celsus, quam Galenus, quos secuti sunt recentiores interpretes de passione iliaca locutum fuisse Hippocratem arbitrantur. Cum vero hoc sensu aphorismus abnormis Galeno Com. 6. aph. 44. visus sit, ita prope finem Commentarii se explicuit: *Melius est itaque, si fateamur nos ignorare, quæ in hoc aphorismo Hippocrates dixerit: neque enim ratio eorum indicat veritatem, neque experientia docet.* Suspiciatur quoque ibidem num aphorismus legitimus sit. Omnino res adhuc lateret, nisi Clariss. Zanini in Epistol. ad Moor rem acu, ut dicitur, tetigisset. Pro ileo, omnimodam vesicæ occlusionem, Ischuriam nempe intelligendam esse contendit. Ita & sensus aphorismi apertissimus est, & Praxi ad amussim responder.

Eiletheres, ἑλεθερες, aliis ἑλεθηρες, ἑλεθερες, significat in vel a Sole calefactum. Legitur apud Hipp. l. 2. de Morb. XXX. 7. LXVI. 17. LXIIX. 20. Et ἑλεθερων dicitur insolatus, qui in Solis radiis corpus exponit, Gal. l. 8. meth. med. c. 2.

Ellicivines, ἑλικιμίνες, sincerus, purus, merus, impermixtus, dicitur de subfidentia in urina, Coac. t. 586. ἑλικιμίνες adverb. pure, sincere, legitur de crisi, l. 4. Epid. III. 9.

Eilumenos, ἑιλυμηνός, contortus, convolutus, ab ἑλεῖναι, vel ἑλεῖν, contorqueo, coarcto, Gal. c. 3. in 3. Epid. t. 32.

Eiothos, ἑιωθός, consuetus, perennis, solitus. Ita ἑιωθός κίνησης, motus consuetus, perennis, Legitur apud Hippocr. l. 1. de morb. XXX. 18. Jung. Lind. Ex. XIII. §. 230. seqq.

Eirion, ἑίριον, ἑίριον, lanam, & quidem, ῥυπαρὸν, succidum significat, quæ vim mitigandi & digerendi habet, præcipue ubi bene carminatæ sunt. Legitur & ἑίριον οἴστυρα ob ægyptum & succum sordium, quo imbutæ sunt, Hippocr. 2. de fract. t. 72. l. 3. t. 24. l. 4. de art. 1. 24. l. de ulcer. XV. 6. l. 2. de morb. mul. LXV. 6. 7. I. XVI. 7. & alibi. Videatur Foef. p. 183. 184.

Eiryome, ἑίρυωμα, idem, quod ἑλικομεν, trahor. Frequens Hippocr. 1. Prorrh. f. 2. t. 10. Coac. t. 51. l. 2. de morb. mul. XXII. 6. Foef. d. 1.

Eisagoge, ἑισαγωγή. Vide Tyrociniium.

Eisbole, ἑισβολή, proprie injectionem significat. Medicis vero denotat insultum, & aggressionem primam morbi, vel paroxysmi, quæ alias & ἐπισημασία dicitur, Galen. l. de temp.

morb. c. 6. Item irruptionem.

Eispnoe, ἑισπνοή, Inspiratio. Estque pars respirationis, qua aer intra pulmonem per os & nares trahitur ad cordis & sanguinis ventilationem, Gorr. Jung. C. Hofmann. comm. in Galen. de Us. P. n. 316. vel potius (juxta modernorum Physiologorum sententiam) ad sanguinis rarefactionem & elasticitatem continuandam. Vid. infra Respiratione. De Inspiratione integra & læsa vide apud Vvill. Part. 2. Pharm. Rat. sect. 1. c. 1. 2. 3.

Elaboratio, Gr. dici posset ἐξερρασία, ὀλοπονία, est operatio manualia, qua res in substantia, eaque potissimum materiali, mutata elaboratur. Id enim nunc elaborare appellamus, cum remotis ignobilioribus materiæ partibus, quæ seu obiter adhærent, seu quovis modo adminiculum præbent essentiæ, præstantissimam elicimus. Itaque & maxime viget hic impuri a puro segregatio. *Elaboratio* aut est solutio, aut coadunatio. Hæc Ruland. & Iohnf. *Elaborationis* Chymicæ, vel Philosophicæ modos sex vide apud Libav. Tract. de Igne naturæ c. 37. Tom. II. Oper. p. 79. *Elaborare*, i. e. multum laborare, anniti, valde laborare, Scrib. n. 38. Rhod. in Lexic.

Eleomeli, ἑλεομελι, genus quoddam Resinæ Palmyris Syriæ familiare. Id ex vetustis arborum caudicibus manat pingue, unguinosum, crassius melle, resina tenuius, perinde quasi nunc e lapidibus quibusdam, quod πετρελαίον nominant. Iis, quibus insederit, hæret admodum pertinaciter, atque si edatur, marcere consumit, & viribus destituit, veterumque inducit, Gorr. in def. p. 131. Junge P. A. Matthioli. in Apolog. adv. Amat. Lusitan. §. h. t. Legitur & apud Dioscor. ipsum l. 1. c. 37.

Oleum, ἔλαιον, id est, *Oleum*, ab ἑλαιόν, *Olea*. Nam *Oleum* simpliciter dictum denotat *Oleum olivatum*, h. e. succum pinguem ex olivis maturis expressum. Trium enim generum *Olea* occurrunt in Medicina usitata: *Olea expressa*, de quibus vide Schroder. l. 2. t. 71. *Cocta per infusionem & coctionem*, d. l. c. 72. & *destillata*, d. l. c. 70. Jung. Fr. Hofm. in clav. De *Oleis Expressis & Coctis* non inepte quoque scripsit Jac. le Mort. *Pharm. Med. Phys.* c. 28. p. 204. *seqq.* *Olea* in genere, præsertim communi, mediæ esse naturæ inter humectantia & siccantia, docet Galen. lib. 2. de S. Fac. c. 25. *Olea* in genere omnia salinæ esse naturæ, & a salibus perfectione saltem differre, ita ut *Olea* ex salibus & hæc viceversa ex illis confici queant, expresse scripsit Iunken. *Chym. Exp. Cur. P. I. f. 2. c. 1. p. 78.* *Aliquan-*

liquando vocab. *ἔλαιον* etiam accipitur apud Hippocr. pro *pinguedine*, vel *adipe*, v. g. Vituli marini, seu *Phocæ*, l. de nat. mul. XXII. 13. XXIX. 167. 181. lib. de exsecutione fetus, IV. 5. Anferis, l. de nat. mul. XXIX. 124. 135. 140. LXV. 3. LXIX. 2. LXXX. 2. Suis, l. 1. de morb. mul. XC. 11. Vide *Foef.* p. 197. *Butyrum* quoque vocari *ἔλαιον* ἐπὶ γάλακτος, *oleum de lacte*, testatur *Lind.* Ex. XVI. §. 119. Derivativum est *ἐλαιώδης*, *Oleosus*. Ita *nuces*, *amygdalas*, & *semina alia* habent *ἐλαιώδης*, *oleosam* substantiam, C. Hofmann. l. 3. V. L. c. 22. Vide *Oleum*.

Elaopines, *ἐλαοπίτες*, *oleo infectus*, imbutus. Usurpatur de vestibus sordidis, quibus opponuntur puræ, Hipp. de sal. diat. 1. 11.

Elaosaccharum, Gr. dici potest *ἐλαοσάκχαρον*, est terminus Pharmaceuticus, denotans mixturam Olei destillati cum Saccharo, v. g. olei *βj*, sacchari *ʒj*, vel circiter, Schrod. l. 1. c. 3. Ejus encomium & formulas vide apud *Rolfink.* *Chymia* l. 4. sect. 6. c. 1. seqq.

Elaquir, *Vitriolum viride*. *Rul.*

Elaumbatio dicitur modus *Dissolutionis* aquarum Thermalium ad investigandam virtutem mineralem, sitque duplici modo, uno in balneo Mariæ, qui difficilior, altero igne in vitris, quem prolixius describit *Fallop.* tr. de Aq. Therm. c. 9. Tom. I. p. 224. *Andr. Baec. de Therm.* l. 2. c. 3. p. m. 87.

Elanula, *Alumen durissimum instar ferri*. Id.

Elaphocamelus, *ἐλαφοκάμηλος*, i. e. *Cervicamelus*, vocatur animal quadrupes, partim cervum, partim camelum referens, ex Peru Indiarum Occidentalis regione Antuerpiam delatum, cujus descriptio prolixior extat in *Matthiol.* l. 5. *Epistolæ.* p. m. 211.

Elaphos, *ἔλαφος*. Hinc *Elaphographia*, i. e. *Cervi descriptio*. Vide *Cervus*.

Elapsi, *Elops*, *ἔλας*, *ἔλας*, nomen serpentis, cujus meminit *ex Aetio Forest.* l. 30. O. 18. in *Schal.* De hoc videatur *Aldrov. Hist. Serpent.* & *Drac.* l. 1. c. 15. ubi & alias hujus vocis significationes huc non pertinentes invenies.

Elapsus, *ἐκπτώσις*. Legitur apud *Angen.* Tom. III. p. 115. vide *Eaposis*.

Elastis, *ἔλαστος*, *Elater*, *ἐλατήρ*, hodieque etiam a recentioribus sunt introducti termini, quibus expulsionem impetuofam & agitationem spirituum, præsertim animalium, nec non caussam & principium, unde illa expulsio dependet, explicare. Coincidit cum *Explosione*, de quo vocab. paulo inferius. Imprimis vero Aeri insignis *Elater* tribui solet, seu spontanea vis dilatandi sese: num vero in omnibus

ita sese habeat, fortassis alia occasio ventilandi sese offeret. Meminit etiam hujus *ex Pecqueto Barthol.* l. 2. *Anat. c. 9. p. 427.* Vide *Elasticus*.

* *Elasticitas*, *ἐλαστές* ab *ἐλαύνει*, *vimpellere*, *Ital. Molla*. Est vis quædam in corporibus, qua pressa, aut tracta, aut circumvoluta, aut inflexa, se se ad naturalem statum restituere conantur. Quatenus ad partes solidas nostri corporis refertur, significat, fibras cum distente sunt, se se contrahere niti; quatenus ad fluida transfertur, significat, ea cum compressa sunt, sese dilatare conari. Consulatur præsertim *Alphonf. Borel.* *Laur. Bellin.* aliique. Huc referri potest sententia *Methodicorum*, qui morbos omnes ad tres communitates retulerunt, strictum, laxum, & mixtum.

Elastma, *ἐλασμα*, in genere denotat *Laminam*. Vide infra *Lamina*. In specie vero significat *fistulam Clysteris*, quæ ano immittitur, demonstrante *Linden.* Ex. IV. §. 101. Descendit a verbo *ἐλαύνω*, vel *ἐλαίω*, quod varias obtinet significationes, v. g. significat *diduco*, extendo, quando de materia dura diducta usurpatur. Item agito, *monuo*, stimulo, unde *ἐλατήρ*, *ἐλαστικός*, *Elater*, *Elasticus*, qui termini latinitati quoque donati hodieque frequentissimo sunt in usu apud *Vvillium*, & alios, dum spiritui animali & liquori nervoso attribuitur qua sec. qua p. nat. virtus *Elastica*, & impetum faciens. Vide *Tract. Anat. Cerebr. de An. Brutor. de Morbis Convulsivis*. Ita & Aeri tribuitur *vis elastica nitrosa*, & penetrabilis. *Malach. Truften. de respir.* pag. 33. Vide & *Cl. Sturmii Collegium Curiosum*, & p. a. *Elastis*.

Elasson, *Elatton*, *ἐλάσων*, *ἐλάττων*, *minor*. In specie Hippoc. usurpavit de *minoribus* statura corporis, 2. *aph.* 54. *Dieter. n.* 270. De Vino tenuiori, vel *minori* legitur in *Sacris*, *Joh. 2. v. 10.* Vide *Rhodii Lex. Scribon. Exiguum* vinum.

Elaterium, *ἐλατήριον*, sumitur strictè & late. Strictè pro medicamento purgante valido, quod fit ex Cucumere agresti, succus scil. inspissatus ex fructu Cucumeris per expressionem, de quo *Schrod.* l. 4. cl. 3. n. 443. *Rolfink. O. ac M. M. Sp. l. 5. f. 6. c. 5.* & tr. de Purg. sect. 3. Art. 5. *Libav. Syn. Arc. Chym. lib. 8. c. 7.* Late pro omni valide purgante per alvum, notante *Galen. c. 5. in 6. Epid. c. 35.* & plurimis locis ex Hippocr. Hoc confirmat *Foef. d. l.* Jungatur & *Joh. Nic. Pechlin. de Purgant. c. 21.* Derivatob *ἐλαύνω*, *agito*, commoveo.

Elaton, *ἐλατών*, *Ariff. 3. Meteorol. c. ult. i. e.*

Malleo ductile, proprietates metallorum. Vide *Malleabile*.

Electio, ἐκλογή, ἀίρεσις, quid significet, notum est. Est vero presertim circa usum & preparationem remedium Dietę, Pharmacię, & Chirurgię maxime necessaria *electio*, uti patet ex Methodo medendi. Ita aliquando propter consuetudinem eligendus cibus & potus paulo deterior, Hippocr. 2. *aph.* 38. De *Electione* simplicium medicamentorum vide *Vveckeri Annotat. General.* l. 1. c. 1. *segg.*

* *Electrica*, vis ab Electro, seu Succino dicta, quod si super pannum aliudve corpus asperum, & sicum, donec caleat, fricetur, paleas, papyri frustula, auri folia, cęteraque levia corpora, attrahit, repellitque. Multis aliis corporibus, gemmisque communis est: in Crystallo, & Vitro eminere dicitur. Veteribus Philosophis haud profusus ignota fuit. Etenim nihil aliud esse videtur, quam vivificus ignis, seu lumen Caldeorum per omnes cęlos, terramque diffusum, seu ignis omnia gignens, omniaque complectens, & movens Stoicorum, Anima mundi Platonis, calor intelligens Hippocratis, Subtilis materia Cartesii, Archęus Helmontii. Multis machinis utuntur recentiores ad electrizationem efficiendam, multaque commenti sunt de admiranda ejus vi. V. presertim Robertus Boyles, Academ. Florent., F. Hauksbee, Gravesand., Mulkembroek, Guerikius, Joann. Jacob. Theiliny, Th. Fayn Acad. reg. scient. Abb. Nolet, Anonymus, & alii. Certe Patavii constat Paralyticos, hoc est eos, quibus aliqua pars corporis resoluta fuit, ab Electrizatione magnum emolumentum percepisse, plures autem convulsionibus obnoxios hoc remedio ad sanitatem productos.

Electyodes, ἤλεκτροδες, *Succino similis*. Usurpavit Hipp. de alvo deiciente succino similia, hoc est, excretionem alvi splendente & recente, l. 4. *Epid.* XXII. 16. Vide *Foef.* p. 261.

Electrum, ἤλεκτρον, *Succinum*, nihil aliud est, quam succus bituminosus, seu resina terę & arborum vetustarum optime digesta, exinde in mare traducta, atque ibidem precipue concreta, Schroder. l. 3. c. 30. Fr. Hofm. in *Clavi ad b. l.* estque duplex: Album, & Citrinum, in Officiis usitatum. Plures alias species proposuit Andr. Chioccus *Mus. Calceolar. sect.* 2. p. 180. *segg.* Eleganter quoque *succini* historiam tradidit Iunken *Chym. Exp. Cur. Par. I. sect.* 4. c. 7. p. 302. *segg.* Sunt tamen alii, qui *succinum* speciem picis fossilis seu bituminis esse sibi persuasum habeant, propterea quod & in locis longe a mari distan-

tibus & e montibus terę firmę effodiatur. Vide *Act. Philosoph.* Oldenburg. Ann. 1666. *mens. Novembr.* Jungatur & *Acta Hafn. Vol. I. Obs.* 57. p. 110. *segg.* Dicitur & *Carabe, Glossum*. A *Succino* paleas & festucas attrahi, quemadmodum a Magnete ferrum, vulgarissima est opinio, cujus etiam meminit Gal. l. 1. *de nat. fac. c.* 14. quam tamen nihili estimare conatus est Pechlin. *de purgant. c.* 2. Medicamenta ex *Succino* vide passim in Pharmacię Scriptoribus, presertim supra alleg. Schroder. & Hofmanno. De *Succino artificiali* idque parandi modo legatur Jac. le Mort. *Ch. Med. Phys. cap.* 10. p. 110. *segg.* *Electrum* quoque Populi albe lachrymam dicunt, quę juxta amnem Eridanum destillar, & in spissitudinem coit, aureo colore, quod si levigatum bibatur, stomachi & alvi fluxiones & sanguinem compescit, Egin. l. 3. c. 3. Apud Chymicos etiam diversas & ex parte quoque satis obscuras obtinet significationes. Velenim denotat *Aurum* quoddam imperfectius, sive nativum, sive factitium, cujus portio quinta est *Argentum*, ita dictum, quod Soli oppositum magis splendeat, quam *Aurum* & *Argentum*. Rul. Vid. *Libavi. Synt. A. Chym.* l. 4. c. 9. & l. 7. c. 24. Vel Theophrasto est mixtura compositi metalli, ex omnibus septem Planetis in unum corpus colliquatis, Parac. *de nat. rer. l.* 8. *de separat. rer. natur. in princ.* Rul. Ex simili constabat Virgilio Campanula, tempore regis Artus, quę adulterio contaminatos tam viros, quam feminas de ponte in aquam precipitavit, solo sonitus clangore. Fertur etiam e simili rite confato metallo Scyphus gustatorius fabricatus toxicum nullum admittere; quod si forte injiciatur, ebullire, quicquid in eo liquoris continetur, edito strepitu maxime perceptibili, ac si nitrum in prunas conjiceretur. Aliud narrat Paracels. de simili *Electri* compositione, se vidisse quendam Hispanum habentem ejusmodi Campanulam, pondere vix sesquilibrę, per quam inscriptis aliquot caracteribus & verbis, tot spectra prodigiaque, quot vellet, convocabat, edebat & abigebat pro suo arbitrio. Voluit is persuadere Paracello, vim istius Campanulę in verbis ac caracteribus magis, quam in sonitu, vel metallo consistere. Verum Paracels. rem non ita se habere, ut asserbat, etsi pro variatione scripturę varia etiam ederentur prodigia, maximam potentiam in metallo sitam esse deprehendit. Hęc Rul. & Iohnf. Enimvero quid si quis plane de veritate hujus effectus dubitaret? Videntur sane satis fabulose hęc scripta. *Electrum* est metallum, ex alio

factum per artem, sed illi, ex quo factum est, non amplius simile, v. g. si æs, vel cuprum arte paratur candidum, aut si ex cupro fit orichalcum, vocatur *Electrum* &c. Paracels. *de reb. nat. c. 9. de Arsenico*, Ger. Dornæus *de genealog. mineral. cap. 18. Th. Chym. Vol. I. p. 586.* Ad præparationem Lapidis Philosophici baseos loco recipi jussit *Electrum minevale immaturum*. Idem in *Manuali de Lapid. Philosoph.* cui incredibiles attribuit vires. Videatur etiam Nota Etmulleri ad Ludovici *Dissert. 1. Pharmaceut. p. 121.* ubi varias opiniones de Electro immaturo recensuit, tandem suam annectit, existimans esse metallorum rudes species, prout in radice sua adhuc quasi conclusæ hærent, et alias *Saturnus Philosophicus* vocatur. *Electri* annulos ait ex Paracelso Iohnsonus, digitis gestari solitos, præcavere, ut nunquam aliquis spasmo, vel odontalgia, vel epilepsia corripere, adeo, ut simul atque Epileptici digito, quem annularem vocant, annulus talis applicatus est in paroxysmo, subito de illo depulsus, et quasi digitis absterfus evanuerit, et eger a lapsu confestim resurrexerit. Imo si quis annulorum istorum in digito annulari gesserit, et abditus quidam morbus foras eruptus est, annulum istum exsudare videas jugiter, et ab insigni quadam sympathia decolorari cernas ad oculum. Observatu porro dignum est, *Electrum* hoc nostrum adversus infestos spiritus, vel genios noxios esse amuletum præstantissimum. Cœlica enim *Electro* inest operatio quedam, omniumque planetarum agit in illo influenza, cum harmonia quadam superiorum et inferiorum omnium. Sed *Electrum*, quod in venis metallicis ex Auro et Argentò natura concretum est, uti Mathesius scribit, non tam numerosa pollet virtute, ac illud, quod artificum industria ex septem metallis in igne fabrefactum est, uti Geber, Lullius, Paracelsus, et alii hujus rei artifices testantur. Et tam magno in pretio habuerunt veteres istiusmodi Metallum, quod varia sibi ex isto fictitia constabant, in usum domesticum, & vasa ex *Electro* inter supellestem asservabant rariorem præ aureis & smaragdinis. Hæc Iohnson. Nugarum satis. De *Electri* variis significationibus & præparationibus lege Rolsink. *Chym. l. 5. sect. 11. c. 2. seqq. Electrum mineralis*, vel metallicum duorum, vel plurium ejusmodi corporum mixtura describitur a Dorneo *de transm. mer. c. 11. Th. Ch. Vol. I. p. 529.* imo in omnium sex Voluminum Indicibus sat multa de *Electro* reperies. *Electra* quoque vocantur compositiones metallicæ, quarum una ex

Tom. I.

antimonio cum Sole & Luna facta vocatur *Electrum Majus*: altera ex Jove & Marte dicitur *Electrum Minus*. Utriusque meminit D. Ludov. *Pharmac. Dissert. 1. p. 329.* Jungatur Nota Etmulleri ad *h. locum*.

Electuarium, *Electarium* etiam dicitur, & est medicamentum Syrupo & Eclegmate crassius, constans ex medicamentis durioribus pulverisatis, melle, syrupo, saccharo syrupsato, vel alii alicui convenienti liquori melligineo, id est, mellis consistentiæ accurate mixtis, Schroder. *l. 1. c. 3. Vveker. Antid. gen. l. 1. c. 28.* Dividuntur in *Aherantia* et *Purgantia*. Utrorumque Catalogum vid. apud Vveker. *Ant. Spec. l. 2. sect. 21. Schrod. l. 2. c. 15. & prolixissime Iunken Artis Pharmaceut. sect. 3. c. 8. p. 459. seqq.*

Elementatus, a, um, Paracelso significat excessum aliquem caloris, vel frigoris. Ita Pulsus *elementatus*, calidus, vel igneus, & Pulsus *elementatus* frigidus dicitur, in Scholiis ad *libros de Urinis*.

Elementum, στοιχεῖον, vocatur corpus simplex, ex quo quidque primum constituitur, & in quod ultima resolutio fit, cujus partes non sunt diversi generis, sed homogeneæ. Refertur autem *Elementum* ad aliquid, sicut & Pars, Gorr. *p. 432.* *Elementum* appellatur minima pars ejus rei, cujus est *elementum*. Omnium autem corporum, quæ gignuntur & corrumpuntur, quatuor sunt *Elementa*: Ignis, Aer, Aqua, Terra, ut minimum intelligatur id, quod minime divisionem fuscipere potest. Gal. *l. 8. de Hipp. & Plat. de cr. c. 2.* Enimvero fuerunt, & sunt, qui numerum illum quaternarium impugnant, non solum ex Philosophis recentioribus Gassendicis, seu Democriteis, sed etiam ex Medicis, præsertim Chymicis. Libav. *Synt. A. Chym. l. 7. c. 34. Zacharias in Theatr. Chym. Vol. I. p. 739.* Ita & Cl. Vvillis *de ferment. c. 1.* in dubium vocavit. Nostri nunc non est instituti, hæc prolixius ventilare, præsertim cum Medici facile acquiescere possint in *Elementorum* sensibilem hypothese, qualia etiam dici possunt partes similes, respectu dissimilium, & magis compositarum. *Elementum primum* et *secundum*, quid Cartesio & ejus sectatoribus dicitur, in illius scriptis inquiretur. Prius descriptit succincte D. Joh. Schreuer Medicus quondam Cizensis, quod sint subtilissimæ, mobilissimæ, velocissimæ ac penetrantissimæ particulæ ignem constituentes, solaris corporis hospes ac productum, *tract. Fluidum magnum Membr. V. §. 4. p. 1.* Illius *Elementi* primi & secundi aliquoties meminit Theodor. Craanen

X x

is

in *Lumin. suo Rationali ad Henr. Regii Praxin Medicam.* & novissime Frid. Hoffmann. in *Fundament. Medicinæ* c. 2. §. 28. Verum an non hæc terminis obscura per æque obscura declarentur, alii judicent. *Elementa* porro matrices rerum dicuntur, in, & ex quibus generantur omnia. Rul. *De Elementis Chymicis.* vide *Libav. Alchym. Pharmaceut.* c. 8. *Elementum* Parac. est corruptibilis ac transitura mundi essentia, & omnium, quæ patiuntur mutationem, anxietatem, atque necessitatem, in diem usque ad extremum consumtionis hujus mundi. Item: Est essentia spirituum in *elementis* delitescentium & degentium: item Astrum eorum, Rul. *Elementorum* divisionem in Simplicia, Composita, & Decomposita vide apud Ger. Dorneum *art. Alchym. l. 1. c. 4. in Tb. Chym. Vol. II. p. 524.* Interdum & *Elementum* dicitur de primis principiis artium & disciplinarum; de litteris, ceu principiis vocum; de causis rerum &c. Vide *Libav. d. l.* Et quis omnes acceptiones hujus vocabuli huc vellet compilare?

Elencbus, ἔλεγχος, significat communiter abstractivè vel *argumentum*, probationem; vel *criminationem*, accusationem; vel *dedecus*, opprobrium. Hipp. vero in concreto sumit de Medicis indoctis, *l. Præcept. VI. 3.* Vocatur & redargutio eorum, quæ non se recte habent. Opponiturque τῆ δουλικῆσιν, approbationi, *Gal. 3. in Epid. t. 20. fin.*

Eleosceinum apium, quod soli in montibus expositum nascitur.

Elephantinus, ἑλεφαντινος, nomen est *Emplastrum*, quod habet cerussæ partes 30. ceræ partes 45. olei heminam, aquæ sextarium. Est autem compositio percaudata; ideoque *Elephantina* nominatur. Habetur apud Aetium gemina. *Gorr. p. 133.*

Elephas, *Elephantus*, ἑλέφας, vocabulum diversarum significacionum, (1) notat animal quadrupes vastissimum, cujus prolixam descriptionem & usum in Medicina vide ap. Ul. Aldrov. *l. 1. de quadrup. c. 9.* C. Hofm. vocat sapientissimum: & proboscidem habet loco manus, *comm. in Gal. de V. P. n. 27. 28.* Hujus animalis Anatomicam historiam novissime tradidit A. Moulins Medicus Collegii Trinitatis prope Dublinum, uti patet ex *Act. Erud. Lipsi. 1684.* (2) *Ebur* seu dentes *Elephantum*, decantatissimi etiam in Medicina usus, de quo etiam vid. Aldrov. *d. l. c. 14.* Schrod. *l. 5. cl. 1. n. 20.* *Eboris* vires vermes necandi & icterum curandi extulit Jac. le Mort. *Pharmac. Chym.* unde desumpsit Morley *Coll. Chym. Leid. c. 155.* Hoc usum, vel calcinatum vocatur

Spodium, cum additione ex *Ebore*. (3) significat *Morbum*, & quidem malignum duum generum: aut *Lepram Arabum*, quæ *Græcorum Elephantiasis* vocatur, ἑλεφαντίασις, ἑλεφαντία, quam & Medici cancrum totius corporis definiunt. Apud Ruland. hæc leguntur quoque epitheta, *Heracleus morbus*, *Leo*, *Satyriasis*, *Leontiasis*. Vid. & Keuch. *ad Sever. p. 124.* Castellus seqq. de hoc morbo notavit: *Elephas* (qui & *Elephantiasis* dicitur) morbus est, in quo naturalis faciei figura mutatur, resimatur nasus, labra crassa fiunt, extenuantur aures ad Satyrorum effigiem, *Gal. l. de causis morb. c. 7.* ex sanguine melancholico primam generationem habens, quam affectionem, cum incipit, σατυριασιν nominant, tum a genarum rubore & facie Satyri persimili, tum propter inexplicabilem & impudentem coeundi libidinem. Aliqui vero osseas eminentias, quæ in temporibus fiunt, sic vocant. In aliis autem partibus quoque fiunt tales ossium eminentiæ, quas *Exostoses* vocant, *l. de tum. p. n. c. 14.* ἑλέφας καὶ ἑλεφαντίασις universi corporis cancer est, qui nullam omnino admittit curationem. Id nominis nascum est hoc malum, quod in eo cutis corio *Elephantum* similis videatur. Nam maculis quibusdam ad atrum colorem vergentibus inficitur, atque inæqualiter aspera, crassa, ac veluti squamis scæda, livens, ferinaque redditur. Nec *Elephas* quicquam (apud aliquos) a *Lepra Arabum* differt. Sunt vero alii, qui differentiam inter *Lepram* & *Elephantiasin* constituunt, præsertim hanc, quod *Lepra* cutem occupet, *Elephantiasis* carnem. Vid. Rhod. *ad Scribon. n. 250.* Vocarunt & veteres morbum hunc ἑρκυλιον, h. e. *Herculeum*, quod nullus eo major sit & violentior. Nam morbo ingravescente primum quidem stupet cutis, deinde sensum profus amittit, ut ne acu quidem compuncti dolorem sentiant, aut fervente aqua affusa urantur. Hæc Castell. Videatur & *Ionston. Synt. med. Pr. Part. III. L. 1. tit. 1. c. 11.* Nobis ita definire placet. *Elephantiasis* est scabies, vel totius corporis vel etiam certi membri, cancrofa, maligna, sicca, & furfuracea, vel squamosa, cum tumore cancroso, & aliis plurimis symptomatibus gravioribus stipata, proveniens a massæ sanguinæ salina maligna coagulatione & lenta putredine, succum nervosum & nutritium ad γέκρωσιν disponente, & gravissime corrumpente. Vide & D. D. Maur. Hofm. *Sciagr. Morb. Contag. Disp. ult. 40.* Signa *Elephantiasis* videantur apud Hildan. *in Epist. 24.* Cur vero hujusmodi homines adeo salacitate nimia afficiantur, non adeo planum est determinare.

Aut

Aut *Elephantiasis* significat *Arabibus* tumorem pedum ulcerosum malignum a sanguinis atrabiliarii putredine corrosiva & corruptione sucum nutritium quoque perdente obortum. Vide *Ionston. d. l. c. 10.* Hanc quoque intellexit *Lang. l. 1. ep. 12. & 17. (4)* *Elephas* quoque notat Chymice *Aquam fortem* *Ruland. in Lex. Elephantias* quoque significat *serpentem.* *Aldrov. Hist. Serp. ac Drac. l. 1. c. 1. §. Epitheta, & c. 15.*

Elepodatum, id est, *limatum.* *Ruland. & Iohnf.*

Elyfna, idem, quod *Molybdæna.* *Rul. & Iohnf.*

Elzfmatis, id est, *Plumbum ustum.* *Ruland. & Iohnf.*

Elevatio est vocabulum diversæ significationis. Dicitur de Pulsu, vel potius arteriæ distensione, & ita respondet Græco *διεσολή*: vel de tumore, seu intumescencia membri. Ita *Elevatio* stomachi *Forest. l. 18. Obs. 30. in Schol.* Gr. dicitur *επάσις, επάρια.* *Elevationes* jecoris, lienis, hypochondriorum leguntur aliquoties apud *P. M. de Calderia Tom. II. Oper. p. 14.* Vel dicitur Chymicis artificiosa *sublimatio & sublimatio* (Gr. *μετεωρισμός*) quando partes spirituales a corporeis, subtiles a crassis, non fixæ a fixis, instar fumi, vi ignis *elevantur*, & a summitate capitelli condensantur. Est & vel sicca, vel humida. Sicca, vulgo *Sublimatio*, est, qua partes siccæ subtiliores *elevantur*, cum adhærentia sui vasis. Hæc sequenti modo peragitur. Accipio materiam aliquam sublimandam, eamque vel solam vel aliis admixtam materiis, vasi alicui vitro aut terreo inferius lato, vel rotundo includo, ita ut duabus partibus vacuis tertia implera sit, Vasi huic, sive cucurbitæ, alembicum cœcum in vertice parvo foramine perforatum impono, luto obduco, & ne spiritus aut partes sublimatæ exhalare possint, obfirmo. Deinde in catinum arenarium, tribus digitis a fundo & parietibus, intercedente arena, vel in ignem liberum pono, caloremque per gradus augeo. Primo autem gradu omnis humiditas abeat, necesse est, quod imposta vitro lamina aliqua ferrea lævigata facile exploro. Cum enim humiditas aliqua adhuc residua est, lamina illa adhæret, sed quando omnis humiditas discessit, spiritus sicci ascendunt, & hinc alembici foramen superstrato aliquo vitro adegato, luto bono, ne spiritus expirent, claudo. Tandem ignem tantisper foveo, donec omnis materia *sublimanda* elevata est. Nonnulli loco cucurbitæ scutella, vel concha aliqua terrea materiam

continente cum vitreo cono parietibus vasis inferioris rite accommodato utuntur. *Ruland. Ita Flores Sulphuris & alii parantur per sublimationem.* Vide de hac *Rolsnik. Chym. l. 2. c. 2.* nec non *D. Wedel. Pharmac. Acroamat. l. 1. sect. 3. c. 4. p. 111. segg.* Humida dicitur alias *Destillatio*, de qua vide supra suo loco.

Elevativus, est epitheton Aquæ, quæ *Elevativa* dicitur *D. Joh. Schteyero Medico Cizensi in tract. Fluidum Magnum Membr. X. §. 1. & 2. p. 37. 38.* & est supracœlestis ad primordia aquæ chaoticæ pertinens, ex qua sidera prodidiisse scribit *Becherus.* Distinguitur a *Congelativa*, quæ est in globo terraqueo.

Elevatorium, (perperam *Elevaterium*) est nomen instrumentorum Chirurgicorum diversorum, quale etiam *Paræus* invenit, de quo vide *Sculter. Arm. Chir. Part. I. Tab. III. fin. 4. Elevatorium* linguæ *Tab. XI. fig. 7. Blas. Med. Un. p. 73.*

Elidrium, *Elidrium*, vel est gummi *Mastix*, vel notat *Mercurium*, sive *Rhaponticum*: Vel est massa metallica parata ex duabus partibus argenti, una auri, & una æris inter se mistis. *Rul.*

Eligii morbus dicitur *Joh. Anglico*, fistula propter curationem, quia patiens fistulam habens ex itinere ad locum illum calescit, & ita materia consumitur atque curatur. *Ros. Angl. p. 1029.*

Elinyo, *ελινύω*, significat otior, ferior, quiesco, immoror. Verbum frequens *Hippoc. 2. de R. V. l. A. t. 53. l. 6. Epid. f. 1. t. f. 4. t. 13. l. 1. de fract. t. 9. 45. l. 3. de iis, q. in med. t. 20.*

Eliotropia, (rectius *Heliotropia*,) est nomen Gemmæ, vel lapidis pretiosi, cujus mentio fit in *Ger. Dornei tr. de gemmar. struct. Th. Cb. Vol. I. p. 487.* ubi dicitur, quod gignatur ex cœlo *Veneris*, & ex cœlo & terra *Martis* cum terra *Lunæ.* Aliter paulo ejus compositio traditur a *Lullio in Tract. Animæ transmutatio. Vol. IV. p. 190.*

Elivatio, idem, quod *Colliquatio*, vide supra suo loco.

Elixatio, *ελίσις*, est species coctionis notissima in re culinaria, qua massa quædam solida per liquidum affusum vi caloris externi servectum dissolvitur, coquitur & emollitur, aut liquefcit; quemadmodum fit quotidie in culina, ubi videre est, panem aquæ aut lacti incoctum, motu igniculorum (qui per ollæ corpus penetrant in liquorem primum, & hinc in panem) dissolvi & attenuari, & liquefactum permisceri cum aqua, aut lacte, atque ita redigi in unum corpus quasi homo-

genium, quod pulrem nominamus. Linden. *Ex. XIII. §. 166.* ubi etiam *Elixationem* in ventriculo fieri statuit, pro chyli elaboratione, quamvis alii sint, qui negent, & fermentationem urgeant, cum tamen fermentatio *Elixationi* minime opponatur, quemadmodum colligere licet ex Will. *de ferm. c. 7. sub fn. & c. 9.*

Elixir, terminus Pharmaceuticus & Chymicus, de cuius origine & etymologia legi poterit Rolf. *Chym. l. 4. sect. 2. c. 1.* ubi & variae ejus significationes occurrunt. Apud Rulandum seqq. leguntur. *Elixir, Elei*, id est, Medicina. *Elixir* medicina est incomparabilis conservandae vitae & pellendis morbis dicata. Vel *Elixir* est fermentum, cujus minima quantitas sui generis ingentem molem in pastam sibi similem penetrando conglutinat. *Pasta* h. l. est spiritus vitae hominum, internusque vitae balsamus. Est interna corporis conservatrix in eo statu, in quo illud reperit. *Elixir* autem externus, arte balsamus, ab externis conquisitus ac preparatus in spagyricum fermentum. Vel *Elixir* etiam est medicina fermentata, vel ex auro solo, vel ex septem metallis. Vel *Elixir* est species ex pluribus diversi generis simplicium speciebus composita. Itaque cum Oleum Terebinthi componitur cum floribus Sulphuris, & oleo Myrrhæ; quando quintæ vini essentiae miscetur tinctura Croci; magisteria vegetabilium magisteriis mineralium, seu essentis, seu extractis aliis, & similia coadunantur in medicinam compositam, *Elixir* vocantur. Potissimum tamen excellunt *Elixiria* liquida, quæ forma sua representant aquas bezoardicas, aliasque stillatitias compositas, quibus ob cognationem nomen communicatur. Aliis *Elixir* distat ab omnibus aliis essentis, quod fiat ex pluribus, & detur vel ad sanitatem in eodem statu detinendam, vel ad imminentes morbos arcendos, præservandumque a putredine. Hodieque communiter accipitur pro liquore spirituoso, facultatibus præcellentibus mediante infusione imprægnato. Hinc convenit ut plurimum cum *Tincturis liquidis*, Schrod. *l. 2. c. 52.* Rolfink. *d. l. & seqq. capp.* Jung. *Libav. Syn. Arc. Chym. l. 8. c. 43.* & D. Wedel. *Pharm. Acroam. l. 2. sect. 2. c. 7. p. 302. seqq.* & prolixius D. Iunken *Corp. Pharmac. sect. 3. c. 9. p. 565. seqq.* *Elixir* etiam dicitur Lapis Philosophicus, Robert. Valensis *de verit. & antiquis. Chym. c. 1.* estque vel perfectum, vel imperfectum. Vide plura in *Theatr. Chym. Vol. I. II. III. & V.* Lacinius dicit: *Elixir* paratur ex tribus, Sole, Luna, & Mercurio, consentiæ mediæ inter

molle & durum, mollius ac subtilius, quam Mercurius. Secus enim aurum exinde paratum fit intractabile. Ex *Elixir* fit Azoth, & est prima pars laboris circa lapidem Philosophicum. *Elixir* duplex est: album, & rubrum &c. Rul. In *Elixir Paracelsi* animadvertit Helmont. *tract. Arcana Paracelsi.* Hodieque etiam commendatur a Chymiatris. *Elixir proprietatis Paracelsi* duplici modo paratum, vel cum acido sive spiritu Sulphuris, vel sine acido cum alcali paratum. Plures formulas *Elixir Paracelsi* videbis in laud. Iunk. *loc. cit. p. 568. seqq.* Quid Frundexio *Elixir arboris vitæ* dicatur in *Tractatu h. tit.* nimirum preparatio lapidis Hæmatitis cum Sale Ammoniaco, videatur in *Collect. Leidens. c. 213. & 332.*

Elixis, ἔλιξις, significat *Linctum*, idem, quod ἔκλεγμα, Hipp. *lib. 7. Epid. VI. 10. IIX. 12.* Vid. *Ecleigma*.

Elixiviatio vocatur operatio, quando post calcinationem alicujus materiæ affusa aqua sal aliquod extrahitur fixum. D. Wedel. *Ph. Acroam. l. 1. f. 1. c. 4. p. 21.*

Elleborus, Elleborismus, pro *Helleborus, Helleborismus*, ponitur. Vide infra *Helleborus*.

Ellobos, ἔλλοβος, dicitur de seminibus, quæ in siliquis continentur, ut fabæ, phaseoli &c. Gorr. *ex Theophrast. p. 134.*

Ellychniotos, ἔλλυχνωτός, *linimenti* genus apud Chirugos, Galen. *Introduct. c. 19.* sic dictum, vel quod in *Ellychnii* formam componeretur; vel, quod verius est, ex eadem materia constaret, ex qua *ellyphonia* fiebant, quibus vis erat ad supercrescentia ulcera non mediocris, Gorræus *p. 135.*

Ellychnium, ἔλλυχνιον, significat *funiculum* in candelis, sive *lucernarium*, ut flamma continetur. Extinctus vero ab Hippocr. ad suffocationem uteri in suffitu commendatur, *l. de Nat. mulier. XXII. 12. l. 2. de morb. mul. LXXXI. 6.*

Eloanz, dicitur *Auripigmentum*. *Elome*, idem, Rul.

Elogium significat apud Paræum *Renunciationem*, sive *Judicium Medici* de egri statu. Vide *Renunciatio*. Alias notum est, quod *Elogium* idem sit, quod *Commendatio*, Laus.

Elongatio, est species luxationis imperfectæ, Græce Ἐξάρθρωσις, ad differentiam *Luxationis*, vel *Exarticulationis* perfectæ, quæ Ἐξάρθρωσις vocatur. Illa fit, quando ligamentum saltem articuli elongatur, ita tamen, ut os non penitus exeat e junctura. Forest. *l. 9. Chirurg. Obs. 1. Schol. Elongatio* etiam accipitur pro remedio Chirurgico, & quidem primo in curatione *Luxationis*, Fallop. *tr. de luxat.*

nat. c. 3. Tom. II. p. 65. Idem, quod *Extensio*.

Elopinium, *Dragantum*, *Vitriolum*. Rul.
Elos maris, *plumbum ustum*. Idem.

Elpis, ἐλπίς, *Spes*, est inter affectus animi, cujus significatio notissima, de hujus natura vide *Villis P. 1. An. brut. c. 9.* *Charlton. Ex. 8. Patbol.* Hæc cupiditas futuri cum opinione fovet ægrum, etiam dum mors ferre in labris est. Egroto enim dum anima est, spes esse dicitur. Usus Hippocr. hoc vocabulo 4. ap. 74. *Jung. Dieter. n. 276.* Spem aliquando frustrari, ut moriatur aliquis, de quo *Medicus fuit securus*, testatur *Linden. Ex. III. §. 10.*

Elutriatio, μεταγγισμὸς, dicitur materiæ liquidæ ex uno vase in aliud transfusio, ut vel sordes crassiores, vel etiam materia exsiccanda per assuum liquorem vel macerata, vel lævigata prius a liquore illo iterum liberetur. Vide passim in libris Pharmaceuticis.

Eluvies, vel *Eluvio*, significat in genere Effluvium materiæ fluidæ, aquæ vel alius, quemadmodum ex aliis Lexicis constat. In foro Medico denotat excrementum quoddam uteri vitiosum & hamoris lymphatici ceu materiæ fluoris albi, testatur *Pechlin. Obs. Ph. Med. l. 1. O. 36. fin.*

Eluxatio, ἐξάρθρωσις, idem quod *Luxatio*, *Exarticulatio*.

Elytron, ἔλυτρον, significat tegumentum, involucrem, vaginam, putamen. Ita tunicas spinalem medullam involventes Hipp. vocavit ἔλυτρα, Gal. 3. de art. t. 33. Ita quoque seminum folliculi vocantur apud *Diosc. l. 2. c. 111. & l. 4. c. 167.* Unde & ἑλυτροειδὴς dicitur tunica testium propria, quasi *Vaginalis*, estque processus peritonæi, & in ea fieri hernias, vult *Rolf. O. ac M. gen. dic. part. 1. c. 16.* qui ab ἐρυθροειδῆ distinguunt. Alii tamen eandem esse arbitrantur. Vid. *Barthol. l. 1. An. c. 7.* Hac feminas carere, dixit *Gal. l. de dissect. vulv. c. 9.* Vide *Vagina*.

Elz, *Elzimar*, id est, *flos aris*. *Rulandus.*

Emaciatus, λεπτοώδης, idem quod *Extenuatus*. Vide *Leptysmos*.

Emanatio commodius vocabulum videtur *Emullero* ad exprimendum mensium defectum, quam *Suppresso*, quia hoc nomen rectius de actu fluentibus cohibitis usurpatur.

Emballo, ἐμβάλλω, *Embole*, ἐμβολή, & verbum & nomen hoc accipitur chirurgice de repositione ossis articulatione sua elapsi, apud Hippocr. 1. de fract. t. 9. f. 1. t. 40. §. 1. 52. Per metaphoram etiam significat *hostiliter* vel *violenter invadere*, aggredi *l. 5. Ep. XIII. 7.* *Jung. Foef. p. 202.*

Embamma, ἔμβαιμα, hoc est, *Intinctus*, est species condimenti liquidi, in quod intingimus cibum ad saporis commendationem, appetitum excitandum, aut cruditates p. n. digerendas; quale fuit olim acetum conditum, vinum saccharo edulcoratum: item *Mostarda* e *sinapi*, *Gorr. p. 135.* & *Rolf. O. ac M. M. Sp. l. 14. f. 1. c. 24.*

Embaphion, ἐμβάσιον, acetabulum, sive vasculum, quo medicamenta vel alimenta induntur, aut mensurantur. Legitur apud Hipp. 1. 1. de morb. mul. Cl. 1. l. 2. LXXXV. 21. LXXXVII. 14 LXXXIX. 8. *Atramentarium* quoque dici ἐμβάσιον, alias μελανδοχίον, monstrat *Linden. Ex. V. §. 26.*

Embasis, ἐμβασίς, infessus, *labrum*, solum aquæ calidæ, in quo quis lavatur. Dicitur & κολυμβήθρα, *Gorr. δεξικωλύθ. d. 1.*

Embate, ἐμβάτη, significat *pellicum indumentum*, vel tegumentum, Hipp. 1. de int. aff. LIX. 15. Quidam volunt etiam, aliquando idem esse, quod ἐμβασίς, *labrum*, aut pelvim ad lavandum. *Foef. d. 1.*

Embole, ἐμβολή. Vide *Emballo*. *Repositio*.

Emborisma, *Emborismum*, corrupto vocabulo Latino, legitur pro *Aneurysma*: quemadmodum & *Hypopyrisma*. *Ingrass. comm. ad Avic. de Tum. p. n. p. 112. fin.*

Embothrume, ἐμβόθρημα, *foveam recipio*, incavor in foveam, vel scrobem, Hipp. 1. de Cord. W. 17.

Embotum, notat *Corniculum auriculare*, altero extremo latiore, altero angustiore, teste *Forest. l. 12. Obs. 9. Schol. in fin.* *Meminit* & *P. Morellus l. 2. de formul. remed. l. 2. sect. 2. c. 9. circa finem*, quamvis talis tubulus vel syphunculus aliis quoque corporis partibus adhiberi possit v.g. utero, peni, quemadmodum videre licet apud *Claudin. l. 2. de Ingress. ad infirmos sect. 2. c. 29. p. m. 315.* & in *Observationibus Marcelli Cumani a Vvelfchio collectis Obs. 21.* quamvis hic non probet hoc nomen, existimans ἐμβολον, embolum esse dicendum, h. e. *Injectorium*, *Insudibulum*. in *Nor. ad h. l.*

Embregma, *Embroche*, ἐμβρεγμα, ἢ ἐμβροχῆ, medicamenti, vel auxilii genus est, cum locis affectis liquore aliquo humectatis perfusisque lanam deinceps, aut lineum eodem liquore imbutum imponimus, imbecillus *Cataplasmate*. Sed tamen ubi commode aptari id non potest, ut in capite, ubi ὁ ἐμβροχῆ apte adhibetur, & illis similiter, qui propter imbecillitatem ferre non possunt *Cataplasmatum* gravitatem: item præcordiis inflammatis per initia morborum, quo tempore intempestivus est usus *Cataplasmate*.

zaplasmatum, præterea fracturis & contusionibus, cum Emplastico uti non licet, Castell. Meminit & C. Hofm. *com. ad Gal. de V. P. n. 366. 574.* Schroder. ita descripsit: *Embroscha*, irrigatio, instillatio, stillicidium, est fomentationis genus, cum liquor fomentans stillatim senugatim in partem fomentandam funditur, l. 1. c. 3. Dicitur & *Embroschatio*, *Impluvium*. Vide P. Morell. *Meth. præser. form. l. 2. f. 1. c. 7.* Vocatur & *ἐπιβροχή*, Gal. l. 13. *Meth. M. c. 22.*

Embrithes, *ἐμβριθής*, gravis, ponderosus, per metaphoram de morbis dicitur. Hippocr. in *Epist. ad Sen. Abderit. fin.*

Embroschatio, *Embrosche*, vide *Embregma*.

Embrontetos, *ἐμβρόντητος*, attonitus, proprie a tonitru, consequenter & de apoplexia correptis dici potest, Forest. l. 10. *Obs. 69. Schol.*

Embryo, *Embryon*, *ἔμβρυον*, fetum in utero, & quidem jam membris suis delineatum significat. Differt ergo a vocab. *κύμα*, conceptus, de quo supra; item a *γόνι*, de quo infra, Gal. l. 1. *de sem. c. 9. Diet. n. 277.* Hipp. meminit *5. apb. 31. 48. 60.* Per metaphoram etiam usurpavit vocab. de aliis involutis & inclusis, *tr. de Caducis*, §. 2.

Embryonatum, de Sulphure interno, quod præcellit, Spagyricè dicitur, ab origine specifica, ut Sulphur embryonis, auri, lapidis &c. *Embryonati* sulphuris duæ notandæ conditiones. Una ex fixa volatilis fit: altera purus & vivus est ignis invisibilis & visibilis. Utraque in similem consummationem transit, signi videlicet ac morbi. *Embryonati* sulphuris extractio fit, vel per sublimationem, vel per descensum. Videatur Ger. Dornæus *de genealog. miner. c. 17. in Theatr. Chym. Vol. I. p. 584.* Illius Sulphuris *Embryonati* acidum est *Universale Esurinum*, omnium metallorum & mineralium principium activum, quod, dum adhuc in forma nativa exit, rodendo mineras coit cum his in Vitriolum. Hoc Basilium sub *Spiritus Vitrioli albi* nomine olim quæsisse autor est D. Etmuller. in *notis ad Ludovici Pharmac.* Alias & *Sal acidum Embryonatum* dicitur, quod in terræ visceribus delitescit, nulli alii corpori junctum.

Embryoblastes, *ἐμβροβλάστης*, instrumentum dicitur chirurgicum, ad contundenda ossa in extrahendo fetu accommodatum, quod & *πίστρον* dicitur, Hipp. l. *de morb. XCVI. 4.* Gal. etiam exponit per *θλάσις*, vel *θλάσης*, Foes. p. 507.

Embryotomia, *ἐμβροτομία*, idem, quod *ἐγχευοτομή* ἢ *ἐμβρία*, i. e. *exsecutio fetus in utero mortui*. Foes. in *not. ad lib. Hipp. h. tit. Dif-*

fert ab *Hysterotomia* vel *Hysterotomotocia*, quæ est fetus vivi per sectionem uteri exemptio, sive Partus Cæsareus. Cæterum *Embryotomia* etiam embryonis dissectionem Anatomicam notat juxta Blancard.

Embryulcos, *ἐμβρυαλκός*, idem, quod *ἐλκυστήρ*, *ὄνηξ*, uncus ferreus ad extrahendum foetum. *Ἐλκυστήρ* legitur apud Hipp. d. l. Descriptionem & delineationem vide apud Chirurg. Scriptores, præsertim Aquapendent. *de oper. Chirurg.* Operatio quoque dicitur *ἐμβρυοελκία*, ἢ *ἐμβρυαλκία*, Ægin. l. 3. c. 76. *fin.* quam Rolfink. *ἐμβρυοσπαραλκία* vocavit, O. ac M. M. *Spec. l. 4. f. 1. c. 35.* describens, quod sit portentosum artis Medicæ opus terribile intuentibus, puerperis desperabundis exoptabile. De hac vid. Aquapend. l. *cit.* Paræus l. 23. *Chir. cap. 26.* Hildan. *cent. 6. Obs. 64.* & in *epist. ad P. Croquerum*. P. Barbett. *Chir. P. 1. c. 23.* e novissimis Cornelius Sollingen Med. D. & Chirurgus Hagenensis in *peculiari tractatu Chirurgiæ sue annexo.*

Embula, id est, Canna, vel fistula. *Rul. Emedullo*, *ἔμεδουλλίω*, id est, cortice libero, exentero, *λεπίζω*. Rhod. *ad Scrib. n. 74. 95.*

Emericus, nomen lapidis pretiosi adeo duri, ut ab artificibus adhibeatur ad ferrum, chalybem & alias gemmas crystallo aut chalybe duriores secandas. Rob. Boyle *tr. de corp. solid. porosit. c. 2. & 6.*

Emesia, *ἔμεσια*, *Emesis*, *ἔμεσις*, *Emesma*, *ἔμεσμα*, idem, quod *ἔμετος*, vomitus. Vide *Emetos*, Hipp. l. 2. *de Morb. XXXVI. 9. XXXIX. 25. LXXII. 8. l. 1. Prorrh. f. 2. t. 28.*

Emeticum, *ἔμετικόν*, i. e. *Vomitorium*. Vide *Emetos. Vomitoria*.

Emetocatharticum, *ἔμετοκαθαρτικόν*, dicitur hodiernis quibusdam Medicis, præsertim Chymicis, medicamentum sursum deorsumque purgans, in quibus fingendis & excogitandis sicut curiosi esse solent præter necessitatem & utilitatem, ita nec intermittunt nova quoque comminisci, & attribuire nomina, ut eo facilius applausum inveniant.

Emetos, *ἔμετος*, *Vomitum* significat, qui nihil aliud est, quam excretio violenta per os, proveniens a ventriculi motu convulsivo, per spirituum animalium in fibris tunicarum præsentium irritatorum explosionem, quemadmodum egregie hoc demonstravit Vvillis *Phar. Rut. P. I. f. 2. cap. 1.* Causæ externæ *Vomititionis* sunt omnia illa irritamenta inproportionata, tunicam interiorem ventriculi nerveam velliantia, sive ori ingesta, ut Alimenta, Medicamenta, quæ propterea dicuntur *ἔμετικά* ἢ *vomitiva*.

vomitoria. Venena; vel in ventriculo genita h. e. materies quedam, & saburra corrupta &c. *Vomitus* alius est spontaneus, 1. *aph.* 2. 6. *aph.* 15. alius arte factus, de quo vide Willis d. l. f. 2. c. 2. Verbum est *ἔμεω*, vomo, Dieter. n. 278. 279.

Eminentia, *ἔξοχή*, *ἔξοχθημα*, significat omnem protuberantiam, vel tumorem etiam exiguum, præternaturalem. Estque vel ulcerosa, Forest. l. 8. O. 17. Schol. vel non ulcerosa, ut callus, verrucæ. Scribon. n. 227. de quibus omnibus suo loco. Vide *Protuberantia*.

Emissarius, dicitur in Medicina de Spiritibus animalibus, qui sunt animæ rationalis *Emissarii*, Charlton. Ex. VIII. *Patbol.* & alii. *Emissarium puris*, i. e. ulcus, Scribon. n. 206. 229. Ita *emissarium* idem est, quod *Excruculum*, de quo vide infra suo loco. D. Wedel. *Patbol. sect.* II. c. 3. p. 206. 207.

Emmenagoga, *ἐμμηναγωγά*, sunt medicamenta sanguinem menstruum fœminarum subsistentem promoventia, caute a Medicis præscribenda, fœmellis præsertim cœlibibus suspectis. De horum natura, usu & efficacia legatur Cl. Wedelius in *Amœnit. Med.* l. 2. *sect.* 2. c. 11. p. m. 394. *seqq.*

Emmenia, *ἐμμήνια*, idem, quod *καταμήνια*, sanguis menstruus fœminarum. Vide *Menstruum*.

Emmotos, *ἔμωτος*, *Linamentarius*, dicitur de eo, qui, vel quod curatione indiget per *Linamenta*, *διὰ μοτῶν θεραπεύεις*. Ita de hominibus usurpatur, de *artic.* 7. 55. 59. de utero l. de *nat. mul.* VI. 5. l. 2. de *morb. mul.* XXIX. 4. & 5. *aph.* 47. Vid. Dieterich. n. 280. de ulceribus, 3. de *artic.* 7. 93. l. de *intern. aff.* XVI. 11. Jung. Foes. p. 203.

Emogia, vitiose ob ignorantiam vel negligentiam Græcæ Linguæ pro *Hemodia* legitur, id est Stupor dentium. Joh. Stephan. *Paraphras. ad Avic.* l. 3. *fen.* 7. c. 23. p. 222. Vide *Hemodia*.

Emolliens, *μυλθακτικός*, *μυλθακτικός*, dicitur de remediis, quæ temperata humiditate & calore blando vim habent solidiora & duriora resolvendi. Vide *Dogm. Med. Gen.* P. VI. c. 2. *dogm.* 9. Coincidit cum *χαλαστικῶς*, *Λαχαντικῶς*, de quibus supra Vide *Chalasticos*. Jungatur & D. Wedelius *Amœnit. Med.* l. 1. *sect.* 2. c. 1. p. 42. *seqq.* ubi prolixius exposita reperies. *Emollitio* dicitur *μυλθαξίς*, 3. de *R. V.* l. A. t. 13. *Emollitio* ossium quei fiat, vide *Os*.

Emotio, *ἔκπαισις*, vel de mente dicitur, & ita pertinet ad *Delirium*. Vide suo loco; vel

de parte corporis: & ita coincidit cum *Luaxatione*, aut morbo in situ mutato.

Empasina, *ἔμπασιμα*, idem, quod *καπάσιμα*, inspersio. Vide *Catapasina*.

Empeiria, *ἐμπειρία*, *Experientia*. Dicitur & *πείρα*, 1. *aph.* 1. Estque nihil aliud, quam e- jus, quod frequenter & eodem modo visum est, comprehensio & memoria, Galen. ad *Thrasib.* c. 11. Est summe necessaria in arte Medica, ceu subsidium, criterium & fulcrum artis, sed non solum, quin etiam ratio conjungenda. Qui vero soli *Experientie* confidunt, dicuntur *Empirici*, cujus sectæ primus autor extitit Heraclion, qui naturæ cognitionem, rationalemque disciplinam nihil ad Medicinam pertinere professus, in usu & experimentis eam posuit. Vide Gal. passim in *scriptis* potissimum in *Theatr. Mundelle*, voc. *Experientia*. *Experientia* est vel universalis, vel particularis, vel singularis. Illa est consensus omnium exemplorum: Ista consensus multorum exemplorum: Hæc, cum in uno aliquid observatum est, Dieter. *Iatr.* n. 665. ubi plura de hoc argumento reperies. Dicitur alias proverbialiter stultorum magistra *Experientia*, Linden. Ex. XII. §. 129. 182. *Experientiam* descripsit Gern. Dorn. quod sit veritatis manifesta demonstratio, *Spec. Philos.* c. 3. *Tb. Chym.* Vol. I. p. 243. Ita etiam laudavit Meneus in *Aur. Vell.* l. 2. Vol. V. p. 404. At Hippocr. d. l. fallacem eam dixit, *σφαλερὴν*, si scilicet ratione destituatur. *Ἐμπείροι* vocatur, qui gnarus est alicujus rei, Linden. *Exerc.* XIII. §. 150.

Empheblasmenos, *ἐμπεφλασμένος*, infarctus, intro cadens, depressus. Dicitur de osse, l. 2. *Prorrhet.* XXII. 2.

Emperor, *ἔμπερος*, idem, quod *πρὸς*, *mutilus*, membris non absolutus, Hippoc. l. 1. de *morb.* l. 8. III. 12. conf. Erotianus.

Emphasis, *ἐμφασίς*, *representationem*, sive specularem ostensionem significat in definitione Indicationis apud Gal. l. 2. *M. M.* c. 7. prolixius genus hoc exponente Mich. *Gavassetio de Indic. cur.* c. 2. p. m. 48. *seqq.*

Empheres, *ἐμφορῆς*, *similis*, affinis, Hippocrat. 3. de *R. V.* l. A. t. 7. Linden. Ex. XI. §. 148. 150.

Empheromenos, *ἐμφορομένης*, dicitur de contentis in urinis, nebula, sedimento, sublimento, Hippoc. l. 7. *Ep.* XXI. 28. quamvis Linden. legerit *ἐκφορομένης*. Vide Foes. p. 206.

Emphracticos, *ἐμφρακτικός*, *obstruens*, infarciens, idem, quod *ἐμπλακτικός*, Galen. l. 5. de *Simpl. Fac.* c. 11. est viscosæ, vel terrenæ naturæ, mordacitatis expertus, & corpori applicatum

catum tenaciter adhæret, ibid. Opponitur τῷ ἐκφρακτικῷ. Vide supra *Ecephraxis*.

Empbragma, ἔμφραγμα, obturamentum, impedimentum. Legitur apud Hippocr. *l. de part. octimestr. II. 8.*

Empbraxis, ἔμφραξις, *Obstructio*, est meatuum, aut cavitatum naturalium stipatio, ex copia, vel vitiosa qualitate, puta lentore & crassitie humorum proveniens. Et ita pertinet ad morbos organicos, ceu modus certus, per quem meatus angustantur. Vid. *Dogm. nostr. P. 254. 255.* An plenaria detur vasorum sanguineorum in vivo homine *obstructio*, in dubium novissime vocavit D. Gaetke in *Dissert. Inaug. de Vena Porta, sect. 3. p. 35.* ast mihi nullum videtur dubium: verum quod absque mox subsequente sanguinis corruptione diu durare possit, de hoc merito dubitatur.

Empbron, ἔμφρων, id est, *mentis compos*, Hippocrat. *Coac. t. 139. modestus, l. 7. Epid. VII. 10.*

Emphysema, ἐμφύσημα, *inflationem* significat ex flatuosi spiritus copia in corporis cavitatibus collecta, tumorem flatulentum, Hippoc. *l. 3. Epid. agr. 13. post stat. pestil. l. 4. de R. V. I. A. t. 115.* (ad quem locum vide Nostr. *Disp. V. de Remor. purg. §. 17.*) *l. 2. Epid. f. 3. n. 122. 123.* Restrinxit Blasius hoc vocabulum ad humorem flatulentum palpebrarum, *Med. Univ. p. 194.* Significat & *Insufflationem*. Vide *Flatus, Insufflatio*.

Emphytos, ἐμφύτος, *Innatus*, *Nativus*, conatus. Dicitur de calore nostro vitali apud Hippocr. *l. aph. 14.* quod tamen non ita intelligendum est, quod idem numero calor maneat, qui ab initio conceptionis fuit, sed saltem idem specie. Continuatur enim, instar flammæ, per multiplicationem. Vide *Caldum, Ingenitus*.

Empliplao, ἐμπιπλεμί, ἐμπιπλάω, ἐμπιπλάωμι, h. e. *impleo*, *repleo*, apud Hippocr. *l. de R. V. I. A. t. 44. & 7. aph. 55.*

Empipto, ἐμπίπτω, *incido*, vel *intervenio*, *invado*. Vel dicitur de morbis & symptomatibus intervenientibus, Hipp. *4. aph. 46.* Junge Dieter. *n. 282.* vel dicitur de diebus quasi *Criticis intercidentibus*, περιεμπίπτωσι, in quibus Crises fiunt, sed secundariæ & imperfectæ, Gal. *c. 3. progn. t. 1.* Vid. *Invado*.

Empirica, ἐμπειρική. Vide *Empeiria*. De triplici genere *Empirica* vide Keuchen. in *prolegom. ad Q. Seren. p. 50.*

Emplastoma, ἐμπλαστομα, i. e. *intus formor*, *imprimor*, *obstruo*. Aliquoties usus hoc verbo Hipp. *l. 2. de morb. mul. IX. 11. X. 6. XIII. 11. & l. 2. de morb. XIII. 3.*

Emplasticos, ἐμπλαστικός, idem, quod ἔμφρακτικός, *obstruens*. Vide *Emphracticus*.

Emplastrum, ἔμπλαστρον, nomen medicamenti externi solidioris, quam Ceratum & Unguentum viscidum, quod linteo, vel alutæ inductum corpori & cuti applicatur, & adhærescit, P. Morell. *Metb. Form. remed. l. 2. sect. 1. c. 11.* Weker. *Antid. gen. l. 1. c. 37.* *Emplastrorum* vero historiam & catalogum vide apud eundem *Aut. spec. l. 2. sect. 29.* Schrod. *l. 2. c. 53.* & alios, præsertim D. Iunken. in *Corp. Pharmaceut. sect. 3. c. 10.* prolixissime Emplastrorum materiam pertractantem. Quod dentibus imponitur, vocavit Scrib. *quasi Emplastrum, num. 56.* *Emplastrum* animatum tradit Libav. *Synt. A. Ch. l. 1. c. 18.* *Emplastris* nihil esse admiscendum, quod non possit per totum generaliter dissolvi, vult, & fortassis non absque ratione, Helmont. *Pharmac. ac Disp. Modern. n. 57.* *Arts* conficiendi *Emplastrum* dicitur *Emplastroptia*, ἐμπλαστροπτία, Gal. *l. 6. de C. M. P. G.*

Emplatomena medicamenta, ἐμπλαττόμενα, dicuntur eadem, quæ ἐμπλαστικά, quæ exiguis totius corporis meatibus adhærent, & prohibent, ne quid per urinas, aut cutim effluat aut diffuset, Gal. *l. 8. M. M. c. 2.*

Empneumatosis, ἐμπνεύμασις, *inflatio*, idem, quod ἐμφύσημα. Vide *Emphysema*, Gal. in *defin. Medic. Uteri ἐμπνεύμασις*, Æginet. *l. 3. c. 70.* Nominatur & πρῶσις vel πρῆσμα, Foef. *p. 204.*

Empoleo, ἐμπολέω, i. e. *dego*, *vivo*, *verfor*, Hipp. *l. 4. de morb. XXIII. 20.*

Emporeusome, ἐμποροσμοί, significat *invado*, *insector*. Dicitur de iis, qui temere in artem Medicam insulant, & nundinantur quæstus gratia, Hipp. *l. de arte l. 13.*

Empriion, ἐμπριών, *severatus*, est epitheton pulsus inæqualis, in quo pars arteriæ alia magis distenta videtur, alia minus, & proprius habetur omnis magnæ inflammationis, Galen. *l. de puls. ad tyr. c. 11.*

Emprosthotos, ἐμπροσθότος, est species convulsionis. Vide *Convulsio*.

Empsychosis, ἐμψύχωσις, significat *anime in corpus migrationem*, sive animæ cum corpore conjunctionem. Dicitur & μετεμψύχωσις, Gal. *frag. de subst. fac. natur.* Meminit & Helmont. hujus vocabuli *tr. Jus duumviratus, §. 9.* Latine dici posset *Animatio*.

Empyema, ἐμπύημα, item ἐμπύσις, ἐμπύη, Aretezo triplicem habet significationem: (1) Significat omnem suppurationem in genere, sive mutationem in abscessum purulentum, & ita coincidit cum vocab. διαπύημα, Διαπύημα,

ma, Galen. *com. ad 5. aph. 8. ad 7. aph. 44. l. de Tum. p. n. c. 3. com. 1. in prognost. t. 40.* (2) significat collectionem puris in pulmonibus, qui affectus & *Vomica pulmonis* dicitur, & coincidit cum Phthisi; quo pertinet *5. aph. 10.* (3) & quidem usitatissime significat puris collectionem in cavitate thoracis extra pulmonum substantiam. Huc spectant *5. aph. 8. 7. aph. 38. Comm. Galen. in 6. aphor. 27. & 7. aphor. 44. Egroti, in quibus suppuratio fit, dicuntur ἔμπυοι, vel ἐμπύωνοι, Gal. l. 4. de caus. puls. c. 2. & alibi. Jung. Foef. Oec. p. 205. Diet. n. 284. 285.*

Empyos, ἔμπυος, suppurazione affectus. Vide Empyema. Dicitur etiam de linamentis ad sordes purulentas abstergendas, ἔμπυοι μοῖραι, Hipp. l. 2. de morb. mul. XLVI. 12.

Empyreuma, ἐμπύρωμα, significat ignitionem quandam, sive calorem siccum adventitium, veluti combusta accipiunt, Galen. l. 9. de S. Fac. in princ. ex Aristot. l. 2. de part. anim. c. 2. in fin. Talem empyreuma etiam aquis destillatis inesse, testatur Lang. l. 1. ep. 53. & C. Hofm. in præfat. super Officinalia. Empyreuma quoque notat reliquias caloris febrilis post paroxysmum. Dispositio quædam est neutra, mediæque inter febrem & febris intermissionem, intermittentium & putridarum februm propria, ut soluta accessione supersit nonnihil caloris, vel in ipsis humoribus relictis, vel adhuc solidis etiam partibus impressis, quem aliqui febris fomitem appellant. Huic contraria est ἀπυρεξία, sive Infebricitatio. Hæc Castell. & Gorr. p. 138.

Empyros, ἔμπυρος, Hipp. dicitur febricitans, qui febre detinetur, l. 2. de morb. XXXVI. 23.

Emulgentes Arteriæ & Venæ dicuntur rami ab Arteriæ Aortæ & Venæ Cavæ trunco descendente excurrentes ad Renes insignes, quorum illa sanguinem adferunt, ut superfuum & inutile serum cum salinis portionibus effœtis deponant, hi vero sanguinem ab illis recrementis liberatum revehunt ad truncum Venæ Cavæ. Barthol. libell. 1. c. 88. & libell. 2. c. 5.

Emulsio, est nomen medicamenti liquidi a junioribus inventi, quod lac colore æmulatur, ex medulla fructuum, seminumve lactescensium contusorum & tritorum paratum, interveniente liquore appropriato. Pertinet formula inter medicamenta Magistralia, quæ ex tempore præscribuntur & parantur, non Officinalia, quia mox mucum contrahit & corrumpitur. Hujus historiam & descriptionem vide apud Vveker. Antid. spec. sect. 5. P. Mozell. Form. Rem. l. 1. f. 7. c. 7. Schroder. l. 2. Tom. I.

c. 14. Schenk. de med. comp. p. 150. Emulsorium legitur pro Emulsione apud Forest. l. 26. O. 6.

Emunctorium dicitur locus, per quem fit expurgatio vitiosi aut inutilis, Rul. & Iohnf. Ita Glandulæ dicuntur Emunctoria. Ita Cutis est corporis emunctorium, Paracels. Paramir. tract. 2. c. 9. seqq. l. 3. Tract. 4. &c. Ita Nasus cerebri dicitur Emunctorium &c.

Enæ Chartarum apud Marc. Empir. pro inæ, id est, filamenta Chartæ tenuia, quæ ipsam reddunt horridam, Salmaf. in Solinum.

Enemas, ἔναμος, & ἐνάμιον, (1) dicitur de medicamento topico, quod glutinat, Galen. l. 4. M. Med. c. 5. imponiturque maxime cruentis vulneribus sistendo sanguini, l. 2. de C. M. P. G. c. 21. cum cruor, qui αἷμα, dicitur, ex cute ipsa vulnerata, vel etiam ex carne in roris speciem distillat, atque ideo & sanguinarium, & cruentis opitulans, & glutinatorium dicitur l. 3. d. tit. t. 2. Meminit aliquoties Hipp. 3. de fract. t. 3. l. 4. de artic. t. 26. l. 5. Epid. XXXIV. l. 2. de ulcer. II. 130. Constat ex medicamentis non pinguibus, ideoque ἀλιπανα (vide supra Alipana) nominantur; cum debeant siccare, & citra abstersionem leniter adstringere. Maxime ex bitumine componuntur, cumque varii sint generis, duo tamen habentur præstantissima: unum βάρβαρον, Barbarum: alterum Cyzicicum, Κυζικηνόν, appellatum (de quibus supra suis locis) Celsus l. 5. c. 19. (2) dicitur de corpore, & ejus partibus l. 2. sect. 3. n. 110. l. 6. Epid. f. 6. t. 27. de venis, l. de venis XXVII. 7. ubi opponitur ὀδύνημος, pauci sanguinis vena: de nervo, l. de Humid. Uf. V. 6. ad quem locum Interpretes non conveniunt, quid per nervum sanguineum intelligendum sit. Foef. existimat, panniculum carnosum, qui sub cute occurrit, denotari. Erotian. vero per venam exponit. Jung. Linden. Ex. XIII. §. 449. seqq.

*Enæorema, ἐνάωρημα, significat Hippocrati & aliis sublime quiddam in urina innatans, & per mediam urinam pendulum, Lang. l. 2. ep. 41. Sublimamentum Latine dici possit. Dicitur & νεφέλη, Nubes vel Nubecula, Galen. *com. 2. in Progn. t. 29. & Erotianus, qui ex Hippocrate ἐπιπλωρήματα dicit, forte rectius. Variant vero ἐνάωρηματα in agris. Interdum est tenuius, & nubeculæ simile, quod vocat Hippocr. ἐνάωρημα ἐπιπέφαλον, l. 3. Epid. agr. 1. 3. & 5. interdum genituræ vel massæ seminali simile, & vocatur γουνοειδές, l. 1. Epid. agr. 1. & l. 3. Epid. agr. 3. interdum rotundum, dispersum, non residens, στρογγύλον, διασπαρμένον, ὅτι ἔχ' ὕδρυν, l. 1. Epid. agr. 1. & l.**

ἐν l. 3. *egr.* 11. *post stat. pest.* Idem dicitur & μεταφωρον, i. e. *sublime*, superficiem superiorem occupans, l. 3. *Epid.* *egr.* 3. 9. 12. *post stat. pest.* Urina cum *sublimamentis* dicitur ἔρον ἀνωφερυμένον, ἢ ἀνωφερύων, i. *Prorrh.* f. 1. r. 4. & 31. *Coac.* t. 198. Sed aliquando oculi dicuntur ἀνωφερυμένοι, *sublimes*, suspensi, quales cernuntur in moribundis. i. *Prognost.* t. 10. Vide *Foef.* p. 208.

Enantesis, ἐναντιότης, dicitur Galeno *occurfus vasorum sanguiferorum*, quando vasis descendentibus alia ascendentia obviam veluti veniunt, notante Boneto *Anat. Pract.* l. 1. *Part. I. Obs.* 8. p. 11. Qualem *occursum* aliquando observari inter venam mammariam & epigastricam in recto abdominis musculo, testatur *Barthol.* lib. 1. *An. c.* 6. p. 55.

Enantios, ἐναντίος. Vide *Contrarius*.

Enarges, ἐναργής, *manifestus*. Usurpavit Hippocr. de *insomniis* i. *Prorrh.* f. 1. r. 5. & *Coac.* t. 90. Dicitur & liquidus, Galen. l. 2. de *san. tu.* cap. 4.

Enaricymon, ἐναρικύμων, idem, quod ἀρικύμων, *fœcundus*, da. Vide *Aricymon*.

Enarthrosis, ἐναρθρωσις, est species διαρθρώσεως, cum cavum excipientis ossis altum admodum est, caputque, quod in id inseritur, oblongum, Galen. l. de *ossib. in proœm.* Ejus pauca sunt exempla, ut cruris cum ischio, & forte tali cum osse navis speciem referente. Latine dici potest *Inarticulatio*. *Barthol.* libell. 4. *Anat. c.* 1.

Enaulia, ἐναυλίη, proprie dicitur via interior, vel trames, aut fistularis via, aut interior habitatio, ac domicilium. Sed Hippocr. metaphorice usurpavit de vulva interiori cavitate, sive vagina, vel collo, l. 2. de *morb. mul.* XIX. 13. Verbum ἐναυλίζομαι significat *immorari*, permanere, 2. de *nat. hum.* t. 10.

Encanthis, ἐγκανθίς, duplicem habet significationem. Vel enim accipitur pro immoderato augmento angularum oculi, cui opponitur *foiaks*, *Rhœus*, immoderata eorundem diminutio, Galen. l. de *diff. morb.* c. 9. Vel sumitur pro excessu & carnis excrecentia in oculi angulo majore, l. *defin. medic.* nec est tumor toto genere p. n. l. de *tum.* p. n. cap. 17. Pterygio oculorum plerumque succedere solet. Alias malum hoc canibus frequens minus homines corripit, & eos magis, qui in mari versantur. Cujus duæ differentiæ observantur: siquidem aliquando hoc carnis incrementum benignum est, & tenerum, laxum, & sine dolore, quod medicamentis siccis consumendum est: aliquando vero malignum, durum, inæquale, & cum dolore punctorio, quod ma-

nu curare, & scalpro evellere oportet, *Castell.* De medicamentis πρὸς ἐγκανθίδος vide *Galen.* l. 4. de *C. M. S. c.* 7. De hoc affectu legatur et *Aquapendens* r. *Operat. Chir. b. tit.* Quod et caruncula in angulo majori naturaliter se habens dicitur ἐγκανθίς, vult *C. Hof. comm. ad Galen.* l. de *V. P. n.* 750.

Encardion, ἐγκάρδιον, late significat medium uniuscujusque rei, *medullium*. Strictè vero dicitur medulla caudicis, ἐγκάρδιον, quæ et ἐντερώνη apud *Dioscor.* l. 1. c. 12. Strictissime quoque locum significat, ubi cor situm obtinet. *Gorr.* p. 122.

Encarpus, ἐγκαρπος, *fructuosus*, in se fructum habens. Unde ἐγκάρπια dicuntur fructus, vel poma, quæ multum feminis in se habent, et hæc sunt διαχωρητικὰ, alvum subducentia, *Hipp.* l. 2. de *diat.* XXXIX. 2.

Encarsios, ἐγκάρσιος, *transversus*. Refertur ad modos frictionis a *Galen.* l. 2. de *san. tu.* c. 3. *princ.*

Encatacleisimos, ἐγκατακλεισμένος, *interclusus*, *interceptus*. Usurpat *Hipp.* de excrementis, quæ longo tempore non dejecit alvus, i. de *R. V. I. A.* t. 32.

Encatadamasthén, ἐγκαταδαμασθέν, dicitur corpus afflictum, *perdomitum*, *Hippocr.* l. 7. *Epid.* XXXIX. 3.

Encataleipome, ἐγκαταλείπομαι, ἢ ἐγκαταλείπνομαι, significat *relinquor*, et dicitur apud *Hipp.* de iis relictis, vel morborum reliquiis, quæ post morbi judicationem aut solutionem adhuc in corpore humano de materia peccante, vel ejus effectu residua sunt ex i. *aph.* 12. l. 2. *Epid.* *secl.* 2. n. 72. l. 6. *secl.* 2. t. 12. vel 32. juxta *Linden.* in qua sectione aliquoties hoc verbum legitur. *Vid. Dieter.* n. 233.

Encatalepsis, ἐγκατάληψις, idem, quod ἐπόληψις, vel κατόληψις. Vide *Apolepsis*, *Catalepsis*. Legitur apud *Hipp.* l. 6. *Epid.* f. 2. t. 12.

Encatantlepis, ἐγκατάντησις, significat apud *Hippocr.* perfusionem aqua factam, atque coincidit cum ἐπατήσις. Vide *Epantlepis*. Legitur l. de *decent. ornat.* VII. 17.

Encathisma, ἐγκάθισμα, est sessio in aqua medicata ab imis pedibus, vel feminibus, usque ad umbilicum, ita ut supernæ partes non madescant, Galen. l. 5. de *C. M. P. G.* c. 13. Hodieque vocatur *Semicurpium*. In quibus affectibus hoc remedii externi genus conveniat, non est hujus loci determinare. Alias vocatur & *Infessio*. Vide *Infessio*. Meminit *For.* l. 27. *Obs.* 24. *Schol.* *Hild.* de *dysent.* c. 19. & de *libotom.* c. 9. Habet & *Pathologicam* significationem, qua denotat corporis abscessus, tumores, excrecentias, corpori velut insiden-

tes, & balneis fomentisque indigentes, Apul. *l. de medic. herb. c. 38. n. 3.* Humelberg. *comm. ad b. l. pag. 143.* Legitur & *Encathesma*. Diminutivum *ἐγκάθιστον* legitur apud Moschion. *de morb. mul. c. 35.*

Encauma, ἐγκώμα, in genere significat *Inustionem*, pustulam ex ustione contractam. Deinde ita dicitur ulcus in oculo, quod a febre ut plurimum cum crusta impura in nigro, aut albo oritur. Ac in nigro quidem dum fit, sæpe profundum est, ac fere semper in ipsa expurgatione major tunicarum erosio contingit, adeo, ut humores paulatim disfluant, & totus oculus effundatur. Hæc ex Aetio *l. 7. c. 26.* Gorræus *p. 121.* Causa est eadem, quæ aliorum ulcerum, materia nimirum ichorosa falinis, lixiviosis, corrosivisque particulis scaens. Ægineta ἐπίκωμην appellavit, *lib. 3. c. 22.*

Encaustis, ἐγκώσις, vocatur *Æstus*, ardor, *incensio*, *inustio*. Dicitur vero ita a Galen. *l. 1. de diff. febr. c. 3.* illa caloris actio in corpus, quam inducunt causæ externæ, sive solis operatio; sive ignis, sive affectus vehementiores &c. *Encaustis* quoque dicitur pictura, vel cælatura per cauteria potentialia peracta, de qua Libav. *Synt. Arc. Ch. l. 1. c. 23.* & *l. 6. c. 6.* Vocatur & Pictura *Encaustica*, & Artifex *Encaustes*.

Encaustum, ἐγκώσιον, materia illa, qua perficitur cælatura, vel pictura *Encaustica*, cujus tres numerantur species: *Corographia*, κηρογραφία, *Cestrographia*, κροστογραφία, & *tertia*, quæ *penicillo* peragitur, Libav. *d. l. Hinc & cælati, sculpti, dicuntur ἐγκώσιαι*, teste Rhod. *ad Scribon. n. 231.* In Officinis quoque quibusdam materia Atramenti scriptorii dici solet *Encaustum*. Quod nomen etiam in re vitraria idem significat, quod *Amausum* vel *Smaltum*, Merett. in *Novi Art. vitraria l. 6. c. 93. p. m. 165.* De *Encausto* Hermetico a Chr. Balduino invento videatur in Eiusdem *Hermetice Curioso Inventum VI.*

Enceme, ἐγκέμη, i. e. *incumbo*. Usurpatur de utero, quando ischio incumbit, Hippoc. *5. aph. 47.* Diet. *n. 234.*

Encephalos, ἐγκέφαλον, *Cerebrum*. Vid. supra suo loco.

Enceris, ἐγκέρις, *grumus cere*, vel massa informis, quando liquata infunduntur mortario in frigore, Galen. *l. 2. de C. M. P. G. c. 2. l. 3. c. 4. l. 4. c. 5.*

Encerosis, ἐγκέρωσις. Vide *Inceratio*.

Enchalinome, ἐγκάλινωμα, significat *frenor*, vel *frenis cingor*, Hippocrat. *lib. de venis XXVII. 8.*

Encharaxis, ἐγχάραξις, Medicis dicitur *Scarificatio*, quæ est cutis & subjectæ carnis per scalpellum sectio, non punctum, sed hæc facta. Differt a Phlebotomia, quod hæc uno vulnere venam adaperiat; illa multis vulnuculis & sectionibus cutem dividat. Differentiæ potissimum tres constitui possunt. Aut enim tenuis & superficialis est *scarificatio*, aut magna & profundior, aut intermedia, Galen. *l. 2. ad Glauco. c. 7.* Plura de *scarificatione* vide apud eundem integro libello de *cucurbitul. scarificat.* &c. Imprimis vero ad renutritionem facere, testatur Orisab. *lib. de scarific. cap. 20.* citante Rhodio *ad Scrib. n. 55.* Jung. & Petri Pauli Magni Romani Chirurgi libellus Italicus inscriptus: *Discorso sopra le ventose.*

Encheiresis, ἐγχέησις, proprie significat *generationem*, vel *tractationem manibus factam*; vel si quis negotium aliquod propria manu aggreditur; *Exercitium*. Ita Galen. libros scripsit *ἐγχειρήσεων ἀνατομικῶν*, de cujus tituli Latina versione vid. C. Hofmann. *Var. Lect. l. 2. c. 13.*

Encheiria, ἐγχέηρις, idem quod *ἐγχέησις*, manus aggressio, *administratio manuarum*. Legitur apud Hippo. *2. de artic. r. 40.* Libavium partem *Chymia*, quæ agit de instrumentis & operationibus, vocavit *Encheiriam*, tract. de *Igne nature cap. 36.*

Enchondrios, ἐγχόνδριος, duplicem habet significationem, a primitivo χόνδρος, quod & *granum*, & *cartilaginem* notat. Itaque & derivativum hoc i. significat *granulosum*, *grumosum*, in qua significatione usus est Dioscorid. *lib. 1. c. 83.* deinde *Cartilagineum*, teste Gorræo, *pag. 123.*

Enchorios, ἐγχώριος, idem quod ἐνδήμιος, *vernaculus*, vide *Endemius*, *Epichorius*.

Enchrimpto, *Enchripto*, ἐγχρίπτω, ἐγχερίπτω, idem, quod χερίπτω, significat *applico*, *admoveo*, *implico*, *appropinquo*. Usus Hippocr. de ossibus, quæ in fracturis inter se *implicantur*, & mutuo actu se offendunt, *de artic. r. 35.* de compos. *πρὸς ἐγχερίπτω, l. 3. r. 112.* de utero ad inguina, *pectinem & vesicam* procumbente, *l. 2. de morb. mul. XXXIII. 15.* Junge Foel. *pag. 170.*

Enchrisia, ἐγχρίσις, vocantur *medicamenta liquida*, quæ *illinuntur*. Cels. *l. 5. c. 24.*

Enchylos, ἐγχύλος, quasi dicas, *Insuccatus*, *udus*, *madidus*. Idem, quod *κασός*, Galen. *l. 4. de diff. puls. c. 2.*

Enchyma, ἐγχύμα, idem, quod *ἐγχύσις*, *infusionem* significat. Ita plenitudo quoad vasa vocatur *πλήσις κατὰ τὸ ἐγχύμα*. non solum san-

guinis, verum etiam ad omnem vasorum arte factorum repletionem applicari potest. Gorræus p. 124. Vide *infusio*.

Enchymoma, *Enchymosis*, ἐγκύωμα, ἐγκύωσις, humorum vitalium in partes solidas infusionem significat ap. Hippocr. l. 2. *Epid.* f. 4. n. 26. quale quid fieri videmus in ira, vercundia, aut gaudio, quod sanguis in venulas cutaneas rapiatur, ut color vividus, floridusque appareat. Huic opponitur *Ecchymoma* & *Ecchymosis*, de quo superius.

Enchyos, ἐγκύωσις, dicitur de eo, quod infunditur & instillatur. In specie ἐγκύωσις vocantur medicamenta, quæ oculis instillantur, ut Fœnugræci decoctum, Lac muliebre, & alia Collyria liquida, Gal. lib. de rem. fac. par. ab. c. 10.

Encissevomæ, ἐγκισσώμαι, significat, implicor, instar hederæ. Legitur apud Hippoc. de venis XX. 7. Posset etiam usurpari de venis spermaticis pampiniformibus.

Enclydasticos, ἐγκλυδαστικός, h. e. intus fluctuans, aut fluctus faciens. Dicitur de aqua apud Hippoc. 3. de R. V. l. A. t. 40. De pure l. t. de morb. XI. 4.

Enclysisma, ἐγκλυσμα, idem, quod *Clysisma*, vel *Enema*, significat. Vide *Enema*. *Clyster*. Legitur apud Dioscorid.

Encœlion, ἐγκοιλίον, significat *Abdomen*, *Hira*, videlicet omnia viscera sub costis recondita, ἐγκοιλίαι vocantur. Linden. Ex. IX. §. 57. 58.

Encolpismus, ἐγκολπισμός, proprie insinuationem significat. Usurpatur vero de applicatione remedium uterinorum in sinum muliebrem, a Moschione de morb. mul. c. 132.

Encope, ἐγκοπή, significat proprie incisionem, qualis aliquando contingit in capitis ossibus, estque soluta continuitas ab aliquo acuto dissecante facta. Coincidit cum vocabis ἐγκοπή & ἐδάκ. Castell. Gorr. p. 123. Improprie etiam significare potest impedimentum, interceptionem. Derivatur a verbo ἐγκόπτω, incido, impedio; in qua posteriori significatione legitur apud Hipp. in præcept. XI. 3.

Encranis, *Encranion*, ἐγκρανίς, ἐγκράνιον. Vide *Cerebellum*.

Encrasicholus, ἐγκρασίχολος, nomen pisciculi littoralis, ad Sardas vel Sardonos Italicorum pertinentis. Sale conditus usurpatur ad cibum. Cujus descriptionem vide apud Aldrov. l. 2. de pisc. c. 3.

Encrates, ἐγκρατής, id est, validus, firmus, robustus. Hippocrat. lib. 7. *Epid.* VII. 14. II. 14.

Encris, ἐγκρίς, placentæ genus, dum farina

bene subacta in oleo primum coquitur, mox mel adjicitur. Τηλυσίαν Pollux vocavit, quod patinis fere frigitur. Gorr. d. l. C. Hofmann. l. 3. L. c. 13. fin.

Encrypbias, ἐγκρυπίας, epitheton panis, qui & ἀγρῆσις, i. e. forensis aut venalis dicitur, quod in foro vendendus exponatur. Gorr. d. l.

Encylindotos, ἐγκυλίωτος, in orbem vel cylindri formam convolutus. Dicitur de lana utero applicanda, l. 1. de morb. mul. CII. 57. Foes. p. 178.

Encymon, ἐγκύμων, dicitur prægnans, gravidam, ab ἐγκύω, concipio. Gal. cap. 3. in progn. t. 30.

Encyco, ἐγκύρω, ἢ ἐγκυρώω, significat incido, irruo. Hippoc. usurpat de flatibus l. de ver. med. XLI. 1. Jung. 1. de artic. t. 45. At vero ἐγκυρώσαι definit Erotianus, quod ἐπιλωπικὸν vel καταλωπικὸν est: sed mendum subesse auguratur in Hippocratis libris Foesius, quod anne forte in voce ἐγκυρώσαι potius quaerendum & ἀγκυρώσαι legendum est metaphorica significatione.

Endedinemenos, ἐνδεδινημένος, intus convolutus, introrsum conversus. Est epitheton oculorum vitiose se habentium, aut etiam instabilem, & διήσεια quadam affectorum, apud Hippoc. l. 6. *Epid.* f. 1. t. 27. Linden. reddidit per tremulos oculos a tremore, vel motu convulsivo muscularum ocularium mira celeritate atque incessanter oculi orbitam in omnem partem raptantium. Ex. IV. §. 93.

Endeia, ἐδέια, indigentia, defectus, penuria dicitur, quæ opponitur Plenitudini, Abundantiæ. Huc pertinet κενωγική, vasorum inanitio. 1. aph. 2.

Endeixis, indicatio, communitas, scopus. Terminus frequentissimus in arte Medica, & præsertim in Methodo Medicinali. Estque nihil aliud, quam monstratio, vel determinatio juvantis, vel indicati ex indicante, h. e. curata determinatio agendorum in Medicina ex causis modoque generationis cum sanitatis, tum morbi. Hinc duplicis generis sunt *Indicationes*. Aliæ sunt *Conservatorie*, ad methodum ὑγιαίνω spectantes: aliæ *Curatorie*, ad methodum θεραπεύω pertinentes. Quamvis plerique confundant, & in genere tres constituent etiam medendi methodum concernentes *indicationes*, *Præservatoriam*, quam ad causam, Gr. προφυλακτικὴν: *Curatoriam*, quam ad morbum: & *Vivalem*, quam ad vires corporis referunt. De quibus vide passim in Autoribus, præsertim apud Rolsinck. Ord. ac M. Med. Sp. l. 4. sect. 1. cap. 11. seqq. Nostram vero sen-

sententiam invenies in *Dogm. Med. Gen. Part. IV. c. 1. 2. 3. & 4.* Egregie quoque de *Indicationibus, Indicantibus, & Indicatis* disseruit Linden. *Ex. VIII. §. 63. seqq. & alibi*, quorum loca vide in *Indice* illius Auctoris.

Endemos, Endemios, ἐνδμῶς, ἐνδμῶς, Vernaculus, alicui populo familiaris, quasi *Patrium* dixeris, est epitheton morborum communium, multis in una regione viventibus ob causam communem illi regioni familiarem, Galen. *c. 1. in 1. Epid. in proem. & in desin.* Vernaculi morbi sunt, qui in quibusdam locis abundare solent. Differunt ab *Epidemicis*, quod hi certis saltem temporibus infestare soleant, propter causam vitio aeris infecti aut intemperatioris constantis prægressi contractam. Illi vero nullo non tempore solent esse familiares, v. g. *Scorbutus* maritimorum & palustrium locorum incolis. Vid. *Dogm. nostr. P. II. c. 6. Dogm. 11. Vernaculo* morbo revera *vernaculum* remedium extare asseruit Hartmann. in *Disp. Chymico-Medic. 1. Auctar. 7.*

Endesis, ἐνδῆσις, colligationem, connexionem per vinculum significat, & ea pedis pars apud Hippoc. hoc vocabulo intelligitur, in quam tibi ossa desinunt, & ad talos ligamentis connectitur, *1. de venis XXIV. 2.*

Endica, significat feces in fundo. Morienes vero ita scripsit: *Endicam* quære in vitreis vasis, & repone tantisper, donec acefcat. Nam in dulci materia nihil præstare poteris. Hac corporibus addita & in terram sic mutatis, conservat illa, ne comburantur. Quando enim corpora amittunt animam, tunc facile comburantur. *Endica* omnibus corporibus utilis, idonea reddens & vitalia, præservat a putredine & ignis consumptione. Dicitur & *Moso hazuanis.* Hæc Ruland.

Endocastor, ἐνδοκαστῆρς, significat dubius, anceps. Frequens vocab. Hippocr. *1. 2. Proverb. XXIV. 2. Coac. t. 121. 1. de Crisib. IV. 11. 1. 1. de morb. I. 9. III. 10. 1. 2. Epid. f. 4. n. 20.*

Endon, ἐνδόν, Interne. Vide *Exo.*

Endosis, ἐνδοσις, remissio, intermissio, dicitur de febribus, præsertim continuatis, quando suis particularibus accessionibus insignes habent ad remissionem, aut declinationem mutationes, Galen. *c. 3. in 1. Epid. t. 2.* Differt ab *ἀπυρεσίᾳ*, quod hac de febrium intermitterium totali remissione dicatur. Verbum *ἐνδιδωμι* significat *remitto*, & non modo de febribus, sed & de aliis morbis & symptomatibus cessantibus & remittentibus accipitur, *com. 3. in progn. t. 73.* De corpore quoque sumitur, quando a morbo non minuitur, nec decrementum capit, *2. aph. 28. Dieter. n. 289.*

Endromis, vestis dicitur balnearia, hirsuta villi longioris, quæ ex Gallia mittebatur, cujus usus in balneis & gymnasiis præcipuus erat. Ant. Fumanell. *de Baln. in princ.*

Enedre, ἐνέδρη, significat proprie infessionem. Hinc & *ἐνέδροι* dicuntur Hippocrati, qui equis firmiter insident. *1. de A. L. & Aq. XLVII. 7.* Verum vocab. *ἐνέδρη* strictius usurpavit de applicatione & impositione ferularum Chirurgica, *2. de fract. t. 65. f. 3. t. 13. 40.* Alias vocab. *ἐνέδρη* etiam *caavillationem* denotare monstravit Linden. *Ex. X. §. 266.*

Enellagmenos, ἐνελλαγμένῳ, i. e. inter se alternatus, alius alium recipiens. Usurpatur de vertebra, quarum processus ita committuntur, ut vertebra vertebram alteram vicissim excipere videatur, *3. de artic. t. 45. vel 46.*

Enema, ἐνεμα. Vide *Clyster, Infusum.*

Eneus, ἐνεός, idem, quod κενός, vanus, inutilis, & per tropum solidus, qui nec audit, nec vider. Hippocr. *2. de iis, q. in med. t. 9.*

Eneusis, ἐνευσίς, compressionem, illisionem significat. Hippocr. *d. tit. 1. 3. t. 6.* Unde & *ἐνευσία*, *impactus, infixus*, denotat, *1. 6. Epid. f. 6. t. 26.*

Energema, ἐνεργημα, proprie Opus significat, quod sequitur actionem tanquam effectus. Ita Excernenda & Retinenda sunt *opus* functionum naturalium. Chylus est *ἐνεργημα* chylicantis ventriculi &c. Interdum tamen pro *ἐνεργείᾳ* sumitur. Ita Cruciatu *ἐνεργημα* *ἔδδωνς, opus doloris* vocatur. Linden. *Ex. XIII. §. 309.*

Energia, ἐνεργεια, Vide Actio, Operatio.

Energos, ἐνεργῆς, significat non solum a quo sumum, alacrem ad functiones, sed & moribus cultis præditum, humanum apud Hippocr. 1. de A. L. & Aq. notante Joh. Bapt. Persona comm. in Gal. 1. quod an. mor. seq. &c. p. m. 289.

Energumeni, ἐνεργύμῃνοι, in malam partem sumto vocabulo dicuntur, Obsessi a Demonio, sive vere tales, sive falso & ex mentis errore. Qua significatione accepit D. Binninger *Observ. Medic. Cent. 5. Obs. 32. p. 523. seqq.* Singularem etiam & plane admirandam *Energumene* historiam refert Joh. Matth. Nester. *Observ. 2. Promtuariorio Macassii annexa.*

Enevatio, æquivocum est. Vel enim idem significat, quod *ἐνεπύρωσις*, id est, *tendo*, Gal. *1. 1. de L. Aff. cap. 6.* de quo supra: vel proprie notat *repurgationem* a fibris & membranulis, quæ etiam Curatio dici solet, teste Rhod. *ad Scribon. n. 212, vel tropice accipitur*

tur pro debilitatione, Gr. ἔκλυσις. Vide *Eclipsis*. Dieter. n. 253.

Engastrimyctos, ἐγγαστριμυκτός, dicitur proprie, qui concluso ore loquitur, quod ventre vocem edere videbatur. Translatum vero ad mulierem fatidicam *Pythiam*, quæ divaricatis cruribus ex ventre inferiore & partibus genitalibus vaticinium protulit. Hippocr. l. 5. *Epid.* XXV. 8. l. 7. XVII. 7. Jung. Jac. Rolandi de Belebad. *Aglossostomographiam* c. 6. in Anno III. *Ephemer. Nat. Cur.* p. 588. Latine dici potest *Vemviloquus*, de quo vocab. etiam infra suo loco.

Engenes, ἐγγενής, *ingenitus*, *congenitus*, idem etiam, quod οἰκίος, *domesticus*, *familiaris*. Gal. in *Exec. dict. Hipp.*

Engerascio, ἐγγεράσκω, *senesco*, *in senescio*. Hipp. 2. *aph.* 54. idem, quod ἀπογενέσκω, d. l. *aph.* 53. Dieter. n. 231.

Engignome, ἐγγίγνομαι vel ἐγγίνομαι significat infum, *innasum*, *invado*. Usus Hippocr. 4. *Aph.* XLIV. de tuberculis aut doloribus post febres longas sese in articulos insinuantes. Et mirum, quod neque *Foetus* neque *Dieterich*. verbi hujus emphasin exposuerint.

Engisoma, ἐγγίσωμα, ἐγγίσωμα, instrumentum dicitur, quod in calvariae fracturis fuit adhibitum, vel etiam juxta alios est ossis pertusio, cum pars affecta in profundum descendit, ac super illasum os conruit. Galen. l. 6. *M. M.* cap. 6. & def. *Med.*

Englottogastor, ἐγγλωττογαστρός, i. e. *linguam in ventre habens*, dicitur, cui in solius ventris commodum cura est intenta. Linden. *Eserc.* XI. §. 131.

Engomphosis, ἐγγόμφωσις, idem, quod γόμφωσις. Vide *Gomphosis*.

Engonios, ἐγγώνιος, *Angularis*, quando duo membra connectuntur ad angulum sive rectum, sive obliquum. Hippocr. 1. de *iis, que in medic.* t. 17. f. 3. t. 20. *Mochlic.* IX. 14. XXII. 5. l. 6. *M. M.* c. 5. Vide *Foef. Oec.* p. 176.

Eniavtos, ἐνιαυτός. Vide *Annus*. Hinc ἐνιαυτός, *annuus*, dicitur de morbis & ulceribus, 6. *aph.* 45. & l. 1. de *nat. hum.* t. 42.

Enischoemenos, ἐνισχομένος. Vide *Contentus*.

Enistemi, ἐνίστημι, *insisto*, *inhareo*, *urgeo*. Hippocr. l. 5. *Epid.* XXXI. 7. Unde ἐνίστασις, *instantia*, dictio Democriti sectatoribus familiaris, cum morbos atomorum in vacuos meatus ingressu & obstructione oriri docuit, hujusmodi ingressionem infixionem significans. Hier. *Mercur. lib.* 4. *Var. Lect. cap.* 13. *Foef.* p. 211.

Enixa, idem, quod *Puerpera*, & aliquoties legi in scriptis P. M. de *Calderia*, Tom. II. *Oper.* p. 74. 77. &c. Alias apud Chymicos *Enixum* est epitheton *Salium* tertii generis ex acido & alcali geniti, quod alias *Neutrimum*, *Tertium*, juxta *Glauber*. *Mirabile*, juxta alios *Anomalum* dicitur, & utriusque vires, sed refractas, possidet. Vide *David*. *van der Beke*, qui *Barnerum* castigat. *Hodiernis* etiam *Sal falsum* appellari solet, quod ex acido & alcali junctis resultat, v. g. *Tartarus Vitriolatus*, & alia. Hæc *Enixa* vel *Media salia* rursus dividit *Iunken* in *Acida*, *Salsa*, *Armonicalia*, *Vitriolica*, *Nitrosa* & *Aluminosa*, quemadmodum eorum descriptiones videri possunt in *Corpore ejus Pharmaceutico sect.* III. c. 23. p. 297.

Enneapharmacos, ἐνεαφάρμακος, medicamentum ex novem simplicibus constans. Ita dicitur *Pellus* quidam, qui ad uteri & sedis inflammationes confert. *Galen.* l. 9. de *C. M. S. L. c.* 6. *Eginet.* l. 7. c. 24. *fin.* *Antidotus Heraclidis* apud *Gal.* l. 2. de *antidot.* c. 14. Ita & *Emplastra* quædam apud *Aet.* & *Cels.* *enneapharmaca* dicuntur, teste *Gorræo* p. 142.

Enneazo, ἐνεάζω, significat *adulesco*, *juvenor*. Hipp. 2. *aph.* 54. Dieter. n. 293.

Enoch creditur *Hermes Trismegistus* fuisse, juxta plerisque *Spagyricos*. *Zacharias* in *opusculo Th. Chym.* Vol. I. p. 723. *Menens Aurei Veller.* l. 1. c. 4. in *Vol. V.* p. 256.

Enochdianus *Paracelsus* dicitur, qui longevitate æmulatur *Enochum* *Prophetam*. Hinc *Enochdiana* *vita* eidem est *vita* admirabiliter longæva. *Vid.* l. 4. de *vita long.* c. 6. l. 5. c. 2. & 5.

Enochleo, ἐνοχλέω, *infecto*, *perturbo*, *molestia* afficio significat. *Coac.* t. 195. & 2. *aph.* 50. 4. *aph.* 57. *Vid.* Dieter. n. 294. *Vide Infecto*.

Enodios, ἐνοδιός, in via positus, in via habitans. Apud Hippocr. vero est nomen proprium *lib. de morb. sacr.* IV. 40. *Junge* *Foef.* pag. 211. 212.

Enœcesis, ἐνοίκησις, vide *Inhabitatio*.

Enomos, ἐνομός, *crudus*. Vide *Cruditas*. Hippocr. 5. *aph.* 67. *Vid.* Dieter. n. 296.

Enormon, ἐνορμών, *impetum faciens*. Dicitur & simpliciter ὀρμών, epitheton *Spirituum aptissimum*, & rei naturam exprimens, videlicet summam levitatem, tenuitatem, & activitatem. Vide *Pneuma*. Hippocr. *lib.* 6. *Epid.* f. 8. t. 19. ubi tamen simplex verbum legitur ὀρμώντι, quod idem est, *Gal.* l. de *rigor.* c. 5.

Euphlebotomeo, εὐφλεβοτομέω, significat *Hip-*
pocri

hoc: *distribuo venas in multas partes*, vel ramos, vel propagines; *l. de ven. XXVI. 6. Conf. Erotianus.*

Enrhythmos, ἐνρhythμος, epitheton pulsus aliqujus, qui ordinis rationem observat aliquam. Differt ab ἀρhythμῳ, saltem gradu, cum hic ita dicatur, quando exactus ordo inter pulsus invicem subsequentes observatur, respectu celeritatis, vehementiæ & æqualitatis. Nihilominus adhuc ἐνρhythμῳ dici potest, licet unum attributum non plenarie adsit. Junge Gal. *lib. 1. de diff. puls. c. 9.*

Ens, τὸ ὄν, vel Metaphysice, vel Medice exponi potest. Illa significatio non est hujus loci, sed petenda a Philosophis. Secundum hanc coincidit cum *Existente*, *Substantia*, ὑπάρχον, ὑφ' ἑσῆς, Gr. dictis. Gal. *l. 2. Meth. med. c. 7. fin.* A Paracelsicis & Chymicis aliter describitur *Ens*, quod sit extractum mineralium primum, quæ nondum attigerunt perfectionem, suntque seminales potentiæ secundiores. Hinc nominari solet & materia prima, quæ est cujusque generis, & vim ad id proximam habet, ex qua primum motus naturalis ad substantiam existit. Petitur primum *Ens* e Mineralibus potissimum. Hinc enim metallorum & gemmarum actu quidem illis vacuæ, at potentia fecundæ inveniuntur. Ita Illustr. Boyleus *Ens* suum *Veneris* e Colcothar Vitrioli prius dulcato aqua pluviali sublimando cum duplici quantitate Salis Ammoniaci conficit, notante Joh. Franc. Viganii, *Medull. Chym. p. 3.* Paulo aliter a Margravio paratum legitur in *Morley Coll. Chym. l. Leid. c. 530.* Descriptio *Entis Veneris* similis legitur in *Ros. Lentilii Miscell. Medico-Curios. P. II. p. 577.* Iunken. *Lex. Ch. Ph. P. I. p. 108.* & Joseph. Jackson in curatione Maniæ aliquoties loco Vomitorii commendavit *Enchirid. c. 7. & 8. Ens Horizontis* dicitur Elestrum minerale immaturum, uti patet ex Iunken *Chym. Exp. Cur. P. II. sect. 1. c. 7. p. 549.* In Vegetabilibus quæritur ex plantis, cum adhuc sunt in herba, vel immaturis fructibus. Animalium classis non multa præbet, nisi e sanguine conficere velis, & ovis. Ita & Ranarum similibusque spermata ad hunc vocantur usum. Hæc Ruland. & Iohnf. Ita & Paracelsus *Ens* dixit esse originem, vel scaturiginem, quæ potentiam habet corpus regendi, *Paramir. de quinque entib. morb. l. prolog. 2. num. 7. prologo 3.* Hinc varia passim occurrunt *Entia*: *Ens Dei*, creatum astrorum, humorum, seminis: *Ens Naturæ Longum* & *Breve*: *Ens virtutis*, morborum, veneni &c. de quibus omnibus in Indice Operum suorum quære li-

cet, quæ tamen pleraque, ceu figmenta exotérica & inepta, partim etiam magica, rejicit Libav. in *scriptis suis* aliquoties. In Lapidis Philosophici magisterio *Ens primum* dicitur illa Tinctura, cujus beneficio metalla transmutantur, Ger. Dornæus *de transm. metall. cap. 14. Th. Chym. Vol. I. p. 534.* *Ens primum Auri* abusive Chymicis audit Pulvis quidam *Antimonialis*, cujus descriptio quædam extat (si fides tribuenda) in *Morley Coll. Chym. Leid. c. 49. proc. 8.* Helmontius rursus *Ens* aliter exposuit, tria constituens *Entia*: *Ens reale*, quod est veritas: *Ens mentale*, quod est Ratio: & *Ens Rationis*, quod est Non *Ens*, putatione matre oriundum, *tr. Venatio scientiarum, n. 27.* *Ens veneni* vocatur impuritas mucilaginosa, & tartarea, quæ non habet in se virtutem expulsiivam, sed stypticam, aluminosam & adstringentem, & omnibus alimentis inest. *Introductione ad vitalem Philosophiam Tract. altero. Part. priori c. 14. 15.* imo etiam Astris visibilibus *Ens veneni* spirituale attribuitur *c. 5. p. 19. Tom. VII. Operum Hartmanni in fol.*

Ensiiformis, *Ensculatus*, ἐνσῆδης, est epitheton Cartilaginis parti infimæ Sterni adnatæ, gladii vel ensis effigie, figura triangula; interdum penitus ossæ. Dicitur & *Mucronata*, cujus descriptionem vide apud Anatomicos, præsertim Bartholin. *libell. 4. de Anat. c. 18.* Vocatur alias & *Furcella*, vel *Furcula*, quod in fine nonnunquam bifida observetur.

Enstacton, ἐνστακτόν, q. d. *Instillacium*, nomen Collyrii, ita dicti, quod oculis instillaretur liquidum. Gal. *l. 4. de C. M. S. L. c. 7.* Egineta vero vocavit *ευστακτόν*, *l. 7. c. 16. Rhod. ad Scrib. num. 34.*

Enstalaxis, ἐνσταλάξις. Vide *Instillatio*.

Enstasis, ἐνστασις, *Instantia*. Vide *Enistemi*.

Entalium, *Entali*, *Entale*. Vide *Dentalium*.

Entali quoque idem, quod *Alumen scissum*, quando aliquando generatur ex Sale gemmæ, Paracels. *tr. 2. Chirurg. magnæ cap. 8. Rul.* Unde & in genere *Sal Entalicum* dicitur acidum aluminosum, quæ omnia ex frigido coagulantur. Parac. *Paramir. l. 2. c. 6.* Tale *Sal Entalicum* statuit idem causam icteritiæ, *l. de Icteric. c. 1.* *Sal Entalicum Microcosmi* rejicitur per alvum. *Paragraphor. l. 1. c. 2. §. 2.*

Entasis, ἐντασις, *intensionem*, aut internam tensionem significat, quæ & simpliciter *τάσις*, aut *ἐντάσις* vocatur. Legitur in Hippocr. *4. de R. V. I. A. t. 17. 21. lib. 4. Epid. XIII. 19.* Galen. *Com. in 3. Epid. t. 5. & comm. 3. d. l. t. 17.*

Entaticos, ἐντατικός, *intensivus*, tribuitur medi-

dicamentis internis & externis Venerem stimulantibus; alias *Incentiva*, dictis; item *Satyrica*. Dieter. n. 206. in fin. Tale Emplastrum legitur apud Ægin. l. 7. c. 17.

Enteradenes, ἐντεράδεις, h. e. Glandulæ intestinales, quas D. Joh. Conr. Pejerus egregie descripsit *peculiaribus Exercitationibus*, & hoc nomen Græcum ipsis attribuit in ep. ad D. Joh. Jac. Harder. quæ occurrit in Pœonis & Pythagore *Exercitationibus Epistolicis Anatomico-Medicis* Ex. 32. vocavit & illius scriptum hic *Enteradenographiam*.

Enterenchyta, ἐντερωνχύτις, vocantur instrumenta Chirurgica ad Clysteres intestinis injiciendum destinata. Scult. *Arm. Chirurg. Part. I. Tab. XIII. fig. 4. 5.*

Enterione, ἐντερώνη, idem, quod ἐγκάρδιον. Vide *Encardion*.

Enterocœle, ἐντεροκοήλη, est *Hernia intestinalis*, quando intestina prolabantur vel ad inguina, vel ad scrotum, ob rupturam peritonæi, & tumorem gignunt, Galen. l. de differ. morb. cap. 10. Hujus observaciones & curationes vide apud Hildan. *Cent. 2. observ. 81. seqq. cent. 6. observ. 73. & alias*. Tales ægri vocantur *Enterocelici*, d. l.

Enteromphalos, ἐντερομφολος, dicitur *Hernia umbilicalis*, quando intestina umbilicum protuberare faciunt. Dicitur & ἐξομφολος, quamvis hoc vocab. omnem umbilici protuberantiam denoret, ab aliis quoque causis obortam. Hildan. *epistol. ad Mich. Doring. in oper. p. 900.* Affectus hic mulieribus præsertim tempore partus haud raro contingere solet.

Enteron, ἔντερον, *Intestinum*, & pluraliter ἔντερα, *Intestina*, dicuntur corpora oblonga, cava, rotunda, membranosa, a ventriculi orificio dextro ad extremum anum protensa, distribuendi ad vasa lactea chyli & continendi, expellendarumque fœcum instrumenta, fibris circularibus aliisque prædita, & varie circumgyrata, quorum prolixiorum descriptionem reperies in Anatomicis, specialiter Bartholin. *lib. 1. Anat. c. 10. 11. & D. Bidloo Anat. Tab. 39. & 40.* Et si vero revera unum & continuum sit *Intestinorum* corpus, loco tamen, magnitudine, numero orbium & anfractuum variare & distingui, hincque senarium resultasse numerum, ita ut tria priora dicantur *Tenuia*: *Duodenum*, *Jejunum* & *Ileum*; tria reliqua *Crasa*: *Cæcum*, *Colon*, & *Rectum*, notum est: de quibus omnibus suo loco. Gal. l. 5. de V. P. c. 3. l. 6. *Anat. admin. cap. 6.* Jung. *Diet. n. 295.* Ob hanc divisionem dixit Linden. *Intestinum* re unum, appellatione geminum. Ex. IIX. §. 2. Aliquando & ἔντερον in singulari κατ' ἐξοχὴν de-

notat *Colon*, apud Hippoc. l. 6. *Epid. f. 4. t. 3.* notante Gal. in *comm. Jung. l. de humor. XI. 16.* Ἐντερα quoque significant sacculum, vel folliculum, in quem medicamenta ad fotum immittuntur, forte quia ut vesica, sic & *Intestina* ad eum usum accommodari possunt. Hippoc. l. 3. de morb. l. 20. Foef. p. 212. Per metaphoram etiam Lumbrici terrestres dicuntur ἔντερα γῆς, *intestina terræ*, notante Forest. l. 21. *obs. 29. Schol.*

Enteropilocœle, ἐντεροπιλοκοήλη, est nomen *Herniæ* in scroto potissimum, quando omentum & intestina simul devolvuntur & prolabantur. Hinc Gal. ad tumores compositos refert. l. de tum. p. n. c. 15.

Enteroschœocœle, ἐντεροσχοκοήλη, dicitur nonnullis ex licentia Græcis familiari componendi voces, *Hernia scrotalis Intestinalis*, quando intestina in scrotum prolabantur: vide *Oschœocœle*.

Entheasticos, ἐνθεαστικὸς, epitheton *Melancholici*, qui putat, a majori quadam vi se defendi & exornari, vaticinaturque futura. Videatur Ægin. l. 3. c. 4. Latine, *Divinaculus*, *Vaticinator*.

Enthemata, ἐνθέματα, vocari, quæ cruentis vulneribus confestim injiciuntur, ad reprimendas inflammationes & inhibendum sanguinem, scripsit Andr. Tiraquell. de Nobil. c. XXXI. §. 275. fol. 130. b. sed nullum autorem, ubi occurrat, addidit, quamvis ipsius autoritas omni exceptione major sufficere possit.

Enthermos, ἔνθερμος, idem, quod πολὺθερμος, *impense calidus*. Hippoc. l. 6. *Epid. f. 4. t. 13.* 19. Gal. in *comm.*

Enthetos, ἐνθετός, in genere dicitur *Impositus*, *Inditus*. Specialiter vero sumitur de medicamentis, quæ naribus imponuntur, ad sistendam hæmorrhagiam. Hippoc. vocat ἐνθεθέντα, *lib. 4. Epid. XXXII. 2. & l. 6. f. 6. t. 25.* A verbo ἐντίθημι, *impono*, *ingero*, l. 6. f. 2. t. 2.

Entblasis, ἐνθλασις, internam collisionem & contusionem, *Illisionem* significat, a verbo ἐνθλάζω, *imprimo*, introrsum cogo, quod usurpavit Hippoc. *lib. de int. aff. XLVII. 11. 13.* Jung. Foef. pag. 211. Gal. *lib. de diff. morb. c. 11.* Vide *Illisio*. Sennert. *Instit. Med. l. 2. part. 1. c. 10.*

Enthrasso, ἐνθρασσω, idem, quod θράσσω, *perturbo*, molestiam assero, *pungo*. Hipp. 3. de *artic. t. 47.*

Entusiastmus, ἐνθουσιασμός, id est, *fanatica percussio*, seu numinis afflatio est, veluti cum quidam in sacris faciendis mente capiuntur, si quæ viderint, aut si tympana, vel tibias, vel

vel signa audierint. Gal. in def. Med. Pertinet ad deliria Melancholica. *Enthusiasmum* Paracelsicum pro singulari artis Medicæ notitia acquirenda vocat *Diabolicum* Libav. Tom. IV. oper. p. 79. Vocatur & *Raptus*. Vide infra.

Enthymematicos, ἐνθυμηματικός, epitheton & proprietas boni Medici, quod debeat esse argutus, premeditatus, & acris in respondendo, Hippocr. de dec. orn. II. 26.

Entomon, ἐντομον. Vide *Insectum*.

Entrichoma, ἐντριχως, dicitur a quibusdam extremus palpebrarum ambitus, sive extrema ora, in qua excrescunt cilia. Gorr. p. 144.

Entrimma, ἐντριμμα. Vide *Intrium*

Entropie, *Entropia*, ἐντροπή, ἐντροπιή, significat pudorem, verecundiam, Hipp. l. de dec. orn. I. 16. V. 5. Linden. reddidit, *Moderata correctio*, Ex. II. §. 20.

Entyposis, ἐντύπωσις, dicitur Humeri acetabulum, alias ἀροκοτύλη. Estque articulatio humeri cum brachio. Gorr. p. 144.

Enulon, ἐνυλον, caro dicitur gingivarum interna; quemadmodum externa dicitur ἔλον, & media inter dentes ἄρμος, Gorr. ex Polluce, p. 143.

Enur, est occultus vapor aquæ, ex quo lapides generantur. Rul. & Iohaf.

Enureo, ἐνυρέω, idem, quod ὑρέω, mingo, mejo, immingo. Hippocr. l. 7. Epid. XV. 43. ubi tamen Linden. cum Cotnario exponit per mingere in stratum, in qua significatione etiam usus Nic. Pifo d. M. C. & C. l. 3. c. 41. & antiquior Nonus d. M. P. C. c. 180. Hinc etiam nomen ἐνύρησις, immisissio, h. e. Urinæ incontinentia, quod una cum verbo legitur apud Solenandr. Consil. XI. p. m. 345.

Enydreome, ἐνυδρέομαι, id est, *madefio*, humector. Erotian. Onom. p. 31. c. 1.

Enyppnia, ἐνύπνιον, *Insomnium*, idem, quod ἄγνυρ, ὄνειρος, ὄνειρον, quid significet, notum est. Referuntur *Insomnia* a Medicis inter signa sanitatis & morborum, quamvis valde dubia & incerta. Hinc Hippocr. integrum scripsit libellum de *insomniis*, & Gal. tractatum de præfatio ex *insomniis*. Ex recentioribus vero egregie de *insomniis*, quid sint, & eorum generationis modo egit Th. Villis Anim. Bruzor. Part. I. t. 16. *Insomnia* vel sunt Divina, vel Naturalia, (sub quibus tamen & ægrotorum comprehenduntur) vel Diabolica. Dicitur & *Somnium*. Videatur & de *Insomniis* Casp. Rejes C. El. q. 37. Jungatur descriptio *Somni* apud Linden. Ex. XV. §. 37.

Enyposapros, ἐνυπόσαπρος, intus subputridus significat, & usurpavit Hippocr. de sputo in hepaticis, Coac. s. 446.

Tom. I.

Enystron, ἐνύστρον, est ventris sinus in quadrupedibus, dictus *Abomasum*. Hic venter est magnitudine amplior *Omaso*, quod ἐχίνον vocant, forma oblongior, cancellis intus & crullis multis, magnis & levibus inornatus. Ab eo proxime intestinum sequitur. Gor. pag. 178. Jung. Arist. lib. 3. de part. an. cap. 14. Bart. lib. 1. Anc. 9. *Abomasum* prorsus esse fictitium contra Gazam scripsit C. Hofm. l. 2. Inst. Med. c. 31. §. 8.

Eon, ἦδον, dicitur totus oculorum ambitus. Gorr. p. 175.

Epacnasticos, ἐπακναστικός, *accrefcens*. Vide *Acme*. Dicitur & ἀναβατικός. Vide *Anabasis*.

Epacros, ἐπακρος, dicitur de eo, quod in summitate acutum est, vel in angustum tendit. Hippocr. lib. 2. de morb. LIX. 25. Foef. p. 221.

Epaeirome, ἐπαείρομαι, attollo, infurgo, significat. Usurpatur de humoribus inordinate commotis. Hipp. l. de humid. usu.

Epagogion, ἐπαγωγίον, dicitur genitalis membri præputium, apud Dioscor. l. 3. c. 25. quamvis dubitet, apud quem est caput 23. Verum approbat C. Hofmann. l. 4. Var. Lect. c. 33. Quod vero Gorræus p. 146. scripserit ἐπαγωγία significare præputia tantum male affecta, nullam prorsus video rationem.

Epaio, ἐπαίω, sentio, percipio. Frequens verbum Hippocr. 2. Prorrh. XXVI. 2. 4. l. 2. de morb. XXI. 9. l. 2. de morb. mul. XLII. 5. l. 2. LIX. 15.

Epaïffo, ἐπαίffω, & med. ἐπαίffομαι, significat cum impetu irruo, irrumpo. Legitur in Hippocr. lib. de nat. puer. IX. 7. Linden. vertit per *Exsilio*.

Epaieipho, ἐπαείφω, proprie significat *superfluo*, translative exacuo, *irruo*, in qua significatione legitur de cancro exasperato, Hippocr. l. 5. Epid. X. 21.

Epanaclestis, ἐπανάκλισις, *revocatio*. Dicitur de calore Hipp. l. 5. apb. 21. & l. de humid. uf. XI. 16. Diet. n. 307. Junge *Dogmata nostra Med. Gen. P. IV. 2. pag. 480. 482.*

Epanadidomi, ἐπαναδίδομαι, significat *increfco*, ingravesco. Usurpatur de morbis ab initio minus vehementibus, progressu vero temporis in gravius tendentibus, l. 6. Epid. f. 1. t. 29. & l. 1. de morb. mul. XLI. 5.

Epanadiploftis, ἐπαναδίπλωσις, *reduplicatio*. Vide *Anadiploftis*. Vocatur & ἐπαναδίπλωσις, *repetitio*. Gal. l. de morb. tempor. c. 8.

Epanalepftis, ἐπαναλήψις, *repetitio*. Vide *Epanadiploftis*.

Epanaphego, ἐπαναφέρω, *reaffumo*, *repeto*, *fini-*

gnificat, & quidem apud Hippoc. de viribus re-
sumptis usurpatur, *Coac. t. 2* ubi ἐπαισιόγηκότες,
sefe recolligentes, occurrit.

Epanarneo, ἐπαναρνώ, subinde & crebro res-
piro, Hippoc. *l. 7. Epid. XLVI. 13.*

Epanastasis, ἐπαναστάσις, prorumpens eminen-
tia, eruptio, pustula. Legitur in Hipp. *Coac.*
t. 220.

Epancyotos, ἐπαγκυλώσις, dicitur Laquei spe-
cies apud Orisbasium, quo sinus super sinum
inijcitur, faciens ad corpora figuranda. Gorr.
p. 146.

Epanemeo, ἐπανημία, significat vomitum sub-
inde repero, revomo. Hipp. *Coac. t. 568.*

Epanereugome, ἐπανηρύγιαι, crebro eruptio.
Hippoc. *3. de R. V. I. A. t. 59.*

Epanorthumae, ἐπανορθώμαι, idem, quod διορ-
θώμαι. Vide *Diorthosis*.

Epanthisma, ἐπάνθημα, significat Efflorescen-
tiam, idem, quod ἐπάνθημα. Occurrit apud
Hipp. *1. Prorrh. f. 1. t. 21. f. 2. t. 25. Coac. t.*
579. a verbo ἐπαιθέω, effloresco, quod legitur
l. 7. Epid. XXIII. 19.

Epanthisis, ἐπάνθησις, perfusionem aquae,
aut infusionem significat, qualis fieri solet in
balneis, Hipp. *3. de R. V. I. A. t. 50.*

Eparhesis, ἐπαρήσις, in genere dicitur
repetita sublatis, vel evacuatio. In specie ve-
ro vocatur ita sanguinis missio repetita, apud
Gal. *l. de cur. rar. per sang. c. 1.*

Eparhos, ἐπαρῶσις, spumans significat, id-
dem, quod ἐπαρῶσις. Occurrit in Hippoc. *f.*
1. Prorrh. f. 2. t. 60. & f. 3. t. 1. ubi mendose
legitur ἐπαρῶσις, notante C. Hofm. in *Notis*
ἀνεκδοτοῖς ad Gal. opera, h. l. Foef. p. 223.

Epargemos, ἐπαργήσις, dicitur, qui in ul-
ciculo oculi, quod ἀργήσις dicitur, laborat.
Vide *Argemon*.

Eparita dicitur Paracelso lutum quoddam
argillaceum, haud dubie a calore atrorubente.
Unde & *Tartarus Eparitanus*, *l. de morb.*
Tartareis c. 4.

Eparma, *Eparsis*, ἐπαρμα, ἐπαρσις, in gene-
re omnem tumorem, vel intumescenciam in par-
te aliqua obortam significat. Neque ullam
video sufficientem rationem, ob quam Inter-
pretes statuerint, stricte & specialiter denota-
re tumorem ad aures obortum, cum Hippoc.
semper exprimat addendo παρ' αὐτοῦ, ad aures,
v. g. *Coac. t. 626. l. 1. Epid. f. 1. t. 10. Lib.*
vero 6. Epid. f. 4. t. 1. vocab. ἐπαρμα plane
omiserit, notante Gal. in *comm.* Usurpatur vero
etiam de præcordiorum tumore, *l. 3. Epid.*
ægr. 3. post st. pest. item de ventris tumore,
Coac. t. 86. 142.

Eparviscome, ἐπαρβισκομαι, significat hau-

rio, fruur, fructum capio. Frequens Hippoc.
l. 4. de morb. II. 2. 4. XI. 12. 18. XVI. 38. 39.
XIX. 2.

Epauxes, ἐπαυξήσις, *increscens*, incrementum
capiens significat, diciturque de morbis. Fere
idem, quod ἀναβατηνός, vel ἐπαυξισμός. Legitur
apud Hippoc. *l. 6. Epid. f. 5. t. 26. Aet. l. 3.*
c. 8. notante Foef. *p. 222.*

Epedanos, ἠπεδανός, significat *Debilis*, infir-
mus, quasi ἀπεδανός. Cui opponitur ἠυπεδός.
Legitur illud apud Hipp. *l. 1. de morb. mul.*
XIII. 9. XLIV. 3. CVI. 3.

Epenecranis, ἐπενεκράσις, vide *Cerebellum*.
Sic vocat Erasistratus apud Galen. *lib. 8. de*
V. p. cap. 13.

Ephebeon, ἐφηβείων, *Pubes*, *Pecten*, item *A-*
qualiculus, id totum dicitur, quod est ab Hy-
pogastrio, seu imo ventra, (quem & *Sumen*
vocat) usque ad pudenda. Gorr. Castell. ex
Galen. *Intrad. c. 10.* ubi & ἐπίσιον & ἠβη vo-
catur. Unde & *Ephebia*, ἐφηβία, *Pubertas*, &
Ephēbi, ἐφηβοί, *Puberes*, denominantur. Gal.
l. 2. de temper. c. 5. & comm. de sal. diet. t. 7.
ubi puberum describitur ætas, quod sit media
inter pueros & adultos. Alias *Ephebeum* quo-
que vocabatur apud Romanos & Græcos lo-
cus peculiaris in palæstris & medius, & erat
exhedra amplissima, in qua Rhetores, Philo-
sophi & alii liberalibus studiis addicti seden-
tes disputabant. Lang. *l. 1. ep. 51.*

Ephedra, ἐφεδρα, est nomen herbæ arbori-
bus infidentis, quæ Polygonum bacciferum
scandens Bauhino dicitur in Pinace. Alias
hoc nomine quoque venire instrumentum quod-
dam Chirurgicum reponendis membris luxa-
tis idoneum, scribit Joh. Laurent. *Amalth. O-*
nom. p. 309.

Ephedrana, ἐφεδρανά, idem, quod γλωσσί,
nates, vel narium prominentiæ, Gorræus *De-*
fin. p. 161. ex Polluce, Cœl. Rhodig.

Ephedria, ἐφεδρία, apud Gal. significat ob-
servationem, dijudicationem, & correctionem,
l. de cogn. cur. animi morb. c. 1.

Ephedron, ἐφεδρον, est *sellæ* firmior, & sedile
stabile, in quo æger, vel etiam Chirurgus,
aut Medicus, firmiter sedere possit. Hippo-
crat. *l. 2. de morb. XLV. 9. & 2. de fract. t. 3.*

Ephelcis, ἐφελκίς, dicitur *vamentum*, seu
eruoris exigua guttula, quæ interdum tussi in
hæmoptica passione rejicitur, Galen. *l. 4. de*
L. Aff. c. 5. item ulcerum crustula, *l. 3. de*
symptom. caus. c. 2.

Ephelis, ἐφελίς, est *aspreto* & *nigrities in*
facie ex ardore solis progenita, aut etiam ab
inflammatione ortum dicens. Quæcunque e-
nim causa similem asperitatem & colorem
exci-

excitavit, perinde est. Legitur apud Hippocr. *l. 2. Prorrh. XXXI. 9. l. de Aliment. IV. 18. l. de Steril. VI. 8. l. 2. de morb. mul. LXIX. 1.* Plinius aliquando *discolorem a Sole cutem*, aliquando a Sole usta, vel a Sole adusta interpretatur, eoque vitio deformes *Solatos* appellat. Alii *vitia cutis* simpliciter Latine reddunt. Linden. vertit *Maculas Solares*, *Ex. XI. §. 189.*

Ephemerides, ἐφημερίδες, vocantur proprie conflagnationes, & calendaria, quæ siderum ortus & occasus ac tempestates diesque fastos indicant. Lang. *t. 1. ep. 36.* Per translationem vero apud Helmont. *Morbi concentrici*, qui astra respiciunt, & præsertim ad Lunæ syzygiam moventur, vocantur *Ephemerides ægrotum*, v. g. Epilepsia, *tr. de Morb. Archeal. n. 18.* Vulgus etiam vernacule dicere solet: Perpetuum habet calendarium hic, vel ille æger.

Ephemerus, ἐφήμερος, est epitheton quarundam februm intermittentium, quarum tota constitutio unica accessione horarum viginti quatuor circumferibitur, Gal. *4. aph. 55.* Jung. Dieter. *n. 565.* Latine *Diaria*, unicum durans diem, scil. ut plurimum. Nam *Synochus simplex* non putris dicitur etiam Medicis *Ephemeræ plurium dierum*. *Ephemeræ* meminit Hippocr. *4. aph. 55. l. 2. Epid. f. III. n. 60.* Causam veram harum februm vide apud Vvillis *l. de febr. c. 8.* quæ est subtilium & spirituosarum sanguinis portionum accensio, vel effervescentia. Jung. *Sylv. l. 1. P. M. c. 28.* Fr. Piens *de febr. part. spec. c. 1.* Quod vero Helmont. scripsit, *Ephemeram* sedere in stomachi cavo, & plerunq. ex vitioso cibo oriri, propterea etiam a vomitu, vel peracta digestionem sponte cessare, particulariter saltem verum est. *Tr. de febr. c. 9. §. 23.* Richart. Morton. *in Pyretologia Exercit. l. c. 2.* causam constituit harum februm spiritus animales agitato & nimium motos, qui tamen potius videntur esse productum accensi vel effervescentis spirituosus, qui spiritus animales in cerebro commovet & exagitat.

Ephesis, ἐφεσις, significat *provocationem injus*, vel ad litem. Applicatur vero non inepte desiderio lascivo sæminarum, dum viri congressum anxie desiderant & ad Venerem quasi provocant. Moschion. *de morb. mul. c. 128. 138.*

Ephestias, ἐφεστίας, nomen *Emplastris* egregie *resiccantis*, quod & *μύκη* alio nomine dicitur. Ejus descriptio habetur apud Aet. *l. 10. inter remedia Hydropicorum.* Gorr. *p. 161.*

Ephialtes, ἐφιάλτης, Latine *Incubus*, vel *In-*

cubo, Gr. etiam ἐπιβλή και πυγυλίων, est nocturna corporis oppressio, & quædam quasi suffocatio, cum quis ab initio somni supinus jacens, grandi se mole opprimi, atque ab alio invadi imaginatur, cum difficili respirazione, immobilitate ac voce præpedita prope suffocari æger videatur. Forte ex veteribus quidam Dæmonem, alii Cupidinem, alii incubantem vetulam, aut externam quandam vim, quæ quiescentes invaderet, & pondere oppressos gravaret, esse voluerunt, quamvis tota mali causa intra corpus esset. Vid. Rhod. *ad Scrib. n. 110.* Ea autem causa nulla est alia, quam materies quædam vaporosa incongrua spiritibus animalibus, præsertim in cerebello, stuporem aliquem inducens, ut mox a functionum suarum sensitivarum & locomotivæ muniis paululum cessent. Hinc una cum Corde Pulmones, Diaphragma, & Thoracis muscoli impediuntur & quasi constringuntur, quemadmodum egregie modum generationis *Incubi* descripsit Th. Vvillis *An. Brut. P. 2. c. 6.* Hinc nostro judicio *Incubus* potius ad morbos pectoris vel medii ventris, quam ad capitis morbos referendus esset.

Ephidrosis, ἐφιδρωσις, ambiguae significationis est vocabulum apud Hipp. monente Galeo aliquoties *in comm. ad Prorrh. v. g. com. 1. t. 7. c. 2. t. 7. & 60. c. 3. t. 33.* Plerumque tamen *Sudatiunculam* tenuem significat inutilem & malæ notæ. Nihilominus aliquando etiam usurpatur de sudore bono & Critico, *c. 3. in 1. Prorrh. t. 17. Coac. t. 36. & 136.* A Th. Vvillisso accipitur generaliter pro omni *Sudatione* vel *Sudore*, *Pharm. Rat. Part. 1. f. 5. c. 1. segg.* Vide *Hidros*.

Ephippium, ἐφίππιον, hujus vocabuli propria significatio non est hujus loci, ex aliis Lexicis jam nota. Per comparisonem tributum hoc nomen ossi *sphenoidæ*, sive *cuneiformi*, ob quatuor parvos processus formam *ephippii*, sive sellæ, quæ equo imponitur, representantes; Sinus glandulam pituitariam excipit. Barthol. *Anat. libell. IV. c. 8. p. m. 718.*

Ephistamæ, ἐφίσταμαι, significat *innato*, & dicitur de materia urinæ innatante, Hippoc. *7. aph. 34.* Diet. *n. 366.*

Ephados, ἐφάδος, triplicem habet significationem apud Hippocr. (1) significat *vias & meatus*, per quos corporis recrementa deponuntur, *l. 6. Epid. f. 2. t. 34. & f. 5. t. 2.* (quamvis alii textum hunc aliter explicant per aggressionem naturæ. Verum ex subseq. verbis patet, de *viis & meatibus excretoriis* fermonem esse) (2) *invasionem* notat *hostilem*, incursum, vel insultum, *3. Progn. t. 3. (3)*

ἄφοδοι Hipp. sæpe dicuntur rerum similitum, vel dissimilitum *accessiones*, quæ corporis temperaturam juvant, vel lædunt, i. de diet. XXIV. 11. XXV. 5. 7. Foef. p. 256.

Epialos, ἐπιάλος, est epitheton febris eujusdam, in qua simul ægri febricitant, & rigore corripuntur, uti describit Gal. l. 2. de diff. febr. c. 6. Dicitur posse febris *algida*, aut cum tremore, ab antiquis Latinis *Quercera* dicta. Est vero lenta & mitis febris, cujus meminit Hipp. l. de A. L. & Ag. IV. 7. l. de superfoet. XXIX. 3. l. 4. Epid. X. 9. De genere Quotidianarum esse videtur; unde veteres a pituita vitrea & acida deduxerunt. Verum causa ejus vera ex causa febris *Quotidiana* potius deducenda, de qua vide Vvillis de feb. c. 5. & Piens part. spec. de feb. c. 10. Vide *Quotidiana*. Ab hoc est ἐπιαλώδης πυρετός febris, in qua rigor & tremor concurrent juxta Erotianum in Ἡπιαλώδης πυρετός.

Epiates, ἐπιάλτης, idem, quod *Epiates*, i. e. *Incubus*. Vide *Epiates*.

Epiblemens, ἐπιβεβλημένος, dicitur Hipp. vestimentis, vel stragulis tectus, aut amiculo operatus, l. 6. Epid. f. 4. t. 14.

Epiroche, ἐπιροχή. Vide *Embregma*.

Epiceros, ἐπίκαιρος, vel significat *opportunistus*, tempestivus, Hipp. l. 1. Epid. f. 3. t. 12. l. 3. f. 3. t. 29. & l. 1. de R. V. l. A. t. 2. & 24. Vel idem est, quod *insignis*, magnus, notabilis, & usurpatur de morbis & membris corporis, Hipp. 2. de R. V. l. A. t. 51. l. 2. de fract. t. 17. 22. & f. 3. t. 47. 63. l. 3. de artic. t. 59. 108. Vel etiam notat *periculosum* valde, et insignem habens malignitatem, l. de virgin. morb. II. 18. & l. 1. Epid. agr. 8. Vide Foef. p. 227.

Epicantibides, ἐπικανθίδες, dicuntur ambo oculorum anguli, alias κωνίδι dicti. Gorr. p. 149.

Epicar, ἐπίκαρ, i. e. ad partem inferiorem. Opponitur τῷ ἀνωτέρω. Vide supra *Anacar*.

Epicarpium, ἐπικάρπιον, dicitur medicamentum regioni pulsus in carpis manuum applicandum, qualia sunt Emplastra, vel Unguenta antifebrilia, item Confortativa, ut Sacculi pro pulsibus &c. Aliis *Pericarpia* dicuntur. Vide suo loco.

Epicautma, ἐπίκαυμα, est velut ex igne facta crustosa exulceratio, quæ oculi nigro accidit. Inustio Lat. dici posset. Galen. de fin. Med. Vide *Encautma*. Jung. Forest. l. XI. obs. 17. Schol.

Epicerastricos, ἐπικεραστρικός, dicitur et κερταστρικός epitheton medicamentorum, quæ vim habent temperandi et obrundendi malignitatem vel morsum, i. e. ichorescentiam sali-

nam corrosivam et ulcerosam humorum in aliqua parte contentorum; veluti uva passa mordentes in ventriculo humores obrundit. Gal. l. 1. de Al. fac. c. 2. vide et l. 2. de Simph. fac. c. 12. ubi et ἐπιεραστρικός dicuntur. Videatur et Pet. Morell. de Materia medica p. m. 342. edit. Ger. Blafsi.

Epiceros, ἐπίκερος. Vide *Hypoceros*.

Epichevecacia, ἐπιχαρειακία, *malevolentia*, quando quis alterius malis oblectatur. Refertur inter causas morificas a Rolf. O. ac M. M. Sp. l. 2. f. 3. c. 107.

Epicheiron, *Epicheirion*, ἐπιχειρον, ἐπιχείριον, idem, quod σῆμα, sive premium, quod Medico, vel Chirurgo solvitur pro opera et studio, Hipp. in præcept. II. 9. a verbo ἐπιχειρέω et ἐπιχειρομαι, manum admoveo alicui negotio. Hipp. l. 5. Epid. X. 18.

Epicliatoma, ἐπιχλιάνωμα, subinde calefco, interpesco, significat, et quidem plerumque præternaturaliter ap. Hippocr. Coac. t. 621. l. 4. Ep. XIX. 6. l. 2. f. 2. n. 19. l. 6. f. 7. t. 2.

Epicchnus, ἐπίχνης, significat sordes, vel lagninosam concretionem, et metaphorice aliquoties tribuitur oculis squalidis, et obtenebratis, Hippocr. I. Prorrh. f. 1. t. 17. Coac. t. 561.

Epicholos, ἐπίχολος, i. e. *biliosus*, dicitur de corpore, Hipp. l. 5. Epid. XI. 14. XIII. 6. Idem quod *Cholemicus*.

Epicordis, ἐπιχορδής, dicitur *Mesenterium* Aretæo l. 2. de causis. & sin. ac. morb. c. 6. citante Foef. p. 235. Ita vero vocatur, quia supra chordas, i. e. intestina situm est.

Epicorvius, ἐπιχορδής, idem significat, quod ἐπιδήμιος. Vide *Epidemius*, quamvis etiam sumatur pro ἐγχεωρής, sive *Endemio* de Scorbuto apud Suidam l. 6. Geograph. Vid. *Epbemerid. Nat. Curios. Dec. I. Ann. II. Obs. 284.*

Epicindynos, ἐπικίνδυνος, valde periculosus. Hippocr. 4. aph. 43. Vid. Dieter. n. 317. Opponitur τῷ ἀσφαλής, securus, item κινδύνος. *Ibid.*

Epicælis, ἐπικαίλις, *Cilium* significat, uti interpretatur Gaza, quo nomine veteres extremum ambitum genæ superioris designarunt. Gorr. p. 140.

Epicæmasti, ἐπικαιμίας, *decubitus ad dormiendum*, et ipsam dormitionem significat, a verbo ἐπικαιμάσσει, 5. aph. 27. Jung. Dieter. n. 316. Legitur et hoc vocab. 2. de artic. t. 50. Sed quomodo versio Latina quadret, *vellicationem* aut *scalpturam* reddens, non video. An cum Cornario legendum ἐπικνήσις?

Epicolica dicitur Glissonio ea corporis pars, que

quæ colo intestino accumbit, notante Blaucardo in *Lexic.*

Epicophosis, ἐπικόφωσις, idem, quod κώφωσις, *surditas*. Vide *Cophosis*, quamvis stricte *surditatem* potius alii morbo supervenientem significare videatur. Legitur apud Hippocr. 1. *Prorrh. sect. 3. t. 49.*

Epicrasis, ἐπικρασις, proprie *contemperationem* significat. In Medicina vero ita dicitur *curationis ratio per vices* instituta, quæ opponitur ei, qua confertim & in totum causa morbifica removetur. Galen. 1. 9. *meth. med. c. 10.* Neque vero necesse est semper evacuationem intelligi: sed & per ἐπίκρασιν curatio perfici potest successive & per vices alterando, mitigando, ad excretionem disponendo vitiosos humores, permixta soli naturæ evacuatione, quæ eorum partem vel convertat in alimentum sanguinis, vel per alvum, urinas, sudorem, aut aliter expurget. Castell.

Epicrateia, ἐπικρατεία, significat *exsuperantiam*, quæ duplex est: alia materialis, alia virtualis, vel qualitativa. Galen. 1. 3. *de S. Fac. c. 16.*

Epicraticus, ἐπικρατικός, apud Gal. stricte dicitur de facultate coercendi, aut retinendi alvum, quæ tribuitur juri gallinarum, & opponitur τῇ ὑπακτιῳ, subducendi virtuti, 1. 11. *de S. Fac.*

Epicratis, ἐπικρατίς, apud Hippocr. significat *sudarium*, sive linteum ad detergendos sudores, item ex tenui stamine paratum capitis tegumentum & involucreum. Hippocr. in *Precept. IX. 14.*

Epicrasis, ἐπίκρσις, id est, *Adjudicatio*, Gal. *ad Thrasys. c. 6.* Quæ mutua inter se dependentia connectuntur, per appellatam ἐπίκρσις, a Græcis, id est, *adjudicationem*, iudicanda sunt.

Epicrasis, ἐπίκρσις, certa quædam dicitur *percussio*, qua maiones puerorum tanquam præsidio succurrunt iis, quibus a natali die gracilia sunt membra. Galen. 1. 14. *Meth. med. c. 16.*

Epicrænon, ἐπικράειον, locus est imi ventris supra pectinem, unde & ἐπίκραον, & *Pubes* alias dicitur, Hippocrat. 1. 1. *de morb. mul. LXXXVI. 3.* Significat & *lanuginem* in lanificio pectini insidentem, & Galenus notat *exegesi Hipp.* quam insubditio medicamento exhibet, Hippocrat. *ibid. C. 10. CXX. 8.* Jung. *Foes. p. 228.*

Epicryema, *Epicryesis*, ἐπικρύμα, ἐπικρύσις, *Superfœtatio*, *Superimprægnatio*, estque secundus fœtus conceptus gravida jam existente muliere, id quod fit, cum fœtu jam concepto non

clauditur exacte uterus, sed semen aliud, vel potius ovulum, etiam postea intro admittit, *lib. de superfœtat.* Tempore partus rem non carere periculo, experientia nos quoque docuit. Aliquando & mola carnea cum fœtu conjuncta ἐπικρύμα vocatur, *lib. 5. Epid. V. 14.* Jung. *Diet. Lat. p. 875. seqq.*

Epidæipnon, ἐπιδæιπνον. Vide *Postcænum*.

Epidelos, ἐπίδηλος, significat *conspicuus*, evidens, & dicitur vel de homine, qui sensu increfcere deprehenditur, ut primo, secundo, tertio & quarto septenario &c. Hippocr. 1. *de Carnibus XIII. 13.* Vel usurpatur de diebus futuram crisin manifestantibus, qui latine *Indices*, vel *indicativi* vocantur, 2. *aph. 24.* Vid. *Diet. n. 314.*

Epidemios, *Epidemos*, ἐπιδήμιος, ἐπιδήμιος, est epitheton morborum ex genere communium, id est *populariter grassans*, a communi, sed tamen insolita & minus familiari, causa ortus. Causa vero illorum non semper est aeris vitium malignum & venenatum, sive pestilens, sed interdum etiam saltem constans & diu perdurans anni temporum intemperies & dyscrasia, humores & spiritus ad communem vitiositatem disponens; quemadmodum patet ex historiis febrium *Epidemicarum* apud *Vvillis cap. 17.* Qui ab illa causa proveniunt, sunt vere *Contagiosi*, *Pestilentes*, hi non item, quamvis recte dicantur *Maligni*. Epitheton hoc postea ipsis remediis contra pestem & morbos pestilentes addi cepit; hinc legitur *Aqua Epidemia Londinensis* in D. David. *de Spina Manuali Pharm. Chym. p. 59.* quamvis in ipso *Dispensatorio Londinensi 1680. edito* non extet.

Epidervis, ἐπίδερξις, sic dicitur aliquibus in pudendo muliebri adnata caruncula, quæ aliis *Nympha*, aut *Clitoris* vocatur. *Gorr. ex Polluce p. 145. Rolf. de Part. generat. Part. 2. c. 42.*

Epidermis, ἐπίδερμις. Vide *Cuticula*.

Epidesis, ἐπίδσις, genus ligationis est ad sanguinis profluvium fluentibus vas injectæ, quanquam ipsum vas circulo non complectatur, sicut vinculum; Verum cum ex parte suo complexu committat quodammodo vulnerati membri labra disidentia, &, quæ superimposita sunt, contineat, merito inter claudientia remedia numeratur, ex Galen. 1. 5. *meth. med. cap. 3.* Verum non video, quid obftet, quo minus omnis *deligatio* in genere ἐπίδσις vocari possit. Vide *Deligatio*.

Epidemos, ἐπίδσημος, dicitur fascia, quæ plagulis aut spleniis superinducitur & superligatur. Latine *superfasciatio*, *superligamen*, Hip-

Hippocr. 3. de iis, quæ in med. t. 6. Huic opponitur ὑποδαρσις, de quo suo loco.

Epididymis, ἐπιδιδυμῖς, ita dicitur appendix & parvus quidam veluti testiculus, testis capiti superimpositus, cujus historiam & usum vide apud Anatomicos, præsertim Barthol. l. 1. Anat. c. 22. 23. Inepte vertitur *Supergeminalis*. C. Hofmann. in *Comm. ad Gal. de V. P.* n. 1016.

Epidorpiion, ἐπιδόρπιον, dicitur mensa secunda, ubi bellaria, quæ etiam hoc nomine venire solent, apponuntur. Lang. l. 2. ep. 51.

Epidosis, ἐπίδοσις, *Additamentum*, vel incrementum significat, a verbo ἐπιδίδωμι, *augeor*, *increasco*. Utrumque & de corporis naturali incremento, & de morborum augmento sumi potest. Idem ergo est, quod *augmentum*, vel *augmentatio*, Hipp. l. 2. aph. 31. 32. l. 5. Epid. XIII. 8. l. 6. f. 4. t. 26. Gal. l. 1. de cris. c. 3. & l. de Morb. tempor. c. 2. Jung. Foef. p. 225. Dieter. n. 315. Lind. Ex. XV. §. 91. Est species secunda temporum morbi particularium, secundum Gal. de opt. sect. c. 37.

Epidrome, ἐπιδρομή, *accursionem*, *affluxumve humorum* significat. Gal. exponit per ἐπιρροήν, 3. de iis, quæ in med. t. 31.

Epieices, ἐπιείκεις, significat *æquus*, *moderatus*, *lenis*. Frequenti in usu apud Hippocr. præsertim etiam adverbium ἐπιεικέως. Tribuuntur vero vel hominibus, Gal. c. 3. in Proverb. t. 67. vel morbis & symptomatibus morbos comitantibus, & leniter sese habentibus, 1. Proverb. f. 1. t. 12. Coac. t. 143. 209. 255. 374. l. 5. Epid. XV. 2. XXII. 3. & alibi sæpius. Lind. Ex. VII. §. 5. Vide Foef. p. 226. Substantivum quoque ἐπιείκεια, *æquitatem*, *moderationem* & *lenitatem* significat, 3. de fract. t. 34. Tropice notat *probabilitatem*, *verosimilitudinem*.

Epigastrion, ἐπιγάστριον. Vide *Abdomen*. Barthol. l. 1. Anat. in princ. *Epigastricam Venam* & *Arteriam* descriptas vide in *Anatomicorum monumentis*.

Epigeios, ἐπίγειος, *terrestis*, terræ propior, humilis. De plantis dicitur *humilibus*, Gal. l. 4. de S. F. c. 15.

Epigenema, *Epigenesis*, ἐπιγένημα, ἐπιγένεσις, *Superveniens*, *accidens priori accedens*, ab ἐπιγινομαι, *supervenio*, *accedo*. Dicitur de omni re præternaturali, quæ manente priori supervenit, sive morbus novus fuerit, sive symptoma. Causa quoque morbifica propagata dicitur κατ' ἐπιγένεσιν. Differt a μεταπτώσει, quod in hac prior focus morbidus cesset & alius fiat. Legitur substantivum apud Hipp. Coac. t. 230. Verbum vero ἐπιγινομαι frequentius occurrit. Unde & symptomata, ceu si-

gna, quæ non statim a principio morbi adsunt, dicuntur ἐπιγινομένα, *accedentia*, *supervenientia*, 6. aph. 35. & alibi. Vide Galen. in *comm. Foef. p. 224. Dieter. n. 312. Rolf. O. ac M. M. Sp. lib. 2. f. 3. c. 5. & l. 3. f. 2. c. 48. Linden. Ex. VI. §. 22. seqq. VII. §. 12. 14. XII. §. 125. Επιγινοσις etiam Latinitati donatum usurpatur de modo formationis fœtus & animalium, qui fit per additionem partis post partem, quemadmodum patet ex Harveji de gener. animal. Exerc. 45.*

Epiglottis, ἐπιγλωττις, id est, *Superlingula*, est membrana cartilaginosa, rotunditatis oblongæ, in interiori gutturis parte collocata, Gal. l. 1. de Loc. aff. cap. 1. vel est laryngis quinta cartilago, quæ rimam *Glottis* dictam ex junctura duarum Arytanoidearum obortam tegit & claudit, ne ex cibo & potu aliquid in asperam arteriam decidat, sed clausa in gulam abeat; quamvis Bartholinus existimet, aliquid de liquidis in tracheam transire, l. 2. Anat. c. 11. Legitur apud Hipp. lib. de Corde, II. 1. Vide & Lang. l. 2. ep. 44.

Epiglottum, Paracelso dicitur instrumentum argenteum simile ferreo instrumento, quo utuntur calcearii, & adhibetur ad palpebras sursum tollendas, poniturque subtus supercilia, & pili diriguntur. Scholio in libr. 6. Paragraphor. de Lepva.

Epiglutis, ἐπιγλυτις, dicitur femoris & natis pars exterior, quemadmodum pars subnatis ad femur depressa ἐπογλυτις vocatur. Gorr. ex Arist. lib. 1. Hist. an. cap. 14. vid. p. 145.

Epigonatis, *Epigonis*, ἐπιγονις, ἐπιγονίς, & ἐπιγονίς, dicitur μύλη, *Mola*, sive *Patella genu*, estque os cartilagosum, latum, rotundum, intus læve, & cavum, toti genu suprapositum. Duabus constat substantiis, ossea interiori, altera cartilaginea exteriori. Ad latera asperum est, quo commodius tendines tibiam extendentes aptarentur. De hac vide Anatomicos, & in specie Barthol. libell. 4. Anat. c. 21. Legitur apud Hippocr. l. de ven. XXIV. 3. XXV. 2. An *Patella* frangi possit, frustra in dubium vocatur, siquidem D. Fr. Ruyschius in *Centur. Observat. Anatomico-Chirurgic. Obs. III.* exemplum notatu dignum proposuit, simul docens, patellam aliter esse constitutam in corporibus vivis, aliter in sceleris, nimirum in his per exsiccationem ita indurantur, ut difficile sit eas frangere; in illis sunt extrinsece duriori lamina solum obductæ, intus vero substantia osseospongiosa præditæ.

Epigonon, ἐπιγονον, Hipp. idem est, quod

ἐπιπλομα, *superfoetatio*, l. 1. de diet. XXIV. 1. Gorr. d. 1.

Epilabe, ἐπιλαβή, ita dicitur *apprehensio*, anima, & locus, qui prehendi possit, quique injectum vinculum firmat & retinet, eminentiam aliquam habet, quæ injectis laqueis moræ sit, ut inhaereant, nec elabantur. Hipp. 3. de artic. t. 50. Jung. Foef. p. 228. a verbo ἐπιλαμβάνω *apprehendo*.

Epilampsis, ἐπιλαμψις, *Effulgescentia*. Vide *Eclampsis*.

Epilatheyra, est particularis Anatomia. *Epilatheyra* ad hunc modum debet considerari, quod in omnium minutissima gutta quoque Anatomia Microcosmi constat. Quilibet enim Spagyricus gradus virtutis suæ tinctura est. Et cuilibet Medico intelligendum venit, in unaquaque gutta, quotquot etiam sunt, tot etiam integras esse Anatomias, ut in Microcosmis & in Elementaris. Ita Iohnsonus explicavit hunc terminum. Unde vero excerpserit has subtilitates, reperire non potui. Rul. plane non habet.

Epilempsis, ἐπιλημψις, idem, quod *epilepsia*. Legitur apud Hippocr. Coac. t. 599. ex mente Foef. p. 228. quamvis Lind. ἐπιληψω legerit, quod etiam verosimilius, & magis congruum. Vide *Epilepsia*.

Epilentia, Paracelso dicitur quoque *epilepsia*, Def. 2.

Epilepsia, ἐπιληψία, ἐπιληψις, *Morbus Comitialis*, (vide *Comitia*,) *Caducus*, *Herculeus*, *Sacer*, *Pnevilis*. Vide Dieter. n. 319. Lang. l. 1. Epist. 25. Late etiam *Convulsionis*, σπασμὸς, nomine venit, (vide *Convulsio*) est primaria species morborum convulsivorum, potestque ex principiis recentiorum veris commode ita describi, quod sit varia & mixta actionum animalium læsio, imprimis vero motus animalis depravatus, interdum & abolitus, convulsivus, clonicus, vel totius corporis, vel quarundam ejus partium, cum aliis pluribus symptomatibus, stridore, spuma oris, clamore, compressione dentium, præsertim vero contractione pollicis, proveniens a spirituum animalium, sive nervosi liquoris, per auram malignam nitrosam, vel vitriolaceam explosivam, vel congelativam irregulari commotione, expansione, agitatione, præsertim in appendice cerebri medullari & nervorum principio facta, ex hypothesibus Th. Willis, de morb. convuls. c. 2. & 3. Paracelsus refert inter morbos *Caducos*, quorum sex numerat, Theriacæ morbor. Tab. V. cujus causam statuit Mercurium, vel potius fumum Mercurii, Scholion ad l. 3. Paragraphor. c. 2. §. 3. Helmontius

ab Archeo furioso deducit, tr. de Ideis morbos. n. 34. & virus vocat inebrians, soporiferum, & quodammodo furiosum, quod primitus circa ventriculum elucescit, tr. de morb. Archeal. n. 17. *Epilepsia* per consensum ab aura adscendente exemplum evidens vide in *Ephem. Nat. Cur. Ann. III. observ. 336.* ut & in tract. Galeni de puerio *Epileptico*. De *Epilepsia* causa fuisse vorum Cratonis. Utinam autem finem vitæ suæ exitum aliquis ostendat? testatur D. Hofm. Com. ad Gal. de V. P. n. 597. Qui hoc morbo laborant, vocantur ἐπιληπτικοί, Hipp. 2. aph. 45. & symptomata convulsiva τὰ ἐπιληπτικά, 5. aph. 7. Coac. t. 522.

Epilepsion, ἐπιληψίων, *obliviosum* significat, cui memoria debilitata est ex spirituum animalium impedita actuacione. Legitur apud Hipp. Coac. t. 161.

Epilogismus, ἐπιλογισμός, communis est quædam ratio, & omnium assensu comprobata. Vide *Analogismus*.

Epimeles, ἐπιμελής, *solicitus*, curiosus. In specie usurpatur de eo, cui victus ratio curæ est, 2. Provr. XV. 8.

Epimorios, ἐπιμοριός, *superpartialis*, epitheton differentia pulsum, respectu numeri ad numerum, cum, quot est distentio sive diastole temporum, toridem est systole, sive coincidentia, Gal. l. 1. de diff. puls. c. 9.

Epimylis, ἐπιμυλις, idem, quod μόλη, ἐπιγονυπις, *Mola*, *Patella* genu. Vide *Epigonatis*. Junge Foef. p. 229.

Epinemesis, ἐπινεμσις, ἢ ἐπινεμοσις, *administrationem*, aut *distributionem* significat; qualis Medico necessaria propter subsectorum varietatem, ut sciat addere, vel adimere, prout circumstantiæ exigunt, Hippocrat. in præcept. VI. 29.

Epineneucos, ἐπινευκός, id est, *annuens*, vel *innuens*. Est epitheton pulsus inæqualis in una pulsatione & diversis arteriæ partibus, quoties pulsus magnus circa duos Medici digitos medios sentitur, minor autem sub extremis, Gorr. p. 152. Galen. in Isag. puls. Dicitur & περινευκός, *circumnuens*, Galen. l. 1. de diff. puls. c. 20. Hecticis familiaris, l. 14. de causis puls. c. 10.

Epinephelos, ἐπινηφελός, *nubeculam offerens*, *nubilosus*. Dicitur de urine sedimento nubeculam representante, Hippocrat. 4. aph. 71. Coac. t. 575. l. 3. Epid. agr. 1. & 3. Usurpatur etiam de Autumno *nubiloso*, l. 3. Epid. f. 3. t. 3.

Epinoema, ἐπιπόημα, *commentum*, inventum significat, hoc seculo in Medicina frequens. Legitur vero apud Hippocr. de scala quadam,

in

in qua perversa spina reducebatur, 3. de artic. t. 20.

Epinotion, ἐπιώτων, idem, quod ὠμοπλατή, *Scapula*, Gorr. p. 152.

Epinytis, ἐπινογίς, pustulam nocturnam significat. Est species exanthematis, ἐξινθύματο. Vide *Exanthema*. Plinio dicitur *Pustula liuens* & noctibus inquietans. Hinc enim nomen sumit, vel quod noctu oriatur, vel quod infestet, magnumque dolorem moveat. Causa eadem, quæ aliarum solutionum continui superficialium, sive exulcerationum cutaneorum, scilicet portiones subtiliores salinæ, vel feri sanguinei, vel succi nutritii lymphatici.

Epius, ἔπιος, id est, mitis, lenis. Usurpatur de febris benignioribus; ab Hipp. l. 5. *Epid.* XXIX. 7. l. 7. *Ep.* l. 6. 14.

Epiaroxynesthe, ἐπιπαροξύνεσθαι, i. e. *superexacerbari*, accessione morbi repetere, ingravescere, veluti reduplicare. Dicitur de febris, quarum paroxyfmi plures habent insultus ac veluti reduplicaciones, uti in *Semiterztiana*, quæ tertio die duplicatam habet accessionem cum quotidiana continua & ἀνδιπλώσει quædam. Provenit hoc a materiæ febrilis heterogenea turgescencia, Hippocr. l. 1. *epid.* f. 1. t. 23. Est & ἐπιπαροξύνεσθαι, irritari, & de abscessibus sub aure abortis dicitur, 1. *Prorrh.* f. 3. t. 70. Finxisse hinc videtur propria autoritate Blancard. nomen *Epiaroxysmus*, in alio enim scriptore Medico vix occurret.

Epiastos, ἐπίπαστος, idem, quod καταπαστός. Vide *Catapsasma*. Gorr. ἐπίπαστα quoque olim vocabantur medicamenta, quæ vulneribus sanandis apponuntur, Lind. ex. XIII. §. 323.

Epipechy, ἐπίπηχυ, dicitur pars cubiti superior, sicut ἄγοςός, inferior, de quo vide supra. Vide *Agostus*. Gorr. p. 152.

Epipephycos, ἐπιπεφυκός, *Adnatus*. Vide *Adnata tunica*.

Epiphanomenos, ἐπιφανόμενος, dicitur de iis symptomatibus, quæ post morbum præsentem apparent, nec una cum morbo statim sunt præsentia. Hipp. 1. *aph.* 12. An aliqua differentia sit τῶν ἐπιφανομένων, ab ἐργασμομένοις, uti vult Lind. ex. XII. 125. valde dubito. C. Hofm. vocat νεωτερισμὸν, novationem vanam, *Instit.* lib. 4. c. 28. §. 18. Vide *Epigenema*, Dieter. n. 312. 331.

Epiphania, ἐπιφανία, significat habitum corporis exteriori, summam corporis. Usus est Theon Medicus l. 4. de particul. exercitiis, teste Galen. l. 3. de tuend. san. c. 8. Vide *Superficies*.

Epihlebos, ἐπιήλας, dicitur, cui venæ

sunt amplæ & prominentes, quales sunt gracilioris & calidioris temperamenti, Hippocr. l. 6. *epid.* f. 4. t. 25. Aretæus l. 2. de cur. morb. ac. c. 2.

Epihlogisma, ἐπιηλόγισμα, *Deflagratio*, incendium superveniens, sive ardor, vel fervor alicujus partis, veluti a flamma obortus, propter exuberantem humorum, præsertim sanguinis, caliditatem. Hippocr. 5. *aph.* 2. Jung. Dieter. n. 332.

Epihoiteos, ἐπιηοιτέος, *accedens*, superveniens. De dolore legitur *Coac.* t. 332.

Epihora, ἐπιώρα, generaliter omnem impetum humorum, imprimis sanguinis, inflammatorium in totum corpus, vel aliquam partem significat, ab ἐπιώρασθαι, cum impetu ferri, Scrib. Larg. n. 243. Vide Rhod. in *Lex. Scribon.* Specialiter vero influxum humoris in oculos inflammatorium denorat, Galen. l. 4. de C. M. S. L. c. 7. & l. *Introduct.* c. 15. Dieter. n. 891.

Epihoros, ἐπιήροτος, dicitur fœmina *Gravida*, sive utero gerens, aut vicina partui; aut juxta alios sumitur de illa, quæ facile concipit. Legitur apud Hipp. 1. *Prorrh.* f. 3. t. 11. (vide Gal. in *comm.*) *Coac.* t. 514. 517. 519. 523. 537. Jung. Holler. 2. in *comm. ad hæc loca* p. 1010. & 1017. Ionston. in *Not. ad d. l.*

Epihyfis, ἐπίφυσις, i. e. *Appendix*, est offi quid adnatum, non continuum, sed contiguum, veluti accretio ab ἀποφύσει, quæ processus est ossis continuus, seu ejus continua portio, Hippocr. 2. de *fract.* t. 35. Vide Gorr. p. 153. & Foef. Barthol. *libell.* 4. c. 1. fin. *Επιφύσεις* quoque dicuntur prominentiæ palpebris adnatæ ex crassioribus quibusdam humoribus excrementitiis obortæ, l. 3. *epid.* f. 3. t. 48.

Epiigma, quod & *Epiroma*, ἐπίπιγμα, dicitur, est instrumentum ligneum, figuram habens literæ Π. & inversi Π. usurpatum ad prolapsum humeri caput reponendum, Oribas. de *machinam.* c. 4.

Epiplasma, ἐπίπλασμα, in genere idem est, quod *Catapsasma*. Specialiter dicitur de farina triticea in hydrelæo decocta, & vulneribus imposita apud Galen. l. 3. de C. M. S. L. c. 2. in *princ.*

Epilexosis, ἐπιπλήρωσις, *superimpletio* ex opinione Erasistrati dicebatur, quando arteriæ in dilatatione replebantur spiritu a corde immisso, Gal. l. 4. de *diff. pul.* c. 6. & 17.

Epilexis, ἐπιπλήξις, *increpatio*, objurgatio Medico quandoque necessaria, Hipp. l. de *dec. orn.* IX. 16. & verbum ἐπιπλήξις, *increpo.* XI. 18.

Epi-

Epiroce, ἐπιροκή, idem quod συμπλεκή. Vide *Complexio*.

Epirocele, ἐπιροκήλη, est species *Hernie*, quando *Omentum* prolabitur in tunicas & cavitatem scroti. Gal. de diff. morb. cap. 10. Estque morbus in situ.

Epirocomistes, ἐπιροκομιστής, epitheton hominis, qui præ brutis maximum habet omentum. quamvis hoc impugnaverit Vesalius, scribens, quod omnia fere quadrupeda majori omento supra intestina explicato undique donata sint, quam homines, & ita de hominibus extraordinario & quodammodo præternaturali omenti augmento præditis exposuerit. Lat. *Omenti gestatores* reddens, l. 5. de H. C. F. c. 4. Vel etiam ita dicitur, qui hernia laborat *Epirocele* dicta, Gal. l. 6. *Adm. Anat. c. 5*.

Epiroombalon, ἐπιροόμφαλον, est *Hernia umbilicalis*, orta a prolapsu omenti in umbilicum per violentiam continuum solventem excitata, Gal. in *defn.*

Epiroon, *Epiroon*, ἐπίροον, ἐπίρον, *Omentum*, quasi *Operimentum*, aliis *Rete*, *Reticulum*, *Zirbus*, est pars membranosa duplicata, veluti ex duplici peritoneo & adiposa substantia constans, arteriis venisque & paucis nervulis intertexta, intestinis veluti innatando incumbens. Ejus historiam vide in *Anatomicis*, præsertim Barthol. l. 1. c. 8. *Vocab. Græcum* occurrit apud Hippocr. 5. *aph.* 46. 6. *aph.* 58. lib. 1. de morb. III. 36. *Coac. t.* 502. l. de nat. mul. XIX. 5. & alibi sæpius. *Ad. de Diet. n.* 322.

Epiroschecele, ἐπιροσχεκλή, hernia omentalem in scroto significat, quo vocabulo usus est D. D. Christoph. Maur. Hoffmannus in *Dissertatione sua Inaugurali* hoc titulo.

Epiroscos, ἐπιροσκός, levis, perfunctorius, *superficiarius*, mitis. Dicitur de siti parva, Hipp. l. 6. *Epid. f.* 4. t. 23. Vide *Exercit. de Remor. purg. Disp. V. §.* 2. de oste, quod minus profundum est, sed in superficie extat, l. de cap. vul. XXV. 4. XXIX. 2. de febre miti, 2. *aph.* 28. Vide *Dieter. n.* 323.

Epirolasis, ἐπιρόλασις, *redundantiam* humorum & fluctuationem significat, Hippocr. l. de hum. II. 51. ubi opponitur ἀνάβυσσις, descensus humorum. Descendit a verbo ἐπιρολάω, *redundo*, fluctuo. Hippocr. 1. de Nat. hum. t. 22. l. 1. *Epid. f.* 2. t. 67. l. 2. de diet. XXV. 3. Apud Chymicos *Epirolasis* est, cum sublimatum ad superficiem duntaxat ascendit, eique insidet. Et quidem primum e centro ad superficiem essentia extrahuntur, sed nonnunquam eadem operatio inservit repurgationi.

Tom. I.

Duplex est: *Humida*, & *Sicca*. Illa dicitur, cum e re in humore excedente collocata sublimatum enatat, emergitque usque ad summum, ubi subsistens apparet. Itaque & *Sublimario per Enatationem* seu *Emersionem* appellari potest. Adjuvatur autem hæc levitatis naturalis inclinatione & diffidio diversarum, & procuratur non modo per calorem actualem, sed & potentialem. *Epirolasis sicca* est, cum immediate ex re ipsa sublimatum efflorescit, eique cohæret proxime in sicco. Et peragitur modis variis, opera caloris elevantis, & clausuris apertis viam egressui laxantis. Hæc *Rul. in Lex.*

Epiroma, ἐπίρωμα. Vide *Epiroma*.

Epiromos, ἐπίρομος, significat *laboriosus*, molestus, difficilis. Usurpatur de excrementis difficulter prodeuntibus, Hipp. 1. *Epid. f.* 1. t. 15. lib. 2. *Epid. f.* 3. n. 51. l. 1. *Prorrh. f.* 2. t. 24.

Epiromoma, ἐπιπόρωμα, dicitur *Callus*, vel *tophus in articulis* enatus & induratus, apud Hipp. lib. 2. *Prorrh. XV.* 2. 7.

Epiptyxis, ἐπίπτυξις, *complicatio*, *occlusio labiorum*, C. Hofmann. *comm. in Gal. de V. P. n.* 1169.

Epipyretto, ἐπιπυρέτω, significat *insuper febricito*, dicitur de ægro, in quo febris & repetit, & ingravescit, 1. *Prorrh. sect. 1. t.* 15. *Coac. t.* 95.

Epirigeo, ἐπιριγέω, significat *insuper*, vel *subinde rigeo*, quando rigores frequentiores & repetiti urgent. Hipp. l. 6. *Epid. f.* 2. t. 7.

Epirrhoe, ἐπιρροή, *influxum* significat, vel *affluxum humorum in partem*, a verbo ἐπιρροέω, *influxo*, Hippocr. 5. *aph.* 23. Vide *Influentia*, *Influxus*.

Epi sarcidium, ἐπισαρκίδιον, idem quod *Hyposarcidium*. Vide *Anasarca*.

Epi schestis, ἐπισχέσις, *inhibitionem*, *suppressionem*, *retentionem* excernendorum denotat. Gal. c. 2. in 3. *Epid. t.* 4. ab ἐπίσχω, *cohibeo*, supprimo, sisto, 5. *aph.* 50.

Epi scbion, ἐπισχίον, dicitur *Os pubis*, *Pecten*, quod est os transversum & latum in imo ventre, quod pubi subjacet & munit intestina. *Gorræus p.* 153.

Epi scbon, ἐπισχών, dicitur de ægro, in quo morbosa accessio cessat, inhibetur, aut differitur. Hippocr. *Coac. t.* 79. l. 5. *Epid. XXXI.* 7. l. 7. IX. 5. 15. XLIV. 5.

Epi scleros, ἐπίσκληρος, *induratus*. Legitur de ventre, Hipp. 1. *Prorrh. f.* 3. t. 46.

Epi seion, ἐπίσειον, ἐπίσειον, idem, quod ἐπίσειον. Vide *Ephebeum*, id est, *Pubes*, *Aquaticulus*. Occurrit apud Hipp. l. 1. de morb. mul.

LXXXIX. §. 1. 2. VI. 5. & alibi sepius. Piccolom. *Prel. Anat. p. 72.*

Episemasia, ἐπισημασία, in genere significationem, vel Consignificationem & Annotationem significat a verbo ἐπισημαίνω, indicium vel signum aliquod præbeo, quod in hac significatione legitur apud Hipp. *l. de nat. puer. V. 5. & 4. de R. V. l. A. t. 89.* Astrologorum iudicia de tempestatibus ex siderum phasibus dicuntur ἐπισημασίαι, Linden. *Ex. XI. §. 191.* In specie vero significat primum insultum febrilem, in quo ægri solent horrere, refrigerari, oscitare, pandiculari, dormitare, aut aliud quid simile pati. Vide *Annotatio.* Denique & specialissime verbum ἐπισημαίνεσθαι, significat suscipere aliquam notam, aut characterem, ex epilepsie paroxysmo. Unde & pueri tales dicuntur ἐπισημα παιδία, & qui carent, ἀσημα. Hipp. *l. de morb. sacro. IX. 5. 9. X. 1.*

Epispaden, ἐπισπάδην, affatim, unico haustu, avidè. Inter Comptatores vulgo effertur: *hausticos.* Occurrit apud Hippocr. *l. de int. aff. XXIX. 4.*

Epispasmos, ἐπισπασμός, vel idem est, quod ἐπιπνοή, Inspiratio, uti vult Galen. *c. 5. in 5. Epid. t. 32.* vel juxta alios celeriolem & præternaturaliter crebram inspirationem notat. Possit etiam exponi de *Attractione* in genere. Unde ἐπισπαστικὰ φάρμακα, idem, quod ἐλκυστικά, *Attrahentia*, *Attractiva* dicta, de quibus vide in genere supra *Attractio.* Quibus Hippocrates intellexerit *forbitiones* per ἐπισπαστικὰ φάρμακα in febribus ardentibus, 4. de *R. V. l. A. t. 18.* Galen. in *comm.* constare posse negat; At Hor. Augen. exponendum esse textum per alimenta forbilia purgantibus mixta, *Tom. II. Epist. & Consil. Medic. p. m. 344.* Specialiter *Epispasticum* dicitur medicamentum aridum inspersibile ad malignorum ulcerum curationem non inefficax, Galen. *l. 4. de C. M. S. L. cap. 5.* ἐπισπαστικόν, *Emplastrum*, quod aperit & educit pus, vel si quid aliud subest, Scribon. *L. n. 216.*

Episphacelizo, ἐπισφρακίζω, significat prorsus *sphacelo*, h. e. totali mortificatione & corruptione corrumpo. Hipp. *i. de artic. t. 63.* unde & ἐπισφρακίσις, *totalis mortificatio*, 3. de *art. t. 55.* Junge *t. 59.*

Epispheria, ἐπισφαιρία, dicuntur anfractus cerebri & gyri exteriores, ut vasa sanguinea per cerebri substantiam melius distribuuntur, adnotavit Blancard. in *Lex.*

Episphales, ἐπισφαιλις, valde periculosus, Hipp. *2. aph. 35.* & *l. de ver. med. XVII. 13.* Jung. Dieterich. *n. 327.*

Episphragizome, ἐπισφραγιζομαι, significat

obsigno, insigno. Ita Chymici *obsignant* vasa sigillo Hermetico. Vide *Sigillum.* Rhod. in *Lex. Scribon.* Signare vas, ne vires evanescant.

Episphyron, ἐπισφύρον, dicitur fibulæ species, qua antiqui creas supra malleolum constrinxisse ex Homeri *Iliad. V.* scribit Rhod. de *Acia q. 19.*

Epispnenos, ἐπισπνῆνος, *lienosum*, lienis tumore vexatum significat. Hippocr. *l. 7. Epid. LII. 7.*

Epistagmos, ἐπισταγμός, instillationem in genere significat. Quod vero apud Dioscorid. *l. 3. c. 23.* catarrhum denoter, existimat C. V. Schneider. de *Cararibo*, *l. 1. sect. 1. c. 4.*

Epistasis, ἐπίστασις, vel significat apud Hippocratem idem, quod ἐπίσχεσις, *suppressio*, retentio excernendorum, *l. 1. Prorrh. f. 3. t. 46. 62. Coac. t. 233. 244. 487. &c.* vel significat *superficiem* urinæ, insipientiam, & opponitur ὑπόστασι, *subsidentia* in urina. In hac significatione sumitur, 7. *aph. 35.* & verbum ἐπίστασθαι, *aph. 34.* Vide *Foel. p. 232.* Dieteric. *n. 325.*

Epistateo, ἐπιστάτω, significat Hippoc. *morbis præsum* & ægrorum curam habeo, *l. Præcept. V. 13. X. 12.* Dicitur & *προστατώ*, *praeficior*, dicto loco, *X. 8.*

Epistaxis, ἐπίσταξις, significat *σάξιν*, i. est sanguinis e naribus stillationem repetitam, a verbo ἐπιστάζω, sæpius sanguinem e naribus stillo. *l. Prorrh. f. 3. t. 56. Coac. t. 87. 237.*

Episteme, ἐπιστήμη. Vide *Scientia.*

Epistomion, ἐπιστόμιον, in genere significat *Operimentum*, vel *Obturamentum.* Chymicis vero *epistomia* dicuntur spiracula in furnis, sive *Ventilia*, quæ & *Registra* vocantur. Morley in *Colloq. Chym. Leidens. Prolegom.*

Epistoreo, ἐπιστόρεω, significat *insterno*, videlicet corpus durum re molli, uti fit in Chirurgicis operationibus, quando instrumenta dura involvuntur & superferruntur stragulis, aut linteis mollibus, ne lædant, Hipp. *3. de artic. t. 49.* & *f. 4. t. 59.*

Epistrophe, ἐπιστροφή, in genere *inversionem* significat. Specialiter vero sumitur pro *Recidiva* morbi, quando morbus, qui cessavit, revertitur, Hippocr. *Coac. t. 256.* Dicitur alias ὑποστροφή, aut ὑποτροπή. Verbum quoque ἐπιστρέφω sumitur de vertebrarum perversione, quando collum intorquetur, 4. *aph. 35.* Vide Dieter. *n. 326.*

Epistropheus, ἐπιστροφικός, nomen primæ colli vertebræ apud Medicos antiquos. Nam ea super secundam vertitur, veluti super axem, quam ob causam etiam secunda hæc *ἀξωνία* vete-

veteribus dicta fuit. Gorraeus d. l.

Episynanche, ἐπισυναγήχη, occurrit nomen hoc in Epistola quadam Mich. Piccarti ad Casp. Hofmannum, in qua descripsit suam adversam valetudinem, quando post febrem catarrhalem curatam Noribergam profectus & per octiduum ibidem commoratus morbo alio infestatus fuit, quem Medicos *Episynanchen* appellare scribit, in quo collum ita afficiebatur, ut cibum respueret & potus per nares rediret, a quo tamen etiam feliciter liberatus fuit. Extat Epistola in *Mantissa II. Epistolarum ad C. Hofmannum annexa G. Richieri Epistolis selectioribus p. m. 587.* Verum in nullo Græco autore Medico, neque etiam in aliis Lexicis reperire potui. Legitur quidem in veteri quodam Lexico ἐπισυναγήχη ex Theophrast. l. 4. de causis plantar. c. 12. sed significat locum in Asia; quamvis & alia lectio annotata sit, nempe ἀπισυναγήχη. An fortassis *Episynanche* idem erit affectus cum *Parasynanche*?

Episyntheticæ, ἐπισυνθετική. Vide *Supercompositiva*.

Epitasis, ἐπίτασις, Hippocr. dicitur morborum, præsertim febrium, intentio & accessio initium, 4. de R. V. l. A. t. 114. Verbum quoque ἐπιτάσσει significat *augesco*, *glicisco*, *Coas. t. 116.* & lib. 5. *Epid. XXI. 18.* Vide Lind. *Exerc. XV. §. 94.* Interdum vero ἐπίτασις quoque idem significare videtur, quod ἐπίστασις, *suppressio*, *retentio*, 2. in *Proverb. t. 46.* & 48. quamvis alii legant ἐπίστασις. *Foef. p. 233.*

Epitencos, ἐπίτενον, sæcundus, h. e. dispositus ad generationem liberorum. Dicitur de utroque sexu. Hipp. 5. *aph. 62.* *Sæcunditatis* causa potissimum in bona temperie maris & femine consistit. *Dieter. n. 486.* Imprimis vero sobria victus ratio exigitur. *Lang. l. 2. ep. 9.* *Sæcunditatem* seminis oriri potissimum ex motu in actu amoris minimis particulis impresso, probabiliter hodierni docent Doctores, inter quos celeb. D. Bohn. *Circul. Physiolog. progymn. 1. p. 17. 18.* & Joh. Balamzveerde de *Hist. molar. uter. c. 22. p. 246.*

Epitedeuma, ἐπιτέδευμα, vocatur *vite institutum* vel genus, quod homo obit, aut utilitate, aut necessitate adductus, *Gal. com. 2. in 1. Epid. t. 1.* Legitur & apud Hippocr. 2. *Proverb. XI. 23. XV. 9.*

Epitex, ἐπίτεξ, Ionice, significat *partui vicinam*, Hipp. l. 1. de morbo mul. LI. 9.

Epithema, ἐπίθημα, ἐπίθημα, varias habet significaciones, (1) notat *Operculum*, Hipp.

l. 2. de morbo. XXV. 15. l. 6. *Epid. f. 4. r. 8.* *Gal. l. 2. de V. P. c. 9.* (2) est nomen medicamenti externi, sive topici generale, sive liquidum sit, sive solidum. Specialiter tamen in Praxi denotat recentioribus medicamentum liquidum, quod panno, spongia, linteo, stippa exceptum parti alicui imponitur, quorum descriptionem & exempla vide apud *Schrod. l. 2. c. 56.* *Weker. Antid. gen. l. 1. c. 19.* & *Spec. l. 2. sect. 13.* P. Morelli *Form. remed. l. 2. sect. 1. c. 3.* (3) apud Veteres *Epithema* notabat medicamentum externum Ceratis valentius, ex unguentis & similem vim habentibus compositum, *Galen. l. 7. Meth. Med. c. 4.*

Epithesis, ἐπίθεσις, varias in Lexicis obtinet significaciones. In genere significat *impositionem*, item *invasionem*, porro etiam *defensionem*. In Chirurgicis vero significare *correctionem membrorum curvatorum*, quæ fit *mediantibus instrumentis*, ad differentiam *διὰ πλάσσεως*, quæ correctio fit manibus, in *tennellis corporibus*, me legisse memini in Collegio quodam manuscripto Chirurgico.

Epithreptos, ἐπιθρεπτός, bene habitus, bene nutritus. Legitur in Hippocr. l. 2. *Proverb. XXXIII. 4.*

Epithymia, ἐπιθυμία. Vide *Cupiditas*.

Epitocos, ἐπίτοκος, sæcundus, de Fœminis legitur, Hipp. l. 6. *Epid. f. 8. t. 55.* Alias dicuntur ἐπίτοκοι, 5. *aph. 62.* de quo p. a.

Eptome, ἐπίτομη, idem, quod *Synopsis*. Vide *Compendium*.

Epitrope, ἐπιτροπή, cura, procuratio. Vide *Cura*. Hipp. l. dec. orn. XII. 8.

Epoche, ἐποχή, primum dicitur *suspensa sententia*, nihilque certi definiens: quod est de nulla re pronunciare, nec asserere certo, *Gal. de opt. doc. gen. in princ.* Deinde aliquando idem ac ἐπίστασις, *suppressio*, *retentio*, c. 2. in 3. *Epid. t. 4.* Vide *Epithesis*.

Epocheteusis, ἐποχέτηςσις, *Derivatio*, idem, quod *προχέτηςσις*, vide *Derivatio*; a verbo ἐποχέτευομαι, *derivor*, quod legitur apud Hipp. l. de Venis XXI. 9. quamvis Lind. ἐποχέτευομαι posuerit, quam scriptionem reprobavit *Foef. p. 236.*

Epode, ἐπὸδὴ, ἐπὸδος, in genere *Incantationem* significat. Vide *Incantatio*. In specie vero notat curandi rationem præstigiosam per certa carmina & cantilenas, de qua vide *Lang. l. 1. ep. 33.* & l. 2. ep. 46. *Rob. Keuchen. in proleg. ad Severum*. Qui tales cantiones accinit, dicitur ἐπὸδος. *Jung. Gal. l. 17. de V. P. in fin. C. Hofm. comm. ad l. n. 1140.*

Epodynos, ἐπὸδυνος, valde dolens significat. Hipp. c. 2. in l. 1. *Proverb. t. 18.*

Epoedeon, ἐποιδέων, *intumescens*, tumidus. Idem, quod ἐιδάλει, d. l. t. 18.

Eprobros, ἐπροβρο, significat *pluviosus*, valde pluvius, de tempestate dicitur apud Hipp. 3. *aph.* 11. 12. 13. Unde ἐπροβροια, *tempestas pluviosa*, 3. *aph.* 15. Dieter. n. 335.

Eromis, ἐρομῖς, dicitur superior humeri pars, quæ superjecta est humeri articulo cum brachio, *Superhumera*. Occurrit apud Hipp. 1. *de art.* t. 4. & l. 3. t. 44. Gal. l. 1. *Admin. Anat.* c. 11. Vide C. Hofm. *ad Gal. de V.* P. n. 105.

Eromphalion, ἐρομφάλιον, ἐρομφαλικόν, dicitur medicamentum, quod umbilico impositum alvum movet. Talia vide apud Ægin. l. 7. c. 9.

Erops, ἐρωψ. Vide *Urupa*.

Eorediana balnea, vulgo Porretana. Joau. Pet. Arlunus *de Balneis*.

Epsilinga, id est, *Squama ferri*, Rul. Io-hnf.

Epsilomenos, ἐψιλώμενος, *denudatus*, carne exutus. Dicitur de Ossibus 5. *aph.* 22.

Epulis, ἐπυλῖς, dicitur *Tuberculum* & carnis excrescentia in *Gingivis* proveniens, & ad intimos molares dentes sese extendens, ita ut ager aliquando os aperire nequeat, Gal. l. 5. *de C. M. S. L.* c. 9. Causa est solutio continui, facta per inflammationem, & succum nutritium sanguinis dimittens. Vid. Scribon. n. 61. & Rhod. *in not. Ephem. Nat. C. An. II. Obs.* 255.

Epuloticus, ἐπυλωτικός, epitheton medicamentorum, quæ non liquare, sed indurare carnem, deficcare, & cicatricem inducere apta sunt. Suntque omnia terrestri siccitate prædita, & adstringentia. Vide Gal. l. 5. *de S. Fac.* c. 16. Dicitur & στυλωτικός, Gal. l. 13. *M. M.* c. 5.

Epureo, ἐπυρέω, *urinam facio*, idem, quod simplex ἐπέω. Lind. *Ex. V.* §. 71.

Equicervus. Vide *Alce*, cujus descriptionem vide etiam apud Aldrov. *lib. 1. de quadruped. bisulc.* c. 32.

Equi Clibanus, *finis equinus* Chymic. Alb. Magnus *de mineralibus* l. 3. t. 1. c. 10.

Equitatio, ἰππεία, ἰππασία, ἰππασίς, est motus corporis quandoque fortior, quando equo insidens cursum absolvit. *Equitatio* continuata solet etiam sterilitati ansam dare, teste Hipp. *de A. L.* & A. & Lang. l. 2. ep. 9. Quod Th. Sydenham. *equitationem* in phthisi tanquam certissimum remedium commendaverit & D. D. Stahlus illud speciose propugnare non dubitaverit in quodam *Propemptico ad Disp. Inaugur. de Fundamentis pathologicæ*

præcicis Dn. Job. Sam. Carl. Oering. ulteriori adhuc disquisitione & confirmatione indigere omnino arbitror, de qua phthisi, de quo morbi tempore particulari, an in principio, vel augmento &c. intelligendum sit, & quam alia circa usum illius remediæ adhuc observanda sint? quandoquidem phthisin adeo esse intricatam & difficilem morbum nemo inficiabitur, atque ideo præter equitationem recte adhibendam etiam aliis adminiculis & remediis congruis opus esse nullum mihi est dubium. Interea nihil de autoritate & fide laudatissimorum illorum autorum volo derogatum.

Equus, ἵππος, homonymon est vocabulum. Proprie notat animal quadrupes notissimum, solidipes, utriusque sexus, cujus prolixam descriptionem reperies in Aldrovand. l. 1. *de quadruped. solidip.* c. 1. & usum medicum apud Schroder. l. 5. cl. 1. n. XXI. *Equi* Anatomie descripta legitur in *Act. Hafniens. Vol. I. Obs. XI. p. 36. seqq.* De *Equis* præfinis lege Lang. l. 1. ep. 78. & Fr. Hofmann. *in clavi ad Sobrod. d. l.* De *Equis* Magicis & Diabolicis præstat tacere, quam scribere. Improprie vero ἵππος, *Equus*, dicitur oculorum quidam affectus, quibusdam insitus, quibus oculi nullo tempore manere possunt quieti, sed subinde nictant instabiles, Gal. l. *def. med.* & c. 1. *prognost.* t. 21. & c. 2. *in 1. pro- vber.* t. 11. Causa sine dubio in inveterata spirituum animalium agitatione in musculis palpebras moventibus consistit. An vero præterea non sit morbus dicendus, quia Medicorum nemo meminit, non est nunc mearum partium ventilare. Sane in ipsa actione visus aliquid impedimentum præbere mihi non videtur dubium.

Eradicativus dictum olim fuit de purgatione fortiori & de purgantibus violentioribus, ad oppositionem *Minorativæ* purgationis. Fallop. *de purg. simpl.* c. 16. Tom. I. p. 61.

Erectimancus, ἐρετιμάνκος, ἐρετιμάλκος. Vide *Orthocolor*.

Erectus, ἐρετός, idem, quod *Reclus*, dicitur de corpore vivo & plerumque sano. Unde & Galen. egregie hoc demonstravit, *Erectum* esse, provenire & ab animo & spirituum præsertim animalium vigore. Nam illis absentibus corpus deorsum fertur & in terram declinat, l. *de palp. trem. rigor.* c. 4.

Eregmas, ἐρεγμάς, in specie *Fabam fressam* fractamque significat, ut ita sit idem in faba, quod *præfana* in hordeo, aut χόρδος in alica. Late tamen aliquando de omni legumine fresso accipitur, notante Gal. *com. 4. aph.* 46. Foef. etiam vult, interdum pro *la-*

mento, aut farina fabarum sumi, quod negat Gorraeus p. 154. Dicitur & ἔρρυμα, ἔρρυμα, ab ἔρρειναι, frango, quod aliquoties occurrit in Hipp. v. g. l. 2. de morb. LXV. 14. l. 1. de morb. mul. CIV. 5. l. 2. VI. 28. Substantivum ἔρρυμα legitur Coac. t. 631. l. 2. de morb. mul. LXXIV. 13.

Ereisma, ἔρεσμα, significat fulcimentum, vel stabilimentum. Idem quod ἔρμασμα, στέρυμα, v. g. in Chirurgicis, per fasciam & vinculum, Gal. c. 3. de iis, q. in med. t. 36. & 2. de fractur. t. 77. Deinde significat illisionem cum impressione, aut impetu. Hippocr. 2. de fract. t. 24. Descendit ab ἔρειδω, innitor, adurgeo. Unde ἀντερείδω, renitor.

Eremeos, ἔρημος, quietus, lenis. Dicitur de igne apud Hippocrat. l. 1. de morb. mul. LXIV. 11.

Eremos, ἔρημος, desertus, derelictus, destitutus: Usurpat Hipp. de osse curatione destituto, l. 7. ep. in fin.

Erethismus, ἔρεθισμός, generaliter in Medicina significat omne irritamentum comprehendens cuncta, quæ quovis modo vires vitales reddunt infirmiores, & ita flammam sive calorem vitalem labefactant, aut criticos conatus impediunt, sive sint acres & vitiosi humores in corpore, & alia præternaturalia, lumbrici, calculi &c. sive res externæ, vigiliæ, ira, mæror, quemadmodum ita exposuit Gal. c. 2. de R. V. I. A. t. 54. Unde & huiusmodi res dicuntur τρυφεῖ ἔρεθισμῶ, signa irritantia. Legitur in hac significatione vocab. ἔρεθισμός, 1. aph. 20. In specie aliquando sumitur pro irritatione facta per alvum, l. 1. Epid. egr. 2. & 12. Vid. Foes. Oec. p. 237.

Eretria, Eretrias, ἔρετρια, ἢ ἔρετριάς, sc. γῆ, terra: Est species terræ, quæ nomen habet ab urbe Eubææ Eretria, sita prope Chalcidem. Arab. dicitur Canabil. Sunt duæ ipsi colorum differentiæ, Alba & Cinerea. Modice pinguis. Vim habet extergendi validam; si lavetur, aut uratur & postea lavetur, magis adhuc siccatur. Vide Dioscor. l. 5. c. 171. Gal. l. 9. de S. Fac. Quod vero Forest. terram rubram minutam, ut arenam, scripsit l. 7. Chirurg. Obs. XI. in Schol. non quadrat cum Dioscoridis descriptione. Meminit & Hipp. libr. 3. de Morb. XXVII. 7. & 11. Terræ Eretriadis, quæ rubram tincturam præbet; sed an cum illa coincidat, quæ a Dioscoride describitur, certo non constat.

Ereuthos, ἔρευθος, significat Ruborem, v. g. faciei, signum plenitudinis sanguinis, sed etiam aliquando lixiviositatis nimix & ichorositatis salinæ, præsertim in scorbuticis. Vocabulum legitur apud Hipp. l. 3. Epid. egr. 12. post stat.

pest. a verbo ἔρευθω, rubeo, l. 2. Epid. f. 1. n. 36.

Ereuxis, Eryge, Ereugmos, ἔρευξις, ἔρυγι, ἔρευξις, dicitur Latine Ruftus, etque proprie nihil aliud, quam excretio flatuum per os. Dicitur & Eruclatio, cujus causa nulla alia est, quam inordinata fermentatio et dissolutio alimentorum facta a fermento quodam heterogeneo et improportionato ad materiam dissolvendam, unde effluvia vaporosa et halitus excitantur, qui coagmentati prius, postmodo sursum tendentes, cum impetu exitum per stomachum et gulam sibi parant, et hinc sonora flatus excretio, quæ Ruftus nomine venit. Vid. Sylv. l. 1. Pr. Med. c. 9. In hypochondriacis haud dubie ab aciditate succi pancreatici et fermenti chylicantibus acidi ruftus sunt frequentes, unde ἔρυξις dicitur. Vide Oxypregmia. Vocab. ἔρευξις legitur apud Hipp. l. 6. Epid. f. 2. t. 32. vel 33. & l. de Humor. II. 17. Foes. etiam scripsit, quibusdam ἔρευξις omnem transpirationem et emissionem spirituum per corpus denotare. Sed nullo probavit exemplo. Legitur et aliquando ἔρευξις, l. 6. Epid. f. 8. t. 22.

Ergalia Andr. Libavio dicitur pars ministra Encheria, explicaris instrumenta alchemica. Alchymia l. 1. c. 2. & 3.

Ergasterium, ἔργαστήριον, idem, quod Laboratorium. In specie ergasterion quoque dicitur pars furni, in qua materia medica mediante capella, alembico, retorta, &c. reponitur, et Chymice alteratur. Morley in Collect. Leid. proleg. c. 2.

Ergata, nomen machinamenti, vel instrumenti attractorii, quod ad cochleæ fœminæ, πειρῆχλιον dictæ, constitutionem concurrunt. Orib. de machinam.

Ergma, ἔργμα, impedimentum significat, vel septum, Hipp. l. de Steril. III. 2.

Ergon, ἔργον, Opus, omnem partium corporis actionem et functionem indicare, præcipue tamen ad sensiles animi facultates referri vult Foes. Oec. p. 263. et quidem ex Hipp. l. 6. Ep. f. 8. t. 35. In specie ἔργα τῆς οὐσίας, opera naturæ dicuntur, quando irritata agit in alienum subiectum eum vi quadam, sed felici successu, v. g. in sternutatione, tussu, ex Gal. l. 6. Epid. f. 5. t. 3. C. Hofmann. l. 3. Instit. c. 9. §. 2. Linden. Ex. XV. §. 142. Imprimis vero ἔργον tale notat actum, vel opus, quod cum molestia quadam conjunctum est, aut difficultatem quandam præ se fert: Hinc ἔργαδης idem, quod χαλεπός, difficilis, molestus, Hipp. 2. aph. 37. & 4. aph. 15. Vid. Diet. n. 337. Nec molestia carent ἔργα ἀπώλετος, μννια

munia Veneris, de quibus vide Rob. Keuch. ad *Q. Seyen. not. p. 217. Vide Opus.*

Ericeron, ἑρικρον, est species *Collyriorum* ἑρικρον, cuius aliquot differentia ab *Actio* recensentur. Non dubium est, sic vocari a fructu *Ericas*, quem recipiunt, quem Gal. l. 4. de C. M. S. L. inter mediocriter adstringentia enumerat. Gorr. p. 155.

Ericis, ἑρικίς, *Hordeum crassius divisum* etiam significat, teste Galen. in *Exeg. dict. Hippocr.*

Erictos, ἑρικτός, *fresus*, fractus. Vide *Ereigma*.

Erigma, ἑριγμα. Vide *Eregmos*.

Erimoides, legitur apud Parac. l. 2. de *Tartar. tr. 3. c. 3. in comm.* et videtur ex contextu innotescere, quod denotet sabulum, vel subsidentiam in urina arenosam.

Erinaceus, ἑρίνας. Vide *Echinus*.

Erion, ἑριον, *Lanam* significat, magni in Medicina usus. Ejus duæ sunt differentia, *pura* & *sordida*: *Pura* dicitur, quæ lota est, *sordida* vero illota, quam Græci ἑριον ῥυπαρόν & οἰστυπρόν, Hippoc. vero πῖνον & πινώδες appellant. Est autem πῖνος idem, quod βῖπος, sordes. Vide *Eurion. Lana*.

Eriphos, ἑριφος, i. e. *Hædus*, pullus caprinus tenellus, seu caper tenellus, ea propter uti natura cum capris convenit, ita & viribus, quas tamen ratione juventutis teneriores & imbecilliores obtinet. Schroder. lib. 5. cl. 1. n. 9.

Ermesia, ἑρμεσία, compositionis cujusdam nomen est qua Magos quondam usos esse perhibent ad liberos generandos pulchros bonosque. Constabat nucleis pinæ nucis tritis cum melle, myrrha, croco & palmio vino, atque ita admixto lacte bibere jubebant. Similiter & a conceptu puerperas partum enutrientes sic fieri constantes animo & forma excellentes atque bonos alumnos pollicebantur. Hæc Gorræus p. 156.

Erodenium, est indicium alicujus rei, vel futuræ historiæ, quæ tantisper adhuc latet homines, donec adveniat, tum demum vocatur ex incerto notum, & certius prælagium. Hinc dicitur *Erodenium corpus*, quod indicat dispositionem singularem. Item *Historia Erodenia*, Paracels. de *Podagricis lib. 2. §. Necromantia. Rul. in Lex.*

Eros, ἔρως. Vide *Amor*.

Erosto, διαβρωσις, idem, quod *Corrosio*, vide supra.

Erotoleptos, ἐρωτόληπτος, dicitur proprie is, qui ardet amore mulieris honesto. Liuden. Ex. XV. §. 46.

Erotomanes, ἐρωτομανής, vocatur, qui furore quodam seatur vagas & illicitas libidines, Linden. d. l. *Erotomaniam* etiam aliquando in canibus venaticis fuisse veram observatam, ita, ut libidinarentur, non tamen coiverint vel se commiscuerint, notavit *Lentilius Miscell. Medico-Pract. Part. II. p. 530.*

Erraticus, ἀτυτικός, ἀτυτικός, vide *Atactos*, *Atypos*. *Erraticæ Luis Venereæ* meminit Parac. l. 8. de *Gallicis papulis & aliis symptom. cap. 9. & Locorum erraticorum* in morbo Gallico, lib. 3. *Chirurg. magn. de morb. Gall. cap. 5.*

Erratum, *Error*, ἀμαρτία, ἑλαττωμα, πλάην, quid significet, notum est. *Erroribus* quoque expositam esse artem Medicam, & eos, qui eam exercent, fatetur Gal. l. 2. de C. M. S. L. c. 1. ubi causas quoque errorum adduxit, ignorantiam, malam judicationem, negligentiam in conscribendo. *Errores* hujusmodi notari interest & artis & posteritatis. Lind. Ex. XII. §. 160. seqq.

Errhinon, ἑρρίνον, Latine, *Nasale*, epitheton medicamentorum, quæ *naribus*, quæ Græci ῥίνας vocant, capitis purgandi gratia induntur. Gal. l. 5. *Simpl. Fac. c. 20. Materia* & formulæ variæ sunt, de quibus vide *Vveker. Antidot. Gen. lib. 1. c. 18. & 47. Spec. lib. 2. sect. 11. P. Morell. Form. Rem. l. 2. f. 2. c. 8. Schroder. l. 2. c. 55. Rolink. O. ac M. M. Sp. lib. 6. sect. 4. c. 1. Errhinorum species sunt *Præmnicæ*, πραιμνικά, *Sternutatoria*, quæ Sternutationem movent.*

Errhipsis, ἑρρίψις, projectio, prostratio & dejectio dicitur apud Hippocr. cum corpus velut mortuum ac inanime omni robore perfecte exulato & remisso prostratum est, quod extremum virium lapsum denotat. l. de hum. III. 15. Junge Gal. com. 1. ad hunc lib. 1. 24. ἑρρίψις ὀφθαλμοῦ, *ocularum projectio*, cum oculi præ imbecillitate amplius aperti esse nequeunt, sed eorum vis omnino languida est & prostrata, oculoque ferocienti opponitur, qui delirium portendit, l. 6. *Epid. f. 1. sub fin. Vide Foef. p. 242.*

Errhomenos, ἑρρῶμος, *valens*, validus, sanitatem præ se ferens. Usurpatur de diversis rebus naturalibus & non naturalibus apud Hippocr. v. g. de vultu, *Coac. t. 296. l. 2. Epid. f. VI. 12. de vigiliis l. de Crisib. IX. 1. de animo vel mente, 2. aph. 33. Vid. Linden. Ex. XIII. §. 298. 491.*

Error externus, ἀποτυχία ἢ ἐνεργεία, dicitur quando natura in agendo excidere cogitur ab intentione operis destinati, ob non bene se habentes causas externas. Ex. XV. §. 147. Vid. Senn. *Inst. l. 2. P. 3. f. 1. c. 2. & C. Hofm. lib.*

lib. 3. *Inst. cap. 9. §. 7. & 9. Error* hujusmodi externi fiunt postea causæ morborum. Rolfinck. *O. ac Med. Sp. libr. 2. f. 3. cap. 25. Error lymphaticus* vocatur Hydrops species *Anasarca* a Q. Seren. notante Keuchen. in not. p. 193.

Eruca, vocabulum est homonymon, & plantam & animal insectum significans. Priore Botanici relinquimus. Juxta posteriorem Gr. dicitur *κάρμη*, Latine etiam *Bruchus*. Estque insectum vulgaris notitiæ, originem trahens, vel ex stirpium excrementis vel ex ovis papilionis. Species totidem sunt, quot plantarum, inquit Schroder. *l. 4. cl. 4. n. 102. Erucarium* vero descriptionem prolixiorum pete ex Aldrov. *libris de insectis*, præsertim *l. 2. c. 1. seqq.* *Erucas* ex opere pueri prodiisse una cum aliis mirandis notavit Lentil. *d. l. Part. 1. p. 90.* In specie *Erucas*, que in piceis nascuntur, & propterea *πιτυουκάρμη* appellantur, facultate esse *Cantharidum*, testatur Gal. *l. 11. de S. F. tit. Pityocampe.* Jung. Lang. *l. 1. ep. 81.*

Eruclatio, ἐρύκτις. Vide *Ereuxis*.

Eruogo, ἐρυγιζω. Vide *Erytizo*.

Eruptio, ἐκρηξις, ἐρηγμα, κατὰρρηξις, vel significat excretionem alicujus materiæ confertam & largiter factam, verbi gratia, *Eruptio* sanguinis, puris, in qua significatione aliquoties legitur apud Scribon. Larg. *n. 46. 66. 84. 206. 240.* Vide *Lexic. Scribon. Rhodii.* Vel notat affectiones ulcerosas cutaneas, & ita idem est, quod *Exanthema*, ἐξάνθημα, Gal. *lib. 5. de C. M. S. L. c. 6. Æginet. l. 4. c. 9.* Vide *Eccegrma*.

Eryge, ἐρυγή, ἐρυγμα, *Rufus*. Vide *Ereuxis*.

Erygmatoes, ἐρυγματώδης, epitheton morbi *flatulenti* & ructuum effectivi, qualis est hypochondriaca affectio. Gorr. ex *Hippoc. pag. 157.* Conf. Galen. *exegefi*.

Eryma, ἔρυμα, significat *munimentum*, valium, *propugnaculum*, & tribuitur Deo apud Hippoc. *de morb. sacr. IV. 56.* Viris bonis in *epist. ad S. P. Q. Abder. in princ.*

* *Eryngium*, celebre diureticum. Est autem *Planta Italis* notissima, que primo vere turiones emittit, quibus simili modo, ac summitates asparagi conditis vescuntur.

Erysibe, ἐρυσίβη, vocatur *Rubigo*, morbus frugum & fructuum. Vide *Rubigo*.

Eryspelas, ἐρυσιπέλας, est tumor præter naturam, non alte descendens, sed in cute consistens, a bilioso sanguine obortus, colore pallido rubente, Galen. *l. 14. meth. med. c. 1. & l. 2. ad Glauc. c. 1.* vel ex veri principiis ita describi potest: *Eryspelas* est intemperies cali-

da & sicca cum materia, plerumque particularis certi membri, rarissime totius habitus externi corporis, cum tumore leviori, rubedine diluta, dolore acerrimo, proveniens ab effervescentis sanguinis biliosi portionibus ichorosis tenuioribus subsistentibus & efflorescentibus. Dividitur in *Purum* & *Spurium*, quod posterius participat vel cum inflammatione, vel alterius Tumoris p. n. genere, Galen. *dicto loco.* *Eryspelas* vero vocatur, quasi *Viciniraba* aut *Vicinirubra*, ab ἐρύω, πέλα, vel ἐρυθρός, c. 3. de iis, que in med. t. 30. Habet & alia nomina, ut *Ignis Sacer S. Antonii.* Vide Dieter. *n. 343.* Helmont. appellavit *Apysema maxime igneum*, in quo excandescit spiritus vitalis a causa morbifica lacescitur, & veluti ad iram provocatus, *rv. Natura Contr. nescia n. 30. & Blas humanum. 28.* Species *Eryspelatis* est *Zona*, vel ζώνη, de quo infra. Jung. *Ep. N. C. Ann. III. Obs. 4.* Junken. etiam meminit alius *Eryspelatis*, quod *Purule* vocat, inter morbos infantiles referens; quodque sepe purpureæ miliaris specie efflorescit, alias internis torminibus infantes affligit, quiete privat, & excrementa alvi ex flavo viridescencia secedere facit, cujus causam refert in matrum dispositionem biliosam texturamque rariorem & externas subitam sanguini phlogosim inducentes, *Chym. Med. Phys. Part. II. sect. 2. c. 2. seq. Eryspelatodes*, ἐρυσιπελατώδης, dicitur quod indolem *eryspelatis* præ se fert, quamvis non sit ex asse.

Erythacos, ἐρυθάκος. Vide *Rubecula*.

Erythema, ἐρύθημα, ruborem, vel rubedinem significat, idem, quod ἔρυθρος. Vide *Ereuxitos*. Usurpatur sæpe ab Hippoc. 7. *aphorismo 49. f. 4. de R. V. l. A. t. 26. l. 1. Epid. ægr. 14. & in Coacis textibus* aliquoties. Vide *Soef. p. 242.*

Erythrinus, ἐρύθρινος, al. ἐρυθρίνος. Lat. Plinio *Rubellio* (quamvis hoc nomine aliud piscis genus veniat) est piscis marinus, ita dictus a colore rubro, cujus descriptionem & usum in cibis vide apud Aldrovand. *l. 2. de Piscib. c. 9.*

Erythron, ἐρύθριον, nomen est Malagmaticis, cujus descriptio habetur apud Æginet. *l. 7. cap. 18.*

Erythrooides, ἐρυθροειδής, epitheton tunice testium intimæ. Vide *Elytron*.

Erythros, ἐρυθρός, *Ruber*, rubens dicitur. Hippoc. 4. *aph. 71. 5. aph. 65.* & alibi sæpius. Vide *Ereuxitos*.

Esaphe, ἐσαφή, *contrectationem digitis immixtis factam* significat, a verbo ἐσάφηω vel ἐσάφησθαι, *digitis contrecto*, quo aliquoties usus Hippoc.

πόρ. lib. de nat. mul. XI. 12. XXXI. 14. XXXIII. 3. & alibi sapius. Vide *Esmasamenos*.

Eſca, *esculentum*, βρώμα, ὄτος, idem, quod *Cibus*. Vide *Broma*. *Cibus*.

Eſchara, ἐσχάρα, *crustam* significat, vide *Cruſta*. Alias proprie significat locum, ubi focus ſtruitur. Rhod. ad Scribon. n. 25. *Eſcharas* fieri ministerio ſalium acutorum, docet Helmont. tr. potestas medicam. n. 4. Hinc *Eſcharoticus*, ἐσχαρωτικός, *crustam inducens*, de quo etiam ſupra in voc. *Cruſta*.

Eſcharopepa, ἐσχαρόπεπα, epitheton τῆς κρυσσίων farinarum craſſiorum apud Hipp. l. IV. Epidem. XXIII. Foel. Oeconom. pag. 245.

Eſchatia, ἐσχατιαί, dicuntur Hippocrati membrorum *extremitates*, aut *extremæ partes*, 1. de fract. 2. 40.

Eſchatos, ἐσχατος, *extremus*, ſummus, ultimus. Quando tribuitur morbis, ſignificat *extreme periculofus*, quibus nulli alii ſunt acutiores, 1. aph. 6. quando doloribus, exprimit *acutiſſimam* etiam & maximam moleſtiam, 1. aphor. 7. quando diætæ, vel victui tenui, *ſummam tenuitatem* denotat, *ibid.* Jung. Diet. n. 345.

Eſciamentos, ἐσκιαμένος, dicitur de membris corporis velatis & rectis, veluti umbraculo. Hippocr. l. 2. de morb. XXXV. 3.

Eſcura, idem, quod *Eſchava*, caro nigra e-mortua, quæ per cauterium, vel medicamentum corroſivum a bona vivaque carne ſeparatur ac deciditur, Rul. Lex.

Eſdra, ἐσδρα, eſt nomen *Antidoti* cujuſdam proluxæ ex valde contrariis compositæ, & quidem ex 50. circiter ſimplicibus apud Ægii. l. 7. c. 11. qui πολύχορσον vocat, & vehementer deſiccandi vim tribuit.

Eſebon, vel *Alſebon*, id eſt, *Sal commune*. Rul. & Iohnf.

Eſmaſamenos, ἐσματάμνος, *manum immittens* ad contrectandum, vel implorandum. Verbum ἐματάω vel ἐματτω, *imprimo*, legitur apud Hippocratem l. 1. de morb. mul. XCVI. 20. & 3. de art. tex. 47. Coincidit cum ἐσφαία. Vide *Eſaphe*.

Eſmyrniſmenos, ἐσμυρνιαμένος, *Myrrhatus*. Epitheton vini myrrha conditi; quale Chriſto Servatori Judoſ crucifigendo dediſſe exiſtimat Linden. Ex. X. §. 141.

Eſoche, ἐσοχη, dicitur *eminentia* & *excreſcentia*, aut tuberculum intus latens in ano, quemadmodum ἐεχη tale ſignificat in dicta parte foris eminent. Apud Gal. utrumque legitur cum remediis, de fac. parabil. l. 1. c. 6. 7. & 51.

Eſpblaſis, ἐσπλαſις, *Intropulſio*, ſignificat *ceſſionem partis introrſum factam* a re externa violentè imprimente. Legitur de oſſe Cranii apud Hippocr. l. dec. vuln. VII. 5. ubi & verbum ἐσπλατταίνω & ἐσπλατταίνω, *imprimi*, *impreſſum*, occurrit. De hac legitur obſervatio ſingularis apud Bonet. Med. Septent. l. 1. ſect. 3. c. 17. p. 54. & Aſt. Haſn. Vol. III. Obſ. 69.

Eſſatum potentiale eſt virtus, potentia & vis medicamentofa, quæ ineſt vegetabilibus & mineralibus. Quam virtutem ſi beneficio extractionis ſibi junxerit Spiritus vini, vocatur *Vinum Eſſatum*, quando vino deſtillato rectificatoque adduntur herbe, ut earum extrahat eſſentias, ut Vinum de Meliſſa, Pulmonaria &c. Rul. & Iohnf. in Lex. ex Parac. l. 8. Paragraph. c. 2. §. 2. item in Schol. ad h. l. & in Theſſalo II. de gradibus & compos. c. 2. Quin & alia medicamenta inſigni virtute medicamentofa imprægnata *Eſſata* vocari patet ex eodem l. 2. de Tartaro Tract. 1. c. 6. Ita quondam D. Michael Rupertus Beſlerus, Medicus Norimbergienſis, juncta duorum Pharmacopœorum, Joh. Schmidii et Martini Brentelii opera *Anatomiam Eſſatam* inſtituit, in qua, mediante Vulcano, & omnibus & ſingulis corporis humani partibus, membris & excrementis medicamenta ſine ulla alia additione confici poſſe demonſtratum fuit. Verum an non potius ad oſtentationem, quam utilitatem, hic labor fuerit, alii judicent.

Eſſentia, ἐſſη, dupliciter accipitur: Phyſice & Medice, vel Chymice. Juxta illam ſignificat rerum naturalium quidditatem, ſive internum principium ſubſtantiale, aut formam, quæ dat eſſe rei: Vocatur et *Natura*, de quo infra. Chymice accipitur generaliter et ſpecialiter. Generaliter *Eſſentia* eſt extractum ſimplex e rebus tota ſua natura perfectis productum. Et nominatur *Eſſentia* ideo, quod in elementariis loculamentis nata et comprehenſa totius ſubſtantiæ miſturæ pars ſit perfecta, natura et eſſentiali ratione virtuteque inſtructa. Talis poteſt fieri ex omni miſtorum genere, Minerali, Vegetabili et Animalis, magno cum proventu, quemadmodum hoc plurimis exemplis monſtravit Roſſink. Chymie l. 4. ſect. 1. per totum. Junge Libav. Synt. Arc. Ch. l. 8. c. 1. 2. 3. D. D. Vvedel. Pharm. in A. F. R. lib. 2. cap. 7. & 8. Plures etiam extant in Morley Coll. Chymie. Leid. quæ loca videantur in Indice. Specialiter *Eſſentia* eſt duplex, *Succus* & *Mysterium* Rul. Ad *Mysterium* pertinet *Eſſentia quinta*, ſive *Quinta Eſſentia*, quæ eſt materia corporalis ex omnibus, quibus vita ineſt, ſeparata ab omnibus impuri-

ratibus ac corruptibilitatibus subtilissime purgata, in qua omnis rerum potentia est & medicina. Vel est aliquid præter elementa, nec ex crasi horum ortum, divinum auctore & effectis, Rul. & Johnf. in *Lexic.* vide *Quinta*. Quod in *Essentiarum Chymicarum* præsertim ex Antimonio & similibus mineralibus venenosis elaboratione vanæ occurrant sæpe jactationes, testatur Libav. *Tract. de Igne Nat.* c. 35. De differentia inter *Essentiam* Philosophicæ & Chymicæ acceptam non inepte scripsit Helmont. *tract. Tria prima Chymic. princip.* c. n. 76. 77. Abusive quoque vocab. *Essentie* sumi, quando *Elosuccharis* tribuitur, notavit Schrod. l. 1. c. 3. lit. E.

Essentiale, ἐσσηδες, in genere dicitur, quod participat de essentia alicujus rei, sive ad essentiam pertinet. In specie vero Chymicis *Salia Essentia* vocantur, quæ parantur ex Decoctis vegetabilium, & modus describitur ab Ang. Sala, ut & Rolf. *Chym. l. 5. f. 1. art. 1. c. 5. seqq. p. m. 286. seqq.* quamvis juxta aliorum sententiam, non sint vera Salia, sed saltem saliniformia. Hæc salia *Essentia* sunt nihil aliud quam Tartarus plantarum conflatus ex acido & alcali: Morley *Collect. Chym. Leid. cap. 11.* In specie *Essentiale* suum principale vocavit Kreuchnerum Nitrum Vitriolatum d. l. c. 300.

Essentificatum, dicitur de Mercurio, vel argento vivo sublimato puro, quando instar crystalli pellucet. Hinc *Essentificatum Crystallinum* Libav. *Apocal. Hermet. part. 1. c. 8. Tom. 31. Oper. p. 452.* Vel dicitur de Spiritibus Alcalicis destillatis, addito Sale proprio, v. gr. Spiritus C. C. essentificatus.

Essere, *Esferre*, *Saire*, vocantur pustulæ parvæ scabiei, bullarum instar, vel squamarum, nisi quod carnem habeant exuberantem. Rul. Paracelsus vocat *squamulas pediculares*, & deducit ex vaporibus Talcis, vel Cachimiæ: hinc morbum familiarissimum metallifossoribus dixit, *tr. de ulcerib. & apostemat. c. 47.* Foetus ad *Epinyctidas* retulit *Obs. Chirurg. l. 1. Obs. 15. Schol.* Jungatur quoque de hoc affectu legendus Ingrassias *comm. ad Avic. de tum. p. n. p. 186. seqq.*

Essodinum, est certum rei futuræ præsagium ex indicio. Rul. Opponitur igitur *Erodinio*, de quo p. supr.

Esthiomenos, ἐσθιόμενος, dicitur depascens, exedens, corrosivus, de morbis, quorum causa consistens in salinis corrosivis & acerrimis portionibus depascitur & corrumpit solidam quoque carnosarum & aliarum partium mollium, quin & aliquando durarum substantiam. Ita

Tom. I.

dicitur *Herpes ἐσθιόμενος*, sive exedens, Ulcus, depascens, Lupus, Zona serpens, vel Zoster, Galen. l. de tum. p. n. c. 9. Rul. in *Lex.* Paracels. in *fragm. Med. ad Tom. II. pertinentibus* omne *Esthiomenon* a sale Arsenicali deducit: item, ex sale Mercuriali Herpetem sive Lupum, l. de *ulcerib. c. 7. & alibi.* Excrementa quoque alvi quædam dicuntur ἐσθιόμενα, *corrodentia*, Hippocr. l. 4. *Epidem. XII. 7.*

* *Esula*, planta quædam est de genere thimalorum lacte quodam acerrimo scatens, ut etiam externis corporis partibus admota acriter pungat, ac fere corrodit. V. Mattioli. Turnef. Ex esu hujusce Plantæ, quam pro oxalide habuerunt, binos pueros enormibus vomitionibus, & alvi defectionibus correptos fuisse, Jo: Franciscus Scardona Rhodig. in suo lib. 3. de cogn. & cur. morbis c. 2. Patavii se vidisse testatur.

Esuries, & *Esuritio*, idem, quod *Fames*, Gr. λιμός. Vide *Fames*.

Esurinum, Paracelso dicitur, *Acetosum medicamentum*, quod sua natura famem tantam excitare valet, ut etiam appetat non esculentia, & eadem concoquat, l. de *Tartareis morb. cap. 16.* Non inepte quoque Charltonus Fermentum ventriculi Chylificans vocavit *Acidum Esurinum*, *Oecon. An. Ex. II. §. 6.* Ita & *Spiritus Veneris* nonnullis vocatur *Acetosa Esurina*, Morley *Collect. Chym. Leid. c. 497.* Accuti *esurini* descriptio videatur *Poterium Pharmac. Spag. l. 2. c. 10.*

Etesia, ἐτησία, dicuntur quidam *Venti anniverfarii*, qui post exortum caniculæ spirant Boreales, vel *Aquilonares*, temperantque æstura solarem per 40. circiter dies. Unde si defecerint, non temere suspectum reddunt aeris statum, teste Hippoc. in 1. *Epid. t. 7. & c. 3. in 3. Epid. t. 8. & lib. 2. f. III. 5.*

Ethas, ἔθας & ἔθας dicitur, qui alicui rei assuetus est. Ita uterus vocatur *assuetus* generaturæ & conceptui, l. 1. de *morb. mul. lib. 12. XXVII. 5.* Homines morbi *assueti*, ἔθιδες τῆ νόσῳ, lib. de *morb. sacr. XIV. 1.* Morbi *consueti* vel familiares etiam ita appellantur, l. 2. de *morb. mul. XVII. 12.*

Ethees, dicitur *Aurum Rhenanum*, pretiosum, Rul. *Lex.*

Ethel, & *ignem* & *nigredinem* denotat. *Turba fol. 16.* *Ethelia* est corpus adustum siccum, rubrum & album, *Auri colla*, *Ethelia Tinctura rubra*. Est & flos albus auri. Hæc Ruland. Idem quod *Terra alba*, *Sulphur album*, *Magnesia*, *Langn. Harm. Chym. cap. 1. Vol. IV. p. 729.*

Ethesus, dicitur *Chrysolithus lapis*. Rul. & Johnf.

B b b

Johnf.

Iohnf. Vide *Chrysolithus*.

Ethica, idem, quod *Heflica*. Vide *Heflica*.

Ethmoides, *Ethmos*, ἠθμοειδής, ἠθμός. Vide *Cribatorium*.

Ethos, ἦθος, ἠθισμός. Vide *Consuetudo*.

Ethos, ἦθος. Vide *Mos*.

Etnos, ἔτνος, significat edulium ex omnibus generis leguminibus contractis & elixis. Legitur apud Hipp. l. 4. de *R. V. l. A. t. 112. l. 2. de morb. LII. 14. l. 2. de Morb. mul. XXIX. 33. l. 7. Epid. XXXIII. 11.*

Etos, ἔτος, idem, quod ἐνιαυτός. Vide *Annus*.

Etron, ἦτρον, pars infima ventris, *Hypogastrium*. Vide *Abdomen*.

Etymologia, ἔτυμολογία, i. e. explicatio nominis, ratione suæ originis. Ea licet scitu necessaria Medico sit, fallax tamen, & incertum præbet argumentum, teste Galen. l. 2. de *Hippocr. & Plat. decr. c. 2.*

Evacuatio, ἐνέσις. Vide *Cenosis*. Duplex est, alia naturalis, artificialis alia. Id quod supra omissum est.

Euemia, εὐμία, i. e. bonitas sanguinis. Legitur apud Fernel. l. 2. *Patbol. c. 14.*

Eualthes, εὐαλθής, qui facile sanatur, Hippoc. 2. de *artic. t. 47. & c. 4. t. 35.* inde Erotianus εὐαλθέα εὐθεραπεύτω.

Euanaleptos, εὐανάληπτος, qui facile ex morbo vires recolligit; fere idem qui cum priori, Hippoc. l. 6. f. 4. *Epid. t. 8.*

Euanaspaltos, εὐανασπάλτος, idem, quod εὐαλθής, cui opponitur δυσανασπάλτος, qui difficulter curatur, Hippocrat. lib. de *Alim. VI. 5. 7.*

Evanescio, εὐανίζουμαι. Vide *Aphanizome*.

Euanthes, εὐανθής, floridus. Pro diversa tamen subjectorum, de quibus dicitur, natura, diversimode quoque exponi debet, v. g. quando de sanguine, significat rutilantem, Hippocrat. *Coac. t. 631.* Si de urina, *rubicundam* & pellucidam notat, *ibid. t. 586.* Descendit a verbo εὐανθίσω, bene floreo, l. de *nat. mul. VIII. 1.* quamvis suspecta lectio videatur pro εὐανθίσω, excurre.

Euaphion, εὐάφιον, nomen medicamenti ad hæmorrhoidas, sic dicti a lenitudine, cuius meminit Gal. l. 9. de *C. M. S. L. c. 7.*

Euapolytos, εὐαπόλυτος, dicitur de eo, quod facile absolvitur, recedit, aut abscedit, Hippoc. l. de *artic. t. 69. & in Mochlic.*

Evaporatio, *Evaporans*, ἐναπορῆσις, ἐναπορῆσις. Vide *Diaphoresis*. *Evaporatio* quoque Chymicis dicitur sublimatio liquidæ materiæ, & resolutio in halitus. Est & secundus mo-

us *Dissolutionis* artificialis aquarum *Thermalium* ad investigandas particulas minerales. Vide *Dissolutio*. De *Evaporatione* aquæ, que fit, cum Aqua paradisi ascendit in cælum, ac guttatim in terram decedit, vide M. Joh. Isaaci *oper. miner. c. 24. in Th. Chymic. Tom. III. p. 430.*

Eubastatos, εὐβάστατος, i. e. qui probe sustentatur. Usurpatur de vulnere in deligatione re aliqua molli supposita probe sustentato, Hippoc. 3. de *fract. t. 31.*

Eucardios, εὐκάρδιος, idem, quod εὐσπυγχος, ventriculo gratus, Galen. in *Fæg. Diæt. Hippocr.*

Eucataseptos, εὐκατάσειπτος, bene deorsum vergens. Junctum legitur cum p. a. dicto εὐβάστατος, de vulnere. Hippoc. d. l.

Eucleres, εὐκλήρης, facilis, periculo vacans. Dicitur de convulsionibus, Hippoc. 1. *Prorrher. f. 3. t. 27. Coac. t. 349.* Opponitur δυσκλήρης, difficilis. Vide supra *Dyscleres*.

Euchroea, εὐχρῶια, bonitas coloris, v. gr. Faciei, Hippoc. *Coac. t. 67. & 213.* Dicitur alias saturus rubor, qui fixus & stabilis, non reflexus, ut in verecundiam datis, Linden. *Ex. IV. §. 60.* Index est sanguinis boni, & sanitatis documentum. Tales homines dicuntur εὐχρῶιοι, Hippoc. 5. *aph. 42.* cui opponuntur δυσχρῶιοι. Jung. *Diet. n. 364.* Εὐχρῶιον quoque nomen est Emplastri ap. Scribon. *Larg. comp. 203.* & meminit quoque Gal. lib. 4. de *C. M. S. L. cap. 7.* Junge Rhod. in *not. ad Scribon. loc.*

Euchylos, εὐχύλος, succi bonitate præditus. Adv. εὐχύλος legitur apud Hipp. l. 1. de *morb. mulier. XXXIII. 2.* Dicitur & εὐχύμος.

Euchymia, εὐχυμία, i. e. succorum in corpore bonitas, Gal. l. 2. *S. Fac. c. 13.* Imprimis dicitur de alimentis bonum succum nutricium præbentibus. Unde Gal. integrum libellum conscripsit de boni & mali succi cibis, εὐχυμίας ἢ κακοχυμίας. Εὐχύμος quoque dicitur τροφή, nutrimentum boni succi, l. 6. de *San. tu. c. 7.*

Eucinetos, εὐκίνητος, motu facilis, expeditus ad motum, mobilis, Hippoc. 3. *aph. 17.* Vid. *Diet. n. 353.*

Eucelios, εὐκελίος, dicitur de cerasis recentibus, quod alvum leniter subducant, plus tamen, quam natura per se faceret, apud Dioscorid. lib. 1. *cap. 134. vel juxta Saracen. 157.*

Eucrasia, εὐκράσις, temperamentum bonum significat, id est, conveniens uniuscujusque nature, ætati, sexui, & vitæ conditioni. Hinc magna est ejus latitudo, Galen. l. 1. de *San.*

in. cap. 5. Et qui tales adeptus est, dicitur *δυσκρατός*, bene temperatus; qui caret, *δυσκρατός*, Galen. 2. de Temper. cap. 1. In quo vero consistat temperamentum, de eo vide supra *Crafsis*.

Eucrines, *Ευκρής*, duplicem habet significationem. Vel enim notat *distinctum*, explicatum, *discretum*, Galen. c. 2. de iis, q. in med. t. 2. & 22. vel significat *judicatu facilis*, & dicitur de morbis, Hippoc. 3. *aph.* 8. ubi opponuntur etiam *δυσκράτοι*, *judicatu difficiles*. Item n. l. 2. *Epid.* f. 1. 20. 21. Idem de signis *boni iudicii*, v. gr. de excrementis alvi, *Coac.* t. 615. Dicitur & *Ευκρής*, 1. *aph.* 12. Jung. Diet. n. 354. 355.

Eucyclos, *Ευκυκλος*, *orbicularis*, *circularis*. Dicitur de deligatione partem affectam circumcirca complectente, Hippoc. 2. de iis, q. in med. t. 2. quamvis alii *Εγκυκλος* legant.

Eudespotos, bene mollitus, subactus. Legitur de Corio, Hippoc. 2. de artic. t. 13.

Eudia, *Ευδία*, significat *serenitatem*, & tranquillitatem aeris, maris, cœli, regionis. Occurrit aliquoties, ut & adjectivum *εὐδίας*, *serenus*, apud Hippoc. v. gr. 3. *aph.* 12. l. de A. L. & A. XXV. 4. XXXVI. 4. XXXII. 2. l. de Insomn. XI. l. 7. *Epid.* LL. 13. Vide *Foef. Oecon.* p. 247. Diet. n. 349.

Eudiapneustos, *Ευδιαπνευστός*, dicitur, cui libera est corporis *transpiratio*, quod hominum genus nec assidue ægrotat, nec longo tempore, ideo quod excrementa fuliginosa & vaporosa facile per halitum digerantur, *Gorr.* p. 159.

Euecoos, *Ευέκοος*, dicitur qui *auditu pollet*, Hipp. 3. *aph.* 17. Jun. Diet. n. 351.

Euceplytos, *Ευεπλύτος*, dicitur de eo quod vim habet *detergendi*, abluendi. Epitheton *Ptifanæ* apud Hippoc. 1. de R. V. I. A. t. 18.

Euecticus, *Ευεκτικός*. Vide *Euexia*.

Eueides, *Ευείδης*. Vide *Pulchritudo*.

Euelces, *Ευελκός*, cui *ulcera facile sanantur*. Vide *Dyselcia*.

Euelpidion, *Ευελπίδιον*, epitheton *Collyrii* liquidi *Diaryrhodon* dicti, quod & *Diasmyrnum* vocatur Gal. l. 4. de C. M. S. L. c. 7.

Euembolos, *Ευεμβολος*, dicitur *Chirurgus luxata inflauandi & restituendi probe peritus*, teste *Lang.* l. 1. ep. 82.

Eumes, *Ευεμής*, *facilis ad vomendum*, propensius ad vomitum, cui opponitur, *δυσεμής*, Hippoc. 4. *aph.* 6. 7. Dieter. n. 352.

Euenios, *Ευείνος* dicitur, qui *facile cedit*, & compescitur, v. gr. *Torpor*, ab Hipp. l. de *Virgin. morb.* II. 16.

Eventatorius, hoc epitheton legitur apud I.

C. *Claudinum de ingressu ad infirmos lib.* 2. c. 2. & usurpatur de Venæ sectione, quæ solum refrigerationis, non evacuationis, gratia instituitur. Fortassis rectius diceretur *Eventilatoria*.

Eventilatio, proprie dicitur, quando aliquid iactatur in aere, v. gr. *linreamina*, *Ruland.* Verbum *eventillo* Gr. dicitur *λεκιμα*, vel *εὐλεκιμα*.

Eventus, *ἔδοξαι*, *δοξα*, *εὐδοξία*, *εὐδοξία*, Hippoc. dicitur, 2. *Prorrh.* XVII. 9. de dec. orn. IX. 3. f. 4. de R. V. I. A. t. 66. terminus est notissimus, denotans *exitum morborum* sive ad salutem, sive ad mortem. Dicitur & *Terminatio morbi*, Dieter. num. 823. De *eventus* divisione Vid. *Dogm. Med. G. P.* III. c. 6. *Dogm.* 3.

Euepæstetos, *Ευεπαισθητός*, *sensu acri & exquisito præditus*, Hippoc. l. 1. de morb. mul. LXV. 4.

Euepia, *Ευεπία*, *facundia*, verborum *elegantia* etiam Medico conueniens ad persuadendum ægris, Hippoc. l. de dec. orn. II. 33.

Eueres, *Ευερες*, significat proprie *remigationi aptum*. Late tamen tribuitur omni instrumento etiam Medico & Chirurgico idoneo, & ad usum expedito, & Hippoc. l. de Medico, III. 8.

Euerriculum dicitur *Paræo Specillum*, quo post extractum calculum vesica expurgari potest a sabulo, sanguinis grumis aliique præter naturam corpusculis, l. 16. *Chir. c.* 42.

Euersio, *ἐκτροπή*, *εκτρέπιο*, striete dicitur de *affectu palpebrarum*. Vide supra *Ectropion*. Jun. *Forest.* l. 15. *Obs.* 41.

Evestrum, dicitur *Firmamenti perpetuum* in quatuor elementorum mundi. Idem *Spiritus Propheticus*, qui per præcedens signum præfagit, & aliquid certo prædicit. Idem *Corpus sidereum hominis*, quod nobis aut mortem futuram, aut aliud malum indicat, *Rul.* & *Iohnf. in Lexicis*. Confer. ad *Paracels. Tract.* 2. de pestilitat. Item l. 9. de Nat. rer. fere ad fin. l. 2. *Philos. ad Athenens.* t. 18. *segg.*

Euetbes, *Ευέθης*, i. e. *boni moris*. Vide *Benignus*.

Euexia, *Ευεξία*, est *bona corporis habitudo*, vel *bonus corporis habitus*, Gal. l. de san. tu. c. 8. uti huic opposita *Cachexia*, i. e. *præuus corporis habitus*, *ἑξία* & *καχεξία*. De hac superius dictum in *Cachexia*. Illam complent bona omnium partium temperies, actionum robur, *euchymia*, sanguinis, carnis, toriusque corporis symmetria, quemadmodum hoc patet ex elegantis descriptione apud Hipp. in præcept. IX. 1. *segg.* Est autem duplex & *ἑξία*, &

una est, ἀπλῶς, quæ in optima corporis constitutioneprehenditur: altera vero μετὰ προσθήκης δεξιᾶ, quam habent singula corporum naturæ propriam, & in comparatione dictam. Itaque ἡ ἀπλῶς δεξιᾶ ἔστι, nihil aliud est, quam perfecta & absoluta sanitas, quæque non facile e causis infalubribus offenditur, sed quia ἔστι, i. e. habitus est, firma constantique perseverat. Quæ autem ab hac deficit, modo nondum vitiosa sit, non jam δεξιᾶ, sed ab omnibus ὀγίᾳ, sanitas, nuncupatur, scil. in latitudine, quæ eadem est cum μετὰ ἡ προσθήκης δεξιᾶ. Tunc enim non simpliciter, sed hujus vel illius δεξιᾶ dicitur. Sic ἡ ἄθλητῆος δεξιᾶ, bonus athletarum habitus, non simpliciter talis dicitur, quoniam optima non est, quam periculo proximam esse Hippocr. pronuntiavit, & negavit, natura esse comparatam. Nam ut reliqua haberit optima, attamen sanguis, & præcipue carnosum genus in ea supra modum excrevit, ex 1. aph. 3. Hæc Castell. Derivatur ab *Euxeia* *Euecticus*, *Δεκτικός*, & non modo dicitur de hominibus, qui tali gaudent δεξιᾶ, Dieter. n. 350. ex Plutarcho; sed etiam ars, & pars Medicinæ, quam alii *Gymnasticam* vocant, *Euectica* appellatur, quæ optimum corpori habitum inducere studet, Gal. ad *Thrasylbul.* c. 30. & de *subfig. emp.* c. 4. Jungatur Lang. l. 1. ep. 51.

Evisioli, denotat affectum externum in nucha excrecentem, a cerebri impuritate inverteata, quam Lepram vocat abusive Paracels. *Schol. in lib. 6. Paragaphor.*

Eule, ἄλνι, *vermis*. Et quidem ἄλνι dicitur peculiariter illi, qui in corpore ex vulnere, vel ulcere nascuntur. Occurrit hoc vocabulum apud Hippocr. l. 1. de *morb. mul.* CI. 43. 47.

Eulogium, dicuntur Rhafi *Exanthemata*, *Variolæ*, & *Morbilli*, teste Forest. l. 6. *Obs.* 41. in *Schol.*

Eulyros, ἄλυρος, *solutus facilis*. De excrementis usurpatur apud Hipp. 2. *Prognost.* t. 65. *Coac.* t. 135. 455. 644. De officio uteri, l. 2. de *morb. mul.* IIX. 19.

Eumenes, ἄμενής, *benevolus*, amicus, Hippocr. 3. de *R. V. I. A.* t. 30. lib. 1. de *morb. mul.* LXIII. 23. Aliquando & firmum, scil. absque violentia, notat, 2. de *artic.* t. 28. 32.

Eune, εὐνή, *cubilis*, cubatio, Hippocr. 2. de *R. V. I. A.* t. 50. ubi jungitur cum κούτη. Vide *Cubile*. Interdum vero etiam *coitum* significat, l. 2. de *morb. mul.* LXI. 6.

Eunosos, εὐνοσος, dicitur, qui proclivis est ad morbum sive labilis in passionem, uti

scripsit Cæsar. Aurel. l. 1. *Auct. morb.* c. 1. p. m. 10.

Eunuchion, lactuca, ab effectu, quia venem comprimit, Rod. a Castro lib. 1. cap. 15. de *morb. mul.*

Eunuchus, εὐνοχος. Vide *Castratus*. Meminit Hipp. 6. aph. 28. Jung. Dieter. n. 357. Dicitur & Latinis *Spado*.

Euoehia, εὐοχία, *Convivium*, epulæ lauta, opiparæ: Hinc verbum εὐοχέομαι, *epulor largor*, quo usus Hippocr. l. 1. de *morb. mul.* XIV. 4. 7.

Euochos, εὐοχος, *validus*, firmus, firmiter tenens. De vinculo usurpatur, Hippocr. 3. de *artic.* t. 22. & de figura corporis, sive positu ad membrum læsum citra molestiam tenendum, 3. de *fractur.* t. 63.

Euodes, εὐόδης, *suaveolens*, contra δυσώδης. Vide *Dysodes*. *Euōdēs* legitur l. 5. *Epid.* XXVII. 7. est & nomen Collyrii εὐόδης apud Scrib. L. n. 26. Vid. Rhod. in *not. ad b. l.*

Euoodia, *Euodos*, εὐόδια, εὐόδος, εὐόδης, *facilis via*. Vide *Anodia*.

Evomitio, idem, quod *Vomitus*. Vide *Emctos*.

Eucos, εὐωκος, *justa mole præditus*, mediocriter tumidus. De ventre Hippocr. 2. *prognost.* t. 19.

Euparagogos, εὐπαράγωγος, *agilis*, dispositus. De ossibus apud Hipp. 1. de *fract.* t. 41.

Eupathia, εὐπάθεια. Vide *Dyspathia*.

Eupesges, εὐπηγής, *solidus*, compactus, densus. Tribuitur utero, Hipp. l. 1. de *morb. mul.* LXXVII. 3.

Eupetes, εὐπέτης, *promptus*, facilis, proclivis. Usurpatur de excretionibus & fluxionibus, l. 1. de *morb. mul.* XCI. 9. l. 2. de *morb.* XXVII. 13. de gestatione in utero, l. de *Septim. partu* III. 15. & alibi sæpius. *Επέτης* quoque significat otium, ignaviam, 2. de *Nat. hum.* t. 14. Jung. Foel. *Oec.* p. 251.

Euphlectos, εὐφλεκτος, dicitur de eo, quod facile flammam concipit, Lind. Ex. IX. §. 61.

Euphorbium, εὐφορβιον, est succus concretus alicujus Plantæ arborecentis, quæ & *Euphorbia* dicitur Plinio & Sereno (vide Keuchen. in *not. ad Seren.* p. 284.) acerrimæ & causticæ facultatis. Unde correctione opus est. Vide Schroder. l. 4. cl. 4. n. 444.

Euphoria, *Euphoros*, εὐφορία, εὐφορος, *tolerantia*, *toleratu facilis*. Pertinet inter Criteria dextri usus remediorum, una cum altero εὐφορία, Hipp. 1. aph. 2. & 23. c. 3. in 1. *Prorrh.* t. 22. *Coac.* t. 257. l. 6. *Epid.* f. 4. t. 12. & f. 7. t. 6. Jung. Dieter. n. 363.

Euphrone, εὐφρόνη, idem, quod *νῆξ*, *Nox*. Non

solum vocab. Poetis usitatum, sed & Hippocr. l. de nat. mul. CVII. 4. l. 1. de morb. mul. LXII. 17. 20. 22. & alibi. Foef. p. 254.

Euphyia, εὐφύια, bonitatem naturæ significat, Hippocr. 4. de artic. t. 64. Gal. l. 1. de V. P. c. 9. Εὐφύια, i. e. partium naturalis constitutio, & bona dispositio. C. Hofm. com. ad d. Gal. l. n. 37.

Eupnæa, εὐπνοία, respirationis facilitas, vel *Respiratio* sec. naturam, cui opponitur δυσπνοία, *Difficultas respirandi*, de qua supra in *Dyspnæa*. Indicat vero εὐπνοία, neque thoracem, neque cor, neque pulmonem, neque septum transversum, neque ulla partes adjacentes affectu aliquo detineri, Gal. c. 1. *Prognost.* t. 25. Balneum quoque, quod levem respirationem facit, dicitur εὐπνοίων, 3. de R. V. I. A. t. 58.

Euporia, εὐπορία, promptitudo, expeditio, facilitas operandi, Hippocr. 2. de iis, q. in med. t. 1. Hinc εὐπέγεια dicuntur Medicis remedia, vel facile parabilia, quæ apud singulos copiose in promptu sunt, Galen. l. 2. de C. M. S. L. c. 1. vel promptæ activitatis. Ita Galen & Dioscor. integros libellos περὶ εὐπεγείων scripserunt, quos & alii recentiores sunt imitati.

Eurhythmia, εὐρυθμία, vel dicitur de *pulsus concinnitate*, quando suum *rhythmum* & ordinem ætati, naturæ, & temperamento proprium servat, & talis pulsus dicitur εὐρυθμους, a sanguinis homogenea fermentatione & distributione equabili dependens, Gal. l. 1. *differ. puls. cap.* 9. Alias & εὐρυθμία in genere dicitur de chirurgica curandi ratione iucunda, cum Chirurgus compositis & expedite instrumentis utitur ad artem accommodatis, Hippocr. l. de dec. VII. 20. & 2. de iis, q. in medic. t. 1. Jung. Linden. Ex. XVI. §. 2.

Euræos, εὐραϊός, a quibusdam ita dictus lapis Judaicus, quasi facile fluens, quod urinam movere, & calculos frangere dicatur. Gorr. p. 160.

Euros, εὐρός, significat *situm*, mucorem, humorem corruptum & putrefactum. Legitur ap. Villis de ferm. c. 8. ubi rationem illius corruptionis tradidit. Unde εὐρωδός, vel εὐρώεις, de eo dicitur, quod *mucoris* particeps est, ibid.

Eurribus, εὐρρίος, εὐρος, *fluidus*, facile fluens. Dicitur de corporibus dispositis ad excretionem, Hipp. 2. apb. 9. Vide Dieter. n. 358.

Eurus, εὐρος, ventus ab Oriente spirans, Gal. 5. M. M. 7. salutaris præ aliis. Dicitur & *Subsolanus*. Vide Dieter. n. 578. Commentum Paracelsicum de *Euro Microscopico* homi-

nis in Pysoro vide Parac. de Colica. *Euronotus* est ventus participans de plaga cæli Septentrionali & Orientali.

Eurychoria, εὐρυχωρία, sinus, spatium, cavitatis interna, Gorr. *Capacitatem* reddidit. Casp. Hofm. com. ad Gal. de V. P. n. 1167.

Eusarcos, εὐσαρκος, bene carnosum, quadratum significat, sed tamen σίμμετρον, cujus carnosa moles non est impedimento in actionibus obeundis. Tale corpus nec gracile, nec minus crassum, sed medium inter hæc constituitur, Galen. l. 1. de Temper. c. 9. & l. 3. de caus. puls. c. 11. Galen. com. de sal. diet. t. 5. Egregiam εὐσάρκην descriptionem reperias apud Linden. Ex. XV. §. 109. Junge Diet. n. 359. Legitur vocab. apud Hippocrat. 4. apb. 7. 5. apb. 21.

Euschemosyne, εὐσχημοσύνη, significat *decentem habitum Medici*, sive ornatum, cum artis suæ, quam sibi longo præceptionum usu confirmavit, dignitatem & auctoritatem morum honestate & probitate, omnisque Philosophiæ & melioris literaturæ utilis & necessaria cognitione veluti conditam exornat, atque inde sibi gratiam, existimationem, & celebritatem apud alios conciliat. De hac integrum libellum scripsit Hippocr. περὶ εὐσχημοσύνης. Jungatur Linden. Exerc. II. §. 15. seqq.

Euschetos, εὐσχετος, significat *bene retentum*, apud Hipp. 3. de iis, q. in med. t. 21.

Eusemia, εὐσημία, bonam significationem, sive bonorum signorum præsentiam significat. Legitur apud Hipp. l. 6. Epid. f. 2. t. 34. Hinc εὐσημὸς κείσος dicitur, quæ cum bonis signis a sua indicatoria die fuit indicata, ut quum undecimo die coctionem in urina, noctem gravem, quæ accessionem præcedit, insultum cum concussione pulsum, criticam commotionem & sudores bonos citra horrenda pericula habuit, Gal. l. 1. de diab. Critic. c. 7.

Eustia, εὐστία, bonum appetitum ad cibos & bonam cibationem denotat. Inde εὐστει dicuntur, qui cibi desiderio tenentur, & bono sunt ventriculo. Verbum est εὐστέω, *cibum appetentia capio*, cui opponitur ἀστέω, *aversor cibos*. Utrumque legitur in Hippocr. 2. apb. 31. 32. Vide Dieter. n. 360. εὐσπετος vero in Coac. t. 127.

Eusplanchnos, εὐσπλαγχνος, dicitur is, qui robustus est visceribus, Hipp. l. 2. Prorrh. XI. 6. XV. 8.

Eustalia, εὐσταλία, decens ac succincta dispositio ac constitutio alicujus rei, vel partis dicitur. Ita de genu legitur apud Hipp. 4. de artic. t. 64. & Adjectivum εὐσταλὴς de membris corporis, 3. de fractur. t. 52. l. de superfat. V. 5.

Adverb. *εὐκαλῶς* quoque non infrequens Hippocr. notat, decenter, succincte, *composte*, l. de dec. orn. XI. 13. l. de iis, q. in med. t. 16. l. 2. t. 14.

Eustarbes, *εὐσταθής*, *stabilis*, constans, firmus. Tribuitur ab Hipp. anni temporibus, l. 3. *Epid.* sub finem status pestilentis; & morbis, 3. *aph.* 8. ubi & ἀκατάστατοι opponuntur, i. e. *inconstantes*. Item l. 2. *Epid.* f. l. 20. 21. Usurpata etiam potest de firma corporis constitutione sana, & de nutritione firma, uti ostendit Dieterich. n. 361.

Eustomachus, *εὐστόμαχος*, i. e. stomacho vel ventriculo *conueniens* & utilis. Epitheton cibi ventriculo grati, apud Galen. l. 6. de Tu. san. c. 9. fin.

Eutamieutos, *εὐταμειετός*, *facile parabilis*. Dicitur de extensione, quæ facile promitur, & reconditur, Hipp. 2. de artic. t. 32.

Eutaxia, *εὐταξία*, h. e. *ordinata corporis constitutio*, & legitur apud G. Thomson. in *Acu Magnetic.* Latine reddita per Gothofred. Heniken. c. 10. p. 65.

Euthanasia, *εὐθανασία*, uti Theologis notat beatam & placidam mortem fidelium: ita in Medicina significat mortem facilem absque grauioribus symptomatibus, v. g. convulsionibus. In qua significatione Octavius Cæsarem Augustum accepisse autor est Sueton. in vit. Octav. cap. 99.

Eutbenia, *εὐθηνία*, *vigor*, *exuberantia*, *prospera valetudo*, a verbo *θνήσκω*, prospere habeo, bene valeo, exubero, quo usus Hippocr. l. de A. L. & Ag. XXXII. 9. l. 6. *Epid.* f. 4. t. 26.

Euthesia, *εὐθεσία*, exponitur a Galeno per *ingentium corporis habitum*, quemadmodum & annus *εὐθεσιος* vocatur, h. e. *fertilis* & *fecundus*, in Exeg. dist. Hipp. Proprie tamen & strictè potius videtur significare partium corporis bonam collocationem & situm optimum. Hinc *εὐθεσία* Hippocrati dicuntur, *quæ bene sunt collocata* & disposita, 3. de iis, q. in med. t. 21. & verbum *εὐθεσιζῶ*, de ossibus *bene collocatis*, de fract. t. 65. & l. 1. de artic. t. 73. Transferitur etiam ad firmam & bonam deligationem, & spleniorum collocationem, l. de fract. 2. 32. Metaphorice vero *εὐθεσιον* Hipp. dicuntur accommodati, opportuni, l. de dec. orn. II. 21. 27.

Euthymia, *εὐθυμία*, dicitur *animi tranquillitas*, bonitas, lætitia, securitas, quæ in egris etiam utilis ad excitandam spiritualcentiam. Meminit Hipp. l. 5. *Epid.* XXVI. 15. & l. 7. LV. 1. ubi simul *ἀθυμία*, *animi abjectio*, opponitur. Qui lætum huiusmodi animum habet, dicitur *ἀθυμος*.

Euthyntos, *εὐθύντος*, dicitur de eo, quod *ē curuo in rectum reduci potest*. Huic opponitur *το κλυπτός*. Vide *Campios*, Gorr. p. 160.

Euthyoria, *εὐθυορία*, *Restitudo*, *rectus trames*, *recta via*. Non est aliud, quam directio quedam meatuum, per quos humorum deductiones fieri commode possunt. Hipp. alias peculiari nomine *ἔξιν* vocavit, de R. V. l. A. t. 29. (vide comm. ad h. l.) l. 1. de morb. mul. XXXIII. 12. & aliquoties in L. de fract. *Oecon.* p. 284. Etiam *ἰθυσίη* legitur 3. de fract. t. 31. Quamvis vero hæc *restitutio* & consensus partium *κατ' ἔξιν* quotidiana experientia confirmata sit, ejus tamen rationem reddere valde difficile, si non impossibile, fatente Linden. *Med. Phys.* l. 2. c. 15. §. 12. seqq. & §. 63. quamvis a vero minime aberrasse nobis videatur Anton. Alvarez, *Restitudinem* & directionem, dicens, in locorum communione & fibrarum ratione consistere, *Part. I. Conf. & epistol. Medicin. depuls.* 11. contra *Salvium Sclanum* p. m. 64.

Euthyporos, *εὐθύπορος*, *directus*, in rectum procedens. Epitheton tensionis, quando membrum fractum tenditur in directum, Gal. l. 6. *Metb.* Med. c. 5.

Euthys, *εὐθύς*, *Rectus*. Dicitur & *ἰθύς*. Unde *κατ' ἰθύ*, *e directo*, legitur apud Hipp. l. de iis, q. in med. t. 15.

Eutocos, *εὐτοκος*, idem, quod *ἐπίτεκος*, *fecundus*. Vide *Epitecnos*.

Eutolmia, *εὐτολμία*, est affectus animi sanitatem conservando aut recuperando adjuvans, qui dicitur *Confidentia*, sive animi concitatio, cum ad adipiscendum magnum aliquod bonum, aut depellendum malum animus movetur. Martin. Akakia in *Gal. art. parv.* p. 113. & 124. Opponitur huic *ἀτολμία*, *diffidentia*, *animi dejectio*.

Eutonos, *εὐτονος*, *valens*, firmus, robustus. Præsertim dicitur de corpore, ejusque membris solidis debitum tonum, vel tenorem obtinentibus, Hipp. 3. *aph.* 17. Usurpavit etiam de exercitio valido absque celeritate, Gal. l. 2. de san. tuend. c. 9. Lind. Ex. X. §. 110. ita scripsit. Græci *εὐτων* vocant, cui unus velut & perpetuus tenor atque constantia virtutis ac mollitudinis est.

Eutrapselia, *εὐτραψελία*, significat *comitatem*, *affabilitatem*, & debitam *facilitatem*, quam requirit in Medico Hippocr. de dec. orn. VII. 2. *ἀυστηρός*, *austeritas*, n. 3. opponitur.

Eutrophia, *εὐτροφία*, id est, *bona* & *uberior nutritio*, Gal. l. 3. de san. tu. c. 8. Opponitur huic *ὀλιγοτροφία*, *parcior nutritio*. Ibid.

Eutropos, *εὐτροπος*, *variabilis*, facile mutabilis.

billis. Hoc vocabulo veteres ambigua significacione usos esse, partim in bona, partim in mala, testatur Gal. c. 3. in 1. *Prophet. t. 6.*

Eutychia, εὐτυχία, felicitatem, fortunam bonam significat, qua quandoque gaudent imperitiores Medici, Hipp. de arte V. 8. Opponitur ἡ ἀτυχία, fortuna adversa.

Evulsio, ἀποπλησμός, ἐκπλησμός, πλῆξις, a verbo ἀποπλάω, evello, cujus meminit Hippocr. 1. *Prognost. t. 23.* Dentium evulsionem invenisse Æsculapium tertium, e Ciceron. l. 2. de Nat. Deor. c. 22. notavit Th. Janf. ab Almelo. R. 1. On. p. 20.

Exacerbatio, παροξυσμός. Vide *Paroxysmus*.

Exactus, τυσθρός, idem, quod ἀκρεβής, accuratus, Hipp. l. 3. de artic. t. 60. Vide Gal. com. ad b. l. c. 1. de fractur. t. 45. *Exactior* usus legitur apud Scribon. Larg. n. 97. ubi tamen Rhodius in *Lexic.* notat, cultioribus Latinis non esse vocem adeo puram; Martiali vero & Plinio Juniori non displicuisse.

Exairevmentos, ἐξαιρευμένος, elevatus, assurgens. Dicitur de tumoribus p. n. apud Hippocr. 2. de fract. t. 72. & verbum ἐξαιρέωμαι, attollo, t. 64.

Examos, ἔξιμος, exsanguis, idem, quod λέθαριος, defectus sanguine ob multam profusionem. Unde verbum ἐξιμάσσωμαι, sanguinor. Lind. Ex. XIII. §. 462. seq.

Exerume, ἐξερύματις, significat persuari, ab aere perspirari. Legitur in Hippocr. de nat. puer. XXXI. 5. quod male Scapula reddidit evanesco, contra sensum.

Exasios, ἐξείσιος, significat immoderatum, ingens, excedens. Hippocrates lib. 7. Epid. XLVII. 19.

Exatbriazomenos, ἐξατθραζόμενος, aeri libero, vel sub dio expositus. Hippocr. l. 2. Epid. f. III. 9.

Exalipres, ἐξαλίπρης, ἐξαλίπτης, idem, quod *Aliptra*, unctor. Vide *Aliptra*.

Exallage, ἐξαλληγή, cum additamento τῆς χροῦς, dicitur immutatio coloris, & refertur inter vitia oculorum, quando humores in oculis calore peccaverint, unde παρόριστις sive depravatum de coloribus iudicium sequitur, ut ictero laborantibus, qui quicquid viderint, flavere arbitrantur. Theophrast. l. 4. de causf. plantar. Nonus & alii.

Exalma, *Exalsis*, ἐξάλμα, ἐξάλσις, i. e. saltus, exultus, in specie de vertebrarum e suo loco eruptione, aut expulsionem dicitur, Hipp. 3. de artic. t. 45. 46. a verbo ἐξάλλωμαι, exilio. *Ibid.*

Exaltatio, Gr. dici potest μετεωρισμός, terminus est Spagyricus, denotatque *Sublimatio-*

nem. Vel est operatio, qua res affectionibus mutata ad altiore substantiæ & virtutis dignitatem perducitur. Estque duplex: *Maturatio*, quæ nihil aliud est, quam exaltatio e rudi cruditate ad maturum et perfectum; cuius species quatuor sunt: *Digestio*, *Circulatio*, *Fermentatio* et *Projectio*, de quibus suis vide locis. De *Gradatione* vide etiam suo loco. Vel *Exaltatio* ita describitur, quod fit subtiliatio, μικροχρονική, res sensum dissolvendo in puriorem ac majorem virtutis suæ gradum transponens; et fit *Circulatione*, aut *Ablutione*. Hæc Rul. et Iohnson. Vide et Georg. Riplei *Axiomata Philosophica XII. Portarum in Th. Chym. Vol. II.* et Jos. Quercetani ad Jac. Arbertum, *Ibid.* nec non Libav. *Apocal. Hermetic. part. poster.* Notabilia et *Porta X.* de Exaltatione in *Tom. II. p. 433. seq.* *Exaltatio Aquæ* dicitur ipse Lapis Philosoph. apud Lagn. *Harm. Chym. Vol. IV. p. 719.*

Examblosis, *Examblosa*, ἐξάμβλωσις, ἐξαμβλωμα, i. e. Abortus. Vide *Abortus*.

Examen, ἐξέτασις, ἐξετασις, significat accuratam pervestigationem alicujus rei. Ita dicitur *Examen*, *Examinatio* alimentorum, medicamentorum, egrorum, membrorum &c. *Examen Vitrioli* legitur in Ger. Dorneo *Genealog. miner. c. 15.*

Exanastomosis, ἐξαναστώσις, idem, quod ἀναστόμις, osculorum in vasis apertio. Vide *Anastomosis*.

Exanastrophe, ἐξηναστροφή, *Reconvalescentia*, et verbum ἐξαναστρέφω, *reconvalesco*, significat, Dieter. n. 298.

Exanemumie, ἐξανημάμαι, flatu, vel vento descendit, elevor. Hipp. l. 1. de morb. mul. LII. 1. c. de nat. mul. LXIV. 1.

Exangizo, ἐξαγγίζω, *exhaustio*, *evacuatio*. Hipp. l. de vet. med. XL. 9.

Exanguis, ἔξιμος, vide *Exemos*. *Exanguis* quoque corporis partes dicuntur ossa, cartilagine, quæ humore nature suæ analogo aluntur lentore et albedine prædito, Gal. c. 3. de artic. t. 65.

Exanimatio, duplicem admittit significacionem: (1) denotat veram mortem, et ita idem est, quod θάνατος. Quo sensu legitur apud Scrib. n. 196. (2) apparentem saltem mortem, et ita coincidit cum animi deliquio. Græce dicitur ἀψυχία, ἐψυχία, ἐκλυσις. Vide *Apsychia*, *Eclipsis*, *Epsychia*.

Exantes, ἐξάντης, id est, sanus, incolumis, q. d. ἔξω τῆς ἀντης, extra noxam. Legitur in Hipp. l. 1. de morb. X. 56. l. 3. III. 11. l. 5. Epid. XIX. 1. lib. 1. de morb. mul. LXIX. 4.

Exanthema, ἐξάνθημα, item ἐξάνθισμα, in gene-

genere denotat omnem *efflorescentiam*, aut eruptionem praternaturalem in cute, sive cum aliqua solutione continui fuerit, ut sunt Pustulæ, Papulæ, Variolæ, quo etiam pertinent alia nomina, *Echrasmata*, *Eczesmata* &c. Sive absque soluta continuitate colorem saltem cutis mutatam, sive maculas cutaneas. Quo pertinent *Morbilli*, *Petechie*, *Macule Scorbuticæ*, *Hepaticæ*, *Lentiginis*, &c. Vide Gal. *com. ad l. 6. aph. 9.* Hipp. Dieter. n. 299. Foef. *Oec. p. 213. seq.* Verbum est ἐξανθίζω, *effloresco*, erumpo. Quod etiam Hipp. de ulceribus usurpavit, *l. de morb. sacr. VII. 8.*

Exanthropia, ἐξανθρωπία, idem est, quod ἀπανθρωπία, tertius gradus Melancholiæ juxta Vvedel. *Patholog. Dogmat. sect. II. c. 9. p. 597.* Vide *Apanthropia*.

Exaplofis, ἐξάπλωσις. Vide *Synneusis*.

Exapsis, ἐξάψις, *accensionem*, inflammationem significat. Usurpatur de alimentorum corruptione, quando in ventriculo succenduntur & æstuosi fiunt, quem effectum caseo tribuit Hipp. 4. *de R. V. l. A. r. 91.* Provenit vero hoc a fermenti chylificantis nidorosa & salina sulphurea qualitate vitiosa.

Exaragma, ἐξάρραγμα, idem, quod σύντηξιμα, significare vult Gal. collisionem, confractionem, in *Exeg. diel. Hipp.*

Exarchiateros, ἐξαρχιάτρος, dubium est, quid proprie significet. C. Hofm. inclinatur in hanc significationem, quod *Exarchiatri* sint Comites Archiatorum, qui præsent Collegio Medico, *l. 5. Var. Lect. c. 28.* Quemadmodum & ἐξιάτρος denotat talem Medicum, qui præ aliis artis sibi insignem peritiam paravit, *d. l. c. 26.*

Exarma, ἐξάρμα, idem, quod ἔπαρμα, tumor elatus. Hipp. *l. 4. Epid. XX. 14.*

Exarsio significat intemperiem valde calidam absque tumore a sanguinis exastuatione & nimia effervescentia inductam, & quidem cum siccitate, qualis in febribus hecticis reperitur, Fallop. *de Tum. p. n. cap. 3. Tom. I. p. 621.*

Exartema, ἐξάρτημα, idem, quod amuletum, periaptum, ligatura, ubi plerumque superstitiona, aut vana, aut magica coincidunt. Robert. Keuchen. in *proleg. ad Q. Seven. p. 54.*

Exarthrema, ἐξάρθρωμα, ἐδάρθρωμα, ἐξάρθρωσις, *Luxatio* dicitur, & quidem totalis, quando totus articulus a sua sede naturali excidit. Galen. *l. 2. M. M. c. 2.* Dicitur & ἐκπτώσις, & ἀπτόμα. Vide *Eortoma*. *Luxatio* vero parva vocatur παράρθρωμα. Vide *Luxatio*.

Exarthros, ἐξάρθρως, Hippocr. dicitur quasi *exarticulatus*, cui articuli natura prominent &

exerti sunt, *l. de artic. r. 35.* Gal. in *comm. ad h. l.* quamvis & æger, cui membrum luxatum est, ἐξάρθρως dici possit.

Exarticulatio, ἐξάρθρωσις. Vide *Exarthrema*.

Exarvysis, ἐξάρωσις, *exhaustionem* significat, idem, quod ἀπάντησις, vel ἐξάντησις, Gorr. *p. 144.* Derivatur a verbo ἐξαρῶω, quo sæpe usus Hipp. *l. de Loc. in hom. XL. 3. 12.*

Exasperatio, ἀπαγγελσις, ἐξαγγελσις, τραχύτης, idem, quod *Asperitas*. Vide *Asperitas*. Dicitur vel de morbo in superficie, quando partis alicujus superficies præternaturaliter inæqualis fit, quæ lævis esse debeat, *Dogn. Med. Gen. r. 2. c. 4. dogm. 5.* Et in hac significatione legitur apud Scribon. *L. num. 72. & 222.* Ita fauces *exasperate* &c. vel de remedio, quo nimium lævigata exasperantur. Hipp. *6. Epid. f. 2. t. 4.* & Galen. in *comm.* Talia medicamenta dicuntur, τραχύοντα, *Exasperantia*, qualia sunt acria, acida, & adstringentia, Galen. *cap. 1. de R. V. l. A. rir. 18.* *Exasperare* etiam sæpe a Medicis usurpatur pro *exacerbare*, quando v. g. Dolor dicitur *exasperari*, h. e. augeri, exacerbari.

Excalfactio, idem, quod *Calfactio*, θερμότης, vel θερμασις.

Excandescencia, ἐξυθμίνη, dicitur species *Irae* celerioris, quando quis levi etiam de causa ad iracundiam commovetur. *Præcepta ira* quoque vocatur, & consistit in spirituum vitalium & animalium præpropere accensione & agitatione, sanguinisque præsertim circa præcordia æstu & ebullitione ad habitum corporis quoque diffusa. Pertinet igitur inter affectus & pathemata animi, quæ medio modo sese habent, ita ut quandoque causa morbifica esse possit, Gal. *l. 3. de diffic. respir. c. 10.* quandoque vero remedium præbeat pro calore excitando, Hipp. *l. 2. Epid. f. IV. 26.* Qui ad hujusmodi iram proclives sunt, appellantur ἐξυθμοί, Galen. *c. 2. in 1. Epid. r. 78.* Vide Foef. *Oec. p. 457.*

Excantatoria, est species *Magiæ præstigiöse* & diabolice, quæ & *Incantatoria* vocatur, de qua vide Libav. *Tom. IV. Oper. p. 29.*

Excastratus, idem, quod *Castratus*. Vide supra. Scrib. *L. n. 9. Rhod. in Lexic. Scrib.*

Excavatio, λάρωσις, vide *Lordosis*. Alias in genere *Excavatum*, idem, quod *Cavatum*. Vide *Cavatus*.

Exceptio dicitur de medicamentis siccis, quando incorporantur liquore quodam. Ita pulveres & species Theriacam ingredientibus dicuntur *excipi* melle, & simile quid etiam fieri solet in syrupsis compositis, ubi sicca saccharo *excipiuntur*.

Excerebratus, ἀνεκέρηλον, tropice dicitur insipiens, amens, Galen. l. 3. de Hipp. & Pl. decr. c. 4.

Excerniculum vocant haud raro recentiores Medici partes excretioni alicujus humoris dicatas. Ita capsulas renales atrabiles Petrucius vocavit *excerniculum*, & receptaculum atrabilis, *Spicil. Anat.* p. 72. & DD. Vedel. *Patbol. sect. II. c. 3.* culum & cuticulam, uterum, penem, inter flatuum *excernicula* & emissaria recenset.

Excereptum, ἔκρηξις. Vide *Ecloga*.

Excrescente vocatur oleum quoddam e multis ingredientibus vegetabilibus oleo maceratis & coctis, cujus descriptio extat in *Pharmacopœa Coll. Lond.* p. 325. seqq.

Excidentia, ἐκπτώσις. Vide *Ecptosis*.

Excipulum dicitur Vasculum vitreum, quo excipitur liquor e retorta vel alembici rostro destillans. Occurrit apud Paræum *Chirurg. l. 26. c. 5.* & 9. Legitur & in Petri Guissonii *Dissertat. Epistolica de tribus Chymicorum principis*.

Excisio, ἐκκοπή, ἐκτομή. Vide *Escope*.

Excitatio refertur inter species motuum naturalium, quæ comprehendit sub se fermentationem, digestionem, maturationem, volatilisationem, putrefactionem &c. quando videlicet a causa vel interna substantia spirituosâ a tenuiori vel externa agente particulæ misti semoventur, ut varias novas determinationes suscipiant a textura, poris & dispositione corporis, quemadmodum terminum hunc ita accepisse P. Franciscum Tertium de Lanis S. I. Brixientem *Tom. III. Magisterii Artis & Naturæ Libr. XV.* legitur in *Actis Eruditor. Lips. de Anno 1693. m. April.* p. 146.

Exclamatio, βρόη, idem, quod *Clamor*. Vide supra suo loco.

Exclusorium idem significat, quod *Fœtum* pellens vel abortum promovens medicamentum. Usurpatur a Theodoro Prisciano in *Phœnomen. Eurpovisor. l. 3. Gynæcia dicto c. 6. p. m. 147.*

Excoctio, ἐφθότης, est species *Elixationis*, vel *Colliquationis*, quæ fit ob nimiam humiditatem, non autem siccitatem, uti fit in carnibus elixis, quæ nimia redundante humiditate *excoctæ*, & exactæ sunt. Et tribuitur metaphorice corpori, quod per nimium somnum, veluti per quandam elixationem, dissolvitur. Hipp. 4. de R. V. I. A. 2. 55. Galen. in *comm. Excoctio*, & *Excoctior* dicitur de liquatione metallorum crudorum, vulgo *Schmelzen*. *Rul.*

Excœcatio, idem, quod *Cœcitas*.

Tom. I.

Excoriatio, δάρσις. Vide *Darsis*: *Excoriatio*, vel *Excorians*. Vide *Ecdorios*.

Excors, ἀκέρδιον, idem, quod *Secors*, quasi sine corde. Epitheton tropicum mericuli. Gal. l. 3. de Hipp. & Pl. Decr. c. 4.

Exorricatio, λήπισμα, idem, quod *Decorticatio*, id est, *Corticis* exterioris detractio, usitata v. g. in 4. seminibus frigidis majoribus, Schroder. l. 1. c. 14. Fr. Hofm. in *Clav.* p. 28.

Excrementum, *Excretum*, *Excernendum*, item haud raro abstractive *Excretio*, Gr. ἐκκρίσιμα, ἀκέρδιον, (vide *Diachorema*) in genere notat omne id, quod in corpore alendo nec confici, nec assimilari potuit. Cumque corpori non adnascatur, nec adreseat, propterea per ipsius laxiora intus spatia supervacaneum errat, Gal. l. 1. de san. tu. c. 3. Vel *Excrementum* generaliter est omne superfluum per naturam ejectum. *Rul.* Accuratus vero ita describi possunt *Excrementa*, quod sint ea, quæ vel ex opificis instituto vel propter copiam, vel propter degenerem conditionem ex corpore secerni & ejici postulant. Unde fluit quoque divisio in *Excrementa Naturalia* sive sec. naturam, & *Prieternaturalia*. Utrumque Catalogum vide in *nostris Dogm. Medic. Gen. P. I. c. 9.* & *P. II. c. 11.* Jung. Dieter. n. 205. 206. Notanda quoque distinctio in *liquida* & *solida*, Linden. *Ex. XI. §. 108.* Dividuntur & in *Excrementa primæ*, *secundæ* & *tertiæ coctionis*. Dieter. & plerique institutionistæ. Maculas in Astris, ut & *Ignes cadentes* & similia *Meteora ignita Excrementa* vocasse Parac. patet ex *tract. 1. de pestilitate*, & confirmat Libav. *T. IV. Oper. p. 147.*

Excrecentia, υπερτάρκωσις, σαρκοφυΐα, caro *excrecens*, luxurians, est species morbi in numero excedente, quando massa quædam carnosa p. naturaliter parti alicui accrescit, ex luxuriante succo nutritio, aut per solutionem continui aberrante; quo pertinent *σύνκωσις*, *ficus*, *polypus*, *unguis in oculo* &c. *Σαρκοφυΐας* meminit Hipp. 3. de *fract. t. 45.* quamvis mihi videatur potius significare regenerationem carnis deperditæ necessariam non superfluum, *υπερτάρκωσις* vocatur a Galen. l. 3. *meth. med. c. 6.* & *ulcus*, cum excrecentia carnis dicitur *υπερτάρκων*, l. 2. *M. M. c. 2.* Vid. & Scribon. n. 37. & 228. Verrucas simileque *excrecentias* collecto in conum lumine Lunæ per vitrum superradiatas, donec frigus intro senserint, sponte deinceps evanescere, scripsit Helmont. *tr. Formar. Orr. n. 55.*

Excretio, ἀκέρδησις, vel sumitur proprie pro ipsa actione excernenda rejiciendi, est-

que Naturæ munus, Lind. Ex. XIII. §. 258. vel, quod frequentius, pro Excremento ipso actionem excretoriam præsupponente. Vide Excrementum.

Excussio quibusdam recentioribus significat existentiam causæ morbificæ extra partem affectam, v. g. in palpitatione cordis causa morbifica vel ab intra & circa cor, & dicitur ab *Oppressione*, vel aliunde est, & dicitur ab *Excussione*. Bonet. *Anat. Pract.* l. 2. sect. 8. *Obs.* 31. in not. p. 655.

Excussus, Ital. *scrollato*, dicitur, quando quid madefactum iterum in aere agitur, ut superflua humiditas adhærens separetur; ne medicamentum, cui intingitur, nimis adhæreat. Scrib. L. num. 10. Vide Rhod. in not.

Excusatio, ἐκχόρευσις. Vide *Echysoma*.

Excechebronchos, ἐξέχειβρονχός, guttuosus dicitur, qui guttur in anteriorem partem prominens habet. Hipp. 3. de artic. t. 8.

Exceheglutos, ἐξέχειγλωτός, vocatur, qui prominentes habet nates, q. d. *Cluneminulus*, quales sunt, quibus utrumque femur in exteriorem partem luxatum est. Hipp. d. l. t. 95.

Exedens, ἐξείδουσις. Vide *Esthiomenos*.

Exegesis, ἐξήγησις, est obscura orationis explicatio. Gal. l. 2. de diff. resp. c. 1. & com. 2. in l. Epid. t. 56. Medico quoque necessaria & utilis. Dicitur & *Explanatio*.

Exelasis, ἐξέλασις. Vide *Explosio*.

Exelcofis, ἐξέλκωσις, i. e. *Exulceratio*. Legitur apud Mosch. de morb. mul. c. 135.

Exelcysmus, ἐξέλκυσμός, ossis, vel ossium deductio a superficie in profundum. Galen. in def. med. fin.

Exemplum, ἐξέμπευμα, quid significet, notum. Horum observationes Medico maxime necessarias esse, docet Gal. l. 9. Meth. med. c. 4. in princ. & l. 2. de caus. puls. c. 13.

Exenterizo, ἐξέντεριζω. Vide *Emedullo*.

Exenthyopismenos, ἐξενθροπισμένος, ab ἐνθροπισίζω, id est, ad hominis usum & naturam accommodatus. Legitur apud Hipp. l. de octimestr. partu. III. 26.

Exerama, ἐξέρημα, vomitum, vel materiam vomitu rejectam significat, a verbo ἐξέρω, vomitu rejicio, quo usus Hipp. l. 4. de morb. XXIII. 16. Significat etiam *exhaustio*, l. 2. de morb. LIX. 28.

Exercitatio, ἀσκησις, *Exercitium*, ἀγωναί, γυμνασιον. Dicitur de corpore & animo. Utraque necessaria scitu in Medicina, & utilis. Interdum etiam per abusum noxia. *Exercitatio* corporis consistit in motu locali corporis, & membrorum validiori. Cujus varias esse differentias docuit Fr. Valleriola lib. 2. LL. CC.

cap. 10. Vide *Dogm. Nostra Med. Gen. P. V. c. 5. dogm. 2.* & dividi possunt in *Serias* & *Ludicras*. Illæ *Laborum*, hæ *Ludorum* nomine venire solent. Quid sit *Exercitatio* sanitatis, ἀσκησις ἀγιή, docet Hippocr. l. 6. Epid. f. 4. t. 22. Quando *exercitatio* salubris, vel insalubris sit, monstrat Gal. *Art. med. c. 85.* *Exercitatio* acuta, cujus celeres sunt motus, γυμνασιον ἀγίον, corpus extenuat; contraria crassum reddit. Multa corpus siccatur, mediocriter obesum præstat, lib. 5. de san. tu. cap. 3. *Mentis exercitatio* dicitur, quando animus exercetur in artis alicujus studio cum assiduitate, & cura. Hippocr. etiam vocat *τηλεθη*, item *χρηστικόν*, usum artis præceptorum l. *Præcept.* X. 16. 18. Hanc quoque inculcavit, ceu necessariam Gal. l. 2. de loc. Aff. c. 1. ubi tres modos proposuit; quorum primus versatur circa corporis partes & membra, secundus circa causas & dispositiones; tertius circa accidentia & symptomata. Videantur plura loca, si placet, in *Theatro* Mundellæ, aliisque Autoribus.

Exerchome, ἐξέρχομαι, ab εο, recedo, & usurpatur aliquoties de morbo apud Hipp. l. 2. de morb. XIII. 23. LXVII. 22. l. de int. aff. XLIX. 17. LI. 50. LIII. 17.

Exerchosis, ἐξέρχωσις, ἐξέρχουσις, ἢ ἐξέρχιδις, idem quod ἐκροή, *Effluxus*, *effluvium*. Legitur in Hipp. l. 6. Epid. f. 6. t. 27.

Exerythros, ἐξέρυθρος, significat *prærubrum*, sive valde rubrum. Alii de rubore extrinseco exponunt. Utrumque verum esse potest, pro diversitate subjecti, de quo dicitur, licet prior significatio sit usitator. Usurpatur vero apud Hipp. de oculis c. 3. l. 1. *Proverb.* t. 45. de excrementis & urinis d. l. t. 35. & f. t. 31. *Coac.* t. 569. Vide *Foef.* p. 217.

Exestie, ἐξέστιαι, dicuntur eminentiæ & extantia fila in linteis, quæ interdum dedita opera, interdum etiam temere sunt. Et meminit hujus vocabuli Hipp. 2. de iis, q. in medic. t. 26. Mendose legitur a Gal. & Erotiano ἐξέσις vel ἐξέσιαι.

Exesus, ἐξέβρωσις, idem, quod *Corrosus*, *corruptus*, σκηπίς. Dicitur de dentibus apud Scrib. L. n. 53. 95.

Exetriasmenos, ἐξετριασμένος, id est, *colatus*, *percolatus*, Gal. in *Exeg. dist.* Hipp.

Exeucrineo, ἐξευκρινέω, significat Hipp. *copto*, distincte & convenienter compono, diciturque de ossibus rite in naturalem sedem restitutis, 2. de fract. t. 62.

Exeuucbizo, ἐξευκρίζω, significat *castro*. Vide *Castratus*.

Exfoliativum. Vide *Desquamatorium*.

Exhalatio, ἀναθυμίασις, dicitur & *Evaporatio*. Græce etiam πνεῦμα vocatur, uti patet ex Dieter. n. 697. quia nihil aliud est, quam aer, vel spiritus per calorem in aerem e corporibus mixtis elevatus & discedens. Tres *exhalationum* species constituit Gal. l. de *causs. morb. c. 3. fuliginosam, vaporosam, & fumosam*, quamvis alibi etiam *flatuose* meminerit, *com. 5. in 6. Epid. t. 15.* Verum nimis stricte usurpavit vocabulum *exhalationis* de excrementitiis & præternaturalibus; cum tamen revera etiam ipse calor noster vitalis & Flammula, sive Biolychnium nihil aliud sit, quam *exhalatio spiritiuosa*, ignea, quemadmodum hoc jam olim in publica quadam *Disput. de Fermentat. sanguinis* defendere non dubitavit, & suo calculo Charlton. in *Oecon. Anim. Ex. I.* alique comprobarunt. *Exhalatio* quoque *Artificialis*, vel Chymica datur cum spiritus sicci per calorem in aerem elevati discedunt. Et fit potissimum in siccis tritis, positisque super tabulis ferreis, vel catinis plani fundi, vel etiam clibanorum pavementis; Igni succenso, vel circum suptrave adhibito torrentur, donec halitus sint absumpti, ut in venis metallicis evenit. Rul. & Johnf. *Exhalata* naturalia in univ. facem post se relinquere tam in vivis, quam in animatis, excepto sanguine, vult Helmont. *tr. Plas human. n. 34.* Verum adhuc dubitatur de assertionis hujus veritate.

Exhaustio, ἐξάρσις. Vide *Exarsis*.

Exhibitio, πᾶσις, dicitur Hippocrati, quando æger se Medico exhibet & sinit, ad dignoscendum & curandum, 3. de *iis, q. in med. t. 19.* (vide Gal. in *comm. ad b. l.*) Ita & verbum παρέχω, exhibeo, hac significatione sumitur l. de *int. aff. XXXVII. 13.* Sed & de Medici officio dicitur, quod & reciproce sese ægro exhibere debeat expeditum, 1. *aph. i.* Vid. Dieter. n. 654.

Exiatus, ἐξίατρος. Vide *Exarchiatus*.

Exinanitio, νένωσις. Vide *Cenosis*.

Exipoticos, ἐξιπωτικός, epitheton aliquod medicamentorum digerentium aut præparantium, quod Gal. coincidere existimat cum ἀπιωστικοῖς, vel attrahentibus, l. 7. de *C. M. P. G. c. 9.* Enimvero major emphasis latet in vocabulo ἐξιπωτικός, ad hodierna principia faciens; quatenus modum tacite exprimit, per quem operantur: Nimirum segregando excrementitias portiones ab utilibus & in organis visceribus colatoriis veluti exprimendo, & ad excretionem ita disponendo, de quo modo plura legantur in *Disp. nostr. de Purgat. modo ad album, annexa Remoris Purgationis, §. 43. seqq.*

Tom. I.

Exischios, ἐξίσχιος, dicitur specialiter *Ossis femoris luxatum* ex acetabulo *Ischii*, vel *coxæ*, item *Coxa luxata*. Unde & illi homines, quibus nates rotundæ extant & coxa eminent, ἐξίσχιοι vocantur, quos paulo superius ἐξεχευλάτας diximus. Vid. Hipp. *Mochlic. XI. 10. XXV. 10. & 3. de art. t. 103.*

Exischoon, ἐξίσχων, id est, *prominens, tumidus, extans*, cui opponitur ἐγκοιλός, *incavatus*. Dicitur utrumque de oculis, 1. *Prognost. t. 10.*

Existimativa Virtus vocatur species animæ sensitivæ exaltata, ultra *Imaginativam*, qua animal judicat, quod lupus est inimicus, & proles dilecta. Accedit proxime ad *Rationalem*, Avic. l. 1. *fen. 2. doct. t. c. 5.*

Exitelos, ἐξίτηλος significat evanidum, exolescens, *exile*, diciturque de alimentis nullum incrementum conferentibus. Hipp. *de Alim. I. 7.* Prædicatur etiam de defectu aliquo naturæ minori, *Præcept. IX. 10.* inde Erotianus idem dicit ἀδυνάμις, ac infirmus.

Exitialis, exitium, ὀλεθρός, ὀλεθριος, idem, quod *Perniciosus, Pernicies*. Dicitur de eventu morbi funesto, & signis eundem indicantibus.

Exiturna generaliter est omne *Apostema*, quod saniem ejicit. Rul. Vvalther. in *Sylv. Med. p. 10.* Latine etiam *Abcessus suppuratus* dici potest. Sæpe legitur hoc vocab. in Avicenna, idem significans, quod *Abcessus*, quando materia colligitur in tumorem calidum, l. 4. *fen. 3. tr. 1. c. 20. seqq.* Jung. *For. l. 1. Obs. Chirurg. t. Schol.* Paracelsus vero latius extendit, *Exituram* dicens, quod omne excrementum alias naturale quidem, sed corruptum sit *Exitura*, v. g. mucus purulentus, urina putrescens, sudor & stercus putrescens, Pus in auribus ipsi dicuntur *Exiturae*, l. de *Ulceribus & Apostem. suppur. c. 59.*

Exitus, ἐξόδος, διέξοδος. Vide *Diexodus*. Scribon. L. n. 192. Sumitur etiam aliquando pro *Eventu morbi*.

Exmiraldus vocatur lapis quidam *factitius*, aut *nativus*, cujus compositio, vel generatio satis obscure describitur a Lullio *Tract. Anime transmutat. Tb. Ch. Val. IV. p. 190.*

Exo, *Exothen*, ἔξω, ἔξωθεν, particula usitata Hippocrati, in genere significans *Externe*. Juncta vero cum articulo πᾶ, vel significat *partes corporis externas & remotiores a corde*, ceu fonte caloris, ut sunt, manus, pedes, nasus, aures, labia, & aliquando tota cutis, uti patet *ex 4. aph. 48.* collato cum 2. *Prognost. t. 4.* Videatur Lind. *Med. Physiol. lib. 2. cap. 15. §. 11.* vel denotat *causas externas remotiores concurrentes in sanitatis, vel morbo-*

rum generatione. Quo pertinet *r. aph. 1. Jun-*
garur Dieter. n. 306. Aliquando simpliciter
 positum ἔξω, *foras*, notat locum exteriorem,
 quo vergit materia morbifica salutiter, *6.*
aph. 37. & 1. Prognost. r. 40. Huic opponitur
 εἰσα, *intus*.

Exochas, Exoche, ἐξοχάς, ἐξοχή, dicitur in
 apo genitum *tuberculum*, quod callum nondum
 contraxit. Si namque jam contraxit, κοιδύλωμα
 vocatur. *p. 146*

Exoculatio, ἐξοκλίσις, dicitur vel *totalis*
oculi ablatio, vel *virtualis ejusdem privatio*.
C. Hofm. V. L. l. 4. c. 39.

Exoculatus legitur apud D. Henr. a Deven-
 ter in *Arte obstericandi Cap. XLV. p. 200.* pro
 orbo oculis, aut cujus oculi lumen non ca-
 piunt.

Exodos, ἔξοδος, Exitus. Vide *Diexodos*.

Exolcysmos, ἐξολκυσμός, idem, quod *Exel-*
cysmos. Vide *p. superius*.

Exomphalos, ἐξομφαλός, substantive & adje-
 ctive accipitur. Substantive significat *Umbilici*
prominentiam, quæ variis de causis fit, *Gal.*
defin. med. Hinc *Herniæ umbilicalis* species com-
 plectitur. Adjective notat *homines tali umbili-*
ci prominentia laborantes, sive rupto omento,
 aut peritonæo, aut procidente intestino, vel
 laxatis musculis transversis, sive carne sub-
 nata, sive sanguine, aut alio humore ibidem
 collecto. *Galen. l. de tum. p. n. c. 16.*

Exoncoma, ἐξόγκωμα, vocatur magnus &
 valde prominens tumor, Latin. *Protuberantia*,
 & usurpatur a Galeno de protuberante verte-
 bra post luxationem, *l. 4. de L. A. c. 3.* Legi-
 tur apud Hipp. *l. 11. Epid. sect. 2. edit. Foef.*
p. 1017. & mirum, quod *Foef.* neque in *Oe-*
conomia sua, neque in *Annotationibus ad illum*
locum vocem hanc exposuerit.

Exoneirosis, ἐξονείρωσις, *pollutio nocturna*, si-
 ve feminis in somno excretio. Est species
Gonorrhæe. De hac voce & verbo ἐξονείρωσις
 lege *Lind. Ex. XV. §. 35. seqq. fere per totum*.
 Vide infra *Gonorrhæa*.

Exophthalmia, ἐξοφθαλμία, dicitur *Oculi to-*
tius prominentia extra suam orbitam, qualem
 ex hypochondriaca obstructione cum insigni
 tumore conjuncta orbitam notavit *Bonetus*
Med. Septentr. lib. 1. sect. 22. cap. 64. pag.
260.

Exoptos, ἔξοπτος, percoctus, *excoctus*. *Hipp.*
l. 7. Epid. LV. 15. Biscoctus.

Exorcismus, ἐξορκισμός, *adjurationem* signi-
 ficat, qua dæmones, qui homines obfide-
 bant, & morbis affigebant, expelluntur.
Exorcista, ἐξορκιστής est, qui dæmones adjura-

tionibus vexat, & profligat.

Exorescentia febr. exacerbatio. *Petrus Me-*
renda de rat. evacuationis l. 2.

Exornatorius, κομητικός, κομμωτικός. Vide
Commoticus, Cosmetica.

Exosis, ἔξωσις, *expulsionem* significat, *Hipp.*
2. de artic. r. 45. a verbo ἐξείθει, *expellere*,
 quod legitur *lib. 9. Epid. f. 2. r. 2.* quod
 idem est, quod ἐκκεῖν, *evacuare*, *Gal. in*
comm.

Exosis, Exos, epitheton piscis *Hufonis Ich-*
thyocollæ, ita dicti, quod ossibus & spinis ca-
 reat. Vide *Schrod. l. 5. cl. 3. n. 81. Aldrov. l.*
4. de pisc. c. 11. & l. 5. c. 4. Hirudo quo-
 que *Exos* dicitur, teste *R. Keuchen. ad Seren.*
p. 233.

Exostosis, ἐξόστωσις, Lat. *Exostatio, ossis emi-*
nentia & extuberatio, quacunque corporis par-
 te præter naturam contigerit. Peculiari ta-
 men nomine ossium tubera, quæ in genis
 contingunt, στωριωσμοί dicuntur. Non du-
 bium est, hujus tumoris, qui præter naturam
 est, materiam crassam esse & melancholicam.
 Sunt autem hujusmodi tumores Gallico morbo
 laborantibus familiares. Hæc *Gorr. p. 145. &*
Castell. ex Gal. l. de Tum. p. n. c. 14. Meminit
c. l. 14. M. M. c. 7.

Exothen, ἔξωθεν. Vide *Exo*.

Exoticomania, ἐξωπικουμανία, nomine hoc a
Ros. Lentilio effictio indicatur amor remedio-
 rum peregrinorum, quæ simplicium, quæ com-
 positum, quæ etiam rectissime improbavit
 in *Miscell. Medico-Præcticis Part. II. p. 548.* cui
 opponitur *Exoticadenia, ἐξωδενία*, h. e. odium
 erga medicamenta peregrina, quæ etiam nul-
 la digna laude est. *d. l.*

Exoticus, ἐξωτικός, extraneus, peregrinus.
Remedia exotica dicuntur, quæ aliunde e pe-
 regrinis terris transferuntur; & horum usum
 non semper præferendum esse domesticis, ju-
 dicat *Schroder. l. 1. c. 13. & Fr. Hofm. in clav.*
ad h. l. p. 26.

Expansus, ἐκπαιτυμένος. Vide *Eceptame-*
nos.

Expeditio, ἄποξη, idem, quod *promissio*,
 facilitas in operationibus Medicis & Chirur-
 gicis. *Hipp. 2. de iis, q. in medic. r. 1.* Vide
Euporia. Expeditus pro Liberatus, curatus, le-
gitur apud Scrib. L. n. 171.

Expellens, ἄπικός, ἐκπικτός, epitheton est
 medicamentorum virtutem expellendi habenti-
 um, præsertim virus pestilens ad exteriora.
 Ita *Decoctum expellens* ejusmodi legitur apud
Iunk. in Corpor. Pharmaceut. sect. III. c. 7. p.
401.

Expurgatio, ἐγρήγορις. Vide *Egregorisis*.
Experientia, πείρα, ἐμπειρία. Vide *Empeiria*.
Experientia varias species proposuit Cornel.
 Bontexoe in opusculo de experientia.

Experimentator dicitur Paracello, qui utitur
 remediis sine scientia ad formem. *Paragran. tr.*
 1. de *Epilepsia*, l. 1. de morb. *Podagric.*

Experimentum, vocatur remedium, quod per
 experientiam innotuit; quamvis ratio virtu-
 tis nondum satis perfecta. Paracelsi vocat
Experimentum ad formem & sine scientia. *La-*
byrinth. Medicor. c. 6. Alias etiam sæpe sumi-
 tur pro ipsa *Experientia*. Vide Dieter. n. 665.
 Quod sæpe etiam *Experimenta* fallant, testis
 est magistra stultorum *Experientia*.

Explanatio, ἐξηγησις, idem, quod *Explica-*
tio. Vide *Exegesis*.

Explantatio, ἀπόφυσις, vide *Apophysis*. Le-
 gitur apud Ingrass. *comm. in Galen. l. de Ossib.*
 p. 22.

Expletio, πλήρωσις, πληρωσις, idem, quod
Repletio, *Impletio*.

Exploratio quid significet, ex aliis Lexicis
 jam notum esse debet. Refertur autem in fo-
 ro Medico inter Chirurgicas operationes, de-
 notans modum per instrumenta inquirendi in
 affectus attributa, v. g. profunditatem, cuni-
 culos &c. *Blas. Medic. Un. p. 38.* *Exploratoria*
 instrumenta lege apud eund. d. l. pag. 71.

Explosio, ἐξέλασις, ἐξέλασις, ἐκρηκτικὸς,
 hodieque terminus est receptissimus, quo ex-
 primitur impetus ille, quem præstat pulvis
 pyrius, aurum fulminans & similes mixture
 nitro-sulphureæ, dum igni admoventur. Post-
 ea tropice applicatur ad spiritus animales,
 dum motum animale ad live localem efficiunt
 in statu sec. & præter nat. ex hypothesi
 Willisii de ferment. c. 10. & *Patholog. cerebr.*
 c. 1. 2. alibi que.

Expositio, ἐκθεσις, idem, quod ἐξηγησις,
explicatio.

Expressio, ἐκπίεσις, ἐκπίεσις, est humidæ
 & tenuis substantiæ separatio a sicca & crassa
 per violentam & validam compressionem fa-
 cta. Fit autem vel torculari, vel prælo, vel
 manu, vel aliis instrumentis, prout neces-
 sitas, aut vis major exigit. *Expressionis* usus
 latissime patet in infusis, decoctis, syrupsis,
 oleis, & id genus aliis. *Weker. Ant. Gen. l.*
 3. c. 31. Rulandus paulo aliter descripsit: *Ex-*
pressio est extractio per prælum, quo coacta
 res substantiam forma liquida effundit. Ejus
 usus excellit in succis, & aliis quibusdam ex-
 trahendis.

Expulsio, ὄσις, ἀπέκρσις, ἔκκρσις, vide *A-*
pocrisis, *Eccrisis*. Adde & *Rolf. O. ac M. M.*

Sp. l. 2. f. 3. e. 28. *Expulsoria ligatura* dicitur,
 quæ in antiquis ulceribus & sinubus locum
 habet, ut collectam e fundo materiam & col-
 luviam extrudat, & ne quid amplius in lo-
 cum affectum confluat, valide prohibeat. *For-*
rest. l. 6. Obs. Chirurg. 11. Schol.

Expultrix facultas, δσποκρστικὴ δόνησις. Vide
Apocrisis. *Gal. l. 5. d. de Loc. Aff. c. 7.*

Expurgatio, ἐκκαθαρσις, idem, quod *Purga-*
tio. Vide inf. in *Pur.*

Exquisitus, ἀκριβὴς, γνήσιος. Vide *Acribes*.

Exsiccatio, ἐξικκσις, ἐξικκσις, ἀπεξηρανσις,
Exsiccans, ἐξηρατικὸς. Vide *Siccatio*, *Siccans*,
Siccus.

Exsolutio, *Exolutio*, ἐκλυσις. Vide *Eclysis*.

Exspiratio, *Expiratio*, ἐκπνοή. Vide *Ecpnoe*.
 De *Exspirations* specie convulsiva vide *Gal.*
 l. 2. de *sympt. caus. c. 2. & 4. aph. 68.*

Exsputio, πτύεσις, πτύεσις. Vide *Ptysis*. Hu-
 jus organon linguam esse vult Jacob. Rolan-
 dus de Belebad in *tr. Glossostomograph. c. 3.*
 Vid. *Ephem. N. C. Ann. III. in fin.*

Exsuccatio, ἐκχυσις, idem, quod *Sugil-*
latio. Vide *Eccchymoma*. *Hipp. 3. de iis, q-*
in med. t. 30.

Exsuctio, ἐκμύησις, idem, quod *suctio*, h.
 e. violenta attractio liquoris, quemadmodum
 infantes lac e papilla eliciunt ore.

Exsudatio, ἐκιδρωσις. Vide *Ephidrosis*.

Exsufflatio, ἐκθύησις. Vide *Ecephysefis*.

Exsuperantia, ἐπικράτεια. Vide *Epicrateia*.

Exsurrectio, ἀνάστασις. Vide *Anastasis*.

Extæ, ἀπλόγημα, ἰερά, idem, quod *viscera*,
 præsertim abdominis. In specie etiam solum
 de Hepate usurpatur a Poetis, teste Aldrov.
 l. 19. *Ornith. c. 17.* Coincidit cum vocabulis
 ἐγκοιλίον & *Hira*. Vide *Encælion*. Unde & o-
 lim Sacrificii gentilium vaticinantes ex inspe-
 ctione viscerum *Exispsices* vocabantur, teste
 Hofm. C. ad *Gal. de V. P. n. 189.*

Extensio, ἔκτασις, ἐκτασις, ἀνάτασις,
 vide *Anatasis*, *Ectasis*, *Catatastis*, *Tastis*. *Ex-*
tensio qualitatium in subjecto aliquo est acqui-
 sitio formæ accidentariæ, *Th. Chym. Vol. IV.*
 p. 377.

Extenuatio, λεπτομὸς, λεπτότης, dicitur
 totius mollis corporis detractio, imminutio
 & collapsio, aut subsidentia, aut utcuque
 appellare libet: cui opponitur *παχυσμός*, *In-*
crassatio, *Gal. c. 3. in 6. Epid. t. 29.* Duplex
 vero esse potest *extenuatio*: alia, quæ fit ab
 evacuatione sensibili, aut insensibili portio-
 num utilium & nutritiarum excedente: al-
 tera, quæ oritur a cacochymia, siue colle-
 ctione & præsentia portionum vitiosarum &
 inutilium. Dieter. n. 499.

Extergens, *Exterforius*, ῥυπτικός, idem, quod *Abstergens*, *Detergens*. Vide *Ablucen-
tia*.

Exterior, *Externus*, *Extimus*, ἔξω, ἔξωθεν. Vide *Exo*.

Extinctio, σβέσις, communiter dicitur de flamma ignis vi quadam oppressa & e medio sublata. In foro Medico vero a nonnullis accipitur de specie quadam mortis, quando flamma vitalis suffocatur & supprimitur. Id quod etiam in iis, qui naturali morte intereunt, fieri circa dextrum ventriculum solet. Verbum *extinguo* etiam Gr. dicitur, ἀποσβέννυμι. Hippocrat. 1. *aph.* 14. Jun. Dieter. num. 88. Verbum σβεσθῆναι etiam usurpatur de tuberculis præter rationem evanescentibus, Hippocr. 4. de *R. V. I. A.* 1. 63. Gal. *com. ad b. l.* Vide *Foef. p.* 560.

Extra, ἔξω. Vide *Exo*.

Extractio, ἐξαγωγή, ἐξολκῆ, ἐξελκυσμός, ἐκχλάσις, accipitur dupliciter: 1. & proprie, chirurgice & corporaliter, quando opera manuarum & instrumentorum congruorum aliquid extrahitur. Quo pertinet *Extractio* scetus, calculi, globorum & vulnere; de quibus vide in *Chirurgicis*: 2. Pharmaceutice & improprie, & ita *Extractio* est digestio e corporea concretionem partes subtiliores ac puriores ab affuso aliquo menstruo apprehensas, relictis fecibus, dissolvens. V. gr. fumo Rheubarbari q. v. illicque pulverisato tantum spiritus infundo, ut quatuor digitis illi supernatet, clausoque vase per quatrimum ad digestionem in balneum colloco. Postea aperto vase per inclinationem spiritum coloratum a radice separo, affusoque alio spiritu vas clausum rursus ad digestionem pono, idque tantisper, donec spiritus non amplius coloratur. Tunc enim omnis Tinctura & Essentia e Rheubarbaro *extracta* est. Porro confusis omnibus *Extractionibus* spiritum in B. M. abstraho, residuamque essentiam in vitreo vase ad usum reservo, diciturque *Extractum Rheubarbari*. Vel *Extractio* est segregatio essentiae, quae e corpore suo extrahitur. Fit hic una etiam distractio, & potissimum ei famulatur resolutio commissorum, nonnunquam etiam calcinatio, coactio & similes, & intelligitur *extrahi* essentia in unum collecta, & veluti prolici, quanquam id non fiat sine solutione continui & divulsione. Et sic nobiliores esse distractionibus *Extractiones* manifestum est, quanquam interdum vel famulentur aliis vel eorum locum cedant. Hæc Ruland. Adde Weker. *Antidor. Gen.* 1. 3. c. 35. Rolf. *Chym.* 1. 4. f. 3. c. 1. seqq. Jacob. le Mort. *Chym. Medico-Phys.* cap.

15. Interdum etiam *Extractio* sumitur pro *Evacuatione*, & coincidit cum *Eductione*. Vid. Dieter. n. 6. §. 54.

Extractum, Gr. dici posset ἔπος vel ἐκχύλωμα, est, quod e corporea concretionem, relicta crassitie elementari, extrahitur. Estque hoc quasi medulla & pars nobilissima substantiae totius in elementis producta, & quasi seminata, in quorum quoque sinu conservata est, & ad nobilitatis suae perfectionem innutrita. Habet quidem radicem quadantenus ab elementis, unde etiam existit familiaritas con-generationis & sustentationis, sed principaliter a vi creantis Dei, & per cæli occultos influxus, porro etiam in natura conservantis dependet. Hinc *Extracta* præsertim nobiliora ethereæ & celestis naturæ dicuntur æmula, beneque preparata & dextre ad salutem humanam adhibita, Deo simul benedicente, multum in re medica possunt. Cum vero etiam ab elementis seu matricibus suis pleraque quam exactissime liberentur, (nam inæqualis est in his quoque elaboratio) constat inde, quomodo a magisteriis differant, cum quibus elementa potius conjuncta manent, (nisi interdum negligatur quiddam, aut inter depurandum secedat) veruntamen exaltantur ad æmulationem *Extractorum*. Deinde etiam, quantas habeant in celeriter juvando, ob subtilitatem essentiae penetrantem corpora tota, prærogativas, patet. Isthæ autem appellatur nominibus, non quod plane ad elementa non pertineant *Extracta*, sed quod in collatione cum parte crassa, nobilis altera videatur Anima, Balsamus vitæ, Essentia purissima, & celestis naturæ esse (quantum nonnihil etiam a cælo habeat) vel secundum materiam, si his aliqua fides est, qui in segregatione celestis lucis a terra obscura non omne abscelisse æthereum ex Platone putant, aut saltem postea in ortu mistorum aliquid inde repetitum, idque comprobatur ratio agentium & cælo corporum in hæc inferiora. Hæc Ruland. & Johnson. Confer. etiam ad *Lib. Synr. Arc. Ch.* 1. 1. c. 5. & 1. 8. c. 9. seqq. Liquor ille pro diversitate materię varius, quo fit *Extractio*, dicitur a Medicis & Chymicis *Menstruum*. Plura circa *Extractorum* Historiam vide apud Weker. *Antidor. gen.* 1. 1. c. 34. & *Spec. l.* 2. f. 26. Schroder. *l.* 2. c. 57. cum *Clavi* Frid. Hofmann. Rolf. *d. l.* Wedel. *Pharmac. Acroam.* 1. 2. sect. 2. c. 8. Junken. *Corp. Pharmaceut.* sect. III. c. 12. p. 677. seqq. plur. ubi etiam Essentias liquidas ad *Extract.* refert. Alias idem Autor notanter in *Lex. Ch. Ph. P. I.* p. 113. scripsit: Prout diversa sunt vegetabilia & animalia

lium constitutiva, pro eo & diversa requiruntur menstrua, gummosa aquosis, resinosa spirituosos extrahi amant generaliter. *Dispensatoria Norimberg. & Augustan.* cum Zvvolferi *Animadvers.* & alios Autores, imprimis & D. D. Wedel. *Ph. I. A. F. l. 2. f. 2. c. 7. & 8.* Impugnavit eorum virtutem & Magisteria prætulit Helmolt. *tract. Pharmac. ac Dispensat. modern. n. 21. 22.*

Extraneus, ἑξωπῆς. Vide *Exoticos*.

Extravasatus, *extravenatus*, dicitur de sanguine, qui e vasis effluxit, sive adhuc hæreat intra partes corporis molliores, suggillationem, vel ecchymoma constituens; sive penitus e corpore separatus fuerit. Illud vocabulum frequentius in usu est. Hoc legitur apud Joh. Bapt. Carcan. *serm. 2. lect. 5. fol. m. 84. b.* *extravenari* vel etiam *extravasari* etiam dicitur de sanguine propter læsam arteriam rei coalescentem in aneurismate stagnante & sacculum efformante apud Hildan. *de grangr. & Sphacelo, c. 4.*

Extraversio, *extravertens*, *extraversum* hodieque a Chymicis usurpari solet pro opposito *Concentrationis*, quando vis quædam salina, alcalica, vel acida, prius intus delitescens evocatur, ut eo citius vires suas exeret, v. gr. in Mercurio vivo Sulphur peregrinum in mineris associatum operibus artis solet *extraverti*, unde vomitus, secessus, salivationes, &c.

Extremus, ἑσχάτος. Vide *Eschatos*. Omnium metallorum *extrema* vocantur Sulphur & Argentum vivum a Nicol. Flamello in *Annotation. additis Th. Chym. Vol. I. p. 733.*

Extuberatio, idem, quod *protuberantia*. Dicitur etiam de ἑξαρθρώσει vertebræ, vel luxatione. Gal. *lib. 9. de Hippocr. & Plat. deor. cap. 4.*

Extussio, ἀναβήτω, ἐκβήτω, significat materiam per *tussim* excerno. Occurrit apud Gal. 7. *aphor. 37. l. 7. de Simpl. Fac. §. Conus.* *Extussum* dicitur ἀναβήθην *l. de const. art. med. c. 16.*

Exuberatio, dicitur de Labore Spagyrico, quando tanquam ex uberibus emulgetur & extrahitur labore, v. gr. cum Argento vivo minerali fit aqua prima. Libav. *Apoc. Hermet. Part. poster. Vid. Tom. II. Oper. p. 421.* Aliter Lull. in *Practica cap. 27.* quod *Exuberatio* humidi nutritivi & nutrientis sit appropriare nutrimentale ad temperamentum proportionatum qualitatibus nutriti, ut non sit nimis frigidum, aut calidum, &c. *Vol. IV. Th. Ch. p. 164.*

Exuberens, alias Græce ἀπογαλακται, dicuntur

pueri qui uberum lactum jam defueverunt, quemadmodum *Sububeros*, ὑπερμαίσις, qui adhuc sugunt, & sunt sub ubere. Keuchen. *ad Seren. p. 206.*

Ulceratio, ἕλκωσις, ἕλκωμα, ἕλκος, vide *Helcoma*, *Helcos*.

Exumblicatio, ἑξομφαλός, ὀμφαλοκλήη, dicitur alias *Hernia umbilicalis*, *Umbilici proci-dentia*, πρόπτωση τῆ ὀμφαλῆ, Æginet. *lib. 3. cap. 51.* Ægri quoque vocantur *exumblicati*, ab *Ingratitia comm. ad Avic. de tum. p. n. p. 249.*

Exungulare, rosarum folia liberare a foliis, i. e. partibus albis, quæ capiti proximæ. Nic. Menander *de Ros.*

Exuros, ἕξυρος, significat *in angustum tendens*, coarctatum. Usus Hippocrat. de pudendis *lib. 2. de morb. mulier. XLI. 6.* & de pessariis *d. l. XXV. 13.*

Exustio, idem, quod *Deustio*, ἕγκωσις. Vide *Encaustis*.

Exuvie, ἕνερα, λάφυρα, λεβηθίς, vocantur cuticulæ, quas serpentes præsertim tempore verno exuunt & deponunt. Appellatur etiam ab aliis *Senecta*, *Syphar*, *Spolium*, *Vernatio*, *Exuvium*, Foef. *p. 376.* Vide *Aldrov. lib. 1. Hist. Serp. & drac. cap. 1.* Harum *exuviarum* vero virtutem medicam lege apud Schroder. *lib. 5. cl. 1. c. 33.* Alias & in latiori significatione *exuvie* quoque significant omnia tegmina, vestes, lectos, indumenta, & ipsam quoque corporis cutem, teste Keuchen. *ad Q. Seren. p. 214.* Vide *Leberis. Gerar.*

Exydatoo, ἐξυδάτω, i. e. *in aquam resolvo*, diluo, in aqueam naturam converto. Legitur apud Hippoc. *l. de fistul. III. 2.* & *l. 4. epid. XXVII. 21.* Hinc ἐξυδάτωσις, idem, quod ἀποτυχία ἢ ἀλυκτώσις, *frustrata sanguificatio*, quando loco sanguinis humor aquosus generatur & colligitur, unde promte aqua inter cutem emergit. Gor. *pag. 146.*

Exygiæno, ἐξυγιαίνω, significat *convalesco*. Hipp. 2. *de fract. t. 12.*

Exygros, ἐξυγρῆνομοτος, ἕξυγρος, ἕξυγρῆνομοτος, i. e. *perhumidus*, valde humidus, perliquidus. Dicitur de Excrementis, Hipp. 4. *de R. V. I. A. t. 4. Coac. t. 613. c. 1. de morb. mulier. XXII. 4.*

Ezezech, id est, *Sal.* Ruland. & Johnson. *in Lex.*

F.

F*Aba*, ἄβας, est vocabulum equivocum. Proprie notat *legumen* & fructum *siliquosum*, de quo vide *Botanicos*, & Schroder. *lib.*

lib. 4. cl. i. n. 140. et passim apud Gal. Dioscor. Mercur. V. L. l. 2. c. 6. et alios. Ob cuius aliqualem similitudinem, præsertim respectu hili, glans penis Faba a quibusdam nationibus dicta fuit, teste Rolf. O. ac Meth. part. gener. dicat. Part. I. c. 52. Deinde et improprie Faba est nomen ponderis, nimirum tertia pars scrupuli. Rul. et Johs. quamvis et circa hujus determinationem res valde sit incerta propter varietatem fabarum. Siquidem Faba Ægyptia multo major, quam vulgaris, vel nostra, teste Galen. lib. 1. de Al. Fac. c. 19. Apud Scribon. aliquoties occurrit dosis medicamenti determinata per magnitudinem fabæ, ubi tamen interdum intelligenda est faba major drachmæ ponderi respondens, interdum Lupini granum quatuor granis pondere respondens. Vide Rhod. in Not. ad Compos. 13. 74. 75. 95. Pythagoram quoque Ovum Philosophorum, h. e. Lapidem vegetabilem, animale et metallicum fabam appellasse, vult Marcellus, docente Joh. Chryippo Faniano tr. de Artis metallice metamorphosis, in tr. Chymic. Vol. I. p. 41. Vide Cyamos.

Fabacium olim dicebatur edulium ex fabis paratum. C. Hofm. l. 4. L. c. 38. Legitur etiam in femina fabacia, genus libi e fabis confecti. Apatius in Culinariibus. Ital. Torta di fave, Favarella. Joh. Laurent. Amaltb. Onom. pag. 348.

Faber, fabricator, τέκτων, δημιουργός, quid proprie significet, pueris quoque notum est, videlicet opificem, qui e materia solida & dura opus aliquod perficit. In foro Medico sumitur tropice. Ita natura, anima, flamma vitalis, dicuntur fabri naturales. Vide Demiurgos. Quam comparationem etiam Ger. Dorneus ira profecutus est ad Physicam Trismegisti Vol. I. Th. Chym. pag. 372. Uti lignum & ipsa dolabra nihil efficiunt, nisi faber illa moverit ad actum; ita cælum & elementa nihil generare potuerunt, nisi faber, aut fabri cœlestes in instrumento cœlo motum, animam, excitent, medium instrumentum inter fabrum & materiam Elementorum. Fatetur hoc & Paracels. Paramir. l. 2. c. 6. Quo sensu etiam Helmont. Archeum suum Fabri titulo exornavit, tr. Archeus faber. Vide Archeus. Faber quoque nomen Piceis, cuius descriptionem & usum vide apud Aldrov. l. 1. de Piscib. c. 25. Athenæo χαλκιδός dicitur. Instrumentum etiam aliquod operosum & magnum faber vocatur apud Oribas. de machinam. c. 25. in class. 7. oper. Gal. edit. Basil. Latina.

Facetia, κωμική. Vide Compsuomenos.

Facb est Medicina Turcica, conferens omnibus venenis, Santes Ardoyn. l. i. de venen. p. m. 63.

Facies, πρόσωπον, vultus, dicitur pars capitis anterior in homine non capillata, comprehendens quicquid tota fronte, auribus, oculis, naso, & ore ad mentum usque circumscribitur, Gal. l. Introduct. c. 10. Dividitur in superiorem, quæ frons dicitur, vel inferiorem, in qua organa sensuum externorum sunt, ut oculi, nares, aures, & os, in quo lingua aliæque partes latitant. Barth. l. 3. Anat. in præm. Vide & C. Hofm. C. in Gal. de V. P. n. 763. In brutis vocari faciem προτομίαν, & in avibus ὄκυρον, notarunt ex Polluce Gorr. & Castell. Faciei consideratio ad prognosin utilis est, vel in statu sec. vel p. n. De illa egit Hippoc. Coac. t. 128. 296. de bono colore, ibid. t. 213. 214. 1. Prorrh. f. 2. r. 14. l. 6. epid. f. 2. t. 34. Ad hanc vero pertinet, facies cadaverosa, sive Hippocratica dicta προτώπια διαστροφῆ, quæ descripta legitur Coac. t. 212. Vide Dogm. nostræ P. III. c. 6. d. 4. Sylv. Prax. Med. l. 1. c. 37. §. 17. Utramque consideratione conjunxit Rolf. Ord. ac M. Med. Sp. l. 3. f. 2. c. 25. De faciei consensu cum aliis corporis partibus vide Ephem. Nat. Cur. Ann. l. ob. 20. Per metaphoram aliarum quoque rerum eminentiæ πρόσωπα sive facies dicuntur, uti patet ex Hippocr. l. 2. de morb. XII. 9.

Facilitas, facilis, ῥαδίως, ῥαδίος, ῥάος, εὐφορία. Vide Euphoria, Rbadios, vel Rbadsone.

Facinum dicitur metallum, vel minera metalli. Rul.

Facio, ποιέω, est proprietas quoque artis Medicæ, & pertinet ad Medici, ægri, adstantium officia, ex Hippocr. i. apb. i. Vid. Diet. n. 702. Alias verbum Facio varias habet significationes, omnes tamen ex Lexicis Latinis communibus notas. Confer, si placet etiam ad I. Rhodii Lex. Scrib. p. 383.

Facultas, δυνάμις, vide Dynamis. Confer etiam ad Dogm. Nostr. pag. 20. 85. 706. seqq.

Fæcula, Fæx. Vide Fecula, fex.

Falcanos, alio nomine est Arsenicum, vulgariet Auripigmentum. Rul.

Falciformis, δρεπανοειδής, vocatur sinus ille, quem efformat membrana cerebri exterior, sive Dura Mater reduplicatione in capitis vertice, & cerebrum dividit in dextram & sinistram partem, quia parte posteriore latior, angustiore arcatur, ut falcis messoriæ figuram repræsentet. Falx etiam ab anatomicis vocatur, Barth. l. 3. Anat. c. 2.

Falco, φαλκῆν, est nomen avis rapacis ad

Accipitres pertinentis, cujus prolixam descriptionem, differentias, usum, & morbos ei familiares vide apud Aldrov. l. 6. *Ornitholog. per totum*. Meminit & Helmontius *Falconis* peste correpti, qui per plateam delatus infecerit alios omnes *falcones*, qui triduo abinde isthac delati sunt. *Tumul. Pestis* §. *proprietates pestis*.

Faldella vocatur splenium sive linamentum tortile, τριπτόσ μοτις, ad usum Chirurgicum. Legitur in Jeremiae Martii *Observationibus* apud Velschium in *Sylloge Observ.* 54.

Falerium, φάλερος, epitheton vini generosi a loco, monte Campaniae *Falerno*, ita dicti, crassioris & fulvi coloris, cujus meminit Gal. l. 2. de C. M. P. G. c. 10. Dicitur & *Amisæum*, ab oppido hujus nominis in Campania. Hinc & vitis & uva *Aminea*. Rhod. ad Scribon. n. 64. Adde n. 30. Confer. & ad Jul. Alex. *Annot. ad Gal.* l. 1. de *Antid.* c. 1.

Fallacia, ἀπάτη. Vide *Apatæo*, *Dolus*.

Falstas, *Falsum*, τὸ ψεῦδος, quid significet, notum, nimirum quicquid vero contrarium est, & esse non debet, Dorneus in *Philos. speculat.* c. 2. *Tb. Ch. Vol. p.* 249. Non admittit excusationem, vel consolationem, Galen. c. 3. in 1. *Proverb. t.* 13. quamvis non omne *falsum* statim fit deridendum, l. 8. *Hippocr.* & *Plat. de cr.* 9.

Falx, δρεπάνον, δρέπανον. Vide *Falciformis*.

Fama, φήμη, δόξα. Vide *Doxa*. *Fama* describitur, quod sit *Nomen bonum* Lind. *Ex. X.* §. 90. Qui *famam* prosequuntur, sæpe *famam* assequuntur. *Ex. XI.* §. 42.

Famelicus, λιμῶδης, λιμῶ ἐχόμενος, λιμοκράτωρ, fame correptus, vel detentus. Vide *Fames*. *Febres* quoque *Famelicas* vocavit Sylvius, quibus conjuncta est *Fames* inexplibilis & rabida, l. 1. *Prax. cap.* 30. §. 27. 147.

Fames, λιμός, πείνη, in genere significat omnem ciborum defectum & inedia, Galen. 2. *aph.* 16. Accuratus tamen exponitur per εὐδυστην ἐνδείαν, per *sensum indigentiae*, qui fit in orificio ventriculi sinistro, & nervis ad illud excurrentibus, l. 4. de *V. P. c.* 7. Et hæc dicitur *Fames Animalis*; quemadmodum defectus alimenti in toto corpore *Fames Naturalis*, C. Hofmann. C. ad Gal. L. L. de *V. P. n.* 198. *Fames* considerari potest dupliciter, in statu secundum, & in statu præter naturam. Illo modo considerata est cupiditas, vel desiderium esculentorum, proveniens ab effluviis & halitibus acidis, spiritus animales in orificio ventriculi sinistro, & ejusdem nervis, & per continuitatis consensum ipsius ventriculi gulæque tunica interna molestiæ quodam sensu afficientibus, & contraheentibus, quorum

Tom. I.

impressio cerebro communicatur, in quo itidem spiritus animales cerebri afficiuntur, & per hos persecutio rei desideratæ exsuscitatur; quemadmodum hoc nervose descripsit Th. Will. de *An. Brut. P. I. c.* 9. Jungatur Bohn. *Circul. Anat. Progymn. VIII.* ubi recte negare videtur famem naturalem, qua talem, vulgo descriptam, quia in sanis oritur desiderium ad alimenta, antequam defectus alimenti in corpore animadverti possit. Caussam vero illorum halituum blande acidorum recte censet Sylvius alimentorum prius assumptorum reliquias resistentes, atque a deglutita continuo salivæ parte ipsis adhærente magis magisque fermentatas, lib. 1. *Prax. Med. c.* 2. §. 3. Commenta vero sunt, quæ veteres de suffione venarum, primum extremarum, deinde majorum ramorum, deinceps trunci, & per hunc denique venarum stomachi & mesenterii, proposuerunt; quemadmodum nec Helmontii opinio cum rei veritate quadrare videtur, qui *famem* a splene inspirari in stomachum docuit, tr. *Pylorus Reftor. n.* 20. *Fames præternaturalis* quadruplex est: *Austia*, *Abolita*, *Imminuta*, *Depravata*, de quibus videatur Sylv. d. l. Ad nimiam etiam pertinet βάλμιος, vide supra *Bulimos*, λιμογυγία, λιμοκτονία, de quibus infra lit. L. Ad abolitam ἀνορεξία, ἀσπία, ἀποσπία. Vide *Anorexia*. Ad depravatam pertinent vocab. *Pica*, *Citta*, *Malacia*, de quibus etiam suis in locis. A vocabulo *Fames* descendunt *Famelicus*, λιμῶδης, *Famesco* vel *Fameo*, λιμῶτω. Dieter. n. 504. Linden. *Ex. XIII.* §. 146.

Familiaris, οἰκίος. Vide *Domesticus*.

Famula, οἰκίστης, vide Hippocr. l. de *A. L.* & *Aq. XLIX.* 1.

Fav, χιθόρος, vide *Alica*. *Fav* est nomen commune; Hinc *Fav* adorum, triticeum, hordeaceum, zezum, Jul. Alex. *Nor. in l.* 8. *Meth. med. Gal. c.* 2. & in l. 4. de *san. tu. c.* 4. Ad hordeum incisum restrinxit Mercurial. lib. 4. *V. L. c.* 18.

Farciminalis, ἀλλαντοειδής. Vide *Allantoides*.

Fartura, *Fartura*, dicitur in Pharmaceuticis, quando exenterata animalia, aut excavati fructus medicamentosis, vel alimentosis rebus, sive ad jucunditatem sive ad peculiarem utilitatem replentur. Joh. Dan. Horst. *Part. I. Dispens. Pharm. Univ. l.* 2. c. 30. p. XXXVI.

Fartus, *Infartus*, ἐμφορξίς, idem, quod *Obstructio*. Vide *Emphraxis*.

Farina, ἄλριτον, κέλευρον. Vide *Alphiton*, *Crimnon*, *Farinatum* officialium Catalogum

D d d

vide

vide apud Scrod. l. 2. c. 58. Jungatur & D. D. Wedel. *Pharm. I. A. F. R. l. 2. f. 3. c. 1.*

Farrea nubes, dicitur Sereno Sammonico *Furfuratio*, sive *Pityriasis*, c. 3. Junge Heurn. *de morb. t. 5.*

Fascia, σπάργγων, ἐπίδασμος. Vide *Epidesmus*, *Fasciola*, σπάργγιον. Unde & *Fasciatio*, ἐπίδασμος, ἢ σπάργγιασις dicitur. Varium *fasciarum* apparatus, delineationem & usum quære in *Sculter. Armm. Chirurg. & Indice*. De verbo *fasciare* vide *Keuchen. ad Seren. p. 90.* Per metaphoram *Fascia* quoque tribuitur quibusdam corporis partibus. Ita membrana exterior renum a Peritonæo laxè adhærens *Fascia renum* vocatur. *Barthol. l. 1. Anat. c. 17.* Et musculus tibiæ, Abductor dictus, *Fascia lata* appellatur: *Id. l. 4. c. 12.* Vocatur & *Insita*, *Tenia*. *Fascialis* Musculus vocatur inter flexores Tibiæ, qui & *Sartorius* dicitur omniumque fere musculorum longissimus. *Barthol. d. l. pag. 581.* *Fascialis* est quoque epitheton lumbricorum latorum intestinalium, qui æqualiter sunt extenti, ad differentiam cucurbitinorum, qui instar feminum cucurbitæ coherentium exhibent suas connexiones. *Blaf. Med. Un. p. 336.*

Fasciculus, δεσμίδιον, χειροπληθές, in foro Medico idem est, quod *Manipulus*, sive quantum manu comprehendi potest, *Rhod. in Lex. Scribon.* Ant. vero *Musa Brassavolus in Indice Galenico* vult esse, quantum duobus digitis comprehendi potest. *Φάσκιος* etiam Græce dicitur *Hippoc. l. 1. de morb. mul. XCIII. 11.* Vide *Foef. p. 649.* Quid per *fasciculos* in substantia renum intelligat *D. Gothofr. Bidloo*, unum eorum delineatum exhibens, videatur in *Anatomic. Tabul. XLIII. fig. 4. & 5.*

Fascinum, βήσανον, *Fascinatio*, βουκανία, habetur pro genere quodam incantationis, quando seu intuitu, seu laudatione, non solum infantes & homines, sed & agni, pulli gallinæ, equi &c. inficiuntur, ut marcescant, & emoriantur. Refertur inter causas morborum occultas. De hoc argumento vide *I. Lang. l. 2. ep. 36.* *Sennert. Med. Pr. l. 6. part. 9. c. 1.* Inter novissimos prolixissime hoc argumentum pertractavit *D. D. Formmannus*, in *regio libro h. tit. Fascinum* quoque olim vocatum fuisse *Membrum virile*, testis est *Rolsink. de partibus generationis, part. I. c. 43.*

Fastidium est cibi & porus, vel alterutrinus averfatio, Gr. ἀπορέσις, ἀποστία, de quibus omnibus supra lit. A. dictum. Junge, si placet, *Sylvium l. 1. P. M. c. 3.*

Fastigium Furni vocatur, qui pluribus aludel sive sublimatoriis impositis sunt exornati,

D. Ludovic. Pharmac. p. 203. Videatur etiam de his *Glauber. in Furn. Philos.*

Fatalis Linea quæ dicatur, vide *Linea*.

Fatigatio, κόπος, πόνος. Vide *Copos*.

Fatuitas, ἀφρόσις καθ' ὅλης, coincidit cum *Amentia*, de qua supra. Est enim mentis læsio, qua una cum memoria ratio etiam perit, *Gœf. Oec. p. 423.* *Willisus* expressit per *Stupiditatem*, qui hoc argumentum egregie explicavit, *de An. Brut. Part. 2. c. 13.*

Fatum, ἐπιμαρτύριον, significat aliquam necessitatem inevitabilem a causa quadam superiori dependentem. Quo etiam pertinet *Adrastea*, de qua supra. Duplex *Fatum* constituit *Lang. l. 1. ep. 78.* Aliud *Divinum* & *naturale*, quod ex indissolubili causarum coherentia dependet: aliud *conditionale*, sive necessaria ex hypothesi scil. veritatis, aut quæsitæ consecutio. *Paracels.* per *Fatum* signa quædam ex homine, vel re mortua desumpta intelligit, item *Manes*, *l. 1. de vit. long. c. 7. l. 2. Philosop. c. 1.* & de modo pharmacandi, *tr. 4.* *Rulandus* ita descripsit: *Fatum* est perpetuum quiddam & insensibile astrorum cæli, solis, & lunæ. Prædictionem ex *fato*, vel hujusmodi signis *Paracelsus* vocavit *d. l. Fatomantiam*. Eidem quoque *Prædestinatio* passim in scriptis appellatur.

Fauces, φάρυγξ, dicitur spatium internum, sive interior oris locus, ubi simul conveniunt & gulæ & gutturis partes extreme, *Gal. l. 4. de L. Aff. c. 3. in fin. & c. 4. prognost. t. 10.* Jungatur *Dierer. Iatr. num. 889.* Appellatur & Græce ἰσθμὸς, *Isthmus*, vel ἰσθμῖον, *Galen. 3. aph. 26.* Vocab. vero φάρυγξ aliquando & ipsam *Gulam* denotat, teste *Lang. l. 2. ep. 43.* & confirmatur ex *epist. Democriti* ad *Hippocr.* in hujus operibus occurrente, *de Natura hominis n. 40.* Videatur *Foef. Oecon. p. 651.* In plurali φάρυγγες, affectus, sive morbos faucium significare constat ex *Hippocr. 3. aph. 5. lib. 6. Epid. f. VII. 11. 12.* Adde *Galen. com. 3. in 3. Epid. t. 66.*

Faviformis, Græce dici posset, κηλοειδής, est epitheton abscessuum vel ulcerum putridorum & cæcorum, quæ circum adductis digitis primoribus expressa saniosum mucorem forulatum reddunt, ad eum fere modum, quo *favus mel.* Legitur apud *M. Aur. Severinum de novissime observatis abscessib. c. 20.*

Favilla, ἀσθαλή, idem, quod *fuligo*, est que nihil aliud, quam ἐκκαυμά τὸ λιγνῶδες, h. e. *fuligo usta*. Applicatur commode portionibus sanguinis adultis. Vide *Lind. Ex. XV. §. 126. 127.*

Faultex, id est, *Chalybs*. *Rul.*

Favonius, ζέφυρος, nomen ventī ab occiden-

dente spirantis, sive occidentalis. Ruland. Estque humidus & lenis, Galen. *comm. 3. de hum. t. 13.*

Faunorum ludibria, Plin. *Natur. hist. lib. 25. c. 4.* Incubus. Idem *lib. eodem c. 7.* morbus fonticus, idem Comitialis.

Faunus, *αὐνός*, nomen Daemones gentiliū scititii, sive Satyri lascivi, cujus ideo mentio fit in foro Medico, quod olim Etnici superstitioni persuadere voluerint, Incubum ab hujusmodi daemonebus insultantibus oriri, quod ceu fabulosum merito repudiandum. Forest. *l. 10. Obs. 50. 51. in Schol. Rhod. ad Scrib. Helmont. tr. Venatio scientiar. n. 35.* vocat Ens rationis.

Favus, *αὐγών*. Vide *Cerion*. Favi singularem desillationem pro solutione auri vide apud Libav. *Synt. Arc. Chym. lib. 3. cap. 5.* Dicitur & ab Ingrassia *Favosi tinea*, item *Favostias*, *comm. ad Avic. de Tum. p. n. pag. 172. 175.*

Febris, *πυρετός*, & frequentissime quoque apud Hippocr. in *Epidemiis πύρ*, teste Foef. *Oec. p. 545.* Secundum communem omnium hominum consensum est caliditas præter naturam, maxime quidem in totum animal effusa; sin minus, at omnino vel in plurimis partibus, vel in nobilissimis accensa, Galen. *com. 1. in 6. Epid. t. 29.* cum is calor adeo auctus est, ut hominem offendant, & actionem cordis lædat, *lib. 8. meth. med. c. 1.* Accuratus tamen & ex hodiernis artis principiis *Febris* generaliter describi potest seq. in modum, quod sit intemperies cordis & totius corporis p. n. calida, sed diversi generis, cum variis symptomatibus, mitioribus, vel vehementioribus, proveniens a sanguinis diversimode sese habentis varia præternaturali fermentatione, benigna vel maligna, cum, vel sine corruptione aut congelatione, aut coagulatione putrefactiva. Vel casualiter ex *Vvillis de febr. c. 3.* quod sit motus inordinatus sanguinis, ejusque nimia effervescentia, cum calore, siti, aliisque præterea symptomatis, quibus œconomia naturalis varie perturbatur. Qui plura circa *Februm* etymologiam, descriptionem, differentias desiderat, ille quærat, & inveniet passim in vet. & rec. scriptis, præsertim Galen. *de diff. & caus. febr.* & ex recentioribus C. Hofmann. *de febr. Senert. b. t. Diererich. n. 78. Sylv. lib. 1. Pr. Med. c. 27. seqq.* Franc. Piens *de febr.* Th. Sydenham *tit. eod.* & quamplures alios. Potiores quoque differentias descriptas vide in *hoc Lexic. suis locis*, v. g. *Ephemera*, *Quotidiana*, *Tertiana* &c. Descriptio *Febris* apud

Lind. *Ex. XV. §. 34.* strictior esse videtur, competens saltem benignioribus, salutaribus, & intermittentibus, quando scripsit: *Febris* est fervor toties repetitus & a Natura excitatus in spiritu, ut se impediendam materiam subigat & disponat ad excretionem, & excernat, quam primum possit, eaque excreta viribusque receptis, quarum in laborioso hoc opere fecit jacturam, deinceps pergit libere & inculpate fungi officio suo, Helmontii hypothesein de *februm* natura vide sis in *pec. tr. de inaud. februm doctrina*. Quæ adversus *Vvillifium* scribere absque applausu ausus est Edmund. Demeara, lege in *Examine Diatribes Vvillifiane*. Cornel. quoque Bontekoe non veritus est ad unum omnes de *febribus* autores veteres ac recentiores inculcare errorum cum circa theoriam, tum circa praxin, in *quadam Diatriba*, sed qualem ille sententiam defenderit, hæctenus nobis nondum innouit. Novissime etiam de *Febribus* D. Laur. Bellini labor in publicum prodiit in operis suis argumenta varia continentis *Membro IV. b. tit. a. p. 247 ad 437.* quamvis, pace illius Viri laudatissimi, ejusdem descriptio justo latior videatur, quæ ita se habet: *Febris* est vitium sanguinis aut in motu, aut in quantitate, aut in qualitate, aut in horum aliquibus, aut in omnibus: cum hæc definitio salva veritate pluribus aliis morbis humoralibus, præsertim a sanguine dependentibus, facile possit applicari. Rich. Morton, Collega Londin. Regius & Cenfor in *sua Pyretologia* statuit de omnibus *febribus* etiam levissimis, fomitem febriferum esse deleterium sive venenum, uti patet ex *Act. Eruditor. Lips. A. 1693. m. April. p. 150. seqq.* Non inepte quoque *februm* generationis modum succincte licet & generaliter proposuit Joh. de Muralto in *Vade mecum Anatomico Exerc. III. §. 6. p. m. 85. 86.* Qui *febre* laborat, dicitur *Febricitans*, *Febriciens*, passim in Autoribus.

Febrifuga, *λεβηθόρονα*, dicuntur medicamenta febrem sedantia, vel tollentia, vel *Antifebrilia*, Galen. *2. de Antidor. c. 6.* Tale Acopon describit *l. 7. de C. M. P. G. c. 12.* Dieter. *n. 745.* etiam vocari dicit *τὸ πύρ σῶστρον*, *febrem extinguentia*. Alii scribunt *ἀλεβηθόρονα*, sed melius *λεβηθόρονα*. Rhod. *ad Scrib. n. 95.* *Febrifugi* admirabilis præparationem ex Stanno & Mercurio tradit Libav. *Synt. A. Ch. l. 7. c. 35.* Centaurium minus *κατ' ἐξοχὴν Febrifuga* vocatur testimonio Botanicorum & Schrod. *l. 4. cl. num. 83.* *Antifebrile Crollii* vide in *Dispensatoriis*, & d. Schrod. *lib. 5. cl. 3. n. 78.*

Fecula, φέκκη, Gal. l. 1. de C. M. S. L. c. 8. & σφέκκη, Æginet. l. 7. c. 3. in τρώξ, Rhod. in *Lex. Scrib.* id est, *fec vini*, vel *aceti*. Rul. & Iohnf. Idem quod *Fecula*.

Fecostas, Idem, quod *Feculentia*, refertur inter species luti, & exponitur per quandam spurcitiem. Fallop. *tr. de Therm. aq. & metal.* cap. 16. Tom. I. Oper. p. m. 252.

Fecula, *Fæcula*, τρώξ, generaliter idem significat, quod *Fex*, de quo paulo inferius. Scrib. n. 226. 230. Specialiter est terminus Pharmaceuticus, vel Chymicus, (quamvis modus præparandi non adeo sit artificiosus, ut inter Chymicos labores relatus fuerit) & notat *Extractum farinaceum*. sive Amylum ex radicibus quibusdam viridibus paratum per subsidentiam ad instar fecum, Libav. *Alchym. Pharmaceut.* c. 1. & 21. qui etiam existimat, in despectu artis hoc nomen esse impositum, cum hujusmodi farina sit potius medulla, cremor, & flos quidam sessilis talium radicum. At Zvvolverus contrarium statuit, dicens, *Feculas* esse pulveres farinaceos succo suo nati-vo orbatos, consequenter etiam omnis virtutis & efficaciam expertes. *Animadv. in Pharmac. Augustan. in Mantiss. Hermetic. b. tit.* Vocantur & *Gersse*, *Cerusse*, ibid. *Fecularum* Catalogum lege apud Schrod. l. 2. c. 59. Confirmat judicium Zvvolveri F. Hofm. in *Clav. ad Schrod. d. l. At Cl. D. D. Vvedelius* durior sententiam Zvvolveri statuens, laudem debitam *feculis* concessit, *Pb. I. A. F. R. l. 2. f. 3. c. 3.* *Fecula* vocatur etiam condimentum ex fece vini factum acidum, Turneb. *Adversar.* Item Uva pinguis decocta usque ad consistendum mellis, Joh. Laurent. *Am. On. p. 349.* *Fecula*, φέκκη, σφέκκη, notat etiam lixivium, vel condimentum lixivii ad instar samentorum acrimoniam habens, quo mulieres capillum ungere solebant, ut rutilus esset crinis. Keuchen. *ad Q. Seren. p. 103.* Paracelso *Fecula Urina* vocatur, cum urina vernacule frangi dicitur, seu corrumpitur, signum nutrimenti, lib. 1. de *Urin. Judic. tract. 2. c. 1.* Est species Rubini in urina, in *Soboliis* ad d. l. *Feculentus*, τρωγώδης. Vide *Fex*.

Fedum, id est, *Crocus*. Rul. & Iohnf.

Fel, χολή, idem, quod *Bilis*. Vide *Bilis*. Helmontii de *felle* opinionem lege in *Scholav. Humorist. passiv. decept.* c. 2. §. 24. *Fellis* genera in officinis usitata tradit Schroder. l. 2. c. 30. quamvis omiserit piscium *fel*, quod tamen non minus laudatur in medicamentis ophthalmicis, teste Galeno & aliis. *Fel vitri* vocatur spuma vitri, Ruland. Libav. *Apoc. Herm. part. prior. c. 27.* Dicitur alias *Aphroni-*

rum. *Fel Draconis* est Argentum vivum ex Stanno, Rul. & Iohnson. Centaurium minus quoque appellatur *Fel terræ*. Scribon. n. 227. Rhod. in *not. ad h. l. Fel* etiam refertur inter nomina Lapidis Philof. in *Theatr. Chym. Vol. IV. p. 727.*

Fellebris, *Fellebris*, Φηλάσιμ, Φηλοτός, dicitur, qui lac fugit, vel qui adhuc lacte vivit. Keuchen. *ad Seren. p. 290.*

Felicitas, & Τυχία. Vide *Eutychia*.

Felilech, *Faulas*, est Ferrum. Rul. Iohnf.

Felis, αἰλύμ, vide *Catus*. De *fel* per os pariente ex Bartholino vid. *Ann. I. Ephemer. Nat. Cur. Observ. 109. Schol. & Rolink. de part. gen. inseru. Parr. 2. c. 45.* *Felis* ex ore mulieris & viri recte geminam historiam vid. d. l. *Ephemerid.*

Fella, id est, Aqua sulphurea, vel sulphurata. Rul.

Felliflua passio dicitur *Cholera* apud Cael. Aurelianus, notante Dolæo *Encyclopad. l. 3. c. 4. §. 1. p. 415.*

Femen, Φεμαλον. Vide *Interfeminium*.

Femina. Vide *Femina*.

Femur, μηρός, an Latinum a *ferendo* descendat, quod totius corporis reliquum ferat & sustineat, veluti onus, in medio relinquimus. Idem fere, quod *Crus*. Os magnitudine cunctis animantis ossibus præstat, supra coxendici, infra tibiæ offi alligatur, cujus cervicis duo sunt exigui processus, quos *Trochanteres*, τροχαντήρες, vocant, quorum anteriorem, qui longe major est, *Gluton*, γλυτόν, appellant. Galen. *de ossib. c. 21.* Barthol. *libell. 4. Anat. c. 21.*

Fenestra, Φυεῖς, ὄπη, quid proprie significet, notum est, nec hujus loci exponere. Per metaphoram *Fenestra* quoque ab Anatomicis vocatur meatus auditorius interior, nec non duo foramina in cavitate conchæ statim post tympanum occurrentia, unum ovale, alterum rotundum, Barthol. *libell. 4. Anat. c. 6. & Lind. Medic. Physiol. l. 2. c. 11. §. 15. 16.*

Fera, Φῆρ, Φηεῖον, significat animal infensum, quod difficillime, aut plane cicurari non potest. Qualia dantur in solo saloque, Linden. *Ex. XI. §. 91.* Leonem & alia similia grandiora & ferociora animalia κατ' ἔξοχὴν *feras* appellari, testatur Galen. *l. quod anim. mor. seq. temp. c. 2.*

Fera vegia, Βασιλισκός Φηεῖον, idem est, quod *Basiliscus*, de quo adhuc dubitatur, an fuerit in rerum natura, Galen. l. 10. de *Si. Sac. in proæm.* Per translationem *Φηεῖον* etiam non solum de hominibus dici, patet ex Linden. d. l. §. 115. 119. sed etiam ex Hippocr. constat,

stat, quosdam morbos *ἄνεμα*, *ferus*, appellari, v. g. ulcera maligna, *Coac. t. 467. 468.* uti quidem vult *Foel. Oec. p. 270.* quamvis *Linden.* & alii animalcula in interaneis genita, v. g. lumbricos sive vermes intellexerint: Utramque opinionem admisit *Ionston. in Notis ad hos textus. Jung. lib. 6. Epid. f. 7. t. 7. cum comm. Galen.*

Ferculum, idera, quod *Cibus*, *Cibarium*, *ἄρμα*.

Ferinus, *ἄνεμα*, significat naturam, vel indolem fere nocivam & malignam obtinens. Transfertur ad morbos malignos insignem humorum pravitatem præsupponentes, *Galen. c. 1. in 6. Epid. t. 14.* Ita lumbrici non solum hoc nomine veniunt, sed & *Tussis*, *6. Epid. sect. 2. t. 17.* Desipientia sive mentis emorio *c. 1. in 1. Proverb. t. 25. & c. 3. t. 31. Coac. t. 85. & 155.* de ulceribus mali moris, theriomata dicta, præcipue ab aliquibus dici monet *Erotianus*, qui addit & vermes, quia in illis gignantur, ita dici, & ipsam phthisin, forte quoniam pulmonum ulcus. *Ægri* quoque vocantur *ἄνεμα*, *ferini*, hujusmodi morbis malignis correpti, *l. 4. Epid. VIII. 7. Jung. Fœl. Oec. d. 1.* Victus quoque *ferinus*, *ἄνεμα*, vocabatur brutis communis, quo præscis seculis homines utebantur, *Hipp. de veter. medic. VII. 4. XXII. 22.* Ad animum etiam referri posse *feritatem*, τὸ ἀγρον, ἀγροίτητα, quod idem est, ac τὸ ἄνεμα, vide *Agryon*.

Ferion, terminus fictitius Spagyricus, qui legitur in *Th. Chym. Vol. V. pag. 159.* Quid vero significet, ex descriptione ibidem data nemo percipiet.

Fermentatio, ζύμωσις, quid proprie significaverit olim, minus fuit perspectum. Hinc saltem apud *Hipp.* mentio *Fermentationis*, ζύμωσις, & verbi ζυμάσθαι, fermentari, facta in statu p. n. quibus nihil aliud indicavit, quam elevationem aliquam in tumorem, distentionem & inflationem, v. g. *Hepatis fermentatio*, i. e. intumescencia, *l. 5. Epid. III. 24. Venter fermentatus l. de vet. med. XX. 8.* Et quamvis hoc in loco non sit sermo de statu p. n. tamen minus perspicua est *Fermentationis* significatio. *Urinæ fermentatio*, c. 2. in 1. *Proverb. t. 40.* *Alvi secum fermentatio*, *Coac. t. 604.* Ita nec apud *Galen.* alio sensu occurrit. Recentiores vero *Medici* ex *Philosophia Platonica* in usum revocarunt, generaliter per *fermentationem* intelligentes terreni cujusdam & solidi motionem & ab aere in sensu concepto distentionem, inflationem, & in tumorem levem elevationem. Quam *Pla-*

tonicam descriptionem integro libello, *Anatomia Fermentationis Platonicæ* dicto, declaravit *Ant. Gunth. Billichius*, & hunc vicissim *Exercitationibus* illustravit *Conringius*. Hos postmodo alii secuti sunt viri doctissimi, applicantes ad humores, præsertim sanguinem & chylum, v. gr. *Th. Vvillis Exerc. de ferment. & de febr. Jung. Mart. Kerger. tract. de fermento: Mart. Schook h. t.* Ex quibus hæc descriptio sufficere potest. *Fermentatio* est motus quidam intrinsecus & varia agitatio particularum alicujus corporis mixti activarum & passivarum cum tendentia ad perfectionem, vel propter mutationem ad aliud. Et ita duplicis generis est: Naturalis una, alia præternaturalis. De *fermentationibus* in ventriculo, vide voc. *Chylificatio*. Adde *Barthol. lib. 1. Anat. c. 9.* & alios. A *Chymicis* quoque *fermentatio* in usum translata. Hinc *Rul. & Iohnf.* descripserunt, quod sit rei in substantia per admisionem fermenti, quod virtute per spiritum distributa totam penetrat massam, & in suam materiam immutat, exaltatio. Ideo enim inventa est, ut ex symbolico ignobilior, efficacia medicinæ fermentantis, nobilissima fiat substantia, ad quam pervenire natura sinit. Potissimum autem in metallis, quorum natura ad mutua est proclivis, locum habet, & ab imitatione massæ fermentatæ nomen invenit. Vel *Fermentatio* est fermenti cum re fermentanda incorporatio. *Rolfink. Fermentationem* cum *Putrefactione* conjunxit, ceu gradu saltem differentes, *Chymie lib. 2. c. 2. Jung. Jac. le Mort. Chym. Medico-Phys. cap. 4. Iunken. Chym. Exp. Cur. P. I. f. 1. c. 4. p. 60. seqq.* Imprimis vero & singulariter *fermentatio* ad negotium lapidis *Philosophici* applicata legitur in scriptis *Spagyricorum*, præsertim *Gerard. Dornæi Theatr. Chym. Vol. I. Tit. Artificium supernaturale, p. 292. 313. Jung. Libav. Apoc. Hermetice. Part. poster. de porta Fermentationis Riphei, Tom. II. Oper. p. 406. & 434. seq.*

Fermentum, ζύμα, quid sit, obscurum. Communiter, sed strictius justo tribuitur panificio massæ farinacæ, quæ acorem contraxit, *Gal. l. 6. de S. F. S. Zyme.* Sed revera etiam aliis rebus similem affectum præstantibus attribui potest, & in genere describi, quod sit materia firma, tanquam fixa, quæ suæ naturæ materiam ad suam firmatam conditionem præparat, quæ etiam ante præparationem non magis, quam illa habebat, ut, *fermentum* panis est farina firmata in pastam, quæ farinam similem, raram & discontinuam in aliam pastam fermentatam adducit. *Rul. De varie-*

varietate fermentatorum pro diverso usu & materia fermentandæ conditione vid. Villis d. l. c. 6. & seqq. Kerger. sect. 2. c. 1. de fermento. De fermento chylicante vide Chylicatio. An particularia dentur fermenta naturalia in diversis corporis partibus, non concedit loci angustia hic ventilare. A Spagyricis fermenti vox sæpe abusive sumitur pro anima, sole, luna. Vide Theatr. Chym. Vol. III. Libav. di-elo loco. Ita Dornæus in Philos. Chym. scripsit: Minus perfectum in majus posse progredi in infinitum, mediante forma & cælo, tanquam fermentis, quod paucissimis etiam artificibus hætenus cognitum fuit. Vide Vol. I. Theatr. Chym. & quæ in Indice. Imo ipsum Lapidem Philosophicum, metalla ipsa nomine fermentorum complectuntur. Unde Rulandus ita descripsit: Quale fermentum, tale & fermentatum. Et sicuti parum fermenti pastam multam farinam in suam naturam & pastam convertere potest: ita etiam fermentum Chymicum fermentandum, cui adjunctum est, sibi assimilatur. Intelligunt autem Philosophi, i. e. Spagyrici, per fermentum verum corpus & veram materiam, quæ proprio suo Mercurio conjuncta illam in suam naturam convertit. Deinde etiam lapidem ipsum volunt esse fermentum corporis perfecti. Cum enim lapis adeo subtilis, (ut Philosophi asserunt) sit, ut super corpus imperfectum projectum in modum olei supernaret, neque cum illo permisceatur, opus est corpore aliquo primam illius affinitatem redolente, quod illum recipiat, atque in alia corpora introducat. Nam quamprimum corpus illud lapide infectum & fermentatum est, statim in tincturam abit. Hæc Rul. & Iohns. De fermentatione & fermentis Lapidis Physici, vel Philosophici vide plura in Th. Chym. Volum. IV. p. 607. Vol. VI. p. 110. seq. Fermentum album, id est, argentum. Felda idem. Fermentum, id est, Elixir, idem.

Ferox, *ἄσπερος*. Vide Thrasos.

Ferrementum, *σίδηρον*, instrumentum ferreum Chirurgis necessarium significat. Hipp. l. 3. de fract. t. 39. & l. 1. de artic. t. 43. Vocatur & *σίδηρον*, 6. Epid. f. 6. t. 5. Ita & apud Ruland. instrumenta metallifossoribus usitata vocantur *Ferramenta*.

Ferratus, *σίδηρότερος*, vel dicitur de re aliqua ferro munita, vel etiam a Medicis sumitur de liquore spiritu ferri imprægnato, v. g. Aquæ ferratæ. Acidulæ ferratæ. Rolsink. O. ac Meth. M. Sp. l. 9. f. 3. c. 1. Libav. Synt. Arc. Chym. l. 1. c. 10.

Ferretum vocatur *Æs nigrum*, vel *Cyprium*,

vel ex ferro factum, quod officinæ plus nimis urendo efficiunt. Libav. Synt. Chym. l. 6. c. 4. Ferretum Hispanicum est optimum æsustum. Fallop. de Metall. f. fossil. c. 14. Tom. I. p. 311. C. Merettus Not. in Anton. Neri Artem vitrar. l. 1. c. 14. & 15. p. 332.

Ferrugo, *ῥῆσ ἀσίδης*, id est, rubigo ferri. De hujus virtute Medica vide Dioscor. l. 5. c. 93. Ferrugo vel sumitur pro ferri vitio & situ, & ita idem est, quod Rubigo; vel etiam pro scoria ferri; vel caca, Græc. *συνωξία* dicta, quæ & Stercus dicitur, Scribon. n. 188. Rhod. in annot. Ruland. & Fr. Hofmann. in Clav. ad Schroder. l. 1. c. 2. Ferruginis & ulcerum eandem esse generationem, vult Paracels. Paragran. tract. 1.

Ferrum, *σίδηρον*, dicitur metallum ignobilius constans ex Mercurio & Sulphure minus liquabili, crudior, seu, si mavis, ex Sale, quæ partibus terreis crudioribus immixta sunt, Schrod. l. 3. c. 11. Fr. Hofmann. vero in Clavi negat, de Sale nobis aliquid constare. Ferrum invenit Celmus & Damanaus in Cypro: item Idæus Dactylus, sicut e Clemente Alexand. Strom. notavit Th. Janf. ab Almelov. R. I. On. p. 26. ubi plura ad ferrum pertinentia occurrunt. Purgatum ferrum per ignem in furno Anemio fortissimum fit *Chalybs*. Unde etiam Medulla ferri dicitur Libavio Apocal. Herm. Part. prior. c. 20. Modus conficiendi chalybem e ferro juxta le Mort legatur in Junken. Lex. Ch. Ph. P. 1. p. 82. Ferrum portabile Villis apud eundem d. l. p. 116. Et in usu interno loco ferri semper Chalybem recipere præstat, monente Schrodero. De Chalybis & ferri depurati virtutibus variis, præparationibus & medicamentorum formulis, consulantur veteres & recentiores Practici, & inter hos Libav. d. l. & Synt. Arc. Chym. l. 2. c. 21. Schroder. & F. Hofm. d. l. Villis Patholog. Cerebri c. 11. et alii, Ruland. ita descripsit: Ferrum est metallum lividum, multum, parum, rubrum, albedine non pura participans, durum. Nam si sulphur fixum, terreum argento vivo fixo terreo commixtum fuerit, et hæc ambo non pura, sed livide albedinis fuerint, si superat sulphur, fit ferrum. In summa, si argentum vivum fuerit porosum, terreum et immundum, sætidum et terreum, et fixæ substantiæ (tanquam si pene morbidus cum muliere menstruosa coit) ferrum generatur. Tribuitur autem istud metallum a Chymistis Marti, & Mars dicitur, utpote cujus usus plurimus fit in bello. Porro Ferrum est duplex: Nativum & Factitium. Nativum est purum, et reperitur in fodinis, gra-

grana veluti, seu massa. Alterum autem conflatum, seu excoctum est id, quod excoquitur in officinis ferreis, & quidem vel ex lapidibus ferreis, vel ex terra rubra ferrugine quasi læsa, ut in Silesia, Marchia. Species singulas enumerare huc non pertinet. Sufficiant hæc ex Rulando & Johnson. Aliquando & Ferrum, σιδηρος, accipitur pro Ferramentis, sive instrumentis ferreis, ad sectionem, vel unctionem necessariis. Hipp. 8. aph. 6. Add. Dieter. Iatr. n. 771. Rhod. ad Scribon. in præm. p. 19. Ferrum quoque vocatur Lapis Phil. Theatr. Ch. Vol. IV. p. 727.

Ferfe vulgo dicuntur Morbilli, a fervore fortassis, juxta Forest. l. 6. Ob. 32. in Schol.

Feru, Zegi, id est, Stannum, Metallum. Rul. & Iohnf.

Ferula, ῥιζίνη, æquivocum est. 1. notat plantam, de qua vide Botanicos, 2. in Chirurgicis significat ad deligationem fracturarum utilitissimum instrumentum, videl. Assulas leves ad firmandum ossa reposita necessarias, Hipp. l. de fruct. t. 41. l. 3. t. 12. & 3. de iis, q. in med. t. 11. Harum apparatus cum usu monstravit etiam Scultret. Arm. Chirurg. Part. I. Tab. LIII. fig. X. & explicavit ad Tab. LVI. p. 145.

Fervor, idem, quod Æstus, Effervescentia, Græc. ζέως, ζέσις, φλόγωσις. Vide Æstus, Cauma, Effervescentia.

* Festuca, ἄροισ, idem ac palea. Festucas colligere apud medicos sign. Ægros morti proximos quolibet minima, ceu paleas, plumas, & aliarum rerum fragmenta colligere, quod est lethale signum.

Festinatio, festinantia, quid significet, notum est. Ejus detrimentum in opere lapidis Phil. incalcatur in Theatr. Ch. Vol. IV. p. 771. seq.

Fex, Fæx, Græc. τρῆξ, proprie dicitur de recremento inutili vini, quod Gr. σφέκη dicitur, Rhod. in Lexic. Scribon. p. 384. quemadmodum Olei recrementum Amurca vocatur. Gal. l. 1. de S. Fac. c. 17. Dioscor. l. 5. c. 132. Vocatur alias exsiccata fex Vini Tartarum vel Tartarus. De fece usta, quod acre est medicamentum, Galen. lib. 1. de C. M. S. L. c. 7. & alibi, Diosc. d. l. Latius vero denotat omne excrementum. Hinc & frequentissime Feces pro excremento alvi ponuntur. Sedimentum quoque in urina hoc nomine venit; unde Urina feculenta. Chymicis in genere Fex inter adjectanea est, quæ a puris essentiis separata seponuntur & subsidunt. Fex vitri, id est, Sal vitri. Rul. De fecibus Lapidis Philosophici videantur Oper. Mineral. M. Isaaci

l. 1. c. 113. & l. 2. c. 33. 34. Quid per Fecem Cæli intellexerit Libavius, legatur Tom. II. Oper. p. 43. scil. in Tract. de Ignis natura c. 23.

Fiber, ῥίζωπ, vide Castor.

Fibra, ῥίς, Villus. Plur. ῥίς, fibræ, dicuntur fila quædam oblonga, gracilia, alba, solida, valida, omnis generis corporis partibus inserta, uti recte describit Gorræus p. 195. Vel ex Galeno: Fibræ sunt tenues quædam, & subtiliores nervorum, & ligamentorum propagines, aponeuroses & derivationes, quibus opitulantis (perinde ut manus digitis) nervi, & muscoli actiones suas obeunt, l. 5. de V. P. c. 11. & l. 1. de Hipp. & Plat. decr. c. 10. Accuratiorem vero Fibrarum considerationem tradunt Vvillis Anat. Cerebr. c. 19. Bartholin. Anat. l. 1. c. 5. Dividuntur in Nervosas & Sanguineas. Illarum potissimum tres sunt; Rectæ, obliquæ, & orbiculares, vel circulares. Harum vero meminit Hippocr. l. de Carn. vel Principiis IX. 16. & l. 2. de Morb. XLV. 34. Fibræ vocantur & κτηόνες, l. de Cord. XII. 10. Vid. Foef. p. 282. Fibra jecoris pro jecinore: Keuchen. ad Q. Seren. p. 171. Alias Lobi hepatis Fibrarum nomine veniunt, ut est apud Theoph. Protopatharium l. 2. de H. C. F. c. 11. Dicitur & in diminutivo Fibrilla, pro fibra, a Cartesio. Barthol. d. loc. c. 2. A Botanicis per translationem Fibræ sumuntur vel pro filamentis & staminibus plantarum, arborum, intextis; vel capillamentis extrinsecus adnascentibus, e. g. radicibus & similibus, Schroder. l. 1. c. 2. Lit. F. Priores etiam κτηόνες vocantur a Theophrasto l. 5. Hist. pl. cap. 2.

Fibula, ἰκμή, ἰκμή, frictæ significat os tibiæ exterius & tenuius, quod & Sura, Canna minor, Focile minus appellatur, cujus descriptionem vide apud Bartholin. Anat. libell. 4. c. 21. Tibiæ extrinsecus attentum, ut radius cubito. Late vero varias obtinet significationes; v. gr. sumitur pro Radio, qui cubito in brachio jungitur, Hipp. l. de Loc. in hom. XI. 7. 8. seqq. Etiam pro appendice ossis, d. l. XI. 5. 6. seqq. Plura loca vide apud Foef. p. 503. Fibula quoque ad instrumenta Chirurgica & machinas refertur ab Oribaf. de Machin. c. 4. Rul. Unde actio illa fibulario vel infibulario dicitur, & pars fibulis arctata legitur apud Scrib. n. 206. Ceterum doctissimus Rhodius magnam operam impendit proponendi Fibulæ notationem, descriptionem, & differentiam in sua Exercit. de Acia cap. 4. seqq. verum cum ipse fateatur, quasdam fibulas non esse Medicas, non operæ pretium mihi videretur, prolixiorē hic proponere singularum expositionem,

nem, præsertim quod *cap. 2. p. 6.* scripserit de Fibula præter raritatem parum constare, ac fere voce tenuis. Hinc etiam alia nomina in dicta dissertatione occurrentia, ut *fibularium*, *fibulatio fibularum*, & fortassis composita suo loco relinquere placet. Fibularum Chirurgicarum obcuritatem laudatos autor aliquoties agnoscit *c. 7.* ut non nisi conjecturis earum noticia nitatur. Interim, cui placet, autorem sibi comparet, & si quæ sibi commoda visa fuerint, ad vocem Fibulæ in hoc Lexico pro lubitu adjungat, *fibula*, *fixula*, *ffsula*, quia non sunt amplius in usu, prætermittuntur.

Ficatio, *σικωσις*. Vide *Ficus*.

Ficatus, *σικωτός*, dicitur, cum de visceribus animalium ficuum siccarum esu saginatis, tum de eduliis ex hujusmodi visceribus paratis, præsertim vero de jecinore, Galen. *l. 3. de Alim. fac. c. 12. com. 3. de R. V. l. A. t. 11. Jul. Alex. not. ad loc. prior. Foef. Oec. pag. 594.*

Ficedula, *σικιλλίς*, a ficuum esu sic dicta, nomen avis æquivocum est. Primo enim notat aviculam parvam, quæ & *Passer gramineus*, *Attricapilla* vocatur, cujus descriptionem, usumque in cibo & Medicina pete ex Aldrov. *l. 11. Ornithol. c. 36.* deinde avem majorem, alias *Gallinago* dictam, de qua inferius *Gallinago*. Ita ex Alberto vocavit Schroder. *l. 5. cl. 2. n. 54.*

Fistile, scilicet vas, *κράσιον, ὄσρακιον, ἀγγύιον*, *3. e. vas figulinum*, testaceum, Hippoc. *l. de nat. mul. Cl. 12. l. 2. de morb. mul. LXXII. 14.* Scribon. Larg. *n. 65. 269.*

Ficus, *σίκον*, primo significat fructum arboris, quæ *Ficus* dicitur, Gr. *σικη*, quæ significatio non est hujus loci. Hinc *σικιτὸς ὄλος*, *vinum ex ficibus*, sive *Cavicis* maceratis paratum, quod & *κατερχίτης ὄλος* dicitur, Diosc. *lib. 5. c. 41.* Et *σικιόν*, decoctum ficuum sive *caricarum* appellatur, Hippoc. *l. 2. de morb. mul. XXXIX. 8. XXXI. 7.* Deinde denotat affectum p. n. nimirum excrementiam aliquam carneam, & quidem vel in oculo, ejusque palpebris, Hipp. & Gal. *3. in 3. Epid. t. 48.* vel in mento, & est tumor natus ex crassiori humore, & serosior tenuitate, quam Varus. Gal. *l. 5. ac C. M. S. L. c. 4. & 7. in fin.* vel in ano, a thymo sola magnitudine differens, vel in digitorum extremis, Jul. Cæs. Arantius *l. de Tum. p. n. c. 72. p. m. 299.* Synonyma horum affectuum sunt *σικωσις*, *σικωμά*, *ficatio*, *ficofus tumor*, vel *fi-sosa eminentia*, *marisca*. Causa vero in succo nutritio corrupta, & propter solutionem continui aberrante & collecto consistit. *Ficus cutis*, *Lichen* Plinii & Dioscor. dicitur verruca innascens cuti ad crura equorum, quæ medica-

mentum aptum ad matricem præbent. Rul. *Ficus* etiam sumitur pro *Tinea*, & ulcerum capitis manantium specie, teste Heurn. *de morb. capitis c. 7.* Capi-vacc. *Med. Pr. l. 1. c. 5.*

Fida, *3. e. Aurum, argentum*, Rul.

Fidda, *Fidde*, id est, *Luna*. Idem legitur in *Theatr. Ch. Vol. IV. p. 957.*

Fides, *πίσις*. Non intelligitur hic Theologica vel Christiana, quamvis & hanc necessariam esse Medico pio proboque, nemo dubitabit. E contrario valde dubito, an venia, vel excusatione digni sint illi inter Christianos, qui Medici *fide* Christiana prorsus carentis, v. gr. Judæi, opera utuntur. Sed *Fides* hoc loco notat assensum, quem Medicus præbet ad ea, quæ audivit, aut legit. Hanc non debere esse temerariam, sed perspectam & cautam, aliquoties inculcavit Galen. v. g. *l. 1. de sem. c. 2. & l. de peccator. animi prior. cognit. & medela c. 6. & c. Fidem Hippocratis scriptis habendam esse, demonstravit Lind. Ex. IV. §. 7. Fides naturalis Magica*, sive miraculosa Paracelsicorum merito reprobat a Libav. *Tom. IV. Oper. p. 70. seq.*

Fidicinalis, epitheton est musculorum in digitis, qui alias lumbricales Anatomicis vocantur, ab usu dictorum *Fidicinales*, quem præstant iis, qui Musicam instrumentalem fidibus exercent, Guil. Kouper. in *Myologia Reformata c. 28. vid. Supplementa Actor. Lipsiens. Tom. II. sect. XI. p. 509.*

Fiducia, *πεποιθένσις*, *Confidentia*, est *fides* egrorum in Medicos firma. Hæc quantum valeat ad curationem felicem reddendam, docet Hippocrates in *Prognost. præcæm.* & ex hoc Lind. *Ex. XV. §. 4.* Et Avic. dixit: *Confidentia*, quam habet infirmus de Medico, plus facit ad sanitatem, quam Medicus cum omnibus suis instrumentis.

Fiens, *γινόμενος*. Quænam sit differentiæ ratio inter *Fientem* & *Factum* morbum, explicare quoque non infeliciter ausus mihi videtur Ingrassias *comm. ad Avic. de Tum. p. n. pag. 49.* comparatione instituta ab Homine *Fiente* & *Facto*. Homo *fiens* dicitur & dici potest non solum ille, qui esse suum adhuc in generatione habet & formatione, in utero perficienda, postquam vero perfectus in lucem egreditur, homo procul dubio *factus* est; sed etiam ille quoque, qui *factus* licet, toto tamen adolescentiæ tempore, dum adhuc increfcit & augetur, propter illam futuram quantitatem *fiens* dicendus; postquam vero jam adultus, *factus* dici meretur. Ita & morbus *fiens* dicendus, cum ille, qui gigni incipit, estque in principio; tum hic, qui nondum ad vigo-

vigorem suum pervenit, vel statum, partibus aliis denuo adductis continuo crescit. Imo illi quoque *fientes* dici solent & possunt, qui etiam in statu suo opus habent, portionibus causa morbifica continuo succedentibus, ut esse suum retineant, quales sunt Casus, Tertiana, & alii similes. Vide plura d. l.

Figens, vide *Fixatio*.

Figulinus, vide *Ficibile*.

Figura, σχῆμα, *Figuratio*, varias habet significaciones: 1. dicitur illa dispositio & constitutio extremitatis corporis, sive species corporis externa, quæ in oculum incurrit, Jul. Alex. ann. in Gal. l. 7. de Hipp. & Plat. decr. c. 7. ubi quidem in genere *Figura Sphærica*, sive circularis, prerogativam obtinet ante reliquas omnes, teste Gal. l. 1. de V. P. c. 11. l. 4. c. 7. l. 7. c. 7. l. 8. c. 11. l. 10. c. 15. Jung. C. Hofm. comment. ad dict. loc. præsertim n. 641. 642. Schroder. in genere figuram latius descripsit, quod sit, qua resultat ex conformatione & configuratione, qua res scilicet vel bene habita, pinguis, carnosa, succulenta, vel e contra male habita, macilentia, strigosa, gracilis; vel ampla, magna, extensa, vel e contra, l. 1. c. 34. In specie vero membrorum corporis *figura media* optima dicitur, ubi nulla excessiva tensio aut flexio nimia occurrit, quæ sunt extreme; Gal. l. 2. de mor. muscul. c. 1. Hinc & recta membri *figura* servanda, & observanda in Chirurgicis, & evocatur, quæ est maxime accommodata ad functionem illius membri propriam, Hippoc. 1. de artic. t. 49. Gal. in comm. in Forest. l. 8. Obs. Chirurg. 2. Schol. Qualis *figura* corporis naturalis si fuerit vitata, constituit morbos *figure*, vel adventitios, vel natos, Galen. de diff. morb. c. 9. In hac significatione quoque tribuitur medicamentis, v. gr. *Figura Emplastri*, Scribon. Larg. n. 157. Vide Rhod. in Lex. 2. *Figura* etiam de morbis ipsis dicitur, Hipp. 6. Epid. l. 8. n. 44. 3. *Figura* idem significat, quod *Character*. Vide supra *Character*. Rhod. ad Scribon. n. 199. Dieter. n. 683. *Figurata medicamenta* dicuntur Fallopio, quæ certam obtinent formam vel *figuram* externam, ut sunt Rotule, Trochisci, Pilule, &c.

Filamentum tropice dicitur de materia illa viscida concreta pilorum instar in urinis quorundam egrorum occurrente, quam a sale volatili & oleoso gigni existimat Sylv. l. 1. Pr. Med. c. 55. §. 48. Vide *Trichiasis*.

Filillum, vide *Canis*.

Filetum dicitur vinculum illud nervosum sub lingua, quod obstetrices solent ungue, aut nulli acie refecare statim post partum: sepe

Tom. I.

etiam a Chirurgostris forfice, aut phlebotomo dissectatur non sine vitæ & sermionis periculo, teste etiam nuperrima experientia, cum tamen rarissime illam necessariam observaverimus operationem. Occurrit vocabulum illud apud Omnibon. Ferrar. lib. 3. de morb. infant. c. 44. p. m. 130.

* *Filicula*, δροσπερίς, de qua Botanici. Gal. S. M. F. L. 6. ait, hanc gustu mistam qualitatem præferre, in radice vero item acerbam. Facultatem habet septicam, seu putrefacientem: proinde etiam pilis glabram cutem efficit.

Filius, υἱός, quid proprie significet, & pueris in trivio notum est; ita & quid *Filia*, θυγάτηρ, sit. Tropice tamen & ænigmatice a Spagyricis applicatur variis operibus, v. g. in negotio Lapidis Philosophici. Post albedinem emergens Rubedo, quæ dicitur *Rex diadematus*, vel coronatus, vocatur etiam *Filius nigri* & *albi*, non quod albedo & nigredo efficiendi vim habeant, sed quod talis facta sit successio colorum, Libav. Apocal. Hermet. Part. poster. Tom. II. Oper. p. 395. Jung. & T. IV. p. 736. 758. Imo non verentur ipsum *Filium* in Sacro-Sancta Divina Trinitate illis figmentis applicare, uti patet ex Fr. Basilii Valentini conclusionibus. *Filius* quoque *unius ustum* est *Vitriolum* vel *Auripigmentum*. *Filius unius diei* dicitur *Ovum*, item *Lapis Philosophicus*, *Filius Veneris*, *Auribalcum*. Rul. & Iohnf.

Filletin, i. e. *Lamina ferri*. Rul.

Filones dicuntur *fibre lapidum*. Fallop. tr. de Metall. f. fossil. c. 8. Tom. I. p. 287.

Filtratio, est subductio per *filtrum*. Id autem colum Chymicum est. Itaque & *colatura*, seu *percolatio* appellari potest. Fit potissimum in humidis, e quibus aquositas tenuis transit, resistantibus spissis & oleosis. Praxis ejus principaliter sic habet. Charta emporetica convolvitur, aut complicatur, vel loco ejus pannus villosus confuitur in sacci formam, aut vasi applicatur, veluti infundibulo &c. Liquor infusus finitur paulatim in excipulum destillari, unde hæc operatio *destillatio per filtrum* dicitur. Vel *Filtratio* est descensio frigida, humores aquosos per *filtrum*, seu chartam bibulam convolutam, vel complicatam, in modum infundibuli, relictis in *filtrato* fecibus, dimittens. Sed pro *filtrato* etiam alia adhibentur, utpote *Manica Hipp.* Pannus laneus, lineus, seraceus &c. Hæc Rul. & Iohnf. Vide supra *Colatio*. Jung. Rolf. Chym. l. 2. c. 2. Vvedel. Pharm. Acroam. l. 1. sect. 2. c. 4. *Filtratura* quoque apud quosdam recentiores legitur pro *Colatura*, h. e. massa illa, quæ per *filtrum* aut colum jam transit. *Filtratio* quoque

E e e

que

que Physiologicè dicitur peculiaris cujusdam fluidi a sanguine per glandulas quasi per cribra secretio a D. Bernardo Conor in *Epistola de secretionè animali* p. 5. quæ extat in suo *Euangelio Medici*, cujus mentio supra facta in voce *Euangelium*.

Filurum, quid in genere significet in foro Medico Chymico, ex præcedentibus jam constat. Novissime autem nomen hoc tributum legitur cuidam lapidi exotico Mexicano rariori & pretiosissimo, qui sub profundo aquarum in quibusdam sinus Mexicani locis inficitur fungi ad centum circiter unlarum succrescit altitudinem, & in aperto aere lapidescit, cujus frustra majora magno in pretio habita, vel in formam ollæ aut mortarii redacta, ut aquam recipere possint, singulari virtute pollent aquam purificandi, ut certam etiam secum insensibilium quantitatem deponat, quo purior & levior, retenta etiam frigiditate, reddatur, Prolixior ejus historia Gallice & latine annexa est Dissertationi Physico-Medicæ D. D. Mich. Bernardi Valentini Professoris Giessensis, Naturæ Scrutatoris celeberrimi, de *Filuro Lapide*, Respondente Joh. Georgio Freudenbergio Argent. editæ A. 1702.

Filum, ἵμαξ, quid significet, notissimum est. Usus ejus quoque est in operationibus Chirurgicis varius, ad suturas & deligationes. *Filum sericum*, ἵμαξ σηρικόν, nec tendis arteriis & venis commodissimum esse scripsit Gal. l. 13. *meth. med. c. 22. in fin.* De variis filii speciebus videatur Rhodius de *Acia* p. 194. ubi definitio *Fili* ex Non. Marcell. sumpta, quod sit ducta res quæque ad tenuitatem, habetur, quam ventilare non est mei instituti. Tropice *Filum Arsenicale* dicitur arsenicum sublimatum, & *Filum* ex alumine plumoso. Ruland.

Fimbria, πέλρικα, vocatur *vesegmentum indumentorum*, aut, quod ab indumentis detrahitur; qualia ob mollitiem continendis, aut constringendis deligationibus superponuntur, unde & κατεβλήματα vocantur, Hippocr. 3. de iis, g. in med. t. 8. Galen. in com. ad h. l. c. 2. de art. t. 31.

Fimus, κόπρος. Vide *Copros*. *Fimi* cur quidam incalescant, quidam non; vide Helmont. de febr. c. 2. n. 11. *segg. Fimus* quoque vocatur ænigmatice *Mercurius*, Th. Chym. Vol. IV. p. 722.

Finis, τέλος, dicitur id in genere, in quo artifex, cum fecerit, acquiescit, Galen. l. ad *Thrasylbul. cap. 16.* Est igitur perfectio quædam, & bonum, cap. 13. *Artis Medicæ fi-*

nis omnium consensu est *Sanitas*, isque est ultimus. Verum intermedius est *Medici officium*, hoc est, facere & prospicere omnia, quæ ad illum obtinendum sunt necessaria. Estque geminum: Conservare omnia, quæ sunt secundum naturam; & Removere omnia, quæ sunt præter naturam. Vid. *Dogm. nostr. in proleg. dogm. 4.* An vero in Natura omnia fiant propter finem, recte negavit C. Hofm. com. ad Galen. l. de V. P. n. 666. *seq.* Interdum coincidit cum *Termino*, Gr. πέρας, dicto.

Firex, i. e. *Oleum*. Rul. Iohnf.

Firfir, id est, *color rubeus*. Iidem.

Firmamentum, est vox æquivoca. Vel enim sumitur pro cælo naturali toto, a lunæ situ elementis proximo, usque ad extremam universi creati naturalis concavitatem, Ger. Dorn. in tr. *Physica genesis*, in Th. Chym. Vol. I. p. 345. Hocque dicitur *Macrocosmicum*. Vel huic Analogice æquiparatur *Firmamentum* hominis, seu *Microcosmi*; de quo Parac. passim in scriptis suis, præsertim vero *Paramiri*, tr. 3. c. 1. 2. 3. &c. Crollius *Firmamentum* vocat Lumen naturæ, quod homini omnia naturaliter influit. Hoc egregie, ceu commentitium, perstrinxit Libav. tr. de princip. scient. *Paracelsicæ Magiæ sec. Croll. sect. 11. T. IV. Oper. p. 21.* Vel significat idem quod *fulcimentum*. Gr. ἑστιαξ, ὑπεργυαξ, Galen. l. 3. de iis, g. in med. t. 36. Vide *Ereisma*. Hinc & *Firmamentum* dicitur ἐστειγμένον, 4. aph. 30. Vel *Firmamentum* notat *Lazurium*. Rul. Iohnf.

Firmitas, *Firmus*, ἀσφάλεια, ἀσφαλής, βεβαιότης, βέβαιος. Vide *Asphaltia*, *Bebeas*, *Constans*. *Firmitas* particularum est illarum quies. Jac. le Mort. *Chym. Medico-Phys. cap. 10.* Opponitur *Fluiditati*.

Firnium mineralium vocat *Antimonium* Parac. de morb. metallifossorum, l. 1. c. 7.

Fisarum, id est, *Confectio Salis Ammoniaci*. Rul. Iohnf.

Fissulatio & verbum *Fissulo* sumitur pro Anatomicis dissectionibus in corpore humano ejusque partibus institutis, a D. Jacobo Menfelio Medico Parisiensi in *epist. ad Job. Pecquetum Messii Aureæ Anatomicæ Sibold. Hemsterusii annexa* p. 343. & 353.

Fissura, ραγή, est species solutionis continui potissimum in ossibus; quando secundum longitudinem franguntur; quamvis & de naturalibus rimis & poris usurpetur ab Hippoc. l. de nat. puer. I. 18. De *Fissura* in hepate vide supra *Diasphage*. Vide *Rbagas*.

Fistula, σπενξ, proprie notat instrumentum aliquod concavum, oblongum, instar arundinis excavatum, qualia sunt Tibiæ Musicæ, Gal.

Gal. c. 2. in *progn.* Hipp. r. 64. Ita Siphunculus, quo aliquid loco cuidam infunditur, & in specie, per quem clysteres injiciuntur, *Fistula* dicitur, Rhod. *ad Scrib.* n. 39. Linden. *Ex. IV.* §. 101. & novissime Henr. a Deventer D. in *Lum. Nov. Obstetricant.* c. 26. Ita & *Fistula Cochleariformis* pro uvula relaxata descripta apud Sculter. conspicitur *Arm. Chirurg. Part. I. Tab. IX. fig. 7.* Dicitur Latine etiam *Syringa*, qualem *tentativam* exhibet idem *Tab. XVII. fig. 7.* Translatum vero vocabulum etiam (1) ad partes quasdam naturales, v. g. Penis: aut potius meatus in pene intermedius vocatur *Fistula urinaria*: uno verbo, *Urethra*; & penis ipse nervus *fistulosus*, l. 6. de *L. Aff. cap. 6.* Aspera arteria dicitur *fistula* pulmonis, Hippocr. 2. de *morb. XLIX. 2.* & Vena portæ in hepate, *lib. de nat. mul. XLVI. 2.* Foramen, per quod medulla spinalis per vertebra omnes transit, nonnullis vocatur *Fistula sacra*, teste Barthol. *libell. 4. Anat. c. 14. p. 733.* (2) ad morbosam constitutionem, & significat sinum angustum, oblongum, & callosum, Galen. l. de *tum. p. n. c. 5.* pertinet ad abscessus, quorum materia, sive sanies, sibi sinum parat in partibus mollioribus, unde Hipp. dicitur *σφρηγισθαι, σφρηγισθαι, σφρηγισθαι*, Hipp. 2. *progn. l. 64. Coac. r. 395.* Junge totum libell. de *Fistulis*. Plura de his in Chirurgiæ Scriptoribus, Paræo, Aquapendente, Hildano, Barbette, & aliis. Species sunt *Fistula lachrymalis, Fistula ani. Fistularum* conformationis causam in falem referre conatur Paracels. *Paramir. l. 2. c. 5.* Descriptio generalis hæc dari potest: *Fistula* est ulcus cum uno, vel pluribus cuniculis callo magis, vel minus obductis, sine insigni dolore, proveniens a materiæ putridæ portionibus retentis, salinis, coagulativis, & carnosas partes indurantibus.

Fixatio, Fixio, Græce dici posset *πρῆξις, πρῆξις*, terminus est technicus Chymicorum, denotans speciem *Coagulationis*. Estque rei volatililis & fugacis ad permanendum in igne firmatio, & assuesfactio, ut non amplius fugiat. Comparatur imprimis rei fixæ additione, Rolfink. *Chymic. l. 2. c. 4.* Rulandus ita descripsit: *Fixatio* est rei ignem fugientis, ut eum non amplius fugiat, sed in eo *fixa* permaneat, per ignem assuesfactio, sive ea fiat per calcinationem, sive per decoctionem lentam & diurnam, sive per crebram sublimationem, sive per crebro iteratam solutionem & coagulationem, sive tandem per rei fixæ additionem perficiatur. Adde Libav. *Synt. Arch. Ch. l. 6. c. 11.* & *Alchym. Pharmac.*

c. 15. Jac. le Mort *Chym. Medico-Phys. cap. 5. Morb. Coll. Chym. Leid. c. 369.* Wedel. *Pharmac. Acroam. lib. I. sect. 4. cap. 7.* Quæ ita figuntur, dicuntur *Fixa*. Per quæ vero fit *fixatio*, vocantur *Fixatoria*. Item *Fixentia*. *Fixa* cum cibis assumta fieri volatilia, vult Helmont. de *Lithias. c. 3. n. 24.* De *fixatione* vide plura in *Th. Chym. Vol. IV.* quæ loca quæras in Indice.

Flabellum, ψιπίδιον, instrumentum ad refrigerandam faciem usitatum. Unde & *ψιπίδιον, ventilo*, significat. Utrumque legitur apud Moschion. de *morb. mul. c. 136.* Gallicum *E-ventail*.

Flage, sunt spiritus, qui norunt secreta hominum, vel spiritus a rebus in speculo apparentibus. Rul. & Johns. ex Paracelso *Tract. 2. de Pestilente, & l. I. Philosoph. sagac. tit. de Necromantia*.

Flagellatio, Flagellum, ὑγστῆριον, quid proprie significet, notum est. Tropice dicitur quoque de morbis, Parac. *Paramir. Tract. V. c. 2. &c.* Ita Lues Gallica vocatur *flagellum scortatorum*, Forest. *lib. 32. Observ. 2. in Schol.* Quod *flagellatione* languens Venus excitari possit, vide Dieter. *num. 100.* Veteres quoque usos *flagellis* ad curandam maciem corporis, & id operis fecisse ferulis parvis levibus modice illitis, quæ gracilibus partibus incuterentur, donec modice intumescerent, e Gal. l. 14. *M. M. c. 16.* notavit Laur. Bellin. *tr. de sang. miss. inter Opuscula p. 183.*

Flamma, Flammula, φλόξ, φλογιον, φλογις, proprie de igne dicitur. Est enim ignis genus, Fal. *lib. 4. de C. M. S. L. cap. 2. fin.* & fit aere in ignem mutato, *lib. 3. de Temp. c. 1.* *Flamma* acidum quoddam inesse demonstravit Fr. Hofmannus *Clav. ad Schroder. p. 226. 232. 244.* Helmont. descripsit per accensam fuliginem, *tr. Complexion. atque mistion. Elemental. figment. n. 7.* & per exhalationem pinguem, *tr. Formar. Ortus n. 28.* Hujusmodi *flammæ* generationem e puteo, item e ventriculo & intestinis, qua vivorum, qua mortuorum, per observationes confirmatam vid. in *Ephemerid. Nat. Curios. Ann. I. Obs. 33. & 77.* translatione vero vocabulum *Flamma* a Medicis accipitur vel de calore nativo vitali, qui propterea *βιοδύχνος* dicitur. Vide *Bio-lychnion, Calidum*. Jung. Willis *part. I. de An. brutor. c. 2. seqq.* Barthol. l. 2. *Anat. c. 6.* Vel de calore præternaturali corporis & partium ejus, Hippocr. l. de *veter. med. XXXII. 9. l. de capit. vuln. XXII. 1. l. 1. de morb. mul. LX. 2.*

Flammabilitas, idem significat, quod *in-flam-*

Flammabilitas. Illud legitur apud D. Joh. de Muralto in suo *Vade mecum Anatomico Exerc. I. in annexo 10. p. 28.*

Flatuarii (qui nobis Chymici) Constantino Imperatori. Marcellus Donat. *Dilucidar. in Flav. Vepiscum.*

Flatus, φῶξ, οὐτι, item πνῆμα, *flatusus spiritus*, in genere significat congeriem halituum, vel vaporum, veluti quadam membrana inclusorum. Specialiter vero a Medicis accipitur de hujusmodi congerie halituum in corpore humano genita, præsertim in ventriculo, intestinis, hypochondriis, utero, vesica, &c. Horum generationem quamvis plurimi veterum & recentiorum deducere ausi sunt, v. gr. Hipp. integro l. de flatib. Gal. l. 3. de *symt. causis*. c. 2. Jung. ex recentioribus Helmont. de flatibus, Dieter. *litr. n. 912.* & alii plures. (Videantur & Notæ nostræ ad *lesfen. judic. de sang. V. S. misso*, p. 193. *seqq.*) tamen vix clarius hæc doctrina apud ullum alium reperietur, quam apud Willis *Pharm. Ration. P. I. sect. 3. c. 1.* Lindenus non male cruditatis sobolem dixit, *Ex. VII. §. 45.* De flatibus e pene erumpentibus vid. *Ann. II. Ephemer. Nat. Cur. Obs. 46.* Vide etiam supra *Crepitus*. *Flatulentus* Gr. dicitur φουδῶδης. *Flatulenta* affectio dicitur morbus *Hypochondriacus*. *Flatus furiosus* qui dicatur, vid. supra *Ambulo*.

Flavus, ζαφθός, *Luteus*, nomen coloris a rubore igneo ad albedinem declinantis. Galen. *cap. 2. de R. V. I. A. r. 22.* intensioris tamen, quam φχρός, pallidus color. *Flavedinem* excrementorum non ex bilis tinctura, sed ex propriæ putrefactionis vitio oboriri, vult Helmont. *tr. Scholar. Gumi pass. decept. c. 5. n. 15.* Sed videtur committere fallaciam oppositorum; siquidem bilis excrementitiæ admixtio, ut & succi pancreatici promovet illam putrefactionem portionum ab assumptis chylicis feculentarum & terrestrium. Vide *Xanthos*.

Flemen, quasi *Flegmen*, Gr. πῶδες dici possit τὸ πῶδες, significat tumorem pedis circa talos. *Flemina* dicuntur, quum labore viæ sanguis defluit circa talos & tumorem facit. Aliter Flavius Caper: *Flemina* sunt, ubi abundant crura sanguine. *Flemina*, cum in manibus vel pedibus callosi sulci sunt, Dieter. *n. 465.* Keuchen. *ad Q. Seren. p. 280.*

Flevesin, *Flerecin*, idem est, quod Arthritis, sicut legitur apud Stephan. *Blancardum de scorbuto c. 20.*

Fletus, κλυθμῖς, lamentatio, pertinet inter causas sanitatis, & morborum procatarticas. Vide *Dacryon*, *Clauthmerizo*.

Flexio, κλίπη. Vide *Campe*. Unde & κμπίλον, & κμπίλον ap. Hippoc. legitur, *Incurvatum*, seu flexum, & *Incurvatio*. Vide *Campylon*.

Floccus, κροῖς. Vide *Crocidizo*. *Floccus* notat lanuginem, aut teneros fructus, Rhod. *ad Scribon. n. 154.* Non est semper signum lethale, in febribus acutis *floccos* evellere, *Ephem. Nat. Cur. Ann. III. Obs. 269.*

Floridus, ἀνθηρός. Vide *Anthera*. Hipp. 6. *Epid. f. 3. r. 7.*

Flos, ἀνθός. Vide *Anthos*. Quibus addi possunt quoad chymicam significationem descriptiones. *Flos* est bolus per sublimationem extractus. Ex centro & imis partibus elevandus & producendus est, ut in summitate forma sicca coagulet. *Flos* spirituosus rei substantia est. *Turbith* vero magis terrea. Omnis *Flos* per se volatilis est & spirituosus, quam ingenio magistrali possit figi, & ad naturam *Turbith* aliquando adduci, Ruland. & Johnson. *Flores* in Chymia sunt subtiliores partes corporis per sublimationem a crassioribus particulis sub forma sicca separatae, Schrod. *l. 2. c. 60.* ubi simul Catalogum *Florum Chymicorum* invenies. Descriptiones quoque eorum leguntur in Junken *Lex. Ch. Ph. P. I. p. 116. seqq.* De vocab. *Flos* homonymia & Chymica acceptione legito etiam Rolfink. *Chym. l. 5. sect. 4. c. 1. seqq.* *Flos* etiam vocatur farina illa tenuissima, quæ lapidibus in nascitur, v. g. *Flos Assii lapidis*, Rhod. *Scribon. n. 72.* *Flos* capillorum vocatur color naturalis in græte vegeta, & opponitur canitie, Keuch. *ad Seren. p. 101.* *Flos aris*, i. e. *Viride aris*. *Flos Cheiri*, id est, *Auri essentia*. An *Flores* Auri dentur revera tales, quorum meminit Rolfink. *Dissert. Chymic. IV. & Blancard. in Chymia vernac. c. 5. §. 16.* Chemicis ventilandum relinquunt, quamvis placeat mihi candor *Blancardi* dicentis, nihil singulare in illis *Floribus* folis contineri, quia sunt *Flores* Salis Ammoniaci. *Flos Cæli*, vide *Cælifolium*. *Flos salis*, Gr. ἀλὸς ἀθῶ. *Flos* sectorem *Croci* alii volunt esse *Croci flores*, ob additionem *croci*, putantes errorem illorum, qui scripta *Paracelsi* manu non exacte legunt e pro *ci*. *Rulandus* vero per transpositionem deprehendit, esse *florem* nucis moschatae; ut *sonath anthos* denotat: alii *florem* *Chelidoniae* extractum. *Flos* quoque vocatur ipse *Lapis Philos. Th. Chym. Vol. IV. p. 727.* *Flos vini*, vide *Anthosmias*. Jung. *Linden. Ex. 10. §. 131. seqq.* *Flos virginittatis* vocatur ille sanguis, qui in primo coitu a mulieribus post deflorationem funditur: vel ipsa membranula, *Hymena* dicta.

dicta. Barthol. l. 1. An. c. 31.

Fluctuatio, κλύσιον. Vide *Clydon*. Meminit & Forest. l. 20. Obs. 4. in *Sehol. Fluctuatio* corporis navigantium promovet digestionem. Helmont. *rr. Blas human.* n. 36.

Fluiditas, *Fluidus*, quid significet, ex aliis Lexicis notum. Scilicet dicitur de omni eo, quod mobilitate facili præditum est. Refertur autem hodieque inter differentias essentielles primigenias corporum compositorum. Dividitur *Fluidum* simile in Æthereum sive spirituosum, quod in continuo motu consistit, estque subtilissimum; & in Aqueum, crassiorem consistentiam habens. *Fluidum* Dissimilare & compositum etiam duplex statuitur: aliud Ramosum, cujus textura libere a se moveri potest vehiculo spirituosum interno adjuta. Tenui enim materia innatantes globulos super & juxta se invicem postos microscopio conspicuos ramorum figura exhibet. Aliud *Fluidum* viscosum in quo præpollent materia aquea, aërea crassior ut & salina, quemadmodum prolixius de his differuit Jacobus le Mort in *Pharmac. Medico-Physica*. Nimirum eo hodieque perventum est, ut quilibet sibi licentiam sumat fingendi nova Artis principia Physica et suo cerebro, ut non male quis cerebrina principia dicere possit.

Fluo, *Fluxio*, *Fluxus*, ῥεύμα, ῥέος, ῥέσ, ῥέσις, varias habet apud Medicos significationes. Accipitur enim aliquando late pro omni defluxione, & ita convenit cum vocibus *Catarrhis*, *Catarrhus*, de quibus supra. Hippocr. species varias recenset l. de *Glandulis fere toto*. Aliquando stricte & cum additione, v. gr. *Fluxus* ventris, cum semper & assidue humida dejiciuntur excrementa sine tenesmo & lienteria, Gal. c. 2. in 1. *Epid.* 2. 36. Jung. Keuchen. ad *Q. Seren.* p. 202. *Fluxus hepaticus*, ἡπατικός, in quo ob imbecillitatem hepatis ab intemperie frigida inducuntur alvi sedimenta, aquæ, in qua nuper mactata caro abluta est, redduntur simillima, Gal. l. 5. de *Loc. Aff.* c. 7. Sylvius negat, se unquam hunc affectum vidisse, existimat vero causam ejus in copioso sero sanguini admisto, & vasa simul relaxante consistere, l. 1. *Prax. Med.* c. 13. §. 24. P. Barbetta putat, esse speciem *fluxus hæmorrhoidalis*, *Pr.* l. 4. cap. 6. Aliquando strictissime cum & sine additione de *Fluxu muliebri*, Hippocr. l. de *nat. mulier.* XV. II. XLV. I. LXXXIV. seqq. Cujus variæ sunt ratione coloris excretorum species: *Flos albus*, cujus descriptionem & causam vide infra in *Gonorrhœa*: *Ruber*, sive *Cruentus*, & hic vel coincidit cum menstruo, κατημηνόεις, l. 2. de *morb. mul.*

LIX. 5. (est alias in fin. l. de *loc. in homine*) LXI. 6. LXIII. seqq. vel diversus, & ita causa eadem cum aliis sanguinis profusionibus, solutio continui venarum uteri ob copiam, vel acrimoniam sanguinis. *Crocei fluoris* historiam vide *Ephem. Nat. Cur. A.* III. *Observ.* 115. Aliquando accipitur pro *Defluvio capillorum*, Keuchen. ad *Q. Seren.* p. 117. ἡ ῥέσις τῶν τριχῶν. Trallian. l. 1. c. 2. Denique *Fluores* dicuntur lapides ex fodinis, similes gemmis ipsis, sed minus duri. Metallici vocantur *fluores*, siquidem ignis calore, ut glacies sole, liquefunt & fluunt. *Fluores* sunt quasi contrarii metalis istis mediis, seu remotis, quia in spiritus & aërem resolvuntur. Theophrastus ipsos si novisset, οὐ συρροῆς vocasset, quod fluxu in terra fierent. Sed videtur, ignotos omnino fuisse veteribus. Sunt variæ species a colorum & formæ, vel figuræ differentia desumptæ, quas prolixè collegit Ruland. in *Lexic.* p. 217. seqq. Sed omnia compilare non est hujus loci.

Flura, idem quod *Muræna*. Vide infra suo loco *lit. M*.

Focale, σφαρηγεῖον, ἀσφαρηγεῖον, σκεπασμένον λάρυγγος, dicebatur veteribus fascia, vel ligaculum, quo adversus aeris injurias fauces muniabant, ex Quintiliano *Inst. Or.* l. 5. c. 3. Rhod. ad *Scribon.* n. 80. Hodie Germanis receptissimum est.

Fochæ, quid proprie sit, non licet certo determinare. Interpretes Avicennæ Costeus & Magius exposuerunt, quod sit potus factus ex hordeo, idem ex passulis. Avic. de *removend. nocum.* in usu verum non natur. tr. 5. c. 18. alibi tamen *Focham* etiam tribuit potui aromatico, qui facit ad coitum, l. 1. *sum.* 1. tr. 6.

Focile majus & minus, dicuntur duo ossa cubiti, quorum alterum majus, alias *Radius*, alterum minus *Cercis* vocatur. vide *Brachium*, *Cubitus*. Barthol. etiam Tibiæ geminis ossibus attribuit. Vide *Libell.* 4. *Anat.* c. 20. 21.

Focus, ἔστια, proprie dicitur arte factus locus planus, aut concavus, ex fictilibus, aut ferro, in quo ignis struitur, & vel coctio, vel liquatio perficitur. Ita in metallurgia *Focus excocctorum*, in quo plumbum purgatur, aut in quo massæ plumbeæ liquantur, Ruland. & Johnf. Per translationem vero etiam *Focus morbi*, v. gr. *febris*, dicitur ea corporis pars, quæ prima solida in sublimitate immodice fuerit calefacta, quæ Cor, vel Jecur, vel Ventriculus statuitur; Galen. l. de *marasmo* cap. 7. Aut aliter: *Focus febris* dicitur particula, quam vel obstructio, vel putredo, vel inflammatio obfederit, l. 11. *meth. med.* cap. 20. Jung. Petr. Mich.

Mich. de Calderia *Tom. I. Oper. p. 118. seqq.* In Anatomicis quoque metaphorica occurrit significatio, quando Lobus hepatis primus dicebatur olim *Focus*, ex vana persuasione, illam partem facere ad coctionem, quemadmodum secundum *Mensa* dictus fuit, quod alimenta membrorum in ipsum apponi credebantur; tertius, *Culter*, quartus *Auriga*, ceu ad distributionem alimentorum facientes, de quibus nominibus legi poterit Theoph. Protospatharius *lib. 2. de H. C. F. cap. 11.* Vocabulum Græcum *ἔσις* etiam est nomen Emplastri alicuius nobilissimum apud veteres, quod sic dictum est, quia ex Græci nominis literarum calculo, quæ in *ἔσις* continentur, indicatur, ipsum Drachmis DXVI. constare. Refertur ad Necepsionem Regem. Conducit omni vulnerum generi. Descriptio ejus habetur apud Aet. *l. 15.* Hæc Gortæus in *defn.*

Fodina, *μύραλλον*, in genere idem significat, quod *fovea*, vel cuniculus subterraneus. Specialiter vero notat ea loca subterranea, e quibus metalla eruantur. Hinc *Aurifodina* &c. Tropice in aure cavitas illa anfractuosa Labyrinthus dicta, vocatur etiam *Fodina*. Barthol. *libell. 4. c. 6.*

Fœcundus, *Fœcunditas*, *ἐπιτεχνος*. Vide *Epi-technos*.

Fœmina, *Fœmella*, *γυνή*, *γυναιξ*, *θῆλυ*, nomen sexus muliebris proprium. Linden. per simplex e *femina* scribit, *Ex. X. §. 200. 164. XIII. §. 542. &c.* Sumitur late & stricte. Late complectitur puellas, virgines, viduas & conjuges, & saltem differentiam sexus indicat. Stricte significat mulierem, quæ vel in conjugio vixit, vel adhuc vivit. Ejus officia vide apud Galen. *l. 3. de caus. puls. c. 2.* Est imperfectior mare, C. Hofm. *ad Gal. de V. P. n. 980. seqq.* Fœminam in marem mutatam refert Rhodius *cent. III. Obs. 4.* Quid fœmina Spagyricis dicatur in lapidis Philosophici magisterio, vide apud Libav. *Alchym. Pharmac. c. 7.* Basil. Valentin. *tr. de Lapide Philosoph. & similes Autores &c. Th. Chym. Vol. IV. p. 724. 736. & alibi.*

Fœminitas, *Fœminans*. Vide *Masculinitas*.

Fœtabulum idem significat, quod *Abscessus cum folliculo*. Quod nomen excogitavit M. Aurel. Severin. *l. de Abscessibus anomalis*, commodius illud statuens, quam germen, siquidem in animante tales abscessus gignuntur. Germenis autem vox ad Vegetabilia potius spectat. *d. l. c. 3. fin. & seqq.*

Fœtatio, *Fœtificatio*, idem, quod *Impregnatio*, *γοιστονία*, *κίνησης*, Galen. *l. de septimestri part. in princ. & l. an omnes particule animalis,*

quod fetatur, fiant simul: quamvis neutrum in Græco habeatur Codice.

Fætibus, *Fætor*, *δυσώδης*, *δυσωδία*. Vide *Dysodês*. Exempla gravissimi fetoris in hominibus vivis vide *Ann. II. Ephem. N. Cur. Obs. 191.* *Fætens* quoque habetur Lapis Philof. in *Th. Chym. Vol. IV. p. 745.*

Fætisare, barbarum verbum, id est, *gignere*, *producere*. Legitur in *Th. Chym. Vol. V. p. 454.*

Fætus, *κόμμα*, proprie vocatur *conceptus* in utero, ex semine factus, quando viscerum, cordis, jecoris, cerebri indistincta adhuc & informia adsunt rudimenta, & ita carnea apparet substantia, non vero amplius seminalis, quam alias Hippocr. genituram, *γόνιον*, appellat, Gal. *l. 1. de sem. c. 9.* *Fætus* duplex: *Masculus* & *Fœmininus*. Varias *fætus* humani figuras ratione magnitudinis & temporis a conceptione diversi delineatas videre licet in D. Gothofr. Bidloo *Tabb. Anatom. LVII. & LXII.* & selectiorum e diversâ magnitudinis *fætibus* paratorum *Icones Tabb. C. CI. & CII.* De nutritione *fætus* in utero elegantem tractatum scripsit Claudius de Courvee. Vide *Conceptus*. Junge Barthol. *l. 1. An. cap. 28.* *Fætus* a Ger. Dorne describitur, quod sit mixtum ex utriusque parentis substantia productum ad sui perfectionem. *Art. Alchymist. l. 3. c. 15. fin.* *Fætus* Spagyricus vocatur illa medicina catholica Spagyricorum. Id. in *Philof. Chémica Th. Chym. Vol. I.*

Foliata terra vocatur *Sulphur* perfecte mundatum, purificatum, & dealbatum. *Th. Ch. Vol. IV. p. 720.* Hodieque etiam *Sal Tartari Essentiale* & *Chymicorum Arcanum Terre foliate Tartari* titulo insignitur, magnopere laudibus extollitur, estque nihil aliud, quam Tartarus regeneratus, cujus descriptionem vide apud Rolfink. *Chymic. l. 5. f. 1. art. 1. c. 14.* D. Ludovic. *Pharmac. Diss. I. p. 392.* ad quem locum iunge Etmulleri *Annotationes in suis operibus*, Morley *Collect. Chym. cap. 467.* Iunken *Corp. Pharmac. sect. II. c. 18. p. 82.* aliisque in Chymicorum monumentis præsertim MSS.

Foliatum, *φελιατον*, nomen unguenti pretiosi, quo divites solum utebantur Romæ ad stomachum & caput. Dictum etiam *Spicatum*, *σπικατον*, Galen. *l. 2. de C. M. S. L. c. 1. l. 8. c. 1. & l. 7. de C. M. P. G. c. 12.* nec non alibi.

Folium, *φύλλον*, hujus significatio propria & nota pertinet ad Botanicos, qua lata, qua stricta pro *Malabathro*, Rhod. *ad Scribon. n. 170.* Improperie *Folia nature* dicuntur, quasi *folia*

folia aurea. Folia notant purā & a sordibus separata. Hinc quando Spagyrici dicunt, *Veritio aurum in folia*, volunt indicare: Solvite in liquorem, ut anima parce extrahatur, quæ Sulphur tingens est, Rul. Johnf. In Mineralogia *folia Auri & Argenti* sunt tenuissimæ laminæ dictorum metallorum. Schrod. l. 1. c. 2. *Folium* quoque vocatur ipse Lapis Philof. in *Theatr. Vol. IV. p. 727.* In Anatomicis quoque lacunam illam triangularem, ubi concurfus est futura sagittalis & coronalis in infantibus, membranaceum *folium* vocari, scribit Blas. *Med. Un. p. m. 106.* Anatomico-Pathologicæ *folium* quoque dicitur Columella laxata apud Arnoldum de Villanova *Breviarij l. 2. c. 2.* allegante Walthero in *sylva Medica p. m. 372.*

Follis, folliculus, φουκίον, est instrumentum, quo non modo aurifabri, sed & alii artifices utuntur ad inflandum aerem, Galen. l. 9. *Anat. admin. c. 2. fin.* qua ratione corium ad *folles* conficiendos debeat preparari, vide apud Libav. *Synt. Arc. Ch. l. 6. c. 14.* Ab Anatomicis sumitur pro Vesicula *advis* dicta, ut *folliculus fellis.* Vide *Cistis, Barthol. l. 1. Anat. c. 15.* Botanicis & Pharmaceuticis *folliculus* dicitur theca tenuis, quæ granum vel semen continet involutum. Schr. d. l. Ita in Chirurgico-Pathologicis *folliculus* vocatur exterior superficies membranæ mentiens, quæ continet materiam abcessuum anomalorum, sive cum *folliculo* dictorum, quales sunt Steatoma, Atheroma, Meliceris. De quibus suo loco.

Fom, i. e. sonus, vel vox. Rul.

Fomentum, πογή, εφόμισμα, dicitur omne id, quod quovis modo foris applicatum corpus calefacit actu, ut spongia aqua calida imbuta, & similia, Gal. l. 2. de *R. V. l. A. r. 1. 2. seqq.* *Fomenta* pertinent ad *Epiibemata.* Vide *Antid. Weyer. Gen. l. 1. c. 20. P. Morrell. l. 2. sect. 1. c. 3.* Dicitur & *fotus, fomentatio.* Harum noxam attingit Sylv. l. 1. *Pr. M. c. 15. §. 23.* Vide *Pyria.* Alias egregie *fomentorum* differentias & species enumeravit Celsus l. 2. c. 17. & in certas classes redegit Wilh. Pantinus in *annot. ad h. l. p. 271.*

Fomes, εωυρμα, ζώπυρον, quid proprie significet, notum. Nimirum ignis suscitabulum. *Fomites* præsentaneos parandi modum docet Libav. *S. A. Ch. l. 6. c. 1. l. 1.* Per metaphoram ita dicitur causa interna, vel antecedens, qua morbus fovetur & continuatur. Jul. Alex. *Annot. in Gal. l. 1. Art. Cur. ad Glauco. c. 4. p. 601.*

Fons, πηγή, quid proprie significet, non

est hujus loci, nisi quatenus aqua fontana inter res non naturales quoque refertur. De *fontium* varietate differuit Helmont. in *Suppl. de Spadanis fontibus, n. 1. seqq.* Improperia & tropica significatio frequentior est in foro Medico. Hipp. vocavit sanguinem, bilem, pituitam, & aquam quatuor *fontes* corporis, l. 4. de *morb. X. 17. XI. 1.* Ita *fontes Signorum* appellantur eæ res, vel circumstantiæ, e quibus signa sanitatis & morborum desumuntur, *Dogm. nostr. Part. 3. c. 1. dogm. 7.* Materia quoque præfidiorum Medicorum triplex *fontium* nomine venit ap. Institutionistas: *fons Diæticus, Pharmaceuticus, Chirurgicus,* Rolf. *O. ac M. Med. Spec. l. 4. sect. 1. c. 3.* Anatomicis pars illa, quæ in infantibus recens natis membranosa reperitur ad commissuram coronalem & sagittalem, quæque progressu temporis in os, sed tenuius induratur, *fons pulsans* vel *pulsatilis*, alijs *fontana* & *fontanolla* dicitur. C. Hofm. *ad Gal. de V. P. n. 574.* Barthol. *libell. 4. de ossib. c. 6.* Joh. van Horne *Microc. §. 42.* D. D. Hofmann. in *Diff. ad h. l. p. 177.* quamvis & in adulto observatas fuisse *fontanellas* ex Friderico Lachmund. notaverit Bonet. *Med. Septentr. l. 1. sect. III. c. 5. & 6. p. 45.* Chymicis Mercurius *fons Chymie* indigitatur. Nic. Flamellus *annor. in Dionys. Zacharie opuscul. Theatr. Ch. Vol. I. & IV. p. 721. 725.* Libav. *Apoc. Hermet. Part. prior. c. 5. fons Philosophorum* est Balneum Maris, vel Mariæ. Ruland. & Iohnf.

Fontale acetosum, idem, quod Acidule. *Parac. l. de Tartar. morb. C. 16.*

Foniculus, fontanella, est nomen remedii Chirurgici, nihilque aliud significat, quam ulcusculum in aliqua corporis parte, plerumque vero in brachio ad musculum deltoideum, in pede vel supra, vel infra genu, sive ferro ignito, sive cauterio potentiali paratum, ad blande & leniter educendos vitiosos humores superfluos. Est vero *foniculorum* usus in variis morbis, imo in omnibus ferme corporis nostri affectionibus, a defluxione dependentibus: in quacunque intemperie *fontanella* conveniunt, teste Dieter. n. 744. Jung. *Eph. N. C. A. III. Obs. 156. & 214.* Plura apud Bartholin. *Syntag. de Cauteriis, Glandorpium in Gazophylacio Fonicul. & Seton.* D. Schorerum *tract. German. de fonicul. & ex novissimis Reimund. Restaurant. tractatum, dictum Hippocr. de Inustionibus sive foniculis, cujus etiam mentio fit in Act. Erud. Lips. 1683. Jungatur Epistola D. Joh. Lud. Hannemanni ad G. Barthol. in Act. Hafn. Vol. III. Obs. 12. p. 21. seq.*

408
seg. Quinam impugnaverint Autores, lego apud Rolfink. *O. ac M. Med. Sp. l. 4. part. 2. c. 5. segq.* Vide supra *Cauterium*. *Fonticulorum naturalium historiam vide in Ephem. N. Cur. Ann. II. Obs. 257.* Alteram *fontanelle* significationem vide p. a. in *fons*.

Foramen, τρήμα, dicitur locus quidam apertus, *forando* veluti factus, Galen. *l. de causis morb. c. 11.* Lind. *Ex. V. §. 37.* *foratio*, τρήσις, dicitur Gal. *ibid.* *foramen cæcum* quid sit in *Anatomicis*, vide supra *Cæcus*. *Foratio* idem est, ac *Perforatio*, sive *Trepanatio*, qua utimur in fracturis capitis, cum usque ad cerebri membranas calvariam dividimus, Gal. *l. 6. de C. M. S. L. c. 2.* ubi Gr. ἀκτρησι vocavit. *Foraminulem* os dicitur quoque *Cribriforme*, sive *Etmoides*.

Forbicina (rectius fortassis *Forficina*, aut *Forcipina*) est nomen insecti sive vermis auricularis vulgo dicti, quia Germani & Belgæ credunt, quod in aures irreat, ut cerebrum offendat. Ita vocatur a cauda bifurcata ad instar forcicis, vel forcipis. Describitur ab Ul. Aldrovando *de insectis l. 5. c. 8. p. 570. ed. Bon.*

Forceps, πύργος, (ita dicta, quod ignita teneri possint) κρηπίς, est nomen instrumenti Chirurgici ferrei, variæ formæ, quo aliquid apprehenditur, eximitur, aut effringitur. Ita *forceps dentium*, ἰσθητήριον. Vide *Dentiducum*. Dicitur & *Dentarpaga*. *Forcipes*, pro calculo eximendo, Paræus *l. 16. Chirurg. c. 42.* *Forceps* ocularis, Hildan. *cent. 1. Observ. 2.* *forceps* pro extrahenda mola, *Cent. 2. Observ. 52.* pro abscissione mammarum, *Obs. 79.* pro apprehendendo vase sanguineo ad constringendum laqueo, *l. de gangr. & Sphacelo cap. 19.* *Forceps parva in Cista milit. cl. 19.* confunditur cum *forfice* & *forpice*. Vid. Rhod. *ad Scribon. n. 53.* Vide *forfex*. *Forcipum* delineationem quære in *Aquapendent. Paræi*, Hildani *Operibus* & in *Scultet. Arm. Chirurg. Part. I. Tabulis*, quæ loca monstrabit *Index primus*.

Forfex, Ψαλῖς, τριῖς, est instrumentum Chirurgicum ferreum, vel ex chalybe paratum, bifidum, vel bifidulum, quo aliquid refecatur, Rhod. *d. l.* quamvis ibidem confundatur cum *forcipe*, quod & Rul. fecit, describens: *Forfex* est instrumentum oblongum & biceps, quod manibus facile comprimi & dilatari potest, igni imponendis dirigendisque prunis atque vas aptum. Est & alia *forficum* species, qua vasa tantum ex igne sustollimus, quæ instar *forcipis* complicantur. Mentio fit *forficum* apud Oribas. *de machinam. c. 5.* *Forfices* etiam dicuntur, quibus pili refe-

cantur, diversæ tamen a novaculis, quia bifidæ. Hildan. *Cist. mil. cl. 19.* Junge *Sculteri Arm. Chirurg. Part. I. Tab. XII. fig. 4. Tab. XVII. f. 4 & Tab. XX. fig. 1.*

Foris, foras, ἔξω. Vide *Exo*.

Forma, εἶδος, ἴδιον, μορφή, est æquivocæ significationis. Vel enim significat internam & substantialem naturam & principium activum corporis naturalis, qualis est anima in homine, animalibus, & vegetabilibus, Gal. *quod anim. mor. temper. corp. seq. c. 3. l. 2. de sem. c. 1.* vel denotat externam speciem & pulcritudinem, *Orat. suas. ad artes c. 5. seq.* Unde *καλῶς*, *deformis*, & *καλῶς*, *formosus*, *Diet. n. 9.* Juxta priorem significationem opponitur *materie*, & speciem constituit, unde & substantiæ modus vocatur, Linden. *Exer. X. §. 19.* quamvis Cartesianam sapiant Philosophiam, quæ ibi traduntur, qui negat *formam* substantialem specificam. Verius mihi videtur scripserit Fr. Hofmann. *in Clav. ad Schroder. lib. 1. cap. 11. pag. 16.* A *formarum* specificarum in feminibus, aut his analogis delitescentium diversitate ex aqua producuntur diversa vegetabilium, terrarum, mineralium, salium, liquorum, lapidum, animalium genera, & per species exsurgunt. Ab his *formis* specificis dependent virtutes medicamentosæ, quæ sunt veluti *formæ* subordinatæ, uti vocat idem *ad l. 1. c. 36. p. 38.* Helmont. rursus aliter de *formarum* essentiali ratione docuit, uti videre est in *tr. formarum ortus*. Egregie quoque de *forma* rerum naturalium intrinseca scripsit Iunken. *Ch. Exp. Cur. P. I. f. 1. c. 1. p. 3. seq.* Chymici per *formam* intelligunt vel spiritum mundi, a quo corpora naturalia producuntur: vel describunt, quod *forma* rerum sit virtus generativa, quæ sibi simile quodque producere potest, ut, hominis *forma* latet in homine, & non in alio; arboris in arbore, nec non in metallo metalli, Ger. Dorneus *tr. Artific. supernatur. c. 5. in Th. Ch. Vol. I.* Vel *formæ* rerum sunt influxus cælestium, quos a superioribus habent inferiora: occultata potentia, vis & virtus ejusque rei, Rul. & Iohnf. Vel *forma* ipsis idem est, quod *Quinta Essentia*, Libav. passim in scriptis. Vel etiam de externa alicujus rei figura. Hinc *formas* plantarum resuscitare, *formas* fundere apud eundem legitur in *Syntagm. Art. Chymic. & alibi*.

Formatio, σχηματισμός, plerumque ponitur pro externa figuratone, verb. grat. *formate* pilulas, globulos, pastillos, apud Scribon. Vide in *Lex. Rhod.* Sumitur tamen & pro generatione, v. g. *Formatio* foetus passim legitur.

Formatrix virtus, δυνάμις πλαστική. Vide *Dynamis*. A Galeno describitur, quod sit ea, quæ jacto in utero semine, sive in terram, statis temporibus univèrsas & singulas conflat partes ejus, quod gignitur, quæ est optima & summa ars, quæ omnia alicujus gratia molitur, sic, ut nihil otiosum sit, aut supervacaneum, *lib. de nat. fac. cap. 6.* Vocatur ibidem δυνάμις γεννητική, *facultas generatrix*. Est ipsa anima vegetativa, Lang. *lib. 1. ep. 14.*

Formatus, epitheton est Musculorum proprie dictorum, ad differentiam Non-formatum sive informium, non inepte excogitatum a D. D. Bohnio *Circul. Anar. Phys. Prog. XXIX. p. 452.* per illos intelligens partes carneo-tendineas omnes, quas dudum Anatomici uno ore Musculorum nomine dignas judicarunt; per hos vero carneo-fibrosas congeries, v. g. tunicas præsertim medias, ventriculi, intestinorum &c.

Formica, μύρμηξ, est nomen insecti mira providentia dotati, ita ut inter rationalia Cicero & Celsus referre non fuerint veriti, cujus descriptionem prolixam & usum in Medicina vide ap. Aldrov. *l. 5. de insect. cap. 1.* Schroder. *l. 5. cl. 4. n. 103.* Fr. Hofmann. *in clav. ad h. l.* Jungantur observationes communicatæ a D. Edmundo King, Societatis Regiæ Anglicanæ Socio apud Henric. Oldenburg. *in Act. Philosop. Ann. 1666.* *Formicæ* ex melle & pane fecalitie generari, docet Helmont. *2v. potestas medic. n. 37.* *Formica* quoque dicitur *Verrucæ* species, quæ Gr. κερμακία, verruca formicaria vocatur, tumens & callosa, colore nigricans, basi lata, & cute sessili, in excisione dolores afferens, morhiunculis formicæ simillimos, a quo etiam nomen accepit, Forest. *l. 23. obs. 9.* Meminit illarum Hippocr. *lib. de humid. usu VIII. 11.* Dolor ille etiam κερμακισμός, κερμακίσις, *formicatio* vocatur, Galen. *l. 3. de fac. parab.* Foef. *Oec. p. 420.* Dieter. *n. 38.* *Formicæ*, verrucalia apostemata vel porralla, sessiles verrucæ *formicantes*, *formicationes*, *myrmecia*. Ruland. & John. *Lex. vel clarius: Formicæ* quoque vocantur exilissimorum vasculorum sanguineorum varicosæ intumescentiæ subtilissimæ cum in ano, tum in glande penis, quæ vix absque venereo inquinamento nascuntur, notante DD. Stalio *in Dissert. de motu hæmorrhoidali. c. 4. p. 13.* *Formica* etiam non solum de *Verrucis*, quæ *Myrmecia* dicuntur, accipitur; verum & notat *Herpetem Miliarem*, docente Ingrass. *comm. ad Avic. de tum. pr. n. p. 181. seqq.*

Formicans, κερμακίσις, est epitheton *pulsus*

Tom. I.

inæqualis, & omnium minimi, apud Gal. *formicarum* motui similis, estque nullus alius, quam vermiculans imminutus, a summa paupertate flammæ vitalis & cordis systole imbecilla dependens, *l. de Puls. ad Tyron. c. 8.* & *l. 1. de diff. puls. c. 26. 27.*

Formix, idem, quod *Noli me tangere*, sive *Herpes esthiomenos*, alias *Lupus* dictus. Walther. *Sylv. Med. p. 654.*

Formula, est terminus technicus, diciturque de medicamentorum, qua simplicium, qua compositorum, constitutione, cum quoad consistentiam, tum quoad descriptionem. *Formularum* differentias vide apud Schrod. *l. 1. c. 32.* *Formula urina* Paracelso dicitur urina rubra, clara, de qua *in lib. de Urinis* & *Scholiis* passim legere est.

Fornax, ἄστυ, quid significet, omnibus notum est. Dicitur & *Furnus*. *Fornacum* & *Furnorum* Medicorum historiam & differentias vide apud Schrod. *l. 1. c. 20.* Fr. Hofmann. *in clav. ad h. l. p. 29.* Theodor. ab Hoghelande, *l. de Alchem. diffic.* septem *furnorum* genera numerat: *Calcinatorium*, *Sublimatorium*, *Destillatorium*, *Descensorium*, *Fuforium*, *Solutorium*, & *Fixatorium*, ex Gebro. His addit *Furnum secretum*. Ger. Dorn. *Art. Chemic. l. 2. c. 2. seqq.* tres peculiare formas *fornacum* exhibet, secundum tres motus perpendiculares extractas, sursum, deorsum, & lateraliter latum. Plura de hac re vide apud Dan. Miliam *l. 2. Basl. Philos. de furnis* & *vasis Philos. c. 2.* Rolf. *Chym. l. 2. c. 17.* Rul. potissimum *fornacum* meminit, quarum usus est circa metallifodinas, v. g. *Fornax* prima vitrariorum, & etiam ea, in qua excoquantur venæ. *Fornax*, in qua plumbum ab argento separatur. *Fornax*, in qua plumbum & argentum ab ære separantur. *Fornax*, in qua ferrum excoquitur. *Fornax*, in qua panes ærei coquantur torrefacti. *Fornax*, in qua calefiunt panes ærei. *Fornax*, quæ foraminibus vento inspiratur. *Fornax*, furno similis. *Fornacem anemiam* porro sic descripsit, quod fiat e ferro instar tripodis, cum conisterio & foco, quæ duæ regiones per craticulam discernuntur. Conisterium clauditur janua ferrea, per quam aer subintrat. Focus autem est apertus & intus luto crasso obductus. Ergastulum est liberum spatium. Plerumque enim accommodantur res per sartagine, ollam, catinum triangularem, & similia, ita ut insistant prunis, vel parumper demittantur. Quanquam autem ignis nonnunquam flabello vel follibus intendatur, tamen subintrantis aeris, seu venti vis maxima est. Itaque & eo in loco col-

locari debet, ut janua conisteri vento, vel aeris motui exponatur, sitque nullus alius exitus undequaque fenestris & aliis clausis, præter sursum tendens fumarium, ut ita aer cogatur per prunas elabi. Id autem tunc maxime fit, cum liquare aliquid magno igni, aut calcinare volumus. Vide infra *Furnus*. De *Fornace* balneariorum vide *Rhod. ad Scribon. Larg. n. 60.* *Fornacula* est diminutivum.

Fornix, *φορνίξ*, item, *φωλὶς*. Vide *Camara*. Quid sit *fornix cerebri*, vide apud *Barthol. l. 3. Anat. c. 6.*

Forpex, vide *Forfex*.

Fortificans, idem, quod *Confortans*, *Corroborans*. *Helmont. de febr. c. 8. n. 14.*

Fortuitus, *τοχαιῶς*, dicitur de iis, quæ sine humano consilio, vel casu, vel natura eveniunt, *Galen. l. de subfig. Empir. c. 2.* *Fortuitam* curationem merito improbat *Libav. tract. Artis Med. Hippocr. & Herm. typus Tom. III. Oper. p. 119.* Vide *Fortuna*.

Fortuna, *τοχή*, opponitur *Arti & Naturæ*, *Gal. lib. 11. de V. P. c. 7.* Verissime existimavit *Helmontius*, omnes omnium *fortunas*, tam prosperas, quam adversas, concernere dispositionem divinam, non autem inclinationem, multoque minus ab astris dependere, licet in firmamento sint præsignatæ, *tr. Astra necessitant, non inclin. n. 41.* An *fortuna* aliquid possit in arte Medica & Medico disceptatur. Negare videtur *Hippoc. l. de loc. in hom. LVIII. & ex eo Mercurialis. l. 2. Var. L. c. 12.* Enimvero distinguendum est inter *fortunam* temerariam, sive paganam, & christianam, cumque scientia, prudentia, & vera pietate conjunctam. Hæc omnino requiritur in Medico. Vide de hac re plura apud *Rolf. Chimie l. 1. c. 4.*

Fortunatus, *δτοχῆς*, idem quod *Felix*. Vide *Eutychia*.

Fossa, *σκάμμα*, præter vulgarem significationem Anatomicis dicitur interior cavitas, & rima magna pudendi muliebris, quæ apparet diductis labiis, quæ & *Fossa navicularis* dicitur. *Barthol. l. 1. Anat. c. 32.*

Fossicus, idem, quod *Fossilis*, *ὄρυκτός*. Dicitur de eo, quod e terra effodi solet, estque epithet. *Salis* apud *Scribon. L. n. 59. 60.* *Diosc. l. 5. c. 126.* Vocatur alias *Montanus*, *Rhod. in not. ad h. l. Offic. Sal gemmæ, Schrod. l. 3. c. 22.*

Fossio, *σικφὴ*, *σικπῆν*, refertur a *Gal.* inter exercitia corporis validiora *l. 2. de san. tuend. 8. c. & 9.* a verbo *σικπῆν*, fodio. Hinc *fossiores* dicuntur, qui mineram metallorum e terris erunt. *Gr. σικπῆρες*.

Fossula, *βόθριον*, ita vocatur affectus oculi apud *Capivaccium*, *Præf. l. 1. c. 33.* vide *Bothrion*.

Fotus. Vide *Fomentum*.

Fovea, *βόθρος*, præter receptam significationem etiam ab Anatomicis accipitur pro pudendo & sinu muliebri. *Rolf. de part. genit. part. 2. c. 32.* Vide *Fossa*. *Foveola*, *βόθριον*. Vide *Bothrion*. In specie *Foveola*, *βόθριον*, est parvum ulcus, & cavum in nigro oculi, *Gal. def. med.* In Therapeuticis *Fovea* *J. C. Claudino* dicitur Vaporarium vel Sudatorium particulare minus, in quod unum vel duo tantum crura inseri possunt ad sudandum, & hac ratione differt a *Stupha*, quæ totum corpus vel plura hominum corpora recipere potest. *Appendic. ad libros de Ingressu ad infirmos sect. 1. p. m. 391.*

Fraces, *σέφολα* *ἢ* *ἐλαῖον*, dicuntur carnes olivarum expressæ, unde *Amurca*, sive feces in oleo, *Plin. l. 15. c. 16.* *Lind. Ex. X. §. 199.* Hinc *Fraecedo* descendunt & *Fraetidus* odor, de quibus vide *Helmont. tr. Blas meteoron. n. 12.* & *tr. Tumulus Pestis, §. Fermentum pestis*, ubi fermentationem & exhalationem putidam & fœtidam significat.

Fractura, *κλάσις*, *κλάσις*, item *ἄγμα*, *κλάσις*, passim apud *Hippocratem* lib. *περὶ ἄγμων*, & *Galen. in comm.* est species solutæ unitatis in partibus duris, ossibus & cartilaginibus durioribus, proveniens ab externo violenter continuationem dissolvente. Ejus differentias vide in *Chirurgiæ Scriptoribus*, præsertim *Hieron. Fabr. ab Aquapend. Pentateuchi l. 4. c. 1.* *Sennert. M. Pr. lib. 5. part. 5. per totum.* *P. Barbettes Chirurgiæ part. 1. c. 3.* & alios. Dicitur & *Fractio*, *Dieter. n. 437.* De *fracturis* gravidarum curatu difficilibus vide *Ephem. N. Cur. Ann. 1. Obs. 25.*

Frenator est epitheton muscutorum quorundam diversis motibus capitis super primam & secundam cervicis vertebrae inservientium, novissime inventorum, a *Dn. Duprè* Chirurgo Parisiensi in *Xenodochio Hotel. Dieu*, quemadmodum legere est in *Act. Erudir. Lips. de A. 1699. in Septembr. p. 397. seqq.* *Gal.* vocantur *Rengorgeurs*, cui *Græcum* responderet *χαλνωτήριον*.

Frenum, vide *Frenum*.

Fragiformis est epitheton trium nævorum in capite *Helvigi* occurrentium, de qua observatione legatur *Bonet. Medic. Septentr. l. 1. sect. 1. c. 8. p. 11.*

Fragilis, *κραιβὴς*, dicitur de sicco, quod facile in minores particulas dissolvi potest, *Gal. l. de Simph. Fac. c. 11. & lib. de bon. & mal. succ.*

succ. c. 10. Hinc fragilitas, κρηρότης. Ibid. De Fragilitate, vel Friabilitate metallorum lege Jacobum le Mort Metallurg. contract. p. m. 271. estque nihil aliud, quam ineptitudo ad sustinendum malleum. Opponitur Malleabilitati, de quo infra.

Fragmen, Fragmentum, ἄγμα, κίραγμα, vel idem est, quod Fractura: Vel particulas quasdam a toto solido corpore separatas significat. Ita fragmina calculi dicuntur sabulum & ranula. Scrib. Larg. n. 152. Vide Lex. Rhodii.

Fraternitas, ἀδελφία, item Fratratio. Vide Adelpheia. Peculiaris quoque est Spagyricorum quorundam Fraternitas de Rosa Crucis, de qua vide iudicium Libavii integro tract. de Philosophia Harmonica Magica Fratrum Rosae Crucis, Operum Tom. IV. & Dieter. Intr. p. 1208. Fratres Lombardorum, vel Salernitanorum dicuntur partus monstri, verminosi. Ephem. N. Cur. An. I. Observ. 1. Frater quoque vocatur & fratris uterini lapis Philosoph. Th. Chym. Vol. II. pag. 727. & Frater Mercurii dicitur Sol, vel Aurum, p. 725.

Fraus, ἀπάτη, idem quod dolus, impostura, deceptio. De fraudibus Pharmacopœorum nonnullorum legatur elegans libellus inscriptus: Declaratio Fraudum & Errorum apud Pharmacopœos commissorum Listeri Benacii cum Dialogo Joh. Anton. Lodeti ejusdem argumenti a celeberrimo quondam Bartholino Latinitate donatus. Optandum verò esset, ut in gratiam boni publici potius vernacula lingua divulgaretur, ut & Magistratui & subditis fraudes illæ melius innotescerent, & communi opera adversus illas competentia investigarentur & excogitarentur.

Frena, dentium alveoli apud Atrium Cleftum de morbis strangulator. c. 3.

Frenans medicamentum, χαλινωγώγιον, dicitur Fernelio, quod ferocientes humores, turgentes & quoquoeversum impulsos coercet atque compescit, Therap. lib. 5. c. 2. Idem, quod Domans.

Frenco, σαρκώω, significat proprie supremis labris, vel etiam dentibus aliquid evello, uti faciunt bruta ἀποδέτω, utrinque dentata. Hippoc. l. de artic. 28. Gal. in comm. Adde Boes. Oec. p. 558. Improprie significat subsannare mortis labris & irridere. Unde sarcasmus sive subsannatio vocatur in Rhetoricis.

Frenum, φρενίον, κινηδότηριον, dicitur vinculum illud, quo præputium glandi penis adheret. Alii Canem vocant. Rolf. de part. P. 1. c. 3. Barthol. l. I. An. c. 14. Frenum etiam

vocatur in sceminis angustia tenuis sinus pudoris externi, labia arctius jungens uteri sinus colli ex parte obtendens, quæ aliquam notam virginittatis præbet in virum nondum expertis. Linden. Physiol. Med. l. 2. c. 7. art. 15, p. 318. Vide etiam Galinos.

* *Fraga, κούρα, herba notissima, quæ fructum gignit gustu gratissimum. Medici vocant fraga etiam excrescentias quasdam densiores, sphericæ, globosæ, capitatas, granulosas, tenui pediculo cuti podicis adhaerentes. Hæc fraga a causa venerea frequentissime observata fuerunt, & præsertim in iis, qui præposteram venem passî sunt.*

Frequens, πυνός, idem, quod Creber. Vide Creber. Frequentia specialiter dicitur Ger. Dorneo in Philos. Speculativa capitul. 5. concepti circa veritatis amorem perseverantia.

Fresum, ἔρεσμα, a frendo. Vide Eregmos. Friabilis, ψευδής, Friabilitas, ψευδότης, dicitur de eo corpore, quod est inter humidum & siccum medium, & facile in minimas particulas potest dissolvi, Galen. de bon. & mal. succ. cap. 10. Ita caro friabilis nulli legitur lib. 3. de Al. Fac. cap. 27. Dicitur & ψευδής, vide Psapheros, item Spuosos, vide Thraustos.

Fricatio, Frictio, τριβίς, ἀντριβίς, vide Anatripsis. Duplex est: sicca & humida. Illa est, quando corpus unversum, vel membrum ejus solis manibus, vel linteo, nullo admisso humido, aut pingui corpore fricatur. Eadem & chirothecis aliquando perficitur, εὐχρησίδων, Rhod. ad Scribon. n. 180. Hæc vero dicitur, quæ fit per aquæ & olei admistionem. Alias frictio in genere duobus modis usurpatur: uno quidem, pro omni motu, qui extrinsecus tam sanis, quam ægris adhibetur ad cutem, quovis tempore: altero vero, vel est pars exercitationis, vel potius, ut ait Gal. exercitationi subservit. Differentiæ sex frictionum numerantur. Mollis, Dura, & inter eas media, Multa, Pauca, & in eo genere mediocris. Dura ligandi, mollis solvendi, multa minuendi, mediocris carnem generandi vim habet, Galen. l. 7. de san. tuend. c. 2. & in specie de frictione cum oleo, l. 2. de Sim. Fac. c. 18. & alibi. Vide Rolsink. O. & M. Med. l. 4. f. 10. part. 1. c. 1.

Frigefactio, Frigefaciens: Frigiditas, Frigus, Frigidus, ψυχρότης, ψυχρός, ψύξις, ψύξις. Terminorum significatio nota est. Opus est distinctione. Vide infra Frigefaciens.

Frigidarium, vocabatur ahenum in balneis veterum, frigidam continens aquam, quemadmodum reliqua duo, Caldarium, calidam,

pruna, nuces, & his similia, Schroder. l. 2. c. 12. ubi catalogum officialium fructuum invenies. Dividuntur in fugaces & solidiores, qui reponi possunt. De utrorumque facultatibus, vide passim apud Galen. præsertim l. de atten. viñ. rat. c. 10. Dividuntur & in maturos, vel immaturos. Tropice fructus terræ etiam vocantur metalla, quatenus ex sua matre, aqua, in aliam matrem subintrant, nempe terram, in qua perfcitur arborum suarum operatio, radicibus in aqua defixis. Ger. Dorneus de general. mineral. c. 3. & 4. Fructus etiam metaphorice omne commodum significat.

Frugalitas, ἀπέλιος, σωφροσύνη, notat mediocritatem in assumendis cibis, & temperantiam. Hæc est noverca Medicorum, & apud præfatos tanta fuit, ut ad victum nihil opsonii deesse existimaverint, modo ne deesset oculus, verbis Scaligeri apud Lind. Ex. XVI. §. 160.

Fruges, in genere idem, quod *Fructus*. In specie tamen denotat duo genera: *Frumenta* & *Legumina*. Claud. Deodat. l. 1. Pantb. Hyg. c. 27. Jul. Alex. l. 8. Sal. c. 8. C. Hofm. Instit. l. 5. c. 4.

Fruitio, ἀπόλαυσις. Vide *Apolausis*.

Fruventum, Gr. σίτος, significat omnia granorum genera, ex quibus panis conficitur. Idem quod *Fruges*. Hinc *Fruventacea* gustamenta, σιτηρὰ γλυκύτητα, Hippocr. 1. de R. V. l. A. r. 18. Jung. Gal. in com. De frumentorum conservatio- ne, morbis &c. vide *Ephem. N. Cur. An. II. Observ. 112*. Quod puellæ cuidam in Norvegia *frumentum* ex oculis & alia stillaverint, quemadmodum e Thoma Barthol. notavit Bonet. Med. Septentr. l. 1. sect. 22. c. 53. p. 254. fides sit penes Autores.

Fuca, φούκος, *Phycis* etiam Lat. est nomen piscis saxatilis bonæ carnis, & grati saporis, cujus meminit Galen. l. 3. Alim. Fac. c. 30. & l. de atten. viñ. rat. c. 8. Ejus vero descriptionem usumque in cibis & medicina pete ex Aldrov. l. 1. de pisc. c. 8.

Fucatus, idem tropice, quod *Palliatus*. Ita *fucatus* elephantiasis curatio eorum ægrotum, qui nullo remedio in integrum restitui possunt, traditur & legitur apud Julian. Palmarium de morbis contagios. l. de Elephantias. c. 7.

Fucus, φούκος, est homonymum. Vel enim significat *Insectum* quoddam vespis, vel apibus simile, cujus descriptionem vide apud Aldrov. l. 1. de Insect. c. 5. Vel significat colorem, vel pigmentum & ornatum peregrinum, quo *fucatus* aut faciem, quod pertinet ad *Cosmeticam*,

quorum *fucorum* exempla vide apud Forefl. l. 31. per totum; aut capillos, Keuchen. ad Q. Sever. p. 100. Græc. χιρῶμα. Hinc & herba marina, species *Alge*, unde tinctura quædam defumitur, φῶκος, *fucus*, dicitur, C. Hofm. l. 2. V. L. c. 28. 29.

Fuga, φυγή, refertur inter affectus animi, & opponitur cupiditati, estque passio animi consistens in depressione spirituum, & malum absens e longinquo adspiciens, de quo affectu vid. *Vvillis An. Brut. Part. II. c. 9*.

Fugax, ἀρῆλος, idem, quod *Hovarius*, est epitheton fructuum quorundam, qui nascuntur eo tempore, quod *Horam* vocant. Est autem *Hora* Græcis id anni tempus, in cujus medio caniculam exoriri contingit. Dicuntur vero *fugaces*, quod recentes ad reponendum sint inepti, v. g. Cucurbitæ, Mora, Pepones, Melopepones, &c. de his vid. plura apud Galen. l. 2. de Al. Faci. c. 2. Abscessus *fugaces* dicuntur M. A. Severino, qui de loco uno leviter in alium transferuntur l. de Abscess. Critic. c. 14. p. m 25.

Fugile, vel excrementum auris denotat, & ita cum *Cerumine* coincidit. Ad cujus similitudinem etiam sordes flavæ in urina apparentes *Fugilis* nomine veniunt apud Paracelsum, cerebrique & aurium dolores significant, in *Schol. ad Lib. 2. de Urin. cap. 1*. Vel *Apostema* circa aures notat, quod *Parotis* vocatur. Rul. & Johf. Vvalth. *Sylv. Med. p. 1210*. Paracels. & *Fugilativum* vocat l. 2. de Tartar. tr. 2. c. 5. Apud Forestum dicitur *Fugilla*, & in genere idem est, quod *Bubo*, i. e. *Apostema glandulosum*. In specie vero *Parotis* sive tumor glandularum sub ipsis auribus ita vocatur. *Obs. Chirurg. l. 3. Obs. 7. Schol.*

Fugitivus, addito *Servus*, vocatur Chymicis Mercurius, ideo, quod, etsi putent se probe eum ligasse, nihilominus effugiat. Vide *Servus*.

Fulcimen, *Fulcimentum*, ἄουρα, ἐνέχυμα. Vide *Ereisma*. D. Henr. a Deventer *fulcimentum* κατ' ἐξοχλήν nomine insignivit in sella parturientium perforata asseris posterioris partem superiorem, cui parturiens dorso lumbisque incumbit & acclinata quiescit. *Lum. Nov. pro obstetr. c. 26. p. 90*.

Fulica, λυφῶν, ἀραδίος, juxta Ciceron. est nomen avis aquaticæ, cujus descriptionem & usum in cibis ac medicina vide apud Aldrov. l. 19. *Ornith. c. 13*. Meminit & Jul. Alex. *Salubr. l. 13. c. 4*.

Fuligo, λυγρίς, est terræ materiæ ad plenum perustæ exhalatio, & differt a fumo, qui est

est exhalatio a semiusta & humida materia proveniens, Galen. *advers. Lyc. c. 2. fin. Fuligo* vapor terrestris, *Fumus* mistio quædam ex terrestris & aquea substantia, *lib. 8. meth. med. c. 5. fin.* De ejus natura & facultatibus medicamentosis vide Gal. *l. 7. de Sim. Fac. b. t. Schrod. lib. 4. cl. 2. n. 384.* Fr. Hofm. *in Clav. p. 584. seq. Fuliginem* e fumo provenire vult Junken *Chym. Exp. Cur. P. I. sect. 3. c. 11. p. m. 242.* Fuligo quoque est, qua pictores utuntur, & fit variis modis, & multis ex rebus. Apud nos fit ex tæda. Dioscor. *fuliginem* prædicat e vitriariis officinis, cujus vis medica est, adstringere, & erodere, *l. 5. c. 182.* (de *fuligine iburis* & alia ex myrrha, resina & styrace, *vid. eund. l. 1. c. 84. 85.*) Rul. & Iohnf. *in Lexic.* Per similitudinem *fuligo* quoque vocatur excrementum terreum oleosi sanguinis, quod illi in flammulam vitalem, quem Spiritum vocamus, accento & deflagrato superest, Linden. *Ex. XV. §. 125.* D. D. Hofmann. *in Dissert. Anat. ad Horno Microc. p. 152. fuliginem* excrementum aqueum vapidum, salis & sulphuris spirituosi parte maxima orbatum pronunciauit. Estque vel naturalis, vel præternaturalis, quando excedit. Hæc evacuari debet per poros cutis. Lind. *Ex. XIII. 400. seqq.* A purgantibus vero augetur, §. 374. Retentæ vero *fuligines* valde nocent, *Ex. XV. 132.* Inde oritur magna *κνυβένος*, *fuliginosa*, nigra, Hippocr. *lib. 3. Epid. agr. post. stat. pestil. c. l. 6. Epid. f. 5. t. 14.* Saliva *fuliginosa* & sputum, *l. 2. de Morb. L. 2. Coac. t. 390.* Jung. Foef. *pag. 384. 385.* Hanc de *Fuliginibus* sententiam præsertim per expirationem a natura propellendis adeo absurdam dixit Charltonus, ut Heraclito risum excutere posset, *Oecon. Ann. Ex. IIX. §. 14.* an vero fatis probaverit, merito adhuc dubitatur. *Fuligo metallorum* proprie dicitur *Arsenicum*, sæpe etiam *Mercurius*. Rul. Iohnf. Helmont. paulo aliter de *fuliginis* natura docuit, statuens, omnem *fuliginem* partim esse sal volatile concreti præservatum ab inflammatione propter aquæ evolantis commistionem, partim esse oleum, quod evolandî celeritate combustionem præterfugit, *tr. Complex. atque Mist. Element. figm. n. 33. Fuligines sanguinis* non esse causam Asthmatis, aut Tussis, vult Idem *tr. Asthma c. Tussis n. 54. seqq.* De spiritu *fuliginis* vid. Schrod. *d. l. & Hofmann. Vvillis Pharm. Rat. Part. I. sect. 5. c. 2.* Spagyricis *fuligo* duplex est: Humida & sicca. Humida est cælestis vapor per distillationem prolectus: Sicca per ollam & cooperulum æreum, ut, a Cinnabari vapor albus. Nicol. Flammellus *Annot. Theatr. Chym.*

Tom. I. pag. 778.

Fulmen, *νεφελίος*, quid proprie significet, Physicorum est, docere: Nimirum ignis in nubibus accensus, & cum fragore, quem *Tonitru* vocant, disiectus, in nitrosus, sulphureis & aliis particulis, quales ad pulveris pyrii constitutionem concurrere solent, consistens. Vide plura apud Joh. Marc. Marci *Philos. vet. rest. Part. II. sect. 5. subs. 1. & Ephem. N. Cur. Ann. II. Obs. 27.* *Fulmen* Chymicis dicitur flores cupellati argenti in ipsius cum plumbo repurgatione. Unde *Fulminare* metalla idem est, ac repurgare, potissimum quæ perfecta dicuntur. Vide *Tonitru*.

Fulminatio, (an non Gr. *κρηβένος* dici possit?) est gradatio metallica cum excoctioe ad purum in cineritio, cujus perfectio veluti esfulgente indicatur splendore. Inde etiam nomen operi est, quod *Coruscatio* veluti in fulmine apparente fulgure fiat. Nam postquam assumptæ segregatæque sunt alienitates (veluti fluores adjecti, plumbum, mineralia conjuncta) nubecula quædam sulphurea obequitat per superficiem, unde postea purpureus elucet splendor, quem *fulgur*, vel *fulmen*, aut etiam florem nuncupare solent, qui cum dispareret, relictus *Regulus* refrigeratur. Ruland. & Iohnf. De *lapide fulminari*, *Auro fulminante*, vide *Ceraunios*, *Ceraunochrysolis*. De musco clavellato & similibus herbis *fulminantibus* *Ephem. N. Cur. A. I. Obs. 97. in Schol.*

Fulvus, *υπόρος*. Vide *Cirrhos*.

Fumans est apud Chymicos epitheton cujusdam Spiritus, cujus duo habentur processus; Unus quidem est Mercurialis & Jovialis, qui & *Fumitorium* perpetuum vocatur, organis respirationis valde noxius, nihilominus Steph. Blancardus usum aliquem externum assignat, nimirum si tophis gallicis illinitur; *in suo vernaculo tractatu de Venere obsessa c. examinata*, p. 192.

Fumaria corporis majora, Arteria & stomachus, Cælius Aurel. *Chronic. l. 1. c. 1.*

Fumigatio, Gr. *καπνισμός*, *ἀποκαπνισμός*, *ἰποκαπνισμός*, Chymicis est per fumum acrem corrodentemque calcinatio. Et fit diverso modo: Metalla nobiliora afflatu plumbi fusi, vel hydrargyri fragilia redduntur & postea comminuuntur terendo cum sale. Rul. & Iohnf. Vel *Fumigatio* dicitur species solutionis Chymicæ, et ad calcinationes pertinet, quando metallum, vel materia solvenda, per vaporem vel fumum adscendentem e particulis salinis cujuscumque notæ superficie tenus corroditur, et temporis tractu in pulverem redigitur. Jac. le Mort *Chymic. Medico-Phys. c. 3.*

p. 20. Ita & Calcinitio philosophica vulgo dicta Cornu Cervi est nihil aliud, quam *Fumigatio*. Morley *Coll. Chym. Leid.* c. 141. Alias *fumigata* dicuntur *νεκρῶσι*, ut sunt carnes, pisces &c. Parac. *l. 2. de Tartar. trach.* l. c. 1. Apud Medicos vero *fumigatio*, *ἰατρικὴ καπνισμὸς*, dicitur, quando rei alicujus nidor sufficit per infundibulum imbibitur, vel per arundinem fumus haustus excipitur, uti fit cum Nicotiana, vel Tabaco. Dioscor. *l. 3. c. 126.* Plin. *l. 26. H. N. c. 6.* Vocatur & *Fumigium* Forest.

Fumitorium, cum epitheto, perpetuum, vocatur Spiritus Fumans prior. Vide *Fumans*.

Fumus, *καπνός*, quid sit, & qualis exhalatio, vide *Fuligo*. *Fumus* proprie est id, quod ex rebus, cum cremantur, exhalat, Lind. *Eserc. XV.* §. 124. 128. In nobis est idem, quod *fuligo*. Paracels. omnem *fumum* existimat esse de narcotico anodyno cum stupefactione innata, *l. 10. Parag.* §. 2. Spagyricis & Metallurgis *Fumus albus* est Mercurius. *Fumus citrinus* est Sulphur. *Rubeus* est Auripigmentum. *Fumus virosus*, vel virus est aura illa, vel vapor venenosus, qui aliquando oritur cum periculo vitæ in metallifodinis, vulgo *Schmadden*. Sunt & *Fumi* Alchemici venosus, v. g. in operationibus Mercurialibus & Antimonialibus, contra quorum virus opus est remediis, de quibus vide Magistri Odomari *Practicam ad discipulum in Tom. III. Theatr. Chym.* *Fumus duplex* est materia lapidis Philosophorum, i. e. Sulphur & Argentum vivum. Efferarius Monachus *de lap. Philosoph. ibidem*.

Funambulo, *σχονοβάτης*, vocatur histrio quidam, qui agilitate membrorum mira præditus graditur, saltat super funem, suspendens se variis modis. Exempla rariora vide apud Alex. *l. 6. Salubr. c. 4.* & Lang. *l. 1. ep. 10.* *σχονοβατήν*, *funambulatio*, Foef. *n. 609.*

Functio, *ἐπιέργεια*, idem, quod *Actio*, de quo supra suo loco. Adde Barthol. *in proœm. Anat.* & Willis *An. Brut. P. I. c. 4.*

Funda, *σφῆδον*, Medicis est nomen fasciæ, vel *Mitelle*, vel deligationis certæ, naso, jugulo, labio inferiori applicandæ, Gal. *de fasciis.* Hipp. *l. 1. de art. t. 74.* Foef. *p. 604.*

Fundalia, vocavit Lullius *Feculas*, sive *Gersas*, teste Libav. *Alchym. Pharmac. c. 21.* Vide *Fecula*.

Fundamentum, *βάσις*. Vide *Basis*.

Fundo. Vide *Fusio*.

Fundulus, *καβιός*. Vide *Cobites*. *Fundula* etiam dicitur alia pisciculi species, quæ alias *Capito* dicitur, aut *Gobio capitatus*. Aldrov. *libr. 5. c. 27.*

Fundus, *ὑπόδαρ*, dicitur de inferiore parte ventriculi, Galen. *l. 5. de L. A. c. 6.* Item de inferiore parte testium, uti ex Polluce notavit Fallop. *in Obs. Anat. T. 1. p. 418.* De *Fundorum* terræ varietate vide Helmont. *paradox. t. n. 3. 16.* *ὑποδαρῶδες*, *funditus*, pro omnino, profusus, legitur apud Hipp. *2. de R. V. l. A. v. 42.* Adde Foef. *p. 543.* *Fundus urinae*, idem, quod *sedimentum*, Parac. *de Urin. judic. l. 1. Tr. 1. c. 3.* & alibi.

Funestus, *ἰατρικὸς*, *ἰατρικὸς*, idem, quod *Lethalis*, dicitur de eventu morbi ad mortem terminante, & quidem dupliciter, vel simpliciter & necessario, vel magna ex parte, Gal. *5. aph. 2.* & 3. Vide Dieter. *litr. n. 385.* Lind. *Ex. XII.* §. 27.

Fungus, *μύκων*, diversimode accipitur. Aut enim notat excrecentiam terræ, vel excrementum terræ quoddam variæ formæ & figuræ, suntque hujusmodi *Fungi* rudimenta plantarum: *Eph. N. C. A. II. O. 54.* quorum tres species recentur: Esculenti, Officinales, & Venenosi *fungi*, de quibus vide Botanicos, præsertim Clusium de *fungis*. Officialium Catalogum lege apud Schroder. *l. 2. c. 13.* Tales *fungos* terrestres dicit Helmont. esse *Lessus terræ pelle obductas*, sive *fumum transcorticem*, *tr. Imago ferm. imprægn. n. 31.* *Fungus* minimus dicitur *Fungillus Mithridaticus*, *Eph. N. Cur. A. III. Obs. 34.* Inter omnia esculenta *fungi* pessimi sunt cibi, Galen. *l. de bon. & mal. succ. c. 4.* & de puer. *epil.* Aut significat *Fungus* excrecentiam quandam in partibus ulceratis ex humore nutritio corrupto natam, veluti tuberosam eminentiam, cujus meminit Hippocr. *lib. 2. de morb. XLIX. 10.* Clarius vero apud Galen. *l. 5. de L. Aff. c. 1.* & *c. 3. in 3. Epid. t. 49.* Horum plures observationes quære in Hildan. *Cent. 1. Obs. 15. Cent. 2. O. 35. 36. Cent. 3. O. 1. l. de Ich. & Melicer. c. 23.*

Funiculus, cum epitheto *umbilicalis* dicitur congeries vasorum umbilicalium fœtus cum suo involucre, cujus miram contorsionem observavit & delineavit D. Ruyschius in *Centur. observ. Anat. Chirurg. Obs. XI.* Ejus naturalis descriptio videatur apud Anatomicos, & inter novissimos apud D. D. M. Hoffmann. *Id. Machin. hum. sc̄ct. 13. §. 11. Conf. Barthol. lib. 1. Anat. c. 37.*

Funis, *σχοινόν*, *σχοινόν*, quid sit, non indiget declaratione. Pertinet inter instrumenta Chirurgis necessaria, uti patet ex Hipp. *4. de artic. t. 63.* ex quo loco simul patet, *navium funes* vocari *σπῆλαι*, *armamenta*, teste Gal. *in comm. ad h. l. Arabes* venam Medianam vocasse

caste *Funem brachii*, testatur Joh. Zecchius *lect. 11. in sect. 1. Aph. Hipp. p. m. 109.*

Furcula, idem, quod *Clavicula*. Avic. l. 4. *fen. 5. rr. x. c. 8.* Vide supra, *Clavicula*. *Furcilla* etiam idem est, quod *Bulimus*, quæ significatio, uti minus est obvia, ita passim ignorata. Lind. *Ex. XIII. §. 58.*

Furfur, *πίτυρον*, proprie significat pelliculam sive corticem, quæ a frumento inter molendum abscedit. In qua significatione apud Hipp. & Gal. aliquoties occurrit, v. g. Hipp. l. 7. *Epid. XXXIII. 8. 2. de diata XI. 19.* Gal. l. 1. *de C. M. S. L. c. 8.* & alibi, ubi *furfurum* facultatem detergentem ad gargarismata laudat. Qua fini & frequenter Clysterum decoctis addere solent Galli, uti patet ex Philiberti Guybert. *Medecin Charitable* idiomate Gallico expressa, in principio. Ab hujusmodi *furfuribus* panis dicitur *πίτυρος*, *furfuraceus*, ubi *furfur* a farina non est separatus, qui & *ἀντίπιτος* & *συνουσις*, vocatur Gal. l. c. 2. & omne *furfurum* *πίτυράδες* habere vim deterforiam dicitur c. 12. ab eorum similitudine etiam *πίτυρα*, *furfures*, dicuntur particulæ excrementorum cum urina prodeuntes, Hipp. 2. *de Nat. hum. t. 21.* unde & *πίτυράδες* *ὄντες*, *furfurum* sedimentum, & urina *furfurea* vocatur, *Coac. t. 581. com. 2. Progn. tex. 28. libr. 7. aph. 44.* Vide *Diet. n. 684.* *Furfurosi* quoque vocantur, quibus assidue squamulæ, veluti *furfures* in scabie gignuntur, quæ & peccendo, aut scalpendo decidunt. Unde & affectus *πίτυρα*, *furfures*, aut *πίτυράσις*, *furfuratio* vocatur, quæ *Porrigo* dicitur, Gal. l. 1. *de C. M. S. L. c. 6.* *Seren. de re medica c. 3.* ubi & *Farvea nubes* appellatur, Keuchen. in not. p. 94. Causa ejus consistit in portionibus siccoribus salinis & ad scabiem siccam referri potest. *Furfurifca* etiam vocatur ille morbus. *Vitalis de Furno Medicin. c. 69. p. m. 74.*

Furiosus, *μανιακός*, vide p. *Furor*. Porro est etiam epitheton *Flatus*, de quo vide supra *Ambulo*.

Furnus, idem, quod *Fornax*, vide supra. Rolfink. expresse scripsit, pari passu ambulare, *Chym. l. 2. c. 17.* *Furnus* est locus, capsula, & velut officina Vulcania ignis coercendi, regendi, recteque administrandi gratia excoctata. Vocatur ibidem Domicilium & Claustrum Vulcanium. Ruland. ita descripsit: *Furnus* est locus, in quo ignis ad materiam Chymice tractandam dextre & convenienter accommodatur. Estque *Apertus* vel *Tectus*. *Apertus* est, cujus pars superior est aperta. Estque tum *Probatorius*, tum *Ventofus*. *Probatorius* vel *docimasticus* dicitur, in quo me-

talla perfectiora purgantur, examinantur, vel, ut usitatori rem vocabulo delineem, fulminantur. *Furnus* ventosus seu *Anemia* dicitur, in quo beneficio venti ignis vim augentis mineralia liquantur & fundunt. *Furnus tectus* est, cujus superficies tecta est. Estque vel *simplex*, vel *compositus*. Ille, qui simpliciter & absolute alterius adminiculo constat, estque vel *Calcinatorius*, vel *Dissolutorius*. Ad calcinatorium pertinet *Cæmentatorius* & *Reverberatorius*. *Dissolutorius* est vel *Ascensorius*, vel *Descensorius*. Ille est vel siccus, & quidem aut in *vesica*, aut in *catino arenario*; vel *Humidus*, sive *Balnei*. *Furni compositi* dicuntur ii, ubi uno igne plures *furni* foventur, ut sunt *Athanor* & *Acedie furnus*, de quibus supra Rul. Plura legantur apud D. D. Wedel. *Pharm. in A. F. R. l. 1. f. 5. c. 2.* Joh. Franc. Vigan. *Medull. Chymicæ circa fin. de Furnis & Vasis.* Morley *Gall. Chym. Leid. c. 196. seqq.* Iunken *Chym. Exp. Cur. P. I. f. 1. c. 2. p. 36. seqq.*

Furo, *ἰκτίς*, idem, quod *Viverra*, sive *Musfela Sylvestris*. Vide *Ictis*.

Furor, *μανία*, est species vehementioris delirii absque febre, cujus accuratam descriptionem invenire licet in Willis *An. Brui. part. II. c. 12.* Vide supra *Delirium*. Junge Dieter. n. 512. 518. Ejus species est *Furor ἐρωτικός*, *amatorius*. Helmont. negat *furorem* esse mentis affectum, aut animam rationalem lædi, *tr. Formar. ortus n. 79.* & *tr. Imago mentis n. 6.* Qui tali affectu laborant, vocantur *furiosi*, *μανιακοί*, *μωμόμοι*. Vide *Mania*.

Furunculus, *δοθήν*. Vide *Dothien*.

Fusaneus, *χρῆσις*, *ῥύσις*, dicitur de piscibus, qui gregatim simul natant, & fusim retibus capiuntur. Aldrov. ex Aristotele l. 2. *de pisc. c. 18.* & l. 3. c. 18. Quando vero de morbis dicitur, est Gr. *σποραδικός*, vide *Sporadicus*, & opponitur *Endemiis*, vel *Epidemiis*. Gal. in *def. Med.*

Fuscus, *σμός*, *πέλος*, est nomen coloris inter nigrum & candidum medii, magis tamen ad nigrum vergentis, Gal. c. 3. in 3. *Epid. t. 3.* Dicitur *umbrosus*, *σκιαρός*, *σκιώδης*. Hinc quædam medicamenta Galen. dicuntur *σμού*, *fusca*, Gal. l. 6. *de C. M. S. G. c. 8. 10.* *Fuscado faciei* legitur apud Forest. l. 31. *Obs. 3. in Schol.* *Fuscado lingue* vulgo dicitur *Angina*, teste Lang. l. 1. ep. 4.

Fusio, *χρῆσις*, terminus est Chymicus, exprimens in genere liquationis speciem per ignem. Unde & *fusio* & solutio per ignem pari passu ambulant. *Tract. de Alchemia incerti Autoris c. 32. in Volum. Chym. III.* Usitatus,

tatius vero *fuso* de metallorum & mineralium liquatione dicitur, *Liquifacitio* de pinguis & concretis, notante Iunken *Corp. Pharmaceut. sect. 1. c. 2. n. 4. p. 9. & c. 4. n. 2. p. 18.* Jungatur & Wedel. *Pharmac. Acroam. l. 1. sect. 4. c. 2. p. 145. seqq.* Specialiter *fuso per Antimonium* dicitur, qua verum aurum non modo a metallis imperfectis, sed etiam ab ipso argento separamus, & fit hoc modo: Accipio aurum aliis metallis mixtum, ipsique tres partes Antimonii pulverisati commisceo, & in crucibulo igni contumaci in furnum ventosum pono. Postea iuvante, si placet, solle probe liquefactum in Pyramidem calefactam sevoque illitam transfundo, ubi labris malleo concussis regulus aurum continens in apice residet, quem malleo detrunco. Antimonium porro residuum rursus in tigillo igni ad tertiam etiam vicem impono, & prædicto modo procedo, ut omne aurum ex antimonio protrudatur. Tandem regulos hocce singulos in catillo terreo prope follem pono, carbonibusque superpositis in modum fornacis ignem accendo, tam diuque flammam superinduco, quousque omni antimonio evaporato aurum purum putumque resideat, quod statim coagulat. Hæc Rul. & Iohnf. Vide & Rolfink. *Chym. l. 2. c. 2. Fusorum*, quæ Gr. *χρυσά* vel *καυτά* dicuntur, Catalogum lege apud Libav. *Synt. A. ch. l. 2. c. 4. seqq.*

Fusor proprie dicitur in Arte vitraria, qui debitum sal, cineribus & arenæ pondus assignans vehementi igne efficit, ut in massam coeant & albedinem cum diaphaneitate acquirant, quod si metallum iusto durius atque adeo fragile sit, sal vel cineres, si tenerius vel mollius, arenam addit miscendo, usque dum illud temperamentum assequatur, quod non aliter, quam operando dignoscitur. Christ. Meretti *ad Ant. Neri Art. Virr. p. 269.*

Fustigatio quid significet, ex aliis Lexicis peti & haberi potest, nimirum plagas baculo vel fuste inflictas. An vero fustigatio, nec non tortura, remedii loco esse possit podagricis, questionem movet P. Ammann. *Irenic. p. 174.* respondens esse quidem liberrimè voluntatis, sed remedium ignominiosum.

Fusis pistillaris, *ξύλον ὑπηρειδές*, inter instrumenta refertur ad articulos reponendos ab Hippocr. 4. de artic. r. 57.

Fyada, id est, *Mercurius, fumus albus*. Rul. & Iohnf.

G

Grecum Γ apud Medicos Græcos *unciam* notat, Rhod. *ad Scribon. num. 71.* Vide textum Græcum Galen. in *libris de compos. Medic. & facile parabilibus*, item de *pond. & mens.*

Gabal, vide *Cabales*.

Gaballa, Gaballia. Vide *Cabala*.

Gabanala, nomen dicit fuisse primævum artis Cabalisticæ ab Autore, Paracelsus *Philos. sagac. l. 1. §. Probatio in Necromantiam*.

Gabireæ, *γαβιρέα*, species est Myrrhæ pinguisima læto & pingui solo nascens, quæ copiosam sudat Stacten, teste Diosc. l. 1. c. 77. Gorr.

Gabricu, terminus est Spagyricus, denotans *Maritum Philosophicum*, i. e. *Sulphur Philosophorum*, cuius fœmina dicitur *Beya*, i. e. *Aqua Mercurialis*, *Theatr. Ch. Vol. III. p. 675. & Vol. IV. p. 736.*

Gados, *γάδος*, idem, quod *Galeus*; de quo infra suo loco. Vide Lind. *Ex. XI. §. 24. seqq.*

Gæa, *γαῖα*, *Terra*. Vide *Ge*.

Gæodes, *γαῖωδης*, vel appellative, vel proprie accipitur. In illa significatione idem est quod *Terrestris, Terrenus*, a *γαῖα*, *terra*. Vide *Ge*. Hac vero significatione notat lapidem de genere *Astitarum*, etiam si Dioscorid. separatim de utroque differat l. 5. c. 161. 169. Terram in se complectitur, ut plurimum quidem candidam, sed aliquando pallidam, aliquando luteam, solaque figura a *Belenite* differt. Hic enim instar sagittæ oblongus est, *Gæodes* vero rotundus. Muscus, qui ei adhaerescit, olet violam. Hic lapis adstringit, siccit, caliginem oculorum discutit, & illitus ex aqua testium mammaramque inflammationes sedat. Hæc ex Dioscor. d. l. Gorræus.

Gagates, *γαγάτης*, est species lapidis minus pretiosi, ita dicta a fluvio *Gagas* in Lycia, vel secundum alios in Cilicia, ex liquido bitumine, vel ex succo pingui & bituminoso concreti, qui igni admotus ardet & bituminis odorem reddit. Perperam a nonnullis confunditur cum *Succino*. De huius differentiis et usu Medico vide Galen. l. 9. de *S. Fac. l. 9. de C. M. S. L. c. 2.* Scribon. n. 225. Rhod. in *Not. ad b. l. Dioscor. lib. 5. c. 146.* Lang. l. 1. ep. 75. *Chiocum Mus. Calceol. sect. 3. p. 355. seq.* Schroder. l. 3. c. 33. Hofm. in *clav. ad b. l. Rulandus* cum *succino* confudisse videtur.

Gaietanus, *γαῖτηνις*, est epitheton vinculo-

G E E

rum

rum ex materia agre putrescibili factorum, cujus meminit Galen. *lib. 13. Meth. med. cap. 22. ad fin.* Jul. vero Alexandrinus opinatur, significari hoc nomine fides chordasque ex animalium nervis eductas concinnatasque, quæ vulgo *Garveta* dicuntur, & materia est corrupti aut putrescere non admodum facilis, *in notis ad b. l.*

Gala, γάλα, Lac significat. Est vocabulum valde æquivocum. Proprie & usitatissime ita dicitur liquor ille candicans, calidus, dulcis, tenuis ad mammas & ubera collectus, & functione, vel pressione externa papillarum infantibus & brutis noviter exclusis pro nutrimento elicitus & excretus. De hujus materia ingens est Medicorum veterum & recentiorum disensus, dum alii sanguinem & quidem menstruum Lactis materiam statuerunt, inter quos est ipse Hippoc. quamvis non penitus expresse scriptum reliquerit, tamen facile colligi posse videtur *ex 5. aphor. 29.* Gal. vero *δικαζουδον* asseruit *l. de V. S. adv. Erasistratum c. 5.* unam esse *δωξιν* vel essentiam lactis & menstruum & amborum communes fontes, nempe venas. Quos principes secutus fuit postmodo totus pene Doctorum Medicorum chorus. Alii tamen pauciores recesserunt ab illa recepta sententia, & Chylum pro Lactis materia substituerunt, inter quos primus nobis videtur Prosper Martianus *in præfat. ad Hipp. librum de Nat. Pueri p. 42. 43.* quamvis sanguinem ex parte adhuc admiserit. Hunc secuti & alii ex recentioribus, solum chylum urgentes, de quibus videatur Bartholin. *Anat. libr. 2. c. 1.* Prostant & novissime habitæ *Exercitationes Academicæ* de hoc argumento in hoc Lyceo Aldorffino, & alibi habitæ. Egregie etiam ventilavit opiniones de materia sanguinis secundum recentiorum phænomena Inken. *Chym. Exp. Cur. P. I. f. 2. c. 2. p. 93. seqq.* Solus Hier. Barbatius serum lactis materiam pronuntiavit, illud a sanguine separari & in lac assimilari judicans. Verum rectissime Barthol. *d. l. de hac hypothese scripsit: Recte, sed non solum.* Pinguis enim lac chylum requirit. q. d. si solum serum lactis esset materia, unde provenirent butyrofa & pingues ejus portiones quandoque fat copiosa. Inter Alimenta vero optimi succi & laudabilis cum coctionis, tum distributionis, principatum obtinere, verissime docuit Gal. *l. 3. de Al. fac. c. 15.* & cum eo plures alii. Jungatur Dieter. *n. 165.* Quo alimentis respectu triplex potissimum præter humanum nobis in usu esse *Babulum, Caprillum, Ovillum*, novimus ex C. Hofmann. *Instit. Med. l. 5. c. 19. §. 1. & aliis.* Verum

quoad usum medicamentosum addi debent *æquinum & asininum.* Lac virtutibus medicamentosis egregiis humectandi, refrigerandi, mitigandi polleat, etiam ex Galen. & aliis constat. Vid. Linden. *Ex. XV. §. 78.* Hinc usus & internus & externus esse solet. Ad artificiosas lactis præparaciones pertinet *lac πετυρωμένον*, quod & *δικοχλίον* vocatum fuit, quando igniti filices in illo fuerunt extincti, Idem *d. l. §. 82. γάλα στερεωμένον*, lac quassum nihil aliud est, quam lac ebutyratum, & portione sua butyrofa per agitationem & conquassationem privatum, Id. §. 108. *seqq.* Improperie & tropice lac quoque terminus est Pharmaceuticus, et tribuitur diversis medicamentorum simplicium et compositorum formulis, v. g. Emulsionibus, Schroder. *l. 2. c. 14.* succis herbarum expressis, Libav. *Synt. Arc. Chym. l. 8. c. 6. v. g. Papaveris, Scribon. n. 22. Peucedani, n. 166. 170.* (vid. Rhod. *in not. ad hæc loca*) Lac Papaveris, i. e. *Opium*, Ruland. Ita et aliæ præparaciones hoc nomine veniunt. Lac Sulphuris, perlarum: Lac Virginis. De quibus videantur Dispensatoria, Schroderus, Libav. & alii. Cæterum Lac Virginis quoque vocatur mixtura e lixivio acrisinegmatopœorum & olei viridis sambuci, Chr. Meretti *ad Neri A. Vitr. p. 327.* e novissimis Iunk. *Lex. Ch. Ph. P. I. p. 125. 126.* Denique in lapidis Philosophici labore Mercurius, sive materia ad album redacta, Lac Philosophorum. Item Lac virginis vocatur, quæ & succus Lunariæ dicitur. Ruland. Ger. Dorneus *in Philos. Chémica.* Item *de transmut. metall.* Dionys. Zacharius *in opusc. Theat. Chym. Vol. I. III. & alibi*, de quibus in Indice, Libav. *Apoc. Hermet. Part. posterior. Heptad. Hermet. monad. 6. in Tom. II. Oper. p. 403. seqq.* Imo & ipse Lapis Phil. vocatur etiam Lac, Th. Chym. *Vol. IV. p. 727.* Lacte, pro Lac veteres quoque posuisse, testatur Rhod. *ad Scribon. n. 22. Lactes* quid sint, vide infra *Lactes.*

Galactina, γαλακτινη, vide *Lacticina.*

Galactites, γαλακτιτης, dicitur lapis ex saxo calcario nascens, sicut & *Melicitites, μελιτιτης*, cui & in reliquis notis valde similis est, cinereo colore, qui cum coti attritur, succum reddit lacteum & dulcem, ex quo nomen suum accepit. Singulis fere annis capit incrementum, quo fit, ut aliquando magnitudine pueri caput exæquet. Caloris aliquid habet atque abstergit, ad oculorum fluxiones & ulcera inungitur. Oportet autem in aqua tritum pyxide plumbea recondere, propter vim glutini, quod obheret. Idem mulieres lacte copioso implet, si tritus post balneum cum

aqua aut vino dulci bibatur. Hęc Gorreus. De hoc lapide legatur Gal. l. 9. de Sim. Fac. §. Hematites. Dioscor. l. 5. cap. 150. Ægin. l. 7. c. 3. lit. L. Chioccus Mus. Calceol. sect. 3. p. 277. 399.

Galactodes, γαλακτιδης, duplicem habet significationem (1) notat tepidum in modum lactis recentis, quod neque calidum, neque frigidum est. Dicitur & *Egelidum*. Ita dicitur de vino, Hipp. l. 7. Epid. l. 7. de aqua Aet. l. 3. Gevtrabil. l. c. 170. ubi frigide opponitur. Et apud Gal. l. 7. meth. med. εδδακτικος γαλακτιδης vocantur edulia tepida. (2) significat colorem lacteum, & ita dicitur de excrementis lacteum colorem obtinentibus. Hippocr. l. 3. Epid. agr. 13. post stat. fest. de urina. Gorreus.

Galactophoros, γαλακτοφόρος, i. e. Lactiferus. Epitheton canalium, vel vasorum, aut chylium ad mammas recta pro materia Lactis deferentium, quos omnino adesse nonnulli sibi persuasum habent, vel potius ductus illi & tubuli, qui e glandulosa mammarum substantia ad papillam, veluti ad centrum colligunt, de quibus tubulis legi poterit Bartholin. l. 2. Anat. cap. 1. p. 332. Dicitur & communiter *lacteus*, de quo vocabulo paulo inferus.

Galactopœtica, γαλακτοποιητικη, scil. facultas, dicitur aptitudo illa in mamminis, lac vel e chylo, vel ex sanguinea massa, conficiendi.

Galactopœsia, γαλακτοποιησις, dicitur curatio morborum quorundam, v. g. arthritidis, pthiæos, per potum lactis. Chr. Benettus in Theatr. Tabid. Exerc. 26. Th. Bonet. Anat. Pract. l. 14. sect. 1. obs. 32. §. 5. p. 1440.

Galactopotes, γαλακτοποτης, i. e. Lactipotor. Pollux.

Galarias, γαλαρις, idem, quod *Callarias*, nomen piscis, qui & *Afellus* dicitur. Lind. Ex. XI. §. 28.

Galaticides, vel *Galavælis* lapis, idem, qui Galatites. Albert. & Anshelm. Boetius de Boot. histor. gemm. & lapid. p. 559. seqq.

Galature, dicuntur mucilagines seminum cydoniorum, aut psyllii factæ per aquas, v. g. cancrorum, aut spermat. ranar. in affectibus oculorum efficaces. Meminit hujus vocabuli D. Ludovic. Pharmac. diff. l. p. 415.

Galax, γαλαξ, idem, quod γλαξ. Vide *Glaux*.

Galaxa, *Galacia*, terminus Paracelsicus. Dicitur esse spina ignis, lib. 2. de Gallicis pustulis, ulceribus &c. cap. 5. Alias communiter notat lineam illam albam in cælo, quam Cic. *Circulum lacteum* quoque vocavit, Gr. γαλα-

ξίος κύκλος, estque nihil aliud, quam congeries minutissimarum stellarum fixarum, sive nebulosarum stellarum. Vid. Dn. Sturm. in scientiæ Cosmicæ Part. Gen. Tab. 3. Hujus principium esse sulphur subtilissimum, esse causam hyemis, nebulas producere, docet Paracels. Fragment. de Anat. oculor. item l. 1. de morbis metallifossor. tr. 2. c. 1. & in fragmentis huc pertinentibus. Idem etiam analogice *Galaxiam* in homine statuit *Paragram*. tr. 2. de Astronomia, specialiter in cranio porositates hoc nomine insignivit, l. 1. de Podagricis. Charlton. quoque vias & distributionem chyli *Galaxiæ* nomine exornavit, Exerc. 3. Oec. Animal.

Galaxias, γαλαξίας, est etiam nomen lapidis, qui alias μωροξιδος, vel μωροξος, item, λακκογοξιδος vocatur, quem Gal. Dn. Galactite confundit, lib. 9. de Si. Fac. §. Schistus. Dioscorides vero separavit, l. 5. c. 150. & 152.

Galbanetum Paracello dicitur balsamus, qui penetrat venas & ligamenta, cujus descriptiones vide l. 2. de Tartaro tr. 1. c. 6. & in explicatione. Iohnsonus vero *Galbanetum* describit, quod sit liquor ex *Galbaro* de Terebinthina dilutus. Lexic. Chym. l. 2. Ejus descriptio habetur apud Schrod. l. 4. class. 2. p. 196. quam etiam C. Etmullerus suo calculo comprobavit. Junge Jac. le Mort *Pharm. Chym. Phys.* & ex hoc Morley *Coll. Chym. Leid. c. 209.* Significat & *felem*, de quo animali vide supra *Felis*.

* *Galbanetum Hartmani*, medicamentum ex Galb. p. 1. Sp. Tereb. p. 11. ab Hartmano inventum Sennertus addit Ol. It. Lavend. §. 1. Est autem ad membra paralytica insigne remedium. V. *Pharmac. Batean.*

Galbanum, γαλβανον, γαλβάνιον, vocatur gummi quoddam plantæ ferulaceæ Syriacæ, quæ *Meropium* dicitur, intense flavum, inflammabile, vim habens calefaciendi, resolvendi, Gal. l. 8. de Sim. Fac. Dioscorid. l. 3. c. 97. Schroder. lib. 4. cl. 2. n. 385. Fr. Hofm. in Clar. ad b. l. Rhod. ad Scribon. n. 81. In specie quomodo figum præbeat fecunditatis, lege apud Lang. l. 1. ep. 49. Galbani Crocati descriptio & usus videatur apud Mynsicht. in armamentar. Chymic.

Galbeum, & in plur. *Galbei*, vel *Calbei*, γαλβειον, γαλβειον, dicuntur *Armillæ*, quæ & ornatus, & juvenæ valerudinis causa usurpantur, uti demonstravit ex Sueton. in vita *Galbe* c. 3. Heuch. in not. ad Seren. p. 272.

Galbula, num. plur. nuces Cupressi. Fal. c. 21.

Galbulus, *Galgulus*, *Galbula*, *Galgula*, est

nomen avis, quæ alias *Picus nidum suspendens*, item, *Chlorion*, Græc. *χλωρίων*, *κελεύς*, *κολός* dicitur, cujus descriptionem & usum in Medicina vide apud Aldrov. l. 12. *Ornithol. c. 39*. Alia quoque avicula lutea *Galgula* nomine venit, quæ alias *Girulus mas* appellatur, apud eundem lib. 18. *Ornithol. c. 21*. cujus vobodieque usus in cibo notissimus. Keuchen. vocat *Galgulum Hiaticillum*, proleg. ad *Q. Seven. p. 53*. Dicitur & *Charadrius*, de cujus vi adversus icterum occulta vide Lang. l. 2. ep. 36.

Gale, *γαλά*, *γαλέη*, *Mustela*, est nomen animalculi, quadrupedis, vivipari, digitati, cujus species, differentias, descriptionem, usumque in cibis & medicina vid. apud Aldrov. l. 2. de *quadr. digit. vivip. cap. 15. 16*. Anatomiam Mustelæ succincte proposuit Joh. de Muralto in *vade mecum Anatomico Exerc. III. sub finem p. 108*. Sed & piscis notissimus *Mustela* vocatur, qui Gr. *σώρος*, Lat. *Gobius fluviatilis* dicitur, Schroder. l. 5. cl. 3. n. 84. Descriptionem & usum lege in Aldrov. l. 5. de *pisc. c. 7*. de usu cineris *mustela* combustæ quadrupedis vide apud Gal. l. 11. de *S. Fac. & Egin. l. 7*.

Galea, *γάλα*, *γαλέα*, quid proprie significet, non spectat ad Medicum. Improprie & per metaphoram ita dicitur *Amnios* membrana. Vide *Amnios*. Barthol. lib. 1. *Anat. c. 36*. Est & nomen fasciæ, sive deligationis in capite factæ apud Gal. de *fasciis*, n. 29. Piscis etiam, qui & *Astellus* vocatur, *Galea* & *Galeus* vocatur, Lind. Ex. XI. §. 54. *Galea* dicitur quoque *Capitis Dolor*. Valefc. de *Tavant. Phil. Pharm. l. 1. c. 7*.

Galeanthropia, *γαλεανθρωπία*, dicitur species delirii melancholici similis lycanthropiæ, aut cynanthropiæ, cum homines arbitrantur, se factos esse feles, eorumque mores æmulantur, a *γαλή* vel *γαλέη*, felis. Laur. Bellin. de *Urin. & Pulsib. in Opuscul. suis Medicis p. 513*.

Galena, *Galena*, *γαλήνη*, æquivocum est. Vel enim idem significat, quod *Molybdæna*, *μολυβδαίνα*, quæ est vel nativa, vel factitia. Illa est minera plumbi, vel potius plumbi & argenti simul. Plin. l. 34. c. 8. Rhod. ad *Scrubon. n. 220*. Latine *Plumbago* dicitur. Ruland. & Johnson. in *Lex. Chym. l. 2*. Hæc est species *lithargyrii*, videlicet recrementum illud, quod in purificatione argenti, vel auri per plumbum fornacis folio concretum adhæret & perustum. Schrod. l. 3. c. 19. Chiocc. in *Mus. Calceol. sect. 3. p. 397*. Ejus virtus similis est lithargyrii, videlicet siccare & refrigerare, Gal. l. 9. de *Sim. Fac.* Deinde *γαλήνη* fuit olim primum nomen Theriacæ, sic ab Andromacho & a-

liis, qui anteibant, appellabatur, si videlicet viperæ carnes nondum admistas haberet. Est autem ita dicta *γαλήνη*, quia corporibus tanquam aliqua morborum tempestate vexatis tranquillitatem & veluti serenitatem inducit, Gal. l. de *Theriaca ad Pamphilian. Gorr. Libav. Alchym. Pharmac. c. 14*.

Galenion, *γαλίον*, nomen est Malagmatis anodynæ, cujus compositionem habet P. Eginet. l. 7. c. 18.

Galenus. Nomen alterius Artis Medicæ post Hippocratem Principis, prænomine *Claudius*, & a patria cognomine *Pergamenus* dicti. Cujus singularem industriam in amplificanda arte Hippocratica scriptis quidem quamplurimis & prolixioribus per omnes Medicinæ partes, licet Helmontius & multi ex Neotericiæ hodieque adhuc vel subannare vel asperioribus verbis perstringere non erubescant, rectius tamen illi nobis facere videntur, qui gloriam illius factam testamque cupiunt. Quamvis enim prolixitate nimia molestus esse videatur, neque ad vera hodierna principia ipsi tum temporis ignota non quadrant hujus scripta, multa tamen in illis continentur lectu pariter & notatu utilia. Quid? quod sine dubio haud pauci tenere de illo judicent, veluti cæcus de coloribus, cum vel ob ignorantiam Græcæ linguæ, vel ob pretii, quo opera Autoris illius veniunt, magnitudinem nunquam viderint, aut legerint, saltem aliorum judicio sese mancipientes. Qui vero nimium *Galenæ* scriptis tribuunt, & omnia pro oraculo habent, illi jure merito *Galenici*, vel *Galenistæ*, & eorum Medicina *Galenica* appellatur.

Galeonymos, *γαλεώνυμος*, idem, quod *Galeus*, Gal. l. 3. de *Al. fac. c. 31*.

Galeria, vide *Alauda*.

Galeus, *γαλέος*, Lat. *Mustelus*, dicitur genus quoddam piscium carne dura præditorum, Gal. l. 3. de *Al. Fac. c. 31*. Suntque ejus variæ rursus species, de quibus erudite differit Linden. Ex. XI. §. 56. segg. Dorioni idem esse *Galeum*, cum *Asino* & *Gado* pisce, testatur Idem §. 26. Prolixiorem descriptionem *Galeorum*, vel *Mustelorum* & usum vide apud Aldrov. lib. 3. de *pisc. c. 31. 32. 33*.

Galexias, *γαλεξίας*, etiam *γαλεξίας*, dicitur piscis & *Mustelorum* genere, sed delicatior, & molliori carne præditus, propterea apud Romanos magni æstimatus, Gal. l. 3. de *Al. Fac. c. 31*.

Galgulus, *Galgula*, *Galgulus*, vide *Galbulus*.

Galiancones, *γαλιώνωνες*, dicuntur Hippocrati, qui ob capitis humeri in alam prolapsum

psum brachium jūsto brevius & gracilius habent, partes vero circa cubitum tumentiores, mustelæque cubito præditi sunt, quos ideo *Mustelaneos* quidam vocant, alii simpliciter *Ancos*. Hujus mali vero duplex a Galen. assignatur causa: vel quando adhuc in utero humeri luxantur, vel quando post ortum adhuc tenera ætate juxta humeri caput in intimis partibus alteque suppuraciones oriuntur, sive secentur, sive urantur, sive per se pus aperiantur, ut ab eo scriptum. Meminit aliquoties eorum Hipp. 1. de artic. t. 59. 60. & l. 3. t. 88. l. 6. Epid. f. 1. t. 18. Vid. Gal. comment. ad illa loca. Adde Foef. Oecon. p. 132. Forest. l. 9. Chirurg. Obs. 4. in Schol.

* *Galiopsis*, γαλιόπισ, frutex urticæ similis, urtica mortua etiam dicta. de qua Botan.

Galias, γαλιός, nomen piscis minoris, quam *Galeus*. Dicitur & *Afellus*, *Catellus*. Linden. Ex. XI. §. 28. Vid. Aldrov. d. l. c. 34.

Galla, γαλλίς, duplicem habet significationem, unam ad Botanicos pertinentem, quando notat excrementum quercuum globosum, interdum solidum, interdum perforatum: alteram, quando sumitur pro atro & aspero vino, docente Keuchen. ad Seren. p. 98.

Gallatura, vocatur portio illa albuminis in ovo paulo densior & crassior, quam vernacule *den bogel* appellant, & creditur esse signum fecunditatis ad pulli generationem. Legitur apud Eustach. Rudium Pract. lib. 1. c. 20. citante Sennerto Med. Pract. l. 5. P. 3. f. 2. cap. 23.

Gallevidas, γαλλεβίδας, idem, quod *Afinus* piscis. Linden. Exerc. XI. §. 24. 28. 34. 41. Jul. Alex. l. 14. salubr. c. 9.

Gallia, & *Algalia* odoramentum, unde *Gallia Alephagina*, *Moschata*. Pet. Castellus de Hyæna odorifera.

Gallicula, γαλλικίον, est species calceamenti, de quo egregie differit Rhod. ad Scribon. num. 161.

Gallicus, epitheton vel venti intermediū inter Eurum & Boream, magis tamen ad Septentrionem accedentis, vulgo *Nord Nord Est*. Rul. in Lex. vel morbi gravissimi, ita ut mirum sit, Italos & Gallos hodieque pene pudorem omnem exuisse, ut morbum hunc vilependant, ceu minime sordidum & obscœnum, cum sit totius corporis virulenta & contagiosa cachexia, uti recte vocavit Ionsen. Syntagm. Nosocomic. spec. l. 6. Tit. 1. Dicitur alias *Lues Venerea*, *Morbus Gallicus*, *Hispanicus*, *Italicus*, *Neapolitanus*, *Syphilitis*, *Pudenda*, *Variola magna*, Senn. Med. Pr. l. 6. P. A. c. 11. Fernelio dignum scortatorum flagel-

lum. Quamvis vero de hoc affectu, ejus natura, causis, & curatione integra in publicum prodierint Volumina, inter quæ sub titulo *Aphrodisiaci* ingens prostat Volumen compilatum, & ab Aloysio Luisino Utinensi collectum & editum, præter Practicorum aliorum scripta, a quibus hoc argumentum pertractatum est; vix tamen ac ne vix quidem adhuc de vera & accurata hujus morbi indole, causis, & generatione certos nos esse licet, ob indeterminabilem symptomatum in diversis individuis varietatem. Nihilominus hanc addere libet descriptionem ex hodiernis Artis principis erutam: *Morbus Gallicus* est intemperies cum materia universalis, sive totius corporis maligna, lenta, per varios affectus particulares & symptomata, tumores, ulcera, exanthemata, nodos, gummata, atrophiam, dolorem nocturnum in scapulis & artubus, virium prostrationem, gonorrhœam & alia sese exerens, orta que ab intricata heterogenea sanguinis, succi nutritii, & nervosi corruptione, congelatione, coagulatione, lenta putredine, per fermentationem inordinatam sese multiplicante & continuante. Junge, si placet, Lunken *Chym. Exp. Cur. P. II. f. 1. c. 22. p. 739. seqq.*

Gallina, vide *Gallus*.

Gallinago, γαλλίναξ, *rufica perdix*, *Scolopax*, *Rusticula*, dicitur avis longiori rostro prædita, vulgo *Snappa* dicta, inter delicias & dapes nobiliores pertinens, cujus descriptionem & diversas species cum usu in cibus & Medicina vide apud Aldrov. l. 20. c. 51. seq. Claud. Deodat. *Panthei Hygiast. l. 1. c. 37. p. m. 368.*

Gallinula, nomen est generale avis aquaticæ, varias species sub se comprehensens, quarum descriptionem & usum alimentarium vide apud Aldrov. d. l. c. 32. seqq.

Gallopavo, (an *Meleagris*?) *Gallus Indicus*, *Pavo Indicus*, item *Calecutensis*, cum *Gallina* sunt volatilia hodieque notissima, quorum descriptionem & usum in cibus vide apud Aldrovand. l. 13. Ornithol. cap. 4. Cl. Deodat. l. d. p. 359.

Gallus, γαλλός, idem, quod *Eunuchus*, ἀπόκοπος, *Castriatus*, cui exacta sunt virilia, *Spado*. Foef. Oecon. p. 132. Est & nomen *Drapacis* apud P. Egin. l. 7. t. 19. & *Aetium* l. 3. c. 180. citante Gorraeo.

Gallus, ἀλεκτωρ, ἀλεκτρον, *Gallina*, ἀλεκτορίς, ἀλεκτρούαινα, significat animal pennatum domesticum, biceps, notissimum, cristatum, utriusque sexus. Prima est inter aves pulveratrices dictas. Mas vocatur cum additione

Gallus gallinaceus. *Castratus* vero *Capo* vel *Capus* appellatur. Horum omnium prolixam descriptionem & usum in cibis ac medicina amplissimum invenies præter Galen. l. 3. de *Al. fac.* c. 31. 33. in *Aldrov.* l. 14. *Ornith.* c. 1. *segg.* Jung. Schroder. l. 5. cl. 2. n. 55. Frid. Hofmann. in *clav. ad h. l. Deodat. d. l. De Gallis gallinaceis* connotis vid. *Ephem. Nat. Cur. An. l. Observ.* 30. *Gallus* & *Gallina* referunt inter nomina *Lapidis Phil. Theatr. Chym. Vol. IV. p. 727.*

Galveda, est species *Gelatine*, nimirum succus inspissatus, viscosus, lucidus, fitque plerumque ex Decoctis partibus animalium cartilaginosis, v. g. ex pedibus vituli, porcellorum &c. Schroder. *lib. 1. cap. 3. lit. G. Galvedam* quoque pro mucagine accipi excrementitia, patet ex *Paracell. lib. 2. de morb. metallifossor. tract. 2. c. 3.*

Galtibenum, *Galitbenum*, terminus *Paracelficus* satis obscurus, quo tamen indicare videtur virtutem illam occultam curæ *Caduci*, qua debet induci in essentiam *Mumie*, *tr. Berbonea l. 1. c. 15.*

Gamabeu, *Gamabei*, *Gamatbi*, sunt lapides, quibus cœlestes vires & supernæ constellationes imprimuntur, mirandis characteribus, imaginibus & figuris insigniti, quales aliquando natura fabrefactus videre contingit e montibus erutos, quandoque secundum ripas aquarum. *Ruland. & Johnson. in Lexic. Gamabevim* obtinet astralem in commovendis spiritibus & principiis *Microcosmi*. *Paracelsus* quoque plurimum attribuit hujusmodi *Gamatheis* imaginibus & characteribus, quod a cœli influenza proveniant, uti passim in scriptis suis videre est. Unde quartam speciem *Magicæ artis Gamabeas* quoque vocavit, *Philos. Sagac. l. 1. c. 4.* Dicitur alias *Talismanica*. *Verum Helmont. inter scurrilia dæmonia* refert, *tr. Potestas medicaminum n. 62.* *Damnavit* quoque *Libavius in Paracelsica sentent. Biblicar. depravatione ex Crollio Tom. IV. oper. p. 53. segg. Gamabeum conjugium* dictum fuit a *Magis virium & proprietatum cœlestium cum elementaribus conjunctio*. *Dorneus tr. congeries transm. metallor. c. 19.*

Gamandra. Vide *Gamboidea*.

Gamboidea scil. *Gutta*, *Epitheton Gummi*, quod alias communiter dicitur *Gummi Gotte*, item *Gummi ad Podagram*, de cujus historia & viribus vide *Rolsink. tr. de Purgant. sect. 13. art. 8. p. 417. segg.* Vocatur & *Succus Indicus Purgans*. Item *Gummi Gamandre*, de quo etiam integrum scripsit libellum *Mich. Rœdennius Medicus quondam Narischorum Curientis.*

Jung. Schroder. sub tit. Gbitta Iemau l. 4. cl. 4. p. 255. Fr. Hofm. in Clav. ad h. l. D. Ludov. Pharm. diff. I. p. 144. Vide infra Gbitta Iemau.

Gammayos, vide *Cancer*.

Gammaut *Italis* dicitur *scalpellus falcatus*, quo apostemata commode aperiuntur, in parte gibba retusus, in cava acutus. *Scult. Arm. Chir. Part. I. Tab. XIV. fig. 5.*

Gampbele, γαμπελε, idem, quod γένος, *Maxilla*. Vide *Genys*. *Gorr.*

Gampsonyx, vel *Gampsonychos*, γαμψώνυξ, γαμψώνυχος, i. e. *aduncos unguis habens*. *Epitheron animalium rapacium*, ut sunt *leones*, *lupi* &c. *C. Hofmann. ad Gal. Libb. de V. P. n. 138.* * Porro unguium curvatio est etiam morbus quidam, seu symptoma non raro siphiliticis accidens, ut & olim *leprosus* sequens.

Gampfos, γαμψός, *incurvum*, inflexum, aduncum significat. *Gal. in exegef. voc. Hipp. Foef. Oec. p. 133. Lind. Ex. XI. §. 68.*

Gangamon, γαγγαμών, sic a plerisque appellatum est *Omentum*, quia propter varium venarum & arteriarum contextum reti piscatorio, quod Græce γαγγαμων dicitur, simile videatur. Aliis autem, qui circa umbilicum cernitur, quasi nervorum quidam contextus γαγγαμών, vocatur. *Gorr.*

Gangitis, γαγγίτις, idem quod *Gagatos*, de quo superius. *Gorr.*

Ganglion, γάγγλιον, dicitur nervi nodosa & renitens contractio, nullo præter naturam colore, doloris experta, proveniens a succi nervosi propter ordinem fibrarum per causam externam, plagam videlicet, vel nimiam compressionem nervorum turbatum concretione & nervi consequente induratione, *Galen. in def. med. & com. 2. de artic. t. 56.* ubi quidem *Hipp.* ipse in contextu vocat γαγγλιόδεα. His fere notis deprehenditur. Tumor est pravus, non in profundo, sed sub cute saltem delitescens, inæqualis in compressione ad latera recedens. In multis corporis partibus occurrere potest, sed in manibus & pedibus frequenter, rarius in cubito & capite oritur. *Gorr. Forest. l. 26. obs. 8.* penis *Ganglion* notavit. De *Gangliis* in artubus vid. *Ephem. N. Cur. Ann. III. O. 326.* *Ganglii* in *Carpo paulo* ante partum plane evanescentis & post partum in pristinum locum redeuntis observationem vide in *Act. Hafn. Vol. I. Obs. 56. p. 110.* *Ganglia* quoque vocari corpora olivaria vel potius oliviformia, Gallice *les corps olivaires*, legitur in Anonymi libello Gallico: *Essais d'Anatomie, Discours 4. des nerfs.*

Gangrena, γάγγραινα, Medicis vocatur partis alicujus ob inflammationis, qua conflatur, magnitudinem, incipiens mortificatio & corruptio, Gal. l. 2. ad *Glauc. cap. 9.* Cum enim pars omnino emortua est, σφάκελος, *Sphacelus*, h. e. *Sideratio*, nominatur, quæ est *Gangrene* terminus. *Gangrena* vero est ad *Sphacelum* via. Foef. *Oec. p. 130.* Dieter. n. 307. Dicitur & *Ignis S. Marcelli*, *Antonii*, &c. Gal. in *def. med.* paulo aliter descripsit: *Gangrena* est mutatio coloris a statu naturali in alienum, & mortificatio membri cum vel sine ulcere. Causa est sanguinis & succi nutritii νέκρωσις, sive corruptio totalis cum flammæ vitalis extinctione & continuatione abolita conjuncta. Plura de *Gangrena* vide apud *Præficos*, præsertim *Hildan. integro tractatu, de Gangrena & Sphacelo.* *Gangrena* quoque quibusdam vocatur avis quædam, quæ *Merops* alias dicitur, teste *Aldrov. l. 12. Ornitholog. c. 45.*

Ganymedes, Chymicis dicitur *Sulphur album* & verus *Ganymedes p. 203.* Fabri *Panchymici*, quia in cælum rapitur & extollitur, seu sublimatur, *Iohnf. in Lex. l. 2.*

Gargale, *Gargalos*, *Gargalisimos*, γαργάλη, γάργυλος, γαργαλισμός, titillationem, irritationem, pruritus quoque significat. *Erotianus in Onomastic. Hipp.*

Gargara, proprie summitatem *Idæ montis* notare, docent *Historici.* Late etiam pro omni summitate montium accipi posse, vult *Keuchen. in proleg. ad Seren. p. 73.*

Gargareon, γαργαρέων, *Gurgulio.* Vide *Culumella.* Et præter ea notandum, *gargareonem* dici a *gargalismo* sive titillatione, quæ in trachea arteria fit, teste *Erotiano.*

Gargavisma, *Gargavismus*, γαργαρισμα, γαργαρισμός, accipitur quandoque late pro omni *Collutione oris*, quæ alias δικλυσημα dicitur, de quo supra. Proprie vero est hujus saltem species, diciturque ita medicamentum liquidum, affectibus oris, gingivarum, faucium, laryngis, aliquando & capitis dicatum, *gargavifando*, ut vocant, fauces colluens, sine deglutatione. *P. Morell. de remed. formul. l. 2. sect. 2. c. 5. Vveker. Antidotar. gen. l. 1. c. 17. Special. l. 2. sect. 10. Schr. lib. 2. c. 61.*

Gargathum vocabatur lectus, in quo mente devii & spiritibus affati immundis detinebantur, *Joh. Laurent. Amalth. Onom. p. 377.*

Gavip, id est, aliquid aliud, *Tb. Chym. Vol. IV. p. 370.*

Garon, γάρων, etiam mascul. γάρων, *Garum* dicitur liquamen ex piscibus sale conditis, aut maceratis paratum, ita dictum a *Garō*

pisce, quem tamen se ignorare fateatur *Aldrov. l. 2. de pisc. c. 39.* Qualis veterum ratio componendi & parandi *Garum* fuerit, etiam incertum est. Vide *Jul. Alexandr. l. 15. Sa-lubr. c. 9. & l. 18. c. 16.* *Aldrov. l. 2. de pisc. c. 53.* *Linden. Ex. IX. §. 69.* *Garō* tribuitur vis alvum laxandi, *Gal. l. 2. de Al. fac. c. 22.* si ante alios cibos sumatur. Alias facultas ejus est calida & sicca, unde ad ulcera putrescentia quidam usi sunt. Nonnulli & dysentericis injecerunt, *l. 11. de Sim. Fac. in fin.* Species *Gari* sunt ἰσπύριος γάρων, *Hispanum*, ὀξύπορον, *oxyporum*, nigrum, & *Sociorum* dictum *Gal. l. 3. de C. M. S. L. c. 1. αἰμάτιον, cruentum*, *Lind. d. l. Foef. Oec. p. 133.*

Garrulus, nomen est avis ad *picas* pertinentis, unde & *Pica marina* dicitur, circa *Argentoratam* urbem abundantis, cujus descriptionem & usum in cibo vide apud *Aldrov. Ornithol. l. 12. c. 15.* Quid *Garruli* sint *Bohemici*, vide supra in *Ampelis.* Alias *Garrulus* & *garrulitas*, ἀδολεργία, ἀδολεργία, quale notet vitium in *Medico* quoque improbandum, non est hujus loci. De hoc *Galen. l. 3. de Hipp. & Plat. decret. c. 4.*

Gasfella, animal moschum producens, *Mercur. de comp. med. l. 1. c. 15.*

Garum ex intestinis, & oxelo, *Senert. pract. l. 3. prax. 1. §. 2. c. 1.*

Gas, nomen est *Helmontianum*, in genere denotans spiritum non coagulabilem, qualis e fermentante vino, itemque ruber ille, qui *Chrysulca* operante eructatur. Specialiter vero de variis subjectis prædicatum diversas quoque obtinet significaciones, v. g. *Gas vitale* est spiritus vitæ nostræ, lumen & balsamum, præservans a corruptione &c. *tr. Complex. atque Mistion. figm. n. 42.* *Gas pingue sulphureum*, quod enecat homines, præsertim in cryptis & fodinis: *Gas sylvestre*: Ad quam significacionem quoque respexit *G. Thomson in Explicatione Terminor. Artis præmissæ Acui Magneticæ*, dicens, quod *Gas* sit sylvestris & invisibilis spiritus, qui coerceri & concludi non potest sine noxa ejus, in quo continetur, exurgens ex fermentatione concurrentium quorundam corporum, quæ quasi eructant aut expellunt inimicam hanc materiam. *Gas venosum*, quod est *Aer*: *Gas siccum*, quod est sublimatum. *Gas cerevisiæ*, i. e. exhalans spiritus e doliis, vel lacubus, quando fermentatur, *t. de flatib. 3. 4. seqq.* *Gas salium* est aqua, item *uva* &c. *d. l. Complex. &c. n. 37. 38.*

Gasar, i. e. *Ionus.* *Ruland.*

Gassela, vel *Gazella*, idem quod *Capra Sylvestris Africana*, vel *Dorcas.* Vide *Rupicapra.*

Gaster, γαστήρ, *Venter*, accipitur late & strictè. Late significat totum abdomen, sive eam corporis regionem, quæ septo transverso, hypochondriis & pube circumferbitur. Gal. l. 4. de *Uf. part. c. 9. princ.* Junge C. Hofm. *comm. in b. l. n. 210.* Specialiter vero & communiori usu γαστήρ notat *ventriculum*, cibi scilicet & potus receptaculum, officinam illam chylificantem, cujus descriptionem vide apud Anatomicos, Barthol. l. 1. *Anat. cap. 9.* Villis *Pharmac. rat. Part. 1. sect. 1. c. 2.* Ita sumitur apud Hipp. *lib. 6. Epid. f. 4. t. 7.* Hinc γαστρός ἄκροτος, i. e. *ventriculi appendix*, vocatur *intestinum duodenum*, Galen. l. 2. de *temper. c. 6.* Aliquando totam alvum inferiorem, id est, *ventriculum cum intestinis* notat, lib. 4. *Epid. l. 19.* Sæpe vero accipitur pro utero, Hipp. 5. *aph. 30. 31. 34. 37. 38. 51. 52. 55. 60. 61. & 7. aph. 27.* Junge Dieter. n. 157. Adde Lind. *Ex. XI. §. 109. 110. 122. seqq. Ex. XIII. §. 94.* γαστήρ quoque dicta fuit Rapa apud Lacedæmonios, ut scribit Athenæus, *Gorræus.*

Gasteranax, est vocabulum novissime effictum a Dolæo, quo exprimere voluit facultatem veterum nutritivam, sive animæ vegetativam specialem, in ventriculo & intestinis sedem habentem, præsidem chylificationis, distributionis, & excrementorum secretionis, & si quæ sunt aliæ subordinatæ functiones. Vocatur eidem etiam *Brithnimalia* (de quo vocab. supra suo loco.) De utroque videatur D. Autor *Encycloped. l. 3.* & loca specialia quarantur in Indice. Qua necessitate & utilitate talia fingantur nomina, judicare nolumus.

Gastrica vasa, Vena & Arteria, nec non *Gastroepiploica*, quæ in Anatomicis dicantur, quære in Bartholin. *Anatom. libell. 1. & 2. & loca in Indice.*

Gastrimargos, γαστρίμαργος, *imemperantem*, qui ventre insanit, *comedonem*, significat, apud Hesychium. Lind. *Ex. XI. §. 126.*

Gastrinum, id est, *cinis clavellatus*. Rul. & Jahn.

Gastrocnemia & Gastrocnemion, γαστροκνήμη, γαστροκνήμιον, significat *Suram*, estque posterior carnosæ tibię pars, seu tibię venter, siquidem extuberat, propter musculorum eam tibię sedem occupantium crassitiem, ut anterior pars tibię carnis expers dicitur *Antionemium*, ἀντικνήμιον, Hipp. 4. de *art. t. 10. l. 2. de iis, q. in med. t. 16.* Galen. l. 1. de *musculor. anatom. c. 32. l. 2. Anat. administr. cap. 4. l. 3. de V. P. c. 10. & l. 16. c. 8.* Hinc & *Musculi Gastrocnemii* vocantur, quia suram constituunt. Barthol. l. 4. *Anat. c. 13.*

Gastrophobia, γαστροφοβία, significat, *Abdominis futuram*, cujus operationis Chirurgicæ meminit Gal. l. 5. *Anat. admin. c. 6.* & Scribon. n. 206. Jung. Rhod. *in nor. ad b. l.* Hanc descripsit ex Petro Pigræo Chirurgo Regio Iobus a Meekren *in Observ. Medico-Chirurg. c. 48. p. 212. seq.*

Gaudium, χαρὰ, εὐθυμία, εὐφροσύνη, est inter affectus animi etiam quandoque vehementiores, estque jucunda commotio animæ de fruitione boni, quod impressiones cerebri ei repræsentarunt, ut suum, sibi impense gratulantis, dum spiritus e cerebro in cor & sanguinem copiose motu interdum placido, interdum vehementiori effusi efficiunt, ut hic celeriori motu circuletur. Charlton. *Exerc. VIII. Patbol. §. 29.* *Gaudium nimium* aliquando morborum & mortis causa existit. Gal. l. 2. de *causs. Symptom. c. 5.* Forest. l. 17. *obs. 8. Schol. Rolf. O. ac M. Med. Sp. l. 2. f. 3. c. 106.* Differentiam inter *Gaudium & Iram* docuit Jul. Alex. l. 22. *Salub. c. 4.* Discrimen inter *Letitiam & Gaudium* a Rolsink. propositum non observatur. De pulsu *letitiæ & letorum* vide Gal. l. 4. de *causs. puls. c. 3.*

Gaveta, vide *Gaietanus*.

Gausos, γαυσός, & γαυσός, *gibbosum*, obstitum incurvum, significat. Dicitur de femore apud Hipp. 2. de *fractur. t. 69. & 4. de art. t. 61.*

Gazel, *Gazella*, idem, quod *Capra*. Indica *Cazella* est capra moschi. vide *Moschus*.

Ge, γῆ, γαῖα, i. e. *Terra*. Significatio ejus triplex: *Physica*, *Medica*, *Spagyrica*. *Physice* accipitur, vel similariter pro *Elemento siccissimo & frigido*, vel dissimilariter & mixte pro globo *terre* sive *Tellure* alia corpora naturalia comprehendente, quæ consideratio e *Physicis* petenda, cum non sit hujus loci. *Medice* significat *glebam & portionem Terre* virtute medicamentosa varia pro diversitate regionum, mineralium, aliarumque circumstantiarum a spiritu *Macrocosmico*, vel universaliter imbutam, cujus varias species earumque historiam & catalogum, usum & præparationis modos vide apud Scroder. l. 3. c. 2. *Frider. Hofm. in Clav. ad b. l.* Legi quoque poterit, quod species *terrarum*, vel omnes, vel præcipuas sigillatim & unamquamque in litera sua initiali explicatam in hoc *Lexico* reperiturus sis. Apud Hipp. mentio fit γῆς κερραμίνης, i. e. *argille*, σμηκτιδός, vel σμηκτικῆς, *detergendi vim habentis*, χαλκιδός, ἐρετιδός, *Eretrie*, quarum expositio etiam haberi potest in propriis suis literis initialibus. Ad *Spagyricam* vel *Chy-*

Chymicam significationem pertinet, 1. quatenus constituit corporum substantiam & reliquarum fluidarum & mobilium retardat motum. Sunt enim particulae terrestres fluidarum & mobilium solida & quieta receptacula, in quibus medium quandam adfiscunt statum fixo-volatilem. 2. quatenus a nonnullis Terra inter causas efficientes principales operationum Chymicarum refertur, v. g. quando in distillatione Salis, Nitris additur argilla, bolus, Rolf. *Chym. l. 2. c. 13.* Item, quando proponunt Terram Elementatam, quæ nihil aliud est, quam *Sal Paracelsi*, in quo quatuor elementa, velut in proprio suo domicilio, sedem habent atque mansionem. Ger. Dorneus *vr. Physica Genes. die tertio.* Vel Terra a corporibus metallicis in Sulphur elevata *Natura Sal* dicitur *Philosophorum*, vel *Mercurius vegetabilis*, vel medium extrema conjungens omnia ad unum finem, id est cælum, cum forma, vel Clavem Philosophicam cum perfectis corporibus, & hæc terra etiam dicitur *Elementa Mercuriata*. Idem in *Philosoph. Chymica*. Lapis Spagyricus etiam dicitur *Terra foliata*, in quam oleum fixum fata, gemmen est. Id. *ibid.* Terra damnata mortua vocatur in Argyro & Chrysopeia portio illa impura in superficie Lapidis coquendi supernatans & abijcienda. Gasto Claveus in *Apologia & Chrysof. Theatr. Chym. Vol. II. & vr. de Alchemia incerti Auctoris c. 33. in Theatr. Chym. Vol. III.* Alias Terra Mortua damnata in genere est omnis materia terrestris ab elixivatione residua & ita omnibus facultatibus efficacibus destituta. Medicamenta quoque Chym. quædam *Terræ* nomine veniunt, ut Terra *Tartari foliata secretissima*, Rolf. *Chym. l. 5. f. 1. artic. 1. c. 14.* Terra *sancta Rulandiana*, Id. *l. 5. f. 7. c. 1.* Terra *Salomonis* vocatur Hartmanno materia quædam & passa, e qua vasa formari queunt, & describitur in *Miscellaneous Medico-Chymicis p. 58. Operum in folio.*

Gebulum, i. e. *reparandum*. Coagulare idem. Rul. in *Lex.*

Gechyton, γήχυνον, significat externam terræ partem, mollem ac minime lapidofam, apud Gal. in *Exeg. voc. Hipp. Gorr.*

Gegoneo, *Gegonisco*, γεγωνέω, γεγωνίσκω, significat *vociferor*, alta voce, & musculorum omnium expirationi inservientium contentione exclamo. Jul. Alexandr. *annor. in Gal. l. 2. de motu muscul. c. 9.*

Gegyomenos, γεγυμένωσ, significat *enervatum*, & viribus exsolutum, a γυίωσ, *membra frango*, enervo. Descendit a nomine γυίωσ,

Tom. I.

membrum. Hippocr. 3. *V. R. I. Ac. t. 59.* Galen. in *comm. ad h. l.*

Gelson, γῆσον, & γῆσσον, item, γῆσσονα, per metaphoram dicitur pars, quæ in superciliis prominet, veluti imbricamentum quoddam aliorum humores derivans. Proprie *grundam* vel *suggrundium* notat, h. e. tecti partem prominentem, qua stillicidia arcentur a parietibus. Gorr.

Gelasinos, γελασινός, epitheton dentium quatuor mediorum & anteriorum, qui per risum patent. Vocantur alias *Inciiores*, τριμάς. An & cavum illud, quod in media bucca per risum apparet, *Gelasinus* Martiali dicitur? Gorræus.

Gelatina, Gr. γυλακτινή, teste Jul. Alexand. *V. 19. salubr. c. 16.* est terminus Pharmaceuticus (Rolf. inter Chymicas operationes refert *Chym. l. 4. f. 4. c. 1.* sed non video, quid labor hic subtilitatis Chymicæ contineat) denotatque succum inspissatum puriorem, cum saccharo in scutulas effusum & congelatum. Harum historiam vide apud Schrod. *l. 2. c. 62.* & Rolf. *d. l.* Parari solet quoque a coquis e decoctis pedum vitulinorum, suillorum, vervecinorum, cujus modum tradit J. Alex. *d. l.*

Gelatio, πήξις, *Gelatum*, idem, quod *Congelatio*, *Congelatum*. Legitur apud Scrib. *n. 179. 180.* Vide *Congelatio*. *Gelatus* quoque dicitur Anton. Benivenio æger Catoche vel *Catalepsi* laborans, quando in paroxysmo memoria amissa eodem habitu corporis, quo deprehensus, permanet, patentibus oculis & inconnivis nil loquens, nil cognoscens, nil audiens, donec remittente paroxysmo ad se redeat. In *Observat. varior. medicin.* apud Rembert. *Dodonæum c. 102. p. m. 194.*

Gelbum, *Gelsum*, nomen *Marcbasite* in Ungaria, vel potius *Pyritis* sæpe argento prægnantis, Lib. *S. A. Ch. l. 2. c. 24.* *Gelbum* vel *Geldum* quoque dicitur Lapis Phil. *Th. Ch. Volum. IV. p. 727.*

Gelidus, ψυχρός, idem quod *Frigidus*. Et *Gelu*, idem, quod *Frigus*.

Gelion, idem quod *Folium*, φύλλον, Rul. in *Lex.*

Gelos, γέλωσ, *Risus*, est motus ex contractione laborum & expiratione intercisa sonora hilaritatem declarans, Gorr. Pertinet ad affectus animi, qui cum voluptate conjuncti sunt, & quidem vehementiori, Charlton. *Exerc. IIX. Pathol. §. 24.* In statu p. n. *Risus* est species convulsionis, vel spasmus convulsivi, qualis oritur ex usu herbæ *Sardoniæ*, si-
ve *Apii risus* dicti, item ex abusu *Croci*, aut

H h h

a præ-

a præcordiorum inflammatione. Vide Senn. *M. Pr. l. 6. p. 7. c. 11.* De vocab. γέλως vide quoque Dieterich. *n. 158.* Talia pharmaca risum p. n. moventia vocari possunt γελυτατοιὰ, Libav. *Syn. A. Ch. l. 8. c. 7.* Risus etiam vehementior referri potest inter remedia potentiora, uti patet ex ridicula illa historia curati apostematis ex spina retenta in gutture Marchionis de Ferrara, qui a muliere quadam per verba quædam in aurem Marchionis dicta: Si anum meum invenies, anum meum verberabis. Si anum meum invenies, anum meum pungen; terque repetita addendo signum Crucis; ita ad risum commotus fuit, ut apostema ruptum fuerit cum profusione puris albi & spinæ; ita Marchio liberatus, uti notavit Galeacius *de sancta Sophia in l. 9. Rhaf. c. 49. fin. fol. m. 38. b. seq.*

Gemelli, δίδυμοι, idem, quod *Gemini*. Vide *Didymi*. *Gemellos* quoque oculos vocavit Paracelsus in *Fragm. Anatomicæ Oculor.*

Gemini, διδύμοι, idem, quod *Gemelli*. Apud Mathematicos est nomen asterismi certi in Zodiaco, quæ significatio non est hujus loci.

Gemma, λίθου, diversimode accipitur, t. Generaliter pro omni lapide pretioso, quorum singulorum mentio fit in suis locis & literis initialibus. In hac significatione occurrit apud Schroder. *l. 3. c. 5.* Chiocc. in *Mus. Calceolar. sect. 3.* & alios. De *Gemmarum* sive lapidum pretiosorum generationis modo vide *Th. Chym. p. 427. 2.* Specialiter pro *unione*, sive *margarita*, quales reperiuntur in certis concharum, quæ propterea margaritifera vocantur, generibus: De quibus vide Aldrovand. *l. 3. de Testac. c. 41. seq.* De utrisque valde adhuc controvertitur, an recte in usum Medicum veniant, an secus. De qua controversia vide Fr. Hofm. in *Clav. ad d. Schroder. loc.* Paracelsus passim in scriptis suis videtur fortassis nimium extollere earum utilitatem. An quoque distinguendum inter *Gemmas* in speciali significatione, quibus propter vim vegetativam major efficacia concedi potest, quam mineralibus inanimatis, *Gemmarum* nomine venientibus? Nostrarum jam non est partium, litem hanc exacte dirimere. Helmontius *Gemmarum* in genere originem tribuit aquæ, quæ continet ideam feminalem & mineralem, *tr. de Lithiasi c. 1. n. 7. 8.* Idem negare quoque videtur, *Gemmas*, quæ lapideam habent duritiem, quicquam agere, aut pati in nos, aut a nobis, *de febr. cap. 15. n. 15. 3.* Abusive quando Paracelsus *Tantarum* quoque in genere *Gemmas* vocat *l. 1. de Tart. tr. 1. c. 1. &*

tract. 2. c. 2. & 3. & in fragmen. ad h. l. Gemmæ quoque artificiales, sive factitiæ ita dicuntur γε-πυχαριστιώδεις, de quibus vide Libav. *Synt. A. Ch. l. 3. c. 8. l. 7. c. 21.* *Tr. Chymic. de Igne natur. c. 43. &c.* De variis tincturis *Gemmarum* artificialium vide Morley *Coll. Chym. Leid. c. 202.* An & *Sal Gemmæ*, nec non Pulvis Mynsichti ex illo paratus & *Gemma vitæ* ab eodem appellatus, *Armag. Medico-Chym. sect. 1. p. m. 28.* abusive saltem hujus vocabuli fruuntur significatione?

Gemonis, γεμωνίς, idem, quod *Aetites*, lapidis nomen, sic dictum, quoniam quasi prægnans sit, id, quod etiam *Aetite* proprium est, Gorr. a γεμω, plenus sum.

Gemursa, nomen morbi apud præcos inter digitos pedum nascentis, hodieque penitus obliteratum, teste Plinio *l. 26. cap. 1. & ex hoc Lang. l. 2. ep. 13.*

Gena, γένος dicitur ea faciei pars, quæ inter nasum & aures sita est, quæ bene coloratis & ingenuis pudore suffusus ruber. Vocatur & *Mala*, Gal. *Introduct. c. 10.* Ima γένος, *Gena*, significat *Maxillam* tam superiorem, quam inferiorem. Additur autem ad distinctionem η άνω @ η κάτω. Dicitur & alio nomine γνάθος, sed ambigua pariter significatione. Vocatur η άνω γένος, *Maxilla superior*, pars faciei fronti proxime subjecta, auris utrinque ab imo & gingivis terminata. Non unico osse, sed pluribus solidis, duris, & levibus constat. η κάτω γένος, *Maxilla inferior*, dicitur faciei pars infima & mobilis, dentes inferiores continens. Constat osse non simplici, ut plerique putant, sed gemino, sicuti Hippoc. & Galeno visum est, quorum distinctio medio in mento est, ubi futura apparet, in pueris quidem evidenter, in adultioribus autem paulo obscurius, quæ etiam in proventis tamen coactura fatiscit. Aliter namque ea duo ossa separari vix possunt, adeo inter se τῆ συμφύσει coaluerunt. Hæc Castell. Gorræus. Accuratam *Genæ* utriusque descriptionem vide in *scriptis Anatomicis*, præsertim Bartholin. *libell. 4. Anatom. c. 9.*

Genetas, γενετις, lanugo prima, qua genæ investiantur. Sic dicitur & fasciæ genus, sive circuitus, qui sub mento circumagitur, ut habetur apud Gal. *de fasciis.* Gorr.

Geneion, γένειον, i. e. *Mentum*, dicitur pars genæ, vel maxillæ inferioris in acumen tendens. Ruffo quoque dicitur εὐδραπέων, de quo supra, vide *Anthereon*. Ab aliis εὐγένης vocatur, teste Polluce. Hac in parte duo ossa genæ inferioris συμφύσει conjunguntur, de qua junctura p. a. dictum. Vocab. γένειον legitur apud

apud Hippocr. in *Epist.* vel potius in *Epist. Democriti ad Hippocr. de nat. hum. n. 31.*

Gener, vocatur Lapis Phil. in *Tb. Ch. Vol. IV. p. 727.*

Generalis, γενικός, κοινός, idem, quod *Universalis*, ὁ καθόλου Gal. l. 1. de C. M. P. G. c. 6. dicitur de præceptionibus Medicis præmittendis, antequam ad exercitium artis circa particularia, vel singularia deveniamus, passim apud Gal.

Generatio, γένεσις, in genere dicitur via ex imperfecto ad actum perfectum, Gal. lib. an omnes particule fiunt simul, in princ. Proprie *Generatio* est ortus rerum naturalium ex semine, i. e. quo principia rerum, quæ proxime in semine existunt, ex præexistente materia parantur, ac subinde fotu matricis in actum secundum, speciem suam, emergunt. Partes itaque *generationis* sunt tum feminis præparatio, tum ejusdem emersio. Et hic modus oriendi proprius est nativis primariis, videlicet vegetabilibus & animalibus, horumque membris genuinis. Schroder. l. 1. cap. 4. Quo & collimat Helmont. ita describens, quod *Generatio* nihil dicat aliud, quam fluxum feminis ad perfectionem, maturitatem, proprietatem, explicationem occultorum, & consummationem ordinum ad suos fines, iv. *Ignotus Hospes morbus n. 38.* Dividi solet in *Univocam* & *Æquivocam*. Verum hanc divisionem non solum improbat C. Hofmann. l. 1. de gen. hom. c. 1. lit. D. sed & Fr. Hofm. in *Clav. ad d. Schrod. loc.* In specie de *Generatione* animalium & hominis plurima vide in libris Physiologicis & Anatomicis præsertim recentioribus; Siquidem nobis nec licet, nec libet, omnia huc referre. Improprie etiam dicitur *Generatio* productio Excrementorum aut vitiosarum portionum, v. g. Paris, Hippoc. 2. *aph. 47.* Accommodatum quoque *Generationis* nomen chymicis operationibus, & in genere describitur, quod sit ex occultatione manifesti mox occulti manifestatio, quod qua ratione intelligendum sit, vide apud Rolf. *Chymie l. 2. c. 5.*

Generosus, idem quod *vehemens*, potens, *efficax*. Dici solet, vel de vino, quod Gr. πολυφόρον, item, κεραικόν vocatur, Linden. Ex. X. §. 111. *seqq.* vel de remediis, præsertim universalibus, veng. sectione & purgatione. De V. S. vide *Not. nostras ad Lessen. rr. de Jud. Sang. V. S. misso p. 31. seqq.*

Genesis, γένεσις. Vide *Generatio*.

Genethliacus, γενεθλιακός, jam olim dicebatur de quibusdam μέρτεσι, sive vatibus, uti patet ex Gal. c. 1. de R. V. I. A. t. 16. Hodie-

que tribuitur astrologis ex figura cœli tempore nativitatis thema quoddam vel computum aliquod influentibus, & de natura hominis non solum, verum etiam de mere contingentibus & fortuitis vaticinantibus, quorum vanitatem tamen egregie hæcenus & cordate detexit Clarissimus & Excell. Dn. Sturmius, passim in scriptis.

Genioglossi, vocantur musculi linguæ proprii, quos Riolanus *Myloglossos* appellat, apud Barthol. l. 3. *Anat. c. 12. p. 546. & 549.* Alii vero qui ad os hyoides pertinere existimant, vocant *Geniobyoideos*.

Genitalis, γεννητικός, dicitur cum de membris & partibus organicis utriusque sexus generationi inservientibus, quæ alias *αἰδοία*, *Pudenda* vocantur, Rolf. *hoc tit. part. 1. c. 2.* tum de meatu, quem parastatam varicosum vocant, qui maxima via est, quod genituram a testibus hausam ad colli radicem deferret Galen. l. 1. de sem. c. 15. tum etiam de semine ipso, qui *Genitalis* humor appellari solet a Medicis. Vide *Genitura*. Mediante humore dicitur etiam de *spiritu*, qui causa generationis existit & ex animali vitalique spiritu compositus esse videtur; seminalis crassioris materiæ veluti amiculo inclusus, de quo etiam erudite disseruit D. D. Hofmann. *Iun. in Diss. Anat. ad Job. van Horne Microc. p. 176. 179.*

Genitura, γενή, γοῖα, duplicem habet significationem. Vel enim plerumque notat *semen*, & quidem genitale, sive sæcundum, aut utero jam injectum, Gal. l. 1. de sem. c. 9. quamvis hæc differentia inter γοῖα ἢ σπέρμα non semper observetur, imo rarissime, cum & ipse Hippoc. pro semine posuerit, uti patet ex 6. *aph. 2.* Vel significat ipsas *partes genitales* utriusque sexus, ex Hippoc. l. de *Humid. usu VI. 2. 3.* Jun. Prosp. Martian. in *Annot. ad h. l. pag. 129.* Dieter. n. 167. *Foef. Occ. pag. 140. seqq.*

Genius, δαίμων, Vide *Dæmon*. Deum singularis hominis *Genium* dedisse, qui in suprema corporis parte habitat, & nos a terra ad cœlestem cognitionem extollit, docet Gal. l. 6. de *Hippoc. & Pl. decr. 2.* Plura circa vocis *Genius* variam significationem vide apud Casp. Rejes p. 89.

Genos, γένος, *genus*, proprie non est terminus Medicus, sed Logicus. Hinc etiam in foro Medico varias obtinet significationes. Interdum indifferenter *genus* pro specie, differentia, formaque dicitur. Gorræus, Rhod. in *Lex.* Interdum contradistinguitur ab illis. Interdum etiam notat stirpem vel familiam a-

liquam certam, Gal. 5. *aph.* 59. Tria genera generalissima vocat Trismegistus Mineralia, Vegetabilia & Animalia, in *Physica, Vol. I. Thiatr. Chymici.*

* *Gentiana*, Italis herba notissima, qua olim advesus tertianas, quartanasque veteres usi sunt feliciori successu, quam nostri ejus vice China Chinarum utentes. Cum enim hæc febres plerumque a mucagine spissa ventriculi parietibus adhærenter proveniant, præstantius remedium inveniri non potest, quam ex planta, quæ subtili quodam, ac volatili oleo abundat, ut in *Gentiana* observantur Chymici.

Gentilitius, Epitheton morborum a parentibus in liberos propagatorum, & ita idem significans, quod *Hereditarius*. Dicitur & *Parentalis*. Rolsink *Ord. & M. M. Sp. l. 3. f. 2. c. 28. 35.* & ex hoc D. D. Joh. Zeller. Medicus Charitopolitanus, *Disp. Inaug. de Affect. Hereditar. theor. 1. §. 2.*

Genu, γόνυ, est femoris & tibiæ dearticulatio & artificiosissima connexio, in qua sinus est quidam prominens, alterius caput excipiens, quod anteriori parte, quo firmitus fieret, rotula, sive patella munivit, quam ὠμόδης & ἐπιγονάτιδος vocant, quæ prohibet, ne femur curvatis, aut per declivia currentibus loco excidat & dilabatur, Gal. 1. *de ossib. c. 21. seqq.* & *l. Introd. c. 10.* Est autem ea dearticulatio omnium expeditissima, justissimaque, ut scripsit Hippoc. 4. *de artic. t. 66.* præterea firmissima magnoque naturæ artificio comparata, ut quæ in ea epiphyfes & cavitates ita construxit & fabricata est, ut neque laxior sit Epiphyfeon in cavitates ingressus, neque etiam adstrictior. Continentur autem & firmantur extrinsecus superciliis quibusdam ipsorum ossium & lineamentis, aliis quidem in profundo positis, aliis autem in circuitu totam dearticulationem comprehendentibus. Hæc Gorr. & Castell. Jungatur & Dieter. n. 168.

Genugra, terminus Paracelsicus pro *Gonagra*, denotans speciem Arthritidis in *Genu*.

Genuinus, ἀγόνος, Vide *Opsigonos*.

Genys, γένυς, Vide *Gena*.

Geodes, γεωδής, nomen lapidis a terra, quam intra se comprehendit, ita dicti, ejusdem cum *ostracis* virtutis, siccatoris & adstrictoris. Galen. 1. 9. *de S. Fac. §. de Ostracis*, & P. Egin. 1. 7. c. 3. §. *Lithi*. Affinis habetur *Aeriti*, estque fortassis hic immaturus adhuc.

Geographia, γεωγραφία, proprie dicitur sci-

entia Mathematica quædam, quæ docet descriptionem mundi sive globi terrestris, & distinctionem in suas regiones, regna & urbes. Paracelsus vero more solito etiam finxit *Geographiam Microcosmicam*, *tr. Labyrinth. Medicor. c. 4. fin.* Imo nec veritus est, comminisci *Geographiam cælestem*, ceu partem Mathematicæ adeptæ, *tr. Philosoph. sagacis lib. 2. c. 4.*

Geomantia, γεωμαντία, proprie est ars & scientia terrarum notissima. Sed *b. l.* juxta Paracelsum dicitur, cum astra terræ se patefaciant hominibus, ut inde prophetiam, aut præsagium sumant, quod fortitur effectum. Dicitur etiam *Astronomia terre*, quæ dupliciter operatur, aut per Astronomicas calculationes, aut per puncta. Rul. & Iohnf. in *Lex.* Meminit aliquoties Paracels. in scriptis suis, v. g. *de Caducis tract. 2. & in fragment. Medic.*

Geometria, γεωμετρία, proprie etiam dicitur pars scientiæ Mathematicæ, docentis, agros & partes terræ metiri; unde & Rulandus descripsit, *Geometria*, finitura, decempe-datura, agri mensura. Paracelsus tamen etiam commentus est *Geometriam Medicam*, quæ docet metiri altitudinem cæli & terræ, & eorum, quæ in se continent, *tr. Alia declaratio totius Astronomiæ.*

Geomomus, γεωμομος, legitur apud Paracels. *lib. 3. de Tartar. tr. 2. cap. 3.* & videtur idem esse, quod *Geomantes*, i. e. vates ex astris terræ.

Geopilytia, γεωπυλιτία, est separatio per dilutionem. Rulandus quidem in suo *Lexico* nominis huius Græci meminit in descriptione *Separationis per dilutionem*, verum in nullo Græco Autore invenire potui, neque in *Lexico Græco-Latino*. Vide *Separatio*.

Geræteros, γεραίτερος, natu major, senior. Usurpatur ab Hippoc. de iis, non qui simpliciter senes sunt, sed in collatione & comparatione ad eos, qui trigésimum annum ex-cesserunt. Qui enim ab ea ætate ad senectam usque annis excedunt, hi per comparationem *seniores* ab eo appellantur, Gorr. & Foes. Occurrit apud Hippoc. 2. *prognost. t. 69.* ubi opponitur τῶν νεωτεροῦν, junioribus. Vide *Comm. Gal. ad b. l.*

Gerandryon, γερανδρυον, dicitur vetus quæcunque arbor. Gorr.

Geranion, γερανίον, i. nomen est herbæ, cujus varis sunt species, quæ spectant ad Botanicos. 2. est nomen emplastris, sic dicti, quod præter cætera gruis pennas istas recipiat. Tribuitur Polleti, Descriptio ejus ha-

betur apud Aetium . Hæc Gorreus . Γερώνη , ἢ γερώνια , quoque notat instrumentum quoddam , de quo supra . Vide *Ciconia* . Latine etiam *Grus* vocatur .

Geranis , γερανίς , nomen fasciæ vel vinculi ad humerum excidentem , vel jugulum fractum ab Hippocrate , vel , ut aliis placet , a Perigene inventi , Gal. *lib. de fasciis n. 74* . Meminit & Æginet. *l. 6. c. 99* .

Gerarat , dicuntur animalcula venenata , sicut scorpiones , habentia corpus gibbosum & caudas acutas , de quorum veneno calido , ejus læsione & cura vide Avic. *l. 4. fen. 6. rr. 5. c. 4* .

Gerat , γήρας , *senectus* , *senium* , vocatur illa ætas , quæ habetur ut plurimum frigida & sicca , quando homo jam est in descensu , hoc est , quando humores vitales , præsertim sanguis & spiritus animalis , defectionem naturalem patiuntur spiritusæcentiæ & activitatis , unde corpus ejusque membra organica , digestio , motus fluidorum progressivus & reliqua corporis animique munia paulatim elanguescunt , donec sanguis neque laudabili chylo reparatus , neque debita filtratione depuratus , in dies magis magisque vappescit , & tandem mors naturalis sponte sua furtim obrepit . Cumque certe ætatum cum anni temporibus sit correspondio , *senectus* respondet hyemi , quia sicut sol tempore hyemis , velut alto axe descendit , & saltem oblique radiis suis terram petit ; ita quoque calor vitalis refractis plane viribus partes solidas afficit . Dividi quoque solet *Senectus* in tres classes , *crudam* , *mediam* , & *decrepitam* . Plura vide apud Dieter. *n. 161* . Qui in *senectute* sunt constituti , dicuntur Græcis γήροντες , item προσβύται , *senes* , de quibus legendum *n. 160* . De proverbio : Γέροντες δις πάλιν , *Senes bis pueri* , vide Lang. *l. 1. ep. 55* . & *Cbiliad* . Erasmi . Γήρας ἐκ νόσου , *senectus* ex morbo dicitur marcoris species , vel febris μικροσπυρδης , *tabida* . Galen. *l. 2. de præsig. ex puls. c. 4* . & *l. de marcote c. 5* . Vide Foef. *Oecon. p. 135* . & C. Hoffm. *comm. in Gal. de V. P. n. 697* . Sumitur etiam pro *Exuvio serpentum* . Gr. alias ἀσβεστis dicto . Galen. in *Exeg. & l. 3. de C. M. S. L. c. 1* . Erot. in *Onom. De Senectate serpentum* vid. Lib. Tom. II. Op. p. 152. *seqq.*

Germanus , æquivocum est vocabulum . Vel enim appellativam habet significationem , & respondet Græco ἀδελφός , aut ἰδελρισμένος , siquidem omnia , quæ similia congruentiaque existunt , atque ut quispiam dixerit , genere juncta cognataque sunt , consuevit Hippocr. vocare ἰδελρισμένα , h. e. *germana* , teste Galen. *2. de R. V. l. A. s. 33* . Vide *Adelphixia* .

Vel est nomen proprium certorum Europæ populorum , de quibus Geographi consulantur . De *Germanulis* sive cadaveribus exsiccatis fere tripedalibus in Insulis *Canariis* & Fortunatis repertis lege Helmont. *tr. Demonstratione Thesi. n. 82* .

Germen , βλαστός , βλάστησις , proprie arborum κνήματι vel κνήματι , primas eruptiones denotat , de quibus Galen. *l. 2. de Al. fac. c. 60* . Transfertur etiam ad alia , de quibus supra in *Blasfema* . Quæ dicitur Spagyrica germinis pullulatio & augmentatio , legatur in Jodoci Greveri Presbyteri *Secreto* , si poteris intelligere & hariolari ex obscuris illis ænigmatibus , *Vol. III. Theatr. Chymici* .

Germinatio , præter propriam significationem Physicis & Botanicis relictam , qua notat additionem novellarum partium in plantis , teste Andr. Cæsalpino *l. 1. de Plant. c. 3. & 4* . Spagyricis quoque dicitur quædam peculiaris transmutatio metallorum , præsertim argenti , quando mediante aqua forti , Mercurio , parvæque quantitate argenti super prunarum igne mediocriter valido in vitro progerminant rami argentei , de qua germinatione videantur ex relatione Olai Borrichii *Acta Philosoph. Oldenburg. Ann. 1668. m. Septembr. & Novembr.*

Gerocomice , γηροκομική , dicitur ea medicinarum pars , quæ senum regimen tradit , iisdemque convenientem vitæ ac victus rationem præscribit , Gal. *l. 7. de san. tu. c. 4* . & *de subfig. empir. c. 4* . Lang. *l. 1. ep. 79* . Incertum vero videtur , an ad γήρῳσις , an ad θεραιπῳτικῳσις pertineat , cum senum corpus neutrum esse videatur , & senectus non exacta plane sanitas , sed vel morbi & sanitatis affectio quadam media , vel omnino ejus generis non est , quæ firma constansque sit , quam ἔξω appellant , sed potius fallax & incerta , quæ κατὰ σχέσηη dicitur . Plures tamen eam salubris Medicinæ partem esse statuunt . Hæc Gorr. & Castell. & quidem recte . Nam & senum sanitas est sanitas , licet infirmior , & inconstantior , quam aliarum ætatum . Hinc & nos inter methodos sanitatis tuendæ particulares referre non dubitavimus , *Dogmat. Med. Gen. P. II. c. 2. d. 5. p. 475* .

Gerom , γήρων . Vide *Presbyter* .

Gerfu , id est , *Cerussa* . Rul. in *Lex. Sumitur & pro Fecula* . Vide supra *Fecula* .

Gerula , Paracelso dicitur monstrosa planta , vel degeneratio ex transplantata *Pastinaca* , *lib. 3. de pustulis Gallicis , ulceribus &c. c. 4* .

Geryon , γηρύων , nomen monstri vel Centauri tricornporis , quem Hercules dicitur confect-

cisse . Tribuitur per metaphoram *Mercurio* a Libav. *Synt. A. Ch. l. 7. c. 15.*

Gefor, id est, *Galbanum*, Rul. in *Lex.*

Gestatio, *ᾠορᾶ*, quid in genere significet, notum est, nimirum oneris alicujus portationem. Unde Gal. dixit *l. 12. de V. P. cap. 13.* quod *gestatum*, *βασύλονιον*, minus esse oporteat *gestante*, *βασύλονι*. Strictè vero *Gestatio* Medicis dicitur nihil aliud, quam geniti in utero infantis ad partum usque permanſio atque mora, totum id complectens tempus, quod a genito intus infante ad ejus exclusionem interest. Dieterich. *n. 486. pag. 661.*

* *Gestatio*, vox latina, quam Græci *αἰσῆσιν* vocant, veſtationem etiam significat, estque exercitamenti genus, quo non solum ſani, & valetudinarii, sed etiam morbo detenti olim utebantur. Multa autem erant instrumenta ad gestationem, seu veſtationem accommodata. *Vehicula*, quorum multa genera apud majores nostros erant, *Lectica*, *ſella*, seu *ſcamnum*, *Lectus pensilis*, *cuna*, si *navis*. De utilitate *Gestationis* in quamplurimis morbis *Galenus*, *Celsus*, *Trallianus*, *Aerius*, *Antyllus*, *Cæ. Aurel.*, *Avicena*, *Priscianus*, *Theodorus*, *Plutarch.*, *Aretæ*. Dissident autem auctores inter se, quænam gestationis species in aliquo morbo magis conveniat. Qua de re consulatur *Hier. Mercurial.* in lib. de *Art. Gymnaſt. cap. 9. 10. 11.*, qui unus instar omnium loco opportune legi poteſt. Silendum non est, nonnullos equitationem etiam inter gestationis species reposuisse, ut *Aetius*, *Amidenus*, & alii, verum quia *Celsus l. 2. c. 15.* ubi gestationis species numeravit, ne verbum quidem de equitatione facere voluit, quasi alienam a gestatione judicaverit, tum quia *Galenus l. 2. de tu. val. expresse* declaravit gestationem, & equitationem diversas esse; idcirco nos equitationem aliud exercitationis genus naturæ, & effectus valde dissimilis judicabimus.

Geuma, *γεῦμα*, Hippocrati dicitur id, quod gustatur, h. e. *cibus*, *edulium*, lib. 1. *Epid. f. 1. t. 59. l. 2. f. 3. n. 31. l. 3. ægr. 6. Foef. Oec. p. 135.*

Genſis, *γεῦσις*, *gustus*. Vide infra *Gustus*.

Gbitta Iemou, nomen exoticum purgantis simplicis vehementioris, & haud dubie venenosi, quod alias *Gummi Gotte*, *Gummi ad podagram*, *Gutta Cambodia*, aliisque nominibus appellari solet. Plura de hoc purgante vide apud *Schrod. l. 4. cl. 4. n. 445.* Fr. *Hofmann. in clav. ad b. l. Rolſinck. tr. de purgant. sect. 13. art. 8.* Nos experientia docuit, ejus usum non adeo securum esse, uti quidam Auctores eun-

dem commendant.

Gialappa, *Gialapium*, item *Jalappa*, & hoc nomen est purgantis electivi vulgo dicti, mitioris tamen & propter majorem securitatem hodieque frequentissimi usus, cujus descriptionem prolixam pete ſis & *Schroder. l. 4. cl. 13. n. 427.* Fr. *Hofmann. in clav. ad b. loc. Rolſinck. d. l. f. 2. art. 3.*

Gibar, id est, *medicina metallica*. Rul. & *Iohnf.*

Gibberostas, *Gibboſtas*, *Gibber*, *Gibbus*, *κίβρωσις*, *κίβωσις*. Vide *Cyphosis*.

Gibum, id est, *Casus*, Rul. & *Iohnf.*

Gich, *Gepſin*, i. e. *Gypsum*. Rul. & *Iohnf.*

Giffe, idem sunt, quod *Fugilla*, h. e. humores pone aures. *Bayrus* in *Enchirid. Practic. l. 4. c. 10. p. 118.* Vide *Fugile*.

Gigarion, *γίγαριον*, significat nucleum vel granum acinorum uvæ, virtutis ſiccantis in ſecundo, & refrigerantis in primo. *Æginet. 1. 7. c. 3.* Meminit & *Linden. Ex. X. §. 192.* ubi docet, Latinis *vinacium* quoque vocari. Vocantur illi nuclei etiam Latine *Arilla*, quamvis nomen hoc non in omnibus Lexicis occurrat. Ex *arillis* paſſularum industria Chymicorum elicere audeſt Spiritum acidulum, item oleum Emphyreumaticum, imo sunt, qui Sal volatile ex iis parasse jaſtitant. Verum cui bono hæc ſuperflua curiositas?

Gigas, *γίγας*, dicitur de hominibus præter leges nature proceris & elatis. Rul. & *Iohnf.* cujus causam peculiarem investigare quidem conatus est *Parac.* sed magis obſcuravit, quam declaravit. Nobis videtur acquieſcendum esse in liberrima & imperſcrutabili voluntate ſummi & maximi Creatoris. De vocab. *Gigas* vid. etiam *Casp. a Rejes q. 25. n. 8.*

Gigerie, significat τὰ ἐντερα, *σπληγγχνα* ἢ *ἀντρία* (vel *ἀντρία*) intestina viscera, & extremas partes gallinarum, uti exponit *Hesychius*, teste *Keuchen. not. ad Q. Seven. p. 261.* Non. *Marcell.* & *Nic. Perottus* expoſuerunt per intestina gallinarum, & quæ cum iis coquantur.

Gilla, vel *Grillus*, est vitriolum sua sponſe reſolutum in aquam. Nonnulli putant, a natura talem exhiberi liquorem. Sunt, qui hoc nomine Salis *Armoniæ* aquam appellant. Purgat ventriculum, Rul. & *Iohnf.* Meminit *Parac.* de viribus membror. *l. 2. c. 4.* *Gilla* est *Sal Vitrioli* solutum emeticum, inquit *Frid. Hofm. in clav. ad Sobr. l. 1. c. 3. p. 4.* *Gilla Theophrasti* est *Vitriolum album*, aqua solutum, filtratum, iterum inspissatum & ſiccatum. *Junken. Lex. Ch. Ph. P. I. p. 125.* ubi merito ejus usum improbat, quod & nos experti ſu-

sumus in defectu commodioris Emetici semel jam olim præscribentes, non tamen in tanta dosi, quam dictus Autor posuit, ubi quidem affectum præstitit aliquoties, verum postea per aliquot dies saporem induxit stomacho & ori cuperosum, ut persona quæ assumerat, omnes cibos fastidiverit, & difficulter ab eo fastidio liberata fuerit.

Gilvus, Helvus, ἡρόος, medium inter album & rufum significat colorem. Dicitur & *Melinus, Cirvinus*, Rul. & Iohnf. Jul. Alex. *not. ad Gal. l. 2. de C. M. P. G. c. 4.* Vide *Cirrhos, Dichromos*.

Gingiber, pro *Zingiber*, nomen aromatis notissimi, de quo in Botanicis. Vid. Rhod. *in not. ad Scribon. n. 165.*

Gingibrachium & Gingipedium, idem, quod *Scorbutus*; qui ita dictus a quodam Regenero Snoy, multæ eruditionis & exercitæ praxis Medico, a gingivis, brachiis & pedibus corrupto sanguine infestis. Forest. *l. 20. Obs. 11. in Schol.* Denominatio quidem crassa & pingui Minerva facta, iudicio Sal. Alberti apud Senn. *de Scorbut. cap. 1.* Vide infra *Scorbutus*.

Gingivæ, πύλα, carnes sunt, quæ sunt circa dentes, Gal. *l. 9. de U. P. c. 15.* ubi primum e locellis suis vel alveolis emergunt, *l. 5. de C. M. S. L. c. 8.* quarum connexio *χαλιός* dicitur. In iis dentes nuper natorum latent, & veluti in præsepiolis conditi sunt, & ut siccoribus adstrictioribusque continentur, ita redundante humiditate laxioribus decidunt. Nervos habent a tertio pari, ut & dentes, per quos sentiunt & dolent, sæpeque in iis dolor est, qui in dente putatur esse. Hæc Castell. Vid. *Ulon. Jung. Dieter. n. 632. Barthol. l. 3. Anat. c. 12.*

Ginglymos, γίγγλυμος, proprie *cardinem* significat, qui cum porta vertitur, aut potius ferramenta illa duo pectinatim invicem se subeuntia, clavo transfixa, quorum alterum ostio, alterum parieti inseritur, in quibus ostium ipsum ceu cardinibus vertitur. *Cardo masculus* dicitur *Clavus ferreus*, qui ingreditur in cavitatem, quæ *Cavitas* vocatur *Cardo femina*. Fallop. *Expos. de Ossib. c. 12. Tom. I. p. 482.* Hinc vocab. translatum ad speciem *Diarthroseos, Dearticulationis*, qua ossa sese invicem ingredientia conjunguntur, ut vertebræ inter se, ac cubitus humerisque colligantur, Galen. *de ossib. in præm.* ita, ut unius caput in alterius cavitatem condatur, & vicissim hujus caput in illius sinum excipiat; qui tamen *in exegefi Hippoc.* videtur *γίγγλυμος*, qui cardo januæ est, & *γίγγλυμος*, quod huc per-

tinet, distinguere. Ab hac articulationis specie *Humeri orbita γίγγλυμοειδής* dicitur *Vesal. lib. 1. de H. C. F. cap. 23.* Est enim hæc *διάρθρωσις* plerisque ostiorum cardinibus similis, in quibus ferramente utriusque (quod proprie a Græcis *γίγγλυμος* appellatur) tum ejus, quod parieti infixum est, tum alterius, quod ostio adhæret, pectines mutuo implexu sese subeunt. Quæ quidem compositionis ratio non videtur *ἀπὸ τῆς ἰσότητος*, a *sutura*, valde differre. In quibus vero ostiis clavus crassior parieti affixus ostii verticillum subit, non *γίγγλυμος*, sed verius *γύμνωσις* dicitur. Hæc Gor. & Castellus. Adde Bartholin. *libello IV. Anat. c. 1. p. 693. edit. ult.*

Ginseng, nomen Sinicæ radice, Japonibus *Nisi* dictæ, hominis divaricatis cruribus præditi figuram referentis, cui hodieque majus encomium tribuitur, quam Thee, quippe virtute spiritus vitales excitandi & calorem corpori suavem largiendi pollenti, tamen in duodecima unciæ vix parte sumptæ & in B. M. coctæ; de qua plura legantur apud P. Ammann. *Irenic. p. 268. seqq.* ubi ostendit non esse *Mandragoræ*, sed potius *Dauci Javanici* speciem.

Gir, Gith, i. e. Calx viva. Rul.

Girgies, i. e. albi lapides fluminis. Idem.

Girmer, i. e. Tartarum. Id. & Iohnf.

Gisfium, i. e. Gummi. Idem.

Gis, Gith, diversimode sumitur. Vel enim idem est, quod *Gir*, Rul. vel significat herbam *Nigella*, sive *Melanthium*, dictam; vel *Piper*, teste Rhod. *ad Scribon. n. 69.*

Gitenon, i. e. satum commune. Rul.

Glabrities, Glaber, μηδερότης, μηδερός. Vide *Calvities. Madaros.*

Glacies, Glacialis, κρύσταλλος, κρυστάλλινος. Vide *Crystallus, Crystallinus.* *Glaciem* in Helvetiæ montibus inveteratam, duobus tribusve annorum millibus communem exuere & crystallinam duritiem perennitatemque acquirere, scripsit Joh. Jaco. Vvagnerus *in Histor. Helvetiæ curiosa sect. II. art. V. p. 24.* De *Glacie Mercuriali* vide Libav. *Apocal. Herm. P. I. c. 9.* *Glaciale lepræ* venenum describit Helmont. *de Lithias. c. 9. n. 22.* De *Glacie & Coagulatione* scripsisse tractatum Dan. Bartoli, patet ex *Act. Lips. A. 1682.*

* *Glaetophagus, γλακτοφάγος*, lacte victitans ut infantes. Dicuntur etiam *glaetophagi* ii, quibus medici ob aliquem morbum dietam lacteam, victum scilicet ex solo lacte paratum, præcipiunt.

Glacialis, est ars, qua juxta firmamenti cursum astrorum gladii cuduntur & enses, quibus & in-

& incudes resistere nequeunt. Inde vocatur & *Incusida*. Parac. dicit esse speciem Philosophiæ adeptæ, l. 1. *Philos. sagacis*.

Gladiator, *μονομάχου*, qui cum altero certamen subit gladio. Horum vulneratorum curam olim Galeno fuisse demandatam ob peritiam Anatomicam scripsit l. 3. de C. M. P. G. c. 2. Cibus illorum frequens fuerunt fabæ, l. 1. de Al. Fac. c. 19. De hoc vocabulo vide & Rhod. Scrib. n. 101.

Gladius, *μάχαιρα*, *ξίφος*, *σπάθη*, quid significet, notum est. Optimus qualis esse debeat, docet Galen. l. 1. de V. P. c. 11. *Gladiolus*, *μαχαίριον*, refertur inter instrumenta Chirurgica, quo in excidendo uruntur Medici. Dicitur & *Cultellus*. Legitur apud Hipp. l. 1. de morb. mul. XCVI. r. 22. l. de Medico V. 2. Alibi usurpat vocabul. *μαχαιρίς*, l. 2. de Morb. XLV. 21. *Gladiolus* cum addito *εξυμελίς*, quod Galenus interpretatur *φλεβοτόμος*, venæ sectorium: alibi autem cum epitheto *σπυροειδής* usurpatur de scalpello utriusque acuto ad perforandum pectus vel locum intercostalem, in abcessu pulmonum vel empyemate, uti descripsit Sculter. *Arm. Chir. Part. I. Tab. II. fig. 1.* dicens ab Hipp. etiam *Spatham* vocari, de quo tamen dubitamus, cum nec Foësius notaverit in *Oecon.* neque nos locum invenire potuerimus. De *Gladio Delphico* vide C. Hofm. com. ad Galen. V. P. n. 248. *Gladius*, *ξίφίς*, est nomen piscis marini, de quo videtur Ald. l. 3. de pisc. cap. 21. *Chioc. Mus. Calc. f. 1. p. 81.*

Glagos, *γλάγος*, idem, quod *γάλα*, *Lac.* Hinc *γλαγός*, *lacteus*. Lind. Ex. XI. §. 43.

Glama, *Gleme*, *γλάμα*, *γλάμη*, *sordes oculorum*, lippitudo, pro *λημη*. Unde *γλαμυροί* *οφθαλμοί*, *glamiosi* aut *gramiosi* oculi dicuntur, fordidi ac humidi, pituita laborantes, Hippoc. l. 2. de Morb. mul. IX. 6. XII. 5. Vide Foëf. *Oec. p. 136.* Keuchen. *Nor. ad Seren. p. 241.*

Glandium, Vide *Thymus*.

Glandosum corpus Vesalio dicuntur *Prostata*, l. 5. de H. C. F. c. 13. p. 645. *seqq.* Fallopius vero vocavit *glandosum adstans* in *Instit. Anat. Vide Prostata*.

Glandula, *αδὴν*, corpus quoddam carniforme est, laxum & fungosum, quod utique veluti cunei quidam valorum divisionibus incubantes, fulcimentum ipsis suggerunt, ut a nullo violento casu afficiantur, Galen. l. 4. de V. P. c. 20. Sunt autem proprie sic dictæ *Glandule*, quas Græci *αδένες* vocant, imbecilliores corporis partes, ad quas valentiores corporis partes supervacua sibi tum quantitate,

tum qualitate, & præsertim ad eas, quæ rariiores natura sunt, transmittunt, quippe valentius est arteriarum, venarum, nervorum, musculorum robur, imbecillius autem, aut profusum nullum corporum, quæ *Glandularum* sunt nature, l. 13. *Metb. Med. c. 5. in princ.* Hæc Castellus de *Glandulis* in genere. Videatur & Hipp. *lib. de Glandulis*, & Galen. l. 3. de Al. fac. c. 6. Verum earum descriptio, differentia & usus hodieque accuratior habetur ap. Th. Vvarthon. *integro Adenographiæ libello.* Nic. Srenon. *de Musculis & Glandulis*. Quibus jungatur Illustris & Excellentissimi Dn. Frid. Ferdin. Illumeri a Vvartenberg. Phil. & Med. D. S. Cæs. Majest. Archiatri, & in inclyto Viennensi Atheno Profess. Pub. *Adenographiæ Exercitatio*, succincte essentiam & naturam *Glandularum* in genere & specie comprehendens. Ex his libet hanc adicere descriptionem: *Glandula* est parenchyma spermaticum, molle, friabile, & spongiosum, una communi membrana universum & frequenter pluribus privatis frustulatum coagmentatis inclusum, ex materia spermatica fabricatum, vas omnis generis stipatum, partim depurationi, partim secretioni, partim etiam elaborationi inserviens. E recentioribus D. Bernardus Conor Medicus Regius Anglus in *Epistol. de Secretione animali p. 7.* rejiciens illorum descriptionem, qui crediderunt, *Glandulas* nihil aliud esse, quam venas, arterias, nervos & alia vascula in nodum complicata, aliam substituit, quod *Glandula* sit membrana cava foraminulis pertusa, arteria, vena, nervo & excretorio vasculo stipata. Dividuntur trifariam *Glandule*: 1. in *Conglobatas* & *Conglomeratas*: 2. in perpetuas & adventitias: 3. in exteriores & interiores. De usu *glandularum* alimentario vide Gal. l. 3. de Al. Fac. c. 6. *Glandularum* potiorum descriptiones reperies quoque sub propriis nominibus, sub literis eorum initialibus. *Glandulosa corpora*, *τὰ αδενώδη σώματα*, olim distinxerunt a *Glandulis*, teste Gal. l. 14. *Metb. Med. cap. 11.* laxitate & raritate majori. Verum hodieque illa distinctio non amplius observatur, teste laudatiff. D. Ilmero d. l. *ib. 3.* *Glandula* quoque Arabib. dicitur apostema scirrhosum, sicut Nux avellana, aut etiam paulo minus, multoties super volam manus, interdum super frontem, in principio dum comprimitur, dissolvitur, aliquando vero redit in pristinam formam. Avicen. l. 4. *sen. 3. tr. 2. c. 6. & 7.* Videatur autem *Ganglion* intelligere. Ita & *Glandula Guidonis* est Tumor glandi similis, mollis, solus mobilis, sine radicibus a circumjectis par-

partibus separatus, maxime in emunctoriis & juncturis proveniens. *Blancard. in Lex.*

Glandulofocavneus, Græce dici possit, ἀδενωσκημῶδης, vel ἀδενόσκημο, quamvis fortassis in nullo Græco autore vetere reperiatur, est epitheton excrescentiarum quarundam, quas in vesica observavit D. Ruyschius in *Cent. I. Observ. LXXIIX. p. m. 99.*

Glans, γλάνης, nomen est piscis marini & fluvialilis, cujus descriptionem & usum in cibis vide apud Aldrovand. *l. 5. de pisc. c. 5.* Habetur a nonnullis similis *Siluro*: Idem.

Glans, βάλανος, æquivocum est vocabulum. 1. notat fructum arboris, *Quercus* dictæ. 2. eum additione *Myrsica* sive *Unguentaria* est fructus arboris exoticæ *Myricæ*, de quo Gal. *l. 6. de Simpl. Fac.* quæ duæ significationes ad Botanicos pertinent, Lang. *l. 1. ep. 66. 3.* *Glans* dicitur extrema totius colis, sive membri virilis pars, cujus cutis, quæ eam vestit, *Preputium*, πώδην, dicitur, Gal. *l. 5. Meth. M. c. 15.* Rolfink. *de part. genit. Part. 1. c. 51.* Barthol. *l. 4. Anat. c. 24.* Porro 4. *Glans* idem est, quod *Suppositorium*, seu medicamentum topicum anodicatum, oblongum duos, tres, quatuorve digitos transversos, figura tereti & rotunda, candelæ instar, olim glandis forma ad alvum sollicitandam maxime, & ad alios ani affectus comparatum, P. Morell. *l. 2. f. 2. c. 13. de form. remed.* Weker. *Antidot. Gener. lib. 1. c. 49. Spec. f. 44.* Schroder. *l. 2. c. 83.* In hac significatione *Glans*, βάλανος, occurrit apud Hipp. *4. de R. V. I. A. t. 83.* & *l. 3. de Morb. XV. 20.* Gal. *l. 6. de C. M. S. L. c. 3.* Aliquando & pro Pesto sumitur, Hipp. *l. 1. de Morb. mul. CXIIX. 2. 5. 14. CXIX. 13. CXX. 9.* *Pessaria* minora βάλανιδες, sive *glandes* parvæ eidem dicuntur, lib. *2. de morb. mul. XLV. 6.* Tandem 5. accipi pro strumis & scrophulis, quas Græci *Naphthas* vocant, patet ex Lang. *lib. 3. ep. 4. in fin.*

Glarealis, idem, quod *fabulosus*, Gr. Ψευδαῖος, a *glarea*, sive arena. *Aque glarealis* in vulnere meminit *Helmont. de Lithias. c. 6. n. 20.*

Glossa, est genus vernicis ficioris. *Rul. & Iohnf.*

Glaucos, γλαυκός, *glaucus*, est nomen coloris misti ex viridi & albo. Dicitur *Cæsius*. Differt omnino a fusco, uti recte demonstrat *Libav. Defens. Syntagm. contra Scheunemann. not. 48. Tom. 3. p. 95. 96.* γλαυκός quoque Hippocrati vocatur, qui cæsius est oculus, *l. 2. Epid. f. 6. n. 7.* Usurpatur & de urina, ἔρον γλαυκόν, quæ est cornu pellucido similis, media inter lacteam & charopam, apud *Actuar.*

Tom. I.

l. 1. c. 8. teste *Gorrazo in definit. Glaucus* quodque veteribus fuit nomen piscis majoris pelagii, sive marini, cujus descriptionem usumque in cibis & Medicina tradidit *Aldrov. l. 3. de pisc. c. 16.*

Glaucosis, *Glaucoma*, γλαυκῶσις, γλαυκῶμα, accipitur late & stricte. Late, pro omni coloris naturalis in oculo mutatione in præternaturalem & glaucum. Stricte, pro humoris crystallini colore in glaucum mutato, proveniens ab illius humoris nimia siccitate & concretionem. Differt a *suffusione*, ἄσπι τῷ ὑπεχύμασι, quod in hoc affectu peccet extranei humoris, & aliunde affluentis concretionem: in illo ipsius humoris crystallini condensatio & resiccatio. Vid. *Dieter. n. 163.* *Foef. Oecon. d. l. C. Hofm. Comm. in Galen. de V. P. n. 731.* Aliquando tamen color ille est absque manifesta læsione visus, & tales homines dicuntur γλαυκῶπις, unde & *Minerva γλαυκῶπις* dicta, cæcios oculos habens.

Glaura, *Glaure*, est nomen Paracelsicum mineralis, cum epitheto *Augurelli*, quod & *Electrum minerale immaturum*, item *Nympha* vocatur, *Tb. Chym. Vol. VI. p. 649.* Meminit & *Helmont. rr. Pharm. ac Dissp. modern. n. 50.* & *Frid. Hofm. in Glav. Schroder. l. 3. cap. 15. in fine.* Legitur & hoc vocabulum apud *Ludov. Pharm. Dissert. I. p. 121.*

Glaux, γλαυξ. Vide *Noctua.*

Gleba, βῆλον. Vide *Bolus.*

Glechonites, γλαχωνίτης, scil. αἶνός, nomen vini medicati ex *Pulegio*, quod Græc. γλαχων dicitur, parati. *Dioscor. l. 5. c. 62.*

Glene, γλήνη, proprie & primario oculi cavitationem & pupillam significat. Per translationem quoque ita dicitur ossium cavitas, & sinus leviter depressus, ac obscurus, ac leviter sinuosa cavitas, & obscure desidens, in quam os inseritur, quemadmodum contra profundior cavitas, & altius descendens κοτύλη, h. e. *Acetabulum*, vocatur, Gal. *l. de ossib. proæm. c. 2. de fract. t. 52.* Hippocr. vero γλήνη vocat χῶρον γληνοῖδῃ, i. e. *sinum pupille oculi adinstar leviter depressum*, *4. de artic. t. 64.* *Jung. Foef. p. 136.* Hinc primæ cervicis vertebræ sinus in inferiori regione leviter tantum cavi γληνοῖδῃ appellati sunt. *Valles. l. 1. de H. C. F. c. 15.*

Glenoides, γληνοειδής. Vide *Glene.*

Gleucinon, γλευκίον, epitheton Unguenti cujusdam, Lat. *Mustum*, γλευκός, *mustum*. Meminit illius Gal. *l. 7. de C. M. P. G. c. 14.* ubi varias compositiones tradit. *Simpliciorum* compositionem proponit *Diosc. l. 1. c. 67.* Inter *acopa* refertur & *relaxantia* a Gal. *Emollit,*

calefacit, horroribus & nervorum, vulvæque vitis auxiliatur. Diosc. Gorr.

Glucos, γλυκός, *Mustum* significat. Estque succus uvarum recens expressus, crudus, flavo-rosus, unum hoc in se boni continens, quod alvum laxet; quod nisi contingat, tanto magis noxium corpori evadit, Hippocr. l. 2. de diet. XXIII. 1. *Mustum* duplex habetur: *Lixivium*, Gr. πρόχυμα, item οἶνος πρότροπος, πρόδρομος, h. e. sponte defluens, antequam calcetur uvæ; alterum *vulgare*, quod vi expressum est, quam vim vel pes, vel prælum præstet, Græce τραπητῆς οἶνος, Linden. Ex. X. §. 174. seqq. ubi plura de *musto* reperies. Idem Autor etiam erudite demonstrat τὸ γλυκόν aliquando significare vinum dulce, generosum, valde inebrians, & caput aggravans, quod de *musto* alias dici nequit. Unde & γλυκίνας οἶνον dictus fuit, qui tali vino dulci nimium utebatur, §. 252.

Glucis, γλυκῆς, vel γλυκῆς, dicitur vinum, quod multum *hepsematis*, i. e. sapæ, aut defruti admixtum sibi habet. Lind. d. l. §. 62.

Glis, ἄλιος, γέλιος, αὐξῆς, vel μουζῆας, dicitur muris species, estque animal quadrupes somnolentum, ita, ut dormiendo pinguescat. Cujus descriptionem, usumque in cibis & Medicina proluxe tradidit Ul. Aldr. l. 2. de quadr. dig. vivipar. c. 29. De symptomatibus ex esu pulveris *glirium* edulcorato obortis videantur *Ephem. N. Cur. An. III. Obs. 40. Glis montanus* idem est, quod *Mus Alpinus*, sive *Marmota*, aut *Murmentum*.

Glischrasma, γλίσχρασμα, idem, quod γλίσχρος, *lentor*, viscositas. Hipp. 1. de R. V. l. A. r. 18.

Glischrocholos, γλίσχροχολος, dicitur de excrementis glutinosus, & simul biliosus. Hipp. l. 4. Epid. XXIX. 4. quamvis γλίσχροχολος alii legerint, verum inepte, siquidem glutinositas non de colore dici poterit. Vide Etor. p. 33.

Glisbrodes, γλίσχρῶδες, idem, quod γλίσχρος.

Glisbros, γλίσχρος, *lentum*, viscosum, glutinosum significat. Per metaphoram usurpavit Hippocr. de febribus l. 4. Epid. XXII. 15. Hinc verbum γλίσχραϊνεν, viscosum reddere significat, & προσγλίσχραϊνεν magis viscosum reddere, quod legitur apud eundem 3. de R. V. l. A. r. 26. Ita & ὑπεργλίσχραϊνεν, d. l. r. 10. Diet. n. 671.

Glisco, ἄυξω, ἐπιπένομαι, idem est, quod *augesco*, paulatim vires fumendo & intendendo. Proprie de incremento ignis dici videtur. Per translationem vero eleganter etiam

de flamma vitali, de calore febrili, aliisque vomitibus morbofis accipi potest & assolet. Febris dicitur *gliscere*, quæ de paroxysmo in paroxysmum ingravescit. Linden. Ex. XV. §. 94. 95.

Glisomarco, est *Creta candida*. Rul. & Johnf. in Lex.

Globus, *Globulus*, σφαῖρα, σφαίριον, quid significet, notum est, & partim hujus non est loci. Reliqua vide infra voc. *Pila*, *Pilula*, & supra voc. *Cataposis*. Referuntur & *Globi* ad instrumenta Chirurgica; Ita *Globi* & *Globuli* uterini adversus procidendam describuntur apud Scultet. *Arm. Chir. Part. I. Tab. XXII. fig. 8.* In Anatomicis *Globulus Nasi* vel *Orbicularis* dicitur pars nasi inferior cartilaginea & mobilis. Barthol. l. 3. *Anat. c. II. p. 527. Globulos* etiam vocavit prominentias illas rotundas & vesiculares, quæ inter alias cuspidatas unguis & ungulæ dictas, aliquando etiam bicipites conspiciuntur in peculiari linguæ involucre, & delineatas exhibet Gothofr. Bidloo *Tab. Anat. XIII. fig. 2. 3. 4.* Alias *Globosæ particule* hodieque etiam referuntur inter principia materiæ corporum naturalium præsertim liquidorum, de quibus videantur *Observationes Microscopicae* An. Levenhoeck, quarum mentio fit in *Act. Erud. Lipsf. 1682.* Ita Casp. Bartholinus Th. filius gloriatur se vidisse beneficio microscopii globulos in sanguine existentes, de quo legatur in *Act. Hafn. Vol. III. Obs. 3.* * Hermannus Boerhaav. omnia nostri corporis fluida ex globulis constare docet, ac sanguinis quidem globulum unum rubrum occupare centesimam partem centesimæ partis pollicis geometrici, hoc est si 10000. tales globuli juxta se invicem ponerentur, unum pollicem geometricum equare: Unius autem globuli seri pellucidi, sive lymphæ primi generis diametrum sextuplo minorem esse diametro globuli rubri sanguinei: ut Levennekius etiam demonstravit.

Glaos, γλαῖος, *strigmentum*; ita dicuntur sordes, quæ in balneis, aut palæstra ab hominum cute deradebantur, multi quondam in Medicina usus. Calefaciunt enim modice, emolliunt, & discutunt, Dioscor. l. 1. c. 34. seqq. ubi ῥῆποι dicuntur, *Ægin. lib. 7. c. 3. r. Glaos*. Inde descendit γλαῖῶδες, *strigmentosus*, h. e. strigmenti modo crassus & viscidus. Dicitur de excrementis apud Hippocr. l. 7. *Epid. II. 27.* quamvis in Edit. noviss. Linden. legatur ἰλύῶδες, *viscosa*. Alia exemplaria habent γλυκῶδες. Fock. *Oecon. p. 137.* Et verbum γλαῖζαν, quod significat conniventes oculos versare, exponente Gal. in *Exeg. dict. Hippocr.*

Glomer, id est, rotundum. Rul. & Iohnf. in *Lex. Inde Glomeratus*, & verbum *Glomerari*, quod de nubibus usurpat Q. Seren. c. 3. Vid. not. Keuchen. pag. 99. Substantivum quoque habetur *Glomus*, Gr. *σφύμβος*. Scrib. n. 142. Adde Rhod. in *not.*

Glomus, *σφύμβος*, quid significet, p. a. dictum. In foro Medico *Glomus pilosus* descriptus & depictus legitur in D. Ruyschii *Observat. Anatom. Chirurg. Obs. XVIII.*

Gloria, *δόξα*. Vide *Doxa*. *Gloria* Medicorum Deus fit, & huic cedant, Lind. Ex. III. §. 16. Horridum est, *Gloriam* Deo debitam ratione aliqua frivola sibi ex parte attribuisse, vere scripsit Helmont. *tr. Confessio Autoris* n. 14. Qui vero magis *glorie* studiosus est, quam veritatis, succumbit, ut amator puellarum, Gal. 2. de *iis*, q. in *med. t. 1.* Sophistis folius *glorie*, nullam veritatis esse curam, dixit Idem l. 10. de *V. P. c. 9.* Ignis *gloria* vocatur id, in quo velut gloriatur & exultat ignis, quod est omnis materia facilis ad exardescendum, & in qua, ut citissime concipitur, ita & ardet singulari cum vigore tumoreque, h. e. vivida & fugax flamma e virtutis ad repentinos usus excitata, alisque id genus cremis, *σφλετυ* vocant Gr. *Gloriam* vero *κωγμη*. Lind. Ex. IX. §. 6.

Glossa, *Glossa*, *γλωσσα*, *γλωττι*, *Lingua*, dicitur pars illa carnosa, laxa & fungosa, præcipuum sermonis & gustus instrumentum, cuius Anatomicam descriptionem vide apud Barthol. l. 3. *Anat. c. 13.* & alios Anatomicos, præsertim Malpighium & Fracassatum hoc tit. Gothofr. Bidloo *Tab. Anat. XIII.* linguæ specificum involuorum egregie delineatum exhibet. Haud raro etiam accipitur tropice de voce & sermone, v. g. *γλωσσα ἀσκαφής*, *lingua* obscura, Hipp. lib. 7. *Epid. XII. 13. XIII. 19.* ἀκατάτης, incontinens, 7. *arborism*, 40. &c. Vid. Foel. *Oec. pag. 138.* Dieter. n. 164. *Γλωττι* *ἀκρη* *lingua* summa vocatur summum *linguæ* cacumen, *Coac. t. 230.* Vide *Lingua*.

* *Glossalgia*, *γλωσσαλγία*, *linguæ* dolor: etiam ejusdem inflammatio, quia inflammata dolet.

Glossocatochos, *γλωσσοκάτοχος*, dicitur instrumentum illud Chirurgicum, quo lingua deprimitur, P. Ægin. l. 6. c. 30.

Glossocomion, *Glossocomion*, *γλωσσοκόμιον*, *γλωσσοκόμιον*, vel *κομίον*, nomen est Atticum, ut scribit Galenus, & proprie significat arculam, in qua homines recondunt res pretiosas, & quam multi iter facientes portant. Est autem oblonga & angusta. Ab ejus similitudine Medici Hippocrate posteriores (nam Hippocra-

tem id genus instrumenti non novisse, Galenus autor est) machinam quandam chirurgicam fracto femori, vel cruri, ubi callus circumdatur, accommodatam *γλωσσοκόμιον* appellarunt. Est autem machina cava, oblonga, & ad femoris proportionem arcata, superna parte trochleas utrinque singulas habens ad latera sitas, & inferna parte transversum axem, ad quem alligati laquei contrarium nixum toti membro gemina tensione efficiunt, uti depictam exhibet Gorr. in *defini.* quamvis hodieque non amplius sit in usu, sed minori apparatu arcula, aut theca cruribus reponendis idonea adhibeatur, quæ etiam hoc nomine jure venire potest. Meminit hujus Instrumenti Galen. l. 7. de *V. P. c. 14.* & 2. de *fract. t. 64.* Jung. C. Hofm. *comm. ad LL. de V. P. n. 479.* Foel. pag. 137. De hoc instrumento vide & Fab. Hildan. *cent. 5. Obser. 86.* quamvis nomen hoc non usurparit, nec non Scultet. *Arm. Chirurg. Part. I. Tab. XXIV. fig. 4.* & T. XLIX. fig. 4.

Glossomanes, *γλωσσομανής*, dicitur is, qui materno linguæ amore vesano captus mavult non intelligi in conversatione civili, quam peregrinis in sermone vocibus uti, quantumvis receptis, Lind. Ex. X. §. 208.

Glossopetra dicuntur linguæ serpentum in insula Melitea sive Maltha repertæ, quarum, quemadmodum & oculorum luteorum, singularem vim alexipharmacam intus & foris applicatam nonnulli indubitatæ veritatis existimant. Vide Frid. Hofm. in *Clav. ad Schrod. l. 3. c. 2. p. 130. seq.* Plura de *Glossopetris* vide apud Chiocc. *Mus. Calceol. f. 3. p. 417. 418.* Annumerat quoque Idem lapidibus fulmineis d. l. p. 310. *seq.* Sunt vero corpora triangularia, quorum alia fossilia, alia marina statuuntur. D. Etmullerus de his credidisse videtur, quod sint dentes ex pisce Carcharia mortuo exidentes, in mari mediterraneo ad insulam Malthæ appellentes speluncis insinuando, induratione lapidis speciem acquirentes, in *annotat. ad D. D. Ludovic. Giff. I. Pharmaceutic.*

Glossis, *γλωττις*, Anatomicis proprie dicitur illa rimula modulandæ voci accommodata, quam efformant cartilagines duæ arytenoides cum musculis ad angustationem & dilatationem illius rimulæ destinatis. Videantur Anatomici, præsertim Bauhin. *lib. 3. cap. 94. seq.* C. Hofm. in *Gal. de V. P. n. 473.* Aquapend. de *Larynge vocis Organ. c. 2.*

Gluta, dicitur vis tenacis picis & efficacis, Rul. & Iohnf.

Gluteus, *γλυταῖος*, epitheton musculorum nates constituentium, & femur extendentium,

quorum descriptionem vide in Anatomicis, præsertim Bartholin. *Anat. l. 4. c. 11. p. 579.*

Gluten, κώμα, *Glutinum*, in genere omne id significat, quo duo corpora sicca firmiter uniuntur. Variat vero pro corporum uniuendorum diversitate. Vulgare gluten dicitur ζυλοκώμα, τρωροκόμα, item κώμα τριπονική, *gluten fabrice*, Gal. *l. 5. de C. M. S. L. c. 7.* Præstantissimum fit ex auribus taurorum & genitalibus. Fit & ex quibusvis pellibus inveteratis & decoctis, Rhodiacum cæteris præstantius. De huius virtute Medica legatur Dioscor. *l. 3. c. 101. Scrib. n. 254. Rhod. in not.* Qui Autor etiam plura de *Glutino* tradit in *Differ. de Acia*, quæ loca in indice quærantur, cum nec liceat nec libeat omnia huc asferre, siquidem quæ ad nominis significationem pro instituti ratione jam adducta sunt, sufficere quoque possunt. Metallia alia sunt *glutina*, v. g. auro est lanterna, aut borax, ferro argilla, massis æris cadmia, laminis alumen, aramentis stannum, stanno argentum, marmori & plumbo resina, vitro mastiche &c. Gorr. *Gluten libravium* ex simila & polline (aliis garo) paratum, vim habet emplasticam & concoquendi, Galen. *l. 7. de S. Fac. t. Colla. De glutine Chondrille Lemniæ vide Libav. Syntagm. A. Ch. l. 8. c. 6.* *Gluten* quoque est *feltauri*. Item *Gluton* vel *Synovia* est pars corporis nobilissima, subtilis, pura, alba, perspicua, sal resolutum dulce & humor naturalis, seu liquor in omnibus juncturis membrorum instar albuminis ovorum, in qua perspicua materia si generetur Tartarus ob sal resolutum, quod habet in se quandoque coagulatum, oritur inde podagra, cuius etiam locum & verum domicilium esse asserit Rul. Iohnf. in *Lex.* De hoc legi etiam potest Paracelsi passim in scriptis, præsertim *l. 1. de Tartaro tract. 4. cap. 2.* Spiritus quoque vocatur *Gluten animæ* & corporis ab Hartmann. *Disp. Chymico-Medica IV. Gluten de aquatico* vocatur prima ranarum materia sive crystallina ranarum mucilago, vulgo sperma ranarum dicta, Helmont. *rr. Formarum ortus n. 57. Fr. Hofmann. in Clav. l. 1. c. 2. p. 3. Gluten Spagyricum Aquile* est vera Aqua Mercurialis, Libav. *Apoc. Hermet. part. post. Tom. II. Oper. p. 351.*

Glutia, γλυτία, i. e. parvæ nates Cerebri, dicuntur duæ eminentiæ Cerebri oblongo-torundæ, quarum concursus hominum conjunctis inter se femoribus & natibus rectissime comparaveris, quibus & aliæ duæ minores conjunguntur, *Didymia* sive *Testes cerebri* dictæ. Quarum omnium veram descriptionem

& usum reperire licet in Anatomicis, præsertim Bartholin. *l. 3. Anat. c. 6. & Th. Vvillis Anat. Cerebr. c. 14.*

Glutinatio, κώλησις. Vide *Conglutinatio*.

Glutinativus, κωλητικός. Vide *Collericus*.

Glutinosus, κωλωδης. Vide *Colla*.

Glutos, γλατός, *Nates*, i. e. musculoſa illa caro in summa femoris parte prominens, quæ sedentibus pulvini vicem præbet. Hippocr. *2. de fract. t. 44. γλατός* quoque dicitur processus alter cervicis ossis femoris gibbosus, & exterior, quem & *τροχωτήρα αὐχῆς* appellant, dictus vel a similitudine, quam habet cum natis, vel quod muscoli, quibus *nates* consistunt, ei præcipue inferantur. Gal. *l. de Offibi c. 21. Gorr. & Castellus.* Musculi *nates* consistentes vocantur *Glutæi*. Barthol. *l. 4. Anat. c. 11. p. 579.* Vide *Nates*.

Glutupatens, epitheton ventriculi, vel stomachi apud Q. Serenum, quod Keuchen. ita declaravit: id est, in quam crebris *glutis* saliva, sive decocta deglutiantur & absorbentur: *Glutire* proprie est salivam forbere, quod fit per intervalia in gargarizantibus, in *not. p. 149.*

Glycasma, γλυκασμα, γλυκασμας, significat re conjectatur Linden. vinum dulce ex musto paratum, *Exerc. X. §. 15.*

Glycea, potio dulcis. Janus Cornarius *cap. 22.*

Glycychymos, γλυκύχυμος, dicitur de iis, quæ dulcem habent succum, Galen. *l. 2. de Sim. Fac.*

Glycypticos, γλυκύπικρος, *dulcimarum*, præter significationem Botanicam, qua speciem Solani notat, significat saporis genus ex melle & absinthio mixtis oriundum, de quo Gal. *l. 3. de S. Fac. c. 16.* ubi etiam occurrit, quod Poetæ amorem γλυκύπικρον vocarint, ob effectum, quem producit, diversum.

Glycys, *Glycytes*, γλυκίς, γλυκύτης. Vide *Dulcis*, *Dulcedo*, *Passim*. γλυκέα quoque vocari fella κατ' ἀπὸρροσιν, h. e. dulcia, cum sint amarissima, scripsit Cæl. Aurel. *Tard. pass. l. 3. c. 1. p. m. 394.*

Glypho, γλύφω, *sculpere*, sculpere significat. Dicitur de phreniticis pilos evellentibus, vel *sculpenribus*. Hippocr. *l. 3. Epid. agr. 13. post. stat. pestil.*

Glyxis, γλύξις. Vide *Gleuxis*.

Gnathos, γνάθος, ambigue accipitur. Interdum idem est, ac *Gena*, γένυς, & patet ex *l. 5. Epid. XXVI. 10.* notante Galen. *l. 2. de art. t. 19.* Interdum strictius significat Maxillam & *Buccam*, seu eam partem, quæ sub mala est, vel *gena*, totumque illud spatium, quod

quod ab aure ad aurem porrigitur. Hipp. 4. *aph.* 31. & 6. *aph.* 19. Dieter. n. 165. Interdum sumitur pro ea tantum maxillæ parte, qua latescit & articulatur. Hip. 2. *de artic. t.* 19. Interdum pro integris ossibus maxillæ, quibus dentes infinguntur, l. 5. *Epid. VII. 7. XII. 1. 3. XXXV. 14.* Adde Foef. p. 138. *seq.* Vide *Maxilla.*

Gnefios, γνησιος, idem, quod *Legitimus*, genuinus. Dicitur frequenter de morbis, qui præstitutam sibi formam & ideam non excedunt. Hipp. etiam de sudoribus usus est 4. *de R. V. I. A. t.* 10.

Gnidius, γνιδιον, ab insula *Gnido*, γνιδιον, sub Zona temperata, sita in mari Ægeæ, Gal. 4. *aph.* 14. Epitheton sententiarum Medicarum ibidem conscriptarum de victu acutorum, quarum meminit Hipp. statim in princ. *de R. V. I. A. Jung. Gal. in comm. ad priores textus illos.* Est & Epitheton grani alicujus purgantis, quod *Coccum gnidium* vocatur, Gal. 1. 7. *de S. F.* estque fructus *Laureole*, de quo vide Botanicos, & Schrod. l. 4. *cl. 3. n.* 429. cum *Rolfinh. tr. de purg. sect. 9. art. 2.* qui saltem sub *Mexereii* nomine exposuit.

Gniest est saxi species. Ruland. & Iohnf. *in Lex.*

Gnome, γνῶμη, est æquivocum. Interdum apud Hippocratem notat *mentem*, & est idem, quod *διάνους, νῆς, animus*, v. g. 2. *aphor. 6. 5. aphorism. 16. & 1. de iis, q. in med. t. 3. lib. 6. Epid. sect. 8. n. 5. 41. 74.* & passim alibi. Vid. Dieter. n. 166. Lind. *Ex. XV. §. 40.* Deinde etiam significat *sententiam* aliquam determinatam & ab opinione distinctam. Vide Galen. *in comm. ad d. l. de iis, q. in medio.*

Gnomi dicuntur homunciones, vel spiritus corporei sub terra viventes, alias *Pygmei*, cubitali vix altitudine. Ruland. & Iohnf. Meminit & Paracelsus, v. g. *Tract. 2. de pestilit. cap. 1. in fragment. ad T. IV. & alibi.*

Gnomologia, γνομολογία, dicitur sententiarum elocutio, cum quis sententias loquitur & oracula, aut *sententiosus sermo*, qualis a Medico elegante requiritur. Hippocr. l. *de dec. ornat. V. 13.* Jung. Lind. *Ex. II. §. 28.*

Gnorimos, γνοριμος, communiter significat cognitum, *notum*. Hippocr. vero specialiter usurpavit de infantibus, qui communi & usitato tempore partus excluduntur, h. e. nonimefribus, l. *de Septimest. part. V. 15.*

Gnyx, γνυξ, i. e. *genu flexo*, aut in genua, ἀπὶ τῷ γένυ. Cui etiam respondet ὀκλαξ, *geniculatum*. Galen. l. 3. *de V. P. c.* 15. Adde C. Hofm. *in comm. ad h. l. n.* 166.

Gobeira, *Mespila*, *Agabor*, i. e. *Pulvis*. Rul. *Tom. I.*

& Iohnf. *Lex.*

Gobio, *Gobius*, γοβιον, item, γλοβιος. Rondelet. l. 6. *de piscib. c.* 16. est nomen piscis, cujus multæ sunt differentia, quocirca nihil mirum, si diversi auctores diversa de his scripserint, & rerum ipsarum distinctio difficilior inde facta fuerit. Videatur Rondelet. d. l. & cap. *seqq.* & Aldrovand. l. 1. *de pisc. c.* 20. Apud Galenum aliquoties *Gobionum* mentio fit. Semper vero inter cibos meliores & boni succi referuntur, *lib. 3. de bon. & mal. succ. cibis cap. 9.* Schrod. *Musclam* quoque *fluviatilem* appellat *Gobium fluviatilem*, Gr. γοβιον, l. 5. *cl. 3. n.* 48. An *Gobii saxatilis* species mutetur brevi tempore in vitro Hermetice clauso asservata in apum regem, fides sit penes Autorem Paracelsi. *de Pestilit. Tract. 1.*

Goetia, γοητια, species magiæ diabolicæ, id est invocatio demonum maleficorum juxta sepulcra facta, quæ ob id olim aqua & igne expiabantur, ne mali demones ea obsiderent. Est soror *Necromantiæ*. Lang. l. 1. *epist. 33. & l. 2. epist. 46.* Differre voluit a *Magia*, quod hæc sit imploratio demonum ad boni alicujus assentionem. *Suid. & Liban. Tom. IV. pag. 23.*

Gomorinus epitheton feminis & conjunctionis impuræ generativæ apud Paracelsum, quando fetus producitur partim brutalis, partim humano similis. Cum vero ipse Auctor fateatur esse turpissimum de hac re scribere *tract. de Vermibus*, igitur & nos tacere præstat.

Gomphiafis, γομφιασις, γομφιασμός, vocabulum Dioscoridi, uti videtur, proprium, l. 2. *c.* 63. denotans morbum dentium, & quidem molarium; in specie vero eorundem mobilitatem. Hinc non absque ratione C. Hofm. manu sua addidit loco illi Dioscoridis potius ἀγομφιασις dici debere, aut ἀγομφιασσην, quia γομφιασις dentibus fere molaribus propria conjunctio, vel insertio est. Vid. & Annot. Joh. Anton. Serraceni *ad d. Dioscor. loc. Vacillatio* vero dentium illorum, sive mobilitas oritur a superfluo serosi humoris corrupti per ductus salivales affluxu & collectione, gingivarumque relaxatione & corruptione, quale quid scorbuticis familiaris esse, patet ex *Vvillis de scorbut. c. 3. §. 9.*

Gomphios, γομφιος, & in plurali γομφιοι dicuntur *dentes molares*, sive *clavales*, quod clavorum modo generis infingantur. Unde & γομφιασσην dentium fere propria. Sunt vero dentes asperi, ampli, lati, molendis atterendisque cibis

cibus destinati, a caninis ad extremam usque mandibulam pluribus radicibus infixi. Dicuntur alias & *μύλαι*, vel *μύλοι*, h. e. *Molares*, quia molis & usu & asperitate quodammodo similes sunt. Ultimi sive extremi eorum vocantur *αφροισήρες*, qui omnium novissimi oriuntur quasi *dentes sapientiæ*, item *Genuini*. Gorræus.

Gomphos, γόμφος, vide *Clavus*.

Gomphosis, γόμφωσης, species *συναρθρώσεως*, sive *Coarticulationis*, cum adinstar clavi os offi infigitur, vel cum os unum alteri penitus est infixum, ita ut ne tantillum quidem (veluti dentes suis alveolis) moveantur. Galen. *l. de ossibus proæm*. Per γόμφωσιν quoque junctæ quædam ossa dici possunt in Carpo, Metacarpo, Tarso, Pedio, & aliis quibusdam partibus. Synarthroses enarthrosi & arthrodiaæ similes, sola motuum magnitudine ab ea differentes. Gorr. & Castell. Barthol. libell. 4. *Anat. c. 1*. Latine *Clavatio* dicitur D. D. Hofmanno Jun. *ad Microcosm*. Horne *Dissert. An. p. 27*.

Gonagra, γονάγρα, est species arthritidis, quando causa solutionis continui dolorifica genua occupat. Vide *Arthritis*. Paracelsus passim dicitur *Genugra*.

Gonchoros, γονχωρός, idem, quod γλαχιώσος, *sulcatus*. Usurpatur de telis ab Æginet. *l. 6. c. 88*.

Gone, γονή, vide *Genitura*. Aliquando etiam pro matre poni, ex Hesychio demonstravit Linden. *Ex. IIX. §. 26*.

Gongrona, γονγγρώνη, in genere notat omnem tumorem nervosorum corporum cum duritie rotundiorem, a rotundis in arborum truncis tuberculis fungosis, & eminentiis (quas γόγγρος Græci vocant) nominatum; uti ita sumitur in Hippocr. *l. 6. Epid. f. 3. t. 14*. Gal. *in comm*. Causa in succo nutritio aut nervoso congelativo consistit. Specialiter vero tumorem in collo, qui βρογχοκίλη, *Bronchocele* dicitur, significat. Vide *Bronchocele*. *Gongrona*, γονγγρώνη, dicitur tumor quidam, estque Bronchocele species sive Strumæ, rotundior gutturis eminentia, cum duritie, quales in quibusdam arboribus appendices sunt, quas *Gongros* vocat Ingrass. *ad Avicen. de Tum. p. n. p. 371*.

Gongylon, vel *Gongylidion*, γονγγύλιον, γονγγυλίδιον, significat *pilulam parvam*, idem, quod *κασιπιόποι*. Erotian. *Onomast. p. 33. f.* Galen. *in Exeg. a γονγγυμής*, quod *rapam* significat, Hipp. *l. de intern. affect. XLIII. 33*.

Gongyzo, γονγγύζω, significat *mutuuro*. Quod ipsum verbum fictum est ad imitationem so-

ni, quem muturantes ita proferunt, ut loqui audias, verum quod dicant, non intelligas. Lind. *Ex. X. §. 37*.

Gonimos, γόνιμος, est πολύτημος in Medicina, proprie & primo significat *fecundum*, ad generationem idoneum. Ita usurpatur de etate ab Hippocr. *lib. 1. de diet. XIIX. 14*. Deinde idem est, quod *vitalis*, βιόσιμος alias dictum, & dicitur de foetu, vel infante in utero. Hippocr. *d. l. XIX. 9. l. de superfætat. II. 20. III. 1. IXX. 3*. Vel etiam accipitur pro *genuino* & *germano* foetu, non adoptivo, δεικνύμενος, Foef. *Oec. p. 140*. Denique cum de tempore, die, mense, vel anno prædicatur, significat *impar*, criticum, quia tempus impar fere criticum existit, & aliquid commodi gignit. Hipp. *l. 2. Epid. f. V. 27. 30. sect. VI. 8. 11. 18. 20*. Huic opponitur *εγώνος*, dies vel mensis *par*, *ibid. 19. 24*. Erotian. *p. 32. A. B*.

Goniosis, γονίσιος, dicitur ab Archigene species pulsus decurtati, sive flexus in pulsu decurtato, quem in alto representat, non autem circuli figuram. Fit hujusmodi pulsus ob imbecillitatem flammæ vitalis, quæ attollere onus nequeat. Galen. *l. 2. de præfag. ex puls. c. 11*. Gorr.

Gonoides, γονοειδής, *geniturae similis*, dicitur decrementis alvi & urinæ albis, viscidis, crassis. Hipp. *l. 1. Prorbet. f. 2. t. 60. Coac. t. 186. 233. 362. 580. l. 1. Epid. agr. 1. lib. 2. Epid. f. III. 95. l. 3. Epid. agr. 3. & 4. l. 6. Epid. sect. 2. t. 28. l. 7. Epid. XV. 44*. Vide & Erotian. *d. l. C. Foef. Oecon. p. 141*.

Gonorrhæa, γονόρροια, generali quidem significatione dicitur omnis involuntaria seminis excretio, sive intento pudendo, sive citra hujus tensionem. Sed quæ proprie *Gonorrhæa* dicitur, est, autore Galen. *6. de L. Aff. c. 6*. perpetua seminis excretio sine pudendi tensione. Quæ vero intento pudendo fit, propter convulsionem accidit, inque ea duo morbi conjunguntur, videlicet Priapismus & *Gonorrhæa*. Gorr. & Castell. De triplici *Gonorrhæa* differentia vide & Lang. *l. 2. ep. 5*. Est utriusque sexui communis, & cum noctu plerumque contingat, *διερωγμός*, vel *εξοτερωγμός*, *Pollutio nocturna* vocatur, de quo affectu vide Linden. *Ex. XV. per totum*. Nobis libet hanc annexere descriptionem: *Gonorrhæa* est præternaturalis, involuntaria & intempestiva materię seminalis, vel verę, vel vitiosę, vel materię cujusdam excrementitię & corruptę excretio et genitalibus, cum corporis macie, oculis concavis, interdum & magna virium prostratione, proveniens & partium seminis affect.

affervationi dicatarum intemperie, laxitate aut soluta continuitate, per varias causas externas oborta & excitata.

Gonos, γόνος, idem, quod γονί. Vide *Gonniuta*.

Goni, γόνυ. Vide *Genu*.

Gonyalgia, γονυαλγία, i. e. Dolor genu occupans, & idem fere, quod *Gonagra*, legiturque apud Joh. Stephan. *Consil. Med. Dec. 4. cons. 9. pag. 336. operum ed. Venet.*

Gorgonei fontes dicuntur illi, in quibus inter vis lapidifica, ita ut corpora indurentur in soliditatem lapideam, quorum meminit Liban. *Synt. Arc. Ch. l. 6. c. 14.* Hinc & *Spiritus lapidificus* quibusdam efficitur vocatur *Gorgonicus*, verum præter necessitatem videtur introductus, cum particularum diversarum excrementiarum concursus in loco quieto, præsertim terrestrium & salinarum sufficere possit ad calculi generationem.

Gorgonias, γοργονίας, dicitur a quibusdam *Corallium*, propterea, quod quamprimum, ubi ex alto in aërem profertur, solet lapidescere, a Gorgonibus filiabus Phorci, præsertim *Medusa*, cujus crines in serpentes mutatos qui aspexit, in saxum conversus est, imo & virgulæ in littore lectæ, quas Perseus in littore subjecerat, induruerunt, nomenque *Corallium* adeptæ sunt, uti fabulantur Poetæ, præsertim Ovid. *l. 4. Metamorph. fab. 16. 17. seqq.*

Gosel, id est, animal cornutum. Rul. & Johnf. in *Lex.*

Gossipium, γοσσίπιον, idem, quod *Bombax*, *Cotonum*. Vide *Bombax*.

Goffum, idem, quod *Botium Gule*. Vide *Bronchocele*. For. *l. 3. Chir. Obs. 13. in Schol.*

Gotte, vide *Gamboidea*. *Ghitta Jemou*.

Gracilis, ἰσχυρός, *Gracilitas*, ἰσχυρότης, item ἰσχυρισμός, idem fere est, quod λεπτός, tenuis, & λεπτότης, tenuitas nisi, quod hæc differentia intercedere videatur, quod *Gracilitas* plus sapiat aliquid præternaturale, & maciem includat, quam tenuitas, quamvis nec hoc dissimulandum, quod utrumque indifferenter & de statu naturali & præternaturali aliquando accipiatur ab autoribus. Cl. Ros. *Lentilium Gracile* descripsit, qui non habent carnes multas, sed sufficientes tamen ob constitutionem calidam & siccam, *Miscell. Medico-Pract. P. III. p. 191.* Prædicatur vero de variis rebus, v. g. de toto corpore ejusque partibus. Hippocr. *4. aph. 6. 2. de fract. 1. 57. de faucibus, 2. f. 1. proverb. tex. 54. & sect. 3. tex. 12. Coac. 2. 262. 265. de mammis, 5. aph. 37. 38. 53. de musculis.* In specie *Gracilis Musculus* dicitur

quartus tibiæ flectens apud Bartholin. *l. 4. Anat. c. 11. p. 582.* de respiratione *l. 4. Epid. XIX. to. de pulsu Gal. l. 1. de diff. puls. c. 5. de linteis & fasciis 2. de fract. 1. 72. de tumoribus subsidentibus & detumescensibus d. l. 1. 73. de doloribus Coac. t. 491. Verbum quoque ἰσχυαίω, gracilescere, legitur 5. aph. 25. & humid. usu X. 14. & 2. de fract. 1. 72. Plura vide apud Foes. *Oec. p. 289.* Dieter. *n. 411. 412.* Lind. *Ex. XV. §. 7. 22. 23. seqq.**

Graculus, *Graculus*, κολοιδός, κροκίαις, primario nomen avis est, cujus variæ dantur species, de quibus earumque usu in cibus & medicina vide Aldrov. *l. 12. Ornithol. c. 6. seqq.* Deinde *Graculus* piscis marinus est, qui Græc. κροκίω vocatur. Vide *Coracinus*.

Gradatio, Gr. dici possit κλίμας, dicitur metallorum in gradu affectionum exaltatio, qua pondus, & color & constantia potissimum ad gradum excellentem perducitur. Neque enim in substantiam per se transfigurandam vim habet, sed duntaxat qualitates, vel quantitates in gradu ex occulto in manifestum producit, nihil mutata specie priori, veluti si natura dedit Aurum album, *Gradatio* id rubificat: si volatile, sicut: si impurum, purificat &c. Rul. & Johnf. in *Lexico*. Gerard. Dorneus *tr. de transmut. quatuordecim gradationis* recenset c. 21. quæ tamen omnes vel per aquas fortes, vel per olea, vel per liquores fiunt. Paracels. *de transmut. metall. in princip.*

Gradus, Galeno Gr. dicitur πείσις; in Medicina denotat determinationem ordinatam excessus alicujus in qualitatibus medicamento- rum in comparatione & respectu ad temperatissimum, sive ad τὸ σύμμετρον. Galen. *l. 3. de sim fac. c. 13. & l. 1. de C. M. P. G. cap. 2.* De *graduum* vero inventione quæ nostra sit sententia, vide in *Dogn. Med. Gen. P. VI. c. 2. dog. 7. p. 703. seqq.* Chymici alios *gradus* rerum tradunt, & quidem quatuor, juxta ordines matricum. Nam quæ ex terra proveniunt, primi dicuntur *gradus*: Quæ ex aëre, secundi *gradus*: Quæ ex aqua, tertii, & quæ ex igne, quarti vocantur *gradus*: Porro, qua virtute singulo *gradu* seorsim aliud ab alio vincitur, punctorum est, non *graduum*. Johnf. in *Lex.* ex Paracels. *l. 2. Paramir. c. 6.* Helmontius partim alios commentus est, & quidem Chymicos respectu ignis quindecim, *tr. Calor efficienter non digerit num. 33. seqq.* *Gradus* quoque applicantur in Physiologicis & Pathologicis caloris in sanguine diversæ virtuti excessivæ vel deficienti. Hinc recte scripsit P. M. de Calæria, *gradum* non posse

se simul esse naturalem & violentum, Tom. I. Oper. p. 24. Hæcticæ gradus communiter numerari solent tres. In *scala transmutationis* metallorum septem gradus recententur principales, calcinatio, sublimatio, solutio, putrefactio, destillatio, coagulatio & tinctura. Ger. Dorn. de *Transmut. metall.* c. 1.

Græa, γράα, γράα, Moschion. de morb. mul. c. 19. significat 1. anum sive vetulam. 2. pelliculam illam, quæ lacti, aut pulciculæ refrigeratæ inducitur concrevens, 3. cutem rugosam circa umbilicum, senectutis indicium, qualem vetulæ habent. Dicitur & γράα. Goræus.

Græcus, Ἰάων, est denominativum a *Græcia* regione Europæ. *Græca Magia* est ars superstitiosa a *Græcis* inventa, vel saltem culta, visiones vanas tractans, quæ efficiebant, ut apparerent ea, quæ vere non erant; indeque magnam apud ignarum vulgus sapientiæ capterent existimationem, cum nihil aliud esset, quam oculorum aciei per obfuscationem transmutatio, ex imaginationibus hominum sumens exordium, quorum assensus cum infideli conatu per omnis mendacii imaginationem conjungebatur in similitudinem. Rul. & Iohnf. in *Lex.* qui merito addidit *seqq.* Quid non molitur in vanis hominibus nequam artifex?

Gralle sunt instrumenta lignea ambulatoria, quibus utuntur claudicantes, aut plane pedum usu destituti ad ambulandum, vulgo *Belgen*. Ita sæpius loco trophæorum relinquuntur in thermis aliisque aquis salutiferis dictis, quamvis interdum fraus & dolus malus ex conventionem delitescere soleat, teste experientia. Meminit harum in paralyti Vvillis *Anat. Brut. Part. II. c. 9.*

Gramia, idem, quod *Glama*, γράα, sordes oculorum. Passim legitur in Practicis, præsertim apud Plemp. *Ophthalmogr. l. 5. c. 3.* vide *Glama*.

Graminule vocantur ranunculi, nondum omnibus pedibus instructi, uti refert ex Athanasio Kircheri Oligerus Jacobus de *Ranis & Lacertis cap. 1. p. 15.*

Gramma, γράμμα, primo significat *Literam*, *Scriptum*. Vide *Litera*. Deinde notat *Scrupulum*, scripulum, vel *scriptulum*, quod est vigesima quarta pars unciæ, Gal. *lib. de pond. & mens. c. 2.* Ita vero dicebatur ponderis id genus, quod unciæ in tot partes divideretur, quot essent apud Græcos litere, quæ illi γράμματι vocant. Ejus nota apud Latinos fuit inversum Δ. Hodieque signatur Ϟ.

Gramme, γραμμή, *Lineam* significat. In A-

tomis circulus pupillam ambiens, Iris vōt carus, dicitur quoque γραμμὴ κυκλωτερὴ, *linea circularis*. Gorr. Vide *Linea*.

Grana. Vide *Migrana*.

Granagranum Paracelso dicitur Arcanum aliquod in morbo caduco matricis ob similitudinem forme, quamvis incertum sit, quid per *Granagranum* velit intellectum, tr. de *Caduco Matricis* §. 9.

Granatristum Paracelso idem est, quod *Anthrax* sive *Carbunculus*, *Chirurgie l. 5. tr. 1. c. 5.*

Granatus inter lapides pretiosos refertur, estque gemma pellucida ex flavedine rubens, ignis instar, mimique nativi, vel factitii colorem fere referens. Est species *Carbunculi*. Nomen obtinet a *Pomo granato*, cujus granorum colorem emulatur. Dividuntur *granati* in Orientales & Occidentales. Inter hos Bohemici reliquos antecellunt. De virtutibus harum gemmarum vid. Schroder. l. 3. c. 5. n. 2. Rul. & Iohnf. in *Lex. Fr. Hofmann. in Clav. ad Schroder. d. l. De monte granatorum* in Bohemia lege *Ann. II. Ephem. Nat. Cur. Obs. 78.* Paracelsus abusive quoque accepit vocab. *Granatus*, omnibus Elementis attribuens, & scribens: *Granatus* aqueus coagulatur: igneus carbonizatur: terreus herbatur: aereus nubescatur. Sic hominis sanguifatur, in *Fragm. Medic. ad Tom. I. referendis*. Tartari quoque speciem quandam esse formam *Granatam* statuit, *fragm. ad Tom. III. referendis*. *Granatum pomum* a Barbaris appellari cartilagineum mucronatam scribit Fallop. in *Expos. de Ossib. Tom. I. Oper. p. m. 518. seqq.*

Granda est nomen *Lapidis* Philof. in *Th. Ch. Vol. IV. p. 727.*

Grande bale vocantur Hadr. Junio pili subalares, quorum usus est, ne partes illæ, quæ citissime & maxime sudant, a frequentioribus & valentioribus brachii motibus atterantur, Casp. Bauhin. *Anat. l. 2. cap. 2.*

Grando, γράδα, vide *Chalaza*. Paracels. quoque abusive poriones calculosas & tartareas congelatas in ventriculo, renibus, aut vesica, hoc nomine indigitat, dicens: *Grando* est granum generatum a liquida per salem. Ita *grandines Tartari*, l. 1. *Tract. 1. cap. 1. in explicat. & frag. Grandinosumos* idem est, quod os *Cubiforme* sive *Tessera*, Bartholin. *libell. 4. Anat. cap. 21. p. 753.*

Granula dicitur Chymicis *pufula*, sive pulvis pusillus *granulando* concinnatus. Libav. *Synt. Arc. Chym. l. 4. c. 3. seqq.* ubi *granula* metallorum in specie quoque exponit.

Granulatio, est in *granula* comminutio. Eifer

fervit fūſio . Eſt enim propria metallorum , & perficitur variis modis . Fuſa metalla in aquam effunduntur , cujus vi diverberata diffiliunt . Fundi vero in catino , vel trulla cochleari ferreo debent . Nonnunquam aquæ imponuntur ſcopæ e viminibus exilibus , ut eo melius diffiliant . Loco ſcoparum tabella , vel colatorium anguſtiſſime pertuſum , vel crates ad uſum venit . Rul. & Iohnſ. in Lex.

Granum, κόκκος, χόδιον, vide Coccus, Chondros. Granum illi eſt ſemen Indici. Eſt & nomen ponderis , quorum 20. vel 24. ſcrupulum , vel ſcripulum conſtituunt : Gr. σπέρμιον, Galen. de ponder. & menſur. c. 3. Intelligi autem debent grana hordei , vel piperis integra & perfecta . Granum noſtrum Spagyricis quid ſignificet , Bœoticum ænigma eſt , de quo Libav. in Apoc. Hermet. Part. poſter. Tom. II. Oper. p. 443. & 448. Granum frumenti dicitur Lapis Philoſ. in Th. Chym. Volum. IV. p. 719. Granum incombuiſtible metallorum eſt radicale eorum humidum , & quaſi ſemen quoddam ſolis & lunæ , quod natura iis inſevit , ut data occasione in ſolem & lunam excoquerentur per naturam longo tempore , & per artem brevi , p. 729.

Graphicon, γραφικόν, κατ' ἔξοχὴν dicitur atramentum ſcriptorium , Galen. 4. de C. M. S. L. c. 8. Adde Lind. Ex. V. §. 26.

Graphioides, γραφιοειδής, idem , quod βολοειδής, ἢ συλοειδής, id eſt , acui vel ſtylo ſimilis . Eſtque epitheton proceſſus tenuis oblongi in oſſe petroſo. Bartholin. libell. 4. Anatom. cap. 6. Vide Acus. Eodem quoque nomine venit cubiti proceſſus , quem e directo parvi digiti porrectum a Graphii , ſeu ſtyli modo Græci Anatomici ſic vocant . Galen. l. 1. de admin. Anat. cap. 10.

Graphiſcos, γραφίſκος, nomen ferramenti chirurgici cum epitheto διοκλέος, Dioclis , ab autore , qui inter priſcos Medicos maximus habitus eſt . Fuit vero instrumentum telis e corpore extrahendis accommodatum , conſtans ex lamina ferrea , vel ænea ab altero capite duos utrinque deorum converſos uncus habente , ab altero duplicata lateribus leniterque extrema in eam partem inclinata , quæ ſinuata eſt , inſuper ibi etiam parte , quæ perforata eſt . Hæc juxta telum tranſverſa demittitur , deinde ubi ad imum mucronem ventum eſt , paulum torquetur , ut telum foramine ſuo excipiat . Cum in cavo mucro eſt , illico duo digiti ſubjecti partis alterius uncis ſimul & ferramentum illud extrahunt & telum . Cæſus l. 7. c. 5.

Grappa, morbus apud Solen. ſ. 5. Con. 15. Tom. I.

Grassa, i. e. Aticar , vel Borax . Ruland. & Iohnſ.

Grastis, γράστις, dicitur a quibusdam bordeacea farrago , quanquam & multi non indocte ſemiaridum fœnum interpretentur . Reperitur & γράστις. Gorr.

Gratia, χάρις, vide Charis. Pestem quoque vocari Gratiam Dei , eo quod hoc malum Flagellum Dei ſit , quo nos caſtigat & in gratiam revocat , teſtatur Foreſt. l. 6. Obſ. 21. Schol.

Gravativus, βαρὺς, idem quod Gravis . Vide Baros, Dolor . Epitheton doloris , quando cauſa pondere , vel mole ſaltem moleſta in partibus nervoſis ſolutionem continui tentat .

Gravedo, idem, quod Gravitus, βάρῳ, vide Baros, Carebaria . Deinde ſignificat ſpeciem Catarrhi , quæ dicitur Coryza . Vide Coryza, Catarrhus. Rhod. in Lex. Scribon.

Graveolens, Graveolentia, δυρῶδης, δυρωδία . Vide Dyſodes. Galen. l. 4. de Sim. Fac. c. 22. Graveolentia in lleo mortis ſignum . Lind. Ex. IV. §. 86.

Gravida, ἡ κύβητα, Heſch. κυλῆς, ἡ ὄν γαστρί' ἔχουσα, Hipp. ſect. 5. aphoriſm. 29. ſeqq. plur. dicitur fœmina , quæ concepit & in utero gerit . Vide Cyſtis, Conceptio &c.

Gravis, Gravitus, βαρὺς, βαρύτερος . Vide Baros . Quibus addi poteſt , quod etiam morbus magnus vocetur gravis , vel propter excellentiam partis , vel propter vehementiam ſymptomatum , vel propter malignitatem . Alias gravitas in genere notat moleſtiam inſignem ex præſentia rei abortam . Ita gravitas ventris , corporis , apud Scrib. n. 50. 183. 188. &c. Vide Lex. Scribon. Rhodii . Huc pertinet & verbum Gravari , id eſt , premi . Keuch. in not. ad Seven.

Græus, γράυος. Vid. Græa. Gal. l. 4. de ſan. tu. c. 4. Legitur & apud Hippocr. l. de Sterilib. XXI. 2. & apud Gal. com. 2. in prognof. Hipp. t. 35.

Grævus, Marmor, Porphyrites , marmor porphyreticus , rubens , ad modum Purpuræ , cujus uſus eſt in ſpontaneis rerum ſolutionibus . Rul. & Iohnſ. in Lex.

Greffura, πλιχῆς, πλιχῆς vocatur locus inter duo crura medius , quo videlicet in diſtinctione feminum , greſſuum viciffitudines deambulando efficiuntur . Locus eſt medius inter anum & pudenda , cujus media pars αερίωνος, Interfemineum vocatur , eo quod duobus feminibus interjacet . Legitur apud Hipp. 2. de fract. t. 70. 3. de art. t. 90. Adde Gal. com. ad hæc loca & in 4. de art. t. 45. Jung. Foef. in Oecon. p. 515.

Gressus, βῆσις, idem, quod *Ambulatio*. Gal. l. 3. de V. P. c. 2. Est igitur *Gressus* motionis species, quando animal transferendo universam suam molem pedibus ab uno ad alium locum transit, Joh. Alphonfus Borellus de motu animal. Part. 1. c. 1. in princip.

Griphomenos, γριφόμενος, implicatus, revolutus, irretitus, a rete piscatorio γείρον, aliis γείρον dicto. Usurpatur de doloribus circa præcordia implicatis. Hipp. 1. Provrh. c. 3. t. 8. Vide Galen. comm. ad b. l. C. Hofmann. in Notis ἀνεκδοτῶν notavit, alios γριφόμενος, quosdam γριφόμενα, alios γριφόμενα, legere. Vide Foef. p. 142. & Gorr. in def. γείρον etiam questionem ænigmaticam tropice significat, Lang. l. 1. ep. 27. & l. 3. ep. 6.

Grossus, a, um, terminus barbarus, sed tamen in Pharmaceuticis & Chymicis usitatus, significans *Crassum*. Legitur & in Th. Chym. Vol. IV. p. 770. Apud Avicenn. discrimen habetur inter *Grossum* & *Vicosum*, quod illud indigeat dissolutione, hoc incisione & attenuatione, & ita differant, ut lutum a glutino. l. 1. fen. 4. doct. 5. c. 24.

Gruma est *Tartarus vini*. Rul. in Lex.

Grumus, γρούβος, est liquidæ rei in unam massam concretæ & coagulatæ frustum. Ad lac & sanguinem translata vox est medicis, imprimis Hipp. frequenter de sanguine usus est concreto, 4. aph. 80. Coac. t. 123. l. 5. Epid. V. 5. Idem tamen etiam de excrementis usurpavit, v. g. bilis grumo l. 2. de morb. LXXIII. 2. de urinis grumosis 4. aph. 69. & Coac. t. 597. de vomitu grumoso t. 636. Hujusmodi concretio dicitur Latin. *Grumescencia*, Gr. γρούβωσις, Gal. c. 2. de fract. t. 16. Jung. Dieter. latr. n. 395. Hæc *Grumescencia* in sanguine est indicium & effectus acidi peccantis. Chymicis *Grumus* dicitur species pusulæ, sive pulveris crassioris ex succorum consistentium congerie coacervatus, qualis fit in dilutis & lixiviiis, in quibus crystallinorum granorum minuta congeries coagulando existit. Ita cum muria coquitur, fit *grumus salis*. Libav. Synt. A. Ch. l. 4. c. 3.

Grus, γέρων, æquivocum est. Proprie notat animal volucre magnum, cujus descriptionem prolixam usumque in cibis & medicina vide apud Aldrovand. l. 20. Ornitholog. c. 5. Adde Schroder. lib. 5. cl. 2. n. 56. Deinde significat piscis marini speciem *Gladio* pisci congenerem, uti patet ex Æliano l. 15. H. An. c. 9. Tertio Lapidem quoque quendam Chymicis notare testatur Aldrov. d. l. 5. *Æquivoca*, quamvis in nullo scripto Chymico reperire licuerit. Tandem & machinam sive

instrumentum quoddam notat, quod & *Ciconia*, *Geranium* vocatur. Vide *Ciconia*, *Geranium*.

Grygallus, γρυγκάλος, major & minor, vocantur aves montanæ in Helvetiæ montibus repertæ, summæ bonitatis carnem habentes, notante J. J. Wagnero *Histor. Helvet. Curios. sect. IV. Artic. 2. p. 199.* Jung. Aldrovand. Ornitholog. l. 13. c. 8. & 9. ed. Bon. p. 69. seqq.

Gryllus, γρύλλος proprie dicitur Insectum alatum vaginipenne, scarabæis potius, quam cicadis simile, focorum terrarumque acidarum incola, stridulo suo cantu sedulum, cujus descriptionem ulteriorem cum usu in Medicina vide in Aldrovand. l. 4. de Insect. c. 2. Schroder. l. 5. cl. 4. n. 104. Mustelam marinam Italis quoque *Gryllum* dici, autor est idem Aldrov. d. l. *Gryllus* vel *Grylla* vocatur quoque *Vitriolum*, teste Her. Dornæo de Genealog. mineral. c. 16. Rul. in Lex. vocab. *Gilla*.

Grypalopex, γρυπαλόπηξ, cognomen quidem Satyri cuiusdam apud Hipp. l. 6. Epid. f. 8. t. 52. qui ex nimio seminis profluvio, vel gonorrhœa diurna & nocturna in tabem lethalem incidit. Potuit tamen fortassis ita fuisse appellatus, quod lumbis fuerit incurvis & dorso inflexo, ex tabe dorsali. Ἀλώπηξ enim dicuntur musculi dorfi inferiores ad lumbos siti. Foef. Oec. p. 143.

Gryphius. Vide *Pes*.

Grybus vocatur *Lapis Philosophicus* in Th. Chym. Vol. IV. p. 727.

Grypopsis, γρύπσις, generaliter dicitur incurvatio, aut inflexio, & restringitur ad unguinum aduncationem e Cæl. Aurelian. l. 2. acur. cap. 32. quemadmodum & verbum γρύπσις de unguibus usurpatur apud Hippocr. 2. progn. t. 60. Coac. t. 402. Foef. p. 112.

Gryps, γρύψις, γρύψ, nomen avis peregrinæ, unde adhuc dubitatur, an in rerum natura detur. Legi poterit Aldrov. l. 10. Ornithol. c. 1.

Guaiaicum, *Guaiajan*, *Lignum sanctum*, Gr. ἄγιος ὕλον, est Lignum arboris cuiusdam exoticæ ex India allatum, cujus virtutes in lue Venerea curanda omnia reliqua simplicia alias commendata antecellunt. Fertur, Reges Castiliæ & Portugalliæ Fernandum, Johannem Henricum, & Emanueleum primum ex Australis Oceani insulis ad nos attulisse. Lang. lib. 1. ep. 63. Lignum & Cortex solent in usum vocari. Plura vide apud Schroder. l. 4. cl. 1. n. 161. Fr. Hofm. in clav. ad b. l. Claudin. append. lib. de ingress. ad infirm. tit. de remediis generosioribus sect. 3. De extractione *gummi Guaiaicini*, Libav. Alchym. Pharmaceut. c. 20.

Guarini sunt homines ex influenza cœli vi-
vientes. Rul. & Johnf. Meminit eorum Para-
cell. l. 5. de vit. long. c. 2.

Guassem vocantur *Stigmata*, sive *Maculæ*
nigricantes, de quarum cura vide Avic. l. 4.
fen. 7. tr. 2. c. 7.

Guavil, id est, *Stellio*, species Lacertæ ma-
rinæ. Rul. & Johnf. in Lex.

Gula, ἰσθμῶχος, λαίμῶς, vide *Lemos*, olim
& εἰμαχος dicta. Veteres ita nominabant eam
partem, quæ inter fauces & os ventriculi
superius intermedia est. Aristoteles vero &
qui post ejus seculum scripserunt, *Stomachum*,
quod nos *gulam* appellamus, vocarunt. Via
est eorum, quæ cum devorantur, tum vomiti-
one rejiciuntur. Gal. l. 5. de l. Aff. c. 5. Hip-
pocr. meminit & descripsit libell. de Anatomia,
vel Resectione II. 13. Pleniorum juxta partes
descriptionem vide apud Anatomicos & inter
hos Bartholin. lib. 2. Anat. c. 12. Vvillis Pharm.
Rat. P. 1. f. 1. c. 2. Lang. existimat, *Gulam*
quoque vocari ὀρύγγα, quæ tamen vox in
genere fauces, & principium œsophagi & la-
ryngis potius significat, l. 2. ep. 43.

Gulo, *Gulosus*, γαστρομαργος, dicitur, qui
gule nimium indulget. Vide *Gastrimargos*. *Gulo*
est quoque nomen animalis voracissimi, in
Suecia notissimi. Helmont. tr. de magnetic.
vuln. cur. n. 165. Aldr. l. 1. de quadr. digit. vi-
vip. c. 11. Historiam quoque illius animalis
Gulo vernacule *Vielfras* dicti breviter scripsit
Apollon. Menabenus Medicus Insubris in tra-
ctatu de Alce.

Guma, *Gumma*, est vocab. æquivocum. Vel
enim est idem, quod *Mercurius*, *Argentum vi-
vum*. *Guma gumi* oleum, sulphuris coagulum.
Guma paradisi, Auripigmentum. *Guma cupri*
est stillicidium Veneris. Ruland. & Johnf. in
Lex. *Gumma Philosophicum* vocatur fermentum
illud compositum ex Mercurio & materia prima
metallorum oleo facta inceratione conjunctis.
Dorn. tr. de Artificio supernatur. c. 14. in Th. Ch.
Vol. I. & plura Tom. IV. p. 77. 719. seqq. 987.
Quare in Indice plura Vol. V. p. 15. *Gumma*
quoque notat tumorem, vel tuberculum du-
rius, plerumque indolens, in lue Venerea
periosio adhærens, a materia viscida conge-
lata & corrupta succo nervosi, aut potius lym-
phæ abortum, de quo affectu vide Aquapend.
tr. de operat. Chirurgic. tit. de Gummatibus. Me-
minit & Helmont. tr. Tumulus pestis, §. Pre-
parata sedes.

Gummi, κόμμι, dicitur & *Gummiis*, *Commis*
in fœmin. Rhod. in Lex. Scrib. & in not. ad
Scribon. n. 72. in genere ita dicitur lachryma
congelata concretaque, sive liquor concretus

in truncis arborum ipsam producentium, velut
resina quoque in multis visitur, quæ resinam
proferre possunt. Cæterum quod Emplastice
sit potentia, constat, Gal. l. 7. de S. Fac. §.
Gommi. *Gummi* simpliciter dictum significat
Arabicum, Rhod. ad Scrib. n. 21. *Gummata* vel
sunt *Naturalia*, vel *Artificialia*. De utriusque
vide Schrod. l. 2. c. 21. *Naturalium* resolutio-
nem succincte tradidit Junken *Chym. Exp. Cur.*
P. 1. f. 3. c. 7. p. 206. *Artificialium* extractio
proponitur & a Libav. *Alchym. Pharmaceut.*
cap. 20. Nec Chymici destituuntur *Gummati-
bus*. Ita *Gummi* legitur Joviale apud Schrod.
l. 3. c. 14. *Gummi* crystallinum Mercurii tr.
Ignis nature c. 35. *Gummi* Benedictum in Ma-
gisterio Lapidis Philosophorum. Idem Tom.
II. Oper. p. 351. *Gummi* ad Podagram, *Gummi*
Gamandæ &c. Vide supra *Gamboidea*. *Ghitta*
Jemou.

Gummi Resina, vocantur concretæ arborum
lachrymæ in oleo promptius, attamen & in
aqua, licet difficulter solubiles. Schrod. l. 2.
c. 20.

Gummositas, idem, quod *Guma*, vel *Gum-
ma*. Forest. lib. 32. Obs. 19. in Schol.

Gunalges, γυνάλγης, dicitur Hipp. qui ge-
neum dolore conficitur, lib. 6. Epid. f. 4.
t. 13.

Gur, terminus Spagyricus, cujus significa-
tio ignota. Legitur Th. Ch. T. VI. p. 322.

Gurgulio, γυργυλιόν. Vide *Columella*. *Gur-
gulationes* quoque vocantur insecta sive vermi-
culi in farina, uvis Corinthiacis atque passis
geniti. Legitur hæc vox in Ast. Philosoph. Ol-
denburg. Ann. 1668. m. Jun. quamvis alias
Curculiones dicantur. Vide *Curculio*.

Gustabilis, γευσός, dicitur de qualitatibus
ad gustum pertinentibus. Gal. l. 2. de L. Aff.
c. 8.

Gustus, γεῦσις, item *Gustatus*. Hujus voca-
buli homonymiam jam olim indicavit Gal.
l. de odor. instrum. c. 1. in princ. Non solum
earum rerum sensum, quæ in *gustatum* ca-
dunt, sed etiam vim gustandi *gustum* appel-
lant. Nimirum *gustus*, γεῦσις, active sumto
vocabulo denotat speciem sensuum externorum
quandam tactui plane similem: cujus organum
sensorium omnium Doctorem consensu *Lingua*
habetur, cui aliquatenus subobscurè tamen
palatum & superior gulæ pars subserviunt.
Quenam vero proprie pars linguæ primarium
sit instrumentum, in eo nondum conveniunt.
Varias sententias collegit Barthol. l. 3. Anat.
c. 13. e quibus verosimillima videtur Malpi-
ghii & Fracassati sententia, papillas nerveas
linguæ statuentium, in Exercitat. h. t. quam

& confirmavit D. Car. Reygerus in not. ad Jac. Rul. de Bellebad Glossostomographiam, Ann. III. Ephemer. N. Cur. p. 569. Alias de hujus sensus natura egregie quoque & accurate scripsit Th. Vvillis An. Brut. P. I. c. 12. Helmontius alium gustum linguæ & alium stomachi esse scripsit in Potestas medicam. §. 27. Passiva significatione Gustus idem est, quod Sapor, de quo suo loco. Ita sumferunt vocab. Scrib. Larg. n. 190. seq. Adde Rhod. in Lex. Scrib. Paracels. in Fragm. Med. & alibi.

Gutta, *εσγυον*, *εσγυου*, æquivocum est. Proprie notat particulam minimam, sive stillam materię liquidę, & ita refertur inter minimas mensuras Pharmaceuticas; qua ratione ingredi solent liquores Chymici nonnulli efficacissimi, v. g. olea quedam & spiritus, aut Sales liquidi. *Gutta* quoque vocatur *Ros*, Th. Chym. Vol. VI. p. 753. *Gutta* etiam sumitur pro Embrocha sive *Stillicidio*. Fallop. de Therm. aq. & met. c. 13. Tom. I. p. m. 279. Tropice vocab. *Gutta* de quibusdam morbis dici solet, v. g. *Apoplexia* ita dicta fuit, quia creditum a nonnullis sanguinis guttam e capite ad cor delabi, idque suffocare. Dieter. num. 85. Parac. Paragr. l. 1. §. 7. *Gutta serena* vocatur affectus quidam oculorum, ubi visus est abolitus propter nervorum opticorum angustiam, nihilque vitii in oculis animadvertitur, nisi quod pupilla nigrior & amplior apparet. *Gutta rosacea* dicitur quoque rubedo in facie, similis illi, quę tinctura est leprę incipientis. Rul. & Iohnf. cujus causa sunt portiones lixiviosę sanguinis coagulatę & stagnantes sub cute. Forest. l. 2. Chirurg. Obs. 9. in Schol. & alii Practici.

* *Gutta Anglicana*, est spiritus quidam ex serico destillatus, cujus mira vis cernitur in sideratis, seu attonitis. V. Pharmac. Capelli.

Guttalis, rectius *Gutturiformis*, *αρυταυνοειδης*, dicitur Cartilago apud Barthol. l. 2. Anat. l. 11. p. 443.

Guttatim contabescere significat lente consumi, Lind. Ex. IX. §. 52. Sudor *εσγυον*, fluens, i. e. *guttatim*, est modulus exercitationum. Hipp. 6. Epid. f. 3. t. 8.

Gutteo, id est, *gumma*, quę est marinum. Rul. & Iohnf. in Lex.

Gutteta est epitheton Pulveris de Gutteta dicti, cujus ex officinis Monspelienfisbus descriptionem exhibet L. Riverius Prax. Med. l. 1. c. 8. & novissime laudibus extollit Georg. Baglivus Med. Rom. L. 1. Prax. Med. c. 9. tit. de Dolore in genere, convulsione & motibus convulsivis p. m. 78. contra dolores capitis perti-

nacissimos & fere ad maniam accedentes. An fortassis a voce Gallica *Goutte*, quę inter alias significationes etiam convulsionem sive spasmodum denotat?

Guttur, *λαρυγξ*. Vide *Arteria aspera*, *Larynx*.

Gutturium, *αρυταυον*. *Gutturiformis*. Vide *Arytenoides*.

Gutturosus, *εξεχθεβρογχοσ*, vide *Exechebronchos*.

Guttus dicebatur vas guttatim oleum fundens, quo post lavationem in balneo utebantur. Fumanell. de baln. mox a princ.

* *Gyalon*, *γυαλον*, caritas, vola. V. Theonar.

Gyion, *γυιον*, Hipp. significat vel totum corpus, uti patet ex l. de intern. affect. XI. 13. XXXV. 6. XXXVI. l. 7. vel membra majora, juxta Erotianum. Junge Foef. Oec. p. 147. Scribitur & absque i. solo u.

Gyioo, *γυιωω*, significat membra frango, e nervo, dicitur de corporis & membrorum imbecillitate. Frequenti in usu apud Hippocr. 3. de R. V. l. A. t. 33. &c. Vide *Gegyomenus*.

Gymnasion, *γυμνασιον*, non solum locum significat *Palestra* quoque dictum, ubi se exercebant athletę & alii, uti vult Dieterich. n. 169. sed & ipsum *Exercitium* vel *Exercitationem*, uti patet ex Hipp. l. 6. Epid. f. 1. t. 6. & f. 3. t. 8. sec. Galen. Foef. d. l. Jul. Alex. l. 6. Salubr. c. 1. Vide *Exercitatio*.

Gymnastes, *γυμναστης*, dicebatur olim is, qui exercitationibus publicis, & loco, ubi fiebant, præerat. Callebat enim omnia exercitationum genera, et earum usum et modum noverat. Gorr. in def. Lang. 1. ep. 51.

Gymnastica, *γυμναστική*, dicitur pars Methodi *γυμνῆς*, sanitatem exercitatione conservans, de qua passim videatur Gal. in libris de san. tuend. Sed est et alia ars athletis propria, sed magis vitiosa, quia plerunque extra nature limites progreditur, et qui eam callent, vocantur *γυμναστικοι*, *athletę*, quorum corporis habitus videtur quidem summe bonus, sed revera periculosissimus ex Hipp. 1. aph. 3.

Gymnocithon, *γυμνοκίθων*, quasi *Hordeum nudum*. Latine *Scandella*, Cereale semen in Cappadocia proveniens, ut scribit Oribaf. l. 1. Collect. Med. c. 1. forte id hordeum, quod decorticatum nascitur, et quod valgo hordeum mundatum appellatur. Gorr. Meminit Galen. l. 1. de Al. fac. c. 13. et Jul. Alex. l. 8. Salubr. c. 6. ut et in not. ad Gal. d. l. item in not. ad l. 6. de Sim. Fac. c. de *Ægilope*, ubi *γυμνοκίθων* legitur.

Gymnos, *γυμνός*. Vide *Nudus*.

Gymnospermus, γυμνόςπερμος. Vide *Angiospermus*.

Gynæcia, γυναικία, muliebres purgationes sanguinis significat, cum menstruas, Hippoc. l. 6. Epid. f. 1. r. 7. sec. Gal. & f. 8. r. 55. 56. Dicitur etiam κατὰ μῆτρα, ἐμμήνια. Vide *Menstruum*; tum partus purgationes, 5. apb. 28. (ubi utraq̄ue intelligi possunt) Coac. t. 513. 518. 522. 548. Junge Foef. d. l. Diet. n. 170. Vide *Lochia*.

Gynæceum, γυναικίον, interdum idem est, quod γυναικώπις, mulierum conclave, cujus meminit Galen. l. 1. meth. med. c. 2. Unde & olim Gynæceorum præfectas obsterices plerunque fuisse, demonstrare conatur Rhodius ad Scribon. n. 122. Interdum vero γυναικίον a quibusdam dicitur *Stibium* sive *Antimonium*, quod eo mulieres decoris causa cilia illinerent. Gorræus.

Gynæcomanes, γυναικομανής, dicitur nimio & infano fœminarum amore captus. Linden. Ex. X. §. 208.

Gynæcomastion, γυναικομαστόν, muliebris mammae & subjectæ additæque mammis pinguedinis auctio est præter naturam. Galen. in def. muliebrium mammatum. nimium incrementum. Castell. & Gorr. Causa haud dubie in copia succi nutritii chylosi excessiva consistit.

Gynæcomastus, γυναικομαστός, dicitur tumor mamillarum in viris p. n. adeo ut mammis mulierum similes fiant. Est morbus auctæ magnitudinis. Gal. in def. Ingrass. com. ad Avic. de Tum. p. n. p. 375.

Gynecomylax, γυναικομύλαξ, i. e. Barba muliebris, & ita dicitur pubes supra pudenda muliebria erumpens, quando pubescunt. Rolink. de part. genital. Part. II. c. 34.

Gynanthropos, γυνάνθρωπος, dicitur homo ex hermaphroditorum genere, qui fœminini sexus genitale recte conformatum habet, virile non item, quemadmodum Androgynus vocatur masculinum sexum recte conformatum habens, uti e Domino de Val Riolanum notasse de Hermaphroditis c. 12. refert P. Zachias *Quest. Medico-Legal.* l. 7. Tit. I. quest. 8. n. 6.

Gyno, γυνή, mulierem significat, estque nomen, quod ambitu suo tam conjugem fœminam, quam sejugem complectitur, quamvis rarius de virgine usurpetur. Dieter. n. 171. Lind. Ex. IIX. §. 25. seq.

Gyps, γύψ. Vide *Vultur*.

Gypso, γύψος, *Gypsum*, ita dicitur, quod ex lapidibus tollis & ambustis exprimitur. Cognata calci res est, sed non est ita calidum. Differunt, quod calx refincta humore aliquo acquirit calorem; *Gypsum* non accenditur. Duo sunt potissimum ejus genera: Unum *nativum*, seu fossile e terra, summitate potissimum illius, estque simile fere nitro, latis venis: Alterum *factitium* ex lapide albo, simile alabastro, cujus tamen varia sunt genera pro diversitate locorum. Rul. & Jahnf. De virtute Medica *Gypsi* lege Gal. l. 9. de S. Fac. b. r. Dioscor. l. 4. c. 134. Ægin. l. 7. c. 3. In specie vihum conservare, testatur J. Alex. l. 17. c. 6. *Salubr.* Hinc *Gypsata vina* accepta venenis omnibus contraria esse scripsit Ardoyn. l. de venen. p. 34. Nocet vero intus sumptum, Senn. Med. Pr. l. 6. part. 6. c. 2.

Gyrinus dicitur apud Plin. rana recens nata adhuc quoad formam imperfecta, nigra, oculo saltem & cauda insignis l. 9. H. N. c. 51. teste Aldrov. l. 3. de Pisc. c. 61. Verum contra Plinium animadvertit Oliger. Jacobæus de Ran. & Lacert. c. 7. p. 5. seqq. per autopsiam persuasus, quod macula saltem nigra in ovulis racematim coherentibus conspiciatur a ranis fœminis excretis, quæ macula progressu temporis in *gyrinum* permutetur; & fortassis si Etymologia aliquid tribuendum, nomen γύρνος a γύρος orbis descendens, competeret ipsi maculæ vel globulo nigro cum primo ranarum rudimento in ovulis observato.

Gyris, γύρις, id est, pollen ex farina, qui amylo virtute sua respondet. Ægin. l. 7. c. 3. b. r. Gal. l. 9. de C. M. S. L. c. 3. Moschion. de morb. mul. c. 136. Gorr.

Gyrosfalco, *Girfalco*, nomen avis rapacis ad falcones pertinentis, cujus descriptionem & usum vide ap. Aldrov. l. 7. Ornithol. c. 3.

